
BIBLIOTE
AZIONALE
10
7 B
37
VITTORIO
EMANUELE

CHARITAS
Fr. Th.
I. St.
M.

TRACTATIO
DE MONIALIBVS,
In qua resoluuntur
OMNES FERE' QVÆSTIONES:
(Et ex his plurimæ adhuc non tractatæ) quæ de iis excitari solent in communi, & in particulari.

NIMIRVM

De Receptione, Nouitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Professione, Velo, Consecratione, Votis Religiosis, Clausura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Priuilegijs, ac Gubernatione, quò ad earum Prælatos, Abbatissas, & Confessarios ordinarios, ac extraordinarios.

ACCESSIT FORMVLARIVM LICENTIARVM Quarum vsus in Monialium gubernatione solet esse frequentior.

EDITIO QVINTA.

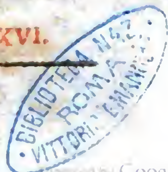
Pluribus mendis purgata.

AVTHORE P. FRANCISCO PELLIZZARIO PLACENTINO
E Societate IESV, Theologiæ moralis Lectore.

ROMAE, Sumptibus Guillelmi Hallé. MDCLXVI.

Cum permissu Superiorum, & Priuilegio.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiss. Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

O. Archiep. Patrac. Vicesg.

Imprimatur,

F. Hyacinthus Libellus Sacri Pal. Apostolici Magister.

BIBLIOPOLA
AD LECTOREM.

RACTATIONEM de Monialibus à R. P. Francisco Pellizzario è Societate Iesu conscriptam, & anno 1644. Bononiæ, Venetijs vero anno 1646. Typis editam, communiq; Doctorum virorum approbatione ac plausu exceptam, ab ipsomet Authore recognitam, denuò Venetijs anno 1660. impressam; iamiam multis mendis castigatam, & non paucis, ijsq; admodum vtilibus auctam Additionibus recudo amicissime Lector: ne in Literaria Republica desideretur Liber adeò probatus, vtilis, ac necessarius: quod omninò contingeret, cùm pęne omnia exẽpla primæ, secundæ, tertiæ & quartæ editionis iã fuerint distracta, & per vniuersam Italiam mira celeritate disseminata. Tractationem hanc quicumque viderunt, & attentiùs lectitarunt, illam susceperunt, approbarũt, & summopere commendarunt; nec immeritò, cùm in ea breuiter, ac solidè proponantur, & soluantur omnes ferè quæstiones, quæ à Doctoribus proponi solent de Monialibus; additis plurimis alijs, ijsque difficillimis quæstionibus, quas alij Authores non solum non examinarunt, sed nè attigerunt quidem: vt proinde Tractationem hanc alij auream, ac eruditissimam appellauerint: alij numeris omnibus absolutissimam; alij Monialium Prælatis, ac Confessarijs perutilem, ac necessariam; alij doctrina, & curiositate plenissimam. Testis Eminentiss. Cardinalis de Lugo inter Doctores nostræ ætatis eximius; qui in Literis ad Auctorem scriptis sic habet: *Tractationis de Monialibus à R. V. editæ exemplum ad me transmissum singulari animi mei sensu perlegi: quippe quæ omninò respondit expectationi à me iamdudum conceptæ de nobilissimo V. R. ingenio. Gratulor vestram Reuerentiam ad commune bonum promulgasse opus publico plausu excipiendum non modò ob elegantiam, quæ in eo elucet, sed etiam ob vtilitatem, quæ ex eius argumento Literariæ Reipublicæ obueniet. Certum habeat V. R. Tractationem hanc me magna in æstimatione habiturum: gratias denique quas debeo, ago; meque ex ani-*

mo vestræ Reuerentiæ commendo. Testis Illustriss. ac Reuerendiss. D. Alexander Scappius zelantissimus Ecclesiæ Placentinæ Episcopus, qui plura statuta Synodi ab ipso habitæ anno 1646. Firmauit ex doctrina in hac Tractatione data. Testis Reuerendissimus D. Io. Baptista Ciarlinus felicis recordationis, vir ingenio, doctrina, prudentia, ac probitate conspicuus, celebrisque ob egregios codices ab ipso editos, qui tomo 2. controuersiarum forensium iudicialium cap. 194. nu. 39. loquens de hac Tractatione formalia hæc verba habet: *Et post Sanchez dixit pulchrè doctissimus P. Franciscus Pellizzarius in tract. de Monialibus*. Testis R.P. Diana ob suos codices toties editos Orbi celeberrimus; qui per literas de transmisso ad ipsum exemplo Tractationis huius gratias agens Authori, ad eum his verbis ex Italico sermone in Latinum fideliter conuersis rescripsit: *Pulcherrimum Tractatum de Monialibus à R. V. conscriptum accepi; illum perlegi summa animi mei voluptate; reperique multa doctrina, & curiositate refertum. Legi præterea indicem Manualis Regularium (qui inserebatur in præfatione præsentis Tractationis) & cùm Manuale contineat materias tum ex se ipsis, tum ratione dispositionis, qua eæ explicantur, publica luce dignas; suadeo, vt R. V. quàm primum illud in lucem edat; animo præsagiens id cessurum in non vulgarem R. V. commendationem, ac laudem*. Testis Admodum R.P. Magister Hieronymus Allè Congregationis S. Hieronymi de Fesulis Concionator insignis, olim Vicarius Generalis sui Ordinis, & modò Lector publicus sacrarum Literarum in Bononiensi Academia; qui, vbi hanc tractationem perlegit, eam sic probauit, vt non solùm eruditissimam, & auream sæpiùs appellauerit; sed præterea ex Latino in Italicum sermonem traductam in breue compendium redegerit, & Bononiæ ad commune Monialium beneficium ediderit. Testis R. P. Franciscus Bordonus Tertij Ordinis Sancti Francisci Religiosus vir admodum doctus, & in materiis Regularium versatissimus (vt constat ex eruditis codicibus ab eo hactenus editis:) qui in suis miscellaneis nouissimè impressis decis. 31. de hac tractatione loquens hæc habet. *P. Franciscus Pellizzarius Societatis Iesu vir in moralibus eruditus, vt testatur eius opus de Monialibus*; cum alias decis. 21. tractationem hanc doctam appellet. Testis denique R.D. Franciscus Venetus Ferrariensis Sacerdos, qui item è Latino

tino in Italicum sermonem fideliter ferè ad verbum ea huius Tractationis capita conuertit, in quibus agitur de tribus Votis Religiosis, de Clausura Monialium, ac earum præcipuis Obligationibus; eamque sic conuersam Ferrariæ anno 1646. Typis euulgauit; vt sic ea proximius, & facilius deseruire posset Monialibus alias latini sermonis plerumque imperitis.

Ordo tractationis est is, quem indicat Author in eius inscriptione: plures quæstiones hic omittit, quæ fieri possent de Monialibus: quia in proprijs Tractatibus opportuniùs tractandæ sunt: aliquas è contra interdum inserit minùs proprias Monialium; vt qui curam gerunt illarum, magis in promptu habeant quæcumque faciunt ad earum gubernationem: aliquas item quæstiones in vno loco expositas proponit etiam alijs in locis, sed remissiuè; nec inutiliter, cùm spectent ad varia capita, & aliàs valdè conferat, quòd simul colligantur in vnoquoque capite quæcumque ad illud spectant (v. g. omnes prohibitiones, omnes pœnæ, &c.) ratio styli est, quæ vsitatur in scholis, & quæ facit ad faciliorem intelligentiam eorum, quæ tractantur: non supponit quæ asserit; sed plerumque confirmat auctoritate Doctorum (si qui occurrunt) & rationibus, & Constitutionibus Pontificijs, & Concilijs, & iure tam canonico, quàm ciuili; prout fert conditio rerum, quæ tractantur: quin & aliqua hic supponit, quæ in aliis tractationibus Manualis ab ipso editi latè probantur: in referendis Doctoribus non multum moratur, studens breuitati: paucos recenset, eosque grauiores; interdum tamen & iuniores; quippe qui plures quæstiones tractarunt, quas antiqui Doctores omnino intactas reliquerunt, & aliàs suam promerentur laudem: plures, & graues difficultates à nullo alio (quod viderit) discussas resoluit; adhibita non rarò Doctorum virorum consultatione; in opinionibus eligendis memor efflati illius celeberrimi *Media tutissimus ibis*, sicut abstinet à nimis rigidis, sic & à nimis laxis, plerumque tamen propendens in beniginiorem partem, iuxta illud. *In dubijs benigniora præferenda sunt l. semper ff. de regul. iur.* in resoluendis quæstionibus sic studet breuitati, vt quàm maximè nitatur vitare obscuritatem. Illud demum in hac Tractatione conscribenda intendit, vt bono spirituali Monialium, directioni eorum, qui illis deputantur in Confessarios, ac publicæ vtilitati consuleret; an autem id verè assecutus sit, aliorum sit iudicium, & hinc colligatur

ligatur, quod paucorum annorum spatio iam quater fuit edita. Superest, amice Lector, vt præsentem huius tractationis editionem beneuolo animo excipias, sicut alias excepisti, Vale, & eam feliciter euolue.

INDEX CAPITVM, SECTIONVM, AC SVBSECTIONVM,

Quæ continentur in præsenti Tractatione.

De MONIALIBVS.

SE-

De

TRA-

TRACTATIO DE MONIALIBUS

Ratio Dicendorum.

AD complementum Manualis Regularium, quod à nobis conscriptum est, & primo editum fuit Venetijs; par erat, vt præsentem instituere-mus Tractationem de Monialibus: cùm præter ea, quæ in dicto Manuali a nobis explicantur tam de statu religioso in cõmuni, quam in particulari, & sunt communia Religiosis vtriusque sexus; plurima de Monialibus in specie occurrãt, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non possunt resolui ex doctrinis generalibus, vt quotidiana ostendit experientia. Tractationem diuidemus in 10. capita, in quorum 1. Agemus de statu religioso Monialium in genere: in 2. de Earum receptione ad Nouitiatum, ipso Nouitiatu, ac bonorum renuntiatione: in 3. de Professione religiosa, dote soluenda monasterio, velo professionis, ac consecratione: in 4. de Votis substantialibus religionis: in 5. de Clausura, ad quam tenentur: in 6. de alijs earum Obligationi-

bus: in 7. de Prohibitionibus: in 8 de Pœnis: in 9. de Priuilegijs: in 10. de earum Gubernatione: denum proponemus Formularium Licentiarum, quæ in Monialium gubernatione solent concedi.

CAPVT I.

De statu Religioso Monialium in genere.

1 *VNde deducatur nomen Monialis.*
2 *Qualis origo Monialium.*
3 *Qualis Monialium institutio ab initio.*
4 *In quo consistat essentia status religiosi illarum.*
5 *Debent militare sub certa aliqua regula.*
6 *Qualis varietas, & distinctio inter Moniales.*
7 *Aliquo modo distinguuntur in clericales, & laicales.*
8 *Moniales Choristæ transferri possunt ad statum Monialium Conuersarum, & è contra.*
9 *Moniales Tertiariæ quæ? votum Castitatis earum nequit commutari à potente commutare votum Castitatis.*
10 *Moniales communiter profitentur vitam contemplatiuam.*
11 *Quo tempore status Monialium fuerit primò approbatus.*
12 *Clausura non est de essentia Monialium.*
13 *Status Monialium decorus Ecclesiæ, & vtilis ipsis Monialibus.*
14 *Puellæ allici possunt ad statum religiosum Monialium.*
15 *Dari potest Ordo Monialium, quæ sint Religiosæ sine Professione solemni.*

QVAERES I. Vnde deducatur nomen Monialis, seu Monachæ.

1 Resp. Deduci à verbo græco μονάζειν, quod est in solitudine viuere; vnde & deductum est nomen Monachi. Notat autem *Tambur. de Iure abbatiss. disp. 7. q. 1. n. 1.* Moniales alijs item nominibus vocari à Scriptoribus sacris; nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnanes, Deo consecratas, seu dicatas, velatas Christi sponsas, Dominicas, Castimoniales, sacræ perpetuæ continentiæ sectatrices.

QVAE-

QVAERES II. Qualis fuerit origo status religiosi Monialium.

2 Resp. Eas, propriè loquendo, in lege Euangelica traxisse originem ex Institutoribus Religionum; quorum saltem aliqui simul cum regula Religiosorum virorū instituerunt etiam Monialium regulam, vt notat Suar. *tom.4. de relig. tr.9. l.1. c.10. num.11.* de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco; addens, quod, licèt de alijs Ordinibus, tam Monachorum, quam Mendicantium non ita certò constet, quo tempore cœperint habere Monasteria fœminarum sibi subiecta, aut suam regulam profitentia: probabile tamen est in ijs incœpisse simul monasteria virorum, ac fœminarum. Quin etiam in ipsa lege veteri status religiosus Monialium fuit adumbratus; tùm in mulieribus ad ostiū tabernaculi excubantibus, *Exodi* 38. cùm in virginibus extra templi Salomonici loca degētibus in illius conclauibus, Deumque ibi assiduè colentibus, 2. *Machab.* 3. tùm in Iuditha, quæ cum esset vidua, modesta veste induta, suūque corpus cilicio, ac inedia affligens in precatorio suæ domus tabernaculo cum puellis suis (quas virgines fuisse probabile est) clausa morabatur, Deumque timens sacris precibus, & rerum diuinarum meditationi vacabat: tùm in Anna vidua, sanctitate, ac vaticinādi dono illustrissima, & à Cyrillo Hierosol. *Cathech.* 10. nomine Monialis religiosissimæ vocata, quæ in templi conclauibus cum virginibus, ac viduis Deo inseruiētibus secundum aliquos habitauit; id colligentes ex *Luca* 2. tum maximè in B. V. M. quæ tertio ætatis anno fuit in templo præsentata, ibique Deo seruiens toto mentis affectu, vsque ad annos nubiles mansit cum alijs virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3 Notat autem Suarez *num.* 3. incertum esse, qualis fuerit institutio, ac professio huiusmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege Euangelica; num scilicet cœ se adstrinxerint omnibus votis substantialibus religionis; an solo voto castitatis, (sicut modò fit à multis;) num seruarent talem statum in Monasterijs, vel in priuatis domibus, quem habitum deferrēt, & quā viuendi forma vterentur; dicitque probabile esse varios fuisse modos talis status, & quidem non solum in diuersis temporibus, aut locis, sed etiam in eisdem; sicuti nunc de facto sunt in Ecclesia.

QVAERES III. In quo consistat essentia status religiosi Monialium.

4 Resp. Consistere in tribus votis substantialibus religionis, paupertatis scilicet, castitatis, ac obedientiæ: patetque ex eo quod status religiosus est vnus, ac idem tam in viris religiosis, quam in Monialibus, quantum patitur conditio sexus illarum; cum ergo status religiosus consistat in tribus votis substantialibus religionis, in ijs consistet & status religiosus Monialium. Verum tamen est ad essentiam huius, aut illius Ordinis spectare etiam quodlibet aliud votum, quod iuxta leges proprij Instituti solemniter emittatur: idque tam respectu Monialium, quam respectu virorum regularium.

QVAERES IV. An sit de substantia status religiosi Monialium, vt amplectantur aliquam ex Regulis approbatis à Sede Apostolica, vel certè ratio, & modus viuendi, quem illæ obseruant in hac, aut illa Congregatione, specialiter approbetur à Papa.

5 Resp. Esse; & consequenter alterum ex his necessariò requiri, ita *Suar. supra num.* 10. hinc inferens, quod, si quis velit erigere monasterium Monialium, & non sub aliqua regula approbata (nisi ratio viuendi in eo seruanda specialiter approbetur à Papa) tale monasterium erit quidem Congregatio honesta mulierum, non tamen vera Religio, seu religiosa professio, iuxta *c. vn. de relig. domib. in 6.* cum notatis ibi per *Io. Andr. & Panorm. 1. par. cons. cons.* 55. probatur autem responsio, quia quod statutum est in *c. vlt. de rel. domib. & c. vn. eod. tit. in 6.* vt nulla religio instituatur, nisi sub regula approbata à Sede Apostolica, seruari debet etiam in monasterijs Monialium; priusque fuerat statutum ab *Innoc. II. in c. perniciosum* 18. *q.* 2. vbi statuit abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ licet non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilominus Sanctimoniales vocari volunt; sicque in *c. indemnitatib. §. supradicta de elect. in 6.* in hoc sensu videtur supponi Moniales, quæ verè sunt religiosæ, debere viuere sub aliqua religione approbata: siquidem nulla extat regula à Sede Apostolica pro solis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata, ideoque necesse est, vt profiteantur secundum aliquam ex regulis approbatis Religiosorum, siue postea sint subiectæ ipsis Monachis, siue Episcopis: sicut enim Monachi erant subiecti Episcopis, non obstante professione suæ regulæ, ita & nunc esse possunt monasteria Monialium. sic *Suar. supra nu.* 9. & cum illo *Tamb. sup. D.* 13. *q.* 1. *nu.* 3. & 4.

QVAERES V. An, & qualis varietas, ac distinctio reperiatur in Monialibus.

6 Resp. Quod, quamuis in illis non habeat locum distinctio religionis in religionem laicorum, & clericorum; cum hoc posterius membrum in ipsis reperiri non possit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inueniri possit in Monialium Institutis cum aliqua proportione ad religiones virorum. Nam aliquæ propriè sunt Ordinis Monachalis, vtpote profitentes regulam S. Benedicti sub proprio nomine, & accommodato habitu: aliæ sunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicuius ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ sunt veluti Canonicissæ, quę viuunt sub regula Sancti Augustini, & fortasse peculiari modo imitantur assistentiam in choro, & curam circa obsequium & ministeria diuina: aliæ denique sunt Ordinis militaris, quæ degunt sub regula alicuius Ordinis militaris cum insignibus, & habitu illius (etsi alias finis Ordinis militaris videatur omninò repugnare sexui fœminneo.) Vnde notandum est, adhoc vt Moniales possint dici huius, aut illius Ordinis, non esse opus, quod in omnibus assimilari possint viris dicti Ordinis; sed sufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam, vtantur eius habitu ac insignibus, imitentur eius mores, seu constitutiones: quod benè aduertit *Suar. sup. n.* 8.

7 Addo, quod, licèt inter Moniales non adsit distinctio laicalium, & clericalium (sicut paulò ante diximus) talis tamen distinctio inter eas reperitur æquiualenter; quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam choristæ (nimirum vt vacent choro) & recipiunt in professione velum nigrum; aliæ admittuntur solum, vt vacent ministerijs temporalibus Monasterij, & communiter vocantur Conuersæ, quas proinde possemus vocare simpliciter laicas, ad differentiam Monialium, quæ vacant choro, & dicuntur choristæ. Quod autem diximus Moniales choristas in professione velum nigrum recipere; audio non procedere vniuersaliter, quoad Moniales tertij Ordinis Minorum S. Francisci: siquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum, aliæ album, aliæ vtrumque; vt ad me rescripsit P. Bordonus dicti Ordinis olim Prouincialis.

Vtrum verò Monialis addicta choro transferri possit ad statum Monialium conuersarum (vt vocant) & è contra.

8 Resp. Posse; nisi quoad translationem Monialis conuersæ ad statum Monialium choro addictarum obstet decretum Sacræ Congregationis iussu Clementis VIII. editum 19. Maij 1603. super

per receptione, & educatione Nouitiarum, quod ita habet: *Sed qui ad conuersorum habitum recepti fuerint, ad Clericorũ statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.* Ratio assertionis est, quod per talem translationem non variatur status substantialis religionis, sed solum accidentaliter: cum Moniales laicæ, seu conuersæ, & Moniales vacantes choro adstringantur ijsdem votis substantialibus, immò & ijsdem obligationibus, excepta obligatione recitandi horas canonicas, ad quam tenentur solum Moniales vacantes choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali chorista, quæ fortè transferretur ad statum conuersarum; vt benè aduertit *Sanchez l.6. mor.c.7.nu.80.* monens hinc sequi Prælatum regularem posse Religiosum eximere ab onere recitandi diuinum Officium, nõ directè & per se, sed per accidens; remouendo religiosum subditum à statu religiosorum Choro vacantium.

9 Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ; quarum aliæ emittunt tria vota substantialia religionis sub proprio Prælato, ac propria regula, & viuunt in congregatione, suntque verè, ac propriè religiosæ; aliæ verò viuunt extra congregationem in suis domibus, & non faciunt tria vota essentialia; & hæ non sunt verè religiosæ, ideoque non gaudent priuilegijs Monialium, nisi eo modo, quo dicemus *cap.9.* sub finem. Illud autẽ hic obiter moneo, votum castitatis simplex, quod emittunt Tertiariæ, non posse commutari ab habente priuilegium commutandi votum simplex castitatis. idque ob doctrinam *Suarez to. 4 de relig. tr.8 l.2 cap.12.num.4.* nimirùm vota status, quæ scilicet fiunt ex vi peculiaris alicuius Instituti, non cadere sub generali facultate commutandi similia vota iuxta regulam iuris: *Non cadunt sub generali concessione, quæ specialem rationem habent, & difficultatem*; ideoque verisimiliter in specie non concederentur: constat autem votum Castitatis, quod faciunt Tertiariæ, esse votum status; quippe quod fit ex speciali Instituto Ordinis Tertiarij. Quod item procedit de quocunque alio voto, quod fiat in aliquo Ordine à Monialibus Tertiarijs ex peculiari ipsarum Instituto.

QVAERES VI Quod genus vitæ profiteantur Moniales, actiuæne, an contemplatiuæ, aut mixtæ.

10 Resp. Regulariter profiteri vitam contemplatiuam, ac monasticam, ideoque ferè omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (vnde fortassè communiter vocantur Monachæ;)

chæ;) ità *Suar.* in terminis *num.* 7. & patet, quia certum est vitam mixtam ex contemplatione, & actione spirituali versante in ministerijs erga proximos, non habere locum in religionibus fœminarum; cum fœminæ non solum sint incapaces ordinum, sed etiam docendi munus ipsis denegetur, iuxta 1. *Cor.* 14. vbi dicitur: *Mulieri docere non permitto*; & meritò; siquidem (vt ingeniosè adnotauit Chrysost. *in cathena*, ibi:) *Semel docuit, & cuncta peruertit*; si quid verò actionis participat, ordinariè solum est quoad laborem manuum, quæ operatio etiam proprijs Monachis viris, & præsertim contemplatiuis communis, fuit, & est moraliter necessaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus: præterquam quod aliud actionis genus consistens in vsu operum misericordiæ corporalis, est minùs accommodatum religioni fœminarum, sicque regulariter minùs decet illud assumi ab ijs, vt proprium finem; licet alioqui dicta opera commodè exerceri possint à fœminis, iuxta illud 1. *Cor.* 5. *Vidua eligatur in operibus bonis testimonium habens*; & infrà: *Si hospitio recepit, si Sanctorum pedes lauit, &c.* obstat quippe obligatio clausuræ, per quā Moniales prohibentur exire extra claustrum ad exercenda dicta opera: quod tamen esset omninò necessarium. Si ergo vita, quam Moniales profitentur, non potest esse actiua, neque mixta: sequitur necessariò illam esse contemplatiuam, vt iam nos diximus.

QVAERES VII. Quo tempore in Ecclesia primò inductus, & legitimè approbatus fuerit status religiosus Monialium.

11 Resp. Quod, cum idem sit iudicium de origine, & antiquitate religionum Monialium tam in generali, quam in particulari, quod de religionibus virorum, proportione seruata, vt innuimus, *q* 2. consequenter sustinendum est religiosum statum Monialium exortum fuisse simul cum statu religioso virorum; sicque eodem tempore fuisse vtrumq. institutum, & approbatum: simulque cum singulis ferè Monachorum Auctoribus, Virginum etiam Conuentus incœpisse, vt ostendit *Suarez n.* 11. de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco; addens verisimile esse, quod idem etiam in alijs religionibus seruatum sit; & quidem ita, vt sub eodem Ordine virorum varia Monialium Instituta processerint; vt videre est in religione Fratrum Minorum, cui præter religionem S. Claræ subijcitur item religio Conceptionis diuersam regulam profitens.

QVAERES VIII. An sit de intrinseca ratione status religiosi

Monialium, quod ex teneantur ad specialem clausuram, siue proprio voto promissam, siue iure positiuo inductam.
12 Resp. Non esse, quamuis aliàs obseruantia clausuræ sit conuenientissima statui religioso fœminarum, maximè profitentium in communi, seu conuentuali vita; prout nunc est in vsu Ecclesiæ veritatem hanc satis confirmante: idque ex naturali conditione, ac fragilitate sexus fœminei. ita *Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 8. num.* 1. alijque communiter; & probatur quia ex vna parte tria vota substantialia religionis sufficiunt ad statum regiosum cōstituendum, tam quoad fœminas, quam quoad viros: sicque olim solebant sacræ virgines in proprijs domibus religionē profiteri: vt constat ex canone 33. Concilij III. Carthaginensis: ex alia parte nulla lege Ecclesiastica determinatum est de ratione intrinseca status religiosi Monialium esse clausuram, & cōsequenter non est inducta obligatio clausuræ, tanquam de ratione essentiali dicti status: præterquam quod absque lege, aut voto clausuræ seruari potest etiam à Monialibus castitas, & regula religiosa, seu modus viuendi secundum consilia Euangelica; sicque dicendum est eam non esse necessariam ad statum religiosum Monialium.

QVAERES IX. Quantum deceat status religiosus Monialium in Ecclesia, quantumque expediat ad bonum spirituale ipsarum.

13 Resp. Et maximè decere in Ecclesia, & maximè expedire ad bonum spirituale ipsarum Monialium: decere quidem, eò quod Ecclesia sic habet plura agmina fidelium vtriusq. sexus Deo, quam studiosissimè famulantium diè, ac nocte, eiusque cultui specialiter dicatorum; quod vtique cedit in magnum Dei honorem, ac Ecclesiæ decus; expedire verò ad bonum spirituale ipsarum Monialium, eò quod sic sexus fœmineus ex se valde fragilis, atque inconstans per susceptionem status religiosi, ac emissionem trium votorum substantialium religionis mirificè roboratur, ac confirmatur ad Christianarum virtutum acquisitionem, vitiorum extirpationem, ac bonorum operum impletionem; quo pacto è Monialium cœnobijs processerunt innumeræ fœminæ vitæ sanctimonia insignes, immò & egregijs miraculis conspicuæ: præterquam quod Moniales in Ecclesia maximè conferunt etiam ad bonum spirituale Proximorum; quatenus in earum monasterijs educari solent puellæ, quæ ibi Christianis moribus imbutæ, filios, quos postea nuptæ procreant, piè erudiunt, & in timore Dei, eiusque mandatorum obseruantia sollicitè enutriunt: cum teste *Tullio orat. 2. in Verrem*, nullum munus Reipublicæ afferre maius, meliusve possi-

offinimus, quam si docemus, atque erudimus iuuentutem.

QVAERES X. An liceat, immo expediat allicere puellas ad statum religiosum Monialium.

14 Resp. Licere, immo & quam maximè expedire, si agnoscatur eas esse præditas illis dotibus, quæ ad statum religiosum requiruntur: sic enim vtiliter geritur negotium spirituale ipsarum, dum alliciuntur ad percipienda bona, quæ ex statu religioso consequuntur, & mox hic breuiter referentur. Monialis quippe Dei seruitio dicata euitat innumeras occasiones delinquendi, quæ sunt in sæculo; commodius, ac faciliùs deseruit Deo, eiusque mandata obseruat; vberiorem recipit gratiam ad exercendos actus virtutis: in bonis operibus maius acquirit meritum, etiam ex vi ipsius status: viuit tranquillius, & moritur cõfidentius: eximit se ab ærumnis, quibus communiter subsunt fœminæ coniugatę, dum à viris improbis sæuissimè tractantur vt vilissima mancipia, & sæpissimè habent, vnde grauiter doleant, siue ex morte proprij viri, aut filiorum, siue ex dispendijs rei familiaris, siue ex prauis moribus filij, aut filiæ, siue ex alijs calamitatibus, quæ domesticis creberrimè obueniunt; voluntariè, ac meritoriè amplectitur statum vitę cœlibis, quem multæ filiæ magnorum principum coguntur suscipere, eo quod illis non se offerat sponsus illarum conditioni, ac statui proportionatus: innumera denique & singularia bona, quæ ex statu religioso proueniunt, acquirit.

QVAERES XI. An possit dari Ordo Monialium, in quo nulla fiat Professio solemnis, aut certè non fiat, nisi post plures annos Probationis, emissis interim 3. votis substantialibus Religionis simplicibus, sicque cum libertate, vt Religio posset eas dimittere.

15 Resp. Posse dari, non tamen expedire ratione sexus muliebris; quem vtique minus deceret posse dimitti è Religione post dicta vota simplicia emissa: idque ex multis rationibus, quæ consideranti facilè occurrent: probatur responsio, quia potest dari talis Religio virorum, vt benè ostendit *Suar. to. 4. de relig. tract. 10. lib. 3. cap. 3 num. 3. & seqq.* imò datur de facto in Societate Iesu; non est autem maior ratio, cur dari possit talis Religio respectu virorum, & non respectu mulierum; cum substantia status religiosi sit vna, ac eadem in vtrisque. Confirmatur, quia datur in Ecclesia Ordo Monialium profitétium Castitatem solum coniugalem (cuiusmodi sunt Moniales aliquorum Ordinum militarium) & tamen hæ sunt veræ Religiosæ, & tales dici possunt simpliciter; vt docet *Suar. sup. tr 9. lib. 1. c. 4. n. 9.* ex *Nauarro &* *alijs*:

alijs: quod si dari possint, & dantur tales Moniales, quæ tamen sunt veræ Religiosæ, poterunt dari & Moniales, quæ sint veræ Religiosæ, etsi non faciant professionem solemnem, sed solum faciant vota simplicia.

CAPVT II.

De Nouitiatu Monialium, alijsq; ipsi annexis.

IN præsenti capite agendum nobis est de nouitiatu Monialium: &, cum ad ipsum prærequiratur legitima receptio, soleatque subsequi bonorum temporalium renunciatio facienda ante professionem, de his etiam hic disseremus. Caput diuidemus in 3. Sectiones, in quarum 1. agemus de Receptione Monialium ad Nouitiatum: in 2. de ipso Nouitiatu: in 3. de bonorum Renunciatione facienda ante religiosam professionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Nouitiatum.

1 *QVid sit recipere ad nouitiatum.*
2 *Qualis debeat esse ista receptio.*
3 *Debet fieri suffragijs secretis: digna non potest liberè excludi: & vt excludatur indigna, debet constare de indignitate.*
4 *Eam non præcedit exploratio voluntatis iuxta plures DD. quod alij negant.*
5 *Dato quod talis exploratio semel fieri debeat, expedit illam fieri ante professionem: quod alij negant. Talis exploratio facienda diligenter: & in ea fiunt variæ interrogationes.*
6 *Non datur expectatiua loci primò vacaturi.*
7 *Moniales non possunt recipi vltra numerum taxatum, seclusa consuetudine.*
8 *Quæ dos soluenda pro Moniali supernumeraria.*
9 *An auctis redditibus monasterij possit augeri numerus Monialium.*
10 *Quot Conuersæ recipi possint in vnoquoque monasterio.*
11 *Puella capitulariter admissa ad nouitiatum potest excludi, & è*

& è contra : & si nimis differat ingressum , interdum eget noua admissione .

2 *Qualis debeat esse puella recipienda .*

3 *Recipi possunt Viduæ ad statum religiosum .*

4 *Item fœminæ illicitè corruptæ .*

5 *Item & coniugatæ : maximè matrimonio solùm rato ; imò & consummato si inuita cogatur consummare in priori bimestri : & quidem cogens peccat , (etsi alij id negent) idque etsi sit elapsum bimestre, velitque sponsa statim ingredi religionem .*

16 *Item, & hermaphroditæ, sed non omnes ;*

17 *Quæ ætas puellæ recipiendæ .*

18 *Quid de hoc statuerit sacra Congregatio .*

19 *Puellæ infantes possunt recipi à Monialibus postea recipiendæ ad religionem .*

20 *Parentes qualiter offerre possint puellas ad religionem.*

21 *Plerumque expedit recipi puellas minoris ætatis .*

22 *Quot sorores carnales recipi possint in eodem Monasterio .*

23 *Puella mox recipienda ad religionem extrahenda à Conuentu, in quo educatur .*

24 *Qualiter ea interim se debeat gerere in sæculo .*

25 *Plerumque non expedit puellam recipi in monasterio , in quo educatur .*

26 *Excommunicantur impedientes puellam ab ingressu religionis .*

27 *Quid intelligat Concilium nomine Veli , aut emissionis voti ,*

28 *Ista excommunicatio non est reseruata.*

29 *Excommunicantur cogentes fœminam ingredi religionem.*

30 *Quæ coactio hic requiratur .*

31 *Quæ actiones sufficiant ad incurrendam istam excommunicationem .*

32 *Quæ præsentia sufficiat .*

33 *In aliquibus casibus potest fœmina compelli ad ingressum religionis .*

34 *Consensus Abbatissæ non petitur ad receptionem ultra consensum Conuentus .*

35 *Prælatus monasterij, eo contradicente, non recipit puellam ad religionem .*

QVAE-

1 QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine receptionis. Resp. Quod, cùm probatio nouitiatus inchoari non soleat in religionibus, nisi Nouitius priùs legitimè fuerit admissus ad religionem modo inferiùs explicando; hic nomine receptionis intelligimus admissionem illam, per quam Monialis legitimè recipitur ad probationem nouitiatus, ad effectum scilicet, vt Monialis probet religionem, & religio ipsam.

QVAERES II. Qualis debeat esse ista receptio, vt sit legitima.

2 Resp. Debere fieri capitulariter, & quidem vna cum consensu proprij Prælati, nimirum Episcopi, aut eius Vicarij generalis, si Moniales, quarum interest, non sint exemptæ; aut Prælati regularis, si Moniales sint exemptæ, ita *Suar.to.4.de relig.tr.9. lib.1.c.11.nu.1,* dicens communem vsum iuri, ac rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi Nouitias inter Moniales sit in Conuentu ipsarum Monialium, simul tamen requiri licentiam, seu consensum Prælati; probat, quia talis receptio, prout est ad communem vitam, ac societatem cum Monialibus, æquum est, vt ipsæ voluntariè in eam consentiant: quatenus verò dicta receptio est actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat. Cum *Suar.* sentit *Miranda q. 8.de monial.art.1.* dicens hanc conclusionem esse certissimam de iure cõmuni, & in omnium Monialium monasterijs quarumcunque religionum receptionem Nouitiarum pertinere ad proprios Prælatos; assertque ad id speciale indultum à Nicolao V. concessum Fratribus Minoribus, & relatum à *Casarubio in comp. priu. v. Abbatissa,§.8.* his verbis. *Idem Nicol.V. statuit* (& quidẽ per Bullã) *quod Abbatissæ, nec simul omnes Moniales possint aliquam ad religionem, vel professionẽ recipere, nisi de Prouincialis, aut Visitatoris expressa licentia.* idem sentit & *Peyr. in form.litt.M.c.6.n.1.* monens præfatam cõcessionem Nicolai V. cum sit fauorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

QVAERES III. An talis receptio debeat fieri suffragijs secretis, & in quo numero.

3 Resp. Videri expedire, vt fiat suffragijs secretis (quamuis iure communi non constet id esse simpliciter necessarium) ijsque excedentibus maiorem partem capituli, sicut declarauit Sacra Congregatio Episcoporum 1603. teste *Gauanto in Man. Episc. v. Moniales,§. receptio Monialium nu.30.* ratio autem responsionis

sionis est, quod sic liberior est consensus Monialium, quam si receptio fiat votis publicis: sicque verificatur receptionem fieri à Capitulo, iuxta regulam generalem, qua dicitur fieri à capitulo, quidquid fit à maiori parte capituli: & hæc de iure communi; nam in Diœcesi Mediolanensi, teste *Gauanto sup. n.28. & 29.* fuit per Concilium Prouinciale 4. statutum, vt dicta suffragia determinatè dentur tacita, etiam in monasterijs Regularium curæ subiectis, & quod concurrant saltem duæ partes suffragiorum, quamquam, cùm tale ius sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, extra illam non obliget. Vnum porrò hic moneo ex notatis in nostro *tract. de nouitiatu c.2. num.28.* quòd, licèt, concurrentibus omnibus requisitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad nouitiatum, quàm ex parte religionis, vt receptio fiat conuenienter, ac vtiliter; tenentur Moniales sub mortali illam admittere, & quidem tum ex charitate in religionem, ac Proximum, tum ex officio: nihilominùs, si concurrat iusta causa illam repellendi, repelli potest sine culpa: vt si Conuentus non possit sine graui onere alere nouam religiosam: aut aliæ plures puellæ æquè dignæ petant admitti, & omnes simul recipi non possint: aut denique res sit dubia, vel vtrinque probabilis, an expediat recipi puellam illam: tunc enim ea potest non admitti: & quidem eò faciliùs, quò magis id cedit in bonum Cōuentus, vt notat *Suar. to.3. de relig. lib.5. c.10. nu.28.*

Ad hoc autem vt puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius: sicque Moniales in tali euentu de moribus puellæ petentis ingressum capere debent informationes iudicio prudentis viri competentes: in quibus sumendis, sicut puella, teste *Suar. to.4. de relig. tract.10. lib.2. c.3. num.5.* interrogata tenetur aperire proprios defectus, etiam grauiores, & cum aliquali suæ famæ præiudicio (quamuis in tali casu nulla, aut leuissima infamatio sequi possit) sic etiam quicunque interrogantur de moribus puellæ, licitè possunt aperire similes defectus illius, siue naturales, siue morales, licèt graues, ac infamatorios: idque ex doctrina *Less. 2. de iust. cap.11. num.59.* quam hic omitto breuitatis causa.

QVAERES IV. An sit necesse, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.

Resp. Quod, quamuis de rigore iuris talis exploratio præcedere debeat, ex decreto *Conc. Trident. sess.25. de Regul. c.17,* quod

quod sic habet: *Libertati professionis virginum Deo dicandarũ prospiciens S. Synodus, statuit, atque decreuit, vt, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, maior 12. annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, vel, eo absente, vel impedito, eius vicarius, aut aliquis eorũ sumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit an sciat quid agat, & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterij & ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat*; qui tamen, *Miranda sup. a.4. Tambur. de iure Abbatiss. D.4.q.2.nu.4. Sanch. lib. 5. moral. cap.4 num.84. Rodriq. tom 3.q.12. art.2. Peyrin. sup. num.2. Lezana tom.1. c.25. num.12. & Diana p.3. tract.2. res 47.* docent decretum illud Concilij vsu ac consuetudine receptum fuisse, vt vnica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacunque ætate sit, nimirum quando emissura est professionem: alij verò cum *Barbosa alleg.*100. *nu.*4. sustinent voluntatem puellæ explorandam esse non solùm quando emissura est professionem, sed etiam quando est susceptura habitum religionis, afferentes ad id declarationem factam à Sac. Congreg. propterea hac in re videndum est, quis sit vsus, ac praxis in vnaquaq. diœcesi, eaque omninò seruanda est: siquidem consuetudo habet vim legis.

5 Dato autem quod præfata exploratio semel tantùm fieri debeat: existimat Miranda consultiùs esse, eam fieri potiùs ante probationem, quàm ante professionem: idque esset conformius menti Concilij dictam explorationem præscribentis: siquidem per explorationem factam tempore professionis non ita benè iudicari potest, num nouitia sponte, & plena voluntate eligat profiteri, an coacta, aut seducta, aut certè ex verecundia deserendi habitum religiosum, vel ex metu parentum, vel ex Monialium ipsarum suasionibus, ac precibus importunis inducta: vnde fit, vt nõ paucæ Moniales ferè inuoluntariè profiteantur, sicque postea, si minus toto vitæ tempore, saltem per multos annos inquietè viuant, regularis vitæ obseruantiam maximè auersantes. Alij verò existimant longè consultiùs fore dictam explorationem fieri tempore professionis: cùm tunc nouitia experta fuerit asperitates vitæ religiosæ, sicque maiori cum maturitate, ac prudentia possit deliberare: quod maximè procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem, vt de Capuccinis.

Certè

Certè talis exploratio (quocunque demum tempore fiat) facienda est ab Ordinarijs, non cursim, & crassa Minerua, sed summo studio, ac diligentia, sicut indicatur in citato decreto Cōcilij Trid. per verbum *diligenter*: cum hinc potissimum pendeat & bona existimatio status Monialium, & pax monasteriorum, & quies Monialis profitentis: eiusq; profectus spiritualis, sicut è cōtra, si nouitia inuita, aut ægrè profiteatur, non solum viuit ipsa inquieta, sed etiam inquietat socias, molestat Superiorissam, facescit negotium Prælato, perturbat monasterium, tempus inutiliter insumit, Deumque identidem non leuiter offendit.

Exploratio autem hæc in eo consistit, vt puella interrogetur de nomine, patria, parentibus ac ætate: num sciat legere, scribere, canere, &c. quot, & qui sint fidei articuli, quæ præcepta Decalogi, ac Ecclesiæ; quid intendat per susceptionem status religiosi: an sponte, & ex Dei spiritu, vel ex parentum, Monialium, aut alterius cuiusuis personæ consilio, ac suasione: a quo tempore senserit se vocatam ad religionem: an à pueritia animum ad pietatem, ac religionem habuerit propensum: num corpore, ac mente sit sana, vel occultum aliquem defectum habeat, & quem, & à quo tempore: an sciat, & bene intelligat tria vota religionis, sitque parata abdicare à se dominium rerum omnium temporalium per votum paupertatis, viuereque in communi, si vita communis inducatur: abstinere ab omni delectatione carnis voto Castitatis repugnante; suamque voluntatem omninò subijcere voluntati suorum Superiorum per votum Obedientiæ: an sit parata Crucem Domini ferre, abnegare se ipsam, & sequi Christum iuxtà ipsius Christi consilium. In his, inquam, interrogationibus, & in alijs similibus, quas Spiritus sanctus suggeret iuxta conditionem puellæ explorandæ, consistit præsens exploratio.

QVAERES V. An Moniales possint dare puellæ petenti ingressum religionis: expectatiuam loci primò vacaturi per mortē Monialis decedentis intrà numerum legitimè præfixum.

6 Resp. Non posse ex decreto Sacræ Congregationis Concilij, quod refert *Quarantia in bull. pag. 462.* his verbis: *Eadem Sac. Congreg. districtè prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi secuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum, & non antea de eis disponi, ac in Monialis demortuæ locum promissionem, aut receptionem in Capitulo, seu quouis alio modo fieri*

fieri iubet: si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse decreuit; ac nihilominus Abbatissas, Priorissas, & alios quoscumque monasteriorum Superiores, qui cuiusuis puellæ receptioni, vel admissioni, aut locorum vacaturorum promissioni, seu concessioni aduersus præsentis decreti dispositionem cõsenserint, priuationis vocis actiuæ, & passiuæ alijsque arbitrio eiusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictas, & obnoxias fore declarat.

QVAERES VI. An Moniales possint recipere in quocunque numero puellas petentes religionis ingressum; si aliàs sint prædità requisitis dotibus.

7 Resp. Non posse, si in monasterio extet iam numerus Monialium taxatus, iuxta *cap. vnic. §. sanè, de statu Regul in 6.* & iuxta decretum *Conc. Trident sess. 25 c. 3. de Regul.* ac Constitutionem *Pij V. circa pastoralis*; quibus statuitur, vt receptio Monialium non fiat, nisi intra numerum præscriptum Monialium, quæ ex redditibus, aut consuetis eleemosynis sustentari possint commodè: quod expressè statuitur in citata Constitutione Pij Quinti, *§. 6. limita*, nisi puella, quæ petit ingressum, secum ferat dotem, ex qua commodè sustentari valeat; nam talis dos computari potest inter eleemosynas, aut redditus monasterij, sicque cessat ratio præsentis prohibitionis, vt bene notarunt *Suar. vbi sup. Nau. lib. de reddi. eccl. q. 1. mon. 62. Lezana sup. n. 6. & alij.* Addo quod, quamuis *in c. vnico*, superius relato (quod certè loquitur solum de Monialibus Ordinum non mendicantium) irritetur professio Monialis contra dispositionem dicti capitis admissæ; talem tamen irritationem putat *Sanchez lib. 7. moral. cap. 23. num. 4.* non esse in vsu, sed videri consuetudine abrogatam; quod minus approbat *Castrus Palaus tr. 16. D. 1. p. 7. §. 6. nu. 5.* dicens sibi non constare de tali consuetudine: vnde censeo quoad hoc inspiciendam esse regionum consuetudinem, eamque seruandam.

8 Notat tamen Lezana, & benè, in tali casu non sufficere, quod soluatur dos ordinaria, sed duplum dotis soluendum esse, & Monialem sic receptam computandam esse tanquam supranumerariam (vt vocant) idque ex declaratione Sacr. Congregat. facta 6. Septembr. 1604. in qua etiam additur Moniales, quæ supra numerum præfixum in quocumque monasterio recipiuntur, in locum Monialium morientium non subrogari, nec obstare, quin

quin aliæ in locum eatundem ex numero constituto demortuarũ recipi eodem modo possint, quo in vnoquoque monasterio admitti possunt intra numerum; quinimò præfatas Moniales sic supra numerum receptas semper, quoad hoc manere supernumerarias, estò in cæteris nihil differant ab alijs, & ijs sint pares in omnibus.

Maius dubium est, quod mouet *Portel.de dub reg. v. monial. in addit.num* 1. vtrum taxato numero Monialium recipiendarũ in aliquo monasterio, possint duæ, aut tres recipi suprà dictum numerum, si contingat redditus annuos ita crescere, vt etiam illæ possint ex ijs commodè sustentari absque dispendio monasterij.

9 Respondet *Portellus vbi supra*, posse; probatque ex *cap.cum M.Ferrariensis de Const.* vbi Innoc. III. decernit, quod si aliquod Capitulum habet numerum taxatum tot Canonicorum, vt vltrà non possit crescere, & hoc per Papam confirmatum sit; si postea redditus temporales ita crescant, vt duo, vel tres Canonici v tertius commodè sustentari possint, hi etiam poterunt recipi, ac superaddi, non obstante statuto illo per Papam confirmato; cũ aliàs in nostro casu par ratio militare videatur, ideoque locum habere possit & eadem iuris dispositio: sic *Portellus*, qui tamen postea in *addit.num.*18. citatis pro hac sua sententia affirmante, *Reginaldo, Nauarro, & Suarez*, eam non parùm moderatur, ac limitat dicens, quod, licèt Prouincialis, qui in casu proposito fœminam cum duplicata dote reciperet, iudicio ipsius non esset condemnandus, nec censendus incurrisse pœnas latas contra recipientes vltra numerum taxatum: si tamen ipse esset Prælatus, præfatam fœminam non reciperet absque legitima licentia, ob expressam prohibitionem factam, &c. Quin etiam in *addit. ad additionem num.*1. absolutè ait; *Nunc dico, ne omninò id fiat cum tali dote, absque expressa licentia Papæ, quia sic vsus postea obseruauit*; addens immediatè post; *Si verò aliquis in hoc facto vellet se excusare, posset pro se adducere c.cum M.Ferrariens. de const.* Ex quibus illud certò inferri potest, in hoc spectandam, ac seruandam esse vniuscuiusque regionis, ac diœcesis consuetudinem, cùm consuetudo habeat vim legis, & sit legis optima interpres; sicque censeo explicandos esse Doctores allegatos à Portello.

10 Illud etiam hic moneo obiter ex *Mosconio de maiest milit. Eccl.lib.*1.*par.*4.*cap.*4. Clementem VIII. statuisse, ne in vno-

quoque Monialium monasterio numerus Monialium, quas vocant Conuersas, tertiam partem excedat, & quidem meritò, ne aliàs Monialibus addictis choro omninò subtrahatur materia se exercendi in vilioribus ministerijs, & consequenter vacandi abnegationi sui ipsius.

QVAERES VII. An puella semel, ac iterum capitulariter exclusa ab admissione in religionem, coacto iterum capitulo, admitti possit: & è contra possit capitulariter excludi iam per Capitulum admissa.

11 Resp. Posse; & quidem quod exclusa possit admitti postea, constat, quia nullum extat ius prohibens, aut irritans talem admissionem: quin potiùs occurrere possunt de nouo rationes, quibus id suadeatur; quod vero admissa possit excludi, probatur tum ex modò dictis; tum quia quod dicitur in *cap. nulli licere de elect. in 6.* post publicationem scrutinij non esse locum variationi, procedit solum in electione, per quam publicato scrutinio, acquisitum est ius ei, qui est electus; quòd certè non militat in casu nostro, in quo agitur de contractu faciendo inter nouitium, ac religionem, in quo nullum ius acquiritur nouitio ex eo, quod capitulariter concluditur petentem admittendum esse in religionem. ita *Peregrin. p. 2. constit. c. 5. lit. R. §. 11. & 12.*

An autem puella capitulariter admissa ad religionem, si diutius differat ingressum, ingredi possit absque noua admissione capitulari.

Resp. Videri, non posse, si spontè distulit ingressum, & probabiliter timeri possit contigisse aliquid noui, vel manifestatū fuisse aliquid antiquum, quod cognitum retraxisset Capitulum ab ea admittenda; & ratio est, quod sic Capitulum non censetur persistere in priori voluntate admittendi puellam; sicque opus est, vt iterum, præmissis de iure præmittendis, statuat, an debeat illam iterum admittere, nec ne. Quanta autem debeat esse ista dilatio, relinquendum est iudicio viri prudentis, consideratis omnibus circumstantijs.

QVAERES VIII. Quæ conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.

12 Resp. Requiri, vt non sint scandalosæ, non petulantes, non excommunicatæ, non hæreticæ, aut schismaticæ, non flagitiosæ, vt probat *Maiol. de irreg. l. 1. c. 29. nu. 50.* immò vt sint irrepræhensibiles, vt decet sponsas Christi, & immunes à quocumq; defectu, qui alijs virginibus intra monasterium degentibus obesse

possit,

possit, siue ratione mali exempli, siue ex imitatione delicti, siue quouis alio modo: idque iuxta *cap. 1. de statu Reg. in 6.* ita *Tambur. sup. q. 3 num.* 1. addens *num.* 2. item cauendum esse, ne in quouis Monialium genere sit aliqua contagiosa, morbosa, dœmoniaca, aut furiosa; surdas verò, cæcas, claudas, mutas, & gibbosas nullo iure impediri, quin recipi possint ad religionem: præsertim, si in ijs spectetur maior religio.

Moneo hic obiter, motum proprium Sixti Quinti editum anno 1587. de non admittendis ad religionem personis ære alieno grauatis, aut obnoxijs reddendis rationibus, non militare in Monialibus: sic enim, ipsemet Sixtus declarauit in alio motu proprio edito in prioris declarationem, *§. cæterum*; vnde fit, vt in casu, quo mulier ære alieno grauata, aut ratiocinijs obligata vellet ingredi religionem, posset admitti, si aliàs potest de iure communi.

QVAERES IX. An possint recipi ad religionem fœminæ viduæ, stando in iure communi.

13 Resp. Posse, & constat tum ex vsu Ecclesiæ antiquissimo, quem probat *Suarez tom. 4. de relig. tr. 9. lib. 1. c 11. num. 2.* tum ex *cap. vidua* 20. *q.* 1. vbi de vidua dicitur, quod si velit religionem profiteri, admitti potest, & debet, recepto habitu religioni conueniente. ita *Suar. loc cit. Lezana to. 1. c. 25. nu. 9. Tambur. sup. D. 6. q. 3. num. 7. & alij*; quamuis alioqui minùs conueniat viduam admittere ad habitum Monachalem virginum; sicut teste *Gauanto in manu. Episc. v. monial. receptio num. 7.* declarauit Sacr. Congreg. Episc. 29. Ianuar. 1585. Vt proinde in præsentia Sacra Congregatio non det fœminæ viduæ indultum suscipiendi statum Monialium, nisi cum his conditionibus: nimirum vt soluat dotem ordinariam, si suscipienda sit intra numerum præfixũ; aut duplicatam, si supra numerum: & quidem seruatis ijs, quæ in licentijs supernumerariarum ab eadem Sacra Congregat. præscribuntur: item vt non possit eligi in Abbatissam, aut Superiorissam vllius monasterij sine speciali licentia Sedis Apostolicæ.

QVAERES X. An, attento iure communi, possint recipi ad religionem fœminæ illicitè corruptæ post pœnitentiam peractam etiam in consortium virginum.

14 Resp. Posse, nisi id in specie prohibeatur per proprias monasterij Constitutiones: siquidem in iure communi nulla lex extat, qua tales mulieres excludantur à consortio virginum: vnde qui dicunt fœminas hac macula, aut nota laborantes non debere re-

cipi in conuentu virginum, dicendi sunt loqui secundum decentiam ac conuenientem honestatem, nõ secundum incapacitatem, aut absolutam prohibitionem; sicut benè notauit *Suar. sup.* hinc inferes, quod si lapsus talis fœminæ fuerit publicus ac infamis, esto postea conuertatur, non est admittenda in consortium virginum: ideoque pro huiusmodi fœminis reperta est peculiaris religio, quã vocant mulierum pœnitentiæ, seu S. Mariæ Magdalenæ, seu Cõuertitarum: si autem lapsus sit occultus, & non genuerit infamiã, nihil impediet, per se, moraliter loquendo, immò, licèt interdum lapsus esset publicus, si semel tantum ex fragilitate contigisset, cohonestari, & compensari posset tot circumstantijs personæ, generis, ac emendationis, vt talis persona conuenienter admitti posset. ita *Suarez, & cum illo Lezana, & Tamburin. locis supra citatis.*

QVAERES XI. An iure communi possint admitti in monasteria virginum mulieres coniugatæ, quæ fortè de consensu proprij viri petant admitti, seruatis aliàs seruandis.

15 Resp. Posse, cum in iure communi id specialiter non prohibeatur; non decere tamen ob varias rationes, quæ facilè occurrent consideranti; & maximè ob declarationem Sacræ Congreg. relatam *q. 9.* quæ in fœminis coniugatis vtique militat, & quidem à fortiori.

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, sed non consummauit, posse intra primum bimestre ingredi religionẽ; idque ex iure Ecclesiastico ab Apostolorum temporibus instituto, vt colligitur ex *c. ex publico de conuers. coniugat.* quod ius procederet etiam in casu, quo sponsa inuita cogeretur consummare matrimonium; vt latè probat *Sanch. l. 2. de matr. D. 23. num. 6.* monens *num. 7.* per accidens posse fœminam in proposito casu impediri à religionis ingressu: videlicèt ratione prolis ex ea copula secutæ, quæ sine matris ope non posset commodè educari.

Quod si hac occasione quæras an maritus sine culpa mortali possit propriam sponsam cognoscere inuitam in primo bimestri, si ea non cogitet de ingredienda religione.

Respondet *Diana p. 9. tr. 8. resol. 18. ex Texeda, Castro* Palao, *Conincho, &* Perez: non peccare: & probat tum quia à tempore initi matrimonij vir ius habet in corpus suæ vxoris; adeoque non peccat vtendo illo per vim; cum nemo peccet vtendo re propria, ac iure suo etsi alteri sequatur iniuria: tum quia iura concedentia

ria bimestre ad deliberandum de meliori statu, non important præceptum, vt coniuges per bimestre abstineant à copula, sed solum ijs permittunt, vt intra illud possint abstinere ad deliberandum de meliori statu, sicque vir in isto casu nullum violat præceptum: tum quia in *cap. ex publico de conuers. coniugat.* vbi solum, & non alibi, conceditur illud bimestre, non suspenditur obligatio reddendi debitum, nisi ijs, qui agunt de ingressu religionis, sicque non suffragatur sponsæ in præsenti casu priuilegiũ dictæ suspensionis. At dissentiunt *Glossa, Syluester, Rosella, Armilla, Sanch.* & *Pontius* relati ab ipso *Diana*; qui addit *ex Perez* fieri iniuriam sponsæ volenti statim ingredi religionem, si post elapsum biennium inuita cogatur consummare matrimoniũ: siquidem, quantumuis temporis elapsum sit ab inito matrimonio, modò non sit cosummatum (siue iure, siue iniuria id contigerit) vterque coniux habet ius ingrediendi religionẽ. ita *Diana*, & benè, præter quam quod ait, consummato matrimonio per iniuriam, coniugem innocentem non retinere ius ingrediendi religionem: quod ego negaui paulo ante, & iterum nego.

QVAERES XII. An Hermaphroditi possint recipi in religione Monialium, & quando.

16 Resp. Posse, si in ijs iudicio medicorum, aut peritarum, ac honestarum matronarum præualeat sexus fœmineus: posse inquam, validè, non item licitè, vti latè ostendimus in *tract. de profess. c. 2 q. 12.* interim consulantur *Tambur. sup. D. 6. q. 7.* & *Portel. de dub. regul. v. professio hermaphroditi*, vbi fusè, ac doctè disserens de præsenti controuersia expresè docet professionẽ puellæ habentis sexum fœmineum tantùm, ab initio nouitiatus vsque ad tempus professionis inclusiuè, esse validam, ac omninò subsistere; non obstante quod postea erumpat in sexum masculinum; quamquam in tali casu probabile sit obligationẽ talis professionis prorsus euanescere, vt dicemus *c. 3. num. 32.* & expressè docet *Diana p. 5. resol* 49. alijs citatis.

QVAERES XIII. An possint admitti ad religionem puellæ, etiam infra annum ætatis duodecimum.

17 Resp. Videri satis probabile, quod possint, si attendatur solum decretum Conc. Trident. relatum *sess. 25. de Regul. cap. 17.* his verbis: *Sancta Synodus statuit, atque decreuit, vt, si puella, quæ statum regularem suscipere voluerit, maior 12. annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam explarauerit Episcopus, &c.* & ratio est, quod

quod in isto *cap.* nihil decernitur de ætate puellæ admittendæ ad religionem, (vt constat ex titulo ipsius capitis, qui est *de explorandà voluntate virginis, quæ Deo sacratur*) sed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit maior 12. annis; sicque textus loquitur sua conditione, dum ait, *si maior 12. annis fuerit*: constat autem, quod conditio nil ponit in esse. Quin etiam (quod amplius est) citatus textus videtur supponere puellam minorem 12. annis posse recipi ad habitum religionis, alioqui non loqueretur sub ea conditione, *si maior 12. annis fuerit*: neque diceret, *nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus virginis voluntatem*; siquidem dictio *alia* diuersitatem importat, & facit hunc sensum; nec ipsa, quę maior 12. annis est ingressa, neç alia minor ea ætate, profiteatur ante dictam voluntatis explorationẽ: nam ad nullam aliam puellam referri potest ea dictio *aliā*, cum omnes puellæ maiores 12. annis çomprehensæ sint in præcedenti particula *ipsa*, ita in terminis *Sanch.l.4.mor.c.18.num.34.Suar. tom.3.de relig.l.5.cap.1.num.9.Miranda q.8.de monial.art.2. Portel.de dub.regul.v.clausura monial. §. cuius ætatis puellæ, &c. num.1.* alijque relati à *Diana p.3.tr.2.resol.47* inter quos Michael Medina (qui interfuit promulgationi dicti decreti,& studiosissimè attendit ad suffragia omnium, ac singulorum Episcoporum qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius à mente Concil. Trident. excogitari posse, quam quòd Concilium in præsenti decreto intenderit prohibere, ne puella minor 12. annis recipiatur ad habitum religionis, sicut docent *Rodriq. Azor. & Nald. allegati à Diana vbi supra*.

18 Dixi sub initium responsionis, *si attendatur solum decretũ Concilij Trid.* vt innuerem, quod, si declaratio Sacræ Congreg. Concilij, quæ in contrarium adducitur à *Vecchio in praxi nouit. D.52.d.9.num.16.* est legitima, authentica, & in vsu (vti de facto est in aliquibus diœcesibus) ea omninò seruari debet, sicque non haberet locum doctrina hìc tradita; quæ (vt dixi) nititur solum verbis Concilij, & abstrahit à quacumque declaratione: Declaratio autem Sacræ Congregat. hìç adducta est talis; *Sacra Congregat. rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante 12. annum ad habitum suscipiendum, cuius causa requiritur voluntatis puellæ exploratio: non est autem voluntas Congregationis, neque Concilij, vt ante illam ætatem puella admittatur*; vnde *Lezana sup.n.11.* ait in hoç çaute procedendũ esse.

19 Quod

19 Quod verò addit *Sanch. nu.18.ex cap.addidiſtis 20.q.1.* parentes poſſe offerre puellas monaſterijs pro futura vita monaſtica, etiam in ætate infantiæ (quæ in puella eſt infra quinque annos) probabiliter videtur poſſe admitti, non obſtante motu proprio Pij V. & Gregorij XIII. interdicente ingreſſum clauſuræ etiam puellis impuberibus, & ſtylo Sacræ Congregat. modò regulariter requirentis, vt puella admittenda ad educationem intra monaſterium Monialium iam expleuerit ſeptimum annum; ſiquidem vt colligitur ex *Sanch.ſup.n.34.* Motus ille proprius,& ſtylus Sacræ Congregat. allegati non extenduntur ad caſum, in quo puella impubes ingreditur clauſuram cauſa religionis ſuſcipiendæ (ſicut in caſu noſtro) ſed quando ingreditur ſolùm cauſa educationis. Quin potius puto puellam in propoſito euentu poſſe ingredi Monaſterium abſque licentia Sacræ Congregat. (quæ tamen requireretur, ſi ingreſſura eſſet ſolius educationis cauſa) quo modo ſine præfata licentia ingredi poſſet quæcunque alia puella iam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adeſt maior ratio de vna, quam de alia.

20 Addit *Sanch.nu.9* & cum eo *Portel.ſup.num.8.* ita parentibus competere ius offerendi puellas monaſterijs ad effectum, vt poſtea ſuſcipiant ſtatum religioſum; quod puellæ ſic oblatæ non poſſunt reſilire, niſi poſt annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipſis eſt vel perſeuerare in monaſterio, vel redire ad ſæculum, donec faciant profeſſionem tacitam, aut expreſſam.

21 Vtrum autem expediat,quod puellæ ætatis adeò tenellæ ingrediantur monaſteria Monialium,vt ſic tanto magis, & faciliùs alliciantur ad ſuſcipiendum ſtatum religioſum; poſſent afferri rationes pro parte tam affirmante, quàm negante: certè Miranda ſupra affirmantem probat, tum quia alioqui non tot puellæ amplecterentur ſtatum religioſum, breuique temporis ſpatio Monialium ſtatus tolleretur: tum quia experientia docet puellas monaſteria ingredientes in tenella illa ætate vberiores poſtea fructus facere in Dei ſeruitio, minùſque affici ad bona præſentis vitæ: idque iuxta illud Lyrici Poetæ; *Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem; teſta diu.*

QVAERES XV. An plures ſorores recipi poſſint in vnum, ac idem monaſterium Monialium, & quo modo.

22 Reſp. Non poſſe recipi,niſi duas, ſecluſa diſpenſatione Sacræ Congregat. ideoque ſi tertia Soror velit ingredi, ibique pro-

fiteri, debere secum deferre duplum dotis; necnon suffragio carere in Capitulo, quousque altera ex duabus Sororibus primis decesserit è vita; idque ex decreto Sacræ Congregat. edito 26. August. 1616. & adducto à *Gauanto in manu. Episc. v. monial. nouitiarum alimenta num.* 8. per quod item statutum est in casu, quo quarta Soror modo dicto velit in eodem monasterio recipi ad habitum religionis, teneri soluere triplum dotis, & modo supra dicto carere suffragio in Capitulo. Quod vtique piè, ac prudenter statutum est ad tollendas dissensiones, ac factiones, quæ aliàs non minùs, quam frequenter excitari possent in Monialiũ monasterijs, si in vnum, ac idem monasterium possent liberè recipi Sorores in quocumque numero. Quin etiam stylus curiæ habet, vt tertia, aut quarta Soror non recipiantur in idem monasterium, absque speciali licentia Sacræ Congregat. Episcoporum, ac Regularium.

QVAERES XVI. An, & qualiter expediat, quod puella degens in monasterio educationis causa, inde ad aliquod tempus extrahatur casu, quo velit apprehendere statum religiosum, ibique fieri Monialis.

23 Resp. Quod, quamuis adduci possint rationes in vtramque partem (quarum non paucæ occurrere poterunt consideranti) absolutè tamen loquendo, videtur expedire, vt puella in casu proposito extrahatur è monasterio, antequam ibi admittatur ad habitum religiosum. Moueor, quod sic meliùs consulitur libertati puellæ admittendæ; quippe quæ manens intra monasterium minùs audebit denegare consensum Monialibus, siue consanguineis, siue affinibus, siue amicis eius ingressum enixè ab ea efflagitantibus, & fortè etiam importunè procurantibus, idque vel ex metu reuerentiali erga dictas Moniales, vel ex verecundia, quæ suffunditur in deficiendo à promissione ipsis facta de suscipiendo statu religioso, vel ex alio simili motiuo non parum obstante eius libertati, quæ tamen summa requiritur in electione status. Nec obstat quod per talem egressum è monasterio puella aliàs ingressura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religiosam, siue ex suasione parentum, aut consanguineorum, siue ex dœmonis suggestione; siue ex illectu deliciarum, ac luxus, quæ ex occasione egressus abundantiùs ei conceduntur; siquidè hic effectus est accidentalis dicto egressui, debetque imputari puellæ interius minùs affectæ statui religioso, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto seducunt, ac subornant: præterquam quod

minus

minus malum est eas hac ratione recedere à proposito vitæ monachalis amplectendæ, quam illam inuitas, & quasi coactas apprehendere, sicque viuere in perpetua animi molestia, ac inquietudine: constat autem, quod ex duobus malis semper minus est eligendum: vt proinde piè, ac sapienter statutum sit in Cōcilio Prouinciali Mediolanensi I. quod quæcumque puella admissa ad educationem intra monasterium, vbi voluerit fieri Monialis, antequā examinetur ab Ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad suos, ibique maneat saltem per mensem.

24 Verum tamen est, quod puellæ modo dicto egressæ, dum interim commorantur in domo paterna ad maturius deliberandum, num ipsæ debeant suscipere statum religiosum, necne: non deberent interim liberiùs vacare præsentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis conuersationibus, choreis, ac ludis, interessend. comœdijs, ambitiosiùs se ornando, per vrbem siue curru, siue pedibus discurrendo; cùm potiùs eo tempore deberent se omni studio disponere ad statū religiosum maiori cum fructu suscipiēdum, sibi, & Deo studiosiùs vacantes, frequentiùs orantes, piorum librorum lectioni insistentes, crebriùs confitentes, ac communicantes, vitamque solitariam traducentes: ne aliàs statum religiosum suscipientes transeant ab extremo ad extremum, sibique magis difficilem, ac grauem reddant regularem obseruantiam, paulò post amplectendam.

QVAERES XVII. An expediat, quod puellæ suscipiant habitum religiosum in eo monasterio, in quo degunt causa educationis.

25 Resp. Regulariter videri non expedire, ducor tum quia sic incertum magis est, vnde vocentur ad religionem, num à Deo, ab à Moniali, cuius educationi commissæ sunt, aut ab aliqua alia, quæ fortè ex motiuis temporalibus illas ad vitam religiosam induxerunt, sicque magis dubitari potest de perseuerantia; tum quia nimia familiaritas parit contemptum; ideoque puella manens in monasterio, cum identidem videat aliquas Moniales deficere in hac, aut illa regulari obseruantia, præstantiam status religiosi longè minoris æstimat, quàm par esset, & ad ipsum accedit minori cū affectu, ac desiderio proficiendi in illo, cùm ab assuetis non fiat passio; tum quia omnia noua placent, & ipsa rerum nouitas maiores sui amores excitat, magisque impellit ad agendum; sicut è contra minùs afficimur ad ea, quibus assuesimus; vnde puella assueta viuere inter Moniales, minori animi alacritate inter ipsas

ample-

amplectitur statũ Monachalem, minusque feruenter in eo se exercet ad religiosam perfectionem acquirendam.

QVAERES XVIII. An parentes puellæ admittendæ ad religionem, vel alij possint impedire, quin ea recipiatur, & sub qua pœna id prohibeatur.

26 Resp. Non posse, &, si impediant, incurrere excommunicationem maiorem ipso facto latam in *Concilio Trident. sess. 25. cap. 18 de Regular.* his verbis: *Simili quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impedierint*: ita in terminis *Suarez tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 9 num. 11. Filliuc. tract. 14. num. 90. & Bonac. de censur. in partic. D. 2. qu. 2 p. 3 num. 3.* id inde probantes, quod non potest fœmina profiteri in religione, nisi prùs habitum suscipiat, sicque impediens susceptionem habitus consequenter impedit etiam voluntatem veli accipiendi, ac professionem religiosam emittendi: idque iuxta regulam: *Qui vult antecedens, vult etiam consequens, quod ipsi est annexum.* Dissentit tamen *Sanch. l. 4. mor. c. 4. n. 15.* putans probabilius esse non incurri in isto casu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum pœnale (quale est hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum professionis obstaculum; cuiusmodi est in præsenti euentu impedire susceptionem habitus religiosi: cùm alioqui textus loquatur solum de impediente voluntatem veli suscipiendi, idest faciendi professionem religiosam; præterquam quod Concilium in citato decreto superiùs loquens de cogentibus, volensque comprehendere cogentes ad ingressum, aut professionem, vtrumque expressis verbis satis claris, & bis repetijt.

27 Notant porrò citati Doctores in allegato textu nomine veli, aut emissionis voti intelligi professionem religiosam; siue fiat per veli susceptionem, siue absque veli susceptione cum tribus votis substantialibus religionis; hincque inferunt non subijci huic excommunicationi illum, qui iniustè impedit fœminam, ne faciat votum ingrediendi monasterium, aut assumendi habitum religionis: cum hoc sit nimis remotè, ac indirectè impedire professionem, adeoque non comprehendatur sub præfato decreto, quod cũ sit odiosum, non debet ampliari, sed restringi. Ita *Bonacin. supra num. 4.* addens *num. 6* subiacere dictæ excommunicationi illũ, qui dolosè retrahit fœminam à religione: quod tamen negant *Suarez tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 9. num. 14. & Castr. Pal. tr. 16.*

D. I.

D. I. par. 9. num. II. eò quòd dolo impediens propriè non impediat voluntatem profitendi: cùm ad hoc requiratur, vt voluntas immutata perseuerans impediatur ab eius executione, & dolus impediat solum, ne sit voluntas.

28 Incurrunt autem istam excommunicationem (quę tamen nõ est reseruata) quicunque impediunt fœminam, ne religionem assumat, aut professionem faciat: nam textus loquitur indistinctè, ac indefinitè; vbi verò ius non distinguit, nec nos distinguere debemus; intellige, dummodò impediant iniustè, cùm textus loquatur de impedientibus sine iusta causa; quod in specie notaunt *Sanchez sup. num.* 10. & cum eo *Bonac. nu.* 8.

QVAERES XIX. An possit cogi fœmina ad ingrediendum religionem, & sub qua pœna id prohibeatur.

29 Resp. Non posse cogi; cùm id expresè prohibeatur sub pœna excommunicationis maioris ipso facto incurrendæ, non tamen reseruatæ, quæ fuit lata in Concil. Tridentino supra his verbis: *Anathemati S. Synodus subÿcit omnes, & singulas personas cuiuscumq; qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quàm laicos, sæculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumq; mulierem inuitam, præterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, vel ad emittendam professionem: quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint: quique scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquomodo ei actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.*

30 Circa cuius textus intelligentiam notandum est, quod, cum cogere idem sit, ac per vim, aut metum grauem inducere; huic excommunicationi non subiacent neque ij, qui cogunt per metum leuem, non cadentem in constantem virum (cum ista lex tanquã pœnalis strictè intelligi debeat, ideoque explicanda sit solum de illo metu, de quo in iure habetur ratio, cuiusmodi vtique non est metus leuis, *l. nec timorem ff. de eo, quod metus causa*:) neque ij, qui iustè incutiunt metum grauem, cum sic non interueniat iniuriosa coactio; neque ij, qui inducunt precibus importunis, cùm sic non inferatur vlla vis, modò non adsint minæ: neque ij, qui ingressum religionis suadent iniecto metu priuationis alicuius boni, ad quod alioqui fœmina non habet ius; çùm hoc non sit inferre

vim,

vim, vel metum, sed denegare id, quod liberè potest tradi, ac denegari: ita *Bonac. supra p.2.num.1.2.3.4. & 5.* monens *nu.6.* ad incurrendam istam pœnam non sufficere, quod quis cogat fœminam ad ingrediendum monasterium quoquomodo (v. g. in educationem) sed requiri, vt cogatur ingredi in ordine ad assumendum statum religiosum (sed de hoc infra, cum de educatione puellarum.) vnde ista coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis suscipiendum per modum nouitij, aut ad faciendam professionem religiosam; idque disiunctiuè; cum textus vtatur clausula disiunctiua *vel*, vt benè aduertit idem Bonacina.

31 Cœterùm actiones, quæ sub ista excommunicatione prohibentur, sunt non solum cogere (ad quod requiritur, vt re vera sequatur effectus sub ea pœna prohibitus) sed etiam dare auxilium, consilium, aut fauorem ad ingrediendum monasterium modo supradicto, aut ad suscipiendum habitum, aut ad profitendum in religione, immò & quoquo modo interponere propriam præsentiam, consensum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modò id fiat scienter ab illo, qui nouit fœminam inuitam ingredi monasterium, aut suscipere habitum, aut emittere professionem, & modo dicto sequatur effectus, iuxta ea, quæ tradunt *DD. cum Bonac. de cens. in comm. D.1. q.1. p.6 n.2.*

32 Monet autem *Sanch. num. 21.* & benè, quod, licèt in textu dicatur *quoquomodo huic actui præsentiam interposuerint*; non ideò intelligendum id est de eo, qui obiter aspiciat (cum non dicatur quis suam præsentiam interponere, nisi quando ex proposito assistit:) sicut nec de eo, qui alia ex causa esset præsens, (v.g. ad comitandum suum dominum, ad audiendam missam in eo loco, in quo fit professio:) immò nec de eo, qui assisteret animo impediendi illam professionem inuoluntariam, vtpote aduocatus in testem violentiæ tunc illatæ.

33 Quod verò dicit textus *præterquam in casibus in iure expressis*, indicat dari aliquos casus, in quibus iuxta ius canonicum fœmina potest cogi ad ingrediendum religionem; nimirum 1. si fœmina publicè, aut priuatim fecit votum religionis, de quo constet: 2. si fœmina post duos menses coniugata renuat consummare matrimonium ad deliberandum de religione: 3. si post quinquennium dicat professioné suam fuisse nullam: 4. si damnata sit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipsi detur optio aut suscipiendi statum religiosum, aut manendi in perpetuo carcere: ita *Portell. de dub. reg. v. monial. nu.7.*

QVAE-

QVAERES XX. An Moniales possint admittere ad habitum religionis, eiusque probationem puellam ingressum religionis petentem, etiamsi ipsarum Abbatissa, seu Priorissa renuat consentire in talem receptionem.

34 Resp. Posse, dummodò in talem receptionem cõsentiat proprius Prælatus monasterij eo modo, quo diximus *q.* 2. Colligitur ex *Suar. tom 4. de relig. tract. 9. lib. 10. cap. 11. num. 1.* dicente, communem vsum, iuri, & rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi aliquam in Monialem sit in ipso conuentu Monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia, seu consensus. Vbi noto, quod, cum Suarez nullam hìc faciat mentionem de Abbatissa, signum est illam venire sub nomine Conuentus, eiusque consensũ in præsenti casu nõ requiri, nisi eo modo, quo requiritur cõsensus cuiuscũq; alterius Monialis degẽtis in monasterio; vnde fit, vt, sicut renuẽte hac, vel illa Moniali, nihilominus valida fieri potest receptio, si interueniat debitus numerus suffragiorũ; sic & valida receptio sit, etiamsi cõtradicat Abbatissa, dũmodo aliàs nõ desit necessarius numerus suffragiorũ: rationẽ huius assertionis innuit *Suar.* dum loc. cit. subdit, *quatenus receptio est aliquo modo actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat;* quasi dicat, quod, cum Abbatissa Monialiũ sit incapax iurisdictionis propriè dictæ, consequenter etiam est incapax faciendi actum recipiendi ad religionem, sicque nec potest, nec debet ad illum cõcurrere vt Abbatissa, sed solum, vt Monialis talis monasterij.

Quòd si quæras, an Prælatus monasterij Monialium, siue regularis respectu Monialium exemptarũ, siue non regularis (qualis est Episcopus quoad Moniales non exẽptas) possit inuitis Monialibus alicuius Monasterij recipere aliquam in Modialẽ dicti monasterij.

35 Respondet *Miranda to. 1. manu. q. 15. art. 1.* ex Lappo, Calderino, Io. Monacho, Card. à Turrecremata, & Archidiac. non posse, &, si reciperet, Moniales posse ab eo appellare, reclamando contra talem receptionẽ: probat ex *cap. cum Ecclesia Vulterrana, de elect.* vbi ait Papa, Canonicos quosdam nullam fecisse iniuriam proprio Episcopo, nolendo recipere quosdam Canonicos ab ipso solo creatos; idque inde probat, quòd illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim vtitur iure suo, nulli facit iniuriam, quæ ratio vtique facit etiam ad probationem præsentis casus, si benè ei adaptetur, sicut re vera potest adaptari; vnde sic habet Miranda, *Creatio Monialium adeò pertinet ad Abbatissam, & Conuentum Monialiũ simul, quòd Episcopus, etiam*

si sit

si sit ipsarum Superior, non potest per se, nec vllus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales sine conuentu, neque præcipere Abbatissæ, aut Conuentui, vt, ipsis inuitis, aliquam Monialem recipiant; sed de hoc c. seq. q. 25. vbi constabit hanc responsionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.

De Nouitiatu Monialium, & alijs ei annexis.

36 *Admissio puellæ ad habitum religiosum non facienda statim post receptionem.*
37 *Puella recipienda ad habitum deduci debet sine pompa ad Conuentum.*
38 *Cur tondeantur capilli nouitiæ ad habitum receptæ.*
39 *Cur immutetur ei nomen, & imponatur nomen alicuius Sanctæ.*
40 *Ea confirmanda, priusquam recipiatur ad habitum.*
41 *Quæ expensæ permitti debeant ex occasione recipiendi ad habitum.*
42 *Qualis esse debeat habitatio Monialium nouitiarum.*
43 *Qualis earum instructio.*
44 *Ex quibus bonis eæ ali debeant.*
45 *A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.*
45 *Nouitiæ probatio durat per annum integrum: validè profitetur qui partem nouitiatus facit vt Laicus, & partem, vt Chorista.*
47 *Indicatur qualiter annus nouitiatus debeat esse continuus, & completus.*
48 *Ostenditur qualis debeat esse ista continuatio.*
49 *Probatio de rigore non fit in habitu regulari, nec intra conuentum.*
50 *A quo tempore annus probationis formaliter incipiat.*
Nouitiatus iuxta aliquos peragi potest in habitu sæculari, sicque inchoatur in Soc. Iesu.
51 *Qualiter interrumpatur annus probationis.*
52 *Sine causa non protrahitur: at non interrumpitur per transitum ad alium Conuentum.*

Puella

53 *Puella recipiēda ad habitū recipitur liberè intra clausuram.*
54 *Si post habitus receptionem fugiat, iterum liberè recipitur.*
55 *Ei resilienti à religione omnia restituenda.*

QVAERES I Quantum temporis deceat interponi inter receptionem puellæ monachandæ, eiusque actualem admissionem ad nouitiatum.

36 Resp. Videri satis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit statutum in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. nimirum, quòd post sex menses à receptione detur puellæ receptæ regularis habitus, nisi citiùs, aut tardiùs id præstandum esse iudicauerit Episcopus, aut Monialium Superior; idque, vt puella recepta tantò maturiùs deliberet, num sibi expediat assumptio status religiosi, habeatque in bonis, vnde turrim religiosæ professionis, quam est inceptura, ædificare, & consummare possit: aliàs enim de ea non immeritò dici posset *Cœpit ædificare, & non potuit consummare.* Certè, antequam puella cum sponso sibi oblato contrahat sponsalia (quæ tamen etiam contracta in multis casibus rescindi possunt) multas petit informationes, multorum consilia exquirit, dotes spōsi attentiùs meditatur, quæcumque ipsi proponuntur, accuratiùs perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur: quod si cum tanta maturitate cōtrahuntur sponsalia cum sponso terreno, eò quòd sint proxima præparatio ad vinculum insolubile matrimonij: an non pari cum maturitate, immò etiam maiori procedendum erit in assumptione status religiosi consummanda per vinculum religiosæ professionis omninò indissolubile?

QVAERES II. An expediat, quòd puella monachanda cū pompa, & magno comitatu deducatur ad monasterium eo die, quo assumptura est habitum regularem, & admitti debet ad probationem nouitiatus.

37 Resp. Non expedire, ideoque sanctè, ac laudabiliter statutū fuisse in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. quòd puella deducatur mane, nulla pompa, & sola introducatur in Ecclesiam, vbi Missa audita, & sumpta Communione vestiatur à Superiore, vel Confessario, addito sermone: Et ratio est, quòd, cùm status religiosus sit status pœnitentiæ, non decet ad illum accedere cum pompa, vano fastu, & ambitioso apparatu, sed cum humilitate, modestia, ac omnimodo præsentis vitæ bonorum contemptu; sic enim Zacharias Ierosolymorum Antistes videns Heraclium Impera-

peratorem, vt erat auro, & gemmis ornatus, non posse vlterius progredi in deferenda Christi Domini Cruce à Persis recuperata, & quo magis progredi conabatur, eò magis retineri non sine magna ipsius Heraclij, & aliorum admiratione; dixit ei: *Vide Imperator, ne isto triumphali ornatu in Cruce ferenda parum Iesu Christi paupertatem, & humilitatem imitare.* Præterquam quod puella, quæ tanto cum fastu ducitur ad monasterium, inde exponitur periculo satis probabili, ne illecta vanitatibus huius sæculi respiciat retrò, saltem affectu, sicque postea vitam degat inquietam. Quamquam non ideo damnanda sit consuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium, si ex pijs finibus cohonestetur.

QVAERES III. Cur puellæ ad habitum monachalem admissæ tondeantur capilli.

38 Resp. Tonderi multis de causis; & quidem primò, eò quòd Moniales teneantur deferre tonsuram capillorum inferiùs, vsque ad aures, sicut ex *Panorm.* notauit *Sylu. v. Clericus 2. num. 2. & alij*; secundò, ad indicandum in religione resecanda esse vitia, & inordinatos carnis affectus in capillis significatos; tertiò, vt sic significent se esse paratas ad opprobrium Crucis sustinendum, & abrenunciare vniuersis vanitatibus sæculi; quartò, vt se eximant ab onere comendi capillos, & ornandi caput, sicque ipsis subtrahatur occasio terendi tempus inutiliter; quintò, vt assumentes statum pœnitentiæ statim incipiant se punire, in quo forte maiori cũ propensione deliquerunt, videlicet in ornando capite.

QVAERES IV. Cur soleat immutari nomen puellæ assumptæ ad habitum religiosum, qualeque debeat esse nomen de nouo imponendum.

39 Resp. Solere immutari tum, vt hinc agnoscat se debere renunciare omnibus, quæ in sæculo possidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Christus *Luc. 14. Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*: tum quia sic debet mutare mores in melius, vt omninò fiat alia, sicque nec de nomine agnoscatur iuxta illud, *1. Reg. 10. mutaberis in virum alium*: tum quia assumptio status religiosi à Sanctis Patribus comparatur baptismo, ideoque par est, vt, sicut baptizato imponitur nomen, sic & immutetur assumpto ad statum religiosum: tum quia immutatio nominis in diuinis scripturis fieri solet, quando quis eligitur ad munus aliquod valdè dignum (quo modo fuit immutatum Abrahæ electo in Patriarcham credentium, & Petro

Apo-

Apostolo assumpto in Summum Pontificem, & Christi Vicarium:) vt vel hinc arguatur præstantia, ac dignitas status religiosi, ad quem puella monachanda assumitur; tum denique vt nomen impositum in baptismo, quod fortè est prophanum, conuertatur in sacrum, sicque etiam ex ipso nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ, cuius nomine donata est; vnde sanctè statutum est in Concilio Generali Mediolanensi I. vt Moniali assumptæ ad habitum regularem imponatur nomen alicuius Sanctæ, nõ autem fœminæ infidelis, aut aliud prophanum; cùm nomen respondere debeat rei nominatæ, & nõ deceat misceri sacra prophanis. Ad quod faciunt quæ habet *Cathechismus Romanus p.2.c.2. n.75.* his verbis *nomen, baptizato, imponitur, quod quidẽ sumendũ est, ab aliquo, qui in Sanctorum numerum relatus est: ita enim facile fiet, vt quiuis nominis similitudine ad virtutis, & sanctitatis imitationem excitetur, ac præterea quem imitari studeat, eum quoque precetur, & speret sibi Aduocatum ad salutem tum animæ tum corporis defendendũ venturũ esse*. Siquidem, vt ait *Cassiodorus l.6. var.ep.6. in nomine cognoscitur quid sit de moribus iudicandum, quia nominis sui grauitate perfunctus ornat actibus principatum* (dixerim ego, *monachatum*.) Quo modo *Cælius Rodiginus lect. antiquit. l.24. cap.5. initio* dicit, nomen esse rei organum, nec fortè oblatum, sed naturæ congruum, vt quod res discernat, & indicet naturam.

QVAERES V. An puellæ monachandæ debeat conferri Sacramentum Confirmationis, antequam recipiatur ad habitum regularem.

40 Resp. Debere, si id commodè fieri possit; & hoc ex decreto Concilij Prouincialis Mediolanensis I. quod licèt non obliget extra Prouinciam Mediolanensem, æquum tamen est, vt etiam alibi obseruetur: cùm ipsa receptio dicti Sacramenti maximè possit prodesse ad statum religiosum maiori cum fructu suscipiendum.

QVAERES VI. Quales expensæ permitti possint, & debeant fieri à puella assumpta ad habitum religiosum.

41 Resp. Non posse, nec debere permitti, nisi illas, quæ fuerint à proprio Episcopo præscriptæ, aut saltem toleratæ; sic namque refert *Campanil. rub.12. c.16. n.13.* decisum fuisse, Episcopum debere præscribere expensas, & sumptus occasione habitus; & quidem meritò, ne alioqui ex immoderato excessu talium expensarũ retrahantur puellæ, earumque parentes à susceptione status reli-

giosi, & actus summus religionis (qualis est assumptio religiosi status) paulatim resoluatur in luxum, ac sæcularem vanitatem.

QVAERES VII. Qualis debeat esse habitatio Monialium, quamdiu sunt in probatione nouitiatus.

42 Resp. Ex decreto Sacræ Congregat. relato à *Gauanto in manu. Episc. v. monialium receptio num. 39.* debere manere in loco separato: quod vtique piè, ac prudenter statutum est, communiterque seruatur non solùm in monasterijs Monialium, sed etiã virorum; & quidem meritò, vt sic vitam magis solitariam ducẽtes mereantur audire vocem sponsi cœlestis *Oseæ* 2. dicentis *Ducam in solitudinem & loquar ad cor eius*: sicque euitent intueri aliqua minùs bona exempla, quæ fortè præberentur ab aliqua Monialium non sine graui ipsarum nouitiarum dispendio spiritualis profectus; si quidem natura hominis corrupta magis propendet in malum, quàm in bonum, & fortiùs trahitur malis exemplis, quàm bonis; vnde & logici dicunt conclusionem sequi debiliorem partem.

QVAERES VIII. Sub qua magistra, & quo modo instrui debeant Moniales nouitiæ, dum manent in probatione.

43 Resp. Debere instrui à Magistra, quæ illas magis doceat exẽplo quàm verbo, easq; instruat iuxta normã præscriptam in regula, aut Constitutionibus proprij Ordinis: & quidem eo modo, quo in *tract. de nouitiatu cap 5 per totum* ostendimus, & anno 816. in Concilio Aquisgranensi *can.* 23. statutum est his verbis: *Religio Ecclesiastica docet, vt puellæ, quæ in monasterijs erudiuntur cum omni pietatis affectu, & vigilantissimæ curæ studio nutriantur: ne si lubricæ ætatis annos, indisciplinate viuendo transegerint, aut vix, aut nullatenus corrigi postea possint: quapropter præferantur eis in Sanctimonialibus tales magistræ, quæ vtique & probabilis sint vitæ, & erga eas talem exhibeant curam, vt nequaquam huc, atque illuc possint habere progressum, & aut desidiæ aut lasciuiæ vitio maculentur; quin potiùs sacris imbuantur disciplinis, quatenus his mancipatæ vagandi otio careant, &c.*

QVAERES IX. Ex quibus bonis ali debeat Monialis nouitia, num ex proprijs, an ex bonis monasterij.

44 Resp. Quod, quamuis melius esset illam ali ex bonis monasterij: cùm Monialis, etiam nouitia, in multis monasterio inseruiat, & aliàs deceat viuere de altari eos, qui inseruiunt altari: nihilo-

hilominus multis in locis permittitur, quod monasteria Monialium exigant ordinaria alimenta Nouitiæ manentis in probatione à consanguineis illius: vt satis apertè innuitur etiam in Concilio Trident. *seß.25.c.16. de Regul. ijs verbis: Sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ illius temporis quo in probatione est, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur*. Quin teste *Gauant. sup.v. monialium nouitiarum alimenta nu.2.* Sacra Congregat. Episcoporum 13. Septemb. 1583. statuit tempore nouitiatus vltra dotem depositam præbenda esse Moniali nouitiæ alimenta, idque fortè ad subleuandam pauperum monasteriorum indigentiam: ad quem finem etiã inductum est, vt monasterijs Monialium regulariter soluatur dos competens iuxta consuetudinem loci, aut statutum proprij Ordinarij; vnde, cùm iuxta dicenda inferiùs non soluatur dos durante anno probationis, loco fructuum illius soluuntur necessaria alimenta, sicut iam diximus.

QVAERES X A' quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis necessariò præmittendus professioni; casu, quo puella recipiatur ad habitum regularem statim post pubertatem, nempè post annum 12.

45 Resp. Posse inchoari statim post receptionem, quamuis id non sit necessarium: cum professionis emissio necessariò differri debeat vsque ad annum 16. completum ex Decreto *Conc. Trid. seß.25. de Regul. cap.15.* ita *Miranda in man. tom. 1. qu.22. art.3.* alijque communiter; & patet ex dictis à *Sanchez lib. 5. mor. cap.4. n.22.*

QVAERES XI. An omnes, ac singulæ Moniales necessariò debeant facere integrum annum nouitiatus, antequam profiteantur.

46 Resp. Debere ex decreto *Concilij Trident. sup. c.15.* vbi id expressè deciditur: exceptis tamen Monialibus (quas vocant Côuertitas) de quibus notat *Tambur. de iure Abbatiß. D.7 q.6. n.5.* eas posse profiteri statim, ac ingrediuntur monasterium, adeoque non teneri præmittere annum probationis: idque ex concessione bullata, non reuocata in *Concilio Trident. seß.25. de Regul. c.18.* vt colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuersitæ appellantur, in quibus Constitutiones earum seruentur*; & constat ex declaratione Sacr. Congregat. Cardinalium, qua id fuit decisum. Quamquam (cum

Tamburin. non adducat concessionem illam bullatam, immò nec dicat, à quo fuerit facta: & aliàs praxis plurium diœcesum habeat, quod dictæ Moniales sine licentia Papæ non profiteantur ante præmissum annum probationis) parum fundata videatur talis exceptio, ideoque reijcienda,

An autem validè profiteatur Nouitia, quæ per aliquot menses fuit in nouitiatu probata vt laica, & translata ad statum Monialium choristarum reliquum nouitiatum in hoc statu peregit.

Respondet *Diana p.9.tr.6.res.12.* ex *Tamburino, Lezana, Sanctorio Portello, & Bordono*, validè profiteri; & probat, tum quia, vt nouitius validè profiteatur, sufficit illum per annum vnum manere sub obedientia Prælati, nec est opus illum experiri omnes asperitates Religionis in specie: tum quia quod statuit Clem. VIII. in *decreto de Nouit. recept. & educat. §. tempore*, ne recepti ad habitum Conuersorum ad clericalem statum transeant, etiam durante tempore probationis; id fecit prohibendo factum, sed non irritando: nec abstulit Superiori facultatem transferendi ad altiorē statum, sed negauit subdito, ne propria authoritate transire possit ad superiorem gradum, nisi priùs vocetur; vt notauit *Diana* me citato ex *Sanctorio, & Bordono*, addens ex *Peyrino*, & me item citato, declarationem Sac. Congreg. quæ in contrarium affertur, vel non esse veram, vel non esse vsu receptam.

QVAERES XII. An probationis annus, quem Moniales debēt præmittere ante professionem, debeat esse continuus, immò & completus de momento in momentum.

47 Resp. Debere esse & continuum, & completum de momento in momentum, ideoque computandum esse ab hora diei, in qua Monialis recipit habitū, vsque ad eandem horam vltimi diei eiusdem anni. ita *Miranda sup. art. 3. & 4. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 1. & 3. Less. l. 2. c. 41. n. 59.* alijque communiter; & patet quoad primam quidem partem ex dictis in nostro *tract. de nouitiatu c. 1. q. 7.* quoad secundam verò partem ex dictis *ibid. qu. 22.* Addo hìc ex eodem *Suar. sup. c. 14. n. 13.* decisum fuisse à Sacra Congregat. Cardin. Nouitiam Monialem, durante probationis anno, curandæ valetudinis causa à monasterio egressam, & postea reuersam, professionem emittere potuisse, ac si nunquam egressa fuisset: quod est dicere per huiusmodi egressum non censeri annū probationis moraliter interruptum; sicut innuit idem *Suar. n. 14.* ex *Aug. Siluest. & Nauarro.*

An

An autem continuitas probationis debeat esse vsque ad professionem intrinsecè (vt sic dicam) vel sufficiat annum esse integrũ, estò proximè non sequatur professio.

48 Resp. Sufficere quod annus sit integer, non autem necessariò requiri, vt post annum completum immediatè sequatur professio; ideoque si contingat nouitiam, expleto anno probationis, nolle profiteri, sed egredi è monasterio, ac postea redire iterum; prior annus probationis sufficiet ad validè profitendum; nisi fortè conditio personæ egredientis, aut religionis, aliæque circunstantiæ interim essent adeò immutatæ, vt iudicio prudentis non censerentur sufficienter exploratæ difficultates religionis. Colligitur ex *Sylu.v.religio.5.nu.4.Angelo v.nouitius n.15.Miranda sup. art.4. & alijs*: à quibus dissentit *Suar.sup.c.15.num.8.* dicens hinc sequi posse nunc inchoari annum probationis anno ætat. 14. & finiri initio anni 15. & postea redire ad sæculum vsque ad cõplementum ætatis 16. annorum, tuncque regredi ad monasteriũ, & absque alia probatione profiteri: quod statim per se absurdum apparet. Probatur autem nostra responsio, tum quia sic annus probationis verè est integer, ac continuus; neç vllum ius extat, quod petat illum continuari cum professione, aut quod vetet fieri professionem, si inter illam, & nouitiatum tempus aliquod vitæ sæcularis intercedat: tum quia per limitationem à nobis appositã sub initium huius responsionis videtur sufficienter euitari absurdũ allegatum à Suarez, vt consideranti facilè constabit: tum quia in casu proposito nouitia verè experta est difficultates religionis, ad quod institutus est nouitiatus.

QVAERES XIII. An de essentia nouitiatus sit, vt puella monachanda illum faciat induta habitu regulari, & quidem distincto ab habitu Monialium professarum: necnon intra monasterium.

49 Resp. Quod quamuis de rigore iuris neutrum videri possit esse de essentia nouitiatus, vt infra probabimus; communior tamen sententiã (inquit *Suar.sup.c.13.n.3.*) est de substantia nouitiatus esse, vt fiat in habitu proprio religionis, ad quam quis probatur; idque videtur supponi *in cap.statuimus de regul.* vbi Papa statuit, vt habitus professorum sit aliquo modo distinctus ab habitu nouitiorum, saltem in benedictione: & talis de facto est cõsuetudo omnium religionum, quæ debet seruari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non sit de substantia nouitiatus, in rigore loquendo, (saltem ita, vt deferri debeat toto anno probationis) constat tum ex dicendis quæst. sequenti; tum quia nullibi

hoc præcipitur: tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religiosi esse vnam ex potissimis austeritatibus religionis, ad quas experiendas ordinatur nouitiatus; non probat sufficienter nouitiatum non posse inchoari absque dicto habitu; sicut aduertit idem Suarez, id inde sibi suadens, quod non est opus Nouitium experiri per totum annum cōtinuum singulas asperitates religionis. Quòd verò habitus nouitiorum non necessariò debeat esse distinctus ab habitu professorum, docent *Suar. sup cap.* 14. *n.* 10. & cum eo *Castrus Palaus tract.* 16. *D.* 1. *par.* 12. §. 4 *n.* 4. contra plures ab ipso *Castropal.* relatos; probantque ex eo quod, ista distinctio habitus non est necessaria, vt nouitius experiatur hanc asperitatem, cum teste *Sanch. l* 5. *moral. c.* 4. *n.* 28. de ratione probationis sit solũ, vt degat sub iugo obedientiæ; non vt distinguatur à sæcularibus, cum alijs modis distingui possit; non denique vt distinguatur à professis, cùm in aliquibus Ordinibus nulla sit nouitiorum, & professorum in habitu distinctio: Quoad vltimam partem probatur assertio; tum quia degens extra conuentum de Prælati licentia censetur esse in monasterio: tum quia esto clausura sit præcipua asperitas Monialium, non ideo tamen ea necessariò est experienda (vt putat *Rodriq. tom.* 3. *q.* 15 *art.* 10. ideo à nobis dissentiens:) non enim opus est, vt nouitius experiatur in specie omnes asperitates religionis, vt iam dictum est: qua de re consulantur dicta *q.* 12. in ipsa respons.

Addo ex *Sanch. l.* 5 *. moral. c.* 4 *. nu.* 28. Monialem cum debita licentia facientem nouitiatum extra monasterium, validè illum facere: idque non obstante decreto Clementis VIII. de faciendo nouitiatu solùm in certis conuentibus designatis; quippe quod solum loquitur de nouitiatu virorum religiosorum.

QVAERES XIV. A quo tempore, formaliter, & præcisè loquendo, incipiat annus nouitiatus.

50 Resp. Incipere ab eo puncto, in quo ex intentione religionis, & ex consensu nouitij aliquis admittitur ad talem religionem in statu nouitiorum, & vt in ea probari incipiat. *Suar. sup. cap.* 13. *num.* 6. probatque ex eo, quod hic interuenit quidam velut contractus inter religionem, & nouitium, per quem conueniunt in sumendo experimento de se inuicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergò ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo consensu, & tempus designatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda* verò *sup. q.* 22. *art.* 3. *Barbosa de offic. Episc. alleg.* 101. *num.* 19. & alij do-

cent

cent probationis annum, siue in viris, siue in fœminis, modò incipere à die sumptionis habitus; siue ab illo die quo communem sequuntur aliorum religiosorum vitam, & incipiunt experiri asperitates religionis. Vbi noto Suarium nullam mentionem facere de assumptione habitus religiosi, fortè inhærendo illi doctrinæ, quàm tradit ex *Abb. & Greg. Lopez num.* 2. nimirùm non esse de substantia Nouitiatus, seu probationis, vt fiat in habitu regulari, sed fieri posse etiam in habitu proprio; & quidem etiam post *Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 15. *de Regul.* statuens in quacumque religione tam virorum, quam mulierum nullum ad professionem admitti debere, qui minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit: siquidem per talia verba non videtur tolli, quin, si in aliqua religione extaret vsus recipiendi ad verum nouitiatum in habitu sæculari proprio, id fieri possit; sicut de facto fit in Societate Iesu, in qua inchoatur nouitiatus in habitu proprio sęculari, nempe à tempore primę probationis, quæ per 15. aut 20. dies regulariter solet fieri in proprio habitu sæculari.

QVAERES XV. Qualiter censeatur Monialis nouitia interrumpere annum probationis.

51 Resp. Censeri interrumpere, si dimisso habitu religionis exeat è monasterio animo deserendi religionem: ita *Tambur. sup.* D. 4. *q.* 8. *num.* 4. ex Vecchio, & alijs; addens, quòd si postea nouitius resipiscat, & iterum admittatur ad religionem, tunc inchoandus est nouitiatus ex integro, nihil ei suffragante residuo nouitiatus antea peracto; quod an sit verum, nec ne, constat ex dictis *q.* 12. probatur autem responsio ex eo, quod ea est propria interruptio status, qua cessat status assumptus: ex depositione autem habitus religiosi animo relinquendi vitam religiosam cessat status probationis, cùm nouitiatus consistat in assumptione habitus animo experiendi vitam religiosam, vt notat *Suar. cap.* 15. *nu.* 5. dicens *num.* 6. si quis dimisso religionis habitu egressus est, eò ipsò interrumpi annum probationis, etiamsi paulò post intra diem pœniteat; si quidem eò ipsò amittit statum, quem habebat, & eget noua admissione, vt iterum possit esse nouitius.

52 Quamquam *Nau. l.* 3. *cons. de regul. cons.* 32. *aliàs* 42. dicens triduanam interruptionem sufficere ad discontinuandum annum nouitiatus, tacitè indicet minorem interruptionem non sufficere; quod non reprobat *Less. lib.* 2. *cap.* 41. *n.* 59. dicens paucorum dierum interpollationem non impedire nouitiatum; cùm nō

 sit

sit moralis interruptio, nec impediat, quin nouitius experiatur religionis asperitates, religio nouitium. Immo subdit *Rodriq.to.3. q.15.art.8.* ex Iulij II. priuilegio concesso Minoribus, posse cõpleri nouitiatum ex duplici parte interpollata, dictumque priuilegium non fuisse reuocatum in Concilio Tridentino; quod tamquam probabile admittit *Castr.Pal tr.16.D.1 p.12.§.2.n.5*, dum dicit oppositum (quod sustinet *Sanch. sup.cap.4. num.35.*) esse verius, id est probabilius.

Imò puto Nouitiam ex causa transeuntem ab vno Conuentu ad alium eiusdem Ordinis, ibi professionem emissuram; si transeat de licentia Prælati, non interrumpere nouitiatum; sicut nec interrumperet Nouitius, qui à Superiore mitteretur ad prosequendum nouitiatum in Conuentu alio ab eo, in quo per aliquot menses fuit in probatione: est enim par ratio de nouitia, ac de nouitio, vt patet. Colligitur ex doctrina data à *Sanch.lib.5.mor.c.4.nu.28.* nimirum nouitium de licentia Abbatis extra Conuentum commorantem per vnum, aut duos menses non interrumpere nouitiatum; quæ doctrina à fortiori procedit in casu nostro. Quem casum admitto etiam in euentu, quo Conuentus, ad quem Nouitia transit, esset in alia ciuitate; idque ob rationem adductam, quæ hic etiam procedit: non item in euentu, quo Nouitia transiret ad monasterium alterius Ordinis militantis sub eadem regula; & hoc ob doctrinam traditam à *Sanchez supra num.* 12. quæ à fortiori procedit in præsenti casu. In casibus autem, in quibus diximus per transitum Nouitiæ non interrumpi nouitiatum; existimat *Sanch. num.29.* requiri, vt illa transeat in habitu Ordinis, cũ putet esse de substãtia nouitiatus, vt peragatur in habitu illius Ordinis; quod cum alij apud ipsum *Sanch. loco modò cit.* negent, negabunt consequenter requiri in casibus propositis, quod Nouitia transeat in habitu Ordinis: sed de hoc in *tract.de Nouitiatu*.

QVAERES XVI. An tempus probationis possit protrahi differendo professionem Moniali nouitiæ, & qualiter.

53 Respondet *Miranda qu.8. de monial. art. 3.* Sacram Congregat. Concilij statuisse, quod elapso tempore nouitiatus, Moniales statim admittantur ad professionem, si inueniantur habiles: sin minus, è monasterio eijciantur: additque si habiles sint, ijs ab Ordinario præfigendum esse terminum 15. aut 20. dierum ad deliberandum, num velint profiteri, nec ne: &, si renuant profiteri, continuò remittendas esse ad parentes, aut consanguineos; idque iuxta decretum *Concil. Trident. sess. 25. cap. 16. de Regul.*

intel-

intellige, nisi adsit iusta causa differendi iuxta dicenda *cap. seq: quæst.7.*

QVAERES XVII. An puellæ possint recipi à Monialibus intra clausuram ad habitum religionis suscipiendum absque licentia Papæ.

54 Resp. Posse, dummodò id faciant de licentia proprij Ordinarij, eiusve Vicarij generalis. Ratio responsionis est; tum quia non apparet, ex quo iure ad id requirenda sit licentia Papæ (cùm tamen talis obligatio induci non debeat absque iure aliquo sufficienti) tum quia iure communi potest Episcopus dare facultatem ingrediendi clausuram Monialium in casibus necessitatis: talis autem est casus, de quo in præsentia loquimur: tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum religionis, nunquam dicunt ad id desiderari licentiam Papæ; quod tamen nó omisissent si ea requireretur.

Difficultas est, an Monialis nouitia, quæ, dimisso habitu religioso, occultè recessit à monasterio animo ad ipsum non ampliùs reuertendi, possit iterum recipi in monasterium sine licentia ipsius Ordinarij, si ea pœnitentia ducta velit redire, & habitum reassumere.

55 Resp. Non posse, nisi fortè petitio talis licentiæ cederet in notabilem infamiam præfatæ Monialis, pro qua euitanda cedit ius positiuum; patetque quia per talem recessum à monasterio, Monialis desinit esse nouitia, iuxta dicta *quæst.* 15. & perinde se habet, ac si nunquam fuisset nouitia: constat autem quòd si nunquam fuisset nouitia, non posset recipi intra clausurã sine licentia proprij Ordinarij. Secus, si Monialis nouitia, dimisso habitu regulari egrederetur è monasterio intentione regrediẽdi ad illud post aliquot dies; tunc enim cum non interrumpatur nouitiatus, iuxta *Suar tom.3. de relig. l.5. cap.15. num.6.* & consequenter adhuc sit nouitia monasterij, poterit suo iure in illud iterum recipi proportionaliter vt posset recipi Monialis professa, quæ dimisso habitu religioso occultè egrederetur è monasterio, & postea ad illud reuerteretur. Dixi *sine licentia ipsius Ordinarij*, vt innuerem; quòd si Monialis illa nouitia in priori casu iterum admittatur ad habitum religionis cum debito consensu monasterij; ea tunc vtique posset iterum recipi intra Conuentum de licentia solius Ordinarij; cum non sit maior ratio, quod vi talis licentiæ potuerit recipi prima vice, & modò non possit.

QVAE-

QVAERES XVIII. Quænam reddi debeant Moniali nouitiæ ante professionem resilienti à religione.

56 Resp. Debere restitui ea omnia, quæ ipsa dedit monasterio in ipso ingressu religionis, & quidem vnà cum fructibus, si qui collecti sunt; excepto tamen victu, ac vestitu: idque ex decreto *Concilij Trid sess.25.de regul.cap.16.* vbi id expresse statuitur. ita *Zerola 1.p.praxis v.moniales n.3.Peyrin.de R.S.5.q.1.cap.29. Tambur.sup.D.6.q.4.n.5.* alijque communiter; inter quos *Barbosa num.39.* notat ex declaratione Sacræ Congregationis, Moniali, & cuicumque alij nouitio recedenti à statu religioso non esse restituendum habitum regularem sed eius pretium.

SECTIO III.

De Bonorum Renunciatione à Monialibus facienda ante religiosam Professionem.

57 *QVid statuerit Concilium Tridentinum de bonorum renunciatione.*

58 *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur sub hoc decreto.*

59 *Sub eo non comprehenduntur puellæ degentes in educatione, apud Moniales, immò nec admissæ ad religionem, nondum tamen ingressæ.*

60 *Idque maximè si non renunciet intuitu religionis.*

61 *Sub eo comprehenduntur etiam nouitiæ maiores 16. annis.*

62 *Renunciatio facienda de licentia Ordinarij; & quidem etiã vt sit valida.*

63 *Qualiter facienda intra bimestre proximum professioni: & præsertim, si nouitia ante vltimum bimestre nouitiatus incurrat morbum periculosum.*

64 *Dominium rei renunciatæ transfertur solùm post professionem in renunciatarium.*

65 *Res tamen renunciata tradi potest, & debet renunciatario statim.*

66 *Idque etsi renunciatio fiat in fauorem monasterij.*

67 *Renunciatio hæreditatis patris viuentis facta extraneo, vt habeat effectum, non petit consensum, ac cessionem monasterij.*

Fr

68 *Fructus rei renunciatæ à die renunciationis vsq; ad professionem sunt renunciantis.*
69 *Renunciatio legitimè facta non potest reuocari ante professionem.*
70 *Limita, nisi nouitia testetur de bonis renunciatis.*
71 *Renunciatio non corruit per mortem renunciantis secutam ante professionem; etsi alij id negent.*
72 *Corruit verò, si ea facta, nouitia recedat à religione, & iterum redeat, aut transeat ad alium Ordinem.*
73 *Non firmatur per professionem inualidam.*

QVAERES I. Quid statuerit Concilium Tridentinum de hac renunciatione.

57 Resp. Præscripsisse formam seruandam in ea facienda; & quidem ita, vt aliter facta sit eò ipsò irrita; vt habetur expressè in *Concil. Trident. sess. 25. de Regular. c. 16.* vbi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunq; causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij, fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus.* hæc Concilium; quæ clariùs constabunt ex sequentibus.

QVAERES II. Quæ renunciatio, obligatio, ac donatio comprehendatur sub hoc decreto.

58 Resp. Comprehendi omnē illam, quæ natura sua est irreuocabilis, & difficilem reddit egressum è religione: sicque sub eo decreto non comprehenditur testamentum, donatio causa mortis, & donatio facta sub cōditione, *si perseuerauero in religione*; non cōtractus onerosus emptionis, vēditionis, cōductionis, ac locationis, in quibus tantumdem, quantū datur: recipitur, cum ex talibus contractibus moraliter loquēdo, nihil deperdatur, sicq; nō impediatur liber egressus è religione: nō contractus societatis, ac ludi, quibus contrahens se exponit lucro, & damno ex æquo, sicque non minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egressus. E contra sub præfato decreto comprehenditur donatio, vtpotè patrimoniū minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario; item fideiussio, etiam pretio accepto; cum obligatio inde prouenien̄s sēper terminetur ad assecurandam maiorem quantitatem, quàm sit pre-

pretium acceptum, adeòque semper adsit periculum iacturæ, & paupertatis: item & mutuum iuxta aliquos (& quidem, etsi non detur sine sufficienti cautione, vel fideiussione) cũ per illud transferatur dominium, ac vsus rei mutuatæ in mutuatarium absque potestate reuocandi, quousq; adueniat tempus solutionis; quamuis, teste *Rodr. tom. 2. summæ c. 7. n. vlt.* graues Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliàs existimantes ab eo esse abstinendum: qua de re *Sanch. l. 7. mor. c. 5. n. 15. 20. 31. 33. Cast. Pal tr. 16. D. 1. p. 17. Suar. to. 3. de rel. l. 5. c. 9. n. 16. & c. 16. n. 11.* alijque apud ipsos, quibus adde *Barbosam de offic. Episc. alleg. 66.*

QVAERES III. An comprehendantur sub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in monasterijs Monialium educationis, & solius institutionis gratia, aut admissæ sunt ad religionem, sed nondum receptæ ad habitum religiosum, ac probationem?

59 Resp. Neutras comprehendi; non puellas receptas in educationem, cum hæ non sint nouitiæ, nec de ijs agat Concilium; vt constat ex tenore illius, & aduertit *Sanch. sup. n. 5.* ex Azorio: non puellas admissas ad religionem, sed nondum receptas ad habitum, ac probationem; cum dictio *quoque*, quæ habetur in decreto, sit copulatiua, ac proinde sequentem dispositionem coniungat cum præcedentibus, *l. tutores quoque ff. de pactis* ideòque denotet ibi sermonem esse de renunciationibus nouitiorum, de quibus solis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de ijs, quæ fiunt ante ingressum religionis; idque etsi fiant intuitu ipsius religionis: præterquam quod non ideò vana, ac illusoria redditur dispositio præfati decreti ex eo quod ante ingressum possit nouitius renunciare sua bona, prout sibi placuerit; quia talis renunciatio est rara, & propterea à Concilio relicta dispositioni iuris communis, intendente annullationem renunciationis, & donationis post habitum susceptum factæ, vtpotè frequentiùs cõtingentis: ita *Garz. p. 11. de benef. c. 9. n. 15. Barbos. sup. n. 17. Rodriq. to. 3. q. 16. a. 1. Sanch. n. 4. Castr. Pal. n. 5,* alijque contra Molinam *tract. 2. D. 139. Sa v. religio, n. 5. Less. l. 2, c. 41. n. 39. & 40. Azor. to. 1. l. 13. c. 9. q. 2.* & alios plures apud *Sanch. nu. 3.* existimantes, contineri eiusmodi renunciationem sub prædicto decreto Concilij, idque multis rationibus probantes.

60 Dixi *idque etsi fiant intuitu ipsius religionis*; vt indicarem, quòd, si quis non habens animum ingrediendi religionem bonis renunciet, aut aliam quamcumque donationem faciat; de tali donatio-

natione, aut renunciatione sine dubio non loquitur Concilium; cum nullus respectus religionis tunc temporis habeatur: ita *Sanch. n.2.* addens esse sibi omninò certum, quòd si renuncians habeat animum ingrediendi religionem, si tamen non renunciet intuitu religionis, talis renunciatio non cóprehenditur sub decreto Concilij, quippe quod noluit auferre libertatem faciendi renunciationes, quæ fiunt independenter ab ingressu religionis, vtpotè non obstantes libertati egressus tempore nouitiatus, cui voluit Concilium consulere in eo decreto.

An autem decreto illo comprehendátur solum nouitij 16. ann. vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

61 Resp. Comprehendi etiam nouitios maiores 16. annis: & probatur tum quia ratio ferè eadem militat ad irritandam renunciationem factam post 16. annos, ac antea; cum in omni renunciatione timeri possit fraus, ac metus parentum, & aliorum, quæ Concilium intendit euitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto, ***nulla quoque renunciatio***, solùm coniungunt præsentem dispositionem cùm præcedenti, vt loquatur de his, de quibus loquitur præcedens dispositio, nempè de nouitijs, ac regularibus; non autem ita, vt statuat omnes qualitates petitas ad professionem debere extare tempore renunciationis: alioqui renunciatio deberet fieri post annum 16. completum, & finito anno nouitiatus, quod sine dubio est contra dispositionem allegati decreti. ita *aliqui penes Sanch. n.7. Castr. Pal. nu.5.* alijque ab ipsis relati contra *Menoch. de arbitr. l 2. Casu 436. n.8.*

QVAERES IV. De cuius licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc vt sit firma, & valida.

62 Resp. Debere fieri de licentia Episcopi, seu eius Vicarij: idque, etsi Monialis renuncians aliàs sit exempta; nomine verò Episcopi venire etiam Episcopum electum, & confirmatum, licet nondum consecratum; item Abbates, aliosque Prælatos exemptos iurisdictionem quasi episcopalem habentes in sua diœcesi: item Vicarium generalem non foraneum Episcopi, immò & Capituli, sede vacante: non item Archiepiscopum respectu Suffraganeorũ, nisi in casu appellationis. ita *Barbosa alleg. 99 à n.3. Castr. Pal. sup. n. 10.* alijque benè addentes dictam licentiam non necessariò quidem concedendam esse in scriptis, debere tamen præcedere; nec sufficere, quod sit petita, sed debère esse obtentam; cum requiratur ad valorem actus. Addit *Barbosa n.9.* facultatem concedendi talem licentiam posse delegari alteri: cùm ratione officij com-

competat, ideoque sit ordinaria, & consequenter delegabilis: licētia tamen ipsa, ait *Barbosa nu* 10. sufficere, quòd sit tacita ex ratihabitione de præsenti.

QVAERES V. Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.

63 Resp. Quòd cùm Concilium petat illam fieri intra duos menses proximos professioni; clarè indicat eam posse fieri quolibet die illius vltimi bimestris: quamquam, si professio vltra annum nouitiatus ex causa differatur, non sit opus renunciationem fieri intra bimestre proximum professioni, quo fieri poterat, ita *Sanch. sup. n. 81. & 82. Castr. Pal. sup. n. 9. Barbos. n. 11. aliíque*; inter quos Castrus Palaus credit in casu, quo nouitius ex dispensatione Papæ profiteretur ante 16. annum expletum, & ante finitum nouitiatus annum, posse illum renunciare intra bimestre ante professionem: non quod dispensatio ætatis, & nouitiatus extendatur ad renunciationem, sed quòd, data ea dispensatione, sine vlla alia potest nouitius renunciare intra bimestre proximum professioni; siquidem Concilium petit solum, vt renunciatio fiat intra bimestre proximum professioni, siue professio post annum differatur, siue ex priuilegio anteponatur: id tamen negant *Sanch. & Barbosa*, & quidem probabiliùs: addit *Sanch n. 81.* dictum bimestre debere computari de momento in momentum; quod negāt *Zecchius, & Zerola* ab eo relati.

An autem nouitia incidens in morbum periculosum immediatè post primum quadrimestre probationis possit renunciare bonis de licentia Ordinarii.

Resp. Videri posse, si ex Pij V. concessione referenda hìc *c. 9. q. 11.* est emissura professionem; idque ob modò dicta: secùs, si non est emissura professionem: nam tunc vrget decretum Concilii prohibens, ne renunciatio fiat ante bimestre proximum professioni, idest ante decimum mensem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo nouitia eximi debeat à præfato decreto: verùm tamen est nouitiam in isto casu posse liberè disponere de suis bonis per viam testamenti, aut donationis causa mortis, vt constat ex dictis *q* 2.

QVAERES VI. Ex quo tempore dominium rei renunciatæ transferatur in renunciatarium.

64 Resp. Non transferri, nisi secuta professione valida: nam Concilium expressè dicit, vt renunciatio non intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione; quod non verificaretur, si antecedenter ad professionem dominium rei renunciatæ tran-

trãnsiret in renunciatarium, licèt reuocabiliter. ita *Sanch.nu.62. Castr.Pal.n.13.*

QVAERES VII. An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante professionem, & is ea statim capere possit.

65 Resp. Debere tradi iuxta *Castr.Pal.nu.15.* posseque renunciatarium ea capere ante professionem; idque, etsi renunciatio fieret in fauorem Conuentus. ratio est, quòd iure antiquo id fieri poterat quolibet tempore nouitiatus, eò quòd valida esset renunciatio: Concilium autem non immutauit, sed approbauit valorẽ renunciationis factæ intra bimestre proximum professioni, & de licentia Episcopi; ergo ex vi illius tradi debent, & possunt bona renunciatario: id tamen negat *Sanch. n.53.* eò quòd Concilium prohibeat, irritet, & annullet omnes donationes ex bonis nouitij factas ante professionem, ne sic impediatur liber egressus illius è religione (sicut videtur impediri, concessa hac doctrina Castri Palai) cum aliàs ipsemet *Sanch.* concedat *n.11.* renunciantem bonis in Soc. Iesu fauore illius posse ea statim tradere; vt aduertit idem Castrus Palaus dicens ipsum debuisse dicere, idem etiam in præsenti casu; cum ratio, quam Sanchez affert pro Societate (quod scilicet Concilium nouitijs Societatis liberam permittendo bonorum renunciationem; & traditionem hanc, quæ est quid minus, permittit) militet etiam in nostro casu, vt consideranti facilè constabit.

66 Dixi, *idque etsi renunciatio fieret in fauorem* Conuentus, vt innuerem, quòd quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis nouitij factas ante bimestre proximum professioni; non loquitur de ijs, quæ fiunt de licentia Ordinarij intra dictum bimestre, & consequenter nec prohibet illarum traditionẽ, vt rectè notauit *Castrus Palaus num.15.* monens *num.16.* quod, etsi detur nasci eandem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta absque licentia Ordinarij; non ideo sequitur dictam traditionem fuisse prohibitam in Concilio, sed potuisse, ac debuisse prohiberi; quamquam negari possit in nostro casu eandem nasci difficultatem, sicut de facto negat *Castr. Pal. vbi suprà.*

Quod si quæras, an, ad hoc vt renunciatio hæreditatis paternæ à nouitio facta, patre adhuc viuente, in fauorem alicuius extranei à monasterio distincti, habeat effectum; præter solemnitatem in Concilio præscriptam requiratur consensus monasterij, eiusque cessio.

Resp.

67 Resp. Videri probabile non requiri: & ratio est, quod Nouitius in præsenti casu renuncians hæreditatem, se ipsum priuat iure succedendi, illudque transfert in renunciatarium, qui proinde ex hoc iure acquisito succedit, ideòque non eget cessione, aut consensu monasterij; cum ipsum monasterium ius succedendi nõ habeat, nisi quatenus repræsentat religiosum habentem dictum ius: vnde, sicut religiosus, etsi esset sui iuris, nullum ius haberet succedendi, vtpotè per renunciationem à se abdicatum; nec vllũ ius habebit monasterium, sicque supeflua esset eius cessio. ita *Sanch. sup. c. 6. n. 2. & Castr. Pal. n. 18. ex Couar. Guttier. Baeza, Gama*, & alij monentes, quòd, cùm opposita sententia, quæ est plurium, ac grauium DD. sit probabilis, ad vitandas lites conuenientissimum est, vt monasterium faciat dictam cessionem: quippe eam facere potest sine præscripta solemnitate iuris in alienatione rei ecclesiasticæ, cum sit hæreditatis non delatæ, sed deferendæ.

QVAERES VIII. Ad quem spectent fructus rei frugiferæ renũciatæ ex ea collecti tempore intermedio à die renunciationis, vsque ad professionem.

68 Resp. Spectare ad ipsum renunciantem, adeoque renunciatarium non lucrari, nisi solos fructus à tempore professionis perceptos: ita *Sanch. sup. c. 5. n. 63.* & probat, quia tunc solum impletur conditio apposita renunciationi (quam *n. 62.* ostendit de mente Concilij esse suspensiuam, non autem resolutiuam, sicque nihil ponere in esse) & tunc solum incipit esse dominus rei renunciatæ; constat autem rem quamlibet fructificare suo domino.

QVAERES IX. An renunciatio hæc semel facta legitimè possit reuocari à nouitio perseuerante in religione, antequam profiteatur.

69 Resp. Videri certum eam non posse modo dicto reuocari; & probatur, tum quia, si liberè reuocari posset, vt quid ad obligationem adeo leuem, ac infirmam requirerentur tam graues circumstantiæ, sicut licentia Ordinarij, & certi temporis determinatio; cum quolibet tempore nouitiatus, absque licentia Episcopi fieri possit renunciatio, donatio, ac obligatio reuocabilis? tum quia conditio apposita renunciationi ex intentione Concilij suspendit quidem effectum donationis, non item eius valorem, ac firmitatem conditionalem ob ius donatario acquisitum, ita *Sanch. sup. n. 58.* & cum eo *Castr. Pal. n. 12.*

70 Concedit tamen *Sanch. sup. n. 58.* huiusmodi renunciationẽ posse

posse reuocari à nouitio, testando, vt habeat euentum reuocatio, casu, quo nouitius moriatur ante professionem: cum enim in eo euentu cesset valor prioris renunciationis, perinde est, ac si non fuisset facta; quare nouitius de ijs bonis aliter potest disponere in euentu mortis secutæ ante professionem. Immò addit Sanch. talem dispositionem non indigere solemnitate præscripta in citato decreto Conc. Trident. cum sit vltima voluntas, & nouitius nõ possit se obligare irreuocabiliter, ita vt, non secuta professione per mortem, aut alio modo, non possit variare; siquidem Concilium statuit nullam obligationem nouitij vim habere, nisi secuta professione.

QVAERES X. An corruat renunciatio, si contingat nouitium renuntiantem mori ante professionem.

71 Resp Non corruere, sed manere omninò firmam: & ratio est, quod, quamuis in decreto Concil. Trident. relato dicatur renunciationem factam à nouitio non aliàs intelligi sortiri suũ effectum, nisi secuta professione; cum tamen finis Concilij sit consulere libertati egressus nouitiorum, conditio *nisi secuta professione*, idem videtur importare, ac si diceret, *nisi perseuerante nouitio in religione*: ex eo enim quod post mortem nouitij non sint reddenda bona illius hæredibus, non impeditur libertas egressus; vnde, cum ille permanserit in religione, præfata renunciatio sortiri videtur suum effectum: maximè cum tacens moriendo ipsam renunciationem confirmae censeatur. ita *Sanch. num.* 48. & post illũ *Castrus Palaus sup. p.* 16. *nu.* 2. qui tamen putat contrariam opinionem esse satis probabilem.

QVAERES XI. An renunciatio corruat casu, quo nouitius, ea facta, recedat à religione, & posteà ductus pœnitentia redeat.

72 Resp. Corruere, & quidem, etsi recedat finito anno nouitiatus; nec reuiuiscere nouitio ad religionem redeunte: cum talis renunciatio irrita reddatur per illum egressum, & nullo iure cautũ sit illam conualescere per reditum ad religionem: quare, sicut inchoari debet nouitiatus; sic inchoandum est tempus renunciationis, & solo bimestri ante professionem finito anno probationis faciendam fieri debet. ita *Sanch. num.* 84. addens, quod, si nouitius finito anno nouitiatus, egrediatur, indiget quidem noua renunciatione, cũ prior illa, etsi legitimo tempore facta, corruit per egressum è religione; eam tamen poterit facere statim, & non tenetur facere intra præfatum bimestre: idque, siue differatur professio, siue non; quod non concedit *Castrus Palaus sup. p.* 17. *num.* 9.

D dicens

dicens in tali casu & repetendum esse nouitiatum (quod negat Sanchez) & renunciationem faciendam esse intra bimestre proximum professioni, ac si nunquam renunciatio facta fuisset.

Puto autem hanc responsionem à fortiori procedere in casu, quo Nouitius post factam bonorum renunciationem transeat ad alium Ordinem animo ibi perseuerandi, idque ob rationem allatam in præcedenti responsione, quæ vtique procedit in præsenti casu, vt facilè constabit consideranti; vbi autem habet locum ratio legis, ibi habet locum & eius dispositio, *l. illud ff. ad l. Aquil l. si postulauerit §. 2. ff. ad leg. Iuliam de adult. l. quidam numularios ff. de edendo.*

QVAERES XII. An renunciatio firmetur per professionem inualidam.

73 Resp. Non firmari; cum Concilium debeat intelligi, non de præsumptione professionis, sed de vera professione; qualis vtique non est professio inualida. ita *Sanch. n. 56. & Castr. Pal. nu. 13.* addentes dictam renunciationem firmari hoc ipso, quod ratificatur possessio, dummodò renunciatio fuerit valida ab initio, idest facta iuxta formam præscriptam in Concil. Trident. nimirum ex licentia Ordinarij, ac in ea ætate, & eo tempore nouitiatus elapso, vt nouitius profiteri possit intra bimestre; alioqui renũciatio esset nulla (sicut & esset nulla, si fieret absq; Ordinarij licentia) nec firmaretur ex ratificatione professionis, sed opus esset illam iterum facere.

CAPVT III.

De Religiosa Professione Monialium.

ACturi in hoc Capit. de professione religiosa Monialium, non possumus non aliqua etiam tractare de solutione dotis, quæ solet exhiberi monasterio ad alendam Monialem professuram, necnon de velo professionis, ac benedictione, seu consecratione Monialium: quippe quæ magnam habent connexionem cum ipsa professione: hinc caput diuidemus in 3. Sectiones, in quarum 1. agemus de ipsa professione Monialium, suppositis tamen ijs, quæ in *tract. de professione diximus, c. 1. per totum*: in 2. Disseremus de solutione Dotis: in 3. de Velo professionis, ac de Benedictione, seu Consecratione Monialium, sicque totum caput absoluemus.

SE-

SECTIO I.

De Professione religiosa Monialium, & circumstantijs ipsis annexis.

1 P*Rofessio alia est expressa, alia tacita.*
2 *Voluntas nouitiæ professuræ exploranda ab Ordin. intra* 15. *dies à monitione.*
3 *Talis exploratio non est de valore professionis: de ea facienda præmoneri potest Episcopus per aliquot dies ante, aut post tempus præscriptum: tuncque Episcopus potest prohibere ne fiat professio, non item determinare tempus illam faciendi.*
4 *Quorum consensus petatur ad professionem Nouitiæ.*
5 *Abbatissæ consensus qualiter requiratur.*
6 *Ea in hoc debet audire, & sequi consilium Conuentus.*
7 *Professio nouitiæ admittitur propriè ab Abbatissa, & à Prælato monialium: idq; de Abbatissa præcipuè procedit quoad Moniales conuersas.*
8 *Aetas annorum* 16. *requiritur ad valorem professionis.*
9 *Integer annus probationis est de essentia professionis, præterquam si fiat in periculo mortis.*
10 *Ex causa differri potest professio: assignatur, unde sit præcedentia.*
11 *Aliqualis literatura petitur ad professionem nouitiæ choro destinatæ.*
12 *Quæ expensæ permitti possint ex occasione professionis: indicatur quid sint propinæ vetitæ* Monialibus.
13 *Excommunicantur cogentes nouitiam profiteri.*
14 I*tem impedientes eam, ne profiteatur.*
15 *Monialis professa transit ad Ordinem strictiorem.*
16 *De licentia tamen proprij Prælati, quæ requiritur, & sufficit de iure communi.*
17 *Quid de hoc statuerit Sacra Congreg.*
18 *Videndum, an obstent aliqua priuilegia religionum.*
19 *Ad talem transitum non petitur facultas Ordinarij, si* Mo*nialis sit exempta.*
20 *Modò non potest eijci* Monialis, *inconsulto Papa, ratione incorrigibilitatis.*

21 *Obstat indultum Innocentij III. quod tamen ex parte abrogatum est.*

22 *In tali eiectione non videtur necessarium seruare omnia, quæ præscribuntur in decretis Sacræ Congregat. de eiectis, & apostatis.*

23 *De iure communi transfertur Monialis ad alium Cõuentum causa correctionis.*

QVAERES I. Quot modis possint Moniales profiteri?

1 Resp. Quòd, cum iuxta communem Doctorum sententiam duplex sit professio; alia expressa, & alia tacita; & non sit maior ratio, cur hæ duæ species professionis admittantur inter viros regulares, & non inter Moniales; cõsequenter dicendum est Moniales posse his duobus modis profiteri, nimirum expresè, & tacitè, sicut in terminis docet *Tamburin. de iure Abbatiss. D. 9. quæst. 1.*

QVAERES II. An, & qualiter explorari debeat voluntas Monialis nouitiæ, antequam emittat professionem religiosam.

2 Resp. Debere explorari ab Ordinario ad cognoscendum, num spontaneè, an coacta, ac seducta se accingat ad profitendum; idque vt sic consulatur libertati nouitiæ professuræ, & impediatur vis, quæ in hoc posset ei inferri à parentibus, aut alijs. patet ex *Concilio Trident. sess. 25. c. 17. de Regul.* vbi id expresè statuitur; sicut vidimus *c. præc. sect. 1. q. 4.* Vnde, & idem Concilium præcipit loco citato, vt Præfecta monasterij, in quo nouitia est professura, per mensem ante diem professionis certiorem faciat Episcopum de tempore professionis: & hoc sub pœna suspensionis ab officio duratura ad arbitrium ipsiusmet Episcopi; quamquam, si is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præfatam non perficiat, non debeat amplius se in hoc intromittere, cum sic decisum referant *Armendar. Gallet. &* Campanil. relati à *Barbosa de off. Episc. alleg. 100. n. 3.* qui monet huiusmodi explorationem faciendam esse ab Episcopo, aut, ipso impedito, ab illius Vicario generali non intra clausuram, sed extra ad fenestellam cancellorum in collocutorio. Dixi *aut ipso impedito à Vicario generali,* vt indicarem, quod notat idem *Barbosa num. 8.* dictam voluntatis explorationem non posse fieri à Vicario generali, nisi in casu, quo Episcopus sit impeditus, aut illum deleget ad tale munus: quod sine dubio potest facere Episcopus: cum id possit facere per quem-

quemcumque alium idoneum, vt aduertit *Miranda quæst.* 8. *de Monial.art* 4.

Verum tamen est, quod si Episcopus omittat dictam explorationem, non ideo professio emissa erit inualida; vt benè aduertit, & probat *Sanch.l.*5.*mor.c.*4. *n.*84. & declarauit Sacra Congregatio penes *Barbosa sup.n.*9. statuens contra virgines, à quibus nõ solum habitus regularis est susceptus, sed etiam facta professio, absque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere suscitari, sed sinendum esse eas in statu suo remanere. Quamquam aliàs possit Episcopus non solum censuris, ac pœnis sibi benè visis prohibere Abbatissis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella professionem emittat, nisi prius explorata ipsius voluntate (quod fuisse decisum refert *Barbosa l.*1.*de iure eccl.c.*44. *n.*10.) sed etiam punire contrafacientes tum pœnis à Concil. Tridentino statutis, tum etiam Ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedijs, non obstantibus quibuscunque priuilegijs: quod notat idem *Barbos.de off.Episc.alleg.*100.*nu.*9. quod cùm ipse non probet, non est facilè admittendum ob dicenda *c.*8.*q.*3. imò reijcitur expressè à *Sanctoro in Constit.Min.cap.*11.*stat.*7. *q.*1. docente, Episcopum non posse punire Prælatum regularem, ipso inconsulto, consentientem professioni emittendæ; cum nullam in eum iurisdictionem Concilium ei tribuat quoad hoc, sed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, vt constat ex dictis §. *præcedenti*: & quidem meritò, cum Prælatus in maioribus occupetur, ideoque non debeat cogi ad faciendam illam certiorationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc satisfaciat, si dictam faciat certiorationem ante mensem, aut post.

Respondet *Sanctorus sup.d* 3. satisfacere, & probat tum quia, secluso contemptu, plus, aut minus in moralibus nõ infert grauem culpam: tum quia effectus prætensus è Concilio in hoc casu per anticipationem, aut postpositionem 15. dierum sufficienter habetur, vt consideranti facilè patebit.

Addit *Sanctor.sup.d.*7. Episcopum, facta exploratione posse prohibere, ne Nouitia, cuius voluntas fuit explorata, faciat professionem, si reperiat illam esse indeliberatam, & minus liberè profiteri; alioqui inutilis esset exploratio: &, si contra inhibitionem Episcopi fiat professio, dicit *Sanctorus* illam declarari debere nullam, cum facta sit contra voluntatem illius, qui eam potest impedire; & Concilium intenderit delegare Episcopo legitimæ Professionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctor. d.5.* Episcopum explorata voluntate Nouitiæ exemptæ, ac completo nouitiatu, non posse determinare tẽpus profitendi, aut è monasterio exeundi: cum Concilium Episc. solum tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum spectet ad Prælatum regularem, cui subest Nouitia: nec obstat quædam Sacræ Congreg. declaratio, quæ in contrarium circumfertur; siquidem ea loquitur de Monialibus Episcopo subiectis, non autem de exemptis.

QVAERES III. De quorum consensu admitti debeat Monialis nouitia ad religiosam professionem.

4 Resp. Debere admitti de consensu maioris partis Capituli Monialium, apud quas nouitia emissura est professionem: quod est dicere de consensu monasterij: siquidem monasterium dicitur facere, quod facit maior pars Monialium in eo degentium, & hoc est ita verùm, vt consensus Abbatissæ monasterij in tali admissione non requiratur formaliter, prout est Abbatissa, sed vt est pars capituli, eo scilicet modo, quo requiritur consensus cuiuslibet alterius Monialis dicti monasterij, sicque potest contingere nouitiã admittendam esse ad professionem, omninò dissentiente, ac repugnante Abbatissa: etsi quatenus est caput monasterij, debeat consentire in professionem nouitiæ profitentis, vti dicemus infra *qu. 27.* Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum, saltem in hisce nostris Regionibus; & suadetur ex eo quod, cum in admissione Monialis nouitiæ ad professionẽ agatur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, & interueniat veluti quidam contractus vtrinque obligatorius inter nouitiam profitentem, ac monasterium; æquum est, vt, sicut ex parte nouitiæ requiritur consensus, sic & requiratur ex parte monasterij, iuxta regulam *29. iuris in 6. quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina ostendit ad validam admissionem professionis nouitiæ desiderari etiam consensum Prælati Monialium; siue is sit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediatè subiectis: siue Superior regularis, loquendo de exemptis; idque maximè attenta cõcessione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatam *cap. praeced. num. 2.* præterquamquod receptio nouitiæ ad professionem, cum sit res grauissima, maximè tangens bonum monasterij; par est, vt non fiat absque consensu illius, cuius prudentiæ commissa est administratio ipsius monasterij; vnde & puto praxim Monialium communem esse, vt sine proprij Prælati facultate nullam recipiant nouitiam ad professionem

Quod

5 Quod si DD. communiter dicunt creationem Monialium (quæ vtique fit per emissionem professionis) pertinere ad Abbatissam, & Conuentum: id solum probat pertinere ad Abbatissam tanquam ad acceptantem, vt postea dicemus: non autem ita, vt consensus illius determinatè requiratur per suffragij ipsius præstationem. Quo pacto *Tambur. sup. q.5. num. 4.* alijque ab eo relati dicunt, neque totum Conuentum, repugnante Præfecta, neque Præfectam, repugnante maiori parte Monialium, posse recipere nouitiam ad professionem. Quod tamen non facit, quin totus Conuentus possit admittere ad professionem nouitiam, si Prælatus monasterij dictam professionem admittat loco Præfectæ: cum iuxta dicta consensus Præfectæ sit necessarius ad professionis admissionem non ratione suffragij, quod ferat cum alijs Monialibus, sed vt iuridicè recipiat professionem; quod in præsenti casu supplet Prælatus.

6 Vnde quis bene inferet (quod notauit *Sanch. sup. num. 65. ex Rodriq. & alijs*) Superiorem monasterij in admittenda nouitia ad professionem teneri non solum audire consilium sui Conuentus, sed etiam illud sequi, ob doctrinam *Bart. in l. 11. §. plures n. 7. de exer. act.* communiter receptam; nimirum quod, quando requirendum est consilium ab alio tanquam à collega, & participe officij (vt in præsenti casu) tunc consilium non solum requirendum est, sed etiam sequendum: quod est benè aduertendum.

QVAERES IV. Ad quem spectet acceptare professionem Monialis nouitiæ profitentis.

7 Resp. Quod, cùm actus acceptandi professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed superioritatis pertinetis ad potestatem œconomicam, seu dominatiuam, quæ potest competere etiam fœminæ: professio Monialis nouitiæ poterit acceptari à Superiorissa monasterij, cum sit capax exercendi talem actum, & alioqui talis actus ipsi ex officio incumbat: quippe in quo agitur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, cui illa præest, & onus procurandi bonum monasterij incumbit immediato Superiori illius vna cum maiori parte ipsius monasterij. Vnde professio Monialis potest validè acceptari tum ab eius Abbatissa, tum ab eius Prælato; sicut notauit *Sanch. num. 76.* monens professionem Monialium in monasterijs Episcopo subiectis hoc tempore solere fieri coram ipso Episcopo, eiusve generali Vicario: sicut è contra in monasterijs exemptis solet fieri coram proprio Prælato regulari, siue ordinario, siue delegato: & hoc fortè, vt tantò certior sit valor professio-

 nis,

nis, quæ emittitur: stante quod *Suar. loc. sup. cit.* & alij censent consensum Prælati proprij non solùm requiri ad valorem professionis, quam emittit nouitia Monialis, sed etiam vt professio fiat in manibus illius, & ab ipso acceptetur, cùm apud ipsum tantùm sit propria iurisdictio ex *c. statuimus* 20. *q.* 2. quasi verò acceptatio professionis sit actus iurisdictionis, cuius sit incapax fœmina (quod tamen paulò ante negauimus) patet autem responsio tum ex dictis; tum etiam ex *c. consuluit, qui Clerici vel vouentes*, vbi deciditur fœminam quamdam, quæ dimisso habitu regulari nupserat, validè nupsisse, eò quòd professa non fuerat in manu alicuius Episcopi, vel Abbatissæ: quod est supponere Abbatissæ potestatem extendi ad professionem validè acceptandam, vt notauit Bonacina. Quare, cum Abbatissa monasterij, & Prælatus illius, quoad acceptandam professionem Monialis nouitiæ se habeant cumulatiuè, adeoque inter illos dari possit velut præuentio: seruanda est in hoc consuetudo vniuscuiusq, Ordinis, prouinciæ, aut loci, quæ est varia.

Notat autem *Ciarlinus p. 2. contr. c.* 194. *num.* 34. dato quod Abbatissa non posset admittere professionem Nouitiæ, posse adhuc acceptare professionem Nouitiæ conuersæ, cum ei non detur Velum, quod dare nequit Abbatissa, iuxta *c. consuluit, qui Cler. vel vouent.* Sicque cessant rationes, quod Abbatissa, non possit recipere Professionem: sic ille.

QVAERES V. cuius ætatis debeat esse Monialis nouitia adhoc vt validam faciat professionem.

8 Resp. Debere esse annorum 16 completorum; idque ex decreto *Concil. Trident. sess.* 25. *de regul. cap.* 15. id expresse statuentis his verbis. *In quacunque religione tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante* 16 *annum expletum: professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel Ordinis obseruationem, aut alios quoscunq; effectus*: cum aliàs iure antiquo ad profitendum in viro quidem sufficeret annus 14. completus, in fœmina verò annus 12. item completus, vt constat ex *c. ad nostram, c. significatum de Regul. Clem. eos, eodem tit.* alijsq; iuribus.

QVAERES VI. An sit de essentia religiosæ professionis, vt ei præmittatur integer annus probationis.

9 Resp. Esse, stando præcisè in iure communi; patetq; dictis ex *c. præcedenti sect.* 2. *qu.* 11. Secùs attento indulto Pij V. facto per bullam Monialibus S. Dominici, per quod conceditur ijs, vt possint profiteri solemniter, etiam nondum expleto integro anno nouitia-

tus,

tus, si iudicio Medicorum ægrotent cum periculo mortis moraliter certo, & iam expleuerint annum ætatis 16. De hoc priuilegio (quod non fuisse reuocatum à Greg. XIII. docet *Rodr. to. 3. q. 15. art. 16.*) participant non solum Moniales, sed etiam viri religiosi aliorum Ordinum aliàs participãtes de priuilegijs Ordinis S. Dominici: priuilegium referemus, & paulò latiùs explicabimus infra *cap. 9. q. 11.*

Addo hìc non solum annum probationis debere esse completũ de momento in momentum, (vt ostendimus *c. præc. sect. 2. q. 12.*) sed etiam in anno bissextili illum duplicem diem debere computari pro vno; ita vt si nouitia inchoauit nouitiatum 24. Februar. nõ possit anno sequenti bissextili 24. Februar. priori profiteri, sed debeat expectare alterum 24. ita *Sanchez lib. 5. moral. c. 4. nu. 4.* alijq; contr. *Sylu. Henric. & Ricc.* quos refert, & sequitur *Barbos. alleg. 101. num. 20.*

QVAERES VII. An, & quomodo Moniali nouitiæ protrahi possit tempus professionis, etiam post expletum annum integrum probationis.

10 Resp. Posse eo modo, quo diximus *c. præc. sect. 2. qu. 16.* nimirum si interueniat iusta causa id faciendi: vt si nouitia nondũ rectè diuinum Officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut nõ plenè satisfecerit in probatione peracta. ita *Rodr. to. 3. q. 17. ar. 10. Sanch. l. 5. mor. c. 4. nu. 21. Less. l. 2. c. 41. nu. 59. Mir. to. 2. manual. q. 25. ar. 11.* alijq, communiter, quos refert, & sequitur *Tambur. sup. q. 7. num. 2.* monens *num. 8* supponi à Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi consẽnsum nouitij; quippe qui toto tempore probationis potest liberè recedere à religione, nec potest in ea inuitus detineri, patet autem responsio tum ex dictis in *tract. de nouitiatu c. 1. q. 24* tum quia à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus ab eo receditur per ius nouum expresse aliquid innouans per *l. preces, C. de appellat.* at de iure antiquo ante Concilium Tridentinum ex iusta causa poterat differri professio nouitij vltra integrum annũ probationis: & ipsum Cõcilium quo ad hoc nihil innouauit (cùm verba illius, quæ habentur *sess. 25. de Regul. c. 16. Finito tempore nouitiatus Superiores, Nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è monasterio eos deijciant*, loquantur solum de Nouitijs, qui elapso probationis anno inueniuntur habiles, non verò de ijs, qui tunc quidem reputantur inhabiles ob aliquam causam amouibilem, speratur tamen probabiliter, quod breui

breui futuri sint habiles) ergò, sicut ante Concilium differri poterat professio nouitij modo dicto, poterit & differri in præsentia, si iusta interuenerit causa.

Notat autem *Barbos.l.1.de tripl.iure Eccl.c.44 nu.56* ex decreto Sac. Congregat. præcedétiam inter Moniales desumi debere à die professionis, non autem à die susceptionis habitus religiosi, si verò duæ simul eodem instanti professionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ priùs ad habitum fuerat admissa; & si eodem tempore admissæ fuissent ad habitum, data item paritate professionis, præcedere debere illam, quæ priùs in Capitulo fuerat admissa.

QVAERES VIII. An, & qualis literatura requiratur ad hoc, vt nouitia Monialis admittatur ad professionem religiosam tanquam chorista.

11 Resp. Requiri, vt saltem sciat legere: sic enim fuit decisum à Sacra Congregat. Cardinalium in vna Girgen.12. Ianuar. 1604. ita *Tambur.sup.num.3. ex Barbosa*: qui tamen intelligendi sunt loqui de Moniali deputanda ad chorum, non autem de conuersa, vt patet.

QVAERES IX. Quæ, & quales expensæ possint permitti, vt fiant à Moniali nouitia ex occasione professionis ab ipsa emittendæ.

12 Resp. Ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Nouemb. 1616. & relata à *Gauanto in manu.Episc.v.monialium professio nu.23.* posse permitti vt faciant Sacristiæ, aut infirmariæ eleemosynas ex longa monasterij consuetudine hac occasione dari solitas, non item propinas; quæ alicubi solebant præstari Superioribus; neque quod fiant in Monialium foresterijs conuiuia aliàs cósueta parari à consanguineis nouitiæ professuræ. Quin etiam addit *Gauant.num.25.* ab eadem Sacra Congreg. decisum fuisse expensas occasione professionis emittendæ faciendas debere taxari ab Episcopo, ita vt, ablatis sumptibus superfluis, non concedantur nisi ij, qui sunt necessarij, & conformes modestiæ, ac parsimoniæ religiosæ.

Puto autem propinas (de quibus hìc) fuisse donatiua à Moniali ingrediente dari solita Abbatissis: *propino* enim apud Calepinum significat *poculum prægusto, & deinde alteri trado*: propinæ verò apud eundem significant tum culinam, tum cibos delicatiores: sicque in præallegato decreto fortè fuit posita dictio *propinæ* loco dictionis *popinæ*.

QVAE-

QVAERES X. Quam pœnam incurrant, qui iniustè cogunt Monialem nouitiam emittere professionem religiosam.

13 Resp. Incurrere excommunicationem ipso iure latam in *Concil. Trident. sess.25. de Regul. c.18.* & à nobis fusè explicatam, *c. prec. sect.1. qu.10.* vndè facilè peti possunt, quæ ad præsentis responsionis probationem possunt conferre; sicque non est, cur ea hic iterum repetamus.

QVAERES XI. Quam pœnam incurrat, qui iniustè impedit Monialem nouitiam, nè liberè emittat professionem religiosam.

14 Resp. Incurrere ipso facto excommunicationem maiorem, item latam in Conc. Trident. loc. cit. & à nobis latiùs declaratã, *c. prec. sect.1. q.18.* vbi plura diximus, quę multum possunt deseruire in præsentia.

QVAERES XII. An Monialis vinculo professionis religiosæ ita adstringatur, vt non possit recedere à monasterio, in quo profitetur, neque ad ingrediendam religionem arctiorem.

15 Resp. Non adstringi, adeoque Moniales professas in ordine laxiori posse iure communi transire ad Ordinem perfectiorem, seruatis tamen seruandis; nimirum conditionibus à nobis recensitis in *tract. de profess. c.4. sect.3. q.5. §. quod si*, ibique in qq. sequentibus explicatis. ita *Suar. tom.4. de relig. tract.8. lib.3. c.10. n.1. Sanch. l.6. mor. c.7. n.6. Rodriq. tom.3. q.52. ar.6.* Lezana *tom.1. c.25. n.41. Bonac. q.2. de claus. p.9. §.2. num.41.* alijque communiter; & patet tum ex dictis in citat. *tract. de profess. vbi sup. q.7. §. de Monialib.* tum quia rationes quæ probant dictum transitum esse licitum viris religiosis, cum proportione procedunt etiam quoad Moniales, vt colligitur ex *20. q.4. cap.1.* & benè animaduertit *Rodriq. sup. ex Cardin. Abb. & Natta* generaliter dicens ea, quæ sunt disposita de viris religiosis, proportionaliter censeri constituta & de Monialibus:

Difficultas est, de cuius licentia debeat fieri talis transitus, Abbatissæ ne tantùm an proprij Prælati, & ordinarij (idque ratione clausuræ, ad quam Monialis speciali obligatione tenetur) vel vtriusque?

16 Respondet *Bonac. sup. §.3. diffic.1. num.11.* ad talem transitum exigi licentiam Prælati, cui Monialis transitura subest (siue is sit Episcopus, siue Prælatus regularis) non autem sufficere licẽtiam Abbatissæ; probat, tum quia Abbatissa propriè non est Prælata monasterij; tum quia in concessione talis licentiæ iudicandum

dum est, num Monialis transitura ducatur bono spiritu ad talem transitum; quod iudicium videtur excedere capacitatem fœminæ; tum quia iste transitus non potest fieri absque egressu clausuræ, ad quam Monialis strictissimè tenetur; Abbatissa autem non potest dare facultatem exeundi è clausura: sic Bonacina citans pro se Sanchez; qui tamen expresè negat esse necessarium, quòd in præsenti casu Monialis obtineat à proprio Prælato licentiam transeũdi, putans sufficere illam ab ipso peti, ea ductus ratione, quòd Cõcilium Tridentinum, & alia iura prohibentia Monialibus egresũ è clausura, absque consensu Superioris in scriptis, non loquuntur in hoc casu, sed solum ad tollendam Monialibus materiam vagãdi; vnde constat ex hoc capite non requiri, quòd licentia transeundi re vera sit obtenta, sed sufficere illam esse petitam; quo modo sufficit ad transitum virorum religiosorum: constat item minùs firmam esse tertiam rationem, quam hìc Bonacina desumit ex obligatione clausuræ; cum hæc in tali casu verè non adstringat.

17 Certè quod decreuit Sacra Congregat. de mandato Vrban. VIII. in decretis 21. Septembr. 1624. editis *de Regularibus apostatis, & eiectis* (nimirum, *vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit eam religionem paratam esse illũ recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis rectà se transferat ad arctiorem: quod, vt re ipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet:*) à fortiori habet locum in Monialibus, ideoq; debet omninò inuiolabiliter seruari.

18 Addo quòd, cùm iuxta dicta in *tract. de profess. c. 4. sect. 3. q. 6.* extent multa priuilegia concedentia Religionibus, ne earum religiosi possint transire ad Ordinem, etiam arctiorem absque licẽtia proprij Prælati petita, & obtenta, immo nec sine facultate Sedis Apostolicæ; & de dictis priuilegijs participent Moniales per viam communicationis; dicendum est quòd, licèt eæ transire possint ad religionem arctiorem, licentia petita, à Superiore (etsi non obtenta) stando in iure communi: secùs est, attentis istis priuilegijs, si quidem ea sint in vsu apud ipsas Moniales: quod proinde in contingentia facti esset accuratiùs inquirendum.

Vtrùm verò in casu, quo Monialis transitura ad religionem arctiorem sit exempta ab Ordinarij iurisdictione, debeat petere facultatem sic transeundi non solum à proprio Prælato regulari, cui immediatè subest, sed etiam ab Ordinario loci, qui subiacet quoad clausuram.

Resp.

19 Resp. Quòd, cùm iuxta superiùs dicta in præsenti casu, nõ requiratur specialis facultas ad exeundum è clausura; & alioqui Monialis exempta nõ subijciatur Ordinario loci, nisi quoad clausuram; non apparet, vnde teneatur petere dictam facultatem ab illo; sicque sufficiet illam peti à proprio Prælato regulari; quippe qui simpliciter venit nomine Prælati Monialium, & significatur per iura requirentia licentiam proprij Prælati, saltem petitam, ad effectum transeundi ad Ordinem arctiorem. ita *Sanchez vbi sup.* *Castr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 26. §. 2. n. 4.*

QVAERES XIII. An Monialis professa possit eijci è monasterio propter incorrigibilitatem, & quidem inconsulta Sede Apostolica.

20 Resp. Posse stando in iure communi antiquo religionum, vt modò ostendimus; non item attento decreto sacræ Congregat. relato à *Lezana tom. I c. 25. nu. 17.* quo statutum est Religiosos incorrigibiles non posse eijci, neque transferri, inconsulta Sede Apostolica: quod decretum sine dubio à fortiori militat in Monialibus, vnde *Sanch. sup. c. 9. num. 6.* alioqui sustinens de rigore iuris monialem incorrigibilem posse eijci sine licentia Papæ, si ea sit adeò incorrigibilis, vt in nullo monasterio sperari possit eius reformatio, & correctio; ait nihilominus se non ausurum consulere vlli Prælato, vt id, inconsulto Papa, eiusve Nuncio, efficeret; stante quod esset res noua, ac inusitata, ideoq; afferret scandalum non vulgare, grauemque ansam Monialibus inquietis, & vitam claustralem auersantibus præberet se fingendi incorrigibiles, vt monasterium desererent, sicque ex delicto reportarent cõmodum. Et quidem, quod Monialis modo dicto incorrigibilis de rigore eijci possit; probatur tum quia rationes adductæ à Doctoribus ad probandum licitam esse eiectionem virorum religiosorum incorrigibilium, eandem vim habent in Monialibus: tum quia Moniales non obligantur votis religionis strictiùs, quàm viri religiosi; tunc quia præceptum clausuræ non obstat, cum nõ afficiat Moniales, nisi quamdiù detinentur in monasterio; sicut nec delatio habitus regularis religiosum quemcumque, nisi pro eo tempore, quo religiosus persistit in religione; præterquam quod *Rodriq. in comp. qq. regul. resol. 57. num. 3.* relatus à *Tambur. sup. D. 21. qu. 4. num. 5.* notat Moniales superbas, ac rebbelles posse per Prælatos expelli à religione ex quadam constitut. Innoc. III. facta ad instantiam Monachorũ Cisterciensium: (quamquam talis constitutio in præsentia fuerit, saltem ex parte abrogata à sacra Con-

gregat.

gregat. Concilij per decreta *de apostatis, & eiectis* edita, ac superiùs allegata. ita *Sanch. loco cit.* alijque recentiores consulti contra *Bonac. sup. p. 12. §. 1. nu. 9, Lezan. sup. nu. 17. Tambur. vbi sup. & alios.*

21 Dixi paulò ante, *cum fuerit saltem ex parte abrogata*, vt indicarem, quòd cùm in citatis decretis Sacræ Congregat. non prohibeatur simpliciter eiectio religiosorum incorrigibilium, sed solùm præscribantur conditiones requisitæ ad hoc, vt religiosus dici possit incorrigibilis; ad effectum vt eijci possit è religione: cõsequenter Constitut. illa Innocent. III. vi dictorum decretorum fuit quidem abrogata, quoad hoc, vt non possint Moniales eijci præcisè ex eò quod sint superbæ, ac rebelles; cùm per hoc non importetur incorrigibilitas à præfatis decretis requisita ad eiectionem; non autem quòd simpliciter eijci nõ possint Moniales, quæ verè sint incorrigibiles incorrigibilitate de iure requisita: sicque ea Constitutio id saltem operabitur, quòd, non obstante communi Doctorum sentẽtia negante Moniales eijci posse ratione incorrigibilitatis, eæ absolutè loquendo, poterunt eijci, si modo dicto sint re vera incorrigibiles, & tales probentur.

22 Nec obstat, quòd iuxta citata decreta Sacræ Congregat. eiectio Religiosi incorrigibilis debet fieri ab ipsomet Generali Ordinis tantùm de consilio, & assensu 6. Patrum ex grauioribus religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus; tuncque non nisi instructo secundum eorum stylum, & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum canonum præscriptum, ac religioso eijciendo vnius anni spatio in ieiunio, ac penitẽtia priùs probato in carcere; quæ omnia non possunt interuenire in eiectione Monialis immediatè subiectæ Ordinario, cùm talis eiectio non possit fieri de consensu sex Patrũ ex grauioribus religionis ad talem effectum electis; quippe quæ nõ debet fieri nisi ab Ordinario, & independenter à consensu quorũcumq; Regulariũ casu, quo fiat. Nõ obstat, inquam; siquidẽ decreta illa loquuntur de eiectione virorum religiosorum, quæ frequẽtiùs potest contingere, non autem Monialium, quæ non nisi valdè rarò permittenda est: cum tamen leges generales non loquantur, nisi de communiter contingentibus; & non comprehendant casus extraordinarios. præterquã quod rationabiliter præsupponi potest respectu Episcoporum in præsenti casu non esse adeò necessarium consilium, & consensum illorum sex Patrum grauiorum religionis: attenta maiori prudentia, ac integritate, quæ communiter

præ-

præsumitur in Episcopis ratione dignitatis, ac officij, ad quod assumuntur; maximè, cùm illi etiam possint eligere sex viros prudētes, ac timoratos, quorum consilio vtantur in re ita ardua, & difficili, sicque adimplere mentem Sacræ Congregat. in præfatis decretis expressam, obseruando item alia ibi præscripta.

QVAERES XIV. An Monialis post professionem transferri possit ab vno monasterio ad aliud, vt ibi melius corrigatur, ac resipiscat.

23 Resp. Videri posse, nisi obstet declaratio Sacræ Congreg. relata à *Barbosa in collect. bullar. v. Monialium translatio*, sub his verbis: *Monialem nullam sibi subiectam ex vno monasterio ad aliud transmittere possunt locorum Ordinarij, vel Superiores regulares etiam ex causa seditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati*. Et quidem quòd, seclusa tali declaratione, Monialis transferri possit modo dicto, docent *Sanch. l. 6. mor. c. 15 n. 47. Rodriq. tom 1. q 49 ar. 5. Miranda qu. 3. de monial. art. 2. Tambur. sup. D. 21 q. 3 n. 1 alijque*; & probant tum quia in *cap. quoniam, de simonia*, recipiens aliquam in monasterium pretio, declaratur simoniacus, & tam ipse, quàm recepta dicuntur eijciēdi è Monasterio, vt in arctiori perpetuam pœnitentiam agant; & hoc ius nullibi fuit reuocatum, teste *Bonacina q. 1. de clauf. p. 9. num. 12.* tum quia bonum totius Ordinis est, quod Moniales corrigantur sine strepitu; hoc autem commodiùs fiet per talem translationem; tum quia Vrbanus IV. apud *Mirandam sup. q. 3. ar. 2.* approbauit huiusmodi trāslationem Monialis per speciale statutū, illudque non fuit reuocatum per Concilium Tridentinum, nec per Bullam Pij V. sicut aduertit *Tambur. vbi sup.* Verum tamen est, quòd, si allata declaratio sit authentica, & dicatur habere vim legis vniuersalis (quod negant plures DD. vt colligitur ex *Diana p. 5. tr. 2. resol. 96.*) ea debet obseruari.

24 *Professio facta ex metu non semper tenet.*
25 *Ex metu reuerentiali interdum irritatur professio.*
26 *Professio facta ex errore, aut ignorantia, aut dolo non tenet semper.*
27 *Item non tenet semper facta ex ira, vel alia animi perturbatione.*
28 *Non tenet professio facta sine intentione se obligandi.*
29 *Tenet verò facta à reticente aliquod impedimentum, quo dete-*

detecto, non fuisset admissa Monialis *nouitia*.

30 *Tenet facta ab ægrotante toto tempore probationis*.

31 *Item quæ recipitur ab admittente ex metu graui*.

32 *Non tenet professio hermaphroditi facta inter Moniales, si postea erumpat in virum, etsi antea esset valida; sicque non transit ad religionem virorum: si Religiosus professus dubitans de validitate sui baptismi rebaptizatur, debet profiteri iterum, aut ratificare professionem iam factam*.

33 *Tenet professio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ, ideoque prohibitæ admitti, sed non semper*.

34 *Tenet item professio admissa contra expressam proprij Prælati prohibitionem, sed non in omni casu*.

35 *Moniales non possunt cogi recipere nouitiam ad professionem, si sint inuitæ, rationabiliter; secùs, si irrationabiliter*.

36 *Prælatus Monialium in aliquo casu per se recipit professionem nouitiæ, contradicentibus ipsis, & Abbatissa*.

37 *Prælatus, & Abbatissa cogi interdum possunt recipere professionem nouitiæ capitulariter admissæ à* Monialibus: *& è contra* Moniales *cogi nequeunt recipere ad professionem nouitiam cognitam indignam*.

38 Moniales *reclamare possunt contra nullitatem professionis*.

QVAERES XV. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex metu.

24 Resp. Non tenere; si fiat ex metu cadente in constantem virum; qui scilicet sit de malo, iudicio viri prudentis, graui, & qui respectu fœminæ sit rationabilis, idest fundatus in vero, ac probabili periculo: idque non iure naturæ, vt benè probat *Suar. tom. 3. de relig. l. 6. c. 4. num.* 8. sed iure canonico; prout habet communis sensus Ecclesiæ; quo talis professio iudicatur inualida (qui cōsensus teste *Suarez num.* 9. magni faciendus est in hac materia) & colligitur ex *Concil. Trident. sess. 25. cap. 15. de reg.* vbi, cùm dicatur: *Quicunque regularis prætendat se per vim, & metum ingressum esse religionem, &c.* clarè supponitur ex hoc capite inualidam reddi professionem; sicque profitenti conceditur ius reclamandi, seruatis tamen seruandis. Notant autem aliqui, quòd, sicut,

sicut, si quis non ampliùs moueatur ex metu graui, quàm alius ex leui; non videtur vi talis metus irritari professio: sic, si quis non minùs moueatur interiùs ex obiecto leui, quam vir constans ex graui, professio in foro conscientiæ erit irrita, etsi in foro exteriori aliter iudicetur: at hoc non admittit *Suar. num.13.* dicens eiusmodi doctrinam tunc demum fortassè habituram aliquam probabilitatem, si verum esset metum natura sua irritare professionem; quod tamen non admittit ipse Suarez, vt constat ex dictis.

25 Addo metum reuerentialem (qui includit non solum imperium paternum, cui ex reuerentia non contradicitur, sed etiam coactionem aliquam, per quam puella non audet contradicere voluntati patris) irritare professionem, si præcedant minæ, siue formales, siue etiam solùm virtuales (vt sic loquar;) quatenus scilicet puella habet causam,& indicia,ob quæ graue aliquod malum sibi timeat à patre, si ei contradicat: quale malum esset, si ei auferretur spes nuptiarum, siue simpliciter, siue proprio statui cōformium; si perpetuò detinenda esset domi, ita vt nunquam posset egredi; si ei denegaretur decens sustentatio, & debita dos; si crebrioribus verberibus afficeretur; si ei prohiberetur omnis conuersatio; si cogeretur obire seruitia abiectiora contra decentiā suæ conditionis; & alia id genus, vt notauit etiam *Layman l.4. tract.5. cap.5. num.6.* dicens, quod, licèt metus reuerentialis ob preces, aut imperium Prælati, aut consanguineorum plerumque sit insufficiens ad irritandam professionem; secùs habet, si concurrant alia, quæ difficilè repelli possint, puta precum, aut imperij sæpius repetiti importunitas; frequentes blanditiæ, quibus resisti nequeat,grauis offensio,aut diu duratura indignatio, v.g. consanguineorum, à quibus vita, aut fortuna puellæ pendet,&c.

QVAERES XVI. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.

26 Resp. Non tenere, si error, ignorantia, ac dolus versentur circa substantialia religionis (vt si nouitia profiteatur putans se non obligari in perpetuum, vel per professionem non priuari dominio rerum, vel regulam sui Ordinis non esse adeo asperam, & quidem asperitate vires eius moraliter excedente:) non item, si versentur circa accidentalia; cuiusmodi sint alia omnia, quæ vel sunt extrinseca, vt sunt motiua, seu causæ religionis; vel, si sunt intrinseca gradum illum non attingunt, vt sunt aliæ obseruantiæ religionis. Ratio est, quòd ignorantia, & error causant inuo-

E lun-

luntarium, vel saltem non voluntarium, quia hoc ipso quòd obiectum non est cognitum, non est volitum: ignorantia autem facit, vt obiectum non sit cognitum, & cõsequenter facit, vt operans nõ consentiat, nec velit illud: professio autem non potest esse valida, absque consensu voluntatis, loquendo de substantialibus religionis; quod non procedit, versante ignorantia circa accidentia, cùm sic non excludatur consensus substantialis. ita *Suar. sup. c. 5. nu. 4 5. & 6.* addens *num. 9.* hac in re parum referre, siue error, aut ignorantia procedant ex iniuriosà deceptione, siue ex quauis alia causa naturali, aut extrinseca: cùm in tali casu impedimentum oriatur ex defectu consensus, qui impediri æque potest ex ignorãtia, aut errore, ac ex iniuriosa deceptione; quæ ratio probat item parum referre, quòd ignorantia sit probabilis, vel quod intercedat aliqua negligentia, modò ignorantia non sit affectata.

QVAERES XVII. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex ira, aliave animi perturbatione.

27 Resp. Non tenere, si ira, aut alia passio sit tanta, vt rationis iudicium obtenebret, ac impediat deliberationem requisitam ad peccandum; quæ non censetur adesse, nisi profitens præmeditetur passionem illam ad profitendum impellentem, & finem, quo ducitur; idque conferendo illud, de quo deliberat, cum eius opposito: ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momento fieri possit; nec quod deliberatio tempore præcedat, sed solo ordine naturæ: colligitur ex *Sanch. l. 4. mor. c. 1. n. 2. & 3.* patetque quia aliàs professio non erit libera, & consequenter nec valida: cum sit contractus humanus, de cuius valore est libertas, vt tradunt DD communiter.

QVAERES XVIII. An teneat professio facta à Moniali sine intentione se obligandi.

28 Resp. Non tenere; & probatur tum quia omnis obligatio, quæ non prouenit ex lege, oritur ex priuata voluntate hominis; ergo vbi deest voluntas se obligandi, deficit obligatio: tum quia obligatio promissionis consurgit ex lege priuata, quam promittens sibi imponit; nulla autem lex obligat, nisi legislator intendat obligare. Colligitur ex *Sanch. l. 1. de matr. D. 9. n. 5.* & est plurium DD. qui tamen tenentur concedere sic profitentem in foro externo posse cogi ad seruandam professionem, etsi non teneatur in conscientia, & secluso scandalo; vt rectè aduertit *Castr. Pal. tr. 16. D. 2 p. 4. num. 3.*

QVAERES XIX. An teneat professio facta à Moniali reticente

cente aliquod impedimentum, quo manifestato, non fuisset admissa.

29 Resp. Tenere; & inde patet, quòd, cùm tale impedimentum neque ex iure communi, neque ex speciali constitutione Ordinis (vt suppono) professionem irritet, eius ignorantia non facit, quin libera sit eius admissio; cum dicta ignorantia versetur circa accidentalia, & professio annulletur solùm ex ignorantia versante circa substantialia, vt constat ex dictis *q. 16.* ita *Rodriq. tom.3.q.17 art.9 Castrus Palaus sup.p.2. §.2. num.3.* & alij: quorum aliqui censent taliter profitentem posse expelli in pœnam culpæ grauis in hoc commissæ; alij verò id negant, eò quòd talis culpa non videatur adeò grauis, vt ob eam infligi possit expulsio à religione, quæ est pœna grauissima.

QVAERES XX. An teneat professio facta à nouitia toto tempore probationis ægrotante; sicque non experiente asperitates religionis.

30 Resp. Tenere; & suadetur, quia ad nouitiatus valorem non requiritur experientia omnium asperitatum religionis in specie, sed sufficit eas experiri in genere, viuendo sub obedientia toto anno nouitiatus, vt expressè docet *Sanch.l.5.mor c.4 n.52.ex Nau. & Rodriq.* Quæ ratio proportionaliter probat validè admitti ad professionem nouitiam, quæ ex morbo, aut senectute sit omninò impotens ad seruanda regulæ præcepta: siquidem obligatio ad substantialia status religiosi, quæ sunt 3. vota essentialia, nullis eget viribus corporis, sed solo voluntatis affectu; alia verò præcepta regulæ non sunt substantialia religionis, sed obligant, iusta causa non excusante; qualis esset morbus, aut grauis senectus.

QVAERES XXI. An teneat professio facta à Moniali, si ab admittente recipitur ex metu graui cadente in constantem virum.

31 Resp. Videri tenere: & probatur, quia metus non annullat professionem iure naturali, sed positiuo, vt ostendi *q.15.* ius autem positiuum non annullat professionem ob metum Prælato eam admittenti incussum, vtpotè rarum, aut nunquam contingentem, sed solum ob metum incussum profitenti; sicque hic solus metus irritat professionem, & non alius: nam in decretis non est facienda extensio de vno casu ad alium; maximè quando non procedit eadem ratio, & quando sumus in materia odiosa. ita *Suar. to.3. de relig l.6.c.4 n.19 alijq;* contra *Lessium.l.2.c.41. n.61.* obiter contrarium sustinentem.

QVAERES XXII. An teneat professio facta inter Moniales

ab hermaphrodito, etiam postquam erupit in virum.

32 Respondet *Diana p.5.tract.14 res.49.* ex Texeda, non tenere; & probat, quia hermaphroditus in casu proposito non emisit professionem, nisi vt vera fœmina, nec Prælatus admisit eius professionem sub alia ratione: constat autem valorem professionis pendere ex intentione tam profitentis, quam admittentis; præterquam quod in Hispania, teste ipso Diana, sic declaratum est in contingentia facti. Hoc tamen non facit, quin hermaphroditus validè possit profiteri in Conuentu Monialium, si in ipso præualeat sexus fœmineus: idque ob dicta *cap. præcedenti sect.1. q.12.* & quæ habet *Sanch.sup.num.41.* dicens tamen hermaphroditum non esse admittendum ad professionem, neque in monasterio sexus in ipso præualentis.

Quòd si hermaphrodito in virum erumpente modo dicto euanescit vinculum religiosæ professionis, sequitur illum non teneri transire ad religionem virorum, sed posse manere in sæculo, ac inire matrimonium, ac si professionem non fecisset: patet tum quia actus agentium non extenduntur vltra intentionem illorum, *l.non omnis, ff. si certum petatur*; tum quia vota non obligant, eorum materia postea notabiliter mutata, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch.l.3.mor.c.18.* quæ certè militant in casu nostro. ita *Diana sup.* contra *Portell. de dub. regul. v.professio hermaphroditi in addit. ad addit. num. 9.* mordicus sustinentem eiusmodi hermaphroditum in casu proposito debere eijci è Conuentu Monialium, & teneri seruare in sæculo vota essentialia professionis eo modo, quo poterit. Cum *Diana* sentit *Thesaur.p.2.praxis v.religiosi c.12.* citans pro se *Merlinum*; quamquam sustinēs ex *Andr.Laurent.l.2.hist.anatom.q.8.& Delrio l.2. disquisit. q.22.* conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ob rationem mox afferendam; consequenter sustineat probabile esse professionem factam ab hermaphrodito inter Moniales postea erumpente in virū irritam fuisse ab initio: quippe quæ re vera est professio viri inter Moniales, quæ sine dubio nō tenet: probant autem allegati Doctores conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ex eo, quod genitalia maris, ac fœminæ differunt forma, structura, neruorum numero, &c. ac proinde casu, quo hermaphroditus è sexu fœmineo in ipso præualente erumpat in virum, id inde prouenit, quòd virilia, quæ ob defectum caloris, aut obstaculum alicuius membranæ intus latebant, postea aucto calore, aut ex conatu aliquo,

sine

siue ex copula effracta membrana foras prodeunt. Ita Thesaurus, addens tamen Sacram Pœnitentiariam de tali casu cōsultam nihil decernere voluisse: quod est signum non esse improbabilem sententiam illorum, qui docent professionem in tali casu ab initio fuisse validam.

Addo hic obiter ex *Carena tr. de modo proced. in caus. S. Officij tit. §. 12. num. 49.* Religiosum professum dubitantem de validitate sui baptismi, si rebaptizetur sub conditione, debere cogi ad iterum profitendum, vel certè ad ratificandam professionem iam factam: & ratio est, quod ex vna parte status perfectionis (qualis est status religiosus) supponit statum salutis (quod scilicet per baptismum homo sit incorporatus Ecclesiæ) ex alia parte in dubio melior est conditio possidentis, adeoque cum Religio sit in possessione Religiosi huius vi professionis emissæ, habet ius illum retinendi vsque dum plenè constet illum non esse baptizatum, & consequenter, vbi est modo dicto rebaptizatus, potest illū adstringere, vt vel iterum profiteatur, vel ratificet professionem iam emissam.

QVAERES XXIII. An Abbatissa validè recipiat professionem nouitiæ, si interueniat consensus sui Conuentus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate iudicet eam esse indignam, ac nullo modo admittendam, sicque expressè prohibeat Monialibus, ne eam admittant.

33 Resp. Validè recipere, etsi illicitè, si Moniales illius Conuentus sint exemptæ ab Ordinario: vel certè, si ei subsunt, prohibitio illa fiat sine decreto irritante, & ijs verbis, quæ ostendant ipsū nihilominus consentire in talem admissionem. Moueor tum quia de iure cōmuni admissio ad professionem non spectat ad Ordinarium, sed ad Abbatissam, & ad Capitulum; vt videre est apud *Tambur. sup. D. 6. q. 5. num. 3. & Sanch. l. 5 mor. cap. 4. num. 65. & 76.* tum quia exploratio voluntatis non est de valore professionis, vt constat ex dictis hic *quæst. 2. §. verum tamen est*, & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent; dummodò prohibitioni non sit annexum decretum irritans; sicut re vera non est annexum in præsenti casu, vt patet ex *Concil. Trident. sess. 25. de regul cap. 16.* Verùm tamen est, quòd si Ordinarius post exploratam nouitiæ voluntatem cōstanter deponat illam esse seductam, aut coactam, & non liberè profiteri, vel non habere conditiones necessarias ex regula monasterij: tunc omninò audiendus esset, & alioqui professio esset nulla, si depositio esset vera; & hoc, non quidem quòd Ordinarius contradiceret, sed quòd deessent liber-

tas, & alia substantialia. Quod item procederet in casu, quo monasterium subsit Ordinario, & is prohibeat dictam admissionem cum decreto irritante, vel certè illis verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire; sic enim deesset consensus Prælati monasterij, qui tamen requiritur ad valorem professionis, vt ostendemus *qu. sequenti*. Sic mecum senserunt *Io. de Lugo, Baldell. Sanctar. Nald.* alijq; viri docti à me per litter. consulti.

QVAERES XXIV. An Abbatissa de consensu Monialium validè recipiat professionem nouitiæ, si id ei expresè prohibeatur à proprio Prælato.

34 Resp. Non recipere validè, si Prælatus iurisdictionem habeat in Monastrium (vt suppono) & ex causa rationabili prohibeat receptionem, siue cum decreto irritante, siue ijs verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire: colligitur ex doctrina, quam tradit, *Sanch. l. 3 mor c. 4. num. 71.* alijs relatis, Prælatum scilicet superiorem posse in aliquo casu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad professionem; idque cum decreto irritante; &, si communi bono conuentus expediret non admittere aliquam Monialé, posse Prælatum illarum suspendere potestatem admittendi tum ipsi Abbatissæ, tum Conuentui, ita vt admissio esset irrita ex defectu potestatis in admittente: quæ duæ doctrinæ vtique probant Abbatissam non posse, neque de consensu Conuentus, validè recipere professionem nouitiæ contra expressam prohibitionem proprij Prælati modo supradicto factam: cùm sic potestas admittendi in Abbatissa, & Conuentu iam sit suspensa, ideoque non possit exire in actum.

QVAERES XXV. An Moniales cogi possint à proprio Prælato, vt inuitæ nouitiam recipiant ad professionem.

35 Resp. Videri non posse, si sint rationabiliter inuitæ: ducor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. sup. num. 65.* cum Lappo, Dominico, Franco, & alijs dicens, Episcopo iubente recipi Monialem ad professionem in conuentu ipsi subdito, non esse recipiẽdam, contradicente maiori parte conuentus, &, si Episcopus cõpellere velit, posse appellari ad Superiorem; idque, ne aliàs iniustè priuentur iure sibi competente contra textum *Instit. de his qui sunt sui*, in fine, cum similibus.

Dixi *si sint rationabiliter inuitæ*; vt indicarem secùs dicendũ in casu, quo essent irrationabiliter inuitæ, & constet de iniustitia: idque ob dicta à *Sanch. sup n. 71.* Episcopum videlicet, etsi nequeat solus creare Moniales in Conuentu subdito; at, si penuriam

Mo-

Monialium patiatur, & conuentus monitus, assignato termino, nolit admittere, posse illum supplere Conuentus consensum: quod est dicere Prælatum Monialium posse eas cogere, vt recipiant aliquam nouitiam ad professionem, si eam sine ratione reijciant. Confirmatur ex eo quod Moniales in tali casu nouitiam reijcientes delinquunt: certum est autem eiusmodi delictum, sicut & cætera, subiacere correctioni Prælati, ne aliàs delicta maneant impunita. ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* & alij à me per literas consulti: contra quos sentit *Io. de Lugo* item à me consultus, dicens se non audere concedere id, quod concedunt isti Doctores; eò quòd consensus Côuentus in casu proposito videatur esse de substantia professionis, & consequenter omninò necessarius ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes in casu proposito videri adesse dictum consensum hoc ipso quòd Prælatus illum supplet iuxta doctrinam Sanchez paulò ante traditam; quæ non apparet cur in casu præsenti admitti non possit, aut non debeat; præsertim, si Monialium iniustitia facilè probari possit in foro externo.

QVAERES XXVI. An Prælatus Monialium possit per se recipere professionem nouitiæ iniustè reiectæ à Conuentu, & ab Abbatissa aliàs solita recipere professionem suarum Monialium.

36 Resp. Videri posse, stante doctrina *præced q.* allata ex *Sanch.* quamquam tunc in formula professionis nomen Prælati exprimēdum esset loco nominis Abbatissæ, quod aliàs in ea solet exprimi. ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* alijque à me consulti, pateteque ex dictis; si monuero nouitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatissæ: quippe quod obligat ad obediendum cuicunque legitimo Superiori, cuiusmodi est sine dubio etiam Abbatissa,

QVAERES XXVII. An Moniales possint cogere Prælatum, aut Abbatissam, vt recipiant professionem nouitiæ ab ipsis capitulariter admissæ, si aliàs illam renuant recipere.

37 Resp. Videri posse (si constet illos iniustè repugnare admissioni) & quidem recurrendo ad Prælatum superiorem: colligitur ex *Sanch. sup. num.* 65. dicente in casu simili licere appellare ad Superiorem: è contra non possunt Moniales cogi à Prælato, vt recipiant ad professionem nouitiam ab ipsis cognitam indignam: &, si cogantur, ei possunt resistere recurrendo ad Superiorem Prælatum; aliàs cogerentur facere contra conscientiam; quod est omninò inconueniens.

QVAERES XXVIII. An, & qualiter Moniales possint reclamare contra nullitatem propriæ professionis vigore *Concil. Trid. sess.25.c.19.de Reg.*

38 Resp. Posse: cùm Concilium dicat *Quicunque Regularis*; & masculinum concipiat, fœmininum; vt colligitur ex *cap. si quis suadente, v.si quis* 17.*q*.4. præsertim concurrente identitate rationis. Verum tamen est Moniales, vt licitè vtantur hoc indulto Concilij, debere tria seruare; videlicet vt non deponant habitum religiosum ante reclamationem; vt deducant causas nullitatis professionis coram Ordinario, si sint ei immediatè subiectæ; vel coram Ordinario, & Prælato regulari simul, si sint exemptæ; vt reclament solùm intra quinquennium computandum à die professionis. Quamquam, si Moniales ex ignorantia nullitatis professionis, aut alio impedimento intra quinquennium non reclament, possint reclamare etiam post quinquennium; vt notant *Rodriq.tom.*3.*qu.*17.*art.* 16. & alij à nobis relati in *tract. de profess. cap.*5. *num.*43. vbi ex *Portello*, & *Barbosa* notauimus hodie, vt religiosus admittatur in tali casu ad reclamandum, debere obtineri rescriptum à Papa, sicque practicari.

SECTIO I.

De Dote soluenda ante Monialium Professionem.

39 Q*Vid veniat nomine dotis.*

40 *Quo titulo dos recipienda, ne receptio sit simoniaca.*

41 *Recipi potest etiam à monasterio diuite; idque ex consuetudine, quæ multum potest.*

42 *Taxanda à Prælato Monialium de iure antiquo.*

43 *Modò taxatur à Sacra Congregatione.*

44 *Quanta esse debeat.*

45 *Non potest recipi maior taxata: & si detur maior ad vitanda officia Conuentus pro Moniali, ea interdum ad hæc cogitur.*

46 *Soluenda pro quacumque Moniali, sed non pro Conuersa, & Chorista necessaria.*

47 *Traditur à patre.*

Ex

48 *Ex quibus bonis constitui possit.*
49 *In defectum patris à quo tradi debeat.*
50 *Pater eam tradit filiæ, ipso inuito, ingredienti religionem: datur minor, quam si ea nuberet.*
51 *Ea soluenda in Professione, & non ante.*
52 *Apud quem deponenda vsque ad emissionem professionis: & vnde valor monetæ illius.*
53 *De bonis Monialis nouitiæ iuxta aliquos interdum conuentus recipit.*
54 *Alij id negant, & probant.*
55 *Proponitur sententia Suarez.*
56 *Intuitu nouitiæ possunt alij dare Conuentui de suis bonis.*
57 *Excommunicantur dantes, & recipientes de bonis nouitiæ ante professionem.*
58 *Ex amore Dei nouitia nequit dare Conuentui de suis bonis ante professionem.*
59 *Conuentus recipit aliquid supra sortem ob dilatam dotis solutionem.*
60 *Dos soluenda in pecunia: etsi in aliquo casu oppositum non videatur improbabile.*
61 *De iure communi alienatur sine solemnitate dos ordinaria Monialium.*
62 *Interdum non recipitur quidquam supra sortem ob dilatam dotis solutionem.*
63 *Quæ requirantur ad alienandam dotem probibitam alienari.*
64 *Ea implicatur in Monasterij ædificio.*
65 *Non item in soluendis debitis, aut in extinguendo censu; etsi alij dissentiant.*
66 *Item in parandis alimentis necessarijs, si breui tantundem pecuniæ implicandum in bonis immobilibus speretur probabiliter.*
67 *Remissio debiti grauantis monasterium non datur, nec recipitur loco dotis.*
68 *Indebitè alienantes dotem puniuntur.*
69 *Translata Moniali ad alium conuentum dos iuxta aliquos etiam transfertur.*
70 *Idque maximè in aliquo casu.*
71 *Dos perpetuò acquiritur monasterio.*

Ea

72 *Ea non soluta, Monialis adhuc alenda à monasterio.*
73 *Non item, si dos à fisco rapiatur.*

QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine dotis.
39 Resp. Quòd, sicut nomine dotis, quæ solet solui marito, intelligitur id, quod datur à muliere proprio viro in sustentationem, iuxta *l. si rem æstimatam. ff. de iure dot.* (siue illud soluatur à patre mulieris, siue ab extraneo, *vt in §. accedit, l. vn. C. de rei vxor. act.*) sic nomine dotis, quæ pro Moniali professura solui consueuit monasterio, in quo fit professio, intelligitur certa summa pecuniæ taxata à legitimo Superiore, quæ dari solet monasterio in sustentationem Monialis in eo profitentis; vnde iura decreuerunt Patrem teneri cōstituere congruam dotem non solum filiæ nubenti, sed etiam monasterium ingredienti: sicut communiter notant Canonistæ; & iuris ciuilis Doctores.

QVAERES II. An, & quo titulo recipi possit dos pro admissione Monialis ad professionem religiosam absq; vitio simoniæ.
40 Resp. Posse, & quidem etiamsi monasterium, cui dos soluitur, sit valdè opulentum. ita *Miranda quæst. 8. de monial. art. 8. Laym. l. 4 tract. 10. c. vlt. num. 39 Tambur. de iure Abbatiss. D 5. q. 3. nu. 3. Diana p. 3. tr. 2. resol. 79.* alijque penes ipsos. Et quidē quòd possit solui dos, absque vitio simoniæ, probatur, tum quia, sicut in matrimonio carnali potest attendi ratio Sacramenti, & onus sustentandi coniugem, ac familiam; cuius intuitu exigitur dos à puella: sic & in matrimonio spirituali, nempe in professione religiosa, considerari potest status spiritualis, & onus alendi personam profitentem, quorum posterius est temporale, ac pretio æstimabile: sicut ergò in matrimonio carnali recipitur dos, immò & ex pacto exigitur (licèt pro Sacramento non posset recipi absque simonia) ita & in præsenti casu, cum sit par ratio: tum quia Innocent. VIII. ad tollendum omnem scrupulum concessit Monialibus Ordinis Minorum (quippe quæ nesciunt discernere inter intentionem primariam, quæ causat simoniam, & secundariam, quæ excusat à labe simoniæ) vt in recipienda dote nunquam incurrant simoniam, nisi in casu, quo paciscantur de aliquo dando, vel soluendo pro ingressu, aut recipiant inhabiles ex spe habendi aliquid. Quin etiam Clemen. VII. teste *Casarub. in comp. v. moniales, §. 31.* (Quin etiam refert *num 16.* concessionem Innocentij VII. modò citatam) concessit præfatis Monialibus, quòd nullam

nullam incurrerent simoniam ex pactionibus, ac conuentionibus quas faciunt in receptione intrantium Ordinem ipsarum super dotibus recipiendarum pro congrua, ac sufficienti earum sustentatione.

41 Dixi, *& quidem etiamsi monasterium, cui soluitur dos, sit valde opulentum*; vt innuerem dotem in casu proposito posse recipi, siue monasterium sit inops (quod omnes concedunt) siue sit opulentum (quod negant aliqui cum *Rodr. tom. 2. q. 48. art. 2.* qui tamen postea se retractauit *in addit. ad summ. to. 3. cap. 144. n. 8.*) & ratio est, quòd expedit monasteria Monialium habere sufficiétes redditus, ne alioqui ipsis præbeatur ansa vagandi, & communicandi cum sæcularibus; vnde raró accidet, vt non habeant probabilem titulum exigendi moderatam dotem, præsertim existente de hoc diuturna consuetudine; idque vt sic securiores sint de sufficientia redditumm, & præterea plures recipere possint Moniales, quàm alioqui deberent: notat autem *Layman vbi supra*, consuetudinem diuturnam in huiusmodi rebus faciliùs cohonestare, quàm statutum; eò quòd statutum, vt aliquid detur in ingressu religionis in prima sua origine exactionem quandam contineat: consuetudo verò originem trahere potuerit voluntariam, ipsis scilicet ingredientibus in talem consuetudinem sponte consentientibus, sicque diuturni temporis progressu firmari.

QVAERES III. Ad quem spectet dotem Monialium taxare.

42 Resp. Quod, sicut spectat ad Principes temporales taxare dotem soluendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, vt ostendit *Rodr. sup qu. 48. art. 3.* sic & taxatio dotis soluendæ pro Monialibus spirituale matrimonium per professionem religiosam cum Christo contrahentibus dicenda est spectare ad Superiores ipsarum Monialium: quæ quantitaté dictæ dotis debent definire iuxta vniuscuiusque Regni, Prouinciæ, aut loci consuetudinem, valorem rerum concernentium victum, ac vestitum, & aliarum concurrentium circunstantiarum dispositionem. ita *Rodr. loco cit. Miranda sup. a. 8. Tambur. sup. qu. 4.* & alij; inter quos Miranda notat præfatos Superiores Monialium, inscijs, immò & repugnantibus ipsis Monialibus, simpliciter loquendo, posse immutare taxam dotis, eam in aliquo casu diminuendo, si adsit iusta causa id faciendi, & alioqui remaneat quantitas sufficiens ad decentem sustentationem Monialis cum tali dote diminuta recipiendæ; quamuis regulariter id non expediat, immò potiùs consultum sit id facere de consensu saltem maioris,

ac sanioris partis Monialium monasterij, nempe Discretarum: idque ad vitandas tricas, ac importunas Monialium querimonias. Probatur autem responsio tum ex dictis; tum quia taxatio dotis est res maximi momenti, ideoque non videtur relinquenda arbitrio fœminarum, quæ quantumuis in suo genere sint prudentes, semper tamen sunt fœminæ, idest deficientes, imperfectæ, ac iudicij minùs sufficientis (vt olim sapienter effata est quædam Domina non minus prudentia, quàm generis nobilitate conspicua, fortè alludens ad id quod dicit *Plutarchus lib. de tranquill. animæ*: vbi inducit virum prudentem sic loquentem; *noueram mihi esse probam mulierem, sed mulierem*) tum quia supposito vt certo quod dos non possit recipi in pretium admissionis ad professionem religiosam, absque labe simoniæ, si ipsæ Moniales præfatam dotem taxare deberent, non rarò exponerentur probabili periculo committendi simoniam, vtpotè minùs benè scientes discernere inter pactionem dotis per modum precij ingressus, & inter pactionem dotis per modum debitæ sustentationis. Vnde fit, vt taxatio dotis respectu Monialium subditarum Ordinario aliàs spectaret ad ipsum Ordinarium, respectu verò exemptarum, ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, saltem in multis locis.

Quòd si quæras, ad quem Superiorem in præsentia spectat præfata taxatio dotis, num ad Ordinarium loci, etiam respectu Monialium exemptarum.

43 Resp. In præsentia id spectare ad Sacram Congreg. Episcop. ac Regularium, sicque communiter modo obseruari, vt mihi testatus est Reuerendiss. Bonafides Vicarius generalis Ferrariæ.

QVAERES IV. Qualis dos solui debeat prò vnaquaque Moniali professura.

44 Resp. Pro Moniali quidem admittenda ad professionem intra numerum præfixum debere solui dotem ordinariam modo supradicto taxatam: pro supranumeraria verò, & tertia sorore recipienda, duplicatam; nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam summam illius pecuniæ, quæ ex statuto, seu consuetudine ibi solet recipi pro admissione Monialium intra numerum præscriptum: ita vt, si summa ordinaria sit 200. aureorum, tunc soluantur saltem 400. aurei, & non minùs; & hoc ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Septembr. 1604. quæ 26. August. 1616. (teste *Gauanto in manu. Episc. v. monialium nouit. alimenta num*. 8. *&* 9.) item declarauit non solum pro tertia sorore Moniali in eodem monasterio intra numerum designatum soluendam

esse

esse dotem duplicatam, sed etiam triplicatam pro quarta sorore petente admitti in idem monasterium; & quidem etiam cum hoc, quòd ista in capitulo careat suffragio, quousque altera ex duabus primis eius sororibus moriatur. Statuit è contra eadem Sacra Congreg. die 30. Septemb. in dotibus recipiendis nullam differétiam admittendam esse inter puellas terrerias, quæ petunt admitti ad religionem, & inter aduenas: quod notauit *Tambur. sup. q. 7. nu. 5. ex Gauanto*.

45 Addo ex *Tambur. sup. q. 5 num. 4.* quòd si monasterium Monialium recipit pro ingressu Nouitiæ dotem maiorem ea, quæ de facto fuit taxata: tenetur restituere illã quoad excessum; & ratio est, quòd iuxta indulta Apostolica Monialibus non permittitur quidquam recipi vltra taxam præscriptam, nisi quod offertur liberaliter absque pacto expresso, aut tacito, seu præsumpto; cuiusmodi vtique non est, quod in tali casu solueretur nomine dotis vltra taxam præscriptam; si quidem talis excessus reputaretur simoniacus; vt aduertit *Rodr. sup. art. 6.* inde probans excessum illum debere restitui, quod accepta simoniacè non possunt retineri, sed debent restitui, sicut dictum est.

Quod si hac occasione quæras, an Monialis, quæ duplicatam dotem soluit monasterio, vt se eximat ab obligatione exercendi consueta Officia Conuentus, & quidem ex pacto hac de re inito cum ipso monasterio, possit nihilominus in aliquo casu cogi ab Abbatissa, vt exerceat tale aliquod officium.

Resp. Posse in casu vrgentis necessitatis: & probatur tum quia stante etiam dicto pacto, adhuc in Moniali viget obligatio obediendi in omnibus, quæ non sunt supra, aut contra Regulam (cum habeat votum Obedientiæ) exercere autem ordinaria officia Conuentus non est supra, nec contra regulam, vt patet: tum quia pactum illud initum à Moniali cum monasterio id solum operatur, quod de lege (vt sic loquar) ordinaria Monialis non obligetur ad exercenda officia Conuentus, non autem quod simpliciter, & absolutè ad ea non possit astringi, neque in casu vrgẽtis necessitatis: quo modo *Sanch: l. 7. moral. c. 8. num. 18.* ex *Rebello p. 2. lib. 1. q. 7. sect. 1. nu. 12.* docet, si Prælatus rem aliquam Monacho concedat ad vsum, promittens fore, vt non reuocet, ex rationabili causa adhuc posse reuocare; cum Prælatus ex rationabili causa possit Religioso non seruare promissa, sed reuocare (vt loquitur *Rebellus loco citato*) currit autem paritas in præsenti casu, vt consideranti facilè constabit; sicque procedit regula iuris

Vbi

Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio: tum quia teste, *Sanch. sup. c.17. num.4.* relictum Monacho ea lege vt ad eum pertineat, non autem ad monasterium, nec possit Superior in id se intromittere, nec auferre, debet benignè interpretari, vt nihil facti pertineat ad monasterium, secùs autem de iure; sic ergò in nostro casu pactum initum à Moniali cum monasterio benignè interpretandum est, vt intelligatur in casu ordinario, non item in extraordinario; qualis esset, si in Conuentu non esset, alia Monialis, quæ tunc hoc, vel illud officium exerceret: sic ego in contingentia facti interrogatus respondi, & responsionem approbarunt *Bordonus*, & *Zanettus* viri doctissimi à me postea consulti: quam puto procedere etiam in casu, quo officiũ Conuentus exerceri deberet cum magnis expensis ipsiusmet Monialis, illas monasterio nequaquam suppeditante: hoc enim ipso quod bona omnia, quæ singulæ Moniales habent, sunt in dominio monasterij, potest Monialis cogi ea in casu extraordinario expendere in exercitio officij ei à Superiorissa impositi, etsi faciendo prædictum pactum cum monasterio intenderit se à talibus expensis eximere.

Quod autem ad me rescripsit *P. Bordonus* eiusmodi pactum esse turpe, vtpotè contrarium voto Obedientiæ, ac proinde haberi pro non adiecto *cap. fin. de condit.* & esse nullius valoris, ac efficaciæ; imo & videri simoniacum, monasterio vendente ius obedientiæ, ex voto circa hoc, vel illud officium Conuentus exercẽdum, sicque ab ijs Monialem eximente vigore pecuniæ ad hunc effectum solutæ; quæ vtique est quid temporale, cum alioqui ius præcipiendi sit spirituale, vtpotè fundatum in voto religiosæ Obedientiæ: hoc, inquam, quod dicit *Bordonus*, mihi non probatur. Et quidem quod dictum pactũ non sit turpe, si intelligatur eo modo, quo nos dicimus esse intelligendum, probatur tum quia simile pactum inter Moniales passim fit in aliquibus locis, scientibus earũ Prælatis, & non contradicentibus, cum facilè possent contradicere (quod est signum illud non esse turpe; aliàs illud non permitterent) tum quia non apparet, in quo sit talis turpitudo, cum licitè possimus medio licito procurare exemptionem ab hac, aut illa obligatione, & in casu proposito collatio pecuniæ non si medium illicitum, vtpotè facta ad seruandum monasterium indemne, vt scilicet possit alere alias Moniales, quæ exerceant officia, à quibus eximitur Monialis conferens pecuniam; tum quia hoc pactum non videtur aduersari voto Obedientiæ, si Monialis sit simpliciter parata exercere Officia monasterij, occurrente casu vrgentis ne-

cessi-

cessitatis, & Superiorissa id ei præcipiente; siquidem monasterium admittens pactum illud, cedit iuri suo; quilibet autem potest cedere iuri suo; cum volenti, & consentienti non fiat iniuria. Quod verò tale pactum non sit simoniacum, probatur, quia pecunia in casu isto non datur ad emendum ius præcipiendi, quod vtique est spirituale, sed ad emendam exemptionem ab obligatione exercendi officia Conuentus, quæ obligatio cum sit quid temporale, & exemptio illius erit quid temporale, adeoque per pecuniam, quæ est bonum temporale, emitur ius quoddam temporale, nempè exemptio ab obligatione exercendi officia Conuentus.

QVAERES V. An Moniales, si velint, possint vnanimiter admittere aliquam Nouitiam ad professionem absque solutione debitæ dotis, aut certè cum solutione dotis minoris taxata.

46 Respondet *Tambur q.7.num 1. ex Barbosa*; Moniales quidem velatas non posse, nec debere admitti, siue intra, siue extra numerum, absque dote (adde tu, nec cum dote minori ea, quæ est taxata, cum sit eadem ratio:) pro Monialibus autem conuersis nō semper spectandam esse dotem, sed interdum necessitatem monasterij; quod est dicere huiusmodi Moniales admitti posse, etiam absque dote, si illarum opera necessaria sit vsibus monasterij; idque ex declaratione Sacræ Congregat. facta 20 Maij 1596. quæ sunt non minùs necessaria, quam prudens, maximè ad coarcendam nimiam facilitatem Monialium in recipiendis nouis Monialibus, sicque consulendum bono temporali monasteriorum, quæ inde paterentur non vulgare detrimentum. Quamquam minus mihi placeat quod ait *Tambur.* putant enim aliqui, si contingat adolescétulam esse valde necessariam ad bonum monasterij (v.g. ad pulsandum organum) posse illam sine dote admitti etiam vt choristam, cum respectu illius militet ratio intenta hìc à Sacra Congregat; sicque procedat regula Iuristarum, *vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio*; sic illi; at videndum est, ne obstet Curiæ stylus.

QVAERES VI. An, & ex quibus bonis teneatur pater constituere dotem texatam filiæ ingredienti religionem.

47 Resp. Teneri, & quidem etiam ex bonis aliàs strictissimè vinculatis; quæ, sicut possunt distrahi pro dote descendentis à testatore ad contrahendum carnale matrimonium, sic & possunt ad ingrediendum religionem; cum fauorabilior sit ingressus religionis dote ad matrimonium temporale, iuxta *Authent. de Sanctiss. Episc. §. sed & hoc præsenti, collat. 9.* ita *Sanch. l.4. de matrim.*

D.25.

D 26.*num.7.ex Baldo, Felin.Euerard.Auendano, & Menochio* quos citat, & sequitur *Tambur.sup.q.2.num.3.* patetque ex dictis; si solùm probetur patrem teneri, siue iure obligationis, siue ex potestate Iudicis, dotare filiam in quantitate necessaria ad debita alimenta, si aliunde ei non suppetant: si quidem alimenta, & dos in iure æquiparantur, valetque optimè argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem ex *l.qui liberos, ff.de ritu nuptia. & l.final.C. de dotis promiss.* in quibus iuribus habetur expressè patrem teneri constituere dotem Filiabus, quas in matrimonio collocat.

48 Dixi sub initium responsionis, *& quidem etiam ex bonis alias strictissimè vinculatis*; vt innuerem interdum posse distrahi bona arctissimo fideicommisso subiecta in subsidium, ad effectum constituendi dotem Moniali pro spiritualibus nuptijs; si videlicet fideicommissum institutum sit ab vno ex ascendentibus hæredis grauati: non item, si à collaterali, aut omninò extraneo, sicut benè aduertit ex communi DD. sententia noster *Molina tract.2. D.648.num.1.* qui, etsi loquatur de dote tradenda pro nuptijs carnalibus; idem tamen concederet etiam in nostro casu; cum militet par ratio, immò causa spiritualium nuptiarum sit fauorabilior: probat autem *Molina* istam doctrinam ex varijs iuribus, quæ refert, indicans *num.1.* dictam distractionem bonorum non permitti, si dos aliunde tradi possit ex bonis hæredis grauati. Quæ doctrina non videtur procedere quòad bona heredum mariti modo dicto vinculata in ordine ad restituendam dotem vxori superstiti; sicque ex præfatis bonis ei dos restitui non poterit. Moueor quia eadem ratio non militat in vtroque casu, ne scilicet mulier descendens ex testatore vinculante bona sua maneat indotata; quod de pio affectu illius erga suam descendentem non debet præsumi: si quidem in isto casu mulier non est descendens præfati vinculantis bona, sicque non hàbet locum ratio prioris casus.

Quis verò teneatur in defectum patris constituere dotem Moniali.

49 Resp. Teneri illum, qui de iure teneretur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: siue is sit mater, siue patruus, siue alius, prout tradunt DD. agentes de dote; est quippe par ratio de matrimonio spirituali, quòd fit per ingressum religionis, ac de carnali; immò fauorabilior est causa religionis, vt iam dictum est.

Dubium esse posset, an pater teneatur dotare filiam in-

ingredientem religionem contra ipsius voluntatem.

50 Resp. Teneri; & probatur, tum quia filia nubens digno, absque patris consensu, & dotis promissione, debet dotari à Patre iuxta communem sententiam, apud *Ripam l.1. num.57. & 58. ff. soluto matrim.* ergò à fortiori dotanda erit, si ingrediatur religionem, quantumuis inuito Patre. tum quia pater in hoc casu est irrationabiliter inuitus, cùm filia eligendo statum religiosum vtiliter, piè, & sanctè suum peragat negotium: non ergò ea debet de bono opere lapidari, amittendo ius dotis aliàs sibi debitæ; tum quia non desunt multi Doctores, apud *Sanch l.1.de matr.D.34. num.12.* asserentes, quòd si Titio legentur ducenta, si vxorem duxerit, centum verò, si religionem ingrediatur, Titio ingredienti religionem debentur ducenta, eò quod conditio annexa tali legato tanquam aduersa religioni sit inualida (quòd tamen alij negant apud eundem *Sanch. num.13.* & probabiliùs iudicio ipsius) ergò multò magis soluenda est dos filiæ ingredienti religionem contra voluntatem patris, cum ea sit debita ex iustitia, non autem ex sola liberalitate, à qua prouenit dictum legatum.

Notat autem *Giouagnonus lib.1.resp.50.num.48.* ex decisione Rotæ Romanæ 21. Iunij 1602. coram Ludouisio, puellam ingredientem Religionem non posse petere eamdem dotem, quæ ei daretur in casu nuptiarum carnalium; adeoque monasterium esse debere contentum dote scutorum 500. data iuxta consuetudinem, nec posse petere supplementum, etsi aliæ filiæ in matrimonio carnali habuissent summam scutorum quatuordecim millium.

QVAERES VI Quo tempore solui debeat dos pro Moniali ingrediente religionem, num ante professionem sub initium nouitiatus, an in ipsa professione, vel alio tempore.

51 Resp. Debere solui in ipsa professione, non autem ante, cum id non solum prohibeatur in *Concil. Trident. sess.25. de regular. cap.16.* ijs verbis: *Sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu Nouitij, vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totum, vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facilè, si discesserit, recuperare possit*; sed etiam multò expressiùs à Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teste *Suar. to 4. de relig tr.9. lib.1. cap.11. num.4.* declarauit neque dotem tribuendam esse mo-

nasterio ante professionem, sed in deposito retinendam; quanquā (subdit *Suar.*) si necessitas, vel aliqua maior commoditas ipsiusmet nouitiæ intercederet, & iudicium, ac licentia Episcopi interueniret, posset (vt opinor) dos recipi à monasterio, data certa cautione, & securitate illam integrè, & sine difficultate restituendi, si nouitia velit abire; ita enim satisfit intentioni Concilij; sic ille, & non improbabiliter, saltem, quoad forum conscientiæ.

52 Notat autem *Tambur.sup.q.7.num.3.* ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Maij 1594. dotem puellæ, quæ ingressura est religionem, nullatenus debere relinqui penes consanguineos illius, sed antequam suscipiat habitum regularem, deponendam esse penes aliquem diuitem campsorem, vel certè, si non adsit campsor, apud aliquem mercatorem, aut alium virum fide, ac diuitijs idoneum, qui se abliget ad eam actu soluendam, quandocunque Moniales illam petierint, & quidem absque vlla exceptione, ac difficultate.

Addit *Lezana v.dos, num.3. ex Tamburino* Sacram Congregat. declarasse in solutione dotis Monialium, & annuarum præstationum ipsis debitarum valorem monetæ debere attendi iuxta tempus contractus.

QVAERES VII. An, stante decreto Concilij Trid. relato q. præced. possint Moniales ex bonis puellæ admittendæ ad religionem, ante eius professionem aliquid recipere saltem titulo mutui, aut commodati.

53 Respondet *Emman.Rodriq.tom.2.q.48.art.5.Miranda sup. art.9.Tambur.sup.q.5.num.1.* & alij (à quibus non omninò dissentit *Sanch. lib.7. cap.5.num.24.* dicens se non audire damnare illorum sententiam) & quidem non improbabiliter, Moniales posse aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ absq; transgressione decreti Conc. Trident. si in tali receptione interueniant pignora, aut fideiussio sufficientia: idque inde probant, quòd sic cessat finis prohibitionis Concilij, qui est, ne aliàs nouitia cogatur manere in religione, etiam inuita ob difficultatem recuperandi, quod ex suis bonis datum est monasterio titulo mutui, aut commodati. Verùm in praxi sequenda est opposita sententia, vtpotè fauorabilior statui religioso, conformior menti Conc. Trident. & communior Doctorum, nempè *Suarez tom.3.de relig.l.5.cap.9. num.16. Sanch.loco citato, Velasc. de part.cap.16.nu.32.* aliorumque apud Tamburinum; nimirum Moniales non posse ex bonis

nis puellæ recipiendæ ad religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quouis titulo, seu quocúque prætextu, vt loquitur Concilium: quòd proinde (dicit *Suar.*) per verbum ***tribuendi*** intellexisse credendum est quamcumque actualem traditionem bonorum nouitij, per quam in potestatem, vsum, administrationem, aut etiam dominium religionis deueniant, non obstante quacumque obligatione ea reddendi, si nouitius habitum dimittat.

54 Probatur autem hæc posterior sententia tum ex verbis illis, quibus vtitur Conc. in eo decreto, *quocumque prætextu*, & infra ***ne hoc vllo modo fiat***; quæ satis clarè videntur excludere etiam titulum mutui, ac commodati; tum quia estò verbum ***tribuatur*** sumptum secundum rigorem verborum importet actum diuersum à datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odiosa (cuiusmodi est decretum illud Concilij) debeat coarctari ad rigorem verborum; nihilominus tale decretum non videtur posse explicari, ita vt non comprehendat mutuum, & commodatum absque eò quòd magna fraus committatur contra dictum decretum, iuxta ***l. non dubium, C de leg.*** vbi dicitur: ***Non dubium est in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem***: cum tamen aliàs satis apertè constet mentem Concilij esse excludere quamcumque dationem, etiam per modum mutui, & commodati, stante quòd non minus ex his, quàm ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas nouitij; cùm etiam, dato pignore, aut præstita fideiussione, possit nouitius retardari à libero recessu religionis, siue ex timore non molestandi fideiussorem, exigendo fideiussionem datam; siue ex metu offendendi religiosos monasterij, repetendo pignus ab illis despositum: vnde & ipsi parentes nouitij non audebunt compellere religionem ad soluendum; sed in gratiam nouitij conniuebunt.

55 ***Nonnulla quidem*** (inquit *Suar. sup.*) ***verisimilitudo esse posset, si in casu proposito bona mutuo darentur monasterio, restituenda ante tempus professionis; vt v. g. ad 4. vel 6. menses: tunc enim non solùm in particulari casu, sed etiam per se, & ex vi talis actionis cessare videtur finis Concilij; nec videtur illa esse largitio simpliciter etiam iuxta subiectam materiam, quia non conceduntur talia bona sub ea tantum conditione, nisi nouitius retrocedat, sed vt restituantur ante professionem, etiamsi ipse perseueret. Sed nihilominus*** (*subdit Suar.*) ***existimo ta-***

lèm mutuationem esse alienam ab intentione Concilij, & non carere scrupulo, quia saltem retardare potest nouitiam, ne ante solutum à religione debitum religionem dimittat, etiamsi id desideret: item quia post acceptum tale mutuum facile est religioni solutionem differre spe retinendi nouitium; & è conuerso difficile erit parentibus religionem compellere, vt soluat, sed potiùs in gratiam nouitij conniuebunt. Sic *Suar.* ita concludens *quapropter ab omni actione huiusmodi, vel specie illius abstinendum est.*

56 Concedit tamen *Suar.* (& à fortiori admittunt *Sanch. supra num.* 23. alijque qui sentiunt cum *Rodriq.*) non agere contra decretum istud Concilij parentes, propinquos, & amicos nouitij, vel nouitiæ, si de suis proprijs bonis aliquid tribuere velint monasterio in gratiam nouitij, ad effectum vt is beneuolentiùs tractetur, aut suscipiatur; nam textus expressè dicit *de bonis eius* (idest nouitij) tuncque non habet locum ratio Concil. cùm per hoc nō minuatur libertas nouitij, quatenus ea bona ad ipsum non pertinent, neque ea ipse potest, aut debet recuperare, sicque ei non redditur difficilior egressus è religione, si voluerit redire ad sæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admittenda omninò absolutè, sed cum limitatione, quam apponit *Sanch vbi sup.* nimirum, dummodò parentes ea bona non dent monasterio in dotem nouitiæ: eò quòd alioqui computanda essent in legitima ipsius nouitiæ; quod sine dubio ex communiter accidentibus regulariter præsumi poterit, nisi parentes protestentur ea bona se dare omninò ex proprijs, aut non dare in dotem filiæ, nec computare in legitimam filij: quare ex doctrina *Suarez* potest inferri, parentibus fore semper licitum modo dicto dare bona monasterio, quoties non habent bona propria filiorum; cùm in dubio censeri debeant ita contrahere, vt non delinquant, nec censeantur de legitimis filiorum quidquam disponere.

57 Illud demum hìc monent *Sanch. num.* 26. *Suar. loco citato, Tamburin. sup. num.* 4. *Peyrin.* de *R. S. q.* 1. *cap.* 29. & alij, quòd cùm excommunicatio, quæ fertur in *Concil. Trid. vbi sup.* contra dantes ex bonis nouitij aliquid monasterio, excepto victu, ac vestitu, ante professionem, & contra id recipientes, feratur sub his verbis: *Sub anathematis pœna*; quæ arguunt excommunicationem, non latæ sententiæ (sicut censent *Velasc.* & *Rodriq.* allegati à *Sanch.*) sed ferendam: proinde dicendum est in præsenti casu non incurri excommunicationem ipso facto, sed tantum per sen-

sententiam Iudicis: quòd non esset si Concilium dixisset, *sub anathematis pœna ipso factò incurrenda*, aut aliud verbum æquiualens addidisset, vt tradunt DD. communiter suo loco.
58 Addit *Peyrin. sup.* (& quidem meo iudicio non parum probabiliter) nouitium, si sit sui iuris, & non habeat parentes, non posse in ingressu religionis præter victum, ac vestitũ donare quidquam monasterio ex amore Dei, vnde retrahi possit ab egressu libero religionis: si quidem id expresse interdicitur in citato decreto Concil. Trident. ijs verbis: *ne quocunque prætextu aliquid monasterio tribuatur*; sicut & ibi interdicitur, ne nouitius in ingressu religionis donet se ipsum, & omnia sua bona monasterio, vt olim fiebat; idque ex quadam declaratione Sac. Congreg. quam dicit *Peyrin.* de hoc in specie fuisse factam.

QVAERES VIII. An monasterium possit exigere, ac recipere aliquid supra sortem dotis ratione damni emergētis, aut lucri cessantis ipsi prouenientis ex dilatione ipsius dotis soluendæ pro nouitia professura.
59 Resp. Posse exigere, ac recipere damnum emergens, quod re vera ex dilatione dotis ipsi proueniat, proportionatum tamen ipsi domno, & nullo modo excedens (& quidem etiam expresse paciscendo de solutione dicti damni) non item lucrum cessans. ita *Rodr. sup. a.7. Mir. a.10. Tamb. q.6.* alijque; & probatur ex eo, quod conuentio soluendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur vt licita, habetq; locum in omnibus personis, cuiuscumq; status, & conditionis sint; cum omnes iure possint se seruare indemnes, dummodò in euitando damno non excedantur metæ iuris diuini, naturalis, aut etiã humani: è contra conuentio soluendi lucrum cessans nõ est adeo generalis, sed permittitur solùm mercatoribus, atque negotiatoribus (idque cum certis conditionibus, quas Doctores assignant proprio loco:) vnde, cùm Monialibus, & viris religiosis iure ecclesiastico sit interdictum negotiari (vt ostendemus infra *cap.9. q.26. num.31.*) ij non possunt neque pacisci, neq; recipere quidquam ratione lucri cessantis, cùm ipsis verè non cesset vllum lucrum, saltem licitum; quo pacto in *cap. fraternitas 12. quæst.2.* dicitur, *Absit, vt Ecclesia cum augmento recipiat, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quærat.* Quæ doctrina fundatur in *cap. salubriter de vsuris*, vbi Innocent. III. decidit Generum ad fructus possessionum, quæ sibi à socero pro numerata dote pignore obligatæ sunt, computandos in sortem

principalem non esse compellendum, cùm frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonij supportanda: vnde arguũt DD. communiter apud *Couar. l.3. var.cap.1. num.3.* maritum cum promissione dotis posse pacisci de certa quantitate sibi quotannis soluenda vltra sortem, dum non fuerit soluta dos: constat autem licere philosophari à matrimonio carnali ad spirituale, quod fit per ingressum religionis: loquendo de ijs, in quibus inter ipsa concurrit paritas rationis, vt de facto concurrit in isto casu.

QVAERES IX. In quibus bonis debeat solui dos pro Moniali professura.

60 Resp. Debere solui in ære, seu pecunia, non autem in bonis stabilibus, qualia sunt domus, agri, census, & similia: idque ex declaratione Sacræ Congregat. quam refert *Gauant. in manu. Episc.v.monialium nouitiarum alimenta num.6. & Tambur. sup.q.7.num.2.* & quidem iure optimo, cùm pecunia præsens sit pluris æstimabilis, ac vtilior, possitque commodiùs deseruire occurrentibus Monasterij necessitatibus. Quamquam doctissimus Magister putet quod, cum Sacra Congregatio nitatur præsumptione fraudis, quod stabilia nimio pretio valutentur à dantibus dotem, si verè cesset fraus cessabit & dispositio Decreti, saltem pro foro conscientiæ; & maximè, si id fiat de consensu Prælati Monialium ex Epicheia mentem Sacræ Congregationis sic interpretantis.

QVAERES X. An, & quando possit alienari dos tradi solita monasterio pro puella nouitia admittenda ad professionem, stando in iure communi.

61 Respondet *Tamburin. sup.num.6.* ex Gauanto, & Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Iunij 1615. declarasse dotes Monialium, etiam Conuersarum (vt vocant) intra præfixum numerum existentium, emissa ab eis professione, posse expendi in vsus communes monasterij necessarios; Monialium verò supernumerariarum dotes post illatum professionem debere implicari in emptione bonorum stabilium fructiferorum: & hoc, vt ex fructibus inde prouenientibus eæ sustentari valeant absque dispendio monasterij. Verum in aliquibus locis vsus est in contrarium; & quidem etiam ex statuto Prælatorum præcipientium dotes Monialium, etiam receptarum intra numerum præscriptum implicari in emptione bonorum stabilium: quod innuit *Rodriq. sup.* dicens tamen id raro executioni mandari punctualiter, ac rigo-

rigorosè, eò quòd monasteria adstringantur præfatas dotes implicare in soluendis debitis, & comparandis necessarijs ad sustẽtationem Monialium; inde se excusantes, quòd necessitas non habet legem, *l. vnica, ff. de off. proconsul.* & necessitatis causa multa sunt permittenda, quæ aliàs non permitterentur, *cap. si quis propter de furt.* mihi certè constat in aliquibus locis id non permitti, & meritò, cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter necessitatem aliquando concessa sunt, *regul.* 78. *de reg. iur. in 6.*

62 Vnum etiam hìc obiter moneo, quod item aduertit *Rodriq. sup.* in casu scilicet in quo dos Monialis implicatur in soluendis debitis, siue contractis, siue contrahendis, statim ac recepta est, nõ posse tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod *q.* 8. diximus absolutè loquendo, non esse illicitum;) & ratio est, quòd in tali euentu nullum verè emergit damnum, quod debeat modo dicto resarciri, sicque cessat ratio recipiendi aliquid supra sortem principalem dotis debitæ monasterio:

QVAERES XI. An possit sine debita solemnitate alienari dos, quæ traditur monasterio pro Moniali admittenda supra numerum taxatum.

63 Resp. Non posse, si aliàs supponamus eam cadere sub prohibitionem non alienandi bona ecclesiastica: quo modo verè cadit, stante decreto Sacræ Congregat. superiùs allato. ita *Lezana tom. 2. cap. 19. num. 57. ex Bonacina*, & patet, quia dos Monialis supernumerariæ consistit in pecunia destinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis; constat autem ex varijs iuribus pecuniam taliter destinatam non posse alienari absque debita solemnitate; ex alia parte hoc ipso quòd pecunia data in dotem Moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad vsum illum, ad quem est destinata, sicque cessat finis prohibitionis, cùm ea detur, vt de fructibus illius monialis admissa sustentari valeat.

Difficultas est, an dicta pecunia implicari possit in ædificando monasterio, aut emenda domo contigua ipsi monasterio ad eam inhabitandam.

64 Resp. Videri posse, & quidem sine licentia Sacræ Congreg. colligitur ex *Peyrino in Formul. lit. B. cap. 11. num. 2.* quatenus docet summam pecuniariam implicandam in annuis redditibus posse expendi tam in fabricanda domo, quàm in ea emenda (intellige, si monasterium illa indigeat) pateteque ex eo, quòd

domus est ex natura sua fructifera, dicique potest de facto fructificare; quatenus liberat monasterium à soluendo pretio locationis domus, quam alioqui cogeretur conducere.

Maior difficultas est, an dicta dos Monialium, inconsulta Sacra Congregat. possit implicari in dissoluendis debitis quotannis soluentibus interesse, aut etiam in extinguendo annuo censu.

65 Resp. Quòd, licèt aliqui recentiores docti, secluso Curiæ stylo (qui fortè obstat) affirmantem sententiam in vtroque casu amplectantur vt probabilem: quia tamen valdè dubito, ne obstet stylus Curiæ, & aliàs versamur in re ad forum contentiosum facilè deducibili; saltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria sententia videtur sustinenda. probant autem recentiores illi dotem Monialium posse implicari in dissoluendis debitis soluentibus interesse, ex eo quòd, sicut onerare monasterium dictis debitis est alienare; sic illud exonerare tali onere est acquirere; cùm contrariorum eadem sit disciplina: sicque videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quòd verò præfata dos expendi possit in extinguendo censu annuo, docet expresè Peyrinus loco supra citato adducens pro se Trimarchum, & poset probari ex ratione paulò ante allata. Dixi *in dissoluendis debitis soluentibus interesse*, vt indicarem secus dicendum de debitis non soluétibus interesse; in his enim soluendis non potest insumi dos Monialis: cùm ea extinguere non sit acquirere, sicut nec ea contrahere est alienare, prætérquamquod sic aperiretur via alienandi bona Ecclesiastica sine solemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienandi; cùm huiusmodi debita fieri possint sine solemnitate, &, dato quòd liceret alienare absque debita solemnitate ad ea extinguenda, passim fieri posent alienationes bonorum ecclesiasticorum ad illa dissoluenda, idque cum magno dispendio monasteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt consulere, prohibendo alienationem bonorum Ecclesiasticorum: ita docti Neoterici à me consulti, & satis probabiliter.

Dubitari hìc etiam potest, an Moniales censeantur indebitè alienare, si pecuniam traditam in dotem alicuius Monialis insumant in emendis necessarijs ad victum, ac vestitum monasterij, eò quòd in præsentia non habeant occasionem paratam illam implicandi, & alioqui sint moraliter certæ se tantundem pecuniæ habituras statim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

Resp.

66 *Resp.* Probabile videri, quòd in tali casu non censeantur alienare; & ratiò est, quòd pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem, sicque non repugnat summam pecuniariam substituere loco alterius summæ obligatæ, nec in hoc propriè interuenit alienatio; maximè cum tali casu saluetur finis intentus à Superiore in prohibenda alienatione bonorum Ecclesiasticorum, qui est consulere indemnitati monasteriorũ, & in præsenti euentu habetur, quatenus loco pecuniæ obligatæ, quæ modo dicto distrahitur, substituitur alia non obligata (vt suppono) sicque fit debita compensatio. ita Magistri valde docti consulti.

Vtrum verò Moniales possint admittere ad professionem Nouitiam, cui datur in dotem non pecunia effectiua, sed remissio cuiusdam debiti pecuniarij correspondentis quantitati dotis taxatæ, & soluendi à monasterio parentibus Nouitiæ modo dicto admittendæ.

67 Resp. Quòd, quamuis speculatiuè videri possit probabilis pars affirmans, cum sic dos soluatur in ære, & quæ implicari possit in emptione bonorum stabilium; practicè tamen amplectenda est pars negans, eò quòd moraliter impossibile sit Moniales de facto deuenturas ad statum, vt possint implicare summam illam pecuniæ assignatam in dotem, vt docet experientia.

QVAERES XII. An Moniales alienantes dotem Nouitiæ ad professionem recipiendæ incurrant pœnas latas contra alienantes bona Ecclesiastica sine debita solemnitate.

68 Resp. Incurrere; sed hoc infra *c.7. q.24. & c.8.q.18.*

QVAERES XIII. An translata Moniali de vno monasterio ad aliud, debeat transferri etiam dos tradita priori monasterio.

69 Resp. Aliquos cum *Socino, Baldo, Tapia, & Manuel. adductis à Sanch.l.7.mor.cap.32.num.12.* sustinere dotem in tali casu debere transferri; & probant tum quia *l. si is qui ff. de iure dot.* dicitur ibi dos esse debere, vbi onera matrimonij sunt: tum quia dos datur accessoriè ad personam, & sub tacita conditione, *dum Monialis in eo monasterio perstiterit*, ideoque cùm per legitimum transitum ad aliam religionem prior professio dissoluatur, ea reddenda erit, sicut & redditur dos tradita viro ob carnale matrimonium, si hoc legitimè dissoluatur. Oppositum tamen videtur sustinendum, & de facto sustinent *Sanch. vbi sup. Rodriq. tom.2.q.79.art.2. Nau.comm.4.de Reg.n.24 Bonac.quæst.2. de clauf.q.9.§.4.diff.2.num.6, Tambur.sup.D.21.quæst.7. num.2.*

alij-

aliique penes ipsum: nimirum dotem traditam monasterio non esse reddendam posteriori monasterio, ad quod Monialis professa legitimè transeat; idque siue posterius monasterium sit eiusdem, siue diuersi Ordinis: probant, tum quia dos non fuit data sub conditione, *si Monialis in eo monasterio manserit*, sed solum sub conditione, *si professio sequatur*; vnde, hac secuta, dos perpetuò manet illius monasterij; tum quia posterius monasterium spontaneè admittens talem Monialem (vt suppono) debet sibi imputare hoc incommodum, quòd teneatur illam alere sine dote; tum quia diuersa est ratio de dote, quæ soluitur pro matrimonio carnali: hæc enim, dissoluto matrimonio per mortem viri, aut mulieris, restitui debet: eò quòd pertineat ad virum solùm pro tempore matrimonij (intellige, nisi aliter disponat peculiaria statuta locorum:) at, dissoluta professione per mortem Monialis, non restituitur dos parentibus illius, cum eius dominium perpetuò transierit in monasterium, in quo emissa fuit professio:

70 Verum tamen est, quòd si posterius monasterium cogatur admittere dictam Monialem, debet ei solui dos à priori monasterio; cùm non soleant Moniales admitti sine dote, & in tali casu imputari non possit posteriori monasterio voluntaria admissio dictæ Monialis. ita citati Doctores: & patet tum ex dictis; tum ex *cap. lapsis* 16.*q* 6. & *c. si qui rapuerint* 27.*q*.1. & *Auth. de Sanctiss. Episc.* §.*penult*. tum quia par non est, vt posterius monasterium, quod inuoluntariè recepit talem Monialem, vltra hoc etiam patiatur iacturam alimentorum, sicque addatur afflictio afflicto.

QVAERES XIV. An dos, quæ datur monasterio pro Moniali admittenda, moriente ipsa Moniali, maneat apud monasterium, aut certè reddi debeat relictis ascendentibus, vel descendentibus.

71 Resp. Manere perpetuò apud monasterium; idque ex consuetudine legitimè inducta, quæ est optimus legum interpres: nō enim alia ratio huius assignari potest, vt aduertit *Sanch. sup. c.* 9. *n.* 23. ostendens id non posse oriri ex eo quòd monasterio traditur dos in pretium alimentorum, quæ monasterium debet suppeditare Moniali; siquidem etiam in matrimonio carnali dos constituitur, & traditur viro ob onus, quod habet alendi vxorem, & ad alia onera matrimonij sustentanda, *l. pro oneribus*, C. *de iure dot.* & tamen, soluto matrimonio, dos non manet perpetuò apud virū, vt iam dictum est. Quamquam *Ciarlinus p.*2. *controu. cap.* 194. *num.* 39. me citato, dicat optimam rationem huius assertionis esse

esse posse, quod monasterium stat loco filij, adeoque sicut filius est hæres matris, eique succedit in dote, sic monasterium succedit in dote Monialis defunctæ.

QVAERES XV. An monasterium teneatur alere, ac retinere Monialem, si huius parentes, aut alij non soluant dotem promissam, & conuentam.

72 Resp. Teneri, estò possit alimenta Monialis exigere à parentibus illius, implorato iudicis officio. ita *Rodriq. tom.2. q.48. art.8.* ex Nauarro dicens, quòd, licèt in iudicio denegentur præfata alimenta, non ideò potest Monialis eijci è monasterio: quippe quæ, cùm sit membrum monasterij, ius habet, vt ex bonis illius etiam ipsa sustentetur; vnde non currit paritas, quòd, sicut vir non tenetur recipere vxorem, illamque alere, donec dos ei soluatur, immò & eam receptam potest expellere (pro vt post alios annotauit *Panormit. in cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. num.4.*) sic & monasterium possit eijcere Monialem, quæ non soluit dotem, cum non deceat Monialem degere extra clausuram; & aliàs æquum sit ministrantem ad altare viuere de altari; cùm sit dignus operarius mercede sua.

An autem monasterium teneatur alere Monialem, cuius dos fuit rapta à fisco ob delictum ipsius Monialis (v.g. ob hæresim.)

73 Respondet *Fagundez lib.5.decal.cap.13.num.24.* alijs pluribus citatis, non teneri, si Monialis sit extra monasterium, & monasterium nolit eam iterum recipere; probatque tum ex *l. pro oneribus, C.de iure dot. & l. dotis fructuum, ff. eodem*; tum quia non apparet, quo iure monasterium teneatur illam alere: non enim tenetur ratione dotis, cùm iam fuerit rapta à fisco, vt supponimus; non ratione seruitij, ac obsequij præstiti monasterio, cum non admittatur, & monasterium verè non teneatur illam admittere, vt item supponimus.

S E-

SECTIO III.

De Velo Professionis, nec non de Benedictione, seu Consecratione Monialium.

74 *Quotuplex sit* Velum *Monialium.*
75 *Ad quid detur.*
76 *Quod genus veli modò sit in vsu.*
77 *Quæ requirantur ad recipiendum Velum* Consecrationis *iuxta ius commune: & quæ ætas requiratur in Moniali consecranda.*
78 *Fœmina occultè corrupta, simpliciter loquendo, potest consecrari.*
79 *An, & quando possit, ac debeat reÿci à* Consecratione.
80 *Non consecratur fœmina per vim corrupta, etsi alÿ id limitent:* Episcopus *iuxta aliquos non dispensat cum corrupta, vt consecretur; etsi corruptio sit occulta.*
81 *Consecratur quæ contraxit, sed non consummauit matrimonium.*
82 *Item polluta per voluntariam seminis effusionem, claustro manente integro.*
83 *Item quæ ante annos discretionis commisit turpia.*
84 *Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut somno.*
85 *Consecratur ea, cui ex causa sanitatis fractum est claustrum.*
86 *Item cognita à viro præposterè, aut sodomiticè à fœmina, etsi non semper.*
87 *Item polluta in somno.*
88 *Consecratur nondum confirmata.*
89 *Consecratio Monialium qualiter fiat.*
90 *Non reiteratur.*
91 *Cuius sit consecrare* Moniales *solemniter.*
92 *Non fit consecratio, nisi statis temporibus; fieri autem potest in Ecclesia exteriori Monialium, nisi obstet consuetudo.*

Per

93 *Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis, non ex opere operato.*
94 *Velum Consecrationis aufertur in pœnam.*
95 *Immò & ipsæ Moniales possunt ad tempus eo se priuare.*

QVAERES I. Quid hìc significetur nomine Veli professionis.

74 Resp. Quod, cùm teste *Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. c. 11. nu. 5.* in Monialibus attendi possit vsus multiplicis veli; nimirum probationis (quod alij vocant receptionis) professionis, consecrationis, ordinationis, prælationis, & continentiæ: per velum professionis hìc intelligitur velum, quod in actu professionis religiosæ imponi solet capiti Monialis profitentis, cuiuscumq; ætatis, ac conditionis: velum probationis est, quod datur à principio nouitiæ, & solet esse album: velum professionis est, quod datur in actu professionis religiosæ cuicumque fœminæ profitenti, siue ea sit virgo, siue vidua: velum consecrationis est, quod olim dabatur Moniali post annum 25. ætatis iuxta *c. placuit, causa* 10. *q.* 1. & quidem illi soli, quæ esset virgo, & haberet propositum seruãdi virginitatem (sed de hoc infra:) velum ordinationis est, quo Monialis ordinanda in Diaconissam aliàs decorabatur 40. ætatis anno iuxta *c Diaconissam* 27. *q.* 1. idque vt posset inchoare horas in choro, & legere homilias (quod alijs Monialibus non erat permissum:) velum prælationis est, quod anno ætatis 60. dabatur Abbatissis iuxta *c. iuuenculas* 20. *q.* 1. tamquam in præmium antiquæ professionis, & conuersationis laudabilis, ac diuturnæ, rerumque monasterialium peritiæ: velum continentiæ est, quod viduis solum imponitur vltra velum ipsis datum in professione ex *cap. vidua* 27. *q.* 1. ita *Miranda qu. 7. de monial. art. 8. Rodriq. tom. 1. q. 64. art. 1. Portel. de dub. regul. v. velum monialium n. 1. Tambur. de iure Abbatiss. D. 27. qu. 2.* & alij, inter quos *Maiolus l. 1. de irregul. c. 29.* addit aliam speciem veli, quod vocat pœnitentiæ, & datur Monialibus, quas vocant Conuertitas.

QVAERES II. Ad quid detur velum Moniali facienti professionem religiosam, & quale sit hoc velum.

75 Resp. Dari tum vt Monialis profitens agnoscat se vi religiosæ professionis assumi in veram Christi sponsam: si quidem apud veteres sponsa, quando tradebatur viro, solebat velare caput; sicque idem est viro tradi, ac nubere, idest velare caput;

tum

tum vt obseruet consilium Apostoli, 1. *Cor.* 11. dicentis; *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum*: tum vt sic indicet se abrenunciare mundo, ac omnibus pompis eius, prorsus negligendo ornatum capitis, cui fœminæ alioqui solent adeò insistere: tum vt ostendat se per religiosam professionem apprehendere statum pœnitentiæ significatæ in velo nigro, quale solet esse, quod imponitur Moniali profitenti: quamuis aliqui putent olim fuisse purpurei coloris, id colligentes ex *S. Hieronymo Epist.* 8. *ad Demetriadem*: quod non admittit *Suar. tom.* 4. *de relig. tract.* 9. *l.* 1. *c.* 11. *n.* 5.

QVAERES III. An modò sint in vsu hæ omnes species veli monachalis, & quæ.

76 Resp. Non esse omnes, cum iam abierint in desuetudinem velum prælationis, & velum ordinationis (vt notauit *Suar num.* 15.) immò & velum continentiæ: de velo autem consecrationis (de quo hîc aliqua dicenda sunt) refert *Barbosa l.* 1. *de iure eccl. c.* 44. *num.* 21. Sacram Congregationem 5. Decembr. 1597. declarasse, quòd licèt non sit in vsu, sicubi tamen est in vsu, potest, ac debet concedi; non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium, vt eadem Sacra Congregat. declarauit 30. Septemb. 1616.

QVAERES IV. Quæ requirantur in Moniali, vt licitè possit recipere velum consecrationis.

77 Resp. Requiri, vt sit virgo, vt expleuerit 25. annum, vt nō sit ex Ordine Mendicantium, vt sit professa in Ordine approbato: & quidem quòd debeat esse virgo habetur in *c. deuotis* 20. *q.* 1. vbi Gelasius Papa ait; *Viduas velare Pontificum nullus attentet*; necnon in Concilio Triburiensi *cap.* 25. & Rothomagensi *can.* 9. relatis à *Suar. sup. num.* 6. addente huiusmodi decreta non debere sic intelligi, vt nullum velum viduis imponi possit, ac si essent incapaces religiosæ professionis (quòd est falsum, & repugnat alijs decretis) sed debere intelligi de velo consecrationis. Quòd verò debeat expleuisse 25. ætatis annum; habetur clarè in Pontificali, *rubrica de consecrat. virginum*. & decidit Sacra Congregatio, apud *Tamburinum sup. q.* 3 (quidquid alij dicant apud eundem Tamburinum putantes de vniuersali consuetudine Moniales posse consecrari ante 25. ætatis annum.) Quòd denique debeat esse ex Ordine non Mendicantium, constat ex dictis *q. præced.* Solùm moneo, quòd spectat ad ætatem Monialis consecrandæ, magnam in Ecclesia extitisse varietatem; nam in Concilio Romano sub Syluestro *cap.* 10. significatur non esse sacran-

crandam virginem vsque ad ætatem annorum 72. in quibus probet suam castitatem. *S.Greg.l.3.ep.*11. sexagenariam voluit esse virginem consecrandam: in Concilio Carthagin.3. *can.* 4. alijsque Concilijs relatis à Tamburino solùm postulatur ætas 25. annorum, sicut & in *cap.placuit* 20.*quæst.*1. quod sic habet: *Placuit vt ante* 25. *annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur*.

QVAERES V. An fœmina occultè corrupta, cùm à parte rei non sit virgo, possit nihilominus recipere velum consecrationis.

78 Resp. Quòd, licèt aliqui cum *S.Thom. in* 4.*d.*38.*q.*1. *art.*5. *ad* 5. absolute sustineant partem negantem, ea ducti ratione, quòd propter vitandum scandalum non debent Ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari; alij tamen probabilem putant partem affirmantem, & quidem etiam in casu, quo talis Monialis petat cõsecrari nullam habens necessitatem huiusmodi consecrationis ad euitandum periculum infamiæ: probant, quia iura non imponunt hoc impedimentum tanquam pœnam, aut irregularitatem ipso iure incurrendam, sed præcipiunt Prælatis, ne consecrent fœminam corruptam: sicque, quamdiu res est occulta, non tenetur fœmina se abstinere, sed potest in exteriori foro se gerere, sicut in communi opinione habetur. ita *Suar.* in terminis *sup num.*11. idemque planè supponunt S. Thom. loco supra citato, alijq; Doctores, qui asserunt dictam fœminam in proposito casu posse consecrari, mutato nomine virginitatis in nomen castitatis; quod tamen notat *Suar. nu* 8. non esse necessarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma consecrationis: illud enim mẽdacium, non est formale mendaciũ sed potiùs materialis dissimulatio, aut occultatio facta ex iusta causa ad vitandam infamiam Proximi: illudque ipsum, quod fieret, haberet suum vsum proprium licitum, ac bonum, & posset habere significationem veram, nimirum sanctificationis, & oblationis illius personæ, quæ ad diuinum cultum, ac perpetuam continentiam ex tunc Deo dicaretur: alia verò falsa significatio, quæ ab alijs concipi posset, non esset intenta, ideoq; nullum in tali casu apparet mendacium.

Difficultas est an Prælatus, ad quem accedit præfata Monialis occultè corrupta, vt recipiat velum consecrationis, possit, & debeat illam repellere, si notitiam habeat lapsus, vel certè teneatur illam consecrare.

79 Resp. Cum distinctione; vel Prælatus notitiam illam habet

bet ex concessione Sacramentali; & sic nec potest, nec tenetur dictam Monialem repellere; cum id non possit fieri absque violatione sigilli confessionis: vel habet eam notitiam extra Sacramentum per secretam reuelationem Monialis; & sic non tenetur repellere, cùm ius commune non obliget ad iudicandum de re adeo occulta, siue ad operandum ex scientia adeò priuata, ac occulta, præsertim cùm periculo scandali; posset tamen se subtrahere ab illa consecranda, se excusando ab illo munere, vel alio colore Monialem præfatam non recipiendo ad professionem (quod est illum non teneri eam consecrare, per se loquendo, & ex lege iustitiæ, modò id non cedat in infamiam Monialis, aut præiudicium boni spiritualis illius) vel denique Prælatus eam notitiam habet aliunde, & quidem moraliter certam: & sic, cùm res non sit adeo occulta, posset Prælatus dictam Monialem non consecrare, semper tamen consulendo illius famæ, quantum fieri potest. ita *Suarez sup num.* 10.

QVAERES VI. An Monialis, quæ per violentiam, & sine sua culpa fuit corrupta, sit capax veli consecrationis.

80 Resp. Non esse. ita *S. Thomas sup. ad* 4. alijque communiter cum eo, & probatur tum ex *S. August. lib de bono coniugali cap.* 18. qui dicit: *Etiamsi violenta corruptio virginis baptismum antecedat, non potest etiam post baptismum inter virgines consecrari*: tum quia in consecratione Virginum non attenditur, an culpa præcesserit; sed an subsistat virginitas, etiam corporalis seu materialis, quæ sic per ipsam consecrationem significatur, speciali honore afficitur, ac repræsentat integritatem Ecclesiæ triumphantis, vt ait *Glossa in cap. acutius d.* 26. tum quia amissio virginitatis, etiam materialis, importat veluti quamdam irregularitatem, quæ, licèt contrahatur sine peccato, impedit talem consecrationem. Cum *S. Thoma* sentiunt alij plures relati à *Thesauro de pœnis par.* 2. *v. Monialis cap.* 3. addente *Less. l.* 4. *cap.* 2. *num.* 115 *Filliucium tract.* 30. *num.* 21. & 25. id melius limitare vt procedat, si violata consensit in actum, vel si violatio est publica: quia tunc pro foro externo præsumitur in actum consensisse; aliàs, si violatio sit occulta, poterit violata tuta conscientia recipere consecrationem, idque ex *S. Thom.* 2. 2. *q.* 152. *ar.* 3. dicente virginitatem non amitti per materialem virginalis veli fractionem, seu reserationem aliquo casu contingentem, si voluntas interim abstineat à delectatione venerea.

Addit *Thesaurus sup*, se non putare verum, quod dicunt *Sylu. Nau.*

Nau. & alij, Episcopum scilicet posse dispensare cum Moniali corrupta, vt accipiat velum virginitatis in casu occulto, ratione scandali: & probat, quia Episcopus nequit alterare formam, aut materiam Sacramentalium, quæ ab Ecclesia, seu Papa instituta sunt: vt ostendit idem *Thesau v. ritus c.* 1.

QVAERES VII. An Monialis recipere possit velum consecrationis, si ingrediatur religionem post contractum matrimonium ratum, non tamen consummatum.

81 Resp. Posse; & patet, quia, estò illa dici possit vidua, & viduæ consecrari neque ant, *c. vidua* 20. *q.* 1. ista tamen, cùm sit ita vidua, vt verè sit virgo, non comprehenditur sub dicto iure, quippe quòd loquitur de viduis corruptis, & quæ non sunt amplius virgines. ita *Tamb. sup. D.* 27. *q.* 3. pro se adducens *c. Valentino d.* 34. & *c. debitum de bigamia*.

QVAERES VIII. An possit consecrari Monialis, quæ per voluntariam seminis effusionem polluta est, integro tamen remanente claustro.

82 Resp. Videri probabile, quòd possit; & probatur tum quia Ecclesia ad recipiendum velum consecrationis solùm requirit integritatem carnis, sicque in Romano Pontificali, vbi agitur de ista consecratione, non dicitur Monialem debere interrogari de aliqua contaminatione, sed de vita, conscientia, ac integritate: in præsenti autem casu saluatur integritas carnis; tum quia talis Monialis, licèt non sit virgo coram Deo, neque habitura sit aureolam; apud homines tamen virgo censetur in foro externo hoc ipso quòd virginale claustrum seruat illæsum, & (vt loquitur *Caiet. v. virginum consecratio*) est virgo, non virtute, sed statu: quod vtique sufficit adhoc, vt sit capax veli consecrationis. ita *Less. lib.* 4. *c.* 2. *num.* 120. *Sà v. consecratio num.* 6. *Sylu. v. consecratio virginum num.* 2. alijque quos refert *Tambur. sup. quæst.* 4. addens Monialem in casu proposito posse consecrari, etiamsi modo dicto fuerit polluta, etiam accedente contactu externo. Quod certè non admitterent Doctores citati ab eodem Tamburino sustinente cum S. Thoma supra, Monialem reijciendam esse à consecratione, si ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali, voluntariè semen effunderet: idque, etsi carnis integritas in ea seruaretur illæsa, & claustrum pudoris integrum: qua de re *Nauar. l.* 3. *de reg. cons.* 4.

QVAERES IX. An possit consecrari Monialis, quæ ante annos discretionis commisit aliquem actum turpem contra castitatem.

83 Respondet *Tambur. sup. ex Rosella v. virginitas, & Lessi. num* 121. posse consecrari; probatque ex eo quòd, cùm præ defectu ætatis non insit puellæ potestas seminandi, ea per nullum actum turpem amittere potest corporis integritatem, sicque adhuc remanet virgo modo superiùs explicato; dicit tamen Lessius contrarium forte verius esse, si in puella adsit vsus rationis perfectus; quod etiam alij putant esse satis probabile.

QVAERES X. An possit consecrari puella, quæ in somno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.

84 Resp. Non posse; & patet ex dictis *q* 6.

QVAERES XI. An possit conferri velum consecrationis Moniali, cui iuxta medicinæ artem ad sanitatem tuendam fuit fractum claustrum virginale.

85 Respondet *Tambur. sup. ex S. Thom. & Maiolo*, posse; probatque quia sic nullum illatum est præiudicium virginitati, ac proinde non adest ratio, cur ipsi denegetur velum consecrationis, quod dari solet in præmium virginitatis: siquidem fractio claustri virginalis, quæ hic interuenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus supra requiri ad consecrationem: hæc enim consistit in eo, quòd claustrum virginale non frangatur per actum libidinosum.

QVAERES XII. An possit consecrari Monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita à viro in vase præpostero, vel sodomiticè à fœmina.

86 Resp. Posse; & probatur ex eo quòd, quamuis iuxta modò dicenda per tales actus obscœnos probabile sit amitti virginitatem, etsi per accidens (v. g. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non sequatur pollutio; integrum tamen manet claustrum Monialis; sicque ea est capax consecrationis; cùm ad illam requiratur, & sufficiat sola claustri integritas, vt ostendimus *q*. 8. Et quidem quòd præfati actus obscœni, etiam seclusa pollutione, sufficiant ad amittendam virginitatem, patet, quia ad hoc sufficit, vt ij ordinentur ad pollutionem, & ex se sint apti ad illam efficiendam in tali ætate; sicut aduertit *Less. loco sup. citat. ex Rosella v. virg. & Caiet. in summa v. eod.* dicens non videri dubium, quin per sodomiam deperdatur illa carnis puritas, quam postulat virginitas, etiamsi fortasse non adsit pollutio: quia actus ille ob eā causam fit, & est ex se sufficiens ad hoc in tali ætate. Responsio tamen hæc non procedit in casu, quo Monialis sodomiticè cognita fuisset ab alia fœmina medio aliquo instrumēto, siue ligneo,

siue

siue vitreo in vase naturali, ita vt claustrum fuisset fractum: tunc enim Monialis sic cognita non posset consecrari, vtpote carens integritate carnis, quam diximus requiri ad consecrationem: quod idem procederet in casu, quo Monialis in vase naturali fuisset cognita ab alia fœmina habente nimphium magnum in vulua, idest carunculam quamdam sic excrescentem, vt erigatur ad modum virgæ virilis, sicque excitet ad coitum, reddatque fœminam potentem ad deflorandam aliam fœminam, etiam nullo adhibito instrumento, vt notauit *Decian. l. 8. crimin. c. 7. num. 28.* addens Aegyptios omnibus virginibus dictam carunculam præcidere solitos, ne, eà excrescente, illis postea præberetur occasio abutendi alijs fœminis. Immò addo assertionem procedere etiam in casu quo Monialis, se ipsa, medio aliquo instrumento, aut digitis sibi claustrum integritatis violasset, cùm sit eadem ratio, vt patet.

QVAERES XIII. An consecrari possit Monialis, quæ in somno passa est pollutionem.

87 Resp. Posse; siue pollutio fuerit inuoluntaria, siue voluntaria, saltem in causa, procurata scilicet in vigilia: & ratio est, quòd iuxta dicta q. præcedenti, ad hoc vt Monialis licitè possit consecrari, sufficit illam retinere carnis suæ integritatem; hæc autem retinetur, quamdiu claustrum fœminæ manet integrum: quod vtique verificatur in præsenti casu, vt suppono, etsi aliàs per talem pollutionem deperdatur virginitas modò superiùs explicato.

QVAERES XIV. An Monialis possit solemniter consecrari, esto nondum receperit Sacramentum Confirmationis.

88 Resp. Posse; cùm nullum extet ius, quo prohibeatur dari velum consecrationis Moniali nondum confirmatæ; sicut notauit *Tamburin. sup. q. 3. num. 2.* monens tamen Episcopos regulariter debere curare, vt confirmentur virgines, priusquam solemniter consecrentur: si enim omnis fidelis debet cõfirmari, vt plene Christianus inueniatur, *c. omnes de consecrat. d. 5.* à fortiori debent id facere; quæ debent desponsari, & consecrari sponso Christo.

QVAERES XV. Qualiter fiat consecratio Monialium.

89 Resp. Fieri cum quibusdam benedictionibus, ac cæremonijs, quæ habentur in Pontificali Romano, & latè proponuntur à *Tambur. vbi sup. q. 26.* per totam.

QVAERES XVI. An solemnis consecratio Monialium possit reiterari.

90 Resp. Non posse, ita M*iranda q. 7. de monial. a. 7.* & pro-

batur tum quia Abbates semel benedicti, si postea eligatur ad aliam Abbatiam, non debent iterum benedici ex *Rodriq. tom.1. q.12. ar.3. Azor. to.1. l.2. c.20. q.4.* & alijs relatis à *Tambur. sup. q.8.* tum quia coniuges, si semel acceperunt benedictionẽ nuptialẽ, non solent iterum benedici, *c.3. de secund. nupt.* ergò à simili nec debet iterari virginum consecratio.

QVAERES XVII. Ad quem spectet solemnis consecratio Monialium.

91 Resp. Iure communi spectare ad solum Episcopum, eumque consecratum. ita *Suar. sup. n.12.* alijque relati à *Tambur. q.5. num.1.* & probatur tum ex *c. deuotis 20. q.1.* quod solet ad hoc communiter allegari: tum quia in alijs decretis, in quibus fit mentio ministri huius consecrationis, solus nominatur Episcopus: tum quia in Romano Pontificali idem supponitur in titulo huius consecrationis: tum quia huiusmodi consecratio est spiritualis quædam desponsatio cum Christo, per quam repræsentatur desponsatio ipsius Christi cũ Ecclesia quoad illius incorruptionem; ideoq; decet solum Episcopum, cui cura Ecclesiæ committitur, virgines desponsare velando, non sibi, sed Christo, quasi sponsi paranymphum. Vnde fit, vt, quamuis ista consecratio per Papam committi possit simplici Presbytero, non tamen censeatur commissa per solam iurisdictionem Episcopalem; cum ea sit actus ordinis, & non tantùm iurisdictionis, ac proinde neque Episcopo solùm electo, & confirmato cõpetat, & multò minùs Prouincialibus religionum, aut alijs similibus Prælatis inferioribus habẽtibus iurisdictionem Episcopalem; nisi speciali priuilegio Pontificio id eis concessum sit. Quò modo *Tambur. num.8.* refert Generalem Ordinis tam Vallumbrosani, quam Camaldulensis solere à tempore immemorabili consecrare Moniales sibi subditas, id ipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sacra Congregatione Rituum: cuius declarationem de hoc factam sub die 1. Iulij 1601. adducit *Tamburin.* his verbis: ***Moniales consecrare, si spectet ex priuilegio ad Superiores regulares, debent seruari in earum consecratione omnes cæremoniæ, quæ in consecratione virginum ab Episcopo facienda præscribuntur.***

QVAERES XVIII. Quo tempore, & loco fieri debeat consecratio Monialium.

92 Resp. Quòd quidem spectat ad tempus, non debere fieri, nisi temporibus, à iure statutis; vt habetur in *c. deuotis* sæpiùs citato, *c. virgines 20. q.1.* vbi prohibentur virgines consecrari, nisi in Epi-

Epiphania Domini, aut in Albis paschalibus (idest intra hebdomadam Paschæ Resurrectionis, vt Glos. exponit, licèt alia litera habeat in Sabbatho Paschæ) vel etiam in natalitijs Apostolorum; quamquam in Concilio Lateranen. prout habetur in *c.1.de temp. ordin.* concessum sit, vt omnibus diebus Dominicis liceat consecrare virgines; & hoc ipsum consuetudo extenderit etiam ad alias solemnes festiuitates, vt notauit *Turrecrem.in cit. c.deuotis q.4.* vnde in hoc consulenda, & seruanda est consuetudo. Quòd autem spectat ad locum, in quo fieri debet Monialium consecratio; Sacra Congregatio Rituum 27. Iulij 1627. decreuit illam fieri posse in Ecclesia exteriori, referente *Tambur.q.6.* qui tamen addit in aliquibus locis ex iustis, ac rationabilibus causis ex rescripto eiusdem Sacræ Congreg. inductum fuisse, quòd Monialis consecranda nequaquam egrediatur è clausura, sed consecretur in Ecclesia interiori à Prælato existente ad fenestellas. Quod autem diximus consecrationem Monialium non posse fieri nisi statutis temporibus, intelligendum est, seclusa necessitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali: quo casu posset fieri consecratio quocumque die, vt benè aduertit *Suarez num.13. ex cap.virgines 20. q.1.*

QVAERES XIX. An consecratio Monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quo modo.

93 Resp. Conferre gratiam, & remittere peccata venialia, non quidem ex opere operato (aliàs enim consecratio esset Sacramentum, quod est falsum) sed ex opere operantis, sicut euenit in quocumque bono opere. ita *Suar.sup. num.14.* monens quòd, licèt concurrente ista consecratione vnà cum solemni professione Monialis (quod potest fieri) dicta consecratio vi professionis, tanquã nobilissimi actus participet aliquam maiorem vim obtinendi gratiam, aut remissionem pœnarum: si tamen consecratio fiat separatim, eò quòd detur Virgini iam professæ, non est tanta ratio, aut fundamentum alicuius extraordinarij effectus: cùm in tali actu non insit tanta excellentia perfectionis, & sola significatio non sufficiat, cùm non sit Sacramentum.

QVAERES XX. An Monialis possit priuari vsu veli professionis in pœnam alicuius delicti commissi, saltem ad tempus.

94. Resp. Posse; patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt Monialibus talem pœnam: tum quia id nullo iure constat esse prohibitum, ideoque præsumi potest concessum.

Vtrum verò ipsæ Moniales possint, saltem pro certo tempore, se priuare vsu veli professionis, aut consecrationis, siue ad sui humiliationem, siue ad alium effectum, etiam minus necessarium.

95 Resp. Posse, dummodò interueniat licentia Superiorum, saltem tacita, ac interpretatiua; & patet tum quia nullum extat ius in contrarium, quod ego sciam; tum quia id suadet praxis Monialium, quæ interdum solent deponere velum professionis ad repræsentandas varias personas in scena, & quidem scientibus, ac tacentibus Prælatis.

CAPVT IV.

De Votis Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, ad quæ tenentur Moniales vi Professionis.

QVoniam Moniales vi professionis religiosæ, quam emittunt, principaliter obligantur ad 3. vota substantialia religionis, nimirum paupertatis, castitatis, ac obedientiæ: par est, vt, explicatis in præcedenti Cap. ijs, quæ pertinent ad professionem religiosam, agamus in præsenti Cap. de ipsismet Votis. Caput diuidemus in tres Sectiones, in quarum 1. agemus de voto Paupertatis, in 2. De voto Castitatis, in 3. De voto Obedientiæ; sicque totum caput expediemus.

SECTIO I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

1 *QVæ paupertas sit accommodatior statui Monialium.*
2 *Ad quid obliget votum paupertatis.*
3 *Moniales possunt retinere annuos redditus, sed non excedentes.*

4 Quid

4 *Quid de hoc statuerit Concilium Tridentinum.*
5 *Moniales de rigore iuris debent seruare vitam communem.*
6 *Non tamen de consuetudine ex iustis causis tolerata.*
7 *Vita communis vtilissima religiosis, & suadetur Monialibus.*
8 *Eæ adstringi possunt ad eam amplectendam, si aliàs necessaria illis suppeditentur: & interdum etiam reluctantes.*
9 *Non possunt habere quidquam ad vsum irreuocabilem.*
10 *Non potest licitè auferri, quod ijs legitimè concessum est.*
11 *Et quidem nec à successore concedentis: item recipiunt ea lege, vt illæ solæ ea vtantur; sed non debet id permitti.*
12 *Acquirunt de nouo cum licentia Superioris.*
13 *Conuentus, in cuius fauorem bona renunciantur, obligari potest ad certam pensionem ipsis soluendam.*
14 *De licentia Prælati relinquitur Moniali legatum non auferibile.*
15 *Moniales succedunt ab intestato.*
16 *Qualiter subsistat legatum relictum Moniali pro se, ac sua famula.*
17 *Moniales prohibentur habere superflua.*
18 *Non possunt expendere in vsibus illicitis peculium absolutè concessum: quod alij negant.*
19 *De Prælati licentia faciunt moderatas eleemosynas, ac donationes.*
20 *Absque licentia dant suam pitantiam; etsi alij id negent, & meliùs.*
21 *Si sint officiales conuentus, non dant de eius bonis eleemosynas sine licentia.*
22 *Item non dispensant eius bona pro arbitrio.*
23 *Moniales in morte non disponunt de bonis proprio vsui permissis.*
24 *Non testantur de bonis antea reseruatis ad talem finem.*
25 *Nec de bonis alicuius extranei, nisi eligendo pauperes.*
26 *Non reuocant testamentum antea factum, illud tamen declarant.*
27 *Faciunt recamaturam amico, sed cum certis conditionibus.*
28 *Ampliatur assertio.*

29 *Non occultant Superiori bona aliàs concessa, ex timore, ne auferantur.*
30 *Ad nutum Prælati abdicant bona concessa.*
31 *Immò & ad nutum Ordinarij, si non sint exemptæ.*
32 *Non remittunt pensionem annuam sibi debitam; & quidem nec* Moniali *Conuentus: at remittunt pretium fornicationis concessæ licèt promissum.*
33 *Qualiter curare possint dari tertio pecuniam ipsis oblatam.*
34 *Licentia expendendi ad vnum vsum licitum, non semper extenditur ad alium.*

QVAERES I. Quæ ratio paupertatis censeri debeat magis expedire ad bonum spirituale Monialium.

1 Resp. Quòd licèt aliquibus Religionibus virorum sit magis expediens paupertas non solum priuans dominio bonorum in particulari, sed etiam in communi, & ea de facto seruetur in aliquibus Ordinibus cum singulari ædificatione totius Ecclesiæ; Monialibus tamen non videtur expedire talis modus paupertatis, eò quod illarum honestas, & clausura non possit tam integrè, & perfectè seruari, nisi à monasterio habeant necessaria ad vitæ sustentationem: Vnde factum est, vt, cum religione S. Claræ sub obseruantia talis paupertatis instituta in principio, paulò post Innocent. III. in ea dispensauerit, permittendo potius, quam præcipiédo, vt non seruaretur: quin etiam postea Vrbanus V. omninò seruari voluit regulam absque tali paupertate: Pius verò V. suo motu proprio, qui incipit *Circa pastoralis* (& est 8. *in ordine*) & Gregor. XIII. in sua Constitut. 13. in ordine cuius initium est *Deo sacris*, omnibus modis prouidere studuerunt, vt Monialium monasteria habeant vndè sustententur: ita vt, si eleemosynis egeant, ex potiùs Prælatorum prouidentia habeantur, quam ipsarum Monialium solicitudine, ac postulatione. Quare, cum, hoc ipsum, experientia teste, sic difficillimum, & quicumque alius modus mendicitatis Monialium statui sit periculosus: ideo concludit *Suar. tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 12. nu. 1.* simpliciter consultius esse monasterijs Monialium, quod habeant communes redditus, quàm quòd paupertatem in communi profiteantur, ita *Suar. loco cit. Laim. l. 4 tract. 10. c. vlt. nu. 39. Lezana tom. 1. c. 25. nu. 7.* & alij; inter quos notat *Suar.* quòd, cùm *Concil. Trid. sess. 25. de regul. c. 3.* solùm Fratres Capuccinos, ac Obseruantiæ excipiat à gene-

generali concessione possidedi bona stabilia fructifera in communi; quantum est ex vi dicti Concilij, Moniales Capuccinæ possũt gaudere præfata concessione,& consequenter hab. re in communi bona stabilia: immò, si vellent renunciare dictæ concessioni, non possent id facere absque approbatione Papæ, cum post moderationem illam Vrbani V. non inueniatur modus ille paupertatis à Sede Apostolica approbatus pro fœminis: quod tamen esset necessarium ad eum licitè seruandum; qua de re consulantur quæ habet *Tambur. de iure Abbatiss.D.8.q.9.*

QVAERES II. Ad quid obliget Votum religiosæ paupertatis.

2 Resp. Obligare ad hoc, vt religiosus vi illius teneatur à se abdicare quorumcumq; bonorum pretio æstimabilium, siue mobilium, siue immobilium proprietatem, idest liberam, ac independentem de ijs disponendi facultatem,seque in perpetuum reddat incapacem; ita vt omnis dispositio, ac distractio dictorum bonorum facta sine Prælati consensu sit & illicita, & inualida. Colligitur ex *cap.ne dicatis aliquid proprium 12.qu.1.cap.monachi,cap.super,quandam & cap.cum ad monasterium de statu monach.* quæ iura satis apertè indicant per votum religiosæ paupertatis interdici religiosis non solum dominium quarumcumquè rerum pretio æstimabilium, sed etiam vsum proprietarium illarum; vt benè aduertit *Suar.tom.3.de relig.lib.8.cap.15.num.1.*

QVAERES III. An Moniales, non obstante voto paupertatis, retinere possint annuos redditus ex bonis parentum assignatos,& quales.

3 Resp. Posse, modo sint moderati; idque ex consuetudine inducta permittentibus Prælatis ipsarum Monialium, eò quòd illarum monasteria non habeant sufficientes redditus, quibus necessaria ad victum, ac vestitum tempore sanitatis, aut infirmitatis suppeditentur; & aliàs ijs non suppetat tempus, vt suo labore manuum possint supplere talem defectum; cum hoc tamen, vt vsus talium redditum sit dependens à Superiore, & seruentur, quæ hac de re disponuntur à *Concilio Trident.sess.25.cap.2.de regular.* ita *Miranda q.9.de moniali. art.1. Azor.tom.1.l.12.cap.9 q.2.Barbosa de offic.Episc.allega.103.nu.5.Tambur.in sup.q.6. & alij.*

Dixi sub initium responsionis, *modò sint moderati*; vt innuerem, absque concessione Sedis Apostolicæ non posse Moniales deti-

detinere annuos prouentijs excedentes statum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilij Trident. quod cùm vetet concedi Regularibus mobilia superflua, prohibet item ne eis concedatur peculium superfluum, sicque eorum Prælati nequeunt ijs concedere redditus immoderatos. Etsi moderatio, quæ in præsenti materia attenditur, admittere possit aliquam latitudinem, iuxtà statum, gradum, ac conditionem Monialium, pro vt indicabimus *infra c.4.q.10.*

4 Quando autem in *Conc. Trident. loc. cit.* dicitur *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vsum, administrationem, vel commendam*; intendit Concilium ibi solùm prohibere, ne regulares habeant redditus vt proprios, ac irreuocabiles per Prælatos, ac sine horum licentia distrahendos, vt exponit Barbosa; non autem quòd Regulares nullo modò habeant annuos redditus, sicut benè aduertit, & probat *Sanch. l.7. mor. c.22. n.11. ex Nauar. Sà, Rodriq Graff. & alijs.*

QVAARES IV. An Moniales vi voti teneantur obseruare vitam communem in victu, vestitu, alijsque spectantibus ad corporis sustentationem.

5 Resp. De rigore iuris teneri; nimirum ex decreto Concilij Trident. supra citato, quod sic habet; *Nemini regularium tam virorum, quam mulierum liceat bona immobilia, cuiuscumq; qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere: sed statim ea* Superiori *tradantur, Conuentuique incorporentur.* Vbi notat *Miranda tom. 1. manu q.28. art 8.* quòd, cùm Concilium prohibeat Regularibus, ne dicta bona possideant, etiam nomine Conuentus, & paulò post subdat; *ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur*; nè dicatur sibi contradicere, eius verba interpretari debent eo modo, quo nos, §. *præced.* illa explicauimus.

6 Dixi *de rigore iuris*, ad indicandum secùs esse de consuetudine tolerata à Pontificibus, Ordinarijs, ac Prælatis regularibus scientibus, & consentientibus ad euitanda maiora mala; idque etiam, postquam Clemen. VIII. dictum ius Concilij innouauit in decretis pro reformatione Regularium, & confirmauit Vrban. VIII. in decreto *de apostatis, & eiectis*: vt proinde dicendum sit huiusmodi decreta vel non fuisse acceptata, vel certè postea abrogata.

Ex-

7 Expediret quidem quàm maximè, vt in monasterijs Monialium seruaretur vita communis in victu, vestitu, lectisternijs, & alijs à Superiore distributis pro vniuscuiusque Monialis necessitate, sicque singularum Monialium peculium (quod vocant vsum annuum) communi massæ annuorum redditum monasterij incorporaretur; expediret, inquam, & multis ex capitibus: 1. quia sic singulis Monialibus conuenientiùs posset prouideri de necessarijs, etiam ijs, quæ modò nullum habentes peculium ob inopiam consanguineorum esurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant iuxta illud 1. *Cor.* 11. *Alius quidem esurit: alius autem ebrius est*. 2. quia hac ratione auferretur occasio fouendi munusculis, aut largitionibus amicitias, etiam personarũ sæcularium, & fortè interdum minùs bonas, immò etiam valdè perniciosas bono ipsarum spirituali: 3. quia sic tollerentur innumeræ distractiones, quibus distinentur in parandis, & conseruandis rebus sibi necessarijs; si quidem vbi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: 4. quia hoc pacto vitam minùs inquietam ducerent, Deo, & sibi vacantes, totam sui, ac rerum suarum curam ipsi committentes: 5. quia sic meliùs inter Moniales seruarentur humilitas, & mutua charitas; cùm aliàs carentes peculio despiciantur ab habentibus, quæ proinde etiam intumescunt, & tanquam ditiores ambiunt præferri cæteris, & præ alijs honorari: 6. quia sic accuratiùs vacarent exercitijs vitæ spiritualis, frequentiùs assisterent choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, sicut adstringuntur inhiare, dum vident minùs sufficienter prouideri proprijs necessitatibus ex bonis communibus monasterij. In quorum confirmationem faciunt, quæ habentur in Constitutionibus Augustinianorum *c.* 40. his verbis: *Ex particulari vita Fratrum Conuentus confunditur, & Fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vtilitatem, in qua Ordinis status, & salus animarum, & pax, & tranquillitas corporum consistit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confusio Ordinis, & perditio animarum dependet, sunt omni hora parati, & prompti.*

Vtinam ergò Moniales, alijque Religiosi benè agnoscerent, quanta sit felicitas nihil habere, & omnia possidere iuxta illud Apostoli 2. *Cor.* 6. *nihil habentes, & omnia possidentes*; vtinam intelligerent, quàm bonum, & iucundum sit habitare in vnum, viuere de communi mensa, indui ex eodem vestiario, omnem temporalium rerum solicitudinem abiecisse; prout Christus ipse adhor-

adhortatur, *Matth.6. nolite soliciti esse dicentes, quid mãducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis*; vtinam à se omninò ablegarent *meum, ac tuum frigidum illud verbum, & quidquid est malorum in vitam nostram inuehens; innumeraque gignens bella*, sicut loquitur *Io. Chrysost. orat. de S. Philogono*; vtinam sæpius excogitarent, quantum sit bonum esse omninò liberum à molestia comparandi necessaria ad vitæ præsentis sustentationẽ, seque totum committere diuinæ prouidentiæ.

Difficultas est, an Moniales adstringi possint ad amplectẽdam vitam communem casu, quo Prælati velint de nouo illam inducere.

8 Resp. Videri posse; & colligitur ex *Sanch. l.7. mor. cap.19. num.27.* asserente cum S. Antonino, ac Syluestro, quòd, sicut Prælatus Regularium non est in bono statu, si in quantum potest absque graui scandalo, non nititur religiosos in communi viuere, ac superfluos vsus vitare; sic nec sunt in bono statu subditi resistentes, non quòd nequeant sufficienter viuere; sed quod velint abundare, & liberius disponere: hoc enim aduersatur voto Paupertatis. Quæ assertio confirmari potest ex doctrina, quam tradunt plures DD. apud eundem *Sanch. sup. l.6. cap.2. num.26.* nullam scilicet consuetudinem valere contra regulam; prout includit tria vota substantialia religionis; ideòque, si ea reformetur per legitimam potestatem, teneri eam seruare etiam religiosos antea professos: quæ vtique procedunt in præsenti casu de Monialibus; sicque cogi poterunt amplecti vitam communem, si aliàs ex communibus bonis suppeditetur decens sustentatio.

Vnde quis benè inferat, quod si maior pars Monialium alicuius Conuentus vltrò se offerat ad amplectendam vitam communem alias valde relaxatam: reliquæ Moniales, etiam inuitæ à proprio Prælato ad hoc idem possint adstringi, si ex bonis communibus Conuentus necessaria sustentatio Monialibus verè possit suppeditari. Colligitur clarè ex *Sanch. l.7. mor. cap.22. num.15.* dicente cum *Nauarra, Rodriq. & Lessio*, esse contra paupertatis votum, si Religiosus Superiori volenti concessum sibi peculium reuocare resistat, aut paratus non sit à se ad eius nutum abdicare: cum tunc sit proprietas, quando, renuente Superiore, Religiosus vult aliquid retinere: etsi subdat, benè hoc limitandum, modò aliunde Religioso satis prouideatur: is enim Superiore iubente, non tenetur dimittere, nisi constet alia ratione

ex

ex communi penu ei prospectum fore. ita *Sanch.* addens, quod si à Superiore legitimo alia certa ratio instituatur, per quam iuxta formam vitæ communis necessitatibus Religiosorum satis cõsulatur, non esset eis integrum huic reformationi resistere, etsi priorem viuendi formam in ingressu inuenissent: probat *n.* 14. ex eo quod, si Superior ex abrupto præciperet hanc reformationem, antequam institueret officia, & instrumenta vitæ communi necessaria, non opportunè præciperet, & posset Religiosus appellare, adiecta causa excessus modi debiti reformationis. Quæ omnia præsentem probant illationem, si addidero quod sicut Prælatus Monialium posset modo supradicto cogere omnes Moniales præfati Conuentus ad amplectendam vitam communem, quantumuis repugnantes (vt probat *Sanch. citat.nu.*14.) à fortiori, concurrente maiori parte illarum in vitam communem, poterit ad id astringere reliquas Moniales, quæ in hoc sunt renitentes: cum æquum sit, vt minor pars maiori se accommodet, maximè in re adeo iusta ac rationabili.

QVAERES V. An Moniales de licentia suorum Superiorum possint retinere aliquid ad vsum irreuocabilem.

9 Resp. Non posse, & quidem neque de licentia ipsiusmet Papæ, nisi is intendat Monialem per talem concessionem absoluere à voto Paupertatis. ita *Sanch.l.7.mor.cap.*17.*num.*28.*ex Silu. Nauar.Rosella,& alijs*; patetque ex eò quòd talis vsus esset proprietarius, & consequenter omninò contrarius voto Paupertatis, in quo solus Papa potest dispensare. & certè quòd talis vsus esset proprietarius, constat ex ipsa natura voti Paupertatis religiosæ, quæ iure communi reddit vouentem inhabilem ad acquirendum cuiuscumque rei dominium, illudque transferendum in alium; vt benè notauit idem *Sanch.l.*5.*mor.c.*1.*num.*9.& tradunt communiter DD.

At difficultas est, an Superior possit pro libito auferre Moniali id, quod ei concessit promittens, se non reuocaturum.

10 Resp. Non posse licitè auferre, quamuis oblatio foret valida; & ratio est, quòd, cum Prælatus obligetur Religioso subdito naturaliter ex sua promissione: in præsenti casu tenetur seruare promissionem factam Moniali, &, si non seruet, rem concessam auferendo sine iusta causa, peccat tanquam fidei datæ reus, poteritque Monialis reclamare coram alio Superiore, allegando reuocationem iniustè factam. ita *Nauar.l.*3.*cons.de Regul.cons.*20.*num.*13. & cum eo *Sanch.l.*7.*mor.c.*17.*nu.*32. & 33. ad-

33. addens *num* 34. non esse vniuersaliter verum, quod ait *Surdus de aliment.tit.8. priuil.79. num.5.* Superiorem scilicet regularem posse pro libito auferre Monacho quod semel illi permisit; id enim dicit *Sanch.* solùm esse verum, quando nulla intercessit promissio non reuocandi, sed mera licentiæ concessio: aut certè quando aliunde consuleretur necessitati Religiosi iuxtà moderationem statui religioso debitam.

11 Ex hoc ego puto esse verum, etiam respectu Prælati successoris, istum videlicèt non posse absque iusta causa reuocare rem concessam à suo Prædecessore; & ratio est, quòd Prælatus successor tenetur stare contractibus Prædecessoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædecessor; vndè, cum in præsenti casu Prædecessor teneatur stare promissioni solùm, ex fidelitate, sic & Successor solum ex fidelitate tenebitur: & sicut Prædecessor validè potuisset reuocare, quamuis illicitè: sic & Successor validè reuocabit, sed illicitè: validè inquam, eò quòd religiosus non habeat, neque velle, neque nolle, sicque ei nullum ius competat.

Notat autem *Thomas à Iesu p.3. de statu monach.c.6. n.3.* quòd, licèt in rigore non sit contra paupertatis votum accipere ab extraneis librum, aut aliam supellectilem ea conditione, vt nullus alius ex religiosis monasterij ijs vtatur; hic tamen abusus non debet permitti in religionibus reformatis, & consequēter neque inter Moniales, vtpotè maximè præiudicialis vitæ communi, & maximam præbens ansam peccati.

QVAERES VI. An Moniales, stante voto solemni paupertatis religiosæ, quod emittunt, possint de nouo acquirere bona temporalia tàm licitè, quàm validè, & quo modo.

12 Resp. Posse, & licitè, & validè, si acquirant de Superioris licentia, saltem tacita, ac interpretatiua (quamquam non acquirant sibi, sed monasterio, iuxta illud: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio:*) secùs, si sine licentia: tunc enim acquirunt illicitè, sed validè; est communis Doctorum, & patet ex ijs, quæ habet *Suar.tom.3. de relig. l.8.c.11.*

QVAERES VII. An Monialis nouitia in renunciatione bonorum fieri solita ante religiosam professionem, relinquens bona monasterio possit illud obligare ad sibi soluendam certam pensionem annuam.

13 Resp. Posse, & quidem ita, vt monasterium teneatur ex iustitia ei soluere dictam pensionem, ita *Feyrin. de R.S.q.2. c.2.*

§.1.

§. 1. ex Ledesma de statu relig. in comm. c. 4. d. 14. & cum illis *Tamb. sup. q. 8.* pateтq; tum quia Monialis præfata in actu renunciandi est domina suorum bonorum; adeòque potest de ijs liberè disponere, ea relinquendo, cui maluerit, siue absolutè siue cũ onere aliquo annexo: constat autem, quòd hæres tenetur ex iustitia implere onera sibi iniuncta; tum quia, si Monialis in casu proposito obligasset monasterium ad pensionem illam soluendam alicui extraneo, monasterium vtique ex iustitia teneretur soluere; ergo & ex iustitia tenebitur soluere ipsimet Moniali; cùm in vtroque casu par ratio procedat. Verum tamen est, quòd Monialis dicta pensione non potest independenter à consensu Superioris vti; sicut dictum est, & benè notauit *Peyrin. vbi sup.*

QVAERES VIII An Monialis, attento voto Paupertatis, possit acceptare legatum ea conditione ipsi relictum, vt casu, quo Superior Monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipso legatum transferatur ad alium, & amittatur à monasterio, idque in pœnam.

14 Resp. Posse, dummodò id faciat de licentia Superioris. ita *Molina tom. 1. D. 140 Tambur. sup. q. 5 Sanch. sup. c. 17. nu. 16.* alijque contra alios relatos à *Sanch. num. 15.* sustinentes tale legatum pertinere ad monasterium, reiecta illa conditione tanquã turpi: & patet, quia talis conditio admitti potest tanquam licita, vtpotè adiuncta actui licito; qualis est, quòd Superior consentiat Monialem frui commoditate legati, relicto eius dominio penes monasterium, sicque non apparet, cur dicta conditio debeat reijci tanquam turpis. Immò *Sanch. num. 21.* existimat probabilius esse, præfatum legatum non amitti in casu, quo Superior Moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicat ei respectu fructuum deinceps acquirendorum; cùm enim hæ conditiones sint odiosæ, vtpotè tendentes ad perfectam religiosæ paupertatis diminutionem, ac restringendam Prælatorum facultatem in res possessas à religiosis subditis; non debent ampliari, sed restringi, sicque conditio illa apposita debet intelligi de fructibus in posterùm percipiendis, non item de iam perceptis. Excipe, nisi fortè Superior in fraudem voluntatis testatoris velit permittere Moniali acquisitionem, vt semper, & statim ac res acquisita est, eam illi auferat: tunc quippe per indirectum contrauenitet voluntati testatoris, sicque amitteretur legatum, secùs, si semel, aut iterum id fieret.

QVAERES IX. An Monialis, non obstante voto solenni

Pau-

Paupertatis, possit succedere ab intestato in aliquam hæreditatem, aut eam recipere aliquod legatum ipsi ex testamento relictum, & quomodo.

15 Resp. Posse, si Ordo illius sit capax hæreditatis, aut legati: ea tamen lege, ac conditione, vt hæreditas, & legatum acquirantur monasterio iuxta regulam generalem desumptam ex *l. placet, ff. de acquir hæred. Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.* ita *Sanch. sud. cap. 25. num. 1. & cap. 26. num. 3.* alijq; penes ipsum; & patet ex *l. fin. §. hoc etiam*, C. *de Episcop. & Cleric.*

16 Hic vnum moneo ex *Sanch. sup. num. 3.* legatum annuum relictum Moniali pro se, & pro vna famula, deberi monasterio quoad partem Monialis, non item quoad partem famulæ; si quidem monasterium non permittat famulas, quamquam, si adsit vsus concedendi singulis quinque Monialibus vnam famulam, tunc ex eo legato deberetur pro famula pars stipendij respondés huic Moniali: cum *Sanch.* sentit *Rodriq. tom 3. qu. 16. art. 5* addens non esse improbabile deberi monasterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti monasterio inseruientibus necessarijs ad onera Monialium subleuanda: at hoc non admittit *Sanchez* eò quòd legans in casu proposito non intendat prouidere famulis monasterij communibus, sed præcisè huius Monialis in particulari.

QVAERES X. An Moniales vi voti Paupertatis prohibeantur retinere bona superflua, etiam de licentia proprij Superioris.

17 Resp. Quòd cùm iuxtà dicta *q. 2.* peculium concessum Moniali regulariter debeat esse moderatum, *Concilio Trident. sess. 25. cap. 2. de Regul.* interdicente mobilia superflua concedi Regularibus, nedum peculium rei stabilis superfluum; consequenter dicendum est Moniales de licentia proprij Superioris non posse retinere superflua bona scilicet ipsis minimè necessaria, habita ratione religionis, monasterij status, muneris nobilitatis, gradus, & aliarum similium circumstantiarum hìc, & nunc cócurrentium in dictis Monialibus; sicut benè adnotauit *Sanchez sup. cap. 22. num. 17.* assignans *n. 18.* aliquos modos, quibus excusari possint Religiosi retinentes superflua; & monens, quòd si dicti Religiosi sint in bona fide, nec de hoc rogent Cófessarium, nec speretur fore, vt admonitio prosit, potest Confessarius tacere, ac ipsos absoluere, dummodò dicta bona non expediant sine licentia, aut in malos vsus.

QVAE-

QVAERES XI. An Monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quosuis vsus; implicare illud possit etiam in vsibus inutilibus, immò & illicitis, ac malis.

18 Resp. Non posse, &, si taliter expendat, teneri ad restitutionem: colligitur ex *Sanch sup. cap.19. num.81. Claui Regia l.11.c.12.nu.16.* alijsq; relatis à *Peyrino de R.S.q.2 c.2. §.7.* & patet, quia Superior regularis est administrator bonorum religionis, non autem dominus, sicque ea non potest distribuere, nisi in vsus honestos, & conformes religioni.

Oppositum tamen admittit *Io.de Lugo D.3. de iust.num.141.* non esse improbabile: nimirum quòd, quando Prælatus dat subdito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro suo arbitrio; non censetur limitasse suam intentionem solùm ad vsus honestos, ac pios, sed potius abstulisse, quantum erat ex parte sua, totum impedimentum, vt vsus ille non esset contra votum paupertatis ob defectũ licentiæ; ideòque recipientem ab illo non teneri quidquam restituere. citat pro se Bannem, Lopez, Rebellium, Salas, Sayrum, & Dianam; probatque quia in alijs materijs licentia generaliter concessa nõ intelligitur limitari ad solos vsus aliunde non turpes, nec illicitos; sed in ijs etiam tollit malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiæ, remanente in ijs turpitudine ex alio titulo: idem ergò dicendum est in casu nostro.

QVAERES XII. An Moniales ex bonis ipsarum vsui permissis possint facere eleemosynas, & donationes, & quas.

19 Resp. Posse; dummodò sint moderatæ, & fiant & licentia Superioris, saltem tacita, quæ maximè potest colligi ex vsu vniuscuiusque monasterij: siquidem quod passim fit à religiosis subditis, etiam timoratis, scientibus, & consentientibus Prælatis, censetur fieri de ipsorum licentia saltem tacita, seu interpretatiua, si possint commodè impedire. ita *Tambur sup. D.9.q.3.nu.13.* alijque penes ipsum; inter quos *Diana p.1. tract.6. resol.19.* ex Beia, Cenedo, & Valero putat hanc responsionem maximè habere locum in casu, quo Monialis, seu alius religiosus parciùs viuendo sibi non pauca subtrahant aliàs ipsorum vsibus concessa à Prælatis, animo ea elargiendi, siue pauperibus, siue amicis, aut consanguineis; & ratio est, quòd sic nullum damnum infertur monasterio, cùm potiùs id cedat in præiudicium ipsiusmet religiosi elargientis, sibi subtrahentis ea, quæ aliàs licitè, ac decenter posset vsurpare.

An autem Monialis sine licentia Superioris elargiri possit suam rationem, seu pitantiam absque violatione voti Paupertatis.

20 Respondet *Diana sup. resol.* 28. ex Sylu. Arag. S. Anton. Turrecrem. & alijs, posse: & probat, quia in rebus, quæ vnico actu consumuntur, non potest secerni vsus à dominio; sicque cui confertur vnum, consequenter confertur, & aliud; vt colligitur ex *Extrauag. Io.* 22. *ad conditorem*, §. *quod autem, de verbor. significat.* Contrarium sustinent alij cum *Salonio* 2. 2. *to.* 1. *q.* 61. *tract. de dominio q.* 1. *art* 2. *concl.* 1. *corol.* 3. asserentes nullum religiosum posse ex ijs, quæ ipsi conceduntur ad suos vsus, aliquid erogare absque particulari licentia proprij Superioris: idque etsi parcissimè viuat ad talem effectum; vt scilicet sibi subtrahat ea, quæ alijs donare intendit: cuius rei illam afferunt rationem, quod religiosus non potest esse dominus alicuius rei, immò nec vsufructuarius, sed solum vsuarius: vsuarius autem solum habet vsum rei pro se, nec potest eum cedere alteri, cùm hoc sit proprium domini, & vsufructuarij. Et hanc sententiam posteriorem puto in praxi sequendam esse: nisi in proprio monasterio extet consuetudo in contrariũ; eaque à Superioribus scientibus, & volentibus tolerata, sicque probabiliter præsumi possit adesse tacita ipsorum licentia: in quo casu constat opinionem Dianæ esse probabilem, & tutam in conscientia; quem proinde existimo non dissentire à nobis; cum in fine resolutionis citatæ dicat: *Limitatur, nisi Prælatus ex causa rationabili ad vitandum excessum, & abusum religiosorum, vel propter paupertatem monasterij circa tales largitiones, præceptum, vel censuras in contrarium imposuisset.*

QVAERES XIII. An Moniales, quæ sunt Cellerariæ, seu Syndicæ monasterij, possint ex bonis communibus monasterij facere aliquas eleemosynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipsius monasterij sine licentia Superiorum.

21 Resp. Non posse, nisi iuxta ipsorum commissionem, aut saltem iuxta tacitam illorum licentiam hìc, & nunc probabiliter præsumptam, ita in terminis *Tambur. sup. num.* 16. *ex S. Thom.* 2. 2. *q.* 32. *art.* 8. alijsque Doctoribus, addens *num.* 13. secus dicendum de Superioribus monasteriorum, qui cum habeant legitimam administrationem bonorum sui monasterij, & conueniẽs administratio non solum permittat, sed exigat dictas elargitiones;

nes; vtique & possunt, & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen iuxtà vires facultatum monasterij.

QVAERES XIV. An Moniales, quarum interest distributio bonorum monasterij ex officio, possint ex illis largiùs distribuere amicis Monialibus, quàm alijs, animo ijs gratificandi, & quidem propria auctoritate.

22 Resp. Non posse; & patet ex *Suarez tom.3. de relig. lib.8. cap.15.num.9.10* si hic aduertero dictas Moniales monasterij Officiales non posse ex bonis Monasterij sibimetipsis aliquid ampliùs assumere, quam possint dare alijs, aut certè probabiliter sibi persuadere possint libenter permitti à Superiore; & ratio est, quod præfatæ Moniales sunt meræ administratrices bonorum monasterij; administrator autem non debet administrare bona commissa, nisi iuxta rationabilem voluntatem Domini, qui in casu nostro est Superior monasterij, & ipsum monasterium.

QVAERES XV. An, & quo modo possint Moniales in morte disponere de proprijs bonis, ea relinquendo huic, aut illi.

23 Resp. Quòd, cum religiosus non habeat, nisi merum vsum illorum bonorum, quæ ipsius vsibus permittuntur, & vsus finiatur in vsuario: consequenter, non potest Monialis disponere de bonis ipsi concessis ante mortem, nisi fortè rogando Superiorem, vt velit ratam habere dispositionem illam, eamque postea exequi: in quo casu Superior teneretur naturaliter, & in foro conscientiæ seruare promissionem; vt rectè notauit *Sanch. l.7.mor.cap.8. num* 18. excipiens tamen casum, in quo promissio distribuendi esset circa alterum religiosum sibi etiam subditum: sicut enim tunc Superior rem datam posset illi auferre, ita & posset non dare; quod est benè notandum.

Huc facit quod Sac.Congr.26.Ian.1604. & 10.April.1615. declarauit, facultatẽ disponẽdi de proprijs cellis post mortẽ nulli Monialium concedendam, sed eas, dùm vacauerint, arbitrio Superiorum alijs Monialibus in Ordine senioribus distribuendas. ita *Barbosa l.1.iur.eccl.c.44 n.59.*

QVAERES XVI. An Monialis possit testari, si fortè tempore professionis aliqua bona sibi reseruauit cum potestate testandi de illis.

24 Resp. Non posse, neque ex permissione proprij Superioris. ita *Sanch.num.19.* dicens, quòd licèt Religiosus ex Abbatis permissione reuocabili possit sibi reseruare aliquam quantitatem ad suos vsus, vel vt de ea tempore vitæ disponat: at nequit, vt

 de

de ea testetur, quia disponere in vita potest ex Abbatis licētiā, nō item testari. quod est contra Iasonem *Authent. ingressi nu.37. C. de sacros. eccl.* sustinentem Monachum sibi reseruantem tempore professionis aliqua bona cum potestate testandi de illis, non posse id facere, nisi ex permissione Abbatis reuocabili, quandocumque velit. Ratio præsentis responsionis est, quod testamentum est ius, & facultas, qua testator explicat suam voluntatem post obitum suum exequendam, quod interdixit ius ecclesiasticum tanquam sapiens naturam dominij: at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim posse fieri est valdè necessarium conuictui humano.

Maius dubium est, an Monialis posset testari ex licentiā sui Superioris de rebus, quæ nec sunt monasterij, nec ipsius Monialis; si accedat consensus illorum, quorum sunt propriæ.

25 Resp. Quòd, quamuis prima facie in isto casu solùm exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis; quod fieri potest à religioso ex licentia Superioris; re vera tamen dicendum est, neque in hoc euentu Monialem, aut quemcunque alium religiosum posse testari. patet tum quia exequi, & procurare innituntur personæ alterius, eiusque nomine fiunt; at in præsenti casu testamentum fieret proprio nomine, & esset proprium personæ testantis, perinde ac si sæcularis proprium conficeret testamentum disponens de aliqua re aliena ex consensu domini; tum quia alioqui religiosus, consentiente Prælato, posset testari de rebus monasterij ad opera pia, sicut posset Prælatus illas impendere, aut dare facultatem impendendi inter viuos. ita *Nau.comm.2.de Regul.num.*57. & cum eo *Sanch.sup. num.6.* addens, quòd, licèt huiusmodi testamentum non valeret, tamen posset consensum præstans cogi ad implenda relicta in tali testamento, non quidem vt debita ex vltima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, sed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem testandi ei, qui aliàs est incapax. Concedit præterea *Sanch. num.8.* ex Paciano, posse aliquid relinqui Monacho cum facultate disponendi de eo inter consanguineos tempore mortis, non per modum testamenti alicuius solemnis, sed per electionem personarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

QVAERES XVII. An Monialis possit reuocare, aut saltem declarare testamentum à se factum ante religiosam professionem.

26 Resp.

26 Resp. Non posse reuocare, cum eadem potestas exigatur in dissoluendo actu, quæ in eo constituendo, ideòque testamentum solùm possit reuocari ab eo, qui potest illud condere: posse tamen illud declarare, si ob obscuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de nouo faciat, sed iam factum aperiat. ita *Sanchez supra cap.* 11. *num.* 15. & 16. alijque penes ipsum; qui addit *num.* 20. non valere potestatem reuocandi testamentum à religioso sibi reseruatam ante professionem.

QVAERES XVIII. An, & quo modo Monialis absque violatione voti paupertatis possit facere amico, aut consanguineo insignem aliquam vulgò recamaturam, aut aliud opus artificiosum magno pretio æstimabile.

27 Resp. Posse, si id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut consanguineus, pro quibus Monialis elaboratura est, subministret materiam, & alia necessaria ad conficiendum tale opus: secùs, si id faciat absque licentia Superioris, aut opus artificiosũ conficiat expensis monasterij: tunc enim neque sine licentia Superioris potest illud opus fieri, neque cum licentia, si expensæ illæ sint adeò excedentes, vt Superioris potestas non extendatur ad illarum permissionem, seu concessionem. ita *Tambur. sup. D.* 9. *q.* 3. ex Bonacina, & Scortia, quos cum Valero refert, & sequitur *Diana p* 1. *tract.* 6. *resol.* 6. patetque ex eo, quòd in priori casu non agitur de alienanda re, quæ iam sit monasterij, sed tantum de non acquirendo, & quidem de consensu Prælati; qui vtique licitè potest ab eo præstari, si iusta interueniat causa, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l.* 6. *de matr. D.* 4. *nu.* 13. & 14. in posteriori verò casu agitur de alienanda re, quæ est monasterij, vtpote facta expensis illius, adeòque non potest alienari sine licentia Prælati. Nec dissentit *Io. de Lugo D.* 3. *de iust. nu.* 149. inde probans priorem partem huius responsionis, quòd religiosus sine præiudicio paupertatis potest alteri inseruire, eique gratis operam suam præstare; sicque tu poteris vti opera Monialis ad faciendam recamaturam, quæ consequenter non acquiretur Moniali, sed tibi, cui Monialis quasi operarius gratuitus laborat.

28 Et hæc responsio procedit, siue Monialis, de qua agitur hic, degat in monasterio, in quo vigeat præceptum, aut consuetudo, vt Moniales operas suas & lucra indè percepta conferant in bonum commune Conuentus; cùm, sic monasterio indebitè subtra-

hatur lucrum ipsi competens modo dicto: siue degat in monasterio concedente Monialibus, vt pro se laborent, & sibimetipsis lucrentur.; sic enim adhuc Monialis in casu proposito faciens amico recamaturam sine licentia, subtrahit monasterio operam suam, quæ est pretio æstimabilis, & per professionem vna cum persona Monialis translata est in ius monasterij, ipsumque defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod vtique ad ipsum spectat iuxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.*

QVAERES XIX. An Monialis peccet contra votum Paupertatis, si res acquisitas cum legitima Superioris licentia postea occultet, siue eidem Superiori, siue alteri, v.g. Prælato canonicè visitanti monasterio.

27 Resp. Peccare, si occultet, eò quod timeat illas, aut illarũ aliquam sibi auferri, si inueniantur à Prælato; sic quippe vult contra Superioris voluntatem res illas possidere, & arguit animũ proprietarium, quatenus sic res dictas occultando impedit, nè auferantur: cùm tamen alias debeat esse parata eas à se abdicare, quandòcumque Superior maluerit: quam animi præparationem sine dubio habere non potest, dum illas modo dicto occultat, ac celat. Secùs, si res præfatas occultet, non quia credat fore, vt eæ auferantur à Superiore, si ab eo reperiantur; sed solùm, ne patiatur confusionem, ac verecundiam, Superiore eas reperiente, aut etiam ab illo non reprehendatur, interim parata res illas tradere Superiori, si forte eas petat; nam sic non retinet quidquam, inuito Superiore, saltem quoad substantiam, & solum intendit euitare confusionem illam, seu reprehensionem, quam timet indè sibi euenturam. ita *Sanch.* 7 *mor.* c. 19 *n.* 60. *&* 61. plurimis alijs relatis, quos citat, & sequitur etiam *Tambur. sup. q.* 3. *n.* 6. patetque abunde ex dictis.

Addo ex *Io. de Lugo sup. n.* 156. nõ peccare contra votũ Paupertatis Monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprij Prælati illam occultat, ne videatur ab Abbatissa, sicque ipsa curet illam ei auferri per dictum Prælatum, & ratio est, quod Abbatissa in tali casu se habet, sicut Monialis priuata, quæ non potest reuocare facultatem Prælati; ac proinde, sicut Monialis potest rem illã occultare Monialibus inferioribus, ne insistent apud Prælatum, vt illam auferat; sic & eam potest occultare Abbatissæ ob dictum finem: siquidem Monialis rem illam habet independenter ab Abbatissa, & in acceptione, & in retentione, de-

pen-

pendenter tamen à Prælato: sicque dici non potest eam detinere independenter à consensu Prælati, dum illam ei non occultat, sed ipsum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod fortè non eueniret (subdit Io. de Lugo) si Prælatus inferior, aut Officialis ei subordinatus iussu Prælati superioris visitaret cubiculum, &c. quòd benè notandum est.

QVAERES XX. An, & qualiter Monialis ex voto Paupertatis teneatur esse parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatissæ ea, quæ habet de ipsorum licentia.

30 Resp. Teneri, & consequenter non posse resistere Superiori volenti ea auferre si sint superflua, & alioqui sufficienter eius necessitatibus aliundè prouideatur. ita *Less. l. 2. c 4. num. 31. & Rodriq. tom. 3. q. 29. art. 12. Nau. l 3. de restitut. c. 1. p. 3. nu. 160. & 162. Sanch. sup. c. 22. num. 15. Tambur. sup. D. 8. q. 2.* aliique apud ipsum; & constat ex dictis *q praeced.* si aduertero ex *Peyrin. de R. S. q. 2. c. 2.* Religiosum non teneri se priuare rebus aliàs sibi legitimè concessis, si Superior eas velit auferre, vt sibi retineat: vel certè illi soli auferat non alijs religiosis eiusdem monasterij, & quidem sine iusta causa peculiariter tangente religiosum, cui res illæ auferuntur: quæ doctrina, etsi speculatiuè videri possit in aliquo casu probabilis, eò quòd Superior non censeatur auferre vt Superior; practicè tamen raro continget eam posse sustineri, cùm subditus possit dubitare ignotam sibi esse causam, ob quam Prælatus illas res aufert, & in dubio præsumendum sit pro Superiore.

Quod si quis quærat, an Monialis teneatur à se abdicare res suas, si Ordinarius loci attentet illas auferre.

31 Resp. Teneri, si eius monasterium sit immediatè subiectũ Ordinario; secùs, si monasterium sit exemptum: & ratio est, quòd religiosus vi voti Paupertatis tenetur solùm esse paratus relinquere res suas ad voluntatem proprij Superioris, vt constat ex dictis; in priori autem casu respectu Monialis Ordinarius est Superior; non item in posteriori, ergò.

QVAERES XXI. An Monialis absque transgressione voti Paupertatis possit parentibus, aut alijs, inscio, ac inuito Superiore remittere ex causa portionem annuorum redditum sibi debitam ex pacto iustitiæ.

32 Resp. Non posse; & probatur; tum quia talis remissio est species alienationis: omnis autem alienatio interdicta est Religiosis per votum Paupertatis; tùm quia præfati redditus sunt

monasterij, iuxtà illud *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio*, & remissio ista est quædam donatio: constat autem religiosum non posse sine licentia donare de bonis monasterij, quantumuis ipsius vsui concessis, vt constabit ex infrà dicendis.

Quæ doctrina procederet etiã in casu, quo Monialis remitteret alij Moniali eiusdem conuentus summam aliquam pecuniæ ei mutuatam; & ratio est, quòd, quamuis, facta tali remissione, dominium pecuniæ remissæ maneat apud monasterium; Monialis tamen sic remittens sibi vsurpat vsum illius independentem à Superiore, ideoque exercet actum dominij repugnantem voto Paupertatis, si remissionem illam faciat sine Superioris licentia, sin minùs expressa, saltem tacita, seu rationabiliter præsumpta.

Puto tamen non esse improbabile, quod Monialis ex pretio conuento sui corporis vsuram faciens, post factum sine violatione paupertatis, posset propria authoritate remittere dictum pretium: cùm teste *Diana p.2.tract.16.resol.40.v. his tamen*, probabile sit pretium fornicationis non deberi fœminæ, etsi promissum fuerit: vnde, si Moniali in præsenti casu non debetur pretiũ fornicationis; poterit ipsa illud remittere, quasi declaratione, stante præfata probabilitate: cùm sic pretium non acquisitum sit monasterio hoc ipso quod non est debitum.

QVAERES XXII. An delinquant contra votum Paupertatis Moniales, si absque licentia pecuniam sibi oblatam curent dari alij tertio.

33 Resp. Delinquere, si expressè, aut tacitè acceptent oblatam pecuniam, & posteà curent eam dari illi tertio; secùs, si nullo modo illam acceptent: & ratio est, quòd in priori casu, posita acceptatione Monialis verè dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, sicque censetur donare pecuniam conuentus; quippe quæ hoc ipso quòd fuit acceptata à Moniali, transit in ius ipsius conuentus: in posteriori autem casu, cùm nulla sit Monialis acceptatio, nihil ipsa donat, sed solum intercedit, vt alius donet, quæ intercessio vtique non aduersatur voto paupertatis, quamuis esse possit contra regulam, aut obedientiam intercessionem prohibentes. ita *Suar. tom.3. de relig. l.8. c.11.n.45. Sanch. sup.c.19 n.74.* alijque plurimi apud *Dianam p.1. tract.6. resol.8* contra *Sorbum in comp. priuil. in exposit. Bullæ Clem. VIII. de largit. munc.* oppositum sustinentem.

QVAE-

QUAERES XXIII. An Monialis habens facultatem expendendi summam aliquam notabilem in vsu aliquo licito determinato, illam possit expendere in alio vsu licito, & quidem inscio Superiore.

34 Resp. Non posse absque expressa, aut saltem præsumpta Superioris licentia: ita *Tambur. sup. D. 9. q. 3. num. 19. ex Peyrino sup.* & ante illos *Sanch. num. 68.* cum Mendoza; patetque quia hoc ipso quòd licentia obtenta non extenditur, neque præsumptiuè ad illum alium vsum; perinde est, ac si summa illa expenderetur sine licentia: quod vtique esset contra votum Paupertatis. Idque puto esse verum, etsi dicta summa expendatur in vsum longè meliorem (dummodò non adsit licentia Superioris, saltem præsumptiua, vt dixi:) & hoc ob doctrinam, quam in re non dissimili tradit *Sanch. l. 4. mor. cap. 49. num. 4.* homini scilicet non semper satisfieri soluendo rem meliorem ea, quæ debetur, vtpotè respicienti suam peculiarem vtilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus semper malit, quod apertè est melius; vt patet in voto: sicque potest contingere Superiorem dantem licentiam distrahendi aliquam pecuniam in vsu licito, simpliciter nolle eam expendi in alio vsu, licèt longè meliori.

35 *Sine licentia non acquirunt Moniales rem pretio æstimabilem.*

36 *Qualis licentia ad hoc requiratur.*

37 *Non sunt proprietariæ, si absque licentia recipiunt non sibi, sed conuentui.*

38 *Liberè recipiunt ab extraneis aliàs danda à conuentu.*

39 *Necessaria item sibi recipiunt ex bonis communibus, si iniustè negentur.*

40 *Comestibilia ex bonis conuentus interdum vsurpant sine mortali, sicut, & alia, quæ vsu non consumuntur, sed non semper: item ex communibus bonis surripiunt, vt compensent.*

41 *Qualiter peccent vsurpando sibi ex loco communi aliquid ad proprium vsum.*

42 *Sine licentia non recipiunt ad vsum rem, eius dominio penes dantem relicto.*

43 *Curant deponi pecunias apud tertium, vt ijs postea vtantur de consensu Superioris.*

Pe-

44 *Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi sine dicto consensu.*

45 *Accipiunt interdum sine licentia Superioris immediati aliqua, animo non vtendi ijs sine licentia Prælati mediati, & quidem breui obtinenda.*

46 *Accipiunt sub conditione, si Superior det licentiam.*

47 *Peccant interdum, si minima paulatim accipientes indebitè deueniant ad quantitatem notabilem.*

48 *Sine licentia non distrahunt bona conuentus, aut data ad vsum proprium.*

49 *Licentia distrahendi data à priori Abbatissa iuuat, etsi præsens Abbatissa illam nullo modo concederet.*

50 *Idque etsi Monialis habens talem licentiam statuisset ea non vti.*

51 *Moniales nequeunt sibi inuicem commodare, aut mutuare sibi concessa.*

52 *Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.*

53 *Non permutant concessa ad suum vsum sine licentia, saltem præsumpta.*

54 *Non peccant contra paupertatem, si absque causa recusent oblata.*

55 *Sine licentia recipiunt pecuniam distribuendam pauperibus per ipsas eligendis.*

56 *Non peccant contra paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam.*

57 *Licentia dandi extenditur ad accipiendum, immò & ad vendendum: non tamen semper concessa ad dandam rem aliquam, aut vni extenditur ad aliam rem dandam, &c.*

58 *Deputatæ ad aliquod officium eo ipso ab amicis recipere possunt pecuniam necessariam.*

59 *A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, vt sic colligant maiorem summam.*

60 *Vnde colligenda violatio paupertatis, & eius grauitas.*

61 *Violantes votum paupertatis non incurrunt pœnas ante sententiam.*

62 *Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.*

63 *Licentia tacita quæ dicatur.*

64 *Sufficit ea, quæ dicitur præsumpta.*

Vnde

QVAERES XXIV. An, & qualiter Moniales ex voto Paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia pretio æstimabilia.

35 Resp. Prohiberi, nisi id faciant ex legitima licentia proprij Superioris modo inferiùs explicando, & probatur tum ex *cap. cum ad monasterium, de statu monach.* vbi id satis apertè insinuatur, vt aduertit *Suar. tom. 3. de relig. lib 8. c. 11. num. 1.* tum quia cõtrectare bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea possidenda, ac retinenda de se est actus dominij: qui autem accipit rem, inscio Prælato, exercet talem actionem; ergò committit contra votum, exercendo actum dominij, ac proprietatis: tum quia vouens paupertatem, sicut vouet non habere, sic & vouet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinetur ad habendum: ergò maximè vouit non accipere tali modo, idest sine licentia.

Quod si quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36 Resp. Requiri licentiam expressam Superioris, si Monialis procedere velit optimè, ac sincerè (id quippe petit religiosa regula, & conueniens, ac ordinatus modus procedendi) & aliàs licẽtia

tia commodè peti possit; si verò commodè peti nequeat, sufficere licentiam præsumptam, seu interpretatiuam: vt si Superior absit, vel sit occupatus, & vrgeat necessitas, aut moralis commoditas accipiendi; tunc enim si Monialis probabiliter credat Abbatissam daturam fuisse licentiam, si posset conueniri, sine culpa proprietatis accipi potest; quamquam, vt rectiùs procedatur, oporteat acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac dispensationem, cùm intentione scilicet manifestandi rem Abbatissæ, quando occurrerit commoditas, vt sic ea expressè ratam habeat acceptationem, vel irritet, si voluerit, maximè cùm eo modo sit necessaria expressa licentia ad retinendum, quo est ad recipiendum, ac proinde, si ea non præcessit acceptionem ob impedimentum, eo ablatò postea peti debeat saltem ob retentioné; intellige, si res accepta iam non sit vsu consumpta; tunc enim cessaret necessitas petendi dictam licentiam, per se loquendo, & ratione paupertatis: cum ad rem omninò præteritam, & quæ in futurum non pendet, impertinens sit licentia, aut consensus Superioris, vt patet.

QVAERES XXV. An Moniales libere possint accipere saltem ad communes vsus monasterij, non autem ad proprium vsum.

37 Respondet Suarez non posse, &, si accipiant, peccare non solum contra obedientiam, sed etiam contra paupertatem, vtpotè nomine proprio, ac propria auctoritate accipientes, si id faciant absque licentia, vt supponitur: quamuis, si res statim tradatur communitati, eaque intentione accipiatur, acceptio regulariter excusetur à culpa mortali; non tam ex paruitate materiæ; quàm ex præsumpta voluntate Superiorissæ, cui displicet quidem modus, non item ipsa acceptio quoad substantiam: quæ coniectura videtur moraliter sufficiens, quando aliquid in particulari non occurrit, quod vehementem coniecturam faciat in contrarium, aut nisi ex consuetudine aliud constet: vbi autem moraliter cõstaret, aut valdè probabiliter præsumeretur non esse voluntatem Superiorissæ; vt aliquid accipiatur, etiam vt tradatur conuentui, non apparet, vnde talis acceptio excusari possit à mortali: ita *Suarez num. 30.* à cuius sententia non immeritò recedit *Sanch. l. 7. mor. cap. 19. num. 15.* dicens absolutè religiosum, qui accipit sine licentia, non vt sibi approprict, sed vt tradat monasterio, non esse proprietarium; cùm voto paupertatis solum vouerit nil sibi acquirere, aut appropriare sine Prælati licentia, & in

præ-

præſenti caſu nil ſibi acquirat, ſed ſolum monaſterio, vt ſupponitur.

QVAERES XXVI. An Moniales ſine licentia poſſint accipere ab extraneis ea, de quibus aliàs ipſis prouidendum eſſet ex bonis monaſterij;

38 Reſp. Poſſe (ſaltem quod ſpectat ad peccatum mortale proprietatis) modò rem acceptam nõ retineant cum maiori proprietate, aut reſeruatione, quam ſimilem tenerent, ſi à conuentu illam accepiſſent: & ratio eſt, quòd in tali caſu perinde eſt rem acceptam ad ſuum vſum tenere, ac eam deputare vſui communi: cum communis vſus talium rerum non aliter ſit communitatis, niſi quatenus diuiſus eſt per ſingulas perſonas, ita vt apud nullum ſit res ſimilis tanquam propria, quippe quæ ſemper auferri poteſt à Superiore: prætterquam quod religioſi habent à Superiore licentiam tacitam, aut expreſsam, vt tali re in cõmuni vtantur (v.g. veſte) ac proinde quod illam generalem facultatem applicent ad hanc rem particularem proprio arbitrio, & ſine Superioris voluntate, aut non eſt proprietas, cùm ſemper ſeruetur reſpectus ad aliquam voluntatem Superioris, & ad vſum communem; aut certè eſt leuis, ac inſufficiens ad peccatum mortale. ita *Suar. ſup. num.* 28. monens ſecùs dicendum in caſu, quo ſine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium vſum peculiarem, ac extraordinarium, vt pretioſa imago, &c.

QVAERES XXVII. An Moniales ſine licentia ex bonis cõmunibus monaſterij capere poſſint ſibi neceſsaria, ſi ea ipſis à Prioriſsa denegentur.

39 Reſp. Poſse, ſi ea iniuſtè denegentur: cum ſic facultas vtẽdi bonis communibus monaſterij deuoluatur ad religioſum ſubditum; quippe, qui, hoc ipsò quòd præſentem habet Superiorem abutentem ſua poteſtate, cenſetur eſse quoad illud quaſi ſine Superiore; non item, ſi ea iuſtè denegentur, eò quòd conuentus egeſtate laboret, ideoque verè non poſſit conſulere omnibus neceſſitatibus religioſorum: ſic enim ceſsat ratio allata; cùm in tali caſu licentia non ſit debita, ita *Sanchez ſupra nu.* 54. alijs citatis.

40 Addit *Suarez ſup. num.* 41. quòd, quamuis vſurpatio comeſtibilium, ac poculentorum facta ex bonis communibus monaſterij ad proprium vſum actualem (vt ita dicam) & tranſitorium, regulariter non ſit peccatum mortale; niſi damnificatio conuentus eſset ingens, ac in re extraordinariâ, & pretioſiori: ſi quidem reli-

religiosi quoad vsum talium rerum tractantur vt filij, & inter parentem, ac filium similis actio non reputatur grauis; si tamen praefatae res in magna quantitate accipiantur, & occultè retentae paulatim consumantur, talis acceptio posset esse grauis culpa; & si ad id discernendum in particulari magna prudentia opus sit. De alijs autem rebus, quae statim vsu non consumuntur, subdit Suarez, quod si non accipiantur vt occultè, & tanquam propriae possideantur, sed solum ad vsum publicum, ac expositum arbitrio Superioris, sicut retinentur aliae res; ordinariè in tali acceptione adest solum culpa venialis, nisi interueniant peculiares circumstantiae indicentes deformitatem grauiorem: vt si id fiat frequenter, & quasi ex animo deliberato applicandi eo modo res Conuentus, ad suum vsum, vel, si alij inde priuentur vsu talis rei cum magno incommodo.

Dixi sub initium huius § *ad proprium vsum*: vt indicarem, quod notat *Sanch.l.7 mor.cap.21.num.31.ex Lessio l.2.de iust.c.12.num.48.* nimirum furta modica esculentorum à Religiosis facta de bonis Conuentus ad ea donanda alteri, aut vendenda, censeri moraliter continuari in vnum furtum graue, quando peruenitur ad quantitatem notabilem, & adfuit intentio ea continuandi vsque ad quantitatem eiusmodi: & ratio est, quod idem docet *Lessius supra* de similibus furtis famulorum; & quo ad ea nulla praesumitur interuenire voluntas Superiorum, resque ipsae, quae surripiuntur modo dicto, non cedunt in vsus Religiosorum; ad quos sunt destinatae. Non dissentit *Diana p.1.tr.6.resol.34. & 35.* alios pro se allegans.

An autem Monialis, quae cogitur exercere aliquod officium Conuentus requirens magnas expensas, non obstante quod Superiorissae suam exposuerit impotentiam quo ad hoc, possit ex bonis communibus monasterij compensare expensas factas, aut faciendas in exercitio praefati officij.

41 Resp. Posse, si ex proprio peculio verè non potest sustinere illas expensas; sic enim locum habet compensatio rationabilis; cum impossibilium non sit obligatio *ff.de regul.iur. l.impossibilium*, & necessitas non habet legem *l.vn.ff.de offic.consu.* mutaque necessitatis causa permittantur, quae aliàs non permitterentur *c.si quis propter, de fur.* Secùs, si Monialis aliunde possit aequè benè sibi consulere quo ad dictas expensas (v.g. ex proprio peculio) nam tunc de talibus bonis censetur sic dispositum à Superiorissa: & alioqui per coactionem ad dicta bona expendenda non

fuit violata iustitia, aut fidelitas, vt esse possit locus licitæ compensationi: quod non procederet, si Monialis ijs bonis egeret ad suos vsus necessarios, quibus aliter nequit consulere.

Cæterum quod ait *Azorius tom.*1.*lib.*12.*cap.*12. *q.*3. non peccare contra votum Paupertatis religiosum, qui ex communi bibliotheca, aut communi loco aliquid vsurpat ad suum vsum temporalem; peccare verò, si vsurpet ad vsum perpetuum; negat *Sanch. sup. cap.* 19 *num.*57. cum in vtroque euentu absque Superioris licentia vsurpetur vsus rei pretio æstimabilis; & solum adsit in hoc differentia, quod faciliùs præsumitur licentia ad vsũ temporalem, & tunc interueniat materiæ paruitas excusans à mortali, non item à veniali.

QVAERES XXVIII. An Moniales sine licentia possint recipere aliqua ad proprium vsum, relicto dominio penes dantem.

42 Resp. Non posse; cùm per talem receptionem acquiratur vsus rei acceptæ, qui est pretio æstimabilis, ideoque prohibitus acquiri à religioso sine debita licentia: vt constat ex dictis *q.* 2. & inde suadetur, quod parum referret religiosum non habere rem propriam quoad dominium, si posset pro suo arbitrio de communibus bonis disponere. ita *Sanch. sup. num.* 49. addens secùs dicendum, si religiosus ex licentia Superioris vsum rei accipiat, relicto dominio apud dantem: idque, etsi religiosus consultò hoc faciat, ne res accepta sibi auferatur à Prælato, alijque religioso detur, vel applicetur communitati: si enim verè dominium maneat omninò penes dantem, religiosus nil sibi vsurpat tanquam proprium, sed solum vsum, huncque ex licentia Superioris; quod sine dubio nullam importat speciem proprietatis contra religiosam paupertatem.

43 Quin etiam addit *Sanch. num.*50. & benè, non facere contra votum paupertatis religiosum, qui sine licentia Prælati ab aliquo petit, vt pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi vllum ius in illas, & totum illud relinquens apud dantem cum libera facultate illas repetendi, solumque intendens habere opportunè pecunias, ex quibus, cùm indiguerit, de licentia Superioris accipiat necessaria, non aliter accepturus; & hoc, licet deponens pecunias intendat transferre dominium in religiosum: cùm talis translatio fieri nequeat sine acceptatione religiosi, quæ in præsenti casu non adest. Quæ doctrina procedit item in euentu, quo religiosus dictas pecunias ser-

uaret

maret apud se in depositum eodem prorsus modo, quo erant apud amicum; siquidem illas non habet aliter quam si essent apud externum depositarium, & alioqui non pugnat cum voto paupertatis esse depositarium rei alienæ.

44 Sic non facit contra votum paupertatis religiosus, qui aliquid petit ab alio, sed cum intentione illud non accipiendi absque licentia, hac ratione intendens explorare voluntatem dandi, ne frustra licentiam postulet; vel quia faciliùs eam obtinebit (quamuis id esse possit contra regulam:) & ratio est, quòd tunc verè nihil accipitur sine licentia. ita *Sanch. num* 52. limitans tamen assertionem, nisi probabiliter credatur fore, vt Prælatus simpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, si nosset illam antea petitam fuisse; & solùm concedit, eò quod putet eam sponte oblatam: tunc quippe ea licentia esset inuoluntaria, vtpotè dolo extorta, & consequenter inualida.

QVAERES XXIX. An Moniales sine licentia accipere possint aliquam rem animo nō vtendi illa sine licentia Prælati mediati, à quo breui sperant illam obtinere, non audentes interim illam petere à Prælato immediato, aut ab Abbatissa.

45 Resp. Posse, si modo supradicto præfatæ rei dominium apud dantem relinquant vnà cum administratione, tali re non vsuræ, nisi post obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quasi in deposito: patetque ex dictis *q.præcedenti*, vbi etiam indicauimus talem modum accipiendi posse esse contra regulam, quæ fortè ipsum vetet; non item, si rem illam sine licētia tacita, aut expressa recipiant, retenturæ ad breue tempus: tunc enim acceptio nō fiet sine culpa veniali contra paupertatem religiosam, cùm ei aliquo modo aduersetur, etsi leuiter; quo pacto S.*Bonau.in spec.discipl.ad nouit.p.*1 *c.*4. ajt talem receptionem non esse tutam, vt notauit *Sanch.nu.*51. ita *Diana par.*1. *tr.*6.*resol.*42 ex ipso *Sanch.* & *Fausto* contra *Io.de la Cruz*.

QVAERES XXX. An Moniales recipere possint aliquid sub conditione, si Superior concesserit licentiam.

46 Resp. Posse, si adsit animus rem acceptam restituendi casu, quo negetur licentia, & nullum sit periculum eam tunc reddendi: colligitur ex *Sanch. num.*69. & patet, quia conditio nihil ponit in esse, & acceptio ista non est absoluta, sed conditionalis; quæ ratio ostendit posse religiosum item aliquid alienare sub dicta conditione vt in terminis docet Sanch. loco citato, & post illum *Io. de Lugo* D.3. *de iust.num* 161.

QVAE-

QVAERES XXXI. An Moniales peccent mortaliter contra paupertatem; si absque licentia Abbatissæ minima recipiant, aut expendant, aut vsurpent ex bonis Conuentus, aut aliunde, & tandem perueniant ad notabilem quantitatem.

47 Resp. Peccare, si minima illa sint pecuniæ: & hoc, licet nunquam habuerint animum plus, quàm illud minimum recipiendi; secùs, si sint comestibilia: idque, etsi intendant continuare dicta furta minima: & ratio est, quod in priori casu Superior est rationabiliter inuitus; non item in posteriori, vt facilè constabit consideranti. ita *Diana sup. resol.* 35. alijs citatis: inter quos bene notat *Sanch. sup. c.* 21. *nu.* 33. multò maiorem quantitatem horum comestibilium peti, vt eorum vsurpatio sit mortalis, quam in alijs rebus, eamque arbitrio viri prudentis esse taxandam, attenta rerũ ipsarum qualitate, & alijs circumstantijs: sicque addit *Sanch. n.* 35. in casu quo religiosus minima esculenta accipiat ab externis, maiorem quantitatem exigi, vt acceptio sit mortalis; siquidem hoc cedit in bonum conuentus, quatenus ille religiosus tantò minus ex bonis illius insumet.

QVAERES XXXII. An Moniales peccent contra votum paupertatis, si ex bonis cõuentus, aut etiam ad proprium vsũ cõcessis sine debita licentia alienent donando, aut aliter ea distrahendo.

48 Resp. Peccare, cum sic vsurpent rem independenter à voluntate Superioris, & consequenter de ea disponant vt domini: cum re vera habeant solum facti vsum, & vsuarius nec ipsum rei vsum, nedum dominium possit alij concedere. ita DD. communiter apud *Sanch. sup c.* 19. *nu.* 64.

Difficultas modò est, an Monialis, quæ ab Abbatissa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc possit illam alienare vigore præfatæ licẽtiæ, si certò credat modernam Abbatissam non concessuram talem licentiam, si nosset.

49 Resp. Posse; & probatur, quia concessio dictæ licentiæ est gratia facta; gratia autem facta non spirat per mortem cõcedentis, nec per eius amotionem ab officio: ex alia parte ea dispositio habitualis modernæ Abbatissæ eam de facto non reuocat, cũ intus retentum nihil operetur; ideoque etiam modò durat, ac durabit, vsque dum actu reuocetur à moderna Abbatissa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio ostendit idem dicendum esse in casu, quo Monialis similem licentiam habuisset à præsenti Abbatissa, & nosset illam omninò velle dictam licentiam reuocare, siue quia omnes alias similes licentias de facto reuocauit,

siue quia ea id significauit Moniali amicæ, siue quia cuidam ex Monialibus Discretis præcepit, vt præfatam reuocationem Moniali licentiam habenti iuridicè intimet, quæ tamen nondum illam intimauit: quamdiu enim dicta reuocatio non intimatur iuridicè, durat licẽtia; vt in simili docet *Sanch.l.3.de matr.*D.30. *n.12. & D.36.n.9.*

Dices, quid si Monialis, obtenta illa licentia, iam mutauerat consilium, & statuerat rem illam ampliùs non alienare: poteſtne nihilominus eam libere alienare?

50 Resp. Posse; & inde suadetur, quòd, sicut teste *Sanch. l.8. de matr.*D.*32.num.6.* duo consanguinei post obtentam dispẽsationem simul contrahendi, si alter, aut vterque alijs nuptijs copulentur, vidui postea effecti vi prioris dispensationis possunt iungi inter se matrimonio: cùm semel ablatum sit impedimentum, nec obstet tacita illa renunciatio per transitum ad alias nuptias inducta, quippe quæ non fuit acceptata à concedente; sic in nostro casu per concessionem licentiæ sublatum est impedimentũ, obstans, ne Monialis rem illam alienare posset; nec potest dici reuixisse ob renunciationẽ illam licentiæ tacitè factã in ea mutatione consilij, cùm talis renunciatio verè non fuerit acceptata à cõcedente: vt suppono: quare par ratio procedit in vtroque casu.

QVAERES XXXIII. An Moniales sine licentia possint sibi inuicem mutuare, aut commodare res proprijs concessas vsibus.

51 Resp. Non posse, quamuis aliàs sæpè excusentur à mortali ob paruitatem materiæ: quatenus (inquit *Laym.lib.4.tr.5.c 7. num* 4.) etsi liber v.g. valeat 10. ducatis, quem sibi vt propriũ vendicare mortale esset, vsus tamen libri non perpetuus, sed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æstimatur tanti, vt sit materia peccati mortalis: præterquam quod in rebus paruis, & crebrò occurrentibus præsumi potest adesse tacitam Superioris licentiam, saltem ad breue tempus, vt notat *Sanch.l.7.mor. c.19. num.65.* addens non fore mortale religioso sic commodare res ad proprium vsum destinatas, si ille sit securus de earũ restitutione, ac conseruatione. ita citati Doctores, à quibus non dissentit *Suar.tom.3.de relig.l.8.c.15.n.4. & Diana sup.resol.37.* dicens ex Lamas, & Fangundez religiosos posse inuicem dare tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad vsum; dummodò dans prouisus sufficienter remaneat, omninò voto paupertatis seruato. Probatur autem assertio quoad primam partem ex eo quod religiosus rerum ipsius vsibus concessa-

cessarum est merus vsuarius, ideoque non potest propria authoritate concedere alteri vsum illarum, & multo minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum; quæ ratio à fortiori probat religiosum sine debita licentia non posse modo explicato mutuare, aut commodare personis extraneis res ipsi concessas, & multò minus bona communia monasterij; cùm quoad dictas personas, & eiusmodi bona præsumi rationabiliter possit Superior magis inuitus, vt considerantì facilè constabit.

QVAERES XXXIV. An Moniales sine licentia possint recipere mutuum, ac commodatum, etiam à personis extraneis.

52 Resp. Quòd, cum per mutuum transferatur dominium rei mutuatæ in mutuatarium, & per commodatum vsus rei commodatæ in commodatarium: & alioqui per votum paupertatis sit prohibita acquisitio cuiuscumque dominij, aut vsus rei pretio æstimabilis facta independenter à voluntate Superioris, vt constat ex supra dictis; hinc sequitur Moniales sine legitima licentia non posse recipere mutuum, aut commodatum, maximè ab externis: quamuis facilius excusari possint à culpa mortali quoad commodatum (cum quoad illud facilius præsumi possit tacita licentia Superioris, quàm quoad mutuum) & in ipso mutuo ad peccandũ mortal. requiratur maior quantitas, quàm si hæc dono acciperetur; cum re vera iuxta moralem æstimationem minùs sit id, quod accipitur; vt rectè aduertit *Suar. sup. c. 11. n. 44.* ex quo colligitur magna ex parte presens responsio.

QVAERES XXXV. An Moniales sine licentia possint permutare res proprijs vsibus concessas etiam cum externis.

53 Resp. Quòd, quamuis Lopez, & Rodriq. relati à *Sanchez num. 67.* sustineant partem affirmantem, si ex tali permutatione magna iactura non proueniat conuentui; id probantes tum quòd adsit interpretatiua licentia Superioris: tum quòd talis commutatio non est propriè distractio, aut consumptio, cum æqualia recipiantur pro commutatis, quia tamen actus commutandi est actus dominij, qui rectè potest exerceri solùm ab habente dominium, aut legitimam rei administrationem: propterea si res, quæ commutatur, sit magni pretij, commutatio videtur esse mortalis, ita Sanch. loco citato, & cum eo Laym. vbi supra addens religiosum sic commutantem sæpè excusari à mortali, eò quòd sæpè præsumi possit Superiorem non esse inuitum, vt quæ religioso concessa sunt ad suum vsum (v.g. breuiarium, aut vestem) cum

alijs commutet, quæ sibi magis accommodata videntur: præsertim si permutatio fiat cum domesticis, immò etiam cum externis, si quæ recipiuntur, sint similia, aut æqualia; præterquamquod interdum, etsi Superior sit inuitus quoad modum, quia talia fiunt absq; eius licentia; nõ est tamen inuitus quoad rem ipsam; sicque commutatio non est mortalis, licèt repugnet paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat ansam grauiùs delinquendi contra votum; qua de re *Diana part.1. tract.6. resol.38.* citans alios.

QVAERES XXXVI. An Moniales peccent contra votum paupertatis, si absque licentia Abbatissæ recusent res sibi donatas, & quidem sine causa.

54 Resp. Non peccare; cum religiosus ex voto Paupertatis nõ teneatur acquirere, sed solùm non alienare; peccare tamen contra charitatem, cum sine iusta causa impediat bonum conuentus, cui res illa donata ipsis acceptantibus fuisset acquisita; non secus ac peccat in Proximi charitatem, qui rogat volentem legare alicui, ne leget; rogatque nulla iusta causa ductus. ita *Sanch. sup. num.75.* & cum illo *Fagund. l.7. in decal. c.7. num.5.* monens causam iustam recusandi dona oblata posse in proposito casu reputari, ne Superiores putent religiosum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut vt non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam, &c.

QVAERES XXXVII. An Moniales peccent contra votum, si absque debita licentia accipiant pecuniam ab ipsis liberè distribuendam cuicumque pauperi maluerint, nomine tamen eius, qui dedit.

55 Resp. Videri non peccare; & probatur, quia votum religiosæ paupertatis solum obligat religiosum, ne inscio Superiore acceptet dominium, aut vsum proprietarium alicuius rei: in nostro autem casu non acceptat dominium, aut vsum proprietarium pecuniæ datæ, cum eam detineat, ac distribuat nomine dantis, ergò ita *Sanch. sup. c.30. num 4.* alijque doctissimi viri ab eo consulti, quos sequitur *Diana sup. resol.29* vnà cum Fausto, contra plures alios ab ipso Diana relatos oppositum sustinentes ex eo quòd religiosus in isto casu sibi vsurpat ius aliquod pretio æstimabile, nempe administrandi istam pecuniam, & quidem independenter à Superiore; quod tamen nos negamus, cum illa sola possessio, & administratio pecuniæ independens à Superiore sit proprietaria, quæ exercetur nomine proprio.

QVAE-

QVAERES XXXVIII. An Moniales delinquant contra votũ paupertatis, si authoritate propria recipiant in depositum pecunias alienas.

56 Resp. Non delinquere ob rationem q. præc. datam, quæ item procedit in præsenti casu: peccare tamẽ aliundè, si absque consensu saltem tacito, ac præsumpto Prælati depositum graue accipiant: idque ob contractum initum, ac obligationem propria authoritate susceptam: quamuis aliàs monasterium non teneatur de deposito culpa religiosi depositarij amisso, aut deteriorato, tametsi suscepto ex licentia Superioris: siquidem licentia solùm facit, vt licitè religiosus recipiat depositum, non item vt Prælatus, aut conuentus inde obligentur: quod procedit etiam in euentu, quo ipsemet Prælatus accipiat depositum sine monasterij consensu: tunc enim monasterium non tenetur in eo; cum in illud nõ consenserit. ita *Molin. tract. 2. D. 525. Sanch. l. 6. mor. cap. 14. num. 27. Castr. Pal. tract. 16. D. 4. par. 13. §. 4. num. 3.* monens religiosum depositarium, cuius culpa amittitur, aut deterioratur depositum, teneri soluere, si aliquando sit soluendo; vt si habeat peculium suæ dispositioni relictum, ex quo sine graui incommodo soluere possit.

QVAERES XXXIX. An Monialis recipiens aliquid ab alia Moniali eiusdem conuentus habente licentiam dandi, egeat noua licentia ad recipiendum.

57 Respondet *Sanch. l. 7. mor. c. 19. nu. 72.* egere, nisi ex coniecturis probabiliter colligatur oppositum: & probat, quia per votum paupertatis impediuntur religiosi non solùm, vt non dent propria authoritate, sed etiam vt non accipiant sine debita licentia: sicque concessio licentiæ est oblatio talis impedimenti: cum ergo ista impedimenta sint diuersa, & Superior possit de facto auferre vnũ, alio non ablato (etsi simpliciter posset auferre vtrũque) consequenter auferens impedimentum ex parte dantis non censetur auferre etiam ex parte accipientis, nisi se declaret. Oppositum sustinet *Io. de Lugo D. 3. de iust. nu. 164.* ex sententia R. Admodum P. N. Vitelleschi; nimirum quòd, licèt, stando in rigore iuris, duplex licentia requiratur in casu proposito; de facto tamen ea videtur esse mens Superioris, vt data subdito licentia dandi, aut accipiendi, alij eiusdem Prælati subditi possint ab eo accipere, aut ei dare; dummodò nihil in fraudem fiat: qualis fraus interueniret, si quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona sua transmittere ad

 alios;

alios; is enim casus non censeretur comprehensus in ea generali intentione Superioris. idem sentit Diana à me consultus.

E' contra putat *Io. de Lugò loco citato n.159.* religiosum habentem à Prælato licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter posse absque alia facultate vendere, ac emere; probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur in religioso, nisi vt possit acquirere, & transferre dominium: in quibus ille pendet à voluntate Prælati: quod autem emptio, ac venditio addunt peculiare, non videtur necessarium petere nouam licentiam; si enim ablatum est impedimentum abdicandi dominium pretij, & acquirendi dominium rei, iam votum paupertatis non obstabit, quo minus fiat contractus emptionis, ac venditionis; totum autem impedimentum est per licentiam dandi, & accipiendi sublatum, sicque non requiretur alia licentia ad dictos contractus. Sic **Io. de Lugo** monens tamen *nu.* 160. se hic loqui de religioso habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim solum haberet facultatem dandi, non posset vendere, cum venditio contineat acquisitionem pretij, quæ acquisitio non est datio, sed acceptio: monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ esset negotiatio, aut haberet speciem negotiationis; cum in his appareat specialis turpitudo, aut indecentia, quæ non adest in simplici datione, & acceptione.

Addo violare votum paupertatis Monialem, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut vni, dat aliam, aut alteri, cui dandi scit Abbatissam non daturam fuisse facultatem. ita *Barcus in speculo c.6.* & patet, quia licentia data nō extenditur ad hos alios casus, sicque Monialis censetur dare sine licentia.

QVAERES XL. An Moniales hoc ipso quòd deputantur ad officium monasterij exigens multas, ac graues expensas, ab ipsis faciendas, sine licentia ab amicis, & consanguineis recipere possint pecunias ad talem effectum.

58 Resp. Videri posse ex tacita, & interpretatiua voluntate Superioris sic deputantis ad talem officium: moueor ex doctrina, quā in simili casu tradit *Suar. tom.3. de relig. lib.8. c.11. num.7.* Superiorem scilicet dantem religioso facultatem ad peregrinandū, & non prohibentem aliquid recipere, virtualiter censeri dare facultatem ad recipienda ea, quæ aliàs prudenter, & cum decentia religiosa recipi possunt; facultas enim vna intelligitur implicitè contineri in alia; quæ doctrina vtique potest adaptari ad præsen-

tem

tem casum, &, si applicetur, probabit intentum. Quamquam aliàs Superiores Monialium deberent coercere nimiam licentiã, quæ in aliquibus monasterijs quoad hoc reperitur, ijs omninò interdicendo expensas non necessarias, ac nimis excedentes, quæ vtinam non ordinentur ad luxum, ac fastum inanem.

QVAERES XLI. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, si indigentes maiori summa pecuniæ, quam concederetur ab Vno tantùm ex suis Superioribus, recipiunt illam modò de licentia Abbatissæ, modò cùm facultate proprij Prælati, vsque dum perueniant ad summam ab ipsis intentam.

56 Resp. Non delinquere, cùm sic acceptio non fiat sine licẽtia legitimi Superioris, & Monialis modo dicto eam petens à pluribus Superioribus non possit dici facere fraudem, sed vtatur iure suo, iis cumulatiuè concurrentibus quòad facultatem concedendi dictam licentiam: quæ ratio indè etiam confirmari potest, quod *Sanch. l. 8. de matrim. D. 23. num. 1.* alijs citatis, probabile putat indigentem dispensari in pluribus impedimentis matrimonij posse petere, & obtinere dispensationem super vno illorum, & postea super alio; idque etsi in priori petitione consultò omittat proponere posterius impedimentum: innuitque satis apertè, ligatum voto castitatis, si velit ducere consanguineam, posse priùs petere ab Episcopo dispensationem voti (si is possit dispensare,) postea dispensationem consanguinitatis à Papa: quæ faciunt ad nostrum casum; maximè cùm concessio licentiæ ad accipiendum iuxta *q. 34.* sit veluti ablatio impedimenti obstantis, ne religiosus liberè possit accipere.

QVAERES XLII. Quale peccatum faciant Moniales violando votum religiosæ paupertatis.

60 Resp. Committere peccatum mortale, si quantitas rei indebitè vsurpatæ, alienatæ sit grauis. talem autem grauitatem iuxta *Mirandam tom. 1. manual. q. 28 art. 17.* determinandam esse in particulari pro temporum, locorum, religiosorum, personarum, & aliarum circumstantiarum hìc, & nũc concurrentium varietate: supponendo tamen in præsenti materia differendum esse de religiosis, ac de filijs, ita vt eorum furta dicenda sint æquiparari furtis filiorum; sicut notant *Fagund. sup. c. 5. num. 1.* hinc inferens *n. 2.* quantitatem sufficientem ad peccatum mortale esse summam quinque argenteorum; *Diana resol. 36.* ex Sanch. & Io. de la Cruz, putant summam 4. argenteorum ad talem effectum sufficere: quod non admittunt neque Cenedo, nec Petrus de

Ledesma, apud ipsum Dianam sustinentes religiosum surripientem 8. aut 9. regales ex bonis communibus conuentus aut religiosi particularis non peccare mortaliter; neque *Rodriq. in sum. tom. 4. c. 118. nu. 27. & 29.* putans religiosum tunc committere furtum mortale quando peruenit ad summam 2. aureorum; quòd licèt Diana dicat sibi non placere, ait tamen admitti tum à Soto, tum ab Aragono. Verùm in materia paupertatis religiosæ sicut abstinendum est à doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis disciplinæ: sic & cauendum à nimis rigidis, ne religiosorum conscientiæ illaqueentur, vt notat *Suar. sup. n. 40.*

Notat autem *Io. de Lugo sup. num. 162.* contra Sanchez, non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui dat alteri religioso non habenti licentiam accipiendi: probatque ex eo quod, sicut habens votum castitatis non peccat contra suum votum, quando est causa, quòd quis cum alia fornicetur; cùm votum solum obliget vouentem, vt ipse sit castus; non autem vt alij sint casti: sic meum votum paupertatis me solum obligat, vt ego sim pauper, non autem quòd procurem, vt alij sint pauperes, vnde fit, vt, licèt in casu proposito contrahi possit malitia scandali, quatenus religiosus cooperatur peccato alterius contra suum votum; non tamen peccet contra suum votum paupertatis.

QVAERES XLIII. Quas pœnas incurrant Moniales violantes votum religiosæ paupertatis.

61 Resp. Incurrere eas, quas afferemus infra *cap. 8. quæst. 36.* moneo hic ex *Castro Palao supra D. 3. part. 24. num. 4.* dictas pœnas incurri solum post iudicis sententiam, & à religiosis retinentibus proprium; non item ab ijs, quæ sine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etsi aliàs delinquant contra votum paupertatis.

QVAERES XLIV. Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.

62 Resp. Excusare licentiam, quæ sit voluntaria, ac iusta; siue sit expressa, siue tacita, seu præsumpta, ac interpretatiua, vt notant communiter Doctores; & ratio est, quod, posita tali licentia, religiosus non operatur nomine proprio, sed alieno, nempè Superioris: ea autem non erit voluntaria, si sit ex metu, coactione, dolo, vel fraude: cuiusmodi esset etiam illa, quæ extorqueretur, tacitis ijs, quibus declaratis, licentia solet denegari, vel falsò expressis ijs, vi quorum licentia conceditur, aliàs deneganda; hæc enim actum reddunt simpliciter inuoluntarium. Præterea licentia

tia

tia debet esse iusta, idest cōcessa sine iniustitia: sicque religiosus surripiens aliena cum licentia Prælati violat votum paupertatis: non quia vtitur alienis præcise, sed quia vtitur sine licentia legitima: quod procedit etiam de religioso ex licentia Prælati expendente in vsibus illicitis; cum talis licentia dari ab eo non possit, ac proinde sit nulla, vtpotè data à non habente potestatem, vt notat *Sanch.l.7.mor.c.19.n.31.* id tamen intelligendo iuxta dicta in *hoc.c.nu.18.*

63 Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expressa, vt in casu proposito *qu.35.* item si consuetudine inductum sit religiosum posse aliqua recipere, retinere, aut expendere, & Superior consuetudinem nō reuocet, cùm facilè possit: item, si Superiore conscio, nec prohibente, cùm facilè possit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat religiosus, cùm in tali dissimulatione virtualiter contineatur quædam approbatiua voluntas, vt patet.

64 Addo excusari religiosum à vitio proprietatis, si det, aut recipiat de licentia Superioris solùm præsumpta; præsumens scilicet ipsum daturum esse licentiam, si peteretur, sed religiosus omittit petere ex erubescentia, aliove respectu humano: cùm ad vitandam proprietatem sufficiat religiosum operari nixum voluntati Superioris saltem futuræ, quo pacto ad vitandum furtum sufficit ea præsumptio de voluntate domini, vt constat ex *l.inter omnes,§.rectè, ff.de furtis*. Quamuis aliàs in tali receptione, ac bonorum dispositione ferè semper venialiter peccetur, eò quòd Superior cum commodè adiri possit, ægrè ferat modum illū accipiendi, ac disponendi de rebus clandestinū. ita *Nauar.to.2.de regul.num.20.Suar.sup.c.11.nu.11.Sanch.l.7.mor.c.19.n.13.* & cum ijs *Castr.Pal.p.23.nu.8.9.* docens ex Nau.Less.Mendoza, Suar. & Sanch. in præsenti materia sufficere probabilem cognitionem præsumptæ voluntatis Superioris, nō autem requiri certam; cum sic operans moraliter certus sit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi sine licentia, tametsi physico periculo exponatur; quod parum refert.

65 Cæterum voluntas præsumptiua Superioris ex multis capitibus colligi potest; & maximè si constet experientia ipsum solere libenter concedere alijs talem licentiam, nec notabiliter ægrè ferre, vt non petatur: item si scias illum esse Superioris affectum in te, vt libenter tibi daret, si id ab eo peteres, aut nosse te eo indigere, aut desiderare.

Rur-

66 Rursus licentia debita, sed negata non semper excusat religiosum à vitio proprietatis, sed solum quando Superior negat ea, ad quæ religiosus habet ius à religione (cuiusmodi sunt necessaria ad victum, & vestitum iuxta receptum morem Ordinis) & insuper negat licentiam ea recipiendi ab externis: tunc enim licentia censetur concedi ipso iure à religione, vtpotè iniustè negata à Superiore.

An autem Abbatissa possit Monialibus subditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi, & in qua quantitate.

67 Resp. Posse; cùm ipsa verè habeat administrationem Conuentus, eique promittatur obedientia; vt inter alios notauit *Laym. sup. num* 15. ex Sanch. assertionem benè limitans, nisi consuetudine, aut constitutione religionis talis potestas restricta sit. Quantitas autem, si aliunde non taxetur siue statuto, siue consuetudine, definiri debet arbitrio prudentis, considerata occasione, seu necessitate, facultate Conuentus, & alijs circumstantijs; sicut in simili aduertit *Suar. c.* 15. *nu.* 13. Quamquam, quòd spectat ad dandam licentiam accipiendi, Monialium Superioribus restringenda non videatur facultas cùm ex ipsa acceptione monasterium ditescat, nec appareat ratio, cur dicta facultas restringi debeat, vt consideranti facilè constabit.

68 Quando ergo in materia paupertatis quærimus, an Moniales de licentia Superioris possint facere, hoc, aut illud; nomine Superioris intelligimus tum propriam ipsarum Superiorissam, tum illarum Prælatum, siue sæcularem, si sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: siue regularem, si sint exemptæ: quod est benè notandum.

QÆRES XLV. Qualiter epycheia excuset à vitio proprietatis.

69 Resp. Excusare, si duo concurrant; nimirum quod res vrgeat; & quod Superior absit, vel certè non ita præsto adiri possit: ita *Less l.* 2. *cap.* 41 *num.* 79. *Lopez l.* 2. *de contr. cap.* 40. alijque quos sequitur *Fagund. sup. c.* 5. *num.* 20. monens epycheiam in eo consistere, quòd subditus rationabiliter præsumit, & iudicat Superiorem hìc, & nunc concessurum talem licentiam; quo modo epycheia coincidit cùm licentia præsumpta.

70 Constat autem, quòd, sicut, quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epycheia fuit non fuisse præsentem Prælatum,

aut

aut non potuisse commodè adiri ob aliquod impedimentum, tenetur religiosus rem totam aperire Superiori: sic è contra ad id non tenetur, si ratio accipiendi, aut alienandi fuit, quia religiosus probabiliter credidit Prælatum sibi facilè concessurum licentiam, si peteret, iuxta dicta *q. præced. §. cæterum*. idque etsi res extet apud se inconsumpta. ita *Fagund. sup. nu.* 22. ex Sanch. Nau. Mendoza, & Graphio.

QVAERES XLVI. Qualiter consuetudo excuset à vitio proprietatis.

71 Resp. Quòd, licèt multi DD. asserant consuetudinem cōmunem dandi, & accipiendi aliquid in religione absque licentia non excusare à vitio proprietatis; eò quòd voti obligatio sit de iure naturali, contra quod non præualet consuetudo; si tamen vidente, & non contradicente Superiore, vigeat consuetudo dādi, accipiendi, aut expendendi in vsus licitos non petita expressa licentia, valebit talis consuetudo, & excusabit à vitio proprietatis; cum sic interueniat licentia tacita, & voluntas Superioris explicata per eam consuetudinem receptam, sicque nil capiatur, renitente Superiore, aut contra votum. ita alijs citatis *Sanch. l. 7. mor. cap.* 19. *nu.* 7. quem sequitur *Fagund. sup. n.* 12. addens *num.* 13. eandem consuetudinem, quæ excusat ab acceptione, excusare etiam à retentione, ac expensione; cùm præcipuum signū proprietatis sit possidere seu detinere aliquid absque legitima Superioris licentia. Quare & Moniales, & viri religiosi attendere debent, in quibus rebus, & quò vsque in proprio monasterio, ac Ordine extet facultas generalis, & consuetudo circa danda, & accipienda: id enim sufficit, vt excusentur à vitio proprietatis, ac violatione voti; modò distractio bonorum non fiat ad vsus inhonestos, ac illicitos: in quo casu vtique nō excusaret consuetudo; cum nec excuset licentia expressa Superioris, si fortè daretur, vtpotè illegitima, & inualida, quantumuis daretur de consensu totius monasterij, vt rectè aduertit *Fagund. n.* 33. idque iuxta dicta hic *n.* 18.

QVAERES XLVIII. An recipiens à Monialibus in quantitate notabili absque licentia possit rem acceptam retinere, vel debeat restituere.

72 Resp. Per se loquendo, teneri restituere rem sic acceptam vtpotè datam ab vno, qui dare non poterat, & contra voluntatē monasterij, sub cuius dominio est res accepta; quanquam *Castr. Pal. tract.* 16. *D.* 3. *p.* 23. *nu.* 5. ex Rebello dicat, per accidens frequen-

quen-

quenter indebitè recipientem à religioso excusari à restitutione, eò quòd, facta alienatione, præsumi potest religionem consentire, ne sibi restituatur taliter res accepta; quod ea facere potest, ne aliàs honor illius, ac sui religiosi periclitetur. Vnde *Fagund. sup. cap. 5. num. 36.* hæc habet: *Ex vno tamen principio fortè poterimus excusare illos, qui rem bona fide à religioso acceperunt, & iam apud illos non extat, sed consumpta est: ex eo scilicet quod bona fide acceperint, & melior sit conditio possidentis; quare hoc animaduertant Confessarij, nec conscientijs hominum inijciant scrupulos: nam si pœnitentes bona fide possident, & bona fide acceperunt, dissimulari poterit, maximè si res iam non extet; & hoc iuxta aliquos, mihi tamen omninò contrarium videtur*: sic ille.

73 Addit *Sanch. sup. nu. 15.* quòd si sæcularis daret aliquid Monacho non sibi retinendum, nec ad libitum consumendum, sed dandum fœminæ, cùm qua ipse Monachus fornicaretur; si is de facto illud tradat fœminæ; hæc non tenetur restituere, cum illud censeatur accepisse non à Monacho, sed ab illo sæculari, Monacho in ea datione se habente solum vt executore: nec appareat vllus titulus, ex quo illud dici debeat acquisitum monasterio.

Addo ego, quòd si recipiens à Moniali indebitè dante, tantundem rei refundat, quantum accipit (& quidem in re vtili) videtur liberari ab onere restituendi: quippe qui, etsi non habeat expressam intentionem compensandi damnum sua causa illatum monasterio, habet tamen virtualem, quæ sufficit; cum lex absolutè præcipiat actum, non autem quòd fiat tali intentione, & aliàs teste *Sanchez supra num. 100.* possit talis restitutio fieri religioso danti, nisi timeatur illum vanè, & contra Prælati voluntatem iterum consumpturum esse: in quo casu facienda esset monasterio: nobiscum sentit *Diana p. 5. tr. 13. resol. 94. v. at negatiuam.*

QVAERES XLVIII. An, & quo modo Moniales distrahentes bona, siue sibi concessa ad vsum, siue communia Conuentus teneantur restituere.

74 Resp. Teneri, sin minùs restitutione propriè dicta, (quæ non fit nisi ex proprijs bonis) saltem restitutione impropriè dicta nempè abdicãdo à se vsum proprij peculij, si quod habent, & eo minus egent pro rebus necessarijs, & ratio est, quòd Monialis in casu proposito nõ excusatur à restitutione, nisi ex impotentia;

impo-

impotentia autem non excusat, nisi eo modo, quo est: vnde, cùm in hoc casu non adsit impotentia absoluta (stante quod Monialis potest modo dicto restituere) eam absolutè non excusabit ab onere restituendi, sed solùm in eo, quod non teneatur restituere ex bonis simpliciter proprijs. Colligitur ex *P. Nauarro l.3. de restit.c.1.nu.198.* quem sequuntur *Fagund.l.7.in decal.cap.5. num.35.* & alij; quorum aliqui addunt religiosum obligatum restituere monasterio, si non habeat peculium, ex quo restituat modo supra dicto, teneri vel magis laborare, vel sibi ex cõcessis aliqua minùs necessaria subtrahere, vel aliundè ab amicis, aut consanguineis procurare bona, ex quibus debitam faciat restitutionem: sed hæc duriora sunt, ideoq; magis consulenda, quàm præcipienda: vnde *Alph.de Leone, de offic. & pot. conf. recoll.11. nu 292.* ait religiosum, si non habeat redditus, in casu proposito non teneri ad quidquam, nisi quod inducat eum cui dedit, vt restituat; quæ sunt bene notanda, quia facient ad praxim; præterquamquod *Rosella v. Monachus n.7. Armilla ibi nu.12. Tabiena ibi nu.11. & Sylu.v religio.8.q.3.* negant religiosum absque licentia Superioris aliquid dantem, aut dispensantem teneri ad restitutionem; cum restitutio fieri debeat ex proprio, & religiosus nihil proprij habeat.

QVAERES XLIX. An Monialis rem acceptam sine licentia Superioris debeat tradere monasterio, vel certè reddere ei, qui dedit.

75 Resp. Debere tradere Monasterio, si donatio ex parte dantis facta fuit cum absoluta voluntate donandi. Ita in terminis *Suar. supra c.11. nu.35.* probatque ex eo quòd, cùm donatio hæc cedat in bonum religionis, quantumcumque ea contradicat acceptioni, postquam tamen facta est, semper censetur illam acceptare, quatenus potest sibi prodesse, & non obesse; sicque res donata censetur acquiri ipsi religioni, iuxta regulam communem iuris: *Quidquid acquirit religiosus, acquirit religioni, c. statuimus 18. q.1.* præterquamquod dici potest donationem esse ipso iure validam, & acceptatam: quælibet autem res tradi debet suo domino, vt patet. Secùs dicendum esset, si dans non habeat voluntatem absolutam donandi, sed solùm sub conditione expressa, aut tacita, quòd res data cedat in proprium vsum, ac dominium Monialis, cui datur, & ab ea possideatur independenter à Superiore: tunc enim Monialis debet rem acceptam restituere danti; quippe qui illius dominium nunquam à se abdicauit

cauit (idque ex defectu sufficientis voluntatis, conditione illa apposita, impediente translationem dominij) & alias quælibet res debetur suo domino.

SECTIO II.

De Voto Castitatis, ad quam tenentur Moniales:

QVAERES I. Ad quam Castitatem teneantur Moniales vi huius voti.

76 Resp. Quòd, cùm Castitas dupliciter considerari possit; nimirum vel vt importat perpetuam abstinentiam ab omnibus voluptatibus carnis, tam licitis, quàm illicitis, & dicitur virginalis,

nalis; vel vt respicit viduas, aliasque fœminas non virgines, &c. dicitur simpliciter castitas: votum castitatis, quod faciunt Moniales, obligat illas ad virginitatem quidem, si tunc sint virgines; ad castitatem verò simpliciter dictam, si tunc non sint virgines. ita in terminis *Tambur. de iure Abbatiss. D.* 10. *q.* 1. *num.* 3. & patet, quia votum castitatis importat abstinentiam cuiuscumque delectationis venereæ, siue licitæ, siue illicitæ, vt iam dictum est: ergò & importat obligationem conseruandi virginitatem, si vouēs illam habeat, cùm ea non possit deperdi, nisi per delectationem aliquam veneream; quæ ei omninò est prohibita vi talis voti; ex alia parte votum castitatis, quod facit fœmina non virgo, nequit obligare ad virginitatem seruandā, cum virginitas semel amissa non possit recuperari iuxta cōmunem DD. sententiam cū *S. Th.* 2. 2. *q.* 152. *a.* 3. *ad* 3. aliàs obligaret ad impossibile, cùm tamen impossibilium non sit obligatio.

QVAERES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti Castitatis.

77 Resp. Obligari ad perpetuò abstinendum ab omni actu venereo tam interno, quàm externo, castitati contrario, & consequenter à morosa, ac voluntaria delectatione de actu turpi; estò illa sit absque desiderio, immò cum proposito non committendi talem actum exteriorem. ita *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 9. *c.* 2. *n.* 2. & patet ex ipsa natura virtutis castitatis simpliciter dictæ, vt constabit eam benè consideranti.

QVAERES III. Sub qua pœna prohibeantur Moniales violare votum castitatis.

78 Resp. Prohiberi sub pœna, quòd si se violari permittant, perpetuo carceri mancipentur: idque ex *cap. impudicas* 27. *q.* 1. & quidem meritò; cum teste *Alexandro ab Alex. l.* 5. *dier. gen. cap.* 12. Virgines Vestales, quæ antiquitus dijs falsis virginitatem vouebant, ex iure scripto, in casu, quo permitterent se violari, virginis cæderentur, & postea viuæ in terram defoderentur in pœnam tanti sceleris commissi.

79 Notat autem *Tambur. supra D.* 11. *q.* 2. abutentem Moniali contra castitatem, iure quidem pontificio in foro contentioso puniri pœna depositionis ab ordine, & amissionis beneficiorū, si sit Clericus, debereque includi perpetuò in monasterio ad agēdam pœnitentiam; si verò sit laicus debere excommunicari, *c. si qua monacharum* 27. *q.* 1. iure autem ciuili puniri pœna mortis, *Authent. de santiss. Episc. §. penult.* bonaque eius si vis, aut

raptus

raptus in tali sacrilegio interueniet, debere applicari monasterio, in quo degebat Monialis modo dicto violata; idque iuxta *l. raptores, §. bona autem, C. de Episc. & Cler.* quod notauit *Farin. delic. carn. q. 146. §. sacrilegium nu. 10.* & cum eo *Tamburin. num. 6.* addens *q. 3. num. 3.* Moniales in proposito casu mitiùs puniri, quàm mares sacrilegij complices, eò quòd ipsis tanta culpa non insit, sicut maribus: qui eas inclusas attentarunt, illarũque pudicitiam solicitarunt, præterquamquod Moniales, cùm nõ rarò inuitæ includantur monasterijs, & addicantur statui religioso contra dispositionem sacrorum canonum; in foro externo, sin minùs in totum, saltem ex parte videntur posse excusari, si ex fragilitate interdum delinquant.

Cæterùm sacrilegium commissum cum Moniali est mixti fori, adeoque æquè principaliter de illo contra laicum cognoscere potest iudex sæcularis, atque Ecclesiasticus; ita vt inter eos sit locus præuentioni, iuxta, *c. proposuisti de foro comp. c. fœlicis de pœnis in 6. & c. cum sit generale de iudicus.* ita *Farin. in praxi crim. q. 8. nu. 132. Gutier. in pract. l. 3. q. 1. n. 13.* alijque DD. ferè cõmuniter teste *Tambur. supra q. 5. num. 1.* contra Baldum, & Nauarrum apud eundem *Tembur. nu. 2.* sustinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & priuatiuè pertinere ad Ecclesiam, etiam contra laicos.

QVAERES IV. An, qualiter, & quo iure Moniales vi voti solemnis castitatis prohibeantur contrahere matrimonium.

80 Resp. Prohiberi iure solùm Ecclesiastico, vt plurimis citatis ostendit *Sanch. l. 7. de matr. D. 26. nu. 2.* & quidem ita, vt non solùm illicitè, sed etiam inualidè contrahant, si fortè attentent contrahere: est de fide, cum sit definita in pluribus Conciliis, & præsertim in *Trident. sess. 24. de matrim. can. 9.* communisque Doctorum, & quidem, cum Religiosi, relicto statu imperfectiori, transeant ad perfectiorem, magna deliberatione præmissa, & annua probatione, ac publicè populo inspectante se Deo per vota consecrauerint, æquum erat, vt Ecclesia saltem prouideret eos non posse postea validè matrimonium contrahere, ne aliàs daretur ansa descendendi ad statum imperfectiorem. & ex priori fide violata scandala multa, & grauia identidem pullularent.

81 Notat porrò *Lezana tom. 1. cap. 25. num. 15. ex Toleto l. 1. cap. 39.* eos, qui scienter contrahunt matrimonium cum Monialibus, & Moniales ipsas contrahentes incurrere excommunicationem

tionem latam in *Clem.* 1. *de consang. & affinit.* additque ex eodem *Toleto l.* 7. *c.* 15. eum, qui Monialem recipit in vxorem, in pœnam tanti sacrilegij prohiberi contrahere cum quacunque alia: idque ex 26. *q.* 1. *can.* si ergò.

QVAERES V. An violatio voti castitatis respectu Monialis vt sic importet plures malitias in confessione necessariò exprimendas.

82 Resp. Non importare, nisi malitiam sacrilegij, ideoque Glossam (dum ait) in *cap. virginibus* 27. *q.* 1. eum, qui copulam habet carnalem cum Moniali, illaqueari tribus criminibus, nempè sacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio spirituali (quatenus violat sponsam Christi) & incestu (cum Monialis sit sponsa Dei, qui est pater noster, & consequenter consanguinea nostra, cum omnes simus filij Dei) sano modo intelligendam: nimirum violationem Monialis præter malitiam sacrilegij, quæ necessariò exprimi debet in confessione, inuoluere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggrauant delictum, dicique possunt veluti circumstantiæ aggrauantes; hinc tamen non sequitur eas importare diuersa crimina simpliciter dicta, & consequenter necessariò exprimenda in confessione: cùm probabile sit circumstantias aggrauantes intra eandem speciem non esse necessariò distinctè confitendas, vt suo loco tradunt DD. Et certè, quod violatio Monialis importet malitiam sacrilegii, constat, quia Monialis vi religiosæ professionis est persona Deo sacra; qui autem peccat contra personam sacram, committit sacrilegium vt colligitur ex *c. impudicas, c. virginibus, & c. si qua Monacharum* 27. *q.* 1.

Concedo tamen quòd, si Monialis violans castitatem cum Sacerdote inuincibiliter ignoret, aut non aduertat per votum castitatis à se & à cõplice emissum duplicẽ induci rationem sacrilegij actui luxuriæ à se commisso; non tenetur talem circumstantiam confiteri: quàm aliàs confiteri deberet, teste *Less. l.* 4. *de iust. c.* 3. *n.* 84. cum, data hypothesi, violatio castitatis per accidens annexam non habeat duplicem illam rationem sacrilegij: & hoc ob doctrinam traditam à *Sanch. l.* 1. *mor. cap.* 16 *num.* 10. illum scilicet, qui carnaliter cognoscit fœminam, quam noscit non esse suam, ignorat tamen inuincibiliter esse ipsius consanguineam (cùm verè sit consanguinea) esse reum fornicationis, non item incestus: cùm malitia incestus non possit ei imputari ad culpam, vtpotè incognita, adeòquè inuoluntaria. Quæ doctrina benè

K notan-

notanda est à Confessarijs, tanquam fauorabilis rudioribus pœnitentibus: cùm enim ij ex ruditate ingenij, aut defectu scientiæ, vel etiam aduertentiæ in peccatis Luxuriæ plerumque apprehendant solùm rationem generalem peccati contrà castitatem, nullo modo aduertendo malitiam adulterij, incestus, sacrilegij, &c. non tenentur posteà confiteri has tales malitias (etsi post factũ illas aduertant) sed sufficit eos confiteri se peccasse contrà castitatem, seu peccato Luxuriæ.

Accedit, quòd si Monialis fornicetur cum viro coniugato inuincibiliter non aduertens se ex parte complicis committere adulterium; & tamen dicat in confessione se commisisse adulterium (quod verè non commisit, dato quòd in actu peccandi nō aduerterit hanc talem malitiam) si postea doctior facta cognoscat copulam à se habitam cum viro coniugato non habuisse malitiam adulterij formalis, sed solùm materialis, ideòque non culpabilis; non tenetur in alia confessione manifestare: cùm sufficienter confessa sit suum peccatum, nempe simplicem fornicationem (loquendo de malitia consurgente ex parte complicis) hòc ipso quòd confessa est se adulterium commisisse; quod continet in se totam malitiam fornicationis simplicis, superaddendo illi aliam malitiam oppositam iustitiæ, per quam constituitur in esse adulterij: sicque non est opus illam confiteri se commisisse fornicationem; cùm confitens adulterium implicitè confessa sit & fornicationem.

Adde ex *Card. de Lugo* D. 16. *de pœnit. nu.* 640. *& alijs*, ab ipso relatis *nu.* 645. quòd si adstrictus voto castitatis fornicetur, & in confessione dicat se fornicatum fuisse, omissa inculpatè circumstantia voti; sufficit illum posteà confiteri se violasse votum in re graui: & ratio est, quod violatio voti secundùm se habet suam malitiam vltimò completam, & in specie atoma independenter à malitia opposita castitati; ideòque malitia violationis voti sufficienter potest explicari, non explicata malitia, quæ aduersatur castitati:

QVAERES VI. In quibus casibus Moniales violent votum castitatis.

83 Resp. Violare, si quem ex actibus sequentibus exerceant: & quidem 1. si deliberatè capiant delectationem morosam de rebus venereis; si propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde secuta turpiter delectentur: si munusculis, literis, aut nuncijs turpes foueant amicitias, siue cùm alijs monialibus, siue cum personis

ſonis laicis : ſi ex malo fine obſcœnos habeant ſermones, aut ex alijs audiant, libroſve turpes, & amatorios legant : ſi retineant obſcœnas imagines, vel etiam proprii amaſij imaginem· ſi aſpiciant obiecta impudica, & valdè prouocantia ad libidinem, vel ſe inſpiciendas exhibeant ijs, à quibus ſciunt ſe turpiter amari : ſi laſciua canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem ſui amorem : ſi à ſomno excitatæ delectentur de ſomnijs obſcœnis noctu habitis : ſi turpes habeant conuerſationes, ſiue cum alijs Monialibus, ſiue cum ſæcularibus : ſi carnaliter delectentur oſculis amplexibus & alijs tactibus obſcœnis ; ſi indebitè ſe ornent ad malum finem· ſi voluntariè ſe detineant in occaſione proxima violandi votum caſtitatis : in his, inquam, omnibus caſibus violatur votum caſtitatis à Monialibus.

Vnum hic obiter moneo, amiciſſimum *P.* Dianam *p.9.tra.9. reſol.2.* videri minus ſufficienter impugnaſſe quod dico *tract.4. c.3.nu.70.* copulam ſcilicet habitam cum fœmina dormiente in eam ante ſomnum non conſentiente habere malitiam Raptus formalis. impugnat enim, tum quia in hoc caſu non videtur interuenire iniuria, ac violentia, quæ ſupponitur ad raptum ; cum abſit fraus, & ea ipſa iniuria, quæ fit fœminæ, ei non ſit nota, vtpotè concubitum non ſentienti ratione ſomni, quo eſt conſopita : tum quia alioqui ſequeretur eum, qui haberet talem copulam, incurrere pœnas à Sacris Canonibus latas contra Raptores, attenta doctrina *Leſſ.l.4.c.3. nu.66.* extendentis pœnas Raptorum ad illos, qui non traducunt fœminam de vno loco ad alium ad illam violandam. Neutra autem harum rationum videtur probare intentum : non prior, cum iniuria ſit iuris alieni violatio, quæ adeſt in præſenti caſu hoc ipſo quod quis abutitur corpore mulieris ſine eius conſenſu ; nec tollitur ex eo, quòd fœmina non ſentiat concubitum, vt patet : præter quam quod hic non deeſt vis, ſeu violentia; cum vis ſit rei maioris impetus, qui repelli non poteſt, *l.1.& 2.ff.quod vi metuſue cau.ſi.* quod in noſtro caſu verificatur, vt conſideranti facilè conſtabit : non poſterior ratio probat intentum: cum copula, de qua hic, habeat formalem malitiam raptus ſolùm per participationem, non autem in toto ſuo rigore ; quod tamen requiritur ad incurrendas pœnas; quippe quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Addo item minùs ſufficienter improbari ab eodem *P.* Diana *ſup.reſ.2.* quod dico *tr.4.c.3 nu:70.* copulam videlicet habitam

cum muliere mortua includere malitiam bestialitatis: ex eo enim impugnat hanc assertionem, quod bestialitas sit concubitus cum re animata non eiusdem speciei, ac est homo, & copula habita cum muliere mortua non sit concubitus cum re animata, vt patet, idque iuxta communem sensum Doctorum modo dicto definientium bestialitatem: quasi verò S.*Thomas* 2.2. *q.*154. *art.* 11. *in corp.* Caiet.*ibi* T*abiena*,& *Armilla* v.*bestialitas*. Ang. v. *Luxuria* Azor.*p.*3.l.3.*c.*22.*Laym.l.*3.*sect* 4. *nu.*14. *Bonac. de matr.q* 4.*p.*12.*nu.*1.*Gesuald.de Bonon.tom.*2. *tr.*12. *cap.*1. *nu.*34. *Binsfeld.p.*2.*cap.*8.§.9 *Enchirid.* & alij bestialitatem non definiant, quod si coniunctio carnalis cum re alterius speciei, non exprimentes quod ea res sit viuens, aut animata, sicut vult *P. Diana*. Vnde infero quod, cum tot graues Doctores definiant bestialitatem eo modo, quo ego definiui; non video, cur talis definitio non debeat admitti vt probabilis: hac autem admissa vt probabili, admitti debet vt probabilis doctrina à me data quam impugnat P.*Diana*; cuius doctrinam ego item admitto vt probabilem.

QVAERES VII. Vnde Clausura adeo conferat ad votum castitatis.

84 Resp. Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & grauia pericula illam violandi: 2. quia per illam Moniales faciliùs retrahuntur ab excessibus, in quos aliàs facilè ruerent: 3. quia liberior conuersatio ijs auferret sanctam simplicitatem, ac ostium aperiret carnis suggestionibus: 4. quia pulchritudo neglecta solet efficaciùs allicere, & communiter nitimur in vetitum, iuxta illud *Prou.*9. *Aquæ furtiuæ dulciores sunt*: quæ cùm locum habeant in Monialibus, facilè apparet, quàm acriter irritari posset impudentia hominum scelestorum, si ex frequentiùs paterent illorum aspectibus, ijsque concederetur liberè confabulari cum illis, diutiùs conuersari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ sine dubio euenirent non raro, si Moniales non astringerentur lege clausuræ; vt vel hinc patet, quòd in præsentia, estò Moniales teneantur manere perpetuò intra clausuram; nihilominus interdum non desunt homines adeò impudentes, vt aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cum fœminis sæcularibus, sacrilegè audeant accedere ad monasteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minùs cautam ad turpissimos actus, & ad violandam fidem Christo ipsarum Sponso datam in religiosa professione: ex his ergo capitibus, & alijs similibus,

quæ

quæ facilè occurrere poterunt consideranti, sequitur obseruantiam clausuræ summopere conferre ad seruandam castitatem, ideoque iure optimo fuisse præscriptam Monialibus.

85 Hinc Summi Pontifices semper quàm maximè inuigilarunt circa custodiam clausuræ Monialium, multisque medijs curarunt eam integram, ac inuiolatam seruare; modò ferendo excommunicationem latæ sententiæ, reseruatam Papæ, cum alijs pœnis contra Moniales egredientes è clausura, necnon contra alios ijs in hoc fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.) modò reseruantes Sedi Apostolicæ violationem clausuræ Monialium ob malum finem, contra castitatem (quod præstitit Clement. VIII. anno 1602.) modò prohibendo Monialibus, ne admittant intra clausuram proprij monasterij quamcumque personam, cuiuscũque generis, conditionis, aut sexus (quod factum est in *c. periculoso* superiùs citato, & in *Conc. Trident. sess. 25. de Regular. c. 5.* modò interdicendo quibuscumque personis tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus, ne sine debita facultate accedant ad monasteria Monialium (quod fuit statutum in citato *c. periculoso*, & innouatum à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa pastoralis officij*:) modò præcipiendo, ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi monasteria Monialium à Sede Apostolica, id faciant sine consensu ipsarum Monialium præstando capitulariter, & per secreta suffragia (quod præscripsit Vrban. VIII. anno 1624.) modò committendo Ordinarijs locorum, vt procedant contra Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, & quidem quoad omnia delicta, etiam non notoria, nec cum scandalo populi (quod statuit Greg. XV. in Bulla, quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia*:) modò alia similia statuendo, quæ ad seruandam clausuræ custodiam non parum prodesse poterant, *&* *c. seq.* proponentur.

QVAERES VIII. Quantum conducere possit ad seruandum votum castitatis, vt Moniales quàm maximè abstineant à conuersationibus Secularium.

86 Resp. Ita conducere, vt sit valdè difficile castitatem seruari illibatam, si adsit frequentia conuersationum Sæcularium; quo modo *S. Bernard. ser. 40. in Cant.* sic Religiosum alloquitur: *Sede solitarius vt turtur, nil tibi, & turbis · nil cum multitudine cæterorum: etiam ipsum obliuiscere populum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Cuius rei ea est

ratio, quòd in conuersatione sæcularium interueniunt & colloquia interdum minus bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia praua) & aspectus minus cauti (cùm tamen mors intret per fenestras) & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiscentiæ, & virtutem ipsam castitatis manifesto exponunt periculo. Vt proinde meritò Sacra Congregatio ad tollendam quamcumque occasionem sæcularium conuersationum præceperit tum ne sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, vel cantum, permittatur accessus ad crates Monialium, *Lezana tom.* 1. *cap.* 25. *nu.* 36. ex Gauanto: tum vt rota, seu fenestella, ex qua Moniales exponunt sacras vestes ad vsum sacrificij Missæ, duplici claue obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium, *Nald. v. Monialis nu* 10. tum vt clauis fenestellæ, ex qua Moniales sacram sumunt communionem, perpetuò maneat apud Confessarium, *Gau. in manu. v. Monialium Ecclesiæ nu.* 7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales causa concionandi, aut celebrandi Missam, vllo quæsito colore, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alloqui possint, *Bonac q.* 3. *de claus. p.* 4. *nu* 3.

QVAERES IX Quo modo Moniales ad seruandum votum castitatis teneantur abstinere à superfluis ornamentis.

87 Resp. Teneri abstinere tum quoad vestes, quas induunt, ne scilicet sint ex materia pretiosiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, sed modestæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur: sicut enim asperior cardo facit pannum leniorem, inquit S. *Bern ep ad Guilelmum*, sic asper habitus carnem facit castiorem: tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, & multò minùs vtantur cincinnis, aut fucis vultum oblinant; sic habetur in *Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, sandalitijs, comatis, & cornutis crinibus virgatis caputiolis non vtantur*: qua de re *Tambur. sup* D. 10. *q*, 2. *nu* 16. & 17. monens ex *Nauarro c.* 23 *num.* 18. quòd, si Monialis nouitatem inducat in se ornanda, & sic ornata se ostendat sæcularibus, qui inde grauiter prouocentur ad libidinem, non videtur excusari à peccato mortali; secùs, si ex leuitate, ac vanitate muliebri absque praua intentione.

QVAERES X: Quàm solicitè, ac studiosè debeant Moniales declinare quamcumque minimam occasionem delinquendi contra castitatem.

88 Resp. Quòd, cum iuxtà communem SS. Patrum sententiam conseruatio castitatis maximè pendeat ex fuga occasionum: quo pacto *S. Aug. lib. de honest. mul. cap 2.* ait: *Nec tibi verecundũ sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere*; ad hoc vt Moniales votum castitatis exactiùs obseruent, in eo maximè debent insistere, quòd quamcumque minimam occasionem eius obseruationi aduersantem omni diligentia, ac studio declinent. Sic Clemens VIII. teste *Gauant. sup. in addit. manual. V. Monialium clausura num.* 10. prohibuit, ne catelli admittantur intra Monialium monasteria: sic in Concilio Romano sub Innocent. III. *c.* 27. cautum est, ne Moniales vnà cum Canonicis, & Monachis conueniant in Ecclesia, & in Choro, ad psallendum, vt habetur in *c. perniciosum* 25. *q* 2. sic in Nicæna Synodo 2. *c.* 20. prohibita fuerunt Monasteria duplicia, in quibus sub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales: sic *Conc. Triden. sess.* 15. *de Regul. c.* 5. prohibet, ne hodie Monialium monasteria construantur extra ciuitates; & hortatur, vt ea, quæ sunt extra mœnia, in ciuitatem, aut oppidum reuocentur: sic Sacra Congregatio anno 1583. censuit monasteria Monialium non esse erigenda, nisi in locis muro munitis, vt refert *Tambur. sup D.* 34. *q.* 2. *nu.* 3 sic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teste *Bonac. sup.* interdixit Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, *ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio*, seu domui Monialium, aut Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alios secum retineant, neue extra tempora generalium confessionum (quibus soli tantùm Cõfessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet cùm sua habitatio, aut virorum domus, vel monasterium, in quo degit, à Monialium, seu Sororum Monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen, & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, *reficiant, aut cibum sumant*: idque *sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendis, alijsque eiusdem Congregationis arbitrio*. Sic Gregor. XIII. apud *Bonac. sup. p.* 2. *nu* 5. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ prohibuit quibusdam Regularibus, ne scriberent literas Monialibus sui Ordinis (quamquam talis prohibitio non

extendatur ad Religiosos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, sicut notauit idem Bonac & ante illum *Nauar cons. 19 de sent. excommunic.* Sic Gregor. XIII. anno 1582 decreuit, ne ij qui-bus cura est Monialium, ingrediantur clausuram, nisi in casibus necessarijs, & tunc cum paucis, senioribus, ac religiosis, idest deuotis viris: sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarij locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valde salubria statura iuxta præsentium temporum necessitatem ediderunt ad effectum, vt Monialibus auferretur omnis occasio delinquendi contra castitatem, quantumuis valdè remota, parua, & ex se non multùm æstimabilis; idque vt hinc Moniales ipsæ intelligerent, quanta diligentia, ac studio debeant euitare quamcumque minimam occasionem violandi votum castitatis; memores illius consilij, quod traditur *Eccl. 21. Quasi à facie colubri fuge peccatum*; & illius quod habetur, *1. Cor 6. fugite fornicationem*.

89 Multa alia, quæ hic quæri possent de castitate Monialium, proponuntur, & explicantur in nostro *trac. de votis c. 3 per totũ*, ideoque ea in præsentia consultò omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Moniales:

99 Item

124 *Ex dicto voto non tenentur implere quæcumque continentur in regula.*

125 *Violatio regulæ non obligantis ad peccatum potest esse actus virtutis.*

126 *Talis violatio rarò contingit sine aliqua culpa.*

127 *Violans talem regulam subijcitur pœnæ.*

128 *Violans ieiunium in regula præscriptum sub mortali, & præceptum ab Ecclesia, duo facit peccata.*

129 *Moniales qualiter possint se obligare contrahendo sine licentia Superioris, & qualiter contrahendo cum licentia.*

130 *Contractus à religioso factus de licentia Prælati nequit irritari.*

131 *Prælatus irritat contractum factum à Moniali de licentia Abbatissæ iniquè data.*

132 *In dubio obediendum, sed non semper, nec in omnibus casibus, quorum aliqui referuntur.*

QVAERES I. Cui, propriè loquendo, faciant Moniales votum obedientiæ.

90 Resp. Quòd, cùm iuxtà dicta hìc *cap.3.sect.1.q 4*, Moniales emittere possint religiosam professionem in manibus siue Abbatissæ, siue proprij Prælati respectiuè (seruata tamen in hoc consuetudine vniuscuiusque Ordinis, ac loci, quæ potest esse varia; cum Prælatus, & Abbatissa quoad hoc dici possint concurrere cumulatiuè, ideoque detur quasi locus præuentioni) consequenter dicendum est Moniales emittere votum obedientiæ siue Prælato proprio, siue propriæ Abbatissæ, prout professionem emittunt in manibus huius, aut illius: neque verò ex eo quòd Moniales votum obedientiæ emittant Abbatissæ, sequitur istam posse ijs præcipere in virtute sanctæ obedientiæ; vt benè notauit *Sanchez lib.6.moral.cap.1.num.21.* & nos ipsi ostendemus inferius *q.14.*

QVAERES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti obedientiæ.

91 Resp. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, siue immediato, siue mediato, in ijs, quæ sunt iuxta regulam, exequendo ea, quæ ipsis debitè præcipiuntur: non quidem per obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout sunt præcepta) sed per obedientiam materialem tantùm,

vide-

videlicet ea quacunque ratione exequendo. ita *Sanch. sup. nu. 6.* & patet, quia alioqui Moniales tenerentur parere præceptis Superioris sub ratione, quòd præcepta sunt; hoc autem nemo dicet.

QVAERES III. An votum obedientiæ obliget Moniales sub peccato mortali, & quando.

92 Resp. Quòd, quamuis ex genere suo obliget sub mort. & vsu communi religionum receptum sit, vt, si Superior solùm simplici verbo præcipiat, quantumuis materia præcepta sit grauis, non censeatur velle obligare sub mortali, quantùm est ex suo præcepto positiuo, ac voto obedientiæ; nisi fortè in virtute sanctæ obedientiæ, aut alia æquiualenti forma indicet se intendere obligare in præsenti materia, quantùm potest: vt aduertit *Suar. to. 3. de Relig. l.* 10. *c* 4. *nu.* 11. id tamen fallit quoad Moniales; & hoc ob dicenda *q* 15. *&* 16.

QVAERES IV. Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti obedientiæ.

93 Resp. Teneri parere in ijs omnibus, quibus per tale votũ se subijciunt, siue immediatis, siue mediatis, siue regularibus, siue non regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferiùs explicando) Prælatis regularibus (si ijs immediatè subijciantur) & propriæ Abbatissæ: est communis DD. & constabit ex dicendis in qq. sequentibus.

QVAERES V. Quo modo Moniales teneantur parere Papæ vi voti obedientiæ.

94 Resp. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipse quomodocumque præcipit, sed solùm in ijs, quæ præcipit tanquam specialis Prælatus religionum, in ijs exigendo obedientiam sibi debitam ex promissione voti obedientiæ, & quæ sunt iuxta propriam regulam: ita *Sanch. sup. n. 8.* & probatur ex eo quòd, cùm ipse sit caput omnium Prælatorũ regularium, & ab eo pendeat eorum iurisdictio: decet obligationem illis ex voto acquisitam ei efficaciùs acquiri.

QVAERES VI. Qualiter Moniales teneantur parere Ordinario loci vi voti obedientiæ.

95 Resp. Distinguendo; vel eæ immediatè subijciuntur Episcopo; & sic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælato regulari, si illi immediatè subijcerentur, vtpotè exemptæ ab ordinario loci, cum Episcopus respectu illarum sit ipsarũ Prælatus instar Prælatorum regularium, & aliàs votum obedien-

tiæ

tiæ obliget ad parendum cuicunque proprio Prælato: vel eæ sunt exemptæ ab Ordinario; & sic non tenentur obedire illi ex voto obedientiæ, cum eæ ipsi non subdantur tanquam proprio Prælato, sed tantum Prælatis sui Ordinis, ideoque cesset ratio obediendi illi ex obligatione voti; nisi quoad obseruantiam clausuræ à *Concil Trident. sess.25. de regular. cap 5.* Ordinarijs commissæ, etiam quoad monasteria exempta modo infra explicando.

96 Dixi, *nisi quoad obseruantiam clausuræ*; vt innuerē, quòd, cum teste *Suar. sup. c.11 nu.18.* votum obedientiæ obliget ad parendũ etiam illi, cui à proprio Prælato delegatur facultas præcipiendi: & ex alia parte de facto iam cõpetat Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis cura clausuræ Monialium aliàs exēptarum; dicendum est Moniales, etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente clausuram, non solùm ex virtute generalis obedientiæ, sed etiam ex ipso voto obedientiæ, quod emittunt: ita docti viri consulti.

97 Quod autem diximus *q. præcedenti* de Papa, Moniales scilicet non teneri ei parere ex voto obedientiæ, nisi in ijs, quæ sunt iuxta propriam regulam, & quando precipit tanquam specialis Prælatus religionum (quod non facit semper) à fortiori dicendum est de Ordinarijs, quoad Moniales ipsis immediatè subiectas: sicque illas non peccare contra votum obedientiæ, si transgrediantur leges generales, quas illi faciunt pro tota diœcesi; par si quidem ratio militat in vtroque casu.

QVAERES VII. Quo pacto Moniales teneantur parere Prælatis regularibus sui Ordinis ex voto obedientiæ.

98 Resp. Teneri, si sint exemptæ ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri religiosi eiusdem Ordinis: cùm votum obedientiæ, quod emittunt Moniales, sit eiusdem rationis, ac votum, quod faciunt religiosi eiusdem Ordinis, sicque inducat eandem obligationem; secùs, si Moniales sint immediatè subiectæ Ordinarijs locorum: hæ enim ex voto obedientiæ tenentur parere Ordinario, non proprijs Prælatis regularibus, ob rationem allatam *q.6.*

QVAERES VIII. Quomodo Moniales teneantur ex obedientiæ voto parere Abbatissæ, seu Priorissæ monasterij.

99 Resp. Quòd, cum Moniales per obedientiæ votum voueant parere Abbatissæ iuxta potestatem, cuius ipsa est capax: & potestas, cuius est capax Abbatissa ratione sexus, sit potestas non spi-

spiritualis, sed domestica, ac ciuilis (qua em habet materfamilias in filios, & magistratus ciuilis in ciues :) consequenter Moniales debent ei precipienti parere, etsi non possit pręcipere in virtute sanctę obedientię (quod ostendimus *q.14*) & quidem sub peccato mortali, si cōstet illam præcipere animo taliter obligandi, & aliàs qualitas rei, & materię pręceptę hìc, & nunc iudicio prudentis viri censeatur grauis. ita *Sotus in 4. d.20. q.1. art.4. Sanch. sup. nu.17. & 18 Tambur. de iure Abbat.* D.12. *q.4.* alijque penes ipsum: & probatur ex eo quòd, quamuis sexui fœmineo, vtpotè non ita prudenti, non deceret communicari ab Ecclesia potestatem spiritualem, necessarium tamen erat ad bonum regimen Monialium degentium in monasterijs, ei committi aliquam gubernandi potestatem : cùm Moniales immediatè, & proximè regi non possint per viros ob periculum cohabitationis cum fœminis ; & ex alia parte necessariò indigeant dirigi per aliquam potestatem proximam, ac immediatam; adhoc autem pręstandum non requiritur absolutè potestas spiritualis (cuius est incapax fœmina iure ecclesiastico) sed sufficit potestas ciuilis, ac domestica ; sicque Moniales vi huius tenebuntur obedire Abbatissæ præcipienti iuxta limites talis potestatis modo infra explicando.

100 Nobiscum sentit *Suar. tom.4 de relig. tract.9. l.1. c.12. nu 9.* dicens quòd, cùm Moniales promittant obedientiam Abbatissæ, seu Priorissæ (vt constat ex formulis profitendi) si Abbatissa ita præcipiat, vt fidem datam exigat, obligabit in conscientia : vel (si modus loquendi magis placet) votum ipsum obedientiæ obligabit, posita tali iussione, quę est quasi applicatio materiæ voti : in quo eadem est ratio potestatis, & obligationis in fœmina, quę in viro ; hæc ille, quæ magis etiam constabunt ex infra dicendis. Vnde fit, doctrinam illam, quam communiter tradunt DD (videlicet votum religiosę obedientię non obligare sub mortali religiosos, etiam data grauitate rei præceptę, nisi in casu, quo Superior præcipiat in virtute sanctę obedientię, aut sub alia forma æquiualenti; idque ex vsu religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad Moniales respectu proprię Superiorissę: cùm hęc nō possit imponere formalia pręcepta obedientiæ, sicque respectu ipsius cesset ratio dictę doctrinæ : quare quotiescumque Superiorissa Monialium pręcipit ipsis aliquid graue verbis iudicio boni viri indicantibus illam intendere

dere obligare sub mortali, Moniales eo ipsò sub mortali tenentur ei parere.

QVAERES IX. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Vicariæ, seu Subpriorissæ monasterij.

101 Resp. Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria monasterij non sit Prælata Monialium, cui sit votum obedientiæ: teneri tamen obedire ex potestate ciuili, ac politica, quæ vtique cõpetit dictæ Vicariæ (cùm & ipsa sit Superiorissa monasterij, quãuis subordinata Abbatissæ) & iuxta superiùs dicta sufficit, vt Moniales obligentur ad obediendum sub peccato etiam mortali si res præcepta sit ex obiecto grauis, & modus illam præcipiendi indicet intentionem præcipientis esse obligare sub culpa graui: ita docti Neoterici à me consulti.

QVAERES X. An Moniales vi voti obedientiæ teneantur parere ijs, qui interdum ipsis deputantur in Vicarios.

102 Resp. Non teneri regulariter, cùm illi re vera non sint Prælati Monialium & consequenter cesset obligatio illis obediendi. ita in terminis Miranda *tom.2.manu. q.21. art 2.*& cũ eo *Lezána tom 1 c 25. num 2.* qui tamen intelligi debent de ijs Vicarijs, qui pręcisè sunt Vicarij, non autem simul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam delegati ad tale munus Vicarij à Prouincialibus, vel Generali; sicut in specie aduertit idem Miranda: his enim vtique tenentur obedire ex voto.

QVAERES XI. Cui Moniales debeant potiùs obedire, Ordinario loci, an proprio Prælato regulari, vel è contra.

103 Resp. Cum distinctione; vel loquimur de Monialibus exẽptis, & hę potiùs debent obedire Prælato regulari, quàm Ordinario, exceptis ijs, in quibus ipsæ subijciuntur Ordinariò, qualis est in primis obseruantia clausuræ; si quidem, posita exemptione, quo ad alia non subduntur Ordinario, & consequenter nec tenentur illi obedire: vel loquimur de Monialibus immediatè subiectis Ordinario, & hæ simpliciter debent ipsi obedire in omnibus, non autem Prælato regulari, vtpotè quæ re vera nullo modò subijciuntur illius iurisdictioni: colligitur ex *Sanch.l.6. mor. cap.1.nu.13.*

Vtrum verò Moniales debeant potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, vel è contra.

104 Resp. Iuxta distinctionem datam *q.praec.* debere potiùs obedire Ordinario, quam Abbatissæ, si eæ immediatè subiaceant ipsi Or-

Ordinario: obedire, inquam, & quidem non solum in ijs, quæ spectant ad ecclesiasticam disciplinam, ac criminum punitionem sed etiam in iis, quæ concernunt regularem obseruantiam: Colligitur ex *Sanch.loco sup.allegato*, & probatur, quia Ordinarius verè est Prçlatus talium Monialium, eæque ipsi subsunt vnà cum Abbatissa, non minùs quàm subsint Prçlato regulari Moniales exemptę vnà cum sua Abbatissa: sicut ergo hę debent potiùs parere Prçlato regulari, quàm Abbatissæ, etiam quoad regulares obseruantias: ita & Moniales subiectę Ordinario, ei debent potiùs obedire, quàm Abbatissę, etiam quoad regularem obseruantiam

QVAERES XII. In quibus teneantur Moniales parere ex voto obedientię.

105 Resp. Teneri parere in omnibus ijs, quę sunt iuxta regulam proprij Ordinis, & sunt proportionata proprio ipsarum sexui: idque, etsi solùm indirectè: aut implicitè in ipsa regula continëantur, quod aduertit *S.Thom.* 2 2. *quæst.*104. *artic* I. & concedunt etiam alij Doctores, apud *Castr.Pal.tract.*16.*D.*4. *par.*4 *nu.*4.

QVAERES XIII. An vi voti obedientiæ, quod emittitur Abbatissę, possit ipsa imponere Monialibus prçcepta spiritualia; idest in ordine ad finem spiritualem, eęque teneantur illa implere sub peccato.

106 Resp. Non posse, nisi fortè Prelatus ipse Monialium illis prçcipiat, vt obediant Abbatissę iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui. ita R*odriq.tom.*I.*q.*15.*art.*I.*Sotus in* 4.*d.*20.*q.*I.*art.*4. alijque, quos refert, ac sequitur *Sanch.nu* 19. & probatur, quia Abbatissę non competit nisi sola gubernatio domestica. & politica instar potestatis ciuilis, & matrisfamilias: huiusmodi autem potestas solùm extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempè ad tranquillam reipublicę, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum est de Abbatissa, cùm de ea sit par ratio, vt patet.

107 Ex quo benè infert *Sanch.nu.*30 quòd, quamuis Prælato regulari prçcipiente suis religiosis, vt quotidie audirent Missam ex eodem fine, quo Ecclesia prçcipit Fidelibus auditionem Missę, & quidem animo obligandi sub mortali peccato: mortaliter peccarent religiosi vel vnico die Missam omittentes; secùs esset, si Abbatissa suis Monialibus hoç idem prçciperet sub peccato (quod posset.

posset facere) tunc enim Monialis semel omittens Missam non peccaret mortaliter. Et ratio diuersitatis est ex ratione diuersi finis intenti à Prælato regulari, & ab Abbatissa, in dicto præcepto, ex quo fine grauitas materiæ pensari debet ad obligationem sub mortali, aut veniali peccato; siquidem finis intentus à Prælato est spiritualis (nempe spiritualis profectus religiosorum :) finis verò intentus ab Abbatissa est temporalis(idest bona gubernatio, & pax monasterij :) constat autem, quòd omissio vnius missæ est materia grauis respectu finis spiritualis, non item respectu finis temporalis.

108 Dixi sub initium responsionis, *nisi fortè Prælatus Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatissæ,&c.* vt innuerem Moniales in tali casu teneri sub mortali obedire præcepto spirituali imposito ab Abbatissa: quia tale præceptum sic obligans nõ oriretur ab Abbatissa, sed à Prælato, sicque Abbatissa solùm esset velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt sine qua illud non obligaret. Quo modo, si in regula religionis extaret præceptum obligans sub mortali ad obediẽdum Abbatissę, in aliquo casu esset mortale ei non obedire, etiamsi materia præcepti ab illa facti esset spiritualis; idque non præcisè ob Abbatissæ præceptum, sed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatissæ, vt per conditionem sine qua non; ita *Sanch. num.* 25. addens *num.* 26. præfatam vim obligandi in casu proposito non tribui præceptis Abbatissæ ex eo solum, quòd ea confirmarentur à Prouinciali; nam innouatio, vel confirmatio nullum ius nouum tribuit, sed antiquum conseruat, vt tradit *Gloss. in c. cum dilecta, v. non videremus, de confir. vtili, & cap. quia, v. forma de concess. præb.*

QVAERES XIV. An Abbatissa, stante voto obedientiæ, quòd ei faciunt Moniales, possit eis pręcipere in virtute Spiritus sancti, aut in virtute sanctę obedientię, & facere pręcepta formalia obligantia sub mortali.

109 Resp. Non posse, &, si taliter præcipiat, non tenere factũ: quamuis *Rodriq. Salas, Azor. Corneio, Lezana, & Nald.* relati à *Diana p 5 tr. 9 resol.* 16 oppositum sustineant. ita *Val. tom.* 4. *D. 7. q. 16. p. 3. Sylu v. Abbatissa num.* 1. *Sanch. sup nu.* 21. *Portel de dub. regul. v. Abbatissa num* 1. *Baldell l. 5. D. 6. num.* 1. alijque tum apud ipsum, tum apud *Dianam resol. cit.* & probatur quia ex Ecclesiæ vsu præcepta prædicta imponere pertinet ad solos Prælatos ecclesiasticos spirituali potestate pręditos : vnde cõstat

stat

stat Principes, & alios Superiores sæculares nunquàm sic præcipere: præterquamquod præfata præcepta non possunt imponi, nisi ab habente potestatem spiritualem: hæc autem non potest competere fœminæ; cùm ad eam requiratur status clericalis, & aliqua spiritualis eminentia gradus, quæ significatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut saltem per primam tonsuram; cuius tamen status, & gradus clericalis fœmina est incapax, vtpotè ex ipsa qualitate sexus habens statum subiectionis, vt notant communiter Doctores.

A nobis cum supra citatis Doctoribus dissentit *Sanctor. in const. minor. c. II. stat. 7. ex Miranda de Monial. q. 6 ar 4. concl. 3.* & probat ex eo quod præcipere in virtute sanctæ obedientiæ non spectat ad ordinem, aut potestatem spiritualem dependentem ab ordine; & aliàs fœmina simpliciter dici nequit incapax rerũ spiritualium; cùm de facto recipiat gratiam, characterem baptismi, & habitus infusos, qui sunt res spirituales; nec possit assignari, cur sit capax eiusmodi rerum spiritualium, & non possit esse capax iurisdictionis spiritualis, & correctiuæ; siquidem par ratio militat de vtrisque: nec obstat *cap. noua de pænitent. & remiss.* cum ibi solum decernatur de potestate clauium, benedictione, & lectione ex potestate clauium dependente; & alioqui iurisdictio præceptiua non sit vsus clauium, vtpotè competens etiam Laicis in Ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præterquamquod durum est, quod Moniales in manu Abbatissæ voueant obedientiam, & non sit, qui votum obedientiæ ab illis immediatè possit exigere: stante quod Episcopus, aut Prælatus, quibus respectiuè subsunt Moniales, non sunt immediatè Superiores earum, sed solum superintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per se facere non possunt: ita *Sanctorus*.

110 Nec obstat dictis, quod Moniales votum obedientiæ emittunt Abbatissæ, sicque ipsa videtur posse exigere obedientiam virtute talis voti debitam; quod est præcipere in virtute obedientiæ, nam votum obediendi alteri intelligitur, prout moris est obtemperare, nempe si laico fiat; sicut obedientia deberi potest laico, qui nequit facere spirituale præceptum; quod omninò euenit in casu nostro, in quo cùm Moniales voueant Abbatissæ obediẽtiam iuxta potestatem, cuius ipsa est capax (quæ est instar potestatis domesticæ, & ciuilis) consequens est, quod ipsa non possit imponere Monialibus subditis præceptum spirituale; quale est,

quod fit in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma: ita *Sanch. sup. num. 21.*

111 Aduertendum tamen est hic vnum ex eodem *Sanch. sup. cap. 4. num. 45.* quòd si Abbatissa præcipiat Moniali subditæ in virtute sanctæ obedientiæ aliquid ita graue, vt meritò posset illud præcipere sub peccato mortali, Monialis re vera sub mortali teneretur illud implere; & ratio est, quòd vtens forma illa præcipiendi, etsi excedat ipsius potestatem, adeoque vsus illius sit ineptus; satis explicat suam mentem esse velle illo suo præcepto obligare secundùm totam suam potestatem, & eo modo, quo Superiores habentes iurisdictionem spiritualem intendunt præcipere, dum vtuntur simili forma præcipiendi: cum Sanchez sentit *Tambur. sup. q. 5. nu. 4.* monens *nu. 6.* se non negare, quin Abbatissa possit præcipere in virtute obedientiæ sibi debitę ea ratione, qua Princeps secularis potest precipere in virtute obedientię, seu (quod in idem recidit) sub pœna obedientiæ sibi debitæ à subditis, quatenus talibus; in quo casu vtique Monialis peccaret mortaliter non obediendo, si alias res pręcepta esset grauis ex obiecto.

QVAERES XV. An Abbatissa possit imponere Monialibus subditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.

112 Resp. Quòd. cùm Abbatissæ erga Moniales subditas cōpetat potestas ciuilis, ac domestica; non minùs quàm competat matrifamilias erga filios, vt iam vidimus: sicut materfamilias potest ex sua potestatę iniungere filijs præcepta obligantia, etiam sub mortali pro grauitate rei præceptę: sic & Abbatissa similia præcepta imponere poterit Monialibus subditis; ita vt, si hæ illa non impleant, mortaliter peccent; non secus, ac peccant mortaliter filij nō exequendo præcepta matrisfamilias spectantia ad domesticam gubernationem; dummodò interueniat materiæ grauitas, ac intentio obligandi ad illa sub mortali: est communis DD. apud *Tambur. sub. quæst. 4. num. 2.* qui pro se adducit Sanchez asserentem absolutè nolle obedire Abbatissæ esse peccatum mortale, quia tenentur Moniales ei obedire in spectantibus ad gubernationem domesticam, sicut filij suis parentibus.

113 Vnde quis benè inferat, quòd, quamuis iuxta dicta non possit Abbatissa precipere Monialibus in virtute sanctę obedientię; si tamen ex detrectent illi obedire in materia graui pertinente ad domesticam gubernationem; possunt interdum peccare mortaliter contra votum, non secus ac contra votum simplex

obe-

obedientiæ peccaret ille, qui, emisso voto obediendi Confessario, postea renueret exequi illius precepta; si quidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatissæ, vt iam vidimus. Quare, ad hoc vt quis dicatur transgredi votum obedientię, nō requiritur, quod recuset exequi præcepta facta in virtute sanctæ obedientię, aut sub alia simili forma, sed sufficit, quòd simpliciter omittat obedire ei, cui emisit votum obedientię; cum precetum factum in virtute sanctę obedientiæ solùm deseruiat ad indicandam grauitatem obligationis: quæ tamen aliter potest declarari, etiam ab eo, qui est incapax iurisdictionis spiritualis, & consequenter ab Abbatissa: &, si declaretur, Monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod est benè aduertendum.

Addo ex Card. de Lugo D.23. *de iust. num* 52. quod si in Regulis, ac Constitutionibus alicuius Ordinis dicatur non obligari subditum sub mortali, nisi interueniat præceptum: per hoc fit quidem quod Religiosus subditus non tenetur sub mortali facere id, quod iubetur; non tamen fit, quod ille Superiori præcipienti sine expresso obedientiæ precepto possit ei non parere, dicendo *nolo parere*: certum enim est eum obligari, etiam sine eiusmodi precepto sub mortali ad non contemnendum grauiter Superiorem, aut obedientiam: cum alioqui verba illa *nolo parere*, contineant grauissimum contemptum, ac irreuerentiam contra Superiorem, vt Superior est, & consequenter contra eius dignitatem: vt aduertit idem *Cardinalis sup. n.* 49. monens *nu.* 53. quod, licet sub appellatione generica inobedientiæ non veniret ita propriè illa, quà Religiosus Superiori pręcipienti sine expresso pręcepto dicit, *nolo parere*: tamen in reseruatione, qua in Religione reseruetur peccatum inobedientiæ exprese, qua quis dicit, se nolle parere, videtur comprehendi: cum sic non dicatur reseruari inobedientia mortalis, sed inobedientia illa, qua quis dicit se nolle parere: quasi diceret illam, quę constituitur in ratione inobedientię per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit *nolo parere*.

QVAERES XVI. An Abbatissa vi voti obedientię, quod ipsi emittunt Moniales subditæ, possit facere leges perpetuas per se obligantes ad mortale, saltem de consensu ipsarum Monialium.

114 Resp. De lege ordinariá non posse: ita in terminis *Suar. sup. cap.* 12. *num.* 8. dicens non posse Abbatissam, nec totum

Monialium conuentum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod constituatur actus in propria specie virtutis specialis: nam hoc est proprium potestatis iurisdictionis, quæ non potest competere Abbatissę, nec toti conuentui Monialium: sicut enim vouens parere consilijs alicuius, non ideo illi daret potestatem, aut iurisdictionem verè, ac propriè pręcipiendi: sed relinquendo illum in sola potestate dandi consilium, ipse se solùm obligaret ex voto ad acceptanda, & sequenda illius consilia; sic neque ex eo quod Moniales voueant obedientiam Abbatissæ, possunt illi tribuere veram iurisdictionem spiritualem ad condendas veras leges ecclesiasticas, aut ad præcipiendum in virtute sanctę obedientię, sed solùm se obligant ad parendum ei ex virtute religionis, quando illa præceperit ex sua potestate temporali, & domestica; quod bene notauit *Baldel. sup. num.* 10. addens *nu.* 11. ex plurium DD. sententia, probabilissimum esse, saltem de potentia absoluta, posse mulieri delegari iurisdictionem ecclesiasticam ad ferendas leges per se obligantes ad mortale, & ad pręcipiendum directè in virtute sanctæ obedientię: cũ presertim oppositum non sit positiuè de iure diuino, neque talis potestas spectet ad ordinem, cuius mulier est incapax, & aliàs cum muliere sancta, & sapiente dispensari possit, vt in Ecclesia publicè doceat; vt de facto fuit dispensatum cum S. Catherina Senensi, quę non semel dicitur habuisse sermonem ad Papam, & ad Cardinales.

QVAERES XVII. An, & quo modo Abbatissa possit cogere Moniales subditas ad seruandas regulas Ordinis, & quidem vi voti obedientię.

115 Resp. Posse, non tamen in ordine ad progressum spiritualem Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quo modo potest cogere Prælatus regularis) sed solùm in ordine ad bonum politicum Communitatis, vt pacificè, & sine scandalis, ac perturbationibus obseruetur, & vt recta sit gubernatio; is quippe est finis pręceptorum potestatis ciuilis, ac domesticæ, quę competit Abbatissę: cum alioqui profectus spiritualis subditorum sit finis pręceptorum potestatis spiritualis, cuius est incapax fœmina. ita *Sanch. sup. nu.* 30.

QVAERES XVIII. An Abbatissa ex voto obedientiæ ei emisso possit pręcipere Monialibus ea omnia, quę potest Prælatus regularis pręcipere suis religiosis.

116 Resp. Non posse, & quidem etiam loquendo de ijs, quæ con-

congruere possunt sexui fœminneo . ita *Sanch.* in terminis *sup.* & probatur, quia Abbatissa est executrix regularum, & solùm potest imponere ea præcepta, quæ sunt necessaria, vt monasterium quietè, absque scandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis potest præcipere ea omnia, quæ ad maiorem profectum spiritualem subditorum conducunt, dummodò non sint præter, nec supra regulam, sed ad illam directè, aut indirectè pertineant.

QVAERES XIX. An, & quando Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere in ijs, quæ apertè ipsis præcipiuntur contra regulam.

117 Resp. Non teneri, nisi taliter præcipiens habeat legitimã facultatem, & causam dispensandi super regula, contra quam præcipit. ita *Miranda tom. I manu. q. 26. art. 8. Less. l. 2. c. 41. num. 74. Suar. tom. 3 de relig. l. 10. cap. 11. num. 7.* aliique cum *Caietano 2. 2. q. 104. art. 5.* dicente religiosum non teneri obedire Prælato contra regulá præcipienti, nisi in eo casu, in quo ipse potest in regula dispensare. Ratio responsionis est, quòd ex vna parte actus præceptus contra regulam, etsi simpliciter non sit malus (dato quòd regula non obliget ad peccatum) in tali tamen statu est impeditiuus maioris boni, adeoque non potest esse materia voti obedientiæ: ex alia parte, dato quòd Prælatus sic præcipiens possit dispensare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam, non est formaliter contrarius, sed solùm materialiter, vt benè aduertit *Suarez vbi sup.* sicque potest dici iuxta regulam, quatenus teste *Castr. Palao trac. 16. D. 4. p. 4. num. 4.* ea omnia dicuntur esse iuxta regulam, quæ in ea continentur siue expressè, siue tacitè, vt moraliter necessaria ad obseruantiam regulæ: quale esse potest interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

QVAERES XX. An Prælati Monialium ex voto obedientiæ possint illis imponere nouas austeritates in regula non præscriptas.

118 Resp. Posse, tum in iustam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commissi; tum in casu, quo noua austeritas iniungatur in cautelam ad præcauendum recidiuum in aliquod peccatum; ita *Sanchez l. 6. mor. cap. 2. nu. 25. Less. l. 2 c. 41. n. 75.* & alij; patetque ex dicendis *cap. seq. nu. 3.* si monuero ex relatis Doctoribus non posse Monialibus imponi nouas austeritates præcisè ad exercitium virtutis, si eæ sint omninò extra regulam secundum

turpe, honestum reputandum esse, si à Superiore præcipiatur: quia in dubijs melior est conditio Superioris, & ratio petit, vt pro eo præsumatur.

Quòd si hac occasione quęras, an dari possit casus, in quo Monialis ex voto obedientię cogi possit ad contrahendum matrimonium.

123 Respondet *Suar. sup. cap.*10. *num.*1. quòd, etsi fingatur casus, in quo Papa ob vrgentem Ecclesię necessitatem licitè, & validè posset religioso (& consequenter etiam Moniali) pręcipere transitum ad statum sæcularem (v. g. contrahendo matrimonium:) non ideo posset illud præcipere ex voto obedientię, sed solùm ex potestate supremæ iurisdictionis, quam habet: obediētia quippè religiosa non habet pro materia talem transitum, sed potiùs, quantum est ex se, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem status religiosi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti statum matrimonialem, cùm illud non sit bonum supererogationis, sed necessitatis, per se non spectans ad perfectionem, sed potiùs, quantum est ex se, illam impediens, ideoq; toleretur in casu proposito ob necessitatem; cui sufficienter succurritur per obligationem præcepti sine voti adiectione; quare negandum est absolutè posse dare vllum casum, in quo Monialis ex voto obedientię cogi possit ad contrahendum matrimonium.

QVAERES XXIV. An Moniales ex voto obedientiæ teneātur seruare omnia contenta in regula, ita vt quęlibet violatio illius sit culpa siue mortalis, siue venialis.

124 Resp. Non teneri, sed solùm eo modo, quo ea continentur in regula: nempè si continentur tanquam præcepta obligantia sub mortali, teneri sub mortali; si solùm vt obligantia sub veniali, teneri sub veniali; si solùm vt consilia, sub nulla culpa obligantia, sub nulla culpa teneri: idque, etsi religiosus in professione promittat, ac voueat seruare regulam, aut obedientiam secūdùm regulam: & ratio est, quòd religiosus promittens seruare regulam, aut obedientiam iuxta regulam, non promittit singula in particulari, & collectiuè, sese solùm componere mores iuxta pręscriptum regulę, seu obedire iuxta regulam: ergo eo modò intelligitur obligari, quo regula præscribit, & obligat; alias religiosus status esset periculosissimus, ac expositus multis occasionibus delinquendi, cùm in regulis Ordinum plura minutiora præscribantur, quę facillimum est violari: ita *Sanch. sup. c.*4. *num.* 1.

num.1. ex Henrico, Ang. Sylu. & Vasq. docens *num.2.* id procedere, etsi vouens obseruare regulam intenderit se obligare sub mortali, aut veniali ad singula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere professionem sui Ordinis; in re enim solùm intendit profiteri id, quod eius Ordinis professio petebat, & maior obligatio est inuoluntaria, vtpotè orta ex errore, ideoque non tenet.

125 Ex quibus inferre possumus, quòd, sicut religiosus violans ieiuniũ sub mortali præscriptũ in regula, non minùs peccat contra obedientiæ votum, quam si actuale præceptum Prælati violaret, quandoquidem regula in proposito casu non est minùs præceptiua, quàm vox Superioris: sic è contra religiosus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine (vt si extra tempus loquatur cum socio ad subleuandam eius tristitiam) facit opus virtutis, etsi materialiter operetur contra regulam, vt notat *Sanch. num.14.* & cum eo *Laym. nu.8.* addens religiosum in tali casu debere pœnam subire, si iniungatur à Prælato; quippe quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri potest ad regularem disciplinam magis, ac magis conseruandam.

126 Notant autem *Sanch. & Laym. locis citatis, Suar. tom.4. de relig tract.8.l.1.c.3.nu.12. & Castr.Pal.sup.p.3.nu.3. ex S.Thoma 2.2.q.186. art.9.* quòd, quamuis transgredi regulas aut constitutiones ad nullum peccatum obligantes nulla sit culpa, ea sola ratione; quod est transgressio regulę: at potest ibi adesse culpa ex malo fine, quo mouetur transgrediens; sicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, sed ex ociositate, torpore, aut libidine; tum quia occasionem præbet labefactandi disciplinam religiosam: quòd est bene notandum.

127 Cæterùm pœna, quam paulò ante diximus teneri subire religiosum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non est propriè pœna, sed potiùs quædam pœnalitas: quippe quæ imponitur ob culpam, non moralem, sed regularem. Immò notat *Suar. tom.3. de relig. l.10. c.7 num.16.* religiosum in tali casu obligari posse in conscientia, & ex voto obedientiæ: alias gubernatio esset inefficax; & regula à mero consilio non differret; non tamen ex vi regulæ alias falsum esset regulã illius Ordinis absolutè non obligare ad culpam; cum subire pœnã ob viola-

dere obligare sub mortali, Moniales eo ipsò sub mortali tenentur ei parere.

QVAERES IX. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Vicariæ, seu Subpriorissæ monasterij.

101 Resp. Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria monasterij non sit Prælata Monialium, cui sit votum obedientiæ: teneri tamen obedire ex potestate ciuili, ac politica, quæ vtique cōpetit dictæ Vicariæ (cùm & ipsa sit Superiorissa monasterij, quāuis subordinata Abbatissæ) & iuxta superiùs dicta sufficit, vt Moniales obligentur ad obediendum sub peccato etiam mortali si res præcepta sit ex obiecto grauis, & modus illam præcipiendi indicet intentionem præcipientis esse obligare sub culpa graui: ita docti Neoterici à me consulti.

QVAERES X. An Moniales vi voti obedientiæ teneantur parere ijs, qui interdum ipsis deputantur in Vicarios.

102 Resp. Non teneri regulariter, cùm illi re vera non sint Prælati Monialium & consequenter cesset obligatio illis obediendi. ita in terminis Miranda *tom.2.manu. q.21. art 2.*& cū eo *Lezána tom 1 c.25. num 2.* qui tamen intelligi debent de ijs Vicarijs, qui præcisè sunt Vicarij, non autem simul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam delegati ad tale munus Vicarij à Prouincialibus, vel Generali; sicut in specie aduertit idem Miranda: his enim vtique tenentur obedire ex voto.

QVAERES XI. Cui Moniales debeant potiùs obedire, Ordinatione loci, an proprio Prælato regulari, vel è contra.

103 Resp. Cum distinctione; vel loquimur de Monialibus exēptis, & hę potiùs debent obedire Prælato regulari, quàm Ordinario, exceptis ijs, in quibus ipsæ subijciuntur Ordinario, qualis est in primis obseruantia clausuræ; si quidem, posita exemptione, quo ad alia non subduntur Ordinario, & consequenter nec tenentur illi obedire: vel loquimur de Monialibus immediatè subiectis Ordinario, & hæ simpliciter debent ipsi obedire in omnibus, non autem Prælato regulari, vtpotè quæ re vera nullo modò subijciuntur illius iurisdictioni: colligitur ex *Sanch.l.6.mor. cap.1.nu 13.*

Vtrum verò Moniales debeant potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, vel è contra.

104 Resp. Iuxta distinctionem datam *q.præc.* debere potiùs obedire Ordinario, quam Abbatissæ, si eæ immediatè subiaceant ipsi Or-

Ordinario: obedire, inquam, & quidem non solum in ijs, quæ spectant ad ecclesiasticam disciplinam, ac criminum punitionem sed etiam in ijs, quæ concernunt regularem obseruantiam: Colligitur ex *Sanch. loco sup. allegato*, & probatur, quia Ordinarius verè est Prçlatus talium Monialium, eæque ipsi subsint vnà cum Abbatissa, non minùs quàm subsint Prçlato regulari Moniales exemptç vnà cum sua Abbatissa: sicut ergo hç debent potiùs parere Prçlato regulari, quàm Abbatissæ, etiam quoad regulares obseruantias: ita & Moniales subiectç Ordinario, ei debent potiùs obedire, quàm Abbatissç, etiam quoad regularem obseruantiam.

QVAERES XII. In quibus teneantur Moniales parere ex voto obedientiç.

105 Resp. Teneri parere in omnibus ijs, quç sunt iuxta regulam proprij Ordinis, & sunt proportionata proprio ipsarum sexui: idque, etsi solùm indirectè: aut implicitè in ipsa regula continenantur, quod aduertit *S. Thom. 2. 2. quæst. 104. artic 1.* & concedunt etiam alij Doctores, apud *Castr. Pal. tract. 16. D. 4. par. 4 nu. 4.*

QVAERES XIII. An vi voti obedientiæ, quod emittitur Abbatissç, possit ipsa imponere Monialibus prçcepta spiritualia; idest in ordine ad finem spiritualem, eçque teneantur illa implere sub peccato.

106 Resp. Non posse, nisi fortè Prçlatus ipse Monialium illis prçcipiat, vt obediant Abbatissç iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui. ita *Rodriq. tom. 1. q. 15. art. 1. Sotus in 4. d. 20. q. 1. art. 4.* alijque, quos refert, ac sequitur *Sanch. nu. 19.* & probatur, quia Abbatissç non competit nisi sola gubernatio domestica. & politica instar potestatis ciuilis, & matrisfamilias: huiusmodi autem potestas solùm extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempè ad tranquillam reipublicç, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum est de Abbatissa, cùm de ea sit par ratio, vt patet.

107 Ex quo benè infert *Sanch. nu. 30* quòd, quamuis Prælato regulari prçcipiente suis religiosis, vt quotidie audirent Missam ex eodem fine, quo Ecclesia prçcipit Fidelibus auditionem Missç, & quidem animo obligandi sub mortali peccato: mortaliter peccarent religiosi vel vnico die Missam omittentes; secùs esset, si Abbatissa suis Monialibus hoç idem prçciperet sub peccato (quod

posset.

possit facere) tunc enim Monialis semel omittens Missam non peccaret mortaliter. Et ratio diuersitatis est ex ratione diuersi finis intenti à Prælato regulari, & ab Abbatissa, in dicto præcepto, ex quo fine grauitas materiæ pensari debet ad obligationem sub mortali, aut veniali peccato; siquidem finis intentus à Prælato est spiritualis (nempe spiritualis profectus religiosorum :) finis verò intentus ab Abbatissa est temporalis(idest bona gubernatio, & pax monasterij :) constat autem, quòd omissio vnius missæ est materia grauis respectu finis spiritualis, non item respectu finis temporalis.

108 Dixi sub initium responsionis, *nisi fortè Prælatus Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatissæ, &c.* vt innuerem Moniales in tali casu teneri sub mortali obedire præcepto spirituali imposito ab Abbatissa: quia tale præceptum sic obligans nō oriretur ab Abbatissa, sed à Prælato, sicque Abbatissa solùm esset velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt sine qua illud non obligaret. Quo modo, si in regula religionis extaret præceptum obligans sub mortali ad obediēdum Abbatissę, in aliquo casu esset mortale ei non obedire, etiamsi materia præcepti ab illa facti esset spiritualis; idque non præcisè ob Abbatissæ præceptum, sed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatissæ, vt per conditionem sine qua non; ita *Sanch. num.* 25. addens *num.* 26. præfatam vim obligandi in casu proposito non tribui præceptis Abbatissæ ex eo solum, quòd ea confirmarentur à Prouinciali; nam innouatio, vel confirmatio nullum ius nouum tribuit, sed antiquum conseruat, vt tradit *Gloss. in c. cum dilecta, v. non videremus, de confir. vtili, & cap. quia, v. forma de concess. præb.*

QVAERES XIV. An Abbatissa, stante voto obedientiæ, quòd ei faciunt Moniales, possit eis pręcipere in virtute Spiritus sancti, aut in virtute sanctę obedientię, & facere pręcepta formalia obligantia sub mortali.

109 Resp. Non posse, &, si taliter præcipiat, non tenere factū: quamuis *Rodriq. Salas, Azor. Corneio, Lezana, & Nald.* relati à *Diana p* 5 *tr.* 9 *resol.* 16 oppositum sustineant. ita *Val. tom.* 4. *D.* 7. *q.* 16. *p.* 3. *Sylu v. Abbatissa num.* 1. *Sanch. sup nu.* 21. *Portel de dub. regul. v. Abbatissa num* 1. *Baldell l.* 5. *D.* 6. *num.* 1. alijque tum apud ipsum, tum apud *Dianam resol. cit.* & probatur quia ex Ecclesiæ vsu præcepta prædicta imponere pertinet ad solos Pręlatos ecclesiasticos spirituali potestate pręditos: vnde cōstat

stat Principes, & alios Superiores sæculares nunquàm sic præcipere: præterquamquod præfata præcepta non possunt imponi, nisi ab habente potestatem spiritualem: hæc autem non potest competere fœminæ; cùm ad eam requiratur status clericalis, & aliqua spiritualis eminentia gradus, quæ significatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut saltem per primam tonsuram; cuius tamen status, & gradus clericalis fœmina est incapax, vtpotè ex ipsa qualitate sexus habens statum subiectionis, vt notant communiter Doctores.

A nobis cum supra citatis Doctoribus dissentit *Sanctor. in const. minor. c. II. stat. 7. ex Miranda de Monial. q. 6 ar 4. concl.* 3. & probat ex eo quod præcipere in virtute sanctæ obedientiæ non spectat ad ordinem, aut potestatem spiritualem dependentem ab ordine; & aliàs fœmina simpliciter dici nequit incapax rerũ spiritualium; cùm de facto recipiat gratiam, characterem baptismi, & habitus infusos, qui sunt res spirituales; nec possit assignari, cur sit capax eiusmodi rerum spiritualium, & non possit esse capax iurisdictionis spiritualis, & correctiuæ; siquidem par ratio militat de vtrisque: nec obstat *cap. noua de pœnitent. & remiss.* cum ibi solum decernatur de potestate clauium, benedictione, & lectione ex potestate clauium dependente; & alioqui iurisdictio præceptiua non sit vsus clauium, vtpotè competens etiam Laicis in Ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præterquamquod durum est, quod Moniales in manu Abbatissæ voueant obedientiam, & non sit, qui votum obedientiæ ab illis immediatè possit exigere: stante quod Episcopus, aut Prælatus, quibus respectiuè subsunt Moniales, non sunt immediatè Superiores earum, sed solum superintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per se facere non possunt: ita *Sanctorus*.

110 Nec obstat dictis, quod Moniales votum obedientiæ emittunt Abbatissæ, sicque ipsa videtur posse exigere obedientiam virtute talis voti debitam; quod est præcipere in virtute obedientiæ, nam votum obediendi alteri intelligitur, prout moris est obtemperare, nempe si laico fiat; sicut obedientia deberi potest laico, qui nequit facere spirituale præceptum; quod omninò euenit in casu nostro, in quo cùm Moniales voueant Abbatissæ obediẽtiam iuxta potestatem, cuius ipsa est capax (quæ est instar potestatis domesticæ, & ciuilis) consequens est, quod ipsa non possit imponere Monialibus subditis præceptum spirituale; quale est,

quod fit in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma: ita *Sanch. sup. num.* 21.

111 Aduertendum tamen est hîc vnum ex eodem *Sanch. sup. cap.* 4. *num.* 45. quòd si Abbatissa præcipiat Moniali subditæ in virtute sanctæ obedientiæ aliquid ita graue, vt meritò posset illud præcipere sub peccato mortali, Monialis re vera sub mortali teneretur illud implere; & ratio est, quòd vtens forma illa præcipiendi, etsi excedat ipsius potestatem, adeoque vsus illius sit ineptus; satis explicat suam mentem esse velle illo suo præcepto obligare secundùm totam suam potestatem, & eo modo, quo Superiores habentes iurisdictionem spiritualem intendunt præcipere, dum vtuntur simili forma præcipiendi: cum Sanchez sentit *Tambur. sup. q.* 5. *nu.* 4. monens *nu.* 6. se non negare, quin Abbatissa possit præcipere in virtute obedientiæ sibi debitę ea ratione, qua Princeps secularis potest precipere in virtute obedientię, seu (quod in idem recidit) sub pœna obedientiæ sibi debitæ à subditis, quatenus talibus; in quo casu vtique Monialis peccaret mortaliter non obediendo, si alias res pręcepta esset grauis ex obiecto.

QVAERES XV. An Abbatissa possit imponere Monialibus subditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.

112 Resp. Quòd cùm Abbatissæ erga Moniales subditas cōpetat potestas ciuilis, ac domestica; non minùs quàm competat matrifamilias erga filios, vt iam vidimus: sicut materfamilias potest ex sua potestatę iniungere filijs præcepta obligantia, etiam sub mortali pro grauitate rei præceptę: sic & Abbatissa similia præcepta imponere poterit Monialibus subditis; ita vt, si hæ illa non impleant, mortaliter peccent; non secus, ac peccant mortaliter filij nō exequendo præcepta matrisfamilias spectantia ad domesticam gubernationem; dummodò interueniat materiæ grauitas, ac intentio obligandi ad illa sub mortali: est communis DD. apud *Tambur. sub. quæst.* 4. *num.* 2. qui pro sę adducit Sanchez asserentem absolutè nolle obedire Abbatissæ esse peccatum mortale, quia tenentur Moniales ei obedire in spectantibus ad gubernationem domesticam, sicut filij suis parentibus.

113 Vnde quis benè inferat, quòd, quamuis iuxta dicta non possit Abbatissa pręcipere Monialibus in virtutę sanctę obedientię; si tamen ex detrectent illi obedire in materia graui pertinente ad domesticam gubernationem; possunt interdum peccare mortaliter contra votum, non secùs ac contra votum simplex obe-

obedientiæ peccaret ille, qui, emisso voto obediendi Confessario, postea renueret exequi illius præcepta; si quidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatissæ, vt iam vidimus. Quare, ad hoc vt quis dicatur transgredi votum obedientię, nõ requiritur, quod recuset exequi præcepta facta in virtute sanctæ obedientię, aut sub alia simili forma, sed sufficit, quòd simpliciter omittat obedire ei, cui emisit votum obedientię; cum præceptum factum in virtute sanctę obedientiæ solùm deseruiat ad indicandam grauitatem obligationis: quæ tamen aliter potest declarari, etiam ab eo, qui est incapax iurisdictionis spiritualis, & consequenter ab Abbatissa: &, si declaretur, Monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod est benè aduertendum.

Addo ex Card. de Lugo *D.23. de iust. num* 52. quod si in Regulis, ac Constitutionibus alicuius Ordinis dicatur non obligari subditum sub mortali, nisi interueniat præceptum: per hoc fit quidem quod Religiosus subditus non tenetur sub mortali facere id, quod iubetur; non tamen fit, quod ille Superiori præcipienti sine expresso obedientiæ pręcepto possit ei non parere, dicendo *nolo parere*: certum enim est eum obligari, etiam sine eiusmodi pręcepto sub mortali ad non contemnendum grauiter Superiorem, aut obedientiam: cum alioqui verba illa *nolo parere*, contineant grauissimum contemptum, ac irreuerentiam contra Superiorem, vt Superior est, & consequenter contra eius, dignitatem: vt aduertit idem *Cardinalis sup.n.*49. monens *nu.*53. quod, licet sub appellatione generica inobedientiæ non veniret ita propriè illa, quà Religiosus Superiori pręcipienti sine expresso pręcepto dicit, *nolo parere*: tamen in reseruatione, qua in Religione reseruetur peccatum inobedientiæ expresse, qua quis dicit, se nolle parere, videtur comprehendi: cum sic non dicatur reseruari inobedientia mortalis, sed inobedientia illa, qua quis dicit se nolle parere: quasi diceret illam, quę constituitur in ratione inobedientię per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit *nolo parere*.

QVAERES XVI. An Abbatissa vi voti obedientię, quod ipsi emittunt Moniales subditæ, possit facere leges perpetuas per se obligantes ad mortale, saltem de consensu ipsarum Monialium.

114 Resp. De lege ordinariâ non posse: ita in terminis *Suar. sup.cap.*12.*num.*8. dicens non posse Abbatissam, nec totum

Monialium conuentum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod constituatur actus in propria specie virtutis specialis: nam hoc est proprium potestatis iurisdictionis, quæ non potest competere Abbatissę, nec toti conuentui Monialium: sicut enim vouens parere consilijs alicuius, non ideo illi daret potestatem, aut iurisdictionem verè, ac propriè pręcipiendi: sed relinquendo illum in sola potestate dandi consilium, ipse se solùm obligaret ex voto ad acceptanda, & sequenda illius consilia; sic neque ex eo quod Moniales voueant obedientiam Abbatissæ, possunt illi tribuere veram iurisdictionem spiritualem ad condendas veras leges ecclesiasticas, aut ad præcipiendum in virtute sanctę obedientię, sed solùm se obligant ad parendum ei ex virtute religionis, quando illa præceperit ex sua potestate temporali, & domestica; quod bene notauit *Baldel. sup. num.* 10. addens *nu.* 11. ex plurium DD. sententia, probabilissimum esse, saltem de potentia absoluta, posse mulieri delegari iurisdictionem ecclesiasticam ad ferendas leges per se obligantes ad mortale, & ad pręcipiendum directè in virtute sanctæ obedientię: cũ presertim oppositum non sit positiuè de iure diuino, neque talis potestas spectet ad ordinem, cuius mulier est incapax, & aliàs cum muliere sancta, & sapiente dispensari possit, vt in Ecclesia publicè doceat; vt de facto fuit dispensatum cum S. Catherina Senensi, quę non semel dicitur habuisse sermonem ad Papam, & ad Cardinales.

QVAERES XVII. An, & quo modo Abbatissa possit cogere Moniales subditas ad seruandas regulas Ordinis, & quidem vi voti obedientię.

115 Resp. Posse, non tamen in ordine ad progressum spiritualem Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quo modo potest cogere Prælatus regularis) sed solùm in ordine ad bonum politicum Communitatis, vt pacificè, & sine scandalis, ac perturbationibus obseruetur, & vt recta sit gubernatio; is quippe est finis pręceptorum potestatis ciuilis, ac domesticæ, quę competit Abbatissę: cum alioqui profectus spiritualis subditorum sit finis pręceptorum potestatis spiritualis, cuius est incapax fœmina. ita *Sanch. sup. nu.* 30.

QVAERES XVIII. An Abbatissa ex voto obedientiæ ei emisso possit pręcipere Monialibus ea omnia, quę potest Prælatus regularis pręcipere suis religiosis.

116 Resp. Non posse, & quidem etiam loquendo de ijs, quæ con-

congruere possunt sexui fœmineo. ita *Sanch.* in terminis *sup.* & probatur, quia Abbatissa est executrix regularum, & solùm potest imponere ea præcepta, quæ sunt necessaria, vt monasterium quietè, absque scandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis potest præcipere ea omnia, quæ ad maiorem profectum spiritualem subditorum conducunt, dummodò non sint præter, neç supra regulam, sed ad illam directè, aut indirectè pertineant.

QVAERES XIX. An, & quando Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere in ijs, quæ apertè ipsis præcipiuntur contra regulam.

117 Resp. Non teneri, nisi taliter præcipiens habeat legitimã facultatem, & causam dispensandi super regula, contra quam præcipit. ita *Miranda tom.* I. *manu. q.* 26. *art.* 8. *Less. l.* 2. *c.* 41. *num.* 74. *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 10. *cap.* 11. *num.* 7. alijque cum *Caietano* 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. dicente religiosum non teneri obedire Prælato contra regulã præcipienti, nisi in eo casu, in quo ipse potest in regula dispensare. Ratio responsionis est, quòd ex vna parte actus præceptus contra regulam, etsi simpliciter non sit malus (dato quòd regula non obliget ad peccatum) in tali tamen statu est impeditiuus maioris boni, adeoquç non potest esse materia voti obedientiæ: ex alia parte, dato quòd Prælatus sic præcipiens possit dispensare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam, non est formaliter contrarius, sed solùm materialiter, vt benè aduertit *Suarez vbi sup.* sicque potest dici iuxta regulam, quatenus teste *Castr. Palao trac.* 16. *D.* 4. *p.* 4. *num.* 4. ea omnia dicuntur esse iuxta regulam, quæ in ea continentur siue expressè, siue tacitè, vt moraliter necessaria ad obseruantiam regulæ: quale esse potest interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

QVAERES XX. An Prælati Monialium ex voto obedientiæ possint illis imponere nouas austeritates in regula non præscriptas.

118 Resp. Posse, tum in iustam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commissi; tum in casu, quo noua austeritas iniungatur in cautelam ad præcauendum recidiuum in aliquod peccatum: ita *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 2. *nu.* 25. *Less. l.* 2 *c.* 41. *n.* 75. & alij; patetque ex dicendis *cap. seq. nu.* 3. si monuero ex relatis Doctoribus non posse Monialibus imponi nouas austeritates præcisè ad exerçitium virtutis, si eæ sint omninò extra regulam secun-

dùm se, & in sua integra obseruantia sumptam, & ad eam non sint necessariè, nec per se conducentes.

QVAERES XXI. An Moniales teneantur implere præcepta Superiorum, etiam cum periculo vitæ, saltem ex voto obedientiæ.

119 Resp. Quod, quamuis lex humana ordinariè non obliget cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorũ magnæ iacturæ, vt tradunt DD. communiter apud *Laym lib.* 1. *tract.* 5. *cap.* 14. *nu* 5. & sumitur ex *cap. consilium de obseruat. ieiunij*, vbi dicitur, *cùm non subiacet legi necessitas*; absolutè tamen potest contingere casus, quòd Monialis teneatur parere Superiori etiam cum periculo vitæ: vt si iubeatur inseruire Monialibus peste infectis in temporalibus, curam illarum gerendo, iisque cibaria, ac necessaria medicamenta præbendo: & ratio est, quia ad conseruationem, & bonum regimen monasterij spectat, quod Moniales mutua sibi obsequia exhibeant, mutuòque succurrant in necessarijs: quando autem ratio boni communis, & cõseruatio boni status religiosi id exigit, tenetur religiosus obedire, etiam cũ periculo vitæ: quo pacto etiam sæcularis iussus à Principe ire ad pugnandum debet parere cum probabilissimo vitę periculo: ita *Rodriq. tom.* 3. *q.* 31. *art.* 3. *Sanchez lib.* 6. *mor. cap.* 2. *num.* 56. *Castr. Pal. tr.* 16. D. 4. *p.* 4. *num.* 7. & alij, qui tamen benè notant religiosum in casu proposito non teneri obedire, si tam tenui corporis valetudine vtatur, vt cũ longe maiori periculo contagionis, quàm alij, id munus obeat; aut sit vir insignis conditionis, cuius vita sit valdè vtilis communi bono religionis: cùm enim talis religiosus imprudenter exponatur eiusmodi periculo, & (vt suppono) adsint alij religiosi, per quos absq; tanto proprio, & boni communis discrimine possit ei malo succurri, non tenetur hic obedire. Nec obstat, quòd religiosus tenetur parere ex voto; licèt enim hæc obligatio nõ sit propriè ex lege humana, sed ex voto: quatenus tamen per voluntatem humanam, & suo modo præceptiuam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit assertio proposita.

QVAERES XXII. An Moniales teneantur parere sub mortali in præcepto facto à Superiore de re leui, si is intendat obligare sub mortali.

120 Resp. Teneri, si res, quæ præcipitur, aut prohibetur, secũdùm se quidem sit leuis, relata verò ad pacem communitatis religiosæ, disciplinam regularem, bonam famam seruandam, &

scàn-

scandalum cauendum sit grauis, & tantæ obligationis capax; quo modo in religionibus interdum ponuntur præcepta obedientiæ, & sub excommunicatione de rebus minimis, quæ verè obligant: cùm inter religiosos frequentiùs occurrere possit ob altiorem finem perfectionis ab ipsis intentæ, vt res in specie leuis, in tali statu, & in ordine ad finem ei consentaneum iure grauis cẽseatur; vt proinde immeritò *Alphons. à Castro l. 1. de leg. pœnal. cap. 5 docum. 2.* reprehendat religiosos Prȩlatos res leues (purà silentiũ, tardum accessum ad chorum, &c.) prȩcipientes aut prohibentes sub pœna excõmunicationis, vel alio modo grauem obligationem indicante: ita *Laym. sup. n. 3. Suar. l. 3. de leg. c. 25. Salas* D. 10. *de leg. sect. 6.* & alij: qui tamen oppositum sustinét in casu, quo res prȩcepta, aut prohibita absolutè sit leuis; idque ob varias rationes, quas affert *Suar sup. nu. 2.* maximèque ex eo quod neque lex naturalis, ac diuina obligat sub mortali in re leui; ergò multo minus id potest facere lex humana: alioqui lex esset in destructionem, scandalum, ac occasionem ruinȩ.

121 E contra si Superior velit, potest suis religiosis prȩcipere, aut prohibere graue aliquid solùm sub culpa leui: cùm obligatio legis, aut prȩcepti humani sit effectus moralis, qui non potest fieri absque consensu voluntatis humanȩ; & aliàs voluntas prȩcipientis in præsenti casu possit quidem, si velit, inducere obligationem grauem, de facto tamen non inducat; quippe quȩ nõ operatur, nisi quod vult, iuxta *l. non omnis, ff. si cert. petat. Actus agentium non transcendunt intentionem eorum*: ita *Suar. sup. cap. 27. nu. 6.* ex communi sensu Doctorum, *Laym. sup. num. 2.* & alij contra Vasquez, Ballarminum, & B. Medinam, apud ipsum Layman sustinentes nõ esse in potestate legislatoris obligare sub culpa leui, si materia, quȩ prȩcipitur, sit grauis.

QVAERES XXIII. An Moniales ex voto obedientiȩ teneãtur parere Superiori prȩcipienti indifferentia.

122 Resp. Quòd, cùm ab homine prȩcipi possint solùm res honestȩ (sub honestis tamen comprehendendo omnes actus non malos, qui possunt esse vtiles ad finem honestum, etsi sint ex obiecto indifferentes, vt benè notauit *Suar. tom 3. de relig. l. 10. c. 8. num. 2.*) siquidem constet Superiorem præcipere Moniali indifferentia vanè, inutiliter, & sine bono fine, ea non tenetur in his obedire; secùs, si ea prȩcipiat ex bono fine, v. g. ad illam exercendam in virtute obedientiȩ: ita *Layman l. 4. tract. 5. n. 5.* & ante illum *Suar. vbi sup.* monens quidquid non apparet satis

 turpe,

turpe, honestum reputandum esse, si à Superiore præcipiatur: quia in dubijs melior est conditio Superioris, & ratio petit, vt pro eo præsumatur.

Quòd si hac occasione queras, an dari possit casus, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

123 Respondet *Suar. sup. cap.* 10. *num.* 1. quòd, etsi fingatur casus, in quo Papa ob vrgentem Ecclesiæ necessitatem licitè, & validè posset religioso (& consequenter etiam Moniali) præcipere transitum ad statum sæcularem (v. g. contrahendo matrimonium:) non ideo posset illud præcipere ex voto obedientiæ, sed solùm ex potestate supremæ iurisdictionis, quam habet: obediẽtia quippè religiosa non habet pro materia talem transitum, sed potiùs, quantum est ex se, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem status religiosi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti statum matrimonialem, cùm illud non sit bonum supererogationis, sed necessitatis, per se non spectans ad perfectionem, sed potiùs, quantum est ex se, illam impediens, ideoq; toleretur in casu proposito ob necessitatem; cui sufficienter succurritur per obligationem præcepti sine voti adiectione; quare negandum est absolutè posse dare vllum casum, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

QVAERES XXIV. An Moniales ex voto obedientiæ teneãtur seruare omnia contenta in regula, ita vt quælibet violatio illius sit culpa siue mortalis, siue venialis.

124 Resp. Non teneri, sed solùm eo modo, quo ea continentur in regula: nempè si continentur tanquam præcepta obligantia sub mortali, teneri sub mortali; si solùm vt obligantia sub veniali, teneri sub veniali; si solùm vt consilia, sub nulla culpa obligantia, sub nulla culpa teneri: idque, etsi religiosus in professione promittat, ac voueat seruare regulam, aut obedientiam secũdùm regulam: & ratio est, quòd religiosus promittens seruare regulam, aut obedientiam iuxta regulam, non promittit singula in particulari, & collectiuè, sesi solùm componere mores iuxta præscriptum regulæ, seu obedire iuxta regulam: ergo eo modò intelligitur obligari, quo regula præscribit, & obligat; alias religiosus status esset periculosissimus, ac expositus multis occasionibus delinquendi, cùm in regulis Ordinum plura minutiora præscribantur, quæ facillimum est violari: ita *Sanch. sup.* c. 4. *num.* 1.

num.1. ex Henrico, Ang. Sylu. & Vasq. docens *num.2.* id procedere, etsi vouens obseruare regulam intenderit se obligare sub mortali, aut veniali ad singula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere professionem sui Ordinis; in re enim solùm intendit profiteri id, quod eius Ordinis professio petebat, & maior obligatio est inuoluntaria, vtpotè orta ex errore, ideoque non tenet.

125 Ex quibus inferre possumus, quòd, sicut religiosus violans ieiuniũ sub mortali præscriptũ in regula, non minùs peccat contra obedientiæ votum, quam si actuale præceptum Prælati violaret, quandoquidem regula in proposito casu non est minùs præceptiua, quàm vox Superioris: sic è contra religiosus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine (vt si extra tempus loquatur cum socio ad subleuandam eius tristitiam) facit opus virtutis, etsi materialiter operetur contra regulam, vt notat *Sanch. num. 14* & cum eo *Laym. nu. 8* addens religiosum in tali casu debere pœnam subire, si iniungatur à Prælato; quippe quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri potest ad regularem disciplinam magis, ac magis conseruandam.

126 Notant autem *Sanch. & Laym. locis citatis, Suar. tom. 4. de relig tract. 8. l. 1. c. 3. nu. 12. & Castr. Pal. sup. p. 3. nu. 3. ex S. Thoma 2. 2. q. 186. art. 9.* quòd, quamuis transgredi regulas aut constitutiones ad nullum peccatum obligantes nulla sit culpa, ea sola ratione; quod est transgressio regulę: at potest ibi adesse culpa ex malo fine, quo mouetur transgrediens; sicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, sed ex ociositate, torpore, aut libidine; tum quia occasionem præbet labefactandi disciplinam religiosam: quòd est bene notandum.

127 Cæterùm pœna, quam paulò ante diximus teneri subire religiosum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non est propriè pœna, sed potiùs quædam pœnalitas: quippe quæ imponitur ob culpam, non moralem, sed regularem. Immò notat *Suar. tom. 3. de relig. l. 10. c. 7 num. 16.* religiosum in tali casu obligari posse in conscientia, & ex voto obedientiæ: alias gubernatio esset inefficax; & regula à mero consilio non differret; non tamen ex vi regulæ: alias falsum esset regulã illius Ordinis absolutè non obligare ad culpam; cum subire pœnã ob viola-

violationem regulæ sit quædam regula, & quidem obligans sub culpa, vt supponunt Aduersarij.

QVAERES XXV. An Monialis violans v.g. ieiunium sub mortali præscriptum in regula, & item præceptum ab Ecclesia, committat duplex peccatum.

128 Resp. Committere vnicum; & probatur, quia peccata multiplicantur, & distinguuntur specie per ordinem ad diuersas virtutes oppositas malitijs actuum humanorum, vt tradunt DD. communiter ex S. *Thom.* 1. 2. *quæst.* 72. at ieiunium in regula Monialium præscribitur sub motiuo Temperantiæ, & sub eodem motiuo præcipitur ab Ecclesia: ergo Monialis illud violans vnicum facit peccatum: ita in terminis *Bordonus res.* 18. *num.* 13.

QVAERES XXVI. An Moniales stante voto obedientiæ absq; Superioris licentia validè possint contrahere, & hinc obligari saltem naturaliter.

129 Resp. Posse, si contrahant de proprijs actionibus personalibus, & Superior postea non contradicat; & ratio est, quòd sic nulla lex resistit; & ratio, quæ ostendit religiosum teneri votis à se emissis absque licentia Prælati, dum ab eo non irritantur, probat illum teneri etiam promissione facta homini, dum Superior illam non cassat. Secùs, si contrahant de re spectante ad materiam voti paupertatis: sic enim neque naturaliter obligantur; cùm obligatio hinc proueniens sit iniqua, & aduersetur voto paupertatis: quippe quod obligat religiosum, vt, sicut non potest sine consensu Superioris dare, aut recipere, sic nec possit absque dicto consensu se obligare ad dandum, aut recipiendum; quod fit per contractum: ita *Castr. Pal. tr.* 16. *D.* 3. *p.* 15. *n.* 3. *ex Nauar. comm.* 2. *de regul. nu.* 42. contra plures alios ab ipso Castro Palao allegatos sustinentes Religiosum contrahentem sine licentia Superioris non obligari, neque naturaliter, neque ciuiliter; quod probabile putat etiam *Sanch. l.* 7. *moral. c.* 31. *n.* 37. dum ait cõtrariam sententiam esse probabiliorem.

Quod si Moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis: tunc vtique obligatur & naturaliter, & ciuiliter; cùm sic nihil ad firmitatem talis cõtractus petitum desit, & voluntas religiosi pendeat ex arbitrio Superioris: ita *Sanch. nu.* 40. alijs citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam concessit, aut eius

suc-

successor, aut alius eo Superior possit talem contractum postea irritare.

130 Respondet *Sanch. num.* 41. contrà Arragonam, non posse (quamuis religiosus subditus, ob renitentiam Superioris iniustam non implens contractum possit excusari à culpa; interim manens obligatus resarcire damnum, quod fortè intulerit alteri contrahenti iniustè, si aliàs sit soluendo,) ratio autem responsionis est, quòd, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac ciuilis; non potest Superior auferre tertio ius indè ei acquisitum; prætérquã quod Prælatus successor tenetur stare contractui prædecessoris, vt citatis iuribus, ac Doctoribus docet *Rodriq. to.* 3. *q.* 26. *ref.* 1. & cum eo *Sanch. nu.* 41. docens *nu.* 39. posse Prælatum, etiam sine causa, irritare contractum sine eius licentia initum à religioso subdito: quod negat Rebellus.

131 Verum tamen est, quod si Abbatissa det Moniali subditę licentiam expendendi summam notabilem pecuniæ in re iustè prohibita a Prælato monasterij, & Monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; potest Prælatus irritare talem contractum: cum ipse sit Superior etiam Abbatissæ, adeoque possit, & debeat corrigere delictum Abbatissæ, si quod ab ea committitur; & aliàs doctrina §. *præcedenti* tradita intelligi debeat de legitima licentia (sicut innuit *Sanch. nu* 40. dum ait, *quod si ex legitima Superioris licentia religiosus contractum ineat*) qualis vtique non est licentia data ab Abbatissa in casu pręsenti. Vnde patet benè me olim respondisse, Ordinarium quendam Monialium licitè, & validè potuisse irritare contractum emptionis planetę pretiosę de licentia Abbatissę factum à Moniali sacrista de more aliarum sacristarum: cùm ipse Monialibus expresse prohibuisset, ne in obeundis officijs conuentus expenderent ex proprijs pecunijs, sed solùm ex communibus monasterij; quod non procederet, si Monialis emisset planetam illam, non vt Sacrista, sed vt Monialis priuata per modum eleemosynæ factę conuentui.

QVAERES XXVII. An Moniales teneantur obedire in dubio, num in tali casu obediendum sit.

132 Resp. Teneri, si dubium sit ex parte rei pręceptę, an sit licita: sic enim possessio stat pro Superiore (vt ostendit *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 3. *nu.* 3.) & in dubio melior est conditio possidentis. Secùs, si dubium sit de potestate Superioris, an sit legitimus, nec ne: tunç enim Superior non dicitur esse in possessione superio-

rio-

rioritatis ergà subditos; & sic possessio stat pro libertate subditi: ita *Sanch. sup.* monens subditum religiosum habentem opinionem probabilem se hìc, & nunc non teneri obedire, posse non obedire; etsi credat opinionem oppositam esse probabiliorem. *Bresserus* tamen *l.4 de consc. cap.15.num.159.* docet in dubio parendum esse Superiori regulari, etiam fœminæ: cùm communis fidelium sensus sit religiosos teneri magis obedire suis Prælatis, quàm sæculares suis; & quidem tam extensiuè, quàm intensiuè; quippe qui se plenius tradunt suis Prælatis regendos, ac dirigendos, præsertim in dubijs; & Superiores eo fine à Deo recipiunt peculiarem gratiam.

Consentit *Fragos.p.2.l.11.D.14.§.9.nu.15.* ex pluribus alijs citatis, monens *nu.17.ex Petro Ledesma,& Rodriq.* secùs dicẽdum in casu, quo Religiosus subditus dubitat, an res præcepta sit licita: & scit ipsum Superiorem dubitare, an præcipiat rem licitam: tunc enim non potest, nec tenetur parere: cum nec Superior tunc petat obedientiam sibi debitam: quo modo, dubitante vtroque coniuge de valore matrimonij, neuter potest alteri petenti reddere debitum *Sanch.l.2.de matrim.D.41.nu.55.*

Addit *Fragos.nu.19.ex Sayro in Claui Regia cap.12.nu.4.* quod, si sit diuersitas opinionum, an Superior possit hoc, aut illud iubere, & an subditus teneatur parere: tunc subditus adhærens opinioni contrariæ potest parere, sed non tenetur: cum non detur obligatio parendi in inferiore, nisi quando datur in superiore ius præcipiendi: quod non procedit, si sit diuersitas opinionum, an id, quod præcipitur, ex se liceat: nec ne: sic enim Superior habet ius præcipiendi: & subditus tenetur obedire.

Concedit tamen *Fragos. n.17.* si subditus in re valdè difficili præcepta dubitet an ea sit licita, aut supra potestatem Superioris: posse illum non exequi statim rem præceptam, sed supersedere, donec constet de iustitia Superioris præcipientis rem adeo austeram, & quasi impatibilem: ita *Fragos.* addens *num.18. ex Sayro sup.nu.2. Syluest.v. conscientia quæst. vlt.* & alijs, subditum probabiliter opinantem rem sibi præceptam esse illicitam, teneri adhuc obedire, non solum quia Superior est in possessione imperandi, sed quia magna esset confusio in religione, & cõmunitate, si agi posset vi opinionis probabilis contra obedientiam, & Superiores præcipientes; siquidem daretur occasio spoliandi Superiorem possessione imperandi: præterquam quod opinans aliquid

quid esse malum nō habet euidentem certitudinem mali, cum de natura opinionis sit, vt non sit assensus vndequaque certus, ac euidens, sed cum formidine oppositi; sicque quamdiu opinans non est omninò certus, tenetur obedire Superiori; quippe qui est in possessione præcipiendi ea omnia, de quibus non constat euidenter esse mala, aut extra limites suæ potestatis.

Quod demum aliqui dicunt cum *Sylu. v. obedientia quæst. 2,* existente dubio subditis posse eos consulere virum peritum de iustitia rei præceptæ, si commodè possunt: admittit *Fragos. nu. 16.* vt valde probabile, dicens tamen ex *Nauar. Val. & Cab.* oppositum esse probabilius, eo quod subditi sint, non inuestigare, sitne licita res præcepta, nec ne, sed rem præceptam exequi, quando eis non constat præceptum esse malum.

CAPVT V.

De obligatione Clausuræ, ad quam tenentur Moniales.

EXplicanda nobis est in præsenti Capite obligatio Clausuræ, quæ vltra Vota religionis substantialia, est potissima inter Monialium Obligationes, & ab aliquibus Monialibus sub expresso voto promittitur. Et quidem cùm Clausura Monialium spectari possit tam in genere, quàm in specie; caput diuidemus in 5. Sectiones, in quarum 1. agemus de Clausura Monialium in genere: in 2. de egressu illarum è Clausura: in 3. de ingressu extraneorum in Clausuram: in 4. de receptione puellarum intra Clausuram causa educationis: in 5. de accessu quorumcumque externorum ad monasteria Monialium.

SECTIO I.

De Clausura Monialium in genere.

1 QVid sit clausura Monialium.
2 Quibus iuribus inducta.
3 Qualiter induci potuerit de nouo.
4 Non est iuris naturalis, sed positiui ecclesiastici. Moniales S. Claræ vouent clausuram: quod alij negant.
5 Ad quem finem inducta.
6 Episcopi est procurare eius obseruantiam; immò & Prælati regularis quoad Moniales exemptas.
Lex interpretans in dubio intelligenda iuxta illam, quæ interpretatur.
7 Quibus medijs debeat procurari.
8 Ad eius custodiam iuuat Magistratus laicus.
9 Et quidem etiam non viso processu Iudicis ecclesiastici.
10 Ordinario commissa videtur custodia clausuræ tum materialis, tum formalis: quod tamen non censetur ab aliquibus ita certum, stando in Conc. Trid.
11 Quam potestatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa clausuram.
12 Qualiter custodiri debeat clausura.
13 Obligatio illius afficit omnes Moniales.
14 Quid si Monialis habeat facultatem degendi extra Conuentum.
15 Ab ea eximuntur Moniales conuersæ, vbi est consuetudo.
16 Clausura non obligat in omni euentu.
17 Monialis illam violans subest varijs pœnis.
18 Quot, & quibus modis violari possit clausura.
19 In eius violatione datur paruitas materiæ; quod alij negant.
20 Eius violatio reseruatur, si sit ad malum finem.
21 Solus Papa dispensat super lege clausuræ.
22 Contra illam præscribi potest.

QVAE-

QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine Clausuræ.

1 Resp. Intelligi spatium illud, quod continetur intra ianuam Conuentus semper clausam; seu (quod idem est) intelligitur locus ille, qui continetur, clausa monasterij ianua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem Moniales non possunt egredi: patet ex Constitutione Gregorius XIII. edita anno 1572. quæ ait. *Nec ibidem licere Monialibus, etiam Tertiarijs, egredi è ianua monasterij, quæ est pro clausura monasterij ipsius, etiam ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus ad rotam, vel ad crates, seu ad loca colloquijs destinata, vel ad pulsandam ipsam ianuam clausuræ: quæ loca cum saltem pro causis prædictis patere soleant sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.*

QVAERES II. Quibus iuribus inducta sit clausura Monialium.

2 Resp. Primò fuisse sub præcepto inductam à Bonifacio VIII. *in cap. periculoso; de statu regul. in 6. relato, cap: præced. sect. 2. q. 6.* &, cùm ea non esset vsu recepta, fuisse instauratam, ac innouatam à *Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. de regul* his verbis: *Bonifacij VIII. Constitutionem, quæ incipit periculoso, renouans S. Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes.* Quin etiam postea Pius V. præfatam Constitut. Bonifacij VIII. & relatum decretum Conc. Trident. confirmauit per specialem Bullam, quæ incipit *Circa pastoralis*: quam Gregor. XIII. confirmauit per aliam Bullam, cuius initium est *Deo sacris*.

QVAERES III. Quomodo potuerit induci obligatio clausuræ etiam quoad Moniales, quę antea professionem religiosam emiserant.

3 Resp. Potuisse induci: tum quia assumens aliquem statũ virtualiter se obligat ad ea omnia, quę expediũt, aut decẽt in tali statu, vt cõstat ex titulis *de vit. et hon. cler. et de cohab. cler. & mul.*

& ne

& ne clerici, vel monachi, cum similibus : clausura autem Monialium est moraliter necessaria ad puritatem status, quem illæ profitentur, & quidem non solùm ad obseruandam castitaté, sed etiam ad tollenda multa impedimenta perfectionis religiosæ, ideoque potuit iustè pręcipi legitima potestate : tum quia, posito voto obedientię, quod faciunt religiosi, potest Pręlatus pręcipere illis aliquam austeritatem non contentam expressè in regula, si ad obseruanda ea, quę continentur in regula, & pręsertim si ad vota substantialia in sua integritate conseruanda sit moraliter necessaria, vel ita vtilis, vt aliter religio difficilè possit contineri; talis porrò est clausura respectu Monialium, ergò : ita *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 8. num. 8. Sanch. l. 6. mor. cap. 2. n. 42. Miranda q. 1. de monial. art. 2. Rodriq. tom. 1. q. 44. art. 1.* alijque ad ipsos.

4 Ex quibus constat clausuram Monialium inductam fuisse, non iure naturali, aut diuino, sed humano positiuo ecclesiastico; siquidem ius naturale semper est idem; cùm tamen clausura Monialium olim non esset in vsu; ius item diuinum, si quod extaret circa dictam clausuram, colligendum esset, siue ex sacris scripturis, siue ex traditione aliqua diuina : quæ certè nullibi reperiuntur, ideoque necessariò fatendum est clausuram Monialium esse solùm de iure humano : ita *Bonacin de clauſ. qu. 1. par. 3.* alijque communiter, & constat ex iuribus allegatis *q. præced.*

Quod autem nos dicimus *in tract. 4. cap. 5. num. 14* Moniales S. Clarę teneri ad Clausuram ex voto, quod eę specialiter emittunt, negat *Bordonus p. 2. resol. 93. num. 6.* non obstante quod eę hac forma profitendi vtantur. *Ego Soror N. voueo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virgini, & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ seruare formam vitæ Sororum pauperum S. Claræ traditam &c. viuendo etiam in obedientia, sine proprio, & in Castitate, seruando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam* : suamque probat sententiam ex eo quod non quidquid exprimitur in forma professionis, obligat sub voto, sed solum respectu Castitatis, Paupertatis, ac Obedientię, nisi verba ipsa id exprimant (quod ipse *Bordonus* probat *resol. 92. num. 6. & 10.* & alioqui verba illa, quę adhibentur in forma Professionis Monialium S. Clarę *seruando clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam* posita in obliquo referri videntur, non ad dictionem *Voueo*, sed ad Constitutiones

nes Ordinis, quarum obligationem Professio non alterat; ideoque non supponit eas debere obseruari sub voto, sed relinquit eas sub simplici præcepto. sic *Bordonus*, nec improbabiliter; nisi communis sensus vouentium, & recepta consuetudo per tot sæcula oppositum suaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad clausuram sub voto.

QVAERES IV. Ad quem finem inducta fuerit Monialium clausura.

5 Resp. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & auferendas Monialibus occasiones infringendi votum castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuersandi cum viris sæcularibus, non rarò periclitaretur. Ad quod faciunt, quæ habet *Dionys. Carthus. in dial. de reformat. monial. art. 3.* his verbis: *Fœminæ sunt specialiter, & naturaliter multùm instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò periculosissimum est Monialibus inter viros apparere, ipsosque inspicere, alloqui, audire: nec aliqua lingua potest exprimere, quanta peccata, & scandala orta sint, atque assiduè creantur ex hoc quòd Moniales claustra sua egrediuntur, & personas visitant sæculares, viros quoque permittunt ingredi sua claustra: vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia super terram non demonstrarent hoc ipsum.*

QVAERES V. Ad quem spectet ex officio adstringere Moniales ad obseruantiam clausuræ regularis.

6 Resp. Spectare ad Episcopum, quoad Moniales quidem ipsi immediatè subiectas ex potestate ordinaria, delegata verò erga subiectas Sedi Apostolicæ; ad Prælatos autem regulares quoad Moniales ipsis subditas. ita *Sanch sup. cap. 15. num. 21. ex Nau. comm. 4. de regul. num. 60. &* T*ambur. de iure Abbatiss. D. 18. q. 4. num. 6.* alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, nisi obstet vsus in contrarium legitimè præscriptus: probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoso*, id expressè deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœcesi propria in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò: quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati ecclesiarũ, monasteriorum, & Ordinum quorumcumque in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de Monialibus includendis quàm primùm*

M *mùm*

mum commodè poterunt, prouidere procurent; huic autē decreto non derogat *Conc Trid sess.25.de reg.c.5.* dū Episcopis *præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria; in alijs verò, Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi innouata est, conseruari maximè procurent*: immò se illud renouare protestatur, illudque interpretatur: constat autem, quòd constitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamsi noua lex declarans loquatur strictiùs, vt ex multis probat idem *Sanch. l.7.de matr. D.46.num.21.* Quę ratio cōfirmari potest ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in suo motu proprio *Circa pastoralis*, videlicet; *Mandantes Patriarchis, &c. quatenus in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorundem Monasteriorum clausuram seruari procurent*. vbi notanda sunt illa verba *vnà cum Superioribus*, quæ satis apertè innuunt custodiæ clausuræ curam quoad Moniales subditas Prælatis regularibus, spectare ad ipsosmet Prælatos, & non ad alios; quamquam verba illa *vnà cum Superioribus*, videantur committere dictam curam clausuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè, sed cumulatiuè quoad Episcopos: ita vt ea pertineat ad vtrosque in solidum: vnde forsan inductus est vsus in multis locis, vt Episcopi curam clausuræ Monialium, etiam subditarum Regularibus, sibi tanquam propriam asciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri suo cedentibus. Certè *Castr. Pal. tract.16.D.4.p.9. num.7.* ex Miranda docet Ordinarium hac in re posse supplere negligentiam Prælati regularis: idque, etsi non constet de manifesta violatione clausuræ, sed solùm dubitetur; quod etiam notauit *Barbos. de off. Episc. alleg.102.num.7. & 8.*

7 Addit *Concilium Tridentinum loco citato* quòd, si opus sit ad cogendas Moniales ad clausuram auxilio brachij sæcularis, id inuocandum est, atque à brachio sæculari præstandum: atque, *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur S. Synodus, & sub excommunicationis pœna ipsò factò incurrenda omnibus Magistratibus sæcularibus iniungit*. Vnde infert *Sanch. num.22.* Principes absque iusta causa dictum auxiliū denegantes, attento præcisè hoc decreto Conç. Trid. non peccare; peccare tamen Magistratus sæculares, cum de vtrisque

loqua-

loquatur Concilium diuerso modo, nimirum priores solùm exhortando (quod non importat præceptum, *c. quisquis 14. q. 1.*) posteriores verò sub pœna excommunicationis latæ sententiæ iubendo præstare dictum auxilium; quamquam Principes in proposito casu denegantes auxilium peccarêt ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio, iuxta notata, *c. 1. de off. Ordin & c. omnes principes de maiorit. & obed. & cap. duo, & cap. si imperator, d. 96.*

Quod si quæras, quid significetur in citato decreto Tridentini per verba illa, omnibus Magistratibus sæcularibus.

8 Resp. Significari personas publicas sæculares, quæ non proprio iure ius dicunt, sed iure alterius Superioris, à quo dependent (quicunque demum ij sint, siue magni, siue medij, siue infimi;) & quidem omnes, cùm dictio *omnibus* sit vniuersalis, adeoque nullum Magistratum sæcularem excludat, *l. Iulian, & l. textorib. ff. de legatis 3. et l. hoc articulo, ff. de hæred. instit.* ita *Bonac. sup. p. 7. num. 4.* addens *num. 5.* ecclesiasticos etiam venire hìc nomine Magistratuum, si sæcularem iurisdictionem exerceant titulo potestatis sæcularis: vt si à Principe sæculari constituantur Præsides, aut Consiliarij alicuius Magistratus, à quo Ciuitas, aut Prouincia gubernetur: Concilium enim non respexit præcisè ad circunstantiam personæ, sed ad qualitatem muneris, ac officij, à quo Magistratus nomen desumitur.

Vtrum verò sæculares Principes, & Magistratus teneantur Iudici ecclesiastico imploranti brachium sæculare ipsorum opem ferre, etiam non viso processu, ac sententia Iudicis ecclesiastici.

9 Resp. Teneri; & probatur, tum quia facultas cognoscendi de iustitia causæ competit Superiori: Magistratus autem sæcularis in causis ecclesiasticis non est Superior, vt patet; tum quia sæculares hìc non asciscuntur vt Iudices, sed vt executores ordinationis factæ ab ecclesiastico Iudice; at officium executoris non est causam cognoscere, sed exequi, quoties non constat de eius iniustitia; tum quia in dubio, præsertim in facto Principis, non præsumitur delictum, *l. meritò, ff. pro socio*; ergò sæculares vocati ad ferendam opem Iudici ecclesiastico iniquè agunt negligendo auxilium ferre, eò quòd nondum cognita sit iustitia causæ, & nondum examinati actus processus, vtpotè præsumentes delictum in facto Iudicis ecclesiastici, *ita Marta de iurisdict. p. 1. q. 51. Alciat. c. 1. de offic. Ordin.* alijque apud *Bonac. de censur. in*

 partic.

partic. D. I. q. 20. §. 3. num. I. contra alios ab eodem allegatos: qui benè monet q. I. de claus. par. 7. nu. 6. excommunicationem, de qua agimus hoc loco, non esse reseruatam Papæ; cùm in Concilio, vbi fertur, nulla sit mentio de reseruatione.

QVAERES VI. An cura custodiæ clausuræ Monialium commissa Episcopis in Conc. Trident. intelligatur de clausura solùm materialiter sumpta (prout scilicet importat spatium, quod intra ianuam monasterij semper clausum continetur) vel etiam de clausura formaliter, (vt sic loquar,) sumpta (quatenus videlicet comprehendit etiam ingressum extraneorum intra clausurã, egressum ipsarum Monialium ab illa, & accessum aliorum ad ipsas Moniales causa eas inuisendi, & alloquendi.)

10 Respondet Barbosa alleg. 102. de off. Episc. num. 11. ad auctoritatem Episcoporum in custodienda Monialium clausura pertinere, vt impediant tum accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem, tum ingressum extraneorum intra septa monasterij; tum egressum earundem Monialium è Monasterijs; quod est dicere curam commissam Episcopis de custodia clausuræ Monialium non esse solùm de clausura materialiter sumpta, sed etiam de ea formaliter sumpta: idque ex decreto Concil. Trid. superiùs adducto: ita Barbosa, alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, attenta praxi Episcoporum multis in locis prohibentium sub censuris ecclesiasticis accessum ad Moniales sine legitima ipsorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, si non præsumerent monasteria Monialium, etiam aliàs exemptarum, ipsis subijci quoad custodiam clausuræ tum materialiter, tum formaliter sumptæ: siquidem locus exemptus æquiparatur territorio posito extra diœcesim. Quamquam, si considerentur verba, quibus præfata cura clausuræ cõmittitur Episcopis, videantur illis solùm tribuere auctoritatem custodiendi clausuram Monialiũ materialem; vt indè patet, quòd iuxta propriam verborum significationem, & cõmunem loquendi modum non dicitur violare clausuram Monialium, qui sine debita licentia accedit ad illas inuisendas, & alloquendas: cùm tamen Concilium Tridentinum committens Episcopis curam clausuræ Monialium vtatur his verbis, *vt clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, et vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*; sed de hoc infra cap. 10. sect. I. subs. I. q. 13. solùm hic addo quòd, cùm consuetudo, quæ est optimus legum interpres; & Bulla Gregorij XV. mox alleganda

gandi stent pro doctrina Barbosæ suprà relata, ab ea in praxi non videtur recedendum.

11 Certè Gregor. XV. In sua Constit. *Inscrutabili Dei prouidentia*, edita 1622. dat Ordinarijs locorum potestatem puniendi, & coercendi tam regulares, quàm sæculares delinquentes circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, & concedit, vt tanquam Sedis Apostolicæ delegati id facere valeant, quoties, & quando opus fuerit; sed de hoc infra *c.10.nu.19.*

QVAERES VII. Qualiter custodiri debeat Monialium clausura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.

12 Resp. Debere custodiri, ita vt sit circumsepta, & munita altis mœnijs, ac excelsis vndique parietibus, ne è vicinorum ædibus, quicumque illi sint, monasteria inspiciantur; præsertim si ijs immineant Fratrum, aut Presbyterorum ædes; quo casu curandum esset, vt parietes altiùs attollerentur. Quod si contingat muros clausuræ confringi, & monasterij redditus non sufficere ad illorum reparationem; tunc ij fidelium eleemosynis restaurari debent; &, si eæ sint minùs sufficientes, ad hoc ipsum cogi possunt, ac debent Monialium consanguinei. ita *Barbosa sup.num.*10. ex Mosconio, & cum his *Tambur. sup. q.*1. *nu.*9. *et* 10. monens in defectu consanguineorum recurrendum esse ad illum, ex cuius auctoritate, ac voluntate fuit constructum monasterium; sicut enim consanguinei Monialium, durante vinculo consanguinitatis, tenentur eas conseruare in debita honestate; vt colligitur ex *c. si quis dereliquerit* 30.*dist*. sic & ijs quoad hoc succedit Fundator monasterij; quippe qui potuit, & debuit præuidere huiusmodi necessitates futuras: sic citati DD. & bene; si addas id etiam spectare ad proprium Episcopum, si redditus Episcopatus id ei permittant, aut aliunde possit consulere præsenti Monialiũ necessitati: cùm ipse ex officio teneatur restituere clausuram Monialium, eamque conseruare, suoque exemplo quàm maximè possit alios excitare ad subueniendum tantæ Monialiũ necessitati: ne alioqui ipsi dicatur: *Qui alios doces, te ipsum non doces?*

QVAERES VIII. An obligatio clausuræ astringat omnes Moniales.

13 Resp. Adstringere omnes, & singulas Moniales cuiuscumque Ordinis, etiam Militaris, quæ religiosam professionem

 emit-

emittunt, & viuunt in congregatione. ita *Sanch. sup. num.* 10. *Miranda sup. q* 1. *art.* 3. *Bonac. p.* 2. *num.* 1. alijque communiter: & probatur, tum quia *Concilium Tridentinum sess.* 25. *de regul. cap.* 22. statuit omnia, & singula contenta in superioribus decretis seruari in omnibus cœnobijs, ac monasterijs quarumcũq; Sanctimonialium, etiamsi illæ sub gubernio Militiarum, etiam Hierosolymitanæ, viuant, & quocunque nomine appellentur sub quacunque regula, vel institutionibus: vnum autem ex præfatis decretis ea sessione factis est de clausura Monialium: tum quia Pius V. in sua Bulla *Circa pastoralis*, ait *cuiuscumque Ordinis, vel Militarium, etiamsi Hierosolymitanæ sint.* quæ dictio *etiam* in vtroque decreto posita significat à fortiori comprehendi Moniales aliorum Ordinum Militarium.

14 Dixi in responsione *et viuant in congregatione*, vt innuerem: quod, si quæ fœmina hodie licitè profiteretur ea conditione, vt in domo propria maneret; prout permittitur, *cap. fin. qui clerici, vel vouent.* ea non teneretur ad clausuram: siquidem iura loquuntur de Monialibus viuentibus in congregatione (vt apertè constat ex Constit. Pij V.) &, cùm sint odiosa non debent ampliari, sed restringi. ita *Graff.* 1. *par. decis. l.* 4. *cap.* 23. *num.* 17. *Miranda sup art.* 4. *Bonacin. num.* 5 alijque, inter quos rectè notauit *Nau. comm.* 4. *de regul. num.* 53. priuilegia olim concessa Monialibus professis quoad exemptionem à clausura, modò non suffragari; vtpotè reuocata in Concilio Trid. sup. & Pij V. constitutione.

15 Excipiendæ tamen sunt Moniales conuersæ, quæ ex eiusdem Pij V. concessione in monasterijs ad suam sustentationem indigentibus fidelium eleemosynis per dictas Moniales colligendis, possunt degere extra clausuram ad effectum quæritandi eleemosynas: dummodo sint ætatis annorum 40. degant in domo cõtigua monasterio, non ingrediantur clausuram Monialium, nisi in casibus expressis per suas Constitutiones, ac de suis domibus non exeant ad colligendas eleemosynas, nisi de licentia Ordinarij. Quamquam Gregor. XIII. in sua Constitut. *Deo sacris*, cupiens hanc ipsam exceptionem auferri, iniungat Ordinarijs, vt quacumque ratione cognouerint posse conuenienter Conuentuum Moniales sustentari absque dicta eleemosynarum collectione, easdem Conuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque ampliùs permittant illas exire è suis monasterijs.

QVAE-

QVAERES IX An obligatio clausuræ adstringat Moniales in quocumque euentu, & consequenter etiam cum graui periculo vitæ.

16 Resp. Quòd, cum obseruantia clausuræ possit afficere, & de facto afficiat Moniales secundùm duplicem respectum; nimirum ne ipsæ egrediantur è proprio monasterio; & ne admittant intra illud personas extraneas absque debita licentia; quoad vtrumque respectum dari possunt plures casus, in quibus cessat obligatio clausuræ, vt apertè constabit ex dicendis in duabus sequentibus sectionibus: in quarum priori proponemus casus cõcernentes clausuram sub priori respectu, in posteriori verò casus versantes circa clausuram sub posteriori respectu. Hic vnum solùm aduerto, quòd, cùm necessitas non habeat legem, *l. vnic. ff. de off. proconsul.* & lex humana ordinariè non obliget cum tanto subditorum dispendio; vt probat *Laym. l. 1. tract. 4. c 14. num. 5.* ex communi DD. sententia; vtique & lex clausuræ non obligabit Moniales; neque cum graui periculo vitæ (eo tamen modo, quo explicabimus *sect. seq. q. 8.*) neque cum alio graui damno, sicut notauit *Sanch. l. 6. mor c. 15. num. 62.* ex Dominico, Franco, Sylu. Rodriq. & alijs.

QVAERES X. Sub quibus pœnis teneantur Moniales seruare clausuram.

17 Resp. Teneri seruare sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ Papæ reseruatæ, necnon priuationis officiorum, dignitatum, & administrationum, & inhabilitatis ad illas, siue ipsæ Moniales sine debita facultate egrediantur è monasterio: siue alios ingredi faciant aut permittant; idque quoad Moniales egredientes ex Bulla Pij V. declaratoria, quæ est 8. in ordine, de qua *sect. seq. q. 3.* quo verò ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorij XIII. in ordine 28. eo tamen modò, quo dicemus hic *sect. 3. q. 3.*

QVAERES XI Quot, & quibus modis contingere possit obligationem clausuræ violari à Monialibus.

18 Resp. Violari posse ijs duobus modis, quos recensuimus *q. præcedenti*; videlicet indebitè egrediendo è proprio monasterio, vel extraneos ingredi faciendo aut, permittendo intra clausuram monasterij: quòd benè aduertit *Portel. de dub regul. v. clausura monial. in addit. num. 1.*

An autem violatio clausuræ Monialium excusari possit à culpa mortali ratione paruitatis materiæ.

19 Respondet *Nald. v. clausura nu. 2. ex Graff. de cas. reseru. cap. 5. num. 45.* quos adducit, & non reprobat *Diana p. 3. tr. 2. resol. 52.* posse excusari, adeoque Monialem ambobus pedibus se transferentem extrà ianuam terminos clausuræ terminantem ad vnum, vel duos palmos, non peccare mortaliter si statim regrediatur: idem sentit & Merolla relatus à *Tambur. sup.* D. 19. q. 4. qui tamen oppositum sentit cum *Bonac. sup. p. 4. nu. 2.* & alijs; alioqui concedens paruitatem materiæ in præsenti casu posse admitti, si Monialis toto corpore non egrediatur è clausura, sed maiori parte corporis manens intra septa monasterij pede, aut pedibus exeat: sic quippe non videtur consummari tota transgressio violationis clausuræ in eo cõsistens, quòd Monialis egrediatur è terminis definitæ clausuræ; quod vtique verificatur, siue ea longè recedat à dictis terminis, siue tantùm ad duos pedes mox regressura; quæ est ratio, cur citati Doctores sustineant in violatione clausuræ nõ debere admitti paruitatem materiæ, & quidem satis probabiliter. Quamquam non audeam damnare oppositam sententiam, quam admittunt docti Neoterici à me cõsulti, nec immeritò; stante quòd obligatio clausuræ est de iure positiuo humano, quòd cum debeat esse accommodatum fragilitati humanæ, non solet, nec debet interpretari adeò rigorosè, vt non admittat leuitatem materiæ, etiam in casu, quo eius violatio dicatur perfectè consummata modo dicto, idque iuxta doctrinam Sanchez traditam *l. 1. mor. c. 4. num. 1.* asserentem tunc solum non dari paruitatem materiæ, quando in materia parua reperitur integra ratio irreuerentiæ, ac offensionis, cuiusmodi sunt ea, quæ immediatè, ac directè versantur circa Deum: vt odium Dei, contemptus illius, infidelitas, periurium assertorium, simonia, & alia id genus; inter quæ tamen non videtur computanda violatio clausuræ, etsi *Sanch. lib. 6. mor. cap. 16. nu. 70* id neget.

QVAERES XII. An violatio clausuræ Monialium sit reseruata, etiam seclusa reseruatione pœnarum, quas incurrunt illius transgressores.

20 Resp. Esse, si fiat ad malum finem contra castitatem: & hoc ex decreto Clementis VIII. edito 1601. in quo vltra casus contentos in Bulla Cœnæ abstulit Regularibus aliàs quoad hoc priuilegiatis, facultatem absoluendi ab alijs quinque casibus; inter quos enumeratur violatio clausuræ Monialium ob malum finem; quanquam, vt ostendimus in *tract. de probibit. cap. 2. quæst. 14.* non improbabile videatur, huiusmodi reseruatione

non

non comprehendi ipsas Moniales, vtpotè in præfato decreto expressas tantùm per modum termini, & vt se habentes merè passiuè ad dictam violationem; sicut colligitur ex modo illo loquẽdi *violatio clausuræ Monialium*: præsertim, cum simus in materia odiosa, quæ debet restringi. R. c. inf. n. 174. et l. q. n. 1.

QVAERES XIII. Quis dispensare possit cum Monialibus super obligatione clausuræ, vt licitè possint ipsæ egredi ex illa, & alios admittere intra illam.

21 Resp. Posse dispensare Papam absolutè, & simpliciter loquendo: vt inde patet, quod obligatio clausuræ est iuris humani, adeoque subijcitur Papæ potestati; in casibus verò necessitatis, in quibus non potest commodè adiri Papa, posse dispensare Ordinarium loci, siue ex se solo, si Monialis dispensanda non sit exẽpta; siue de consensu etiam Prælati regularis, si Monialis sit immediatè subiecta Prælatis Ordinis: idque ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 5.* & ex Constit. Pij V. relata *q. 10.* prout notat *Lezana tom. 1. cap. 25. num. 21.* addens tamen in Hispania videri vsu receptum, vt pro licito egressu Monialium Regularibus subiectarũ in casibus permissis nequaquam requiratur consensus Ordinarij: quod vtique potest admitti, si constet dictam consuetudinem fuisse legitimè inductam, iuxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præscriptione. Quin etiam admittit Lezana ex Sylu. Rodriq. & Bonac. quòd, si vrgente casu grauissimæ necessitatis, non posset Monialis obtinere licentiam exeundi à proprio Prælato, vtpote absente: posset, eo inconsulto, exire; cùm necessitas careat lege, & huiusmodi casus per epicheiam censeri possit exceptus à decretis Concilij Trident. & Pontificijs Constitutionibus.

QVAERES XIV. An Moniales per contrariam consuetudinem possint derogare decretis indicentibus clausuram.

22 Resp. Quòd, cùm obligatio clausuræ Monialium sit de iure humano, vt dictum est *q. 3.* & ius quodcunque humanum, simpliciter loquendo, possit abrogari; sequitur etiam Moniales posse alicubi derogari præfatæ obligationi. ita in terminis *Sanchez lib. 6. moral. cap. 15 num. 4 ex Azor. tom. 1. l. 13. c. 8 q 1.* alijque docti recentiores consulti; &, putò, satis probabiliter: quidquid in contrarium sentiat Lamas relatus ab eodem Sanch. sustinens contra obligationem clausuræ nullam posse præualere consuetudinem, aut statutum: vtpotè tacitè comprehensam in voto tanquam necessariam ad castitatis promissæ obseruantiam;

quod

quod alij communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præsentem responsionem non procedere quoad illas Moniales, quæ sub expresso voto se obligant ad clausuram.

SECTIO II.

De Obseruantia Clausuræ Monialium quoad non exeundum è septis proprij Monasterij.

23 *EGressus é clausura vetitus Monialibus ex multiplici iure.*

24 *Si fiat indebitè, interdum plures continet malitias; at non semper.*

25 *Monialis sic egrediens subditur excommunicationi reseruatæ Papæ.*

26 *Incurrit etiam alias pœnas, quæ item incurruntur à cooperantibus.*

27 *Dicta excommunicatio incurritur ante sententiam, non item aliæ pœnæ.*

28 *Quis absoluat à præfatis pœnis.*

29 *Quæ causa requiratur, & sufficiat, vt Moniales licentiari possint ad egressum.*

30 *Quale incendium sufficiat ad licitum egressum.*

31 *Qualis casus Lepræ.*

32 *Qualis casus epidimiæ: quid sit epidimia.*

33 *Iuxta aliquos licentiari potest Monialis ad egressum ob morbum ei soli nociuum.*

34 *Alij communius negant contra Suarez, & iuxta praxim.*

35 *Concedi potest egressus in casibus similibus.*

36 *In his tamen casibus semper requiritur licentia Prælati nisi sit periculum in mora.*

37 *Cuius Prælati requiratur licentia.*

38 *Hæc debet esse specialis, & expressa.*

39 *Item in scriptis, etiam pro foro conscientiæ: quod alij negant.*

40 *Non est semper opus, quòd sit in effectu obtenta.*

41 *Il-*

41 *Illicitus est egressus factus ex licetia iniusta inferioris Papa.*
42 *Sic tamen egrediens Monialis non incurrit pœnas, immò nec peccat iuxta aliquos, si licentiam obtineat à Papa.*
43 *Licentia egrediendi, et dispensatio ad egressum inter se differunt.*
44 *Egrediens sine licentia in casu necessario id interdum significat Prælato.*
45 *Egressus permittitur Monialibus in casu belli, inundationis, ac ruinæ Conuentus.*
46 *Item vt eæ eligantur in Abbatissam alterius Conuentus, aut ad aliud officium.*
47 *Ad id tamen requiritur licentia Sedis Apostolicæ: quod alij negant.*
48 *Monialis sic egrediens redit postea ad suum Conuentum.*
49 *Item ad fundandum nouum Conuentum, aut reformandum alium iam fundatum.*
50 *Inconsulto Papa Moniales egrediuntur ad habitandum nouum Conuentum.*
51 *Talis autem egressus faciendus in aurora.*
52 *Permittitur egressus Monialium causa correctionis.*
53 *Seruatis tamen seruandis.*
54 *Monialis professa transit ad Ordinem strictiorem, repetita probatione, ac professione.*
55 *Egrediens cum licentia aliquantulum diuertit licitè.*
56 *Si indebitè diuertat, pœnis latis contra violantes clausuram non subest.*

QVAERES I. Quibus iuribus interdictum sit Monialibus egredi è clausura proprij monasterij.

23 Resp. Quòd, quamuis in antiquis canonibus multa extent huiusmodi clausuræ præcepta (vt in *can* 33. Concilij III. Carthagin. *can* 46. Trullano, qui attribuitur VI. Synodo, & *can.* 65. Concilij Cabilon. II.) ea tamen nullibi erat absolutè iniuncta, sed dependenter ferè à legitima facultate Abbatissæ; sicque paulo maior, ac rigidior clausura imponebatur fœminis, quàm viris. Primò Bonifacius VIII. in *cap. vn. de statu Regul. in 6.* illam absolutè præcepit Monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacunque ratione, aut causa, excepto tantùm casu, in quo Monialem tanto, & tali morbo euidenter laborare constaret, vt non posset cum alijs absque graui periculo, seu scandalo com-

commorari: quæ exceptio vtique firmat regulam in contrarium. Cùm autem tale decretum Bonifacij VIII. non fuiſſet vſu receptum, vel certè per contrariam conſuetudinem antiquatum, (vt indicat *Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 5. de Regul.* & Auctores paſſim teſtantur) à dicto Concilio fuit innouatum his verbis: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire è monaſterio, etiam per breue tempus quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda, indultis, & priuilegijs quibuſcumque non obſtantibus*: necnon approbatum, ac confirmatum tum à Pio V. *in ſua Conſtit. 8. in ordine*, tum à Greg. XIII. *in ſua Conſtit. item 8. in ordine*, in qua explicat, quæ loca comprehendantur ſub clauſura Monialium; cùm Pius V. *in citata Conſtit.* 8. latiùs declaraſſet decretum Bonifacij VIII. & Conc. Trident. ſuperiùs allegatum, expreſſis in declaratione dictæ Bullæ caſibus, in quibus Moniales poſſunt licentiari ad exeundum è clauſura, & latis varijs pœnis aduersùs violantes ipſam clauſuram de quibus infra.

QVAERES II. Qualiter peccet Monialis indebitè egrediendo è proprio monaſterio, & quot peccata committat.

24 Reſp. Peccare mortaliter niſi excuſet paruitas materiæ iuxta dicta *ſect. præc. q. 11.* committere verò vnum tantum peccatũ, idque inobedientiæ contra præceptum Eccleſiæ, Monialibus clauſuram indicentis, ſi ſolo præcepto eccleſiaſtico teneatur ad clauſuram; non autem etiam ex voto, ſicut de facto aliquæ Moniales tenentur, quæ proinde exeuntes è clauſura ſine debita facultate duo peccata committunt neceſſariò exprimenda in confeſſione; vnum ſcilicet contra præceptum Eccleſiæ (quod eſt peccatum inobedientiæ) & alterum contra votum, quo eſt ſacrilegium. Et ratio eſt, quòd, cùm præceptum clauſuræ impoſitum Monialibus ſit de re grauiſſima, eius violatio ex genere ſuo non poteſt non eſſe mortalis: ex alia parte in vno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ ſpecie diuerſæ, quando actus apponitur diuerſis ſpecie virtutibus, ac perfectionibus: vnde fit, quòd, ſi clauſura præſcriberetur tum ab Eccleſia, tum à regula: non ideo eius violatio duplicem contineret malitiam; cùm ſic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni nimirum obedientiæ.

Qua occaſione obiter moneo aſſertionem à me poſitam *trac. 4. c. 5. num. 21.* eſſe iuxta mentem *Rodriq.* ibi citati: non autem iuxta meam mentem; vt colligitur ex §. ſequenti, vbi ſuſtinens inter caſus exceptos ab Vrbano IV. comprehendi epidimiam, etſi

etsi ab eo non exprimatur, tacitè infero Moniales S. Claræ, non obstante voto Clausuræ, quod faciunt, posse in casu epidimiæ egredi è clausura si id sit necessarium ad vitandum contagium; quod vtique est contra Rodriquez.

QVAERES III. Sub quibus pœnis prohibeantur Moniales egredi è clausura proprij monasterij.

25 Resp. Prohiberi sub pœna excōmunicationis maioris ipso facto incurrendæ, eaque reseruata Papæ, si sit publica, ac notoria. patet ex Pij V. Constit. 8. superiùs adducta, quæ sic habet: *Aliter autem egredientes, seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis latæ sententiæ vinculo statim eò ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo, præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles* (supple) *decernimus*.

26 Vbi notandum vi istius Constitutionis, Moniales indebitè egredientes è proprio monasterio non solùm incurrere excommunicationem maiorem ipso facto, absque alia declaratione, eamque Papæ reseruatam: sed etiam remanere priuatas dignitatibus, officijs, & administrationibus, quæ habent tunc temporis; immo & inhabiles ad obtenta, & alia in posterum obtinenda. Quin etiam talibus pœnis subiacent non Moniales tantū modò dicto clausuram violantes sed etiam Episcopi (cùm de his expressa mentio fiat in citata Constit. Pij V.) Prælatique Regulares, si fortè sine iusta causa illis dent licentiam exeundi è monasterio; necnon ij, qui Moniales iniustè egressas comitantur, aut recipiunt, si suo comitatu, aut receptione cooperentur egressui Monialium ipsarum, aut sint in causa, quòd non redeant ad monasterium, sicut debent, quòd benè aduertit *Bonac q. 1. de claus. p. 4. num. 4. & 5.* hinc inferens cum Rodriq. Sanch. & Lamas, non incurrere dictas pœnas illum, qui causa vrbanitatis, amicitiæ, honoris, aut consanguinitatis Monialem illicitè egressam comitaretur, aut reciperet, dummodo eius delicto re vera non cooperetur: qua de re *Sanchez lib. 6. moral. cap. 14. num 72.*

Diffi-

Difficultas eſt, vtrum præfatæ pœnę incurrantur ante ſententiam Iudicis declaratiuam, ſin minùs pœnæ, ſaltem delicti.

27 Reſp. Excommunicationem quidem incurri ante omnem ſententiam Iudicis, etiam declaratiuam delicti (quod omnes concedunt) alias verò pœnas probabile eſſe non incurri, niſi poſt ſententiam criminis declaratoriam latam à Iudice, qua ſcilicet declaretur iuridicè Monialem violaſſe clauſuram egrediendo è monaſterio abſque legitima facultate; idque non ſolùm ob doctrinam, quam tradit *Sanchez ſup. num. 65. ex Nau. Mol. & Soſa*: ſed etiam quia clauſula illa, *abſque aliqua declaratione*, in relata Conſtit. Pii V. ex tenore textus videtur referri ſolùm ad excommunicationem, non item ad alias pœnas; ſicut & vi textus reſeruatio ſolùm afficit excommunicationem non autem reliquas pœnas; cùm ſic habeat: *Excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eò ipſo, abſque aliqua declaratione ſubiacere; à quo, præterquam à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui nequeant: & inſuper tam egreſſas* (ideſt Moniales) *quam præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & adminiſtrationibus per eas, & per eos tunc obtentis priuamus, & illas illoſq; ad obtenta, & ad alia in poſterum obtinenda inhabiles decernimus*. Vbi noto clauſulam illam *abſque aliqua declaratione*, & illam aliam, *præterquam à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui nequeant*, ſolùm apponi, vbi agitur de excommunicatione, non item poſtea, vbi agitur de aliis pœnis; quod eſt ſignum Pium V. in dicta Conſtitutione noluiſſe cum tanto rigore obligare ad reliquas pœnas, atque obligat ad excommunicationem: ſi enim pari rigore voluiſſet obligare ad vtrumque, id potuiſſet exprimere, immò & expreſſiſſet, iuxta illud *ſi voluiſſet expreſſiſſet*: quod maximè locum habet in odioſis, quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Quod ſi quæras, qui poſſit abſoluere à præfatis pœnis.

28 Reſp. Non poſſe abſoluere, niſi ſolum Papam, aut alium habentem ab eo facultatem, ſi eę ſint publicæ: cùm excommunicatio ſit reſeruata Papæ, & doctrina generalis ſit, inferiorem Papa non poſſe regulariter diſpenſare in pœnis ab ipſo latis, poſt ſecutam Iudicis ſententiam. Dixi *ſi eæ ſint publicæ*; ſi enim pœnæ ſint occultæ; ab iis poſſunt abſoluere non ſolùm Epiſcopi vir-

tute

tute *Concil. Trid. sess.* 24. c 6. ac Prælati regulares ex concessione bullata Pii V. relata à *Rodriq. to.* 1. *q.* 61. *art.* 9. sed etiam religiosi priuilegiati ex indulto bullato Pauli III. concesso Societati Iesu, & à nobis explicato in *Manuali tract. de priuil. c.* 2. *sect.* I *subs.* 2. *q.* 2. ita *Bonac. supr. p.* 5. aliique apud ipsos.

Nec obstat, quod dicimus *c.* 9. *n.* 26. Moniales vt perpetuo impeditas ratione clausuræ (ne possint pro absolutione reseruatorum Papalium adire Papam) posse ab iis absolui per Episcopum, aut proprium Prælatum, quibus respectiuè subsunt: non enim hæc doctrina pugnat cum ea, quam tradimus §. *Præcedenti*; siquidem Episcopus, in quantum potest absoluere impeditos perpetuò à reseruatis Papalibus, ad quę alioqui eius facultas non extenditur, comprehenditur sub iis verbis *aut alium habentem ab eo facultatem*, adductis §. *præcedenti*, (vt colligitur ex *Bonacina de censuris in comm.* D. I. *q.* 3. *p.* 2. *num.* 4.) sicque hic solum negamus posse Episcopum vt sic absoluere a pœnis publicis per sententiam Iudicis; & meritò, cum id facere possit solum quatenus habet potestatem specialem a iure, & est delegatus Papę, (quod omninò admittimus etiam *c.* 9. *nu.* 26. Præterquam quod negare possumus Episcopum posse perpetuo impeditos absoluere ab aliis pœnis v. g. officiorum priuationibus) latis per sententiam Iudicis (sicut de facto suppono §. *præcedenti*, & docet idem *Bonac. de censur. in particulari* D I. *q.* 22. *p.* 2. *n.* 23. etsi *v. ex dictis* dicat se existimare non improbabilem oppositam sententiam ab eo relatam *ibi num.* 22.) & de facto hic negamus: vt proinde dicta hic bene cohęreant cum ijs, quæ diximus *c.* 10. *nu.* 181. nec vllam inter se contradictionem, quę primo aspectu in iis esse videtur, contineant.

QVAERES IV An, & ex qua causa Moniales licentiari possint ad egressum è monasterio, non obstante obligatione clausurę.

29 Resp. Ex vi quidem Constitutionis Bonifacij VIII. citatę in *cap. periculoso de statu Regul. in* 6. posse tantum in vno casu ibi excepto, nimirum quando Monialis euidenter laborat tanto, ac tali morbo, vt non possit cum alijs commorari absque graui periculo, aut scandalo: ex vi vero Constitut. Pii V. relatæ *q. præced.* posse exire in tribus casibus ab ipso ibi expressis: videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemiæ; immo & in aliis casibus similibus, aut vrgentioribus, qui censentur comprehendi in tribus allatis, iuxta dicenda *q.* 8. Quare Moniales nequeunt licentiari ad egressum nisi ex causa

valdè

valdè graui, ac vrgenti: cuiuſmodi ſunt omnes relatę in *c. periculoſo*, & in Conſtitutione Pij V.

QVAERES V. Quando nam caſus incendii ſufficiat, vt Monialis licitè poſſit exire è monaſterio.

30 Reſp. Non ſufficere, niſi quando incendium eſt adeò magnum, vt Moniales ſint moriturę, ſi non exeant; quamquam vt omnes Moniales in tali euentu exire poſſint, opus ſit vt omnium vita periclitetur, niſi omnes exeant. Vnde, ſi contingat non imminere periculum omnium, ſed aliquarum tantùm, eò quòd vna pars monaſterii incendatur, & in alia non ſit periculum: tunc eæ ſolum exire poſſunt, quæ aliter mortem euitare non poſſunt: vt ſi fingamus eas habitare in parte, quę incenditur, & non poſſe tranſire ad aliam, niſi per ignem: idemque erit de vna tantum Moniali; ſi caſus ad hoc reſtringatur, vt illa ſola incendio periclitetur, ita *Suar. to. 4. de rel. tr. 8. l. 1. c. 9. num. 11.* hinc inferens caſum incendij in præſenti euentu non reſpicere cõmunitatẽ, vt cõmunitas eſt, ſed omnes perſonas eius vt ſingulas, & ſufficere in vnaquaque, ſi illam ſolam tangat.

QVAERES VI. Quando caſus leprę ſit ſufficiens ad hoc vt Monialis licitè egredi poſſit è monaſterio.

31. Reſp. Tunc ſolùm eſſe ſufficientem, quando, Moniali tali morbo infecta non egrediente, omnes aliæ Moniales euidenti periculo infectionis exponerentur; vnde, ſi ceſſet tale periculum, eò quòd monaſterium ſit valdè capax, ibique adſit commoditas medendi ei morbo abſque periculo contagionis aliarum Monialium: tunc Monialis ſic infecta non poteſt exire, cùm ceſſet periculum, ratione cuius præciſè licitus erat exitus; vt apertè colligitur ex *c. periculoſo*, innouato per Concilium Trid. & Pij V. Conſtitutione ferè hoc ipſum exprimentibus ijs verbis, *quod non poſſit cum alijs abſque graui periculo commorari.* Vt proinde dicat *Sanc. num. 32.* ad hoc vt Superiores iuſtam licentiam exitus concedant, non debere eſſe contentos ſola probatione morbi, ſed præterea probandam eſſe incommoditatem monaſterij ad medendum ſine periculo infectionis aliarum Monialium; quod etiam indicat *Tamb. ſup.* D. 20. *q.* 1. *num.* 4. dicens ad hoc vt Monialis ex lepræ morbo licitè poſſit exire è monaſterio, huiuſmodi infirmitatem debere eſſe talem, vt homo ſæcularis ea infectus extraheretur è propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum ſegregatum vulgò nuncupatum *Lazaretto*.

QVAE-

QVAERES VII. Quid intelligatur hic nomine epidemiæ, ob quam Moniali eo morbo infectæ concedi potest, vt exeat è monasterio.

32 Resp. Intelligi non solùm epidemiam, quæ est vera pestis, sed etiam epidemiam simplicem, morbum scilicet communem adeo contagiosum, vt ab vno facilè diffundatur ad alios cum ipso communicantes; si tamen non obstet declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609. & relata à *Diana p. 2. tr. 15. resol. 23.* nimirum in Constit. Pij V. nomine epidemiæ venire solùm veram, ac realem pestilentiam, non autem morbum gallicum, & S. Lazari, strumas, cancros, aliosque huiusmodi morbos contagiosos. Ita *Suar. supra num. 3. Sanchez num. 35. Rodriq. sup. q. 49. art. 3. Miranda q. 3. de Monial. art. 5: Portel. de dub. regul. v. clausura num.* 18. alijque quos citat, & sequitur *Tambur. num. 6.* dicens huiusmodi casum sic communiter explicari à Doctoribus; & probatur tum quia intentio Pij V. in excipiendo isto casu, quæ est consulere indemnitati Communitatis religiosæ, æque militat in morbis istis contagiosis, qui possunt inficere totum monasterium, aut maiorem illius partem: vbi autem procedit eadem ratio, procedit & eadem iuris dispositio: tum quia verisimilius est nomen epidemię hic sumi, non rigorosè pro illa, quę pestis dicitur, & sic per contagium communicatur, vt maiorem partem hominum, quos inficit, occidat, sed vt latiùs dicitur de quocunque morbo communi contagioso modo supra dicto, cùm enim Pij V. constitutio sit odiosa, ac restrictiua quoad hanc partem, eius verba interpretari debent in mitiori significatione propria: vnde, cùm iuxta vsum Medicorum vox epidemiæ absolutè dicta significet quemcunque morbum contagiosum, secundùm hanc significationem debet hic sumi: quæ rationes faciunt istam sententiam satis probabilem; pręsertim cum non constet authenticè de declaratione illa Sacræ Congreg. superiùs allegata ex Diana, sicut notauit ipsemet Diana, & innuit etiam *Lezana to. 1. c. 25. nu.* 10. dum nostram amplexus sententiam subdit, *licèt oppositum in praxi omninò sequendum sit, si authenticè constet de quadam declaratione Sacr. Congr. in contrarium.*

Vtrùm verò dari possit Moniali licentia exeundi è monasterio in casu, quo ea laboret morbo ipsi soli nociuo, & tali, vt moraliter sit certum eum non posse sufficienter curari, nisi exeundo è

do è monaſterio (v. g. eundo ad balnea.)

33. Reſp. Quod, quamuis Azorius, Nauar. Graff. Zipæus Bonac. & alij relati à Diana ſupra ſuſtineant Moniali in tali caſu poſſe concedi facultatem exeundi è Monaſterio; idque admittat etiam *Diana p. 5. tract. 3. reſol.* 137. & non improbabiliter, ſecluſa praxi, quæ viget in contrarium; abſolutè tamen dicendum videtur in iſto caſu non debere, nec poſſe concedi Moniali, vt exeat è monaſterio. ita *Sanchez num. 39. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.* 102. *num.* 20. *Gutier. l.* 1. *canonic. qq. c.* 14. *Zerola par.* 1. *praxis v. moniales q.* 16. alijque penes Dianam vbi ſupra; & probatur tum quia ſententia Azorii, & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum clauſuræ ſtatutæ in commune bonum religionis, ſtante quòd morbi periculoſi ſunt frequentiſſimi, auiditaſque Monialium exeundi è monaſterio eſt maxima, ſicque facilè attraherent Medicos ad iudicandum egreſſum vitando periculo mortis eſſe ipſis neceſſarium, & ita paſſim concederetur facultas egrediendi: tum quia in citato *c. periculoſo* (cuius obſeruantia maximopere commendatur in *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 5. & in Conſtit. Pii V, ſæpiùs relata) ob ſolam rationem communis boni Monialium permittebatur egreſſus, vt conſtat ex iis verbis, *niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum alijs, abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari*; ergò caſus reſpiciens ſolam Monialis vtilitatem priuatam non præbet cauſam ſufficientem egrediendi: tum quia, eſto Doctores, iuxta inferiùs dicenda concedant quacunque dictione exceptiua adiecta non excludi caſus ſimiles, aut vrgentiores: fatentur tamen vniuerſi excludi caſus diſſimiles, ac minùs vrgentes; quia alioqui dictio exceptiua eſſet inutilis; conſtat autem quòd præſens caſus eſt valde diſſimilis, ac longè minùs vrgens, quam tres expreſſi in Conſt. Pij V. vt facilè patebit conſideranti.

34. Diſſentit *Suar. nu.* 9. dicens ſe non poſſe diſcedere à pia ſententia Nauarri ſuſtinentis in caſu propoſito concedi poſſe Moniali licentiam exeundi è monaſterio, probatque tum quia leges humanæ non obligant ad ſui obſeruationem cum graui periculo mortis, niſi vbi honor fidei, aut religionis, vel magna neceſſitas boni communis intercedit: nihil autem horum in præſenti interuenit; tum quia lex humana debet eſſe tolerabilis, adeoque non, poteſt obligare cum graui periculo mortis, niſi ex

cauſa

causa proportionata, qualis non est, nisi necessitas communis boni temporalis, aut spiritualis; tum quia id videtur satis apertè colligi ex quadam declaratione Sacræ Congr. quam idem *Suar. nu.* 11. refert his verbis: *Curandæ valetudinis causa ad balnea Monialem exire posse Sedes Apostolica concessit, dum tamen eat cum honesto comitatu personarum, quem Ordinarius dandum censuerit, atque tam eundo, quàm redeundo nullum ad locum extra viam rectam diuertat, neque diutiùs maneat apud ipsa balnea, quam ad curandam infirmitatem necesse fuerit.* Verùm, quia praxis communitèr est in contrarium, saltem in his nostris regionibus; non videtur recedendum à nostra sententia, esto opposita speculatiuè censeri possit probabilis; præsertim cùm dici possit præfatam declarationem Sacræ Congr. non fuisse generalem, sed potiùs fuisse dispensationem cum aliqua Moniali in particulari, ideoque non facere ius; maximè cùm non constet eam fuisse authenticam: cum Suarez sentit *Castr. Pal. tr.* 16. D. 4. *p.* 9. *nu.* 15.

QVAERES VIII. An prædicti tres casus excepti in citata Constitutione Pij V. possint extendi ad alios similes aut etiam vrgentiores.

35 Resp. Posse; & probatur tum quia dictio taxatiua non excludit casus similes, & in quibus militat eadem ratio, aut vrgentior: sicut ex multis ostendit *Euerard. in suis topicis legalibus loco à natura dictionum taxatiuarum num.* 4. & colligitur ex varijs iuribus, quæ adducit *Sanch. num.* 37. tum quia Clem. VIII. in sua Constit. incip. *Religiosæ Congregationes* ad puritatem paupertatis magis conseruandam prohibuit munera à Religiosis dari, præterquam in casibus ibi exceptis: & tamen Sanchez supra cum Solla putat præfatos casus extendi ad similes, in quibus militat eadem, vel maior ratio: tum quia in nouella Constitut. Iustiniani *collat.* 4. *sub tit. de nuptijs*, §. *sed etsi quis*, dicitur solis Clericis promotis ad Ordines minores lectoris, & cantoris integrum esse vxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum est ijs, qui initiati sunt alijs duobus ordinibus minoribus: quinam autem sint casus, qui extendi possunt ad eos, qui recensentur in motu proprio Pij V. constabit ex quæstionibus inferiùs proponendis ac soluendis.

QVAERES IX. An occurrente aliquo casu, in quo iuxta dicta licitus est egressus monialiũ è monasterio, eæ propria auctoritate possint egredi, vel certè requiratur legitima licentia Superioris.

36 Reſp. Requiri licentiam Superioris; idque non ſolùm ex decreto *Concilij Trident. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 5. vbi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire à monaſterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda*: ſed etiam ex Conſt. Pij V. ſuperius citata, quæ incipit *Decori*, & ſic habet; *quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum, & ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſſè in ſcriptis approbata ſint.* eſt communis DD. inter quos *Portel. ſup. n.* 20. benè aduertit, quòd quamuis in caſibus allegatis à Pio V. expectanda eſt licentia ad egrediendum, ſi Superior adſit; ſecùs eſt, ſi Superior abſit, & periculum ſit in mora, aut eam iniuſtè deneget, & certò conſtet de iniuſtitia.

At dices, cuius Superioris licentia requiritur, vt monialis in aliquo dictorum caſuum licitè egrediatur:

37 Reſp. In monaſterijs quidem ſubiectis Epiſcopo requiri, & ſufficere licentiam ſolius Epiſcopi, aut Ordinarij loci: cum ipſe reſpectu illorum ſit, & Epiſcopus, & Prælatus Religionis: in Monaſterijs verò exemptis præter licentiam Epiſcopi, ſeu Ordinarij loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprij, Prouincialis ſcilicet, aut Generalis iuxta vniuſcuiuſque Ordinis Inſtitutum. Patet tùm ex Concilio Trid. loco citato, quod, quamuis non requirat expreſsè licentiam Prælati regularis reſpectu monaſteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, ſed potius ſupponit, vt iure communi neceſſariam; vtpotè ſemper loquens ſecundùm ius quando illud non immutat: tum ex Conſtitut. Pii V. §. precedenti allegata, in qua id totum ſatis expreſsè deciditur. ita *Suarez ſup. num.* 13. *Barboſa num.* 28. *Sanchez ſupra nu.* 24. *& ſeqq.* aliique apud ipſos: qui rectè monent non immerito Pium V. in citata Conſtitutione dicere, *per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium*, vt innuat huiuſmodi licentiam poſſe concedi non ſolùm ab Epiſcopo propriè dicto, qui ſcilicet habeat vltra iuriſdictionem Epiſcopalem, etiam poteſtatem Ordinis Epiſcopalis, ſed etiam à quocunque habente iuriſdictionem Epiſcopalem; qualis eſt Vicarius generalis Epiſcopi, immo & Vicarius generalis Capituli, ſede vacante; qui vtique veniunt nomine Ordinarii loci, vt in ſpecie adnota-

adnotauit *Barbosa vbi sup.* ex Lamas,& Sanchez reijciens,quod ait *Rodriq.supra art.6.* Monialem scilicet exemptam in adductis casibus posse absque vllo scrupulo recedere è monasterio cum sola licentia Prælati regularis, Generalis, aut Prouincialis, & nõ requiri vllam approbationem Episcopi sæcularis; stante quòd Prelatus regularis est etiam ipse Ordinarius talis monasterij,sicque de illo possunt intelligi allegata verba Pij V. *per Episcopũ, siue alium loci Ordinarium*; cùm tamen secundùm communem loquendi modum Prælatus regularis nunquam dicatur loci Ordinarius, estò sit Ordinarius proprij monasterij.

Quod si quæras, an licentia egrediendi è monasterio in casibus permissis concedenda Monialibus debeat esse specialis, ac expressa: idque ita, vt aliàs licentia sit eo ipso irrita, ac nulla.

38 Resp. Attenta Constitutione Pij V. debere esse, & specialem, & expressam; cum id ibi satis apertè explicetur ijs verbis, *& expresse in scriptis approbata sit* (idest causa egrediendi è monasterio) hoc enim ipso quòd talis causa debet expresse approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non potest non esse specialis, vtpotè data hic,& nunc in casu particulari & quidem in scriptis, cùm id disertis verbis exprimatur: quæ doctrina procedit tum in causis exitus expressis in dicta Const. Pij V. tum in alijs quibuscunque, vt notauit *Sanch.sup.n.29.*

An autem vt talis licentia sit valida, debeat necessario esse in scriptis, ita vt non valeat, si concedatur verbotenus.

39 Resp. Videri probabilius, quòd necessariò debeat esse in scriptis, etiam quoad forum conscientiæ.ita *Bonac.q.1.de clausp.8.nu.5. & Tambur.supra q.6. nu.1.* ex Sanchez, Miranda, ac Victorello, alijque communiter; & probatur tum quia id satis clarè significatur in citata Bulla Pij V. ijs verbis, *aliter autem, quàm, vt præfertur, egredientes excommunicationis latæ sententiæ vinculo statim eò ipso absque aliqua declaratione subiacere, &c.* tum quia, vbi lege, contractus requirit scripturã, ea deficiente, irritus est contractus, *l. contractus 16. C. de fide Instrum.* ergò & idem dicendum est in casu nostro: tum quia iure cautum est, vt talis licentia detur in scriptis, non solùm vt possit exhiberi, si petatur, sed vt maturiùs, ac rariùs concedatur (quæ enim scripto tradi debent,maturiori consilio solent examinari, & rariùs concedi) non ergo solemnitas scripturæ censeri debet leuis, sed valdè substantialis. Oppositum tamen sentiunt Homobon. & Belloc̨ch.quos refert, & non reijcit *Diana*

p. 3. tract. 2. reſol. 129. ex Innocentio, Abb. & Felino docentes quòd, quamuis licentia ad ingrediendum ſepta monaſterij Monialium ex decreto Concilij Trident. in ſcriptis obtenta requiratur: id intelligitur quoad forum exterius: nam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, ſufficit, quod interueniat conſenſus iure naturali requiſitus, qualis eſt etiam, qui oretenus cōceditur; eſt autem eadem ratio de licentia requiſita ad licitum egreſſum Monialium è monaſterio, vt patet.

QVAERES X. An, occurrente cauſa legitima egrediendi è monaſterio, poſſit Monialis exire abſque licentia Superioris, ſi propoſita cauſa egreſſus petat licentiam, & non obtineat.

40 Reſp. Quòd, cùm ad licitum egreſſum Monialis requiratur approbatio cauſæ, & licentia exeundi: & hæ poſſint ſeparari, quatenus poteſt ad aliquem pertinere approbatio cauſæ (quę conſiſtit in iudicio de ſufficientia illius) abſque eo quòd poſſit dare licentiam: ſi quidem Monialis ſit exempta, & Epiſcopus nolit approbare cauſam ab ea propoſitam ad exeundum; Prælatus verò regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, conſtito euidenter de iniuſtitia Epiſcopi: videtur Monialem poſſe exire, cùm ſic ratio Religionis propriè illam non obliget, & aliàs lex poſitiua in tali caſu videatur non obligare: quippe quæ re vera impletur, eſtò deſit exterior ſolemnitas (quãuis fortè in foro externo aliud præſumeretur.) Si verò è contra Epiſcopus approbet cauſam, & Prælatus regularis renuat dare licentiam; tunc, moraliter loquendo, non debet Monialis exire; cum ſic obſtet & Conſtitutio Pij V. intrinſeca obligatio religioſæ obedientiæ, & præterea tunc vix poſſit vitari graue ſcandalum, & periculum apoſtaſiæ, vel certe ſpecies cum infamia religionis. Quòd ſi Monialis egreſſura è monaſterio ſit ſubiecta Epiſcopo: tunc, ſi ipſe non approbet cauſam egrediendi propoſitam, adeoque etiam neget licentiam exeundi, nullo modo poteſt Monialis exire: cùm ex vna parte obſtet diſpoſitio Concilij Tridentini, ac Pij V. Conſtitutio, & ex alia per modum defenſionis, aut iuſtæ excuſationis id fieri nequeat ſine magno ſcandalo, & in caſu potiùs ficto, quàm morali. ita *Suar. ſup. cap. 9. num.* 16. monens iuxta diſpoſitionem Concili Tridentini, & Conſtitutionem Pij Quinti approbationem cauſæ exeundi quoad monaſteria exempta pertinere ad Epiſcopum, & ſic Concilium nihil aliud dixiſſe, niſi cauſam ab Epiſcopo approbandã:

licen-

licentiam autem proprij Superioris esse necessariam, ex vi religiosi status.

QVAERES XI. An Monialis tuta conscientia exire possit è monasterio, si à legitimo Superiore detur licentia exeundi sine iusta causa.

41 Resp. Non posse, si ei constet in conscientia iustam causam egrediendi non subesse, & licentiam fuisse concessam ex fauore, vel alia ratione iniqua. ita *Suarez num.* 14. & probat, quia talis licentia re ipsa est nulla, & id non latet Monialem: siquidem Pius V. in sua illa Constit. dicit *Aliter autem, quàm vt præfertur, egredientes*: prædictum autem fuerat, vt Moniales sine legitima causa, & probata non exeant.

42 Concedo tamen, quòd si Papa sine iusta causa daret huiusmodi licentiam, posset Monialis exire absque eò quòd incurreret pœnas latas contra violantes clausuram: immò ne venialiter quidem peccaret iuxta plures Doctores sustinentes vtentem dispensatione valida data à Superiore sine causa non peccare, nec venialiter, vt mox videbimus: estò Papa taliter dispensans peccaret saltem venialiter, vt tradunt plures DD. penes *Sanch. l.* 8. *de matrim. D.* 18. *num.* 6. ratio responsionis est, quòd, cùm obligatio clausuræ sit de iure humano (vt iam probauimus) potest Papa in ea validè dispensare, etiam sine causa, vt innumeris Doctoribus citatis eruditè probat *Sanch. Disput. modo citata nu.* 3. contra plurimos alios ab eodem relatos *num* 2. quorum opinionem dicit *Castr. Pal. tom.* 3. *D* 6. *p.* 8. §. 1. *num.* 2. non posse defendi vt probabilem: alioqui sustinens *nu.* 8. ex communi Canonistarum probabile esse vtentem dispensatione valida, sed illicita, vtpote data sine causa non peccare, nec venialiter: quod tamen negant plures alij Doctores: aliqui quidem sustinentes in tali casu peccare mortaliter, alij verò solùm venialiter: quod putat *Sanch. nu.* 7. esse probabilius.

43 Vnum hic obiter moneo ex *Suar. sup. num.* 13. in præsenti materia distingui facultatem, seu licẽtiam exeundi è monasterio, à dispensatione; quòd, cum prohibitio non exeundi sit prohibitio non exeundi sine legitima facultate; concessio talis facultatis non est dispensatio in lege clausuræ, sed potiùs est pars materiæ ipsius legis; dispensatio autem propriè tunc contingit, quando præfata facultas datur sine iusta causa; quòd est benè notandum.

QVAERES XII. An, & quando Monialis ex vrgenti necessitate

ſitate exiens è monaſterio ſine licentia teneatur poſtea id ſignificare Superiori, cuius intererat approbare cauſam exitus,& dare facultatem exeundi.

44 Reſp. Teneri, ſi poteſt,quamdiu degit extra monaſterium. ita *Bonac.ſup.p.8. num.6.* ex Sanch. & Zecchio, quos ſequitur *Tambur.ſup.q.5.num.4.* & patet, quia cognitio cauſæ exitus è monaſterio ſpectat ad Superiorem, fierique poteſt, vt cauſa, quæ Monialibus videbatur legitima, non approbetur à Superiore, & conſequenter Monialis teneatur redire ad Monaſterium; hoc autem præſtari nequit, niſi Monialis modo dicto ſignificet cauſam ſui egreſſus. Secùs, ſi ceſſante cauſa egreſſus, Monialis iam redijt ad monaſteriũ: tunc quippe non eſt opus, vt manifeſtet Superiori cauſam ſui exitus, cùm ſic ceſſet finis talis manifeſtationis, moniali non ampliùs indigente Superioris approbatione, ac facultate, Addit autem *Sanch.ſup.cap.15. nu.70.* contra Zecchium,Monialem in priori caſu non ſignificantem Superiori cauſam ſui exitus non incurrere pœnas latas contra Moniales indebitè exeuntes: probatque ex eo quod tales pœnæ ſunt latæ contra Moniales iniuſtè egredientes: tales verò non ſunt Moniales in præſenti caſu egredientes; cum talis caſus per epicheiam cenſeatur exceptus ratione neceſſitatis carentis lege.

QVAERES XIII. An Moniales habeant iuſtam cauſam exeundi in caſu belli imminentis, aut inundationis, aut ruinæ totius monaſterij.

45 Reſp. Habere. ita *Suar.ſup.cap.9. num.4.Tambur.de iure Abbatiſſ.D.20 q.2. num.2. & 3.* aliique apud ipſum; inter quos *Peyrin.tom.2.de priuil.Conſtit.B.Pij V. nu.25.* ait ſubeſſe Monialibus iuſtam cauſam exeundi, imminente caſu belli: ſiue intentetur ab hæreticis, alijsve infidelibus, ſiue à Catoholicis: ſiquidem in omnes militares regulariter cadit illud: *Nulla fides, pietaſque viris, qui caſtra ſequuntur*; & de militibus cõmuniter verificatur quòd *iocus, & ludus ſunt in militia, domus diripere, familias ſpoliare, virgines rapere, ſolidas vrbes,atque oppida incendere: hæc ſunt militum decora, profuiſſe nemini, nocuiſſe quamplurimis, nullo reſpectu, aut recordatione præſidentis mundo Dei*. Ratio autem reſponſionis eſt, quòd in iſtis caſibus agitur de communi bono totius monaſterij; &, cum habeant ſimilitudinem magnam cum caſu incendij expreſſi in motu proprio Pij V. cẽsẽtur etiã ipſi per epicheiam,ac æquiparationem excepti: dummodò aliàs ſeruentur ſeruanda, prout diximus q.8.

QVAR-

QVAERES XIV. An iusta sit, egressio Monialis ad hoc vt eligatur Abbatissa alterius monasterij eiusdem sui Ordinis, ac habitus, vel magistra Nouitiarum, vel Præfecta ianuæ seu rotæ.

46 Resp. Esse, dummodò id fiat cum debita licentia. ita *Mirand. sup. art. 2. Sanch. nu. 45. Bonac p. 9. n. 50. Barb. de off. Ep. alleg. 102. num. 25.* alijque communiter: & probant, quia iste casus est similis exceptis in motu proprio Pij V. cum in eo agatur de bono communi totius religionis, non autem particulari huius, aut illius Monialis, sicque *Conc. Trident. sess. 25. cap. 7. de Regul.* cùm *cap. 5.* valde commendasset clausuram, concedit exitum in casu, quo in proprio monasterio non reperiatur Monialis prædita dotibus requisitis ad munus Abbatissæ.

47 Dixi, *dummodò id fiat cum debita licentia*, vt innuerem, quòd, licèt ad exitum Monialis in casu proposito non videatur peti consensus Sedis Apostolicæ: id tamen fallit, attenta declaratione Congregationis Cardinalium allata à *Suarez num. 5.* quæ ita habet: *Monialis non potest transire de vno ad aliud monasterium, etiam de consensu Episcopi, sine licentia Sedis Apostolicæ, etsi translatio fiat ad aliud eiusdem Ordinis.* quam declarationem inquit Suarez seruandam esse, quotiescunque causa mutationis talis non fuerit, quæ vel iure sit expressa specialiter (sicut expressum est de officio Abbatissæ, ad quod proinde non requiretur consensus Sedis Apostolicæ: cum Concilium Tridentinum statuendo in necessitate posse eligi Abbatissam ex alio monasterio eiusdem Ordinis, simul censeatur dare licentiam exeundi iuxta illud: *Concedens vnum, etiam approbat necessarium medium ad illud;*) vel certè nisi per æquiparationem rationis causæ egressus reducatur ad causas à Pio V. enumeratas in sua Bulla; cuiusmodi esset casus transferendi Monialem alio ob prauos mores; nam talis causa iure comparatur morbo contagioso, aut scandalo communi, pro quo euitando etiam Bonifacius VIII. egressum concessit: hæc Suarez, & benè, nisi aliter ferat consuetudo & præsens stylus Curiæ, quibus omnino standũ est; quod etiam aduertit Bonac. generaliter dicens in similibus casibus tutius esse consulere Sedem Apostolicam, nisi sit periculum in mora.

48 Notant tamen *Sanch. num. 46. Miranda sup. Tambur. n. 8. Rodriq. tom. 1. q. 49. art. 5.* & alij, Monialem in casu proposito translatam ad aliud monasterium, expleto suo munere, ac offi-

cio,

tio, poſſe de vtriuſque monaſterij conſenſu redire ad proprium monaſterium; quantumuis ſocia ipſi adiuncta in translatione renuat redire: ſicut & è contrà, renuente Moniali principali, poſſet reuerti etiam ſocia.

QVAERES XV. An, & quo modo exire poſſit Monialis ad fundandum nouum monaſterium, aut etiam ad aliud reformandum iam fundatum.

49 Reſp. Poſſe, modò id fiat de conſenſu Sedis Apoſtolicæ; idque ex decreto ſacræ Congr. quæ teſte *Zer. p. 2. Praxis v. monialis d.* 8. & 12. decidit non licere hunc exitum cauſa reformationis, aut nouæ fundationis, aut correctionis, ſed in his omnibus caſibus Sedem Apoſtolicam eſſe conſulendam. ita *Nauar. l. 3. conſil. de Regul. conſ.* 48. *num.* 7. *Rodr. ſup. Sanch. num.* 47. *Tambur. num.* 7. & alij apud ipſos; patetque, quia iſti caſus ſunt ſimiles ijs, qui excipiuntur in Bulla Pij V. vtpotè ſpectantes ad bonum commune illius religionis: conſtat autem ex dictis *q.* 8. ſub caſibus expreſſis à Pio V. comprehendi etiam alios ſimiles, aut vrgentiores.

QVAERES XVI. An caſu, quo totum aliquod monaſterium Monialium transferri debeat in aliud monaſterium de nouo conſtructum, talis translatio fieri poſſit inconſulta Sede Apoſt.

50 Reſp. Poſſe, niſi fortè vſus obſtet, de quo mihi non conſtat. Colligitur tum ex *Guttier. l. 1. pract. qq. cap.* 14. qui docet Epiſcopũ poſſe dare Monialibus licentiam exeundi ex quacũmq; cauſa rationabili, ob quam Monialis authoritate, ac præcepto Prælatorum mutetur ab vno monaſterio, vt in alio inhabitet: idque non ſolùm quia occurrat iuſta cauſa: ſed quod talis exitus nõ eſt is, quem iura prohibent, vtpotè ordinatus, non ad manendum extra monaſterium, ſed ad aliud inhabitandum; cùm tamen iura loquantur de exitu non neceſſariò, & ad manendum in ſæculo pro aliquo tempore: tum ex *Barboſa sup. num.* 27. dicente manifeſtè iuſtam extare cauſam egrediendi, quando ex iuſta cauſa totus Monialium Conuentus locum mutat, iuxta diſpoſitionem *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 5: præcipientis monaſteria Monialiũ conſtructa extra vrbes, & oppida transferri ad alia monaſteria exiſtentia intra vrbes, & oppida: cùm alioqui ſit par ratio in præſenti caſu, vt patet; tum ex quadam declaratione Sac. Congregat. edita 17. Iulij 1615. quam refert idem *Barboſa in collectan. v. monialium translatio* his verbis *Moniales transferre non poſſunt in monaſteria nouiter erecta, niſi eadem monaſteria*

ria auctoritate Apostolica extructa fuisse prius constiterit: ipsaque praeuia visitatione, earumdem monialium capacia: eisque accommodata, atque ita absoluta reperta fuerint, ut caementarijs, alijsve fabris nulla aedificationis causa in ipsa postea ingrediendi necessitas relinquatur. Vbi noto; quòd, cùm auctoritas Sedis Apostolicae solum requiratur ad construenda noua Monialium monasteria; hoc ipso quod ea interuenit in eorum constructione, ea non videtur necessaria ad faciendam postea Monialium translationem: cùm in tali euentu ea expressè hic non requiratur, & aliàs procedat regula iuris; *Qui concedit vnum, concedit & medium necessarium ad illud*: cuiusmodi est translatio Monialium ad inhabitandum monasterium de nouo constructum auctoritate Apostolica.

51 Caeterum in casu, quo facienda est talis translatio, fieri debet in aurora: & quidē ita; vt Moniales conspici possint à paucis, & associentur à personis grauioribus honestis, ac consanguineis proximioribus: idque ex decreto Sacrae Congreg. adducto à Barbosa vbi supra.

QVAERES XVII. An, & quo modo Monialis possit dimitti è proprio monasterio ad hoc vt in alio monasterio meliùs corrigatur, aut puniatur.

52 Resp. Posse eo modo, quo diximus *c.3. sect. I. q.14.*

QVAERES XVIII. An, & quo modo, non obstante obligatione clausurae, possint Moniales dimitti è monasterio ratione incorrigibilitatis.

53 Resp. Non posse dimitti, nisi eo modo, quo diximus *sup. cap.3. sect.I.q.13.* vbi latè egimus de hac re.

QVAERES XIX. An Moniales, etiam stante lege clausurae: possint à proprio monasterio transire ad Ordinem arctiorem.

54 Resp. Posse, eo tamen modo, quo ostendimus *sup. citata sect.I.q.12.* Addo hic solum Monialem in tali casu teneri facere nouum nouitiatum, & nouam professionem; de nouitiatu patet: quia annus probationis institutus est ad effectum vt religio probet nouitium, & nouitius religionem, *cap. ad apostolicam de Regularib.* in nostro autem casu neuter probauit alterum, sicque peragendus est nouus nouitiatus iuxta *Concil. Trident. sess.25. cap.16. de Regul.* non distinguens ingredientes religionem à seculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De professione verò probatur quia Monialis transiens ad alium Ordinem

debet

debet in eo ſe obligare : hoc autem fit per profeſſionem ; quæ eſt contractus quidam reciprocus, per quem profitens ſe obligat religioni, & religio profitenti, prout, Deo dante, fuſiùs oſtendimus in *tract. de nouitiatu*.

QVAERES XX. An Monialis ex legitima facultate exiens è ſuo monaſterio (v. g. ad fundandum aliquod monaſterium) violet legem clauſuræ, ſi ea occaſione alio diuertat cauſa inuiſendi aliquam cognatam, aut viſitandi deuotam aliquam imaginem.

55 Reſp. Quòd cum præceptum clauſuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigoroſè obligat Monialem, vt in propoſito caſu non poſſit aliquantulum diuertere à recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus, immorari extra monaſterium pro aliquo breui tempore ; idque, etſi deuiet à recta via 8. aut 9. leucis (quod in ſpecie notat *Sanch. sup. c. 15. n. 61.*) ſic *Bonac. sup. p. 9. nu. 21.* monens ex eodem Sanch. per tempus breue poſſe intelligi ſpatium vnius, aut duplicis diei, *Nald. v. clausura num. 5. Miranda sup. q. 2. art. 20. Barbosa de off. Epiſ. alleg. 102. num. 58. Sorbus in comp. v. ingredi monast. monial. §. 34.* alijque; & patet tum ex ratione adducta ſub initium reſponſionis ; tum quia illa deuiatio, ſeu mora morali modo non videntur cedere in fraudem clauſuræ ; tum quia quod dicitur in Motu proprio Pij V. *Sed nec in prædictis caſibus extra illa monasteria, niſi ad necessarium tempus, stare licet*, non eſt interpretandum ſecundum regulas metaphyſicas, ſed morali modo, vt iam dixi : ſicque ſolùm indicat, ſecluſa paruitate materiæ, Monialem legitimè egreſſam teneri ſub peccato mortali redire, abſoluto negotio, ad quod conceſſus eſt exitus, & non poſſe diutius commorari extra clauſuram vltra tempus re vera neceſſarium; quod citati Doctores non negant, cum Monialem excuſent à peccato mortali in præſenti caſu ſolum ex paruitate materiæ : quæ maximè debet admitti in præceptis Eccleſiæ, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue ; nobiſcum ſentit *Castr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 9. n. 19. ex Rodr. to. 1. q. 47. ar. 11.*

56 Quin etiam notat *Sanch. num. 70.* quòd ſi Monialis legitimè egreſſa è monaſterio ita diuertat à recta via, ad quam tendit, aut vltra tempus neceſſarium immoretur tam diuturno tẽpore, vt iudicio prudentis cenſeatur peccare mortaliter, non ideo incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clauſurã : quippe quæ non generaliter latæ ſunt contra violantes clauſuram,

ram, sed strictè contra Moniales illicitè egredientes: sicque non debent extendi ad illas, quæ licitè egressæ sunt (idest cum legitima licentia) sed post egressum illicitè diuertunt aliò, aut diutiùs morantur extra monasterium, quàm ferat necessitas: nam pœnæ non debent ampliari, sed restringi, vt patet; dissentit *Castr. Pal tr. 16. D. 4. p. 9. nu. 21.*

Vnde inferri potest, & benè, Moniales conuersas deputatas ad quærendas eleemosynas pro monasterio non peccare contra clausuram, si occasione quæstuationis inuisant suos consanguineos, & amicos: siquidem eæ nō subijciuntur obligationi clausuræ, vt constat ex dictis *hic num. 15.* quamquam possit contingere illas aliunde peccare, si præfata visitatio consanguineorum, aut alia similis diuersio ipsis sub mortali sit aliunde prohibita; v. g. ex constitutionibus, aut præcepto Superioris.

57 *Violat clausuram Monialis transiens ad aliud monasterium contiguum; duplex peccatum facit, & duplicem censuram incurrit.*

58 *Item, si fugiat è carcere, cui perpetuò iustè damnata est.*

59 *Licitè tamen ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.*

60 *Item ad cauendam mortem sibi intentatam ab inuasore.*

61 *Item ad edendum fœtum illicitè conceptum, sicque consulendum suæ famæ.*

62 *Licitè egreditur in aliquo casu ad vocandum Medicum, aut Confessarium.*

63 *Item ad præstandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo Conuentus.*

64 *Non item, vt grauiter vexata ab Abbatissa adeat Prælatum.*

65 *Non vt subueniat graui indigentiæ parentum.*

66 *Non vt subueniat nepotibus.*

67 *Licitè egreditur, si sit energumena, vt exorcizetur.*

68 *Item ad reclamandum coram Ordinario contra nullitatem professionis.*

69 *Violat clausuram exiens ad spatium, quod interiacet inter ostium clausuræ, & ianuam patentem sæcularibus.*

70 *Non item, si ioco impulsa transgrediatur ostium clausuræ.*

71 *Violat, si in limine ostij clausuræ ludat ludo nauis.*

72 Se.

72 *Secùs, ſi ponens ſe in rota eam voluat ad partem patentem sæcularibus.*

73 *Non violat, ſi toto corpore conſiſtat in liminari oſtij clauſuræ.*

74 *Neque, ſi aſcendat ſupra tectum Conuentus, & conſiſtat intra partem reſpicientem ipſum conuentum, aut eccleſiam interiorem.*

75 *Violat, ſi à tecto Conuentus prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipſi Conuentui factæ præcisè in commodum externorum.*

76 *Non item, si insideat muro conuentus virili more quaſi equitans.*

77 *Violat, si è feneſtra toto corpore ſe ſuspendat viam publicam versùs.*

78 *Item, si conſiſtat ſuper ramo arboris ſitæ intra clauſuram omninò prominente extra illam.*

79 *Non item, ſi magica arte, feratur per aerem intra ambitũ clauſuræ; cum limitatione tamen: indicatur, quæ eleuatio ſufficiat ad violationem clauſuræ.*

80 *Violat, ſi præuidens ſe in ſomnis egreſſuram id non impediat.*

81 *Item, ſi aſcendens equum ferociorem vi feratur extra clauſuram, hoc præuiſo.*

82 *Secùs, ſi legitimè degens in domo priuata extra eam liberè exeat.*

83 *Limita, niſi iuſſu Superioris ibi degat cum obligatione clauſuræ.*

84 *Non violat, ſi licentiata ad egreſſum exeat etiam ad malum finem.*

QVAERES XXI. An Monialis cenſeatur violare clauſuram, ſi recedat è proprio monaſterio in aliud monaſterium Monialium immediatè contiguum, ſiue eiuſdem ſui Ordinis, ſiue alterius; idque gratia recreationis, &c.

57 Reſp. Violare: & probatur ex eo quòd Monialis non tenetur ad clauſuram in communi, ſed ad clauſuram proprij Monaſterij; ſicque, eſtò in caſu propoſito tranſeat de clauſura ad clauſuram, ita vt non poſſit verè dici, quòd in tali tranſitu vllo tempore ſit extra clauſuram: hoc ipſo tamen quòd totaliter recedit

à pro-

à proprio monasterio (intra cuius ambitum continetur eius clausura) eò ipsò violat clausuram, & incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clausuram; quæ ratio vtique probat intentū, siue monasterium, in quod Monialis ingreditur; sit eiusdem sui Ordinis, siue alterius: cum Monialis eodem modo non teneatur ad clausuram in communi sui Ordinis, sed ad illam, quæ est propria sui monasterij, in quo est professa; sic respondi in facti contingentia: nec obstat quod docet *Sanchez sup. c. 16, nu. 10. v. secundus casus*; nam ibi non supponitur violatio clausuræ ex parte termini à quo, sicut supponitur in casu, qui hic controuertitur.

Addo, quòd, cùm Moniali prohibeatur non solùm egressus è propria clausura, sed etiam ingressus in alienam; & hæ prohibitiones sint duæ numero diuersæ: Monialis in casu proposito duo peccata committet in confessione necessariò exprimenda, duplicemque incurret excommunicationem iuxtà doctrinam *Bonacin. D. 1. de censur. in comm. q. 1. p. 5. num. 2.* tot scilicet incurri censuras, quot sunt moraliter, & formaliter actus commissi contrà præceptum. Sic ego respondi, & responsioni postea subscripserunt *Pollacchus, Baldell. Steph. à S. Gregor. alijque viri docti à me consulti*; à quibus dissensit *Bordonus* item à me consultus, putans in isto casu vnicam incurri excommunicationem: eò quòd Bulla Pij V. præcisè afficiat excõmunicatione Moniales illicitè egredientes, nulla mentione facta alterius loci, ad quem contingat accessus; & aliàs, regulariter loquendo, Moniales egredi non soleant ad ingrediendum aliud monasterium, sed ad liberè vagandum: vt proinde non fuerit opus sub lege clausuræ comprehendere casum hunc adeò extraordinarium; cùm lex ad ea, quæ rarò accidunt, non aptetur *l. non ad ea, ff. de legibus*. sic *Bordonus* alioqui concedens Monialem, si ingrediatur conuentum virorum religiosorum, subiacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes claustra Regularium ex Pij V. Bulla, quæ incipit *Regularium personarum*, iuncta eiusdem alia Constit. *Decet Romanum*: idque, etsi ius interdicens fœminis ingressum in claustra Regularium vtatur verbo *mulieres*, cuius significatio videtur restringi ad fœminas laicas: Monialis enim verè est mulier, & est exposita periculis non minùs, quàm quælibet fœmina sæcularis.

QVAERES XXII. An Monialis violat clausuram, adeoque subijciatur pœnis latis contra violantes clausuram, si damnata

in

in pœnam delicti commiſſi ad perpetuum carcerem intra proprium monaſterium ab eo occultè recedat.

58 Reſp. Violare; & probatur à fortiori ex eo, quod docent *Nau. comm.* 4. *de Regul.num.*64.*Rodriquez tom.*2.*q.* 22. *art.* 6. *Sanchez ſup.c.*8.*num.* 13.& alii, virum ſcilicet religioſum condemnatum perpetuo carceri non poſſe licitè fugere: cùm frequentiſſima, & longè probabilior ſententia Doctorum habeat nulli perpetuis carceribus damnato licitum eſſe fugere, nedum religioſo, qui alias non poteſt exire è monaſterio abſque Superioris licentia, lege clauſulæ ipſum ad id aſtringente, vt oſtendimus alibi: cùm tamen lex clauſuræ ſtrictiùs obliget Moniales, quam viros religioſos, vt patet.

Verùm tamen eſt., quòd, ſicut citati Doctores apud *Sanch. num.* 14. concedunt virum Religioſum perpetuo carceri condemnatum a Superiore, poſſe inde fugere, ſi aut iniuſta ſit condemnatio, aut iniuſtus ſit modus illam exequendi (vt ſi cuſtos carceris ei iniuſtè deneget cibum, veſtitum, aut ignem ad vitę ſuſtentationem neceſſariam:) idem proportionaliter concedendum videtur etiam de Moniali damnata perpetuo carceri: illam videlicet poſſe fugere: ſi conſtet vel ſententiam eſſe iniuſtam, vel iniuſtum modum illam exequendi: nemo enim tenetur parere huiuſmodi ſententię: nec lex clauſuræ cenſenda eſt obligare in talibus circumſtantijs.

Dubium grauius eſt, an Monialis poſſit licitè fugere, ſi iuſtè ipſi imponenda ſit pœna mortis, aut mutilationis.

59 Reſp. Videri poſſe; & probatur, quia ius fugiendi vnicuique competens iure naturali ad conſeruandam propriam vitam, nullo Religioſorum voto abdicatur, ideoque, ſicut poſſet vir ſæcularis in tali caſu fugere, (vt docent *Leſſius l.* 2. *cap.* 31. *num.* 33. & alij cum *S. Tho.* 2. 2. *q.* 96. *art.*4.) ita & poterit religioſus; quod ſi id conceditur viro religioſo, debet concedi & Monialibus; cum ipſæ non poſſint dici arctiùs teneri non fugere, niſi ratione clauſuræ, quæ tamen non obligat cum tanto vitæ periculo, vt oſtendimus *q.* 7. §. *diſſentit.* ita viri docti à me conſulti contra Caietanum, Valentiam, & Sayrum; qui, ſicut cenſent virum religioſum non poſſe fugere in præſenti caſu, conſequenter, & quidem à fortiori, id aſſerent de Monialibus.

QVAERES XXIII. An Monialis licitè poſſit egredi è proprio monaſterio, ſi ibi inuaſa ab hoſte non poſſit vitare mortem, niſi inde fugiendo.

60 Reſp.

60 Resp. Posse; & probatur tum ex ratione allata *q. praecedenti*; tum quia, estò concedamus non posse dari facultatem exeundi, quantumuis Medici iudicent iuxta regulas medicinæ id esse simpliciter necessarium ad conseruandam vitam Monialis egrotantis (qua de re diximus *q. 7.*) id tamen non procedit in præsenti casu, quo periculum mortis violentæ est certissimum, & prouenit à principio extrinseco; cùm è contra periculum mortis prouenięns ex morbo intrinseco non vitetur egressu, sed Monialem ipsam comitetur: præterquam quòd Monialis in pręsenti casu duplicem habet causam egrediendi, nimirum vt impediat peccatum aggressoris ipsi mortem inferentis, & vt vitam propriam tueatur: quarum causarum solùm ista posterior subest in ægritudine naturali. sic *Tambur. sup.* D. 10. *q. 3. num.* 2. & ante illum *Sanch. sup. D.* 15. *numero* 39.

QVAERES XXIV. An peccet contra præceptum clausuræ Monialis, quæ ex illicita copula gerens vterum occultè exit è monasterio ad fœtum edendum, vt sic consulat propriæ famæ, ac bonæ existimationi status religiosi.

61 Resp. *Tambur sup.* D. 19. *q.* 4. §. *ad* 12. ex Victorello, Monialem in tali casu incurrere excommunicationem, & consequenter peccare, nisi egrediatur ad vitandum periculum vitæ imminens ex veneno, aut vulnere, & alioqui ante egressum non possit priùs consulere Superiorem: probatque quia lex humana clausuræ non potest tollere ius naturale seruandi vitam. At mihi non placet ista responsio: immo puto Monialem in isto casu posse modo dicto recedere à monasterio ad consulendum famæ tum propriæ, tum monasterij, ac Ordinis: idque ob rationem adductam ab ipso Tamburino; nimirum quòd lex humana clausuræ non possit auferre ius naturale, quod habet Monialis conseruandi propriam famam, quæ sine dubio in præsenti euentu grauissimè periclitatur; nititur autem ista ratio doctrina illa, quam teste *Laym. l.* 1. *tr.* 4. *cap.* 14. *num.* 4. tradunt communiter DD. legem humanam, ordinariè non obligare cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorum magnæ iacturæ; qua de re *sup. q.* 7.

QVAERES XXV. An Monialis licitè posset exire ad vocandum medicum, aut Confessarium pro alia Moniali monasterij ex repentino morbo adducta ad extremum vitæ, si non possit alius reperiri, qui eos aduocet.

62 Reſp. Dato caſu, videri poſſe, ſi probabilis ſit ſpes ope Medici conſultum iri præſenti neceſſitati Monialis infirmæ, vel probabiliter timeri poſſit illam eſſe in peccato m. ſiue ex ipſius atteſtatione, ſiue aliunde. Moueor tum ex doctrina adducta *q. præcedenti*, quæ vtique locum poteſt habere etiam in iſto caſu; tum ex alia doctrina, quam tradunt DD. communiter; nimirum quòd, quando concurrunt duo præcepta ita incompoſſibilia, vt non poſſit eodem tempore impleri vtrumque, tunc præualet illud, quod procedit à virtute ſuperiori; cùm ergò in præſentia concurrant preceptum charitatis de ſubueniendo neceſſitati Proximi grauiter indigentis, & præceptum Eccleſiæ de ſeruanda clauſura, quod prouenit ab obedientia: & ex alia parte virtus charitatis ſit ſuperior virtute obedientiæ: hoc ipſo quod non poſſunt ſimul impleri illa duo præcepta, ſed vnum tantùm (vtpotè incompoſſibilia) debet præualere præceptum charitatis, poſthabito obediētiæ precepto: ita docti recentiores, & ſatis probabiliter ex hypoteſi quod detur talis caſus; qui tamen in praxi vix poteſt contingere.

QVAERES XXVI. An Monialis fungens officio Abbatiſſæ, quæ ratione feudi tenetur preſtare iuramentum fidelitatis Domino ſæculari, poſſit ad talem effectum exire de licentia Superioris, ſi, tali iuramento non præſtito, amittendum ſit feudum cum notabili damnò monaſterij.

63 Reſp. Poſſe, modò exeat cum honeſta ſocietate, & præſtito iuramento, ſtatim reuertatur ad proprium monaſterium. Patet reſponſio tum quia hic agitur de bono communi Monialium, cùm fieri poſſit, vt neglecto illo iuramento monaſterium amittat illud feudum, eò quod præfatum iuramentum fieri nequeat per procuratorem; Pius autem V. in ſua Conſtitutione indicens Monialibus clauſuram extra tres caſus ibi exceptos quemcunque egreſſum è monaſterio prohibuit, præterquam in caſibus, in quibus commune bonum Conuentus petat egreſſum; tum quia in ipſomet *cap. periculoſo* ſæpiùs allegato, §. *verum*, id expreſsè conceditur, nec fuit alicubi reuocatum: cùm Pius V. in ſuo Motu proprio *Circa paſtoralis*, potiùs confirmauerit omnia contenta in dicto capite. Ita *Sanchez l. 6. mor. cap. 15. num. 51. Bonac. ſup. p. 9. num. 9. Tambur. ſup. D. 20. q. 2. num. 5. & barboſa l. 1. de iure Eccleſ. c. 44. num. 79.* qui bene notant Abbatiſſam teneri quidem in iſto caſu petere à Superiore licentiam exeundi; ſi tamen is eam iniuſtè deneget, & con-

& constet euidenter de iniustitia negationis, posse nihilominùs exire, cum Superior teneátur dare talem licentiam, eaque iniustè negata, censeatur exire auctoritate ipsiusmet iuris. Dixi: *& constet euidenter de iniustitia negationis*; quia in dubio, & vbi res non est certa, iudicium Superioris sequendum est, quippe cuius est causas egressus discutere, & approbare, sicut optimè aduertit Sanchez.

QVAERES XXVII. An Monialis dici possit delinquere contra clausuram, si grauiter vexata ab Abbatissa, & quidem iniustè, sæpiùs accersito Episcopo, aut Superiore, sed frustra, tandem exeat è monasterio ad effectum illos conueniendi, vt ipsis coràm aperiat iniurias sibi illatas, & ab iis opportunum obtineat remedium.

64 Resp. Monialem in tali casu delinquere contra clausuram, nisi fortè aliàs immineat graue periculum vitæ. ita in terminis *Tamb. sup. D. 19. q. 4. § id. 8.* cum Victorello; & patet, quia talis casus non concernit bonum commune totius monasterij, neç est expressus in bulla Pij V. immò multum differt ab ijs, qui ibi exprimuntur; sicque non apparet, quo titulo reputari debeat sufficiens ad legitimè exeundum è monasterio.

QVAERES XXVIII. An Moniali exire possit licitè ad subleuandam necessitatem suorum parentum grauiter indigentium.

65 Resp. Non posse; & probatur tum ex ratione allata *q. præcedenti*; tum quia, esto demus viros religiosos posse de licentia suorum Superiorum egredi è monasterio ad subleuādam suorum parentum indigentiam: id tamen non videtur concedendum quoad Moniales, quippe quæ strictiùs tenentur ad obseruantiam clausuræ, & ratione sexus, ac status minùs opportunè possent consulere necessitati suorum parentum, etiamsi ad talem effectum egrederentur; præterquam quod ex Monialium egressu plura, & grauiora timeri possunt inconuenientia, quàm ex egressu virorum: ad quæ vitanda nullo modo permitti debet Moniales exire è monasterio, vt commodiùs succurrere possint indigentiæ suorum parentum; excepto tamen casu extremæ necessitatis illorum, in quo sine dubio eæ possent, & deberent exire, vt ostendimus in *tract. de profess. cap. 2. q. 22.*

QVAERES XXIX. An Monialis habeat iustam causam exeundi, vt curam gerat suorum nepotum omnibus alijs propinquis destitutorum.

66 Resp. Non habere, & patet ex dictis *q. præcedenti.*

QVAERES XXX. An Monialis energumena licitè poſſit licentiari ad exeundum monaſterio, vt poſſit extra illud exorcizari.

67 Reſp. poſſe ex decreto Sacræ Congregat. Concilii, quod refert *Barboſa in collectan. v. Monialium clauſura circa egreſſum*; his verbis: *Monialis nulla energumena intra monaſterij ſepta à quocunque Presbytero ſæculari, vel regulari, etiam Confeſſario exorcizetur, ſed ad Eccleſiam exteriorem eiuſdem monaſterij, obtenta priùs à Sacra Congregatione licentia, ea de cauſa deducatur, vel transferatur: in translatione autem huiuſmodi, ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ perſonæ conſanguineæ, vel aliæ mulieres prouectæ ætatis, ac probæ conuerſationis energumenam comitentur; exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori quo poterit, fiat ſtrepitu: Eccleſiæ ianua eo vſque occluſa remaneat, quouſque exorcizatione completa ad monaſterium energumena reducatur: cæterum tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam, & monaſterium reſpectiuè, rectà, & ſine diuerticulo tendatur.*

QVAERES XXXI. An caſu, quo dubitetur de validitate profeſſionis alicuius Monialis, ea poſſit exire, inconſulta Sede Apoſtolica, ad effectum vt audiatur ab Ordinario extra monaſterium, ſicque liberiùs poſſit in hoc procedere.

68 Reſp. Videri poſſe, & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregationis quam *Marzilla ad ſeſſ. 25. cap. 17. de Regul.* refert his verbis; *Si Monialis, aut Nouitia neget ſe eſſe profeſſam, Ordinarius audire poteſt illam extra monaſterium*; tum quia ſic de facto obſeruatur in praxi pro matrimonio carnali, *cap. cùm olim de ſponſal.* cùm tamen id potiori ratione faciendum ſit in matrimonio ſpirituali, nempè in religioſa profeſſione, quæ maiorem petit libertatem. Ita *Nau. l. 2. conſil. tit. de confeſſis*, & cum eo *Portel. p. 1 reſponſ. mor. caſu 9. num. 9.* benè monens in tali caſu non requiri licentiam Sedis Apoſtolicæ ad exeundum: cùm prohibitio exeundi afficiat ſolum Moniales, quę verè ſunt profeſſæ, non autem illas, quarum profeſſio aut eſt nulla, aut valdè dubia; præterquamquod Monialis in tali caſu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apoſtolicæ hoc ipsò quod Congregatio Cardinalium nomine Papæ declarauit Monialem in iſto euentu poſſe interrogari extra monaſterium.

QVAE-

QVAERES XXXII. An Monialis violet clausuram, si egrediatur ad spatium, quòd est inter ianuam monasterij clausam, & aliam sæcularibus patentem, & quidem, dum hæc exteriùs est clausa, ita vt à Monialibus ipsis aperiri nequeat.

69 Resp. Violare, & constat ex Gregorij XIII. Bulla, quæ incipit *Deo sacris*, & sic habet: *Nec itidem licere monialibus, & Tertiarijs egredi è ianua monasterij, quæ est pro clausura ipsius monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venientibus, vel ad rotã vel ad crates, seu loca colloquiis destinata, quæ vulgo parlatoria appellantur, vel ad pulsandũ ipsam ianuam clausuræ: qua loca, cùm saltem pro causis præfatis patere soleant sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.* Quamquam Bononiæ (& forte etiam in aliqua alia diœcesi) Bulla Gregorij XIII. quoad hanc partem non sit in vsu scientibus, & non contradicentibus Prælatis, sicque dici debet quoad hanc partem abrogata.

QVAERES XXXIII. An violet clausuram Monialis, quæ existens in ostio aperto monasterij per iocum compellitur à socia extra illud.

70 Resp. *Tambur. de iure Abbatiss. D.* 19. *q.* 4. §. *ad* 10. non violare, dummodò Monialis eo modo compulsa perfectè non sit egressa; citatque pro sua sententia Portellum, & Naldum, addens idem dicendum etiam in casu, quo Monialis impulsu brachiorum, & per iocum inuita compellatur extra septa monasterij. Verum, cum *sect. præced. q.* 11. §. *an autem*, dixerimus in violatione clausuræ admitti posse paruitatem materiæ: in præsenti casu excusanda videtur Monialis à peccato, saltem m. tum ob leuitatem materiæ, quæ in tali euentu interueniat, si Monialis compulsa statim regrediatur: tum quia huiusmodi violatio clausuræ non videtur formalis violatio, sed solùm materialis, vtpotè inuoluntaria respectu Monialis compulsæ, vt suppono.

QVAERES XXXIV. An Monialis violet clausuram, si appenso fune ex liminari ostii clausuræ monasterii, eoque manibus apprehenso se toto corpore à terra eleuatam agitet motu reciproco, modò intra clausuram, & modò extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis est satis vsitatus apud adolescentes, & alicubi vocatur ludus nauis.

71 Resp. Violari; adeoque Monialem tali genere ludi se exer-

centem peccare m. & incurrere pœnas latas contra violantes clauſuram. Moueor, quod, cùm in materia violationis clauſurę non attendatur mora temporis, ſed exitus corporis per ſui partes, aut per ſpatium notabile: & in præſenti caſu quælibet agitatio, ſeu delatio Monialis ipſam Monialem deferat extra oſtium clauſuræ vltra duos pedes (quæ menſura duorum pedum iuxta dicta *ſect. præced. q.* 11. ab aliquibus reputatur materia leuis in violatione clauſuræ;) videtur hic interuenire perfecta violatio clauſuræ, eaque grauis, ac proinde ſufficiens ad peccatum m. præſertim cùm ea cenſeri poſſit grauis, etiam ratione moræ: quatenus omnes eę delationes, ex quibus conſurgit talis ludus, conſtituunt moram notabilem, vtpotè continuatæ in vnum quid notabile virtute intentionis, cui eæ ſubſunt, & per quam fiunt per modum vnius actionis moralis; proportionaliter vt multa furta parua coaleſcunt in vnum magnum, ſi furans habeat intentionem ea proſequendi vſque dum perueniat ad quantitatem notabilem: quod bene aduertit *Sanch. l.* 1. *mor. c.* 4. *num.* 10. ita Io. de Lugo, Diana, aliique docti viri à me conſulti contra Naldum, Bardellum, Sanctarellum, Bordonum, & Auerſam item à me conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

QVAERES XXXV. An Monialis faciat contra legem clauſuræ, ſi ponens ſe in Rota eam voluat ad partem exteriorem, ad quam accedunt ſæculares non tamen egrediendo è rota ſed ſemper manendo in ea.

72 Reſp. Non facere, eſtò aliunde poſſit peccare ratione periculi, cui ſe exponit, aut aliunde. ita *Diana p* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 52. *ex Bonac. q.* 1. *de clauſ. p* 8. *num.* 7. *Lezana tom.* 1. *c.* 25. *num.* 18. *Tambur. ſup.* §. *ad V.* & alij contra *Comitolum l.* 6. *reſp. mor. q.* 3. & *Portellum de dub. regul. v. clauſura num.* 25. ſuſtinentes in iſto caſu monialem violare clauſuram, eò quòd ſic accedat ad locum patentem ſæcularibus accedentibus, quod eſt expreſsè prohibitum in bulla Greg. XIII. probatur autem noſtra reſponſio, quia Monialis, in caſu propoſito non egreditur ex ambitu monaſterij, ſed perinde ſe habet ac ſi eſſet in ipſo oſtio clauſuræ; vnde, ſicut ſtans in oſtio cenſetur eſſe in domo, & incurrit poenas ingredientis domum, vt tradunt Bart. Bald. Alex. Iaſon. & alii apud *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *num.* 70. & ſtans in oſtio clauſuræ cenſetur eſſe in ipſamet clauſura: ſic Monialis modo dicto ſtans in rota, reputatur

tur adhuc esse in clausura; præterquam quòd hìc videtur interuenire paruitas materię excusans à peccato m. dato etiam, quòd velimus hìc intercedere aliqualem fractionem clausuræ.

QVAERES XXXVI. An Monialis delinquat contra clausuram, si consistat in solo ostio intra claustra.

73 Resp. Non delinquere; & patet tum ex dictis *q. præced.* tum quia ostium partim est intra clausuram, & partim extra, vt docet *Glossa in c. cum sanctam de pænit. d.* 2. sicque in isto casu violatio clausuræ, quæ interuenit, est imperfecta, adeoque insufficiens ad hoc vt dicatur mortalis, & subiciat poenis latis contra violatores clausurę: quidquid contradicat Baldus, & Iason, apud Sanchez vbi supra, sustinentes adhoc vt quis puniatur poena taxata contra delinquentem in domo, sufficere, quòd delinquat in ostio domus: cùm satis sit tangere partem: quòd ego nō puto admittendum, vtpotè nimis ampliās pænas, quæ debēt maximè restringi, iuxta regulam iuris: *Odia restringi oportet*; presertim attēta doctrina tradita in fine *q. præced.*

QVAERES XXXVII. An frangat clausuram Monialis, si ascendat supra tegulas tecti monasterij, & quando.

74 Resp. Non frangere, si consistat intra illam partem, quæ monasterium respicit, atque ad ipsum pertinet: secus, si eam prætergressa transeat ad alieni tecti partem; & ratio est, quod cùm prior pars pertineat ad monasterium, censetur esse intra clausuram (quo modo etiam communiter tradunt DD. inuentum super regulas Ecclesiæ dici inuentum in ipsa Ecclesia, adeoque gaudere eius immunitate;) secùs est de parte posteriori, quę cùm sit pars alterius domus, reputatur esse extra clausuram. ita *Sanch. sup. c.* 15. *num.* 7. *Lezana sup.* Tambur. *sup.* §. *ad* 4. & *Diana p.* 5. *tract.* 13. *resol.* 88. aliique cum quibus dicendum violari clausuram à Moniali perambulante supra tectum proprię Ecclesiæ exterioris, non item, si interioris: nobiscum sentit P. Baldellus à me consultus, id indè probans, quòd, vt verificetur Monialem non violare clausuram, sufficit verificari illam esse intra monasterium, aut saltem in monasterio: monialis autem existens supra tectum monasterii, etsi non possit dici esse intra monasterium, dicitur tamen esse in monasterio; quo modò Christus Dominus, & Beati absolutè dicuntur esse in cælo empyreo, licet sint solùm in extrema superficie illius, vt rectè aduertit *S. Thom.* 3. *p. q.* 54. *art.* 4.

Difficultas maior est, an monialis violet clausuram, si à

tecto monaſterii prætergreditur ad tectum porticus exterius annexæ ipſi monaſterio, nullaque habentis habitacula clauſurata: quippe quæ conſtructa eſt, non ad vſum monialium, ſed ciuium illac deambulantium; & ratio dubitandi eſt, quòd, cùm tectum porticus continuetur cum tecto monaſterii, videtur facere vnum quid cum tecto monaſterij: ſicque pertinere ad ipſum tanquam pars illius, ſicque cenſeri poſſet procedere doctrina *q præcedenti*, tradita ex Sanchez.

75 Reſp. Nihilominus in tali caſu violari claſuram, niſi bona fides, aut inaduertentia excuſet: colligitur ex Sanchez & Bonac. locis ſupra citatis, patetque ex eo quòd tunc violatur clauſura, quando Monialis prætergreditur ambitum proprij monaſterii; at Monialis modo dicto ſe transferens ad tectum porticus, prætergreditur ambitum monaſterij: vt inde conſtat, quòd ambitus monaſterii comprehenditur parietibus ipſis monaſterii, vltra quos vtique ſe extendit tectum præfatæ porticus: vnde & negandum eſt dictum tectum ſe habere per modum vnius cum monaſterio; ſiquidem hoc ipſo quod eſt extra ambitum monaſterij, nō eſt pars monaſterij; ſicut neque dicitur pars monaſterij tectum domus alienæ continuatū cum tecto ipſius monaſterij. Ita Recentiores valdè docti, & meo iudicio ſatis probabiliter.

QVAERES XXXVIII. An faciat contra legem clauſuræ Monialis, ſi aſcendat murum monaſterij, eique virili mòre quaſi equitans inſideat.

76 Reſp. Non facere. ita in terminis *Tambur ſup. §. ad 7. ex Suarez tom 4. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 10. num. 7.* & probatur tum quia Monialis in tali caſu re vera non egreditur extra ambitum monaſterij, vti *quæſt. 36.* diximus non egredi, dum conſiſtit in oſtio ipſo clauſuræ, ſi quidem, cùm inſideat muro clauſuræ, videtur veluti eſſe in ipſo muro, & conſequenter non excedere terminos clauſuræ, tum quia, eſtò demus in præſenti euentu dari aliquam violationem clauſuræ, ea non eſt perfecta, & ratione paruitatis materiæ excuſatur à culpa graui; proportionaliter vt in ſimili diximus *q. 35.* quod puto habere verum, etſi Monialis modo dicto inſidens muro clauſuræ ambos pedes vertat viam exteriorem verſùs: ſi quidem adhuc militant rationes allatæ, vt conſideranti facilè conſtabit.

QVAERES XXXIX. An Monialis peccet contra clauſuram, ſi faciat ſe demitti è feneſtra reſpondente viæ publicæ patentis ſæcu-

sæcularibus ; ita tamen , vt non descendat totaliter sed maneat suspensa in medio aere pendens ex aliquo fune,idque ad multum tempus.

77 Resp. Peccare , cùm sic verè excedat terminos clausuræ, & sit in loco , ad quem absque fractione clausurę per ingressum patere potest aditus personis sæcularibus media aliqua scala lignea parieti apposita ; quæ vtique arguunt violationem clausuræ , vt constat ex dictis *q.* 32. ita docti Recentiores à me consulti , & maxime Cardinalis de Lugo.

QVAERES XL. An violet clausuram Monialis , si ascendens arborem positam in horto monasterij procedat ad ramum omninò prominentem extra murum clausuræ , ibique causa recreationis , aut ex alio fine diutiùs consistat.

78 Resp. Violare ; & patet ex dictis *q. præcedenti* , quę item procedunt in præsenti casu , vt rectę notarunt docti magistri à me consulti.

QVAERES XLI. An faciat contra legem clausuræ Monialis, si magicis artibus curet ferri per aerem supra proprium monasterium.

79 Resp. Non facere , si eo modo feratur solùm intra ambitum clausuræ ; secùs , si extra ambitum. Ducor , quòd Monialis in priori casu perinde se habet , ac si deambularet supra tectum proprij monasterij : sicut ergo in isto euentu non diceretur violare clausuram , nisi excederet terminos tecti pertinentis ad proprium monasterium;ita nec violabit in præsenti euentu : è contra si Monialis feratur modo dicto per aerem extra ambitum monasterij , se habet , ac si deambularet supra tectum alienæ domus , quod fortè continuaretur cum tecto proprii monasterii : sicque , sicut in isto casu censeretur violare clausuram , vt diximus *quæst.* 37. ita & censeri debet violare in præsenti . Ita Baldelius , Naldus , alijque doctissimi viri à me consulti : inter quos benè aduertit Baldelius, responsionem non procedere in casu , quo Monialis modo dictò multùm se eleuaret supra ipsum tectum monasterij : sic enim censeretur violare clausuram, cùm in tali euentu non possit dici esse intra monasterium vt patet , nec in monasterio , vtpotè non insistens vlli parti monasterij : aliàs aues supra monasterium euolantes dicerentur esse in monasterio ; quod non videtur admittendum, cùm totus aer , qui est supra monasterium vsque ad cælum, sit quidem communis monasterio , non tamen sit pars ipsius monaste-

naſterii. idem notauit Bordonus à me conſultus in litteris ad me reſcriptis, vbi conſequenter ad dicta in *reſolutione ſua* 119. *quæſt.* 2. Monialem ſcilicet gradientem ſupra tectum ſui Conuentus violare clauſuram, ſuſtinet item violari clauſuram in præſenti caſu, & poſtea ſubdit; *neque hoc admitterem in ſententia communiori aſſerentium violari clauſuram à Moniali gradiente ſupra tectum clauſuræ, quia per hanc dæmonis arreptionem Monialis nullatenus dicitur inhærere extremis limitibus clauſuræ, ſed ab illis diſtat: immò, hoc conceſſo, magnum ſequeretur abſurdum, Monialem efferri poſſe à dæmone ſuper tectum perpendiculariter per plura milliaria, & tamen non violari clauſuram; quod eſſe falſum omnibus notum eſt:* ſic ille.

Tunc autem Monialis cenſetur violare clauſurã per nimiam eleuationem ſupra proprii monaſterij tectum, quando eleuatio eſt talis, vt vires humanas omninò excedat; ita vt nec auxilio ſcalæ, nec alia induſtria artis humanæ ad illam pertingi poſſet. Nec obſtat, quod in hoc ipſo *c. n.* 19. dicimus paruitatem materiæ in violatione clauſuræ non extendi vltra duos palmos, & conſequenter Monialem vltra duos palmos recedentem extra oſtium propriæ clauſurę ipſam clauſuram violare moraliter: aliter enim in præſenti caſu philoſophandum eſt: res quippe morales moraliter debent ęſtimari, nempe ex communi hominum conceptu; ac proinde, quemadmodum ſi pila ludatur in magno atrio alicuius monaſterii, quantuncunque in altum pila proiiciatur, dummodo linea perpendiculari pila maneat ſupra monaſterium, ea non cenſetur eſſe extra monaſterium: ſi verò à turbine, aut à Dęmone pila eleuetur ſupra nubes, eſtò ea ſupra monaſterium perpendiculariter pendeat, non dicetur eſſe in monaſterio (ſicut nec dicitur nubes, ſupra quas eſt pila:) ſic & in præſenti caſu philoſophandum eſt de Moniali eleuata ſupra tectum proprij monaſterij: quæ vtique indicio hominum non cenſebitur eſſe extra clauſuram, eò quod ſupra tectum Conuentus feratur vltra duos palmos: ſicut è contra cenſeretur eſſe extra clauſuram, ſi modò à nobis explicato arte magica ferretur ſupra tectum monaſterij: & quidem iuxta communem hominum conceptum, ac vſum loquendi: quod eſt res morales moraliter accipere.

QVAERES XLII. An peccet Monialis contra clauſuram; & incur-

incurrat pœnas iure statutas, si prævidens se inter somniandum exituram è monasterio, non curet id impedire; tradendo v.g. alteri monasterii claues diligentiùs custodiendas, quas alioqui solet apud se noctu retinere.

80 Resp. Peccare, eò quòd violatio clausuræ ei censeatur voluntaria indirectè, quatenus potest illam impedire tradendo alteri claues monasterii, & debet; & sciens, ac volens intermittit, sicque ei ad culpam imputatur violatio, vtpotè moraliter ac interpretatiuè voluntaria: sicut colligitur ex *S. Tho.* 1. 2. *q.* 6. *ar.* 3. immò & incurrere pœnas Ecclesiasticas iuxtà doctrinam, quam tradit *Sanch. l.* 1. *mor. c.* 16. *num.* 47. & *Vasq.* 1. 2. *q.* 71. *art.* 5. *D.* 94 *cap.* 4. tanquam communem, & in omnium sententia sustinendam: nimirum peccata antè ebrietatem, somnum, aut quando vitari poterant, præuisa, si in somno, aut ebrietate committantur, inducere irregularitatem, excommunicationem, ac restituendi obligationem, æque ac si in vigilia facta fuissent: quod tamen negaret Suarez consequenter ad illam doctrinam, quam tradit *tom.* 2. *de relig. lib.* 3. *de iuram. c.* 8. *n.* 6.

QVAERES XLIII. An delinquat contra clausuram Monialis, quæ ex leuitate ascendens equum ferociorem, quem sibi curauit adduci ad illum equitandum in atrio monasterii, vi abripitur extrà portam clausuræ tunc apertam.

81 Resp. Delinquere, si id prævidit, & consequenter voluit saltem indirectè, ac interpretatiuè; secus, si id non prævidit: patet responsio ex dictis *q. præcedenti*, si moneo non videri improbabile, quod Monialis in isto casu euadat pœnas latas contra violantes clausuram: idque ex doctrinâ, quam tradunt DD. communiter teste *Bonac q.* 1. *de censur. in com. p.* 3. *n.* 7. nimirum non incurri censuram Ecclesiasticam, nisi actio, contra quam est lata, etiam externè sit talis, vt sit sufficiens ad peccatum mortale, ideoque percutientem leuiter Clericum animo illum occidendi non incurrere excommunicationem, eò quòd percussio sit mortalis solùm quoad actum interiorem, non autem externè: si quidem etiam in præsenti casu violatio clausuræ est quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit præuisa, ac volita, at non est talis externè, quatenus, latente eo actu interno, externè censetur inuoluntaria, vtpotè facta ex violentia equi, per quam Monialis renitens fuit abrepta extra clausuram. Ita docti recentiores.

QVAE-

QVAERES XLIV. An Monialis violet clauſuram, ſi iuſtè, vel iniuſtè egreſſa è monaſterio, & incluſa intra aliquam domum priuatam, indè egrediatur huc, & illuc diuagatura.

82 Reſp. Non violare. ita *Nau. com.* 4. *de regul. num.* 44. *not.* 2. *Sanch. l.* 6. *mor. cap.* 15. *num.* 9 *Tambur. ſup.* §. *ad* 8. & alii; patetque quia Moniales non tenentur ad clauſuram, niſi intra proprium monaſterium: domus autem illa priuata non eſt monaſterium; vnde, cùm obligatio clauſurę ſit odioſa, non debet extendi ad loca, quæ propriè non ſunt monaſterium. Excipe, niſi fortè Superior ex iuſta cauſa moniali extra monaſterium aliquam domum priuatam deputaret in habitationem cum obligatione clauſuræ (ſicut interdum fit ex auctoritate Papę; & mihi conſtat factum fuiſſe cum quadam Moniali energumena hìc Ferrariæ, vbi hæc ſcribo) tunc enim Monialis, etiam in tali domo priuata teneretur ſeruare clauſuram, cùm ea ibi per legitimam poteſtatem, cuius eſt indicere clauſuram, fuerit præſcripta.

QVAERES XLV. An Monialis peccet contra clauſuram, ſi habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honeſtum, exeat animo non ſolum efficiendi illud opus, ſed etiam patrandi aliquod delictum, v. g. fornicandi.

83 Reſp. Non peccare; & probatur à ſimili ex doctrina, quam tradit *Sanchez ſupra cap* 16 *numer.* 69. *ex Zerola part.* 1. *praxis v. monialis, quæſt.* 8. videlicet non peccare contra preceptum clauſuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia monaſterium aliquod Monialium corruptam habet intentionem, v. g. fornicandi cum Moniali, ibique de facto fornicatur: ſiquidem preceptum clauſuræ obligat tantùm, ne quis ſine debita facultate ingrediatur; quod vtique in præſenti euentu impletur: militat autem par ratio in caſu hic propoſito; cùm Monialis re vera non exeat ſine debita licentia (quod ſolum ei interdicitur ex præcepto clauſuræ) eſto aliunde peccet ratione corruptæ illius intentionis. Quæ confirmari poſſunt ex alia etiam doctrina, quam adducit idem Sanch. vbi ſup. docens non incurrere cenſuras Monialem cum legitima licentia egredientem, ſi, finita cauſa egreſſus, diuturnam extra monaſterium moram trahat quacunque praua intentione: cum in tali caſu Monialis verè non dicatur egreſſa abſque licentia, & cenſuræ latæ ſint ſolum contra talem egreſſum; quæ ratio vtique intentum probat etiam in præſenti caſu: diſſentit *Caſtrus*

Pa-

Palaus tract. 16. D. 4. par. 9. num. 21. ex Lamas in method. curat. in append. §. 10. & Sanctorius in Constitut. Min. cap. 11. stat. 7. quæst. 2. dicens se non videre, quo modo non incurrat censuras Monialis, quæ sine causa moratur extra clausuram, finito negotio, ad quod obtinuit licentiam exeundi: cùm ab iis liberet sola causa egressus, non autem licentia vt sic; quippe quæ data sine causa, est inualida; hincque inferens idem procedere de ingrediente cum licentia intra claustra Monialium, ibique fornicante; illum scilicet affici censuris: cum hic casus directè opponatur clausuræ, & debeat censeri formalissimè inclusus in rigore legum, nec ad eum vnquam Prælati somniassent concedere ingressum. Verùm ex modo dictis cum Sanchez satis superque videri potest; cur non incurrantur censuræ in propositis casibus; cum enim ex latæ sint contra ingredientes, aut egredientes sine debita licentia, non debent extendi ad commorantes intra, aut extra clausuram sine licentia: siquidem hæc sunt diuersa, & à diuersis non fit illatio, maximè in pœnis, quae sunt molliendae, & non exasperandæ *l. interpretationem ff. de pænis*.

SECTIO III.

De obseruantia clausuræ Monialium quoad non admittendas personas extraneas intra monasterium.

84 *VAriis iuribus probibetur extraneis ingredi clausuram Monialium.*

85 *Iuribus iisdem probibentur Moniales illos admittere, necnon facere, aut permittere eos ingredi siue sint Abbatissæ, siue aliàs præsint clausuræ, siue sint Moniales priuatæ.*

86 *Sub variis pænis vetitus talis ingressus.*

87 *Quid veniat nomine Conuentus in Bulla Gregorij XIII. Vbi gratiæ.*

88 *Quid sit facere, aut permittere ingredi.*

89 *Pœnæ latæ contra facientes, aut permittentes ingredi afficiunt Prælatos monasteriorum.*

90 *Ad eas incurrendas petitur prætextus facultatum.*

91 *Bulla Gregorij XIII. afficit ingredientes ex licentia*

ab

ab Epiſcopo obtenta ante dictam bullam.

92 *In terminis dictæ bullæ non incurrunt præfatas pœnas ingredientes ſine licentia: quod tamen alij negant.*

93 *Dictas pœnas non incurrunt ingredientes prætextu facultatis inualidæ.*

94 *Item non incurrunt bona fide ingredientes prætextu facultatum.*

95 *Dictæ pœnæ incurruntur ſine præſumptione non iterùm illata à Paulo V.*

96 *Ex pœnis latis à Gregorio XIII. reſeruatur ſola excommunicatio.*

97 *Illæ non incurruntur à Monialibus comitantibus perſonam indebitè ingreſſam.*

98 *Non à Monialibus priuatis, ſi ingreſſuris præbeant ſcalas, eos excipiant conuiuio, aut alia ſimilia præſtent, modò ingreſſus fiat ſine prætextu facultatum.*

99 *Reuocatio facultatum facta à Paulo V. extenditur ſolùm ad licentias continentes facultatem conuerſandi, & prandendi intra clauſuram.*

100 *Et viri, & fœminæ prohibentur ingredi clauſuram Monialium.*

101 *Perſonæ laicæ cooperantes ingreſſui illicito, non ſubſunt præfatis pœnis.*

102 *Abbatiſſa comprehenditur ſub illis verbis Bullæ Gregor. XIII. (Ne ve Moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.)*

103 *Prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium afficit omnes fideles vtriuſque ſexus.*

104 *Non tamen infantes vſu rationis carentes, qui proinde poſſunt admitti; idque etſi ſeptennium excedant. 2. menſibus.*

105 *Alij id negant, ſed reijciuntur.*

106 *Fatui, & amentes puberes recipi nequeunt intra clauſuram.*

107 *Monialis vnius Ordinis recipitur intra Conuentum alterius Ordinis, at non ſemper.*

108 *Puellæ recipiendæ ad habitum religioſum non ingrediuntur ſine Ordinarij licentia.*

109 *Non recipiuntur in educationem ſine facultate Sac. Cong. ac Prælati Monialium recipientium.*

Eadem

110 *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas fœminas coniugatas.*

111 *Prælati Monialium solùm ingrediuntur in casibus necessarijs.*

112 *Et, si aliter ingrediantur, subsunt excommunicationi.*

113 *Id tamen non procedit de Vicarijs Episcoporum: quod impugnant alij, sed reijciuntur.*

114 *Regulares Prælati incurrunt pœnas, quoties indebitè ingrediuntur, etsi alij id negent non improbabiliter: item si ingressi expedito negotio statim non exeant.*

QVAERES I Quibus iuribus interdictum sit ingredi monasteria Monialium absque debita facultate.

34 Resp. Fuisse interdictum absolutè, ac simpliciter; primò quidem à Bonifacio VIII in *cap. periculoso de statu regul. in 6.* vbi dicitur: *Nulli aliquatenus inhonestæ personæ, neque etiam honestæ, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia, ingressus, vel accessus pateat ad easdem,* vbi notat *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 10. num. 2.* huiusmodi præceptum quoad personas esse vniuersale; cùm nomine personæ honestæ tam fœminæ, quàm viri, & tam Laici, quàm Clerici, vel Monachi; ac Episcopi (addo ego, & Moniales in ordine ad Conuentus extraneos) comprehendantur. Secundò hoc idem fuit interdictum, & clariùs, in *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 15.* dum ait *Ingredi autem septa monasterij nemini liceat, cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda*: denique Gregor. XIII. hoc idem interdixit in sua Constitut. quæ incipit *vbi gratia*, & sic habet: *Inhibentes eisdem* (idest hominibus) *qui illa obtinuerunt* (idest facultates ingrediendi monasteria Monialium) *sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu huiusmodi monasteria quouis modo ingredi audeant: Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocunque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficio-

ficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa; & alia in poſterum obtinenda, ne in monaſteria, domos & loca ſub quoquam prætextu huiuſmodi licentiarum, & facultatũ ingredi faciant, vel permittant: quin etiam ſub eiſdem pœnis ipſo facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuſcunque perſonis eccleſiaſticis, & ſæcularibus, ac etiam ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextũ licentiarum ab Epiſcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in caſibus neceſſarijs tantùm ex decreto Concil. Trident. tribuitur, ne monaſteria ipſa monialium pro libito, ſed neceſſitatibus vrgentibus dumtaxat, ingredi, aut Moniales ſub eiſdem pœnis illos admittere præſumant. Pro cuius Conſtitutionis intelligentia aduertere oportet Gregorium XIII. in ea reuocaſſe licentias, & facultates conceſſas quibuſcunque, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, & alijs cuiuſcunque ſtatus, & conditionis mulieribus ingrediendi monaſteria, domos, & loca Monialium, aut virorum, & quibuſcunque viris, etiam eiuſdem conditionis, & ſtatus ingrediendi monaſteria, domos, aut loca Monialium, licet à quocunque Pontifice, vel Legato, aut alijs conceſſa ſint motu proprio, & ex certa ſcientia, & cum quibuſcunque vrgentiſſimis cauſis, & licet iteratis vicibus renouata ſint. Quin & Paulus V. 10. Iulij 1612. ſimilem edidit Conſtitutionem, in qua modo dicto reuocauit omnes licentias ab ipſo, & alijs Pontificibus conceſſas mulieribus cuiuſcunque ſtatus, ac conditionis quoad ingrediendum monaſteria Monialium, aut conueſrandum cum ipſis: & præterea prohibuit Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquomodo retinere audeant, ſeu præſumant; idque ſub omnibus pœnis cõtentis in citata bulla Gregorij XIII. prohibito ingreſſu dictarũ mulierum ſub pœna excommunicationis maioris reſeruatæ Papæ.

QVAERES II. Quid propriè interdicatur Monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis iuribus de non admittendis perſonis extraneis intra clauſuram.

85 Reſp. Interdici, ſi quidem ſunt Abbatiſſę, aut aliter ipſis incumbat cuſtodia clauſuræ, ne prætextu facultatum conceſſarum ante bullam Gregorij XIII. ſupra relatam, extraneos ingredi faciant, aut permittant (idque ex Motu Gregor. XIII.) immò ne eos introducere, ſeu admittere, vel admiſſos quoquomodo reti-

retinere præsumant (& hoc ex bulla Pauli V. modò relata;) si verò sint subditæ simplices, ne citra casus vrgentis necessitatis admittere præsumant extraneos prætextu licentiarum obtentarum ab Episcopis, ac Superioribus ipsarum Monialium; idque ex citata Constitut. Gregorij XIII.

QVAERES III. Sub quibus pœnis prohibeantur ingressus personarum extranearum intra Monialium monasteria.

86 Resp. Quòd, cùm talis prohibitio attendi possit tum respectu ipsorum ingredientium (siue hi sint personæ priuatæ, siue Prælati Monialium:) tum respectu ipsarummet Monialium admittentium ingredientes: si quidem ingredientes sint personæ priuatæ, & ingrediantur prætextu facultatum à Papa, Legato, Episcopo, aut alijs obtentarum ante Constitutionem, ipsiusmet Gregorij, incurrunt excommunicationem latam ab eodem Gregorio, & reseruatam Papæ, vt iam vidimus (quæ excommunicatio, licet non reseruata, incurritur item vi *Concil. Trid. sess. 25. de regul. cap. 5.* ab ijs, qui sine licentia in scripto ingrediuntur, secluso quocunque prætextu facultatum;) quin etiam si dictę personæ priuatæ in casibus non necessarijs ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Episcopis, aut Superioribus, qui eas possint dare, incurrunt non solū excommunicationem præfatam Papæ reseruatam, sed etiam priuationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda, latas in dicta Const. Gregor. XIII. non tamen reseruatas, vt benę aduertit *Sanchez l. 6. mor. c. 16. nu. 83 contra Confectium.*

Quòd si ingredientes monasteria Monialium sint Prælati sæculares Monialium, & ingrediantur vltra casus necessarios: pro prima vice, qua ingrediuntur, incurrunt interdictum ab ingressu Ecclesiæ, pro secunda suspensionem à munere pontificali, & à diuinis; pro tertia vice, ac deinceps excommunicationem ipso facto: si autem sint Prælati regulares, incurrunt excommunicationem, & simul priuationem omnis officij, ac ministerij; idque ex alia Constitut. Gregor. XIII. edita 23. Decembr. 1581. in qua tamen nulla fit mentio reseruationis talium pœnarum.

Quòd spectat ad Moniales indebitè admittentes personam extraneam intra clausuram, eæ incurrunt excommunicationem reseruatam Papæ, vna cum alijs pœnis relatis *q. 1.* siue ingredi faciant, aut permittant externos prætextu facultatum concessarū ante Bullam Gregorij XIII. reuocatoriam similium facultatum,

P & sint

& ſint Superioriſſę Monialium (quod benè aduertit *Sanchez l.6. moral. cap.16. nu.78.79. & 87.*) ſiue faciant, aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitę ab Epiſcopo, aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam, ſolùm ex cauſis neceſſarijs, & ad hoc actione poſitiua concurrant (v.g. inuitando ad ingreſſum) ſintque ſiue Moniales priuatæ, ſiue Superioriſſæ, ſiue ex officio præſidentes clauſurę (quod colligitur ex eodem *Sanchez ſup. nu.93. & 91. iuncto nu.90.*) non item, ſi ſolùm concurrant actione negatiua, ideſt non impediendo, cũ poſſint: tunc enim pręfatas pœnas incurrunt tantùm Abbatiſſę, & illæ Moniales, quæ cuſtodiæ clauſuræ pręficiuntur, non autem Moniales priuatæ, vt expreſsè notauit *Sanchez citato num.39.* Colligitur aſſertio ex allegata Gregorij XIII. Bulla, quæ cùm prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingreſſui clauſuræ: quarum vna eſt *ingredi facere, aut permittere* prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregor. XIII. reuocatoriam talium facultatum, & altera *præſumere admittere*, prætextu licentiæ obtentæ ab Epiſcopo, aut alio potente illam dare: in prohibitione prioris actionis loquitur bulla ſolùm de Superioriſſis Monialiũ, ac de conuentibus, vt infra videbimus, §. *vtrum autem*; ſicque bulla quoad hanc partem illos ſolùm afficit: in prohibitione verò poſterioris actionis loquitur indefinitè de Monialibus, vt conſtat ex illis verbis, *neve Moniales ſub ijſdem pœnis aliter admittere præſumant*, ſicque comprehẽdit tam Superioriſſas Monialium, ac Moniales præfectas clauſuræ, quàm ipſas Moniales priuatas: cùm hac tamen differentia, quòd Superioriſſæ, ac Præfectę clauſurę comprehenduntur ſub prohibitione, ſiue cooperentur ingreſſui poſitiuè, ſiue negatiuè; ſiquidem admittere, quòd hic prohibetur, idem eſt ac cooperari ingreſſui, ſiue directè (ideſt exercendo actionem poſitiuam) ſiue etiam indirectè (ideſt negatiuè ſe habendo, cùm ex officio teneantur impedire) ſicut re vera tenentur impedirę, & Superioriſſæ Monialium, & præfectę clauſurę: Moniales verò priuatę comprehenduntur ſub dicta prohibitione ſolùm in caſu, quo poſitiuè cooperentur ingreſſui; negatiua enim cooperatio dici non poteſt admiſſio, niſi reſpectu Monialis, quæ ex officio tenetur, & poteſt impedire, & non impedit. Paulus denique V. ſub iiſdem pœnis prohibuit Superioribus, ac Superioriſſis Monialium, ne vllam fœminam prætextu licentiarum Apoſtolicarum audeant introducere, ſeu admittere, vel retinere intra clauſuram; intelli-

ge, ad conuersandum, & ad sumendam refectionem cum ipsis Monialibus, vt dicemus *q.10.§.quod si hic*.

Quòd si quæras, quid intelligatur nomine conuentus in Bulla Gregor. XIII. relata qu. I. dum ait, *necnon Abbatibus, Conuentibus, &c.*

87 Resp. Intelligi religiosos cum Superiore in vnum congregatos, ideoque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto consenserunt in ingressum, aut certè non contradixerunt, cùm commodè potuissent: sic enim dicitur Conuentus delinquere. ita *Sanch. num.* 85. & cum eo *Bonac. sup. num.* 17. Immò addit Sanch. quòd, si Superior non cogat conuentum, sed tractet solùm cum suis Cōsultoribus de permittendo ingressu modo supra dicto: tunc Superior quidem incurret præfatas pœnas; cùm in Constitut. Gregorij expressa mentio fiat de Superioribus: non item incurrent Consultores; cum tunc non veniant nomine Conuentus, nec nomine conuentus suffragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen predictos Consultores præfatis pœnis affici, quatenus sunt personæ permittentes ingressum, quem impedire poterant, & tenebantur: quod an sit verum, constat ex dicendis §. sequenti.

Addo quòd, quando à Gregorio XIII. in præfata Bulla sub dictis pœnis prohibetur Superioribus vtriusque sexus, ne in monasteria faciant, aut permittant ingredi personas alioqui prohibitas pretextu facultatum; prohibitio hæc afficit Prelatos regulares solùm in casu, quo fœminas modo dicto ingredi faciant, aut permittant in monasteria religiosorum sibi subditorum; non item in euentu, quo, modo dicto faciant, aut permittant ingredi in conuentus Monialium ipsis subiectarum; vt rectè notauit *Sanchez sup. nu.* 92.

Difficultas modò est, quis dicatur *ingredi facere aut permittere*.

88 Resp. Iuxta communem modum loquendi in presenti materia illum dici *facere ingredi*, qui sua actione positiua est in causa, vt alter ingrediatur (v. g. aperiendo ianuam, iubendo, aut consulendo ingressum) illum verò dici *permittere ingredi*, qui ingredientem non impedit, cùm commodè possit, immò & teneatur ex officio: si enim sic non teneatur, non incurrit illas pœnas, estò non impediat commodè valens impedire. ita *Rodriquez to.* I. *q.* 47. *art.* 3. *Miranda q.* 2. *de monial. art* 12. *Sanch. sup. nu.* 84. & alij. Quanquam putem, quòd, cùm in hac parte

textus ſolùm ſit ſermo de Superioriſſis Monialium ; verba illa *ingredi facere , aut permittere* , non extenduntur ad Præfectas ianuę, etſi aliàs ex officio præſint cuſtodię clauſurę : cùm ſimus in materia odioſa, quę reſtringi debet.

Vtrum autem dictis pœnis ſubijciantur omnes, & ſinguli, qui viros, aut fœminas ingredi faciunt, vel permittunt in Monaſteria Monialium.

89 Reſp. Quòd, cùm pœnæ non debeant ampliari , ſed reſtringi ; quantum patitur proprietas verborum, ſub quibus feruntur : probabile videtur huiuſmodi pœnis ſubijci ſolos Superiores monaſteriorum vtriuſque ſexus, non item alios religioſos ſubditos : ita Rodriq. Miranda, & Sanch. locis citatis *Barboſa de off Episc. alleg. 102. nu. 37.* & alij contra *Bonac. ſup. nu. 3.* ex Llamas oppoſitum ſuſtinentem ex eo quod Gregor. XIII. in illa ſua Conſtitut. vbi dixit: *Abbatiſſis verò , necnon Abbatibus , Conuentibus, ac alijs monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus* ; ſtatim ſubdit, *& perſonis quocunque nomine vocentur* , ſub quibus verbis videtur venire religioſi vtriuſque ſexus, etiam ſubditi ; cùm nomen perſonæ genericum ſit, & comprehendat quaſcunque perſonas. Ducor, quòd Moniales priuatæ, ac ſimplices ſemper vocantur Moniales, nec gaudent varijs nominibus: ſicque de ijs nequeunt verificari verba illa *quocunque nomine vocentur*, vnde neceſſariò debent intelligi de Superioribus Monialium, qui gaudent varijs nominibus: quod bene aduertit *Sanchez vbi ſup.* monens *num. 91.* quod, licet in citata Conſtitut. Gregor. XIII. pœnę latę contra præſumentes admittere intra clauſuram expreſsè ferantur contra Moniales (vt conſtat ex ijs verbis, *neve Moniales ſub eiſdem pœnis aliter admittere præſumant* ; & nomine *Monialis* regulariter non veniat Abbatiſſa: in præſenti tamen caſu Abbatiſſæ, ſi externos præſumant admittere intra clauſuram, ſubſunt dictis pœnis : & hoc ob rationes ibi allatas à Sanch.

90 Illud certè bene aduertit Bonac. loco citato, quòd, cùm in Gregor. XIII. Conſtitut, pœnæ dictę ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes prætextu licentiarum, & facultatum; illas non incurrent ij, qui ſine tali prætextu dictum ingreſſum permittunt ; ſecùs, ſi qui ingrediantur ſimili prætextu : & hoc, quantumuis admittentes proteſtentur ſe admittere ex dicto prætextu ; nam factum aduerſatur proteſtationi.

Addo, quòd ſpectat ad Moniales mandantes, aut conſulentes in-

indebitum ingressum; si quidem eæ illum mandent, aut consulant, ipsis ingredientibus, incurrunt pœnas, cùm sic cooperentur ingressui directè: non item, si non personis ingressis, sed alij mandent, aut consulant: sic enim non incurrent, cùm in tali casu cooperentur ingressui solùm indirectè: qui modus cooperãdi solùm Superiorissis, ac Præfectis clausuræ citatis iuribus vetatur iuxta dicta.

Dubitat hic etiam *Sanch.num.76.* an excommunicatio lata à Gregorio XIII. contra ingredientes monasteria Monialium prætextu facultatum vsque tunc concessarum comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Episcopo ante Constit. illam Gregor. XIII.

91 Resp. Comprehendere; & satis clarè videtur inde colligi, quod in priori parte dictæ Constitut. sit sermo de licentijs quorumcumque Superiorum, vt constat ex illis verbis, *tam à prædecessoribus nostris, quam etiam à nobis, & à Sedis Apostolicæ Legatis, aut alijs*; dictio autem *alijs* indefinitè posita comprehendit quoscunque alios Superiores, qui possunt similes licentias concedere, & consequenter etiam Episcopos: alioqui esset superflua: ita Sanch. addens non obstare quòd Gregor. XIII. in citata Constit. excommunicat ingredientes ex licentia Episcopi, aut alterius legitimi Superioris concessa vltra casus necessarios; cùm priùs excommunicet ingredientes virtute licentiarum, etiã concessarum in casibus necessarijs. Id enim non inuoluit vllam cõtradictionem; estò dicamus hìc Papam loqui de licentijs Episcoporum, ac inferiorum Prælatorum: si quidem Papa in hac priori parte illius suæ Constitut. loquitur de licentijs à quocumque vsque tunc concessis ex quauis vrgentissima causa, easque omnes reuocat, & adeo excommunicat illum, qui vtitur ijs iam reuocatis: in posteriori verò parte loquitur de licentijs in posterum concedendis, illasque ibi non reuocat, sicque solùm excommunicat eos, qui illis vtuntur extra casus necessarios; vnde tollitur omnis contradictio.

QVAERES IV. An incurrant pœnas contentas in Constitut. Gregor. XIII. ij, qui monasteria Monialium ingrediuntur absque vlla prorsus licentia, non autem prætextu alicuius facultatis, quam habeant.

92 Resp. Sanch. cum alijs infra adducendis non incurrere, stando præcisè in Motu proprio Gregorij XIII. sæpiùs adducto; & probatur tum quia Pius V. & Gregor. XIII. (qui sunt aucto-

res dictarum pœnarum) expreſsè loquuntur de ijs tantùm, qui prętextu licentiarum ingrediuntur, aut admittunt: tum quia tales pœnæ, cùm ſint grauiſſimę, non debent extendi ad caſum in ijs non comprehenſum, etiamſi aliàs ſint in fauorem animę: id enim facit quidem, quòd decreta pœnalia poſſint aliquantulum extendi; non tamen ſufficit, vt protrahantur ad caſum omninò diuerſum, vt rectè notauit *Sanch.ſup.nu.78* ita *Sanch.num.79.* ex Suarez, Zerola, Rodriquez, Sayro, & Philiarco, addens *n.80.* non ſubijci iſtis pœnis illos, qui dictas facultates habent, ſi verè prætextu illarum non ingrediantur, ſed quaſi illis prorſus carentes: ſicut nec ſubijciuntur ij, qui taliter ingredientes admittunt. Oppoſitum ſuſtinent *Nau.c.27.nu.150 Coriolan.de caſ.reſeru. par.2.caſu 3.nu.40.Beia 1.par.caſu 4. Azorius to.1. l.13.c.8. q.vlt. & alij*, quorùm ſententiam ait *Filliuc.tract.29. nu.170.* comprobari ſtylo curię, ac praxi ſacræ Pœnitentiariæ; quod ſi eſt verum cùm ſtylus Curię faciat ius, horum ſententia amplectenda eſt: quanquam Bonacina allegans hanc doctrinam Filliucij hoc ipſo quòd dicit illius ſententiam eſſe tutiorem, tacitè indicet opinionem Sanch. eſſe tutam, & conſequenter minùs ſibi conſtare de ſtylo Curiæ.

QVAERES V. An incurrat pœnas contentas in Motu proprio Gregorii XIII. qui ingreditur monaſteria Monialium prętextu facultatis inualidè à ſe obtentę ob ſubreptionem, aut alia de cauſa.

93 Reſp. Videri non incurrere, eſtò ſubijciatur excommunicationi latæ in Concil. Tridentin. & relatæ q.1. moueor quòd Gregor. XIII. ibi loquitur de ingredientibus prętextu facultatum, quas ipſe tunc reuocat, vt conſtat ex illis verbis *ipſarum licentiarum prætextu*: ſicque videtur ſupponere dictas facultates eſſe validas, cùm non poſſit irritari id, quod non ſubſit, iuxta illud: *Non entis nullæ ſunt qualitates*: ita in terminis *Bonac. ſup.p.5.nu 6.* addens *nu.7.* quòd ſicut excommunicatio iſta Gregor.XIII. non afficit ingredientem vi facultatis ab Epiſcopo obtentę poſt prefatum Motum Gregor.XIII. cum in eo irritentur ſolùm facultates iam obtentę, non autem in futurum obtinendę: ſic dictam excommunicationem non incurreret, qui tẽpore ingreſſus fingeret ſe habere facultatem aliquam ingrediendi obtentam poſt prędictum Motum Gregor.XIII. quamuis in iſto caſu incurreretur excommunicatio lata in Conc.Trid.vtpote abſtrahens à quouis prętextu facultatum;

QVAE-

QVAERES VI. An ingrediens monasteria Monialium prętextu facultatum, sed bona fide putans id sibi esse licitum, subijciatur pœnis contentis in Motu proprio Gregorij Decimitertij.

94 Resp. Non subijci, & probatur: quia dictæ pœnę latę sunt contra pręsumentes ingredi prętextu facultatum: constat autem, quod presumptio supponit scientiam, aut saltem ignorantiam coniunctam cum ingenti temeritate: sic *Bonac. nu.8.* hinc inferens non solum bonam fidem, sed etiam ignorantiam vincibilē, crassam, ac supinam excusare à pręfatis pœnis: quod etiam docet *Diana p.3. tr.6. resol.7.* alijs citatis; addit tamen Bonac. & benè in casu proposito incurri excommunicationem latam in Concilio Tridentino, eò quòd ibi absolutè interdicatur ingressus sub pœna excommunicationis, abstrahendo à quacumque pręsumptione.

QVAERES VII. An requiratur pręsumptio ad hoc vt Moniales incurrant pœnas latas in Bulla Gregor. XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria Monialium prętextu facultatum, & in Motu proprio Pauli V. contra introducentes, seu admittentes intra Monialium monasteria, aut admissas quoquomodo retinentes.

95 Resp. Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in Bulla Gregor. XIII. cum in ea nullum adhibeatur verbum importans pręsumptionem; requiri verò ad contrahendas pœnas latas in Motu proprio Pauli V. cùm in eo adhibeantur verba *audeant seu præsumant*, quę important pręsumptionem: ita expresse *Bonac. sup. p.6. nu.19.*

QVAERES VIII. An pœnę latę in Motu proprio Greg. XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria Monialium reseruentur Papę.

96 Resp. Reseruari excommunicationem: non item alias pœnas, à quocumque demum incurrantur; & ratio est, quòd Papa easdem infert pœnas facientibus, aut permittētibus ingredi, quas tulerat contra ingredientes; vt colligitur ex illis verbis *Abbatissis verò, &c. præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, &c.* at contra ingredientes lata erat excommunicatio reseruata Papę, alijs pœnis nemini reseruatis: ergò & idem erit quoad facientes, seu permittentes ingredi. ita *Sanchez supra num.83.* ex Confectio, Suarez, & Llamas.

QVAERES IX. An Moniales incurrant pœnas ſuperiùs relatas, ac explicatas, ſi cum perſona iam illicitè ingreſſa in monaſterium diutius confabulentur, & ipſam comitentur.

97 Reſp. Videri non incurrere: idque ſiue ingreſſus fiat bona fide, ſiue mala, cùm ſit par ratio in vtroque caſu, vt conſtabit ratione mox adducenda. Probatur ergò aſſertio ex eo quod Gregorius XIII. in ſua Conſtit. ſuperiùs allegata vtitur verbo *admittere*: verbum autem *admittere* ſimpliciter, & ſine addito prolatum non ſignificat approbare iam factum, vt benè aduertit *Sanch.l.6.mor.c.16. nu.95*. ſicque ſub dicta Conſtit. non comprehenditur Monialis, quæ non expellit perſonam iam ingreſſam, quantumuis indebitè, ſed ſolùm illam, quæ cum poſſit, & teneatur reſiſtere ingredienti, non reſiſtit: ita reſpondi in facti contingentia, & reſponſionem poſtea approbarunt viri valdè docti è Societate à me conſulti.

QVAERES X. An Moniales ſubijciantur præfatis pœnis tanquam poſitiuè cooperantes ingreſſui perſonæ extraneæ, ſi ad talē effectum deferant ſcalam ligneam, per quam illa deſcendat, ſi exhibeant ſcenicam repræſentationem; ſi excipiant conuiuio; ſi ſuaues coram ea inſtituant cantus; ſi ei oſtendant officinas, & habitacula monaſterij, aliaque id genus præſtent.

98 Reſp. Non ſubijci, ſi ſint Moniales priuatæ, & ijs conſtet perſonas illas extraneas ingredi, aut fuiſſe ingreſſas abſque prætextu facultatum, ſiue ante bullam Greg.XIII. reuocatoriam talium licentiarum obtentæ, ſiue poſt ab Epiſcopo, aut Superiore Monialiū conceſſę ſint, ſecùs ſi pręſint monaſterio, aut clauſuræ: tunc enim incurrerent pœnas illas cum in terminis Cōſtitut. Gregor XIII. prohibentis Abbatiſſis, ac aliis monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis quocumque nomine vocentur, ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, ſi ingrediens id faciat prætextu facultatis conceſſæ ante dictam Conſtit. Gregor.XIII. tum in terminis ſimilis Conſtit. Pauli V. interdicentis Abbatiſſis, ac alijs Superioriſſis Monialium, ne perſonas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquomodo retinere: vnde, cùm iſta Conſtitutio loquatur ſolùm de perſonis habentibus potificias facultates ingrediendi monaſteria Monialium, poſſet quis inferre Prælatas Monialium non ſubiacere dictis pœnis, ſi admittant, aut admiſſam retineant perſonam aliquam ex-

extraneam; nullam talem facultatem habentem: si quidem in pœnis stricta fieri debet interpretatio: patet autem responsio ex tenore Constitutionum citatarum, quæ proinde in contingentia facti legi debent attentiùs, perpensis singulis illarum verbis; sic enim constabit, quænam prohibeant Monialibus subditis, & quæ Superiorissis; & quando hæ, aut illæ incurrant pœnas in eis contentas ob admissionem, aut detentionem personæ extraneæ intra monasterium.

Quòd si hìc obiter quæras, an Paulus V. in sua Constit. superiùs relata simpliciter reuocauerit fœminis omnes licentias ingrediendi monasteria Monialium, an verò solum eas, in quibus continebatur facultas ibi conuersandi, & sumendi cibum: sicut videtur colligi ex ijs verbis: *omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria Monialium vbique locorum existentium, ac cum Monialibus conuersandi, & refectionem sumendi corporalem*.

99 Respondet *Bonac. sup. p. 5 nu. 4.* videri posse non improbabile reuocasse licentias solùm in hoc posteriori sensu: probatque ex eo quod Paulus V. in citata Constitut. vtitur forma loquendi coniunctiua per dictiones, ac, &; quæ ratio inde magis confirmatur, quòd cùm reuocatio dictarum licentiarum sit odiosa, non debet ampliari vltra propriam verborum significationem, vti diximus q. 4. Nec obstat, quòd idem Paulus V. in dicta Cõstit. paulo post imponens excommunicationem, mentionem facit simpliciter de ingredientibus; nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipso reuocatarum: vt colligitur ex verbis illis *prætextu licentiarum huiusmodi*, quæ relationẽ habent ad præcedentia, nempe ad licentiam ingrediendi, conuersandi, ac refectionem sumendi, de qua superiùs: ita Bonac. contra Cherubinum in suo Bullar. ad citat. Constit. Pauli V. vtens clausula disiunctiua, *aut*, loco dictionum coniunctiuarum.

QVAERES XI. An prohibitio non admittendi personas extraneas intra monasteria Monialium extendatur tam ad fœminas quam ad viros, ideoque Moniales prohibeantur admittere vtrosque eadem prorsus ratione.

100 Resp. Extendi; & ratio est, quòd, quanquam Greg. XIII. in sua bulla in genere masculino dicat, *ne in monasteria sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum ingredi faciant*; & Paulus V. in sua Constit. expressè loquatur solùm de fœminis, vt maximè constat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus*

præ-

prædictis licentias huiusmodi habentibus, ne monaſteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant; re vera tamen, & Greg. XIII. ſub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quàm maſculos, vtpotè ex grammaticorum inſtitutione, ac vſu loquentium vtroſque ſignificante: & Paulus V. ſub nomine fœminarum dicendus eſt comprehendiſſe etiam maſculos (ſi qui tales licentias habebant;) idque iuxta communem illam doctrinam, quod lex odioſa, ac pœnalis extendi poteſt, & debet ad caſum in ea non expreſſum; ſi ex negatâ extenſione ſequatur aliquod abſurdum: vt de facto ſequitur in præſenti caſu, ſi dicamus Paulum V. intendiſſe ſolùm comprehendere ſub ſua Conſtitutione fœminas, iiſque ſolum vetare ingreſſum in monaſteria Monialium, non autem viris, de quibus tamen erat maior ratio, quod comprehenderetur ſub dicta prohibitione. Quin potiùs hic procedit quod habetur, *l. non dubium, C. de legibus*, in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem: & quidem meritò, cùm mens, & voluntas legislatoris ſit veluti ſpiritus, & anima legis, vnde omnis vis obligandi per verba tanquam inſtrumentalia ſigna prouenit: quò modo in *c. humanæ aures* 22. *q.* 5. dicitur: *Non debet aliquis verba conſiderare* (intellige cum *Layman. l.* 1. *tract* 4. *cap.* 18. *num.* 4. nudè, ac ſimpliciter) *ſed intentionem ac voluntatem: quia non debet intentio verbis deſeruire, sed verba intentioni.*

QVAERES XII. An præfatas pœnas incurrant viri, & fœminæ ſæculares, ſi poſitiuè cooperentur illicito ingreſſui intra Monialium monaſteria, etiam prætextu licentiarum, de quibus ſuprà.

101 Reſp. Non incurrere; cum pœnæ non debeant extendi vltra caſus expreſſos; & in iuribus, in quibus ſtatutæ ſunt pœnæ contra violantes clauſuram Monialium, non fiat mentio de perſonis laicis modo dicto cooperātibus illicito alterius ingreſſui, vt facilè conſtabit tenorem illorum legenti.

QVAERES XIII. An ſub nomine Monialium comprehendatur etiam Abbatiſſa in iis verbis, quæ habentur in bulla Gregorii XIII. *ne ve Moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.*

102 Reſp. Comprehendi; & probatur tum quia, eſtò ibi non fiat expreſſa mentio Abbatiſſæ, & in materia odioſa (qualis eſt hæc) nomine Monachi non veniat Abbas, nec nomine Monia-

lis

lis Abbatissa, vt tradunt communiter DD. *cap. fin. de simonia*: quando tamen materia concernit salutem animæ, aut est pariter proportionabilis Prælato, ac subditis, nomine Monachi, & Monialis veniunt Abbas, & Abbatissa; vt ostendit, aliis citatis, *Sanch. l. 6. mor. c. 19. nu. 91.* tum quia non est credibile Papam hic voluisse punire Moniales subditas, quibus non incumbit ex officio, & non Abbatissam, quæ magis deliquit sicque procedit doctrina tradita *q. 11.* sub finem: nobiscum sentit *Castr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 10. §. 4. n. 3.*

QVAERES XIV. Quæ personę ex iuribus superius adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi monasteria Monialium sine legitima facultate.

103 Resp. Prohiberi omnes, & singulos fideles vtriusque sexus, cuiuscunque demum ætatis, status, conditionis, & gradus fuerint; idque ex iuribus relatis *q. 1.* & maximè ex *Conc. Trid. sess. 25. de regul. cap. 5.* quod sic habet: *Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat cuiuscunque generis, aut conditionis sexus, vel ætatis fuerint sine Episcopi, aut Superioris licentia in scriptis obtenta*; quanquam *Sanch. sup. nu. 3.* aliiq; probabiliter putent tali decreto non comprehendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias eorum, vt videbimus infra q. 39.

QVAERES XV. An Moniales possint admittere intra septa monasterij infantes, non obstantibus iuribus supra allegatis.

104 Resp. Posse, si ij careant vsu rationis; & ratio est, quòd respectu horum cessat, saltem magna ex parte, finis huius prohibitionis, qui est vitare perturbationem monasteriorum, ac incitamenta Monialium ad peccatum: prætérquamquòd cooperatio Monialium ad ingressum non est per se mala, sed solùm supposita culpa in ingredientibus: vnde, cùm respectu dictorũ infantium nulla sit culpa in ingressu, nec vlla aderit culpa ex parte Monialium admittentium; vt benè aduertit *Suar. tom. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 10. nu. 2.* id inde colligens, quòd prohibitio nõ admittendi extraneos intra monasterium afficit Moniales solùm indirectè; ideoque cum ea directè non cadat in infantes, nec indirectè cadere poterit in ipsas: ita *Azor. tom. 1. l. 13. c. 8. q. 5. Henriq. l. 4. de pœnit. c. 5. nu. 2. Riccius in prax. decis. 648. Mirand. qu. 2. de monial. art. 1.* aliique penes *Tambur. de iure Abbatiss. D. 22. q. 4. n. 1.* qui benè notant, quod, quando Conc.

Trid.

Trid. excludit omnes cuiuſcumque ætatis, loquitur de habentibus vſum rationis, & de ijs, qui poſſunt mouere Moniales ad peccandum.

105 Diſſentiunt *Comitolus l.6.reſp.mor.q.19.nu.6.& Nald. v.clauſura nu.4.* aſſerentes Moniales, ſi recipiant infantes vſu rationis carentes intra ſepta monaſterij, incurrere excommunicationem: ſicque à Sacra Congregatione deciſum fuiſſe 12. Februar.1585. quòd pueri,& puellæ cuiuſuis ætatis non poſſunt admitti intra ſepta Monialium; idem ſentit & *Scorcia in ſelect. conſtit.theor.366.* nixus dicta deciſione Sacr. Congregationis: verùm noſtra ſententia eſt probabilis, & de facto ſuſtinetur à pluribus Doctoribus, qui poſt præfatam deciſionem ſcripſerunt, ſiue quia de ea non conſtat authenticè, ſiue quia non habet vim legis vniuerſalis, vt in ſimili tradunt Hurtadus, Laym.Ochagau. Torreblanca, Merolla, & alii, quos refert, & ſequitur *Diana p.5.tr.2.reſol 97.* Quæ reſponſio videtur procedere etiam in caſu, quo infans excederet ſeptennium duobus menſibus: idque ob doctrinam, quam tradunt S. *Antoninus, & Henriq.* apud *Dianam p.3 tr.6.reſol.87.* pueros ſcilicet non obligari præceptis Eccleſiæ ſtatim ac habent vſum rationis, quod eſt concedere hac in re dari aliquam latitudinem; quam tamen negat *Diana ex Sanch.Salas,Suar. & Azorio.*

QVAERES XVI. An Moniales delinquant contra clauſuram, & incurrant pœnas ſtatutas, ſi intra monaſterium admittant fatuos, & amentes.

106 Reſp. Delinquere, & incurrere pœnas, ſi illi ſint ætatis puberis, & poſſint incitare Moniales ad peccandum: idque ſiue habeant lucida interualla, adeoque peccare poſſint, ſiue ſint perpetuò amentes, ac proinde ſint incapaces formalis peccati. ita *Sanch ſup.nu.8* ex Nauar. Rodriq. Zerola, & Llamas, *Suarez ſup.n.5.Barboſa de off.Epiſc.alleg.102 n.32. Bonac.ſup. p.1. num.7.* aliique, & probatur tum quia in talibus amentibus, cuiuſcunq; generis ſint, militat finis prohibitionis, quatenus ij poſſunt incitare ad peccandum, & præbere Monialibus occaſionem peccandi, monaſterium perturbant, turpiter iocantur, inhoneſta loquuntur, aliaque agunt minùs decentia honeſtatem religioſã: vbi autem militat eadem ratio, ſeu finis, militat & eadem iuris diſpoſitio. Nec obſtat, quòd perpetuò amentes, qui nunquam vſi ſunt ratione, ſint incapaces peccati, ſicque videtur procedere doctrina tradita de infantibus; illos ſcilicet admitti poſſe à

Mo-

Monialibus absque peccato, cùm ipsi re vera non peccent ingrediendo; siquidem hoc est discrimen inter infantem, & adultum perpetuò stolidum, quòd infans per se est incapax præcepti, ideoque ad illum non dirigitur obligatio legis; adultus verò per se loquendo, est capax præcepti, & quòd in ætate per se sufficiente ad vsum rationis habeat eius impedimentum, per accidens est; sicque tale impedimétum excusat quidem personam à transgressione præcepti, non tamen excludit, quin præceptum cadat in ipsum: vndè, estò talis persona non peccet ingrediendo monasteria Monialium, si admittatur, aut introducatur, peccant tamē aliæ; cùm talis ingressus sit contra præceptum clausuræ, & alioqui sit liber, non quidem amenti, sed aliis illum admittentibus, aut introducentibus; qui proinde non excusantur à peccato, licèt ille excusetur; vt si quis dormiens introducatur in monasterium Monialium, ipse sine dubio non peccat, & tamen peccant, qui illum introducunt: quia in illo carentia culpæ est solum per excusationem, & non quia non sit materia præcepti; quę tamen excusatio non habet locum in aliis, vt patet.

QVAERES XVII. An, & quibus in casibus Monialis legitimè egressa è proprio monasterio admitti possit intra alia monasteria Monialium, siue sui, siue alterius Ordinis.

107 Resp. Cum distinctione: vel ista Monialis petit admitti intra monasterium eiusdem Ordinis, & habitus: & sic excipi potest absque alia licentia Superioris non solum causa hospitii, sed etiam in casu, quo illa degeret in aliqua domo priuata ad recuperandam sanitatem, & vellet ingredi monasterium gratia recreationis, v.g. sic enim Monialis non ęensetur extranea, cùm sit eiusdem Ordinis, ac habitus, ideoque non cadit in illam prohibitio ingrediendi monasteria Monialium, quæ comprehendit solùm extraneos. Vel Monialis petit excipi in monasterium diuersi Ordinis, ac habitus; & sic, si itineretur per loca, vbi non adesset monasterium sui Ordinis, posset recipi intra monasterium diuersi Ordinis (de licentia tamē Superioris illius monasterii, & non aliter) cùm id requirat, & religiosa charitas, quæ debet maximè vigere inter personas religiosas, ac honestas ipsiusmet status Monialis; secùs, si ibi sit solùm causa recreationis, aut etiam ad inuisendum Monialem Consanguineam, velitque ingredi monasterium diuersi Ordinis, ac habitus: tunc quippe non posset in illud excipi, neque de licentia Superioris illius, cùm Monialis itinerans respectu talis monasterii verè sit extra-

extranea, adeoque ex hac ſola cauſa non poſſit in illud admitti: ſicut nec poſſet admitti quæcunque alia perſona extranea. ita *Sanch. ſup. num.* 10. & cum eo *Peyr. to.* 2. *priuil. Conſt.* 6. *Pii V. num.* 28. & *Tambur. ſup. D.* 24. *q.* 15. contra *Caſtrum Palaum tr.* 16. *D.* 4. *p.* 10. §. 1. *n.* 4. & *Llaman in methodo curat. in append.* §. 11.

QVAERES XVIII. An puellæ poſſint abſque alia licentia admitti intra monaſterium ad ſuſcipiendum habitum Religioſum, & peragendum nouitiatum.

108 Reſp. Non poſſe abſque licentia proprij Ordinarij; & ratio eſt, quòd ad licitè ingrediendum non ſufficit iuſta cauſa, ſed requiritur debita Superioris licentia; ſicut benè aduertit *Sanch. num.* 74. addens fæminam in tali caſu ingredientem eo animo, regulariter loquendo, videri poſſe excuſari tum à culpa, tum à pœnis ratione bonæ fidei, quòd ducta zelo Religionis, ac timens, ne ſibi ingreſſus impediatur à conſanguineis, taliter ingreditur: Non puto tamen ad id deſiderari licentiam Papæ, idque ob dicta *cap.* 2. *ſect.* 2. *q.* 17. vbi etiam oſtendimus, an, & quando Nouitia exiens è monaſterio ſine legitima facultate, poſſit abſque alia licentia illud iterum ingredi.

QVAERES XIX. An & quo modo poſſint Moniales admittere intra monaſterium puellas cauſa educationis.

109 Reſp. Poſſe eo modo, quo latè dicemus *infrà ſect.* 4. interim conſulantur *Sanch. ſup. num.* 61. *Bonac. ſup. q.* 4. *p.* 4. *num.* 15. *Lezana tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 29. & *Tamb. de iure Abbatiſſ. D.* 1. *q.* 1. 2. 3.

QVAERES XX. An poſſint admitti de licentia ſolius Ordinarii, aut Superioris regularis intra monaſteria Monialium fæminæ coniugatæ à propriis viris ſibi grauiter timentes ex adulterio commiſſo, aut alia cauſa graui hic, & nunc emergente.

110 Reſp. Videri non poſſe, niſi in caſu valdè raro, in quo non eſſet commodus recurſus ad Papam, & eſſet graue periculum in mora. Ita *Rodriq. num.* 1. *q.* 46. *art.* 10. *Miranda ſup. art.* 7. *Barboſa ſup. num.* 66. *Portel. de dub. regul. v. clauſ. mon. in addit. num.* 2. *Sanchez num.* 64. aliique communiter, & probatur tum ex praxi, quæ modo viget: tum quia hic non agitur de communi vtilitate monaſterij, in quo caſu Ordinarius poteſt dare licentiam ingrediendi iuxta alibi dicta; tum quia de hoc extat ſpecialis declaratio Sacræ Congregationis

relata

relatâ à *Zerola p. 1. praxis v. Moniales q. 12.* his verbis *Sacra Congregat. censuit mulieres, quæ sunt in discordia cum marito, & eius sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quamdiu iustam causam timendi habuerint, debere, si sunt in monasterijs, tolerari: in posterum verò non debere recipi; si verò mulier aliqua venerit in suspectionem marito, qua timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, vt possit ingredi monasterium Monialium, si modò Constitutiones monasterij non repugnent, & accedat consensus Superiorum, Abbatissæ, & Monialium:* quanquam *Azorius supra quæst. 4.* dicat eandem Sacram Congregationem declarasse posse recipi intra clausuram Monialium viduam bonæ famæ cupientem honestatis causa degere in monasterio: immò & fœminam de adulterio suspectam apud virum suum, ideoque sibi certò timentem de periculo vitæ; quæ declaratio ad minus probat nostram responsionem, quatenus admittit in aliquo casu valdè raro posse mulierem coniugatam de licentia solius Ordinarij recipi intra clausuram; cuiusmodi casus vtique procederet tempore belli de quacunque fœmina siue nupta, siue innupta ad consulendum earum pudicitiæ aliàs periclitanti.

Confirmatur assertio quo ad hanc vltimam partem tum ex doctrina, quam admittit *Sanch. l. 6. num. 60.* posse scilicet in aliquo casu concedi ingressum intra clausuram Monialium ad deponendas ibi pecunias, si non sit alius locus tutus ad eas deponendas, charitas suadeat depositum illud admittere, & aliàs per Moniales ipsum commodè non possit intromitti; (quę doctrina vtique potest à fortiori admitti in præsenti casu, in quo supponitur aliter non posse consuli fœminarum pudicitiæ, moraliter loquendo) tum quia non videtur probabile, quod Papa in casu tantæ necessitatis velit restringere Episcopis facultatem concedendi ingressum in clausuram monialium, ijs competentem ex *Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5.* ijs verbis *Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs.* quę verba, cum sint generalia, non videntur absolutè restringenda ad solam necessitatem monasterij, aut Monialium, quin interdum possint extendi ad alicuius extranei necessitatem; siquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi: dicendum ergo est Episcopi facultatem extendi ad concedendum ingressum in presenti casu: maximè stante doctrina, quam tradunt multi Doctores apud *Dianam p. 5. tra. 14. resol.* 18. pos-

18. posse scilicet Episcopum in casu magnæ necessitatis dispensare etiam super impedimento dirimente matrimonium; quippe qui, etsi in lege Pontificia, aut Conciliari regulariter nequeat dispensare, potest tamen in casu vrgentis necessitatis, si aditus non pateat ad Papam; sicut notat *Sanch. l. 2. de matrim. D. 40. num. 3. ex 15. Doctoribus ab eo relatis*: quæ doctrina facilius potest admitti in casu nostro, in quo licentia petitur solum ad licitè ingrediendum, quàm in casu proposito à *Sanch.* in quo dispensatio requiritur ad validandum matrimonium. Præterquamquod necessitatis causa multa permittuntur, quæ aliàs non permitterentur, *cap. si quis propter de fur.* sicque in præsenti casu, in quo difficilis est accessus ad Papam, & est periculum in mora, ex Epicheia, ac interpretatiua voluntate Papæ videtur concedenda Episcopo facultas dandi licentiam ad ingrediendum clausuram Monialium; maximè attentis declarationibus Sacrę Congregationis factis in casibus non dissimilibus, & à nobis modò relatis hic ex *Azorio*; quippe quę sufficienter indicant, quæ mens Sacræ Congregationis in hac re præsumi possit, & debeat, attenta iuris regula, quod vbi militat eadem ratio, militat eadem iuris dispositio, quanquam in his, & similibus inspici debeat stylus Curię, & obseruari, si de eo constet.

QVAERES XXI. An, & quando Episcopi, & alii Superiores Monialium possint ingredi monasteria sibi respectiuè subdita.

111 Resp. Non posse, nisi in casibus necessarijs, & si aliter ingrediantur, incurrere pænas relatas q. 3. patet ex Constit. Greg. XIII. die 23. Decemb. 1581. edita, quæ sic habet: *Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modò incumbit facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus religiosis personis comitati.* Vbi notat *Suarez sup. num. 23* hinc satis apertè declarari præfatos Episcopos, & Prælatos comprehendi generali prohibitione Concilii Trident. vt non possint ingredi monasteria Monialium subditarum, nisi in casibus necessarijs, ac proinde illos, casu quo ingrediantur, censeri dare sibi ipsis licentiam, ac veluti se ipsos dispensare in lege generali, sicque eandem, seu proportionatam causam ad id re-

id requiri; quod certè satis clarè explicuit ipsum Concilium, dum *sess. 25. de regul. c. 7.* præcipit, vt is, qui electioni Abbatissæ præest Episcopus, seu Superior, clausuram monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: si quis enim ingressus videri poterat habere rationem aliquam; maximè is talis videtur; & tamen, quia non habet necessitatem, deciditur in eo non licere ingressum.

112 Quòd autem spectat ad pœnas, quas incurrunt Episcopi, & Prælati Regulares ingrediendo in casu non necessario, rectè notat *Bonac. sup par. 5. num.* 12. eos non affici excommunicatione, si ingredientes in casu necessario intrent soli, aut secum ducendo personas non religiosas (.i. minùs pias, & christianis moribus imbutas, vt explicat *Tambur. sup.* D. 24. *q.* 10. *nu.* 4. ex Victorello) nec senes: & ratio est, quòd dicta excommunicatio statuitur solùm contra ingredientes in casibus non necessarijs, non autem contra ingrediẽtes absque debito comitatu, vt constat ex tenore textus. quod etiam prius notat *Sanch. l. 6. mor c. 16. n.* 100. addens *nu.* 98. præfatam excommunicationem non esse reseruatam, cùm in citata Const. Greg. XIII. nulla mentio fiat reseruationis, & aliàs reseruatio induci non debeat sine ratione.

113 Addit *Sanch nu.* 99. quod, cum Gregor. in relata Const. statuens pœnas contra Prelatos sæculares ingredientes in casu non necessario, solùm meminerit Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcunque Prelatorum regularium (cùm alioqui omnibus Prælatis interdicat talem ingressum:) Vicarij Episcoporum, & Prælati sæculares habentes iurisdictionem quasi episcopalem ingredientes monasteria Monialium sibi subdita præter casus necessitatis, nullis pœnis subduntur: quippe quę non debent ampliari vltra casus in iure expressos iuxta regulam *Odia restringi oportet*. Dissentit *Cespedes* D. 335. *nu.* 3. dicens id sibi non placere, nec *Pasqualigo* à se viua voce consulto, eo quod absurdum videatur: at nullum tale absurdum affert, cum verè deberet afferre, ne videatur id gratis supponere; ideoque qua facilitate dicit hanc nostram doctrinam videri absurdam, eadem, & reijcitur. Imo nec vllum absurdum affert *Pasqualigus ipse p. 2. q.* 159. ex proposito meam hanc doctrinam impugnans, quod non possit facilè dissolui.

Et quidem quod sententia Pasqualigi non possit desumi ex ipsa Constitutione Gregorij; nempe ex ijs verbis: *Prælatos omnes tam sæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen*

monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit; quę ſunt vniuerſalia, ideoque comprehendunt etiam Vicarios, alioſque Prelatos Monialium inferiores Epiſcopo; vt patet ex dictione *omnis*, quæ omnes comprehendit, & nullum excludit, *l. Iulianus teſtamentum de legat. 3.* & ex dictione *quouis modo*, quę comprehendit etiam quæ aliàs non comprehenderentur, *Decius conſ. 486. num. 3. Menoch. de recup. poſſeſſ. remed. 6. nu. 16. & conſ. 550. nu. 10.* Quòd, inquam ſententia *Paſqualigi* non deſumatur ex prefata Conſtitutione, probatur, quia in periodo continente verba allegata non recenſentur pœnæ latę contra Prælatos Monialium indebitè clauſuram ingredientes, ſed in ſequenti periodo, in qua fit mentio ſolùm de Epiſcopis, ac Prelatis Regularibus Monialium, non autem de Vicarijs, &c. Vt conſtat ex ijs verbis: *Quo circa vniuerſos, & ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori; ac etiam Cardinalatus dignitate preditos nec non quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Miniſtros, & alios quoſcumque Superiores Regulares ſeriò monemus, vt facultate eiuſmodi, qui eam habent, prater quam in caſibus, vt præfertur, neceſſarijs neutiquam vtantur: quod ſi contra fecerint, eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua contra fecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos; pro ſecunda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere: Regulares verò omni officio, ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere*; cum ergò in priori periodo ſolum proponatur prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium, præter quàm in caſibus neceſſarijs, non autem pœnę, ſub quibus fit ea prohibitio, & fiat mentio de Prelatis Monialium inferioribus Epiſcopo; è contra verò in poſteriori periodo hìc relato proponantur dictæ pœnæ nulla mentione facta de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo: dicendum eſt hos quidem comprehendi ſub prohibitione, non autem ſub pœnis: cùm ſimus in materia pœnali, quæ ampliari non debet vltra caſus expreſſos; & à diuerſis non fiat illatio; clauſulaque poſita in vno paragrapho, aut verſiculo non referatur ad alium paragraphum, aut verſiculum; vt notauit *Gloſſa c. vnic. v. ſic ſcilicet de poſtulat. Prelat. in 6. & Sanch. l. 2. de matr. D. 11. num. 3.* Et hoc fecit Gregorius tum ex cauſis ſibi benè viſis, quę nos latent: ſiue quia reſpectu legiſlatoris nonnunquam procedit, quod notat *Gloſſa Inſtit. de vſuc. §. furtiua quoque v. nam furtiua-*

tiuarum: Sic volo, sic iubeo, stat pro ratione voluntas: siue quia Prælati Monialium inferiores Episcopo, ac Vicarij Episcoporum (quos diximus non comprehendi sub pœnis latis contra Prælatos Monialium extra casus necessarios ingredientes clausuram earum) ab hoc excessu facilius retrahi poterant, etiam absque timore dictarum pœnarum; illi quidem, eo quod se agnoscentes Episcopis inferiores, & dignitate, & potestate, non ita facilè sibi arrogassent potestatem ingrediendi; siue quod plerumque in eorum territorio non sunt Monialium cęnobia, saltem ijs subiecta: hi verò, eo quod assistentia Episcopi proprij, cuius sunt Vicarij, sufficere poterat ad eos retinendos, ne in casu vetito Monialium monasteria ingrederentur.

Quod si dicas cum *Pasqualigo num.* 10. extensionem legis attendendam esse ex verbis dispositiuis (cuiusmodi sunt, quę extant in priori periodo relata; non autem ex hortatorijs, qualia sunt quæ habentur in posteriori periodo; vt constat ex his *seriò monemus*: non ideo infringitur nostra assertio; cum verbum *moneo*, & similia interdum sumantur pro verbis pręceptiuis (vt ostendo *tr.* 5. *Manual. c.* 2. *nu.* 29.) sicque negari possit verba posterioris periodi esse hortatoria, non autem dispositiua, vt censet *Pasqualigus*.

Neque ex nostra assertione sequitur, quod supponit *Pasqualigus nu.* 10. atque esse monstruosum, nempe Episcopum non posse liberè ingredi septa Monialium, & posse Abbatem exemptum, ac Vicarium Episcopi in eius absentia: nos enim solum dicimus hos non subesse pœnis, si in casu non permisso ingrediantur, quibus subesset Episcopus, si ingrederetur; cùm quo vtique stat, quod neque ingredi possint extra casus necessarios: hęc autem duo sunt diuersa, adeoque ex vnius negatione non infertur negatio alterius.

Non obstat, quod finis pręsentis prohibitionis æquè militet in Vicarijs Monialium, ac in Episcopis, & vbi finis habet locum, locum habeat & dispositio legis; cùm debeat attendi mens, ac finis legis, *l. scire leges ff. de leg.* nam id procedit, si legislator se sufficienter explicet: alioqui contra illum facit *regula* 57. *de reg. iur. in* 6. *Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio est facienda*: & quod *mens in animo retenta nihil operatur l. si repetendi C. de condit. ob causam datam l. si maiores C. de transact.*

Quod denique subdit *Pasqualigus nu.* 11. Nomine Episcopi

venire Prælatos habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, admitto in fauorabilibus, non item in pœnalibus. Et certè quo modo de Vicario Epiſcopi verificari poſſunt verba illa Conſtitutionis Gregorij XIII. Superiùs relata: *Qui pontificalis dignitatis fuerint*; & illa *à munere pontificali*: conſtat autem, vbi non habent locum verba legis nec habere diſpoſitionem *l. illud ff. ad leg. Aquil. l. ſi poſtulauerit, §. 2. ff. ad leg. Iul. de adult. l. illud C. de ſacroſ. Eccl* & quod lex non dicit, nec nos dicere debere, nec eſſe præſumendum *l. diſſentientis C. de repud. c. illa, ne Sede vacante.*

Dubium paulò grauius eſt, an Prelati Regulares ingrediendo cœnobia Monialium ſubditarum citra caſus neceſſarios, incurrant pœnas ſtatutas non ſolùm tertia vice (vti ſolùm incurrunt Epiſcopi) an etiam prima, ac ſecunda vice; & ratio dubitandi eſt, quòd Conſtitutio Gregorij XIII. loquens de Prælatis pontificali dignitate inſignitis ſtatuit pro prima, & ſecunda vice diuerſas pœnas, & pro vlterioribus etiam excommunicationem: ſtatimque ſubiungit pœnas pro Prælatis regularibus, vnde Llamas relatus à *Sanch. nu.* 102 ex adiunctis putat dictas pœnas intelligi pro prçfatis, quando tertiò, & vlterius ingrediuntur citra caſus neceſſarios.

114 Reſp. Sanch. loc. cit. Prçlatos regulares dictas pœnas incurrere quacunque vice modò dicto ingrediuntur: probatque, quia Papa non meminit primi, ac ſecundi ingreſſus Prælatorum regularium, ſicut fecit loquens de Epiſcopis; ſed abſolutè imponit pœnam excommunicationis, ac priuationis officij, & miniſterij contra Prçlatos regulares in caſu non neceſſario ingredientes monaſteria Monialium: quod eſt ſignum ipſius intentionem eſſe, quod ij dictas pænas omnes incurrant toties, quoties indebitè ingrediuntur. Diſſentit *Bonac. ſup* & cum eo *Tamb. ſup. q.* 11. aſſerentes ex Llamas, & non improbabiliter, Prælatos regulares ſubijci dictis pœnis ſolùm pro tertia vice, ac ſequentibus; ſicque probabiliter ſuſtineri poſſe illos prima vice, qua ingrediuntur, eſſe interdictos ab ingreſſu Eccleſiç, pro ſecunda ſuſpenſos à diuinis, & pro tertia, ac deinceps affici excommunicatione: ducuntur, quòd in pœnis mitior pars eligi debet, ſicque ſeruatur proportio inter pœnas indictas Epiſcopis, ac Prælatis regularibus.

Addo Prælatum Monialium ſiue ſæcularem, ſiue regularem ex iuſta cauſa ingredientem monaſterium Monialium ſubditarum,

rum, expedito negotio, ad quod ingreditur, nō posse liberè vagari, sed teneri egredi, æque ac teneretur quilibet alius de eius licentia ingrediens. Ducor, quod lex clausuræ afficit etiam Prælatos Monialium, ideòque sicut, cessante causa, cessat licentia data alijs ad ingrediendum; sic & cessat respectu Prelati facultas manendi intra clausuram; cùm par ratio militet in vtrisque. ita *Pollacchus, Bordonus, Baldell. Steph. à* S. *Gregor.* alijque *docti viri à me consulti*: inter quos *P. Baldellus* mihi testatus est extare in confirmationem huius responsionis quandam Sacræ Congregat. declarationem.

115 *Confessarij Monialium ingrediuntur in varijs casibus, immò & quicunque alius Sacerdos in casu necessitatis inopinato.*

116 *Medicus licitè intrat in casibus necessarijs, item Obstetrix.*

117 *Item Pharmacopola, vt doceat Moniales componere medicinam.*

118 *Item Barbitonsor in casu necessario.*

119 *Medicus non ingreditur, solùm vt cognoscat, quæ Moniales debeant dispensari super quadragesimali obseruantia: extraordinarius non ingreditur liberè, medicus sine licentia speciali non ingreditur ad secandam Monialem mortuam ex morbo incognito.*

120 *Oeconomi, Syndici, & Factores ingrediuntur solùm vrgente necessitate.*

121 *Ingreditur Notarius ad excipiendum testamentum nouitiæ ægrotantis.*

122 *Ingrediuntur Operarij in casibus necessarijs cum debita tamen licentia.*

123 *Item Baiuli ad deferendas res extraneorum, sed non semper.*

124 *Deficiente deputato ad ferenda onera non liberè sufficitur alius.*

125 *Rustici si plures associent currus tritico onustos, omnes ingrediuntur ad deferendum triticum.*

126 *Non delinquit deputatus ad ferenda onera intra clausuram, si singulis vicibus minora onera ferat, vt sic pluries ingrediatur.*

127 *Pictor licentiatur ad ingressum, vt pingat scenam iam*

factam intra claufuram.

128 *Licentiatur mulier laica in feruitium tum Conuentus, tum Monialis fingularis: & ex caufa mutatur vi prioris licentiæ.*

129 *Recipiuntur admittendæ inter Conuerfas etiam ad aliquot menfes, priùs quàm admittantur ad habitum.*

130 *Fœmina laica ingreffa modo dicto in feruitium liberè recedit.*

131 *Famuli ingrediuntur ad feruitia, quæ æque benè fieri nequeunt à Monialibus.*

132 *Moniales nequeunt recipere reum ad fecuritatem, etfi ipfe aliàs poffit ingredi.*

133 *Reus ipfe ingreffus inde poteft expelli.*

134 *Debet tamen poni in loco tuto.*

135 Fœm*inæ de licentia Papæ ingrediuntur ad prandendum, & conuerfandum.*

136 *Sed affociatæ à fœminis 3. grauibus, ac nobilibus, & non aliter.*

137 *Quæ femel electæ variari nequeunt; quod alij limitant.*

138 *Hæ femper affociant fœminam priuilegiatam vfque ad egreffum.*

139 *Explicantur verba indulti Papalis (tribus vicibus in totum, non autem eorum fingula quolibet anno) idque fiue in Breui nominentur 4. monafteria (quod fit interdum) fiue nominentur duo folum.*

140 *Ad talem ingreffum petitur confenfus capitularis Monialium, & licentia Prælati.*

141 Li*centiata ad ingreffum modo dicto non vifitat cellas* Mo*nialium.*

142 *Poteft eligere ad ingreffum diem, qua in* C*onuentu fiat comædia.*

143 C*onfenfus capitularis* M*onialium debet effe maioris partis illarum femel dandus, ac fimul quo ad fœminam priuilegiatam, & 3. matronas.*

144 L*icentiata non ingreditur iterum, fi ingrefsa ex accidenti fruftretur ex parte fuo fine: fecùs, fi ftatim cogatur exire: fi hoc anno femel intret vnum ex monafterijs, cum poffit ingredi ter quolibet anno, non ideo quinquies intrabit anno fequenti.*

QVAE-

QVAERES XXII. An, & quibus in casibus possint Confessarij Monialium ingredi monasteria Monialium sibi commissa.

115 Resp. Posse ingredi in ijs casibus, quos referemus infra c. 10. *sect.3.subs.* 1.& 2. vbi hac de re latè differemus ex proposito. Solùm hic moneo ex *Mancino pract.*4 *p.*1.*d.*8. pro se citante Rodrig. & Sorbum, quòd, si contingat simplicem Sacerdotem non deputatum ad Monialium confessiones secùs aliquod monasterium transeuntem vocari ad audiendam confessionem alicuius Monialis ex casu inopinato existentis in periculo mortis, potest, & tenetur ingredi monasterium, etiam sine licentia Superioris; siquidem censeretur id facere de licentia interpretatiua, non solùm Ordinarij, ac Superioris, sed etiam ipsius Papæ, qui non præsumuntur extendere obligationem clausuræ ad talem casum: sicut nec præsumitur extendi ad casum incendij, ruinæ monasterij, violentiæ illatæ, & similium, in quibus constat licitum esse ingredi monasteria Monialium absque vlla licentia: quæ omnia concedit etiam *Sanch. sup. nu.*34. ex Nau. & Graffio dicens non desiderari licentiam, neque in scriptis, neque oretenus; quandocumque ea expectata, graue periculum adest in mora: quamuis alioqui dicat *num.* 37. in similibus casibus exigi licentiam Abbatissæ, quæ poterit eam concedere ex præsupposita voluntate Prælati: sed de hoc infra.

QVAERES XXIII. An, & quando Medici, Chirurgi, Barbitonsores, & similes, ingredi possint monasteria Monialium ad effectum medendi ipsis Monialibus, prout hic, & nunc exigit ratio morbi occurrentis.

116 Resp. Posse in casibus necessarijs, cum debita tamen licentia, vt inferius dicemus, & seruatis aliàs seruandis: est communis DD. apud *Sanchez num.* 43. inter quos *Bonac. sup. par.* 4. *num.*4. notat probabiliter dici posse medicum posse accersiri ad lectum Monialis dubitantis de sua valetudine, ad ictum pulsus explorandum, estò ipsa posset sine magno salutis damno accedere ad ianuam: idque, licèt id faciat ex sola erubescentia. Quod admittit etiam *Tambur.* D.24. *qu.* 6. *num.* 2. ex Sorbo, non posse Medicum habere socium, aut alios Medicos, nisi morbus Monialis sic valdè grauis. idem aduertit *Barbosa de offic. Ep. alleg.* 102. *num.* 52. monens Medicum debere associari à duabus, vel tribus Monialibus antiquioribus: addensque *nu.* 53. ex Miranda, ad hoc vt Medicus ingredi pos-

ſit, non requiri neceſſariò, vt ſit Doctor, aut graduatus: cùm medicus dicatur à medendo, & non à dignitate, vt tradit *Bart. in l. ſciendum ff. de delict.*

Moneo hic obiter, quòd, ſi fœmina prægnans de licentia Superioris ingrediatur clauſuram; tempore partus ingredi poterit Obſtetrix ad illam iuuandam in partu: ita in terminis *Port. de dub. regul. v. clauſ. Mon. num.* 18. ex Collectore & cum his *Monacus inſtr. monial. p.* 5. patetque ex eo quòd in tali caſu neceſſarius eſt ingreſſus obſtetricis, vt facilè conſtabit conſideranti: ad talem tamen ingreſſum requiretur licentia Prælati: quòd dicendum eſt ſupponi à citatis Doctoribus, licèt expreſsè id non aſſerant; cùm Portello ſentit *Tambur. vbi ſupra qu.* 1. *num.* 5.

117 Reſp. De Pharmacopola notant Sanch. Bonac. & Tambur. locis cit. eum quidem poſſe ingredi monaſteria Monialium, vt ipſas inſtruat ad componenda pharmaca, cùm in hoc adſit iuſta cauſa neceſſitatis: non item ad præbendam medicinam Moniali infirmæ, cùm hoc à Monialibus eque benè præſtari poſſit; ideoque quoad hoc non ſit neceſſarius eius ingreſſus.

118 Addit Barb. *num.* 54. ex Sorbo, quod, ſicut Barbitonſor ingreſſurus ad minuendum ſanguinem Moniali egrotanti, debet ingredi aſſociatus eo modo, quo diximus de Medico, & ſolùm poſtquam Medicus iudicauit minuendum eſſe ſanguinem: ſic, ſi quæ Monialis conſueuit ſe aliquoties minuere ad præcauendum morbum tunc debet interuenire conſenſus, & conſilium tam Præfectæ; quam Diſcretarum monaſterij.

Quòd ſi obiter quæras, an Medicus ſub initium Quadrageſimæ poſſit ingredi ad cognoſcendum, quæ Moniales poſſint, & debeant diſpenſari ſuper ieiunio, & eſu ciborum quadrageſimalium.

119 Reſp. Quòd, cùm talis cognitio haberi poſſit à Medico exiſtente extra clauſuram, non videtur poſſe ingredi præcisè ad talem effectum; cùm ſic ceſſet ratio ingrediendi, quæ eſt neceſſitas vrgens, rationabilis, & manifeſta, vt inferiùs dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quòd ſi Moniales habeant Medicum Ordinarium, & alium extraordinarium; loco ordinarij non poſſunt pro arbitrio vocare extraordinarium; cùm is concedatur ſolùm in defectum Medici ordinarij, aut in caſu, quo, morbo Monialis ingraueſcente, habendum ſit collegium, & vtriuſque Medici neceſſa-

cessaria sit visitatio: aliàs Medicus extraordinarius idem esset, ac ordinarius: & cùm licentia ingrediendi data extraordinario sit limitata, non potest is vi illius ingredi illimitatè, & in quocunque casu, vt notat *Barchus in speculo monial. cap. 8.*

An autem Medicus sine licētia speciali ingredi possit ad secandam Monialem ex morbo incognito mortuam, vt cognoscat genus dicti morbi, & qua ex causa mortua sit Monialis.

Resp. Non posse, seclusa bona fide, ac inaduertentia; & probatur tum quia licentia generalis ingrediendi ad curandas Moniales infirmas non extenditur ad hunc casum, vtpote longe diuersum iuxta iuris regulam; *A diuersis non fit illatio*; tum quia ad ingressum clausuræ Monialium requiritur vrgens necessitas, aut vtilitas se tenens ex parte ipsarum Monialium; in isto autem casu non apparet talis necessitas vrgens, & vtilitas, quæ ex dicto ingressu posset prouenire, nec tangit Moniales, sed Medicum, qui ex sectione Monialis mortuæ fiat peritior, ac magis instructus: tum quia finis qui potest intendi in tali ingressu solum dat causam iustam petendi à legitimo Superiore licentiam ingrediendi, at non facit ingressum eo ipso licitum, vt patet: sic ego respondi in contingentia facti, & responsio fuit approbata à viris doctissimis qui idem senserunt.

QVAERES XXIV. An Oeconomi, Syndici, aut Factores Monialium ingredi possint monasterium, & quibus casibus.

120 Resp. Posse ingredi, quotiescunque occurrit casus vrgentis necessitatis, cui aliter ęque benè non potest consuli; vt si in archiuio quærenda sint aliqua instrumenta monasterii, aut construendum sit notabile aliquod ędificium, aut fabricæ constructę timeatur imminere magna aliqua ruina, cui iudicio peritorum occurrendum sit ad illam euitandam, aut eueniat similis alius casus magnæ necessitatis. Colligitur ex *Sanchez sup. num.* 55 *& Tambur. sup. q. 6. num.* 4. pro se citante Llamam; pateteque tum quia alioqui minùs sufficienter esset consultum bono Monialium; quod non debet præsumi de pia matre Ecclesia; tum quia necessitas vrgens monasterii est ratio sufficiens dispensandi in lege clausuræ, vt iam diximus.

QVAERES XXV. An Notarius possit ingredi clausuram Monialium, si contingat Nouitiam, aut puellam ibi commorantem causa educationis grauiter infirmari, velleque disponere de suis bonis per modum testamenti.

121 Resp. Posse, & quidem cum necessariis testibus, dummodò

modò id faciant debita tum licentia, ita terminis *Nald. v. monialis num.* 14. & probatur tum ex dictis *q. præcedenti*; tum quia ſic expreſsè declarauit Sacra Congregatio anno 1585. vt teſtantur idem Nald. & cum eo *Gau. in enchir. v. Monialium educat. nu.* 14. Monacus *in inſtruct. monial. p.* 5.

QVAERES XXVI. An, & quando Operarij, ſeu artifices poſſint ingredi monaſteria Monialium ad exercenda opera ſuæ artis.

122 Reſp. Poſſe de legitimi Superioris licentia, & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra monaſterium nequeunt commodè fieri; idque ob rationes adductas *q.* 24. *& alibi*. Sic poſſunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarii, putearii, putatores, molitores, & ſimiles artifices: ſic poſſunt ingredi baiuli ad ferenda onera, quæ à Monialibus non poſſunt commodè geſtari (quamquam ſine ſpeciali licentia iuxta Tamburinum ſupra, Barchium, & Pollacum ab eo relatos non poſſet ad talem effectum ingredi aliquis alius loco baiuli; quod tamen non videtur ita certum, admiſſa doctrina tradenda hìc *ſect.* 5. *num.* 207. & caſu, quo in tenore licentiæ non exprimatur hic, aut ille baiulus:) ſic ingredi poſſunt ruſtici ad deferenda ea, quæ ferri nequeunt à Monialibus, ſi aliàs ad id habeant debitam licentiam. Et contra non poſſunt ingredi Sutores; cum poſſint de calceorum menſura certiores fieri, ſiue oſtenſo eis calceo, ſiue declaratis punctis, quibus conſtat: immò nec Sartores iuxta communiorem DD. ſententiam, quam ſuſtinent Miranda *ſup. art.* 4. *Bonac. num.* 11. *Tambur. nu.* 9. & alij ea ducti ratione, quòd Sartor menſuram veſtium capere poſſit vel ex alijs veſtibus eiuſdem Monialis, vel ex eadem Moniali exiſtente prope ianuam monaſterij apertam: in quo diſſentiunt *Nau. tom.* 4. *de Regul. num.* 59. *&* *Sanchez ſup. num.* 43. putantes Sartorem habere iuſtam cauſam ingrediendi ad veſtes Monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando; eò quòd iſta non poſſint fieri æque benè extra clauſuram: quæ opinio non videtur improbabilis, ſi talis ſit vſus, ſciente, & conſentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. num.* 8. quòd, cùm baiulis non permittatur ingreſſus in monaſterium, niſi ob vtilitatem, ſeu neceſſitatem monaſterii (modò aliud non ſuadeat ius naturale, aut diuinum,) hinc ij non poſſunt ingredi, vt pecuniam alicuius in arca reconditam, aut aliàs res magni pôderis in monaſte-

rio deponant; nisi fortè id cederet in bonum monasterij, aut res illæ essent benefactoris alicuius insignis Monialium, cui sine graui dispendio monasterii, dictarum rerum custodia non posset negari, aut charitas oppositum suadeat: vnde in hoc standum est prudenti iudicio Superioris: quod etiam aduertit *Tambur. num.* 8. addens *num.* 9. habentem licentiam ingrediendi pro vno seruitio non posse ingredi ad prestandum aliud seruitium, cùm ad talem casum non extendatur licentia, vt suppono.

Sic *Barchus in speculo cap.* 8. putat, & benè, quòd si Moniales prohibeantur recipere in custodiam pecuniam, aut alia bona externorum; & eæ nihilominus faciant illa deferri intra clausurã per baiulos alias generaliter licentiatos ad ferendas res conuentus intra ipsum, peccabunt contra clausuram & Moniales baiulos admittentes; & ipsi baiuli prædicta introducentes; immò & incurrent pœnas latas contra violantes clausuram tam baiuli, quàm ipsæ Moniales (intellige, si concurrant ea, quæ diximus supra *q.* 3. & maximè *num.* 86. ratio est, quòd licentia illa generalis ingrediendi concessa baiulis non extenditur ad præsentem casum: vt hinc patet, quòd Superior prohibens Monialibus, ne res externorum recipiant in custodiam, consequenter prohibet baiulis, ne dictas res deferant intra clausuram: constat autem, quod, si ille ipsis id expressè prohibuisset, tunc non possent eas introducere; ergò nec poterunt in præsenti casu; cùm taciti, ac expressi eadem sit virtus: quæ ratio probat non licere prefatis baiulis deferre intra clausuram res externorum à Monialibus custodiendas, etiam seclusa prohibitione, de qua hic; quamquam fortè non ita facilè conuinci posset falsitatis, qui mallet sustinere licentiam generalem deferendi intra clausuram res Monialium extendi ad res modo dicto ipsis committendas in custodiam, quatenus ex hac ratione formali dici possunt res Monialium; & versamur in materia fauorabili, quæ debet ampliari. quo modo plures DD. apud *Bonaccinam D.* 3. *de contr. q.* 9. *p. vn. num.* 23. putant furari res laicorum traditas Ecclesiæ in custodiam esse sacrilegium, eò quòd tales res censeantur res Ecclesiæ: quòd maximè admittendum esset, si talis custodia cederet in bonum etiam ipsarum Monialium; sicut cederet, si res illæ essent benefactorum Conuentus, &c.

Dissi-

Difficultas maior est, an casu quò, Prælatus generaliter indulgeat Monialibus, vt onera vsibus monasterij necessaria faciant deferri per baiulos intra clausuram, vi talis licentiæ generalis eæ ad effectum intentum possint semper vti opera eiusdem baiuli, vel certè debeant variare.

123 Resp. *Barchus sup.* & cũ eo *Monacus p.5. instruct. Monial.* debere variare, vtendo opera modò vnius, modò alterius baiuli; sed re vera intentũ minùs efficaciter probat: quare opositum mihi probatur, & inde suadetur, quòd beneficium Principis latè interpretandum est; & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus; cùm ergò licentia generalis de qua hìc, sit gratia principis; & in eius concessione non distinguatur num Moniales debeant semper vti opera eiusdem baiuli, vel non; neque nos distinguere debemus licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barcus. Nec obstat, quod in tenore licentiæ dicitur in numero plurali *per baiulos*; siquidem non est nouum vsurpari numerum pluralem pro singulari; vt Iacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros*; cum tamen ad ministrandam extremam-Vnctionem inducatur vnus tantùm Sacerdos.

Dubitari hic posset, an casu, quo alicui artifici detur licentia ingrediendi cum suo famulo, is etiam sine Artifice ingredi possit ad exercendam suam artem, ibique solus commorari.

124 Resp. *Barcus sup.* non posse, nisi in euentu, quo artifex ex impedimento occurrente non posset ingredi, aut ingressus cogeretur exire; dummodò tamen non omninò deserat opus assumptum, aut non sit absuturus pro maiori parte diei; hæc Barchus: sed mihi non placent; puto enim oppositum esse probabile, si aliter non constet de mente concedentis, aut aliud non suadeant occurrentes circumstantiæ. Moueor, quòd tenor licentiæ in præsenti casu datæ non facit hunc sensum, quòd artifex, & famulus debeant simul ingredi, & simul commorari (quo pacto infra q. 30. dicimus fœminam nobilem licentiari ad ingressum clausuræ cum comitatu aliquot matronarum; vnde & Barchus concedit in casu proposito famulum posse in aliquo euentu ingredi, & commorari intra clausuram etiam sine artifice; quòd certè non potest concedi de fœmina nobili modo dicto licentiata ad ingressum, vt q. cit. dicimus:) sed facit hunc sensum, quòd artifex ille, & eius famulus ingredi possunt ad exercendam suam artem; non secùs ac dicens Petrum cum Paulo

lo

lo esse domi, indicat & Petrum, & Paulum esse domi; cùm ergò tenor concessionis possit facere hunc posteriorem sensum, cur eam restringit Barcus ad priorem sensum adeò rigidum, contra regulam iuris, quod gratia Principis latè debet interpretari?

Dices, quid si licentiatus ad ferenda onera intra clausuram absit, aut ægrotet; nec possit æque benè differri gestatio dictorum onerum, eò quòd v. g. coloni, qui curru ea detulerunt, volunt, & debent recedere; potest ne in tali casu absque speciali licentia Superioris substitui alius, qui tunc suppetias ferat gestando illa onera?

125 Resp. Videri non posse: cùm ex vna parte simus in materia valdè zelosa, delicata, ac periculosa: & ex alia non videatur in proposito casu subesse iusta causa vtendi epicheia; maximè in re, ad quam iura requirunt licentiam specialem, & in scriptis: ita docti viri consulti; sicque respondi in facti contingentia.

Dubitari hìc etiam posset in casu, quo coloni suis curribus frumentum, aut aliud simile onus deferant, possint singuli eorum ingredi ad gestanda dicta onera intra monasterium; si duo v. g. possint sufficere ad præstandum tale seruitium, pluries ingrediendo.

126 Resp. Simpliciter loquendo, non videri id necessarium, nisi fortè aliud ferat consuetudo, cui tanquam optimo legis interpreti omninò standum est; ideoque posse omnes colonos ingredi suis vicibus, vt sic tantò citius se expedire possint, & minor singulis imponatur labor, iustitia distributiua id exigente: ita Magistri admodum docti à me consulti, & suffragatur praxis multorum locorum, Prælatis scientibus, & consentientibus.

An autem censeri debeat delinquere contra clausuram is qui, cùm sit deputatus ad ferenda aliqua onera intra monasterium, singulis vicibus minora onera sibi imponit, vt sic habeat occasionem pluries ingrediendi, cùm aliàs posset sine suo graui dispendio maiora onera ferre.

127 Resp. Non videri delinquere; & ratio est, quòd is verè ingreditur cum debita licentia, & aliàs ex vi legis clausuræ de rigore iuris non tenetur sibi imponere onera tanti ponderis, quanti simpliciter posset ferre, vt sic tantò citiùs se expediat; in quo ergo censendus est iste delinquere contra clausuram? sic ego sentio, & vt puto, satis probabiliter.

Proponam modò casum, de quo olim in contingentia facti

fui

fui interrogatus. Quædam Moniales piam repræſentationem ſcenicam facturæ, petierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra monaſterium Pictorem, qui ſibi ſcenam depingeret iam conſtructam: dubitatum eſt, an hæc eſſet iuſta cauſa concedendi ingreſſum dicto Pictori.

Reſp. Quòd, cùm iuſta cauſa concedendi ingreſſum intra clauſuram Monialium ſit vrgens neceſſitas;& hæc non debeat eſſe talis ſimpliciter, & abſolutè, ſed moraliter iudicio boni, ac prudentis viri; vt inter alios aduertit *Miranda qu.2. de monial. art.4.* in caſu propoſito videtur adeſſe iuſta cauſa concedendi ingreſſum, dato quod rationabiliter ſoleat concedi Monialibus, vt ſimiles exhibeant repræſentationes; ſicut de facto communiter conceditur. Ducor, quòd, quamuis bono Monialium non ſit ſimpliciter neceſſaria exhibitio talium repræſentationum; poſita tamen conſuetudine eas permittente, neceſſarium eſt,vt eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum ſunt neceſſaria,iuxta illud; *Qui vult finem,debet velle & media ad finem,ſine quibus is obtineri nequit*: at dato quòd ſcena intra monaſterium jam ſit conſtructa (vt ſupponit caſus) neceſſarius eſt Pictoris ingreſſus, vt eam ibi pingat; ergò adeſt iuſta cauſa concedendi ingreſſum, iuſta, inquam, ex hypoteſi facta: dico ex hypotheſi, quia regulariter huiuſmodi ſcenæ poſſunt per partes pingi extra clauſuram, antequam ſimul componantur: quòd vtique fieri poteſt æque benè extra monaſterium, & debet communiter ſic obſeruari. ita tunc reſpondi, & reſponſionem approbarunt viri ſatis docti poſtea à me conſulti.

QVAERES XXVII. An, & quo modo Prælati Monialium poſſint ipſis concedere, vt intra clauſuram admittant fœminas ſæculares in obſequium, & famulatum proprij monaſterij.

128 Reſp. Poſſe, dummodò tales fœminæ ſint timoratæ conſcientiæ, & ſeruent clauſuram; & quidem non ſolùm in obſequium commune totius Monaſterij, ſed etiam alicuius particularis Monialis, ſiue graui ſenectute laborantis, ſiue affectæ praua valetudine,ſiue iuxta ſui ſtatus exigentiam famulæ alicuius opera indigentis, cui commodè inſeruiri nequeat per aliquam ex Monialibus Conuerſis, ita *Sanchez ſup. num.66 Rodriq.tom.1. qu.46.ar.7. Bonacina num.10.Tambur.ſup.q.16.nu.1*.aliįque apud ipſos; inter quos ait *Lezana nu. 32.* quòd, cùm oppoſitum ſuſtineat *Miranda ſup.art.9.* quoad Moniales particulares. cautè in hoc procedi debet; præſertim attenta declaratione Sacræ

Con-

Congregationis; quæ teste *Gauanto sup. v. Monial. receptio n.* 14. statuit huiusmodi famulas sæculares non debere introduci in seruitium infirmarum, seu decrepitarum sine licentia Sedis Apostolicæ. probatur autem responsio, tum quia dato quòd Moniales Conuersæ, quæ existunt in monasterio, minùs sufficiant ad necessaria obsequia Monialium, adest iusta causa concedendi ingressum, ne aliàs Moniales deputatæ ad chorum cogantur deserere chorum, ad vacandum vilioribus obsequijs monasterij, quod ipsis esset nimis durum; tum quia id expressè concessit Greg. XIII. per motum proprium, quem refert *Tambur. sup. D. 24. q. 16. num.* 4. & citat etiam Lezana vbi supra: cùm hoc idem prius concessissent etiam alij Pontifices, teste *Miranda sup. ar.* 5.

Addo quòd, si Sacra Congregatio concedat nobili fœminæ ingressum in monasterium aliquod Monialium, vt ibi degat cum vna famula, quæ sit virgo, ac ætate grauior: si primò electa ad talem effectum, ac ingressa monasterium velit recedere: vi prioris licentiæ poterit ei substitui alia fœmina, quæ habeat easdem conditiones; modò licentia non fuerit limitata ad certam numero personam, sed data sit indeterminatè: idque puto procedere, etsi mulier electa in famulam à fœmina nobili dimittatur inuita, eò quod minùs bene impleat suum famulatum: & hoc toties, quoties fœmina nobilis iustam habebit causam faciendi dictam mutationem, secluso dolo quocunque. Ducor, quod talis præsumi potest esse mens Sacræ Congregationis, sicque exigit æquitas; cùm famulæ istæ mercenariæ non raro mutata voluntate resilire soleant à priori famulatu; & id censeri possit aduertisse Sacra Congregatio. Nec obstat, quod sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice, *l. boues §. hoc sermone ff. de verb. significat.* nam regula hæc fallit; 1. in dispositione, cuius causa non restringitur ad primum actum; 2. ex verosimili mente disponentis; 3. quando ex primo actu non est satisfactum menti disponentis; vt notat T*uschus concl. 499. lit. D. num. 39. 45. 46.* quæ omnes limitationes videntur in præsenti casu militare.

129 De Monialibus certè Conuersis iam admissis ait *Nal. v. Monialis num.* 14. eas posse recipi intra clausuram ad inseruiendum Monialibus pro maiori earum probatione, & quidem ad 2. aut 3. menses, antequam recipiantur ad habitum regularem, sicque decisum fuisse a Sacra Congregatione.

130 Quod autem dixi sub initium reſponſionis; *dummodo ſint conſcientiæ timoratæ, & ſeruent clauſuram*, non ita debet intelligi, vt, ceſſante neceſſitate famulatus ipſarum, eæ non poſſint recedere (ſine dubio enim poſſunt, ſicut poſſunt & Nouitiæ, & puellæ, quæ educantur in monaſterio) ſed ſenſus eſt, quod quamdiu volunt vacare obſequio Monialium, non poſſunt libere ingredi, & egredi, ſed debent manere ſub clauſura: &, ſi exeant, abſque noua licentia Superioris non poſſint iterum introduci.

QVAERES XXVIII. An, & quando famulus ordinarius monaſterii poſſit ingredi ad inſeruiendum Monialibus.

131 Reſp. Non poſſe, nec debere ingredi, niſi in ijs caſibus, in quibus Moniales ſe ipſis non poſſunt commodè præſtare illud ſeruitium (quod eſt dicere in caſibus neceſſitatis moraliter vrgentis,) &, ſi citra tales caſus ingrediatur, delinquit contra clauſuram, & incurrit excommunicationem, quod bene debent aduertere etiam Moniales; quæ interdum ſunt nimis faciles in admittendis proprijs famulis, etiam ad ea obſequia, quæ iudicio prudentis poſſunt commodè præſtari à Monialibus Conuerſis; cùm tamen etiam ipſæ in hoc peccent, & ſubijciantur pœnis ſuperius explicatis, ſi non excuſentur ratione inaduertentiæ, aut bonæ fidei, & aliàs concurrant, quæ diximus hic *nu. 86.*

QVAERES XXIX. An Moniales abſque violatione clauſuræ poſſint admittere intra monaſterium malefactorem petentem ingredi ad euadendum periculum Iudicis inſequentis.

132 Reſp. Non poſſe, quamuis a 'icqui malefactor in tali diſcrimine poſitus non peccaret ingrediendo, ſi oſtium inueniret apertum: quippe cui præſens periculum aufert anſam maturioris deliberationis; & ius tuendi vitam, aut vitandi graue corporis damnum, cenſetur reddere licitum talem ingreſſum, ita in terminis *Sanch. nu. 59. Bonac. nu.* 14. T*ambur. ſup. q.* 7. alijque, & patet, quia ſtatum Monialium dedecet tueri malefactorem intra clauſuram proprij monaſterij.

An verò in caſu propoſito adſit iuſta cauſa concedendi Iudicibus, & alijs viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire è monaſterio.

133 Reſp. Adeſſe, cùm non deceat virum commorari inter Moniales, & ex alia parte ipſis Monialibus non ſuppetant vires ad illum vi expellendum. ita Sanch. Tambur. & Bonac. locis ſup. citatis; cùm quibus ſentit etiam *Rodriq. tom.* 1. *q.* 47. *ar.* 4. ad-

dens

dens in tali euentu non esse opus recurrere ad Superiores longè absentes, cùm sit periculum in mora : sed sufficere consensum Abbatissæ, ac Discretarum. Immò notat *Io de la Cruz l 1. de statu relig.c.5.d.2.* Prælatos regulares posse per se, & per alios capere dictum malefactorem, illum incarcerare, & ex suo arbitrio iuxta delicti quantitatem ipsum punire, idque ex concessione Bonifacij IX. facta Prædicatorum Ordini, vt habetur *in eorum constitutionibus dict.2.c.2.in glossa* : quæ tamen non videtur esse in vsu.

134 Aduertit tamen Tambur. & benè, quòd si malefactor in casu proposito verè gaudeat immunitate Ecclesiæ, non potest subijci examini, neque detrudi in carcerem, cùm remoueatur a loco sacro, ac immuni, & id non fieri debeat cum præiudicio ipsius immunitatis. Vnde patet olim me bene respondisse in casu, quo reus confugiat causa securitatis ad aliquam Ecclesiam Monialium, debere quidem inde remoueri, etiam vi, si opus sit, ob rationem modò adductam; reponendum tamen esse in tuto loco, ita vt gaudere possit etiam ibi priuilegio immunitatis.

QVAERES XXX. An, & quo modo fæminæ possint admitti intra monasteria Monialium ad conuersandum, immò etiam ad refectionem corporalem sumendam singulis annis pro certis vicibus.

135 Resp. Posse, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non solet concedere, nisi cum certis limitationibus, vt videre est ex litteris similis concessionis, quæ sic habent: *Tibi, quæ, vt asseris, Venerabilis Fratris nostri N. Cardinalis N. nuncupati consanguinea existis, vt à tribus matronis, modesto, ac decenti habitu indutis; quas semel electas nec variare, nec mutare possis, nisi alicuius earum obitu eueniente, associata, & super veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita Sancti N. ac Sanctæ N. & Sancti N. Monialium monasteria Ciuitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quolibet anno de earundem Monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstando, & illarum Superiorum consensu, non tamen dominicis, seu alijs festiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadragesimæ, vel Aduentus temporibus ingredi, ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem; dummodò tamen Monialium particularium cellas, præter eas, quarum causa monasteria huiusmodi ingrederis, non visites, neque tu, minùsque dictæ matronæ*

R *inibi*

inibi pernoctetis, liberè, & licitè poſſis, & valeas Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus. non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictorum monaſteriorum, & illorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alias roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque: præſentibus ad quinquennium tantùm valituris.

136 Circa cuius conceſſionis intelligentiam, ac vſum aliqua nobis hìc breuiter notanda ſunt; & quidem 1. nomine *Matronarum* venire fæminas ætate, prudentia, ac pietate graues, immò & nobiles, ſi fieri poſſit: ſic enim communi vſu loquendi ſolet ſumi nomen matronæ, ſicque præſumendum eſt ſumi in præſenti conceſſione; cùm quilibet loquens cenſeri debeat vſurpare verba iuxta communem ſignificationem.

Suppono autem comitatum dictarum 3. matronarum hic ita requiri, vt, ſi qua ex electis nolit, aut non poſſit die præſcripta ingredi, fæmina priuilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus: & ratio eſt, quòd aſſociatio 3. matronarum à Papa præſcribitur in Breui veluti ad cuſtodiam fæminæ priuilegiatæ, & videtur ſpectare ad ſubſtantiam, ac ſolemnitatem reſcripti; cuius forma non ſeruata corruit conceſſio *cap. cum dilecta 22. de reſcript. c. ſi cui 23. de elect. in 6.* poterit tamen eligi alia in ſociam iuxta dicenda §. *ſequenti*, imò & debebit ob rationem modò adductam: idque (ſtando in rigore iuris) & abſque conſenſu Ordinarij; qui tamen requiri debet in ordine ad forum externum; vt ſic conſtare poſſit in tali foro, quæ matronæ electæ ſint in ſocias à fæmina priuilegiata. Dixi *ſtando in rigore iuris*, vt indicarem ex tenore Breuis ad electionem 3. matronarum verè non requiri interuentum Ordinarij loci, cùm id ibi non exprimatur, & aliàs verſemur in materia odioſa, quæ non debet ampliari.

137 Noto 2. Huiuſmodi matronas, vbi ſemel electæ ſunt, non poſſe neque mutari, neque variari, niſi ex ſecuta morte alicuius illarum; *mutari* autem eſt, iis pro ſemper excluſis, alias eligere ad ingrediendum; *variari* verò eſt pro vna vice aſſumere in ſociam aliquam, quæ non ſit ex electis, ſpreta aliqua ex electis, quanquam *Peyrin. in formul. lit.* M. *c. 3. num.* 4. putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licitè interdum poſſit fieri (vt ſi aliqua ex electis ſit abſens, aut ægrota, aut non poſſit aliàs, vel etiam nolit aſſociare licentiatam ad ingrediendum

dum;) probat, quia priuilegium fauorabile latè interpretandum est, ideoque cùm præsens concessio sit fauorabilis, benignè potest interpretari, quòd excludat solùm mutationem, seu variationem sociarum voluntariam, non autem necessariam, per quam dicendum est potius loco alicuius ex socijs electis aliam supplere, quàm illas mutari, seu variari: alioqui talis concessio facilè redderetur inutilis; cùm tamen tenor illius eam indicet esse perpetuam, & beneficium principis deceat esse mansurum; ista doctrina videtur satis probabilis, modò in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus.

Imò putant aliqui viri docti à me consulti quòd, si mulier aliqua cupiat ingredi monasterium aliquod Monialium tanquam socia: ideòque cupiens eligi in sociam à fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris iam electæ in sociam, & adhuc viuentis, curet, vt fœmina ista electa liberè eligat nolle pro ea vice associare; & hoc ad effectum vt illa alia mulier loco ipsius substituatur in sociam iuxtà doctrinam *Peyrini* sup. traditam (quam probabilem censet *P. Baldellus* à me consultus in casu veræ necessitatis) electio videtur licita, & valida, nec potest reprehendi. probant tum quia in tali casu verificatur sociam electam non velle ingredi (ad quod parum videtur facere, quod ea nolit ingredi motu proprio, & ex se, aut ex instigatione fœminæ cupientis substitui in sociam, dummodo liberè eligat non velle ingredi) & consequenter adest iusta causa faciendi præfatam substitutionem, aliàs concessam: tum quia mulier, quæ sic curat eligi in sociam, verè non potest dici facere fraudem; cùm alioqui, simpliciter loquendo, eligi possit in sociam, & nullo iure prohibeatur indicare fœminæ iam electæ in sociam desiderium, quod habet ingrediendi; quantumuis præuideat ex tali notificatione mulierem iam electam in sociam inductum iri ad nolendum tunc associare, vt ei gratificetur: quod est illam vti iure suo; non facit autem fraudem qui vtitur iure suo. Et hæc doctrina à fortiori procedit, etiam in sententia P. Baldelli superiùs relata, in casu, quo mulier electa in sociam ingrediatur religionem, ideòque non possit associare fæminam priuilegiatam: cùm in tali euentu concurrat casus veræ necessitatis, non autem meræ voluntatis; & verba illa Breuis Pontificij: *quas semel electas nec variare, nec mutare possis nisi alicuius earum obitu occurrente,* benignè explicari possint, ita vt extendantur ad quemcumque alium casum similem: siquidem

facultas ingrediendi monaſteria Monialium eſt beneficium ; & gratia; beneficium autem Principis decet eſſe manſurum, & latam admittit interpretationem. Verùm in his non recedendum à ſtylo Curiæ, qui proinde debet conſuli, & ſeruari.

138 Noto 3. Mentem concedentis eſſe, vt eiuſmodi ſociæ electæ comitentur fæminam licentiatam non ſolùm in ipſo ingreſſu, ſed etiam, quamdiu illa commoratur intra monaſterium, ſicq; ipſam aſſocient, dum circumit monaſterium, ac inuiſit illius officinas, dum prandet, dum conuerſatur; nam conceſſionis tenor copulat verbum *aſſociata* cum *ingredi, conuerſari cum Monialibus* : *& refectionem etiam corporalem ſumere* : prætèrquam quod finis præſcribendi ſocias militat non ſolùm in ingreſſu, ſed etiam in ipſa commoratione : ſicque procedit regula: *Vbi militat eadem ratio, &c.*

139 Noto 4. Quòd, dum dicitur in conceſſione *de 3. monaſterijs, in quæ conceditur ingreſſus, tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno* : ſenſus eſt, quod vi talis conceſſionis non poteſt fœmina licentiata ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium monaſteriorum, ſed tantùm pro vna vice quodlibet illorum : idque iuxta Bullam Pauli V. à nobis allatam *ſup. cap. 5. ſect. 3. q. 45.*

Ex quorum verborum intelligentia puto, quod ſi in Breui conceſſionis nominentur 4. monaſteria (quod interdum fit) & nihilominùs in eo dicatur *tribus vicibus in totum, etc.* in tali caſu fœmina priuilegiata quolibet anno ingredi poterit ſolum tria ex dictis monaſterijs, vno illorum omiſſo iuxta electionem ab ea liberè faciendam. E contrà ſi in Breui nominentur ſolum duo monaſteria (quod etiam aliquando fit,) & tamen apponatur clauſula *tribus vicibus in totum, etc.* tunc mulier priuilegiata quolibet anno poterit bis ingredi vnum ex nominatis monaſterijs ſemel tantum ingrediendo aliud monaſterium item nominatum : aliàs, ſi ſemel ſolùm liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum monaſteriorum, inutilis eſſet conceſſio 3. vicium; cùm alioqui actus ſemper explicari debeat potiùs vt valeat, quàm vt corruat *l. quoties in actionibus. ff. de rebus dubijs.*

At diſſentit *Bordonus*, qui hac de re per litteras conſultus ad me reſcripſit in hæc verba : *Si nominentur in reſcripto 4. monaſteria. & oratrix preces porrexit ſolùm pro tribus, excludetur innominatum : ſi verò ſuppiicauit pro quatuor, & reſcriptum*

tum illa exprimit; vti potest gratia, non obstante clausula tribus vicibus in totum, &c. cùm hoc vitium adscribi debeat scriptori, qui non aduertit ad specialem gratiam factam, adeòque in reliquis adhibuit clausulas generales, ac ordinarias Probat quia Princeps solet se accommodare precibus sibi porrectis *l. si preces ff. de leg. c. inter dilectos §. cæterum de fide instr.* vbi *Gl. v. petitioni* : cùm ergò oratrix expresserit in petitione 4. monasteria, & obtinuerit; clausura *tribus vicibus in totum* non obstabit, quò minus illa ingredi possit vnumquodque ex illis 4. monasterijs; sicque clausura *pro 3. vicibus* ex mente Papæ interpretari debebit pro 4. vicibus : & defectus attribuendus scribæ inaduertentèr vtenti stylo ordinario : è contra censet *Bordonus*, quod, si in concessione exprimantur solùm 2. monasteria, & apponatur clausula *pro tribus vicibus* : tunc oratrix semel tantùm ingredi potest; cùm certa detur regula non concedi duplicem ingressum; & gratia facta de duobus monasterijs suum effectum sortiatur, & valeat. sic *P. Bordonus* mihi amicissimus, & admodùm doctus : at mecum senserunt 4. viri doctissimi è societate nostra.

Addo quod, licet, seclusa Pauli V. Constitutione paulò ante relata verba illa *tribus vicibus in totum, &c.* benignè possent explicari; vt vigore concessionis mulier priuilegiata vno anno ingredi posset bis vnum ex monasteriis nominatis, & semel aliquod aliud item ex nominatis, vno illorum omisso, cum in tali euentu verificetur vnico anno non fieri ingressum 3. vicibus in aliquod ex nominatis monasterijs, sed solùm duabus vicibus; data tamen ea Constitutione admitti non potest, nec debet talis interpretatio.

140 Noto 5. Vltra consensum Monialium capitulariter præstandum per suffragia secreta requiri ad ingrediendum vigore istius concessionis etiam consensum Superioris monasterij, in quod conceditur ingressus; nempe Ordinarij, si monasterium non sit exemptum, aut subiectum Sedi Apostolicæ; vel Prælati regularis, si monasterium sit exemptum.

141 Noto 6. Per verba illa præsentis concessionis, *dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa monasteria huiusmodi ingrederis, non visites*, nequaquam prohiberi, quo minus licentiatæ ad ingrediendum possint inuisere officinas, & alia loca publica monasterij; exceptio enim firmat regulam in contrarium; maiorque adest ratio prohibendi

viſitationem particularium cellarum, quàm locorum communium, vt patet; hæc tamen limitatio fortè non eſt in vſu.

242 Noto 7. Hinc non improbabiliter poſſet inferri licentiatam ad ingrediendum poſſe eligere ad ingreſſum diem illam, in qua Moniales illius monaſterij habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in refectorio, aut alio loco publico. ducor, quòd poteſt liberè eligere illam diem, prout ipſi magis libuerit, dummodò non ſit ex diebus in conceſſione prohibitis: ex alia parte poteſt accedere ad locum, in quo facienda eſt repræſentatio, ibique liberè commorari (vt ſuppono:) quid ergò obſtat, quin licitè poſſit ingredi dicta die ad effectum intereſſendi illi repræſentationi? ità ego conſului in contingentia facti, & approbarunt viri ſanè docti.

243 Noto 8. Quòd cùm ad talem ingreſſum requiratur iuxta dicta conſenſus Monialium capitulariter datus; neceſſe eſt, vt maior pars Monialium in talem ingreſſum conſentiat: alioqui non diceretur Capitulum conſentire, cùm illud ſolùm dicatur fieri à toto Conuentu, quod fit à maiori parte illius.

Cenſeo autem conſenſum capitularem non eſſe præſtandum à Monialibus quò ad 3. ſocias ſeorſim ab eo, qui præſtatur quò ad fœminam priuilegiatam, nec requiri quò ad vtraſque vt præſtetur toties, quoties faciendus eſt ingreſſus, ſed ſufficit illum præſtari ab initio ſimul, & ſemel; ratio eſt, quod ſic verificantur verba Breuis; & ſi Papa aliquid aliud intendiſſet, expreſſiſſet: præterquàm quòd talis eſt praxis, ſaltem in multis diœceſibus; & aliàs ſumus in materia odioſa, quæ ſine ſufficienti fundamento non debet ampliari.

244 Noto 9. Quòd, ſi contingat fœminam vi talis conceſſionis ingredientem monaſterium non poſſe illa die ibi ſumere refectionem corporalem, ſicut ſtatuerat, eò quòd ex repentino accidenti fuerit domum reuocata, ideoque non potuerit ibi diutiùs commorari; non propterea poteſt eodem anno iterum ingredi idem monaſterium ad prandendum, vtpote aliàs fruſtrata fine conceſſionis ſibi factæ ex illo accidenti emergente: moueor, quòd, cùm tenor conceſſionis habeat, *vt ingredi, ac cum eiſdem Monialibus conuerſari, & refectionem etiam corporalem ſumere liberè, & licitè poſſis*: ingreſſus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem comeſtionem (ita vt perſona licentiata in caſu propoſito dici poſſit fruſtrata ſuo fine, & conceſſio ipſa reddita inutilis) ſicque non datur iuſta ratio præſumen-

sumendi de mente concedentis, quòd sit contentus eàm iterum ingredi: præsertim, cùm simus in materia adeò zelosa. Secùs dicendum, si fœmina priuilegiata ex euentu inopinato statim ac esset ingressa, cogeretur recedere: & hoc ex epicheia in eo fundata, quòd verba intelliguntur cum effectu; qui in isto casu est conuersatio cum Monialibus, quæ non est subsecuta.

Addo quod si fœmina priuilegiata hoc anno semel tantū ingrediatur vnum ex monasterijs concessis, cum possit ingredi ter quolibet anno; non ideo potest anno sequenti quinquies ingredi quasi in compensationem iuxta illud: *Quod differtur, non aufertur ff. de iur. l. cum furiosus & Instit. de sing. re. per fideic. relict. §. itaque contra C. de inoffic. testam. l. sancimus §. fin.* Moueor quod in Breui dicitur 3. *vicibus in totum quolibet anno*: quod vtique non verificaretur in isto, casu, si fœmina quinquies vno, ac eodem anno ingrederetur; & tamen causa limitata non potest producere, nisi effectum limitatum *l. age C. de transact.* & causa determinata determinatum parit effectum, *l. cum pater §. dulcissimis ff. de legat. 2.* Quæ ratio item probat non posse fœminam anticipare ingressum ita vt hoc anno ingrediatur quinquies, animo ingrediendi anno sequenti solum vna vice.

145 *AD Ingressum clausuræ petitur legitima licentia.*

146 *Talis licentia datur ab Ordinario quoad Moniales non exemptas; quoad exemptas verò à Prælato regulari: etsi data ab hoc possit ab eo interdum impediri.*

147 *In casu, quo danda sit ab Ordinario, dari potest etiam ab eius generali Vicario speciale mandatum ad id habente.*

148 *In eodem casu dari potest à Capitulo, sede vacante.*

149 *Quoad Moniales exemptas danda à Prouinciali, non autem à Prælato locali, nisi ex commissione Prouincialis, aut Generalis.*

150 *Requiritur ad Ingressum clausuræ consensus Abbatissæ seu Conuentus.*

151 *Facultas dandi talem licentiam committitur soli Superiori Conuentus in capite.*

152 *Abbatissa iure Ordinario nequit dare talem licentiam; posset ex delegatione.*

153 *Alicubi non repugnat dari talem licentiam ab Ordinario, quoad* Moniales *exemptas.*

154 *Si Papa* Moniales *aliquas subderet alicui soli Prælato locali, dicta licentia ab eo solo dari posset, & non à Generali, vel Prouinciali, quibus eæ aliàs subessent.*

155 *In Conuentus aliquarum* Monialium *conceditur ingressus a solo Papa.*

156 *Ingressus clausuræ non conceditur sine causa rationabili manifesta, ac necessaria, non tamen necessitate logica, sed morali iudicio viri prudentis: Talis necessitas attendi potest ex parte proximi grauiter indigentis.*

157 *Causa quando dicatur manifesta, & qualiter influat in validitatem licentiæ.*

158 *Licentia ingrediendi debet item esse specialis, & in scriptis.*

159 *Extenditur ad Socium.*

160 *Non finitur primo actu, nisi aliter colligatur de mente concedentis.*

161 *Data* Medico, *& alijs officialibus* Conuentus *renouatur quouis trimestri: quod alij extendunt ad semestre.*

162 *Qualiter ea debeat esse specialis.*

163 *Licentia generalis data ijs omnibus, quos Abbatissa v. g. iudicauerit esse opus ingredi, etiam ipsa debet esse in scriptis.*

164 *In necessitate repentina, & graui, permittitur ingressus sine licentia; si Superior adiri nequeat, & periculum sit in mora.*

165 *Reuocatio licentiarum facta a Gregorio* XIII. *& Paulo V. non ligat Imperatrices, Reginas ac earum filias.*

166 *Ingrediens, finito negotio, ad quod conceditur, non nisi breui ibi manet: si non sit vsus contrarius: indicatur, quæ commoratio sit mortalis.*

167 *Non violant clausuram ingredientes cum licentia, etsi habeant malum finem.*

168 *Nec qui se ponens in Rota eam vertit ad partem interiorem clausuræ.*

169 *Nec qui ascendens murum clausuræ vtroque pede ei insidet clausuram versus,*

Nec

170 *Nec qui se statuit in ipso ostio clausuræ.*

171 *Licentia ingrediendi quoad numerum vicium strictè explicatur, alias latè interpretanda; idque ex Pauli V. decreto.*

172 *Qualiter* Moniales *consentire debeant in ingressum ex Vrbani VIII. decreto.*

173 *Hoc decretum obligat solùm quoad ingressum fœminarum (non tamen in casu, quo ingressura sit Imperatrix, aut alia mulier priuilegiata) & in casu, quo fiat ingressus sine necessitate, (v. g. ad prandendum.)*

174 *Violatio clausuræ* Monialium *specialiter reseruatur Papæ, sed non semper.*

QVAERES XXXI Quid requiratur ad hoc vt, non obstante generali prohibitione non ingrediendi monasteria Monialium, possit quis ea licitè ingredi.

145 Resp. Requiri legitimam Superioris licentiam: idque ex *Concilio Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5.* vbi dicitur: *Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.*

QVAERES XXXII. Cuius sit concedere licentiam ingrediendi monasteria Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum.

146 Resp. Distinguendo; vel loquimur de Monialibus immediatè subiectis Episcopo, aut de ijs, quæ subijciuntur Sedi Apostolicæ; & concessio talis licentię spectat ad Episcopum, eiusve Vicarium Generalem speciale mandatum ad hoc habentem; quoad illas quidem Moniales potestate ordinaria, quoad has verò delegata. Vel loquimur de Monialibus exemptis ab Ordinario, & subiectis Prælatis regularibus; & quoad has concessio licentiæ spectat ad ipsos Prælatos regulares, non autem ad Episcopum, aut eius Vicarium. Ita *Nauar. comm. 4. de Regul. num: 60. Azor. to. 1. lib. 13. cap. 8. q. 7. Rodriq. to. 1. q. 46. ar. 2. Sanch. l. 6. mor. cap. 16. num. 13. Barbosa de offic. Epis. alleg. 102. num. 40.* alijque apud *Tamburinum de iure Abbatiss. D. 23. quæst. 1. num. 4.* & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregrat. quam refert *Tambur. num. 6.* his verbis: *Sacra Congregat. Cardinalium Concilij interpretum censuit licentias*

tias ingrediendi intra ſepta Monialium ex vera tantum neceſſitate concedendas quoad monaſteria Regularibus ſubiecta pertinere tantum ad ipſos Superiores regulares ; tum quia illius eſt dare licentiam ingrediendi clauſuram, cuius eſt indicere clauſuram, iuxta illud; *Per quas cauſas res naſcitur per eas & diſſoluitur* : at Epiſcopi eſt indicere clauſuram Monialibus ſibi, aut Sedi Apoſtolicę ſubiectis ; Prælati verò regularis Monialibus ſibi immediatè ſubditis : ergò & horum erit dare licentiam ingrediendi clauſuram Monialium reſpectiuè ſibi ſubiectarum : tum quia id ſatis apertè indicat Concilium Trid. loco ſupra citato, dum disiunctiuè ait, ad id ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris ; ſic innuens licentiam Epiſcopi ſufficere quoad monaſteria ſibi ſubiecta, aut Sedi Apoſtolicæ; aliorum verò Superiorum, quoad monaſteria ipſis ſubdita, vt benè aduertit Sanch. vbi ſupra.

Notat autem *Bonac. in additionibus poſthumis ad to.1. diſput.de clauſ. quæſt. 4. p.2. num.3.* non obſtare oppoſitum ſeruari in pluribus locis, in quibus facultas non ſolùm alloquendi Moniales,ſed etiam ingrediendi monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta concedi ſolet ab Epiſcopis priuatiuè ad Superiores Regulares : id enim licitè fit, ſi fiat ex conſuetudine poſt Concilium Tridentinum inducta : cum conſuetudo tribuat ius ; vt declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium ſeſſ. 25. cap. 5.* vbi etiam explicat,an Epiſcopo aliqua facultas competat circa licentias à Prælatis Regularibus conceſſas circa ingreſſum in Monialium monaſteria ſibi ſubiecta,dato quod Superioribus Regularibus competat ius concedendi dictas licentias priuatiuè ad Ordinarios: ait enim ſeruandam eſſe conſuetudinem, iuxta quam Superiores Regulares ſolent concedere eiuſmodi licentias: ſi tamen Epiſcopus aliqua ex cauſa expedire iudicauit præfatas licentias à Regularibus conceſſas improbare,poterit aliquem particularem impedire,quoties probabiliter ita expedire iudicauerit, quia cura clauſuræ maximè ſpectat ad Epiſcopos:non tamen poterit ex toto licentias improbare ; cum Epiſcopus non poſſit Regularibus poteſtatem auferre.

147 Dixi in reſponſione : *eiuſue Vicarium Generalem ſpeciale mandatum ad id habentem* vt innuerem nomine Epiſcopi hìc venire etiam Vicarium generalem;cùm Sacra Congregatio Cardinalium, teſte *Suar. to.4.de relig.tr.8. l.1. cap.10 num.11.* ſic declarauerit; addens tamen conditionem, *dummodo mandatum*

tum speciale ad hoc habeat, ostendendo concessionem licentiæ ingrediendi clausuram monialium esse casum adeò specialem, vt reputari non debeat in generali concessione, nisi exprimatur.
148 Concedit tamen Suar. & benè, nomine Episcopi hìc venire tum Capitulum sede vacante, & consequenter Vicarium Capitularem; cum succedat in ordinaria iurisdictione Episcopali, & respectu monasteriorum non exemptorum comprehendi possit etiam nomine Superioris: tum à fortiori Episcopum electum, & confirmatum, quamuis nondum consecratum; cùm huiusmodi actus sit iurisdictionis Episcopalis; quam ille potest exercere, *c. transmissam de elect.* tum Abbates sæculares, aut similes Prælatos inferiores iurisdictionem Episcopalem habentes, si habeant aliqua Monialium monasteria sibi subiecta.

Difficultas est quoad monasteria immediatè subiecta Regularibus, quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingrediendi; an scilicet Generalis, aut Prouincialis, aut Prælatus localis.
149 Resp. *Suar. num.13.* stando in iure Concilii Triden. sufficere licentiam Prouincialis; quippe qui est quasi Episcopus quoad iurisdictionem respectu suorum subditorum; non item Prælati localis; siquidem, cùm Concilium sub disiunctione ponat Episcopum, & Superiorem, videtur cum proportione loqui de Superiore habente locum Episcopi quoad iurisdictionem, cùm quoad hoc adsit æqualitas rationis: constat autem Prælatum localem, simpliciter loquendo, non habere iurisdictionem Episcopalem: vnde facultas concedendi præfatam licentiam non pertinet ad iurisdictionem ordinariam Prælati localis, saltem in Ordinibus Mendicantibus; quamquam, si Prouincialis, aut Generalis voluerit committere huiusmodi potestatem Prælato alicui locali, qui aliàs item sit immediatus Prælatus ordinarius Monialium, possit id facere, etiam iuxta mentem Concilij. Quòd si ex vi regulæ alicuius Ordinis necessaria sit licentia Generalis; id non repugnat Concilio: cùm Generalis tunc sit Superior quoad illum casum, & non alius, sicque de eo verificetur decretum Bonifacij IX. statuentis ad ingrediendum clausuram Monialium requiri licentiam specialem eius, ad quem pertinuerit: in quo Concilium nihil innouauit. Quę doctrina porportionaliter militaret etiam in casu, quo Constitutiones regulares dictam facultatem restringerent ad Papam: cùm per legem generalem non derogentur statuta particularia, quorum men-

mentio non fit, præſertim quando illorum rigor magis fauet intentioni legis,& Concilium ipſum *ſupra cap*. 22. declaret ſe non intendere per ſuperiora decreta relaxare vlla ex parte arctiores regulas.

150 Cæterum notandum eſt, quòd, quando dicimus ad ingrediendum clauſuram Monialium ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris, non ideò excluditur conſenſus Abbatiſſæ, ſeu monaſterij; hic enim ex natura rei ſupponitur, & neceſſarius eſt, ſemperque ſubintelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis, quamquam poſſet euenire talis caſus, aut occaſio, quòd Prælatus poſſet, non ſolùm dare facultatem ingrediendi, ſed etiam præcipere, & ſi opus foret, etiam cogere Moniales, vt ingreſſum non impediant; quod pendet ex modo iuriſdictionis, & cauſæ hic, & nunc occurrentis.

151 Addit *Suar. num*. 14. Prælatum regularem non poſſe committere facultatem concedendi dictam licentiam alicui, qui non ſit Superior monaſterij in capite, vt vocant; probatque ex eo quòd Concilium Trid. vult ſolos Superiores poſſe habere huiuſmodi facultatem: tales autem ſimpliciter dicuntur ij, qui ſunt in capite.

Vtrùm autem Abbatiſſa poſſit in aliquo caſu dare talem licentiam.

152 Reſp. Iure ordinario non poſſe; & probatur tum quia is ſolùm poteſt dare licentiam ingrediendi clauſuram, qui poteſt illam indicere: at Abbatiſſa non poteſt indicere clauſuram, ergò: tum quia Concilium expreſsè ſtatuit talem licentiam debere concedi ab Epiſcopo, aut Superiore,& poſtea ſubdit *neque vllus vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcunque facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) ſicque excludit Abbatiſſam; cùm nomen maſculini generis comprehendat etiam fœminas, vt eſt vulgaris regula. eſt communis DD. apud *Nauarrum ſup. num*. 59. qui addit *num*. 60. poſſe nihilominus Epiſcopum, aut Superiorem delegare Abbatiſſæ facultatem concedendi præfatam licentiam in caſibus ſæpius contingentibus, ſi id iudicauerint expedire; & hoc, ne Moniales cum magno ſuo incommodo cogantur paſſim recurrere ad Epiſcopum, aut Prælatum regularem, quibus interdum non eſt ita facilis acceſſus; cum Nauarro ſentiunt *Sanchez num*. 23. *Rodriq. art*. 2. *Bonac. q*. 4. *de clauſ. p*. 2. *nu*. 5. *Tambur. q*. 3. *num*. 4. & alij contra Suarez oppoſitum ſuſtinentem;

tem; &, vt puto, conformiùs ad praxim; quamuis alioqui opinio Nauarri sit satis probabilis. Quin etiam notat *Barbosa nu. 39. ex Rodriq.* & Campanili, quòd, si Superior Monialium longè absit, potest Præfecta monasterij in casib. repentinis concedere licentiam ingrediendi: idque ex Prælati ratihabitione, fundata in rationabilitate casus occurrentis: quamuis alias, simpliciter loquendo, non sit necesse obtinere talem licentiam ab Abbatissa, nisi eo modo, quo diximus *sup. §. cæterum,* & aduertit *Castr. Pal. tr* 16. *D.* 4. *p.* 10. §. 2. *nu.* 8.

153 Nec obstat dictis, quòd dicitur circumferri quædam declaratio Sacræ Congregationis statuentis, vbi post Concilium Trid. inducta fuerit consuetudo, vt Ordinarius det huiusmodi licentiam in monasterijs Regularibus subiectis, obseruandam esse; nam id prouenit, non ex vi Concilij (iuxta cuius dispositionem nos loquimur) sed ex vi consuetudinis, quæ vtique potest & conferre iurisdictionem, & auferre priuilegium. ita *Suar. n.* 15. monens ab eadem Sacra Congregatione decisum fuisse, quòd, vbi inducta fuerit consuetudo, vt Episcopus aliquam habeat superintendentiam super concessione talium licentiarum (v. g. quòd debeant apud ipsum registrari) obseruanda est: licet Episcopus tunc non possit improbare licentiam. Verum tamen est, quòd si tales licentiæ dentur fœminis, aut alijs personis sæcularibus Episcopo subiectis, poterit Episcopus ex parte prohibere illarum ingressum, si iustam causam ad id habeat; quod tamen magis habere potest locum in accessu, quàm in ingressu in talia monasteria, siquidem ingressus non adeò facilè permittitur.

154 Notant præterea *Sanch. nu.* 16. & *Rodriq. art.* 5. quòd si auctoritate Papæ monasterium aliquod Monialium subderetur alicui soli peculiari Prælato conuentuali, non posset Generalis, aut Prouincialis dare licentiam ingrediendi tale monasterium; cùm re vera nullam in illud habeant iurisdictionem: possent tamen in visitatione inquirere, num talis Prælatus ea potestate vsus fuerit licitè, illumque punire, si in hoc deliquisset: cùm in hoc non exerceatur iurisdictio in monasterium illud, sed solùm in religiosum ipsis subiectum, quæ ratio probat idem dicendum esse, etiam de Episcopo respectu clerici sæcularis, cui modo dicto monasterium aliquod Monialium subderetur.

155 Quo modo autem ad ingrediendum monasteria Monialium S. Claræ, ac Conceptionis non sufficiat sola licentia Episcopi, aut Superioris, sed requiratur licentia Papæ, & hoc idem

locum

locum habeat in Fratribus Minoribus; benè oſtendunt *Miranda art. 3. Rodriq. art. 3. Sanch. num.* 20. & alij, conſtatque ex dictis hac *quæſt. 6. difficultas eſt*, ſub finem.

Quod autem ſpectat ad licentiam ingrediendi clauſuram Monialium : ſicut certum eſt eam poſſe dari ab Epiſcopo in caſibus neceſſarijs iuxtà dicenda infra *num.* 156 ſic ſolus Papa extrà caſus neceſſarios illam dare poteſt, & debet ; non autem vllus ipſo inferior, nec Legatus de latere in ſua Prouincia : vt non ſemel ex Curia Romana in caſu occurrenti reſcriptum eſt à Secretario Sacræ Congregationis Epiſcoporum, ac Regularium: vt egomet audiui à viro in dignitate conſtituto, ac fide digniſſimo. Et ratio eſt, quòd licentiam illam non poteſt dare Legatus de Latere, neque de iure communi, neque ex Breui Legationis, neque vt Ordinarius totius ſuæ Prouinciæ : non de iure communi, cùm tale ius non extet (quod ego ſciam) non ex Breui legationis, cùm vt talis habeat ſolùm illam poteſtatem, quam habet quilibet Epiſcopus in propria diœceſi, & alioqui licentiam talem dare non poſſit Epiſcopus in ſua diœceſi extrà caſus neceſſarios : ex nullo alio autem capite dici poteſt, quod Legatus de Latere dare poſſit dictam licentiam, vt conſideranti patebit : Sicque me conſulente, Eminentiſſimus quidam Legatus de Latere olim denegauit ſimilem licentiam, aliàs paratus illam dare, ſi eius poteſtas ad hoc ſe extendiſſet ; & à viro fide digno intellexi Legatum quemdam aliud de Latere à Papa tunc regnante fuiſſe acriter redargutum, eò quòd talem licentiam dediſſet. Concedo tamen quòd, ſicut Epiſcopus in ſua diœceſi poteſt dare dictam licentiam in caſibus neceſſarijs: ſic de rigore iuris eam dare poteſt, & Legatus de Latere in ſua Prouincia; cùm in ea ſit Ordinarius, imò maior quocunque Ordinario; vt colligitur ex *cap. 2. de offic. Legati in 6. & cap. ſi Abbatem de elect. in 6.* etſi fortè id non ſemper expediat; multa enim licent, quæ non expediunt.

QVAERES XXXIII. Quæ, & qualis cauſa requiratur ad ingreſſum licitè concedendum intra ſepta Monialium.

156 Reſp. Quòd cum in *Conc. Trid. ſeſſ. citata c.* 5. dicatur : *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia*;& infra, *dare autem tantùm Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs* : ita vt quod Bonif. VIII. in *cap. periculoſo de regul. in 6.* vocat cauſam rationabilem, *niſi rationabilis, & manifeſta*

cauſa

causa existat, Concilium vocet *necessariam* : consequenter dicendum est causam, quæ requiritur ad licitè ingrediendum, debere esse, & necessariam, & manifestam: necessariam, inquam, non necessitate Logica, aut Metaphysica (quam alij vocant absolutam) sed morali regulanda arbitrio Prælati, eaque maiori ad hoc vt ingrediantur viri, quàm vt intrent fæminæ, ita *Sanch. sup. num.* 40. *Rodriq. ar.* 4. *Miranda ar.* 4. *Barbosa nu.* 48. *Portel. de dua. regul. v. claus. monial. num.* 4. alijque communiter apud *Tamb. sup. D.* 24. *q.* 1. *nu.* 1. qui alijs pluribus citatis, rectè ait tunc censeri posse dari necessitatem moralem admittendi extraneos intra clausuram, quando aliquid in monasterio fieri debet, quod per solas Moniales fieri nequit commodè : siue talis necessitas sit ex parte monasterij, siue Monialium. Probatur autem responsio; tum quia præcepta Ecclesiæ benignè debent explicari, eorumque obligatio regulariter suspenditur ex morali necessitate hìc, & nunc adueniente ; tum quia in *cap. periculosa* non requiritur strictissima necessitas, sed causa rationabilis, quam supponit moralis necessitas : vnde, cùm Tridentinum in præsenti materia maximè inhæreat dicto textui, & Gregorius XIII. decreto Tridentini ; sequitur ab ipsis ad ingressum clausuræ solùm peti causam grauem, cui moraliter absque tali ingressu succurri non possit · quòd est benè aduertendum.

Porrò, quòd diximus necessitatem sufficientem ad ingrediendum clausuram Monialium attendi debere, siue ex parte Monialium, siue ex parte ipsius monasterij ; non facit, quin etiam interdum attendi possit ex parte Proximi grauiter indigentis ; vt constat ex dictis supra *num.* 116. §. *moneo*, & confirmatur ex doctrina, quam tradit *Sanch. l.* 6. *mor. cap.* 16. *num.* 60. videlicet in aliquo casu posse concedi facultatem ingrediédi clausuram Monialium causa deponendi pecuniam alicuius extranei intra illum ; si attentis præsentibus circumstantijs, non sit alius locus tutus ad pecuniam deponendam, sicque charitas suadeat depositum illud debere admitti, & pondus pecuniæ sit tantum, vt commodè per Moniales nequeat intromitti : in quo casu constat causam concedendi ingressum, non esse necessitatem, monasterii, aut Monialium, sed personæ extraneæ vt patebit conside- ranti verba à Sanchez posita *loco citato sub finem*.

157 Addo ex Bonacina hìc causam dici manifestam non solùm quando ea est nota toti populo, sed etiam quando nota est soli Prælato, qui concessurus est licentiam:non enim idem est *manifestum*,

feſtum, & publicum : *in cap. autem periculoſo* requiritur cauſa manifeſta, non vero publica. Quin addit *Bonac. ſup. p. 4. nu. 3.* ad hoc vt cauſa concedendi licentiam ingreſſus, iudicetur ſufficiens, non requiri, vt de ea certò, ac euidenter conſtet, ſed ſufficere, quod de ea conſtet probabiliter; aliàs aperiretur via infinitis ſcrupulis, & interdum in cognoſcenda certitudine cauſæ tantum temporis inſumeretur, vt, exiſtente periculo in mora, iam inutilis eſſet ingreſſus fini intento.

Monet autem *Sanchez ſup. num. 90.* quod, ſicut ingrediens clauſuram Monialium cum licentia legitima incurrit pœnas latas à Gregorio XIII. in Conſtit. *Vbi gratiæ*, ſi tunc temporis non ſubſiſtat cauſa ex qua licentia data fuerat (quod idem clare ſignificat *Suarez D. 22. de cenſur. ſect. 6. num. 14.*) ſic è contra prçfatas pænas non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex cauſa ſubſiſtente pro tempore ingreſſus, quę verè non ſubſiſtebat pro tempore, quo data fuit licentia. Priorem partem huius aſſertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatę Conſtitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, ſi abſque cauſa vrgenti ingrediantur, nec dicit textus, quando nulla fuit cauſa conceſſionis; hìc autem fit ingreſſus ſine cauſa; cùm hæc ceſſauerit pro tempore ingreſſus: poſteriorem verò partem probat, quia in tali caſu ingreſſus verè non fit extra caſus vrgentes, & alioqui citata Conſtitutio parum curat in his pœnis de valore licentię (licentia enim hic data eſt irrita) ſed ſolum punit ingredientes abſque caſu neceſſitatis vi licentię ſuorum Superiorum. Ita Sanchez addens in hoc poſteriori caſu incurri excommunicationem latam à *Concilio Trident. ſeſſ. 25. de regul. c. 5.* & à nobis ſuperiùs explicatam; cùm ingreſſus fiat ſine licentia; quippe quæ data fuit ſine cauſa pro tempore conceſſionis ſubſiſtente, & fieri non potuit valida ex cauſa poſtea ſuperueniente.

QVAERES XXXIII. Qualis debeat eſſe licentia ad hoc vt ingreſſus clauſurę ſit licitus, ac legitimus.

158 Reſp. Quòd, cùm Concilium Trid. ſupra loquens de tali licentia dicat, *ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta*: communiter Doctores ſuſtinent eiuſmodi licentiam debere eſſe ſpecialem, & in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ: idque ob dicta *ſect. præced. qu. 9.* vbi etiam retulimus aliquos Doctores ſuſtinentes ſolum pro foro externo requiri in Concilio, vt præfata licentia ſit in ſcriptis; quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in praxim, eò quòd in foro exter-

extremo sequens oppositam sententiam minùs benignam posset procedere contra taliter ingredientem: absolutè tamen in aliquo casu grauioris necessitatis, in quo commodè haberi non posset scriptura, non auderem damnare peccati mort. dictum ingredientem, cùm opinio illum excusans à peccato non sit omninò improbabilis tam à principijs intrinsecis, quam extrinsecis; vt vidimus *citato quæsito 9.*

QVAERES XXXIV. An licentia concessa ad ingrediendum clausuram Monialium extendatur ad socium.

159 Resp. Extendi, ideoque non esse opus, vt in ea exprimatur socius, quotiescumque persona ingrediens, aut finis, ad quem sit ingressus iuxta decentiam status, aut conditionem rei requirunt socium: colligitur apertè ex *Sanchez nu. 46.* & probatur tum ex *cap. licèt de priuil. in 6.* vbi deciditur, concessio alicui ingressu ad audienda diuina tempore interdicti, censeri etiam concessum ingressum comitum decentium: nę aliàs priuilegium sit inutile, vt aduertit ibi *Glossa v. non debent*; tum quia ipsemet Gregorius XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, id non obscurè indicat, dum iubet Prælatis ingredientibus in casibus necessarijs, vt comitati ingrediantur; tum quia accessorium sequitur principale, adeoque concesso principali, præsumitur concessum etiam accessorium: constat autem, quòd socius in præsenti casu habet rationem accessorij.

QVAERES XXXV. An, & quando licentia ingrediendi clausuram Monialium finiatur primo actu.

160 Resp. Videri probabile non finiri, nisi ex concurrentibus circunstantiis aliter colligatur de mente concedentis; & ratio est, quòd, licèt priuilegium in odiosis, litigiosis, ac pœnalibus finiatur vnico actu; in fauorabilibus tamen, aut parum onerosis fieri potest extensio ad iteratos actus, quoties priuilegium conceditur absolutè, nisi aliter conijciatur de intentione concedentis, iuxta *l. placet, ff. de liberis, & posthumis*: quæ ratio inde etiam confirmatur, quòd modo, ex stylo Curiæ Romanæ, licentiæ ingrediendi clausuram Monialium solent limitari, & quoad numerum vicium, & quoad socios, & quoad tempus, & quoad alias similes circunstantias; vt sic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum maiori amplitudine. ita *Bonac. q. 3. de clausura p. 5. n. 8.* ex Nauar. Nugno, Sayro, Regin. & alijs contra plures alios ab ipso Bonac. citatos; quos sequitur *Tamburinus sup. D. 23. q. 5. nu. 5.* dicens ex Riccio sic de facto iudicatum fuisse.

QVAERES XXXVI. An, & qualiter debeat renouari licentia ingrediendi clauſuram Monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, alijſque ſimilibus Operarijs.

161 Reſp. Debere renouari ſingulis quibuſque trimeſtribus: & hoc ex decreto Sacræ Congregationis Regularium 27. Mart. 1588. allegato apud *Tamburinum ſup. D. 24. q. 6. nu. 7.* quamuis Reuerendiſs. Bonafides Vicarius Generalis Eccleſiæ Ferrarienſis mihi teſtatus ſit, ſe habere exemplar alterius declarationis eiuſdem Sacræ Congregationis, qua præcipitur ſolùm, vt dicta licentia renouetur vnoquoque ſemeſtri, ſicque in Synodo Ferrarienſi habita ſub Eminētiſſimo Card. Magaloto *tit. de Sanctimonialibus* ſtatutum fuiſſe, vt licentiæ Medicorum, ac Operariorum quolibet ſemeſtri renouentur: vt proinde dicendum ſit hac in re ſtandum eſſe conſuetudini vniuſcuiuſque diœceſis; reddique probabilem doctrinam, quam inferiùs adducemus *cap. 10. num. 21. et 44.*

QVAERES XXXVII. An licentia ingrediendi clauſuram Monialium neceſſariò debeat eſſe ſpecialis, & in ſcriptis.

162 Reſp. Sufficere, quòd ſit generalis: idque non obſtante quòd in *c. periculoſo* ſæpiùs citato requiratur ſpecialis licentia ijs verbis, *niſi ſpeciali licentia*; ſiquidem, teſte *Sanchez nu. 28.* Doctores ibi nomine ſpecialis licentiæ intelligunt, quod ea ſpecialiter concedatur ad ingreſſum, non autem ſolùm indirectè, & conſequenter (quo modo Superior concedens facultatem fabricandi in monaſterio cenſeretur conferre cæmentariis, & aliis operarijs facultatem ingrediendi ipſum monaſterium, juxta regulam: *Concedens principale cenſetur concedere & acceſſoria, ſine quibus illud obtineri nequit*: at iſta facultas non eſſet ſpecialis in ordine ad ingreſſum, ſed generalis, ideoque inſufficiens) non autem intelligunt Doctores, quòd dicta licentia debeat concedi toties, quoties, & non generaliter (ad 3. menſes v.g.) vel quòd non poſſit eſſe generalis, ſiue quoad monaſteria, ſiue quoad perſonas ingreſſuras; vt ſi concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia monaſteria Monialium exiſtentia in aliqua ciuitate; aut concedatur alicui Abbatiſſæ, vt poſſit intra clauſuram admittere omnes baiulos, medicos, fabros, & ſimiles; hæ enim licentiæ eſſent ſpeciales quoad ingreſſum (quòd ſolùm requiritur in *c. periculoſo*) licèt generales quo ad perſonas ſingulares, & monaſteria particularia; ſicut benè notauit *Bonac. ſup. p. 3. nu. 1.* & ante illum *Sanch. vbi ſup.* cum quibus

bus sentit *Tamburinus q.5. n.1.* monens *num.2.* ingredienti non esse opus licentia scripta, sicut petit Concilium Trid. si ingrediatur vnà cum ipso Episcopo, aut Superiore, sicque decisum fuisse in Concilio Mediolanensi 6. Et certè quòd licentia ingrediendi non debeat esse specialis in eo sensu, vt concedi debeat toties, quoties; constat ex communi praxi Episcoporum, ac Superiorum, qui ad certum tempus solent concedere Medicis, Chirurgis, & alijs similibus licentiam generalem ingrediendi monasteria Monialium, quotiescunque illorum opera fuerit ipsis necessaria.

Addo ad hoc vt licentia ingrediendi Conuentum Artifici cum socijs dici possit specialis, non requiri, vt socij proprio nomine exprimantur: ducor, tum quia socii identidem mutantur, ideòque licentia crebrò innouanda esset non sine tædio, ac molestia Superioris, si socij nominatim deberent exprimi: tum quia sic habet praxis in pluribus diocesibus, & maximè Ferrariæ, vbi Artifici principali in specie nominato licentia ingrediendi vnà cum socijs conceditur apposita hac clausula; *quòd si intra clausuram à socijs aliquis excessus committatur, is imputetur ipsi Artifici*: idque vt ille sit cautior in socijs suis tum eligendis, tum regendis; qui mos mihi plurimùm probatur.

163 Qualiter autem talis licentia debeat esse in scriptis, constat ex dictis *sect. præced. num. 39.* solùm hic addo talem scripturam peti, etiam in casu, quo Prælatus licentiam generalem ingrediendi det omnibus ijs, quot Abbatissa v.g. ingredi opus esse iudicauerit: cùm ista concessio sit vera licentia ingrediendi, vt notat *Castr. Pal. tr. 16. D 4. p. 10. §. 2. nu. 6.* non item in casu, quo Abbatissæ generaliter concedatur, vt possit dare licentiam ingrediendi quibuscunque in casu necessario: hæc enim concessio non est verè licentia ingrediendi, sicq; non debet esse in scriptis.

QVAERES XXXVIII. An dari possint aliqui casus, in quibus possit quis ingredi clausuram Monialium absque debita licentia Superioris.

164 Resp. Posse in necessitatibus repentinis, & quidem grauibus, in quibus periculosa est mora, & accessus ad Superiorem est moraliter impossibilis; quamuis in talibus casibus petenda sit licentia ab Abbatissa, sicut diximus *q. 32. §. cæterùm*, ita *Sanchez n. 34. Rodriq. to. 1. q. 46. art. 2. Azor, to. 1. l. 13. c. 8. Bonac. sup. q. 4. p. 3. n. 2.* alijque; & patet tum ex dictis citata *q. 32. §. vtrum verò*: tum quia necessitas caret lege: tum quia præcepta humana, etiam Ecclesiæ non obligant cum tanto incommodo; tum quia

impoſſibilium non eſt obligatio; talia autem reputantur, quæ ſunt valdè difficilia.

QVAERES XXXIX. An generalis reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. quoad ingrediendum monaſteria Monialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165 Reſp. Videri non afficere; & ratio eſt, quod, cùm reuocatio dicta licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari vltra rigoroſam verborum ſignificationem, ſed potiùs reſtringi, ita vt ſit quàm minimum onerosa: in bulla autem Gregorij XIII. quæ incipit *Vbi gratiæ*, dicitur prohibitus ingreſſus in monaſteria Monialium quibuſcunque perſonis, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in Motu proprio Pauli V. hac de re edito:) quod eſt ſignum præfatis iuribus non comprehendi perſonas ſtatus longe altioris, vtpote dignas ſpeciali nota; vnde & *Concilium Trident. ſeſſ. 25. de regul. c. 5.* in præſenti materia, vtens eodem modo loquendi nomine perſonarum cuiuſcunque generis, aut conditionis, non includit perſonas tantæ notæ (idque puto eſſe verum, etſi filiæ Imperatricum, ac Reginarum, ſint nuptę Principi inferiori.) ita *San. l. 6. mor. cap. 16. num. 3. Rodriq to. 1. q 48. a. 1. Bonac. q. 4 de clauſ. p. 1. n. 4.* & alij contra alios oppoſitum ſuſtinentes, & probabiliter teſte Bonacina.

QVAERES XL. An, & qualiter ingrediens clauſuram Monialium cum debita licentia ad peragendum ibi aliquod miniſterium, eo abſoluto poſſit ibi ad aliquod tempus commorari curioſitatis cauſa.

166 Reſp. Poſſe, & quidem etiam ſine peccato veniali contra clauſuram, ſi commoratio ſit breuis (cuiuſmodi eſſet mora vnius quadrantis horæ) iuxta T*amburinum ſup. quæſt. 12. num. 2.* pro ſe allegantem Villalobum, & Dianam idem ſentientes: ratio reſponſionis eſt, quod, quamuis ingrediens clauſuram Monialium cum debita facultate, de rigore iuris exire, debeat finito negotio, ad quod conceſſus fuit ingreſſus: vſu tamen receptum eſt, vt pręceptum clauſuræ non intelligatur cum tanto rigore; ſicque viri etiam timorati abſque ſcrupulo ſolent occaſione ingreſſus alicuius monaſterij Monialium circumire officinas illius. Ita *Sanch. num. 69. Rodriq. ſup. quæſt. 47. art. 11. Miranda quæſt. 2. de monial. art. 20. Bonac. p. 4. num. 22. Peyrin. to. 2. priuil. Conſt. 6. Pii* V. *nu. 32. Diana p. 3.*

tr. 2.

tr.2.resol.51. aliique communiter; inter quos Sanch. ex Zerola, & Rodriq. (quorum opinionem dicit *Diana resol 67.* non esse minus probabilem, ac tutam in praxi) putant ingredientem cum legitima licentia non incurrere pœnas latas contra violantes clausuram ad malum finem, si ea occasione cum Moniali intra monasterium fornicetur (quod tamen negant Bonac. supra, & Merolla citatus à Diana) & non improbabiliter, sicut ostendimus in simili casu *sect. praeced. q.20.* quorum opinionem censet Peyrin. loco citato esse probabilem, non absolutè, sed in casu, quo durante negotio ad quod quis ingreditur cum licentia (v.g. commendatione animæ, aut fabrica monasterii) ille cum Moniali fornicaretur: siquidem is & est legitimè ingressus; & non tenetur exire, nisi finito negotio, ad quod ingreditur, sicq; non potest dici ibi manere sine licentia, vtpotè non amplius præsumpta legitima.

Imò doctrina tradita sub initium huius responsionis limitari posset, nisi adsit consuetudo in cõtrarium: si enim hæc adsit (sicut de facto dicunt adesse in aliquibus locis) tunc immorans intra clausuram absoluto negotio ad quod ingreditur, non peccabit, etsi diutiùs immoretur; cùm quòad hoc obligatio clausuræ abrogari potuerit; sicque consuli debet vsus vniuscuiusque diœcesis: qui vtique potuit induci, etsi obligatio clausuræ sit iuris non Episcopalis (cui dicatur potuisse derogari, sciente, ac tolerante Episcopo) sed papalis, quod potuit abrogari, ipso Papa ignorante consuetudines particularium diœcesum; cum præceptum clausuræ sit morale, adeoque moraliter debeat explicari, idest benignè vt notauit Sanch. sup.

Quando autem excessus commorationis intra clausuram sit talis, vt commorationem faciat peccaminosam mortaliter; non est ita facile definire; nisi ex doctrina *Lessij l.2.c.12.n.32.* dicas, quod, sicut vnius horæ quadrans simul cum duabus salutationibus angelicis est modica materia moræ intra clausuram excusans ab omni culpa, ita alius similis horæ quadrans cum duabus aliis salutationibus angelicis sit quidem materia modica excusans à culpa mortali, non item à veniali: &, si excedatur dimidia hora simul cum quatuor salutationibus angelicis, tunc incipiat commoratio intra clausuram esse mortalis; nisi fortè commorans aliunde excusetur, ex inaduertentia, seu bona fide. ita *P. Zanettus* à me consultus, & quidem ingeniosè, ac probabiliter, alijque docti viri de hoc consulti.

Cur verò ingredienti clausuram Monialium cum licentia

adeo reſtringatur tempus ibi commorandi poſt peractum negotium, ad quod conceditur ingreſſus, vt non excedat ſpatium vnius quadrantis; cum alioqui in hoc eodem c. nu. 55. concedamus ex Sanch. & Bonacina Monialem cum licentia exeuntem è clauſura poſſe per duos dies commorari extra clauſuram poſt peractum negotium, ad quod egreditur.

Reſp. Diſparitatem in his duobus caſibus debere peti ex diuerſitate negotiorum ad quæ egreditur Monialis, & ingreditur extraneus; quorum vnum cum ſoleat requirere magnam temporis moram, alterum verò paruam; ſecundùm moralem æſtimationem parum reputabitur tempus requiſitum ad conficiendas 8. aut 9. leucas, quas diximus à Sanch. concedi Moniali egredienti: ad viſitandas verò officinas, cùm communiter ſoleat ſufficere vnius horæ quadrans, vnius quadrantis mora iudicio prudentis viri modica cenſebitur.

Quod ſi hic obiter quæras, quo iure ingrediens cum debita licentia teneatur egredi, finito negotio, ad quod ingreditur.

Reſp. Teneri ratione conſuetudinis communiter receptæ; quæ fundatur in indecentia, ac periculo alicuius grauis mali imminentis in caſu, quo contrarium fiat; non autem ex iure ſcripto: quamuis, cùm talis obligatio ſpectet ad finem clauſuræ, cenſeatur comprehendi ſub præcepto ipſius clauſuræ. Dixi, *non autem ex iure ſcripto*, quia lex lata de Monialium clauſura, quæ de facto extat, ſolum expreſsè prohibet, ne quis ſine licentia legitima ingrediatur clauſuram, non item quòd legitimè ingreſſus ibi commoretur: quòd eſt benè aduertendum.

QVAERES XLI. An dici poſſit violare clauſuram, & ſubiacere pœnis inflictis contra tranſgreſſores is, qui legitimam habens licentiam ingrediendi clauſuram Monialium, ingreditur animo & peragendi negotium ad quod fuit conceſſus ingreſſus, & ſimul fornicandi cum Moniali.

167 Reſp. Videri probabile, quod poſſit dici in iſto caſu neque violari clauſuram, neque incurri pænas latas contra tranſgreſſores: colligitur ex Sanchez ſup. & patet ex dictis *ſect. præc. q. 45.*

QVAERES XLII. An poſſit dici ingreſſus monaſterium Monialium is, qui ſe ponens in Rota à parte exteriori patente ſæcularibus poſtea facit ſe volui ad partem interiorem clauſuræ patentem ſolis Monialibus, & quidem deponens è rota ambos pedes, nunquam tamen recedens ab ipſa rota, vſque dum ea iterum voluatur ad partem exteriorem.

168 Reſp.

168 Resp. Istum non posse re vera dici in tali casu ingressum, ita vt incurrat pœnas, idque ob dicta *sect. præced. q. 35.*

QVAERES XLIII. An violet clausuram Monialium ingrediendo, qui per scalam ligneam ascendens ad parietem ipsius clausuræ ipsi insidet, vtroque pede deposito versùs partem interiorem clausuræ,

169 Resp. Non violare; & probatur ex ijs, quæ diximus *sect. præced. q. 38.*

QVAERES XLIV. An violet clausuram ingrediendo, qui se statuit in ostio ipsiusmet clausuræ.

170 Resp. Non violare. ita in terminis *Naldus v. clausuram num.* 14. dicens clausuræ ostio consistentem, ibique delinquentem non dici delinquere in clausura, cùm partim sit intra, & partim extra: sed de hoc plura in simili casu *sect. præced. q. 36.*

QVAERES XLV. Strictè ne, an latè interpretari debeant licentiæ, & facultates ingrediendi monasteria Monialium concessæ à Papa.

171 Resp. Quòd, quamuis, stando in iure communi, debeant interpretari latè, quantum patitur propria verborum significatio: cùm simus in materia fauorabili, quæ debet ampliari iuxta regulam iuris *Fauores oportet ampliari*: attenta tamen Constitutione Pauli V. edita 1. Sept. 1608. quæ incipit *Facultatum*, eæ debent strictè explicari quoad numerum vicium, pro quibus dictus ingressus conceditur; ita vt habens vi vnius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura monasteria Monialium pluribus vicibus, non possit ingredi pluribus vicibus singula dictorum plurium monasteriorum, sed solùm semel vnumquodque illorum: vnde, si cui concedatur facultas ingrediendi plura monasteria Monialium pluribus vicibus, non possit ingredi pluribus vicibus singula dictorum plurium monasteriorũ, sed solùm semel vnumquodque illorum: vnde, si cui concedatur facultas ingrediendi plura monasteria tribus vicibus, vi talis facultatis is non potest ingredi, nisi tria monasteria, & consequenter vnumquodque illorum trium semel tantùm; idque licèt in concessione non apponeretur clausula *in totum seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula.* sic enim statuit Paulus V. in citata Constitut. his verbis: *Tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona cuiuscunque gradus, status, & conditionis, ac praeminentiæ existat, etiam si ducali, marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura mona-*

ſteria, domos, & loca Monialium pluribus vicibus ingrediendi; etiam abſque clauſula in totum, ſeu in vniuerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula, à Nobis, vel prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ſub quouis tenore, vel forma, etiam motu proprio conceſſarum, & expeditarum, aut in poſterum forſan concedendarum, & expediendarum, aliqua, vel ſingula monaſteria pluribus vicibus ingredi poſſit, ſed licentiæ huiuſmodi reſpectu vniuerſorum, non autem aliquorum, vel ſingulorum monaſteriorum ſuffragentur: ita vt cui bis in anno, ſeu ampliùs plura monaſteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantùm vniuerſa, non autem eorum aliqua, vel ſingula ingredi liceat, etiamſi prædicta monaſteria in diuerſis ciuitatibus; terris, diœceſibus, & locis exiſtant; iiſdemque mulieribus aliter, quam, vt præfertur eaſdem licentias interpretari, vel illis vti ſub cenſuris, & pœnis à Concilio Trid. & Apoſtolicis conſtitutionibus intra ſepta monaſteriorum Monialium abſque licentia ingredientibus inflictis ipſo facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus. hæc Paulus V. quæ ex dictis ſatis clarè patent; ſi monueto quòd, cùm Paulus V. reſtrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum ſolum quoad definiendum numerum vicium, pro quibus fieri poteſt ingreſſus vi dictarum licentiarum; & loquatur ſolùm de licentijs obtentis à Papa ad præfatum ingreſſum: conſequenter quoad alia particularia, ea etiam modò poſſunt, ac debent interpretari iuxta regulas generales Doctorum de interpretatione legis fauorabilis; & talis reſtrictio non procedit quoad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

QVAERES XLVI. An, & qualis conſenſus Monialium requiratur, vt fœmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod monaſterium poſſit licitè ea vti, ac liberè ingredi.

172 Reſp. Requiri conſenſum Monialium monaſterij, in quo faciendus eſt ingreſſus: eumque capitulariter præſtitum per ſecreta ſuffragia maioris partis illarum: & hoc ex Conſtitutione Vrbani VIII. hac de re edita 27. Octob. 1624. quæ ſic habet: *Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, harum ſerie decernimus, atque declaramus conſenſum dictarum Monialium* (in quarum conuentum ingrediendum eſt vigore licentiæ pontificiæ) *de cætero per eaſdem Moniales capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, & præſtari debere: alias licentiæ huiuſmodi mulieribus, quibus conceſſæ fuerunt, nullate-*

nus suffragentur, & quæ Sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter præstito ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra clausuras monasteriorum Monialium violantes inflictas se nouerint incursuras. Dixi *per secreta suffragia maioris partis illarum*, vt indicarem, quòd, cùm in citata Constitutione non determinetur expressè, num præfatus consensus præstari debeat ab omnibus, ac singulis Monialibus, an sufficiat eum præstari à maiori parte capituli, dicendum est sufficere eum præstari à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum, iuxta c. I. *de his quæ fiunt à maiori parte*: hòc enim ipso quòd Papa de hoc nihil noui statuit, illud reliquit dispositioni iuris communis, vt rectè notauit *Tamb. sup. D. 24. q. 19. nu. 2.*

An verò dictus consensus maioris partis Monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstitus requiratur vi præfatæ Const. Vrbani VIII. in casu, quo vir aliquis ingrediatur monasteria Monialium de licentia Papæ; aut etiam in casibus, in quibus viri, aut fœminæ de licentia Ordinarij, aut Superioris ingressuri sunt ratione vrgentis necessitatis.

173 Resp. Quòd, cùm in citata Constitutione sit mentio solùm de licentijs concessis mulieribus à Papa (vt clarè constat ex tenore textus) & alioqui versemur in materia odiosa, quæ non debet ampliari, sed restringi; dicendum est consensum illum non requiri, neque in casu, quo vir aliquis esset ingressurus de licentia Papæ, cùm ibi non sit sermo de licentijs, quæ conceduntur viris à Papa extra casus necessarios (fortè quia vix, aut nunquam solent concedi; ideoque non erat, cur comprehenderentur lege generali complectente solùm casus communiter contingentes:) neque in casu, quo de licentia Ordinarij, aut Superioris vir aliquis, aut aliqua fæmina ingredi deberent ratione vrgentis necessitatis iuxta iuris communis concessionem; cum ibi tantùm sit sermo de licentijs, quæ conceduntur à Papa, non autem de ijs, quæ de iure communi dantur in casibus necessarijs ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto dictum consensum Monialium, non requiri in euentu, quo ingressura sit siue aliqua persona priuilegiata v. g. Imperatrix, aut Regina (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi clausuram Monialium) siue aliqua puella admittenda ad habitum religiosum, & probationem nouitiatus: siue fœmina aliqua coniugata, aut vidua de licentia ipsius Papæ ad commorandum ibi ex iusta causa ad

ali-

aliquod tempus. Ducor, quòd vel in iſtis caſibus nulla interuenit licentia Papæ (quæ tamen hic ſupponitur) vel, ſi interuenit, ea non videtur comprehendi citata Conſtitutione Vrbani VIII. quippe qui loquitur de licentijs, quæ ſolent perturbare pacem Monialium, vt colligitur ex verbis illius, quæ habentur in procœmio relatę Conſtitutionis *qua Sanctimonialium quieti opportunè conſulitur*: tales autem videntur eſſe solùm eæ licentiæ, quæ à Papa conceduntur ad ingrediendum monaſteria Monialium abſque cauſa, & ad aliquot horas, v. g. ad ſumendum ibi prandium certo aliquo die, ad viſitandam conſanguineam, ad videndam fabricam monaſterij, &c. ita docti viri à me conſulti.

QVAERES XLVII. An, & quando violatio clauſuræ Monialium ſit reſeruata Papæ quoad extraneos ingredientes.

174 Reſp. Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem; idque ex decreto Sacræ Congreg. iuſſu Clementis VIII. edito 26. Nouemb. 1602. relato à *Quaranta in ſuo Bullario v. caſus reſeruati pag. mihi* 199. & à nobis alibi latè explicando. Vnum hic tantùm moneo ex *Naldo v. reſeruatio num.* 1. Regulares non comprehendi ſub citato decreto tanquam pænitentes, ſed tantùm vt Confeſſarios (quod eſt dicere illos non poſſe quidem abſoluere ſæculares pænitentes à caſibus in eo decreto contentis, poſſe tamen ipſos ab illis abſolui, ſi fortè eos incurrant;) ſic & idem modo dicendum eſt de Monialibus, illas ſcilicet poſſe abſolui à præfatis caſibus, & conſequenter à violatione clauſuræ ob malum finem contra caſtitatem, ſi demus ab illis incurri poſſe talem caſum (de quo aliqui ſubdubitant:) poſſe, inquam, abſolui à quocunque Confeſſario regulari iuxta dicenda inferiùs *c. 9. qu.* 12. vbi ex Nald. & alijs afferemus quandam Sacræ Congregat. declarationem mirè facientem pro hac reſponſione.

SECTIO IV.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad ingreſſum Puellarum in Monaſterio ad tempus educandarum.

175 *Aliqua iura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, verè tamen non extat talis prohibitio in præſentia.*

Quid

176 *Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*
177 *Talis receptio non permittitur omnibus monasterijs Monialium.*
179 *Ad eam petitur consensus Monialium Capitularis, & per suffragia secreta.*
179 *Petitur & consensus Prælati Monialium: imò, si nimis differatur ingressus, requiritur nouus consensus Monasterij.*
180 *Puellæ non recipiendæ, nisi in numero taxato.*
181 *Illis non conceditur ancilla.*
182 *Non debent esse minores 7. annis, nec maiores 25.*
183 *De rigore non videtur opus, quòd septennium completum sit, etsi obstet praxis.*
184 *Ordinarius non dispensat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clausuram.*
185 *Puellarum alimenta anticipatè soluenda in pecunia quolibet semestri.*
186 *Eæ habitant seorsim à Monialibus.*
187 *Non tenentur ad clausuram, nisi quod egressæ prohibentur reingredi sine licentia; præterquam in casu aliquo extraordinario, qui proponitur.*
188 *Debent incedere vestitu modesto.*
189 *Non excommunicatur cogens puellam ingredi claustra in educationem.*
190 *Puellæ in monasterijs exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alij negant, & probabiliùs.*
191 *Non subsunt reseruationi casuum Ordinarij, si sint in monasterio item exempto.*
192 *Tempore Interdicti assistunt diuinis Officijs, seruatis tamen seruandis.*
193 *Possunt intra clausuram testari de bonis, si cum periculo vitæ ægrotent.*

QVAERES I. An, & quo iure intra Monialium monasteria recipi possint puellæ educationis causa.

175 Resp. Quòd, quamuis in Concilio Aquisgranensi sub Leone III. *cap.4.can.6.* expressè statuatur in Monialium monasterijs illas tantùm virgines esse educandas, quæ in dictis monasterijs voluerint perseuerare: & hoc idem sancitum sit in Concilio Au-

Aurinensi V. sub Vigilio Papa, immò & in *cap. periculoso de regul. in 6.* ijs verbis. *Nullique aliquatenus inhonestæ personæ, vel etiam honestæ ingressus vel accessus pateat ad easdem* (idest ad Moniales) *vt sic à publicis, & mundanis aspectibus separatæ omninò seruire Deo valeant*: nihilominus dicendum est puellas educationis causa posse admitti intra Monialium monasteria; dummodò id fiat cum debita licentia, & seruatis aliàs seruandis: idque non esse prohibitum, neque à *Concilio Trid. sess. 25. de Regul. c. 5.* per ea verba, *ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint*; neque vllo alio iure ex ijs, quę refert *Tambur. de iure Abbatiss. D. 1. q. 1. n. 1.* allegans plures Doctores nobiscum sentientes, & maximè *Rodriquez to. 1. q 46. art. 10.* ostendens id non solùm esse licitum, immò & esse consulendum, tanquam valdè vtile, & puellis ipsis, quæ educantur, & monasteriis, in quibus educantur; eę enim ibi sanctis moribus instituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profitendum promouentur: quod si statum coniugalem assumant, maiorem procul dubio virtutis, orationis, & misericordiæ operum curam habent, ac frequentiùs, & diligentiùs ad pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum accedunt.

176 Ratio autem præsentis responsionis maximè nititur decreto Sacræ Congregat. 31. Aug. 1575 edito, quod refert *Quaranta v. Monasteria Monialium*, in hæc verba: *Nullo Concilij decreto prohibetur, quominùs puellæ in monasterijs Monialium educentur; si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, sicque à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam obtinuerunt, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit: tum verò hæ ipsæ puellæ eo vestitu in monasteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum 25. atque in eis dum erunt, eandem seruent clausuræ legem, quam Moniales ipsæ; &, si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem.* Vbi notandum hic proponi illas omnes conditiones, quæ necessariæ sunt ad recipiendas, ac retinendas puellas intra Monialium monasteria, vt ibi educentur: at eæ meliùs explicabuntur in sequentibus qq.

QVAERES II An de facto quælibet monasteria Monialium possint recipere puellas ibi educandas.

177 Resp.

177 Resp. Non posse quælibet, sed solùm ea, quæ habent talem consuetudinem, nec aliunde id ipsis prohibetur; vnde neque monasteria S. Claræ, neque illa alia, quæ à principio, & à sua fundatione promiserunt clausuram, seu ad illam seruandam voto, vel præcepto regulæ se obligarunt, possunt dictas puellas recipere (prout, teste *Miranda q. 2. de Monial. art. 6.* sæpiùs declarauit Sacra Congregatio:) neque monasteria Conuertitarum, cùm id non sit in vsu, immò etiam fuerit prohibitum à Sacra Congregatione 12. Martii 1619 apud *Gauantum in Manu. v. monial. educ. act. num.* 4.

QVAERES III. Qualis consensus Superioris, Abbatissæ, ac Monialium requiratur ad hoc vt puellæ intra clausuram recipi possint ad educationem.

178 Resp. loquendo de consensu Monialium, requiri, vt detur capitulariter, & per suffragia secreta: ideoque non sufficere, quòd Abbatissa in capitulo simpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, sed requiri, vt præfatus consensus per occulta suffragia singillatim, & capitulariter præstetur tam ab Abbatissa, quam ab alijs Monialibus (intellige, saltem à maiori parte illarum iuxta *c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte*) ita *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 44 nu. 54.* & cum eo *Tamb. q. 4. n. 5* præsentem probantes responsionem ex quadam declaratione Sacræ Congregat. facta die 4. Ianuar. 1608 quibus accedit *Portell. de dub. reg. v. clausuræ. §. cuius ætatis puellæ nu.* 12.

179 Adde preter consensum Abbatissæ, ac Monialium, & licentiam Superioris scriptam (qui Superior est Ordinarius respectu Monialium non exemptarum, aut Prælatus Regularis respectu exemptarum;) requiri etiam licentiam Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium; eamque obtentam præsentandam esse ei, cui directa fuerit, necnon in propriæ Cancellariæ registris recondendam: aliàs enim inualida redderetur: idque ex declaratione eiusdem Sacræ Congr. 27. Maij 1603. relata à *Gauanto sup. num.* 8.

Accedit quòd, si puella, obtenta facultate ingrediendi monasterium causa educationis, nimis differat ingressum; non videtur posse ingredi sine nouo consensu monasterii: si concurrant proportionaliter, quæ diximus in simili *c. 2. n. 11. §. an autem*: par enim ratio militat in vtroque casu.

QVAERES IV. In quo numero admitti possint puellæ intra monasteria Monialium ad educationem.

180 Resp.

180 Resp. Non posse admitti, nisi in eo numero, qui vnicuique monasterio fuerit deputatus iuxta decretum Sacræ Congreg. editum 27. Maij 1603, & relatum à *Gauanto n.7.* quamuis aliàs nihil referat, quòd in idem monasterium educandæ recipiantur duæ sorores, aut etiam plures, vt aduertit *Tambur. n.6.* ex Barbosa.

QVAERES V. An vnà cum puella admittenda ad educationem possit simul recipi aliqua socia, aut ancilla, quæ ei inseruiat, si puella recipienda sit valdè nobilis, ac diues.

181 Resp. Non posse absque facultate Sacræ Congregationis; quæ, teste *Tambur. nu.7.* rogata, vt in hoc dispensaret cum quadam puella è familia Caracciola, respondit non dari ancillam pro educandis; idque ex decreto eiusdem Sacræ Congreg. facto 12. Martij 1619. & relato à *Barbosa sup. n. 55.*

QVAERES VI. Cuius ætatis debeant esse puellę, vt licitè possint intra Monialium monasteria admitti ad educationem.

182 Resp. Non debere esse minorem 7. annis nec maiorem 25. ita *Barbosa de offic. Episc alleg* 102. *nu.64.* aliis citatis referens sic decisum fuisse à Sacra Congregatione; quæ teste eodem *Barbosa n.45.* item statuit, quod, vbi puella tradita Monialibus in educationem expleuit 25. annum, vel statim egrediatur, vel, si non egreditur statim Episcopus ei constituat præfixum terminum siue ad exeundum è monasterio, siue ad religiosum habitum suscipiendum. Quanquam, si ea in tali casu non statim egrediatur, non ideo incurrat excommunicationem commorando intra clausuram; sicut nec eam incurrunt Abbatissæ monasteriorum illas post dictum tempus retinentes; & ratio est, quod talis excommunicatio ligat illicitè ingredientes clausuram Monialium, aut detinentes illicitè ingressum: quorum nullum verificatur in præsenti casu.

Dubium esse potest, qualiter explicari debeat, quod diximus supra, puellam non posse admitti in educationem intra Monialium clausuram, si minor sit septennio, num scilicet annus septimus debeat esse expletus de momento in momentum, vel solùm moraliter: quo pacto puella dici posset 7. annorum & si illi deessent aliquot dies.

183 Resp. De rigore iuris non videri necessarium, quòd annus 7. sit expletus de momento in momentum, eo modo, quo ad valorem professionis religiosæ requiritur, vt annus ætatis 16. sit completus de momento in momentum: siquidem finis, ob quem

præ-

præſcribitur ætas ſeptennij completi ad ingrediendum monaſteria Monialium cauſa educationis; non eſt ita grauis, ac eſt finis, ob quem ad valorem profeſſionis requiritur, vt annus ætatis 16. ſit completus; ſicque mirum non eſt admitti paruitatem materiæ in ętate requiſita ad ingrediendum cauſa educationis, & non admitti in ætate præſcripta ad valorem religioſæ profeſſionis: idque etiam ex interpretatiuo conſenſu Superioris vtramque illam ætatem prȩſcribentis. Dixi *de rigore iuris*, quia praxis videtur eſſe in contrarium, ſaltem in multis locis, nimirum quòd Ordinarij non ſinant puellas ingredi ad educationem intra monaſteria Monialium, niſi poſt ſeptennium expletum, quantumuis ante illam ætatem completam à Sacra Congr. obtinuerint facultatem ingrediendi; ſicque iubeant illas differre ingreſſum, vſque dum ætatem debitam ſeptennij compleuerint.

Dubium paulò maius eſſe poſſet, an Ordinarius loci, occurrente iuſta cauſa, vt puella commoretur vltra annum ætatis 25. completum intra monaſterium, poſſit cum ea in hoc diſpenſare: & ratio dubitandi eſt quod hic agitur, non de ingrediendo monaſterium, ad quod concedendum requiritur maior poteſtas, ſed de permanendo poſt ingreſſum legitimum, ad quod vtique requiritur longè minor poteſtas.

184 Reſp. Ordinarium non poſſe in hoc diſpenſare; & ratio eſt, quòd nullus inferior poteſt diſpenſare in lege Superioris; conſtat autem, quòd Sacra Congreg. Epiſcoporum, quæ prohibet puellas intra clauſuram commorari educationis cauſa vltra annum 25. ætatis completum, eſt ſuperior quocunque Ordinario, & quilibet Ordinarius reſpectu illius eſt inferior; ergò non poterit diſpenſare in dictą prohibitione: quamquam negari non poſſit in præſenti materia dari aliquam latitudinem, ideoque puellam degentem intra clauſuram titulo educationis non teneri exire ſtatim, ac expleuit 25. ætatis annum maximè attenta doctrina, quam tradit *Nald. v. verba n. 22.* clauſulam *statim illico*, & ſimilem, ſolere intelligi cum aliquo interuallo temporis, idque iuxta ſubiectã materiam, & quidem interdum etiam 2. menſium, immò & 4. iuxta qualitatem rei, de qua agitur: quæ doctrina à fortiori hic locum habet, ſtante quòd in decreto allato Sacræ Congreg. non extat (quod ego ſciam) particula *statim*, aut alia ſimilis.

Quæ doctrina proportionaliter procedit in caſu, quo fœmina aliqua ingrederetur monaſterium ad ſeruiendum Fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papę degenti, & fœmina hæc nobilis ibi more-

moreretur: tunc enim mulier admissa ad eius famulatum debet egredi è clausura; quippe quæ ibi erat accessoriè, &, cessante principali, cessat accessorium. quamquam, si mulier ex alia iusta causa detinenda esset intrà monasterium posset ibi permanere, vsque dum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

QVAERES VII. Qualiter debeant ministrari alimenta puellis, quæ intra monasteria Monialium educantur.

185 Resp. Debere solui anticipatè in quolibet semestri, & quidem in pecunia: nec permittendum esse, quòd parentes earum ipsis transmittant victum dietim; idque ex decreto Sacræ Congr. facto 27. Maij 1603. & adducto à *Gauanto sup. n.* 11. quin etiam notat *Tamb. n.* 17. pro solutione dictorum alimentorum idoneam securitatem constituendam esse: & hoc, vt tantò cautiùs consulatur indemnitati monasteriorum.

QVAERES VIII. In quo loco monasterij habitare debeant puellæ receptæ in educationem.

186 Resp. Debere habitare in loco separato tam à dormitorio Monialium, quàm à loco, in quo ipsæ Moniales solent vacare operibus manuum; idque esse adeò necessarium, vt monasteria non habentia loca propria destinata ad vsum puellarum ibi educandarum, non possint huiusmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregat. edito 16. Ianuar. 1615. quod refert *Barbosa l.* 1. *de iure Eccles. c.* 44 *nu.* 53.

QVAERES IX. An, & quo modo puellæ admissæ in educationem intra monasteria Moniali͠u teneãtur seruare clausuram.

187 Resp. Teneri, non quidem quòd sine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra Moniales violantes clausuram (vt censet *Tambur. num.* 14. ex Pollacco dicẽs præfatas puellas nõ incurrere dictam excommunicationẽ, etiamsi exeant animo non reuertendi ampliùs:) sed quòd, vbi semel exierint, non possint iterum recipi absque noua licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo se aliàs extitisse causa educationis in eodem, aut alio monasterio; prout notant *Barbosa in collectan. v. puella. & Tambur. nu.* 15. monens quod ait *Rodriq. tom.* 1 *quæst.* 46. *art.* 10. puellam è monasterio exeuntem ad balnea causa valetudinis, posse iterum reuerti in idem monasterium, si recta via à balneis redeat ad clausuram, non habere verum, nisi in casu, quo de licentia Sacræ Congregationis ea recedat è monasterio ad dictum effectum. Et certè, quod dictæ puellæ non teneantur seruare clausuram, ita vt exeun-

exeuntes incurrant excommunicationem;inde suadetur,quòd neque Nouitiæ tempore nouitiatus eo rigore adstringuntur lege clausuræ, vt tradunt Nauarrus, Azorius, Zerola, Sanchez, & alij, quos citat,& sequitur *Tamburin. supra D.* 18. *q.6.n.*1. id inde probantes, quod iura, quibus indicitur clausura, loquuntur solùm de Monialibus tacitè, aut expresse professis, quales vtique non sunt nouitiæ, vt patet; quæ ratio sine dubio à fortiori intentum probat in puellis, quæ educantur intra monasteria Monialium: vnde non video, cur citati Doctores velint illas subijcere legi clausuræ instar Monialiũ: quòd si ad id mouentur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacræ Congregat. relato *q.* 1. *atque in eis, dum erunt, eandem seruent legem clausuræ, quam Moniales ipsæ*: constat ex dictis eos niti fundamento minùs firmo; siquidem sensus illorum verborum esse potest, illas non posse exire de clausura cum iure iterum reuertendi ad illam: vnde & subditur in decreto, *& si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem*: quod est teneri aliquo modo lege clausuræ, non tamen eodem prorsus modo, quo tenentur Moniales. Ita docti viri à me consulti; & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam DD. tradunt cum *Sa v. interpretatio n.* 2. nimirum quòd, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta debet fieri interpretatio *cap.* 1. *de iure iurando in* 6.

Quod si hac occasione quæras, an puella educationis causa iam admissa intra clausuram, si ex causa graui, necessaria, ac vrgenti, ita vt sit periculum in mora, exeat iussu Episcopi proprij, regressura eadem die ad monasterium, possit sine noua licentia Sacræ Congregationis recipi iterum intra clausuram.

Resp. Videri posse: etsi in licentia ingrediendi clausuram causa educationis dari solita puellis apponatur clausula, *& si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem*: posse, inquam, non de rigore iuris, sed ex epicheia in præsentibus circunstantijs prudenter concepta. Ducor tum quia clausula illa piè potest explicari de egressu puellæ spontaneo, ac simpliciter voluntario, non autem de necessario, qualis est egressus, de quo hic agitur: tum quia lex respicit casus communiter contingentes, non extraordinarios, ac insolitos; ergo & prohibitio illa non redeundi intra clausuram sine noua licentia non extenditur ad præsentem casum adeo extraordinarium: tum quia lex vetans alienationem bonorum Ecclesiasticorum intelligitur de alienatione voluntaria, non necessaria: ergo & prohibitio non ingre-

T dien-

diendi iterum clausuram facta puellis in casu proposito debet intelligi de puellis voluntariè egredientibus, adeoque non procedit in casu, quo egressus sit necessarius: tum quia breui absuturus habetur pro præsenti; & Religiosus de licentia sui Prælati manens extra conuentum, reputatur esse in Conuentu; hæc autem proportionaliter in nostro casu procedunt: tum quia necessitas facit licitum, quòd aliàs non erat licitum, *cap. quod non est licitũ de reg. iur* & necessitas non habet legẽ *l. si quis propter C. de patrib. qui fil. su. distrax.* ita docti viri consulti, nec improbabiliter, si non obstet stylus Curiæ. Quibus non parum fauet declaratio Sacræ Congregationis relata apud *Marzillam cap. de Stat. Regul. tit. 12. cap. 20* his verbis, *Ex puella, cuius deliberatio in dubium reuocatur, Ordinarius diligentissimè quærere debet, an Deo religiosè inseruire, atque inter Moniales, apud quas est, professione emittere, aut nubere velit: & hoc fieri debet necessarijs interrogationibus, & quidquid respõdet, describi debet à publico Notario, præsentibus idoneis testibus: quæ quidem puella si ob aliquam causam probabilem videtur Ordinario non esse examinanda in monasterio, examinari debet in Ecclesia eius Monasterij, vel alio religioso loco, qui aptior, & commodior videbitur*: puto autem nomine Ecclesię hic intelligi Ecclesiam exteriorem; si quidem de interiori Monialium Ecclesia inutilis fuisset hæc declaratio: cùm nulla esset ratio dubitandi, quod illa exploratio non posset fieri de puella ad talem effectum conueniente in interiorem Ecclesiam. Vnde, & eadem Sacra Congregatio item declarauit Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monasterio, ad petitionem illius, qui vult in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis: & tunc, si sit suspicio, quod instigetur à Monialibus, pro suo officio eum curare debere eam duci in exteriorem Ecclesiã monasterij, vel in aliũ locũ propinquiorẽ, & commodiorem pro vt magis conuenire iudicabit, vbi voluntatem eius exquirere possit: quòd si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco, quam ad crates ferreas monasterij voluntatem puellæ explorandam esse. Vbi noto quod, cum Sacra Congregatio disertis verbis declararet se non solùm indulgere, sed præscribere, vt puellæ voluntas in propositis casibus possit explorari extra clausuram, & consequẽter concedere quod ea possit egredi è monasterio, & post exploratam eius volũtatem ad illud redire sine noua licentia ipsius

Sacræ

Sacræ Congreg. vtique habemus sufficiens fundamentum existimandi ipsam Sacram Congregationem fore contentam, quod puella in educatione manens intra monasterium in casu præsenti, aliisque similibus possit ex causa graui, ac vrgenti egredi è clausura, &, peracto negotio, ad quod fit egressus, redire paulò post ad illam sine noua licentia eiusdem Sacræ Congreg. idque ex epicheia rationabiliter fundata in citatis declarationibus, & in eo quod sub generali prohibitione non veniunt, quæ quis non esset verosimiliter in specie prohibiturus, si in specie peteretur, iuxta regulam communem Iuristarum, quæ sine dubio procedit in nostro casu, attentis præsentibus circumstantijs, vt consideranti patebit. Hęc tamen lubens & volens subijcio stylo Curiæ.

QVAERES X. Quali vestitu incedere debeant puellæ commorantes in Monialium monasteriis causa educationis.

188 Resp. Debere incedere vestitu conueniente virginali ipsarum modestiæ, ac pudicitiæ; sic quippe præscripsit Sacra Congregatio in decreto adducto *quæst* I. vt proindè S.Carolus in suis statutis synodalibus *l.6.§.de puellis sæcularibus n.*4. decreuit, vt dictæ puellæ nigri tantummodò, an fusci vel albi coloris vestes, non sericas, adhibeant, & nullo prætextu, exquisito vtantur ornatu, nec cincinnatæ incedant, neque Monilia, aut eius generis inanes delicias ferant.

QVAERES XI. An sine periculo incurrendi excommunicationem latam in *Concilio Trid sess* 25.*c*.18. puellæ cogi possint ad ingrediendum monasteria Monialium educationis causa.

189 Resp. Videri probabile quòd possint; modò talem ingressum directè, aut indirectè non ordinent ad habitum religionis suscipiendum: idque siue puella nondum ad annos pubertatis peruenerit (quod est certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cùm sic vtantur iure, quod habent in filiam pro illa ætate) siue puella iam facta sit pubes: cùm Concilium loquatur solùm de ingressu, qui per se ordinetur ad susceptionem habitus religiosi, & aliàs talis ingressus non deroget libertati, quam Concilium intendit conseruare in puellis ad statum religiosum admittendis; vt ex verbis illius constat: quamuis alioqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum monasteria Monialium modo dicto, si eæ iam sint puberes; licèt enim interdum excusari possint, si habitatio illa ad tempus credatur moraliter necessaria ad decentiam, aut custodiam puel-

læ; seclusa tamen tali necessitate, cum filia ætatis maioris in pertinentibus ad statum animæ sit sui iuris, non potest licitè cogi a parente ad tam arctam custodiam, seu clausuram, talemque viuendi modum, etiam temporarium. Ita *Suarez tom.3.de relig. l.5.cap.9.num.4* addens puellam, etiam impuberem, non posse cogi ad ingrediendum monasteria Monialium causa educationis, ab eo, qui in ipsam non habet potestatem, & si cogatur, actionem esse iniuriosam, ideoque malam. Dissentiunt tamen plurimi alij DD. relati à *Diana par.2.tr. 15. resol.56.* quorum aliqui cum *Barbosa de off. Episc.alleg* 104.*n*.5. *Zerola p.2.praxis v. moniales q.13. Filliuc. tr.14.n.89.* sustinent in casu proposito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiamsi non intendant illam ingredi ad habitum religionis sumendum, aut profitendum, sed solùm vt ibi maneat cum habitu sæculari, donec occurrat occasio nubendi; alij verò cum *Rodriq. tom.2.sum.c.8.n.9 Portel. de dub.regul. v.moniales in addit.n.14.* & *Sanch.l.4.mor.c.4.n.* 12. asserunt tunc solùm incurri dictam excommunicationem, quando ingressus ille ordinaretur ad susceptionem status religiosi. quas omnes opiniones dicit Diana esse satis probabiles, ac tutas in praxi; notans ex Portello, ac Villalobos in præsenti euentu non incurri excommunicationem, si ingressus procedat ex metu reuerentiali puellæ in parentes, aut ex suasione importuna, cùm sic verè non intercedat coactio, quæ tamen præsupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

QVAERES XII. An puellæ manentes in educatione apud Moniales exemptas subiaceant iurisdictioni proprij Ordinarij.

190 Resp. Quòd, cùm iuxta dicta à *Layman lib. 1. tract.4.c. 11.nu.5.* locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clement.1.de foro comp.* nō omninò improbabiliter posset quis asserere dictas puellas non subiacere Ordinario, nisi in ijs casibus, in quibus ei subiacent ipsæmet Moniales exemptæ: sicut neque subiacerent in casu, quo illæ essent extra diœcesim; quamquam non desint qui oppositum sustineant, & probabiliùs ex doctrina *Suar.D.5.de censur sect.4.nu.6,* dicentis regulam illam (quòd locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur) intelligendam esse de loco exempto, non ratione personarum (quo modo exempta dicuntur monasteria Regularium,) sed ratione loci vt sic (quo modo exempta dicuntur aliqua loca, quæ sunt Papæ immediatè subiecta:) verum nostra sen-

tentia non est improbabilis;& colligitur ex *Regin.l.9.nu.* 154. *Naldo v exemptio n.5.Peyrino to.1.priuil.conſtit.2. Sixti IV. nu 9. & Laym. loco ſupra citato,* dicente ſe diſtinctionem illam Suarii apud alios non legiſſe.

QVAERES XIII. An dictæ puellæ quamdiu commorantur in monaſterijs Monialium exemptarum, ſubiaceant reſeruationi caſuum factę ab Ordinario loci.

191 Reſp. Differendo conſequenter ad dicta *q. praeced.* videri probabile, quòd non ſubiaceant: ſi enim non ſubiacerent caſibus Ordinarij Ferrarienſis v. g. ſi exiſterent extra diœceſim Ferrarienſem: ſic nec illis ſubiacebunt, ſi exiſtant in loco exempto (cuiuſmodi eſt monaſterium Monialium exemptarum:) ſi quidem locus, exemptus æquiparatur loco extra diœceſim: ita viri valdè docti à me conſulti.

QVAERES XIV. An puellæ commorantes in Monialium monaſterijs cauſa educationis poſſint tempore Interdicti, ſiue generalis, ſiue particularis audire Miſſam, & alia diuina Officia, recipere ſacramenta, & donari Eccleſiaſtica ſepultura, ſine pompa tamen.

192 Reſp. Videri poſſe; dummodò eæ non ſint excommunicatæ, aut interdictæ, & aliàs ſeruentur ea, quæ quoad hoc præſcribuntur in *cap. Alma mater*; nimirum vt prædicta fiant, ianuis clauſis, excommunicatis, ac interdictis eiectis, & campanis non pulſatis. Colligo ex *Sorbo in compend priuileg v. interdictum* 3. *in annotat.§.quinto Tertiarij*, vbi ſic ait: *Tertiarij, beatæ, famuli, familiares, domeſtici, &c. Fratrum, & Monialium poſſunt tempore interdicti, ſiue generalis, ſiue particularis, Miſſam, cæteraque diuina Officia audire, Eccleſiaſticæ ſepulturæ in noſtris Eccleſijs ſine pompa tradi, ibique omnia Sacramenta recipere: dummodò tamen nemo ex ſupradictis ſit excommunicatus, vel interdictus, &c. ac cæteris obſeruatis limitationibus cap. Alma mater.* Et notandum, quòd ſecundùm ius commune, & Regularium priuilegia familiares, & domeſtici dicuntur omnes, qui in eorum domibus viuunt, & per eos ſuſtentantur, quamuis aliquo tempore pro alicuius negotij cauſa fuerint abſentes; & ſic domicellæ, & ſeruientes, aliæque in Monialium monaſterijs degentes hoc priuilegio gaudent. Vbi noto verba illa, *aliæque in Monialium monaſterijs degentes*: putoque ſub ijs poſſe intelligi puellas commorantes in monaſterijs cauſa educationis: quippe quæ viuunt in domibus Monialium, & per illas ſuſtentantur (quamuis

 ſumpti-

sumptibus suppeditatis à parentibus ipsarum puellarum) sicque vocari possunt familiares, ac domesticæ maximè cùm simus in materia fauorabili concernente bonum spirituale animæ, quæ iuxtà regulas generales & potest, & debet ampliari, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me consulti: sed de hoc iterum dicemus *c. 9. q. 18. §. difficultas.*

QVAERES XV. An casu, quo aliqua ex dictis puellis ægrotet cum periculo vitæ, possit de proprijs bonis disponere per solemne testamentum.

193 Resp Posse, vt *sect. praced. q. 25.* diximus posse de suis bonis disponere Monialem nouitiam in periculo vitæ constitutam. ita in terminis *Tamb. sup. D. 1 q. 2. n. 19. ex Naldo v. Moniales n. 14.* afferente ad id declarationem Sacræ Congregationis factam anno 1595.

SECTIO V.

De Obseruantia Clausuræ Monialium quoad Accessum extraneorum ad ipsas Moniales.

194 *VArijs iuribus prohibitus accessus ad moniales, & quidem etiam Regularibus.*

195 *Qualis accessus prohibeatur in dictis iuribus: non vetatur sub pœnis factus extraordinariè.*

199 *In ijs prohibetur accessus tum simplex, tum frequens.*

197 *Frequens accessus iudicandus ex communi modo loquendi & arbitrio prudentis viri.*

193 *Prohibitio accedendi ad Moniales afficit omnes fideles.*

199 *Obligat sub mortali ex genere suo.*

200 *Idque modò procedit etiam quoad religiosos.*

201 *Leuitas materiæ in hoc excusat à mortali.*

202 *Accessus ad Moniales indebitus est iniuriosus Abbatissæ monasterij.*

203 *Prohibitio præfata sub varijs pœnis est lata pro diuersitate accedentium.*

204 *Regulares indebitè accedentes iure communi Ordinarij censuris subiacent.*

205 *Ex varijs capitibus excusatur indebitus accessus à dictis pœnis.*

206 *Licentia accedendi ad Moniales exemptas datur, vel à solo*

lo Ordinario, vel à solo Prælato regulari, vel ab vtroque iuxta consuetudinem: quoad non exemptas autem à solo Ordinario.

207 *Regularibus datur ab Ordinario, ac Prælato regulari simul, si Monialis inuisenda sit exempta: exponuntur variæ formæ licentiæ.*

208 *De iure communi non requiritur licentia, vt accedatur ad Abbatissam, nouitias, & alias mulieres sæculares degentes intra clausuram: quod non procedit de iure proprio diœcesum.*

209 *Parentes, & filij sine licentia accedunt ad filiam, & matrem Moniales.*

210 *Hæc prohibitio afficit Episcopos, stando in rigore iuris, non item ex consuetudine.*

211 *Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum sit de iure communi; etsi aliàs peregrini non subsint legibus locorum, per quæ transeunt.*

212 *Non afficit pauperes mendicantes quoad petendam eleemosynam à Monialibus.*

213 *Famuli sine licentia accedunt ad deferenda Monialibus dona.*

214 *Non violat istam prohibitionem, qui Monialem alloquitur è domo vicina*

215 *Nec qui loquitur per interpretem, aut per nutus: hoc tamen alij negant.*

216 *Nec qui loquitur idiomate Moniali ignoto.*

217 *Nec qui audit Monialem loquentem, nihil ipse dicens: violat verò qui loquitur cum Moniali nihil respondente; quod tamen posterius aliqui negant.*

218 *Non violat, qui scribit litteras Moniali.*

219 *Violat verò qui cum licentia accedit ad vnam Monialem, & loquitur cum alia.*

220 *Adiens Monialem exemptam effugit pœnas latas à proprio Ordinario.*

221 *Prohibitio adeundi Moniales non ligat impuberes.*

222 *Magistri canendi, aut pulsandi cymbala ordinariè non sinuntur adire Moniales causa docendi.*

QVAERES I. Quo iure, extranei, siue sæculares, siue regulares prohibeantur accedere ad monasteria Monialium.

294 Reſp. Prohiberi tum in *cap. monaſteria de vita, & honeſt. cler.* vbi dicitur: *Monaſteria Sanctimonialium ſi quis clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, &, ſi non deſtiterit, ab officio eccleſiaſtico reddatur immunis; &, ſi laici, excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni*: tum in *c. periculoſo de ſtatu regul. in 6.* quod ita habet: *Ne quis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad monaſteria Monialium*: tum in *cap. definimus 18 q 2.* vbi in ſpecie prohibetur talis acceſſus ijs verbis: *Si contigerit Monachum aliquam ſuam propinquam videre velle, in præſentia* Abbatiſſæ *huic confabuletur per modica, & compendioſa verba, & in breui ab ea diſcedat*: tum denique in alijs iuribus relatis à *Tamburino de iure* Abbatiſſ. *D. 25. q. 1.* & præſertim in decreto Sacræ Congregat. de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod, mandatur *nulli poſthac religioſo cuiuſcunque ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat, (Superiore, cui monaſterij ſeu domus cura incumbit, viſitatore, vel viſitatoribus, Confeſſarioque ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere abſque licentia expreſſa eiuſdem Sacræ Congr. accedere ad monaſteria, ſeu domus quarumcũque Monialium, vel Sororum, ſiue ſui, ſiue alterius cuiuſuis Ordinis ad colloquendum, ſiue tractandum cum eis*: quamuis eadem Sacra Congregatio non parùm temperauerit rigorem dicti decreti iuſſu Vrbani VIII vt indicabimus infra *c. 10. num. 20.*

Moneo hic, quòd, cum in relatis verbis ſolùm ſit ſermo de Monialibus, & nomine Monialium non veniant neque nouitiæ (ſtando in odioſis) neque aliæ fœminæ intra clauſuram degentes; vi præfatorum verborum videri poſſet alicui ſolùm regularibus vetari acceſſum ad Moniales profeſſas; non item ad illas alias fœminas, ad quas tamen prohibetur accedere regularis in caſu, quo Monialibus concionetur, aut celebret; ſiquidem in decreto Sixti hìc relato immediatè poſt verba allegata ſubditur; *quòd ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos religioſos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu Sororum Eccleſijs mitti contigerit, prohibuerunt, ne dicti religioſi vllo quæſito colore Moniales, ſorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſtra degentes alloqui poſſint*; per hæc enim verba, *aut quamlibet aliam perſonam,*

sonam, &c. constat venire etiam nouitias, & alias fœminas intra clausuram degentes; & hæc de rigore iuris, cùm aliàs consulendum sit, vt Regulares in vtroque casu abstineant ab accedendo ad nouitias, aliasque fœminas sæculares intra monasterium commorantes, ita aliqui docti recentiores; quàm probabiliter ipsi viderint; ij certè suam sententiam firmare possent ex dicendis *qu.*8.

QVAERES II. Quid hìc intelligatur per *accedere ad monasteria* monialium.

195. Resp. Intelligi aditum, non quidem ad monasteria Monialium materialiter sumpta, sed ad ipsas Moniales causa illas visitandi, aut colloquendi: ac proinde in citatis iuribus non prohiberi accessum ad earum Ecclesias, sed ad illarum colloquia, & aspectum, quòd satis clare indicatur in *c. periculoso* superiùs relato, dum ibi loco *monasterij* dicitur *ad Moniales*, his verbis, *nulli pateat ingressus, vel accessus ad Moniales*: quod est dicere, *ad monasteria Monialium formaliter sumpta*. ita *Suar. to.4. de relig. tract.8. l.1. c.10. n.24 Sanch. l.6. mor. c.16. n.112. Bonac. q.3. de claus. p.1. num.1. & 2.* alijque, qui consequenter dicent eum censeri accedere ad monasteria Monialium contra iura id prohibentia, qui accedit ad Ecclesiam exteriorem Monialium, ibique ex fenestella communionis diutiùs loquitur cum aliqua Moniali: cùm hoc verè sit adire Moniales causa illas alloquendi, quòd est prohibitum in citatis iuribus; sed de hoc plura in allegata *tract. de prohibit. c.6. q.9.*

Quòd si quis ex fenestra facta in pariete Conuentus Monialium contiguo domui accedentis sine licentia accederet ad loquendum cum Moniali: probabile est illum non subijci pœnis latis contra indebitè accedentem ad Moniales; cum de tali accessu non loquatur lex vetans accessum ad Moniales, vtpotè loquens de accessu, qui fit communiter, & modo ordinario, non autem de hoc adeo extraordinario, ac insolito, lex enim loquitur de communiter contingentibus, & , si sit odiosa, non debet extendi ad casus in ea verosimiliter contentos: oppositum tamen probabilius colligitur ex *Diana p.3. tr.2. resol.48. v. nota 7.* vbi pro se citat *Henr. l.13. c.26. nu.2.* probatque suam sententiam ex eo quod in tali casu principaliter, & per se prohibetur locutio cùm Moniali, accessus verò ad Monialem per accidens; at nobiscum sentit *Graffius tom.1. cons. 22. de sent. excommunic. num.23.*

QVAE-

QVAERES III. Quotuplex acceſſus ad Moniales interdicatur in iuribus relatis *qu.*1.

196 Reſp. Duplicem acceſſum interdici, in *c. quidem monaſteria de vita, & honeſt.cleric.* frequentem acceſſum, quem DD. vocant frequentationem adeundi monaſteria Monialium : idque in iis verbis *monaſteria Sanctimonialium ſi quiſpiam clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, &c.* in aliis verò iuribus ſimplicem acceſſum, ſicut importat frequentatio accedendi, quæ ſupponit acceſſum ſæpiùs repetitum.

Quòd ſi quæras, quid intelligatur hìc per frequentationem accedendi.

197 Reſp. Non intelligi ſolùm binum acceſſum, vt putant aliqui ex *c.ita nos* 25. *q.* 1. generaliter aſſerentes binum actum ſufficere ad inducendam frequentiam, cùm actus geminatus conſuetudinem inducat, *c.2.C.de Epiſc.audientia*; ſed potiùs id iudicandum eſſe ex communi vſu loquendi, ac iudicio prudentis viri; quo modo *Nau.comm.4.de Regul.nu 61.Rodr.to.1. q.45. ar.2. Sanch.n.*110. *Bonac p.2. nu.*4. aliique arbitrantur eum non poſſe dici frequentare monaſteria Monialium, qui Moniales alloqueretur duodecies 3. annis, aut ſemel vnoquoque trimeſtri : ſecùs, ſi ter alloqueretur 3. diebus continuis : quin etiam *Sanch nu.* 111. addit ſe credere tunc demum cenſeri poſſe frequentiam in præſenti materia, quando quis ſemel ſingulis menſibus, aut ter 3. diebus continuis accederet ad Moniales : vt proinde *Suar.n.*25. generaliter dicat tūc poſſe dici frequētiam, quando intra breue tempus ſæpius acceditur; non item, ſi inter vnum, & alterum acceſſum longum tempus interponatur.

QVAERES IV. Quæ perſonæ prohibeantur accedere ad Monialium monaſteria vi iurium relatorum *qu.*1.

198 Reſp. Prohiberi omnes tam laicos, quàm clericos, ac regulares, vt apertè conſtat ex *cap.periculoſo*, in quo generaliter dicitur, *ne quis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, et manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad monaſteria Monialium* : cum alioqui in *c monaſteria ſup.relato* non comprehendantur Regulares quippe quod loquitur tantùm de laicis, & clericis, nomine quorum non veniunt Regulares in odioſis, ſicut benè aduertit *Bonac. num.* 3. monens dicto nomine non venire Epiſcopos, Prelatos, aut Canonicos Eccleſiæ cathedralis, vtpotè dignos ſpeciali nota : niſi fortè verba textus ſint adeò generalia, vt extendantur ad quoslibet; quod etiam notauit *Sanch ſup. c.15 n.74.*

QVAE-

QVAERES V. An accessus ad Moniales sit prohibitus sub peccato mort. si fiat absque debita licentia, & causa legitima.

199 Resp. Esse, & quidem etiam seclusis circunstantijs extrinsecis scandali, prauæ intentionis, aut etiam iniuriæ, quæ fit Abbatissæ monasterij, ad cuius Moniales acceditur sine eius licentia; quòd est contra ius monasterij, ac ipsius Abbatissæ: ita *Rodriq. sup. art. 4. Mirand. quæst. 4. de monial. art. 1. Bonac. par. 3. num. 1.* & alij, à quibus non videtur dissentire *Suar. num. 27.* cùm dicat se non dubitare, quin decretum Bonifacij (quod scilicet edidit de hac re, & continetur in *cap. periculoso*) ex suo genere inducat obligationem sub mortali; estò postea subiungat; *si tamen illud consuetudine derogatum est, affirmare non possumus hoc esse peccatum mor. ex suo genere, quia nullum apparet aliud ius positiuum, quo districtè prohibeatur, seclusa frequentia, quam satis grauiter prohibet cap. monasteria; quod non potest dici derogatum.* vbi ego noto, quòd, cum Suarez non asserat tanquam certum, *cap. periculoso* fuisse derogatum, & alij DD. de facto supponant non fuisse derogatum; non negaret Suarez accessum ad Moniales vigore dicti *capitis* esse prohibitum sub peccato mor. cùm re vera solùm ostendat se dubitare, num illud fuerit derogatum, nec ne. Dissentit tamen *Sanchez nu. 120.* ex Nauarro dubitante, num indebitè accedens ad Moniales peccet saltem venialiter, aitque eum, qui frequentat monasteria Monialium, non committere grauem culpam, nisi ab Episcopo monitus omittat desistere: quamuis subdat, quòd, sicut accessus sine causa, & absque licentia est venialis, sic frequentans monasteria Monialium rarissimè excusatur à mortali, attentis circumstantijs extrinsecis, & præsertim scandali, quod rarissimè non inde consurget; sicut & rarissimè deficiet finis aliquis turpis. Ratio nostræ responsionis est, quòd de ratione legis est, vt in materia graui obliget sub mortali; vt tradunt communiter Doctores in materia de legibus; constat autem quod lex prohibens accessum ad Moniales ex genere suo est de re graui: vt colligitur ex grauitate finis in ea intenti; vnde solent Ordinarij dictum accessum prohibere sub grauibus censuris ecclesiasticis ipso facto incurrendis, vel reponere inter casus ipsis reseruatos, quæ vtique fieri non possent, si dictus accessus non esset mortalis.

A *Sanchez* non dissentit *Rodr. sup.* quatenus sustinens cul-

pam

pam accedentis ad Moniales ſine licentia non eſſe maiorem, quam culpa venialis ex materiæ exiguitate, & ex eo quòd talis acceſſus videtur inſufficiens cauſa infligendi damnationem æternam; in fine articuli allegati addit aliam rationem eſſe de frequentantibus monaſteria Monialium ſine manifeſta, ac rationabili cauſa, dicitque eſſe peccatum (intelligi, mortale) niſi adſit huius legis inuincibilis ignorantia excuſans à peccato: quomodo allegauimus ſupra ipſum *Rodriq.* pro noſtra ſententia: cum alias expreſsè dicat acceſſum ad Moniales ſine licentia tantùm, aut ſine licentia, & cauſa ſimul peccatum eſſe, ſed non plus quam veniale, &, ſi vtrumque deficiat requiſitum, grauius peccatum eſſe veniale, leuius autem, ſi alterum ſolum deficiat, vel licentia, vel cauſa rationabilis; cum *Rodriq*, ſentiunt *Sanctorus in Conſt.Minor. c.11. ſtat. 7. q.1.* dicens, quod cum *Rodr.* ſit Doctor claſſicus in rebus regularium, in aliquo caſu faciem proferre poterit, & *Lezana tom. 1.c.25. nu. 36.* docens acceſſum indebitum ad Moniales eſſe peccatum veniale, amoto ſcandalo, & circunſtantijs in malum qualificantibus. Monet autem *Rodriq.* non facere contra ipſum, quod in acceſſu ad Moniales non raro admiſcentur vana, ac otioſa verba, adeoque videtur contineri in eo grauitas materiæ: nam id non procedit regulariter in acceſſu raro, ſed ſolùm in frequenti; præterquam quod verba otioſa, ac inutilia non ſunt de intrinſeca ratione acceſſus; ſed ſunt quid diuerſum, vt patet.

200 Certè, quod ſpectat ad Regulares, num videlicet ipſi peccent mort. accedendo ſine debita licentia ad Moniales, nec ne; eſtò aliàs non defuerint, qui ſententiam negantem ſuſtinuerint ea ducti ratione, quod decretum Sacræ Congregat. relatum *q.1.* & de ipſis in ſpecie editum, ſit pœnale, adeoque obliget ſolum ad pœnam, non ad culpam, vt notauit *Diana p.1.tr.10.reſolut. 22.* in præſentia tamen dicendum videtur in tali caſu interuenire peccatum mor. cùm id expreſſis verbis declarauit Sacra Congreg. 1 Iulij 1606. teſte *Duard.l.3.in Bullam Cœnæ §.8. q.2.nu.45.* Declaratio autem Sacræ Congreg. ſic habet: *Attentis narratis, ac dubio præfato maturè diſcuſſo, & examinato, cenſuit Sacra Congregatio, ac declarauit Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti, quo huiuſmodi acceſſus per Sacram Congregationem prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis.*

201 Verum tamen eſt, quòd, cùm leuitas materiæ in ſimilibus rebus excuſet à mortali, ſic & excuſabit in præſenti materia; ideoque ſtando in iure communi, excuſabitur à mortali is, qui vna, aut altera vice accedat ad Moniales abſque debita licentia (loquendo de prohibitione facta in *cap. monaſteria* interdicente non ſimplicem acceſſum, ſed frequentiam accedendi, non item de ea, quæ fit in aliis iuribus interdicentibus etiam ſimplicem acceſſum) quamquam, etiam ſtando in illis, dari poſſit paruitas materiæ ex alio capite; vt ſi habens facultatem loquendi cum vna Moniali, ea occaſione aliam alloquatur, quaſi per accidens vrbanitatis cauſa, ac verbis compendioſis; quod rectè notauit Bonac vbi ſup.

202 Quòd verò innui in reſponſione, accedere ad Moniales ſine legitima licentia cedere in iniuriam Abbatiſſæ monaſterij, ad quod acceditur; aduertit expreſsè Suar. ſup. id inde probans, quòd etiam inter ſæculares furtiuè accedere ad colloquendum cum virgine exiſtente ſub cura parentum ex ſuo genere eſt grauis iniuria; ſicque à fortiori erit in virgine ſacra; maximè ſi acceſſus ſit ad loquendum per loca inuſitata; cùm ſic iniuria ſit maior, & periculum ſcandali grauius.

QVAERES VI. Sub quibus pœnis prohibeatur acceſſus ad Moniales ſtando in iure communi.

203 Reſp. Diſtinguendo; vel loquimur de laicis perſonis, & hæ nullam pœnam incurrunt accedendo ad Moniales, ſi non adſit frequentatio accedendi: nulla enim pœna reperitur iure communi lata contra laicos taliter accedentes, debent autem excommunicari ab Epiſcopo, ſi frequentent Monialium monaſteria, & ab eo moniti non deſiſtant; idque ex *cap. monaſteria*, vbi dicitur: *Si laici, excommunicationi ſubdantur, & à cætu fidelium fiant penitus alieni*: quod eſt dicere *contra illos debere ferri excommunicationem, eoſque declarando eſſe excommunicatos*. Vel loquimur de Clericis; & hi, ſi frequentent monaſteria Monialium, ac moniti ab Epiſcopo non deſiſtant, debent ſuſpendi ab officio Eccleſiaſtico, ideſt ab vſu ordinis, ac iuriſdictionis (& hoc ex *citato cap. monaſteria.*) immò & excommunicari, ac deponi, ſi nolint corrigi, vt conſtat ex *cap vt clericorum de vita, & honeſt. clericorum*; ſi verò interdum accedant, ſed non ita, vt dici poſſint frequentare, nullam pœnam incurrunt, cùm aduersùs talem acceſſum nulla pæna in iure communi ſtatuta ſit. Vel denique loquimur de Regularibus; & hi, ſiue frequentent monaſteria

Mo-

Monialium, ſiue etiam ſemel tantum accedant, incurrunt pœnam priuationis officiorum & vocis actiuæ, ac paſſiuæ ipſo facto incurrendam, iuxta decretum Sacræ Congregationis editum iuſſu Sixti V & relatum *qu.* 1. quippe quod loquitur ſimpliciter de accedentibus abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, non de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes ſine licentia ad Moniales incurrant cenſuras ab Ordinarijs ſtatutas contra accedentes ad monaſteria monialium ſine ipſorum licentia.

204 Reſp, Incurrere, ſi non gaudeant priuilegio relato à *Sanchez l. 7. de matr. D. 33 num. 23.* quod non poſſint cenſurari ab Ordinarijs locorum; & ratio eſt, quòd licèt ij ſint exempti; in caſu tamen propoſito poſſunt contra eos procedere Ordinarij, etiam cenſuris; cùm in eo procedant tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati; adeoque non ſuffragetur exemptio: quod fallit, ſi gaudeant dicto priuilegio, vtpote regulares priuilegia os eximente etiam à poteſtate delegata quo ad hoc generaliter conceſſa. Quod tamen non facit, quin religioſi ſine debita licentia alloquentes aliquam Monialem puniri poſſint ab Ordinario iuxta Gregor. XV. Conſtitut. *Inſcrutabili*; immò & carcerari, tradendi ipſorum Prælatis; qui tenetur eos punire, & hoc ipſum ſignificare tum Sacræ Congregationi, tum Ordinario: idque ex eiuſdem Sacræ Congregationis decreto, quod refert *Tamburinus de iure Abbatiſſ. D. 25. q. 4. n. 5.* Cum quo tamen ſtat, quod ſi Sacra Congregatio concedit Epiſcopo facultatem puniendi Regulares etiam cenſuris: tunc ille poterit ferre cenſuras contra eos, non obſtante priuilegio, §. *præcedenti* adducto ex *Sanch* cum ſic Sacra Congregatio cenſeatur derogare dicto priuilegio: idque etſi non deroget expreſsè, ac ſignate: quod indicat ipſe *Sanchez ſup.* dicens; *& hoc, niſi expreſsè concedatur Epiſcopis, vt in ijs caſibus poſſint cenſuris latis contra exemptos procedere.*

QVAERES VII. An, & quibus ex capitibus excuſari poſſint à culpa, ac pœnis ſuperiùs explicatis ij, qui accedunt ad Monialium monaſteria,

205 Reſp. Poſſe excuſari tum ex paruitate materiæ (vti oſtendimus *q. 5. §. verū tamen eſt:*) tum ex legitima conſuetudine inducta in contrarium, per quam vſu receptum ſit, vt fœminæ, ac viri, præſertim laici, abſque conſcientiæ ſcrupulo accedant ad Moniales; cùm conſuetudo habeat vim legis; tum ex legitima licentia obtenta à Superiore competenti, eaque data cum cauſa,

ratio.

rationabili, ac manifesta; prout statuitur in *cap. periculoso*, & *cap. monasteria* superiùs citatis: quæ licentia non est opus, quòd detur in scriptis, cùm in iure id non requiratur, & de ratione priuilegij non sit scriptura, nisi ipsa iura aliter decernant: & non finitur primo actu, si detur indefinitè, & absque temporis præfinitione; idque ob dicta superiùs *sect. 3. q. 35.* ita *Bonac. sup. par. 5. n. 4. & 8.* addens *num 5.* quòd, licet in re præsenti non videatur sufficere licentia tacita, quæ conijcitur ex taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentem ad Moniales sine expressa eius licentia; cum taciturnitas vt sic non sit sufficiens signum consensus præstiti: quatenus contingere potest, quòd Superior iusta de causa taceat, & tamen non consentiat, iuxta regulam iuris, *qui tacet, neque consentire, neque dissentire videtur* si tamē ex signis, & coniecturis appareat Superiorem consentire in talem accessum; tutus erit in conscientia talis accessus, vtpote factus ex licentia tacita, quòd à fortiori admittūt *Sanch. sup. n. 114. & Rodriq. vbi sup.* generaliter docentes, licentiam, etiam tacitam sufficere, vt quis absque peccato accedere possit ad Moniales.

Quòd si quæras, ad quem spectet dare huiusmodi licentiam accedendi ad Moniales tam exemptas, quàm non exemptas.

206 Resp. Cum distinctione; vel Moniales, ad quas vult quis accedere, sunt immediatè subiectæ Episcopo, & licentia debet dari ab ipso Episcopo, eiusue Vicario generali, quòd est indubitatum apud omnes: vel Moniales sunt subiectæ Prælatis, siue regularibus, siue sæcularibus; & licentia concedi potest, & debet vel à solo Episcopo, vel ab Episcopo simul & Prælato proprio Monialium, vel à solo proprio Prælato, prout fert consuetudo, ac vsus vniuscuiusq; loci; in hoc enim statuit Sacra Congregatio seruandam esse locorum consuetudinem; vt benè aduertit *Tamb. sup. D. 26. q. 2. n. 1.* ex Barbosa, & Quaranta monens huiusmodi licentias in aliquibus locis solere concedi solùm ab Episcopo, vel ab Episcopo, & Prælato Monialium simul; cùm alioqui, seclusa consuetudine, facultas concedendi dictas licentias spectet ad proprios Prælatos Monialium quamquam consuetudo communior, saltem in hisce regionibus, habeat, vt præfatæ licentiæ concedantur à solo Episcopo, Prælatis Monialium scienter cedentibus iuri suo, fortè ad euitandos rumores, & tricas.

207 Quod autem spectat ad Regulares, ij non possunt accedere ad Moniales iuxta concessionem Vrban. VIII. nisi vltra licen-

centiam Ordinarij interueniat etiam conſenſus Prælati Regularis, ſi Monialis ad quam petunt accedere, ſit exempta; idque colligo ex verbis illis, quæ ſunt in decreto hac de re edito, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, et ab alio, ad quem ſpectet eam concedere*; quæ vtique intelliguntur de Prælato Regulari.

Dubitari hic poſſet, an fœmina habens licentiam accedendi ad Moniales ſub his terminis *con le ſue donne*, poſſit ſecum ducere mulierem aliquam extraneam, excluſa aliqua alia ex domeſticis, quę alias illam ſolet aſſociare; idque ad gratificandum mulieri ſic electæ.

Reſp. Videri poſſe; & probatur tum quia verba illa *con le ſue donne*, commodè poſſint explicari non ſolùm de mulieribus fœminam dictam ordinarie comitantibus, ſed etiam de muliebri comitatu proprio ſtatui illius conuenienti; quo modo ſub eo comprehendi poſſunt etiam fæminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantùm patitur verborum proprietas: tum quia ad præſentem caſum facit doctrina, quam tradit *Sanch.l.6. mor.c.16. n.49.* dicens poſſe excuſari feminam, quę ex ſola curioſitate videndi monaſterij Monialium, illud cum debita licentia ingrederetur ad exercendum miniſterium ipſius ſtatui minus conſonum, Monialibus tamen neceſſarium: quippè quod ab ijs commodè nequit exerceri: & de facto in eo occuparetur non minus quam famulæ, & aliæ viliores fæminæ alias ad talem effectum ingreſſuræ: ſiquidem re vera ingreditur ex cauſa neceſſarias, eamque exequitur ingreſſa inſtar famulæ, etſi alioqui ſit nobilis fæmina, &c. quæ doctrina à fortiori probabilem facit præſentē reſponſionem; cùm etiam in illo caſu fęmina electa accedat ad Moniales inſtar famulæ, eique æquiparetur: qui acceſſus vtique eſt quid minus, quàm ingreſſus clauſuræ, vt patet. Puto quidem fæminam ſic licentiatam ad acceſſum non poſſe in fraudem legis ſecum ducere plures fęminas, ſiue domeſticas, ſiue extraneas, quàm ducere communiter ſoleat profectura in alia loca: nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le ſue donne*, quæ intelligenda videntur ſolùm de comitatu eius ordinario.

Concedo tamen quod, ſi ſimilis licentia concedatur fæminæ, quæ ordinariè ſolet incedere ſola: poteſt fæminam aliquam nihilominus ſecum ducere: idque ex benigna interpretatione mentis Prælati licentiam dantis, & ex quadam æquitate, ac decentia.

Addo quod, ſi quis habeat licentiam inuiſendi aliquam Mona-

nialem semel pro quolibet mense: is non tenetur inter vnam, & alteram visitationem interponere spatium vnius mensis integri; sed potest v.g. inuisere Monialem 27 die Aprilis,& iterum 2. die Maij, dummodo in reliquo mense Maij iterum non inuisat. Moueor ex eo,quòd docet *Sanchez l. 8. de matr. D.34.n. 36.* videlicet dispensatum à Sacra Pœnitentiaria cum onere confessionis menstruæ in perpetuum faciendę,satisfacere, etsi ab vltima confessiones plus quàm mensis elabatur;vt si confessio præcedens facta sit 1.die Decembris,satisfaciet,facta confessione vltima die Ianuarij:quocunque enim die mensis fiat confessio, verificatur illam fuisse factam in eo mense: quæ ratio proportionaliter procedit in præsenti casu; cùm inuisens Monialem modo dicto semel tantùm in quolibet mense, verè dici possit inuisere Monialem solùm semel in quolibet mense,ideoque non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

QVAERES VIII. An requiratur licentia, vt quis possit sine peccato accedere ad Abbatissam monasterij, necnon ad Nouitias,puellas ibi commorantes in educatione, aut alias fæminas ibi degentes causa securitatis.

208 Resp.Non requiri, attento præcisè iure communi; & quidem de Abbatissa inde patet, quod, sicut nomine Monachorum non venit Abbas in odiosis(vt benè notauit *Glossa in cap.fin.de simonia,& Panormitan.ibidem num.2.*)sic nomine Monialium non venit Abbatissa,sicut notant contra *Graffium l.2.de cas.reseru.cap.5.num.37. Diana p.3.tract. 2. resol. 48.& Tambur. sup. D.25.quæst.8.§. ad 5.* in hoc nobiscum sentientes; vnde, cùm iure communi solùm prohibeatur accessus ad Moniales, vt constat ex iuribus relatis quæst.1.vi illius præcisè non erit prohibitus accessus ad Abbatissas,seu Priorissas ipsarum Monialium. De Nouitijs verò patet responsio, quòd de iure communi tantùm interdicitur accessus ad Moniales,vt modò diximus:Nouitiæ autem non sunt Moniales;cùm Monialis propriè dicatur per professionem:sicque sub prohibitione accedendi ad Moniales non vetatur accessus ad Nouitias, vt in specie tradunt Diana, & Tamburin.locis citatis,& *Belloccb.p.2.de cas.reseru. quæst.9.n. 181.* Quæ ratio à fortiori intentum probat de puellis manentibus in educatione, & alijs fœminis quibuscunque commorantibus intrà Monialium monasteria; nam hæ nomine Monialium non veniunt,neque in odiosis,neque in fauorabilibus, cùm aliàs Nouitiæ in fauorábilibus reputentur Moniales. Dixi sub initium

reſponſionis *attento præciſe iure communi*, vt indicarem iure particulari locorum poſſe contingere oppoſitum vt ſi alicubi prohibeatur acceſſus ad Moniales, & alias quaſcunque fœminas intra clauſuram degentes, ſicut re vera ſit aliquibus in locis; tunc quippe requireretur licētia, etiam vt quis accederet ad nouitias, puellas, aliaſque fœminas cùm Monialibus degentes: cùm prohibitio ſit generalis, adeoque comprehendat illas omnes; quod tamen non puto procedere de Abbatiſſa, cùm de illa militet ratio allata ſub initium reſponſionis, etiam in præſenti caſu.

QVAERES IX. An parentes, & filij indigeant licentia, vt poſſint accedere ad Moniales, quę ſint ipſorum filiæ, aut matres.

209 Reſp. Non indigere, ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Ianuarij 1616. & relata à *Gauanto in manu. v Monialium collocutio n. 7.* his verbis. *Patres, & Matres Monialium poſſunt eas alloqui ſine licentia, non tamen in diebus prohibitis: item filij Monialiũ proprias matres*; quod declarauit eadem Sacra Congregat. 15. Martij 1619 teſte eodem *Gauanto nu.* 8. Quanquam huiuſmodi declarationes non ſint vbique in vſu, cùm in varijs locis neque parentes ad filias Moniales, neque alij ad matres audeant accedere abſque licentia Superioris competentis; ſiue quia ignorant ius ipſis quoad hoc conceſſum; ſiue quia Ordinarij illas declarationes non acceptarunt, aut poſtea abrogarunt: ſiue quia tales declarationes re vera non faciunt ius vniuerſale, vt diximus ſupra. Certè, ſi demus præfatas declarationes eſſe in vſu, puto vi illarum parentes ac filios item poſſe accedere ad proprias filias, & matres reſpectiuè quoquo modo intra Monialium monaſteria degentes, etiamſi nullam ad id habeant licentiam, & alioqui ibi ſit generaliter prohibitus acceſſus ad quaſcunque mulieres intra clauſuram commorantes: idque iuxta regulam iuris, *l. illud, ff. ad leg. aquil. vbi eſt eadem ratio, ibi idem ius ſtatui debet.*

QVAERES X. An Epiſcopi, alijque Prælati extra ſuam diœceſim poſſint accedere ad Moniales ſine licentia Ordinarij, aut Superioris illarum.

210 Reſp. Non poſſe (niſi fortè præſumatur adeſſe tacita licentia dicti Ordinarij, aut Superioris; quam *quæſt.* 7. diximus ſufficere, vt quis accedere poſſit ad Moniales, &, ſi indebitè accedant, incurrere pœnas latas in *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 5. *de regul.* vtpotè comprehenſos in *cap. periculoſo de regul. in* 6. innouato per dictum Conciliũ: non tamen poſſe excommunicari ab Ordinario

nario loci, in quo fit accessus; idque non obstante declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tambur. supra D. 25 quæst. 2. num. 4.* his verbis: *Petitum fuit ab Illustrissimis Patribus Concilij Tridentini decreta interpretantibus declarari, an Prior Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai Barensis, quamuis Episcopus, possit intuitione iurisdictionis Archiepiscopalis in casibus à Sacro Rotæ Romanæ auditorio resolutis, seruatis seruandis, excommunicari; & an idem Priori permissum sit ad monasteria Monialium istius Ciuitatis accedere absque Amplitudinis tuæ licentia* (nempè Archiepiscopi Barensis) *& absque eo quòd incurrat in censuras in edicto desuper publicato contentas; Sacra Congregat. licèt censeret Amplitudini tuæ licere D. Priorem Barensem excommunicare ex auctoritate tua ordinaria; illumque edicto contrauenientem pœnis in eo contentis subiacere: attamen tutius esse putauit, etiam S.D.N. annuente, vt Amplitudo tua tanquam Sedis Apostolicæ delegata contra dictum Priorem in casibus supra expressis ad censuras, & pœnas respectiuè procedat.* Hæc enim declaratio non probat quemlibet Ordinarium loci posse excommunicare Episcopos extraneos indebitè accedentes ad Moniales ipsi subiectas; cum edita sit in fauorem Archiepiscopi Barensis contra Priorem Barensem Episcopali dignitate fulgentem, subditum dicto Archiepiscopo: contra quem proindè Sacra Congregatio declarauit præfatum Archiepiscopum iure suo potuisse ferre excommunicationem, eò quòd Episcopatus dicti Prioris contineretur intra Prouinciam illius: quæ ratio non procedit quoad Episcopos extraneos, sicque in ijs non habet locum talis declaratio. Immò *Diana p. 3. tr. 2. resol. 48.* ex Grassio dicit, teste experientia, Episcopo absque scrupulo loqui cum Monialibus sine licentia Ordinariorum, quibus eæ subsunt.

QVAERES XI. An peregrini indigeant licentia Ordinarij loci ad hoc vt licitè possint accedere ad Moniales in locis, per quæ transeunt.

211 Resp. Indigere, si supponamus prohibitionem accedẽdi ad Moniales contentam in iure communi non fuisse abrogatam; sic enim lex est communis & consequenter obligat fideles, etiam existentes extra proprium territorium: sicque non suffragatur doctrina, quam tradunt *Sanch. l. 3 de matrim. D. 18. num. 6. Clau. Reg. l. 3. c. 4. n. 15.* aliique apud *Laym. l. 1. tract. 4. cap 12. n. 4. & Dianam par. 1. tract. 10. resol 15.* peregrinum non teneri

ſeruare leges locorum, in quibus obiter reperitur, dummodò non adſit periculum ſcandali, cùm talis doctrina procedat ſolùm de conſuetudinibus, ac legibus locorum particularium, non autem de communibus, prout ſupponunt citati Doctores. Secùs dicendum, ſi prohibitio accedendi ad Moniales ſupponeretur eſſe de iure particulari locorum; tunc quippe locum haberet doctrina modò indicata; quæ videri poteſt probabilis, maxime ex eo quod iuriſdictio requiritur ad obligandum aliquem legibus: peregrini autem ob breuem hoſpitij moram (qualem hic ſupponimus) non ſubijciuntur iuriſdictioni, ſeu non acquirunt forum, vt conſtat ex *l. hæres abſens*, §. *proinde*, *ff. de iudicijs*. Nec obſtat, quòd Ordinarius in cauſis concernentibus materiam clauſuræ Monialium procedit vt ſedis Apoſtolicæ delegatus, non enim hinc ſequitur peregrinos ei ſubijci in dictis cauſis æque ac ſubiiciuntur Sedi Apoſtolicę, ideoque teneri ſeruare edicta Ordinariorum prohibentia acceſſum ad Moniales, non ſecùs ac ſi eſſent edita à Papa; ſiquidem talis delegatio ipſis facta eſt ſolùm in ordine ad Moniales exemptas; ad hoc ſcilicet, vt non obſtante priuilegio exemptionis, poſſint procedere contra illas in cauſis concernentibus clauſuram; non autem in ordine ad peregrinos earum monaſteria adeuntes indebitè: ſicque in terminis ſentit nobiſcum *Diana p. 3. tr. 2. reſol. 48.*

QVAERES XII. An pauperes victum ſibi oſtiatim emendicantes ſine peculiari licentia poſſint accedere ad Moniales cauſa quærendi eleemoſynam.

212 Reſp. De iure communi videri poſſe, & quidem ex tacita licentia Ordinariorum; quæ rationabiliter præſumi poteſt tum ex vſu ferè communi: tum quia talis acceſſus, cùm ex genere ſuo ſit pro breuiſſimo tempore, non eſt comprehenſus in generali prohibitione accedendi ad Moniales; tum quia regulariter in huiuſmodi acceſſu non militant rationes, ob quas inducta eſt præfata prohibitio.

QVAERES XIII. An famuli, & famulæ ſine ſpeciali licentia poſſint accedere ad Moniales, vt ipſis deferant aliqua munuſcula.

213 Reſp. poſſe pro foro conſcientiæ, & quidem, etſi aliàs non paterentur graue aliquod incommodum, non obediendo Dominis ipſos mittentibus. Ducor tum quia in tali euentu faciliùs præſumi poteſt tacitus conſenſus Ordinariorum, qui non ſupponuntur velle obligare ſuis legibus cum tanto rigore; tum quia hic interuenit paruitas materiæ excuſans à peccato: de minimis

autem

autem non curat prætor: tum quia famuli moraliter astringuntur obedire suis Dominis, nec possunt sine damno proprio detractare illorum iussa: qui autem iussu iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere necesse habet. ita *Belloch. nu.* 178. ex Graffio, & Homob. & Bonac. nec improbabiliter; quamuis forum externum, vtpotè nitens præsumptionibus, dictos famulos puniret, si absque licentia inuenirentur accessisse ad Moniales: vnde omninò consulendi sunt non accedere absque debita licentia: vel certè, vt in hoc cautè se gerant.

QVAERES XIV. An delinquat contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus, qui de domo sua posita prope monasterium Monialium, loquitur cum aliqua illarum.

214 Resp. Non delinquere: quidquid contradicat *Graffi. tom. 1. conf. 22. de excommunic. n. 23.* ita *Diana p. 3. tr. 1. resol. 48.* & cum eo *Tambur. sup. q. 8. §. ad 1.* citans pro se Henriquez: patetque ex eo quòd pœnæ debent interpretari strictè: ideoque si latæ sint cõtra accedentes ad colloquendum cum Monialibus, non debent extendi ad eum, qui loquitur quidem cum Moniali, at non accedit ad ipsam, & consequenter non facit actum externè consummatum sub dictis pœnis prohibitum, prout requiritur ad incurrendas dictas pœnas.

QVAERES XV. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, sed cum ea loquitur solùm per interpretem, aut tantùm signis, ac nutibus.

215 Resp. Non delinquere, si solùm per interpretem loquatur: quod expresè docent *Diana sup. & Tamburin. §. ad 4.* ea ducti ratione, quòd loqui per interpretem non est propriè loqui, prout requiritur ad incurrendum pœnas contra loquentes: quippe quæ sunt strictæ interpretationis, vt paulò ante diximus; quæ ratio si valet in præsenti casu, videri posset alicui valere etiam in casu, quo quis Monialem alloquatur signis, ac nutibus: quod tamen negat Diana, sed minùs consequenter, cùm aliàs concedat prohibitionem alloquendi Moniales obstare, quin ad eas mitti possint litteræ, ac nuncij; in quibus tamen militat finis prohibitionis, vt patet. ego quidem in praxi puto consulendam, & sequendàm esse opinionem Dianæ, vt fauorabiliorem animæ.

QVAERES XVI. An modo supra dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, & cum ea loquitur idiomate, quòd non intelligitur à Moniali.

216 Reſp. Videri non delinquere; & probatur ex doctrina, quam in ſimili tradit *Sanch. l. 2. mor. c. 10. nu. 51.* dicens legentem librum lingua ſibi omninò ignota conſcriptum, ac prohibitum non affici pęnis latis contra legentes libros prohibitos; eſt enim par ratio in vtroque caſu.

QVAERES XVII. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem loquuturus cum illa, ipſa nihil reſpondente, vel certè illam loquentem ſolum auditurus, ipſo nihil dicente.

217 Reſp. Diana ſup. delinquere in priori caſu; cùm tunc re vera loquatur cum Moniali (quod iure prohibetur) non item in poſteriori; cùm lex pœnalis non debeat extendi, & alias prohibitio loquendi cum Moniali propriè non ſit prohibitio audiendi Monialem: vnde, cum in hoc poſteriori euentu accedens non loquatur, ſed ſolùm audiat Monialem loquentem (quod iura non prohibent) non poteſt dici de inquere contra prohibitionem quæ precisè vetat loqui cum Moniali. ita Diana, & cum eo *Tamb. ſup. §. ad* 2. contra aliquos tacito nemine relatos à Diana ſuſtinentes, quòd, cum pœnæ debeant reſtringi, & colloqui ſit idem, ac ſimul loqui, probabile videtur nō incurrere excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus eum, qui cum Moniali loquitur, ipſa nihil reſpondente: ſiquidem in tali caſu non interuenit propria collocutio, quæ ſola prohibetur ſub cenſura; quæ opinio fortè non eſt improbabilis, attenta communi doctrina ad incurrendam cenſuram prærequiri effectum completum, & conſummatum ſub ea prohibitum; vnde oppoſitum ſuſtinendum eſſet, ſi prohiberetur non collocutio, ſed præcisè locutio cum Moniali: ſic quippe accedens verè diceretur loqui cum Moniali; quod ſupponimus eſſe prohibitum.

QVAERES XVIII. An faciat contra prohibitionem accedendi ad Moniales cauſa colloquendi cum illis, qui ad ipſas ſcribit litteras.

218 Reſp. Non facere: & patet tum ex dictis *q. præcedenti*, quæ hic applicari poſſunt proportionaliter: tum ex communi illa regula, quæ habetur, *l. 1. §. hæc autem verba, ff. quod quiſque iuris, verba cum effectu intelligenda ſunt*: quæ regula in præſenti caſu non habet locum, ſtante quòd ſcribere litteras non eſt idem, ac loqui, ſed quid omninò diuerſum, vt conſtat. ita *Nau. conſ. 16. de ſent. excomm. uni. Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 117. Rodriq. to. 1. q. 45. ar. 3.* aliique apud *Tambur. §. ad 6*,

QVAERES XIX. An violet prohibitionem ſup. dictam, qui acce-

accedens cum debita licentia ad vnam Monialem, loquitur postea etiam cum a ijs Monialibus, siue sponte accurrentibus, siue ab ipso vocatis.
219 Resp. Violare, si paruitas materiæ non excuset (vt si illis alijs Monialibus aliquid obiter dicat vrbanitatis causa, eas salutando, aut aliquam responsionem reddendo) & aliàs dictæ Moniales iuxta statuta, ac locorum consuetudines non debeant ex munere suo interesse collocutioni Monialis, ad quam is accedit cum licentia: sic enim aut materiæ paruitas excusat, aut præsumitur adesse tacita licentia Superioris ad loquendum cum Monialibus ex munere suo interessentibus (cuiusmodi sunt auscultatrices;) idque ex regula connexorum, de quibus idem est iudicium, *cap. translato de constit.* vnde in his duobus casibus habens licentiam loquendi cum certa aliqua Moniali non prohibetur loqui cum alijs Monialibus ex officio interessentibus: immò & cum quibuscunque alijs, modò id faciat verbis compendiosis. Secùs, si diutiùs loquatur cum Monialibus non interessentibus ex officio; tunc enim violatur prohibitio, cùm talis collocutio dici possit facta sine licentia; facultate loquendi cùm vna certa Moniali non se extendente ad loquendum cum alijs Monialibus, vt patet. ita docti Neoterici à me consulti, & probabiliter, idque innuunt *Bonac. sup. q. 3. p. 3. n. 1. ac Belloch. n. 176.*

QVAERES XX. An accedens ad Moniales exemptas incurrat pœnas latas ab Ordinario contra indebitè accedentes ad monasteria Monialium.

220 Resp. Quod, cùm locus exemptus, & locus extrà diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clem. 1. de foro compet.* & æquiparatorum idem sit iudicium: sicut accedens ad monasterium Monialium positum extrà diœcesim (Episcopi v. g. Ferrariensis) non subest pœnis latis ab eo contra indebitè accedentes ad Moniales; sic nec eas incurret qui accedit ad Moniales exemptas ab ordinario: cùm monasterium exemptum æquiparetur monasterio sito extrà diœcesim. Colligitur responsio ex *Reginaldo l. 9. n. 154. Naldo v. Monialis n. 17. Peyrino tom. 1. priuil. const. 2. Sixt IV. n. 9. Bordono resol. 33. n. 12. & Laym. l. 1. tr. 4. c. 11. n. 5.* monente exceptionem illam, quam facit *Suarez D. 5. de censur. sect. 4. num. 6* de loco plenè exempto per se, & de loco exempto ratione personarum, non vidisse apud alios. Nec obstat quòd, admissa hac responsione, extrahens frumentum sine licentia non incurreret pœnas; cùm delictum extractionis consumme-

tur in loco non subiecto, non minùs,quàm in loco exempto consumetur delictum indebiti accessus ad Moniales:cùm enim prohibitio extrahendi frumentum, & prohibitio accedendi ad Moniales fiant ratione damni vitandi: & damnum accedendi ad Moniales inferatur in termino ad quem; damnum verò extractionis in termino à quo: mirum non est, quòd diuersus subiectionis terminus attendi debeat, & consequenter in priori casu incurrantur pœnæ,non item in posteriori: cùm in his duobus casibus magna adsit rationis disparitas.

QVAERES XXI. An dici possint transgressores præsentis prohibitionis pueri ac puellæ,si ante 14. annum completum sine licentia accedant ad Moniales causa colloquendi cùm illis, & diutiùs colloquantur.

221 Resp. Non posse dici transgressores, & probatur; tum quia respectu illorum non concurrunt causæ, ex quibus solet induci dicta prohibitio: sicque procedit doctrina,quòd *cessante fine legis cessat lex*:tum quia Ecclesia non solet cogere quemquam suis censuris ante annos pubertatis,compatiens fragilitati illius ætatis;constat autem quòd talis prohibitio solet fieri sub aliqua censura. ita *Tambur.§.ad* 8. *ex Bonac. Diana sup.*& alij contra *Graffium tom.*1 *consf.*22.*de sentent.excommunicat.nu.*9.cuius opinio vtique est probabilior.

QVAERES XXII. An Ordinarij, ac Superiores Monialium possint permittere, vt Magistri canendi, aut pulsandi cymbala, aliaque musica instrumenta possint accedere ad Moniales, vt eas doceant.

222 Resp. Non debere, immò nec posse: cùm id expresè prohibuerit Sacra Congregatio Episcoporum 13. Sep. 1583. teste *Gauanto in manu.v. Monialium collocutio n.* 4. qui huiusmodi prohibitionem refert his verbis: *Non permittatur accessus ad Moniales sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, cantumue ad crates.*

CAPVT VI.

De varijs obligationibus,ad quas tenentur Moniales ratione Status religiosi.

1 M*Oniales debent tendere ad perfectionem per media præscripta in regula.*

2 *Non*

2 *Non tenentur tamen vi ſtatus eſſe perfectæ.*

3 *Implent hanc obligationem obſeruando vota religioſa, ac præcepta.*

4 *Tenentur ad regulam eo genere obligationis, quo in ea præſcribitur (non tenentur tamen ſtatutis Ordinis, ſi ſubſint immediatè Ordinario loci) ſed non ſub voto ad omnia in ea poſita, etſi voueant regulam.*

5 *Quando peccent contra hanc obligationem ſtatuendo non ſeruare regulam.*

6 *Peccant ſolùm v. ſtatuendo non ſeruare regulas obligantes ad veniale.*

7 *Interdum Moniales vnius Conuentus non obligantur ad legem generalem, vtpote ab ipſis non acceptatam, aut certè abrogatam.*

8 *De iure communi tenentur ſolùm ad confeſſionem annuam, & communionem Paſchalem: nec vllo iure probatur oppoſitum.*

9 *Feria 6 Paraſceue communicantes & in Miſſa in feſto Natiuitatis D. N. media nocte celebrari ſolita.*

10 *De iure communi non tenentur audire Miſſam frequentiùs, quam alij fideles: in eius auditione ſufficit attentio externa, ac moralis præſentia: eius obligatio admittit leuitatem materiæ, quæ variè aſſignatur: ea interdum præuenienda: impletur audiendo mediam Miſſam ab vno, & mediam ab alio: idque etiam eodem tempore: plures item Miſſæ ex diuerſo titulo debitæ ſimul audiuntur: audiens Miſſam poteſt recitare horas debitas ex præcepto, imò confiteri ſacramentaliter iuxtà aliquos.*

11 *Debent curare, ſi poſſunt, vt in ſuis templis dicatur Miſſa Conuentualis.*

12 *Recitant horas in choro ex conſuetudine, non tamen ſingulæ Moniales tenentur ad id.*

13 *Quid ſtatuerit Leo X. de hoc: Abbatiſſa diſpenſat quo ad tempus recitandi horas in choro.*

14 *Recitare debent horas extra chorum: nec id ſine nota temeritatis poteſt negari: etſi aliqui id negent, nõ enim quidquid ſuſtinent aliqui Doctores, cenſeri debet probabile.*

15 *Laicæ tamen loco horarum tenentur ſolùm ad certas præces: at non ſub mortali.*

16 *Ex indulto Clement. VII. Moniales choriſtæ, ſi ſint imperitio-*

ritiores, possunt recitare officium Monialium laicarum, & quidem non sub mortali: alia item talia indulta ijs concessa.

17 Satisfacit recitans horas sine vlla attentione interna: item recitans Officium pro Officio: non omnis omissio partis horarum est mortalis: eæ interrumpuntur sine culpa graui: idque procedit de inuertente ordinem earum: earum syncopatio non est semper mortalis: in dubio an recitatæ sint, non repetuntur: recitans cum alio satisfacit audiendo ab illo omnes lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commissi in illis dicendis: omittens simul omnes horas vnicum facit peccatum, sicut omittens Officium Defunctorum cum Officio de Octaua in die Defunctorum: recitans horas lingua vulgari peccat mor etsi alij id negent.

18 Moniales exemptæ tenentur ad Officia Sanctorum Ordinis: secùs, si subsint Ordinario: etsi hæ possint ea recitare.

19 Extra chorum non tenentur ad Officia Defunctorum dici solita pro benefactoribus, nec ad Litanias in Rogationibus, etsi non intersint processioni; quod alij negant.

20 Non peccant omittendo preces indictas pro Benefactoribus.

21 Tenentur ad habitum Religiosum, ac tonsuram: prohibentur induere habitum virorum.

22 Tenentur ad clausuram.

23 Iure communi tenentur solum ad ieiunia communia omnibus fidelibus.

24 Ad ieiunia Aduentus regulariter non tenentur sub mortali.

25 Quinquagenariæ excusantur a ieiunijs Ecclesiæ, & Regulæ; sicut & eæ, quæ 21. annum non expleuerunt (quod alij negant) & hæ saltem dispensari possunt in ieiunijs Regulæ sine magna difficultate: vouens ieiunare post 60. annum tenetur ieiunare si votum sit ad totam vitam.

26 Non tenentur ad ieiunia Diœcesis, in qua degunt.

27 In die ieiunij anticipant comestionem per horam cum dimidia ante meridiem: assignatur quantitas refectiunculæ vespertinæ, eaque maior in vigilia Natiu. D. N. etsi sumatur hora prandij: generaliter sumi potest refectiuncula hora prandij dilato prandio in vesperam etiam sine causa, & quidem sine culpa veniali iuxta aliquos: in

dicta

dicta refectiuncula sumi potest iusculum excedens 8. vncias: inseruiturus mensæ in die ieiunij aliquid edit prandium postea prosecuturus: talis prosecutio est licita post longum tempus, idque in varijs casibus, qui proponuntur: accumbens mensæ potest edere, etsi plicato linteolo proposuerit non edere, & hoc interdum licet finitum sit prandium; quod à fortiori procedit, si prandium adhuc durat: ieiunans extra prandium aliquid cibi sumit, ne potus noceat, & pluries; is vero modicus est, si sit infra vnicam: in refectiuncula nequit cibus coctus cum iusculo sumi in quantitate in qua sumeretur crudus: vua sumpta per modum cibi seclusa paruitate materiæ violat ieiunium.

28 *Obseruant festa, censuras, ac interdicta Ordinarij loci.*

29 *Iuxta aliquos in die festo faciunt rechamaturas.*

30 *Ad processionem in diebus Rogationum non tenentur strictè.*

31 *Soluunt debita contracta, nisi excuset impotentia: at recipientes ab ijs ad illicita interdum non tenentur restituere.*

32 *Tenentur corripere proximum, & maximè Superiorissæ.*

33 *Possunt facere eleemosynas, sed non tenentur semper, etsi sint Superiorissæ.*

24 *Solicitatæ à Confessario ad turpia, tenentur eum denunciare: qua de re plura scitu digna notantur.*

QVAERES I. An, & quo modò Moniales debeant tendere ad perfectionem religiosam:

1 Resp. Debere tendere: non quidem per omnia, & singula media, quæ simpliciter possunt deseruire ad talem effectum, sed solùm per ea media, quæ ipsis præscribuntur in regulis, seu Constitutionibus proprij Ordinis: est communis DD. cum *S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 2.* & probatur ex eo quòd nec Deus, nec Ecclesia, nec finis status religiosi, nec ipsa vota religiosa aliquid ampliùs petunt, quàm vt religiosus ducat vitam regularem iuxta proprium Institutum à Sede Apostolica approbatum: id autem sufficienter impletur, si Moniales tendant ad perfectionem religiosam per media præscripta in propria regula, seu constitutionibus.

2 Vbi notandum ex eodem *S. Tho. q. 184. art. 5 ad 2.* Moniales ex vi sui status non teneri esse perfectas, sed solùm curare exe-

qui

qui ea, quæ conferre possunt ad acquirendam perfectionem religiosam consistentem in dilectione Dei, ac proximi, & in eo quòd per consilia Euangelica, & præsertim per 3. vota substantialia religionis religiosus vacet studio christianarum virtutum, harum exercitio remouendo ea omnia, quæ acquisitioni ipsius religiosæ perfectionis obstare possunt.

Quòd si quæras, ad quid absolutè teneatur Monialis, vt dici possit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religiosam.

3 Resp. Teneri intendere seruare sua vota integrè, prout in sua regula fiunt, & alia omnia præcepta proprij Ordinis vltra communia. ita *Suar. tom. 4: de relig. tract. 8. l. 1. c. 4. n. 11.* & patet, quia, si id faciat Monialis, verè tendit ad perfectionem, cùm sic velit seruare statum, qui secundùm se est in consilio tantùm, & non sub præcepto (in quo consistit tendentia ad perfectionem:) non enim religiosus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, sed solùm tendendi ad illam, vt benè aduertit *Sylu. v. religio 1. qu. 3.* quamuis alioqui teneatur retinere propositum vtendi aliquo medio, quod non sit in præcepto, sicut iam indicauimus; vnde infert idem Sylu. religiosum non esse extra statum salutis, si vnum retineat medium conducens ad perfectionem aliàs in malo statu futurus, si omnia media ad finem perfectionis à se omninò abdicat: quod est benè notandum; sed de hoc latiùs in 1. *tr. nostri manual.*

QVAERES II. An, & quo genere obligationis teneantur Moniales seruare Regulam, seu Constitutiones, & statuta proprij Ordinis.

4 Resp. Teneri, & quidem cum obligatione siue ad culpam mortalem, aut venialem, siue ad pœnam, pro vt illarum Auctores instituerunt: regula enim religiosa non est propriè consilium, sed necessitatem aliquam inducit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens à puro consilio: siquidem præter regulam dantur alia multa, quæ fieri possunt à religiosis ex consilio: cùm tota perfectio non sit in sola regula, sicut rectè notauit *S. Benedictus c. vlt. suæ regulæ*: vnde ad cognoscendam obligationem regulæ Monialium, inspici debet ipsa regula, & ex eius tenore colligendum est, an obliget ad culpam, siue mortalem, siue venialem; vel solùm ad pœnam, & hanc, siue determinatè taxatam, siue commissam prudenti arbitrio Superioris. Ratio responsionis est, quòd Moniales omnes profitentur regulam

lam, & promittunt obedientiam iuxta regulam: vnusquisque vero debet implere id, quod promittit, & quòd competit statui, quem profitetur: ita *Suar. sup. tr. 9. l. 1 c. 12. n. 11.* monens quòd, quamuis statuta religionis non obligent ad culpam, possunt Moniales per suos Prælatos cogi ad illorum obseruantiam, cuius ipsi peculiarem curam habere debent in visitationibus earundem Monialium.

Vnum hic ego moneo (quod etiam noto in *tract. de obligat. c. 2. qu. 31.*) nimirum Moniales, quæ subiectæ sunt immediatè Ordinario, & non ampliùs subijciuntur regimini Prælati regularis, non teneri seruare statuta, quæ postea fiant in Ordine à Prælatis regularibus; siquidem lex non potest ferri, nisi in subditos: Moniales autem non subditæ Prælatis regularibus, si, quo tempore fiunt illa statuta, sunt immediatæ subiectæ Ordinario: præterquamquòd alioqui possent onerari statutis tam ab Ordinario, quàm à Prælatis regularibus, sicque plus iustò grauari contra leges æquitatis.

Et hoc puto procedere etiam quo ad statuta edita in Ordine, quo tempore Moniales subiacebant eius iurisdictioni: cum eadem ratio sit de his, ac de illis, quæ eduntur, postquam exemptæ sunt à potestate Ordinis. Moueor tum ex ratione paulò ante allata quo ad statuta futura, quæ intentum probat etiam quo ad præterita: tum ex regula, quam tradit *Sanch. l. 7. de matr. D. 10. num. 10. ex Dominico, & Franco*; nimirum quod, quando duo sic se habent, vt vnum sit mensura, & alterum res mensa; lex corrigens, vel limitans mensuram, censetur pariter corrigere, ac limitare rem mensam, si eadem ratio militet in vtrisque: cum ergo respectu Monialium mensura obligationis ad obseruanda statuta Ordinis sit subiectio ad ipsum Ordinem, & obligatio ad statuta sit res mensa; eò ipso quod tollitur subiectio ad Ordinem (quo modo verè tollitur, quando Moniales ab eius potestate eximuntur) tolletur & obligatio statutorum, etiam antea editorum; adeoque Moniales amplius non obligabuntur ad eorum obseruantiam. Quod tamen non procedit de obseruantia Regulæ: ad eam enim tenentur Moniales, quantumuis eximantur à potestate Ordinis: quippe quæ hoc ipso quod manent Religiosæ, debent seruare aliquam Regulam; & cum adhuc sint Religiosæ prioris Ordinis, debent seruare Regulam præfati Ordinis: quod non procedit de statutis Ordinis, cum ad illorum obseruantiam non requiratur solum professio religiosa talis Or-

dinis,

dinis; sed actualis subiectio ad illum.

Addo Moniales vouentes regulam S. Claræ v. g. (vt faciunt Capuccinæ Ferrariæ sub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum S. Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam; sed solùm, quando illam violant in materia votorum substantialium religionis, vel alterius voti; quod fortè emittant ex speciali instituto, & contineatur in regula. ita *Peyrinus de R. S. q. 1. c 5. §. noto primò ex S. Thom. 2. 2. qu. 186. ar. 9. ad 1. aliisque* cum quibus sentit *Bordonus c. 1. de profess. q* 48. & probatur, quia vouens regulam non vouet implere omnia, quæ continentur in regula, sed tantùm vouet vitam regularem; quæ consistit in votis substantialibus religionis: aliàs religio, in qua vouetur regula, esset suis religiosis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet minima, quæ ex humana fragilitate facillimè solent violari.

5 Monet autem *Suar sup. tract. 8. l. 1. c 4 num.* 15. quòd, quamuis, moraliter loquendo, non possit reperiri religiosus adeò rectus in substantialibus, seu necessarijs, vt illæsa ea seruare statuat, qui in reliquis sit ita remissus, vt intendat nullam omninò regulam seruare, aut semper & in omnibus transgredi (quod vix potest contingere absque contemptu:) potest tamen facilè inueniri religiosus sic remissus, vt contentus necessarijs nolit esse solicitus de alijs, adeoque statuat non semper seruare regulam; sed solùm quando disciplina ipsa, ac ordo religiosus morali quadam necessitate compulerit; vel quando id fieri possit absque grauamine, ac difficultate; cum quo proposito constat talem religiosum velle in aliquibus actibus, vel secundùm regulam vel vltra illam operari multa opera supererogationis, ac meliora facere; sicque in tali intentione per se, & ex vi obiecti nullum videtur committi peccatum, si regula ordinis ad nullum obliget peccatum. Quæ dicta esse volo, non vt monialibus, alijsue Religiosis occasionem tribuam remissè viuendi, seque exponendi periculo peccandi, sed ne iniiciam laqueum, imponendo periculum peccandi in. vbi verè non est; vt habet ipsemet Suarez.

Dices quid si regula obliget ad culpam venialem tantùm, qualiter peccabit Monialis proponendo frangere illam, oblata occasione?

6 Resp. Secluso periculo grauioris lapsus, & contemptu non peccaturam m. sed solùm venialiter; peccato tamen grauiori in gene-

genere culpæ venialis, ficut enim transgredi talem regulam, est peccatum v. sic & erit id proponere; grauius tamen, quatenus in eo proposito maior malitia includitur, quàm in qualibet particulari transgressione. ita *Suar. n.16.* addens facilè defendi posse in dicto proposito non contineri tot malitias, quot sunt regulæ diuersarum virtutum, sed vnicam tantùm contra generalem rationem obediendi legi; ficut enim obseruationes omnium regularum conueniunt in hac generali ratione: sic transgressio regulæ vt sic præcisè opponitur generali illi rationi, ideoque intentione voluntatis in eam præcisè tendente, ex illa consurgit vna specifica malitia, non autem multiplex; qua de re *Castrus Pal. tr.16. D.4.p.1. n* 4.

Placet hic resoluere dubium olim propositum; an scilicet in casu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus Monialibus vnius Diœcesis, si constet illam in aliquo Conuentu Monialium non fuisse acceptatam à maiori parte Monialium dicti conuentus, aut certè fuisse postea abrogatam, Monialibus aliorum conuentuum maiori ex parte obseruantibus talem legem; an, inquam, ista lex obliget Moniales præfati conuentus.

7 Resp. Videri non obligare; & inde suadetur quòd, quando dicitur acceptatio legis debere fieri à maiori parte communitatis, id non intelligitur de communitate solùm totali (v. g. de toto aliquo regno) sed etiam de communitate particulari, & quidem etsi non sit satis ampla (quod est contra *Baldellum l.5. D. 18. numer. 23.* requirentem in proposito casu, vt communitas sit satis ampla;) qualis vtique est etiam particularis conuentus Monialium vnius diœcesis; quod satis apertè indicat *Bonac. D.1. de legibus q. 1. par. vlt. §.3. num. 15.* dicens communitatem fœminarum posse sua consuetudine ius inducere; cùm ergò lex non obliget, nisi sit acceptata; si moniales vnius conuentus pro maiori parte non acceptent legem aliquam generalem latam à legitimo Superiore pro omnibus Monialibus illius diœcesis; eæ ad illam non obligantur, quamuis Moniales aliorum conuentuum communiter illam obseruent, vtpote ab ipsis acceptatam, & postea non abrogatam: colligitur responsio ex *Bonac. sup. p. 4. num. 33.* pro se citante Glossam, Nauarrum, Azorium, Salas, Valent. Reginald. & alios.

QVAERES III. Ad quam Sacramentorum frequentiam teneantur Moniales ex vi iuris communis.

8 Resp. De rigore præcepti obligantis sub mortali non teneri, nisi

nisi ad confessionem annuam,& communionem in paschate:sicut tenetur alij fideles ex *c.Omnis vtriusq;sexus,de pænit. & remiss.* de consilio autem teneri ad confessionem , & communionem menstruam ex decreto *Concilij Trid.sess.25 c 10.de Regul.* vbi referens in margine Clementinam *ne in agro de statu Mon.* (quæ iuxta dicenda posset ingerere aliquam difficultatem) sic habet: *Attendant diligenter Episcopi,& cæteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium , vt in Constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant , & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant: vt eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter sustinendas.* Quæ verba,si benè perpendantur,indicant Concilium neque imponere præceptum Monialibus, vt singulis mensibus confiteantur, & communicent;neque præcipere, vt illud imponatur;sed solum admonere Episcopos, & Superiores ipsarum Monialium,vt in earum constitutionibus illas moneant de dicta Sacramentorum frequentia : quod est illam proponere per modum consilij , non autem sub obligatione præcepti adstringētis sub mortali,vt apertè colligitur ex verbo *admoneātur.* ita contra *Nauarrū c.21.n.59.*& alios *Miranda q.10 de Monial.art.1.Fagund.præc.3 Eccl.l.1.c.6.n.8. Regin.l 29.n.73.*& alij apud *Tamburinum sup.D.16.q.6 n.2.*

Nec obstat,quòd in citata *Clement.* §. *sanè,* dicitur: *Singulis mensibus tam in monasterijs , quam extra , sublata occasione quacunque ad confessionem saltem semel accedant omnes , & singuli Monachi, & in prima dominica mensis cuiuslibet in monasterijs semper communicent,&c.* quæ verba important non consilium , sed præceptum , nec videntur abrogata per Concilium Trident. quod potiùs, ea allegando in margine, indicat se illa approbare (vnde Caietanus relatus à Miranda putat Moniales teneri sem.l confiteri in mense,etiamsi habeant solùm venialia , idque ad implendum præceptum dictæ Clementinæ : *Sotus verò in 4. d.18.q. 1 art.3.* reijciens hanc opinionem tanquam nimis rigidam docet præceptum positum in præfata Clementina solùm abbreuiasse tempus confessionis pro religiosis, siue Monachis; ita vt, sicut fideles omnes tenentur singulis annis confiteri, si habeant mortalia , sic & Monachi teneantur confiteri singulis mensibus, si mortalia habeant.) Non obstat, inquam; primò quidem quia citata Clementina loquitur de Monachis nigris, ideoque non debet extendi ad alios religiosos,& multo mi-

nus

mus ad Moniales, vt colligitur ex *glossa ibi v singuli*]: secundò quia, estò detur, edictam Clementinam extendi modo dicto; ea fuit moderata per Concilium Trident. suprà; sicut constat ex verbo *admoneantur*, quod adhibet, alioqui indicans se apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam respexisse in côficiendo decreto à nobis relato in præsenti responsione.

Quòd si hìc obiter quęras, an Moniales possint communicare feria sexta parasceue, si occurrat iusta causa; ver. grat. festum Annunciationis B Virginis.

9 Resp. Videri posse: & probatur tum quia hoc est per se bonum nec extat prohibitio in contrarium; non ergò apparet, vnde debeat damnari, ac reprobari: tum quia quod dicitur *in c. sabbato de consecr. dist. 3.* Sacramenta eo die penitus non celebrari, manifestè intelligi debet de sacrificio Missæ, non autem de communione laica: cùm celebrare sacramenta, propriè loquendo non sit ministrare eucharistiam populo, sed eam conficere. ita *Sà v. Euchar. n. 19. Suar. D. 80. de Sacr. sect. 2. Fagundez præcep. 1. Eccl. l. 3. c. 15. n. 16.* alijque quos citat, & sequitur *Diana p. 6. tr. 6. res. 19.* addens ex Vasquez quemlibet ex causa, vel deuotione posse dicta feria sexta communicare: intellige, nisi subsit periculum scandali; quod sine dubio facilè posset caueri.

Addo Moniales, si velint, posse communicare in Missa dici solita media nocte in Natiuitate Domini: idque ex doctrina, quam tradit *Suarez D. 69. de Euch. sect. 4. §. tandem inquiri potest ex Angelo, ac Syluestro, & sequuntur Laym. l. 5. tr. 4. c. 6. n. 19. Fagund. præc. 3. Eccl. l. 3, c. 7. n. 13.* & alij; nimirum seruato ieiunio, secluso scandalo, ac per se loquendo, posse hominem qualibet hora diei communicare; etsi communio frequentius dari soleat vsque ad meridiem, eò quod illud tempus sit opportunius: nulla enim est lex, quę ad hoc obliget; nec consuetudo hactenus ita introducta est, vt præceptum induxerit. quæ doctrina in eo fundatur, quod dies, intra quem licet communicare, computatur à media nocte in mediam noctem.

QVAERES IV. An Moniales teneantur audire Missam frequentius, quàm teneantur alij fideles.

10 Resp. Quòd, quamuis maximè deceat Moniales, aliosque Religiosos quàm frequentissimè audire Missam ob maximum fructum spiritualem inde prouenientem, vt in specie notauit *S. Antonin. 3. p. tit. 19. c. 7. §. 2.* sicque communiter in regulis, seu constitutionibus religionum præscribi soleat quotidiana Missæ auditio;

tio;nihilominus,ſtando in iure communi,Moniales non tenentur frequentiùs audire Miſſam,quàm teneantur alij fideles,nimirum in diebus dominicis,ac feſtis ex præcepto, ſiue communibus toti Eccleſiæ, ſiue proprijs vniuſcuiuſque diœceſis, ideſt ab Ordinario inductis, idque tum ex *cap. omnes, fideles de conſecrat. d.* 1. ſub quo vtique comprehenduntur etiam Moniales, & alij religioſi,cùm etiam ipſi ſint fideles.

Ex occaſione autem obligationis audiendi Miſſam hìc explicatam placet modo proponere aliqua dubia practica de ipſa obligatione,quæ à Monialibus proponi poſſent ſuis Confeſſarijs, vt ſi fortè hi de ijs interrogentur,promptè, ac benè reſpondere valeant.

Dico ergò 1. ad implendum præceptum Miſſæ ſufficere attentionem externam: eo modo, quo *infra q.7. §. moneo igitur* 1. diximus illam ſufficere ad implendum præceptum horarum canonicarum. *Diana p.1. tract.12. reſol.2. ex Coninchio, & Laym. Cardin. de Lugo D.22. n.29. aliiq; ab ipſo citati n.27.*

Dico 2. ad ſatisfaciendum huic præcepto requiri moralem præſentiam in eo conſiſtentem, vt aſſiſtens miſſæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel ſaltem ſociet alios videntes, aut audientes ſurgendo, genua flectendo, ac pectus tundendo cum alijs. *Fagūd. 1. præc. Eccl. l.1. c.7. n.3. ex Sanch. Ledeſma, & Segura;* à quibus non diſſentit *Cardin. de Lugo ſup. n.20.* hinc benè inferens *nu.21.* poſſe impleri hoc præceptum audiendo Miſſam ex feneſtra propriæ domus, ſi audiens inde videat Sacerdotem in Eccleſia ex aduerſo celebrantem, & altare,in quo celebratur,non ita diſtat à feneſtra, vt impediat moralem præſentiam: ſic verè non impediret,ſi diſtantia non ſit vltra 30. paſſus; ſic *Cardinalis*, & meo iudicio probabiliter.

Dico 3. duriuſculum videri damnare de mortali illum,qui interueniret Miſſæ ab offertorio (vnde principium Miſſæ deſumi debet, teſte *Iſidoro*) vſque ad benedictionem Sacerdotis. *Laym. l. 4. tract.7. c.3. n.3. ex Amalario* monens tamen ſe nihil definire contra communem ſententiam; ex Doctorib. enim plures apud *Fagund. c.6. n.2.* cenſent non peccare m. illum, qui a principio Miſſæ omittit vſque ad Euangelium excluſiuè; alij verò apud *Bonacinam D.4. de Sacram. q. vlt, p.11. n.17.* ſuſtinent non peccare m. eum, qui accedit ad Miſſam poſt recitatum Euangelium: ſi reliquum Miſſæ audit vſque ad Euangelium S. Ioannis incluſiuè.

Dico

Dico 4. Monialem, quæ præuidet fore, vt Missam audire non possit per vltimas 3. horas ante meridiem (eò quòd v. g. corripietur febri quartana) si possit absque notabili incommodo præuenire auditionem Missæ, teneri præuenire sub mortali: cùm præceptum Missæ quò ad horam, in qua illa audienda est, non statuat tempus omninò limitatum, sed solùm Missam ea die audiri quacunque hora, moraliter loquendo, id fieri potest: colligitur ex *Lessio l.4.c.2. n.56. Sanch. l.1. mor. c.12. n.32.*

Dico 5. iuxta plures, & graues Doctores relatos à *Diana p. 2. tract. 17. resol. 18.* non videri improbabile Monialem satisfacere præcepto Missæ, si audiat mediam Missam ab vno Sacerdote, v.g. post consecrationem vsque ad finem, audiendo posteà ab alio Sacerdote aliam Missam à principio vsque ad consecrationem exclusiuè: cùm sic audiatur Missa integra, & ordo partium inter se non videatur esse de substantia præcepti; contraria tamen sententia est probabilior, & in praxi regulariter amplectenda. Imò *Diana sup. ex Molfesio Hurtado, & S. Faustο* putat impleri præceptum Missæ, si ea eodem tempore simul audiatur à duobus Sacerdotibus, ab vno à principio Missæ vsque ad consecrationem, & ab alio a consecratione vsque ad finem; additque *p.5. tract. 14. resol. 52. ex S. Fausto* posse quem eodem tempore audire 3. Missas ex triplici titulo diuerso debitas, v.g. ex voto, præcepto Ecclesiæ, ac pœnitentia imposita à Confessario.

Dico 6. Moniales tempore Missæ debitæ ex præcepto Ecclesiæ posse recitare horas canonicas ex debito professionis recitandas, vel alias preces debitas ex voto, aut pœnitentia; cùm in auditione Missæ, ac recitatione precum sufficiat attentio mediocris, ideòque sufficienter eodem tempore attendi possit ad vtramque *Fagundez sup. l.2. c.7. n.10.* pro se adducens alios 9. Doctores; addensque *c.9. num.12.* implere præceptum Missæ illum, qui eo tempore cofitetur sacramentaliter; quòd item probabile putant *Reginald. l. 19. n.14.* & alij docti recentiores, non omninò dissentiente *Suarez D.88. de Euchar. sect.3.* cum ibi dicat, *Quidam putant toto illo tempore* (loquitur de missa) *necessariam esse attentionem ad ipsum Deum vel orando, seu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid simile.*

QVAERES V. An Moniales teneantur curare, vt in suis templis celebretur missa conuentualis quotidie.

11 Resp. Teneri, si commodè possint, & non adsit impedimen-

tū, quod obſtet. & ratio eſt, quòd in *cap. cum creatura, de celebr. miſſ. 5. rubr.* habetur, in Eccleſijs collegialibus quotidiè celebrādā eſſe miſſam conuentualem de feſto, aut de feria iuxta temporis conuenientiam: monaſteria autem Monialium ſunt Eccleſiæ collegiatæ, vt ait rubrica in citato *cap. cum creatura*, ſicque comprehenduntur ſub diſpoſitione dicti iuris. ita *Tambur. ſup. D. 15. q. 6. n. 1.* ex Corduba, ac Sylu. monens Capellanos Monialium debere dicere Miſſam de Sancto, de quo fit Officicium ab ipſis Monialibus (ex miſſali tamen Romano) non verò teneri eam applicare pro benefactoribus viuis, atque defunctis, eſtò religioſi Ordinis id habeant in vſu; vt notarunt etiam *Rodriq. to. 3. q. 6. art. 7. & Portel. de dub. reg. v. miſſa n. 7.*

QVAERES VI An, & quo iure moniales teneantur recitare horas canonicas in choro.

12 Reſp. Teneri, ſi ſint ex deputatis ad chorum: idque non ex vllo præcepto canonico, quod extet, ſed ſolùm ex peculiari inſtituto, ac conſuetudine vbique recepta: vt colligitur ex *Clem. 1. de celeb, miſſ. c. dolentes tit. eod.* ita *Mirand. q. 9. de Monial. ar. 6. Lezan. to 1. c. 25. n. 13. Tamb. ſup. q. 1. nu. 2.* & alij, patetque ex dictis, ſi aduertero cum *Suarez l. 4. de hor. canon. c. 10. nu. 15.* ex obligatione chori in toto corpore monaſterij exiſtente non ſufficienter naſci obligationem chori in ſingulis Monialibus: hæ enim vi legis obligantis ſub mortali non tenentur recitare diuinum Officium in choro, niſi ſpeciali conſtitutione id ipſis præcipiatur; vnde *Caiet. v. horæ canonicæ ait: Vbi contemptus deeſt, & propter meam abſentiam non notabiliter læditur diuini cultus officij, & Prælati diſſimulant, non incurro m. peccatum ex hoc quòd deſum horis canonicis in Eccleſia mea; quia contra præceptum iuris poſitiui propriè non venio, nec notabile damnum infero diuino cultui.* quod approbat etiam *Tamburin. nu. 3.* his verbis: *Quando Superior non imponit ſpeciale, aut perſonale preceptum, non eſt talis obligatio* (videlicet frequentandi chorum) *in ſingulis ex præcepto*; ſed de hoc plura *Suar. vbi ſup. n. 7. 8. 9. 15. & 16.*

13 Moneo ſolùm ex *Rodriq. tom. 3. q. 6. art. 6.* Leonem X. quo ad obligationem perſoluendi diuinum Officium in choro decreuiſſe, etiam ſanas Moniales S. Claræ non teneri ſemper Officium huiuſmodi in choro perſoluere, ac exonerando conſcientiam ipſarum Monialium diſcretioni Abbatiſſarum pro tempore exiſtentium commiſiſſe, vt quando, & quomodo, ſiue cum

qui-

quibus sit hæc remissio, siue exemptio toleranda, solerter inuigilent.

Accedit quòd, cùm *Suar. sup. c. 15. n* 13. dicat Prælatos posse ex iusta causa dispensare quo ad tempus statutum recitandi horas in choro; sic, occurrente iusta causa, idem præstare poterunt & Abbatissæ quo ad Moniales sibi subditas: cùm etiam ipsis occurrere possit casus taliter dispensandi, nec adsit ratio eis negandi hanc potestatem.

QVAERES VII. An, & quo iure Moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum faciendam, si non possint, aut nolint interesse choro.

14 Resp. Teneri, si sint ex deputatis ad chorum; patetque tum ex communi sensu Doctorum, qui in moralibus maximi debet æstimari (cùm raró bene loquatur qui contrà omnes loquitur, vt ait *Bald. cons.* 112. *l.* 2.) tum ex antiquissimo vsu omnium ferè Monialium & quidem inducto tanquam ex obligatione iuxta regulas à Doctoribus tradi solitas ad dignoscendum, quæ consuetudo inducta sit ex obligatione, & quæ ex deuotione: tum quia talis obligatio est communis omnibus religiosis addictis choro; ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro: cùm etiam ipsæ verè sint religiosæ. ita *Rodriq. to.* 1. *q.* 42 *ar.* 20. *Miranda. sup. Sotus l.* 10. *q.* 5. *art.* 3. *Diana p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 96. alijque communiter contra Angelum, & Aragonam, apud *Tamb. nu.* 8. docentes Religiosum non peccare m. nisi omittat diuinum Officium ex consuetudine, vel contemptu: à quibus non omninò dissentiunt Tamburin, & Rodriq. relatus à Diana: cùm nostram sententiam dicãt esse communiorem, & meliorem, sic innuentes oppositam esse communem, ac bonam: at hoc mihi non placet, quamuis Diana apertè non reprobet dicens solùm se id remittere alijs iudicandum. *Reginald. certè l.* 18 *num.* 140. dicit quòd, licèt aliqui dubitarint de præfata consuetudine, tot tamen eam testantur, vt temerarium sit ipsam negare: præsertim, cùm is de illa sensus sit, & consensus virorum bonorum, vt Monachos, ac Moniales contrauenientes damnent de peccato, non minùs, quàm Diaconos, & Subdiaconos; quos ipse *Reginal n.* 136. probat teneri ad horas canonicas priuatim recitandas solùm ex consuetudine præscripta. Non refert, quod aliqui Doctores graues sustinét Moniales non teneri extrà chorum recitare horas canonicas: siquidem, teste *Suar. l.* 7. *de leg c.* 8. *n.* 7. non videtur tutum in re morali discedere à receptissima sententia; præsertim si materia ex

iure positiuo pendeat (adde tu vel ex consuetudine) præterquam quod, vt sententia aliqua dicatur practicè probabilis, non sufficit multitudo Auctorum sine ratione, aut fundamento probabili; maximè in re, quæ multum potest vrgere contra bonos mores; vt rectè aduertit idem *Suarez l.2. de diebus festis c.14. n. 2.* Ad quod faciunt quæ habet *Baldellus l.4.d.11. nu.14. ex Sanchez, & Salonio*, eos scilicet, qui non sunt satis versati in materiis moralibus, non posse tuta conscientia sequi id, quod inuenerint in vno, aut alio Doctore antiquo: quia possunt timere, ne id sit antiquatum ex aliquo posteriori decreto, aut aliter sit factum improbabile. Quæ benè aduertant ij qui probabile putant, quidquid inueniunt apud aliquem Doctorem, minùs benè attendentes interdum occurrere multa falsa probabiliora veris.

Cum *Angelo, & Aragona* superiùs relatis sentiunt *Marchantius to.2.part.2.tit.3.sect.1.q.2. & Lessius in resol.casuum post p.2.S.Thomæ v.horæ canonicæ casu* 14. relati à *Diana p.9.tr.6. res.7.* probantque suam sententiam pluribus rationibus, & maximè ex eo quod, etsi constet de consuetudine, qua Moniales solent publicè canere horas canonicas; non tamen satis constat de consuetudine, qua singulis Monialibus imposita sit obligatio dicendi horas priuatim sub mortali: præterquà quod talis cōsuetudo solùm potuit induci opinione hominum putantium se in hoc obligari sub mortali, & iudicantium se mortaliter peccare, si omittant; talis autem obligatio facilè tollitur, si ostendatur opinationem illam non niti solido fundamento: quo modo ante *Sotum* communis erat opinio omnem beneficiarium quotidie teneri ad horas, etsi beneficium solùm 2. aut 3. aureos ei penderet; sicque consuetudine, & Doctorum opinione tenebantur sub mortali; cùm postquam Sotus docuit oppositum, passim cœpetit rigida illa opinio exolescere: quod etiam euenit quo ad obligationem recitandi matutinum ante Missæ celebrationem, vt patet.

15 Dixi sub initium responsionis *si sint destinatæ ad chorum*, quia de Monialibus, quas vocant Conuersas, dicendum est eas nequaquam teneri ad horas Canonicas; quamuis alias teneantur recitare quotidie certas preces in regula præscriptas, aut certè legitima consuetudine inductas (quas appellant officium laicarum) Puto tamen, & mecum idem senserunt viri docti à me consulti, huiusmodi obligationem non esse sub peccato m. quo modo est obligatio recitandi horas Canonicas respectu Monia-

lium

lium choro addictarum;& ratio est,quòd ista obligatio oritur ex consuetudine inducta tanquam obligatoria; illa verò prouenit ex regula religionis, quæ communiter quo ad hoc non obligat ad culpam, sed solùm ad pœnam: quæ ratio confirmari potest ex communi sensu ipsarunimet monialium, qui est optimus legum interpres.

16 Quin etiam Clemens VII. teste *Casarubio in comp. v moniales nu.* 30. concessit viuæ vocis oraculo Monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, vt, si quæ illarum ob imperitiam nesciant perfectè recitare diuinum Officium, iudicio Prælati, Confessarij, aut Abbatissæ satisfacere possint obligationi recitandi horas Canonicas, dicendo Officium Sororum laicarum. Vbi notandum est, quòd si Monialis admissa ad vsum talis indulti postea omitteret recitare præfatum Officium Sororum laicarum, non peccaret mor. cum ea perinde se habeat, ac Monialis conuersa, sicque in ea locum posset habere doctrina tradita de Monialibus conuersis, §. *praced.* nec obstat, quod subrogatum sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur; siquidem hæc regula varias patitur limitationes, vt benè aduertit *Nald. v. subrogatum num.* 2. dicens in specie illam non procedere, quando subrogatum, & id, in cuius locum subrogatur, sunt diuersæ qualitatis: quod euenit in casu nostro: vnde non valet dicere, Monialis addicta choro tenetur sub mortali recitare horas Canonicas; ergò & sub mortali tenebitur recitare Officium Sororum laicarum, vtpote subrogatum in locum horarum canonicarum vi præfati indulti; quanquam hoc indultum cùm fuerit concessum viuæ vocis oraculo, posita generali reuocatione viuæ vocis oraculorum, iam non subsistat, nisi demus aliunde reuixisse iuxta dicenda infrà *c.*10.*nu.*76. Quanquam hæc doctrina minùs necessaria videatur: cum Innoc. IV. per *bullam* 10. dictis Monialibus indulserit, vt casu, quo ex rationabili occasione recitare non possint horas canonicas, satisfaciant recitando Officium sororum laicarum. Verba autem bullæ sunt hæc: *Et quæ* (loquitur Papa de Monialibus choristis) *occasione rationabili non possunt aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster.* Vbi noto, quod cum iuxtà dicta superiùs omnes Moniales choristæ ex consuetudine teneantur recitare horas canonicas: hoc ipso quod Papa declarat Moniales S.Claræ satisfacere recitando Officium ororum laicarum (etsi eæ sint choristæ) si ex rationabili occa-

ſione non poſſint recitare horas canonicas : cenſetur diſpenſaſſe ſuper præfata conſuetudine, conceſſo ipſis ad id ſpeciali priuilegio relato in earum regula; quæ tota inſeritur in dicta bulla. Quod priuilegium, vt hic, & nunc ſuffragetur Monialibus, non petit licentiam,ac conſenſum Superioris(vt conſtat ex illis verbis *liceat eis, ſicut aliæ ſorores, dicere Pater noſter*, nulla limitatione appoſita; & ſuffragatur etiam in caſu, quo horarum canonicarum recitatio fieri poſſet ſine graui difficultate; vt colligitur ex illis verbis, *occaſione rationabili*; & ſuadetur ex eo, quod dictum priuilegium eſſet illuſorium, ſi ſolùm ſuffragaretur in euentu, quo illa rationabilis occaſio eſt talis, & adeò grauis, vt ex ſe ſufficiat ad excuſandum ab onere recitandi horas canonicas; tunc enim abſque vllo priuilegio non eſt opus ſupplere alijs precibus · ſicque præfatum priuilegium concedens, vt tunc poſſint recitare Officium ſororum laicarum, eſſet oneroſum; quod non eſt admittendum.

Videtur autem dictum priuilegium ſuffragari etiam Monialibus aliorum Ordinum per viam generalis communicationis:non enim apparet, cur dici debeat non comprehenſum in illa; cùm non conſtet de exceptione, nec probetur illud indigere ſpeciali nota, vt communicatum cenſeatur, quòd ſi non eſt in vſu, id fortè prouenit quia Moniales illud ignorant, vel quia neſciunt, an habeant communicationem priuilegiorum. Quæ rationes videntur ſuadere dictum priuilegium poſſe,per viam communicationis etiam ſuffragari viris religioſis quorumcumque Ordinum habentium communicationem priuilegiorum; cùm iuxta dicenda *c. 9. q. 3.* viri Regulares fruantur priuilegijs in ſpecie conceſſis Monialibus; & non appareat, cur ij debeant excludi à communicatione huius priuilegij particularis. Intellige, ſi viri regulares communicationem priuilegiorum habeant adeò amplam, vt ſub ea probabiliter cenſeri poſſit comprehenſum Innocentij indultum: ad quem effectum ij debebunt conſulere propria priuilegia. Addò per verba illa *rationabili occaſione*, quæ ſunt in dicto indulto, poſſe intelligi, reſpectu quidem Monialium hos caſus; nimirum ſi monialis ſit ſcrupuloſa circa diuini Officij recitationē; ſi minùs expeditè ſciat legere ex Breuiario, ſi ſit defatigata ex aliquo labore extraordinario; ſi præ manibus habeat extraordinariam aliquam occupationem,quæ illam angat, & ſimiles: reſpectu verò virorum regularium etiam hos alios caſus; ſi actum litterarium extraordinarium habituri ſint; ſi cen-

si concionentur in Quadragesima cum labore non ordinario (idque etsi non concionentur quotidie) si confluat magna frequentia pœnitentium ad confitendum; si sint lassati ex itinere, aut concione, aut alia de causa consimili; si sint conualescentes (ita tamen vt sine graui dispendio possent recitare horas canonicas,) & alios similes casus.

Indultum autem Clemen. VII. confert ad effectum vt Monialis nouitia, quæ sub finem nouitiatus reperitur minùs sufficienter instructa circa recitationem horarum canonicarum, possit ad tempus dispensari modo dicto ad recitandum Officium Sororum laicarum; vsque dum scilicet sciat benè recitare horas canonicas: & hoc ne vlteriùs ei hac de causa differatur religiosa professio. Ducor quòd, vbi maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur *arg. c. ex p. 27. de decimis*: ac proinde, si Prælatus Monialium siue sæcularis, siue regularis vi dicti indulti potest modo dicto dispensare in perpetuum, à fortiori poterit dispensare etiam ad tempus, si iusta occurrat causa; qualis in præsenti casu re vera occurrere videtur. ita in facti contingentia interrogatus respondi, & responsio à viris doctissimis fuit posteà approbata.

Monet autem *Tamb. nu.* 13. quòd, cùm Clem. VII. concesserit per bullam Clericis Regularibus, vt tempore grauis ægritudinis satisfacere possint obligationi diuini Officij, orationem Dominicam semel recitando in die & septies salutationem Angelicam; hoc eodem priuilegio vti possunt Moniales, si communicent de priuilegijs Mendicantium; vt verè communicant.

17 Cœterum, quia in praxi plura, & grauia dubia de recitatione horarum canonicarum occurrere possunt Monialibus, vt earum Confessarij de ijs rogati illa facile soluere possint, aliqua hic breuiter notabo.

Moneo igitur 1. non esse improbabile ad implendum præceptum diuini Officij, sufficere attentionem externam: quæ in eo consistit, vt recitans tunc non se occupet in actu externo incompossibili cum attentione orationis: sicque recitans, si in ipsa recitatione diuagetur solùm quo ad actum internum, etsi consultò id faciat, non peccat mor. ita docent 10. grauissimi Doct. relati a *Sanch. l 7. conf. c. 2. d.* 28. *nu.* 6 & alij adducti à *Diana p.* 2. *tr.* 13. *ref.* 2.

Moneo 2. iuxta 16. Doctores magni nominis relatos à *Diana ref.* 3. recitantem Officium pro Officio, etiam sine causa, &

ex quadam accidia animi, vt faciliùs, ac breuiùs Officium absoluat, peccare solum venialiter; vt si dicatur Officium de Sancto loco Officij de Feria. quamuis *Diana p.5.tr.5.res.26.* hanc doctrinam limitet (& meo iudicio benè) nisi dicatur Officium Resurrectionis. Non enim censeo posse admitti quod ait *Caramuel in reg. D. Benedicti D.139.nu.1387.* nimirum quærentem dedita opera Officium totius Breuiarij breuissimum, & semper illud recitantem, adimplere præceptum diuini Officij secundùm substantiam, & deficere quò ad modum; ideòque peccare venialiter, non mortaliter. Nomine autem Officij breuissimi totius Breuiarij non potest non intelligi Officium Resurrectionis; cùm hoc sit Officium totius Breuiarij breuissimum, vt benè notauit *Diana p.7.tract.11.res.7.* Quamquam *Caramuel. inferiùs D.106 nu.1438.* obseruans P. Suarez ferè omnibus diebus, octodecim horis studuisse, & dubitans, qualiter reliquis sex horis diei potuerit comedere, dormire, Missam celebrare, & dicere horas canonicas; hoc ipso quòd ait illum fortè singulis diebus recitasse Officium Resurrectionis; & id viros occupatissimos laudabiliter facere, sic apertè declarat se existimare licitum esse loco Officij currentis recitare quotidie Officium Resurrectionis. Quod autem dicitur de Suarez, putò improbabile; cùm, teste *Allegambe in Bibliotheca Scriptorum Societ. v. Franciscus Suarez*, is quotidie oraret per duas horas cum dimidia: & interdum diceret, si ipsi necessitas imponeretur amittendi vel horam orationis solitam fieri quotidie à Religiosis Societatis, vel scientiam tot annorum labore acquisitam, æquiori laturum animo huius, quam illius amissionem. quo modo enim Suarez recitando quotidie Officium Resurrectionis subtraxisset tempus orationi debitæ ex præcepto Ecclesiæ, qui quotidie per duas horas cum dimidia vocabat orationi, quam sine vllo peccato omittere poterat? malo igitur potiùs dubitare, num sit verum illum studio vacasse quotidie 18. horis, quàm suspicari illum loco Officij currentis quotidie Officium Resurrectionis recitasse.

Moneo 3. ex *Diana p.2. tract.12.resolut.4.* pro se referente 10. Doctores grauissimos, interrumpentem Diuini Officij recitationem, etiam sine causa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare mor. (immò nec venialiter, si interruptio fiat ex causa) sed solùm teneri supplere omissa: cum sic verè saluetur substantia recitationis Diuini Officij.

Moneo 4. recitantem Matutinum diei sequentis, antequam absol-

absoluat Officium diei præsentis, non peccare mor. etsi id faciat sine causa; immò nec venialiter, si cum causa. ita *Diana res.15.ex Suar.Vasq.Reginal.& Villalobos.*

Moneo 5. recitantem horas Diuinas syncopando non teneri repetere illas, nisi notabiliter sensum verborum corrumpat; quòd rarò accidere notat *Diana resolut. 22.* citans pro hac doctrina *Filliucium, Azorium, ac Villalobum*: cum quibus sentit *Sanch. supra d.17.* notans *num.3.* non oportere Clericos, nimis esse scrupulosos casu, quo putant se non integrè pronunciasse, vel aliqualiter syncopasse; vel verba aliqua solo gutture dixisse; nisi defectus sit valdè notabilis.

Moneo 6. ex *Sanch.d.34.* pro se referente *Nauarrum, Sandoual. Angles, & aliquos iuniores*, recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit se dixisse; modo non recordetur se non dixisse, & coniecturam iustam habeat credendi quòd dixerit: qualem videtur habere is, qui scit communiter se non errare in tali hora: Immò addit *Sanch. num.4.* recitantem in hoc casu malè facere, si repetat: cum det locum scrupulis; &, si recordetur se incœpisse Psalmum, lectionem, aut talem horam, & posteà casu distractus inuenit se in fine talis horæ; legendo ex Libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non solet errare; iustè potest credere se totum dixisse, & vltrà progredi.

Moneo 7. recitantem Diuinum Officium cum alio priuatim satisfacere, si lectiones omnes audiat à socio nullam ipse dicens. ita *Diana sup.res 12.ex Villalobos*, & conformiter praxi.

Moneo 8. ex indulto Leonis X. Monialibus, & alijs horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus; & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, si post recitationem deuotè dicant hanc orationem: *Sacrosanctæ, ac indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Domini nostri Iesu Christi humanitati, & Beatissimæ, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ fœcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumque vniuersitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum nunc, & semper, & per infinita sæcula sæculorum. Amen.*

Vers. *Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium.*

Resp. *Et beata Vbera, quæ lactauerunt Christum Dominum: Pater noster: Aue Maria.*

Hanc autem orationem placuit hìc afferre, vt Confessarij Monia-

Monialium omninò curent, vt post vnamquamque recitationem diuini Officij eæ assuescant recitare, sicque fruantur gratia à Leone X. vigore illius concessa: ad cuius gratiæ consecutionem puto requiri quod dicta oratio post diuini Officij recitationem dicatur, ita vt prudentis viri iudicio orationis præfatæ recitatio moraliter coniuncta reputetur cum recitatione diuini Officij: seu (quod idem est) antequam recitans diuertat ad actiones extraneas. Quod puto non procedere in casu, quo quis velit obtinere simile beneficium ex concessione Gregorij XV. facta in Indulgentijs quinque Sanctorum (vt vocant) recitando Psalmum *Laudate Dominum omnes gentes*; cùm enim in concessione dicatur recitantes Psalmum prædictum supplere omnes defectus inaduertenter (idest solum cum semiplena deliberatione, seu aduertentia ad rationem mali quæ importat defectum plenæ deliberationis) commissos in recitando Officio, celebranda Missa, aut in alijs operibus spiritualibus ea die peractis; ad consequendum hoc beneficium videtur sufficere, quod in fine diei dicatur præfatus Psalmus post recitatum Officium, celebratam Missam, & alia spiritualia opera facta; id namque suadet particula *ea die*, & quod sumus in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari.

Notat autem *Bordonus to.1.resol.29.n.27.* ad obtinendam præfatam remissionem defectuum, requiri 1. quod ij defectus sint solum veniales; cum ea oratio, etiam ex voluntate Papæ non possit remittere culpam mortalem: 2. quod is, cui fieri debet remissio, non sit in mortali; cum non remittantur venialia manentibus mortalibus: 3. quod ille ad dictam remissionem se disponat saltem per actum attritionis sufficientem ad destruendum peccatum veniale; siquidem hæc oratio remittit præfatos defectus quo ad culpam quatenus est sacramentale; sacramentalia autem non deleant venialia ex opere operato, cum non sint instituta à Christo; sed ex opere operantis, idque mediante actu attritionis excitato per sacramentalia: vt habet communis Doctorum sententia; vnde hæc oratio remittit defectus veniales commissos in recitatione Horarum per modum cuiusdam Sacramentalis, non autem indulgentiæ, quæ nunquam remittit culpam, sed solùm pœnam culpæ iam remissæ.

Addit *Bordonus nu.* 28. si hæc oratio in Choro recitatur ab vno tantum (v.g. ab hebdomadario) in fine cuiuslibet horæ, siue etiam in fine omnium horarum vnica vice, eam prodesse omnibus,

bus,qui in choro recitarunt,ac si à singulis diceretur: cum fauores animæ debeant ampliari,& fauor præsentis concessionis nulli præiudicans multum prosit priuilegiato:putatque illam,etsi facta sit viuæ vocis oraculo,durare etiam modò; cum ea solum viuæ vocis oracula sublata fuerint, quæ aliquo modo alteri præiudicare poterant,qualis non est concessio præsens.

Moneo 9.Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas eiusdem diei,vnicum peccatum m.committere, loquendo de omissione externa:cùm violet vnicum præceptum, quo vnicum integrum Officium constans 7. partibus integratur. Quod non procedit de omissione interna; siquidem actus interni multiplicantur cum morali interruptione: adeòque tot erunt peccata, quot repetitę voluntates cum morali interruptione vnam, aut plures horas omittendi: immò non pauci Doctores probabiliter sustinent (etiam loquendo de omissione externa,)tot esse peccata,quot horæ omittuntur; quod ab alijs probabilius negatur; & nos etiam negamus cum *Nauarro, Vasq.Suar. Bonac. & Garcia relatis à Castro Palao tract.7.D.2.p 5 n.1.*cum quibus sentit *P.Tiberius in instr.ordinand q 89.*addens ex communi Doctorum sententia omittentem horas teneri in confessione exprimere quot horas omiserit: quod tamen dicit *Diana p. 2. tract. 13. resolut. 5* debere negari ab ijs, qui sustinent in confessione circumstantias aggrauantes non esse necessariò exprimendas;sicque iuxtà hos Doctores sufficit omittentem plures horas dicere in confessione *Peccaui mortaliter in omissione diuini Officij.*

Addo hic obiter (quod non reperi decisum ab vllo Doctore) omittentem Officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum,& Officium de octaua omnium Sanctorum,videri non improbabile quòd faciat vnicum peccatum: cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum vnius:in quo mecum sensit P.Zanettus, addens de rigore contrarium esse sustinendum. Quamuis non desint docti Recentiores, qui ducti rationibus adductis à *Diana p.4.resol. 243.* putant obligationem recitandi Officium Defunctorum in die Commemor. defunctorum no esse sub peccato;quod etiam sustinent alii relati ab ipso Diana, & fortè temporis progressu alii id admittent vt probabile, & absque formidine id sustinebunt: sicut de facto tanquam probabile à pluribus recentioribus modò sustinetur Litanias in diebus Rogationum posse omitti ab iis,qui non intersunt processionibus; quod antea non audebant asserere. Dissentit *Diana*

p.9.

p.9. tr.7. resol.29. dicens me videri nimis propensum ad declarandum consuetudinem recitandi Officium Defunctorum die 2. Nou. non obligare sub mortali: at non video vnde colligat tantam hanc meam propensionem: cum ego solùm dicam quod sicut in aliis materiis, temporis progressu Doctores posteriores amplexi sunt aliquas opiniones absolutè probabiles, quas antiquiores non ausi sunt proponere vt tales: idem fortè eueniet in præsenti materia: hæccine est nimis esse propensum ad declarandum præfatam consuetudinem non obligare sub mortali?

Addit *Diana p.9.tr.7.resol.67.* obligatum ad Horas canonicas, si eas recitet lingua italica, seu vulgari satisfacere præcepto recitandi, cum recitet omnia verba quo ad substantiam; peccare tamen grauiter, eò quod sine dispensatione mutet antiquum, & communem vsum Ecclesiæ; quæ proinde in *Tridentino sess.22. cap.8. & can.9.* decreuit Missam non dici lingua vulgari; & in Indice librorum prohibitorum interdixit vsum Bibliorum lingua vulgari scriptorum: sic *Diana* alioqui concedens Horas posse sine vllo peccato dici lingua hebraica, aut græca, etiam sine causa; cum sacræ Scripturæ lingua hebræa, græca, ac latina semper habitæ sint, & Apostoli Euangelium his solum linguis scripserint, etsi haberent donum linguarum: vnde *Sa v. horæ canonicæ num.10.* dicit posse quem recitare Horas lingua, qua velit, vti græca, vel hebræa. A *Diana* dissentiunt *Bonac. de hor. can. D.1.q.3.p.1.num.15. & Escobar à Corro de hor. can. q.4. §.2. num.5.* sustinentes diuinum Officium posse recitari quacumque linguâ, latina, vulgari, hebræa, græca, aut alia; cum id nil referat quoad substantiam præcepti consistentem in significatione verborum, quæ est eadem in quauis lingua: qua de re *P. Baldellus tom.2.l.3.d.21.num.23.*

QVAERES VIII. An Moniales possint, & teneantur recitare Officia propria Sanctorum.

18 Resp. Posse, & teneri, si immediatè subijciantur Prælatis proprij Ordinis; sic enim & gaudent priuilegijs concessis suo Ordini; inter quæ adest facultas recitandi dicta officia, &, cùm subiaceant iurisdictioni Ordinis, tenentur implere ea, quæ præscribuntur à Prælatis illius; cujusmodi est etiam recitatio illorum officiorum: si verò exemptæ sint à potestate suorum Prælatorum regularium, & immediatè subdantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci; tunc possunt quidem ea recitare, cùm non deceat eas priuari priuilegijs sui Ordinis, non tamen tenentur, cùm sic ex-

emptæ

emptæ sint à potestate sui Ordinis, ideoque non teneantur obseruare statuta, & consuetudines illius, ita docti recentiores à me consulti; à quibus videtur dissentire *Rodriq. sup. q. 42. ar. 21.* dum ait, quòd, cùm Fratres Ordinis Minorum possint recitare officia de Sanctis sui Ordinis ex priuilegio ipsis concesso, & quilibet cedere possit iuri suo; ij poterunt priuatim recitare de Sanctis occurrentibus in Calendario Romano, omisso officio de sancto sui Ordinis; quamquàm, cùm dicat *priuatim*, videtur indicare secùs dicendum de publica recitatione officij in choro; cùm sic renunçietur ius, prout tangit Ordinem, & consequenter renunciatio illa cedat in præiudicium tertij, ideoque sit illicita.

QVAERES IX. An Moniales teneantur recitare extra chorum officia Defunctorum, quæ pro Benefactoribus solent certis diebus recitari in choro, si ex tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad chorum.

19 Resp. Non teneri, & quidem etiamsi dicta officia recitari debeant ex obligatione iustitiæ (v.g. titulo legati ad hunc finem relicti.) moueor quòd obligatio recitandi illa officia non afficit singulas Moniales, vt singulas, sed vt faciunt corpus vnum morale; quo modo *quæst. 6.* diximus obligationem recitandi horas Canonicas in choro non afficere singulas Moniales, vt singulas, sed prout constituunt vnum corpus morale, quod vocamus monasterium; sicut ergo obligatio ista recitandi horas in choro cumulatè impletur, licèt aliquæ Moniales non intersint: ita & plenè satisfiet obligationi recitandi illa officia, si de facto à Monialibus recitentur in choro, estò non omnes tunc intersint; cùm sic verè dici possint recitata officia à monasterio, & impleta mens benefactorum: quos suppono voluisse imponere obligationem dictorum officiorum Monialibus eodem prorsus modo, quo solent imponi monasteriis virorum religiosorum; constat autem quòd si quis eorum non intersit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideò ea priuatim recitat, nec vllum sibi facit de hoc scrupulum. Nec obstat, quòd Moniales non recitantes horas in choro tenentur eas recitare, extra; siquidem lex ipsis præscribens recitationem horarum in choro, ita illas obligat, vt, si eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra; quod non euenit in præsenti casu, vt constat ex modò dictis. Quo modo ait *Suar. tom. 4. de relig. tract. 10. l. 8. cap. 2. num. 4.* Religiosos nostræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris non interessentes recitationi Litaniarum sic

solitæ

solitæ à nostris in communi; non teneri posteà per se dicere priuatim: cùm solùm teneantur illas dicere cum Communitate, & alioqui ab hac obligatione simpliciter fuerint excusati. Immò addit *Suarez* hoc procedere etiam in casu, quo ij contra obligationem obedientiæ omittant interesse dictæ recitationi: quamuis enim imperfectè egerint, tamen iam cessat materia illius obligationis, seu obedientiæ; nec tenentur aliam substituere loco illius: sicut non ieiunans die præscripta ab Ecclesia non tenetur ieiunare alia die.

Addo non esse improbabile moniales in diebus Rogationum minimè teneri recitare Litanias priuatim, etsi non intersint processioni; cùm de facto id concedant *Diana par. 3. tractat. 12. resolut. 42.* ex Macigno, Vasquez, & Molfesio, aliique docti recentiores generaliter de obligatis ad horas Canonicas, nec appareat vlla ratio id negandi de Monialibus, vt patet: contraria tamen sententia est communis, & probabilior.

Quòd si quæras, an Moniales peccent, si omittant recitare preces, quæ interdum ab Abbatissa præscribuntur recitandæ priuatim pro Benefactoribus, aut alia occurrenti necessitate.

20 Resp. Videri non pecaare, cùm impositio talium precum non soleat transcendere obligationem simplicis regulæ, aut obedientiæ; sicut in simili notauit *Suar. to. 4 de relig. tr. 9. l. 8. c. 2. n. 4.* loquens in specie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Iesu iniunguntur dicendæ pro Defunctis, aut Fundatoribus: quare, nisi constet huiusmodi preces indici siue ex obligatione iustitiæ legitimè imposita monasterio, siue ex præcepto obligatorio; Monialis eas omittens non peccabit, saltem grauiter.

QVAERES X. An, & quo modo Moniales teneantur deferre Habitum religiosum, immò, & Tonsuram ipsarum statui conuenientem.

21 Resp. Teneri deferre, & habitum, & tonsuram; habitum quidem ex *cap. 2. ne clerici, vel monachi in 6* vbi districtiùs inhibetur, *ne de cætero aliquis quamcunq; Religionem tacitè, vel expressè professus in scholis, aut alibi temerè habitum religionis suæ dimittat: si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto*: tonsuram verò ex *Clem. attendentes de statu monachorum*, sicut ex Glossa, ac Panormitano aduertit *Sylu. v. clericus 2. n 1.* dicens, quòd etiam Moniales deferre debent tonsuram capillorum inferiùs vsque ad aures, & quidem quòd spectat ad obligationem defe-

rendi

rendi habitum religiosum, dicit *Suar. sup. tract. 8. l. 1. cap. 5. nu.* 18. ex vi iuris communis illam non esse sub mortali; cùm iura, quæ eam inducunt, non indicent rigorosum præceptum, nec communi vsu, ac consuetudine taliter interpretentur: quare quo ad hoc consuli debet regula vniuscuiusque Ordinis, & ex ea colligi debet qualitas præsentis obligationis. Certè *Diana p. 5. tract. 14. resol. 72.* ex Fabro, & alijs docet religiosos ob æstum, aut ad dormiendum deponentes religiosum habitum non peccare mor. cùm debitum, quòd habent regulares vtendi semper suo habitu, non sit necessitatis, sed honestatis: quæ ratio probat idem dicendum in casu, quo deponatur habitus ad alios similes effectus (v. g. ad meliùs currendum, ad faciendam aliquam repræsentationem ludicram:) & procedit tam quo ad Moniales quam quoad viros religiosos.

Accedit, quòd, etsi demus cum *Suar. D. 23. de censur. sect. 4. num. 34.* & alijs, quos refert, sed non sequitur *Sanch. l. 6. mor. c. 8. num. 62. & 63.* religiosum retinentem habitum sui Ordinis, sed illum ita occultantem absque iusta causa, vt exteriùs nullo modo appareat, non incurrere præfatam excommunicationem; oppositum nihilominùs dicendum videtur de religioso, qui suum habitum plicatum gestaret sub brachio, alia veste extranea superindutus: cùm in tali casu adsit non solùm occultatio habitus, sed etiam dimissio, & quidem non solùm moralis, sed etiam physica, ac temeraria (vt suppono) dans ansam vagandi; quæ requiruntur, & sufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, nisi excuset materiæ paruitas: vt si habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam: quod in specie notant plurimi DD. apud *Sanch. num. 55.* hoc idem *nu. 56.* concedentem etiam in casu, quo dimissio fiat ex causa turpi, v. g. ad fornicandum.

QVAERES XI. An, & quo modo teneantur Moniales seruare clausuram.

22 Resp. Teneri seruare eo modo, quo ostendimus *cap. praeced. per totum.*

QVAERES XII. Ad quæ ieiunia teneantur Moniales de iure communi.

23 Resp. Teneri solùm ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia; cùm in iure communi non reperiatur vllum ieiunium peculiariter iniunctum Regularibus, nedum solis Monialibus: cum alioqui de Monachis in *Clem. exiui de verb. signi-*

 ficat.

ficat. dicatur Monachos propter ieiunia instituto Ordinis, & regulæ indicta liberos non esse à ieiunijs ecclesiasticis, quæ Christiani obseruare debent. Dixi de *iure communi*; quia de iure particulari tenerentur Moniales seruare ieiunia præscripta in propria regula, & quidem sub mortali, si ea obliget ad culpam mortalem.

Solùm esse posset difficultas, an Moniales iure communi teneantur seruare ieiunium Aduentus (vt vocant.)

24 Resp. Quòd, cùm ieiunium sacri Aduentus (vt vocant) non obliget Religiosos, & Monachos de iure communi, sed apud eos manserit partim ex proprijs institutis, partim ex vsu, ac more, vt notauit *Azor. p. I. l. 7. c. 27. q. 3*, ex propria regula, aut consuetudine, vel statutis sui Ordinis possint, & debent Moniales colligere, num ipsæ teneantur sub mortali seruare ieiunium Aduentus, nec ne; nam de iure communi eæ non tenentur sub peccato mor. ad ieiunia Aduentus.

An autem Moniales quinquagenariæ eò ipsò excusentur à ieiunijs tum communibus Ecclesiasticis, tum præscriptis in regula proprij Ordinis.

25 Resp. Quòd cùm *Sanch. l. 7. de matr. D. 32, nu. 17.* consultis viris doctis dicat, se, dum aliud non apparuerit clariùs conuincens, tanquam probabiliorem eligere opinionem, quæ sustinet indiscriminatim de ætate viri, & fœminæ ad excusandum à ieiunijs loquendum esse, nec quidquam à ratione deuium, aut alienum à probabilitate dicturum eum, qui fœminas quinquagenarias excusaret à ieiunio (etsi tandem sic concludat, *Verum tamen, licèt prædicta ostendant eam opinionem esse probabilem, speculatiuè loquendo; at in praxi non censeo esse tutam*) contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana p. 2. tr. 13. resol. 12.* Cùm, inquam, Sanchez non improbabiliter asserat fœminas quinquagenarias excusari à ieiunijs communibus Ecclesiæ; probabiliter item dici potest Moniales quinquagenarias excusari etiam à ieiunijs præscriptis in regula. Moueor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. l. 4. mor. c. II. num. 54.* nimirum ætatem sexagenariam, sicut excusat viros à præcepto ieiunij, ita & excusare à voto ieiunij: cùm talia vota non obligent aliter, quàm præcepta Ecclesiastica de ijsdem rebus (si tamen aliter non constet de intentione vouentis) quod si hæc doctrina procedit de obligatione ieiunij ex voto; à fortiori procedet de obligatione prouenientc ex profes-

fessione religiosa, seu ex regula: & si admittitur de viris, admitti debet & de fœminis; cùm sit par ratio de vtrisque. Colligitur hæc doctrina satis apertè ex *Grassio q.1.decis. l.2.cap.37. num.42.* pro se citante *Bartholomæum Medinam l.1.instruct. c.14. §.10.* alijsque doctis viris probabilis visa est; etsi, teste *Diana p.1.tract.9. resol.16.* communiter à Doctoribus reijciatur tamquam improbabilis. *Colligitur item ex Tamburino to. 2. de iure Abb.D.12.q.4.nu 4. Pasqualigo de ieiunio dec.254. & alijs relatis a Sancio, in selectis D.54. num.3.* sustinentibus religiosos infrà annum 21. non teneri ad ieiunia regulæ; & à fortiori ex *Sancio sup.num 8.Rodriq.in comp.resol.75. nu.10. Tambur.sup.q.5.numer.7. & Pasqualigo vbi sup. decis. 259. num. 3.* docentibus religiosos sexagenarios eò ipsò eximi à ieiunijs regulæ.

Consentiunt *Narbona, Zoesius, Machado Medina, Trullench, Parisius, Alphonsus de Leone* citati à *Diana par.9. tr.7.res. 73.* & quidem à fortiori; cum in casu isto concedant sufficere annum sexagesimum inchoatum, eo quod in fauorabilibus annus inchoatus habeatur pro completo *l. qua ætate ff. de testam.*

Addit *Dian.* ex *Escobar*, eum, qui vouit ieiunare toto tempore vitæ suæ, post annum 60. non teneri amplius ieiunare, eò quod cessante obligatione ieiunij, cesset & obligatio voti, senisque vita ad laborem ieiunij terminetur in anno 60. dummodo (subdit *Diana* ex *Narbona*) votum non fuerit emissum post annum 60, sed antea; aliàs enim teneretur ieiunare post annum 60. cum sic præsumatur voluisse ad hoc se obligare.

Doctrina autem sup. data procedit etiam de Monialibus, quæ nondum expleuerunt annum 21. hæ enim licèt iuxtà communem Doctorum sententiam teneâtur ad ieiunia regulæ, aliàs exemptæ à ieiunijs ordinarijs Ecclesiæ: *Pasqualigus tamen decis. 254. de ieiunio, Tambur.sup.alijque relati à Sancio sup.nu.3. cum Grassio, & Medina* superiùs allegatis, putant eas non teneri ad ieiunia regulæ: idque ob rationem paulò ante adductam ex *Sanch.* pro sexagenarijs; quæ æque militat pro ipsis. Quin etiam monet *Pasq. num.6.* dato quòd religiosi ante 21. annum teneantur ad ieiunia regulæ, posse Prælatum cum ijs dispensare in præfatis ieiunijs, & benè facere, si dispenset: idque etsi aliàs nequeat dispensare super Constitutionib. Ordinis: talis quippe facultas illi competit tanquam Ordinario; & aliàs Or-

dinarij ex causa dispensare possunt super lege Pontificia ieiunij: sic ille.

Dubium majus est, an Moniales teneantur seruare ieiunia, quæ à populis loci, in quo ipsæ degunt, obseruantur ex voto, aut etiam indicuntur à proprio Ordinario,

26 Resp. Videri probabile non teneri, ob ea, quæ in simili dicimus in *tract. de obligat. c. 5. q. 21.* idque maximè, si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, cum sic non subijciantur eius iurisdictioni, quod requireretur ad hoc vt tenerentur seruare ieiunia ab ipso indicta, vel approbata; quamquam, dato etiam quòd Moniales immediatè subijciantur Ordinario, adhuc probabile sit eas non teneri ad dicta ieiunia, nisi lege sufficienter exprimantur: quippe quæ non veniunt nomine populi in odiosis, immò neque nomine Cleri; vt colligitur ex *Bonac. D.5 de censur. in comm. p. I. num. II.*

27 Addo quòd, cùm Leo X. teste *Portello v. ieiunium nu. 4.* concesserit Minoribus, vt in die ieiunij possint prandere vna hora ante horam consuetam; hincque benè inferat *Diana par. I. tract. 9. resol. 27.* posse religiosos per horam cum dimidia ante meridiem præuenire prandium sine vllo peccato: hoc eodem priuilegio vti poterunt Moniales, etiam non exemptæ iuxta dicenda *c. 9 q. I. & 2.*

Quod autem spectat ad refectiunculam vespertinam sumi solitam in die ieiunij; moneo quòd, cùm *Fagundez præc. 4. Eccl. l I c. 4. nu. 13.* ex mente *Suarez* concedat sumi posse in ea 8. vncias cibi (& has partim ex pane, partim ex fructibus, aut herbis) & aliàs *Diana p. 5. tract. 5. resol. II. ex Turriano* probabiliter doceat ad violationem mortalem ieiunij non sufficere quantitatem 2. vnciarum cibi communis: consequenter fatendum est iuxtà hos Doctores solùm venialiter peccare illum, qui in refectiuncula ieiunij vltrà 8. vncias cibi licitè concessas sumeret alias 2. vncias; imò nec venialiter iuxta *Pasqual. tom. 2. decis. 139. nu. 6.* quatenus ibi concedens ieiunantem posse primo mane sumere duas vncias cibi, & semel bibere ad ieiunium facilius tolerandum, posteaque hora stata prandere, ac noctu sumere consuetam refectiunculam (&, si hoc fiat ex causa rationabili, etiam sine peccato veniali) consequenter videtur concessurus sumentem præfatas duas vncias vltra ordinariam quantitatem serotinæ refectiunculæ non peccaturum, neque venialiter, si excessum illarum duarum vnciarum sumat ex causa rationabili,

bili, quæ vtique potest occurrere. Probat autem *Pasqualig.* paruitatem materiæ in re præsenti saluari in duabus vncijs ex eo, quod paruitas materiæ in fractione ieiunij non debet attendi in ordine ad quantitatem prandij, aut cænulæ, sed in ordine ad violationem abstinentiæ per ieiunium præscriptæ, ac proindè quantitas cibi, quæ talem abstinentiam non lædit notabiliter, erit paruitas materiæ: ex alia parte dicta violatio non debet attendi comparatiuè respectu huius, aut illius, sed pro vt est formaliter Læsio abstinentiæ per ieiunium præceptæ, quæ est abstinentia, à pluribus comestionibus; sicque abstinentia hæc per pluralitatem comestionum lædi potest notabiliter, cum per eas destruatur; secùs, si non interueniat pluralitas comestionum; cum sic notabiliter non lædatur dicta abstinentia. Vnde fit, quod tota illa quantitas sit paruitas materiæ, quæ non sufficit ad instituendam comestionem: cum verò Ecclesia in ieiunio vetans pluralitatem comestionum loquatur de ijs, quæ solent institui; & alioqui præter prandium, ac cænam soleant institui solum leues quędam comestiones; quę veniunt nomine ientaculi, aut alio nomine; ideo paruitas materię in re pręsenti debet habere talem terminum, vt neque faciat aliquam harum leuiorum comestionum, attendendo illam quantitatem, quę magis vniuersaliter sumi solet in ijs: cum ergo eæ, quando sunt moderatę, important vncias sex circiter cibi, ideo duę vncię censęri possunt materia leuis, vtpotè non pertingentes ad medietatem talis comestionis, adeoque moraliter non sunt comestio, & consequenter non lędunt notabiliter abstinentiam à pluribus comestionibus, quę pręcipitur in ieiunio.

Quod verò dicit *P. Diana p.9. tr.6. res. 15.* ex *Trullencho* contra me *tr. 5. c. 5. num. 15.* se non damnaturum de peccato mor. eum, qui quantitatem cibi permissam in refectiuncula ieiunii totam sumeret in pane; mihi non placet, tum ob dicta *n. 15. sup. citato*: tum ex eo quod quantitas, & qualitas prefatę refectiunculę maximè pendet ex consuetudine inducta apud viros doctos, ac timoratos; non puto autem apud illos inductam esse consuetudinem, vt in dicta refectiuncula sumi possint 8. vncię panis; imò puto quod si ij viderent aliquem edere 8. vncias panis in vespertina refectiuncula ieiunij, non leuiter offenderentur; cum tanta panis quantitas videatur sufficere ad nutritionem, non modicam, sicque finis Ecclesię intentus magna ex parte frustretur; vnde, & viri laici non adeo scrupulosi fortè non au-

derent practicare eiusmodi doctrinam.

Accedit, quod in peruigilio Nat. Domini in refectiuncula vespertina sumi possunt 16. vnciç cibi, iuxtà *Fagund. sup. num. 19. Dianam p. 1. tract 9. resol. 35.* & alios: idque etiam in casu, quo, occurrente festo Natiuitatis in feria 2. ieiunium vigiliç preueniatur in Sabbato; vt aduertit *Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 26.* addens in vigilia Natiuit. sumi posse collationem duplò, & triplò maiorem: quia de re plura in *nostro tract. de obligat. regul. cap. 5. qu. 5.* vbi ostendimus etiam religiosis, & consequenter Monialibus permittendum esse, vt in vigilia Natiu. sumant refectiunculam paulò maiorem solita: quidquid contradicant *Villalob. & Ledesma apud Dianam vbi supra.*

Addit *Pasqualig. sup decis. 103. nu. 9.* quod, licet *Sanch. sup. num. 6.* putet dictam refectiunculam non posse sumi adeo amplam, si sumatur hora prandij, cum nondum inceperit festum, & id non habeat consuetudo; oppositum tamen tenendum est; cum hoc sit priuilegium illius ieiunij, cui hoc conuenit, non quod festum inceperit, sed quod sit accessorium festi, adeoque sapiat letitiam festi, etsi illud nondum inceperit; quod patet etiam ex modo celebr. Officium Vigiliç.

Putat item *Pasqualig. decis. 102. nu. 5. ex Angles Sancio, & Ledesma* posse hora prandij in die ieiunij vespertinam sumi refectiunculam, dilato prandio in vesperam, etiam sine causa: & probat, quia lex ieiunij exigit vnicam comestionem, permissa refectiuncula in subsidium naturç, & intendit corporis macerationem mediante abstinentia; quod totum saluatur in prçsenti casu: cum sic habeatur finis ieiunii, fiat vnica comestio cum solita refectiuncula, & inter has solum mutetur ordo, qui est quid accidentale, ideoque non impedit, quin impleatur lex ieiunii (quo modo satisfacit prçcepto recitandi diuinum Officium, qui horas recitat ante Matutini recitationem) idque etiam sine peccato veniali; cum semper adsit ratio sufficiens excusans a veniali, etsi nulla videatur extare causa dictç transpositionis: semper enim id ordinatur in commodum ieiunantis, vt in finem; & cum hoc ipsum rationem habeat finis liciti, ac subordinati vltimo fini, retinet debitum ordinem ad vltimum finem, qui sufficit, vt prædicta transpositio non sit mala, sed bona: preterquamquod consuetudo refectiunculam addixit tempori vespertino solùm ex suppositione quod circa meridiem fiat comestio: & hçc dicta sint ex *Pasqual.* aliisq, ab eo relatis, cõtra quos sentiunt communiter DD.

Addo

Addo quòd, sicut *Azorius Reginald. & Bonacina relati à Diana p.1.tract.9. resol.34. Bossius citatus ab eodem Diana p.5.tract.14. resol.* 14. non improbabilitèr docent in collatione serotina ieiunij posse sumi iusculum ex aqua, & pane aut herbis, etiam seclusâ speciali indigentia: sic puto cum *Sanch. sup. d.24.nu.2.* Monialem, quæ v. g. inseruire debet mensæ in die ieiunij, posse sumere aliquid cibi, etiam per modum sustentationis; quippe quæ ex tunc censetur inchoare prandium, posteà interrumpendum ex occasione illius seruitij, illud posteà absolutura; quo pacto plures illæ comestiones moraliter reputantur vna; non secus ac euocatus à prandio in die ieiunij ob aliquod negotium, potest, peracto negotio redire ad absoluendum prandium, etiam post 2. horas; vt notant plures DD. apud *Dianam sup. resol.32.* Imò *Pasqualigus sup.decis.*121.*nu.*5 putat posse rediri ad continuandum prandium post totum illud tempus, quo perseuerat aliquid, ratione cuius comestio moraliter continuari censetur (vt si adsit intentio redeundi saltem virtualis eo quod solita quantitas cibi sumpta non sit; vel supersint in mensa fercula destinata pro eo prandio, &c.) Sic enim tempus interpositum non tollit continuationem moralem vnicæ comestionis. Quin addit *Pasqualig. ex Syluio*, sine mortali culpa posse interrumpi prandium per horam etiam sine causa; cum sic ieiunium non lædatur grauiter.

Docet item *Pasqualig.num.6.* cum doctis Recentioribus consultis contra *Ghetium*, surgentem a mensa comestione non completa, & negotiis ita distentum, vt in ijs totum diem insumat, posse inchoatam comestionem vespere complere; cum eà interruptio non sit voluntaria, adeoque secunda comestio pars; & complementum primę comestionis, quæ relicta fuit imperfecta: hoc enim ipso quod conceditur comestio vnica completa, ac sufficiens intra meridiem, ac vesperam, currit tempus, in quo licitum est edere, ac proinde si comestio relinquitur imperfecta ea semper compleri potest, si prius compleri non potuit, quamdiu durat tempus præfinitum pro ea comestione: præterquam quod cibus prima vice sumptus non est sufficiens, sicque ieiunans excusabitur à ieiunio, si illud seruare non possit.

Censet præterea *Pasqualig. decis.* 123. ex *Molfesio* posse quem domi comedentem in die ieiunij adire domum amici ad complendam comestionem cum eo, siue inuitetur ab eo, siue non; imo, & ire ad emenda alia fercula, posteaque domum redire,

dire, eaque edere, cum tota hæc interpositio temporis censeatur medium ordinatum ad complendam comestionem inchoatam, adeoque continuatiuum illius: idque interponendo totum illud tempus, quod insumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere; siquidem totum hoc tempus est medium ordinatum ad complendam comestionem, ac proinde continuationem ponit stante intentione protrahendi comestionem vlterius: immò si interponatur aliquantulum temporis maius, eo quod est necessarium, parum curandum est, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic *Sanch.l.5.conc.c.1.d.24 nu.5. Ghetius v. ieiunium c.1. nu.4.Trullench.l.3.decal.c.2.d.3.nu.* 13. & alii sustinent ieiunantem, qui, plicato linteolo, proposuit nihil vltra edere, posse sumere ex ferculis de nouo appositis; cum adhuc perseueret idem prandium, cui ille accumbit, ideoque si mutato proposito, sumit de nouis ferculis, moraliter loquendo, non instituat nouam comestionem, sed aliquid superaddat priori; ita vt additamentum faciat vnam comestionem cum priori perseuerante vnitate prandij communis. Consentit *Pasqualig. decis.* 122. inferens ieiunantem in hoc casu à fortiori posse de nouo edere ex ferculis antea appositis; quippe quæ sunt pars illius prandii, imo, & illius ferculi, quod inseruit prandio, sicque eorum comestio de nouo repetita sit pars eiusdem comestionis, ita vt censeatur vna comestio integra ex pluribus partibus.

Sic *Molfesius Filliuc. Basseus Bonac. & Ghetius* apud *Dianam p.1.tr.3.res.32.* contra plures alios relatos à *Pasqual.sup. decis.* 125. *nu.*1. docent ieiunantem à mensa surgentem animo non ampliùs edendi posse redire ad edendum, etsi prandium sit completum, si modicum tempus intercessit, & edat de iis, quæ prius fuerant apposita. sicut enim quæ edit, sunt pars illius prandii, quod sumpsit, non autem nouum prandium; sic eorum comestio est pars comestionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, si nouum institueretur prandium, sic enim esset noua refectio. ita *Pasqual.* monens *num.* 5. regulariter quartam partem horæ, & fortè etiam tertiam non sufficere, vt desinere censeatur ius redeundi ad continuandum prandium; nisi concurrentes circumstantiæ aliter suadeant, vt si surgas a mensa iturus ad dormiendum; in quo casu statim censetur desinere dictum ius.

Sic *Lessius l.4.c.2.nu.11.Laym.l.4.tr.8.c.1.nu.6.Diana supra,*

pra, & alii sustinent ieiunantem, qui à mensa recedit animo non edendi amplius, posse ad eam redire, & edere, si prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim sumitur, ita vt plures partiales sumptiones vnicam faciant comestionem; neque vnitas moralis comestionis stare potest cum interruptione sumptionis, ideoque debet desumi ex vnitate conuiuii; vnde recedens à mensa potest denuo accedere, durante eodem conuiuio sine violatione ieiunii, etsi proposuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, censetur facere eamdem comestionem.

An autem, & quo modo ieiunans si extra prandium, & refectiunculam velit bibere, possit sumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem pluries eodem die.

Resp. Posse, dummodò id non fiat in fraudem ieiunij. ita *Sanch. sup. d. 22. Laym. sup. n. 7. Azor. to. 1. l. 7. c. 10. q. 7.* alijque plurimi; & probatur, quia hoc ipso quod Ecclesia in die ieiunij concedit potum per diem, censetur, & concedere necessaria, ne potus noceat, & consequenter aliquid cibi quo modo dicunt communiter Doctores talem cibum non vetari, eò quod sumatur per modum medicinæ. Et hoc procedit, etsi pluries eodem die bibatur: cum modicus ille cib. semper sumatur ad eumdem finem, ne potus noceat, adeoque semper censeatur concessus vt accessorium ad concessionem principalis, nempe potus. Dixi *dummodò id non fiat in fraudem ieiunij*; si enim bibas, non ad sitim sedandam, sed vt possis sumere modicum illum cibum, & is pluries sumptus pertingat ad quantitatem notabilem, violas ieiunium: tunc autem censeri potest abesse fraus, quando verè moueris ad bibendum ex siti. Consentit *Pasqualig. sup. decis.* 119. notans *n. 6.* modicum cibum, qui sumi potest, ne potus noceat, regulàriter dici posse illum, qui est infra vnicam, cum talis quantitas sit valdè exigua, & sufficiat, ne potus noceat; addensque *n. 6.* modicum illum cibum posse sumi à bibente, etsi credat potum sine eo non nociturum, si mane bibat, cum tunc stomachus sit vacuus, adeoque ei semper potus noceat; non item, si post prandium bibat, & certus sit se, attenta sua complexione non passurum nocumentum ex potu; quod non procedit, si probabiliter timet nocumentum, aut de hoc dubitet; cùm tunc stet in possessione sui iuris ad sumendum, quamquam, cum materia sit parua, & potus solus stomacho non conferat, putet *Pasqualig.* nemini iniiciendum scrupulum peccati grauis, si sumat exiguum hunc cibum.

Quod

Quod verò dicit *Pasqual. decis.* 106. esse probabilius, & fuisse approbatum à doctissimis Recentiorib. (nimirum in refectiuncula vespertina posse sumi totam illam quantitatem cibi cum iusculo cocti, quæ sumi posset, si sumeretur crudus,) aliquib. doctis recentiorib. minus probatur; cum hinc sequatur posse ieiunantē in refectiúcula vespertina sumere vncias 24. & plures iusculi ex pane confecti (tot enim vnciæ ex panis vnciis 3. & paucis amygdalis cum aqua concoctis consequuntur; vt aduerti *tr.* 5. *c.* 17.) Quod certè, non videntur pij viri audire sine offensione; præsertim cum dictum iusculum sit valdè nutritiuum. Probat *Pasqualigus* suam sententiã, quia aqua quæ miscetur cum pane, aut alio cibo solido, non auget substãtiam cibi in ordine ad nutritionem; cum non afferat secum aliquid nutritiuum; sed solum temperat qualitatem eius in ordine ad faciliorem concoctionem in stomacho, sicque eadem cibi quantitas sumitur quo ad nutritionem, ac si cibus sumeretur crudus. Vnde, sicut sumi potest panis in ea quantitate, quæ est permissa, & imbui vino, etsi hinc crescat in pondere, cum sic non admisceatur vlla substantia ordinata ad cibandum; ita in præsenti casu idem fieri poterit, cum supra quantitatem debitam non admisceatur aliquid ordinatum ad cibandum. Nec obstat, quod sic cibus crescit in pondere; cum augmentum istud ponderis sit per accidens, nec sit secundùm rationem substantiæ nutritiuæ, sed temperamenti ordinati per modum medicinæ ad maius commodum stomachi, quod est dicere maiorem nutritionem, quæ fit in sumente 24. vncias iusculi confecti ex 3. vncijs panis modo supra dicto, prouenire, non quod sic sumatur plus substantiæ nutritiuæ, quàm si sumerentur 3. illæ vnciæ panis crudi; sed quod virtus nutritiua facilius agere possit in panem crudum: quo modo plus nutriretur comedens libram vnam carnis vitulinæ coctæ, quàm qui libram similis carnis crudæ ederet; vt mihi aduertit Excellentissimus Scotus Medicus Bononiensis vir ingenio præstanti, ac in arte medica insignis, toti Italiæ notissimus: qui proinde doctrinam Pasqualigi citantis pro se *Bossium sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *n.* 128. approbat; sicut, & approbant alij docti Recentiores; quorum aliqui notarunt fortè aliquos offendi ex doctrina allata *Pasqualigi*, eò quod apprehendant ipsum concedere, quod in refectiuncula ieiunii liceat sumere 24. vncias panis cocti sub forma iusculi; cum ille solum concedat posse sumi 24. vncias iusculi confecti ex 3. vncijs panis, & aliquot amygdalis: quæ duo sunt valdè diuersa, vt patet.

Quod

Quod si doctrina hæc Pasqualigi nimis videtur relaxare obseruantiam ieiunii Ecclesiastici, & non parum aduersari fini intẽto ab Ecclesia in præscribendo ieiunio: saltem confirmabit sententiam eorum qui iuxta dicta *tr.5.c.5.n.16.* sustinent in dicta refectiuncula posse sumi iusculum 12. vnciarum; putantque non ideo se cogi admittere quod possint sumi etiam 24. vnciæ iusculi (vt vult Pasqualigus) cum ieiunium Ecclesiasticum sit ens morale, quod moraliter debet æstimari, etiam quo ad quantitatem refectiunculæ vespertinæ, & aliàs constet morali hominum æstimatione grauius aduersari ipsi ieiunio Ecclesiastico, quod in vespertina refectiuncula sumantur 24. vnciæ iusculi ex pane, & aqua confecti, quam si sumantur solum vnciæ 12. estò dictæ 24. vnciæ physicè componantur ex 3. vnciis panis, aliquot amygdalis, & aqua, quæ à ieiunante in præfata refectiuncula licitè sumi possunt. Præterquamquod praxis, & communis sensus legem interpretatur *l. minimè l. si interpretatione ff. de leg. cap. cum dilectus de consuetud.* praxis autem, & communis sensus virorum timoratorum is esse videtur, quod in refectiuncula vespertina non liceat sumere 24. vncias iusculi confecti ex pane; vnde & durum videtur, quod vir timoratus, & doctus in die ieiunii sumat pro vespertina refectiuncula vncias 24. panis cocti in aqua, quæ multis possent deseruire in cibum cœnæ competentis.

Addit *Pasqualig. decis.136.* vuam recentem posse sumi die ieiunii quoties libuerit; non secus ac sumi potest vinum; cum succus Vuæ in sua substantia sit vinum, habeatque rationem potus, quippe qui exprimitur de acinis, dum vua dentibus conteritur, & in ore acquirit rationem potabilis, sicque in stomachum transmittitur per modum potus. Sed mihi non placet hæc doctrina, & videtur aduersari illi doctrinæ quam idem *Pasqualig. decis.141.n.2.* admittit vt communem; videlicet ea, quę habent rationem cibi, soluere ieiunium, etsi sumantur modo potabili, vt potus lactis: hinc inferens *n.3.* potionem chocolatæ frangere ieiunium, etsi sumatur per modum potionis, eo quod illa ex natura sua sit cibus maximè nutriuus: ita vt vnica eius vncia sufficienter nutriat per horas 24. absque vlla corporis debilitatione: si quidem ex communi illa doctrina contra *Pasqualigum* argui potest; Quæ habent rationem cibi, frangunt ieiunium, etsi sumantur per modum potabilis; at vua, cuius succus solum in ore dentib. exprimitur è cortice, habet rationem cibi, & quidem maximè nutriui, etsi detur eam sumi modo potabili, ergo illius sump-

ſumptio frangit ieiunium:dixi, *etſi detur illam ſumi modo potabili*, quia ſecundum communem modum loquendi,ac moralem hominē æſtimationē non dicitur bibere,qui ſumit vuā recentem, eiuſque ſuccum dentibus intra os exprimit,etſi dictum ſuccum verè iam expreſſum tranſmittat in ſtomachum, ſed dicitur edere vuam,adeoque negari poteſt in hoc caſu ſumi vuā modo potabili: quo modo dicitur ſumi, quando intra vas aliquod exprimitur ſuccus vuæ, & ſic expreſſus ſumitur; ſic enim dicitur ſumi vua modo potabili, cùm verè ſit muſtum,& habeat rationem potus; & tunc concedo per ſumptionem vuæ recentis non violari ieiunium; cum talis ſumptio ſit potus, & potus non frangat ieiunium Eccleſiaſticum,vt omnes concedunt:& quidem quod vua ſit maximè nutritiua, patet experientia Ruſticorum, qui in Autumno ex eſu vuæ valdè pingues apparent.

Quod ſi hac occaſione quæras, an prohibitus veſci carnibus ex lege ieiunij, aut alio titulo, prohibeatur adhibere clyſma è puro carnium iuſculo; aut emplaſma è carne contuſa, vel contrita appoſita vmbilico,non quidem ad medicinam, ſed ad carnem in legis fraudem mulcendam, eiuſque laſciuiam fouendam cùm ſuccus clyſmate immiſſus nutriat, & idem præſtet emplaſtrum vmbilico appoſitum vi caloris naturalis, & facultatis attractricis partibus inſitæ aliquid per poros exugens, quod intromiſſum poteſt excoqui,& demum conuerti in ſanguinem, vnde fit nutritio; etſi exigua; ſicut & exigua eſt materia quæ attrahitur,& via per quam ſubit.

Reſp.*Raynaudus in Stylita miſtico p.7.n.9.* veriùs eſſe quod in caſu propoſito vetitus eſt vſus clyſmatis, ac emplaſtri (concedens tamen *n* 11.quod ſpectat ad emplaſtrum, materiæ paucitatem, quę indè ſugitur, valdè tenuare peccatum; ita vt vix poſſet ſufficere ad peccatum mortale) Aſſertionem probat tum quia ſic copioſa materia vetita apponi poteſt, maximè per iterationem,ac frequentationem;& poteſt contraueniri fini legis præſcribentis ciborum delectum;cùm inde poſſit incendi corporis laſciuia, concalefacta carne per tale nutrimentum; tum quia, licèt lex Eccleſiaſtica de ciborum delectu, ſpectato verborum cortice, vetet ſolum vſum certorum ciborum, quem Doctores vocant manducationem: tamen, ſpectato fine legis ſub ijs verbis æque vetatur omne nutrimentum ex materia vetita; ſiue ingeratur per os, ſiue alia via;ita vt vſus clyſmatis, ac emplaſtri ex carnibus dici poſſit æquiualens comeſtio carnium; maximè

cum

cum Canones solum mandent ieiunium, & Doctores interpretantes legem ieiunii de comestione (quippe per quam ieiunium ordinariè soluitur) non excludunt, nec possunt excludere sumptionem cuiusuis alterius æquè concitantis petulantiam corporis, quam Ecclesia intendit frænare lege ieiunij.

Verùm mihi non probatur hæc doctrina, putoque sustinendam esse oppositam, quam ipsemet *Raynaudus* non negat esse probabilem; dum ait suam esse veriorem. Ducor tum quia finis legis non cadit sub legem: quippe quæ dirigit quidem ad finem, sed non est de fine: vt ostendit *Auila D. 11. de leg. nu. 37. S. Th. & Caiet.* sicque corruit primum fundamentum *Raynaudi*: tum quia, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta fieri debet interpretatio *Sà v interpretatio 2. l. quidquid adstringendæ ff. de verb. oblig.* adeoque lex prohibens comestionem carnium intelligenda est de comestione simpliciter dicta, non autem de æquiualenti: cùm tamen Doctores de ieiunij obligatione loquentes dicant eam solùm cadere in manducationem, & is tantum dicatur manducare, qui ore haurit nutrimentum: tum quia quod succus per clysma iniectus, aut ex emplastro attractus nutriat, est per accidens, nec à lege attenditur: quomodo potus vini, licèt nutriat, non vetatur in ieiunio de communi sententia Doctorum; idque etsi sumatur in fraudem, ad sedandam inediam, ac famem; vt docent *Pasqualigus de ieiunio decis. 117. & 18.* Doctoribus relatis, alijque viri graues; & inde suadetur, quòd Ecclesia non vetat potum, adeoque nec nutritionem ex eo prouenientem (sicut vetat nutritionem ex cibo capto, eò quod cibus sit vetitus) sicque intendens nutritionem prouenientem ex potu vini non violat legem ieiunij, cum eam intendat solum vt prouenientem ex actu licito, idest ex potu vini: quo est signum mentem Ecclesiæ præscribentis delectum ciborum non spectare quemcumque vsum rei idoneæ ad irritandam carnem (id quod constat fieri à vino largius hausto, ac puro) sed solum spectasse curam carnis per esculenta, & incentiua libidinum præcisè per manducationem admota: tum quia in præsenti casu non procedit, quod faciens in fraudem legis non minus delinquit quam si legem directè violet, etsi saluis verbis legis eius sensum circumueniat *l. contra legem ff. de legib.* cum fiat quod ea noluit fieri, licèt, attento cortice verborum extimo, id non vetuerit; si quidem tunc solum fit in fraudem legis, quando ex tali facto prouenit effectus vetitus à lege, adeoque ipsum factum vetitum censere.

fere.

feretur, vtpote causans effectum à lege vetitum (vt si pluries in die ieiunij capias cibum in quantitate parua, de se non frangente ieiunium; tunc enim fieret fraus legi ieiunij, quatenus estò quælibet è dictis comestionibus seorsim non auferat effectum à lege intentum, ob paruitatem materiæ, omnes tamen simul auferunt; ideoque Ecclesia hoc ipso quod intendit macerationem corporis per cibi subtractionem, item præsumitur vetare concursum plurium illarum comestionum paruarum in eodem die tanquam causam obstantem effectui intento: quod vtique in præsenti casu non procedit; in quo cum non vetetur potus in quauis quantitate ad sedandam sitim, nec vetatur effectus hinc causatus, idest nutritio, ac sedatio inediæ, ac proinde, licèt potus adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, cum non adhibeatur vt impeditiuus effectus intenti à lege: si enim impediret, esset vetitus, etiam in ordine ad sedandam sitim (sicut est vetitus potus lactis etiam ad refrigerandum, ac extinguendam sitim, cum impediat effectum intentum à lege ieiunii) quare lex ieiunii intendit solum vetare nutritionem prouenientem ex cibo, & sedationem inediæ per modum cibi, quem solum prohibet; ac proinde, cum in isto casu intendatur solum sedatio inediæ per potum, non contrauenitur menti Ecclesiæ indicentis ieiunium.

Sicut ergo *Raynaud. sup. n. 7.* concedit ieiunium præscriptum ad eucharisticam communionem non violari, assumpto clysmate è carnium iusculo, aliove quouis succo, licet apto ad nutriendum (quod latè probat *Raynaud n. 3.*) cum præscriptio dicti ieiunij solum spectet reuerentiam debitam corpori Christi, & referatur ad cauendam prægrauationem corporis: sic videtur dicendum vsum clysmatis è puro iusculo carnium, ac emplastri è carnibus contusis non vetari per legem vetantem esum carnium etsi hæc adhibeantur, non in medicinam (quo pacto etiam *Raynaud. n. 14.* nobiscum sentit, etsi morbus non sit tantus, vt posset excusare à ieiunio) sed ad curandam cuticulam, carnisque lasciuiam fouendam; idque ob rationes superius allatas, ex quibus etiam destruuntur fundamenta, quæ pro se affert *Raynaud.*

Quod verò addit *n. 13.* Cartusianum facere contra statutum prohibens vsum carnium, etiam in mortis periculo, si in morbo periculoso vtatur clysmate è carnium iusculo, aut emplastro è carnibus contusis ad curandum morbum (cum id in simili casu concedat de quocunque alio ægroto, qui non sit Carthusianus) mihi non placet; sicut nec placet ratio, quam adducit pro

sua

suâ sententia, dicens, Carthusiani longe aliam esse rationem; cum ille vi legis priuatæ amoueat à se facultatem vtendi talibus remediis ad cuiusuis morbi subleuationem, nec, nisi omni alio cibo deficiente, assumere possit præfata clysmata, aut emplastra ex pura carne, etsi paulò post subdat *Raynaud*. non esse, quod Carthusiani scrupulo tangantur de pauxillis carnibus, quæ in certis medicamentis adhibentur admixtæ aliis materiis, adeoque transmutantur, vt sicut carnis nomen abiiciunt, sic & pristinam carnis naturam exuere videantur; nam de minimis non curat Prætor: & ius obligans ad carnium abstinentiam non censetur inductum cum extensione ad tales materias.

Mihi, inquam, non placet, quod loco citato addit *Raynaud*. & facile videtur posse confutari ex verbis ipsiusmet statuti in Ordine Carthusiano de abstinentia carnium editi anno 1582. & à me relati *tr.5.c.5.n.538.* quod sic habet: *Omnem esum, & sumptionem carnium, & omnium quæcunque ex carnibus quomolibet constant; siue per modum cibi, siue per modum potionis aut sorbitionis sumantur, à nostro proposito abiecimus: & infra: Statuimus vt quicunque Ordinis nostri professus huius tam laudabilis institutionis transgessor extiterit*, carnes videlicet comedendo, & alicui personæ Ordinis ministrando, vel ministrantibus consentiendo, vel non prohibendo, cum poterit prohibere &c. Vbi noto, quod, cum statutum hoc non prohibeat quemcumque vsum carnium, sed solum illarum, qui fit per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non comprehendatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne: non video, quo modo *Raynaud*. dicat Carthusianum vi legis priuatæ amouere à se facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiusuis morbi subleuationem: cum sub relato statuto in Ordine Carthusiano non extet (quod ego sciam) vlla alia lex, quæ vetet vsum præfatorum remediorum, nec ab ipso *Raynaud*. afferatur, qui tamen debuisset illam afferre, si extaret. Cum ergo Carthusianus nulla lege peculiari prohibeatur vti clysmate, aut emplastro ex pura carne; & aliàs *Raynaudus* vsum talium remediorum concedat cuicumque alij in die ieiunii; debet hoc idem concedere, & Carthusiano, cum sit eadē ratio de ipso, ac de illis, & vbi militat eadem ratio, militare item debeat eadem iuris dispositio.

Imò puto Carthusianum non facere contra statutum superiùs adductum, si clysma, aut emplastrum ex pura carne assumeret ad curandam cuticulam: cum vi dicti statuti solum prohibeatur

vti

vti carnibus per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non contineatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne: aliàsque lex etiam fauorabilis animæ, si sit obligatoria,& consequenter odiosa, non debeat ampliari vltra propriam verborum significationem,vt probat *Sanch.l.*10. *de matr. D.*4. *num.*3

QVAERES XIII. An Moniales teneantur obseruare festa præscripta ab Ordinario loci,nec non censuras, & interdicta ab eo lata.

28 Resp. Teneri ex decreto Concilii Trid.*sess.*25.*de regul.cap.*2.quod sic habet:*Censuræ,& interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata,sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque seruentur: dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit,ab exemptis omnibus,etiam regularibus seruētur.* Vbi notandum, quod,licèt in isto decreto non fiat mentio expressa de Monialibus: eæ tamen in illo comprehenduntur sub nomine Regularium, quod est commune tam Monialibus, quàm viris religiosis.

An autem Moniales possint in die festo exercere se in faciendis recamaturis ad vitandam otiositatem.

29 Resp. Armillam,Azorium, Villalobum, Io. de la Cruz, Sà, Marchantium Syluestrum,ac Ghilinum relatos à *Diana p.*6.*tr.*6.*resol.* 15. sustinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipso Diana;quin nec omninò ab iis dissentit *Sanch. l.*5 *cons. cap.*2.*d.*18.*num.*13.quatenus asserens opinionem contrariam esse veriorem indicat sententiam horum Doctorum non esse improbabilem. Certè,si hæc doctrina admittatur de puellis (quo modo admittūt citati DD.)& admitti poterit respectu Monialiū, præsertim iuniorum, quæ difficiliùs sciunt vitare otium. Quod autem dicunt præfati DD. de recamaturis, admittent etiam de thecis ex serico confectis cum cera sancta collo gestari solitis, aliisque similibus rebus deuotionis,quæ de re *Pasqualigus decis,* 148.

QVAERES XIV. An Moniales in diebus rogationum, ac Iubilæi intra proprium monasterium teneantur facere processiones ab Ecclesia præscriptas & quo genere obligationis.

30 Resp. Quod quidem spectat ad Monialium communitatem,seu Conuentum,id debere colligi ex communi ipsarum Monialium sensu,& conceptu: proportionaliter vt dicit *Sanch. l.* 6.

mor.

mor.cap.4. num. 27. ad dignoscendam qualitatem obligationis huius, aut illius regulæ multum conferre communem existimationem religiosorum, communemque sensum, ac iudicium illorum, quibus incumbit regularum obseruatio, sic aut sic illas accipientium, ac intelligentium: puto autem Moniales existimare consuetudinem faciendi dictas processiones esse solùm ex deuotione, adeoque à toto monasterio illas posse omitti absque peccato mortali. quod si ex de hoc dubitent; id debent coniicere ex 4. coniecturis relatis à *Bonacina dist.*1.*de leg.q.*1.*par.vlt.*§.3.*nu.*21. nimirum consuetudinē præsumi inductam tanquam obligatoriam, si superior puniat, aut arguat aliter facientes, si populus grauiter scandalizetur ob violationem dictæ consuetudinis, si materia, & obligatio illius multùm conferant ad bonum commune; si denique consuetudo sit maioris partis illius Communitatis. Quod verò spectat ad præsentem obligationem respectu singularum Monialium; puto illam non esse maiorem, ea, qua *hic q.*6. diximus singulas Moniales teneri ad assistentiam chori, & consequenter non excedere culpam venialem.

QVAERES XV. An, & quo modo Moniales teneantur soluere debita realia contracta, siue ante ingressum religionis, siue post.

31 Resp. Distinguendo: vel debita sunt contracta, ante professionem: & hæc debebant solui à Moniali ante emissionem professionis, si erat soluendo; &, si non soluit, peccauit quidem reddendo se impotentem ad soluendum; modò tamen excusatur ratione impotentiæ; quatenus per professionem facta est incapax acquirendi bona propria, ex quibus soluat. quód benè notauit *Sanchez l.*4 *mor.c.*19.*n.*14. addens, cùm sit medium extraordinarium, ac difficile cogi acquirere bona in religione ad soluendum creditoribus, Monialem in præsenti casu non teneri manibus suis laborare ad acquirendum, vnde soluat æs alienum; nec superiorem teneri ei dare licentiam sic laborandi: quæ ratio cum procedat etiam quoad petendam eleemosynam à parentibus, aut consanguineis ad effectum satisfaciendi creditoribus, neque ad hoc ipsa tenebitur. Puto tamen, quod si Monialis habeat peculium eius vsibus concessum tenetur ex eo soluere debita: cùm *Sanchez l.*8.*mor.c.*19.*n.*38. *ex Molin, ac Lessio* dicat religiosum teneri resarcire damnum iniustè illatum, cùm restituendo fuerit, & quidem modo possibili; & aliàs Monialis sit restituendo eò ipsò, quod habet peculium eius vsibus permis-

ſum, vt patet: intellige, niſi id ei prohibeatur à ſuperiore; vt de facto prohiberi poteſt, teſte *Sanch. ſup. n.* 113. vbi ſupponit ſuperiorem non teneri concedere religioſo ſubdito licentiam expendendi proprium peculium in ſoluendo ære alieno, & conceſſam poſſe auferre; cùm periculum ſit monaſterij, & monaſterium non teneatur illud expendere in reſarciendo damno per ſuum religioſum illato; qui proinde religioſus eatenus tenebitur ſoluere creditoribus ex ſuo peculio, quatenus libera illius adminiſtratio ei permittitur. Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut eleemoſyna factis Moniali; ſi hæ vſibus illius permittantur; nempe eas debere expendi à Moniali in ſoluendis debitis: de his enim militat eadem ratio, vt patet. Vel debita contracta ſunt à Moniali poſt profeſſionem: & hæc ea tenentur ſoluere eo ſolum modo, quo diximus illam poſt emiſſam profeſſionem teneri ſoluere debita contracta ante illam, videlicet implicando ad talem effectum peculium ipſi liberè conceſſum, vel etiam, donationem aliquam liberæ diſpoſitioni illius relictá à Superiore, ita vt illam inſumere poſſit in vſibus licitis; non autem laborando, aut procurando eleemoſynas &c. idque ob rationes ſup. allatas, quæ militant etiam in hoc caſu. Neç obſtat quod *Sanch. ſup. nu.* 38. ait religioſum teneri damnum culpabiliter illatum reſarcire modo poſſibili: nam explicari debet illum loqui de medijs ordinarijs, non autem extraordinarijs.

An autem monaſterium teneatur ſoluere debita à Moniali contracta ſiue ante profeſſionem, ſiue poſt.

Reſp. Loquendo de debitis contractis ante profeſſionem, teneri monaſterium ea ſoluere ex bonis, quæ ratione Monialis ei obuenerunt, aut obuenient in futurum (non tamen ſupra vires dictorum bonorum.) & ratio eſt quod cum per profeſſionem religioſam non derogetur iuri creditorum; ſicut Monialis tenebatur ante profeſſionem ex bonis illis ſoluere creditoribus, ſic tenetur monaſterium ſuccedens in ea bona; quo pacto ait *Sanch. l. 7. mor. c. 31. n. 4.* regulam illam *quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio*, intelligi debere, niſi religioſus ære alieno grauatus ſit admiſſus ad profeſſionem: tunc enim non monaſterio, ſed creditoribus acquirit, quidquid arte, induſtria, donatione, aut hæreditate comparat. Loquendo verò de debitis contractis, poſt profeſſionem; hæc ſolui non debent à monaſterio, niſi ea contracta ſint ex legitima Superioris licentia, aut monaſterium inde ſit fa-

ctum

ctum locupletius; (tunc enim tenebitur quò ad eam partem; vt aduertit *Sanch.nu.9.*) & ratio est, quod personæ delictum non est conuertendum in Ecclesiæ damnum, *c.si Episcopi* 16.*q.6.* quæ ratio item probat monasterium non teneri restituere mutuum pecuniarium à religioso acceptum cum licentia Superioris, sed sine consensu Capituli, si Superior non poterat disponere de tanta summa sine dicto consensu; sicque in concedenda ea licentia excessit limites suæ potestatis, quod aduertit *Sanch.n.*10.

Addo hic obiter ex *Cardinali de Lugo D.3.de iust.nu.* 142. pro se citante *Bannez Lopez Rebellum Salas Sayrum, & Dianam,* recipientem à Moniali, ad vsus illicitos, non teneri summam acceptam restituere; si Monialis, quæ dedit, habebat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam summam pro libito: cum Prælatus dans talem facultatem non censeatur limitasse illam ad vsus honestos, sed potius abstulisse pro parte sua totum impedimentum, vt vsus ille non esset contra votum paupertatis ex defectu licentiæ, etsi maneat turpitudo ex alio capite: quod si Monialis potuit dare dictam summam; ergò & ille alius potuit illam recipere, & potest eam retinere. Præterquamquòd, vt notat idem *Card.n,*143. etsi donatio illa ab initio fuisset nulla ob malum titulum: postea tamen Monialis, si aliàs habet licentiam dandi illam summam ad vsus licitos, mutato animo, potest illam donare illi eidem personæ alio titulo honesto v.gr. quia pauper est vel ex gratitudine; ad quam donationem licitam sufficientem habet licentiam. Nec obstat, quod Prælatus est administator bonorum monasterij, ideoque non potest dare licentiam ea ad vsus illicitos expēdendi, cum id iure prohibeatur: id enim procedit quando inde damnificatur monasterium; quod non militat regulariter in præsenti casu, in quo Monialis potest liberè insumere illam summam, adeoque, sine vtilitate monasterij, etsi de facto illam expendat ad vsus illicitos.

QVAERES XVI. An, & qualiter Moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.

32 Resp. Teneri: cùm præceptum hac de re latum à Christo *Matth.*18. *Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum,* afficiat omnes, ac singulos fideles, & consequenter etiam Moniales, siquidem concurrant debitæ circumstantiæ; nimirum quòd certò constet de peccato Proximi, & probabile credatur illum non resipuisse: quod subsit spes fructus ex correptione: quòd non adsit alius æquè idoneus, qui correpturus credatur: & quod locus,

tempus, aliæque similes circumstantiæ iudicio prudentis viri suadeant correptionem profuturam. Quæ circumstantiæ cùm raro omnes concurrant; rarò item euenit quod præceptum correptionis obliget, præsertim homines vulgares, ac minoris auctoritatis; vt ait *Valentia to.4.D.3 q.* 10.*p.*2.& confirmat *Granadus in* 2. 2.*tr.* 12.*D.*1.*controu.*3.*n.*6.monens non facilè credendum esse timoratos præsertim viros peccare mortaliter ob omissionem correptionis fraternæ: cum præcepta charitatis nõ ita strictè obligent; adeoque omittentem corripere ex quadam tepiditate, aut simili affectu; non autem ex intentione, ac proposito, nequaquam peccare mortaliter, nisi damnum spirituale Proximi ex tali omissione proueniens esset tale, vt grauiter imputaretur omittenti correptionem.

Obligatio autem correptionis fraternæ est sub mortali; si delictum super quod ea debet cadere, sit graue; cum sic materia obligationis sit grauis, & finis in ea intentus sit grauissimus. Secùs, si materia correptionis sit peccatum veniale; tunc enim hæc obligatio non adstringit sub mortali, quidquid dicant aliqui apud *Castrum Palaum tr.6.D.3.par.3.num.*1. quorum doctrinam puto solum procedere de ijs, qui habent curam aliorum; quales sunt Superiores Regularium vtriusque sexus: hi enim teste *Sanch.l.*1.*moral.c.6. n.* 19 peccant mortaliter, si permittant frequenter violari regulas Ordinis obligantes solùm ad veniale: quippe qui ex officio tenentur curare bonum progressum religionis, qui ex dicta permissione non mediocre damnum pateretur. quod docet etiam *Naldus v.Prælatus n.*11.monens non esse mirum Superiores in isto casu peccare mortaliter, cùm subditi in violatione regularum peccent solum venialiter, nam etiam custos vineæ, si videns ingredientes vineam seorsim, vt singuli racemum vnum, aut alium asportent, & nõ impediat (cùm ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illatum vineę, ijs solum venialiter peccantibus; sic & euenit in casu nostro, vt consideranti constabit. Et hanc doctrinam benè debent Cõfessarij inculcare Superiorissis Monialium; vt ex hinç excitentur ad regularum obseruantiam procurandam; etsi interdum Superiorissæ excusentur siue ob inaduertentiam, siue ex bona fide, siue quia non sperant fructum ex admonitione, imò timent maiora mala inde euentura: quæ interdum erunt magnæ consolationi Superiorissis timoratis; ideòque opportunè ijs suggerenda erant à Confessarijs.

QVAE-

QVAERES XVII. An, & quo modo teneantur Moniales facere eleemosynas ex prouentibus monasterij redundantibus.

33 Quod, quamuis *Sanch Emanuel, & Hieronymus Rodriq. & Sotus, apud Dianam p.5.tract 8. resol.33.* doceant, sicut Episcopi tenentur arctissimè pręcepto eleemosynæ, sic debent monasteria Regularium, in quibus prouentus redundant: & *Reginaldus l.4.n.283.* dicat Abbatem, vel auctoritate simili præditū in domo, & familia religiosa nō modò posse facere eleemosynam, sed etiam teneri quidquid superest vltrà necessitates monasterij, erogare in pias causas (respiciendo tamen necessitates etiam futuras quæ probabiliter possunt occurrere,) idque ex intentione fidelium, qui bona sua elargiti sunt Regularium monasterijs, non vt ij diuites efficerentur, cùm profiteantur paupertatem, sed tantùm vt sustentarentur, & quę supersunt in alios pauperes erogarent. Quamuis, inquam Doctores sic differant circa præsentem quęstionem: mihi tamen magis placet quod ait *Suarez tom. 4. de relig. tract.8.l.2.c.26.nu.13.* nimirum regulariter non esse necessarium, nec conueniens Pręlatos Regularium omnes superabundantes redditus dare in eleemosynam; etsi interdum possit esse laudabile, imò, & aliquando pręceptum: hoc enim pendet ex necessitatibus Proximorum hic, & nunc occurrentibus; nam si hæ sint extremæ, non solùm superflua, sed etiam aliqua ex necessarijs dari debent, habita ratione aliorum, qui solent concurrere ad subleuandam talem necessitatem: si verò necessitas sit grauis, omnia superflua dari debent, nisi ex aliorum concursu minuatur necessitas: quod si necessitates sint communes, licet tunc aliquid dari debeat ex superfluis ob bonum exemplum; dare tamen omnia non est necessarium: imò nec in Prælato religioso esset consilium: sicque regulariter loquendo, non est in eius potestate id facere; cùm melius sit, si commodè potest augere, ac perficere ipsum monasterium, siue quoad pertinentia ad cultum diuinum, aut habitationem, siue quò ad perpetuos redditus, quibus plures religiosi ali possint; quod cedit in maius Dei obsequium, quàm abundās eleemosyna in communibus necessitatibus, vt aduertit *Nauarrus comm.3.de regul. nu.7.* ex quibus habent Confessarij Monialium quid respondere debeant Superiorissis ipsos in specie interrogantibus d. obligatione, quam habent faciendi eleemosynas ex bonis communibus monasterij, cui eæ præsunt.

Quod autem spectat ad Moniales particulares; hæ non tenen-

tur facere eleemosynam, regulariter loquendo, cùm nihil habeant proprij, ex quo illam faciant; & ex illis ipsis bonis, quę ijs conceduntur ad vsum, sine licentia Superioris, saltem tacita, ac interpretatiuà donare non possint: possunt tamen eleemosynam facere in pluribus casibus relatis à *Sanch.l.7. moral. c.19. num. 69. vsque ad* 100 inclusiuè, qui *num. 95.* expressè nobiscum sentit, probatque suam assertionem tum ex *cap. cum ad monasterium de statu monach. & cap.non dicatis* 12.q.1. tum quia religiosus non habet neque dominium, neque vllam bonorum administrationem, sed solùm vsum facti; ideoque si absque licentia facit eleemosynam peccat contra votum paupertatis, vtpote exercens actum dominij. Monialis ergo cui absque vlla restrictione concessa sunt aliqua bona ad vsum suum, ac dispositionem, potest facere eleemosynas, & alias donationes religiosum statum decentes ex licentia saltem tacita Superiorum: vt notauit *Sanch. supr. n.* 104. monens *n.* 106. quod, quamuis Superior interdicat Religionis subditis largiri eleemosynas; non videtur interdicere moderatas, sed tantùm videtur velle, ne modum excedant: sicut de vxore, cui vir interdicit eleemosynas, asserunt communiter Doctores: quod notat etiam *Rodriquez tom. 2. qu. 57. art. 2.* addens Superiori expressè vetanti etiam eleemosynas moderatas obediendum esse à Religiosis subditis.

Porrò ad cognoscendum, vtrum eleemosyna facienda hic, & nunc à Moniali censeri debeat moderata, nec ne; habenda est ratio tum facultatum monasterii, tum peculii concessi ad vsum Monialis, tum operis pij, in quo implicanda est eleemosyna, tum necessitatis, cui per illam consulendum est, tum aliarum similium circumstantiarum, quę hic, & nunc concurrunt, si enim monasterium sit valdè diues, Monialis habeat pingue peculium, opus pium cedat in magnum Dei honorem, immò in bonum non vulgare ipsiusmet monasterij: tunc maior eleemosyna dari poterit à Moniali de licentia Superiorissæ, aut saltem Prælati monasterii: ex quo patet in contingentia facti me benè respondisse, Moniales cuiusdam monasterij potuisse conuenire inter se, vt ex pecunijs ipsarum vsui permissis constituerent dotem cuidam puellæ inopi inter ipsas admittendæ ad religionem, quæ maximè necessaria erat bono communi monasterij. Dixi, *aut salem Prælati monasterij*: vt indicarem Moniales de licentia proprij Prælati posse maiorem summam elargiri ex bonis ipsis con-

concessis titulo eleemosyne, aut donationis, quàm de licentia solius Superiorissę monasterij; cùm quoàd hoc maior potestas supponatur in Prælato, cui subest etiam ipsa Superiorissa, quàm sit in Superiorissa; quod pro praxi est benè aduertendum; licèt id non approbet *Sanch.n.*42. dicens, quòd si consuetudine, aut statuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quò ad hoc non sit restricta facultas immediati Superioris, non est cur ad certam summam arctetur, & ad maiorem adiri debeat Prouincialis; sed qualiscumque est Superior potest concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate redditium, ac necessitate pauperum, ita *Sanchez* ex *Molina tom.2.d.276.col.2.*

QVAERES XVIII. An, & quo modo Moniales teneantur denunciare Confessarium sollicitantem ad turpia, si fortè (quod Deus auertat) in Sacramento pœnitentiæ id contingat.

34 Resp. Teneri, cum Gregor. XV. in sua Constitut. *Vniuersi dominici* gregis *edita* 30. August. 1622. onus denunciandi Confessarium sollicitantem ad turpia imponat personis modo dicto sollicitatis, *quæcunque illæ sint*; & sub hac clausula generalissima comprehendantur etiam Moniales. Tenentur autem denunciare; siue sollicitatio fiat in actu confessionis Sacramentalis, siue ante, siue post immediatè, vel etiam occasione prætensæ confessionis; siue id fiat extrà occasionem confessionis, sed in confessionario, aut in loco quocumque vbi confessiones Sacramentales audiuntur, seu electo ad audiendas confessiones (si quidem Confessarius ibi simulet audire confessionem;) siue id ad cõmittenda turpia cũ ipso sollicitãte, siue cum alijs. Denunciatio autem hęc, etsi cumulatiuè fieri possit tum Ordinario, tum Inquisitori, (quod spectat ad Moniales) regulariter videtur commodiùs fieri posse Ordinario, seu Vicario eius generali sub alio prætextu ad monasterium accito, aut accedẽti; sic enim suauior, & minùs grauis fiet denuntiatio, quam si ad talem effectum aduocandus esset Inquisitor Quod sit Monialis induci nequeat ad faciendam hanc denuntiationem per se ipsam; posset Ordinarius concedere Confessario, ad quem tunc accedit Monialis, vt ipse excipiat denuntiationem per scripturam iuratam ab ipsamet Moniali confectam, eamque Ordinario statim tradat, idque ex decreto Sacræ Congregationis S. Officij Vrbis de mandato Vrbani VIII. die 27. Septemb. 1624. edito, quod refert *Nald. v. confessio.*41. addens eandem Sacram Congregationem statuisse,

quòd, si pœnitens sollicitata adhuc denunciare recuset, tunc ad Papam tota res deferri debet, eiusque responsum omninò implendum.

Dicit autem *Sanctorus in Const. minor. c.11. stat.7. qu.12.* quod, cum Monialis sollicitata in confessione adire non possit Inquisitorem, non teneatur mittere ad illum nuncios, aut litteras, non expediat ipsum aduocare ob rationes, quæ vnicuique facilè possunt occurrere, nec sine nota, scandalo, ac offensione aliarum Monialium possit fieri denunciatiò sollicitationis Ordinario visitanti monasterium, cum dedeceat Monialem priuatam (maximè si sit iuuenis) conuenire Ordinarium in priuato colloquio: Monialis non videtur teneri denunciare ob doctrinam communem, quam tradunt *Aragona Val. Regin. Bann. Malder. & Nau.* apud *Bonacinam de leg. D.3.q.4.p.7.n.11.* quòd à debito fraternæ correctionis soluit graue periculum vitæ, honoris, ac fortunæ: quæ doctrina à fortiori procedit de denunciatione sollicitationis; quæ est iure humano, vt aduertit *Castrus Palaus tr.4.D.9.qu.10. & Sancius in selectis D.11. num.44.* dicens fæminas egregias teneri adire iudicem causa testificationis, nec id esse nimis durum ob bonum religionis, nisi clausura, infirmitas, aut alia iusta causa excuset; addensque ex *Sanch. Acugna, & Sousa,* fœminas excusari à denunciando, si graue damnum metuant in vita, fama, bonis temporalibus proprijs, mariti, filiorum, fratris, amici maximi, aut benefactoris; siquidem leges humanæ non obligant cum graui nocumento, testibus *Suar. & Fagund.* ita *Sanctorus* in terminis; quam probabiliter viderit ipse, & iudicent viri docti, ego enim iam meum sensum aperui, vt constat ex modo dictis.

Cæterùm puto, quod si fęmina à Confessario sollicitata ad turpia denunciet sollicitantem iam facta Monialis, satisfaciet suę obligationi, faciendo denunciationem sub nomine, & cognomine, quę habebat in sæculo: idque ne se manifestet ita facilè: moueor, quod sic Inquisitor, cui fit denunciatio, facilè potest sollicitantem habere, inquirendo, quid factum sit de tali fœmina, quæ in sæculo habebat tale nomen, & cognomen, sicque parare sibi viam ad procedendum contra sollicitantem denunciatum.

Addo quod, sicut dicta fœmina posset iam facta Monialis Ferrariæ ibi denunciare sollicitationem ipsi factam Bononiæ, dum esset sęcularis; cum Inquisitores mutuam inter se habeant corre-

correſpondentiam (vt ſic loquar) ſicque Inquiſitor Ferrariæ ab Inquiſitore Bononienſi, aut alio poſſit obtinere denunciatam ; ſic præfata Monialis in præſentia degens in monaſterio Ferrariæ poſſet denunciationem ſollicitationis ipſi factæ Bononiæ facere Bononiæ:cùm ſic vtiliter gerat negotium Inquiſitoris Bononienſis,qui ſic facilius ac commodiùs procedere poterit contra denunciatum.

Porrò hìc placet monere quòd ſicut iuxtà *Zanardum, Rodriquez,Peyrinum,Sanctarellum*, *& alios relatos à Diana p. 1. tract.de denunt.reſolut.* 27.ſimpliciter non eſt neceſſe,vt dicta denuntiatio fiat, antequam pœnitens abſoluatur,cùm ſufficiat promiſſio,& propoſitum denunciandi: ſic *Ioan.de la Cruz Dominicanus in direct.conſecr. par. 1. præc. 5. quæſt.2. d.5. concl.2. & alÿ* ſuſtinent mulierem ſollicitatam in confeſſione non eſſe abſoluendam, ſi non denunciet;niſi fortè ſit ſpes, quòd Confeſſarius aliàs denunciandus per ſecretam correctionem emendabitur:quę ſpes colligi poſſit ex qualitate corrigentis,& ex conditione Confeſſarii corrigendi ; ſicque Monialis ſollicitata, ſi ſciat idoneitatem alicuius ad præfatam correctionem,poſſet in hoc vti opera illius. Ita *Io. de la Cruz*: nec videntur diſſentire *Portellus,Regin.Gundiſal.Fagũd.& Peyr.relati à Diana ſup. reſol. 2.* alÿque ſi conſequenter philoſophari velint iuxtà doctrinam quàm tradunt in materia ſimili ; nimirum in caſu, quo quis denunciari debet Inquiſitori ante denuntiationem pręmitti poſſe, & debere correctionem fraternam ; quàm verò benè id dicant, iudicent viri docti, quibus vacat hęc accuratius examinare.

CAPVT VII.

De Prohibitionibus Iure communi latis contra Moniales.

1 *Prohibitiones iure communi factæ Regularibus, aut Eccleſiaſticis, afficiunt Moniales.*

2 *Moniales nequeunt confiteri cuicunque Sacerdoti approbato.*

3 *Vi bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis indulti non eligunt Confeſſarium.*

4.Id-

4 Idque ex decreto Clementis VIII. quod non afficit Moniales exemptas a suo Ordine.
5 Item hoc decretum, non extenditur ad generalia Iubilæa.
6 Moniales in sua Ecclesia interiori non asseruant Eucharistiam; nec eam breui ibi exponunt.
7 In suis templis non admittunt liberè Sacerdotes ad celebrandum.
8 Earum Capellani recitant Missam de festo, de quo ipsæ recitant Officium.
9 Eæ non admittunt laicos ad canenda Officia in suis templis cantu simplici, aut figurato: imò & ipsis vetita cantus figuratus, & instrumenta ad sonum.
10 Non recipiunt laicos ad sepulturam in sua Ecclesia interiori.
11 Ipsæ possunt sepeliri in sua Ecclesia exteriori, si adsit consuetudo.
12 Tangunt Calices, Corporalia, & Agnos Dei.
13 Non exeunt è propria Clausura.
14 Non recipiunt extraneos intra Clausuram.
15 Non admittunt Puellas in educationem, aut alias mulieres, nisi seruatis seruandis.
16 Non recipiunt fœminam ad conuersandum intra Clausuram sine certis conditionibus.
17 Non retinent Ancillas in Conuentu absque certis conditionibus.
18 Earum Conuentus non erigendi extra loca murata, & quæ degunt extra loca murata, consultum est vt reducantur intra loca murata.
19 Non erigunt nouos Conuentus absque certis conditionibus.
20 Non retinent ostium à propria Clausura, ad Ecclesiam exteriorem.
21 Non habent singularem habitationem.
22 Quælibet Monialis debet dormire sola.
23 Non recipiunt Nouitias, nisi iuxta numerum taxatum; nec plures duabus sororibus.
24 Recipiunt Conuersas, non obstante Pij V. prohibitione.
25 Non admittunt nouitiam ad professionem, nisi eius voluntate priùs explorata.
26 Non recipiunt fœminas renuentes profiteri, & seruare clausuram.

27 De

27 *De bonis nouitiæ non accipiunt ante professionem.*
28 *Retinent peculium, etiam post Concilium Tridentinum.*
29 *Non alienant bona Conuentus sine solemnitate, (quod non procedit de bibliotheca librorum latinorum ijs legata, vel alia re inutili,) nec accipiunt pecuniam ad cambium aut mutuo cum pacto soluendi interesse: vasa item pretiosa oppignorari non possunt, nisi vrgente graui necessitate: etsi in tali casu interdum requiratur specialis licentia Papæ si soluendum sit interesse pecuniæ datæ pro pignore.*
30 *Non faciunt donationes, nisi seruatis seruandis ex Clemen. VIII. decreto, quod eæ non legunt publicè.*
31 *Non exercent negotiationem.*
32 *Non appellant à proprio Prælato.*
33 *Immò nec ab Abbatissa, propriè loquendo.*
34 *Non appellant neque ad Iudices competentes, neque ad incompetentes.*
35 *Illis tamen non denegatur defensio naturalis; nec recursus ad Prælatum maiorem.*
36 *Testificantur contra Moniales Conuentus, etiam in criminalibus, immò, & in causis criminalibus personarum laicarum.*
37 *Non fiunt Commatres per Baptismum, aut Confirmationem: sunt executrices testamentariæ.*
38 *Non habitant in eodem Conuentu cum religiosis Ordinis.*
39 *Non accedunt ad loquendum cum externis sine licentia.*
40 *Non scribunt litteras, nec recipiunt sine debita licentia.*
41 *Non vtuntur lineis; si tamen vtantur, peccant solum venialiter.*
42 *De iure communi edunt carnes, cùm ius earum abstinentiam solùm consulat.*
43 *Non nutriunt comam, nec vestiunt superbè.*
44 *Non prohibentur vti laruis, & choreis intra Conuentum, saltem sub mortali.*
45 *Non induunt habitum virorum ex occasione repræsentationis, quam faciant.*
46 *Non eligunt Abbatissas perpetuas.*
47 *Terminus triennij Abbatissatus includit primum diem.*
48 *Moniales non parant, nec vendunt cibos externis.*
49 *Non imprimunt libros sine debita approbatione, ac licentia.*

50 Non

30 *Non erigunt Confraternitates in suis templis.*

QVAERES I. An prohibitiones iure communi latæ contrà Religiosos, seu Regulares, aut Ecclesiasticos indefinitè afficiant Moniales.

1 Resp. Afficere; & inde probatur, quòd lex generaliter loquens generaliter debet intelligi; & sub masculino genere comprehenditur etiam fœmininum in materia, quæ æqualiter congruit viro, ac fœminæ; ex alia parte secundùm omnem proprietatem loquendi Moniales sunt, & dici possunt personæ religiosæ, regulares, ac ecclesiasticæ: sicque non apparet, quo titulo excipi possint à prohibitionibus generaliter latis contra religiosos, regulares, ac ecclesiasticos: loquendo de ijs, quæ pro ratione sexus, ac conditionis Monialium possunt cadere in ipsas.

QVAERES II. An Moniales possint confiteri cuicunque Sacerdoti approbato generaliter ad confessiones in diœcesi, in qua ipsæ degunt.

2 Resp. Non posse, etsi aliàs sint exemptæ à Prælatis regularibus proprij Ordinis. constat ex bulla Greg. XV. edita 5. Febr. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*: & sic habet: *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confessiones Monialium etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.* Quin etiam Sacra Congreg. Concilij de mandato Vrbani VIII. declarauit Confessarios regulares extraordinarios semel deputatos ad audiendas Monialium confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Concil. Trid. non posse virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confessiones, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit: sed de hoc plura inferius, vbi de Confessario Monialium.

QVAERES III. An Moniales possint in virtute Bullæ cruciatæ, aut alterius similis priuilegij eligere Confessarium, & per eum absolui ab omnibus reseruatis, sicut possunt personæ sæculares.

3 Resp. Non posse, nisi indultum eligendi Confessarium, aut obtinendi absolutionem reseruatorum contineat clausulam sufficienter derogantem prohibitioni, quam Clemens VIII. die 23. Nouemb. 1599. quò ad hoc tulit contra Moniales per Bullam rela-

relatam à *Rodr. in bullario nonam in ordine*, his verbis : *Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantùm ad articulum eligendi Confessorem, & absoluendi à casibus reseruatis cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti* (idest B. Marię de Carmelo) *ac aliorum quorumcunque Ordinum, & Congregationum cuiusuis Instituti Mendicantium tam Prouinciæ Hispaniæ, quam extra eam ubilibet, locum minimè habere, nec censeri, sed nostræ intentionis existere, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramentum pœnitentiæ, seu confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus: eisdem tamen Prælatis, vt in vsu huiusmodi potestatis se cum subditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.*

4 Circa cuius concessionis intelligentiam placet aduertere sub ea non videri comprehensas Moniales exemptas à Prelatis regularibus proprij Ordinis, & immediatè subiectas siue Sedi Apostolicę, siue Ordinario loci: moueor tum quia respectu harum cessat finis præsentis prohibitionis in eo consistens, quod electio illa Confessarij cum facultate reseruatorum aliquando vergit in speciale detrimentum religionis; vt apertè insinuat Clemens ipse in procœmio citatæ bullæ ijs verbis; *quod aliquando in speciale vergit Religionis detrimentum*; si quidem hoc ipso quòd Moniales eximuntur à subiectione proprij Ordinis, nullam habent cum eo communicationem quò ad regimen, & consequenter prefata electio Confessarij independens è proprijs Prelatis non videtur posse cedere in damnum ipsius Ordinis; tum quia ista prohibitio eo fine inducitur, vt Moniales quò ad Sacramentum pœnitentiæ subijciantur dispositioni suorum Prælatorum; at, qua ratione possunt Moniales quò ad hoc subijci Prælatis sui Ordinis, si sunt omninò exemptæ ab illorum iurisdictione? ita viri valdè docti à me consulti, & satis probabiliter, maximè attenta generali regula, quòd *odia restringi oportet*.

5 Addo mihi videri probabile sub ista prohibitione non comprehendi facultatem eligendi Confessarium cum potestate reseruatorum concedi solitam in generalibus iubileįs; ducorque ex eo quòd Clemens in citata bulla solum mentionem facit de bulla Cruciatæ, & alijs indultis particularibus: cum alioqui Iubilæum sit quid diuersum à bulla Cruciatæ, & non sit indultum parti-

particulare, sed vniuersale, sicque censeri debeat non comprehensum in dicta prohibitione, vtpote non expressum sufficienter, neque in specie (vt patet) neque in genere, vt iam probatum est; quod est verum, etiam respectu Monialium, quæ subsunt iurisdictioni sui Ordinis.

QVAERES IV. An Moniales possint detinere intra propriam Ecclesiam interiorem, venerabilem Eucharistiam.

6 Resp. Non posse ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de reg. c. 10.* vbi dicitur: *Quòd verò Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet S. Synodus, non obstante quocunque indulto, aut priuilegio.* Immò *Barbosa in Collect. v. Moniales*, refert Sacram Congreg. censuisse clauem custodiæ S. Eucharistiæ non committi debere Monialibus, sed retinendam esse semper penes Sacerdotem, ad quem spectat illam ipsis administrare: quod item notauit *Tamb. d. 24. de iure Abbat q. 2. nu. 5.* addens eamdem Sacram Congregationem statuisse sacras reliquias non esse asseruandas intra Ecclesiam interiorem, aut septa Monialium; quod tamen non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; eò quòd fortè vasa pretiosa, in quibus reliquiæ repositæ sunt, extra clausuram monasterij minùs tutò custodiri possint.

Notat autem *Quintanad. tract. 4 sing. 3. num. 6.* videri probabile, quod non aduersetur *Conc. Trid. sess. 25. c 10.* prohibenti, ne Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa Monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur, si per vnum, aut alterum diem Eucharistia intra chorum Monialium collocetur ob aliquam magnam solemnitatem, aut necessitatem; cum hoc non sit conseruari, quod prohibetur in Concilio; si quidem verbum *conseruari* significat perpetuo, aut permanenter, vel saltem ad longum tempus custodiri, aut retineri: quo pacto *Tullius ad Atticum lib. 5.* ait, *vt nos eam necessitudinem, quæ est nobis cum publicanis, obtinere, & conseruare patiamur.* Quamuis subdat *Quintana num. 7.* neque hoc expedire, nec consulendum esse ob oppositam consuetudinem à *Tridentino* vsque adhuc conseruatam; imò nec per vnam aut duas horas Eucharistiam collocandam esse in fenestella, ex qua Moniales communicant; cum Sacra Congregatio expresse id prohibuerit, teste *Bellarmino.*

Addit *Quintana num. 2.* indultum Clem. VII. quod Moniales sub obedientia Ministri Generalis Fratrum Minorum existentes

res possint in Ecclesia interiori in loco decenti habere Eucharistiam, sicut habent in exteriori; vt videri potest in *Comp. priu. Mendicantium v. Moniales* §. 26. fuisse omninò abrogatum in *Trident. sup.* ijs verbis: *non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.* quamuis *Rodr. to. I. qu. 47. ar. 4.* putet non contraueniri Concilio, si Eucharistia simul in choro Monialium, & in Ecclesia exteriori conseruetur: quod pluribus reijcit *Quintana nu. 3. 4. & 5.* monens *num. 3.* teste *Soteallo*, Sacram Congregationem declarasse Eucharistiam, non in choro Monialium reseruandam, sed in choro exteriori, non obstante quacumque consuetudine contraria.

QVAERES V. An Moniales possint facere in proprijs ecclesijs celebrare Missas per quemcunque Sacerdotem.

7 Resp. Non posse absque consensu suorum Superiorum: idque ex Clemen. VIII. Const. relata à *Mosconio de maiest. milit. eccl. p. I. l. 4* in qua hæc habentur: *Nulla Monialis, vel alia persona sæcularis audeat celebrare facere in Ecclesijs Monialium priuatas Missas præter eas, quæ a Capellanis deputatis celebrari solent, sine licentia Ordinarij;* cui Constitutioni conformis est praxis ferè communis, a qua nullo modo videtur recedendum, cùm sit valdè rationabilis, & originem traxerit ex Constitutione pontificia. Dixi sub initium responsionis, *absque consensu suorum Superiorum*, ad indicandum, vt Sacerdotes extranei celebrare possint in templis Monialium exemptarum ab Ordinario, sufficere licentiam proprij Prælati regularis. sicque videtur obseruari in praxi saltem in multis locis.

8 Addo hìc obiter ex decreto Sacræ Congreg. sub 20. Nou. 1628. Capellanos Monialium posse Missam celebrare de Sancto, de quo ipsæ Moniales recitant Officium, sed cum Missali Romano de communi, si de eo Sancto non extet propria Missa in Romano Missali; Moniales verò non posse quidquam mutare in *Confiteor*; neque posse in eo dicere, *& tibi Mater, & vobis Sorores*: cùm hoc expresè fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congreg. 18. Aug. 1629.

QVAERES VI. An Moniales possint per seculares personas canere diuinà Officia cantu simplici, aut figurato

9 Resp. Non posse, attenta declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. v. Monialium Ecclesiæ num. 12.* sub his verbis: *nè permittatur in Ecclesijs Monialium cantus simplex, vel figuratus a personis sæcularibus;* quam-

quamquam talis declaratio non sit in vsu, saltem in multis locis; nisi quòd talis cantus ibi non fit absque licentia Ordinarij. Quòd autem statuit Clemens VIII. in Constit. relata *qu. præced.* quod scilicet Monialibus prohibeantur cantus figurati, & instrumenta omnia ad sonum, organis tamen permissis in Ecclesia ipsarum exteriori; non est in vsu in pluribus locis, immò aut non fuit acceptatum, aut certè postea abrogatum est.

QVAERES VII. An Moniales possint in propria Ecclesia interiori concedere sepulturam personis laicis.

10 Resp. Non posse, cùm id prohibuerit Sacra Congreg. 1. die Martij 1585. apud *Tamb. sup. d. 34. q. 1 nu. 2.* declarans in Monialium sepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in proprijs testamentis legatum relinquentes mandauerint se sepeliri in sepultura Monialium, Ad quod item facit declaratio Greg. XIII. quam refert *Portel. de dub. reg. v. sepultura nu. 14.* dicens illum declarasse corpora volentium sepeliri in monasterio Monialium debere sepeliri in Ecclesia exteriori, & non intra claustra; hinc indicando sine licentia Papæ non posse eligi sepulturam intra clausuram Monialium, aut certè absque facultate alterius Superioris competentis.

Quòd si quæras, an Moniales possint sepeliri in ecclesia exteriori.

11 Resp. Posse, si extet consuetudo: qualis extat apud Moniales Congregationis Vallis vmbrosæ, teste *Tamb. sup. nu. 5.* qui *num. 1.* in probationem præsentis responsionis affert quamdam declarationem Sacræ Congreg. sub 21. Septemb. 1594. non extat autem talis consuetudo, saltem communiter, sicque Moniales regulariter debent sepeliri in propria Ecclesia interiori.

QVAERES VIII. An Moniales possint absque peccato tangere vasa sacra, purificatoria, corporalia, agnos Dei benedictos, ac reliquias Sanctorum.

12 Resp. *Sanch. l. 2. mor. c. 43. nu. 27.* quòd, cùm *Sot. in 4. d. 13. quæst. 2. art. 3. ad 3.* & multi neoterici ipsum sequentes dicant fœminas tangere corporalia, & calices absque contemptu, aut nullam esse culpam, aut leuissimam venialem; ea ducti ratione, quòd canones id prohibentes loquuntur de consilio: à fortiori tangere agnos Dei non excedet culpam venialem, immò nulla est culpa; eò quòd vsus obtinuerit, vt à laicis, etiam fœminis, tangantur; hæc Sanchez, & non improbabiliter, quæ vtique

que maiori aliqua ratione locum habere possunt in Monialibus, quæ vel exercent officium sacristæ, vel se occupant in agnis Dei artificiosè compingendis ex panno serico, aut alia simili materia; quamuis consultius sit, immò, & consulendum, vt abstineant à supradictis tangendis ob reuerentiam ipsis debitam: nobiscum sentit in terminis *Persicus l.1. de precipuo Sacerdot. offic. cap. 9. num. 56.* alijs relatis.

QVAERES IX. Quo modo Moniales prohibeantur egredi è clausura proprij monasterij.

13 Resp. Prohiberi eo modo, quo ostendimus *cap. 5. sect. 2. per totum.*

QVAERES X. Qualiter Moniales prohibeantur admittere personas extraneas intra clausuram sui monasterij.

14 Resp. Prohiberi, sicut dictum est *c. 5. sect. 3. per totum.*

QVAERES XI. Qua ratione prohibeantur recipere intra septa monasterij puellas in educationem, aut etiam viduas, & alias fœminas coniugatas, vt ibi ad multum tempus commorentur.

15 Resp. Prohiberi ea ratione, qua docuimus *c. 5.* de puellis quidem *sect. 4. per totum*, de alijs verò fœminis *sect. 3. q. 20.*

QVAERES XII. An, & quo pacto Moniales possint recipere intra monasterium fœminam aliquam nobilem ad sumendam ibi corporalem refectionem, & conuersandum per plures horas cum ipsis Monialibus.

16 Resp. Non posse, nisi eo pacto, quo latè indicauimus *cap. 5. sect. 3. qu. 30.* vbi de præsenti difficultate ex professo egimus.

QVAERES XIII. Qualiter possint Moniales retinere intra monasterium ancillas sæculares.

17 Resp. Non posse, nisi eo modo, quo ostendimus *c. 5. sect. 3. qu. 27.* qui vult, consulat *Barbosam de off. Ep. alleg. 102. n. 60.*

QVAERES XIV. An Moniales liberè possint habitare etiam in locis non muratis.

18 Resp. Quòd, quamuis olim monasteria Monialium construerentur in solitudinibus, ne ex frequentia externorum ad ipsas accedentium impediretur earum deuotio, & monastica quies turbaretur, iuxtà *c. luminoso 18. qu. 2.* in præsentia tamen ex decreto *Conc. Trid. sess. 25. de reg. c. 5.* ad consulendum decori, ac pudicitiæ virginum Christi, monentur Episcopi, & alii Superiores Monialium, vt ex monasterijs extra mœnia vrbis, aut oppidi constitutis, si ita videbitur expedire, eas reducant ad noua,

vel antiqua monasteria intra vrbes, aut oppida frequentia. Quin teste *Barbosa l.2.de iur.eccl.c.12.nu.10.* Sacra Congr. eiusdem Concilii 13. Septemb. 1583. censuit Monialium monasteria non esse erigenda, nisi Ordinariis locorum consentientibus, iisque solùm in locis quæ muro munita sunt, & in quibus adest copia Sacerdotum, siue sæcularium, siue regularium ad audiendas illarum confessiones, nisi fortè monasterium habeat vnde ex suis facultatibus sustentare valeat Confessarium aliunde ascitum.

QVAERES XV. An Moniales possint erigere noua monasteria, prout maluerint, vel certè solùm aliquibus seruatis.

19 Resp. Non posse, nisi habeant paratum redditum annuorum scutorum 300. qui sufficiat ad competentem sustentationem 12. Monialium, vnà cum lucro, quòd ipsæ acquirant ex propria industria, & laboribus manuum suarum (sic enim explicanda videtur declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Gauant. in manu. v. Monialium monast. nu.1.* his verbis, *Noua nè erigantur, quibus ad minus 300. scutorum redditus annuus non assignetur pro 12. sustentandis.*) Quin addit idem *Gau. nu.3.* dicta monasteria non posse erigi absque speciali indulto Sedis Apostolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. April. 1615. quæ apud eundem *Gauantum num. 5.* die 13. Sept. 1583. statuerat Monialium monasteria non esse multiplicanda in iis locis, in quibus jam erecta laborant inopia, nec habent, vnde possint commodè sustentari.

QVAERES XVI. An Moniales possint habere ostium, per quod è propria clausura pateat accessus ad Ecclesiam ipsarum exteriorem.

20 Resp. Non posse ex Constit. Gregorii XIII. quæ est in ordine 8. & §. 6. sic habet, *Declaramus præterea nullis Monialibus, etiam Tertiarijs, licere habere ostium, per quod ex monasterio introiri possit in ipsarum Monialium ecclesiam exteriorem, in quam sæcularibus ad Missas, & diuina Officia patere solet accessus, sed omninò muro obstruendum.*

QVAERES XVII. An Moniales possint habere singularem habitationem, in qua maneant, comedant, ac dormiant.

21 Resp. Non posse, sed debere omnes habere communem Ecclesiam, refectorium, ac dormitorium; idque ex *18. q. 2. cap. perniciosam*, vbi sub pœna excommunicationis prohibetur Monialibus, ne sibi faciant propria receptacula, & priuata domicilia; sed tam in Ecclesia, quam in refectorio, atque dormitorio communiter

muniter sint; quanquam ista excommunicatio non sit latæ sententiæ, sed ferenda; vt constat ex tenore verborum, quibus fertur, & non ampliùs videatur esse in vsu.

22 Adde ex Constitutione Clement. VIII. Adducta *quæst.* 5. vnamquamque Monialem debere solam dormire, ideoque tot cellas in vnoquoque monasterio faciendas esse, quot ibi degunt Moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v. Moniales ad* 11. statuit puellas commorantes in monasteriis Monialium causa educationis debere habere locum separatum à Monialibus pro earum dormitione, sicut & pro operibus.

QVAERES XVIII. An Moniales possint recipere ad habitum religionis in quocumque numero, & quidem etiam Sorores plusquam duas.

23 Resp. Non posse recipere, nisi iuxta numerum taxatum à Superioribus: sic quippe statutum est variis iuribus allatis *cap.* 2. *sect.* 1. *qu.* 6. quæ tamen non prohibent, quin possit recipi aliqua supernumeraria, dummodò concurrant ea, quæ ibidem indicauimus; non posse verò recipi Sorores plusquam duas seclusa dispensatione Sacræ Congreg. Episc. & Regul. quæ non solet concedi, nisi cum certis conditionibus, vt constat ex dictis *citata sect.* 1. *qu.* 15.

QVAERES XIX. An Moniales possint recipere Conuersas, etiam post Pii V. Constitutionem, quæ incipit *Circa pastoralis*, & prohibet earum receptionem.

24 Resp. *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 15. *nu.* 59. Quòd, quamuis, stando in rigore litteræ recipi non possint; cùm receptio expresse prohibeatur à Pio V. quia tamen consuetudine receptum est, vt etiam modò Conuersæ recipiantur in conuentibus Monialium, & quidem satis rationabiliter ob rationes adductas ab ipso Sanch. potest talis consuetudo tutò seruari; dummodò dictæ Conuersæ legitimam faciant professionem: qua de re consulantur quæ diximus *sup. c.* 2. *nu.* 10.

QVAERES XX. An Moniales recipere possint ad nouitiatum puellas, priùsquam illarum voluntas exploretur ab Ordinario.

25 Resp. Non posse: & constat ex dictis *cap.* 2. *sect.* 1. *q.* 4.

QVAERES XXI. An possint admitti ad probationem religionis fœminæ in monasterijs viuere volentes absque professionis emissione, ac obseruantia clausuræ.

25 Resp. Non posse; cùm id expresse prohibuerit Pius V. in

sua Constitut. *Circa pastoralis* 8. *in ordine*; quæ §.4. sic habet: *Cæteris autem omnibus sic absque emissione professionis, & clausura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam prorsus in suum Ordinem, religionem, congregationemve recipiant: quòd si contra huiusmodi nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

QVAERES XXII. An Moniales possint ex bonis Nouitiæ aliquid recipere ante eius professionem, & quid.

27 Resp. Non posse recipere, nisi ea, quæ spectant ad eius victum, ac vestitum: idque ex decreto *Concil. Trid. sup. c.* 16. relato *cap.* 2. *sect.* 2. *qu.* 9. Quin etiam Clemens VIII. in Constitutione *qu.* 5. relata prohibuit munera dari solita in ingressu Monialium, ac susceptione habitus, iussitque, quod spontè offertur à consanguineis Nouitiæ ingredientis, asseruari in communi, nullaque conuiuia fieri inter Moniales, & multò minùs cum sæcularibus: ista tamen Constitutio non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; & maximè quò ad conuiuia facienda inter Moniales; quæ, quamuis difficilè possint omninò relegari, deberent saltem moderari quo ad exuberantem excessum.

QVAERES XXIII. An Moniales possint retinere peculium, & quale.

28 Resp. Quòd, quamuis vsus peculij videatur prohibitus Regularibus, & consequenter etiam Monialibus ex decreto *Concil. Trid. sup. c.* 2. vsus tamen obtinuit, vt Moniales possint habere certos redditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus *cap.* 4. *sect.* 1. *qu.* 3.

QVAERES XXIV. An Moniales possint alienare bona monasterij, & in specie dotes earum, quæ recipiuntur ad religionem.

29 Resp. Non posse, nisi seruata forma in iure præscripta, de qua suo loco: & quidem quò ad bona monasterij generaliter sumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus pretiosis, quæ seruando seruari possunt) constat ex bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martij 1463. quæ cum generaliter loquatur de omnibus personis ecclesiasticis, vt patet ex illis verbis: *Si quis autem contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quidquam alienare præsumpserit*: vtique sub ea compre-

prehenduntur etiam Moniales, attenta doctrina superius tradita: quòd sub masculino continetur fœmininum; quando in vtroque procedit par ratio, vt in præsenti casu: quo verò ad dotes, constat ex dictis *c 3. sect. 2. q. 11.*

Addo quòd, si Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto soluendi quinquaginta mutuanti quotannis ex annuis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis; & hoc, vsque dum restituantur dicti mille, & ex titulo lucri cessantis, verè non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica; & ratio est, quòd, quando Sacra Congr. prohibuit, ne Regulares recipiant mutuo pecunias, cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis; loquitur solùm in casu, quo fundus, vnde colligi debet annui redditus, obligetur, & ipse fundus sit Monasterij. Vnde fit, vt, quamuis in casu proposito de licentia domini obligaretur fundus à consanguineo Monialis ei assignatus ad solutionem præfatorum redditūum; non ideo interueniret propria alienatio, nec incurrerentur pœnæ latæ contra alienantes bona ecclesiastica: ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij docti viri à me consulti.

Concedit tamen *Portell. p. 1. resp. mor. casu 7. numer. 5.* quòd, si alicui conuentui Monialium ex legato relinquatur bibliotheca librorum latinorum; ea absque licentia Sedis Apostolicæ posset ab illis alienari, eius pretio implicato in bonis fructiferis emendis; sicque in regno Portugalliæ in facti contingentia decisum fuisse à Collectore Apostolico; & quidem non per modum dispensationis, sed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quòd bibliotheca librorum latinorum est omninò inutilis Monialibus, ideoque cessat finis legis vetantis alienationem bonorum ecclesiasticorum: ita *Portell.* addens eodem modo sine licentia Sedis Apostolicæ potuisse vendi quosdam pannos pretiosos monasterio cuidam Monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant conuentui omninò inutiles, & ex vetustate iam corrumpi incipiebant.

Vnum hic moneo ex decreto Sacræ Congregationis, Moniales, & quoscumque alios Regulares prohiberi sub pœnis ex alio decreto inferiùs referendis, recipere pecunias ad cambium, aut mutuo cum pacto soluendi lucrum cessans, aut damnum emergens: cùm enim decretum loquatur generaliter de Regularibus; vtique comprehendit etiam Moniales, vt patet ex dictis hic in responsione. Decretum autem iussu Vrbani VIII. editum

fuit 21. Maij 1626. his verbis. *Cum post editum decretum de rebus Regularium non alienandis, compertum sit Regulares, qui eodem decreto prohibentur census imponere super bonis ad eorum monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis: cumque ex huiusmodi contractu eludatur mens sacræ Congregationis, cui in primis in votis fuit consulere Regularium indemnitati, quæ ex impositione censuum huiusmodi plurimùm læderetur. S. D. N. approbante, decreuit, ac declarauit huiusmodi contractum esse contra mentem decreti vt suprà editi ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius decreti pœnas ipsò factò incidere*. decretum verò, de quo loquitur præsens decretum, editum fuit à S. Congregatione iussu Vrb. VIII. die 7. Sept. 1624. continetque vltra pœnas contentas in Paulina *Ambitiosæ*, priuationem omnium officiorum obtentorum, vocisque actiuæ, ac passiuæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa imposterum obtinenda (& quidem ipsò factò incurrendas absque alia declaratione, ac soli Papæ reseruatas) declaratque ipsò iure nullum, ac irritum quidquid contra huiusmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo Moniales non posse oppignorare mobilia pretiosa proprij Conuentus; vt lampades, & candelabra, & alia vasa argentea sine facultate sacræ Congregationis: & probatur tum, quia oppignoratio, teste *Quaranta v. alienatio nu.20.* est quædam alienatio (maximè si res tanti obligetur, vt difficilè possit redimi, ideoque exponatur periculo probabili alienationis) ergò comprehenditur sub iuribus prohibentibus alienationem bonorum ecclesiasticorum: tum quia prohibita alienatione à iure, prohibetur oppignoratio *l. fin. C. de reb. alienis & non alien.* idque ratione periculi, cui exponitur res oppignorata, ne omninò alienetur. ita *Diana p.5. tract.13. resol.6. ex Molina, Quaranta, Layman, Lezana, Bonacina, Castro Palao, Barbosa, Rodriq. & Lessio*; qui tamen limitant assertionem, nisi vrgeat summa necessitas, & sit periculum in mora; tunc enim oppignorari possunt vasa pretiosa, inconsulta Sacra Congregatione: cùm lex non liget, quando de facto seruari non potest, *l.1.§.dies. ff. quando appellandum sit*, & necessitas non habeat legem, *l. vn ff. de offic. consu.* sic Diana ex Peytino addens oppignorationem in hoc posteriori casu fieri posse absque consensu Ordinarij, etsi is facilè haberi possit.

Quod

Quod si talis oppignoratio facienda sit super Monte exigente quot annis interesse correspondens pecuniæ mutuatæ pro pignore deposito: tunc dato etiam quod ea oppignoratio esset licita, requireretur Sedis Apostolicæ facultas ad illam faciendam ratione obligationis, quam subiturus est Conuentus de soluendo præfato interesse: cum talis solutio sit Regularibus specialiter vetita ex decreto Vrbani VIII. paulò ante relato, adeoque specialis licentia requiratur vt suscipiatur talis obligatio.

QVAERES XXV. An, & quas donationes, seu largitiones munerum possint facere Moniales ex bonis proprio vsui concessis.

30 Resp. Non posse, nisi de licentia propriæ Superiorissæ, & in casibus permissis in *decretis Sacræ Congregat. de largit. mun.* editis iussu Clementis VIII. & nouissimè confirmatis, ac innouatis ab Vrbano VIII. prout ostendimus in *tract. de prohibit. c. 9. per totum.* Addo hic Prælatos Monialium ex Constitut. eiusdem Clementis VIII. relata *q. 3.* teneri prohibere, ne ab illis fiant munera sæcularibus, nisi quæ charitatis causa iudicauerit Præfecta de bonis communibus, nomine, & de licentia Conuentus: & quod, mellarijs penitus abolitis, tantummodò concedantur esculenta, & poculenta munuscula ab ijs fieri eo modo, & forma, quibus in dicta Constitut. prescribitur.

Moneo hic obiter, quòd, quamuis vigore præfatorum decretorum Clementis VIII Moniales deberent publicè legere decreta quotannis; cùm in ijs id expressè ipsis præciperetur (iis in vernaculum, seu vulgarem cuiusque monasterij sermonem versis:) id tamen non videtur esse in vsu, saltem in multis locis (quod mihi constet:) immò nec expressè Monialibus præcipitur in ijsdem decretis de mandato Vrbani VIII. innouatis (vnde posset colligi tolerantia dicti non vsus) quamuis aliàs expediret, vt etiam Moniales annuam lectionem talium decretorum non omitterent, maximè cùm in innouatione dictorum decretorum damnetur omnis prætensus non vsus præcedentis decreti sub Clemente VIII. &c.

QVAERES XXVI. An, & quo pacto Monialibus prohibita sit negotiatio.

31 Resp. Esse prohibitam, eodem pacto, ac est prohibita viris religiosis; idq; ex *cap. secundùm ne cler. vel monac.* quod, licet loquatur solũ de Clericis, aut Monachis, nulla mentione facta de Monialibus) vt cõstat ex illis verbis: *Sub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causa lucri nego-*

tientur:)comprehendit tamen etiam Moniales,cùm iuxta sæpiùs dicta fœmininum comprehédatur sub masculino, etiam in odiosis,ac pœnalibus; quando par ratio procedit: sed de hoc plura *tract.de prohibit.cap.* 10.

QVAERES XXVII. An, & qua ratione possint Moniales appellare à correctione suorum Superiorum.

32 Resp.Non posse, nisi in casu,quo euidenter constet Moniali notabilem inferri iniuriam in fama,honore, aut vita à proprio Superiore; & hoc non solum ex *cap.ad nostram, & cap. reprehensibilis de appellat.* vbi generaliter interdicitur Religiosis; & per consequens etiam Monialibus(quæ vtique comprehenduntur sub nomine religiosorum iuxta dicta *q.praeced.*) ne appellare præsumant à correctione suorum superiorum ad Iudices extraneos:sed etiam ex concessione bullata Iulij II. quam refert *Casarub in comp.v.appellare n.* 3.his verbis:*Iulius II. prohibuit sub excommunicationis pœna Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum ne à mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Iudicibus verò quarumcunque curiarum sub præfata pœna districtè inhibuit, ne appellationes huiusmodi recipere, aut illas cognoscere quoquo modo præsumant: decernens irritum, & inane quidquid secùs attentari contigerit.*Quæ concessio sine dubio est communis Monialibus, etiam aliorum Ordinum,quippe quę; licet sit odiosa Monialibus in particulari; est tamen fauorabilis toti Communitati,ideoque dicenda est cadere sub generali communicatione priuilegiorum,prout alibi aduertimus.

An autem propriè dari possit appellatio à correctione,& mandatis Abbatissę; quo modo potest dari à correctione, & mandatis Prælati regularis in casibus permissis,& à nobis suo loco explicatis.

33 Resp. Non posse; cùm Abbatissa sit incapax iurisdictionis propriè dictę; & aliàs in eo,à quo appellandum est,supponatur propria iurisdictio, vt vel hinc patet,quòd alioqui licitum esset filijsfamilias appellare à matrefamiliàs, eiusque correctione, ac mandatis; quod est omninò inauditum:cùm in familiam,cui ea præest, solùm habeat potestatem dominatiuam, non autem veram,ac propriam iurisdictionem;quæ, vt diximus, præsupponitur in eo, à quo appellandum est:ita docti viri à me consulti.

34 Notat porrò *Lezana tom.*1*.c.*9*.nu.*6.non solùm religiosis, & consequenter etiam Monialibus interdictum esse appellare ad Iudi-

Iudices non competentes, cuiusmodi sunt magistratus sæculares, ac Iudices laici (de quibus loquuntur iura superiùs adducta, & alia non pauca, quæ referuntur à Doctoribus) sed etiam ad Iudicem competentem: nimirum ad Sedem Apostolicam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium: quo modo Cistercienſibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus sub pœna excommunicationis interdicta est appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam intellige, præter quam in casibus, in quibus DD. concedunt licitum esse Religiosis appellare à correctione, ac mandatis suorum Superiorum, non obstantibus quibuscunque priuilegijs in contrarium collatis.

35 Illud item benè notat *Suar. tom.4. de relig. tract.8. l. 2. c. 11. num.4.* ex eo quòd in pluribus euentibus appellatio denegetur Religiosis, non rectè inferri iis item denegari defensionem naturalem; siquidem illi tunc possint recurrere ad Superiorem per simplicem querelam, vel per modum supplicationis, aut precum, & ab eo obtinere iustitiam, aut gratiam; quod est remedium sufficiens, diuersum ab appellatione. Ad quos autem possint moniales licitè appellare, quo ordine, in quibus casibus, quomodo, & similia, quę hoc loco quæri possent, colligenda sunt ex dictis in *tract. de prohibit. c.7. per totum*, vbi ex professo agimus de appellatione.

Quod verò ait *Suar. to.4. de relig. tract.8. l.2. c.11. n.7.* recursum ad Prælatum superiorem esse licitum non solum quando inferior Prelatus excedit in pœna imponenda modum debitum, sed etiam si illa sit iusta, & secundùm regulam, dummodo materia sit talis, vt Prælatus altior iustè possit gratiam, aut dispensationem concedere, & in hoc non contingat subreptio; quod iniquam ait *Suar. loco citato*, explicari potest de pœna quidem moderata, sed grauiori, ne alioqui recursus nimis facilis ad Prælatum superiorem, iustum disciplinæ regularis rigorē labefactet: quamuis dici posset non esse necessariam eiusmodi explicationem; siquidem quod differtur, non aufertur, & interdum etiam cum fœnore, si irrationabilis fiat recursus, etiam pro petenda gratia, & non iustitia: quod vtique potest sufficere ad retrahendum Religiosum ne sine iusta ratione dictum recursum faciat, vt pote hinc postea grauiori pœna puniendus.

QVAERES XXVIII. An, & qualiter possint Moniales testificari in causis, siue ciuilibus, siue criminalibus.

36 Resp. *Rodriq. tom.2. q.11. art.3.* quòd, quamuis de iure canonico

nonico fæmina non possit esse testis idoneus in causis criminalibus; vt ostendit *Tiraq. tract. de leg. connubial. l. 9. n. 43.* dicens neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium (quod idem pu tant aliqui apud *Marantam de ord. iudic. p. 4. nu. 43.* dicendum esse etiam de iure ciuili.) nihilominus dicendum est Moniales posse testificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus: cùm mulieres laicæ, etiam de iure canonico in criminalibus admittantur in testes, quandocunque aliter constare non potest de veritate, & delicta Monialium non nisi per alias Moniales probari possint, vt patet: prætérquã quod longè peius, & magis contrarium est Canonibus Sanctorum Patrum, quod cõtra personas religiosas admittantur laici in testes; hæc Rodriq. addens non esse concedendam de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum testimonium non sufficere, vt quis possit iustè condemnari; eæ enim licèt sint mulieres, tamen sunt religiosæ, ac timentes Deum, sicque duę illarum sufficienter probarent, si alioqui essent omni exceptione maiores. Quæ doctrina magna ex parte ostendit Moniales posse admitti ad testificandum, etiam in causis criminalibus personarum sæcularium, si occurrat casus, in quo aliàs non possit constare de delicto: quamuis ad id non possint cogi, si agatur de condemnatione: quod benè aduertit de viris religiosis *Lezana sup. cap. 11. n. 24.* docens eos nec posse compelli ad testificandum in ciuilibus, nisi quando aliter haberi nequit veritas, idque ex *cap. cùm super, & cap. dilectorum de testib. cog.*

QVAERES XXIX. An Moniales possint sibi facere Commatres per Sacramentum Baptismi, & Confirmationis.

37 Resp. Non posse; & probatur tum ex *c. peruenit. el. 1. d. 18. q. 2.* vbi id expresè prohibetur Religiosis: tum quia Commatres assumuntur in partem sollicitudinis infantis; quam impartiri non potest Monialis, cum non sit domina sui ipsius, sed subijciatur obedientiæ Superioris. ita in terminis *Zerol. v. Moniales §. ad 7.* At dissentit *Quintanad. tract. 1. sing. 8.* dicens etsi detur Monachos prohiberi suscipere infantes, aut adultos in confirmatione, hac prohibitione non affici Moniales: idque sentire *Coninchum, Hortadum, & Chamerotam*: addensque posse quemlibet Regularem sine causa, ac culpa, ac sine Ordinariorum, aut Prælatorum licentia (nisi id in suo Ordine expresè prohibitum sit) esse Patrinum in Confirmatione; saltem in Ordinibus non Monachalibus.

Verum

Vtrum verò Monialis esse possit executrix testamenti, & quidem de licentia solius Abbatissæ.

Resp. Posse; & probatur quia inter Regulares quilibet Superior eiusmodi licentiam concedere potest Religioso subdito, vt habet *Sanch.l.6.mor.c.11.n.15.* & potestas, quam habet Abbatissa in Moniales subditas, est potestas debita quibusdam aliis Superioribus, vt habet idem *Sanch.l.6.mor.c.1.nu.22.* adeoque ipsi Abbatissæ competet nomen Superioris, ergo, & poterit dare præfatam licentiam; ex alia parte nullum extat ius prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum afferatur: nec obstat, quod potestas Abbatissę non est spiritualis, sed temporalis, vt notat idem *Sanch.sup.n.17. & 19.* cum enim talis licentia spectet potiùs ad temporalitatem, quàm ad spiritualitatem seu finem spiritualem, iuxta dicta *citato nu.19.* superioritas Abbatissæ erit sufficiens ad dictam licentiam concedendam,

QVAERES XXX. An Moniales cum Monachis sui Ordinis habitare possint in eodem monasterio.

38 Resp. Non posse; cùm id in specie prohibeatur *c.diffinimus, c.in nullo 18.q.2.* vbi dicitur: *In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus vnũ monasteriũ habitare; sed nec, quæ duplicia vocant, & si quod tale est, religiosas Episcopus mulieres quidem in suo loco manere studeat, Monachos autem aliud monasterium ædificare cogat; si autem plurima sint talia monasteria, separentur in alijs monasterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autem, quas habent communes secundùm iura eis competentia distribuantur,*

QVAERES XXXI. An Moniales liberè possint accedere ad collocutorium, vt loquantur cum extraneis ad ipsas accedentibus.

39 Non posse; cùm iuxta *cap.in decima 18.q.2.* Monialis non debeat loqui sola cum aliquo, sed associata à duabus, vel tribus Sororibus, quas vocãt Auscultatrices: ita vt rata sit accessio, & breuis locutio; quod etiam communiter solent Ordinarij præscribere in proprijs edictis, sed minus communiter obseruatur; & quidem interdum cum graui dispendio boni nominis Monialium; quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ non auderent, si assistentes haberent auscultatrices; fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit. Quàm maximè ergò vigeant Prælati Monialium in obseruantia huius adeò necessarij, ac vtilis statuti, curentque vt Moniales, præsertim iuniores, solæ non

acce-

accedant ad loquendum cum personis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet *S. Bernardus epist. 114.* eaque ad rem præsentem applicent: *Agnosco, filia, inquit, agnosco utinam & tu mecum agnoscas serpentis virus, fraudolenti dolum, versipellis astutiam: si sola ouicula vmbras penetras, præda vis esse lupo; sed audi me filia, noli te separare à grege, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.*

QVAERES XXXII. An Moniales possint scribere literas, cuicunque maluerint, aut eas recipere à quocunque.

40 Resp. Non posse; cum id in terminis prohibitum fuerit à Clemente VIII. in bulla sæpius allegata his verbis: *Literæ, seu Epistolæ nullo modo à Monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur nisi prius lecta fuerint à Præfecta monasterij*; quamquam talis prohibitio parùm videatur esse in vsu, cùm tamen sit sancta, vtilis, ac necessaria, ideoque in viridi obseruantia deberet manuteneri, aut certè restitui. Vtinam Prælati Monialium curarent seruari id, quod piè statuit S. Carolus in *Conc. Mediol.* 1. sub his verbis: *Ne scribant literas, nisi ad Superiorem, & Episcopum sine licentia Præfectæ, neque ad se missas aperiant, nisi Præfecta prius eas aperuerit, legeritue, sub pœna scribenti, vel recipienti, ne per duos menses exeat è cella & ieiunet in sextis ferijs in pane, & aqua. si literæ suspicionem criminis habent; eaque præterea priuetur facultate loquendi cum exteris per 6. menses, & velo; idcircò non habeant priuatim atramentum, nec calamum.*

QVAERES XXXIII. An Moniales vti possunt lineis.

41 Resp. Quòd licet ex *c. cum ad monasteriũ de statu monach.* prohibeatur Monachis, & consequenter Monialibus, lineis vti, cùm hábitus Monachorum etiam interior, debeat esse laneus: nihilominus *Sylu. v. religio 7. n. 15. Graff. p. 1. decis. l. 3. c. 5. n. 69. & 70. Lezana sup. c. 9. nu 21. Nald. v. Monialis nu. 11.* & alij docent, regulariter loquendo, Moniales vtendo lineis, peccare solùm venialiter; immò nec venialiter, si extet cõmunis vsus in contrarium, & à fortiori si id fiat ratione infirmitatis, si quidem (vt aduertit Sylu. ex Archidiacono) huiusmodi prohibitio non est sub præcepto, ac proinde non obligat sub peccato: vnde ait Nald. posse tolerari vsum, cuius initij memoria non extat, vt contra regulas proprij Ordinis Moniales vtantur linteaminibus, & subuculis, non laneis, non prætermittendo tamen, quę sunt substantialia regulæ; intellige, stando præcisè in iure communi,

quod

quod enim spectat ad ius peculiare vniuscuiusque Ordinis, attendẽda sunt specialia statuta, ac consuetudines singularum religionum; quo pacto Lezana subdit ex Marchante Fratrem Minorem peccare m. vtendo lineis camisijs, eò quod illis id in sua regula piè prohibeatur.

QVAERES XXXIV. An Moniales possint edere carnes.

42 Resp. Videri posse, secluso iure particulari proprij Ordinis, idque estò in citato *c. cum ad monasterium* esus carnium prohibeatur Monachis, & per consequens etiam Monialibus, præterquam in infirmitate; nam iuxta dicta *q. præced.* talis prohibitio non fuit inducta iure communi tanquam obligatoria sub præcepto, vt benè aduertit Sylu. vbi supra.

QVAERES XXXV. An Moniales possint nutrire comam, ac superbe vestire.

43 Resp. Non posse, cùm ijs id interdicatur in *Clem. attendentes de statu monch.* vbi dicitur; *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorũ soderaturis, scandalitijs, comatis, & cornutis crinibus scaccatis, & virgatis caputiolis non vtantur.* Circa quæ verba notat *Tamb. sup. D. 10. q. 2. n. 17.* quod quamuis Glossa dubitet, num hìc simpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, si eam honestè, ac occultè deferant, vel certè solùm interdicatur fucata compositio crinium; sicut videtur colligi ex verbis *vtantur comatis, & cornutis* (idest tortis) *crinibus*: re vera tamen Glossa oppositum sentit, & fatetur vsu receptum esse, vt Moniales potiùs fundeantur, & deformato capite Deo viuant, potiùs, quàm crines poliendo humani generis hosti deseruiant.

QVAERES XXXVI. An, & qualis vsus laruarum, ac chorearum sit prohibitus Monialibus.

44 Resp. Quod, quamuis DD. communiter dicant Religiosos peccare m. tum deferendo laruas, si id faciãt extra monasteria, & sine rationabili causa (vt rectè aduertit *Baldel. l. 3. D. 32. nu. 14.* ex Armilla, Vibaldo, & Comitolo) tum choreas ducendo publicè, & in præsentia secularium (sicut indicat idem *Baldel. n. 16.*) regulariter tamen, cùm Moniales soleant gestare laruas intra propria claustra pro honesta recreatione, & ducere choreas secretò, & solùm coram ipsis Monialibus, propterea dicendum videtur illas posse facere vtrumque sine peccato; saltem mortali;

cùm

cùm sic cesset periculum scandali, & interueniat paruitas materiæ excusans à peccato: colligitur ex Baldello pro se alios Doctores citante.

QVAERES XXXVII. An Moniales possint habitum mutare occasione alicuius repræsentationis, quàm faciant; assumendo habitum virorum.

45 Resp. Non posse, si sit in vsu prohibitio illis hac de re facta à Sacra Congregatione 27. April. 1604., & relata à *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 44. nu. 57.* at ea non videtur esse in vsu, saltem in multis locis, & quidem scientibus, ac plerumque non contradicentibus Prælatis ipsarum Monialium; vnde, cùm aliàs dimissio proprij habitus religiosi, & susceptio alterius ad breue tempus etiam pro aliquâ actione ludicra, teste *Suar. D. 23. de censur. sect. 4. num. 29.* excusari possit à peccato: non peccabunt Moniales modo dicto assumendo habitum virorum, proprio dimisso.

QVAERES XXXVIII. An Moniales possint eligere Abbatissas ad vitam, quæ scilicet perpetuò durent in munere abbatissatus.

46 Resp. Non posse, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Ianu. 1583. qua præcipitur Monialibus quorumcunque Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Siciliæ regnis consistentibus, vt non eligant Abbatissam, nisi solùm ad triennium, aliàs electio sit nulla. Quod tamen non facit, quin Abbatissæ singulis annis mutari possint iuxta declarationem Sacræ Congregat. quam affert *Tamb. D. 30. qu. 1. num. 10.* addens *num. 11.* Abbatissas, absoluto triennio suæ præfecturæ, teneri illam renunciare: & tunc ei succedere in potestate Monialem professione antiquiorem vti Vicariam (nisi aliter ferat consuetudo) & quidem vsque ad electionem nouæ Abbatissæ: quanquam præfata Constitutio Gregorij non obliget extra Italiam, ac insulas adiacentes, vt constat ex tenore illius.

Addit *Nald. v. Abbatissa num. 5.* quòd, cùm in citata Constit. dicatur *a die finitæ administrationis*, & hæc verba contineant fauorem; terminus ille triennij includit primum diem; sicque Abbatissa poterit iterum eligi illo eodem die, quo antea desierat, recurrente triennio suæ electionis.

Maius dubium est, an casu, quo Abbatissa post elapsum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congreg. confirmetur ad alium triennium immediatè sequens, elapso hoc alio triennio, possit

possit à Monialibus iure proprio iterum eligi ad aliud triennium immediatè sequens.

47 Resp. Videri non improbabile, quòd possit, in rigore loquendo; & probatur tum quia aliàs fauor conuerteretur in odium contra regulam iuris 61. tum quia priuilegium, & gratia Principis debet aliquid operari supra ius commune; ideoque cùm Monialis spatio 9. annorum bis eligi possit in Abbatissam de iure communi, non videtur dicendum hoc tolli per concessionem Sacræ Congregationis, quatenus indulget, vt alio triennio intermedio eligatur: ita in simili Diana, Naldus, Bordonus, et alij à me consulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, et alios item à me consultos oppositum sustinentes: qua de re *cap.10.qu.13.*

QVAERES XXXIX. An, & quo modo Moniales parare possint cibos, aut illos vendere externis.

48 Resp. Non posse, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus ac consanguineis: idque ex Sacræ Congreg. decreto, quod refert *Barbosa l.1. iur. eccl. c.44. num.*58.

QVAERES XL. An dato quod Monialis velit imprimere aliquem librum vltrà examinationem, & approbationem Ordinarij, debeat obtinere licentiam proprij Prælati regularis, cui subest, & libri approbationem factam in Ordine iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.* 4.

49 Resp. Debere obtinere vtrumquè, & inde probatur, quod Concilium loquitur generaliter de Regularibus dicens: *Et si Regulares fuerint, vltra examinationem, & approbationem huiusmodi* (idest ordinarij loci) *licentiam quoque à suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxtà formam suarum ordinationum*: constat autem ex dictis hic *qu.* 1. Moniales subiacere prohibitionibus iure communi latis contrà Regulares: præterquàm quod finis prohibitionis huius (qui est impedire, ne in libris, qui imprimuntur, disseminentur errores contrà fidem, aut bonos mores) maximè militat in Monialibus, quę licèt interdum sint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem sexus muliebris; faciliùs tamen errare possunt, adeoque maiori egent directione. Concedo quidem, quod si Monialis, quæ imprimit librum, sit exempta ab Ordine, cuius institutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum à Prælato regulari Ordinis; cùm is respectu dictæ Monialis non possit dici Prælatus illius (quod requirit

Con-

Concilium) sed sufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis subest, & de eius licentia imprimi. Quod si Monialis imprimit librum, non seruatis seruandis, incurrit illas easdem pœnas, quas respectiuè incurreret vir religiosus in tali casu; idque ob dicenda *cap. seq. q. 1.*

QVAERES XLI. An possint in templis Monialium eligi Confraternitates laicorum.

50 Resp. Non posse: ita *Rota coram Coccino decis. 472. nu. 3. & 4.* & *Sacra Congregatio Episcoporum in vna Barensi 6. April. 1595.* apud *Ricciullum lib. 4. lucubrat. eccles. c. 3. num. 4.* patetque quia Monialibus interdicta est conuersatio, *c. prouenit 18. q. 2.* quam tamen difficilè euitarent, si Confraternitates in earum templis erigerentur. Sic apud priscos Romanos, teste *Seruio in 7. Aenead.* cum non posset Senatus cogi, nisi in loco augurato; templum Virginum Vestalium non fuit consecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPVT VIII.

De Pœnis Iure communi latis contra Moniales.

1 *Moniales subsunt pœnis latis iure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos.*
2 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
3 *Subsunt pœnis latis in specie contra religiosos Ordinis, si sint exemptæ.*
4 *Si sint exemptæ, non subsunt pœnis latis ab Ordinario.*
5 *Limita, nisi pœna feratur ab eo, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod tamen fallit, attentis priuilegijs regularium, quæ etiam competunt Monialibus.*
7 *Moniales sunt capaces suspensionis ecclesiasticæ.*
8 *Non item irregularitatis propriè dictæ: sunt capaces degradationis aliquo modo.*
9 *Varijs pœnarum generibus subiacent.*

QVAERES I. An Moniales subiacent pœnis iure communi latis contra Regulares, seu Religiosos, aut Ecclesiasticos.

1 Resp.

1 Resp. Subiacere, si versentur circa materiam ipsis Monialibus proportionatam; & probatur tum quia mulieres ligantur statutis generaliter, ac indefinitè latis, æque ac masculi, nisi specialiter excipiantur; vt notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. ne passim, C. de iur. & fact. ignorant.* tum quia sub sexu masculino semper intelligitur fęmininum, pręsertim in statutis factis per Pręlatos, quæ sint proportionata masculis, ac fæminis; sicut aduertit *Graff. consf. 22. num. 2. & 4. de sent. excommunic.* tum quia *Menoch. de adipisc. possess num. 61. & seq. Tiraquel.* & alij penes *Sanch. l. 6. mor. cap. 16. num. 89.* aiunt frequentissimam sententiam esse in legum dispositione, etiam in materia odiosa, ac pænali sub masculino claudi fæmininum: quod etiam admittit *Bonac. q. 4. de clausur. par. 6. nu. 18.* in simili; cum alioqui *D. 2. de censur. in partic. q 5 par. 7. num. 10.* oppositum sentiat dicens in materia pænali censurarum strictam verborum interpretationem debere fieri; & non valere argumentum à minori ad maius, vel è contra; sed standum esse propriæ verborum significationi, ideoque Moniales non affici pęna à Pio V. lata cōtra Clericos tam sæculares, quàm regulares interessentes agitationi taurorum, eò quod illæ non sint Clerici sęculares, aut regulares: quam opinionem sustinent alij Doctores, & non improbabiliter, quamuis opposita sit communior, probabilior, & praxi conformior.

2 Neque ex eo quòd, interdicto Clero, non censentur interdicti Regulares secundum probabilem sententiam, quam sequuntur Henriq. Sayrus, Vgol. & Auila, apud *Bonac. D. 5. de censur. in comm. p. 1. num. 11.* sequitur, Moniales in pęnis non venire nomine religiosorum, aut ecclesiasticorum: siquidem, cùm ipsæ verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, non apparet, ex quo titulo excipi debeant à pænis latis generaliter contra personas religiosas, aut ecclesiasticas.

QVAERES II. An Moniales subijciantur pænis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure pontificio, siue proprio ipsiusmet Ordinis.

3 Resp. Subijci, si eæ sint exemptę ab Ordinarij iurisdictione, & immediatè subijciantur Prælatis regularibus: secùs, si immediatè subijciantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, & sint exemptę à Pręlatis regularibus. Ratio responsionis est, quòd pænæ non possunt ferri, nisi in subditos, vtpotè prouenientes ex iurisdictione, quę solùm exerçetur in subditos; & ex alia parte

non debent extendi vltra personas in illis comprehensas iuxta propriam verborum significationem, cùm sint odiosę, & odia debeant restringi: cùm ergò Moniales immediatè subiectę Sedi Apostolicę, aut Ordinario non sint ampliùs subditę Prelatis Ordinis, immò nec censeantur esse ex Ordine quò ad odia, ne aliàs nimis grauentur: non subiacebunt pœnis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure ipsius Ordinis, siue pontificio: sicut è contra, si sint immediatè subiectæ Prelatis Ordinis, cùm sic verè sint subditę, & membra illius, subiacebunt dictis pęnis, siue iure proprio Ordinis, siue pontificio latis.

QVAERES III. An Moniales subijciantur pœnis, ac censuris latis ab Ordinario locorum:

4 Resp. Non subijci, si sint exemptę ab illorum iurisdictione (excepto tamen casu inferiùs apponendo) sic enim non sunt subditę Ordinarijs, ideoque non subsunt illorum pœnis, ac censuris; maximè attento priuilegio, quod habent Regulares (& consequenter etiam Moniales per communicationem) ne possint excommunicari ab Episcopo (de quo suo loco;) secus, si immediatè subsint iurisdictioni Ordinarij; tunc quippe, sicut sunt subditę, sic & subijciuntur pœnis ab eo latis, si ex tenore verborum sufficienter constet eas sub illis comprehendi; non enim apparet, cur ab illis eę eximi debeant; cùm illę generaliter ferantur, & sic procedant generales regulę iuris, lex generaliter loquens generaliter intelligenda; &, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus.

5 Casus autem; in quo Moniales, etiam exemptę subijciuntur pœnis, ac censuris latis à Concilijs prouncialibus, aut edictis episcopalibus, est, quando Ordinarij dictas pœnas ferunt tanquam Sedis Apostolicæ delegati, aut ex speciali facultatę ipsis ad talem effectum commissa, quo modo Sacra Congregatio 29. Ian. 1633. teste *Barbosa in Collect. v. Moniales*, declarauit Moniales Regularibus subiectas loquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus, incurrere pœnas, & censuras à Concilijs Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas; vnde infert *Tamb. de iure Abbatiss. D. 25. q. 8. §. ad 9.* à fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Episcopis subiectas mediatè, seu immediatè; si contra ipsorum edicta loquantur cum Regularibus.

6 Quod autem dixi, Moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario, si eas ferat tanquam Sedis Apostolicæ

dele-

delegatus; non habet verum in sententia eorum, qui dicunt Episcopos non posse ferre censuras contra regulares, neque eo casu, quo procedant, vt delegati Sedis Apostolicæ: nisi id expresse concedatur: quod notat *Sanch.l.7.de matr. D.33.nu-23.* idque ex varijs priuilegijs bullatis à nobis relatis in *tract. priuil.c.6. sect.1.qu.19.* quæ sine dubio sunt communia etiam Monialibus; quale est illud, quod Paulus III concessit Societati Iesu in sua Constitut. *licèt debitum*, relata in *bullar. Societ. fol.28.* qua de re Sanch. sup. ex dictis inferens posse stare, quòd Episcopus iurisdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare non possit censuris.

QVAERES IV. An Moniales sint capaces suspensionis Ecclesiasticæ.

7 Resp. Esse; cùm de facto in *Concil.Trid.sess.25 de reg.c.17:* contra Præfectas Monialium feratur suspensio ab officio, quamdiu Episcopo videbitur, si Episcopum certiorem non faciant ante mensem de professione à Moniali nouitia facienda; quod est signum Moniales non esse incapaces suspensionis ecclesiasticæ; non quidem cuiuscunque, sed illius, quæ iuxta conditionem status, ac sexus illarum ipsis possit adaptari.

QVAERES V. An, & quo modo Moniales sint capaces alicuius irregularitatis inductæ, immò, & degradationis.

8 Resp. Quòd, cùm iuxta communem sensum Doctorum irregularitas sit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu prouenieus: quod directè impedit susceptionem ordinum Ecclesiasticorum, aut vsum illorum ob diuinam reuerentiam: hoc ipso quòd fœmina est incapax ordinis, est & incapax irregularitatis propriè dictæ; vnde *Suarez tom.4.de relig.tractat.9.l.1. c.11.num 7.* cautè dixit, quòd fœminam violenter corruptam non posse recipere velum consecrationis est quasi quædam irregularitas; quæ licet sine peccato contrahatur, impedit talem consecrationem. Dixi, est *& incapax irregularitatis propriæ dictæ*, vt innuerem fœminam, & per consequens etiam Moniales posse affici irregularitate aliqua minùs propriè dicta: qualis est illegitimitas natalium, bigamia, infamia iuris, aut facti, & similes respectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas constat à Doctoribus recenseri inter species irregularitatis, & suo modo cadere etiam in Moniales.

Quòd autem spectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio lib.5.disquisit.sect.16.§.de his vltimis*, eam posse cadere in

nonico fæmina non possit esse testis idoneus in causis criminalibus;vt ostendit *Tiraq.tract.de leg.connubial.l. 9.n. 43.* dicens neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium(quod idem pu tant aliqui apud *Marantam de ord.iudic.p.4.nu.43.* dicendum esse etiam de iure ciuili.) nihilominus dicendum est Moniales posse testificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus:cùm mulieres laicæ,etiam de iure canonico in criminalibus admittantur in testes, quandocunque aliter constare non potest de veritate,& delicta Monialium non nisi per alias Moniales probari possint,vt patet:prætèrquã quod longè peius,& magis contrarium est Canonibus Sanctorum Patrum,quod cõtra personas religiosas admittantur laici in testes; hæc Rodriq. addens non esse concedendum de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum testimonium non sufficere, vt quis possit iustè condemnari;eæ enim licèt sint mulieres,tamen sunt religiosæ,ac timentes Deum, sicque duę illarum sufficienter probarent, si alioqui essent omni exceptione maiores. Quæ doctrina magna ex parte ostendit Moniales posse admitti ad testificandum,etiam in causis criminalibus personarum sæcularium, si occurrat casus,in quo aliàs non possit constare de delicto: quamuis ad id non possint cogi,si agatur de condemnatione:quod benè aduertit de viris religiosis *Lezana sup. cap.11. n. 24.* docens eos nec posse compelli ad testificandum in ciuilibus, nisi quando aliter haberi nequit veritas,idque ex *cap.cùm super, & cap. dilectorum de testib.cog.*

QVAERES XXIX. An Moniales possint sibi facere Commatres per Sacramentum Baptismi, & Confirmationis.

37 Resp.Non posse;& probatur tum ex *c. peruenit. el. 1. d.18. q. 2.* vbi id expresse prohibetur Religiosis: tum quia Commatres assumuntur in partem sollicitudinis infantis; quam impartiri non potest Monialis,cum non sit domina sui ipsius, sed subijciatur obedientiæ Superioris. ita in terminis *Zerol. v. Moniales §.ad 7.* At dissentit *Quintanad.tract.1.sing.8.* dicens etsi detur Monachos prohiberi suscipere infantes,aut adultos in confirmatione,hac prohibitione non affici Moniales: idque sentire *Coninchum, Hortadum, & Chamerotam*:addensque posse quemlibet Regularem sine causa, ac culpa, ac sine Ordinariorum, aut Prælatorum licentia (nisi id in suo Ordine expresse prohibitum sit) esse Patrinum in Confirmatione; saltem in Ordinibus non Monachalibus.

Verum

Vtrum verò Monialis esse possit executrix testamenti, & quidem de licentia solius Abbatissæ.

Resp. Posse; & probatur quia inter Regulares quilibet Superior eiusmodi licentiam concedere potest Religioso subdito, vt habet *Sanch.l.6.mor.c.11.n.15.* & potestas, quam habet Abbatissa in Moniales subditas, est potestas debita quibusdam aliis Superioribus, vt habet idem *Sanch.l.6.mor.c.1.nu.21.* adeoque ipsi Abbatissæ competet nomen Superioris, ergo, & poterit dare præfatam licentiam; ex alia parte nullum extat ius prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum afferatur: nec obstat, quod potestas Abbatissę non est spiritualis, sed temporalis, vt notat idem *Sanch.sup.n.17. & 19.* cum enim talis licentia spectet potiùs ad temporalitatem, quàm ad spiritualitatem seu finem spiritualem, iuxta dicta *citato nu.19.* superioritas Abbatissæ erit sufficiens ad dictam licentiam concedendam,

QVAERES XXX. An Moniales cum Monachis sui Ordinis habitare possint in eodem monasterio.

38 Resp. Non posse; cùm id in specie prohibeatur *c.diffinimus*, *c.in nullo* 18.q.2. vbi dicitur: *In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus vnũ monasteriũ habitare; sed nec, quæ duplicia vocant, & si quod tale est, religiosas Episcopus mulieres quidem in suo loco manere studeat, Monachos autem aliud monasterium ædificare cogat; si autem plurima sint talia monasteria, separentur in alijs monasterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autem, quas habent communes secundùm iura eis competentia distribuantur,*

QVAERES XXXI. An Moniales liberè possint accedere ad collocutorium, vt loquantur cum extraneis ad ipsas accedentibus.

39 Non posse; cùm iuxtà *cap.in decima* 18.*q.*2. Monialis non debeat loqui sola cum aliquo, sed associata à duabus, vel tribus Sororibus, quas vocãt Auscultatrices: ita vt rara sit accessio, & breuis locutio; quod etiam communiter solent Ordinarij præscribere in proprijs edictis, sed minus communiter obseruatur; & quidem interdum cum graui dispendio boni nominis Monialium; quæ, remotis arbitris, audent aliquã perpetrare, quæ non auderent, si assistentes haberent auscultatrices; fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit. Quàm maximè ergò vigeant Prælati Monialium in obseruantia huius adeò necessarij, ac vtilis statuti, curentque vt Moniales, præsertim iuniores, solæ non acce-

accedant ad loquendum cum personis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet *S. Bernardus epist.* 114. eaque ad rem præsentem applicent: *Agnosco, filia, inquit, agnosco vtinam & tu mecum agnoscas serpentis virus, fraudolenti dolum, versipellis astutiam: si sola ouicula vmbras penetras, præda vis esse lupo; sed audi me filia, noli te separare à grege, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.*

QVAERES XXXII. An Moniales possint scribere literas, cuicunque maluerint, aut eas recipere à quocunque.

40 Resp. Non posse; cùm id in terminis prohibitum fuerit à Clemente VIII. in bulla sæpiùs allegata his verbis: *Literæ, seu Epistolæ nullo modo à Monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur nisi prius lecta fuerint à Præfecta monasterij*; quamquam talis prohibitio parùm videatur esse in vsu, cùm tamen sit sancta, vtilis, ac necessaria, ideoque in viridi obseruantia deberet manuteneri, aut certè restitui. Vtinam Prælati Monialium curarent seruari id, quod piè statuit S. Carolus in *Conc. Mediol.* 1. sub his verbis: *Ne scribant literas, nisi ad Superiorem, & Episcopum sine licentia Præfectæ; neque ad se missas aperiant, nisi Præfecta prius eas aperuerit, legeritue, sub pœna scribenti, vel recipienti, ne per duos menses exeat è cella & ieiunet in sextis ferijs in pane, & aqua. si literæ suspicionem criminis habent; eaque præterea priuetur facultate loquendi cum exteris per 6. menses, & velo; idcircò non habeant priuatim atramentum, nec calamum.*

QVAERES XXXIII. An Moniales vti possunt lineis.

41 Resp. Quòd licet ex *c. cum ad monasterium de statu monach.* prohibeatur Monachis, & consequenter Monialibus, lineis vti, cùm habitus Monachorum etiam interior, debeat esse laneus: nihilominus *Sylu. v. religio* 7. *n.* 15. *Graff. p.* 1. *decis. l.* 3. *c.* 5. *n.* 69. & 70. *Lezana sup. c.* 9. *nu.* 21. *Nald. v. Monialis nu.* 11. & alij docent, regulariter loquendo, Moniales vtendo lineis, peccare solùm venialiter; immò nec venialiter, si extet cōmunis vsus in contrarium, & à fortiori si id fiat ratione infirmitatis, si quidem (vt aduertit Sylu. ex Archidiacono) huiusmodi prohibitio non est sub præcepto, ac proinde non obligat sub peccato: vnde ait Nald. posse tolerari vsum, cuius initij memoria non extat, vt contra regulas proprij Ordinis Moniales vtantur linteaminibus, & subuculis, non laneis, non prætermittendo tamen, quę sunt substantialia regulæ; intellige, stando præcisè in iure communi,

quod

uod enim spectat ad ius peculiare vniuscuiusque Ordinis, attendēda sunt specialia statuta, ac consuetudines singularum religionum; quo pacto Lezana subdit ex Marchante Fratrem Minorem peccare m. vtendo lineis camisijs, eò quod illis id in sua regula piè prohibeatur.

QVAERES XXXIV. An Moniales possint edere carnes.

42 Resp. Videri posse, secluso iure particulari proprij Ordinis, idque estò in citato *c. cum ad monasterium* esus carnium prohibeatur Monachis, & per consequens etiam Monialibus, præterquam in infirmitate; nam iuxta dicta *q. præced.* talis prohibitio non fuit inducta iure communi tanquam obligatoria sub præcepto, vt benè aduertit Sylu. vbi supra.

QVAERES XXXV. An Moniales possint nutrire comam, ac superbe vestire.

43 Resp. Non posse, cùm ijs id interdicatur in *Clem. attendentes de statu monch.* vbi dicitur; *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorū foderaturis, scandalitijs, comatis, & cornutis crinibus scaccatis, & virgatis caputiolis non vtantur.* Circa quæ verba notat *Tamb. sup. D. 10. q. 2. n. 17.* quod quamuis Glossa dubitet, num hìc simpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, si eam honestè, ac occultè deferant, vel certè solùm interdicatur fucata compositio crinium; sicut videtur colligi ex verbis *vtantur comatis, & cornutis* (idest tortis) *crinibus*: re vera tamen Glossa oppositum sentit, & fatetur vsu receptum esse, vt Moniales potiùs tondeantur, & deformato capite Deo viuant, potiùs, quàm crines poliendo humani generis hosti deseruiant.

QVAERES XXXVI. An, & qualis vsus laruarum, ac chorearum sit prohibitus Monialibus.

44 Resp. Quod, quamuis DD. communiter dicant Religiosos peccare m. tum deferendo laruas, si id faciāt extra monasteria, & sine rationabili causa (vt rectè aduertit *Baldel. l. 3. D. 32. nu. 14.* ex Armilla, Vibaldo, & Comitolo) tum choreas ducendo publicè, & in præsentia secularium (sicut indicat idem *Baldel. n. 16.*) regulariter tamen, cùm Moniales soleant gestare laruas intra propria claustra pro honesta recreatione, & ducere choreas secretò, & solùm coram ipsis Monialibus, propterea dicendum videtur illas posse facere vtrumque sine peccato; saltem mortali;

cùm

cùm sic cesset periculum scandali, & interueniat paruitas materiæ excusans à peccato: colligitur ex Baldello pro se alios Doctores citante.

QVAERES XXXVII. An Moniales possint habitum mutare occasione alicuius repræsentationis, quàm faciant; assumendo habitum virorum.

45 Resp. Non posse, si sit in vsu prohibitio illis hac de re facta à Sacra Congregatione 27. April. 1604., & relata à *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 44. nu. 57.* at ea non videtur esse in vsu, saltem in multis locis, & quidem scientibus, ac plerumque non contradicentibus Prælatis ipsarum Monialium; vnde, cùm aliàs dimissio proprij habitus religiosi, & susceptio alterius ad breue tempus etiam pro aliquà actione ludicra, teste *Suar. D. 23. de censur. sect. 4. num. 29.* excusari possit à peccato: non peccabunt Moniales modo dicto assumendo habitum virorum, proprio dimisso.

QVAERES XXXVIII. An Moniales possint eligere Abbatissas ad vitam, quæ scilicet perpetuò durent in munere abbatissatus.

46 Resp. Non posse, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Ianu. 1583. qua præcipitur Monialibus quorumcunque Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Siciliæ regnis consistentibus, vt non eligant Abbatissam, nisi solùm ad triennium, aliàs electio sit nulla. Quod tamen non facit, quin Abbatissæ singulis annis mutari possint iuxta declarationem Sacræ Congregat. quam affert *Tamb. D. 30. qu. 1. num. 10.* addens *num. 11.* Abbatissas, absoluto triennio suæ præfecturæ, teneri illam renunciare: & tunc ei succedere in potestate Monialem professione antiquiorem vti Vicariam (nisi aliter ferat consuetudo) & quidem vsque ad electionem nouæ Abbatissæ: quanquam præfata Constitutio Gregorij non obliget extra Italiam, ac insulas adiacentes, vt constat ex tenore illius.

Addit *Nald. v. Abbatissa num. 5.* quòd, cùm in citata Constit. dicatur *a die finitæ administrationis*, & hæc verba contineant fauorem; terminus ille triennij includit primum diem; sicque Abbatissa poterit iterum eligi illo eodem die, quo antea desierat, recurrente triennio suæ electionis.

Maius dubium est, an casu, quo Abbatissa post elapsum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congreg. confirmetur ad alium triennium immediatè sequens, elapso hoc alio triennio, possit

possit à Monialibus iure proprio iterum eligi ad aliud triennium immediatè sequens.

47 Resp. Videri non improbabile, quòd possit, in rigore loquendo; & probatur tum quia aliàs fauor conuerteretur in odium contra regulam iuris 61. tum quia priuilegium, & gratia Principis debet aliquid operari supra ius commune; ideoque cùm Monialis spatio 9. annorum bis eligi possit in Abbatissam de iure communi, non videtur dicendum hoc tolli per concessionem Sacræ Congregationis, quatenus indulget, vt alio triennio intermedio eligatur: ita in simili Diana, Naldus, Bordonus, et alij à me consulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, et alios item à me consultos oppositum sustinentes: quæ de re *cap.* 10. *qu.* 13.

QVAERES XXXIX. An, & quo modo Moniales parare possint cibos, aut illos vendere externis.

48 Resp. Non posse, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus ac consanguineis: idque ex Sacræ Congreg. decreto, quod refert *Barbosa l.* 1. *iur. eccl. c.* 44. *num.* 58.

QVAERES XL. An dato quod Monialis velit imprimere aliquem librum vltrà examinationem, & approbationem Ordinarij, debeat obtinere licentiam proprij Prælati regularis, cui subest, & libri approbationem factam in Ordine iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.* 4.

49 Resp. Debere obtinere vtrumquè, & inde probatur, quod Concilium loquitur generaliter de Regularibus dicens: *Et si Regulares fuerint, vltra examinationem, & approbationem huiusmodi* (idest ordinarij loci) *licentiam quoque à suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxtà formam suarum ordinationum*: constat autem ex dictis hic *qu.* 1. Moniales subiacere prohibitionibus iure communi latis contrà Regulares: præterquàm quod finis prohibitionis huius (qui est impedire, ne in libris, qui imprimuntur, disseminentur errores contrà fidem, aut bonos mores) maximè militat in Monialibus, quę licet interdum sint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem sexus muliebris; facilius tamen errare possunt, adeoque maiori egent directione. Concedo quidem, quod si Monialis, quæ imprimit librum, sit exempta ab Ordine, cuius institutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum à Prælato regulari Ordinis; cùm is respectu dictæ Monialis non possit dici Prælatus illius (quod requirit

Con-

Concilium) sed sufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis subest, & de eius licentia imprimi. Quod si Monialis imprimit librum, non seruatis seruandis, incurrit illas easdem pœnas, quas respectiuè incurreret vir religiosus in tali casu; idque ob dicenda *cap. seq. q. 1.*

QVAERES XII. An possint in templis Monialium eligi Confraternitates laicorum.

50 Resp. Non posse: ita *Rota coram Coccino decis. 472. nu. 3. & 4.* & *Sacra Congregatio Episcoporum in vna Barensi 6. April.* 1595. apud *Ricciullum lib. 4. Lucubrat. eccles. c. 3. num. 4.* patetque quia Monialibus interdicta est conuersatio, *c. prouenit 18. q. 2.* quam tamen difficilè euitarent, si Confraternitates in earum templis erigerentur. Sic apud priscos Romanos, teste *Seruio in 7. Aenead.* cum non posset Senatus cogi, nisi in loco augurato; templum Virginum Vestalium non fuit consecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPVT VIII.

De Pœnis Iure communi latis contra Moniales.

1 *Moniales subsunt pœnis latis iure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos.*
2 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
3 *Subsunt pœnis latis in specie contra religiosos Ordinis, si sint exemptæ.*
4 *Si sint exemptæ, non subsunt pœnis latis ab Ordinario.*
5 *Limita, nisi pœna feratur ab eo, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod tamen fallit, attentis priuilegijs regularium, quæ etiam competunt Monialibus.*
7 *Moniales sunt capaces suspensionis ecclesiasticæ.*
8 *Non item irregularitatis propriè dictæ: sunt capaces degradationis aliquo modo.*
9 *Varijs pœnarum generibus subiacent.*

QVAERES I. An Moniales subiacent pœnis iure communi latis contra Regulares, seu Religiosos, aut Ecclesiasticos.

1 Resp.

1 Resp. Subiacere, si versentur circa materiam ipsis Monialibus proportionatam; & probatur tum quia mulieres ligantur statutis generaliter, ac indefinitè latis, æque ac masculi, nisi specialiter excipiantur; vt notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. ne passim, C.de iur. & fact. ignorant.* tum quia sub sexu masculino semper intelligitur fęmininum, pręsertim in statutis factis per Pręlatos, quæ sinț proportionata masculis, ac fæminis; sicut aduertit *Graff.cons.22.num.2.& 4.de sent. excommunic.* tum quia *Menoch.de adipisc.possess num.61. & seq. Tiraquel.* & alij penes *Sanch.l.6.mor.cap.16.num.89.* aiunt frequentissimam sententiam esse in legum dispositione, etiam in materia odiosa, ac pænali sub masculino claudi fæmininum: quod etiam admittit *Bonac.q.4.de clausur.par.6.nu.18.* in simili; cum alioqui *D.2.de censur.in partic.q 5.par.7.num.10.* oppositum sentiat dicens in materia pænali censurarum strictam verborum interpretationem debere fieri;& non valere argumentum à minori ad maius, vel è contra; sed standum esse propriæ verborum significationi, ideoque Moniales non affici pęna à Pio V. lata cõtra Clericos tam sæculares, quàm regulares interessentes agitationi taurorum, eò quod illæ non sint Clerici sęculares, aut regulares: quam opinionem sustinent alij Doctores, & non improbabiliter, quamuis opposita sit communior, probabilior, & praxi conformior.

2 Neque ex eo quòd, interdicto Clero, non censentur interdicti Regulares secundum probabilem sententiam, quam sequuntur Henriq. Sayrus, Vgol. & Auila; apud *Bonac. D.5.de censur.in comm.p.1.num.11.* sequitur, Moniales in pęnis non venire nomine religiosorum, aut ecclesiasticorum: siquidem, cùm ipsæ verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, non apparet, ex quo titulo excipi debeant à pænis latis generaliter contra personas religiosas, aut ecclesiasticas.

QVAERES II. An Moniales subijciantur pænis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure pontificio, siue proprio ipsiusmet Ordinis.

3 Resp. Subijci, si eæ sint exemptę ab Ordinarij iurisdictione, & immediatè subijciantur Prælatis regularibus: secùs, si immediatè subijciantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, & sint exemptę à Pręlatis regularibus. Ratio responsionis est, quòd pænæ non possunt ferri, nisi in subditos, vtpotè prouenientes ex iurisdictione, quę solùm exercętur in subditos; & ex alia parte

non debent extendi vltra personas in illis comprehensas iuxta propriam verborum significationem, cùm sint odiosę, & odia debeant restringi: cùm ergò Moniales immediatè subiectę Sedi Apostolicę, aut Ordinario non sint ampliùs subditę Prelatis Ordinis, immò nec censeantur esse ex Ordine quò ad odia, ne aliàs nimis grauentur: non subiacebunt pœnis latis contra religiosos sui Ordinis, sine iure ipsius Ordinis, siue pontificio: sicut è contra, si sint immediatè subiectæ Prelatis Ordinis, cùm sic verè sint subditę, & membra illius, subiacebunt dictis pęnis, siue iure proprio Ordinis, siue pontificio latis.

QVAERES III. An Moniales subijciantur pœnis, ac censuris latis ab Ordinario locorum:

4 Resp. Non subijci, si sint exemptę ab illorum iurisdictione (excepto tamen casu inferiùs apponendo) sic enim non sunt subditę Ordinarijs, ideoque non subsunt illorum pœnis, ac censuris; maximè attento priuilegio, quod habent Regulares (& consequenter etiam Moniales per communicationem) ne possint excommunicari ab Episcopo (de quo suo loco;) secus, si immediatè subsint iurisdictioni Ordinarij; tunc quippe, sicut sunt subditę, sic & subijciuntur pœnis ab eo latis, si ex tenore verborum sufficienter constet eas sub illis comprehendi; non enim apparet, cur ab illis eę eximi debeant; cùm illę generaliter ferantur, & sic procedant generales regulę iuris, lex generaliter loquens generaliter intelligenda; &, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus.

5 Casus autem; in quo Moniales, etiam exemptę subijciuntur pœnis, ac censuris latis à Concilijs prouincialibus, aut edictis episcopalibus, est, quando Ordinarij dictas pœnas ferunt tanquam Sedis Apostolicæ delegati, aut ex speciali facultate ipsis ad talem effectum commissa, quo modo Sacra Congregatio 29. Ian. 1633. teste *Barbosa in Collect. v. Moniales*, declarauit Moniales Regularibus subiectas loquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus, incurrere pœnas, & censuras à Concilijs Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas; vnde infert *Tamb. de iure Abbatiss. D. 25. q. 8. §. ad 9.* à fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Episcopis subiectas mediatè, seu immediatè; si contra ipsorum edicta loquantur cum Regularibus.

6 Quod autem dixi, Moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario, si eas ferat tanquam Sedis Apostolicæ dele-

delegatus; non habet verum in ſententia eorum, qui dicunt Epiſcopos non poſſe ferre cenſuras contra regulares, neque in caſu, quo procedant, vt delegati Sedis Apoſtolicæ: niſi id ipſis expreſsè concedatur: quod notat *Sanch.l.7.de matr. D.35.nu.* 23.idque ex varijs priuilegijs bullatis à nobis relatis in *tract.de priuil.c.6. ſect.1.qu.19.* quæ ſine dubio ſunt communia etiam Monialibus; quale eſt illud, quod Paulus III conceſſit Societati Ieſu in ſua Conſtitut. *licèt debitum*, relata in *bullar. Societ. fol.28.* qua de re Sanch. ſup. ex dictis inferens poſſe ſtare, quòd Epiſcopus iuriſdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare non poſſit cenſuris.

QVAERES IV. An Moniales ſint capaces ſuſpenſionis Eccleſiaſticæ.

7 Reſp. Eſſe; cùm de facto in *Concil.Trid.ſeſſ.25 de reg.c.17:* contra Præfectas Monialium feratur ſuſpenſio ab officio, quamdiu Epiſcopo videbitur, ſi Epiſcopum certiorem non faciant ante menſem de profeſſione à Moniali nouitia facienda; quod eſt ſignum Moniales non eſſe incapaces ſuſpenſionis eccleſiaſticæ; non quidem cuiuſcunque, ſed illius, quæ iuxta conditionem ſtatus, ac ſexus illarum ipſis poſſit adaptari.

QVAERES V. An, & quo modo Moniales ſint capaces alicuius irregularitatis inductæ, immò, & degradationis.

8 Reſp. Quòd, cùm iuxta communem ſenſum Doctorum irregularitas ſit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proueniens: quod directè impedit ſuſceptionem ordinum Eccleſiaſticorum, aut vſum illorum ob diuinam reuerentiam: hoc ipſo quòd fœmina eſt incapax ordinis, eſt & incapax irregularitatis propriè dictæ; vnde *Suarez tom.4.de relig.tractat.9.l.1. c.11.num 7.* cautè dixit, quòd fœminam violenter corruptam non poſſe recipere velum conſecrationis eſt quaſi quædam irregularitas; quæ licet ſine peccato contrahatur, impedit talem conſecrationem. Dixi, eſt *& incapax irregularitatis propriæ dictæ*, vt innuerem fœminam, & per conſequens etiam Moniales poſſe affici irregularitate aliqua minùs propriè dicta; qualis eſt illegitimitas natalium, bigamia, infamia iuris, aut facti, & ſimiles reſpectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas conſtat à Doctoribus recenſeri inter ſpecies irregularitatis, & ſuo modo cadere etiam in Moniales.

Quòd autem ſpectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio lib.5.diſquiſit.ſect.16.§.de his vltimis*, eam poſſe cadere

in Moniales, aitque ad id videri sufficere, quòd Moniali auferatur velum cum habitu monastico supremo, ac vestis laica ipsi iniiciatur, necnon ab Ordine, cui se addixerat, eiecta, ac spoliata omni priuilegio religioso, sortis laicæ effecta declaretur, sicque curię sęculari tradatur: sic ille, addens tamen se praxim huius casus nondum vidisse, sed suspicari hanc esse, vel esse debere.
9 Et quidem, cùm Moniales possint incurrere non solum excommunicationes, sed etiam suspensiones, interdicta, priuationes officiorum, dignitatum, ac vocis actiuæ, & passiuę, aliasque similes pœnas, etiam corporales; propterea, vt de illis omnibus, ac singulis constet, clarè, & distinctè, eas singillatim hìc explicabimus sub suis proprijs titulis; nimirum 1. excommunicationes, 2. suspensiones, 3. interdicta, 4. priuationes officiorum, dignitatum, 5. varias alias pœnas, etiam corporales.

De excommunicationibus latis contra Moniales.

10 *Moniales apostatantes à Religione excommunicantur: indicatur qualiter procedendum cum Moniali fugitiua per plures annos in habitu viri, ac redeunte ad pænitentiam.*
11 *Item, si appellent ad Iudices incompetentes, aut competentes in casu vetito.*
12 *At non subsunt excommunicationi Iulij II. si appellant ab Ordinario, cui immediatè subsunt.*
13 *Appellatio Regularibus vetita, sed non absolute.*
14 *Differunt ius commune, & ius priuilegij prohibens Regularibus appellationem.*
15 *Excommunicantur Moniales procurantes alienum abortum: non item si proprium procurent (etsi alij id negent) referuntur incidenter aliqua de Opinione probabili.*
16 *Excommunicantur inducentes ad promittendam sepulturam apud ipsas.*
17 *Item dantes aliquid in Receptione Nouitiæ, aut recipientes, aut petentes.*
18 *Item impedientes proprium Prælatum, ne visitet, excommunicantur in Bulla Cænæ (quòd alij negant) Prælatus regu-*

regularis cum Episcopo ingrediente ad visitandum Moniales dicto Prælato subiectas, ipso Episcopo inuito, cum eo non ingreditur.

19 *Impedientes in casu proposito incurrunt aliam excommunicationem non reseruatam.*

20 *Excommunicantur cogentes fœminam ad ingressum Religionis, aut ab ea retrahentes.*

21 *Excommunicantur Moniales, si temerè dimittant habitum.*

22 *Item, si violent Interdictum vel Cessationes à diuinis.*

23 *Item, si Decimas indebitè vsurpent.*

24 *Item, si Professæ de facto ineant matrimonium; & fiunt bigamæ.*

25 *Item, si sine licentia Papæ recipiant noua monasteria, vel alienent recepta.*

26 *Proponuntur quæ Vrbanus VIII. statuit de receptione nouorum conuentuum.*

27 *Excommunicantur Moniales, si indebitè alienent bona Conuentus.*

28 *Item, si in electione non abstineant ab ijs, quæ gignere possunt discordias.*

29 *Item, si faciant priuata domicilia ad excipiendos hospites.*

30 *Incurrunt excommunicationem ferendam, si de bonis Nouitiæ accipiant ante Professionem.*

31 *Item, si vacent Negotiationi.*

32 *Immo, & tunc amittunt exemptionem a gabellis, quamdiu negotiantur.*

33 *Probibitio negotiandi ligat Moniales, etsi in ea non exprimantur.*

34 *Excommunicantur Moniales percutientes Monialem quamcunque aut violantes Clausuram: non item interessentes agitationi Taurorum.*

QVAERES VI. Quam excommunicationem incurrant Moniales apostatando à religione.

10 Resp. Quòd, quamuis Religiosus apostatando à religione non incurrat iure communi excommunicationem ratione apostasiæ præcisè; cum talis excõmunicatio non extet in iure, vt alijs citatis rectè notauit *Bonacin. quæst.2. de clauf. p. 12. §. 4. num. 1.* iure tamen proprio religionum in præsentia omnibus ferè

Ordinibus religiosis, & consequenter etiam Monialibus compe-tente, siue directè, siue per priuilegiorum participationem: hoc ipsò quòd aliquis est apostata à religione, incurrit excommuni-cationem ipsò factò, eamque Papæ, aut Superiori religionis reseruatam: sic per bullam concessit Pius Quintus anno 1565. Societati Iesu.quòd, si quis ipsius Societatis, siue professus, siue scholaris, siue coadiutor post emissa vota secundum Societatis constitutiones ab ea ad sæculum recesserit, etiam prætextu cu-iusuis indulti concessi, aut concedendi, absque expressa sui Su-perioris licentia ad id ab eo specialiter obtenta, ipsò factò sit ex-communicatus, & absolui nequeat, nisi à Romano Pontifice, aut Superiore Societatis, prout colligitur ex compendio *Soc. v. apostata*, §.1. Vbi notandum, quòd, cùm hęc concessio fauo-rabilis sit toti religioni, vtique cadit sub communicatione priui-legiorum, adeoque illa gaudent etiam Moniales iuxta dicenda, *c sequenti*; nomine autem superioris, cui conceditur facultas ab-soluendi à tali excommunicatione: puto venire etiam Prælatum localem, & non solùm Generalem, aut Prouincialem: cum Prę-latus localis verè sit Superior, adeoque veniat nomine Superioris generaliter prolato; maximè in materia ita fauorabili animæ: qualis Superior sine dubio esset Episcopus respectu Monialis non exemptæ, & Prælatus regularis localis respectu Monialis exemptæ.

Quod si quæras, qualiter procedi debeat cum moniali, quæ ex malo fine egressa è monasterio cum Amasio per plures annos vagatur sub habitu viri, & demum resipiscens accedit ad Con-fessarium Regularem intra eius Conuentum, eique in primis ma-nifestans se re vera esse fœminam, illum consulit, quid debeat facere, vt animæ suæ salutem ponat in bono statu, & dignos fructus agat pænitentię.

Resp. In isto casu curandum esse, vt sacra Pęnitentiaria (ad quam in hoc euentu recurri debet ad consulendum famæ Mo-nialis) cum hac dispenset, vt possit ad alium Conuentum tran-sire; si quidem non tenetur redire ad monasterium, in quo antea professionem fecerat, ne suam manifestet turpitudinem, & se in-famet; cum alias in præsentia credatur mortua, & sit moraliter certum eius delictum omninò occultum mansurum esse: interim verò potest Monialis degere extra clausuram reassumpto habitu honestæ fœminæ, & commendari probatæ alicui matronæ, apud quam viuat, vsque dum obtenta sit dispensatio, & alia de iure

præ-

præstanda iam sint præstita; cum hoc tamen, vt præfata omnia efficiantur sine dispendio famæ Monialis: cui item procuranda erit dos tradenda posteriori monasterio, in quod Monialis ingressura est.

An autem in casu proposito, vbi Confessarius agnouit esse re vera fæminam quam sub ementito viri habitu credebat virum, debeat illam dimittere è monasterio in Ecclesiam, ibi cum ea diutius locuturus: idque ad seruandam legem Clausuræ fæminas excludentis è claustris virorum Religiosorum.

Resp. Debere, si id fieri possit sine dispendio famæ Monialis; & ratio est, quod lex clausuræ excludit generaliter omnes fœminas, & consequenter Monialem hanc, cum verè sit fœmina, licèt errore credatur vir; nec apparet ex quo titulo respectu illius obligatio clausuræ suspendatur. Ita in contingentia facti mihi propositi ego censui, sicque antea fuit in simili euentu practicatum.

QVAERES VII. An & qualem excommunicationem incurrant Moniales appellando in casu non permisso à correctione regulæ, & à mandatis suorum Superiorum.

11 Resp. Incurrere ipsò factò excommunicationem, eamque Papæ reseruatam, siue appellent ad tribunalia (idque ex bulla Clementis VIII. in ordine 110. prohibentis Carmelitis ne ad tribunalia quouis pretextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel presumant sub excommunicationis late sententiæ pœna, à qua nonnisi à Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint, necnon priuationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcunque dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam actiuæ, quàm passiuæ eò ipsò absque alia declaratione incurrendis pœnis) siue appellent à Generali, aut Visitatoribus per ipsum deputatis ab eorum reformationibus, seu correctionibus ad quodcunque tribunal, etiam Iudicis competentis, etiam ad Sedem Apostolicam; præterquam in casu, quo appellatio fieret à generali Congregatione, & in casu denegatæ iustitiæ, aut pro notoria iniuria: & hoc ex concessione facta Cistercienfibus relata in *comp. Soc. v. appellatio, §. 2.* quæ extenditur solum ad casum, in quo appellatio fiat à Generali, aut Visitatoribus. Bulla verò Clementis VIII. vti possunt alij Ordines per communicationem, si velint.

12 Quòd si Moniales immediatè subiectę Ordinario appellent ab ipso Ordinario in casu non permisso ad tribunal Iudicis competentis: posset quis dubitare, an tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Iulius II. contra Fratres, & Sorores Ordinis Prædicatorum appellantes à mandatis, ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Casarub. in comp. v. appellare n.3.* notans talé concessionem esse bullatam. Verùm puto in tali casu non incurri dictam excommunicationem, cùm Ordinarius non sit verè Prælatus Ordinis, neque respectu Monialium ipsi immediatè subditarum, estò sit earum Prælatus, & aliàs indultum loquatur de Prælatis Ordinis: pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamen, quin, si qua extat excommunicatio lata contra Religiosos appellantes à proprio Prælato: tunc Moniales subiectæ Ordinario eam incurrant in casu, quo indebitè appellent; si quidem Ordinarius respectu talium Monialium verè est earum Prælatus; sicque verificaretur illas appellare à proprio Prælato; quod requireretur, & sufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13 Moneo hìc vnum, priuilegia concessa Regularibus quo ad hoc, vt non appellent à suis Superioribus, non auferre illis ius appellandi, nisi in casu, quo nullum ipsis illatum sit grauamen, aut certè leue; adeoque si ijs inferatur notabile aliquod grauamen, posse appellare à Superiore illud inferente, non obstantibus præfatis priuilegijs; alias talia priuilegia essent iniqua, & fouerent iniustitiam, vt patet.

14 Addit autem *Sanch. l.7. mor. c.8. nu.* 110. & benè, illud esse discrimen inter ius commune, & ius priuilegij interdicens Regularibus appellationem; quòd ius commune illam non tollit, quando grauamen est dubium; priuilegia verò eam tollunt, etiam in tali euentu: & solùm concedunt, quando grauamen est manifestum, & magni momenti.

QVAERES VIII. An, & quo casu Moniales incurrant excommunicationem latam à Sixto V. contra procurantes abortum.

15 Resp. Videri incurrere solùm in casu, quo procurent abortum alterius fœminæ; non item, si proprium procurent abortum: ita in terminis *Auila de censur. p.2. cap.5. D.3. d.12. Nald. v. abortus n.1.* aliqui tacito nomine citati ab *Henriquez l.3. de pænit. c.10.* & non reiecti *Trullenchus l.5. in decal. capit. 1. d.3. n. 3.* Cardinal de Lugo, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, alijque docti viri à me consulti: & inde probant, quòd

in

in bulla Sixti in eâ parte, in qua fertur ista excommunicatio, nulla sit mentio de fœminis procurantibus proprium abortum, dum agitur de excommunicatione (fortè Papa compatiente in hoc fragilitati sexus fœminei) cum tamen de ijs fiat mentio expressa, quando in ea agitur de pœnis temporalibus, vt facilè constabit consideranti tenorem textus: quod est signum fœminas procurantes proprium abortum subijci quidem pœnis temporalibus, non item excommunicationi: cùm enim simus in materia odiosa, ac pœnali, stricta fieri debet interpretatio. Nec obstat, quòd in bulla Sixti, in qua parte fertur ista excommunicatio, præcedunt illa verba, *siue vt principalis, siue vt socia*: cùm ly *principalis* intelligi possit de principali in dando poculo ad abortiendum (quod colligitur ex verbo *dederint* posito in dicta bulla, à quo verbo regitur ly *principalis*) & aliàs iuxta vsitatum modum loquendi dicere soleamus fœminam sumere poculum ad abortiendum, & è contra vtamur verbo *dare* in ordine ad aliam fœminam, dicentes Luciam v.g. dedisse Titiæ poculum ad faciendum abortum: lex autem odiosa semper in benigniorem partem explicanda est. Et quidem quòd etiam Moniales subsint huic excommunicationi, si procurent alienum abortum; constat ex verbis illis bullæ, *necnon mulieres sæculares, vel quemcunque Ordinem professas*; sub quibus vtique constat comprehendi etiam Moniales. Nobiscum sentit *Alphonsus de Leone de censur. recollect. 7. n. 34.* nec dissentit *Machadus relatus à Diana p. 7. tractat 5. resol. 7.* quin *Diana* notat cum *Mazuchello* mulierem ex metu cadente in constantem virum coactam sumere potionem, ex qua sequatur abortus, excusari à dicta censura; eò quòd in tali euentu non possit dici procurare abortum; quippe quæ hoc ideò quòd cogitur sumere potionem, dici nequit studiosè quærere, vt fœtus abigatur: quod tamen videtur requiri ad incurrendum præfatam censuram. Addo obiter pro nostra sententia stare *Henriquez vbi supra* hoc ipso quòd aliquos Doctores tacito nomine citat pro illa, & non refutat: nam referens, nec improbans aliquos Doctores videtur sequi; vt notauit *Sanchez l. 6 moral c. 9. n. 18. l. 7 capit. 12. n. 7. & capit. 25. nu. 18* & alibi sæpè, indicans *l. 5. mor. c. 4. n. 39. in fine*, hoc ipsò quod Doctores vltimo loco referunt aliquam opinionem, videri illam tenere: quod etiam innuit *l. 4. cap 15. n. 40 circa medium. l. 6. c. 7. nu. 9. & cap. 9 n. 14.* & alibi sæpè: nobiscum sentit *Lezana v. Abortus n. 11.* imò, & *Bonacin. de leg. q. 4. p. 4. n. 6.* quatenus

tenus suam sententiam, quę nostræ aduersatur, solum dicit esse probabiliorem, sic supponens etiam nostram esse probabilem: nobiscum sentit & *Fragosus p.2 l.1.D.2.nu.19.* dum loquens de præsenti excommunicatione ait, *Incurret tamen illam Monialis, si procuret abortum in alia fœmina ex Constitutione Sixti V. contra procurantes abortum, si sequatur effectus, quæ non comprehendit fœminas in se ipsis procurantes.*

QVAERES IX. Quam excommunicationem incurrant Moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsas.

16 Resp. Incurrere excommunicationem ipsò factò Papæ reseruatam, & latam in *Clem. cupientes de pænis*; sub qua docet *Suar. D.22. de censuris sect.4. num.26.* comprehendi etiam Moniales; quippe quæ secundum omnem proprietatem loquendi veniunt nomine religiosorum, de quibus expresſè loquitur dicta Clementina: quæ autem conditiones requirantur ad contrahendam istam excommunicationem, recensentur à *Suarez sup.* & *Sayr. l.3. de censur. c.29. n.40.* alijsque, & à nobis exponuntur in *tract. de pænis c.2. sect.6.*

QVAERES X. Quam excommunicationem incurrant Moniales, si directè, aut indirectè dare, petere, vel exigere quoquomodo præsumant in nouitiarum receptione, siue ante, siue post, prandia, seu cænas, pecunias, iocalia, aut alia, etiam ad vsum pium deputata, aut deputanda.

17 Resp. Eo ipsò incurrere excommunicationem Papę reseruatam, si dantes, aut recipientes sint personæ singulares; suspensionem verò ab omni actu, seu officio capitulari requirente iurisdictionem, & administrationem Ecclesiasticam (eamque reseruatam, vt constat ex *Extrau. sanè de simon.* vbi hæ pænæ inducuntur) si recipiens sit collegium, seu conuentus. Constat enim ex dictis *q.1.* Moniales subiacere huic excommunicationi: quamquam, vt huiusmodi censuræ incurrantur à Regularibus in propositis casibus requiratur, vt ex pacto præuio aliquid detur, aut recipiatur pro ingressu religionis, idest pro religiosa professione; sicuti aduertit *Bonac. D 2. de censur. in partic. q.3. p.29. n.11.* ex Suarez monens *n.12.* quod, cum in textu bis repetatur verbum *præsumunt* ad contrahẽdas pœnas præfatas præsupponitur præsumptio: qua de re qui plura vult, consulat Bonacinam loco cit. per totum punctum.

QVAERES XI. Quam excommunicationem contrahant Moniales

niales, si impediant proprium Episcopum, aut Prælatum regularem accedentem ad ipsarum visitationem, quò minùs vti possint sua iurisdictione ordinaria.

18 Resp. *Fuscus l.2. de visitat. c.32. n.10.* Moniales in tali casu non solùm posse excommunicari, iuxta *cap. dilecto de sent. excommun. in 6.* sed de facto affici excommunicatione lata in Bulla Cænæ, & consequenter reseruata Papæ, idem sentit etiam *Ghilin. v. clausura nu.20.* de Monialibus sic dicens: *Recusantes visitari possunt excomminicari tanquam impedientes iurisdictionem Episcopi.* immò excommunicantur in Bulla Cænæ. Tenor autem Bullæ sic habet. *Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè carcerando, vel molestando, eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines impediunt, quominus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quod canones, & sacræ constitutiones Ecclesiasticæ, decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt, &c. anathematizamus.* Vbi suppono tanquam certum sub nomine Prælatorum venire etiam Prælatos regulares respectu Monialium sibi respectiuè subditarum: quippe qui verè sunt Prælati ipsarum, & ordinariam habent iurisdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiliter, si canon præfatus bullæ loqueretur de quibuscunque impedientibus, etiam auctoritate priuata: cùm tamen *Bonac. sup. D. I. q.17. p.1 n.7.* ex Nauarr. Suarez Graff. Duardo, Filiuc. & Alterio contra aliquot alios probabiliter dicat posse sustineri sub dicto canone comprehendi solùm impedientes auctoritate publica: quippe qui continuari videtur cum præcedenti canone, in quo tantùm est sermo de personis publicam auctoritatem laicam exercentibus.

19 Verum tamen est, quod, quamuis Moniales in casu proposito effugiant excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ si doctrinam hanc Bonacinæ tanquam probabiliorem sequamur (sicut sequi debemus, cùm simus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, sed restringi) non tamen effugient excommunicationem latam in *Clem. attendentes de statu monac.* his verbis: *Si qui verò visitatores ipsos* (idest Monialium) *in præmissis impedire præsumpserint, seu aliquo præmissorum, nisi moniti resipiscant, ipsò factò excommunicationis sententiam se nouerint*

uerint incursuros, priuilegijs, statutis, & consuetudinibus quibuscunque in contrarium minimè valituris. Ex quibus constat hanc excommunicationem esse quidem latæ sententiæ (vt colligitur ex clausula *ipsò factò*) non tamen reseruatam; cùm in textu nulla fiat mentio reseruationis: immo nec incurri, nisi impedientes visitationem Monialium priùs legitimè moneantur eo modo, quo explicabimus infra *c.10.sect.1.subs.3.q.11.*

Quod si hac occasione quæras an Prælatus regularis possit ingredi cum Episcopo ingrediente ad visitandam clausuram Monialium dicto Prælato aliàs subiectarum, renuente ipso Episcopo.

Resp. Non posse: & probatur quia Ordinarius tanquam Sedis Apostolicæ delegatus habet ius visitandi clausuram Monialium aliàs exemptarum illudque illimitatum; sicque ad hunc effectum potest ingredi, quoties iudicauerit expedire: ex alia parte non apparet, ex quo iure, aut titulo possit Prælatus regularis in tali casu etiam ipse ingredi cum Ordinario, quantumuis repugnante: ergo dicendum est illum non posse ingredi cum Ordinario, si is repugnet (qui tamen posset illum, si vellet, admittere vt Socium, at non tenetur.) Præterquamquod Prælatus regularis ingrediens cum Episcopo ad visitandam clausuram Monialium ipsi Prælato subiectarum non conferret ad finem intentum in visitatione, sed potius illum posset impedire (vt consideranti facilè patebit) adeoque credendum est id ei non permitti. Quod si Prælatus regularis cumulatiuè concurrit cum Episcopo quo ad visitandam clausuram Monialium illi subiectarum; & ipse etiam iudicat esse necessariam visitationem clausuræ, quo tempore illam visitat Episcopus; non ideo ius habet ingrediendi cum Episcopo visitante, si is contradicat, sed solùm potest illam postea visitare, & sic vti iure suo. quod vtique non est ad visitandam clausuram vna cum Episcopo, vt constat ex dictis. Ita interrogatus respondi; & vt puto, benè; sicque censeo practicari.

Addo quod si Prælatus regularis in tali casu renuente Episcopo ingrederetur incurreret excommunicationem, & alias pœnas latas contra Prælatos Monialium in casu non necessario clausuram ingredientes, & relatas *cap.5 quæst.3.* cum sic verè ingrediatur in casu non necessario, vt constat ex suprà dictis.

QVAERES XII. Quàm excommunicationem incurrant Moniales cogendo fæminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.

20 Resp. Incurrere excommunicationem ipso facto latam in *Conc. Trid. sess. 25. de regul. c. 18.* non tamen reseruatam Papæ; vt aduertimus *cap. 2. sect. 1. q. 19.* vbi latè ostendimus in quibus casibus, & per quas actiones incurratur præsens excommunicatio.

QVAERES XIII. Cui excommunicationi subiaceant Moniales, si habitum religiosum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrendam.

21 Resp. Subijci excommunicationi latæ in *cap. periculoso ne cleric. vel mon. in 6.* non tamen reseruatæ: quamuis alias ipso facto incurratur, si Monialis dimittens habitum sit professa, si habitus, qui dimittitur, sit proprius illius religionis, si dimissio sit temeraria (idest sine causa rationabili) talisque vt attentis præsentibus circumstantijs, iudicio prudentis censeatur apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanch. l. 6. mor. c. 8. n. 38.* & patebit ex dictis in *tract. de pœnis c. 2. sect. 3. q. 3.* Moneo hìc solùm quòd, quamuis in iure relato ad incurrendam istam excommunicationem videatur requiri; vt dimittatur habitus, & simul vacetur studio physicæ, aut legum sine Superioris licentia, vt colligitur ex verbis illis. *Si quis horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat sententiam* (quę duo cum regulariter non possint simul cadere in Moniales, consequenter dicendum videtur in eas non posse cadere istam censuram) re vera tamen communis DD. sententia, teste *Suarez supr. D. 23. sect. 4. num. 26.* cum Glossâ habet ad incurrendam istam excommunicationem sufficere, quòd religiosus temerè dimittat habitum (quòd vtique cadere potest in Monialem) sicque verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, sumi debent disiunctiuè; casu plurali adhibito pro singulari, sicut notauit *Bonac. sup. D. 2. q. 8. p. 6. n. 31.*

QVAERES XIV. Qua excommunicatione afficiantur Moniales non seruando interdictum, aut Cessationem à diuinis aliàs obseruanda iuxta *Clem. 1. de sent. excommunic. in 6.*

22 Resp. Affici excommunicatione contenta in *dicta Clem.* & quidem ipso facto; non tamen reseruata; cùm de reseruatione talis excommunicationis nullibi fiat mentio, & alioqui reseruatio tanquam odiosa debeat quàm maximè vitari: intellige, si Interdictum sit generale, latum auctoritate pontificia, & seruetur ab Ecclesia matrice, seu parochiali, constetque de hoc Monialibus: hæ enim omnes conditiones supponuntur in citata *Clem.* Quam-

uis

pis *Auil.p.5.de Censur.D.5.d.3.* notet Regulares violantes Interdictum, quod ipsis constet esse legitimum, affici pœnis latis *c. fin.de excess.prælat.c. author.c.episc.de priu.in 6.* etsi illud non obseruetur à matrice.

QVAERES XV. Quæ excommunicatio iure communi imposita sit contra Moniales indebitè sibi vsurpantes decimas, earumue solutionem impedientes.

23 Resp. Impositam esse excommunicationem latam in *Clem. I. de decimis*, incurrendam quidem ipsò factò (quamuis non statim, vt mox subijciam) non tamen reseruatam. Constat ex *citata Clem.* in qua expresse habetur istam excõmunicationẽ non incurri statim ac religiosi fecerunt aliquã ex actionibus ibi prohibitis, sed solùm post duos menses, si decimas vsurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam satisfactionem; post vnum verò mensem, si decimas prohibuerunt, aut non permiserunt solui, & intra tale tempus post monitionem de hac re ipsis factam non satisfaciunt. Qua de re latè *Bonac.sup.q.8 p.12.* monens *n 8* in specie etiam Moniales subijci præsenti excommunicationi, si aliquam faciant ex actionibus sub ea prohibitis; quę sunt appropriare sibi noualia, vsurpare decimas, non permittere, aut etiam prohibere, ne soluantur: dixi *non tamen reseruatam expresse*, vt innuerem eam virtualiter reseruari hoc ipso quòd non potest tolli per absolutionem, nisi præstita debita satisfactione.

QVAERES XVI. Quæ excommunicatio contrahatur à Monialibus post religiosam professionem matrimonium de facto contrahentibus.

24 Resp. Contrahi excommunicationem ipsò facto latam in *Clem. I. de consang. & affin.* non tamen reseruatam: idque siue illud consumment, siue non; constat ex dictis in *tract. de pœnis vbi sup. qu. 10* & habetur expresse in *citata Clem.* ijs verbis: *necnon Religiosos, & Moniales, ac Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiæ ipso facto decernimus subiacere.*

Addo Moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex *c. quotquot 27. qu. 1* sicque *Glossa, & Archidiaconus* ibi dicunt illas eo ipso fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines assumuntur.

QVAERES XVII. Quæ excommunicatio statuta sit contra Moniales absque licentia Papæ noua monasteria admittentes, aut iam recepta alienantes.

Resp.

25 Resp. Iure communi statutam esse excommunicationem, ipso quidem facto incurrendam, non tamen reseruatam, quæ extat *cap.vnic.de excess.prælat.in 6.*quamquam ea incurratur solùm à Monialibus Ordinum mendicantium, vtpote lata solùm contra Religiosos mendicantes; sicut dicemus in *tract.de pœnis infra qu.* 12. vbi agemus de hac re ex professo, monentes, suppositis priuilegijs postea concessis Regularibus, huiusmodi excommunicationem fuisse abolitam quo ad non recipienda noua loca sine licentia Papæ, sicque ampliùs eam non contrahi, si absque dicta licentia Papę nixi prętatis priuilegijs noua loca recipiant.

26 Vrbanus certè VIII.*in sua Constitut.*25.*in ordine*, omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, cæterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctę obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuę, necnon officiorum quorumcunque ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipsò factò incurrendis pœnis prohibet: ne licentiarum, seu facultatum ab ipso annullatarum, siue quouis alio prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua monasteria, ac alia loca regularia, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canonum, & Concilij Trid.necnon Constitutionis Clementis VIII. quæ incipit *Quoniam ad institiam*, ac decretorum de mandato eiusdem Clementis; necnon Gregorij XV. desuper editorum forma recipere, erigere, fundare, seu alias qnomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absoluere audeant.

QVAERES XVIII. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra Moniales alienantes bona monasterij prohibita alienari.

27 Resp. Inductam fuisse excommunicationem eò ipsò incurrendam; non tamen reseruatam; vt constat ex bulla Pauli II. *Ambitiosæ*, in qua fertur talis excommunicatio his verbis; *Et tam qui alienant, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrant*. Certum est autem, quòd, cùm ista excommunicatio lata sit contra quascunque personas ecclesiasticas alienantes bona ecclesiastica prohibita alienari; & aliàs Moniales verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticę: etiam ipsæ sub ea comprehenduntur; illamq; incurrent, si de bonis immobilibus communibus monasterij, aut etiam priuato ipsarum vsui concessis indebitè alienent; sed de hoc plura

plura Bonac. D 2. de censur. in partic. q. 4. p. 11.

QVAERES XIX. Quam excommunicationem incurrant Moniales, si vocatæ ad dirigendas ipsas Moniales in electionibus, non abstineant ab ijs, ex quibus oriri possunt discordiæ, aut ortæ enutriri circa electiones.

28 Resp. Ipsò facto incurrere excommunicationem latam in c. *indemnitatibus de elect. in 6.* sed non reseruatam; vt colligitur ex tenore textus, qui sic habet, *Postremò hi, quos ad dirigendas in huiusmodi electionibus Moniales easdem deinceps contigerit euocari, ab his prorsus abstineant, quæ inter eas super faciendis ipsis electionibus oriri possit discordia, vel exorta nutriri: aliàs eò ipsò excommunicationis sententiæ se nouerint subiacere*. Vbi notat *Bonac. sup. q. 2. p. 5. nu. 4.* dispositionem huius iuris procedere, non solùm Prælatis ex officio interessentibus dictis electionibus; siue id faciant ex potestate ordinaria, siue delegata (si quidem hi possunt dici vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, prout supponitur in textu) sed in alijs omnibus tam viris, quàm fœminis, atque adeo in ipsis etiam Monialibus quæ fortè modo dicto auocentur ad dirigendas Moniales Conuentus in aliqua electione: si quidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi.

QVAERES XX. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra Moniales propria sibi ædificantes receptacula, & priuata domicilia in quibus sub hospitalitatis prætextu passim aduersùs sacros canones suscipiant hospites, & minùs religiosos.

29 Resp. Inductam esse excommunicationem, non tamen latæ sententiæ, sed ferendam; vt colligitur ex 18 *qu. 2. c. perniciosam*, vbi fertur ista excommunicatio sub his verbis, *hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium ne vlteriùs fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna anathematis interdicimus*. Vbi notandum sub præsenti censura non prohiberi præcisè habitacula singularia Monialium, sed in ordine ad ibi non excipiendas personas minùs honestas: fortè quia tunc non extabat obligatio clausuræ.

QVAERES XXI. Sub qua excommunicatione prohibeantur Moniales aliquid recipere ex bonis Nouitię, quam admittunt ad probationem, supra victum, ac vestitum, & iubeantur ei ante professionem abeunti restituere omnia, quæ sua erant.

39 Resp. Et illud prohiberi, & hoc pręcipi sub pœna excommunica-

municationis ferendæ, vt constat ex *Concilio Trid sess 25.de regul.c.16.* quod ita habet, *Quin potius præcipit S.Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant.* qua de re *Peyrin.de R.S.q.1.c.29.Lezana to.1.c.24.nu.32. & Tamb.D.6.de iure Abbatiss.q.4.nu.5.* ibi monens ex Naldo, & Galleto non solùm reddenda esse omnia bona nouitiæ, si ea recedat à monasterio, sed etiam in casu, quo illa moriatur; nisi fortè, cùm sit sui iuris, aliter de dictis bonis disponat ante mortem.

QVAERES XXII. Quam incurrant excommunicationem Moniales, si vacent negotiationi iure communi prohibitæ personis Ecclesiasticis.

31 Resp. Incurrere excommunicationem, non tamen ipso factò, sed per sententiam iudicis: & hoc ex *cap. secundùm ne cler. vel mon.* quod sic habet: *Secundùm instituta prædecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus, ne monachi, vel clerici causa lucri negotientur*; quamquam, cùm verbum *negotiatio* indicet frequentiam actuum, non possint Moniales, alijque Ecclesiastici dici subiacere præfatæ censuræ, si semel, atque iterum tantùm negotientur; secluso scandalo, paruitate materiæ sic excusante. Immo Tabiena, Armil. Aragon. Salon. Medin. Molin. Rebell. & Less. quos citat *Filliuc. tract. 35.num 25.* & sequitur *Salas tract.de empt. & vend 2. nu.8.* putant iure allegato, & similibus solum prohiberi negotiationem in propria persona, ideoque non incurri pœnas latas contra negotiantes, si clericus, aut religiosus negotietur per alios; cùm sic cesset ratio prohibitionis, nempè distractio, ac periculum peccandi; quod tamen non admittit *Filliuc. num. 26.* nisi interueniat iusta aliqua excusatio, paupertatis v. g. aut necessitatis; cùm etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione status, aliàs solùm excusanda ex aliqua dictarum causarum.

32 Addunt DD. personas ecclesiasticas, & consequenter Moniales, si vacent illicitæ negotiationi, amittere priuilegium immunitatis ab oneribus in se, & in bonis proprijs; exemptionem scilicet à tributis, & gabellis; idque ex *cap.fin.de vit.& honest.cler.* quod tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem (vt benè aduertit *Sylu.v.clericus q.3.*) & solùm quamdiu non desistitur à negotiatione; sicque priuilegium dictæ immunitatis recupe-

cuperatur statim ac desistitur à negotiatione; prout benè colligunt DD. ex verbis illis, *dum ijs se implicant*, quæ sunt in iure citato.

33 Neque ex eo quod iura prohibentia negotiationem Ecclesiasticis solùm loquuntur de Clericis, aut Monachis, non facta mentione de Monialibus, hæ excluduntur à dictis iuribus; siquidem non est nouum fæmininum includi sub masculino, etiam in odiosis, ac pænalibus, sicut ostendimus *qu.* 1. & multis alijs in locis.

QVAERES XXIII. An Moniales, se inuicem percutientes incurrant excommunicationem, & quam.

34 Resp. Incurrere illam, quæ lata est in *cap. si quis suadente diabolo* 17. *quæst.* 4. cùm Moniales in citato cap. veniant nomine *Monachi*, vt supponitur in *cap. de Monialibus de sent. excommunic.* idque siue sint professæ, siue nouitiæ, siue conuersæ, vt inter alios notat *Suarez D.* 22. *de censur. sect.* 1. *n.* 19. Incurrent autem hanc excommunicationem Moniales, si per vim aliquid eripiant è manibus alterius Monialis: si iniuriosè illam detineant in loco aliquo clauso: si percutiant, aut violentiam faciant rei adhærenti ipsi (verb. grat. lacerando vestem) si in eam proijciant lapidem, librum, aut aliquid aliud; si illam impellant: si venenum propinent, & venenum operari incipiat: si eam iniuriose insequantur, sicque cogant illam se præcipitem dare in locum aliquem profundum: si in eam conspuant, aut lutum, vel aliquid aliud sordidum proijciant; in his, inquam, casibus, & alijs similibus incurrent excommunicationem, si actus; quem exercent aduersùs Monialem, sit violentus, iniuriosus, ac extrinsecè mortalis. Non item, si in Monialem solùm verba iniuriosa effundant; si per metum absque vi, aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco: si percutiant ad iustam defensionem cum debito moderamine, vel ad correctionem; si ex bono zelo ab Ecclesia illam eijciant, eò quod alias perturbet: si percutiant ex ioco: in his enim & alijs casibus non incurrunt. ita communiter DD. quorum aliqui putant Monialem se percutientem iniuriose affici hac excommunicatione: alij negant, & non improbabiliter, vt notat *Bonacin. D.* 2. *de censur. in comm. quæst.* 4. *part.* 2. *num.* 4. Qua de re *cap.* 10. *num.* 303. *§. vn.*

Addo iuxta *Caietanum v. excommunicatio c.* 10. Monialem, quæ potione, aut scissione venæ procurat proprium abortum, non incurrere hanc excommunicationem: eo quod talis iniectio manus

nus in se ipsam comparatione sui non sit iniuriosa, nec violenta, nec contumeliosa: (siquidem volenti, & consentienti non fit iniuria) immò *nec iniuriosa statui ecclesiastico*, subdit Caietanus: quod tamen negant alij DD. ideoque sustinent probabiliùs Monialem in proposito casu affici hac excommunicatione. Cum *Caiet.* sentiunt *Bellochius Capeauilla*, *Mazuchellus*, *Auila*, *Bonac.* & *Alph. de Leone* relati à *Diana part. 7. tract 5. resol. 40.*

Quam autem excommunicationem incurrant Moniales violando clausuram, constat ex dictis *cap. 5. sect. 10.* Vtrum verò subiaceant excommunicationi latæ à Pio V. contra interessentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alij probabiliùs negant; vt videre est penes *Bonac. D 2. de censur. in partic. qu. 5 p 7. num. 10.*

De Suspensionibus latis contra Moniales.

35 *SVspenduntur ab omni actu capitulari, si ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro professione: indicatur quid sint iocalia vetita Monialibus.*

36 *Suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarij, si sint Abbatissæ, & eum non præmoneant de professione facienda à nouitia.*

37 *Suspenduntur ab officio, si ad certum tempus bona Conuentus alteri concedant, præsidentes monasterio.*

38 *Suspenduntur à receptione religiosarum in eodem Ordine, si admittant ad professionem, nondum finito anno probationis.*

39 *Ligat hæc suspensio etiam in casu, quo Monialis transeat ad alium Conuentum eiusdem Ordinis; non item, si ad Conuentum alterius religionis.*

QVAERES XXIV. An Moniales incurrant suspensionem latam in *Extrauag. sanè de simon.* si in nouitiarum receptione directè, aut indirectè dent, petant, aut recipiant prandia, cœnas, pecunias, iocalia, & similia, siue ante, siue post.

35 Resp. Incurrere; & patet, quia eæ in citata Extrauagante exprimuntur, & aliàs habent iurisdictionem petitam ad accipiendam aliquam in Monialem (de qua acceptione ibi est sermo) siue talis iurisdictio sit proprie talis (quæ non cadit in

Moniales) siue solùm impropriè, sicut re vera est, de qua suspensione consulantur dicta superiùs in hoc ipso c. q. 10.

Censeo autem nomine *iocalium* hic significari munera dari solita monasterio à Moniali ingrediente religionem; cùm iocalia propriè sint munera quæ sponsalitia largitate Sponsi inuicem sibi tradebant. colligo id ex *Sanch. l.6. de matr. D.25. num.11. D.18. nu.4.9. 11. Iulio Claro tr. de donat. v. iocalia in indice alphabetico, Menochio de arbitrar. Iudic. v. iocalia*, & in terminis ex *Ognate tom.2. de contr. D,35. num.1.* vbi dicit: Quæ mittunt sponsi sponsis suis gratis, & liberaliter ad eas ornandas, vel è contra (nam etiam sponsę largitate sponsalitia ornare solent sponsos, licèt non ita frequenter) sponsalitia largitas appellatur, & à plurimis Doctoribus sponsalitium vocatur, ac si dicas donum inter sponsos. Quin etiam iocalia nostrates vocant à quo nomine parum corrupto vocabulo nostri etiam *Ioyas* hæc *Iocalia* dicunt, quasi ludat, & iocetur recens nubentium feruor, quia gemmę, & Monilia, & torques, & inaures, & anuli, & vniuersus mundus muliebris, quibus ludit, & delectatur recens sponsorum amor, potius puerorum naniæ, & iocus, quam seria, & solida bona sunt: hæc Ognate; sed de hoc consulatur. *Diana p.8. tr.7. resol. 29. v. non posse, & v. sequenti*: cùm ergo Monialis ingrediens monasterium desponsetur Christo, ad imitationem sponsarum monasterio tradere solebat sua iocalia, idest sua munera sponsalitia: quamuis postea iustis de causis prohibita fuerint Monialibus; vt constat ex citata Extrauagante.

QVAERES XXV. Quam suspensionem contrahat Monialis Abbatissa, si ante mensem certiorem non faciat Ordinarium loci de professione facienda à nouitia degente in suo monasterio.

36 Resp. Incurrere suspensionem ab officio ad arbitrium Episcopi, cuius intererat admoneri, eamque latam in *Concil. Trid. sess.25. de regul. c.17.* his verbis; *Cuius professionis tempus, ne Episcopus ignoret, teneatur Præfecta monasterij eum ante mensem certiorem facere: quòd si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit*; quod est dicere huiusmodi suspensionem esse reseruatam ad arbitrium Episcopi. Verum tamen est, quod si Pręfectæ monasterij certò constaret Episcopum optimè recordari nouitiam post mensem professuram esse; tunc prædicta Præfecta non teneretur illum de hoc monere; cùm sic cesset finis legis, & alioqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

QVAE-

QVAERES XXVI. Qua ſuſpenſione afficiantur Moniales, ſi præſidentes monaſterio alicui, cōcedunt alicui iura redditus, aut poſſeſſiones ipſius monaſterij ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus.

37 Reſp. Affici ſuſpenſione lata in *Clem* 1. *de reb. Eccl. non alien.* quæ eſt ſuſpenſio ab officio (non tamen reſeruata) quamquam ea non incurratur, ſi dicta bona concedant ratione neceſſitatis, aut vtilitatis ipſiuſmet monaſterij: in quo caſu debent extorquere conſenſum ſiue Capituli, ſiue proprij Prælati. Colligitur ex *citata Clem.* quæ ſic habet: *Ne quis religioſus monaſterio, prioratui, Eccleſiæ, ſeu adminiſtrationi cuiuis præſidens iura, redditus, aut poſſeſſiones eiuſdem alicui ad vitam eius, ſeu aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quouis modo concedat, niſi neceſſitas, aut vtilitas monaſterij, &c. hoc expoſcat, Conuentus ſui, aut, ſi Conuentum non habeat, Prælati proprij aſſenſu ad hoc nihilominùs accedente: ſi quis autem contra hoc fecerit, pœnam ſuſpenſionis ab officio eò ipſò incurrat, nec ex conceſſione ipſius recipienti ius aliquod acquiratur*. Circa quem textum notat *Bonac. ſup. D.3. q.8. p.7. n.6.* quòd, cùm loquatur generaliter dicens *ne quis religioſus*, & talis forma loquendi comprehendat omnes religioſos tam mares, quàm fœminas; huiuſmodi pœna extenditur ad religioſos vtriuſque ſexus, & conſequenter etiam ad Moniales: præſertim cùm materia, quę ſub tali pœna prohibetur ſit communis etiam Monialibus. Vnde quis benè inferat, quòd, dum iſta ſuſpenſio dicitur ſuſpendere ab officio; nomine officij non venit ſolùm officium ordinis, ac iuriſdictionis propriè dictę (quæ non poſſunt cadere in fœminam) ſed aliquid latius, prout ſcilicet etiam comprehendit munus Abbatiſſæ: aliàs vana, ac inutilis eſſet iſta ſuſpenſio reſpectu fœminæ; in quam tamen docet Bonac. eam poſſe cadere; cùm alioqui cenſeat hìc nomine officij intelligi tam officium ordinis, quàm iuriſdictionis.

QVAERES XXVII. Quam ſuſpenſionem incurrant Moniales, ſi ad profeſſionem admittant aliquam nouitiam, nondum completo anno probationis.

38 Reſp. Incurrere ſuſpenſionem à receptione religioſarum in eodem Ordine (non tamen reſeruatam) ſi Moniales ſint ex Ordine Mendicantium; de his quippe tantùm loquitur *cap. non ſolum de regul. in 6.* vbi fertur iſta ſuſpenſio his verbis: *Quòd ſi fortè contra hanc noſtram prohibitionem quemquam recipere*

re præsumpseritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus vestro esse Ordini alligatum: vosque à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos, & insuper pœnæ subijciendos, quæ Fratribus ipsius Ordinis pro culpis infligi grauioribus consueuit. ita in terminis *Bonacina par.5 num.13.* contra alios oppositum sentientes apud *Syluestrum v. religio 3.q.3*, & patet ex ipso textu; si aduertero huiusmodi suspensionem incurri ipsò factò, vt apertè colligitur ex verbis illis *ipsò factò suspensos*; non ligarè tamen, nisi intra eundem Ordinem; vt constabit ex dicendis, § *sequenti.* Notat autem *Bonacina num.* 14. huiusmodi suspensionem incurri non solùm ab ijs religiosis, qui primò concurrunt ad aliquem recipiendum ad professionem, sed etiam ab ijs, qui dant suum suffragium post præstitum numerum sufficientem suffragiorum: cum hi verè dicantur recipere: quòd fortè non admitterent DD, relati à *Diana p.1.tr.3 res.16.* sustinentes concurrentem suo suffragio ad damnum alteriùs iniustè illatum, postquam sufficiens numerus suffragiorum præstitus est, non teneri ad restitutionem, cùm non possit dici concurrere ad præfatum damnum iam plenè per alios illatum: par enim ratio procedit in nostro casu.

Quòd si quæras, an dispositio istius iuris procedat in casu, quo Monialis ex monasterio proprij Ordinis legitima potestate transiret ad gubernandum aliud monasterium, siue eiusdem, siue alterius Ordinis.

39 Resp. Distinguendo; vel Monialis transit ad gubernandum aliud monasterium eiusdem sui Ordinis: & sic puto præfatam dispositionem procedere: cùm tunc verificentur verba ipsius dispositionis, videlicet, *vosque à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos*, sicque subsistat dispositio; vel transit ad gubernandum aliud monasterium alterius Ordinis; & sic non procedit dicta dispositio; cùm in tali casu non verificentur verba dispositionis modò adducta, & alioqui versemur in materia pœnali, quæ iuxta communem Doctorum sententiam à nobis sæpiùs repetitam non debet extendi vltra rigorosam verborum proprietatem.

De

De Interdictis Iure communi latis contra Moniales.

40 I*Nterdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, si violent Interdictum generale locale.*
41 *Item, si ad diuina Officia recipiant publicè excommunicatos, ac interdictos.*
42 *Interdici debent, si renuant confiteri ad confessionale positum in Ecclesia exteriori.*

QVAERES XXVIII. Quod, & quale Interdictum incurrant Moniales violando Interdictum generale locale.
40 Resp. Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in c. *Episcoporum de priuileg. in 6.* & durans, vsque dum præstent debitam satisfactionem ei, cuius censura violata est; sic enim habet textus: *Qui verò contra præsumpserint, præter alias pœnas a iure statutas ingressum Ecclesiæ sibi nouerint interdictum, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserunt, satisfecerint competenter.* Incurrent autem Moniales tale Interdictum ipsò factò, si quam ex actionibus hìc prohibitis faciant: v. g. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admittendo excommunicatos publicè, aut interdictos ad diuina Officia; quæ sunt actiones communes viris, ac fœminis, & possunt cadere in Moniales, vt patet: quamuis ad incurrendum eiusmodi interdictum requiratur præsumptio; vt constat ex verbis illis *qui contra præsumpserint.* & quidem quòd Moniales subiaceant huic interdicto, inde suadetur, quòd textus generaliter loquitur de omnibus religiosis, quantuncunque exemptis, adeoque comprehendit etiam Moniales, quę verè & propriè sunt, & dicuntur religiosæ: & sic, si faciant aliquam ex actionibus hìc prohibitis, ipsarum sexui, ac conditioni proportionatam manebunt interdictæ ab ingressu propriæ Ecclesiæ interioris, sicque eam non poterunt ingredi ad audienda diuina Officia, immò neque ad faciendas priuatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur *Suar. D.35. de censur. sect. 4. num 23.* de rigore iuris esse probabiliorem, interim tamen oppositam sustinens esse probabilé) hos quippe effectus gignit Interdictum ab ingressu Ecclesiæ.

QVAERES XXIX. Quale Interdictum contrahant Moniales, si scienter admittant publicè excommunicatos, aut interdictos ad diuina Officia.

31 Resp. Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *c.Episcoporum de regul. in 6.* & explicatum *q.praeced.* ex quo proinde petenda sunt quę hìc dici possent, & deberent. Addo solùm ex *Bonac.sup.D. 9.q.2 p.6.n.5. admittere* (prout hìc sumitur) importare tum recipere ad aliqua ex supra dictis, tum non prohibere, cùm possit, & debeat.

QVAERES XXX. Quale interdictum incurrant Moniales si renuant confiteri Sacerdoti ad confessionale collocatum in Ecclesia exteriori.

42 Resp. Incurrere Interdictum simpliciter dictum, non tamen ipsò factò, sed ferendum ; idque ex decreto Sacræ Congr. referendo inferiùs c.10 *sect.3.subs.1 q. 14.* quod tamen videndum est, an sit in vsu.

De Irregularitatibus, quæ Iure communi cadere possunt in Moniales.

43 *SI sint illegitimæ, sunt incapaces Abbatissatus ; quod alij negant probabiliter*

44 *Saltem in hoc dispensari possunt à suo Prelato.*

45 *Si sint viduæ, aut aliter corruptæ, eligi nequeunt in Abbatissas: etsi alij negent : dispensatæ ad monachatum intrant plura monasteria.*

46 *Item, si sint bigamæ, eligi non possunt in Abbatissas.*

47 *Item, si sint infames.*

48 *Non item si descendant ex genere maculato.*

QVAERES XXXI. An Monialis illegitima sit irregularis quò ad prelationes religionis, & quo modo.

43 Resp Quòd, quamuis probabilior, & conformior praxi sit pars affirmans, quam sustinent plures Canonistæ, apud *Tamburinum sup.D.28.q. 11 n. 1.Suar.D.50.de censur.sect.5.n.15, Sayr.l.6.thesauri c. 11.n.3.Laym.in qq.can.c.vlt.q.229.Naldus v.Abbatissa num.1.Sanch.l.5.mor.c.5.nu.19.Nau.cons.2. de regul.num.60* alijque penes eundem Tamburinum sustinentes, seclusis religionum priuilegijs, Monialem illegitimam non posse

posse absque Apostolica dispensatione eligi in Abbatissam; eò quòd Abbatissa quandam quasi prelationem obtineat inter Moniales, quam natalium defectus obscurat, nisi aliunde insignes dotes cohonestent; probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam sequuntur *Miranda q.6.de monial.art.3.Rodriquez tom. 1.q.13.art.21.Portell.de dub.regul.v.Abbatissa num.6. Lezana to.1.cap.26.n.6.* alijque absolutè docentes Monialem illegitimam posse eligi in Abbatissam, etiam sine vlla dispensatione: probant autem tum ex quadam declaratione Sacrę Congregationis relata à *Tamburin.n.* 2. per quam fuit decisum Moniales ex illegitimo thoro genitas nō comprehēdi in cōstitutione Sixti V. edita contra illegitimos, quominùs eligi possint ad munus Abbatissæ,& alia monasterij officia:tū quia in iure nullus extat canon,quo vetetur,ne fœmina illegitima eligi possit in Abbatissam; cùm iura illegitimis solum interdicant habere officium cum iurisdictione ordinaria; cuiusmodi vtique non est officium Abbatissæ,cuius prælatio non est ordinaria, sed quasi ex commissione.

44 Dixi in priori parte huius responsionis, *seclusis religionum priuilegijs*; vt indicarem, quòd si Monialis illegitima indigeret dispensatione,ad hoc vt eligi posset in Abbatissam,talis dispensatio ei posset concedi à proprio Prælato,sed de hoc *c.seq.q.*17.

QVAERES XXXII. An Monialis vidua, aut aliter corrupta dici possit irregularis quò ad prælationes religionis, ita vt eligi possit in Abbatissam absque legitima dispensatione.

45 Resp. Quòd,licet *Sanchez loco supra citato nu.* 22. putans ad officium Abbatissæ non requiri virginitatem, nisi vbi adesset vsus impertiendi Abbatissis benedictionem,& consecrationem propriam virginum,censeat Monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc solo capite non esse incapacem, vt eligatur in Abbatissam:& hoc idē sustineant Rodriquez apud *Tamburinum supra quæst.* 12.*nu.*4. dicens huic sententię subscripsisse Suarez dum viueret.*Palud:in 4.d.21.quæst.3,art.3.num.60.& S.Antonin.3.p.tit.17.cap.22.* §.1. ea ducti ratione, quòd neque de iure diuino,neque naturali, neque ecclesiastico est, vt Abbatissa debeat esse virgo; & dato quòd extaret tale aliquod ius humanum, per contrarium vsum iam fuisset abrogatum: in praxi tamen opposita sententia sustinenda est,vtpote conformis praxi,saltem in Italia; vbi ait Tamburinus se nunquam audiuisse Monialem,quæ nō esset virgo(intellige in communi æstimatione)fuis-

fe

se electam in Abbatissam: & quidem meritò, cum indecens sit non virginem præesse virginibus, & minùs efficax futura sit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat à non virgine; vt proinde non pauci Canonistę relati à *Tamburino nu.*1 nobiscum sentiant, & ipsamet Sacra Congregatio 15. Iulij 1616. declarauerit, quod, si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ aut Priorissæ munus obeundum absque Sedis Apostolicæ dispensatione eligi non possit: cui etiam conformatur stylus Sacræ Pænitentiariæ, teste eodem Tamburino; dum absolutionem concessam Moniali ob corruptionem, illam limitat, vt non propterea ea eligi possit in Abbatissam vi talis absolutionis, & si eligatur, non possit consecrari, etsi corruptio sit occulta: intellige iuxta dicta hic *c.3. quæst.*5. qui vult videat *Portellum sup. 9. an Monialis quæ fuit vidua n* 1.

Addo hìc obiter, quòd, si vidua iuxtà dicta *c.2. n.* 13. à Sacra Congregatione dispensetur ad suscipendum statum Monialium, si ingressa aliquod monasterium ad talem effectum ibi non possit perseuerare, vi dictæ dispensationis ingredi potest aliud: dummodò dispensatio non fuerit limitata ad certum monasterium; & si sic esset limitata, & nouitia pertæsa status religiosi recederet ab illo monasterio, mutata voluntate posset iterum ad illud redire, ibique denuo suscipere habitum religiosum. Et ratio est, quòd priuilegium fauorabile, aut parum onerosum extenditur ad iteratos actus, quoties illud absolutè conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratque finis priuilegij; vt benè aduertit, *Sanch. l. 8. de matr. D.* 31. *n.* 8. *alijs citatis* remissiuè: hęc autem omnia militant in casu nostro, vt suppono.

QVAERES XXXIII. An Monialis bigama hòc ipsò sit irregularis quò ad pręlationes religionis.

46 Resp. Quòd, cum iuxta dicta *q præced.* communis praxis, saltem in Italia, habeat, vt Monialis corrupta non eligatur in Abbatissam: à fortiori non poterit eligi Monialis bigama (quomodocunque demum dicatur bigama) ita *Sanch. sup. n. 23. Maiol. l. 1. de irreg. c. 29 n.* 14. alijque; & patet ex dictis *q. præced.* si aduertero Monialem matrimonium de facto contrahentem fieri irregularem ex bigamia similitudinaria.

QVAERES XXXIV. An Monialis, quę est infamis infamia, siue iuris, siue facti, sit irregularis quo ad prælationes religionis.

47 Resp. Esse, ideoque non posse absque dispensatione eligi in Abbatissam. ita *Viuald. n.* 11. *Maiol. n.* 12. *Nau. nu.* 60. *Lezana n.*7.

n.7.Tamb.q.15.n.4. alijque communiter, & probant tum ex *c. infames 6.q.1.* alijsque iuribus, in quibus statuitur infames non posse eligi ad honores, ac dignitates; tum quia non decet præfici Virginibus assumptis in sponsas Christi fœminam infamem, siue iuris, siue facti infamia, idque etiam post emendationem: quamquam, si infamia esset solùm facti, simpliciter posset Monialis hoc modo infamis post emendationem eligi in Abbatissam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præsertim *Bonac. D.7. de censur. in gen. q.3. p.1. n. 5.*

QVAERES XXXV. An Monialis descendens ex maculato gene, v.gr. Iudæorum, Saracenorum, &c. sit irregularis quo ad prælationes Ordinis.

48 Resp. Non esse, stando præcisè in iure communi; nullum enim tale ius extat, quod ego sciam.

De varijs alijs Pœnis, quas Iure communi possunt Moniales incurrere.

49 *Priuantur voce ad biennium, si contra Concil. Trident. delinquant circa paupertatem.*

50 *Si sint proprietariæ, priuantur Ecclesiastica sepultura, & communione altaris.*

51 *Subsunt priuationi vocis, & alijs pœnis, si dent expectatiuam puellæ recipiendæ ad religionem.*

52 *Priuantur officijs ac dignitatibus, si indebitè alienent.*

53 *Item, si donent contra Bullam Clementis VIII. non tamen ante sententiam.*

54 *Si renuant profiteri, & seruare clausuram, nulliter recipiunt ad professionem.*

55 *Inualidè reciperent Conuersas, si decretum id vetans non esset abrogatum.*

56 *Priuantur iure eligendi Abbatissam ea vice, si illam indebitè eligant.*

57 *Puniri possunt ab Ordinario Prælati regulares, si ipsum non præmoneant de electione Abbatissæ sibi subiectæ.*

58 *Nulliter eligunt Abbatissam, eiusque acta non tenent, si eligant vltra triennium.*

59 *Abbatissa validè non eligitur vltra triennium, nec ad beneplacitum Monialium.*

60 *Ea*

60 *Ea tamen, expleto triennio, eligi potest in præsidentem Conuentus vsque ad nouam electionem.*

61 *Dicta non procedunt de Abbatissis, quæ eliguntur per præsentationem, ac institutionem.*

62 *Cadunt iure suo, si electæ in Abbatissas contra monasterij consuetudinem non curent benedici.*

63 *Perpetuo carcere includuntur, si professæ consentiant se violari.*

64 *Puniuntur, quæ sinunt se eligi in Abbatissas contra formam Concilij Trid.*

65 *Item quæ in choro non canunt hymnos iussu Vrb. VIII. correctos.*

66 *Item incorrigibiles.*

QVAERES XXXVI. Quas pœnas incurrant Moniales, si delinquant contra dispositionem Concilij Tridentini, in materia religiosę paupertatis.

49 Resp. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuę ad biennium latam in *Conc. Trid. sess 25. de reg. c. 2.* siue retineant bona immobilia, aut mobilia tanquam propria, ac irreuocabilia (vti exposuimus *sup. c. 4. sect. 1. nu. 1. ex Sanch.*) siue tanquam Superiorissæ concedant Monialibus subditis bona stabilia ad vsum, aut vsumfructum, aut administrationem, vel commendam: siue retineant superflua, habeantque supellectilem mobilium repugnantem statui paupertatis: in his enim casibus incurritur dicta suspensio, quæ tamen non durat, nisi per biennium; sicque peracto biennio, eo ipso absque alia absolutione cessat iuxta communem DD. sententiam, apud *Suar. D. 29. de cens. sect. 1. nu. 1.*

Quod si hæc occasione quæras, quas alias pœnas incurrat Monialis proprietaria vltra priuationem vocis actiuæ, & passiuæ.

50 Resp. Incurrere etiam priuationem ecclesiasticæ sepulturæ iuxta *c. cùm ad monasterium de statu monach.* necnon priuationem communionis Altaris *c. monachi eod. tit.* non item expulsionem è monasterio; sicut statuitur in *c. cum ad monasterium* superiùs citato, quod correctum est per *c. fin. de Reg.* vbi habetur religiosum aliàs expellendum è monasterio, debere deputari ergastulo monasterij, vt ibi agat pœnitentiam: quæ iuris dispositio maximè conuenit statui Monialium; vt patet.

QVAERES XXXVII. Quam pœnam incurrant Moniales, si præ-

præfectæ monasterio dent expectatiuam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.

51 Resp. Incurrere priuationem vocis actiuæ,& passiuæ ipso facto vnà cum alijs pœnis arbitrio Sacræ Congr. Episcoporum infligendis:idque ex decreto Sacræ eiusdem Congreg. à nobis relato *sup.c.2.sect.*1 *q*.5.ex Quaranta: per quod decretum item declaratur irritum quidquid contra ipsius dispositionem fuerit effectum.

QVAERES XXXVIII. Quas pœnas vltra excommunicationem relatam *q*.18.incurrant Moniales, si alienent indebitè de bonis monasterij.

52 Resp. Incurrere ipsò facto priuationem officiorum , ac dignitatum,& quidem absque vlla declaratione;præterquamquod contractus sic initi sunt nullius valoris · habetur expresè in extrauag.Pauli II. *Ambitiosæ* , patetque ex dictis , si monuero ex *Sanch.l.6.mor.c.*15.*nu* 66. nomine dignitatum , ac officiorum hic , & in alijs.Constitutionibus , seu decretis Pontificijs , aut Sac.Congr. Cardinalium intelligi solùm dignitates ac officia habentia coniunctam aliquam superioritatem (cuiusmodi inter Moniales est officium Abbatissæ,seu Priorissæ, immò & munùs Superiorissæ.acMagistræ nouitiarum,nō item Sacristę,Ianitricis, & similia;quæ,sicut notat *Suar.to.*4. *de relig.tr.*10. *l*.6. *c*. 7. *n*. 14.in materia non dissimili,magis sunt oneris,quam honoris.)

QVAERES XXXIX. Quas pœnas incurrant Moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. *de largit,muner*.

53 Resp.Incurrere illas omnes,quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis : *Quòd si quis ex prædictis Regularibus vtriusque sexus , cuiuscunque gradus , ordinis , ac dignitatis , aç vbilibet locorum existent , coniunctim cum cæteris , seu diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum transgressor fuerit;statuimus,vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus.gradibus, muneribus,& officijs eò ipsò priuatus, ac ad illa, & alia similia in futurum obtinenda absque vllo Superioris decreto , aut ministerio ipsò factò, incurrat inhabilis perpetuò , & incapax,ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat: & præterea priuationem vocis actiuæ , & passiuæ , necnon vltra huiusmodi pœnas etiam tanquam contra furti,& simoniæ criminum reum tam per viam denuntiationis*

accu-

accusationis, aut quarela, quam etiam ex officio procedi, & inquiri, cödignisq; supplicijs affici debeat Circa quæ notat *Nald. v. religiosus nu.* 37. tales pœnas non obligare in conscientia, ante sententiam, saltem declaratoriam delicti, cùm merus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in possessione, dum de principali cognoscitur. Quamquam hæc doctrina non procedat quo ad illam pœnam, quæ in ijsdem decretis statuitur contra recipientes dona à Regularibus in casu non permisso (nimirum *quòd, si vel ab aliquo particulari religioso, vel à Superiore quopiam Generali, Prouinciali, aut aliquo quocunque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, siue ab vniuerso Ordine, & religione quidquam receperint, id, quod acceperint, suum non faciant, verùm ipsò factò absque aliqua monitione, decreto, sententia, aut declaratione ad illius restitutionem omninò in vtroque foro teneantur, adeò vt, restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientiæ, absolui possint*) hoc enim ipsò quod res donatas non faciunt suas, tenentur eas restituere; cùm res aliena semper interpellet pro Domino, & maneat obnoxia restitutioni.

QVAERES XL. An, & qua pœna afficiantur Moniles, si omninò volentes viuere absque emissione professionis, & clausura, aliquam aliam in futurum recipiant in suum Ordinem ac Congregationem.

54 Resp. Ea affici pœna, quòd sic receptæ ad taliter viuendum omninò inhabiles redduntur, & illarum quælibet professio, ac receptio irrita est, ac nulla, ita statuente Pio V. in Bulla *Circa pastoralis* 8. in ordine.

QVAERES XLI. Quam pœnam contrahant Moniales, si contra prohibitionem Pij V. factam in bulla modò citata recipiant Conuersas professas.

55 Resp. Quòd, cùm iuxta dicta hìc *c.7.q.19.* eiusmodi prohibitio per contrariam consuetudinem legitimè abrogata sit: consequenter pęna dictę prohibitionis transgressoribus imposita (videlicet quod dictarum conuersarum receptio esset nulla, irrita, & inanis) etiam ipsa obrogata est; sicque Moniales in præsentia, recipientes Conuersas nulli pœnæ subijciuntur, stando in iure communi.

QVAERES XLII. Quæ pæna statuta sit contra Moniales, si Abbatissam eligant, non seruata forma ad talem effectum præscripta in *ca. quia propter de elect. in 6.*

56 Resp.

56 Resp. Quòd quamuis in *citato cap. quia propter* dicatur: *Qui verò contra præscriptas formas eligere attentauerint, eligendi ea uice potestate priuentur*; nihilominus, quia ignorantia iuris excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. igno.* si Moniales ignoranter eligant, non seruata illa forma; non ideo in pœnam debent priuari per Superiorem iure eligendi pro ea vice, sed debent manuteneri in possessione talis iuris, excusante eas conditione sexus, ac ignorantia. Ita *Tambur. D. 28 de iure Abbatiss. q. 5. n. 8. ex Menockio consl. 67. n. 27.* qui proinde, consequenter disserendo, dicerent Moniales subiacere præfatæ pœnæ, si scienter, & aduertenter eligerent Abbatissam: non seruata illa forma; sic quippe cessaret ratio illas excusandi, vt patet: puto quidem, quòd si Moniales nossent formam illam eligendi, sed eam non aduerterent in ipso actu electionis, possent probabiliter excusari à dicta pœna, cùm inaduertentia equiparetur ignorantiæ, teste *Suarez sup. D. 4 sect. 8. nu. 11.* & disposita de hac procedant etiam quo ad illam.

57 Addo, quod, cùm hodie præter Superiorem Monialium possit Ordinarius interesse electioni Abbatissæ, siue per se, siue per alium, vt patet ex Constit. 18. Greg. XV. debent Regulares significare dicto Ordinario diem electionis Abbatissæ, eumque expectare vsque ad tempus præfinitum, si ipse antea expresè declarauit se velle interesse vigore facultatis quò ad hoc sibi attributæ; alioqui potest Ordinarius animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænuntiata ad Abbatissæ electionem procedunt; sic enim declarauit Sacra Congr. explicans Bullam præfatam in resp. ad dub. 15. Vnde quis potest inferre tali casu non dari facultatem puniendi Moniales modo dicto procedentes ad electionem, sed solùm Religiosos, quibus Moniales sunt subiectæ; de his quippe loquitur declaratio, non autem de ijs quæ subiacent Ordinario.

QVAERES XLIII. Cui pœnę subiiciantur Moniales, si contra Constitutionem Gregor. XIII. editam 1. Ian. 1583. & ex parte relatam *c. præced. q. 38.* eligant Abbatissam vltra triennium.

58 Resp. Subiici huic pœnæ, quod electio, & præfectio huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequuntur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, ac momenti sunt: sic namque expressè habetur in dicta Constitutione. Vbi *Tambur. sup. D. 30. q. 1. n. 4.* aliis citatis notat Abbatissam electam vltra triennium contra formam illius Constit. non posse suum munus exercere, neque

que per triennium: probatque tum quia Constitutio pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus indiuiduus, sicque procedit regula *Vtile per inutile vitiatur*: tum quia *Farinac. tom.1. p.1. decis. 30.* & alij in simili docent locationem bonorum ecclesiasticorum facta vltra triennium non valere, neque per triennium; est autem par ratio in præsenti casu.

Vtrùm verò attenta dicta Constit. Gregor. XIII. possit eligi Abbatissa, saltem ad beneplacitum Monialium; saltem validè.

59 Resp. *Tambur. nu. 9.* non posse, cum officiales non possint eligi ad beneplacitum, quippe qui alias dicerentur perpetui cùm tamen in præfata Constitutione talis perpetuitas omninò reprobetur. ita Tamburinus, alijs citatis monens num. 10. ex decreto Sacræ Congr. facto 18. Nou. 1595. per dictam Constitut. non prohiberi quin Abbatissæ quotannis mutari possint.

Illud etiam hìc controuerti potest, an attenta Constit. Gregor. XIII. paulò ante relata, possit Abbatissa completo triennio sui abbatissatùs obtinere munus Præsidentis, donec eligatur noua Abbatissa: & ratio dubitandi est, quòd in ea Const. de Abbatissis statuitur, *vt postmodum, elapso triennio, suis officijs perfunctæ præesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac à regimine, & administratione monasterij per triennium à die finitæ administrationis incboandum abstineant.*

60 Resp. Videri probabile, quod possit; cùm id cedat in magnum commodum monasterij, vt notauit *Miranda q. 7. de monial ar. 9.* & aliàs Constitutio citata Gregorij possit benignè interpretari; sicut aliam similem Sixti V. interpretatur idem Miranda: nimirum quod Abbatissæ, expleto triennio sui abbatissatus, non possint habere quodcunque aliud officium ad aliud triennium, non verò quòd eligi non possint ad breue tempus in Præsidentem monasterij modo dicto: ita viri docti à me consulti, & in terminis *Tamb qu. 3.* pro se allegans etiam Lauorium. Nobiscum sentit *Sanctorus in comment. ad Constit. Minorum c. 11. stat. 7.* & cum illo *Diana par. 7. tr. 12. res. 19.* & hoc non obstante declaratione sacrę Congregationis adducta à *Gauanto in Manuali v. Monialium officiales num. 20.* his verbis: *Officium Abbatissæ finito triennio expirat, nec Episcopus potest illud prorogare*: quæ declaratio benignè potest explicari, sicut modò explicauimus Constitutionem Gregorij.

61 Monet præterea *Tambur. q. 2. n. 1.* Constitutionem præfatam

tam

tam Gregorij XIII. non habere locum in Abbatissis, quæ fiunt per præsentationem, ac institutionem; cùm talis institutio, ac confirmatio sit perpetua: quod etiam docet *Portel. de dub. regul. v. abbatissa num.* 10. addens Abbatissam primam fundatricem alicuius monasterij S. Claræ posse continuare in officio Abbatissæ per 20. annos in vim statutorum illius Ordinis; quod tamen non video quo pacto subsistere possit, stante plenissima derogatione quarumcunque consuetudinum, constitutionum apostolicarum, statutorum, consuetudinum, ac priuilegiorum, quæ fit in dicta Constitutione.

QVAERES XLIV. Quæ pœna imposita sit iure communi contra Moniales, si electę in Abbatissas solitas benedici intra annum à tempore suæ confirmationis munus benedictionis non suscipiant.

62 Resp. Illas cadere iure suo; non quidem ipso facto, sed per illos, ad quos pertinet prouidere monasterium de Abbatissa. habetur expresse in *Clem. attendentes de statu monach. §. statuimus*, vbi dicitur: *Statuimus insuper, vt quæuis ad regimen abbatiarum assumptæ in monasterijs, in quibus Abbatissæ sunt solitæ benedici, intra annum à suæ confirmationis tempore computandum munus benedictionis suscipiant, alioquin à iure suo, nisi subsit causa rationabilis, prorsus se nouerint cecidisse per illos, ad quos id pertinet prouisione de abbatissa monasterijs ipsis canonicè facienda.* Vbi notanda sunt verba illa *se nouerint cecidisse per illos, &c.* quæ indicant eiusmodi pænam esse ferendam, vtporè requirentem alterius actionem ad hoc vt incurratur, quod est signum censuræ ferendæ, vt benè obseruauit *Bonac. D. 1. de censur. in comm q. 1. p. 1. n. 6.*

QVAERES XLV. Qua pœna puniantur Moniales, si post emissam religiosam professionem permittant se violari.

63 Resp. Puniri pœna perpetui carceris ex *cap. impudicas 27. qu. 1.* cùm alioqui violator longè grauiori supplicio plectatur, vt ostendimus *cap. 4. sect. 3 qu. 3. §. notat*, vbi de hac re ex proposito egimus.

QVAERES XLVI. Quàm pœnam incurrant Moniales, si permittant se eligi in abbatissas, aut priorissas contra formam eligendi præscriptam in *Concil. Trid. sess. 25. c. 6. de regul.*

64 Resp. Talem electionem esse irritam ipso facto, & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conuentus obtinenda; idque siue permittant se eligi per suffragia non secreta;

siue constituant abbatissas, priorissas, aut alias quascunque titulares ad effectum electionis obtinendæ, siue suppleant voces, ac suffragia absentium: habetur expressè in *Conc. Trid. loc. cit.* si monuero irritationem quidem electionis sequi etiam ante iudicis sententiam declaratoriam, siue pænæ, siue delicti (& hoc ob ea, quæ habet *Suar. lib. 5. de leg. c. 32. num. 1.*) non item inhabilitatem ad officia Conuentus; quæ vtique requirit sententiam Iudicis iuxta doctrinam traditam à *Sanch. l. 9. de matr. D. 30. n. 1.*

QVAERES XLVII. Qualiter puniri possint Moniales, si non recitent in choro hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.

65 Resp. Posse puniri ab Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ delegato censuris, ac pœnis ecclesiasticis, alijsque opportunis iuris, ac facti remedijs, & quidem appellatione postposita; idque ex Constit. ipsius Vrbani VIII. *Cum alias supremi*, edita 27. April. 1643.

QVAERES XLVIII. Qualiter puniantur Moniales incorrigibiles.

66 Resp. De iure communi debere tradi in arctius monasterium iuxta *c. si qua monachorum 27. qu. 1.* quanquam, vt notat *Tambur. sup. D. 21. q. 4. num. 5.* melius esset illas includere in monasterij carcere, ne alioqui sint alijs offendiculo, & vt tantò citiùs resipiscant, vexatione dante intellectum, sed de hoc plura superiùs *cap. 3. sect. 1. q. 13. & 14.*

CAPVT IX.

De Priuilegijs, quæ Monialibus competunt siue per se, siue per viam Communicationis.

1 M*Oniales, etiam non exemptæ gaudent priuilegijs sui Ordinis.*

2 *Communicant item de priuilegijs aliorum Ordinum.*

3 *Viri religiosi communicant de priuilegijs Monialium.*

4 *Moniales non exemptæ fruuntur priuilegijs, ad quorum vsum petitur ministerium Prælati regularis ex tenore concessionis.*

Mo-

5 *Moniales exemptæ ab Ordinario, sed non omnes.*
6 *Eximuntur à foro sæculari.*
7 *Idque procedit etiam quò ad Tertiarias viuentes extra communitatem.*
8 *Quòd si hæ viuant in communi, certior est assertio.*
9 *Eximuntur à foro sæculari viri laici, qui assumpto habitu religioso seruiunt Monialibus.*
10 *Non item Puellæ degentes intra clausuram in educatione.*
11 *Dictæ tamen Puellæ gaudent Immunitate Ecclesiæ: sicut & ipsæ Moniales, non tamen intra monasterium.*
12 *Moniales gaudent priuilegio canonis (etsi Nouitiæ à Monialibus senioribus ad correctionem possint percuti) hoc priuilegio gaudent fœminæ sæculares degentes sub clausura mutato habitu cum velo albo, & obligatione recitandi certas preces: quæ fœminæ licitè admittuntur in aliquo loco ad seruitia Conuentus, & gaudent priuilegio fori.*
13 *Eodem priuilegio fruuntur Tertiariæ, si seruent aliqua.*
14 *Eo fruuntur Famuli in habitu religioso Monialibus seruientes, etsi sæculares.*
15 *Eximuntur Moniales à iure parochiæ.*
16 *Item à gabellis, & à quauis contributione.*
17 *Item à decimis, & à Seminarij contributione.*
18 *In articulo mortis profitentur solemniter, etiam anno probationis non absoluto: idque si admissæ ante ingressum lethaliter decumbant, & extrà conuentum de licentia Superioris incipiant nouitiatum. Conuentus lucratur dotem nouitiæ profitentis in morte, inscio Ordinario, sed finito anno nouitiatus, cùm professio facta in morte teneat; imò succedit nouitiæ ab intestato, etsi dicat hæc se id nolle.*
19 *Absoluuntur à quinque casibus Clem. VIII. per Confessarios Regulares.*
20 *Tempore Iubilæi eligunt Confessarium, æque ac aliæ fœminæ laicæ.*
21 *Alij id negant, & conformiter praxi · plura hic notantur de Iubilæo.*
22 *Non vtuntur Bulla Cruciatæ, aut alio simili Indulto concedente reseruata.*
23 *Bis, aut ter in anno ijs assignandus Confessarius extraor-*

dinarius.

24 *Absoluuntur à reseruatis iuxta indulta Regularium, si confiteantur Sacerdoti Regulari, & subsint Prælatis Ordinis: secùs, si confiteantur Sacerdoti sæculari, & subsint Ordinario; quod tamen interdum fallit: non subsunt Reseruatis ab Episcopo, nisi fortè quò ad clausuram.*

25 *Si subsint Ordinario, per eum absoluuntur à reseruatis vigore indulti petentis ad sui vsum Prælati regularis ministerium.*

26 *A casibus Bullæ Cænæ absoluuntur per Prælatum regularem, aut Ordinarium, quibus respectiuè subdantur.*

27 *Et quidem etiam quò ad forum externum.*

28 *Absoluuntur à reseruatis, etiam inuito Prælato, si Confessarius petat facultatem, & non obtineat.*

29 *Idque etsi subsint Ordinario, ac proinde earum Prælatus sit ipsemet Ordinarius.*

30 *Et hoc procedit, etiam quò ad reseruata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione necessitatis: etsi aliàs quædam indulta ad absolutionem reseruatorum data fuerint reuocata.*

QVAERES I. An Moniales gaudeant priuilegijs sui Ordinis, siue sint exemptæ à potestate Ordinarij, siue non.

1 Resp. Gaudere, loquendo de illis priuilegijs, quorum ipsæ sunt capaces ex conditione proprij status, ac sexus, ita *Rodriq. tom.1.q.13.art.22. Suar. l.8.de leg.c.19. num.3. Castrus Pal. tr.3.D.4.p.12.num.1. Tambur. D.17. de iure Abbatiss.qu.1. num 1.* alij contra *Barbosam l.1.de iur.eccl.c.41.num.117.*, & alios quos citat, & sequitur *Sanch.l.6.mor.c.7. num.116.* probatur autem responsio tum ex varijs priuilegijs ad talem effectum concessis Monialibus diuersorum Ordinum, quæ videri possunt apud *Tamb.num 3., & seqq* tum quia in concessione priuilegiorum non attenditur sexus, sed qualitas, idest talis status religiosus, qui æqualiter adest in Monialibus, ac in viris religiosis vniuscuiusque religionis; tum quia in materia fauorabili fœmininum comprehenditur sub masculino in ijs, quæ possunt accommodari fœminis: nisi fortè in ipsa concessione priuilegij expressè dicatur factum viris religiosis: quo casu priuilegium non extenderetur ad Moniales; intellige de iure communi: nam

secus

secus dicendum, posito priuilegio bullato Leonis X. concesso Monialibus, & relato à *Cæsarub.in comp. v.communic. priuileg.num.*18.

Hæ porrò rationes suadent intentum, siue Moniales immediatè subijciantur proprio Ordini, siue sint subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ: & probatur tum quia vbi est eadem ratio, debet adesse eadem iuris dispositio, *l.illud, ff.ad leg. Aquil.l.à Titio, ff. de verb.oblig.* est autem eadem ratio quo ad vsum priuilegiorum sui Ordinis, tam de Monialibus exemptis, quam non exemptis: cum non deceat Moniales, quæ tanquam exemptæ gaudebant priuilegijs sui Ordinis, modò priuari vsu dictorum priuilegiorum, & simul fauore exemptionis aliàs ipsis competente: præsertim cùm priuilegium tollens vnum non tollat aliud, *l.si domus tua, ff. de seruitut. præd.vrban*, & *cap.pastoralis de priuil.* tum quia Sixtus IV. teste *Cæsarub. sup.* §.2. concessit Monialibus S. Dominici, & S. Francisci priuilegia suorum Ordinum; nec distinxit, viuant ne sub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne: tum quia Bonifacius VIII. teste *Rodriq. in suo bullario bulla* 5. *dicti Bonifacij*, concessit Monialibus S. Claræ, vt gaudere possint omnibus priuilegijs ac indulgentijs Fratrum Minorum, & quidem non solùm concessis, sed etiam concedendis impostertum: & tamen tempore talis concessionis præfatæ Moniales non erant sub cura, ac regimine Fratrum Minorum, vt aduertit *Portel.p.2. resp.mor.casu* 14 *n*.3. quod est signum non esse denegandum vsum dictæ concessionis Bonifacij VIII. Monialibus S. Claræ, etsi postea commissæ regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum subtractæ sint ab eorum gubernatione, ac subiectę Ordinarijs (quod item competet Monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis priuilegiorum) tum quia Leo X. & Sixtus IV. qui in contrarium allegantur, vtpotè statuentes priuilegia Fratrum Minorum suffragari solùm Monialibus S. Claræ sub obedientia illorum degentibus, interpretari possunt, concessisse quidem præfata priuilegia in specie Monialibus S. Claræ viuentibus sub obedientia Fratrum Minorum (eò quòd fortè de illis in specie interrogati fuerunt) sed non ideo negasse, quìn dicta priuilegia item suffragari possint iisdem Monialibus, quantumuis non existentibus sub regimine dictorum Fratrum; qua de re *Tambur.sup. q.*2.*Portell.vbi sup., et Pasqualig:decis.*179.*num*, 4. nobiscum sentiens.

Dixi sub initium responsionis *quorum ipsæ sunt capaces*; vt indicarem dari aliqua priuilegia, quæ non suffragantur Monialibus, eò quòd hæ illorum sint incapaces ratione sexus. Quamquam, si respectu huius, aut illius Monialis cesset talis incapacitas, ijs possint suffragari talia priuilegia: ver. grat. priuilegium legendi libros prohibitos, quod detur competere Regularibus (sicut de facto aliàs competebat) non suffragatur in actu secundo Monialibus, eò quòd sint conscripti idiomate Latino, aut alio ipsis ignoro, vel quod contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur à Monialibus: si tamen de facto aliqua Monialis ità profecit in studijs, vt benè intelligat dictos libros; ea vigore dicti priuilegij posset illos legere: quod idem dicendum est de libris idiomate Italico compositis, qui sint prohibiti, hos scilicet posse legi à Monialibus, si priuilegium illos legendi adhuc duraret respectu Regularium virorum. Moueor quòd iuxtà dicta, priuilegia concessa viris religiosis competunt etiam Monialibus, si eæ sint illorum capaces; ergò cùm de factò eæ in casu proposito sint capaces legendi libros prohibitos, priuilegium illos legendi iis suffragabitur, quippe quod competit Monialibus per se, & solùm per acciden. cessat iis suffragari: idest ratione incapacitatis, quæ potest tolli, immò & de facto tollitur in casu proposito.

QVAERES II. An, & quo modo Moniales diuersorum Ordinum simul communicent de priuilegiis concessis vnicuique illorum.

2 Resp. Communicare, & probatur ex eò quòd iuxta dicenda *q. sequenti*, viri religiosi per viam communicationis participant de priuilegiis Monialium sui Ordinis, & vigore talis participationis dicta priuilegia fiunt propria præfatorum virorum religiosorum; perinde ac si ipsis fuissent per se primò concessa, vt rectè notauit *Portel. de dub. regul. v. priuilegia num* 12. nosque alibi probabimus: ex alia parte Moniales ipsæ gaudent omnibus priuilegiis sui Ordinis, quorum sunt capaces, vt probatum est *q. præcedenti*; sicque Moniales vnius Ordinis fruentur priuilegijs Monialium etiam aliorum Ordinum, si non per immediatam communicationem, saltem per mediatam, quam scilicet habent à Religiosis sui Ordinis: quamquam probabile est id ipsis Monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea concessa viris Religionis alicuius hoc ipsò censentur concessa Monialibus illius ob rationes adductas *q. præcedenti.*

denti. ita docti viri à me consulti, & nouissimè *Pasqualig.decis. 178. num.3.*

QVAERES III. An, sicut Moniales gaudent priuilegijs virorum religiosorum, sic & hi gaudeant priuilegiis Monialium.

3 Resp. Gaudere, & probatur tum quia æquum est, vt, sicut Moniales fruuntur priuilegiis concessis viris religiosis; sic, & hi fruantur priuilegiis, quæ sunt concessa Monialibus, debita tamen seruata proportione: tum quia hæc est natura dispositionis fauorabilis, vt sub masculino comprehendat fœmininum, & masculinum sub fœminino; siquidem fauores debent ampliari. ita *Peyrin.tom.2. priuil.constit.8 Pÿ V.§.2.n.3.* ex Peregrino, & benè.

QVAERES IV. An, & quo modo Moniales immediatè subiectæ Ordinario vti possint priuilegiis, ad quorum vsum ex tenore concessionis requiritur ministerium Prælati regularis, cui aliàs deberent esse subditæ, cuiusmodi v.g. est priuilegium dispensandi, &c.

4 Resp. Posse vti, si in tenore concessionis habeatur præfata priuilegia suffragari Regularibus per ministeriũ proprii Prælati, abstrahendo quòd Prælatus sit regularis, aut non regularis; cùm enim Ordinarius sit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore concessionis venit nomine Prælati: secùs, si in tenore concessionis supponatur priuilegia suffragari religiosis per ministerium Prælati regularis; sic quippe Ordinarius respectu Monialium non exemptarum dici non potest venire nomine Prælati regularis, cùm verè non sit regularis.

QVAERES V. An, & qualiter Moniales gaudeant priuilegio exemptionis ab Ordinario loci.

5 Resp. Quòd, cùm non possit in specie determinari, quæ Moniales tali gaudeant priuilegio, & quæ non (cùm hæc sit quæstio facti, non iuris, & de facto non respondeat Iurisconsultus, *l. eum quem:§.7.ff de iudic.*) illud solùm hîc generaliter dici potest, solutionem præsentis quæstionis desumendam esse ex tenore priuilegiorum vniuscuiusque monasterij, iuxta, *cap. porrò de priuil.* sicque dicere possumus illas omnes Moniales esse exemptas ab Ordinariorum iurisdictione, quæ vel immediatè subsunt Sedi Apostolicæ, vel subduntur gubernationi Prælatorum regularium, etsi alias illæ de iure subsint Ordinario quò ad clausuram ex *Concilio Trid.sess. 25.de regul. cap. 5.* hæ verò saltem de facto, vt innui *cap 5.sect.1.q.5.* Ordinariis id sibi arrogan-

rogantibus fortè ex consuetudine legitimè præscripta, & decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Monialis n.3.* & a nobis indicato *c.seqq. n. 22.*

QVAERES VI. An, & quo iure Moniales fruantur priuilegio exemptionis à potestate fori sæcularis.

6 Resp. Frui illo eodem iure, quo fruuntur viri religiosi, nimirum iure pontificio fundato in iure diuino. Ita *Molin. tom.1. D. 31.* aliique plures Canonistæ, ac Thologi apud *Castrum Palaũ tract.12. D. vn. p.1. n. 4.* probatur ex eo quod Moniales re vera sunt personæ Ecclesiasticę: personæ autem Ecclesiasticæ gaudent priuilegio fori, vt constat ex tota 11. *q.1. cap. non minùs de immunit Eccl.* & aliis iuribus; sicque Moniales omnes sunt exemptæ à solutione tributorum, quæ imponuntur à potestate sæculari, ab obligatione legum ciuilium, ac punitione delictorum, quæ fiat à iudice non Ecclesiastico: hæc enim omnia sequuntur ad talem exemptionem.

An autem isto priuilegio gaudeant etiam Moniales Tertiariæ.

7 Resp. Gaudere, etsi non viuant in communitate; & probatur tum quia personæ annexæ Ordini confirmato à Sede Apostolica sunt, & dici possunt personæ Ecclesiasticæ, ac religiosæ, teste *Rodriq. tom.2. q.65. art.5.* sicque gaudebunt priuilegio fori competente omnibus personis Ecclesiasticis; tum quia omnes conuersi dicuntur personæ ecclesiasticæ ac deuoti Deo, vt habetur *in cap. quisquis 17. q.4.* tales autem sunt Tertiariæ cum ad Deũ sint conuersæ, mutent habitum, ac statum, & traditam sibi regulam obseruent, sicque frui poterunt priuilegio fori, personis Ecclesiasticis competente: tum quia quod de aliquibus participat, censetur esse de natura illius extremi, cui plus assimilatur: at Tertiariæ magis assimilantur fœminis religiosis, vt constat ex modò dictis, ergò censeri debent personæ Ecclesiasticæ, ac religiosæ; sicque dicendæ sunt frui priuilegio fori. Ita *Rodriq. Tuschus lit.E. concl.470.* aliique penes ipsos, & non improbabiliter, nisi fortè obstet praxis.

8 Dixi, *etsi non viuant in communitate*; si enim viuant in communitate, *Mol. to.4. D.50. nu.4. Graff. l.2. decis. c.49. nu. 27. Suar. D.22. de censur. sect.1. n.20. Barbosa de offic. Ep. alleg. 12. nu.41.* aliique fere communiter supponunt tanquam certum illas gaudere priuilegio fori; cùm sic vel sint religiosæ; vel æquiparentur religiosis, vitã religiosam imitantes: vt indicat

Castr.

Castr.Pal.sup.p.2.n. 10. quò ad hoc nobiscum sentiens, alioqui sustinens Terriarias viuentes in proprijs domibus carere tali priuilegio,ideoque vt laicas posse iudicari , ac puniri.

9 Immò, *Bonac.D.1.de censur.in partic.q.16.sect.1.p. 3. n.* 18. & cum eo *Diana p.4.tr.1.resol.31*.aliique , & non improbabiliter sustinent homines laicos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad obsequia Monialium , & ad petendam pro ipsis eleemosynam, gaudere hoc eodem priuilegio fori : quippe in materia fauorabili censentur quasi religiosi , vtpotè intimiùs pertinentes ad personas religiosas, & speciali quadam ratione Deo deuoti: quod iuxta superiùs dicta videtur sufficere , ad hoc vt quis dicatur gaudere priuilegio fori, quamuis aliàs sit laicus.

Dubitari hìc etiam posset,an puellę causa educationis degentes in monasterijs Monialium fruantur priuilegio fori , quamdiu ibi commorantur.

10 Resp. Non frui; cùm eæ non sint personę Ecclesiasticæ, neque formaliter, vt patet; neque per æquiparationem,cùm non mutent habitum , nec possint dici specialiter Deo deuotæ , iuxta *cap.quisquis 17. quæst.4.* quare non apparet, quo titulo dicendæ sint gaudere priuilegio fori , nisi fortè ratione familiaritatis , seu commensalitatis, aut educationis : quę non videntur sufficere ad participandum de priuilegio fori : ita docti Neoterici a me consulti .

Quòd si hac occasione obiter quæras, an præfatæ puellæ casu, quo intra monasterium committerent graue aliquod delictum (v.g. homicidium) possint inde extrahi, non obstante beneficio immunitatis ecclesiasticæ concessæ ecclesiis , ac monasteriis omnium Religiosorum vtriusque sexus.

11 Resp.Quòd , cum Doctores in quæstione,qua quærunt , an Clerici,ac religiosi in proprijs Ecclesijs , ac monasterijs gaudeant immunitate respectu suorum superiorum , alij partem affirmantem sustineant cum Innoc.Deciano alijsque Canonistis; & alij negantem cum Couarr. Sylu. Nau. Suar. & alijs pluribus; vt videre est apud *Bonac sup. D.2.q.3.p.16. §.5.nu.5* qui vtramque partem censet esse probabilem, adhærens tamen neganti tanquam probabiliori,consequenter in pręsenti casu dicendum est puellas præfatas intra Monialium monasteria dici posse frui beneficio immunitatis, si velimus amplecti partem affirmantem ; secùs, si adhæreamus parti neganti , quam plures amplectuntur tanquam probabiliorem;si quidem in vtroque casu procedit

cedit par ratio,vt constabit benè perpendenti rationes vtriusque partis propositæ: vbi autem militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispsitio, ita recentiores sanè docti à me consulti, & probabiliter; quamquam (vt ingenuè fatear,quod sentio in hoc) mihi non displicet sententia *Bordoni resol.* 1.*num* 8. sustinentis religiosos gaudere immunitate tam intra proprias Ecclesias,quã in monasterijs aliorum regularium, non autem intra proprium Conuentum: idque ne aliàs impunita remaneant delicta religiosorum: quod regulariter eueniret, cùm ij semper habitent in proprio monasterio. Et quidem quòd gaudeant immunitate in propria Ecclesia imò,& in monasterijs aliorum Ordinum patet, tum quia sic cessat absurdum modò adductum; tum quia indultum immunitatis concessum fuit locis Ecclesiasticis, vt debitus honor Dei in ijs conseruetur, abstrahendo ab hoc, vel illo genere personarum: locus autem ecclesiasticus iniuria afficitur,siue extrahatur religiosus, siue sæcularis. Vnde inferri potest etiam Moniales, & puellas, quæ apud ipsas educantur, gaudere immunnitate in propria Ecclesia, non item intra suum monasterium.

QVAERES VII. An Moniales gaudeant priuilegio canonis,& quæ.

12 Resp. Gaudere, siue eæ sint professæ, siue conuersę (vt vocant) siue etiam nouitiæ,est communis DD. & patet,quia in *c. si quis suadente* 17. *q*.4. vbi tale priuilegium conceditur personis ecclesiasticis, etiam Moniales comprehenduntur sub nomine Monachi in illis verbis: *Si quis,suadente diabolo, manus violentas in Clericum,vel Monachum* miecerit: si quidem in materia fauorabili (qualis est hæc) sub masculino comprehenditur fœmininum, vt sæpiùs dictum est:& certè,quòd spectat ad nouitias,indè probatur responsio,quòd nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religiosi. Quin etiam docet *Filliuc.tr.* 15. *n*.14. Oblatas monasterij speculorum de Vrbe frui hoc eodem priuilegio: & tamen eæ verè non sunt religiosæ; quippe quæ ex vi status,& modi viuendi,quem assumunt,vel nulla vota emittunt, vel ad summum non emittunt nisi duo, nempe stabilitatem, & conuersionem morum, ac obedientiam iuxtà consuetudinem Congregationis; vt constat ex tenore oblationis, quàm faciunt, & ad me rescripsit P.Baldellus,addens tamen illas gaudere priuilegio canonis, eò quòd vere sint oblatæ Ordinis Oliuetani,& illarum oblatio sit approbata à Sede Apostolica: ex alia verò

par-

parte *cap. quisquis* 17 *q*.4. dicatur facere sacrilegium, qui facit iniuriam Clericis, vel Monachis, vel etiam personis Deo deuotis. Vnde fit, vt Vrsulinæ degentes Parmæ, & Virgines Castilione habitantes dici possint item gaudere priuilegio canonis, si re vera dici possint personæ Deo deuotę, & vita ipsarum communis sit approbata saltem ab Episcopo; vt aduertit idem *P. Baldellus* à me consultus

Addo priuilegium canonis competere fœminis, quæ mutato habitu sub clausura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidie certas preces admittuntur ad famulatum monasterij absque emissione votorum substantialium religionis: idque ob doctrinam traditam *suprà c.9. n.3.* quæ iuxtà dicta ibid. *nu.9.* probat dictas fœminas gaudere etiam priuilegio fori. Tales autem fœminas cognoui admitti Foroliuij in monasterio Monialium S. Claræ, & S. Catharinæ de licentia solius Ordinarij ex antiqua consuetudine, ac putata immemorabili: quæ vtique talem admissionem reddere potest licitam; cum consuetudo det ordinariam iurisdictionem, *l. inspeximus in glos. v consuetudine de mancip.* & consuetudo, cuius initij memoria non extat, vim habeat priuilegij, etiam in quæsibilibus solo priuilegio, *cap. super quibusdam de verb. significat.* Sic ego in specie interrogatus respondi; addens, quod, cum nemini debeat abstrahi ius suum, *Instit. de his, quæ sunt sui, &, §. fin.* talis consuetudo potest continuari, cum non sit abrogata (vt suppono,) Idque non obstante bulla Pij V. relata *sup. cap.7. num.26.* in qua expresse derogatur consuetudinibus, etiam immemorabilibus: nam derogatio cadit suprà consuetudines tunc inductas, easque contrarias obseruantiæ clausurę, cuius restitutio in dicta bulla principaliter intenditur; vt colligitur ex verbis illis bullæ § 9. positis, *præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus*; quæ referuntur ad §. 1. vbi solum est sermo de consuetudine contraria obseruantiæ clausuræ, vt constat ex illis verbis; *nec vnquam in earum monasterijs, seu domibus, etiam ab immemorabili tempore ea seruata non fuerit* (idest clausura) quod repetitur etiam §. 2. à diuersis autem non fit illatio· & aliàs dicũt plures Iuristæ hoc ipso quod consuetudo est immemorialis, prę̨sumi honestam, & censeri debere habuisse ortum ex priuilegio vel ex quocunque alio meliori principio.

Quod si eiusmodi fœminæ essent admittendę ad nouitiatum:

tunc

tunc puto non solum debere explorari earum voluntatem iuxtà dicta *c.2.sect. 1. quæst.* 4. cum respectu illarum militet finis explorationis; sed etiam debere admitti cum dote debitè deponenda iuxtà dicta;& de consensu capitulari Conuentus; cùm consensus capituli præmitti solitus,quando admittuntur modo dicto ad famulatum monasterij, non sufficiat ad hoc vt ex dicantur admisse ad nouitiatum; hæc enim admissio plura supponit, quàm admissio ad simplicem famulatum monasterij; à diuersis autem non fit illatio.

Vtrùm verò Moniales, quæ vulgò dicuntur Tertiariæ, gaudeant priuilegio canonis, etiamsi seorsim habitent in proprijs domibus.

13 Resp.*Filliucius sup.* gaudere,si virginalem, aut cœlibem, vel castam vidualem sub voto expresso vitam degant,deferendo habitum suum religiosum; probatque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Concilij, qua decisum fuit dictas Tertiarias gaudere priuilegijs religiosorum, & esse exemptas à iurisdictione Ordinarij;tum quia, vt rectè notauit *Suarez D. 22.de censur. sect.1.n.*20.iuxta intentionem, ac interpretationem iuris,huiusmodi Tertiariæ comprehenduntur in citato *cap. si quis suadente*, quippè quod accipitur, non pro solis religiosis verè professis,sed etiam pro omnibus, qui secundùm aliquem modum participant illum statum; ita vt vi talis participationis sint peculiariter Deo dicati, & deuoti iuxtà formam loquendi adhibitam in *cap.quisquis* 17. *quæst.* 4 vbi dicitur sacrilegium committere eum, qui iniuriam facit Clericis, vel Monachis,siue Deo deuotis: vnde, cùm præfatæ Tertiariæ sint Deo dicatæ secundùm quandam participationem status religiosi approbatam ab Ecclesia; etsi non sint propriæ religiosæ, nihilominus comprehenduntur sub latitudine personarum Ecclesiasticarum, & per consequens in dicto *cap.si qui*, veniunt nomine Monachi.

Moneo hìc vnum,quod dicunt *Suarez D.22.de censur.sect. 1. nu.* 48. & alii Doctores; senioribus Clericis, qui zelo deuotionis percutiunt iuniores Clericos,solum permitti, vt possint id facere erga pueros,aut iuuenes in minoribus constitutos turbantes diuinum Officium; posse extendi ad Moniales seniores respectu Monialium nouitiarum,quippè quę æquiparantur Clericis in minoribus constitutis: ideoque licitè has posse percuti à Monialibus senioribus causa correctionis; vt benè aduertit P. Zanettus à me de hoc interrogatus; addens quod,cum in *c.cum volun-*

luntate de sent. excommun. §. si quis verò dicatur : *Quod de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum graduum simili modo vt cohibeantur à suis insolentijs, & scientia, bonisque moribus informentur, duxerint corrigendos* : hinc colligitur limitationem illam, quod possint percuti Clerici in minoribus constituti solum in casu, quo interturbent diuina Officia, non videri necessariam; cum textus loquatur absolutè, & non solum in ordine ad delictum turbationis diuinorum Officiorum: vnde fit, vt Moniales seniores ad correctionem possint leuiter percutere Moniales nouitias quocumque genere delicti delinquant : non item Moniales Professas, etsi iuniores : cum hæ comparentur clericis in maioribus ordinibus constitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare, si Monialis senior in aliquo casu iudicet eiusmodi correctionem esse necessariam respectu Monialis Professæ, talem facultatem obtineat ab Abbatissa, aut à proprio Prælato; etsi regulariter id non expediat.

14 Quin etiam docet *Bonac. D. 2. de censur. in com. q. 4. p. 1. n. 9.* homines illos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad seruitia, ac obsequia Monialium, & ad petendas pro ipsis eleemosynas, frui priuilegio canonis; & hoc maximè ob rationem paulò ante allatam ex Suarez.

QVAERES VIII. An, & quo modo Moniales fruantur priuilegio exemptionis à iuribus parochiæ, intra quam habent monasterium.

15 Resp. Frui, non quidem de iure communi, vi cuius Moniales subiiciuntur iuribus parochiæ, intra quam degunt; sicut etiam olim subijciebantur monasteria Monachorum Episcopo diœcesis, in qua degebant: sed ex priuilegio concesso omnibus religiosis vtriusque sexus, & consequenter etiam Monialibus : quibus proindè solet deputari sacerdos, qui fungens munere Capellani ministret eis Sacraméta, etiã in articulo mortis, sicque eis deseruiat instar proprij Parochi. Ita *Tamb. D. 33. de iure Abbatis. q. 4.*

QVAERES IX. An, & quo iure Moniales sint exemptę ab onere soluendi gabellas, & quascunque contributiones, & hospitandi milites.

16 Resp. Esse ex concessione Pij V. bullata 29. Iulij 1566. facta Religiosis Ordinum Mendicantium vtriusque sexus, & per viam communicationis priuilegiorum extensam ad religiosos vtriusque sexus etiam Ordinum non Mendicantium; in qua Pontifex

non

non minùs re, quàm nomine verè pius, declarat Fratres, Monachos, Moniales ac alias regulares personas, eorumque monasteria, cœnobia, Conuentus, ecclesias, capellas, oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, prædia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, arrendatarios, locatarios, affictuarios, ac gestores esse libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus; prohibetque in virtute sanctę obedientiæ, ac excommunicationis maioris latæ sententiæ, necnon duorum millium ducatorum auri de Camera, ne Fratres, Monachos, Moniales, & aliàs religiosas personas, aliosque supra dictos super præmissis quomodolibet molestent, & perturbent, neque permittant per quoscunque quomodolibet molestari. Quę concessio est amplissima, eaque dicit *Tambur. sup. D. 17. quæst. 5. n. 14.* ex Barbosa, Gratiano, Gutier. & Rodriquez gaudere etiam Moniales Tertiarias, si gestent habitum religiosum, & collegialiter viuant ac habitēt.

QVAERES X. An, & quo iure Moniales sint exemptæ ab onere soluendi decimas, aut contribuendi Seminario, aut soluendi quartum funeralem.

17 Resp. Esse; quò ad contribuendum quidem Seminario ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum facta anno 1593. & relata à *Gauanto in manu. v. Monialium cura in temporalibus num. 9.* quò ad solutionem verò decimarum ex bulla Pij V. edita 5. Aprilis 1566. in qua sub pœna excommunicationis latæ sententiæ districtius inhibet, ne Abbatissas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, & monasteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcunque licentiarum à Sede Apostolica emanatarum, etiamsi in eisdem contineatur, quòd ad quæuis exempta, & non exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscunque tenoris existant, &c. ad soluendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere, aut compellere seu aliàs præmissorum occasione eas molestare, seu inquietare pręsumant. Prætterquamquòd extant varia alia priuilegia apud *Portellum de dub. regul. v. decimæ n. 3.* quibus Moniales siue per se, siue per viam communicationis priuilegiorum, eximuntur a solutione decimarum; sed de his plura alibi in *tract. de priuilegijs.* Quòd denique Moniales sint exemptæ â solutione quartæ funeralis, expresse aduertit *Portellus de dub. regul. v. canonica portio nu. 8.* probatque tum, quia Pius V. in bulla hac de re edita generaliter dicit monasteria non teneri soluere quartam funeralem (intellige iuxtà dispositi-

positionem *Concil.Trid.sess.25.cap.13.*) Conuentus autem Monialium verè sunt monasteria: tum quia Pius V. in bulla citata expressam mentionem facit de Monialibus dicens: *Non autem de Missis, vel alijs Fratribus ipsis, seu Monialibus relictis*: qua de re plura *Rodriquez tom.1.quæst.39.* per totum.

QVAERES XI. An, quando & quo iure possint Moniales facere solemnem professionem ante absolutum tempus probationis, non obstante decreto *Concilij Tridentini* in contrarium edito *sess.25. de regul.cap.15.*

18 Resp Posse, quando aliqua ex illis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur; si tamen aliàs sit in ætate legitima ad professionem dictam emittendam, idque ex indulto bullato Pij V. edito 23.Aug.1570. & relato à *Rodriq. in suo bullario Constit. Pij V. in ordine* 11. quæ sic habet: *Eisdem Monialib. Nouitijs nunc, & pro tempore existentibus, & earum singulis, vt quando, & quoties aliqua ex eis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura cōspicitur, ipsa pro cōsolatione animæ suæ professionē prædictam ante tempus requisitum quatenus tamen in ætate legitima constituta sit ad illam emittendam, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris Nouitiarū ipsius Monasterij, seu domus: ita tamen quod ipsæ moniales Nouitiæ sic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales verè professæ decedentes consequuntur, consequi possint, emittere in articulo mortis, liberè, & licitè valeant Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus: necnon eisdem Monialibus Nouitijs, ita tunc professis decedentibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem in forma Iubilæi misericorditer in Domino eisdem auctoritate, & tenore elargimur.* Ita concessit Pius V. Monialibus S. Dominici, & per viam communicationis priuilegiorum Monialibus etiam aliorum Ordinum, vt benè aduertit *Tam. sup. D.4.q.6.n.14.* & nos ostendimus in *tract. de profess. c.2.q.3.* vbi etiam probamus huiusmodi concessionem non fuisse à Gregorio XIII. reuocatam in bulla, quæ incipit *In tanta rerum*; nec esse opus, vt nouitia sic profitens, si postea conualescat, iterum profiteatur, neque pro foro externo, neque pro interno: denique non esse improbabile, quòd monasterium succedat in bonis Monialis taliter professæ decedentis; quamuis alij dissentiant, vt videre est apud Tamburinum citata q. vbi hæc omnia tractat.

Dis-

Difficultas esse potest, an casu, quo Nouitia in casu proposito profitens ante professionem protestetur Monialibus se non intendere, quod vi suę professionis vllum ius supra ipsius bona acquiratur Conuentui, nullam tamen faciat dispositionem de suis bonis; nihilominus Conuentus succedat in dictis bonis tanquam ab intestato.

Resp. Videri succedere; & probatur, quia, stante etiam ea protestatione, Nouitia verè ante professionem non disponit de suis bonis, & alioqui per eam protestationem non potest derogare iuri, quod Conuentus capax bonorum (vt suppono) habet ad succedendum in bonis suæ Religiosæ tanquam ab intestato, eique competit etiam per professionem in isto casu factam iuxta non solum probabilem, sed etiam communissimam DD. sententiam: vt loquitur doctissimus *Ciarlinus p.2.c.192.n.23.* vnde, cum Conuentus habeat ius succedendi in bonis suæ Religiosę, quę ante professionem de ijs non disponat: succedet, & in bona huius Nouitiæ profitentis, quę re vera nō disposuit de suis bonis, nec illa sua protestatione iuri illius potuit præiudicare; siquidem corruit actus, qui non innititur debitæ potestati, *l. nolle ff. de acquir. hæred. & l.2. C. communia de leg.* sic ego respondi in contingentia facti.

Addo Nouitiam in hoc casu profitentem acquirere ius præcedentiæ, ac si profiteretur post elapsum annum Nouitiatus: qui enim vult consequens, & vult omne necessarium antecedens; & è contra volens antecedens necesse est, vt velit omne necessarium consequens *l. 2. gloss. Doctores ff. de iurisd. com. iudic.* Vnde, cum ius præcedentiæ sequatur ad professionem, hoc ipso quod Papa concedit indultum profitendi in proposito casu, & non restringit effectus Professionis, censetur item concedere ius pręcedentię: nec in hoc derogat iuri alterius; cum præcedens in profitendo præcedat in sedendo, & alijs actibus pręcedentiam concernentibus.

Moneo hic posse frui dicto indulto Pii V. puellam, quę admissa ad religionem ante ingressum monasterii in domo paterna corriperetur morbo periculoso; si aliàs 16. ætatis annum expleuit, & de consensu Superioris nouitiatum inchoet in ipsamet domo paterna: quod posse fieri constat ex dictis hic *c.2. nu.49.* & ratio responsionis huius est, quod sic puella verè est nouitia, ideoque frui potest indulto Pii V. vtpotè concesso veris nouitiis. Nec obstat, quod in tenore indulti dicitur, *professio fiat in*

manib.

manib. Abbatissæ, seu Priorissæ (quę verba in præsenti casu non videntur posse verificari) siquidem in ipso indulto subditur, *vel alterius Superioris nouitiarum ipsius monasterÿ* sicque indicatur professionem in proposito casu posse admitti à proprio Prælato nouitię, vt benè aduertit *Bordonus* hac de re à me consultus, addens, quòd si extet statutum negans viris dictam admissionem, tunc Abbatissa posset committere eiusmodi munus honestæ alicui fœminæ: cùm talis admissio non sit actus iurisdictionis, sed superioritatis, & consequenter delegabilis fœminæ, vt diximus *sup. c. 3. num. 7.* ita consultus respondi, & postea responsionem meam approbarunt *Bordonus, Pollacc. Baldell. Zannett. Steph. à S. Gregorio*, alijque viri doctissimi a me consulti.

Dices, quid, si nouitia ex præfato indulto Pij V. profiteatur ante annum nouitiatus expletum; potest ne ante emissionem professionis testari de dote ipsius intuitu deposita penes campsorem, aut in alio loco tuto?

Resp. Non posse; & probatur quia nemo potest testari de re non sua: dos autem in presenti casu non acquiritur puellæ nouitiæ, quamdiu non profitetur, vt constat ex dictis *c. 3. sect. 2. q. 6.* quippe ob illam eandem rationem, ob quam dos non acquiritur monasterio, nec acquiritur puellæ nouitiæ: & quidem neque quò ad legitimam, quæ non est debita, nisi post mortem parentum respectiuè ad legitimam paternam, aut maternam; vnde fit, vt puella in nostro casu premoriente parentibus, ipsa non acquirat ius ad illam, sicque ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quòd si hac occasione quæras, an monasterium acquirat ius suprà dotem Nouitiæ profitentis in articulo mortis, inscio Ordinario (cui monasterium immediatè subest) post expletum tamen probationis annum superabundanter.

Resp. Videri acquirere: & ratio est, quòd tale ius acquiritur ex professione valida Nouitiæ in eo probatæ, vt constat: in nostro autem casu professio fuit valida; cum ad eius valorem nihil defuerit, neque ex parte profitentis (cùm integrum nouitiatus annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ spectant ad substantiam professionis, vt suppono) neque ex parte admittentis professionem; cùm Superiorissa etiam se sola validè recipiat professionem, vt ostendi *sup. c. 3. nu. 7.* & licentia Ordinarij quò ad hoc non sit de substantia, vt indicaui *loco citato num. 3.* Nec obstat quod professio facta in articulo mortis

conferre videtur solum ad lucrandas indulgentias: nam id procedit ad summum de professione facta vigore indulti Pij V. paulò ante relati; non autem de professione facta in præsenti casu; in quo ea facta est, pro vt de iure communi; cùm facta sit post annum nouitiatus expletum. Non obstat item, quòd professio facta sit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem professionis, vt colligitur ex *Sanch l.5.mor.cap.4.nu.52.* & ex eo, quòd etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur professio religiosa, quæ est matrimonium quoddam spirituale) validè contrahitur in articulo mortis, vt tradunt DD. communiter. ita ego respondi in contingentia facti interrogatus.

QVAERES XII, An Moniales per suos Confessarios ordinarios absolui possint à quinque casibus specialiter reseruatis à Clemente VIII. in decreto edito 9. Ianuar. 1601.

19 Resp. Videri posse, si Confessarij aliàs sint priuilegiati (quales sunt Regulares) & admittatur declaratio illa Sacræ Congregationis, quam de facto admittunt *Naldus in edit. bonon. Summæ v. reseruato, Vecchius D. 9. de nouitiatu d.7. & Bordonus resolut,* 1. *num.* 17. decretum scilicet præfatum prohibens absolutionem a reseruatis esse contra Confessarios respectu sæcularium pœnitentium, non regularium; quod est dicere Confessarios regulares modò non posse ab illis quinque casibus absoluere pœnitentes sæculares, posse tamen absoluere pœnitentes regulares: & consequenter Moniales, cùm, & ipsæ sint pœnitentes regulares. Dixi, *si Confessarij aliàs sint priuilegiati:* si enim sint simplices Confessarij, Moniales non possunt absolui à dictis quinque casibus, qui annexam habent reseruationem, etiam secluso decreto Clementis VIII. supra relato: qualis est percussio Clerici, simonia realis, &c. qui in iure sint reseruati, ab ijs absolui nequeunt Moniales per Confessarios sæculares: quæ est causa, cur Moniales per hos ab ijs non possint absolui, quamuis aliàs demus præfatum decretum Clementis illas non afficere: quod est dicere, illud non obstare, quin Moniales ab ijs possint absolui per quemcunque Confessarium, etiam sæcularem: intellige si aliàs illi non sint reseruati, si enim sint, simplex Confessarius Moniales ab ijs nequit absoluere; non quidem quod reseruentur in præfato decreto Clementis, (quod illas non afficit, vt iam dictum est) sed quod aliunde reseruentur, vt diximus. Vnde non licet sic argumentari: Sacra Congregatio declarauit reseruationem præfatorum quinque casuum non afficere Regulares, & con-

& consequenter nec Moniales; ergo quilibet Confessarius illas absoluere poterit ab ijs, ac si ij simpliciter non essent reseruati; cum reseruatio illa respectu Monialium perinde habeat, ac si non esset facta simpliciter; constat autem, quod si non fuisset facta simpliciter, quilibet Confessarius posset Moniales absoluere à dictis quinque casibus; non licet, inquam, sic argumentari: cum Sacra Congregatio in ea declaratione solum locuta sit de reseruatione, quæ illis quinque casibus inerat ex vi decreti Clementis VIII. (nam de hac sola controuertebatur, vt colligitur *ex Naldo loco citato*) non autem generaliter de quacumque reseruatione aliunde afficiente præfatos quinque casus.

QVAERES XIII. An Moniales tempore iubilæi possint eligere in Confessarium, Sacerdotem non approbatum in specie ad audiendas Monialium confessiones.

20 Resp. *Diana p.5.tract.12. resol 12. Bonacina D.5. de Sacram.q.7.p.4.§.1 num. 25. Bossio trac.de tripl.iubil sect.3 cas. 2.num.2. & Peyrin. tom.3. priuil.c.4.num.4.* quamuis plures Doctores censeant partem negantem in hac quæstione amplectendam esse; partem affirmantem videri probabilem, nempe Moniales tempore Iubilæi concedentis omnibus fidelibus vtriusque sexus, etiam regularibus, generalem facultatem eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, posse eligere sibi in Confessarium, Sacerdotem à solo Prælato regulari approbatum, si electus sit Regularis, aut certè ab Episcopo, si electus sit sæcularis: & hoc, siue Monialis eligens sit subiecta Ordinario, siue Prælato regulari: probant tum quia iubilæum est fauor amplissimus supremi Principis; priuilegium autem Principis debet quammaximè ampliari: tum quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, præsertim in materia fauorabili animæ: tum quia Constitutio Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili* (& posset adduci in contrarium) loquitur de casibus ordinarijs, non verò de casu adeò speciali, &, cùm exorbitet à iure communi, quàm strictissimè debet interpretari: tum quia declaratio Sacræ Congr. (quam aliqui allegant contra præsentem doctrinam) est minùs certa, & minùs sufficienter constat de illa: tum denique quia Vrb. VIII. in bulla generalis Iubilæi concessi anno 1625. de facto Monialibus omnibus expressè indulsit, vt Confessarium sæcularem, aut cuiusuis Ordinis regularem ab Ordinarijs locorum approbatum eligere possent: vnde infert Peyrin. præsentem punctũ non habere amplius difficultatẽ.

21 Verùm, quidquid sit de probabilitate speculatiua istius doctrinæ, quam alijs relinquo iudicandam; in praxi sequenda videtur opinio contraria; quam sequuntur Molfes. Alph.de Leone, Barthol. à S.Fausto, Io. Franc. Suarez, & Georg. Pollach.relati a *Diana resol. cit.* ducor tum quia talis est praxis ferè communis, contra quam prudenter procedi non potest; præsertim cum agatur de re ad forum externum facilè deducibili, in quo Ordinarius sustineret munus, & iudicis, & partis, posseque iudicare, immò & iudicaret iuxta opinionem sibi magis fauorabilem: tum quia non potest Sacerdos approbatus ad confessiones accedere ad Monialium monasteria absque licentia Ordinarij loci, simpliciter loquendo, & consequenter neque ad audiendam confessionem Monialis, quę fortè illum eligat vigore Iubilæi, sicque non potest præsumi Papam intendere iurisdictionem conferre Sacerdoti aliàs habenti aliquod impedimentum; & hoc iuxta regulam: *Non veniunt in generali concessione, quæ quis non esset verosimiliter concessurus, si in specie peterentur* · quæ regula in præsenti casu videtur omninò procedere ad vitanda plura, ac grauia inconuenientia, quæ sequerentur, si quælibet Monialis vi Iubilæi eligere posset in Confessarium, quemcumque Sacerdotem approbatum mallet.(Quare tempore Iubilæi solent Moniales congregari ab Abbatissa,& interrogari,quos Confessarios libentiùs acceptarent, sicque nominant duos, aut tres, qui postea proponuntur Ordinario,& approbantur)tum quia ex eo quòd Vrban. VIII. in anno Iubilæi vniuersalis dictam fecit concessionem; minùs benè infertur id esse supponendum etiam in Iubilæis ordinarijs: cùm concessio Iubilæi anni Sancti (qualis fuit concessio Vrbani VIII.) sit longè fauorabilior, ideoque requirat maiorem ampliationem.

Vnum hìc obiter moneo quòd, sicut Ordinarii debent esse valdè circunspecti in deputandis Monialium Confessarijs:sic non debent esse valdè difficiles in concedendo Confessario à Monialibus electo vigore Iubilæi; si aliàs ipsis constet de idoneitate, ac integritate Confessarij modo dicto electi.

Cùm autem hic inciderit sermo de Confessario extraordinario Monialium ipsis concedendo pro tempore Iubilæi; & occasione ipsius Iubilæi plura, ac grauia dubia occurrere possint Monialibus, placet hìc aliqua ex illis summatim explicare; sicque.

Moneo I. iuxtà *Filliucium trac.8. nu.267 & Bottonum de Iubilæo §. qui extra Vrbem degunt* aliosque Doctores à *Filliuccio*

Buccio allegatos tacito nomine, ad hoc vt Moniales consequi possint Iubilæum, sufficere, in rigore loquendo, quod sciant certò illud fuisse publicatum Romæ; requiri tamen, vt ab Ordinario loci designetur ecclesia ab ijs visitanda (sicut iuxtà citatos Doct. requiritur etiam quò ad sęculares:) idque etsi Monialibus vnica sit ecclesia, adeòque illa sola ad illum effectum designari possit ab Ordinario; nam ex tenore bullæ Iubilæi ad ipsum consequendũ requiritur visitatio ecclesiarum designatarum ab Ordinario; quod non verificaretur, si Moniales ad illum effectum visitarent ecclesiam ab Ordinario non designatam.

An autem Ordinarius quò ad Moniales possit paulò tardiùs publicare Iubilæum ad effectum vt commodiùs, ac vtiliùs vti possint beneficio Confessarij extraordinarij; stante quòd, teste experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari solent in extraordinarios Monialium, difficilè possunt vacare confessionibus earum audiendis pro eo tempore: quo Iubilæum sumunt incolæ loci, in quo sunt Moniales.

Resp. Videri posse ex interpretatiuo consensu Papæ Iubilæum concedentis; & inde suadetur quòd, sicut in aliquibus dięcesibus Iubilæum non publicatur eodem tempore pro incolis ciuitatis, & pro degentibus in oppidis, ac villis, sed pro his solùm publicatur post elapsam vnam hebdomadam à die, qua fuit publicatum pro incolis ciuitatis; (idque etsi eodem tempore posset commodè publicari tam pro ciuitate, quam pro oppidis, ac villis illius:) & aliàs in bulla Iubilæi dici soleat, vt Ordinarij *statim absque vlla mora, retardatione, aut impedimento per suas ecclesias, diœceses, ciuitates, oppida, terras, & loca publicent, & publicari faciant iubilæum*: & hoc ex aliqua iusta causa occurrente dictis Ordinarijs præbente iustam rationem interpretandi clausulam illam *statim* cum aliqua latitudine; sic, & in casu nostro ex interpretatiuo consensu eiusdem Papæ poterunt Ordinarij diferre publicationem iubilæi quò ad Moniales subditas per quindecim dies ob causam superiùs indicatam, vtpotè valdè rationabilem: maximè cum clausula illa *statim*, &c. in literis Iubilæi excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex causa, vt notauit *Bordonus* à me de hoc consultus; qui nobiscum sentit vnà cum *Baldello, Pollacco, Steph. à S. Gregorio*, & alijs doctis recentioribus à me item consultis: & hanc doctrinam scio interdum fuisse practicatam in aliqua diœcesi.

Moneo 2. ad hoc vt Moniales lucrentur iubilæum, non esse opus, quòd intersint processionibus tunc temporis fieri solitis in monasterio; idque ex doctrina *Filliucij sup.num.263.*

Moneo 3. orationem, quæ præscribitur ad consecutionem iubilei debere quidem fieri in Ecclesijs deputatis; cùm id expressè soleat præscribi in bulla iubilæi: posse tamen fieri siue vocalem, siue mentalem, vt notat *Diana p.5.tract.12.resol.44.* nec requiri, vt fiat tanto temporis spatio; si in bulla iubilæi solùm dicatur, *ibique* (idest in ecclesia deputata) *Deum orauerint*: quæ verba verificantur, etsi oratio sit breuis; cùm conditio orationis indefinitè præscripta, per quamlibet orationem, etiam minimam, impleatur, iuxtà illud *Aristot. lib.perhiermenias, ad propositionis indefinitæ veritatem sufficit quælibet singularis*: ità *Diana sup.res.33.ex Suar. Filliucc.Pollacco, Bossio, Coninchor, & alijs.*

Moneo 4. Monialem, si non habeat conscientiam peccati mortalis, non teneri sacramentaliter confiteri ad iubilæum comparandum, etsi in eius bulla præscribatur confessio; hæc enim præscribitur non absolutè, sed ex hypothesi quòd quis habeat conscientiam peccati m. cùm Ecclesia regulariter solùm præscribere soleat confessionem de mortalibus. *Filliuc.sup.nu.14. Regin.sup.nu.147.Layman l.5.tract.7.c.6.nu.7. & c.8.nu.6. Coninch.D.12. de sacram.nu.38.* Quòd si Monialis confessa sacramentaliter post sumptam Eucharistiam in aliquod mortale incurrat, non tenetur iterùm confiteri ad lucrandum iubilæum, etsi nondum impleuerit omnia requisita ad eius consecutionem; cùm ad lucrandum iubilæum sufficiat esse in gratia; & hoc ipsum haberi possit per solum actum contritionis elicitum, vt notarunt *Granadus, Io: Præpositus, & Nugnus* apud *Dianam sup.res.1.* cum ipsis sentientem.

Moneo 5. ad hoc vt Moniales consequantur iubilæum, non esse opus, vt ipsæ in particulari ex peculio sibi concesso faciant eleemosynam, sed sufficere, quòd pro omnibus illis fiat ab Abbatissa ex communibus bonis monasterij: talisque est consuetudo in multis Ordinibus, etiam Obseruantibus; & si Abbatissa nollet facere in præsenti casu vllam eleemosynam, neque minimam (quæ vtique sufficeret, etsi monasterium sit diues, vt aduertit *Diana sup.num.31.*) tunc ex bonis conuentus possent facere eleemosynam, etiam inscia Abbatissa, vtpotè irrationabiliter inuita; vel certè (quod tutius esset) possent petere commutatio-

tatio-

tationem eleemosynę in aliud opus bonum, vt benè notauit *Diana vbi supra.*

Moneo 6. Moniales, vt consequantur iubilæum, teneri visitare propriam Ecclesiam, & aliud etiam Oratorium fortè existens intrà monasterium, si vtriusque visitatio præscribatur ab Ordinario; & in bulla iubilæi requiratur plurium Ecclesiarum visitatio. Colligitur ex *Diana sup. resol.* 55. vbi addit ex *Bossio* in casu, quo Papa plurium Ecclesiarum visitationem præscribat, si Ordinarius vnam tantùm deputaret, vt fit in aliquibus locis paruis, tunc sufficere, quòd illa vnica visitetur.

Moneo 7. ad consecutionem iubilæi implenda esse ieiunia præscripta in bulla: quamuis, si ea commutentur in aliud opus bonum, non sit necesse tale opus impleri ea ipsa die, qua ieiunandum esset. ita *Alph. de Leone p. 2. de iubil. nu.* 154. *Diana sup. resol.* 25. *ex Pollacco, Bossio, ac Henriq. Sanch. l.* 4. *mor. c.* 54. *num.* 28. *& alij.*

Moneo 8. Confessarium a Monialibus electum posse commutare omnia, & singula requisita ad consecutionem iubilæi, si confessionem excipias: non enim dari potest causa illam commutandi sed solùm differendi extrà statutum tempus, quamuis melius esset, quòd, sicut confessio prorogatur, sic & prorogarentur ieiunia, &c. vt docet *Filliuc. sup. num.* 271.

Moneo 9. commutationem hanc fieri posse quò ad Moniales etiam à Confessario ipsarum ordinario, etsi extraordinarium eligant ad confitenda sua peccata; vt expressè docent *Sanch. sup. num.* 17. *Henriq. l.* 7. *c.* 10. *num.* 4. alijque penes *Dianam resol.* 50. qui notat *resol.* 36. ex indulto iubilæi commutationem, ac dispensationem fieri posse extrà Sacramentum pœnitentiæ: quòd item docent plurimi DD. relati à *Diana p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 9. addente *p.* 3. *tract.* 5. *resol.* 25. idem dicendum esse & de absolutione censurarum.

Moneo 10. quòd, licèt ad lucrandum iubilæum consultius, ac tutius sit omnia opera impleri vna, ac eadem hebdomada; probabile tamen putant *Io: Præpositus, Laym. & Nald.* adducti à *Diana p.* 5. *tract.* 12. *res.* 24. esse ea impleri posse partim in vna hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia: sicque respondisse Patres Sacræ Romanę Pœnitentiariæ testatur *Diana sup. ex Naldo.*

Moneo 11. quod si Monialis aliqua ægrotet tempore iubilæi, potest Confessarius ab ea electus, si breui sit conualitura, ei differre

ferre consecutionem iubilæi ad aliud tempus proximum (idque ob verba illa bullę iubilæi *In quibus ad proximum tamen tempus differre valeant*) vel durante tempore iubilæi opera præscripta, quæ à Moniali ratione ægritudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium; sic enim statuitur regulariter in literis iubilæi ; commutata visitatione ecclesiarum in recitationem alicuius breuis orationis coram aliqua imagine,& commutatis ieiuniis in aliquas breues preces, aut etiam in ipsam sufferentiam infirmitatis : hæc enim duo solum communiter egere possunt commutatione : cùm communio Eucharistica, & confessio sacramentalis regulariter fieri possint ab infirmis : quòd si cònmunio fieri non posset, commutari posset in communionem spiritualem faciendam eo modo,quo dicemus *infra cap.10.sect.3.subs.2.q.25.sub initium.*

Moneo 12. Monialem,quæ comparat iubilæum in priori hebdomada,si velit illud item lucrari in hebdomada posteriori,posse iterum illud acquirere,si iterum impleat requisita ad eius consecutionem: idque etsi in bulla iubilæi dicatur *hac vice tantùm*; hec enim verba non important iubilæum semel tantùm posse comparari; sed illud non posse acquiri, nisi quamdiu durauerit tempus talis concessionis : ita vt ly *hac vice tantùm* non referatur ad iubilæum, sed ad tempus, aut locum iubilæi ; vt notauit *Alph.de Leone p.2.de iubilæo num.*196.quem pro hac sententia adducit *Diana sup.resol.*28.*vnà cùm Naldo, Benzonio, Zerolla, Sanctarell. Lauorio, Fernand. & Florono.*

Moneo 13. ad lucrandum iubilęum sufficere quod Monialis præstet opera ad eius consecutionem pręscripta, etsi ea alio ex titulo sint debita, v.g. ex voto, aut præcepto Ecclesię, vel confessarij: cùm non repugnet vno, ac eodem actu satisfieri pluribus obligationibus, modò materia talium obligationum id patiatur.Ita *Pollachus,Sanct.Fern.Comitol.& Laym.apud Dianam.resol.*54.

Moneo 14. quòd,licèt Confessarius Moniali petenti commutationem operum, aut dilationem consecutionis iubilæi ob id solum, quòd non vult tempore deputato illud comparare, cùm aliàs commodè posset; ea non est capax talis commutationis; cùm voluntariè omittens non dicatur impeditus *cap.fin.de elect. & cap.commissa eod.in 6.* si tamen Monialis ex malitia tempore deputato renueret implere opera iubilęi, & vltima die statuat lucrari iubilæum, ideoque accedat ad Confessarium ; is poterit

erit ei vel iniuncta opera commutare, vel concedere dilationem ad illa implenda: sic quippe Monialis verè est inuoluntariè impedita, & impedimentum est necessarium ex suppositione. Ita *Filliuc. tract. 8. n. 268. & 273. Alph. de Leone sup. nu. 168. Pollach. de iubil. sect. 42. n. 65. & 66.* aliique *docti recentiores.*

Moneo 15. quòd si Monialis tempore iubilæi non petijt commutationem alicuius voti, aut absolutionem alicuius reseruati, eò quòd exciderint è memoria; post elapsum tempus iubilæi potest obtinere eam commutationem, & absolutionem, si verè impleuit omnia præscripta ad consecutionem Iubilæi; sic .n. vigore iubilæi cõparati ius acquisiuit ad vtramq; vt benè notauit *Diana sup. resol. 40. ex Sanch. Portello, Bossio Sanctarel. & Alph. de Leone*: qui *Diana resol. 41.* alijs citatis docet vota commutata tempore iubilæi non reuiuiscere; estò vouens mutata voluntate, postea non impleuerit omnia requisita ad iubilæum, & consequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore iubilæi posse ei postea commutari vota, quæ antea non fuerunt commutata; quod tamen non procedit de reseruatorum absolutione: si enim quis tempore iubilæi habens intentionem illud comparandi absolutus est à reseruatis, & tunc ex obliuione non est confessus aliquod reseruatum; etsi postea non acquirat iubilęum, nihilominùs potest ab eo absolui per quemcumque Confessarium; vt expressè docet *Diana resol. cit. ex Portello, & Philippo de la Cruz*: qui *Diana p. 3. tract. 2. resol. 147. ex Bartol. à S. Fausto, Sanctarello, & Alph. de Leone* sustinet pœnitentem accedentem ad Confessarium vltima die iubilæi, si præ temporis angustia non possit ei integrè confiteri, post elapsum tempus iubilæi posse absolui etiam à reseruatis, in quæ incidit post elapsum iubilęum, Papa enim per talem dilationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum Iubilæum, quod vtique nequit comparari sine absolutione reseruatorum; & aliàs iubilæi concessio est gratia Principis nulli præiudicialis, quæ restringi non debet absque sufficienti textu, aut ratione.

Moneo 16. ad lucrandum iubilæum sufficere fieri in gratia vltimum opus, quod impletur ad eius consecutionem; & hoc est ita verum, vt *Diana sup. resol. 148. ex Henriq. Fernand, & Barthol. a S. Fausto* sustineat suscipientem Eucharistiam in mortali, aut facientem sacrilegam confessionem, si nihilominùs in vltima periodo iubilæi per actum contritionis redeat in gratiam; & tunc opus vltimum ex præscriptis (v.g. Ecclesiæ visitatio-

tionem) impleat, verè lucratur iubilæum : quod tamen negant alij pœnes *Dianam*,

An autem Moniales possint sibi eligere Confessarium, & absolui à reseruatis vi Bullæ Cruciatę aut similis alterius indulti particularis.

22 Resp. Non posse ob varia decreta Pontificia, etiam bullata, quæ refert *Lezana tom.* 1.*c.* 19. *nu.* 29. & præsertim ob Constitionem Clementis VIII. relatam *sup.cap.* 7. *q.* 3. quam postea Vrbanus VIII.die 19.Iun. 1630.innouauit; prout videre est in *bullario tom.*4. *bulla eius* 105. quæ sic habet : *Quantùm ad articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à casibus reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis cùm, Fratribus,& Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcunque Ordinum, Congregationum, Societatisque, & Instituti Mendicantium tam prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet constitutorum, locum minimè habuisse, neque habere, nec illis vllo modo suffragari potuisse, neque posse; sed nostræ intentionit fuisse, & esse, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramenti pœnitentiæ, seu confessionis administrationem ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ quò ad sibi reseruata subiecti sint, tenore præsentium perpetuò declaramus.* Vbi noto ex eo quòd hìc dicitur Bullam Cruciatæ non potuisse suffragari Regularib. non sequi absolutiones reseruatorum antea vi illius collatas fuisse irritas: si quidem, stante probabilitate opinionis, quòd Regulares possent vti beneficio Bullæ Cruciatę, quæ antea supponebatur, eiusmodi absolutiones fuerunt validæ, probabilitate opinionis supplente iurisdictionem, vt in simili notat *Diana p.3.tr.4.resol.*153.qui cùm *p.*1.*tract.*11.*resol.*14 aliquantulum propendisset in sententiam aliquorum Doctorum sustinentium Regulares sine licentia suorum Prælatorum posse frui beneficio Bullæ Cruciatæ: postea *in 3 p. in addit.secund. resol* 9. visa hac Constitut. Vrbani reiicit dictam sententiam.

QVÆRES XIV. Quoties in anno debeat assignari Monialibus Confessarius extraordinarius ex decreto *Concilij Trid sess.* 25.*de regul c.*10.

23 Resp. Debere deputari bis aut ter in anno; sic enim præcipit Concilium his verbis : *Præter Ordinarium autem Confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audi-*

audire debeat; sed de hoc *cap seq. sect. 3. subs. 2.*

QVAERES XV. Quæ priuilegia concessa sint Monialibus quò ad absolutionem reseruatorum.

24 Resp. Cum distinctione: vel Moniales subsunt immediatè iurisdictioni Prælatorum regularium Ordinis; & possunt absolui omnibus iis reseruatis à quib. possunt absolui viri religiosi eiusdem Ordinis vigore suorum priuilegiorum; si quidem vtique confiteantur Sacerdoti regulari, & facultas absoluendi tenore concessionis restricta sit ad Confessarios Ordinis (quod propterea diligenter obseruandum est, illud colligendo ex verbis concessionum;) & ratio est, quòd dicta priuilegia concessa sunt Religiosis Ordinis, tales autem sunt etiam Moniales illius; sicque non apparet, quo titulo eę debeant excludi ab vsu præfatorum priuilegiorum. Vel Moniales sunt exemptæ à potestate prælatorum regularium Ordinis, & immediatè subiectæ Ordinario, & confitentur apud Sacerdotes non regulares; & sic, siquidem tenor concessionis est, vt Religiosi Ordinis possint absolui ab his, vel illis reseruatis; nulla restrictione apposita, possunt Moniales ab iis absolui, etiam per Sacerdotes non Regulares, qui sint deputati ad earum confessiones; secus, si tenor concessionis est, vt à prædictis absolui possint per Confessarios Ordinis; aut cum aliqua alia simili limitatione: tunc enim Moniales non poterunt à præfatis absolui; cum sic facultas censeatur concessa non pœnitenti, sed Confessario regulari, qualis vtique non est Sacerdos sæcularis deputatus ad Monialium confessiones: vnde patet in vsu talium priuilegiorum attendendum esse tenorem ipsarum concessionum, perpendendo, num concessio sit facta Regularibus tanquam pœnitentibus, an verò tanquam Confessarijs, vt paulò ante dictum est. A quibus autem possint Moniales vi suorum priuilegiorum absolui, constat ex ijs, quæ dicimus in *tract. de priuil. c. 2. sect. 1. subs. 2.* vbi ex professo agimus hac de re, adductis varijs indultis, quæ refert *Rodr to. 1. q. 20. art. 22.*

Quod verò spectat ad casus Episcopales; puto Moniales exemptas ijs non subiacere, nisi fortè in ordine ad clausuram: moueor tum quia reseruatio est actus iurisdictionis, quæ solum exerceri potest in subditos; Moniales autem exemptæ non sunt subditæ Episcopo; tum quia locus exemptus æquiparatur loco extra territorium, vt constat ex dictis *c. 5. n. 190.* adeoque sicut Episcopus nequit facere reseruationem extra territorium, sic nec potest in loco exempto: monasterium autem Monialium exemptarum

vti-

vtique est locus exemptus, vt patet. Dixi, *nisi fortè in ordine ad clausuram* : si enim fiat aliqua reseruatio in hac materia ; tunc procedit doctrina tradita supra *c. 6. nu. 5. & 6.* quam breuitatis causa hic non repeto.

Difficultas est, an Moniales immediatè subiectę Ordinario possint vi suorum priuilegiorum absolui à reseruatis per ipsum Ordinarium casu, quo tenor priuilegij habeat, vt religiosi Ordinis possint ab illis absolui per proprium Prælatum, siue immediatum, siue mediatum.

25 Resp. Videri posse, si tenor priuilegij habet indefinitè, quod religiosi Ordinis possint absolui à proprio Prælato; non item, si habet, quòd possint absolui à proprio Prælato regulari, seu Ordinis; & ratio diuersitatis est quod Ordinarius respectu dictarum Monialium est quidem, & dici potest proprius Prælatus earum, non tamen dici potest Prælatus regularis seu Ordinis: sicque mirum non est, ipsum venire nomine proprij Prælati Monialium quò ad priuilegia prioris generis, non item quò ad priuilegia posterioris generis, cum aliàs priuilegium non suffragetur vltra intentionem concedentis verbis sufficienter expressam.

Illud etiam hic potest controuerti, per quem Superiorem debeant Moniales absolui ab ijs, quę specialiter reseruantur Papæ, vt à casibus Bullæ Cænę v. g.

26 Resp. Quòd cùm perpetuò impediti, ac impotentes iuxtà communem DD. sensum possint per proprium Ordinarium loci, etiam extra articulum mortis, absolui à quibuscunque casibus ac censuris Apostolicæ Sedi reseruatis, si sint sæculares; per proprios verò Prelatos regulares, si sint religiosi; & ex alia parte Moniales Ordinario immediatè subiectę quò ad hoc ęquiparentur personis sæcularibus: consequenter dicendum est Moniales debere absolui à præfatis reseruatis, per Ordinariũ quidẽ loci, si immediatè subsunt illius iurisdictioni (cùm iure communi per se id ei competat) per Prælatum verò regularem proprium, si sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione: idque præsertim ex cõcessione Pij V. bullata facta Fratribus Ordinis Prædicatorũ, & relata à *Rodriquez in bullario Constitutione Pij V. in ordine 13.* per quam Priori Dominicano, & consequenter etiam Prælatis aliorum Ordinum indulgetur, vt erga religiosos suos subditos pro foro conscientię (per se ipsos tamen tantùm) omnem illam potestatem absoluendi, ac dispensandi exerçeant, quam

Epis-

Episcopi exercere possunt erga proprios subditos. Colligitur ex *Tamburino sup.D.16.quæst.8.num.7.8.& 9.* vbi addit ex Nauarro, ac Vgolino taliter impeditos, & consequenter Moniales sic excusari ab obligatione adeundi Papam pro absolutione dictorum reseruatorum, vt neque teneantur id facere per alium (mittendo v.g. procuratorem, aut nuncium ad talem effectum) etiamsi commodè id facere possent; quod negant *Bonac. D. 1. de censur.in comm.q.3.p.2.n.4.* & alij. Certè valdè rationabile ac pium est, vt modo dicto impediti non cogantur adire Papam ad obtinendam absolutionem reseruatorum; alias quippe cogerentur ad impossibile; cùm tamen impossibilium non sit obligatio, *l.impossibilium. ff. de reg. iur.* quod maximè locum habet in Monialibus, quæ cum teneantur ad perpetuam clausuram, vtique non possunt adire Papam, vt absoluantur à reseruatis, quæ fortè incurrerint, vt proinde *Homob.relatus a Diana infra Tambur.sup.num.10.Diana par.4. tract. 4.resol. 89.* & & ante illos *Henriquez l.6.cap.10.num.1.& 2.Suar.D.30.de pœnit.sect.3.n.9.* alijque cum quibus sentit *Bordon.resol.5. n 5.* doceant Moniales, a quouis excessu, etiam hæresis externæ, posse absolui per Episcopum diœcesanum, aut per proprium Confessarium de eius licentia.

Quod, si quæras, an Moniales modo dicto possint absolui a reseruatis non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro externo.

27 Resp. Posse: aliàs, enim, cùm non possint aliter procurare absolutionem, & iuxta dicta ad talem effectum non teneantur vti alijs medijs; quò ad forum externum carerent remedio, essentque deterioris conditionis, quam laici: quod nefas est credere de pia matre Ecclesia.

QVAERES XVI. An, quo iure, & quando Moniales possint absolui à reseruatis, etiam non obtenta facultate à proprio earum Prælato.

28 Resp. Videri posse in casu, quo illarum Confessarius petat facultatem reseruatorum, siue ab ordinario loci, si Monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta: siue à Prælato regulari, si illa sit exempta ab Ordinario. Idque ex indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod postea innouauit Vrbanus VIII. in sua bulla 26. in ordine his verbis: *Quòd si Regularium Confessarÿs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarÿ illa vice pœnitente regu-*

regulares absoluere, etiam non obtenta à Superiore facultate. Circa cuius indulti intelligentiam illud in primis occurrit notandum quòd, dum in eo dicitur, *illa vice*, non est sensus vnumquemque Regularem vi illius non posse modo dicto absolui, nisi semel tantùm; sed sensus est Confessarium pro vnaquaque vice, qua petit facultatem reseruatorum, & non obtinet, vi talis petitionis semel tantùm posse absoluere à reseruatis suum pœnitentem: cum quo tamen stat, vt, si iterum petat dictam facultatem, & non obtineat, iterum possit absoluere, & sic deinceps. Quæ doctrina maximè nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leone de iubilæo p.3.q.27.n.197. Naldus v.indulg.num.4. Diana p.3. tract. 4. resol. 151.* & alij, nimirum vigore Iubilæi posse quem absolui à reseruatis in posteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, si repetat præscripta ad consecutionem illius: & hoc, quamuis in concessione Iubilæi sit apposita clausula taxatiua, *hac vice tantùm*: siquidem talis doctrina à fortiori habebit locum in præsenti casu, quo solùm dicitur *hac vice*, omissa dictione *tantùm*: sed de hoc plura in nostro *tract. de priuil. c.2. sect.1. subs.2. q.13.*

29 Dixi in responsione, *siue ab Ordinario loci, si Monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta*; vt innuerem, quòd, quamuis concessio hìc proposita per se primò videatur loqui de Prælato regulari denegante facultatem reseruatorum, & Ordinarius non sit Prælatus regularis, neque respectu Monialium sibi subditarum; nihilominus probabile est sub illa comprehendi etiam Ordinarium, quò ad Moniales ipsi subiectas: vtpotè qui verè est illarum Superior, idque venit sub ijs verbis concessionis: *Quod si Superior dare noluerit*: præsertim cùm simus in materia fauorabili animæ (quæ maximam admittit ampliationem) & ratio præfatæ concessionis potiori ratione militet in Monialibus ex conditione sexus fragilioribus, aliàsque certum sit eas comprehendi sub dicta concessione, quippe quæ indefinitè loquitur de Regularibus, sub quorum nomine sine dubio veniunt etiam Moniales, vt patet.

Vtrum verò præfata concessio procedat non solùm quò ad casus Superioribus Monialium peculiariter reseruatos, sed etiam quò ad illos, quorum facultas ipsis competit iure delegationis, aut ratione necessitatis.

30 Resp. Videri procedere; cùm loquatur generaliter, ac indefinitè, sicut constat ex verbis illis; *quòd si Confessarij casus alicuius*

cuius reseruati facultatem petentibus; sicque currat regula; *lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi*: & illa alia, *vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus*: & illa alia, *beneficium Principis latè interpretandum est*: quæ regulæ maximè suffragantur in bonum spirituale animæ. Ita docti Neoterici à me consulti, & valdè probabiliter.

Addit *Quintanad. tr. 3. sing. 26. n. 6.* ex decreto Clem. VIII. & Vrbano VIII. reuocata fuisse priuilegia concessa à Sixto IV. Carthusianis, ad hoc vt semel in anno, & à Leone X. Monialibus S. Claræ, vt quater in anno ab omnibus reseruatis absoluerentur sine licentia suorum Prælatorum (vt notat *Rodriquez tom. 1. q. 26. art. 10.*) idemque esse iudicandum de similibus priuilegijs cuicumque alij Ordini antea concessis: quæ decreta adducit *Quintanad. singul. citato*.

31 *Dispensari possunt Moniales in ijs, in quibus dispensantur viri religiosi (idque siue ab Ordinario, siue a Prælato regulari, prout ijs respectiuè subsunt) & in præceptis Regulæ.*

32 *Gaudent varijs priuilegiis pro tempore Interdicti, ac Cessationis à diuinis.*

33 *Afferuntur alia priuilegia, etiam maiora ad eundem effectum illis concessa.*

34 *Puellæ, quæ educantur apud Moniales, gaudent variis indultis pro dicto tempore.*

35 *Non tamen tenentur illis vti.*

36 *Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad diuina in earum templis.*

37 *De rigore iuris Moniales eligere possunt Conseruatorem; at obstat praxis.*

38 *Si subsint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum templa, benedicunt paramenta, & consecrant calices, &c. ad earum vsum.*

39 *Prælati iidem, si aliàs habeant vsum baldachini, illud erigunt in earum templis.*

40 *Moniales gaudent indulgentiis concessis viris religiosis in communi, ac in specie: idque etsi immediatè subsint Ordinario: quod non procedit de iis quæ concessæ sunt Ecclesiis Ordinis: referuntur indulgentiæ à Paulo V. concessæ Monialibus; & hac occasione plura soluuntur dubia*

bia practica de indulgentiis: & refertur indulgentia Adriani VI. concessa recitantibus vespere ad 3. signa campanæ Aue Maria, de qua Indulgentia, sicut & de indulgentiis in communi plura notantur.

41 *Tertiariæ fruuntur indulgentijs Ordinis sed non omnes.*

42 *Ecclesia consulit libertati Monialium quo ad susceptionem habitus religiosi.*

43 *Monasteria earum resarcienda fidelium expensis.*

44 *Ecclesia opportunè succurrit illarum egestati per quandam Bullam Gregor. XIII.*

45 *Qualiter talis bulla obliget in præsentia.*

46 *Bona violantis Monialem applicantur Conuentui Monialis violatæ.*

47 *Legatum relictum fœminæ maritandæ debetur ei etiam ingredienti religionem.*

48 Si *quidem legatum relictum sit fœminæ determinatæ: Legatum item relictum pro monachatu debetur Tertiariæ: præterea legatum factum pro dote puellæ monachandæ ei debetur, si ingrediatur monasterium nullam recipiens dotem; immò statim pro habitu religioso & similibus: item debetur, si maneat cælebs in sæculo: nec videtur obstare Rota Romana: item puella, cui relictum est legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab hærede Testatoris quando intret Religionem; si Testatore viuente, intret cum dote minori soluta ex bonis ipsius Testatoris absentis, potest prætendere residuum legati: legatum pro monachandis fœminis corruptis si hæ desint, implicari potest in maritanda puella periculosa: legatum certæ puellæ vt fiat Monialis, si ea moriatur, antequam fiat Monialis non semper fit caducum.*

49 *Moniales Mendicantes veniunt sub dispositionibus factis de Mendicantibus.*

50 *Tertiariæ, etiam seorsim habitantes fruuntur priuilegiis Ordinis, si seruent aliquas conditiones.*

QVAERES XVII. An, & per quos possint Moniales dispensari tum in impedimentis obstantibus prælationi, tum in inhabilitatibus per modum pœnæ contractis, tum in præceptis Ecclesiæ, v.g. in ieiunio, recitatione officij, &c.

31 Resp. posse eo modo, quo possunt viri religiosi eiusdem Ordinis;

dinis;& quidem per Ordinarium, si moniales ei immediatè subiaceant, vti diximus *sup.q.* 4. siue per proprios Prælatos regulares, si sint exemptæ ab Ordinario loci, idq; iuxta priuilegia concessa Ordini, quorũ vsus, sicut non debet denegari Monialibus, etiam subiectis Ordinario, vt ostẽdimus *q.*1.sic nec debet concedi, nisi cum limitationibus appositis *q.*15.quæ seruata proportione, procedunt etiam in præsenti materia. Quare, occurrente casu alicuius dispensationis, attendantur priuilegia religionis concessa ad talem effectum, & iuxtà tenorem vniuscuiusque illorum vsurpentur: ea verò proponemus, ac exponemus in *tract. de gubern.c.*3.*sect.*4. qui vult consulat *Cæsarubium in comp. v. Moniales, & v. dispensare*, memor magnæ illius concessionis, quam fecit Pius V. Ordini Prædicatorum, & nos retulimus hìc *q.*15.§. *illud etiam.*

Puto autem Prçlatos posse modo dicto dispensare in præceptis regulæ obligantibus sub mortali: idque colligo ex *Sanch.l.*6. *mor.c.*3.*num.*8. vbi supponens Prælatos regulares posse dispensare in præceptis regulæ, loquitur generaliter, nec excipit præcepta obligantia sub mortali.

QVAERES XVIII. Quibus priuilegijs gaudeant Moniales pro tempore Interdicti, aut Cessationis à diuinis.

32 Resp. Gaudere illis omnibus priuilegiis, quibus gaudent viri religiosi sui Ordinis (loquendo de ijs, quorum ipsæ, habita ratione sexus, sunt capaces) sicque non obstante decreto *Concilij Trident. sess* 25.*c.* 12.*de regul.* possunt Moniales tempore Interdicti generalis in suis templis dicere diuina Officia submissa voce, ianuis clausis, non pulsatis campanis, ac exclusis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Missas (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, sepeliri ecclesiastica sepultura, & recipere ad Missas, ac Horas canonicas audiendas, necnon ad sumenda Sacramenta in suis templis certum numerum personarum, quemcunque possunt admittere viri religiosi in proprijs Ecclesijs iuxta ipsorum priuilegia à Casarubio relata in *comp.v.interdictum.* id enim, inquit *Tamburin. supr. D.*15.*quæst.*8. *num.*3. operatur communicatio priuilegiorum, vt, quod conceditur Prçlatis virorum religiosorum, idem & concedatur Monialium Abbatissis, seu Priorissis, dummodo ea non repugnent illarum statui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi posse Moniales facere celebrare Missas intellige per Sacerdotes tam sæcu-

culares, quam regulares; cùm de vtrisque sit par ratio, concedente Bonifacio VIII. in cap. *Alma mater de sent. excommunic. in 6.* omnibus Sacerdotibus indiscriminatim, vt possint tempore Interdicti localis generalis celebrare in Ecclesijs quibuscunque ac monasteriis, modò seruentur limitationes sup: riùs propositæ. Ceterùm, quod diximus de tempore Interdicti proportionaliter militat etiam pro tempore Cessationis à diuinis.

33 Quin etiam possunt Moniales pro tempore Interdicti localis generalis recitare diuina Officia, & facere celebrare Missas, ianuis apertis, pulsatis campanis, & interdictis etiam admissis (qui tamen non fuerint causa interdicti) non solùm in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. Virginis (sicut conceditur in citato cap. *Alma mater*) sed etiam in festo Sanctissimi Sacramenti, eiusque tota Octaua vigore Extrauagantis Martini V, immò ex specialibus priuilegijs Regularium etiam in festo Conceptionis, Visitationis, ac Natiuitatis Beatæ Virginis, in Natiuitate S Ioannis Baptistæ, in festis Sanctorum respectiuè vniuscuiusque Ordinis, nec non aliorum, Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum inuocationibus earum, templa erecta sunt, aut quorum corpora in ijs reposita sunt; in Hebdomada sancta, ac Resurrectionis Dominicæ, & per octauas earundem omnium festiuitatum; denique quoties aliqua ex Monialibus monasterii professionem emittit, aut in Ecclesia sepelitur; Quę vtique sunt magna priuilegia, & referuntur à *Casarubio in compend. priuileg. v. interdictum*, cum pluribus alijs ad similem effectum concessis.

Difficultas esse posset, an puellę in monasterijs Monialium degentes causa educationis possint tempore Interdicti, ac Cessationis à diuinis interesse diuinis officiis, audire Missam, ac recipere Sacramenta, immò & sepeliri ecclesiastica sepultura, si tunc temporis decedant.

34 Resp. Videri posse; & patet tum ex dictis *sup. c. 5. num. 192.* tum ex priuilegio bullato Eugenii IV. concesso Cistercienfibus, & relato à *Sayro l. 5. de censur cap. 7. nu. 22.* sub his verbis: *Quòd si contingat ciuitates, terras, vel loca, in quibus monasteria, siue loca dictæ Congregatioois existunt, ecclesiastico esse supposita Interdicto; ipsi tamen dictæ Congregationis Prælati, Monachi, Conuersi, Commissi, ac Capellani, necnon laici, qui intra septa ipsorum locorum pro tempore habitauerint, a præfatæ Congregationis Monachis ad id deputatis, ianuis clausis,*

inter-

interdictis exclusis, & submissa voce, Missas, & alia diuina Officia audire, & celebrare, ac ecclesiastica Sacramenta licitè ministrare, & suscipere valeant. quale priuilegium est illud, quod refertur in *Comp. Societatis nostræ v. interdictum* §. 2. concessum pro nostris pueris, seu familiaribus, procuratoribus, & operarijs: quodque refertur §. 4. sub his verbis: *Possunt nostri quoscunque familiares, &c. ad diuina admittere, & Sacramenta illis ministrare, eorumque corpora tumulare, vel tumulari facere, &c.* præterquàmquod Sayrus vbi supra notat quòd, cùm plures DD. testentur religiosos multis ab hinc annis præfata præstare consueuisse, vi talis consuetudinis, secluso etiam quouis priuilegio, præstari poterunt à viris religiosis, & consequenter à Monialibus, quantùm patitur conditio sexus illarum: nec obstat, quod *cap. licet* 11. *de priuileg. in* 6. dicitur familiares conuentuum, vt tales non posse assistere diuinis Officijs tempore Interdicti, nisi speciale ad id habeant priuilegium: ibi enim est sermo de familiaribus extraneis, & non de commensalibus; & preterea puellæ, de quibus hìc, habent ad id speciale priuilegium, vt iam vidimus. ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti.

An autem dictæ puellæ teneantur vti prefatis priuilegijs, audiendo Missam, v. g. tempore Interdicti in die festo.

35 Resp. Probabile esse non teneri: & probatur tum quia nemo obligatur vti priuilegio sibi concesso; alioqui gratia non esset gratia, sed onus, & libera facultas in obligationem verteretur: & tamen concessa in alicuius gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia est iuxta intentionem Ecclesiæ, quòd omnes se componant ad abstinendum à diuinis Officijs pro tempore Interdicti vetitis, vt sic censuræ ecclesiasticæ suum vigorem non perdant. ita *Auila p. 5. de censur. D. 4. sect. 2. d. 6.* ex Victoria, Cano, & alijs viris doctis: alijque citati à *Fagund. præc. 1. eccl. l. 2. c. 7. nu. 4.* qui tamen *num. 5.* cum alijs DD. oppositam sustinet sententiam tanquam probabiliorem; eamque probat variis rationibus.

Adde ea, quæ diximus de puellis degentibus in monasteriis Monialium causa educationis, procedere etiam in alijs fœminis ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia iusta causa.

36 Accedit quòd, cùm Eugenius IV. teste *Cusarubio v. Interdictum 3. num. 11.* per bullam concesserit Monachis S. Bene-

nedicti Congregationis Hispaniæ, quod *tempore Interdicti generalis, aut specialis à iure, vel ab homine quomodocunque lati possint recipere ad audiendam Missam, & alia diuina Officia, quoscunque familiares, officiales, & seruitores quorumlibet monasteriorum huiusmodi, ac eis Eucharistiam, & alia ecclesiastica Sacramenta ministrare, eorumque corpora tumulare, seu tumulari facere: dum tamen nullus istorum dederit causam Interdicto; secreto tamen modo ianuis clausis, et campanis non pulsatis*: hoc eodem priuilegio gaudebunt Moniales tum Ordinis S. Benedicti, tum aliorum Ordinum, iuxtà dicta hìc *qu.* 1. 2. *et* 3. sicque tempore Interdicti in proprijs Ecclesiis quoscunque suos famulos, ac officiales admittere poterunt ad Missam, & alia diuina Officia: &, si contingat eos mori, iis concedere ecclesiasticam sepulturam: quod est frui isto priuilegio, quantùm patitur conditio sexus fœminei. Dixi *quoscunque suos famulos, aut officiales*: vt indicarem, quòd, cùm simus in materia fauorabili, quæ debet ampliari; nomine famulorum, seu seruitorum veniunt deputati ad quotidiana obsequia, tam Ecclesiæ, quam Conuentus, siue masculi, siue fœminæ; factores Vrbani, villici, ordinarii cultores horti existentis intra clausuram, aliique similes, qui iuxtà communem loquendi modum verè dici possint famuli: non item medici, chirurgi, fabri, baiuli, aliique artifices (qui, licèt inseruiant Monialibus, vnusquisque in suo genere; non ideo tamẽ iuxtà communem loquendi modum dici possunt famuli Monialium) non denique Syndici (quamuis aliàs hi dici possint venire nomine Officialium Conuentus, adeoque comprehensi in relato priuilegio.)

QVAERES XIX. An Moniales possint sibi eligere Conseruatorem eo modo, quo possunt viri religiosi iuxta priuilegia sui Ordinis.

37 Resp. De rigore iuris posse, etsi obstet consuetudo in contrarium inducta, & quidem, quòd de rigore iuris possint, probatur tum quia gaudent priuilegiis concessis proprio Ordini, accommodatis ipsarum conditioni, ac statui, vt ostendimus *qu.* 1. & consequenter fruuntur indulto eligendi Conseruatorem concesso viris religiosis, vtpote illarum statui non repugnante: tum quia Pius V. *in sua Constitut.* 41. *in ordine*, tale indultum expressè concessit Monialibus S. Dominici, vt constat ex tenore dictæ Constitutionis, in qua pluries fit mentio expressa de dictis Monialibus; quod indultum sine dubio per viam communi-

catio-

cationis etiam Monialibus aliorum Ordinum est commune ex dictis *q.* 2. Quòd si consuetudo est in contrarium; fortè id inde prouenit, quòd, cùm plurima monasteria Monialium subiaceant Ordinario, & per consequens Ordinarium habeant in iudicem; non est cur eligant Conseruatorem in multis fungentem officio iudicis.

QVAERES XX. An Prælati regulares possint vi suorum priuilegiorum benedicere Ecclesias Monialium sibi subiectarum, immò & eas reconciliare, si polluantur; necnon benedicere paramenta, ac consecrare calices, & altaria, aliaque id genus præstare ad vsum dictarum Monialium; si aliàs ad hæc extendatur facultas illorum.

38 Resp. Videri posse: idque etiamsi demus eorum facultatem ad Ecclesias, & res proprii monasterii, ac Ordinis esse restrictam. moueor ex induito Leonis X. bullato, quod refert *Casarubius in comp. v. benedicere nu.* 14. his verbis: *Leo X. concessit Generalibus, et Prouincialibus, ac Custodibus, necnon, et Guardianis Fratrum Minorum Obseru. pro tempore existentibus, vt omnia, et singula eiusdem Ordinis, et Obseruantiæ Ecclesias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcunque ad diuinum cultum, & vsum Fratrum necessaria solemni benedictione valeant benedicere: ac quòd similiter possint reconciliare Ecclesias, quæ quomodolibet sanguinis, vel seminis effusione pollutæ fuerint, &c.* Vbi noto, quòd, cum facultas huius indulti extendatur ad omnes, ac singulas Ecclesias, ac res Ordinis; & Ecclesiæ ac res Monialium verè sint, ac dici possint Ecclesiæ, & res Ordinis, cui subsunt; dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idque etsi dicatur *ad vsum Fratrum*: siquidem in fauorabilibus sub masculino comprehenditur fœmininum; & consequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores seu Moniales Ordinis: quę ratio procedit etiam de consecratione altarium, calicum, & patenarum, iuxta tenorem aliorum priuilegiorum. Dixi *Ecclesias Monialium ipsis subiectarum*: vt innuerem secùs dicendum de Ecclesijs, ac rebus Monialium subiectarum Ordinario; quippe quæ non ampliùs dici possunt Ecclesiæ, ac res Ordinis, vt patet. ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alii à me consulti.

QVAERES XXI. An Abbates aliàs habentes vsum baldachini, & pontificalium, possint erigere baldachinum, & exercere pontificalia in templis Monialium ipsis subiectarum: non secùs

ac possunt intra Ecclesiam monasterii cui præsunt.
39 Resp. Videri posse; & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati à *Barbosa de offic. Episcop. allegat.* 80. *num*: 18. quod decretum, cùm præscribens modum exercendi pontificalia dicat, *quando solemniter in proprijs eorum Ecclesiis celebrant*, vtique comprehendit etiam Ecclesias Monialium dictis Abbatibus subiectarum; quippequæ re vera sunt Ecclesiæ Ordinis, adeoque dici possint *propriæ eorum*, idest dictorum Abbatum. ita Naldus, Baldellus, Bordonus, aliique à me consulti, & probabiliter: nisi adsit consuetudo in contrarium, cui contrauenire deseruiret ad excitandas tricas, quas regulariter expedit euitare.

QVAERES XXII. Que Indulgentiæ concessæ sint Monialibus.

40 Resp. Concessas esse illas omnes indulgentias, quę concessæ sunt tam Religiosis in communi iuxtà Pauli V. constitutionem editam 23. Maii 1606. à nobis latè explicatam in *tract. de priuil. c. 5. sect. 5. subs. 1. per totum* (quia, reuocatis omnibus, & singulis indulgentiis aliàs concessis Regularibus, alias plures de nouo concedit) quàm in specie Religiosis sui Ordinis: his enim omnibus indulgentiis frui possunt Moniales, si impleant ea, quæ præscribuntur ad eas consequendas: illis quidem vigore citatæ Constitutionis Pauli V. quę §. 18. loquens de Monialibus sic habet, *Volumus autem, vt omnes supradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religiosis regularibus cuiusuis Ordinis tam monastici, quam mendicantis dumtaxat concessæ, etiam omnibus Monialibus cuiusuis regulæ approbatæ, & intra claustra cum 3. votis solemnibus viuentibus, & perpetuam clausuram seruantibus tam Ordinariis locorum, quàm etiam Regularibus cuiuscunque Ordinis, regulæ, & Instituti subiectis suffragentur*: istis verò ex vi communicationis priuilegiorum, & gratiarum sui Ordinis, de quibus eę participant tanquam vera membra illius, vtpote profitentes eandem regulam, ac Institutum: idque stando in iure communi, etsi alioqui subiaceant immediatę iurisdictioni Sedis Apostolicæ, aut Ordinarij loci; non enim æquum est ex eo quòd fuerunt priuatæ priuilegio exemptionis ab Ordinario loci, eas priuari etiam gratiis, ac priuilegiis, quibus antea fruebantur, dum essent modo dicto exemptæ; sicut ostendimus *sup. q. 1.* qua de re *Portel. p. 2. resp. mor. casu* 14.

Quòd si quæras, quas indulgentias lucrentur Moniales vi bullæ Pauli V. superiùs adductæ. Resp.

Resp. Lucrari indulgentiam plenariam in susceptione habitus religiosi, in emissione professionis, in festo principali Ordinis (quod est festum Sancti Fundatoris, aut aliud simile vniuersaliter celebrari solitum, vt festum Circumcisionis D. N. in Societate Iesu) & in articulo mortis; item si confessæ communicent, audita prima Missa alicuius Sacerdotis regularis, siue eiusdem, siue alterius Ordinis: item si per 10. dies faciunt exercitia spiritualia iuxtà formam præscriptam in ipsa bulla Pauli; item si confessæ, & sacra communione refectæ saltem per 2. horas orent in expositione 40. horarum facta à Superiore pro generali visitatione monasterii. Lucrantur verò omnes indulgentias stationum Vrbis, si deuotè visitent propriam Ecclesiam, ibique orent; item lucrantur quinque annos indulgentiæ, & totidem quadragenas, si singulis diebus ante Altare propriç Ecclesiæ quinquies recitent orationem Dominiçam, & salutationem Angelicam, necnon 10. annos, & totidem quadragenas, si per mensem vacent orationi mentali singulis diebus per mediam horam; & præterea in vltima Dominica dicti mensis confessç sacram recipiant Communionem, item lucrantur annos 3. & totidem quadragenas, si piè, ac religiosè in capitulo se accusent de commissis defectibus.

Addo hìc obiter Moniales, & quoscunque alios fideles, siuè sæculares, siue regulares quotidie lucrari indulgentiam plenariam ab Adriano VI. concessam, si ad tria signa campanæ post Solis occasum dari solita recitent *Aue Maria* cum versu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro factum est &c.* hæc enim indulgentia non fuit à Paulo V. reuocata in generali reuocatione indulgentiarum Regularibus concessarum: cùm in ea comprehensç fuerint tantùm indulgentiæ concessæ solis Regularibus; & hæc concessa fuerit pro vniuersis fidelibus, teste *Rodr. in comp q. 77. num. 51. iuncto num. 17.* Quòd volui hìc adnotare, vt Monialium Confessarijs ipsis talem ac tantum thesaurum detegant, curentque vt eæ fruantur gratia adeò singulari.

Ad cuius Indulgentiæ explicationem placet aliqua notare; & quidem 1. illam solùm acquiri ad tria signa, quæ post Solis occasum dantur campana; non item ad ea, quæ dantur primo mane, aut in meridie; cum in tenore indulgentiæ exprimatur, quo tempore obtineatur hæc indulgentia, & alioqui concessio

indulgentię extendi non debeat vltra mentem concedentis expressam verbis.

Noto 2. ad lucrandam hanc indulgentiam non videri necessarium, vt post trium salutationum Angelicarum recitationem dicatur oratio *Gratiam tuam quæsumus*, licèt soleat: de hac enim non fit mentio neque in tenore concessionis, neque à Doctoribus illam referentibus; & alias sine sufficienti fundamento multiplicari non debeant obligationes.

Noto 3. hanc Indulgentiam non acquiri, si recitatio precum præscriptarum notabiliter anticipetur, aut postponatur; ea quippe est affixa certo tempori in eius reuerentiam, adeoque seruari debet circumstantia temporis; vtpote substantialis: quod non procederet, si leuis esset antepositio, aut postpositio; cùm de minimis non curet Prætor; & quod parum distat, nihil distare videatur.

Cùm autem occasione indulgentiarum, quæ interdum proponuntur Monialibus obtinendæ; varia ipsis occurrere dubia soleant de illis, quorum resolutionem petunt à suis Confessarijs, in horum gratiam aliqua de Indulgentijs magis practica hic placet proponere; vt horum solutione illi habeant, vnde faciliùs proposita à Monialibus dubia resoluant.

Assero ergò 1. indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur; indulgentiam vero 7. annorum v.g. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleretur per pænitentiam 7. annorum factam iuxtà Canones antiquos Ecclesiæ, *Laym. l.5. tract.7.c.3.num.*1.

Assero 2. ad hoc vt Monialis consequatur totum effectum indulgentiæ plenariæ requiri, vt priùs ei sit remissa omnis culpa, etiam venialis; vnde fit, vt, si maneat Monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non consequatur totum effectum plenariæ indulgentiæ: cùm non obtineat remissionem pœnę respondentis illi peccato veniali; vt bene notat *Laym c.6.n.3.*

Assero 3. quòd si operis iniuncti ad obtinendam indulgentiam pars tantùm minima omittatur: probabile putat *Filliuc. t.8.p.3.n.*153. non impediri effectum indulgentiæ: cùm in moralibus parum pro nihilo reputetur; quod tamen non procedit, si pars omissa, quę in se est leuis, sit grauis respectiuè ad alias, vt si semel omittatur *Pater & Aue* in quinque denis recitandis.

Asse-

Aſſero 4. ad obtinendam indulgentiam ſufficere, ſi fiat opus, vti eſt ſecundùm ſubſtantiam, ſiue ex obiecto bonum; etſi vitioſum ſit ratione alicuius circunſtantię: eò quòd ſit factum v.g. ex vana gloria *Suar. D. 52. de pœnit. ſect. 6. nu. 2.* contra alios; quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Aſſero 5. abſolutè non requiri, vt opus iniunctum pro indulgentia impleatur in ſtatu gratiæ, ſed ſufficere quòd Monialis ſit in Dei gratia, quando opus conſummatur in tempore, quo obtinenda eſt indulgentia: tunc enim neceſſaria eſt gratia; non quidē propter opus, ſed propter fructum; ideſt ad conſecutionem indulgentiæ. *Laym. ſup. ex Soto S. Anton. & Nauar.* monens eſſe valdè conſultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Aſſero 6. ad obtinendam indulgentiam ſufficere intentionem habitualem, ac interpretatiuam, qua Monialis præſumitur velle ſibi in ſpiritualibus conſulere eo meliori modo, quo poteſt; non autem requiri actualem intentionem illam lucrandi: cùm id non exigat natura indulgentiæ, & in conceſſione illius ſolùm dicatur indulgentiam talem conſequendam fore ab iis, qui talem Eccleſiam tali die viſitauerint: quod totum præſtare poteſt Monialis, etſi ignoret, aut non aduertat illa die conceſſam fuiſſe illam indulgentiam, ideoque non habeat actualem intentionem lucrandi illam, *Laym. ſup. num. 5.* aliique quos citat, & ſequitur *Diana p. 5. tract. 12. reſol. 6.*

Aſſero 7. quod, quando conceditur indulgentia *Pænitentibus, & confeſſis*: ſeu *contritis, & confeſſis*: non neceſſariò requiritur confeſſio, ſed ſufficit contritio perfecta: cùm verba illa iuxtà ſubiectam materiam poſſint intelligi diſtributiuè, vt per ea Papa intendat concedere indulgentiam fidelibus, dum præmittant contritionem, aut conceſſionem. *Card. de Lugo D. 27. de pœnit. n. 94. ex Suarez*, alijque apud *Dianam ſup. reſol. 30.*

Aſſero 8. in caſu, quo confeſſio Sacramentalis verè requiratur ad conſecutionem indulgentiæ; non ideò teneri confiteri illum, qui habet ſolùm venialia: cùm Eccleſia non ſoleat præcipere confeſſionem venialium; & confeſſio abſolutè ſumpta intelligatur tantùm de confeſſione mortalium *Filliucius tr. 8. p. 3. nu. 145. ex communiori DD. ſententia*, monens contrariam in rigore eſſe tutiorem.

Aſſero 9. indulgentiam conceſſam ſumentibus Euchariſticam communionem tali die, obtineri ab eo, qui 4. ante diebus communicauit, etſi iterum non communicet; dummodò non habeat

con-

conſcientiam peccari m. *Portellus de dub reg.v indulgentia n. 5.ex Comitol.1.reſp.mor. q. 39.*à quibus non diſſentit *Card.de Lugo ſup.n.93.*

Aſſero 10.videri probabile, quod eodem opere poſſit quis lucrari diuerſas indulgentias vijs diuerſis conçeſſas(vt ſi quis dicat Roſarium habens plures benedictiones, & ſecundum quamlibet illarum ſint conceſſi mille anni indulgentiæ) ſimpliciter enim, fit,quod vnaquæque benedictio poſtulat, nempe recitatio Roſarij; & aliàs non apparet, cur indulgentia obtineatur potiùs vna via,quàm alia. *Filliucius ſup.num.167.Card.de Lugo nu.92. Laym.ſ.c.6 n.6.Nald.v. indulgentia n* 4. alijq;apud *Dianam p.5.tr.12.reſol.11.* qui tamen oppoſitam ſententiam dicunt eſſe probabiliorem;requiri ſcilicèt plura opera ad conſequendas plures illas indulgentias: cùm opus bonum plerumque adiungi ſoleat in conceſſione indulgentiarum ad ſupplendam cauſam illarum; qui finis vtique non obtinetur ita benè, ſi vno opere exhibito plures indulgentias ſimilibus rebus promiſſas lucrari liceat: excipe, niſi opus præſcriptum ſit tale, quod eodem die non poſſit,aut non ſoleat repeti: vt ieiunium, communio Sacramentalis,&c.

Aſſero 11.poſſe Monialem, ſi quo tempore audit Miſſam, ſimul recitet Horas canonicas: lucrari indulgentias conceſſas audientibus Miſſam, & conceſſas recitantibus horas: nam ſic verè implentur opera præſcripta ad plures indulgentias; & alioqui circunſtantia eiuſdem temporis non impedit illarum conſecutionem; cùm ſit extrinſeca actibus, qui fiunt, & teſte *Sanch. l. 1. mor.c 14.n.12.*eodem tempore audiri poſſint plures Miſſæ debitæ ex,varijs titulis:v.g. ex præcepto Eccleſiæ, & ex voto *Bonac. d. 6.de leg.q.1.p.5.n.31.*

Aſſero 12. quòd, licèt *Angelus Roſella Villalobos*, & alij relati à *Diana par.2.tract.11. reſol.* 104. ſuſtineant indulgentiam conceſſam pro tali die alicui Eccleſiæ poſſe ſępiùs obtineri,ſi Eccleſia pluries viſitetur viſitatione multiplici moraliter (qualis non fieret, ſi quis millies ingrediendo, & egrediendo intraret eandem Eccleſiam:) id tamen negat *Card. de Lugo ſup.n.96. ex Suar.& Bonacina*:alioqui concedens *n.65*.indulgentiam perpetuam conceſſam viſitantibus aliquam Eccleſiam abſque temporis determinatione (dicendo v.g. *Quicunque viſitauerit talem Eccleſiam, indulgentiam conſequatur*) acquiri pluries eadem die, ſi pluries illa Eccleſia viſitetur modo ſupra dicto.

dicto. Quod admittit *Cardinalis* etiam in casu, quo indulgentia concedatur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium, qui nequeunt eadem die concurrere, vel ad fouendum concursum, ac celebritatem in ea Ecclesiá; (qualis est indulgentia concessa nostris Ecclesijs in vltimo triduo bacchanalium:) Imò hoc idem admittunt de indulgentijs stationum *Trullench. in bullam Cruc. l. 1. §. 6. d. 4. n. 2. & Diana p. 1. tract. 11. resol. 20.*

Assero 13. effectum indulgentiæ obtineri in primo instanti, in quo impleta est conditio præscripta ad illam obtinendam: hoc autem instans est illud, in quo totum opus requisitum ad indulgentiam omninò consummatum est; & est primum instans, in quo impleta est conditio prædicta; etsi aliàs sit primum instans non esse præcedentis operis, quatenùs fit successiuè *Filliuc. sup. nu. 139.* vbi affert alium modum explicandi tale instans.

Assero 14. indulgentiam plenariam religiosis concessam in morte non esse solùm pro illo, instanti, quod est primum non esse vitæ humanæ, in quo potest haberi effectus indulgentiæ, etsi anima sit separata; sed etiam pro illo instanti, quod est tam propinquum illi, vt mors iam sit naturaliter ineuitabilis; quod autem ex his sit, incertum est. *Filliucius tract. 8. p. 3. nu. 139.* Notat autem *Bonacina sup. p. 8. num. 12.* quod quando ad obtinendam hanc indulgentiam requiritur Confessarij ministerium; ea obtinetur non solùm in vero mortis articulo (sicut re vera obtinetur, quando in eius concessione nullum tale prescribitur ministerium) sed etiam in quomodolibet præsumpto, ac probabili mortis periculo; quando scilicet Medicorum iudicio infirmus debet confiteri ad recipiendum Viaticum; aliàs inanis sæpè redderetur talis concessio, cùm nõ rarò mors superueniat, priusquàm possit constare de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suar. to. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 19 n. 13.* addens quòd si infirmus in hoc posteriori euentu consequatur indulgentiam, & non moriatur; potest illam obtinere iterum in quolibet simili euentu vsque ad verum mortis articulum; idque ex præsumpta voluntate concedentis; in quo non dissentit *Bonac. sup. n. 11.* citans pro se *Cordubam*, idque probans duabus rationibus, quæ apud ipsum videri possunt.

Assero 15. quòd, quamuis *Filliucius sup. num. 140. ex Paludano Henriquez & Syluestro Bonac. supr. par. 5. n. 13. & Diana par. 5. tract. 2. resolut. 4. ex Granado*, aliique putent probabi-

lo esse effectum indulgentię, qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente posteà fictione, obtineri: proportionaliter vt dicunt Doctores de satisfactione sacramentali facta in peccato m. idque ob plures rationes adductas à *Filliucio* probabilius tamen, ac tutius, est indulgentiam, recedente fictione, non habere effectum. Ducor quod indulgentiæ tantùm valent, quantùm sonant; cùm ergò communiter indulgentia soleat concedi confessis, aut contritis; non comprehendit eum, qui tempore debito non est contritus: siquidem ad obtinendam indulgentiam conditio impleri debet intrà tempus definitum in concessione. *Suarez D.52. de pœnit. sect. 2. n. 12. & seqq. Cardin. de Lugo D.27. de pœnitent. num. 84. Bonac. sup. & alij.*

Assero 16. lucrantem indulgentiam plenariam simpliciter, & absolutè liberari ab obligatione implendi pœnitentias à Confessario sibi impositas: cùm hæ imponantur vt pœna ad satisfaciendum pro peccato, ac proindè sublato debito totius pœnæ (pro vt fit per consecutionem indulgentiæ plenarię) cesset fundamentum prefatæ obligationis. *Cardin. de Lugo nu. 22.* ex communi Doctorum, hinc inferens Confessarium, si reperiat pœnitentem non impleuisse multas pœnitentias ex ante actis confessionibus, posse non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam indulgentiam plenariam acquirendam ab ipso pœnitente: imò pœnitentem ipsum, si sit doctus, posse ex se facere talem commutationem: cùm id fiat per meram subtractionem materię, vt iam diximus. quamuis aliàs consulendum sit semper pœnitenti, vt pœnitentias impositas, quoad potest, adimpleat. Quin etiam ille tenetur omninò implere pœnitentias sibi iniunctas in remedium ac præseruationem: non obstante quòd obtineat indulgentiam plenariam: cùm hæc proximè non deseruiat ad illum prę-seruandum à peccato: vt benè notauit *Bonacin. D.5. de Sacramen. q.5. sect.3. p.4. n.9.*

Quod autem dixi lucrantem indulgentias posse liberari ab obligatione implendi pænitentiam Sacramentalem iniunctam à Confessario; videtur procedere etiam in casu, quo indulgentia hic, & nunc concessa si partialis: dummodò prudenter (etsi non certò) iudicari possit æquali satisfactioni debitæ peccatis, pro quibus dicta pęnitentia imponitur: vt si sit indulgentia mille annorum v.g. sic enim procedit doctrina data § præced.

Assero 17. translato festo, non transferri indulgentiam in honorem illius concessam: quippequæ ex intentione concedentis est

est affixa certo diei : ideoque sine speciali indulto nequit transferri : *Fagund.praec.2.Eccl.l.1.c.2, n.10.* & ante illum *Azor. p.2.l.1.c.28 q.8.*

Aduerto 18.indulgentias à Papa concessas fidelibus viuis non posse applicari defunctis;nisi id in specie concedätur ab ipso Papa ; indulgentia enim pendet non minùs à voluntate , quàm ab authoritate concedentis, *Laym.l.5.tr.7.c.7.n.2.*

Assero 19. existentem in peccato mortali posse lucrari indulgentiam pro defunctis : cùm ratio satisfactionis, quæ præstatur per indulgentiam,non sit opus illius,qui existit in peccato,sed thesaurus meritorum Christi, ac Sanctorum : & opus particulare,per quod applicatur indulgentia, fiat nomine Ecclesiæ,in qua non deest gratia. *Filliuc.tr.8.p.3.n.313.Portell. de dub.regul. v.indulgentia pro iubilæo n.24.Nald. v. indulgentia nu.7.*& aliquos citat , & sequitur *Diana p.5.tract.12.resol.38.*monens in tali casu non dici malum satisfacere pro alio , sed solùm facere opus, ob quod Papa impertitur satisfactionem Christi , & Sanctorum.

Assero 20.in materia indulgentiæ sequendam esse opinionem tutiorem;siquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur,quòd Papa in hoc, aut illo euentu concesserit indulgentiam, si ipse re vera id non intendit:quòd indicat *Diana p.3.tr.4.resol. 153.*& est benè aduertendum.

Assero 21. (loquendo de indulgentijs, quę obtinentur ex vi numismatis, Rosarij , aut imaginis habentium indulgentias v. g. S.Caroli) non videri simpliciter necessarium, quòd obtinens indulgentiam habeat numisma, aut Rosarium apud se; ita vt actu illa penes propriam personam habeat in eo loco ; in quo lucraturus est indulgentiam , v.g, in templo , vbi communicat : sed sufficere , quòd illa habeat domi : proportionaliter vt dicit *Bonac.de censur.in particul.D.1.q.22.p.7.n. 2.*obligationem detinendi apud se Bullam in Cœna Domini contentam in tenore ipsius bullæ impleri sufficienter ab ijs,quos adstringit,si illam, habeant in propria domo: res enim dicitur penes me esse , quæ est in domo *l. Titia cum testam, §. Caius de Legat.3.*sicque in re presenti sentire Cardinalem de Lugo audiui à viro fide digno:etsi iuxtà dicta *§.præcedenti* tutius sit illa habere apud propriam personam .

Assero 22. non videri repugnare, quòd idem numisma , aut Rosarium habeat indulgentias, seu benedictiones diuersi generis,

ris, vt indulgentias S. Caroli v. g. & indulgentias quinque Sanctorum institutas à Gregorio XV. idque satis aperè insinuant *Filliucius sup. num.* 167. dum ait *Vt si quis dicat Rosarium, quod habeat plures benedictiones*: nec apparet, ex quo capite id repugnet: sicque docti recentiores nobiscum in hoc sentiunt, imò & in praxim deducunt hanc doctrinam.

Assero 23. casu, quo Rosarium habens indulgentias amittatur, & loco illius subrogetur aliud cum ijsdem indulgentijs iuxtà facultatem ad id concessam à Papa: si posteà inueniatur prius Rosarium hoc non retinebit ampliùs indulgentias, sed has habebit Rosarium sobrogatum; cum sic verificata fuerit conditio, vt posset aliud Rosarium subrogari (nempè quòd priùs fuerit amissum) & aliud legitimè fuerit subrogatum, sicque in priori Rosario cessauerit indulgentia *Cardin. de Lugo sup. num.* 151. nionens tamen in isto casu tutius esse retinere vtrumque Rosarium.

Assero 24. quod si cui Moniali concedantur plures benedictiones indulgentiarum de more applicandæ Rosarijs, granis, imaginibus. &c. & ea moriatur, dictis benedictionibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas: neque Superiorissa talis Monialis, nec alius, quibus constet de hoc, poterunt facere posteà talem applicationem: cùm concessio dictarum benedictionum sit priuilegium personale, adeoque desinat cum ipsa persona. Ita *Baldellus, Bordonus, Zanettus, & alii docti viri à me consulti* aliàs concedentes præfatam Monialem ante mortem potuisse delegare facultatem applicandi illas benedictiones: &, si delegasset, tunc delegatos validè illas applicaturos post mortem illius. quod item docet *Pasqualig. to. 1. decis.* 492. *&* 493. Quam tamen assertionem puto non procedere in casu, quo ea subdelegatio ante mortem à delegato fieret alicui absenti per scriptum, qui proindè illam non posset acceptare, nisi post mortem subdelegantis: cum iurisdictio delegata sit accessoria gratiæ factæ, &, sicut gratia facta non perit morte concedentis, sic nec pereat dicta potestas accessoria, vtpote sequens naturam gratiæ principalis: vt notat *Sanch. l.* 8. *de matr. D.* 28. *n.* 43. alijs citatis, hoc idem expresse *nu.* 36. docens etiam de morte subdelegantis.

Assero 25. benedictionem indulgentiarum applicatam Coronæ Virginis non cessare in casu, quo Corona conuertatur in tertiam partem Rosarij: cùm adhuc maneat materia capax talis indul-

gentiæ

gentiæ, quàm suppono esse applicabilem & Coronis, & Rosarijs: idque censeo procedere in euentu, quo benedictio fuisset applicata tertiæ parti Rosarij, & hæc conuertatur in coronam integram Virginis cùm per talem conuersionem parua fiat additio, & alioqui principale trahat accessorium: Idem puto procedere in casu, quo benedictio applicata sit Cruci Carauaccæ v. gr. & hasta illius superior transuersalis frangatur; nam benedictio fuit applicata Cruci non quatenus est Crux Carauaccæ, sed quatenus est Crux, qualis manet etiam post dictam fractionem. Quòd si mihi surripiatur Rosarium habens benedictionem, & ego putans me illud amisisse benedictionem applicem iuxtà concessionem Papæ alteri Rosario, vi Rosarij surrepti non acquirerentur indulgentiæ: cùm facta hac posteriori applicatione benedictio cesset in priori Rosario,

Assero 26. quod si concedatur Indulgentia confessis, & sacra communione refectis, qui Defunctorum Officium v. g. recitauerint: si quis Officium hoc recitat ante communem (v. g. per horam) probabile est hunc non lucrari indulgentiam: cum tenor cõcessionis supponat præmitti communionẽ dictæ recitationi, & indulgentia tantum valeat, quantum sonat: etsi alij oppositum putent esse probabile ex *Sa v. indulg. nu.* 13. dicente, cum dicitur in Iubilæo, vt quisque ante omnia confiteatur, sufficere intra tempus Iubilæi confiteri.

Assero 27. quod si concedatur Indulgentia ijs, qui confessi & communione refecti Officium B. Virginis recitauerint: & tu Matutinum dicti officij recitares vespere diei præcedentis diem confessionis, & communionis faciendæ, in præsenti casu probabile est te consecuturum esse talem indulgentiam: dato vsu in Ecclesia legitimè inducto, quod Matutini recitatio modo dicto anticipetur: & admissa doctrina *Sanch. l. 4. mor. c.* 11. *nu.* 31. quod, quando non constat de speciali alia intentione vouentis, votum non aliter obligat in quauis materia, quam si lex esset à Deo, vel ab Ecclesia de ea re: quæ doctrina proportionaliter videtur procedere in præsenti casu: maximè cum præscriptio officij recitandi sit veluti quædam lex lata ab Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam, idest à Papa, qui est caput ipsius Ecclesiæ: adeoque præsumi possit eum in casu hoc non intendere aliter obligare ad Officium B. Virginis, quam in alijs casibus obliget Ecclesia ad officium.

Dubium maius est, an Moniales immediatè subiectæ Sedi

Apo-

Apostolicæ, aut Ordinario possint in suis templis exponere indulgentias Ecclesiis Ordinis concessas pro sęcularibus (v. g. indulgentiam Portiunculæ loquendo de Monialibus Ordinis Minorum.

Resp. Non posse.cùm tenor concessionis præcisè loquentis de Ecclesijs Ordinis ad illas non extendatur: quippe quarum templa verè dici non possunt Ecclesiæ Ordinis, vtpote exempta à potestate ordinis: sicque audio communiter practicari. Quod tamen non procedit de indulgentijs, quę sint concessę religiosis Ordinis: cùm prefatæ Moniales adhuc verè sint Moniales proprii Ordinis (siquidem tenentur seruare regulam sui Ordinis) & aliàs versamur in materia fauorabili animæ, quę debet ampliari: sicque diximus à Monialibus Ordinis acquiri indulgentias concessas religiosis sui Ordinis.

An autem Moniales Tertiariæ frui possint indulgentiis, quæ concessæ sunt religiosis sui ordinis per peculiaria indulta.

41 Resp. Posse, si iuxtà dicta *q.7.* virginalem, seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant, & aliàs impleant præscripta ad dictarum indulgentiarum consecutionem: constat ex concessione bullata Sixti IV. relata à *Lezana to.2. c.14. nu.26.* in qua indulgetur Tertiariis Ordinis Carmelitarum, vt gaudere possint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuscunque præfato Ordini concessis, & imposterum concedendis. Vbi notandum, quòd, cùm ista concessio indefinitè loquatur de Tertiariis, comprehendit etiam Moniales Tertiarias: &, cum in specie exprimat indulgentias, non est dubitandum, quin illæ etiam in ea includantur; quamuis aliàs sub generali priuilegiorum communicatione non veniant indulgentię. Dixi, *si virginalem, seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant*, quia Leo X. in Concil. Lateranen. statuit eiusmodi indultum non suffragari Tertiariis non viuentibus collegialiter, aut non habitantibus cum claustralibus, si sint viri, vel certè vitam virginalem, seu cœlibem non ducentibus sub expresso voto, si sint fœminæ.

QVAERES XXIII. Qualiter consulat Ecclesia libertati Monialium quò ad susceptionem status religiosi.

42 Resp. Consulere prohibendo sub pœna excommunicationis maioris ipsò factò incurrendę, quæ lata est in *Conc. Trid. sess. 25 de regul. c. 18.* ne quis quomodocunque cogat quamcunque mulierem inuitam, præter quàm in casibus in iure expressis ad ingre-

ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem: imò & eidem pœnæ subijciendo eos, qui consilium, auxilium, aut fauorem hac in re dederint, quique scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo ei actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint; sed de hoc plura *cap. 3. sect.* 1. *qu.* 15.

QVAERES XXIV. Quorum expensis resarciri debeant Monialium monasteria, si redditus, aut eleemosynæ ipsarum ad id non sufficiant.

43 Resp. Debere resarciri fidelium eleemosynis, aut certè, his deficientibus, sumptibus consanguineorum ipsarummet Monialium, qui vtique ad id poterunt compelli ab Ordinario, durante in ijs vinculo consanguinitatis, & consequenter obligatione, quam habeant illas conseruandi in debita honestate, iuxtà *c. si quis dereliquerit d.*30. quòd si consanguineorum facultates non sufficiant, vtpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adstringi debet is, cuius auctoritate, aut potius voluntate monasterium extructum est: si quidem præuidere potuit talem casum, & præsumitur tacitè voluisse se ad id obligare; vt benè notauit *Barbosa alleg.* 102. *de Offic. Ep. nu.* 10. quem sequuntur *Tambur. D.* 18. *de iure Abbatiss. q* 1. *num.* 10. & alij.

QVAERES XXV. An, & qualiter Ecclesia soleat succurrere indigentiæ Monialium, quò ad bona temporalia.

44 Resp. Succurrere; prout hic, & nunc censetur magis expedire iuxtà occurrentes circumstantias; quo modo Gregor. XIII. die 30. Ianuar. 1572. ad occurrendum præsentibus necessitatibus Monialium in sua Constitutione *Deo sacris*, quæ est 8. in ordine, statuit, vt quicunque solebant pauperibus Christi aliquas eleemosynas singulis annis, mensibus, hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac prouentibus ecclesiasticis, vel etiam tenebantur ex testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione etiam inter viuos, aliquales huiusmodi eleemosynas facere, dimidiam partem talium eleemosynarum, ac elargitionum quocunque tempore, & modo distribui solitarum, etiamsi speciali nota dignæ, & secundùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab eis in testamento, vel alia quacumque dispositione distribuendę essent, tenerentur dare, ac distribuere Monialibus etiam Tertiarijs sub solemni religionis

voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus in terris, & locis, & quorum pauperibus tales eleemosynæ aliàs erant distribuendæ: & quidem absque vlla earum petitione, exactione, ac conquisitione, aliave Sedis Apostolicę iussione (dummodò tamen præfatæ eleemosynæ in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quam victus, ac alimenta pauperum non forent distribuendę) idque donec numerus Monialium prædictarum (qui per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasterijs ab illorum cura, ac regimine quomodocunque exemptis cum illarum Superiorum interuentu stabiliri, & ordinari iubebatur, nunquam postea excedendus) ita esset imminutus, vt reliquę Moniales, ac Tertiariæ proprijs redditibus monasteriorum ipsorum, aut consuetis eleemosynis commodè possent sustentari: ita tamen, vt, decedentibus singulis ex tribus earundé Monialium partibus, tertię quoque earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successiuè in totum extinguatur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant: ita Gregorius XIII.

Vbi quis quęrere posset, an obligatio præsentis Constitutionis etiam hodie vrgeat, si dentur aliqua monasteria Monialium, quibus desint necessaria ad sustentationem ratione paupertatis, qua etiam modò premantur.

45 Resp. Non vrgere, si ista indigentia suborta est, postquàm iuxtà citatæ Constitutionis tenorem monasteria redacta sunt ad illum numerum Monialium, vt, quæ superessent, commodè sustentari possent ex redditibus, aut eleemosynis ipsorum monasteriorum. moueor ex verbis illis, *ita tamen vt decedentibus singulis, &c.* quę adduximus ex præfata Constitutione; sic enim iam extincta est dicta obligatio: quòd si semel extincta est, non apparet, vnde possit reuiuiscere: maximè, cùm in materia obligationis stricta semper fieri debeat interpretatio, sicut benè notauit *Sa v. interpretatio num.* 2. & constat ex *c.1.de iureiur. in 6.* consentit item praxis ferè communis satis apertè indicans Constitutionem illam Greg. XIII. non esse ampliùs in vsu, estò plura Monialium monasteria graui paupertate laborent; quod est signum eius obligationem cessasse; aliàs Ordinarij locorum, ad quos maximè spectat cura Monialium, magis insisterent eius executioni, alioqui optimè agnoscentes grauem illarum paupertatem: quod tamen non faciunt.

Addit *Barbosa l.1.iur.eccles.cap.44.num.66.* Sacram Congre-

gregationem 15. April. 1592. declarasse ad succurrendum indigentiæ Monialium tempore penuriæ recipiendas esse puellas ad religionem cum dote duplicata; applicandam illis tertiam partem eleemosynarum, quę applicantur locis pijs, cùm extensione citatæ bullæ Gregorij XIII. mittendas denique Moniales ipsas ad quæstuandum, necnon earum consanguineos cogendos esse vt ipsis subueniant.

QVAERES XXVI. Quo casu monasterio Monialium applicari debeant bona illius, qui Monialem illius carnaliter cognoscit.

46 Resp. *Tambur. D.11. de iure abbatiss. q.2. n.6. ex Farin. de delict. carnis q.146. §. sacrilegium n.10. & Homob p.2. cas. res. c.4. sect.1.* debere applicari, si in casu proposito interueniat vis, aut raptus; idque ex *l. raptores, C. de raptu virginum, Auth. de raptis mul. collat.9.* aliisque iuribus relatis ab *Azorio par.3. l.3. c.15.* generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptę, dummodò rapta non consentiat in matrimonio cùm raptore; quòd si ipsa sic consentiat, bona applicantur parentibus raptę, aut certè fisco, si parentes raptæ modo dicto consentiant in matrimonio cum raptore. Quæ iura vtique possint suffragari Monialibus, etsi sint iuris ciuilis: cùm personæ ecclesiasticæ, aliàs exemptæ à dispositionibus iuris ciuilis, possint illis vti in materia sibi fauorabili, vt tradunt communiter DD. & alibi nos etiam ostendemus. Constat autem in casu nostro, quòd si Monialis consentiat in raptum, bona raptoris non debentur parentibus Monialis raptæ, cùm ea illis, per professionem demortua sit ciuiliter; sed monasterio, in quo degit, vtpotè succedenti loco parentum; præsertim cùm præfata (etiam Moniali non consentiente in raptum) debeantur non ipsi Moniali, quæ vi voti paupertatis non potest non acquirere monasterio quidquid acquirit; iuxtà illud vulgare: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.*

QVAERES XXVII. An legatum relictum fœminæ maritandæ debeatur nouitiæ ingredienti religionem.

47 Resp. Deberi, si relinquatur fœminæ determinatæ, sicut supponitur in præsenti casu. ita *Mol. tract.2. D.207.* dicens esse omnium, *Sanch. l.1. de matr. D.33. num.29.* aliique plures Canonistæ penes ipsum; & probatur ex eo quod, vbi testator oppositum non declarauit, præsumit ius fore, vt idem disponeret, si meminisset casum, quo persona iussa inire matrimonium reli-

gionem ingrederetur: idque fauore religionis; ex quo infert *Sanch.num.*30. quòd si præsentes coniecturæ in euentu proposito suadeant testatorem intellexisse de nuptijs carnalibus; tunc fœmina legataria non obtineret legatum, si religionem intraret; cùm sic cesset dicta presumptio, & alioqui vltimæ voluntates testatorum impleri debeant instar legis.

48 Dixi *si relinquatur fœminæ determinatæ*; si enim legatum relinqueretur indefinitè puellis maritandis; tunc putat *Sanch. num.* 32. contra aliquos oppositum sustinentes ex *Authent. de sanctiss. Episc. §. sed & hoc præsenti collat.* 9. legatum non posse tradi puellis ingredientibus religionem; probatque tum quia dispositio illa citatæ Authenticæ statuentis conditionem nuptiarum esse inualidam, & haberi pro non scripta, quoties aliquis sub illarum conditione donauerit, vel reliquerit liberis, vel cuicunque personæ hæreditatem, vel legatum, & talis persona intret religionem; est exorbitans à iure petente conditiones impleri in vera, ac specifica forma, & non ficta, *l.Mæuius, & l.qui hæredi, ff de condit. & demonstrat.* sicque ad alios casus non debet trahi *reg.* 28.*de reg iur. in* 6. tum quia in præsenti casu militat longè dispar ratio, ac in casu, *§. præcedenti* proposito: siquidem, quando legatum relinquitur certæ personæ, testator habuit specialem affectionem ad subueniendum illi fœminæ, ideoque ius præsumit ipsum voluisse ei legare etiam casu, quo ingrederetur religionem: secùs, si legetur incertis fœminis maritandis; tunc quippè non censetur habuisse specialem affectum ad eam, quæ modo dicto intraret religionem, & aliàs legatum potest impleri in vera, & propria forma, si detur alijs fœminis matrimonium carnale contrahentibus: quod non eueniebat in alio casu: contrarium tamen sustinet *Diana par.* 5.*tract.*14.*resol.*35.citans pro se *Nattam Boerium, Ochagauiam, & Pontium*; monensque ex *Pontio* hanc opinionem fuisse inter Salmanticenses Theologos communem, & ex *Ochagauia* illam seruari in foris contentiosis, adeoque executores testamentorum non debere timere illam deducere in praxim.

Addit *Diana p.*1.*tract.*2 *resol.*84. mulieres Tertiarias, si habeant conditiones recensitas *hic num.* 50. posse consequi legatum relictum pro puellis monachandis: idque colligit ex §. *sed hoc præsenti Authent. de Sanctiss. Episc.* paulò ante adducta notans sic sæpè fuisse decisum; etsi *Franciscus de Castillo, &*

Ric-

Riccius à Diana relati oppositum sustineant: pro quibus vtique non facit *Bartolus in l. commodissimè ff. de fil. & posthum.* cùm ipse loquatur de ingressu monasterij non autem de simplici monachatu sicut nos loquimur.

An autem si 500. aurei legentur alicui puellę ad constituendam ipsi dotem in casu, quo Monialis fiat; eiusmodi legatum ei debeatur, si eligat ingredi monasterium Monialium nullam exigentium dotem, & solum recipientium necessaria ad vestitum religiosum, aliaque leuioris momenti; vt faciunt Moniales Capuccinæ Ferrariæ.

Resp. Deberi, & quidem non solùm quò ad portionem necessariam emptioni habitus religiosi, & aliorum similium (quippè quæ succedunt loco dotis, & sunt particula quædam alimentorum, pro quibus dos tradi solet Monialibus, censentur cadere sub mentem, ac dispositionem testatoris, & sunt consentaneæ æquitati) sed etiã quò ad totã summã, idq; ob doctrinã *Lessij l. 2. c. 18. n. 124* nimirũ quòd, quando aliquis donat ob certum finẽ, si non intendat obligare ad talẽ finẽ, sed solũ allicere animũ donatarij, aut prębere media ad finẽ illũ obtinendũ, si placuerit; nõ est irrita donatio, etsi finis nõ sequatur: vt si Petrus leget puellæ 100. vt nubat, nec aliud exprimat, illa verò ante nuptias moritur; legatum non est restituendum, sed transit ad hæredes puellæ; imò etsi manens in vita coleret cælibatum in sæculo, aut ingrederetur religionem non teneretur restituere, vt docet *Molina tom. 1. de iust. D. 208.* cui doctrinæ subscribunt *Rebell. p. 2. l. 18. q. 13. nu. 5. & 6. Rodriq. tom. 2. q. 127. ar. 2. Menoch. de præsumpt. præs. 146. num. 27. Diana in addit. p. 3. resol. 28.* & alij. Hæc enim doctrina præsenti casui mirè adaptari potest; vt facilè constabit consideranti propositionem ipsam casus: & iuxta illam Ferrariæ iudicauit Reuerendissimus Leoncillus tunc Vicarius generalis, mihique amicissimus.

Dissentit *Rota Romana tom. 1. decis. 450.* statuens legatum dotis esse conditionale, adeoque non deberi: nisi purificata conditione (idest nisi legataria nupserit, aut monasterium ingressa fuerit) & consequenter legatum non posse cedi alteri *l. unica. §. sin autem aliquid sub conditione C. de caduci. tollen. Beroius consil. 78. num. 5. l. 1. Mantica de coniect. vlt. volunt. l. 11. tit. 22. num. 48. & seqq.* Quamquam dici possit Rotam non facere contra casum hic propositum; cum in eo legataria verè ingressa sit monasterium, sicque purificata sit conditio.

Quod si quæras, an puella, cui relictum est legatum 1500. aureorum in dotem tradendam ab hçredibus Testatoris, quando ea nupserit, aut Religionem ingressa fuerit; si hæc viuente Testatore facta sit Monialis cum dote 800. aureorum soluta ex bonis ipsius Testatoris absentis, possit prætendere residuum legati ab hæredibus Testatoris defuncti.

Resp. *Ciarlinus p.2.c.142.num.12.* posse; & probat, quia, quod est factum in fauorem legatariæ, non debet retorqueri in odium; & cum Testator scierit eam ingressam fuisse Religionem, & statim non mutauerit testamentum (sicut potuit) supponitur perstitisse in eadem voluntate, vt puella post eius mortem posset petere residuum legati; vt in terminis dicit *Gullielm. de Cun. in l cùm is §. si mulier ff. de condit.indeb.* per *l. Publius in princ.de condit. & demonst.* Quin etiam addit *Ciarlinus num. 19.* quod si in isto casu non accepit dotem ex bonis Testatoris, ipsa post eius mortem integrum legatum consequetur ex *l. Publius* suprà citata: monetque *num. 16.* responsionem non procedere, si ex coniecturis constet de contraria voluntate Testatoris; tota enim hæc materia est coniecturalis *Bart.* & Doctores in *l.Lucius la 1. ff.de leg. 2.Rota apud Farinac.decis.499.num.5.part.2.recent.*

Concedo quidem quòd, cùm Monialium dos tradi non debeat monasterio ante professionem, sed deponi interim debeat apud personam idoneam: iuxtà superiùs dicta in præsenti casu legatum suspendetur vsque ad professionem puellæ legatariæ. Quòd tamen non procedit quoad habitum religiosum, & alia cubiculi mobilia ministrari solita Monialibus succedentia loco dotis, quæ vtique non suspenduntur modo dicto, sed iuxtà locorum consuetudinem dantur initio nouitiatus.

Addo quòd si puella in casu hic proposito velit manere in sæculo, frui poterit legato ipsi relicto, non tamen de eo disponere, nisi in morte: & hoc ob doctrinam superiùs datam ex *Molina*, & aliis, si verò ingrediatur monasterium recipiens dotem, & ipsa aliunde sit prouisa de dote, ea nihilominus legatum hoc acquiret; cùm iam ipsi acquisitum sit ius, ad quod tunc erat habilis, & alias non apparet, cur eo priuari debeat.

Puto item legatum relictum pro monachandis fœminis corruptis posse applicari, si desint tales Fœminę, in maritandam puella, cuius pudicitia sit periclitatura; si in hoc Episcopi cōsensus interueniat. Moueor, quod iuxtà *Genuensem, Vasq.Graffiam Comi-*

Comitolum Pennam Fernandez Armillam Tabienam, & alios relatos à *Diana part.2.tr.17. resolut.26.* potest Episcopus, etsi non adsit impedimentum iuris, aut facti; commutare legatum in æquale, aut melius, maximè de consensu hæredum; cum in hoc non constringatur voluntas testatorum, sed potius explicetur, seruando non explicitam, ac formalem, sed virtualem, & interpretatiuam dispositionem testatoris. *Quod si Concilium sess.22.c.6. de. reformat.* in talibus commutationibus petit iustam, & necessariam causam, non ideo petit copulatiuè quod causa sit iusta, ac necessaria, sed disiunctiuè, ita vt particula, &, habeat vim disiungendi, & sumatur pro particula *vel*, vt in *lib. 2.Physic.text. 3.* dicitur naturam esse principium mouendi, & quiescendi, sumpta particula, &, pro *vel*: quare cum verba Concilii accipi debeant disiunctiuè, potest Episcopus commutare legata vel ex causa necessaria, vel ex iusta; vt aduertit *Comitolus in resp. mor. lib.7.quæst.9.num.2.* & cum eo Diana loco citato.

Quod si Testator certæ puellę (v.g. Mariæ) leget, vt fieret Monialis, & ea priusquam fieret Monialis, mortua est: hoc legatum, si fuit relictum contemplatione personæ, & non piæ causæ (quod colligi debet ex concurrentibus coniecturis, vt si puella diu seruierat) fit caducum, & pertinet ad hæredem: si verò Testator respexit ad animam, & ad piam causam (quod in dubio præsumitur) legatum debet conuerti in alium vsum pium. Ita *Sanchez l.4 cons.cap.2.dist.5.nu.7.* ex *Abb. Anan. Anchar. Bart. & Mantica* in simili: Ducor, quod in posteriori casu Testator principaliter voluit consulere animæ suę, expendendo legatum in opus pium, & secundario in illud, quod signauit; adeoque si nequit expendi in illo, debet expendi in alio; vt habetur expresse *cap.nos de testament.l. legatum ff.de vsufructu legato*, & in *Tridentino sess. 25. cap. 8. de reformat.* in priori vero casu Testator principaliter intendit fauere puellæ; ideoque ea mortua, cessat finis legati, & consequenter corruit ipsum legatum, iuxta *l.final.ff.de adult.l.si maritus §.scripsit.C.de præscript. long.temporis l. fin.ff. de iure patron.l.adigere §.quamuis Tiraquel.tract.cessante causa, & de iure primogenit.quæst.40.n. 770. Anchar. cons.47.n.4.*

QVAERES XXVIII. An Moniales Ordinum mendicantium veniant sub dispositionibus fauorabilibus loquentibus in specie de mendicantibus.

43 Resp. *Barbosa l.1.iur.eccl.c.41.nu.217.* quòd, licèt aliqui

DD.ab ipso relati partem affirmantem sustinere videantur: pars tamen negans videtur verior: probaturque, quia aliàs dictæ Moniales non adeo sollicitè curarent admitti ad participationem priuilegiorum Mendicantium, sicut curarunt Moniales S. Claræ, teste *Rodriq.tom.1.q 55.art.1. & 13.*

Quòd si hìc obiter quæras, an Moniales Tertiarię fruantur priuilegiis Ordinis, sub cuius tertiæ regulæ habitu incedunt; si seorsim habitent in propriis domibus consanguineorum suorum, aut affinium.

50 Resp. Frui, si vitam virginalem, aut cœlibem simpliciter traducant sub expresso voto, tertię regulæ habitum deferendo; sic enim cauetur in Constitutione Concilii Lateranensis sub Leo X. *sess.21.* vt inter alios aduertit *Barbosa in collect.v.tertiariæ*, addens ex declaratione S. Congr. 20. Dec. 1616. spectare ad Ordinarium loci indicare, num in eiusmodi Tertiariis, concurrant dictæ qualitates, necne.

CAPVT X.

De Gubernatione Monialium.

CVm gubernatio Monialium, de qua acturi sumus in isto capite, considerari possit tam in ordine ad potestatem iurisdictionis, quam in illas habent Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Ordinis, prout ex alterutri illorum immediatè subiiciuntur; tum in ordine ad potestatem ciuilem, seu politicam, per quam subduntur propriæ Abbatisse, seu Priorissæ: tum in ordine ad potestatem fori pœnitentialis, per quam subsunt Sacerdoti ipsis deputato in Confessarium, siue ordinarium, siue extraordinarium: ad maiorem distinctionem præsens caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. agemus de gubernatione Monialium, quò ad Ordinarium loci, seu Prælatum regularem Ordinis respectiuè: in 2. quò ad Abbatissam: in 3. quo ad Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium. Quæ autem dicentur in hoc cap. erunt non parum vtilia: cum regimen Monialium sit difficillimum: vt proinde *Ioannes Mantellus* tractatum de regimine Monialium à se aditum hoc titulo pruden-

ter

ter inscripserit: *Ars artium, siue de Regimine Monialium*: in hoc fortè alludens ad id, quod habet *S. Gregorius Nazianzenus orat.* 1. quod scilicet ars quædam artium, & scientia scientiarum esse videtur hominem regere, animal omnium maximè varium, & multiplex. Vnde idem *S. Gregorius* cum ad regimen animarum abriperetur, suspirans *orat. cit.* dicit Hęc *medullas etiam meas eliquant, & carnes conficiunt, nec me audacem esse sinunt, ac sublata facie incedere: hæc animum meum deijciunt & mentem contrahunt, & linguæ vinculum iniiciunt, faciũtq; vt nõ de præfectura nec de corrigendis aut gubernandis aliis cogitem (id, quod exuberantis facultatis est) sed quomodo ipse venientem iram effugere atque à vitii rubigine nõn nihil me ipsum abstrahere primum queam; purgarique prius, deinde purgare, sapientia instrui, atque ita demum instruere, lux fieri, & alios illuminare, ad Deum appropinquare, & alios adducere, sanctificari, & postea sanctificare, cum manibus ducere, cum prudentia consilium dare.*

SECTIO I.

De Gubernatione Monialium quò ad Ordinarium loci, aut Prælatum regularem Ordinis.

QVoniam in aliquibus Moniales omnes tam exemptæ, quam non exemptæ, subiacent iurisdictioni Ordinarij: in alijs verò non omnes ei subiiciuntur, sed solùm non exemptæ, exemptis quò ad illa manentibus sub potestate proprij Prælati regularis: hinc loquuturi in pręsenti sectione de potestate Ordinarij, & Prælati regularis in Moniales respectiuè sibi subditas, sectionem diuidemus in 3. subsectiones; in quarum 1. ostendemus, quænam sint ea in quibus Moniales tam exemptæ quam non exemptę subduntur potestati Ordinarij loci; in 2. proponemus ea in quibus Moniales subiiciuntur, siue Ordinario loci, siue Prælato regulari Ordinis, prout sunt vel exemptæ, vel non exemptæ: in 3. differemus de actu Visitationis, qui est inter actus potissimos præfatæ potestatis, & respectu diuersorum competit tam Ordinario, quàm Prælato regulari iuxtà diuersam rationem subiectionis, quam Moniales respectiuè retinent erga illos.

SVB-

SVBSECTIO I.

De Potestate Ordinarij in omnes Moniales, siue exemptas siue non exemptas.

1 *Moniales omnes iure communi subsunt Ordinario.*
2 *Ex priuilegio tamen aliquæ ab eo exemptæ, sed non omnes.*
3 *In tali exemptione adest magna varietas pro varietate Monialium.*
4 *In quibus subsunt Ordinario, subsunt, & eius Vicario generali, immò, & Capitulo, Sede vacante.*
5 *Idque etiam quò ad potestatem competentem Ordinario, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod procedit etiam quò ad Capitulum, Sede vacante.*
7 *Moniales exemptæ Ordinario se subijciunt de licentia sui Prælati in fauorabilibus.*
8 *Regulares iuxta aliquos non possunt subijcere Ordinario suas Moniales.*
9 *Moniales melius reguntur iuxta Portellum per Prælatos regulares.*
10 *Controuerti potest, an expediat bono Regularium, quòd curam gerant Monialium.*
11 *Moniales, etiam exemptæ, subsunt Ordinario quò ad nouitiarum receptionem.*
12 *Item quò ad emissionem professionis.*
13 *Item quò ad Confessariorum approbationem.*
14 *Item quò ad obseruantiam festorum, censurarum, ac interdictorum.*
15 *Item quò ad clausuram.*
16 *Possunt ab eo prohiberi, ne ostio Conuentus aperto alloquantur laicos; si cura clausuræ ei dicatur commissa, etiam quò ad formale.*
17 *Secùs, si cura clausuræ dicatur ei commissa solùm quò ad materiale.*
18 *Data priori suppositione potest Ordinarius sub censuris vetare accessum ad Moniales exemptas.*
19 *Ex decreto Gregorij XV. Ordinarius punit quoscunque de-*

lin-

linquentes circa Monialium clausuram.

20 De licentia Ordinarij; Regulares interdum accedunt ad Moniales: sed liberius ad fœminas sæculares cum Monialibus degentes: idque ex decreto Vrbani VIII. vi cuius Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam à Prælato regulari, si Monialis sit exempta: est autem nulla, si in eius vsu non seruentur substantialia præscripta in decreto: iuuat pro alia die, si die destinata deseruire nequeat: illicitè concessa nō tenet: vi illius accedens ad vnam Monialiā non agit cum alijs accedentibus, regulariter loquendo: ea extenditur ad socium, ita vt is posset etiam ipse agere cum Moniali, quæ inuisitur: accedentes in habitu incognito alias seruant seruanda.

21 Sine eius licentia non possunt Moniales conueniri, ac visitari.

22 Illæ subsunt Ordinario quò ad obseruantiam clausuræ, etsi sint exemptæ.

23 Immò etsi sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ.

24 Visitat Ordinarius exercentes parochiam annexam conuentibus Monialium.

25 Si impediatur à Monialium visitatione, vim vi repellit.

26 Punit Moniales exemptas delinquentes circa clausuram, & spiritualia.

27 Non item in alijs casibus: etsi posset punire Monialem delinquentem extra monasterium.

28 Potest punire Monialem delinquentem scandalosè extra clausuram, licèt alias degeret in Conuentu.

29 Moniales subsunt Ordinario quò ad electionem Abbatissæ, etsi sint exemptæ.

30 Item ei subsunt quò ad bonorum temporalium administrationē ex Bulla Gregorij XV. quæ tamen non comprehendit Monialium Prælatos earum bona interdum administrantes: hæ rationes non reddendæ sponte, ad eas vocandi etiam Prælati regulares, quibus seorsim reddi debent; etsi redditæ sint Episcopo coram illis etsi hi non possint cogi, vt redditioni præfatæ interueniant.

31 Item quò ad monasteriorum constructionem: idque ex decreto Sacræ Congregationis: vi cuius tamen non requiritur consensus Abbatissæ aliorum conuentuum, vt nouum

uum monasterium Monialium fiat.

32 *Item & subsunt quo ad exeundum è clausura, & quò ad recipiendum intra illam.*

33 *Concionaturi Monialibus, seclusa consuetudine non petunt benedictionem ab Ordinario, sicut nec licentiam celebrandi in Ecclesia Monialium exemptarum.*

QVAERES I. An, & qualiter Moniales de iure communi subijciantur potestati Ordinariorum.

1 Resp. Quod, cùm omnes personæ religiosæ, seclusis peculiaribus priuilegijs, de iure communi debeant esse sub cura, ac potestate Episcopi, in cuius territorio degunt, iuxtà *c. contra morem d.* 100. vbi dicitur omnes Ecclesias, & loca sacra in vnaquaque diœcesi constituta, esse Episcopo talis diœcesis subiecta: quo modo *Suarez to. 4. de relig. tract. l. 2. c. 1. n.* 11. dicit exemptionem Religiosorum ab Episcoporum iurisdictione non solum non esse de iure diuino, sed potiùs esse quandam quasi dispensationem ipsius iuris diuini, quod de se erat indifferens; eadem ratione dicendum est etiam Moniales iure communi esse subiectas Ordinarijs, quippè quæ nec habent vllum indultum speciale, vi cuius dicantur exemptę à potestate Episcopi; & alioqui vt religiosę non gaudent priuilegio exemptionis, cùm potius tanquam accessoriæ religionibus virorum debeant esse subiectæ Ordinarijs; sicut sunt & viri religiosi, accessorio sequente naturam principalis.

2 Dixi *seclusis peculiaribus priuilegiis*; cùm enim modò viri religiosi ferè omnes communiter indultis pontificijs eximantur ab Ordinariorum iurisdictione; & aliàs Moniales fruantur omnibus priuilegijs sui Ordinis (quorum ipsæ sunt capaces) etiam ipsę censeri debent exemptę à dicta iurisdictione, nisi aliunde iterum ex legitima potestate ijs subijciantur, siue in totum (quo pacto in præsentia plura Monialium monasteria subijciuntur Episcopo diœcesano in omnibus, & per omnia) siue ex parte; sicut de facto Moniales subiectę Sedi Apostolicæ vigore *Concilij Trid. sess. 25. de reg. c. 5.* subijciuntur Ordinario loci quò ad obseruantiam clausuræ, immò, & omnes aliæ modo superiùs explicato; necnon quo ad plures alios casus infrà proponendos.

QVAERES II. Quæ Moniales de facto subijciantur Ordinario loci, & quæ sint exemptæ ab illius iurisdictione.

3 Resp. Quòd, cùm iuxtà dicta *cap. præced. q. 5.* huiusmodi quæstio

stio sit facti, & de facto iurisconsultus non respondeat *l. eum quem* §. 7. *ff. de Iudic.* ideo eius resolutio peti debet necessariò ex tenore priuilegiorum vniuscuiusque monasterij, iuxtà *cap. porro de priuil.* quippe aliqua Monialium monasteria sunt immediatè subiecta Sedi Apostolicæ (quod tamen est rarum, cùm rarò expediat) alia subsunt gubernationi Prelatorũ regularium sui Ordinis: alia denique plenè subiacent Ordinariorum iurisdictioni, & quò ad personas, & quò ad bona temporalia. Notat autem *Suar. sup. tra. 9. l. 1. c. 12. n. 6.* quòd quando Papa monasterium aliquod Monialium subiicit soli Sedi Apostolicæ (quod vtique potest facere, cùm pendeat ex ipsius voluntate, ac priuilegijs) tunc necesse est, vt alicui vices suas committat, qui in rebus necessarijs exerceat iurisdictionem circa Moniales, maximè in foro interiori, vtpotè magis necessario; quare in *Concil. Trident. sup. c. 9.* hæc habentur; *Monasteria Sanctimonialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum* S. Petri, *vel S. Io. vel aliàs quomodocunque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque*; intellige gubernatione spirituali, non temporali: sic enim declarauit Sacra Congregatio, teste *Tamb. D. 17. de iur. Abbatiss. q. 3. num. 5. & Barbosa l. 2. de iure eccl. c. 12. num. 58.*

QVAERES III. An Moniales in ijs, in quibus subiiciuntur Ordinario loci, subiiciantur etiam eius Vicario generali, immò, & Capitulo, sede vacante.

4 Resp. Subijci, & Vicario generali, vtpotè constituenti vnum ac idem tribunal cum suo Episcopo; & Capitulo, sede vacante, tanquam succedenti in ea omnia, quæ concernunt iurisdictionem Episcopalem, inter quæ sine dubio est etiam potestas in Moniales subiectas: colligitur ex *Barbosa alleg. 102. de offic. Ep. n. 28.* & est communis Doctorum.

Difficultas maior est, an Vicarius generalis possit exercere in Moniales iurisdictionem competentem Ordinario tanquam Sedi Apostolicæ delegato.

5 Resp. Posse; & probatur tum quia delegatus Principis potest subdelegare; sicque de eo non procedit, quòd delegatus nequit subdelegare; tum quia iurisdictio ex Principis priuilegio competens non personæ, sed perpetuò dignitati, aut officio, non est delegata, sed ordinaria; potestas autem ordinaria vtique potest delegari, desumitur ex *Sanch. l. 2. de matr. D. 40. num. 14.* vbi

vbi latè, alijs pluribus citatis, hanc quæstionem prosequitur.

6 Illud etiam hìc placet addere, quòd, cùm Capitulum, Sede vacante, possit illa omnia exercere, quæ iure communi pertinent ad ordinariam iurisdictionem Episcopi, exceptis nonnullis in iure specialiter prohibitis, sicut fatentur Doctores ex *cap. cùm olim de maior. & obed.* & ex alia parte iurisdictio in perpetuum commissa muneri Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ non in bonum Episcopi, sed subditorum, in quos ea exerceri debet, tanquam ex officio, non sit delegata, sed potiùs ordinaria; ea consequenter transit in Capitulum: sicque Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in Moniales ea omnia, quæ præstare posset Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus.

QVAERES IV. An Moniales exemptæ ab Ordinarij iurisdictione possint ei se subijcere, saltem de consensu suorum Superiorum.

7 Resp. Probabile esse, quod possint, si id cedat in bonum ipsarum; sicut re vera potest cedere in non paucis casibus; ita *Sanchez l.4. mor. cap. 39. num. 32* alijs citatis; & probatur tum quia quod ob gratiam alicuius conceditur non est in eius dispendium retorquendum, *reg. 61. in 6.* sicque cùm exemptio religiosorum inducta sit in fauorem religionis (vt scilicet religiosi Deo quietius famulentur in iis, quæ quietem, ac fauorem religionis concernunt) non debent esse religiosi deterioris conditionis, quam alij de diœcesi, non exempti: tum quia volenti, & consentienti non fit iniuria; in casu autem, quo necessaria sit, aut admodum vtilis cessio exemptionis, per epicheiam censetur tota religio consentire. Quæ rationes intentum probare videntur tam de renuntiatione exemptionis absolutè facta (vt si aliqua religio subiiciat Ordinarijs locorum Moniales sibi immediatè subditas censens prudenter id expedire ad bonum Ordinis) quàm de renunciatione solùm facta pro aliquo casu particulari; v. g. ad obtinendam aliquam absolutionem, aut dispensationem.

8 Oppositum tamen sentit, aliis relatis *Tamb. sup. q.4. nu.2.* dicens probabilius esse, quòd non possint Regulares dimittere Moniales neque Moniales se subiicere Ordinario: cùm, dato priuilegio exemptionis, Papa se constituat veluti immediatum Superiorem religiosorum exemptorum, sicque non possit absque eius præiudicio cedi dicto priuilegio: sicut nec potest Clericus vnius diœ-

diœcesis se subijcere Ordinario alterius diœcesis sine licentia proprii Episcopi, eius iurisdictionem protogando, vt satis clarè habetur in *c. significasti de foro compet.*

QVAERES V. An expediat bono spirituali Monialium, vt potiùs regantur per Ordinarium loci, quàm per Prælatos Ordinis, vel è contra,

9 Resp. *Portel. p. 2. resp. mor: casu 13. n. 2.* non expedire, sed interdum melius esse, vt regantur à Prælatis regularibus Ordinis: probat tum ex eo quòd Eugenius IV, Moniales S. Claræ ex primaria sua institutione subiectas gubernationi vnius Cardinalis, progressu temporis commisit regimini Fratrũ Minorũ, sentiens illas melius ab his gubernandas, quã à præfato Cardinale, idque cessurũ in maius bonũ spirituale ipsarũ, tũ quia Prælati regulares maiori studio, ac vigilantia insistent vtilitati spirituali Monialium, vtpotè agnoscentes illas tanquam membra sui Ordinis, sicque bonum illatum reputantes veluti proprium: quo modo Vrbanus IV. auctor secundæ regulæ S. Claræ in eius confirmatione dicit se earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinariè eas visitaret per ipsos Fratres Minores: idque ne aliàs ipsæ essent differentes in diuersis modis viuendi (quod tamen eueniret, si eæ regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati regulares, cùm sciant se, peracto regimine, subiiciendos esse rigidissimo syndicatui, cautiùs procedunt in gubernatione, studentque pro viribus quamoptimè satisfacere muneri suo, abdicatis à se quibuscunque alijs curis extraneis: quod haud potest ita benè præstari, aut sperari de Episcopis; quippe qui distinentur tot alijs occupationibus extraneis, & aliàs ex metu syndicatus excitari non possunt ad munus suum ritè explendum: hæc Portel. quàm probabiliter, viderit ipse, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certè posset hìc addi Moniales opera Confessariorum regularium cæteris paribus meliùs, ac vtiliùs posse dirigi ad religiosam perfectionem comparandam; quippe qui plerumque vacant acquisitioni illius, aut saltem indicare possunt media ad illam comparandam vtiliora; idque ratione status, quem profitentur.

10 An autem expediat bono spirituali ipsorum Religiosorum, quòd ipsi exerceant Monialium gubernationem iudicent, ij, qui tot annorum experientia discere potuerunt quid boni, malive in hoc insit. Certè Alex. IV. insigne beneficium se conferre

cre.

credidit Ordini Minorum, dum teste *Casarub, in comp. v. Moniales num.* 1. per bullam ei concessit, quòd eius Fratres non teneantur suscipere curam quarumcunque Monialium pretextu quarumcunque litterarum Apostolicarum, quæ de præsenti indulto plenam, & expressam mentionem non faciant; nisi Romanæ Ecclesiæ essent immediatè subiectæ. Sic enim S. P. N. Ignatius *par.6.constit.cap.3. num.5.* existimauit consultum fore religiosis Societatis, vt non susciperent curam animarum, neque mulierum religiosarum, vel aliarum quarumcunque vt ordinariè illarum confessiones audiant, vel ipsas regant. sic mihi constat viros religiosos graues, doctos, ac zelantes, quàm maximè optare à se abdicare curam quamcunque etiam Monialium proprij Ordinis, fortè censentes illam esse minùs expedientem bono spirituali religionis: sic denique Summi Pontifices ducti bono spirituali, siue ipsorum religiosorum, siue Monialium, siue vtrorumque plura Monialium cœnobia subtraxerunt administrationi Regularium, eaque commiserunt Ordinarijs locorum, & plura in dies identidem subtrahunt: quod non facerent, si putarent id ipsis Religiosis, ac Monialibus non esse expediens, vtile, immò & necessarium. Vt proinde non abs re futurum sit referre, quæ habet S. Bonauentura *de purit. conscientiæ cap.* 14. ex S. Augustino: *Sermo,* inquit, *breuis, & rigidus cum mulieribus est habendus: nec tamen quia sanctiores fuerint, ideò minùs cauendæ, quæ enim sanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & sub prætextu blandi sermonis immiscent se vitijs impijssimæ libidinis. Crede mihi, Episcopus sum, in Christo loquor, non mentior: cedros libani, idest contemplationis altissimæ homines, & gregum arietes, idest magnos Prælatos Ecclesiæ sub hac spe corruisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam, quam Hieronymi, & Ambrosii.* Hæc S. Bonauentura, quæ vtinam interdum ipsa experientia non confirmarentur; vsu ipso docente amicitiam, ac familiaritatem Monialium, quæ ex spiritu videtur incipere, tandem desinere in carnem, cum grauissimo dedecore status religiosi, iuxta illud Apostoli *Galat.3. Sic stulti estis, vt, cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemini.* Quo circa S. Franciscus, teste eodem S. Bonauentura suos studiosè monebat, vt cauerent à fœminis. *Quia,* inquit *colloquium cum fœmina extra confessionem, eamque breuem, inutile est, & periculosum:* quod confirmabat S. Xauerius his paucis verbis; *Maiori periculo, quam fructu aditur*

tur fœmina. Ad quod item facit quod Seraphicus Franciscus sæpè animo turbato dicere solebat, *Timeo, ne, dum Deus nobis abstulerit vxores, Diabolus nobis procurauerit Sorores*; vt refert *Vuadingus ad annum* 1229. *num.* 44. narrans quod, cum F. quidam Stephanus de licentia Visitatoris ad Moniales accessisset contra præceptum ipsius S. Francisci, & ab eo veniam peteret de hac culpa; S. Pater illum grauiter increpauit, iussitque mense Decembri suis indutum vestibus in frigidissimum amnem immergi dicens, *Extingue hac aqua scintillas, quas in te lenis, & mitis, sed periculosus ignis accendit: laua, & absterge his vndis secretas sordes, quæ te inscio, tibi fortè hæserunt*. Cuius rei ea est ratio, quod fœminæ, vt monet *S. Anthiocus Abbas hom.* 18. in ipso aditu primę conuersationis multa cum lenitate loquuntur, & prono in terram vultu continenter illacrimantur, reuerenter admodum habitum motumque corporis ementiuntur, suspiria attollunt amarulentiæ plena: de sanctimonia, aut castitate etiamnum interrogant, magna cum voluptate auscultant differentem, alter, atque alter mox congressus superiora illa sensim repellit, ac repudiat: audaciores dehinc factæ sermones texunt, qui præmolli quodam lenocinio demulceant, & quamuis ipsę nolint, ad turpitudinis affectionem inuitent.

QVAERES VI. Qualiter Moniales subijciantur Ordinario quò ad receptionem ipsarum Monialium.

11 Resp. Subijci tum quò ad taxationem dotis, eo modo, quo diximus *c.3.sect.2. quæst.3.* tum quò ad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic *cap.2. sect.1.qu.4.* tum etiam quò ad definiendum ipsum numerum Monialium recipiendarum iuxta dicta ibi *q.6.*

QVAERES VII. In quibus subijciantur Moniales Ordinario loci quò ad emittendam professionem religiosam.

12 Resp. Subijci quò ad explorationem voluntatis ante professionis emissionem præmittendam, vti docuimus *sup. c.3. sect. 1. qu.2.* & quò ad bonorum renunciationem iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.25. de regul. c.16.* à nobis relatum, ac explicatum *sup.c.2. sect.3.* per totam.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis plures DD. apud *Sanch. l.7. mor. cap.3. num.91.* dicant in bona nouitij decedentis absque renunciatione, aut testamento succedere monasterium, exclusis hæredib. ab intestato: oppositum tamen omninò sustinendum putat *Castr. Palaus trac.16. D.1. p.16. nu.1.* aliis plu-

ribus citatis; & probat, quia nouitius non est religiosus cum effectu, nec bona sua monasterio dicauit per ingressum; sicque nulla adest ratio, ob quam monasterium ei succedat ab intestato, qua de re *Sanch. loco citato, & Suar. t. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 9.*

QVAERES VIII. Quo iure Moniales subijciantur Ordinario loci quò ad approbationem Confessarij tam Ordinarij, quam extraordinarij.

13 Resp. Subijci ex Constitutione Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*; & quidem eo modo, quo dicemus infra *sect.* 3. de hoc ex professo agentes.

QVAERES IX. Quo iure Moniales subijciantur proprio Ordinario quò ad obseruantiam festorum ab ipso legitime institutorum; necnon censurarum, atque interdictorum, quæ forte ab eo ferantur.

14 Resp. Subijci ex decreto *Concilii Trident. sess. 25. de regul. cap. 12.* à nobis adducto *supra cap. 6. qu. 13.* quod sine dubio afficit etiam Moniales exemptas.

QVAERES X. In quibus subiiciantur Moniales Ordinario quò ad clausuram, etsi aliàs sint exemptæ.

15 Resp. Subijci quò ad custodiam quidem clausuræ monasterij eo modo, quo diximus *cap. 5. sect. 1. qu. 5.* quò ad egrediendum verò ex ipsa clausura in casibus permissis ea ratione, qua explicauimus citato *cap. 5. sect. 2. qu. 9.* non item quò ad recipiendas intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs, aut aliàs concessis; vt constat ex dictis allegato *cap. 5. sect. 3. qu. 32.* etsi vsus multis in locis sit in contrarium, Ordinario loci tale ius sibi vsurpante, etiam quò ad Moniales exemptas; & quidem scientibus, & non dissentientib. Prælatis regularibus; quorum aliàs interest dare facultatem admittendi intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius possit prohibere Monialibus, etiam exemptis sub pœna excommunicationis, ne accedant ex prauo fine ad loquendum cum personis extraneis ad ipsas accurrentibus, eoque exterius manifestato, vel ne diutius loquantur cum dictis personis, ostio monasterij aperto, aut ad fenestellas carentes cratibus.

16 Resp. Videri posse, si demus custodiam clausuræ Monialium fuisse commissam à Concilio Trident. Ordinarijs locorum non solùm quò ad materiale ipsius, sed etiam quò ad formale; vti declarauimus *suprà cap. 5. sect. 1. qu. 6.* moueor, quòd dictum

ctum *Concilium sess.25.de regul.cap.5.* præcipiens Ordinarijs, vt in omnibus Monialium monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari *maximè procurent*; hæc addit: *Inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis*; quod est concedere Ordinarijs, vt clausuræ obseruantiam procurare possint, etiam per censuras Ecclesiasticas, & quidem etiam in monasterijs Monialium exemptarum tanquam Sedis Apostolicæ delegati; vnde fit, vt in tali casu præfatis Monialibus non prosit priuilegium exemptionis, quippe quod solùm operatur, vt Ordinarij non possint potestate ordinaria procedere contra dictas Moniales per censuras ecclesiasticas; quod non euenit in præsenti casu.

17 Dixi sub initium responsionis, *si demus custodiam clausuræ fuisse commissam*, *&c.* si enim dicatur eam fuisse Ordinario commissam solùm quò ad materiale (vt loco superiùs citato explicauimus) tunc vtique non posset Ordinarius censuras ecclesiasticas ferre in casib. propositis contra Moniales exemptas; cùm nullus à non suo iudice ligari possit, aut solui, *cap. cùm inferior de maiorit. & obed.* maximè attento priuilegio, quod habent Regulares, saltem per viam communicationis priuilegiorum, & per consequens etiam Moniales, ne possint excommunicari ab Episcopo; cuius priuilegii meminit Sacra Congregatio in quadam declaratione facta 9. April. 1583. quam adducit *Quaranta v. monasteria Monialium*, his verbis: *Regulares adeuntes monasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in pænam excommunicationis, quam Episcopus suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non possent excommunicari & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna*; priuilegium autem ipsum refertur in *Comp. mendicantium v. exemptio num. 9. 23. & 24.*

18 Quòd si demus Moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario in materia concernente clausuram formaliter sumptam modo supra dicto; à fortiori poterit Ordinarius ferre censuras contra indebitè accedentes ad monasteria dictarum Monialium exemptarum: cùm sic ille operetur tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, sicque eius potestati obstare

non possit fauor exemptionis competens præfatis monasteriis: quod non procederet, si Ordinarius operaretur ex sua potestate ordinaria; cùm paria sint locum esse extra diœcesim, ac esse exemptum, & alioqui extra territorium ius dicenti non pareatur impunè; sed de hoc alibi: interim qui vult consulat *Tamb sup. D.25 qu.7.*

19 Accedit, quòd vi Constitut. Gregorii XV. èditæ 5. Febr. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, possunt Ordinarii quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quascunque personas, tam regulares, quàm sæculares, quæ fortè delinquant circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum: & hoc tanquam ad id Sedis Apostolicæ delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa personas*, intelligi solum delictum contra castitatem: quippe quod potest frequentiùs intendi ab iis, qui accedunt ad monasteria Monialium, ideoque opus erat, vt efficaciori aliquo remedio caueretur; proportionaliter vt diximus in *tract.de prohibit.c.2. qu. 14.* probabile esse violationem clausuræ Monialium ob malum finem specialiter reseruatam à Clemente VIII. in suo illo decreto derogatorio, intelligi tantùm de malo fine contra castitatem. ita docti viri consulti, & satis probabiliter; maximè attenta doctrina generali, quòd, vbi agitur de pœnis, stricta facienda est interpretatio; & quòd in legum interpretatione potiùs sequenda est mens legislatoris, quàm verba: sicut pluribus iuribus citatis ostendit *Laym.l 1.tract.4.c.18.num.3.*

20 Illud etiam hìc placet meminisse, sacram Cardinalium Congregationem de mandato Vrbani VIII. die 20. Nou. 1623. concessisse Ordinariis locorum, vt, quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per 4. vices ad summum quolibet anno cuicunque Regulari, vt Moniales sibi in primo, & secundo tantùm consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit: id verò non aliter, quàm seruata ad vnguem forma inferiùs scripta, &c. qua de re latè *in nostra tract.de prohibit c.6.per totum.*

Cæterùm pro intelligentia decreti Sacræ Congreg. iussu Vrban. VIII. editi, & paulò ante allegati aliqua breuiter aduertenda sunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, vt possint adire Moniales modo dicto consanguineas; sed solùm posse, si attentis præsentibus circum-

cumstantiis indicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus sibi* (idest Ordinario) *visum fuerit in Domino expedire*.

Aduerto 2. quod si Monialis inuisenda à Regulari sit exempta, licentia peti debet tam ab Ordinario, quàm à Prælato regulari Monialis; nam in relato decreto dicitur, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere*; etsi euenire possit alicubi inductam esse consuetudinem petendi dictam licentiam solùm ab Ordinario.

Aduerto 3. quòd si præfata licentia detur, non seruatis omnibus iis, quę pręscribuntur in decreto, de rigore iuris censeri debet inualida: cùm in decreto dicatur; *Si locorum Ordinarii per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam sup. dicta forma, licentias concesserint; Regulares pænis sup. dicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eò ipsò se nouerint addictos*; & præterea addatur in eodem decreto Ordinarios non posse dare talem licentiam aliter, quàm seruata ad vnguem forma infrà scripta: Concedo tamen quòd, cùm in eo decreto extent aliquæ conditiones leuioris momenti (qualis est, quod præscribatur certa hora accedendi ad monasterium: quod assistant Moniales auscultatrices, quòd Confessarius Monialium intersit, & assistat) quas constat experientia non vbique obseruari: consequenter, si qua talium conditionum ommittatur, non ideò irrita debet censeri licentia; idque ob doctrinam, quam tradit ex *Decio, ac Felino Naldus v. actus num.33*. actum scilicèt non vitiari ex omissione formæ, si forma sit modici momenti, prætorquamquòd non est nouum legem aliquam acceptari secundùm vnam partem, & non secundùm aliam, vt eruditè ostendit *Baldell.l.5.D.18.nu.25*. Consentit ex parte *Sanctorus in cap.11.Const min.stat.7.q.1*.dicens in specie, quod spectat ad dies exceptos, se nescire, an peccarent mortaliter Religiosi, qui aliquo die Quadragesimę, aut ieiunij loquerentur cum Monialibus, addensque non esse dicendum verba illa superiùs adducta. *Si locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, &c.* obligare Ordinarios sub mortali: idque ex intentione Papæ, quæ sufficienter colligatur; tum quia in Breui nulla Ordinariis pœna imponitur, ex qua arguatur grauitas culpę: tum ex eo quod conditiones positę sub illis verbis non sint ita graues, vt culpam mortalem importent cum alioqui mortalia peccata multiplicari non de-

debeant sine graui causa, ac vrgenti fundamento, sic *Sanctorus* docens *q.7.* Regularem sine licentia, posse loqui cum matre, aut filia Moniali; cum sit casus exceptus, nullam suspicionem admittens; ideoque de eo in Breui supra allegato non fiat mentio, vtpote relicto naturę iuribus: *sed tu cogita.* inquit *Diana p.8. tr.7 res.60.* relata eiusmodi doctrina *Sanctorij.*

Nobiscum sentit & *P. Diana p.9. tr.7. resol.34.* me citato, probatque maximè ex eo quod decretum Vrbani VIII. de quo hic, quò ad præfatas circumstantias non fuit vsu receptum; idque ei testati sunt viri fide digni in Archiepiscopatu Panormitano, ac Neapolitano quò ad temporis limitationem, & assistentiam Confessarii.

Quod autem dixi *tr.6 c.6. n.38* Bordonum docere Episcopos posse in præsentia dare Regularibus licentiã accedendi ad Moniales in die Mercurii 4. temporum (quod item docet *Lezana v. Moniales num.23.*) reiicit *Diana par.9. tr.7. resol.35.* ex eo quod, licet 4. Tempora in ordine ad rubricas differant à Vigiliis, in ordine tamen ad finem intentum à Papa prohibente, ne in Vigiliis Regulares accedant ad Moniales, non differunt, cum in 4. temporibus militet finis quo ad hoc intentus respectu Vigiliarum; qui est vt Moniales in diebus ieiunii non distrahantur ab oratione; vnde hic procedit regula Iuristarum, vbi est eadem ratio, est eadem iuris dispositio *l. illud ff. ad leg. Aquil.* & quod ratio legis magis, quam verba spectari debet *l. scire §. aliud ff. de excusat. tutor.*

Aduerto 4. quòd si contingat religiosum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non posse accedere die statuta; aliqui viri docti putant non esse improbabile illum vi dictæ licentię posse accedere alia die, si parum temporis intercedat, nullum subsit periculum scandali, & dies, qua acceditur, alias non sit vetita: probantque ex eo quòd Superior in tali casu quò ad mutationem diei non censetur inuitus; cùm statim fieri censeatur, quod fit paulò post, & parùm distans nihil distare videatur: vel certè, si est inuitus, est solùm inuitus quò ad modum; quod non sufficit, vt vtens licentia dicatur peccare mor. quo modo DD. apud *Lessium l.2. c.12. num.49.* dicunt non peccare mor. illum, qui occultè accipit aliquid ab eo, qui est inuitus solum quò ad modum, sic illi; quàm probabiliter, viderint ipsi.

Aduerto 5. quòd si religiosus accedat ad Moniales cùm licentia

gentia ab Ordinario iniquè obtenta, eò quod is illam debuisset denegare, non est tutus in conscientia: si quidem vbi requiritur licentia, intelligitur legitima, idest iustè, ac rationabiliter concessa; cùm idem sit non esse, vel esse minùs competens, vt notat *Nald. ex Butrio v. licentia num.* 1. & verbum *licentia* importet voluntatem, non liberam, sed prudentiæ arbitrio consonam, adeoque facere aliquid cum licentia inualida idem sit ac facere sine vlla licentia: constat autem licentiam datam à non potente dare siue absolutè, siue in tali casu, esse nullam.

Aduerto 6. non esse tutum in conscientia religiosum, qui habens licentiam accedendi ad vnam Monialem loquitur cum alia, & ratio est, quod licentia non operatur vltrà intentionem concedentis sufficienter expressam; licentia autem accedendi ad Moniales, ex intentione concedentis extenditur solùm ad consanguineas in primo, & secundo gradu; vt constat ex decreto sup. relato: intellige, nisi paruitas materiæ excuset (vt si vrbanitatis causâ aliquam aliam Monialem salutet, aut paucis alioquatur: quod si vsus est in contrarium, omninò videtur extirpandus, cùm sit abusus, & corruptela.

Aduerto 7. religiosum, qui associat alium religiosum cum debitâ licentia accedentem ad aliquam Monialem, posse, & ipsum loqui cum illa: idque ob regulam connexorum. ita *Peyrin.tom.3.priuil.c.6.num.1.ex Rodriq.& Riccio*: cum quibus sentit *Tamburinus D. 26. de iure Abb.q.3.num.2.* & *Lezana v.Moniales num.* 23. à quibus dissentit me citato *Diana p.9. tr.7.res.33.* & *Pasqual p.2,q.158.num.2* probans licentiam alloquendi Moniales non extendi ad Regularem Socium, tum quia, vt Religiosus obtineat licentiam loquendi cum Monialibus, requiritur iusta causa *cap.periculoso de statu Monach.* talis autem causa non est associatio vt sic: tum quia quod dicitur de connexis esse idem iudicium, verificatur solùm, quando ea sunt inseparabilia, non item quando vnum stare potest sine alio (quo casu non sumus in connexis, sed in separatis *Couar. qu. pract c.34. Craueta cons.232.num.1.*) Regularis autem, & Socius in locutione cum Monialibus non sunt connexi; cum habens licentiam loquendi possit æque benè loqui absque eo quod Socius loquatur. Quamquam hæc argumenta non tollant probabilitatem nostræ opinionis: cum dicere possimus associationem vrbano, ac morali modo factam in præsenti casu habere rationem iustæ causæ: & locutionem concessam Regulari ad al-

loquendam Monialem, si vrbano modo sumatur, non esse separabilem à collocutione Socii.

Aduerto 8. quod, si contingat Religiosum habere necessitatem accedendi ad aliquam Monialem in loco, vbi ille ex iusta causa incedit incognitus, mutato habitu (quod interdum potest euenire, & de facto euenit) potest talis religiosus vi præsentis concessionis Vrbani Octaui, inuisere præfatam Monialem de licentia Ordinarii illius loci; seruatis tamen omnibus conditionibus præscriptis in dicto decreto; æque ac si accederet in proprio habitu: ipse enim vere est religiosus licèt incognitus, adeòque subiacet oneribus religiosorum. Limita, nisi hinc exponeret se periculo, vt agnosceretur cum graui suo incommodo: in quo casu posset dissimulare statum religiosum, & se gerere in ea visitatione vt sæcularis, qualis ex habitu creditur: lex enim humana non obligat cum tanto dispendio, vt patet; non ergò talis Religiosus poterit in casu proposito inuisere, etiam de licentia Ordinarii, Monialem, quæ non sit consanguinea in gradu permisso in præfato decreto, nec die ibi prohibita, nec libere alloquendo Moniales extraneas furtè accedentes, &c. Sic viri docti consulti.

Addo ex dictis *c.5.n.194.v.moneo*, per prohibitionem factam à Sacra Congregatione, ne Regulares absque expressa licentia eiusdem Sacræ Congregationis accedant ad monasteria quarumcunque Monialium, non tolli, quin sine licentia prędicta possit religiosus accedere ad dicta monasteria causa tractandi cum aliqua fœmina sæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano: idque ob rationem adductam *citato §. moneo.* quæ ratio facit hanc doctrinam probabilem (nisi obstet stylus Curiæ, aut consuetudo) sicque mihi constat interdum practicatum fuisse, de licentia tamen Ordinarii.

QVAERES XI. An Moniales subiaceant Ordinario quò ad hoc vt absque eius licentia conueniri non possint, ac visitari.

21 Resp. Subiacere, etiamsi aliàs sint exemptæ: si quidem talis sit consuetudo loci, vt absque licentia Ordinarij non adeantur monasteria Monialium, quantumuis exemptarum: sic quippe statuit Sacra Congregatio, teste *Tamburino sup. D.26 q.2.n.3.* nimirum hac in re seruandam esse vniuscuiusq; loci consuedinem, vt vidimus *c.5. sect. 5. qu.7. §. quòd si quæras*; quanquam extet alia declaratio eiusdem Sacræ Congregationis, quam refert *Barbosa in collect. v. Moniales alloqui, §. vlt*, his verbis. *Mo-*

nia-

niales Regularibus subiectas alloquendi licentia concedenda est ab Episcopo, seu eius Vicario generali, & à Superiore regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt, coniunctim: ita vt idem Episcopus, seu eius Vicarius primo loco subscribat (sic variant huiusmodi declationes, ideoq; iuxta alibi dicta regulariter non habent vim legis vniuersalis vbique obligantis) intellige, nisi obstet contraria consuetudo, sicut benè notauit *Gauant. in manu. v. Monial. colloc. n. 2.*

Addit *Monachus p. 5. instruct. Monial. ex Barbosa in Collectan. v. Monialium clausura*, in licentiis, quæ post Ordinarij subscriptionem subscribuntur à Prælatis regularibus ad adeunda monasteria Monialium ipsis subiectarum, ex declaratione Sacræ Congregation. non posse quidquam addi, aut tolli per ipsos Prelatos regulares ex ijs, quæ in præfatis licentiis apposita sunt ab Ordinario ad accuratiorem clausuræ obseruantiam.

QVAERES XII. An, & qualiter Moniales subiaceant visitationi ac correctioni Ordinarii.

22 Resp. Subiacere quò ad obseruantiam clausuræ, etiamsi sint exemptę, ideoque eas posse quò ad clausuram visitari ab Episcopo, eiusue Vicario generali, quoties ipsis id videbitur expedire: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegat *Nald. v. Monialis n. 3.* addens eiusmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occultè de excessib. earundem Monialium: si quidem hoc est quid diuersum ab obseruantia clausuræ; cuius inquisitio, ac cura solùm committitur à *Concilio Trid sess. 25. de regul. c. 5.* à diuersis autem non fit illatio. Quin etiam notat *Nald. num. 4.* Moniales degentes in ciuitate, sed subiectas alteri Ordinario, visitari posse ab Episcopo illius diœcesis, in qua degunt; æque ac possunt visitari Moniales subiectæ Regularibus: istas verò posse visitari quò ad obseruantiam clausuræ per prefatum Ordinarium, etiam absque interuentu dictorum Regularium.

23 Quod verò spectat ad Moniales Sedi Apostolicæ immediatè subiectas notat *Tambur. sup D. 17. q 3. nu. 5.* quòd, licèt eæ sint exemptæ ab Ordinarii iurisdictione, possunt tamen ab eo visitari tanquam à delegato Sedis Apostolicæ, & quidem non solùm quò ad clausuram, sed etiam quò ad alia; æque ac possunt visitari Moniales immediatè subiectę ipsimet Ordinario; idque ex decreto *Concilij Trid. sess. 24. de regul. c. 9* relato hic *q. 2.*

24 Addit *Tambur. n. 3. ex Barbosa alleg. 74 de offic. Ep. n. 20.*

& aliis

& aliis, posse Episcopum visitare personas sæculares, siue regulares exercentes curam animarum personarum sæcularium annexam ipsarum Monialium monasteriis: in iis tamen solum, quæ spectant ad curam animarum: idque ex decreto *Concilij sup. c. 11.* quod etiam notant alii Doctores.

An autem Ordinarius possit vim inferre, ostia monasterii Monialium frangendo in casu, quo iuxta dicta habeat ius illas visitandi, & impediatur.

25 Resp. *Barbosa n. 21.* ex Innoc. Abb Fusco, Campan. ac Genuensi, quod sequitur *Tambur. num. 4.* Ordinarium posse in casu proposito vim inferre, & quidem etiam excommunicando impedientes, etiam non adhibitis solitis monitionibus; in ipso tamen actu violentiæ sibi illatæ, & consequenter titulo iustæ defensionis: id quippe non solùm tacitè censetur concessum Ordinariis à Papa supremo Monialium omnium Prælato, sed etiam est de iure naturæ; vi cuius potest quilibet seruare propria iura contra inuasorem, vt colligitur ex *cap. si verò alicuius, de sent. excommu. & cap. significasti 2. de homic.* seruatis tamen seruandis, de quibus optimè *Bonac. D. 2. de contr. q. vlt. sect. 1. p. 8. n. 1* quæ doctrina est vera, etiam in euentu, quo Ordinarius procedat tanquam Sedis Apostolicæ delegatus: quod in specie aduertit *Barbosa n. 23.*

QVAERES XIII. Vtrum possit Ordinarius coercere, ac punire Moniales, etiam exemptas delinquentes.

26 Resp. De facto punire in materia clausuræ; idque iuxta aliquos ex *Conc. Trid. sup. cap. 5.* talem potestatem quò ad hoc tribuente Episcopis per ea verba: *inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes*; & hoc (inquiunt illi) ne alias inanis prorsus, ac frustranea sit iurisdictio Ordinarii supra Moniales, etiam exemptas, quò ad clausuram: præterquam quod cui datur iurisdictio, ea quoque concessa videntur, sine quibus iurisdictio exerceri nequit; sicut in re non dissimili notauit *Sanch. l. 7. de matr. D. 33. n. 22. ex l. 2. ff. de iurisd. omn. iudic* sed de hoc *sup. c. 9. q. 5.* Immò dicit *Barbosa sup. alleg. 101. num. 4.* ex Nau. & Armendar. decisum fuisse, Episcopum in Moniales, alioqui exemptas, habere iurisdictionem, etiam in iis, quæ pertinent ad rerum spiritualium curam: sicque consequenter concedit huiusmodi Moniales posse puniri ab Ordinario, si delinquant in materia rerum spiritualium. Ad quod facit etiam declara-

clatatio Sacre Congregationis Concilij, facta sub 8. Aug. 1621. quam adducit idem *Barbosa in collect. v. Moniales alloqui, §. vlt.* his verbis: *Moniales exemptas alloquentes contra constitutionem Episcopi, possunt ab ipso puniri: non tamen ipsæ Moniales exemptæ.* Quæ declaratio (vt id obiter hic notem) videtur facere non parum probabilem doctrinam à nobis indicatam *sup. c.5. sect. 1. q.6.* nimirũ quòd cura custodiæ clausuræ Monialium, etiam exemptarum, commissa Ordinariis in Concilio Trid. intelligatur solùm de custodia clausuræ materialis, vt explicauimus ibi: si enim intelligeretur etiam de custodia clausuræ formalis, possent Ordinarii vi præfatæ commissionis coercere Moniales exemptas indebitè loquentes cum sæcularib. ad ipsas accurrentibus: quod tamen in citata declaratione expresse negat Sacra Congregatio eiusdem Concilii.

27 Vnde infero, quòd, cùm ex dictis supra Episcopi iurisdictionẽ habeant in Moniales, etiam exemptas quoad obseruantiam clausuræ, & in iis, quæ pertinent ad spiritualium rerum curam; stante tali decisione; sequitur Moniales dictas non posse puniri ab Ordinario in quacunque alia materia delinquant: nam exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Quod tamen non facit, quò minus Ordinarius posset punire Monialem exemptam, quæ fortè delinqueret extra monasterium: cùm certum videatur etiã Moniales exemptas comprehendi sub decreto illo *Concilii Trid. sess. 6. de reform cap. 3.* quod sic habet: *Nemo regularis extra monasterium degens, etiam sui Ordinis priuilegii prætextu tutus censeatur, quò minùs, si delinquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundùm canonicas Sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat:* quod decretum putat *Peyrin. to. 1. priuil. Const. 2 Sixti IV. §. 11. n. 22.* non dissentiente *Lezana to. 1. c. 11. n. 8.* intelligi solùm de Regulari degente extra monasterium absque Superioris licentia: stante quòd Religiosus extra monasterium degens cum debita licentia fictione iuris censetur degere intra monasterium; vnde quis benè inferat, quod si Monialis exempta cũ legitima licentia degens extra clausuram delinqueret, non ideo vi citati decreti Trident. puniri posset ab Ordinario; cùm facultas ibi tradita contra Regulares delinquentes non extendatur ad talem casum, vt patet.

An autem Moniales, etiam exemptæ subiaceant dispositioni *Concilii Trid.* quæ extat in *sess. 25. de regul. c. 14.* his verbis; *Regula-*

gularis non subditus Episcopo, qui intra monasterii claustra degit, & extra ea ità notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore infra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, ac de punitione certiorem Episcopum faciat: sin minùs à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

28 Resp. Subiacere; & probatur ex eo quòd tale decretum loquitur generaliter de Regulari non subdito Episcopis: *lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi: & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus*: nec obstat quòd textus loquitur de Regularibus masculis, vt constat ex iis verbis, *Regularis non subditus Episcopo*: si quidem masculinum, vt dignius concipit fœmininum quantùm ad mentem legislatoris, vt notat *glossa l. 1. ff. de verb. signific.* & notant DD. Quare, si Monialis exempta sine debita licentia exiens è monasterio committeret extra illud delictum aliquod scandalosum; posset Ordinarius, etiam vigore huius decreti illam punire, si Prælatus regularis ab ipso legitimè admonitus in eam debitè non animaduerteret, quamquam, etiam secluso isto decreto, posset Ordinarius procedere aduersùs dictam Monialem taliter delinquentem, tanquam ream fractionis clausuræ: idque ex potestate ipsi competente circa custodiam clausuræ Monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo superius explicauimus

QVAERES XIV. Qualiter subiiciantur Moniales Ordinariis quò ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

29 Resp. Subiici ex Const. Greg. XV. cuius initium est *Inscrutabili* edita 5. Februar. 1622. quæ sic habet: *Ac similiter possit Episcopus vna cum Superioribus regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel præpositarum eorundem monasteriorum electionibus per se vel per alium interesse, ac præsidere: absque tamen vlla ipsorum monasteriorum impensa.* qua de re *sup. c. 8 q. 42.*

QVAERES XV. In quibus Moniales subiaceant Ordinario loci quò ad bonorum suorum administrationem, etiamsi aliàs sint exemptæ,

30 Resp. Subiacere tum in eo, quod potest Ordinarius ex causa rationabili monere Prælatos regulares, vt amoueant ab administrandis bonis Monialiũ eos, qui ad tale munus deputati sunt: ipsisq; Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipsemet Ordinarius amouere potest dictos Administratores, quoties, & quan-

& quando opus esse iudicauerit: tum in eo quòd Ordinarius singulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, potest à præfatis Administratoribus tam sęcularibus, quàm regularibus exigere rationes administrationis, & ad id eos compellere iuris remediis. Cônstat ex citata bulla Gregorii XV. *Inscrutabili*, vbi hæc expressè statuuntur, attributa etiam Ordinariis facultate, vt ii tanquam Sedis Apostolicæ delegati possint punire dictos Administratores, siue sæculares, siue regulares, qui forte delinquant circa præfatam administrationem. Vbi obiter notandum, vigore præfatæ bullę non concedi locorum Ordinariis ius designandi, aut approbandi dictos Administratores; cùm de hoc ibi nulla fiat mentio, & alioqui à diuersis non fiat illatio; pręsertim quando agitur de præiudicio tertii, sicut de facto agitur in pręsenti casu; constat autem, quod habere ius amouendi Administratores bonorum, vt sic non est formaliter habere ius illos eligendi, aut approbandi illos, sed quid longè diuersum.

Cum autem plura dubia possint occurrere circa practicam intelligentiam præfatæ Bullæ Greg. XV. placet ad eorum resolutionem aliqua hìc notare ex *Sanctoro in Constit Min. cap.* 11. *stat.* 7. *q.*3. sicque.

Noto 1. Prælatum regularem Monialium, qui earum contractibus interest, & consentit, multaque fieri iubet circa Ecclesiam, & conuentum illarum, non debere vt Administratorem sisti coram Episcopo ad rationes reddẽdas; cùm Prælatus non sit administrator, sed Superior administratores deputans, & Collega, Episcopi quo ad has rationes reddendas; vt constat ex verbis illis Bullæ Gregorii *adhibitis etiam Superioribus regularibus*.

Noto 2. Administratores Monialium non teneri reddere tales rationes spontè, aut ad id se offerre: cum verbum *reddere* sit relatiuum verbi *petere*, vbi aliud lege non cauetur, ac iure diuino aliter non disponitur (vt in furto, commodato &c.) quo modo vxor tenetur reddere debitum, sed petenti, & seruus tenetur ad officia, sed iussus ex *l.*41. §. *Titius ff. de fideicomm. libert.*

Noto 3. Episcopum non posse exigere has rationes, nisi vocato Prælato Monialium; idque ex verbis Bullæ Gregorianæ supr. cit. *adhibitis etiam Superioribus regularibus*: particula enim, *etiam* est implicatiua, ac exprimit maiora expressis; & aliàs firmus in materia odiosa, quæ præripit ordinariam iurisdictionem Prælatis regularibus competentem quo ad exigendas præfatas ratio-

rationes; vnde ii non adhibentur vt testes, sed vt collegę; adeoque Administratores non tenentur reddere rationes Episcopo, si is non vocet dictos Prędatos; nec is potest contra administratores procedere remediis iuris.

Noto 4. Administratores; vbi rationes reddiderunt Episcopo, teneri eas iterum reddere Prælatis regularibus :: cum Episcopi functio non tollat ius ordinarium ; & per Bullam Gregorii nouum onus sit impositum Administratoribus, non autem adempta facultas Prælatis regularibus, ipsis aliàs competens.

Noto 5. Prælatos regulares non adstringi ad audiendas eiusmodi rationes coram Episcopo, adeoque ad id non posse ab Episcopo cogi per censuras: nam bulla non dicit *iussis*, sed *adhibitis Superioribus regularibus* :: quo modo dicimus, *adhibitis testibus*, quos constat non posse cogi, sed rogari ; præterquamquod, cum hoc ius sit fauorabile Prælatis regularibus, ac odiosum Episcopis ; illi possunt renunciare iuri suo ; maxime si iam præfatas rationes viderunt.

QVAERES XVI. Quo modò Moniales exemptę subiiciantur Ordinario loci quo ad constructionem suorum monasteriorum.

31 Resp. Subiici eo modò, quo statutum fuit in *Concilio Trident. sess. 25. de regul. c. 3.* in Constitut. Clementis VIII. quæ incipit *Ad institutam.* & est 99. in ordine ; necnon in decretis Sacræ Congregat. de mandàto Gregorij XV. editis 17. Aug. 1622. & in Constit. Vrbani VIII. edita 28. Agu. 1624. cuius initium est *Romanus Pontifex*: per quam in virtute sanctæ obedientię, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ necnon officiorum quorumcũque ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipsò factò incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, seu facultatum à Summis Pontificibus (quas omnes ipse ibi reuocat) siue alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua monasteria, & alia loca regularia, nisi de expressa Ordinarij licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum canonum, & Concil. Trid necnon Constitutionum Clementis VIII. ac decretorum de mandàto eiusdem Clementis, necnon Gregorij XV. forma recipere, erigere, fundare seu alia quomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absolutere audeant, seu præsumant. In Concilio autem Trid. præcipitur, ne Regulares noua loca recipiant sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia priùs ob-

obtenta: in Constitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinarijs ne præfatam licentiam ad nouos conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiantur; nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa, seruatis seruandis, cognita constiterit in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse. Denique in decretis Sacræ Congreg. iussu Gregor XV. editis statuitur, ne imposterum noua monasteria erigantur; nisi in eis saltem 12. Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant: ac Priores, seu Procuratores aliorum monasteriorum quarumcumque aliarum religionum non solùm in ciuitatibus, ac locis, in quibus erigendum est nouum monasterium; sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint; vel aliàs locorum Ordinariis constiterit Religiosos monasterii sic erigendi sine damno Religiosorum in monasteriis antea ibi erectis in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse: quòd si, vbi nouum monasterium erigendum est, nulli alii Regulares reperiantur; nihilominùs Ordinarii locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum consensum tenentur requirere, & adhibere, huiusmodi 12. Religiosos in Conuentibus instituendis commodè alere, & manutenere valeant. Sed de hoc plura in *tract. de priuil. cap 7. sect. 2. q. 2.* interim qui vult consulat *Peyrinum tom. 2. priuileg. Constit. Greg. XV. Tamburinum D. 34. de iure Abbatiss. q. 1. Portellum de dub. regul. v. monasteria, Gauantum in manu. v. Monialium monasteria, Barbosam l. 2. de iure eccles. cap. 12. Naldum v. monasteria*, & alios.

Notat autem *Tamburinus n. 4.* ex Barbosa Sacram Congregationem 19. Decemb. 1620. declarasse Constitutionem Clementis VIII. suprà allegatam habere locum etiam circa monasteria Monialium construenda, idoque in his instituendis debere seruari easdem solemnitates, quæ seruandæ sunt in ædificandis monasteriis aliorum Regularium. Quòd si demùs, iam videndum est, qualiter obseruari possit, & debeat præfata Constitutio quò ad illam partem, quæ præcipit in casu, quo alicubi erigendum

gendum sit nouum aliquod monasterium, vocandos esse, & audiendos aliorum Conuentuum Priores, seu Procuratores, & alios interesse habentes; num scilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatissæ, seu Priorissæ aliorum monasteriorum Monialium existentium in loco, vbi construendum est nouum monasterium Monialium, vel certè Prælati regulares earum, si sint exemptę, aut ipsarum Monialium Syndici. Puto autem neutros illorum debere vel vocari, vel audiri; moueor tum quia allegata Constitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatissis, sed tantùm de Prioribus, seu Procuratoribus, aliisque interesse habentibus; ideoque cùm exorbitet à iure communi, & sit valdè odiosa, non debet ampliari: tum quia talis est praxis ferè communis, cui omninò standum est, quamdiu contrarium expresse non statuitur.

QVAERES XVII. An, & quo modo Moniales aliàs exemptæ subiaceant Ordinario tam quò ad egrediendum è clausura, quam quò ad recipiendam intra clausuram, siue causa educationis, siue aliàs.

32 Resp. Subiacere, vt constat ex dictis *c.5.* de egressu quidem è clausura *sect.2. quæst. 9 §. at dices*: de receptione verò intra clausuram causa educationis *sect.4. quæst.3.* de receptione denique intra ipsam clausuram ex alia causa *sect.3. q.32.*

QVAERES XVIII. An Regulares concionaturi Monialibus teneantur petere benedictionem ab Ordinario, si eæ ab ipso sint exemptæ.

33 Resp. Teneri, si adest talis consuetudo; communiter tamen non videri adesse talem consuetudinem; idque scientibus, & non contradicentibus Ordinariis, cùm facilè possent contradicere, cuius rei ea fortè est oratio, quòd conciones, quæ habentur ad Moniales, sunt potiùs priuati sermones, ac exhortationes, ideoque non veniunt sub decreto *Concilij Trid. sess.5. c.2. de reformat.* requirente, vt Regulares in suis templis non prædicent, nisi petita benedictione Ordinarii: quippe quod potest piè explicari de concionibus simpliciter dictis (quales dici possunt esse, quæ habentur publicè ad vniuersum populum promiscuè) ita *Bordonus resol.6 n.33.* & quidem sine limitatione à nobis posita, aliique valdè docti.

Quod autem spectat ad celebrandum in Ecclesia Monialium exemptarum; regulariter videtur sufficere licentia Prælati regularis, cui illæ subsunt: idque siue celebrantes sint Sacerdotes

facu-

sæculares, siue regulares: sic enim habet praxis communis (vt puto) nec apparet fundamentum sufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; nisi fortè alicubi adsit in contrarium legitima consuetudo (de qua mihi non constat) vel loquendo in specie de Clericis sæcularibus, id ipsis expressè prohibeatur; sicut re vera potest ipsis prohiberi ab Ordinario, cùm sint eius subditi, vt patet.

Qualiter autem subdantur Moniales Ordinario quò ad canendos in choro hymnos Vrbani VIII. iussu correctos, constat ex dictis *sup. c. 8. qu. 46.*

SVBSECTIO II.

De Potestate Ordinarij, aut Prælati regularis in Moniales ipsis respectiuè subiectas.

35 *Prælati regulares habent in Moniales subditas potestatem ordinariam, & consequenter delegabilem.*
36 *Potestas competens Prælato locali in Moniales est delegata.*
37 *Sicque non potest eam subdelegare.*
38 *Potestas Prælati regularis in Moniales est ampla, æque ac potestas Prælati regularis in Religiosos subditos.*
39 *Prælatus regularis indicit Monialibus nouas leges.*
40 *Ordinarius loci, & Prælatus regularis præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus respectiuè subditis.*
41 *Possunt ijs indicere reformationem regulæ: immò, & eius moderationem.*
42 *Exercent in eas potestatem directiuam, coactiuam, ac iudicialem.*
43 *Illas absoluunt à quibuscunque reseruatis.*
44 *Deputant ijs Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium.*
45 *Alids approbabant earum Confessarios; non item modò, loquendo de Prælato regulari.*
46 *Reseruant censuras, & casus quò ad illas.*
47 *Sed iuxtà decretum Clementis VIII. loquendo de Prælato regulari.*
48 *Ordinarius loci potest reseruare etiam pro Monialibus ex-*

emptis casus concernentes materiam clausuræ, (quod negant alij) nec ab illis eæ possunt absolui per Confessarios regulares priuilegiatos.

49 *Proponitur, & soluitur obiectio.*

50 *Moniales non exemptæ subsunt reseruationi Ordinarij.*

51 *Si sint exemptæ, subsunt Prælato regulari quò ad receptionem nouitiarum.*

52 *Item quò ad emissionem Professionis.*

53 *Item quò ad recipiendas puellas in educationem.*

54 *Item quò ad egrediendum è Clausura.*

55 *Item quò ad sæcularium accessum ad ipsas, nisi obstet consuetudo.*

56 *Item quò ad canonicam Visitationem.*

57 *Item quò ad Electionem Abbatissæ, sicut & subsunt Ordinario.*

58 *Item quò ad bonorum temporalium Administrationem.*

59 *Prælatus regularis in varijs casibus ingreditur clausuram.*

60 *Modò tamen non subsistit indultum quò ad hoc concessum ab Vrbano IV.*

61 *Non disponit liberè de bonis Monialium.*

62 *Ex causa suspendit Abbatissas ab officio.*

QVAERES I. Quam potestatem habeat Ordinarius loci, aut Prælatus regularis in Moniales sibi respectiuè subditas.

35 Resp. Habere ordinariam, & consequenter posse illam etiam alijs delegare; sicut in terminis notauit *Rodriquez tom.* 1. *qu.* 17. *art.* 10. loquens de potestate Prouincialium in Moniales proprij Ordinis; & ratio est, quod, cum eiusmodi potestas competat Ordinario, ac Prælato regulari ex officio, & sit perpetua; non potest non esse ordinaria, iuxtà ea, quæ tradunt communiter DD. de potestate ordinaria, ac delegata: quod ita est verum vt *subsect. præced.* 3. §. *difficultas*, diximus illam eandem potestatem, quæ in aliquibus casibus tribuitur Ordinarijs locorum in Moniales exemptas, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, non esse delegatam, sed ordinariam, adeoque illam posse committi, etiam alijs per delegationem propriè dictam.

Quòd si quæras, an potestas, quę competit Prælato regulari locali in Moniales sibi subiectas, sit ordinaria, aut delegata.

36 Resp. Esse, & communiter existimari delegatam: quippe ex officio competit Prouincialibus; aut Generali Ordinis, & per dele-

delegationem, postea committitur Superioribus localibus, vt possint in casibus ordinarijs, aut frequentius contingentibus præsto esse Monialibus sibi subiectis: ita docti Religiosi variorum Ordinum à me consulti.

Maius dubium est, an Prælatus ipse localis possit subdelegare dictam potestatem in casu hic, & nunc occurrenti.

37 Resp. Non posse, nisi habeat potestatem expressam subdelegandi; & ratio est, quòd regulariter Prælatus ordinarius Monialium exemptarum est Prouincialis: ideoque Superior immediatus monasterij est Superior earumdem Monialium delegatus: delegatus autem non potest subdelegare, vt patet.

QVAERES II. Ad quæ se extendat potestas Ordinarij, seu Prælati regularis in Moniales respectiuè subiectas.

38 Resp. Extendi ad ea omnia, ad quæ se extendit potestas Prælati regularis in viros religiosos sibi subditos: quantùm tamen patitur conditio sexus fœminei, & quantùm ad ea, quæ statui Monialium esse possunt proportionata. constabit autem responsio ex quęstionibus inferius soluendis.

QVAERES III. An Ordinarius, aut Prælatus regularis possint Monialibus sibi respectiuè subditis indicere nouas leges tam per modum statuti, quàm per modum præcepti.

39 Resp. Posse, cùm habeant veram, & simpliciter dictam iurisdictionem, eamque publicam, & vim cogendi: quæ requiruntur ad condendas veras leges, & sufficiunt ad imponenda vera præcepta, vt tradunt communiter DD. cum *Baldo in l.1. ff. de iust. & iure, & S.Th.1.2.qu.90.art.3.*

An autem Ordinarius loci, ac Prælatus regularis possint Moniales sibi respectiuè subditas obligare ex voto obedientię, ipsis præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ, eo modo, quo prælati regulares possunt præcipere, & aliquando præcipiunt viris religiosis propriæ iurisdictioni subiectis.

40 Resp. Posse; & indè probatur, quòd iuxtà communem, ac veram doctrinam, quicunque est legitimus Superior religiosorum, & habet spiritualem iurisdictionem in illos, is potest ijs præcipere in virtute obedientiæ: idque ex vi voti obedientiæ, per quod religiosus se totum tradit religioni, eiusque legitimis Pręlatis; vt rectè indicat *Suar.to.3.de relig.l.10.c.11. nu 3.* & notant communiter DD. tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato regulari quò ad Moniales ipsis respectiuè subditas, vt facilè constabit consideran-

ranti: ergo illi ijs poterunt præcipere in virtute obedientiæ, eæque vi voti obedientiæ tenentur illis obedire: quod non procedit de Abbatiſſa, eò quod non ſit capax iuriſdictionis ſpiritualis, licèt aliàs ſit legitima Superioriſſa ſuarum Monialium; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

QVAERES IV. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Monialibus ſubditis indicere poſſint Reformationem diſciplinę regularis, eęque teneantur illam acceptare.

41 Reſp. Poſſe, & Moniales teneri illam acceptare in ijs caſibus, in quibus Prælati regulares poſſent dictam reformationem indicere viris religioſis ſubditis, & hi tenerentur eam amplecti; ſi quidem quò ad hoc par ratio procedit in Monialibus, ac viris religioſis; vt conſtat ex ijs, quæ habet *Sanch. l. 6. mor. c. 2. n. 35.* probans Superiorem regularem cum maiori parte Capituli generalis poſſe regulam iam ferè collapſam, ac relaxatam ad priſtinum ſtatum reſtituere; ita vt cæteri Religioſi iam profeſſi teneantur obſeruare regulam taliter reformatam: ſed de hoc plura in noſtro *tract. de ſtatu Religioſo in communi*, vbi de reformatione religionum.

Maius dubium eſt, an caſu, quo regula Monialium alicuius monaſterij progreſſu temporis cognoſcatur eſſe nimis rigida: ita vt certo plurium annorum experimento conſtet illam non poſſe in eo rigore obſeruari abſque notabili diſpendio ſanitatis Monialium talem regulam profitentium; an, inquam, Prælatus poſſit ſua auctoritate moderari eiuſmodi regulam, & Monialibus ſubditis præcipere in virtute ſanctæ obedientię, vt impoſterum regulam illam obſeruent cum dicta moderatione, & non aliter; eæque teneantur obedire acceptando præfatam moderationem:

Reſp. Quod, cùm Prælatus Monialium poſſit facere dictam moderationem, ſic & Moniales tenentur in caſu propoſito illam admittere. Moueor; quod licèt Moniales ex dictis *cap. 4 qu. 19.* ex voto obedientię non teneantur parere in iis, quæ ſint contra regulam, (cuiuſmodi eſt moderatio, de qua hìc loquimur,) ea tamen doctrina fallit in caſu, quo Prælatus poteſt in regula diſpenſare; vt loco citato notaui cum *Caietano 2. 2. qu. 104. art. 5.* quare, cùm Prælati Monialium tam regulares, quàm ſæculares poſſint diſpenſare cum Monialibus reſpectiuè ſubditis ſuper obſeruantia regularum; vt conſtat ex dictis *ſup. cap. 9. qu. 17.* & colligitur ex *Rodriquez tom. 1. qu. 26. art. 1.* ſequitur Moniales teneri

teneri acceptare moderationem illam regulæ, licèt sit contra ipsam regulam, si iis modo dicto præcipiatur.

QVAERES V. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in Moniales respectiuè subditas potestatem non solùm directiuam, sed etiam coactiuam, ac iudicialem.

12 Resp. Habere; patetque tum ex vsu; tum ex eo quòd potestas directiua sine aliqua coercione ferè infirma, ac inutilis est: cùm absque timore, ac disciplina non possit in officio contineri communitas humana, quantumuis bona videatur in hac mortali vita; sicut benè notauit *Suar. tom. 4. de relig. trac. 8. l. 2. cap. 9. num. 1.* docens postea, quòd, quamuis Prælatus religionis ex vi talis status habeat solùm potestatem coercendi modo paterno: & iuxtà limites regulæ: ratione tamen iurisdictionis Ecclesiasticæ habet potestatem coercitiuam Episcopalem: idque ex vsu, ac priuilegiis omnium religionum exemptarum. Constat autem, quòd talis iurisdictio competit Prælato regulari ex vsu, ac priuilegiis omnium religionum exemptarum: & quidem meritò, cùm ea sit ordinariè, & regulariter necessaria, illamque ex alia parte Papa sibi non reseruauerit: quod tamen non habet locum in Monialib. immediatè subiectis Ordinario; hæ enim, cùm non sint exemptæ, subiacent iurisdictioni Ordinarii eadem ratione, qua subiacerent etiam viri religiosi, si non essent exempti. Colligitur è *Suarez nu. 3.* qui benè notat ex *Nauarro comm. 2 de regul. nu. 63.* eiusmodi iurisdictionem magna ex parte introductam, vel auctam esse ex consuetudine, quæ vim habet dandi iurisdictionem, *c duo simul de offic. ordin.* vnde infert Suar. hac in re habendam esse rationem consuetudinum: cùm vi illarum uenire possit, quòd tota iurisdictio sit in Prælato religioso quò ad omnia delicta, vel quòd aliqua sint Episcopo reseruata, vel quòd in vtrisque sit cumulatiuè; quæ licèt à Suarez non sint prolata in specie de Monialibus, in iis tamen possint verificari, & quidem etiam in exemptis.

QVAERES VI. An Moniales subiiciantur Ordinario loci, aut Prælato regulari quò ad absolutionem reseruatorum; ac dispensationes, prout alterutri illorum respectiuè subduntur.

13 Resp. Quòd, quamuis *Nald. v. Monialis num. 9. & Tamur. D. 16. de iure abbatiss. qu. 8. num. 5.* ex quadam decisione Rotæ Romanæ dicant Moniales, etiam ob enormem excessum debere absolui ab Episcopo, eò quòd exire non possint extra claustrum, & Episcopum, etiam in exemptas, fungi auctoritate

Papæ, & licèt habeant Generalem, ob reuerentiam ordinis Episcopalis hoc Episcopis indulgeri, nihilominùs, cùm *cap. 9 qu. 15. §. illud etiam*, ostenderimus ex concessione bullata Pii V. Prælatos regulares in Religiosos subditos (sub quibus vtique comprehenduntur Moniales exemptæ ab Ordinarii iurisdictione) posse exercere per se ipsos illam omnem potestatem absoluendi, ac dispensandi, quam Episcopi possunt exercere in suos subditos: non apparet, quo pacto dicti Auctores sustineant, Moniales exemptas teneri adire proprium Ordinarium, vt absoluantur à reseruatis, ac dispensentur: cùm id potiùs cedat in pręiudicium exemptionis, ac iniuriam proprii Pręlati regularis; qui, cùm per se hæc possit pręstare in Moniales subditas, non censetur consentire, quòd eę ad talem effectum recurrant ad Ordinarium. Nec obstat decisio Rotæ adducta; si quidem *Suarez l. 7. de leg. c. 11. Vasquez l. 2. D. 177. cap. vlt. num. 75. Sanchez l. 8. de matrim. D. 2. num. 10. Salas D. 19. de leg. sect. 19. n. 109. & Castrus Pal tract. 3. D. 3. par. 2. §. 3. num. 7.* docent quòd, quamuis decisiones Rotę, & declarationes Cardinalium sint maximę auctoritatis, adeoque non sit recedendum ab illis, nisi vrgentissima ratio obstet in contrarium: absolutè tamen non sunt necessariò habendæ pro legibus; cùm non procedant à Iudicibus habentibus auctoritatem condendi leges: vnde, cùm in præsenti casu vrgentissima ratio obstet contra decisionem Rotæ Romanæ allegatam (nempè concessio illa bullata Pii V. & violatio iuris alterius) probabiliter colligi potest non necessariò ipsi standum esse. Quod à fortiori procedit de statutis Prouincialibus Ecclesiarum particularium (Neapolitanæ v. g. aut Mediolanensis:) quæ interdum à Doctoribus adducuntur: hæc enim non obligant extrà proprium territorium, iuxtà illud *Extrà territorium ius dicenti non paretur impunè*: quod est benè aduertendum. Quamquam (quod spectat ad declarationes Sacræ Congregationis) insignis est illa declaratio, quam eadem Sacra Congregatio iussu Vrbani VIII. die 11. Augusti 1632. fecit, & refert *Lezana v. Sacra Congregatio num.* 5. his verbis: *Sacra Congregatio præcipit declarationibus eiusdem Sacræ Congregationis tam impressis, quam imprimendis, ac etiam manuscriptis nullam fidem in iudicio, vel extrà esse adhibendam: sed tantùm illis, quæ in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiusdem Sacræ Congregationis pro tempore existentium munitæ fue-*

tæ fuerint. Quamquam verba illa *nullam fidem in iudicio, vel extra adhibendam*, intelligi possint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacræ Congregationis: ita vt dans fidem dictis declarationibus non tamquam ex necessitate, sed liberè, eo quòd ipsi occurrant rationes probabiles suadentes assertionem in iis contentam; non possit dici contrauenire mandato Sanctissimi facto in præsenti declaratione: præterquam quod de plurimis eiusmodi declarationibus, de quibus non constat authenticè; sperari potest, quòd, si à Secretario Sacræ Congregationis quæreretur copia authentica, inueniretur, ac obtineretur; ideòque sub hac spe probabili videtur iis posse probabiliter præstari fides extrà iudicium; nec debent damnari Doct. qui suas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

QVAERES VII. Qualiter Moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quò ad deputationem confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

44 Resp. Ita subesse alterutri illorum, prout respectiuè ipsis subduntur; vt tamen Ordinarius, si velit, etiam Monialibus exemptis possit liberè deputare in Confessarium extraordinarium quemcunque Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem maluerit: idque ex Sacræ Congregationis declaratione sæpiùs facta, & præsertim 20. Decemb. 1631. sicut testatur *Nald. v. Monialis n. 2.* nobiscum sentiens ex Barbosa, Armend. Ricc. & alijs sustinentibus deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarii, etiam quò ad Moniales exemptas. Dissentit *Tamburin. supra D. 19. quæst. 3. num 3.* ex Zipæo, & Pollacco dicens, huiusmodi doctrinam non posse subsistere, vtpotè repugnantem declarationi Sacræ Congregationis factæ 1609. Confessarium videlicet extraordinarium quò ad Moniales exemptas non debere offerri ab Ordinario loci, sed à Prælatis regularibus, quibus eæ subsunt, talemque esse de facto praxim vbique obseruatam, etiam Romæ: quasi verò sit nouum identidem reperiri declarationes Sacræ Congregationis de vna, ac eadem re ex diametro oppositas: vnde etiam colligunt DD. apud *Dianam p. 5. tractat. 2. resolut. 96.* eas non obligare instar legis vniuersalis, quæ debet esse firma, constans, & stabilis: certè in tali casu iuuat plurimum Iudicem habere propitium, vt in simili notauit *Nald. v. vsufruct. n. 2.* præterquàm quod in præsenti casu, cùm declaratio, quam allegat Nald. sit tempore posterior, præferri

debet antiquiori, iuxtà doctrinam eiusdem *Naldi v. doctor.n.* 8. asserentis decisiones Rotæ, si sint inter se variæ, nec possint reduci ad concordiam, posteriores potiùs attendēdas esse;si quidem curę posteriores communiter dicuntur esse meliores, sicut notant scribentes in *cap.I.de constitut. in 6.* & in pręlud. Extrauag.Io.22. Attentis ergò pręfatis declarationibus Sacræ Congregat.ex diametro oppositis, media via incedendum videtur; nimirum quòd tunc demum Ordinarius Monialibus exemptis deputet Confessarium extraordinarium, quando ipsæ Moniales illum ab eo efflagitant: non item, si eæ sint paratæ confiteri cuicunque Confessario accedenti;idque ex æquitate; estò de rigore iuris practicari possit sententia Naldi ob rationem superiùs adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

QVAERES VIII. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint, & debeant approbare Confessarios Monialium respectiuè subditarum.

45 Resp.De iure antiquo debere, vt notauit *Tamburin. supra n.I.* alijs citatis: non item de iure nouo inducto per Constitutionem Gregor. XV. inferiùs afferendam, & latiùs explicandam,quando agemus de Confessarijs Monialium,hi enim modò, etiam quò ad Moniales Prælatis regularibus subiectas, debent approbari à solo Ordinario, aliàs præsentandi, ac proponendi à Prælato regulari Monialium;sed de hoc infra.

QVAERES IX. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint pro Monialibus sibi respectiuè subditis reseruare casus, & censuras.

46 Resp.Posse; & patet tum ex vsu communi; tum quia potestas reseruandi casus, & censuras competit ijs omnibus, qui habent iurisdictionem ordinariam respectu illorum, quibus eam possunt delegare:tales autem sunt Ordinarius loci, ac Prælatus regularis quò ad Confessarios Monialium sibi respectiuè subiectarum,colligitur ex *Suar. D.29. de pœnitent.sect.I.n.7.* & est communis Doctorum.

Solùm hìc quæri posset, an Ordinarius, ac Prælatus regularis, stante decreto Clementis VIII. relato à *Quaranta in bullar.v.cas.reseru.*(per quod prohibentur Prælati regulares reseruare propria auctoritate casus,quò ad Religiosos subditos) adhuc possint sibi liberè reseruare casus quò ad Moniales respectiuè subiectas.

47 Resp. Ordinarium quidem posse.: non autem Prælatum regula-

gularem: patetque tum ex praxi communi, qua constat Ordinarios liberè casus, ac censuras reseruare respectu Monialium sibi subditarum; non item Prælatos regulares quò ad Moniales ipsis subiectas; tum quia id satis clarè colligitur ex allegato decreto Clementis; quatenus concedit Prælatis regularibus facultatem reseruandi nouos casus, dummodò id faciant vnà cum Capitulo, siue generali, siue prouinciali iuxtà rationem casuum respectiuè reseruandorum: quod est signum sub eo decreto non comprehendi Ordinarios respectu Monialium sibi subiectarum (quippè non habent vsum Capituli regularis) sed solùm Prælatos regulares respectu Monialium ipsis subditarum; vtpotè vsum capituli habentes. ita ego sentio, sicque mecum senserunt alii valdè docti.

An autem Ordinarius possit reseruare sibi, etiam respectu Monialium exemptarum, casus aliquos concernentes materiam clausuræ, vigore potestatis ipsi tanquam Sedis Apostolicæ delegato competentis circa custodiam clausuræ dictarum Monialium (v.g. ne prolixius loquantur cum extraneis ostio monasterii operto, &c.)

48 Resp. Videri posse; si iuxta dicta *subsect. praeced. q.* 10. §. *quòd hac occasione*, sustineatur Ordinarijs locorum commissam fuisse curam clausuræ Monialium, etiam exemptarum, non solùm quò ad eius materiale, sed etiam quò ad formale: ducor, quòd in *Concilio Trid. sess.* 25. *de regul. c.* 5. Ordinarijs datur facultas compescendi censuris, & alijs pœnis inobedientes, & contradictores circa clausuram Monialium: ex alia parte huiusmodi facultas quò ad Moniales exemptas competere potest Ordinarijs solùm vt delegatis Sedis Apostolicæ, adeoque extendi etiam ad illas eo modo, quo explicauimus supra *c.*5. *sect.* 1. *q.*5. & iterum *cap.*10. *q.*5. cùm vi talis delegationis quò ad hoc cesset fauor exemptionis, sicque dictæ Moniales subsint Ordinario loci tanquam proprio Prælato: constat autem, quòd quilibet Prælatus potest iure suo reseruare casus, ac censuras (si has ferre potest) prout tradunt DD. communiter. Quòd si demus Ordinarium sibi casum aliquem, aut censuram modo dicto reseruare, etiam pro Monialibus exemptis; certum est, quod neq; Regulares, quantumuis priuilegiati, poterunt ab ijs illas absoluere, immò neque Prælati regulares ipsarummet Monialium; idque ex decreto Clementis VIII. edito 9. Ian. 1601. expressè prohibente omnibus regularibus, ne absoluant vi cuiuscunque

priui-

priuilegij ipsis concessi, à casibus ordinario specialiter reseruatis; & postea ampliato à Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reseruatas: quod decretum cùm loquatur indefinitè de casibus, ac excommunicationibus Ordinariò reseruatis; vtique comprehendit etiam reseruatá Monialibus, iuxtà regulam generalem, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi.*

Hanc meam assertionem, me citato; impugnat *Pasqual p.2. q.161.* dicens tenendam esse negatiuam sententiam, Episcopum scilicet non posse sibi reseruare aliquem casum concernentem violationem clausuræ respectu Monialium exemptarum; & probat, tum quia delegatio à Tridentino Episcopis concessa in ordine ad Clausuram Monialium exemptarum est solum pro foro externo (vt constat ex ijs verbis *Concilij sess.25. c.5. de Regul. quacunque appellatione postposita compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis; cum ibi immediate ante dicatur clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*) reseruatio verò casuum spectat ad iurisdictionem fori interni; quippèquæ, licet sit actus superioritatis exercitus in foro externo, tamen est circa iurisdictionem exercendam in foro interno, & circa iudicium conscientiæ; sicque fundatur in iurisdictione fori interni, non autem in sola delegatione fori interni: tum quia reseruatio est restrictio iurisdictionis in ordine ad absolutionem sacramentalem (vt notant communiter DD.) adeoque supponit iurisdictionem in eos, quibus restringitur iurisdictio pro foro interno, & quod iurisdictio restricta pendeat à iurisdictione restringentis; cum tamen per præfatam delegationem Concilij non tribuatur vlla iurisdictio supra Prælatos Ordinarios Monialium, ideoque Episcopi non possint, reseruando sibi casus, eorum auctoritatem restringere: tum quia violatio Clausuræ quo ad Moniales est reseruata Papæ, ac proindè, cum Episcopi non possint sibi reseruare casus iam Papæ reseruatos, nec poterunt hunc casum sibi reseruare, & maximè respectu Monialium exemptarum.

Verùm hæc argumenta non probant contra nos, qui non dicimus absolutè Episcopos, vt Sedis Apostolicæ delegatos posse reseruare casus concernentes clausuram Monialium, etiam respectu Monialium exemptarum, sed solùm ex hypothesi, quod Concilium loco citato Episcopis commiserit curam clausuræ

Mo-

Monialium, etiam quo ad formale, vt supponunt plures Doctores, imò, & plurimi Episcopi, dum censuris prohibent accessum ad Moniales etiam exemptas (quod non possunt facere, si ijs cura clausuræ dicatur cõmissa solum quò ad materiale): data autem ea hypothesi, ij habent iurisdictionem necessariam ad faciendam prefatam reseruationem; sin minus vigore Concilii, quod expresse loquitur solum de clausura materiali, saltem ex consuetudine, quæ dat ordinariam iurisdictionem, *l. inspeximus in gl. v. consuetudinem de mancip. & in l. viros C. de apparit. li.* 12. & ex eo quod, concessa iurisdictione, conceduntur omnia, sine quibus non potest exerceri iurisdictio, *l. 2. de iurisd. om. iud.*

Quo fundamento posito, corruunt argumenta *Pasqualig.* primum quidem, & secundum, eò quod supponant Episcopos non habere iurisdictionem pro foro interno in Moniales exemptas, ac earum Prelatos quo ad faciendam præfatam reseruationem; quod negandum est, data hypothesi, quam nos supponimus; tertium verò, eò quod Episcopi possint sub censuris sibi reseruare accessum ad Moniales factum sine licentia, aut locutionem cum iis de rebus obscœnis, aut ad portam apertam, vel alia id genus, quæ non reseruantur de facto Papæ: sicque eorum reseruatio non concurret cum reseruatione quò ad Clausuram Monialium facta de facto à Papa, & tamen eorum reseruatio versabitur circa materiam clausuræ.

Addo ex dictis *sup. c. 6. n. 19.* non sequi Moniales posse absolui ab excommunicatione lata per Ordinarium in materia clausuræ, eique reseruata; vt putabat quidam Regularis admodum doctus in literis hac de re ad me transmissis sic differens: confessarij Regulares priuilegiati eatenus in presentia non possunt absoluere ab excommunicatione Episcopo specialiter reseruata, quatenus Paulus V. amplians Clementis VIII. decretum restrictiuum facultatis Regularibus olim competentis super reseruata, illud extendit ad excommunicationes Episcopo specialiter reseruatas; ita vt ab ijs modò non possint absoluere, cum antea possent: at tale decretum non afficit Regulares, vt pœnitentes, & consequenter nec Moniales, ex dictis eo *n. 19.* ergò Moniales in presentia poterunt absolui ab excommunicationibus Episcopo reseruatis, quæ in prefato decreto continentur, æquè ac antè poterant absolui; cũ dictũ decretũ respectu Monialium perindè se habeat, ac si non fuisset editum; quippè quòd eas non afficit; vnde,

sicut

ſicut ante eius promulgationem Moniales potuiſſent abſolui per quemcumque Confeſſarium Regularem ab excommunicatione Epiſcopo ſpecialiter reſeruata in materia clauſuræ; ita, & modò poterunt abſolui per quemcunque Confeſſarium Regularem.

Sic differebat Regularis ille pro ſua opinione; ſed meo iudicio eius argumentũ non probat intentũ:&,ſi probat,probat itẽ Moniales poſſe abſolui per quemcunque Regularem Confeſſarium à reſeruatis in Bulla Cęnæ: quod ſic probo: Decretum Clem. VIII. ſuper facultate reſeruatorum, quod poſtea ampliauit Paulus V. non afficit Moniales, adeoque hæ,eo non obſtante, modò poterunt abſolui per Regulares priuilegiatos à reſeruatis, quæ continentur in præfato decreto; cum ergo in eo contineantur caſus reſeruati in Bulla Cœnæ, poterunt,& ab his abſolui liberè, & generaliter; quòd vtique non admittet ille Regularis. Quod ſi hoc non admittet,omninò debet, concedere Declarationem illam Sacræ Congregationis (quod decretum Clementis VIII. ſuper facultate reſeruatorum non afficit Regulares vt pœnitentes, & conſequenter nec Moniales) non intelligi de omnib. reſeruatis in dicto decreto contentis, ſed ſolum de aliquibus, videlicet de quinque caſibus in eo ſpecialiter reſeruatis à Clemente, etiam reſpectu priuilegiatorum: vt clarè colligitur ex *Naldo v. reſeruatio in edit. Bon.* qui primus attulit præfatam declarationem: cum enim quęreret,an Regulares per Religioſum priuilegiatum poſſent abſolui à dictis quinque caſibus, & partem affirmantem ſuſtineret; illam probauit ex dicta declaratione: quod eſt ſignum eam procedere ſolum de præfatis quinque caſibus,non autem de omnibus reſeruatis in citato decreto contentis,& conſequenter eam non extendi ad caſus Bullæ Cœnæ,neque ad excõmunicationes, quas Epiſcopus in caſu permiſſo poſſit ferre, ac ſpecialiter reſeruare,etiam reſpectu Regularium exemptorum;cuiuſmodi eſt illa,de qua hic agimus. Quare dicendum videtur Moniales exemptas nec à Regularibus priuilegiatis poſſe abſolui à præfata excommunicatione;idque ex vi ſupradicti Decreti, in quo Regularibus ablata eſt per Paulum V. facultas abſoluendi ab excommunicationibus Epiſcopo ſpecialiter reſeruatis, nec poſtea à Sacra Congregatione reſtituta eſt, vt Regularis ille exiſtimabat.

In cuius confirmationem facit, quod, teſte *Ciarlino tom. 2. controu. forenſ. c. 147. n. 17.* Sacra Congregatio Concilii in Viterbien. 26. Iunii 1627. cenſuit ex *Concilio Trid. ſeſſ. 25. de Regul.*

gul.c.5. & bulla Gregorij XV. *de exemptorum priuilegijs* posse Episcopum circa aperitionem ostij clausuræ extra casus indigentiæ, nec non circa accessus, & colloquia cum Monialibus ferre excommunicationem sibi reseruatam, eamque ligare nedum Regulares accedentes, sed etiam Moniales (facta de eis mentione) adeo vt Superior Regularis ab ea absoluere nequeat.

Notat autem *Ciarlinus n.18.* estò detur requiri specialem, seu expressam mentionem de monasteriis exemptis (stantibus illis verbis, *facta de eis mentione*) quod, cũ talis mentio solum requiri possit, vt constet, an Episcopus in suo generali edicto velit comprehendere dicta monasteria, adeoque sit quæstio voluntatis, non potestatis; & alias expressio voluntatis plus fiat factis, quam verbis, satisque expressum censeatur, quod verbis generalibus exprimitur, ac si specialiter, & in indiuiduo fuisset expressum *Bart. in l. principio ff. de vulgar. vbi Ripa. n.49 67 75. Oldrad. cons.322. nu.2. Monach. cons.287. n.7. & seqq. Surd. cons 358. n.2.* hoc ipsò quod Episcopus v.g. suum edictum prohibens accessum ad Moniales affigi iubet etiam ad monasteria exempta, & punit transgressores illius, clarè indicat se velle suam prohibitionem extendere etiam ad dicta monasteria: cum leges non debeant intelligi ex verbis, sed ex mente, & ratione, *Rota diuers. decis. 208. n.5. p.5.*

49 Neque ex eo quod iuxtà dicta *c. præced. q.15. §. illud etiam,* Pius V. per bullam specialem indulsit Prælatis regularibus, vt, quod possunt Episcopi in clericos, & laicos subditos quò ad absoluendum, ac dispensandum, & vsum aliarum similium facultatum: ij pro foro conscientiæ per se ipsos præstare possint in Religiosos, ac Moniales ipsorum iurisdictioni subiacentes; sequitur quod, sicut Episcopi possunt proprios subditos absoluere ab ijs, quæ ipsi specialiter sibi reseruant, sic & ab ijsdem possint Prælati regulares absoluere religiosos sibi subditos; si quidem concessio Pij V. loquitur de reseruatis Papæ, vt constat ex verbis illis bullæ citatæ: *Et insuper quia sacrum œcumenicum Concilium Trid. concessit Episcopis, vt absoluere possint in foro animæ, seu conscientiæ ab omnibus, &c.* quæ verba non possunt intelligi, nisi de casibus papalibus, de quibus tantùm ibi loquitur Concilium; ideoque non debent extendi ad ea, quæ specialiter reseruantur Ordinarijs, & aliàs sunt Regularibus sublata per allegatum decretum Clementis VIII.

Quòd si denique quæras, an Moniales subiectæ Ordinario subia-

ſubiaceant caſibus, ac cenſuris, quæ ipſe Ordinarius generaliter reſeruat pro ſuo diœceſi, etiamſi de ijs non fiat expreſſa mentio in edicto reſeruationis.

50 Reſp. Videri ſubiacere; & ratio eſt, quòd, cùm edicta loquantur generaliter, adeoque comprehendant quoſcunque ſubditos Ordinarij reſeruantis, & aliàs lex generaliter loquens generaliter debat intelligi; non apparet, ex quo capite Moniales ſubiectę Ordinario debeant eximi à præfatis edictis ita docti recentiores, & talem puto eſſe praxim.

QVAERES X. An, & qualiter Moniales ſubijciantur Ordinario, aut prælato regulari quò ad receptionem Nouitiarum.

51 Reſp. Subijci alterutri illorum, prout ipſorum iuriſdictioni reſpectiuè ſubduntur: & quidem non ſolùm quò ad taxandum numerum Monialium recipiendarum (quòd videtur ſpectare ad proprium Prælatum Monialium, quippè cui in Conſtit. Pij V. *Circa paſtoralis* diſtrictè prohibetur, ne recipiat plures Moniales, quam poſſint commodè ſuſtentari) ſed etiam quò ad taxationem dotis, cùm talis taxatio item ſpectet ad proprium Prælatum Monialium, vtpotè cui incumbit ex officio procuráre bonum Monialium ſubditarum, tum ſpirituale, tum temporale: non item quò ad explorationem voluntatis nouitiæ recipiendæ; hæc enim de rigore iuris ſpectat generaliter ab Ordinarium loci quò ad omnes Moniales, etiam exemptas; vt clarè colligitur ex *Concilio Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 17.* talem explorationem committente Epiſcopo, aut in eius defectum ipſius Vicario generali, adeoque non includente Prælatum regularem, neque quò ad Moniales ſibi ſubiectas: quanquam (vt audiui) in aliquibus locis etiam Prælati regulares dictam facere ſoleant explorationem quò ad Moniales ſubditas, vltra eam, quę fit ab Ordinario (idque ſciente, & non diſſentiente ipſo Ordinario) non quidem ex neceſſitate; ſed ex ſuperabundantia, & ad benè eſſe.

QVAERES XI. Qualiter Moniales ſubiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quò ad emiſſionem profeſſionis religioſæ.

52 Reſp. Subiacere in eo quod illæ non ſolent profiteri, niſi coram Ordinario, aut proprio Prælato regulari, prout ijs reſpectiuè ſubduntur; & hoc eo modo, quo diximus hic *c. 3. ſeſſ. 1. q. 4.* vbi oſtendimus de rigore profeſſionem debere acceptari ab Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa monaſterij, adeoque aſſiſtentiam Ordinarij, aut Prælati regularis non eſſe de valore illius, ſed potiùs ad benè eſſe, & ad maiorem ſolemnitatem.

QVAE-

QVAERES XII. In quibus ſubſint Moniales Ordinario, aut Prælato regulari quò ad recipiendas puellas intra monaſterium cauſa educationis.

53 Reſp. Subeſſe in eo, quòd non poſſunt recipere dictas puellas, niſi obtenta in ſcriptis licentia ſiue ab Ordinario, ſiue à Prælato regulari; pro vt alterutri illorum Moniales immediatè ſubduntur: idque ex decreto Sacræ Congregationis relato *ſup. c.5. ſect.4. q.3.*

QVAERES XIII. An Moniales ſubdantur Ordinario loci, aut Prælato regulari tam quo ad egrediendum è clauſura in caſibus permiſſis, quàm quo ad recipiendum intra clauſuram perſonas extraneas legitimè intrantes.

54 Reſp. Subdi quo ad vtrumque ſiue Ordinario, ſiue Prælato regulari, prout alterutri illorum reſpectiuè ſubſunt; quo ad egrediendum quidem è clauſura ob dicta *cap.5. ſect.2. q.9. §. at dices*: quo ad recipiendos vero extraneos intra clauſuram ob dicta ibi *ſect.3. q.30. & 32.*

QVAERES XIV. An Moniales ſubdantur Ordinario, aut Prælato regulari quò ad hoc, vt non poſſint viſitari ab extraneis ad ipſas accedentibus abſque licentia alterutrius illorum, pro vt ijs reſpectiue ſubiiciuntur.

55 Reſp. Subdi, ſi talis ſit conſuetudo loci, vt monaſteria Monialium exemptarum adiri non poſſint abſque licentia tam prælati regularis, quàm Ordinarij; ſic quippe decidit Sacra Congregatio, vt vidimus loco ſuperiùs citato *ſec.5. q. 7. §. quod ſi quæres.*

QVAERES XV. An Moniales ſubiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quo ad viſitationē, prout alterutri illorū ſubduntur.

56 Repſ. Subiacere, vt videbimus *ſubſect. ſeqq.*

QVAERES XVI. Qualiter Moniales ſubſint Ordinario, aut Prelato regulari quo ad electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.

57 Reſp. Subeſſe; cum hoc tamen diſcrimine, quod ſi Moniales ſint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatiſſę non ſolùm debet interuenire Prælatus regularis, ſed prętereà poteſt ei aſſiſtere etiam Ordinarius, vt vidimus *ſubſect. præced. q.* 14. ſi vero Moniales immediatè ſint ſubiectę Ordinario, ſolus Ordinarius debet intereſſe dictę electioni; ſed de hoc infra, vbi agemus de electione Abbatiſſæ.

QVAERES XVII. Qualiter Moniales ſubdantur Ordinario, aut Prælato regulari quo ad bonorū tēporaliū adminiſtrationē.

58 Reſp.

58 Resp. Subdi, soli quidem Ordinario, si ei immediatè subsint Prælato autem regulari, & simul etiam Ordinario, si aliàs sint exemptæ ab Ordinarii iurisdictione: eo tamen modo, quo indicauimus *subs. praced. q.* 15. ratio autem responsionis est, quod, cùm bonorum temporalium administratio ex officio incumbat Prælato vniuscuiusque monasterij respectiuè, vt benè ostendit *Suar. t. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 26. n.* 1. hoc ipso quod Ordinarius est proprius Prælatus Monialium sibi subiectarũ, & Superior regularis Monialium sui Ordinis, aut exemptarũ: sequitur Ordinario, aut Prælato regulari incũbere administrationẽ bonorũ earundem Monialium ad illos respectiuè attinentium: siue huiusmodi administrationem per se exerceant, siue per alios: & hæc de iure communi circa quod facta est aliqua immutatio à Gregorio XV. vt vidimus *subsect. praced. q.* 15. *iam citata.*

QVAERES XVIII. An, & quibus in casibus Ordinarius, aut Prælatus regularis possint ingredi monasteria Monialium sibi respectiuè subditarum.

50 Resp. Posse, & quidem non solùm in casu visitationis, sed etiam in quocunque alio casu magnę necessitatis, aut vtilitatis: dummodo ingrediantur in casu tantæ necessitatis aut vtilitatis, vt in eo dare possent aliis facultatem intrandi. ita *Barbosa de offic. Ep. alleg.* 102. *num.* 43. pluribus alijs citatis, & habetur expressè in bulla Gregorii XIII. edita 23. Decemb. 1581. quæ incipit *Dubiis*, & declarat Prælatos omnes tã sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium, quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus ac religiosis personis comitati: idque sub variis pœnis à nobis supra explicatis *cap. 5 sect. 3. qu 3. &* 21.

Quod si quæras an Prelatus regularis Monialium possit ingredi clausuram Monialium sibi subditarum ad administrandam Eucharistiam Moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam Vnctionem, ad assistendum eius morti, aut exequijs; interim excluso Confessario illarum, qui ex officio hæc omnia præstare solet.

Resp. Videri posse, si Moniales verè ei subsint, siue tanquam Ordinario, siue tanquam Superiori delegato, & quidem illimitatè. Ducor quod, data hypothesi, ille est Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium (qua ratione Episcopus dicitur esse supre-

supremus Parochus totius suæ diœcesis, vtpotè habens totam diœcesim in parochiam, sicut notauit *Barbosa de offic. Episc. alleg. 80. num. 1.*) ac proindè habet in Moniales totam illam potestatem, quam habet earum Confessarius (excepta tamen facultate audiendi illarum confessiones, quæ fuit absoluta a Greg. XV. in sua bulla *Inscrutabili*) sicut ergo quilibet Episcopus potest cum quolibet suorum subditorum præstare quidquid potest proprius illorum parochus (& quidem eo excluso) sic & Prælatus regularis præstare poterit cum Monialibus sibi subditis quidquid cum illis prçstare potest ipsarum Confessarius (excepta auditione confessionum) tanquam immediatus earum parochus: siquidem par ratio procedit in vtroque casu. Vnde fit, vt, sicut Confessarius ingredi potest ad ea omnia præstanda ratione officij; ita & possit ingredi Prælatus ad eadem prçstanda tanquam Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium: quod si detur, iam necessariò fatêdum est quod, sicut Confessarius in propositis casibus ingredi potest; sic, & ingredi poterit Prælatus ad præfata ministeria obeunda: quod esset illum ingredi non vt Prælatum Monialium (quo modo non esset necessarius ingressus illius in talibus casibus) sed vt Parochum: & consequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos Monialium in casibus non permissis ingredientes: neque ex eo quòd Cõfessarius Monialium potest prædicta omnia ex se præstare, sequitur Prçlatum ingredi in casu non necessario: cum hìc necessitas sumatur, non ex parte ministri, sed ministerij exercendi cum Monialibus, quod sine dubio in adductis casibus est necessarium.

Addo quòd, cùm iuxtà dicenda *cap. 10. qu. 39.* Confessarius Monialium maximè regularis ingrediens clausuram eò ipsò secum possit ducere socium; etiam Prælatus regularis Monialium, si velit, in casibus permissis ingredi poterit cum Confessario præcisè vt socius; æquè ac posset ingredi quicunque alius religiosus Ordinis: idque etsi aliàs ibi non extaret consuetudo ducendi socium; cùm enim talis consuetudo sit laudabilis, licitè posset induci, estò Prælatus ad id moueretur ex curiositate: secùs, si socius non ingrederetur præcisè ad associandum Confessarium, sed soleret ei inseruire in ministerio ibi exercendo; & Prçlatus tale seruitium non præstaret: tunc enim illicitus esset ingressus, vtpotè factus absque sufficienti titulo (siquidem titulus socij iam non subsisteret) & in fraudem legis talem ingressum prohibentis: idque ob doctrinam *Sanchez l. 6. mor. c. 16. num. 47.* quę

Kk pro-

proportionaliter in hoc casu procedit.

Moneo hìc quòd, licèt demus Prælatum Monialium posse ingredi clausuram ad exercenda ministeria spectantia ad munus Confessarij: regulariter tamen id non expedit, tum ne hinc offendatur Confessarius; tum ob alias causas, quæ facilè occurrere possunt: nam multa licent, quæ non expediunt.

60 Cæterum, quod olim concessit Vrb. IV. Monialibus S. Claræ, teste *Miranda q. 2. de Monial. art. 15.* nimirum quòd Generalis Minister Ordinis Minorum posset ingredi monasteria dictarum Monialium cum 4. aut. 5. Fratribus eiusdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, si quando id ei videretur expedire; non apparet, quo modo in præsentia subsistat, attenta bulla Greg. XIII. citata: in qua quibuscunque Superioribus regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta monasteria, si quam habent, vtantur, nisi in casibus necessarijs; & quidem derogando quibuscunque priuilegijs: vnde, cùm celebratio Missæ, aut prædicatio verbi Dei audiri possint a Monialibus per fenestellas Ecclesiæ, non potest dici, quòd comprehendatur inter casus necessarios, de quibus loquitur Bulla Gregorij. ita *Barbosa sup. n. 44.* cōtra Mirandā putantem Ministrum Generalem sui Ordinis, ac eius Prouinciales posse vi præfatæ concessionis, etiam hodie, ingredi dicta monasteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi; quòd non rejicit *Tamb. D. 24. de iure abbatiss. q. 10. nu. 1.* dicens, *an autem hodie in praxi supradicti Minister Generalis, & Prouincialis hanc facultatem ingrediendi exerceant, dubitat Barbosa*, nullo alio verbo apposito, per quod iudicet se non approbare, aut reijcere eiusmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modò dicta, nec (vt puto) est in vsu.

QVAERES XIX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis de bonis Monialium sibi respectiuè subditarum possint disponere in casibus aliàs permissis, etiā contradicentibus ipsis Monialibus.

61 Resp. Non posse, loquendo de contractibus grauioris momenti; & indè probatur, quòd neque Abbatissa, seu Priorissa, cui incumbit tota administratio bonorum monasterii immediatè, ac proximè, similes contractus regulariter potest facere propria auctoritate absque consensu proprij Capituli: ergò neque Ordinarius, aut Prælatus regularis, quibus minùs proximè, ac immediatè incumbit administratio dictorum bonorum quò ad monasteria sibi respectiue subiecta, poterunt præfatos contra-

ctus

ctus facere sine consensu Capituli vnde existimo talem esse praxim, sicque communiter obseruari.

QVAERES XX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis possint deponere, aut suspendere ab officio Abbatissas, seu Priorissas Monialium sibi respectiuè subditarum.

62 Resp. posse, si occurrat iusta causa id faciendi: & ratio est, quòd supradicti in Moniales subditas habent potestatem coerciuam, etiam pro foro externo; hæc autem sufficit, vt possint eas punire in foro externo pœna iusta; qualis vtique esse potest etiam depositio, ac suspensio ab officio; vnde ea non solùm identidem imponitur in religionibus virorum, sed etiam ipsis Monialibus comminatoriè indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo sub Pœna priuationis, aut suspensionis ab officio.

SVBSECTIO III.

De Canonica Monialium Visitatione.

63 *Visitatio canonica quid sit.*
64 *Alia est generalis, alias particularis.*
65 *Prælati Monialium tenentur eas visitare.*
66 *Moniales subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ visitantur ab Ordinario; exemptæ verò à Prælato regulari.*
67 *Capitulum, Sede vacante, visitat Moniales non minùs, quam Ordinarius.*
68 *Illas item visitat Vicarius generalis.*
69 *Ius visitandi potest delegari.*
70 *Visitatio facienda singulis annis.*
71 *Proponitur materia Visitationis.*
72 *Præmonendæ Moniales de Visitatione facienda.*
73 *Prælatus tempore Visitationis ingreditur clausuram.*
74 *Ducit secum aliquos socios.*
75 *Si ingreditur ob fabricæ constructionem, ducit secum socios solitos vltra Architectum.*
76 *In tales socios assumi possunt Regulares, etiam ex indulto Leonis X.*
77 *Et hoc indultum, licèt factum viuæ vocis oraculo, iuxta aliquos hodiè durat.*

78 *Visitatio, quæ fit in casu particulari, facienda iudicialiter.*

79 *Moniales exemptæ nequeunt obstare Ordinario, ne earum visitet clausuram.*

80 *Et, si obstent, incurrunt excommunicationem.*

81 *Ad hoc tamen requiritur, vt, apposito impedimento, Moniales moneantur, vt desistant.*

82 *Monitio ista sufficit, quòd sit generalis.*

83 *Ea facienda ab ipso Visitatore.*

84 *Dicta excommunicatio incurritur etiam in casu, quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari.*

QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine Visitationis canonicæ.

63 Resp. Intelligi actum, quò legitimus Prælatus Monialium iuxta sacros canones, aut constitutiones religionum inquirit statum, & mores Monialium sibi subditarum ad effectum debitè corrigendi excessus, qui fortè deprehendantur, ac opportunis medijs promouendi bonum ipsarum tam spirituale, quàm temporale: idque ex iurisdictione sibi competente ad executionem sui pastoralis officii.

QVAERES II. Quotuplex sit huiusmodi visitatio.

64 Resp. Esse duplicem; generalem scilicet, & particularem: generalis est, quam Prælatus ordinarie facit ex debito sui pastoralis officij (& de hac potissimùm nobis in præsentia agendum est) particularis est, quam Prælatus facit ex zelo, & charitate, & ex causa hic & nunc mouente animum suum; de qua loquitur *Clem. 2. §. nos igitur de censib.*

QVAERES III. Quo iure obligentur Prælati Monialium ad canonicam earum visitationem.

65 Resp. Obligari tum ex *Clem. 2. Attendentes, de stat. monac.* statuente monasteria Monialium Papæ immediatè subiectarum visitari debere ab Ordinario loci Apostolica auctoritate; non exempta verò ab eodem Ordinario, sed propria potestate: exempta denique à proprijs Prælatis regularibus: tum ex *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 1.* vbi præcipitur, vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres ad regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitã instituant, & componant, atque in primis quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius regulæ, & Ordinis peculiaria

vota

vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent: omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur. Vbi ad rem nostram, maximè faciunt verba illa, *quam in eorum visitationib. &c.* quæ sine dubio, inducunt Prælatis Monialium obligationem illas visitandi; eamque grauissimam, vt colligitur ex grauitate materiæ, circa quam versatur talis obligatio.

QVAERES IV. Quinam Prælati possint, & debeant visitare Moniales.

66 Resp. Distinguendo; vel Moniales sunt immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: & hæ possunt, ac debent visitari ab ipso Ordinario, auctoritate quidem propria, si sint ipsi immediatè subiectæ, auctoritate verò apostolica, si Moniales immediatè subsint Sedi Apostolicæ: vel Moniales subiacent iurisdictioni Prælati regularis; & hæ debent, & possunt visitari à prælatis regularibus; quamquam, quòd spectat ad obseruantiam clausuræ Moniales quęcunque siue exemptæ, siue non exemptæ, visitari soleãt ab Ordinario loci eo modo quo diximus *sup. c. 5. sect. 1. q. 5.* patet responsio ex *Clem. 2. citata q. præcedenti*; si monuero cum *Tamburino D. 14. de iure abbatiss. q. 3. num. 4.* ad illos eosdem Prælatos, ad quos spectat visitatio Monialium, spectare etiam earum correctionem, ac punitionem, si deliquisse reperiantur.

An autem Capitulum, Sede vacante possit absolutè visitare Moniales Ordinario subiectas, immò & exemptas, quo ad obseruantiam clausurę.

67 Resp. Videri posse; & colligitur ex dictis *cap. 5. sect. 1. q. 5.* quæ inde confirmari possunt, quod non est credendum Ecclesiam velle Moniales manere toto tempore Sedis vacantis omninò destitutas canonica visitatione, siue absolutè, si sint non exemptę, siue quò ad obseruantiam clausuræ, si sint exemptæ: cùm alioqui possit contingere casus, in quo tunc temporis maximè necessaria sit visitatio. dissentiunt tamen *Azor. p. 3. l. 3. c. 37. q. 14.* & alij apud *Tamburinum sup. q. 5. num. 3.* Putantes Capitulum, Sede vacante, non posse visitare cœnobia Monialium exempta, quæ aliàs posset Ordinarius vt delegatus Sedis Apostolicæ; sicque fuisse deçisum à Rota testatur *Barbosa sup. alleg. 73. n. 25.* idem.

idemque sentit *Diana p. 7. tract. 12. resol. 28. ex Bannio.*
68 Addo etiam Vicarium generalem posse visitare modo dicto Moniales, & quidem non solùm subiectas Ordinario, sed etiam exemptas; non tamen quò ad omnia (sicut potest visitare Moniales non exemptas) sed tantùm quò ad obseruantiam clausuræ, iuxtà dicta supra *cap. 5. sect. 1. qu. 5.* constat autem ius visitandi non competere Vicario generali, nisi specialiter id ei committatur: quod alijs citatis notauit *Barbosa num. 28.*

Quòd si quęras, an Prælati Monialium possint alteri delegare munus visitandi, & quidem etiam in ijs, quæ ipsis competunt solùm ex delegatione Sedis Apostolicę.
69 Resp. Posse; & constat tum ex vsu, tum ex dictis *subs. praced. qu. 1.*

QVAERES V. Quàm frequens debeat esse visitatio Monialium.
70 Resp. Regulariter debere fieri singulis annis iuxtà *Clementinam 2. attendentes de stat. monac.* vbi id expresśè statuitur: & quidem meritò, cùm maximè conducat ad bonum gregis, quod Pastor agnoscat pecoris sui vultum, suumque gregem consideret: sicut benè notauit *Fuscus l. 1. de visitat. c. 3. num. 10.* hinc inferens frequentes debere esse visitationes: quod vtique etiam procedit in Monialibus.

QVAERES VI. De quibus institui debeat visitatio Monialium.
71 Resp. Debere institui non solùm circa ea, quæ præscribit *Concilium Trid. sup. cap. 9.* nimirum circa vota substantialia religionis, victum, ac vestitum; sed etiam circa sequentia, videlicet quot sint Moniales; an professio fiat tempore debito, an habitus nouitiarum, ac professarum sit distinctus, an Moniales vltra vota substantialia obseruent regulam proprij Ordinis, ieiunia in ea præscripta, silentium, aliasque regulares obseruantias: an deferant vestes debitas: an suo tempore celebrent diuina Officia, & an omnes conueniant: an seruent debitam clausuram, & tempore congruo claudantur portę: an admittant conuersationes suspectas, periculosas, & scandalosas; qualiter in suo munere se gerant Abbatissa, Vicaria, & aliæ Officiales monasterij: quàm diligenter munus suum obeant Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij: qualis sit educatio nouitiarum, ac puellarum ibi commorantium causa educationis: qualiter expendantur bona monasterij, ac implicentur dotes Monialium, quæ

quę admittuntur; & alia id genus quorum longum retexit cathalogum *Gauantus in tract. de visitatione.*

QVAERES VII. An Moniales possint, & debeant præmoneri de tempore visitationis.

72 Resp. Communiter posse, & debere præmoneri, vt illæ possint tantò meliùs se disponere ad visitationem, & hæc maiori cum fructu ipsarum peragatur; non repugnare tamen, absolutè loquendo, immò interdum expedire, aut etiam necessarium esse, vt Prælatus ex improuiso accedat ad visitationem, pręsertim particularem; v. g. vt inueniat Monialem in flagranti delicto, vt reperiat supellectilem alicuius Monialis vanam, ac omninò indecentem statui religioso, quæ aliàs occultaretur, vt maiori cum sinceritate explorare possit statum monasterii absque periculo subornationis; sic quippè de filio hominis scriptum est *Math.* 24. *Estote parati, quia qua nescitis hora, filius hominis venturus est*: sic, & *Marci* 13. dicitur: *Vigilate, nescitis enim, quando dominus domus veniat, serò, an media noctè, an galli cantu, an manè: ne, cùm venerit repente, inueniat vos dormientes.*

QVAERES VIII. An Prælatus Monialium possit tempore visitationis ingredi monasterium, & quo modo.

73 Resp. Posse, dummodò aliàs obseruet, quæ præscripsit Gregor. XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, & sic habet: *Auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modò incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati.* Cùm enim Prælatus instituturus visitationem Monialium debeat illis proponere edicta visitationis, illam denunciare, habere ad ipsas exhortationem; & hæc fieri debeant secretò, ac exclusis nouitiis, conuersis, & aliis fœminis in monasterio fortè commorantibus; constat in tali euentu adesse necessitatem ingrediendi, adeoque facultatem Prælatis Monialium ad id concessam extendi ad talem casum: præsertim, cùm in ipsa visitatione debeant visitari officinæ Conuentus, cellæ Monialium, ac supellex, dormitorii decentia, aliquod ædificium, quod fortè construitur, aut constituendum est, aut minatur ruinam: prætereàquòd, finita visitatione, ingrediendum est capitulum conuentuale ad pu-

blicandam ipsam visitationem, ac imponendam correctionem culparum indè resultantium, quæ sine dubio non possunt fieri absque eo quòd Prçlatus visitans ingrediatur monasterium; vt rectè aduertit *Sanch.l.6. mor. c.16. nu.54.* ex Llamas, monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium det testimonium, & actus faciat iudiciales.

Difficultas est, quot socios secum debeat Prælatus introducere in monasterium, attento quòd Gregorius XIII. non exprimit in citata Constit. quot illi esse debeant, sed solùm dicit, *a paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati.*

74 Resp. *Tambur. D.24.de iure Abbatiss.q.*10 *nu.3. ex Miranda qu.2.de Monial art.*15. posse tuta conscientia introduci 3. socios, iuxtà illud: *In ore duorum, vel trium testium stet omne verbum*: immò, & 4. aut 5. secundùm Victorellum, ac Bonacinam; verùm in hoc standum est vniuscuiusque loci consuetudini, quæ habet vim legis, & est optimus legum interpres; dummodò saluetur, quòd Prælatus ingrediatur comitatus à paucis, sicut requirit Gregorius. Certè de Ministro generali Fratrum Minorum asserit Vrbanus IV. in quadam Constitutione eum posse ingredi monasteria Monialium sibi subiectarum cum 4. aut 5. Religiosis, ac honestis sociis; Prouinciales verò solùm cum 2. aut 3. sociis; prout aduertit *Portell. de dub. regul. v. clausura Monialium in addit. num. 6.* addens ex *Rodriquez tom.1.quæst.47 artic.7.* etiam Commissarium particularem delegatum à Prouinciali ad visitandum monasterium aliquod Monialium, etiam ipsum posse ingredi cum 2. aut 3. sociis; quamquam (vt notat Miranda) quòd in casu proposito socii ingredientes cum Prælato sint tantum duo, vel tres, non sit res adeò magni momenti, vt, si talis numerus non adeò exactè obseruetur, indè dici possit incurri culpa mor. aut excommunicatio lata aduersùs indebitè intrantes monasteria Monialium, præsertim si adsit bona fides, & absit omnis fraus, ac dolus.

75 Cçterùm monet *Tamb. numer. 6.* quòd si ratione ædificii construendi Episcopus, aut Superior Monialium ingrediantur monasterium cum aliquo Architecto, vel alio Artifice: nihilominus debent secum coassumere suos ordinarios comites; prout statuitur in allegata Constitutione Greg. XIII. siquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediuntur tanquam comites, sed vt Operarij, ac Artifices.

An autem Ordinarius, aut alius Prælatus ingressurus monasterium

sterium Monialium ad illud visitandum possit, ac teneatur sibi assumere in comites visitationis viros religiosos.

76 Resp. Posse, saltem de iure communi; cùm nullum extet ius id generaliter prohibens Regularibus; Immò potiùs id in specie viuæ vocis oraculo fuerit concessum Fratribus, vt videre est apud *Casarubium in comp. v. ingredi monasteria num.* 32. & consequenter Religiosis aliorum Ordinum per viam communicationis; non tamen teneri, estò Gregorius XIII. loquens de comitatu Episcopi ingredientis monasteria Monialium dicat *à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitatus*: siquidem hîc nomine *religiosi*, non significatur homo adstrictus 3. votis substantialibus religionis, sed vir pius, ac timoratus, sicut benè notat *Tamburinus sup. num.* 4. *ex Victorello.*

Cæterùm illud hoc in loco benè animaduertendùm est, quòd cùm concessio illa relata à Casarubio fuerit facta à Leone X. viuę vocis oraculo, post generalem reuocationem viuę vocis oraculorum à Gregorio XV. & Vrbano VIII. factam non ampliùs subsistit; nisi quis velit iuxtà doctrinam *Peyrini tom.* 3. *priuil. cap.* 12. *ad Constit.* 18. *Vrb. VIII. nu.* 1. sustinere illud non fuisse comprehensum sub præfata generali reuocatione, vtpotè quod transijt in priuilegium bullatum vi Constitutionis Gregorij XIII. confirmantis, & ex certa scientia innouantis omnia priuilegia ab ipso, alijsque suis Prædecessoribus concessa Fratribus Minimis, etiam viuę vocis oraculo: quæ constitutio refertur à *Peyrino tom.* 2. *priuil. Constit.* 1. *Gregor. XIII.* & sic habet: *Omnia, & singula priuilegia, immunitates, exemptiones, libertates, prærogatiuas, fauores, conseruationes, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, indulgentias, & indulta spiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cùm alijs Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, eisdem Correctori generali, & Zelosis, ac alijs fratribus, Ecclesijs, domibus, Conuentibus, & locis eorum quibuscunque in genere, & specie, etiam per solam signaturam, etiam viuæ vocis oraculo, vt præfertur, aut aliàs tam per præfatos, & alios quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem præfatam, quàm Imperatores, Reges, & alios Principes sub quacunque forma, & expressione verborum concessa, &c. quatenus sint in vsu, & sacris canonibus, & decretis Sacri Concilij Trident. non aduersentur, approbamus, confirmamus, & innouamus,* per-

perpetuamque roboris firmitatem obtinere , & firmiter obseruari ; quod item prius fecerat Pius V. ijsdem Fratribus Minimis per bullam adductam ab eodem *Peyrino sup. Constit. Pii V. in ordine 7. §. 31.* Quæ concessio vtique per communicationem suffragatur etiam Religiosis aliorum Ordinum.

77 Addo ex *Rodriquez tom. 1. q. 47. art. 8. & Miranda supr. art. 16.* præfatam concessionem Leonis X. si detur modo dicto transijsse in indultum bullatum , non videri reuocatam à Gregorio XIII. in bulla *Vbi gratiæ* superiùs non semel allegata , ac reuocante omnes, & quascunque licentias concessas quibuscunque viris ingrediendi monasteria Monialium : ea quippe loquitur de facultatibus , ac licentijs personalibus ; vt inde constat, quòd ea solùm loquitur de facultatibus concessis, Marchionissis, & Ducissis , & aliis quibuscunque personis (qui modus loquendi indicat priuilegium esse personale ; tanquam concessum sin minùs certæ personæ , certo generi personarum ; sicut colligitur ex *l. qui tale. 24. ff. soluto matrim.* cùm tamen allata concessio Leonis X. non sit personalis, sed realis, vtpotè facta toti Ordini Minorum, qui fictione iuris nunquam videtur perire; sicut aduertit Rodriqu. generaliter docens priuilegium factum certo generi personarum , quæ per fictionem iuris nunquam pereunt , censendum esse reale , ac perpetuum , non autem personale.

QVAERES IX. An, & quando visitatio Monialium fieri debeat in forma iudiciali.

78 Resp. Debere fieri , si fiat in casu particulari , v.g. occasione alicuius grauis excessus perpetrati in monasterio : si fiat generaliter, prout fit communiter, constat ex ipsa praxi.

QVAERES X. An Moniales exemptæ possint impedire Ordinarium quò minus eas liberè visitet circa custodiam clausuræ.

79 Resp. Videri non posse, attenta praxi ferè communi, ac decisione, quam ex Galleto adducit *Barbosa alleg. 102. de offic. n. 7.* hinc inferens non ita facilè admittendam esse resolutionem *Mirandæ supra artic. 14.* sustinentis non licere Episcopis Monialium monasteria exempta , Prælatisque regularibus subiecta ingredi , etiam Prætextu videndi , an ibi violata sit clausura , nisi solum in casu, quo publicè constaret illam esse violatam: & tunc non nisi postquàm de ea re semel, ac iterum Prælatos ordinarios Monialium admonuerit ; huic enim doctrinæ aduersatur praxis communis , qua constat Ordinarium solere visitare Moniales exemp-

exemptas, quò ad clausuram, quoties iudicauerit id expedire, nec posse ipsi Regulares, quibus subsunt Moniales, impedire, quò minùs ille id præstet: & hòc, licèt aliàs nunquam visitauerit illud monasterium: quod declarauit Sacra Congregatio 24. Nouemb. 1617. apu d *Gauantum in man. v. Monialium clausura nu.* 57. addentem *n.* 60. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 1583. posse Ordinarium interrogare Moniales Regularibus subiectas de pertinentibus ad clausuram. Immò docet *Fuscus l. 2. de visitat. cap.* 19. (quod nos etiam supra adnotauimus) Monialibus recusantibus visitari, posse Episcopum eis resistere frangendo portas monasterij, vim vi repellendo.

QVAERES XI. Quam pœnam incurrant Moniales, & alij quicunque impediunt visitationem canonicam Monialium.

80 Resp. Incurrere excommunicatioñe maiorem latam in *Clem. attendentes de stat. monac.* & à nobis propositam *sup. c.* 8. *q.* 11. latèque à *Bonac. D. 2. de censur. partic. q. 2. par.* 4. explicatam; qui benè ait *n.* 2. quòd, cùm materia istius excommunicationis sit impedire Visitatorem in ijs, quæ pertinent ad reformationem Monialium circa vitam voluptuosam, & ad debitum famulatum Deo præstandum, vt habetur in ipso textu: & ex alia parte talis impeditio fieri possit multis modis: sequitur tot modis contrahi præsentem censuram quot modis fit dicta impeditio: dummodò tamen præcedat admonitio ad eam incurrendam vi textus requisita ijs verbis, *nisi moniti resipiscant.*

81 Notat autem *Bonacin. nu.* 4. ad contrahendam istam censuram non sufficere, quòd præfata admonitio fiat, antequam apponatur Impedimentum visitationi, sed eam debere subsequi appositionem ipsam impedimenti, ita vt Prælatus visitans impedientem moneat, vt desistat ab impediendo: cuius rei ea est ratio, quod in textu dicitur, *nisi moniti resipiscant*: non dicitur autem resipiscere is, qui non delinquit (v. g. impediendo in præsenti materia) quod etiam notarunt *Suarez D. 23. de censur. sect. 5. num. 9. Sayr. l. 3. de censur. cap 35. num. 14. Nauar. c. 27. n.* 140. & alij.

82 Ista tamen monitio non est opus, quòd sit specialis, & particularis, sed sufficit illam esse generalem; siquidem textus simpliciter, ac indistinctè loquitur dicens, *nisi moniti resipiscant*; adeoque non debet restringi ad monitionem specialem, cùm iure non distinguente nec nos distinguere debeamus. ita Suarez Sayr. Nauar. & alij locis modò citatis, quos sequitur *Bonac. nu.* 5. monens

nens *n.6.* in præsenti euentu requiri ad incurrrendam istam censuram vel triplicem monitionem, vel vnam pro triplici, probatque ex Suarez supra ac *Filliucio tract. 14. num. 73.* quia vbi ius petit iuridicam monitionem, semper loquitur de monitione canonica; monitio autem canonica est trina, aut certè vna pro trina, nisi aliud necessitas suadeat.

83 Præterea ista monitio, vt sit legitima, debet fieri ab ipso Visitatore Monialium, qui impeditur; aut certè ab eius Superiore in causa visitationis; patet, quia ista monitio debet esse iuridica; non est autem iuridica, nisi fiat à legitimo Superiore, qui in causa visitationis est vel ipse Visitator, vel Superior illius in iurisdictione. ita *Bonac. num. 7.* ex Aug. Suar. & Filliuc. addens *nu. 8.* ad incurrendam istam excommunicationem præsupponi præsumptionem; cùm in textu adhibeatur verbum *præsumpserint*, adeoque illam posse euitari ex quacumque ignorantia præterquàm ex affecta cum ingenti temeritate coniuncta.

84 Et certè, quòd ista excommunicatio incurratur, etiam in casu quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari: colligitur ex tenore ipsiusmet textus; qui cùm dicat, *singula Monialium monasteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apostolicæ, quod nulli alij subiecta noscuntur, Apostolica; non exempta verò, ordinaria auctoritate; ac exempta alia per alios, quibus subsunt, annis singulis debeant visitari*; vtique comprendit etiam Prælatos regulares expressos in his postremis verbis *per alios, quibus subsunt.*

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quò ad subiectionem erga propriam Abbatissam.

Acturi in ista sectione de gubernatione Monialium, prout se tenet ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ, cui legitimè subduntur; necesse est, vt aliqua priùs explicemus de eius Electione: sicque sectionem diuidemus in 2. subsectiones, in quarum 1. agemus de canonica Electione Abbatissæ, in 2. de eius Potestate in Moniales subditas.

SVBSECTIO I.

De canonica Electione Abbatissæ.

85 *Electio canonica quæ sit.*
86 *Quot modis fieri possit.*
87 *De iure communi spectat ad monasterium, cui fit.*
88 *Ad eam concurrunt solùm Moniales professæ choristæ nisi sint inhabiles.*
89 *Conuersæ ad eam admitti possent: de facto tamen non admittuntur.*
90 *Monialis eligenda in Abbatissam debet habere varias conditiones.*
91 *Non est opus, quòd expleuerit annum* 40.
92 *Electio facta sine dictis conditionibus est ipsò facto irrita; quod alij negant.*
93 *In electione ex concurrentibus ad Abbatissatum pro arbitrio præferri potest ætas in iure præscripta antiquitati professionis; vel è contra:*
94 *Regulariter Abbatissa eligitur ex eodem monasterio.*
95 *Soror Abbatissæ præsentis potest eligi, vt ei succedat in officio.*
96 *Qui debeant præsidere electioni, & qualiter vocandi ad electionem.*
97 *In quo loco fiat electio.*
98 *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterque recipienda suffragia.*
99 *Electio Abbatissæ fit per suffragia secreta.*
100 *In eam debet consentire maior pars Capituli eligentis, immò & sanior.*
101 *Putant alij sufficere duas partes suffragiorum ex tribus.*
102 *Quid agendum, si quæ schedula sit vitiata.*
103 *Monialis in aliquo casu eligit se ipsam.*
104 *Votum Monialis infirmæ non requiritur: at requiri potest.*
105 *Electio fit non solum per viam scrutinij, sed etiam alijs modis.*
106 *Prælatus assistens electioni Abbatissæ non potest ferre suffra-*

fragium; quod alii negant.
107 *Interdum tamen potest illam nominare.*
108 *Electio qualiter publicanda.*
109 *Quid si facta publicatione, opponatur?*
110 *Publicata debet confirmari.*
111 *Quid, si opponatur contra electionem factam per compromissum?*
112 *Quid, si per scrutinium facta sit electio?*
113 *Officium Abbatissæ durat solùm ad 3. annos; & postea debent vacare per 3. annos completos.*
114 *Electa potest renunciare electioni, si adsit alia digna.*
115 *Renunciat in fauorem tertiæ, si Abbatissatum habeat in titulum.*
116 *Moniales indebitè eligentes non semper amittunt ius eligendi.*

QVAERES I. Quid intelligatur hìc nomine canonicæ electionis.

85 Resp. Intelligi vocationem personæ idoneæ ad munus Abbatissæ, factam iuxtà sacros canones, ac statuta vniuscuiusque Ordinis; dixi, *ad munus Abbatissæ*, vt indicarem, quòd, cùm Abbatissa non habeat ordinariam iurisdictionem, sed quasi ex commissione; & iurisdictio ordinaria sit de ratione prælati propriè dicti: consequenter Abbatissa, propriè loquendo, non potest dici Prælata: quòd in specie notarunt *S.Thom.in 4. d. 25. q.2. art.2. quæst.1.ad 2.Syl. v.Abbatissa, n.1.Tabiena ibidem nu.* 5. aliique.

QVAERES II. Quot modis eligi possit Abbatissa.

86 Resp. posse eligi pluribus modis à nobis explicatis in *tract.de gubernat.c.2.sect.*1.sed potissimum tribus, qui sunt vsitatiores, & habentur in *c.quia propter de elect.* nimirum per scrutinium (qui est omnium vsitatissimus) per compromissum; & per communem inspirationem.

QVAERES III. Ad quem spectet electio Abbatissæ de iure communi.

87 Resp. Spectare ad monasterium, cui ea præfici debet; & patet tum ex *cap.indemnitatibus de elect. in 6.* vbi id satis clarè indicatur: dum præcipitur, vt ad eligendum cum alijs nulla admittatur Monialis, nisi 12. ætatis suæ annum peregerit: sic enim supponitur Monialis debere concurrere ad electionem

Ab-

Abbatissæ: tum ex *Concilio Trident. sess.25.de regul.cap.6.&* 7. quòd, cum præcipiat electiones Monialium fieri per vota secreta: ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur: & quòd is, qui præst electioni, siue Episcopus, siue alius Superior, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: apertè ostendit electionem Abbatissæ spectare ad monasterium: & quidem meritò, vt sic ea à Monialibus recipiatur maiori cum amore, ac fiducia, tanquam ab ipsis electa, & digna tanto munere æstimata: quod non ita facilè eueniret, si ea eligeretur ad arbitrium Ordinarii aut Prelati regularis. ità *Rodriq.to.2.quæst. 54.art.1.Miranda quæst. 7.de Monial. art.1.Lezana tom. 1. cap.26.nu.2. Tambur. D.28.de iure Abbatiss.q.1.nu.2.* aliique communiter cum *Sylu. v. elect.3.q.6.* asserentes de iure communi electionem Præfectæ Monialium spectare ad ipsas Moniales, dico *de iuri communi*: modò enim post *Concil.Trid.sup.c.* 7. hac in re seruari debent singulorum Ordinum, seu monasteriorum Constitutiones, sicut aduertit *Tamb. n.3.*

QVAERES IV. Quæ requirantur in Monialibus, vt possint concurrere ad electionem Abbatissæ actiuam, stando præcisè in iure communi.

88 Resp. Requiri, vt sint professæ, saltem tacitè; & quòd expleuerint 12. ętatis annum, habetur expresè in citato *cap. indemnitatibus*, quamquam, cùm hodie maior ætas petatur ad professionem emittendam; maior item ętas requiritur ad faciendam huiusmodi electionem, nempe 16. annorum expletorum: quod benè aduertit *Suar. t.4. de relig. tr* 8 *l.2.c.5.n.*18. addens iure communi maiorem ætatem non desiderari, nec peti, vt post professionem aliquod tempus intercedat ante electionem, ideoque non esse necessarium, quòd professio antecesserit diem electionis, sed sufficere, vt ea ante electionem legitimè facta sit. Dixi *de iure communi*, quia attentis iuribus particularibus religionum (quibus diximus standum esse ex decreto Conc. Trid.) in aliqua religione requiritur, vt Monialis concurrens ad electionem Abbatissæ fuerit professa aliquot annis (vt in Ordine Prædicatorum, in quo, teste *Castellino c.* 17. *de elect. num.* 15. non potest Monialis habere vocem actiuam in electione Abbatissę, nisi post annos 12. ab emissa professione.)

Cæterùm ab electione actiua Abbatissæ excludi debet Moniales inhabiles: quales sunt: 1. excommunicatæ excommunicatione maio-

maiori: 2. suspensæ ab officio: 3. interdictæ: 4. prohibitę eliger. sine licentia Superioris: 5. quæ scienter indignam elegerunt i aliqua vocatione, aut certè peccauerunt in postulando (si tamen secuta est postulatio, vel electio) 6. quæ per laicalem abusum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præscriptum: 8. quæ sunt irregulares, & hæc ex varijs iuribus, quę adducimus in *nostro tract de gubernatione*, & hìc breuitatis causa omitimus.

Quòd si quęras, an Moniales, quæ dicuntur Conuersæ, possint, & debeant admitti ad electionem Abbatissæ.

89 Resp. *Suar. sup. nu.* 18. quòd, cùm eæ sint verè religiosæ professæ, vt supponitur; nullum extat ius, quo excludãtur à dicta electione: regulariter tamen non solent admitti, siue ex consuetudine, siue ex iure speciali religionum, estò simpliciter id non repugnet.

QVAERES V. Quæ requirantur in Monialibus, ad hoc, vt eligi possint in Abbatissas, ac Prędectas monasterij.

90 Resp. Requiri non solùm vt Monialis eligenda sit professa expressè: sed etiam vt non sit minor annis 40. & 8. annos post professionem laudabiliter vixerit in monasterio, sic decidit *Concilium Trident. sess. 25. de regul. cap.* 7. sub his verbis: *Abbatissa, & Priorissa, & quocunque alio nomine præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minor* 40 *annis & quæ* 8 *annis post expressam professionẽ laudabiliter vixerit.* Quãquã in casu quo inter Moniales monasterij nulla adesset his qualitatibus prædita; & alioqui Superior præsidẽs electioni iudicaret non expedire quòd eligeretur Præfecta ex alio monasterio eiusdem Ordinis túc posset eligi aliqua ex illis, quæ in eodẽ monasterio annũ 30 excesserit, & quæ 5. saltem annis post professionem rectè vixerit, Episcopo tamen, aut Superiore Monialium consentiente; idque ex decreto *Concilij Trid. vbi supra.* Quin etiam *Suar. nu* 9. testatur se ex variis, ac fide dignis testimonijs vidisse declarationem Sacræ Congregationis hac de re factam; videlicet quòd Abbatissa licèt per quinquennium non manserit in religione, dum tamen excedat 30. annos, & id fiat ad requisitionem suarum Monialium de licentia secundæ dignitatis cathedralis, & earum Superioris regularis, dummodo laudabiliter anno superiore se gesserit, debet confirmari per biennium in officio: & quod, deficiente ad confirmationem dictæ Abbatissæ Superiorum regularium licentia, procedendum nihilominus est ad præfatam confirmationem, seruatis iis, quæ in citato cap. Concilij Trid. præscri-

bun-

buntur. Vbi nomine *confirmationis* puto intelligi illam, per quam electio ipsa confirmatur, non autem illam, per quam Abbatissa absoluto triennio abbatissatus diceretur confirmari iterum in eodem munere.

Quod si quæras, an opus sit, vt Monialis eligenda in Abbatissam expleuerit 40. annum, vel sufficiat illum inchoasse.

91 Resp. *Portel.* 1. *p. resp. mor. casu* 13. *num.* 1. sufficere, quòd inchoauerit; probatque ex *Clem.* 1. §. *cœterum de statu monac.* quæ statuens ætatem petitam ad hoc vt aliquis sit Prælatus alicuius Conuentus, debere esse annorum 25. ait, *nisi* 25. *annum attigerit*: ergò idem dicendum est in isto etiam casu, vt iura iuri consonent; præsertim, cùm, teste ipso Portello, Nauarrus dicat ex duobus sensibus, in quibus lex explicari potest, accipiendum esse eum, qui benignior est. Oppositum sustinent alii cum *Garcia de benef. p.* 7. *c.* 4. *n.* 71. ex eo quòd, cùm Sacra Congregatio Concilij 24. Sept. 1593. declarauerit verba illa *Concilij Trid. sess.* 24. *de reform. c.* 14. *Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici, alioquin idonei, & 22. annis non minores assumantur*, debere intelligi de anno vigesimo secundo completo: eadem ratione etiam verba eiusdem *Concilij sess.* 25. *de Regul. c.* 7. *Non minor annis* 40 (supple si sit Monialis eligenda in Abbatissam) debebunt intelligi; vt Monialis prefata habeat 40. annos completos: si enim non compleuit annum quadragesimum, est minor 40. annis. Etsi *Henriq. l.* 14. *c.* 8. *num.* 10. *in glossa lit.* X. *Sà v. beneficium n.* 31. *& alij* loquentes de decreto *Concilij sess.* 24. *de reformat. c.* 14 asserant quò ad dignitates, ac personatus sine cura sufficere 22. annos inceptos. Vnde infert *Diana p.* 7. *tract.* 12. *resol.* 9. se existimaturum probabilem tam sententiam Portelli, quàm opinionem Garciæ superiùs adductas; nisi obstaret declaratio Sacræ Congregationis suprà allegata. Verùm, vt illa obstet, debet esse authentica, & esse talis, vt obliget, instar legis vniuersalis iuxtà dicenda inferiùs *cap.* 10. *n.* 43.

Difficultas est, an prefatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tanquam substantiales, ita vt alioqui electio sit eò ipsò irrita, ac nulla.

92 Resp. *Tamburinus sup. q.* 2. *num.* 7. esse eò ipsò irritam, ac nullam: probatque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub die 16. Maii anno 1623. relata à *Barbosa l.* 1. *de iur. Eccl. c.* 45. *n.* 19. tum quia, vbi verba dant formam actui

si actus fiat, non seruata illa forma, ipso iure est nullus, vt docent *Bartol. in l. Gallus, ff. de liber. & posth. & Gomez in cap. fin. § si verò de iudic. l. 6. nu. 19.* Verum dissentit *Suar. n. 8.* dicens, *hæ autem duæ conditiones*, (quę scilicet superius explicatæ sunt) *non declarantur à Concilio tanquam substantiales, nec irritatur electio aliter facta, sed simplex prohibitio ponitur, vt non eligatur, &c.* ideoque si alioqui electio facta sit iuxtà commune ius, licet illæ duæ conditiones non seruentur, non erit electio irrita ipso iure, sed ad summum irritanda. Ita Suar. & meo iudicio satis probabiliter, patetque tum ex dictis; tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent; tum quia in dubio interpretatio facienda est pro valore actus, vt valeat potiùs, quam corruat *l. quoties ff. de reb. dub.* tum quia declaratio allegata in contrarium vel non est authentica, vel non obligat instar legis vniuersalis, iuxta alibi dicta: tum quia actus sine debita forma factus tunc solum est nullus, quando forma ponitur tanquam substantialis; negamus autem id euenire in præsenti casu.

Dices, quid si duę Moniales concurrant ad Abbatissatum, quarum vtraque sit digna; altera tamen sit quadragenaria nondum habens quinque annos professionis; altera verò habens illos completos, aut etiam octo, alias nondum attingens 40. ætatis annum, licèt 30. excedat: debet ne in tali casu præferri hæc posterior, an potius altera prior?

93 Resp. Quòd, quamuis ex vna parte videri possit præferenda posterior, eò quòd habeat aliquo modo completam conditionem petitam à Concilio (cùm aliàs priori Moniali omninò desit vna dictarum conditionum) ex alia verò parte præferenda videri possit prior Monialis, eò quòd in illa reperiatur ętas 40. annorum per se primò requisita à Concilio, quę non reperitur in Moniali posteriori; & aliunde conditio ætatis magis desideretur, vt rectè aduertit *Suar. sup. n. 10.* nihilominùs, absolutè loquendo, negotium illud videtur arbitrarium; cùm præfatę duę Moniales se habeant vt excedens ac excessum: sicque præferenda videtur in præsenti casu illa, quę ob alias conditiones reputatur dignior; quòd si ambæ fuerint ęquè dignæ, ex genere suo pręferri debet excessus ætatis, vtpotè in iure magis considerabilis; si autem excessus ætatis esset paruus, & antiquitas in religione esset magna, ac præponderans: tunc Superioris esset prudenter diiudicare, quænam ex illis præferenda esset. ita *Suar. nu. 10.* addens quòd, si nulla adsit Monialis habens integras illas 2. con-

conditiones 40 annorum ætatis, & 8. professionis; illa cæteris paribus præferri debet, quæ iudicabitur plus de iis participare.

QVAERES VI. An, & qualiter necesse sit, vt Abbatissa eligatur ex Monialibus eiusdem monasterij.

94 Resp. Debere eligi, si in monasterio extet aliqua Monialis prædita debitis conditionibus, idque iuxtà *Concil. Trid. sess. 25. c. 7. de regul.* secùs, si ibi nulla ex ijs, quæ aliàs eligi possunt, habeat 30. annos completos: tunc enim simpliciter necessarium est illam eligi ex alio monasterio eiusdem Ordinis; non item, si aliqua illarum habeat 30. annos expletos: nam tunc in alijs conditionibus requisitis ad munus Abbatissę faciliùs posset admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis. ita *Suar. n. 11.* monens sufficientem causam eligendi ex alio monasterio esse, quòd in eodem cœnobio non inueniatur aliqua habens simul dictas 2. conditiones: cùm sic intelligi debeant verba illa Concilij: *quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio*: nisi enim vtramque habeat, dici non potest affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc vt eligi possit in Abbatissam Monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, vt non possit commodè eligi ex alio eiusdem Ordinis Conuentu, quod committitur iudicio Superioris; putat *Suar. nu. 10.* procedere in distantia loci, in quo foret eligenda Abbatissa ex alio monasterio, si iudicio Superioris distantia sit tanta, vt electio censeatur non posse fieri commodè ex alio monasterio; ad quod facit declaratio S. Congreg. quam adducit *Suar. n. 8.* his verbis: *Abbatissa 30. annorum, & quæ per 5. annos solùm sit professa eligi non potest, si in monasterio est aliqua Monialis 40. annorum, & quæ iam per 8. annos sit professa: aut in aliquo monasterio eiusdem Ordinis vicino istius qualitatis inueniatur.*

An autem, & quo modo Moniales, quæ sunt vel illegitimæ, vel bigamæ, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel infames, eligi possint in Abbatissas, colligi potest ex dictis c. 8.

95 Addo hìc obiter sororem Abatissæ non prohiberi de iure succedere Sorori in Abbatissatu, dummodo aliunde non prohibeatur. Ita Sacra Congregatio 19. April. 1619. apud *Barbosam in Collect. v. Abbatissa.*

QVAERES VII. Quinam debeant pręsidere electioni Abbatissæ.

96 Resp. Debere præsidere Ordinarium, si monasterium sit ipsi immediatè subiectum, aut Sedi Apostolicæ; Prelatum verò regularem, si monasterium sit exemptum, idque ex iure antiquo lato in Concilio Trid. supra his verbis: *Is, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior, clausuram monasterij nō ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat.* Dixi *ex iure antiquo,* vt indicarem in præsentia ex bulla Greg. XV. *Inscrutabili* sæpiùs allegata, Ordinarium per se, vel per alium posse interesse electioni Abbatissę faciendę, etiam à Monialibus exemptis (quamuis ad id non teneatur.) Præterea tali electioni debent interesse cum Ordinario, aut Prælato regulari saltem duo testes, qui munus disquisitorum exerceant; alioqui electio facta esset nulla ex *c. quia propter de elect. in 6.* ijque debent esse in loco patenti: ita, vt, si commodè fieri possit ab omnibus videantur: non est tamen opus, vt audiantur à Monialibus vocalibus capitulariter congregatis. Quare tenentur regulares significare Ordinario diem electionis, illumque expectare vsque ad tempus præfinitum, vti diximus *sup. c. 8. q. 42.* afferentes ad id decretum Sacræ Congregationis.

Notat autem *Sanctorus in Const. Minor. c. 11. stat. 7. q. 7. d. 4.* quod, quamuis in citata bulla Greg. dicatur de Ordinario, illum posse electioni Superiorissæ Monialium interesse, ac præsidere: & pręses in iure antiquo summam iurisdictionem importet in prouincia ex *l. 1. ff. de offic. Præsidis:* in præsenti tamen casu verbum *præsidere* non inducit iurisdictionem, ac superioritatem in Moniales, earumque electiones, sed solam ordinationem, ac directionem; ita vt electio fiat quietè, ac pacatè, nullaque violentia, aut defectus in ea committatur; sicque Ordinarius nequit recipere Monialium suffragia, sed solum ea audire, & cognoscere, quando recipiuntur à Prælato regulari; quippe cui solum priuatiuè quo ad Episcopum incumbit excipere suffragia: vt declarauit Sacra Congr. Concilij 10. Sept. 1639. in Vrbanien. ad instantiam P. Commissarij Curiæ pro Monialibus S. Bernardini, illius Ciuitatis Episcopum in electione Abbatissæ Monialium Regularibus subiectarum non posse exquirere, seu recipere vota Monialium, sed illa exquiri, & recipi debere à Superiore regulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo.

Addit *Sanctorus sup. d. 3.* non esse opus in præsenti casu signifi-

gnificare Episcopo horam præcisam, qua fieri debet electio, sed sufficere, quod dicatur illam faciendam esse post Vesperas, aut Missa celebrata; tuncque expectandum esse aliquantum post illam horam (v.g. per vnam horam circiter,) & si interim non veniat Episcopus, posse procedi ad electionem: siquidem in hoc casu non debet attendi præcisè commoditas Episcopi, sed tempus opportunum electioni; nec ad ipsum spectat præfigere tempus, sed ad Prelatum regularem, Episcopo se accommodante tempori, ac electioni, quæ vtique cum sit actio grauissima, non debet pendere ab affectibus, ac resolutionibus Episcopi: aliàs, si expectari deberet Episcopus per totam diem; vel non posset celebrari electio die designata, vel celebranda esset de nocte, quod respectu Monialium graue esset inconueniens.

QVAERES VIII. In quo loco fieri debeat electio Abbatissæ.

97 Resp. Regulariter debere fieri in tali loco, vt is, qui debet presidere, non adstringatur ingredi claustra monasterij: id quippe satis clarè indicat Concilium Trid. vbi sup. dum ait: *Claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel recipiat.* quamquam si præsidens electioni prudenter iudicet non posse fieri electionem canonicè, nisi ipso ingrediente cum suis coassumptis, ob inquietudinem Monialium, ac probabilem suspicionem subornationis; aliamue similem causam; tunc ij licitè possent ingredi. ita in terminis *Rodriq. tom. 1, q. 46. art. 5. Miranda q 2. de Monial. art. 15. Barb. alleg. 102. de off. Ep. n 46. Io. de la Cruz l. 1. de stat. relig. c. 5. d. 2.* aliique: & inde probant, quod, cùm Prælatus Monialium possit in casu necessitatis dare facultatem, vt alij ingrediantur clausuram; sic & poterit sibi hanc eandem facultatem dare; sicut concessit Gregorius XIII. in sua Constit. *dubijs*, dicens Prælatos omnes tam seculares, quam regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, &c.

QVAERES IX. Quo modo, & forma, quibusue cæremonijs fieri debeat electio Abbatissæ.

98 Resp. In hoc seruari debere statuta, aut consuetudines vniuscuiusque Ordinis, ac monasterij; videri tamen valdè commendabilem formam illam eligendi, quam describit *Rainerius in rituali monast. ritu. 8. rubr. 1. cæremon.* his verbis Opportuno

tempore procedat præsidens electioni Abbatissæ, saltem cum Notario, vel Cancellario ad fenestellam sanctissimę Communionis, ad quam ex parte interiori conuocari faciet more solito ad sonum campanulę capitularis omnes Moniales, ipsasque sic congregatas, & coadunatas alloquatur, huiusmodi euocationis certiores reddat, & ad digniorem personam quam in conscientia iudicauerint, in Abbatissam eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium Monialium ibi congregatarum accipiet: quod vt faciliùs, & citiùs prestare possit, paginam cum nominibus omnium Monialium vocalium sibi antea procurabit, quam manibus tenens, & iuxtà fenestellam se disponens singulis Monialibus ibi præsentibus ordinatim ad fenestellam pro facienda Præsidenti reuerentia accedentibus suumque nomen, & cognomen dicentibus ipsum in pagina descriptum obsignabit: omnibusque tandem notatis, præsentibus, & in sufficienti numero congregatis procedatur ad electionem. Vnde Abbatissa officio cedens, genuflexa manibus ante pectus iunctis coram Præsidente ad fenestellam sedente, pro commissis negligentijs, & erroribus in administratione sui officij, & pro cæteris Monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam, & faciet generalem confessionem dicendo *Confiteor &c.* qua completa ipsam, & cæteras omnes Præsidens ad effectum electionem validè celebrandi, à censuris, & postea etiam à negligentijs more solito generaliter absoluet; ac postea Monialibus prosequentibus incipiet hymnum *Veni creator Spiritus*; ipsoque completo stans subdet versum, & orationem de Spiritu S. deinde sedebit, Monialibus etiam interiùs suis locis remotiùs à fenestella, quàm possit, sedentibus: ipse verò tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium Monialium vocalium ibi præsentium in principio descripserat, ipsas omnes proprijs nominibus ordinatè vnam post aliam, incipiendo à senioribus, ad fenestellam vocabit, singulasque accedentes interrogabit, quanam Monialem in Abbatissam eligant; ipsarum verò quælibet respondeat: *Eligo in Abbatissam huius monasterij M. D. N. de talibus*; huiusmodi tamen votum præstabit submissa voce, ita vt à cæteris Monialibus interiùs nequaquam, benè tamen à Præsidente, & Cancellario exteriùs audiri possit; antea, & postea Præsidenti exhibita reuerentia. Pro quib. votis recipiendis Præsidens, & Cancellarius quisque de se in quadam pagina describat nomina, & cognomina Monialium

in

in abbatissam successiuè petitarum; & ab vnoquoque nomine vsque ad paginæ extremitatem lineam rectam ducat, quam tot vicibus paruis apiculis intersecabit, quot Monialis illius nominis in Abbatissam nominata fuerit: vnde qui huiusmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, Monialiumque vota iuxta quòd ab ipsis prolata fuerint, fideliter notent apiculos formando: & tandem per omnes Moniales præstito suffragio, suæ quisque paginæ apiculos vototum enumerabit, &, si sibi inuicem, & Monialium congregatarum numero correspondere repererint, electionem habebunt canonicam, secùs autem, si deficiente, vel excedente: in quo casu repetenda esset electio. Postmodùm obseruabunt vota; & quam plura vltra medietatem, vel duas ex tribus partibus habuisse videbunt, illam Præsidens vti legitimè, & canonicè electam Abbatissam per triennium promulgabit; statimque ad se accedenti huiusmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipsam se se subtrahentem coget, nisi iustas admodum, & rationabiles causas suæ renitentiæ deduceret: tunc enim eius renunciationem deberet admittere, & ad alterius electionem deuenire; si verò officium acceptauerit, completa erit electio, pro qua tunc pulsari debent omnes campanę solemni, & lætabundo modulo. Præsidens verò Episcopum, vel eius Vicarium, aut alium deputatum, si electioni interfuerit, mox discedentem, vt decet, comitabitur, ac postmodum tunc, vel alio opportuniori tempore ad confirmandam Abbatissam, & benedicendam reuertetur. Præsidens item, & Cancellarius, vel quicunque alius vota recipiens, completa electione, supradictas paginas apiculatas in frusta scindant, igniq; tradant.

QVAERES X. An, & qualiter electio Abbatissę fieri debeat per vota secreta.

99 Resp. Debere fieri ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 6.* quod sic habet: *In electione quorumcunque Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, aliarumque Præpositarum, quò omnia rectè, & sine vlla fraude fiant; in primis S. Synodus districtè præcipit omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur.* Quod tamen non facit, quin Ordinarius cum suo Vicario, seu Secretario, aut alio coassumpto, vel Prælatus regularis, præsidentes electioni possint vota singularum Monialium excipere oretenus expressa: sicut declarauit Sacra Congregatio, teste *Garcia p. 5.*

*de benefic. c.4.nu.*190. addente præfata vota modo dicto oretenus excipi posse à Præsidente electionis, etiamsi ea scientur à quatuor, vel quinque astantibus; nec propterea desinere esse secreta, si iuxtà formam statutorum religionis ea manifestatio facienda sit. Est autem ita necessarium, quòd eiusmodi electio fiat per vota secreta, vt alioqui sit nulla, etiamsi id contingat ex ignorantia iuris; & quidem ita, vt neque ex Episcopi dispensatione, possit validari, sic declarante Sacra Congregatione, apud *Samuellium t.1.de elect.can.disp.5.controu.2.n.*18.

QVAERES XI. Qui numerus suffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatissæ.

100 Resp. Requiri, quòd electa habeat maiorem numerum suffragiorum, non quidem respectu minoris numeri, sed totius Capituli ferentis suffragium; sicque non sufficere, quòd electa habeat plura suffragia, quàm reliquæ Moniales; sed opus esse, vt numerus suffragiorum contineat maiorem partem totius Capituli: ita vt, si Moniales de facto concurrentes ad electionem sint 40. saltem 21. per suum suffragium concurrerint in personam Monialis electæ. ita *Sylu. v.electio 2.qu.9. Miranda sup. q.7.art.4.Suar.to.4.de relig.tract.8.l.2.c.5.nu.*22. addens maiorem numerum, etsi sit necessarius ad electionem, non tamen sufficere, nisi etiam sit sanior; hincque inferens, quòd si contingat maiorem partem, quæ in vnam consentit, non esse saniorem; & partem saniorem, quæ vult alteram, non esse maiorem, vtriusque electio, per se loquendo, est nulla; cùm neutra pars eligentium sit copulatiuè, & maior, & sanior, sicut statuitur in *c. quia propter de elect.* quamquam semper maior pars præsumatur sanior, si persona electa non sit indigna, vt aduertit *Suar. num.* 23. Sanior autem illa pars censetur, quæ est iustior, & maiori ratione nititur, & æquitate; vt notat *Glossa c.in Genesi de elect.v. ad zelum,* & cum ea *Portell.de dub.regul.v.electio in addit. num.*2.

101 Dissentiunt *Barbosa l. 1. de iure eccl. c.45.num.27. & Tambur sup.q.9.num.3.* sustinentes ad canonicam electionem Abbatissæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, nisi, aliud petat loci consuetudo; probant ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub 20. Nou. 1585. quam tamen Doctores relati *§.præced.* non admittent, vtpotè minùs authenticam, aut certè non obligantem vbique: vnde seclusa consuetudine legitimè in contrarium inducta: opinio Mirandæ

vide-

videtur posse tuta conscientia practicari.

Quærit hic *Tamburinus num.* 4. quid agendum in casu, quo Præsidens electioni Abbatissę ex schedulis receptis inueniat aliquam scissam, aut signatam, vel certè plures, aut pauciores.

102 Resp. In tali casu debere frangi, ac comburi omnes schedulas receptas, facta noua electione cum maiori circumspectione. ita *Tamburinus sup. num.* 4. *ex Nauarro, Rodriq. & Venero*.

QVAERES XII. An possit dari casus, in quo Monialis possit se ipsam eligere in Abbatissam, & quando.

103 Resp. Posse dari, si consuetudo permittat, quod ante electionis decretum suffragantes possint variare, addendo proprium suffragium illi Moniali, in quam plures suffragantes consenserint; tunc enim Monialis intelligens se electam per medietatem suffragiorum, si alioqui habeat ius eligendi, poterit consentire in sui electionem, ac veluti coeligere. ita *Laym. in qq canon. cap. vlt. qu.* 233. & cum eo *Tambur. sup.* patetque tum quia sic cessat suspicio ambitionis, quæ est potissima causa, cur quis non possit eligere se ipsum (cùm potius talis coelectio ordinetur ad bonum commune, cui maximè confert electio legitima Superioris) tum quia sic tolluntur dissidia, & discordiæ inter eligentes; quòd etiam cedit in fauorem boni communis monasterij.

QVAERES XIII. An casu, quo tempore electionis ægrotet aliqua Monialis, ideoque non possit conuenire ad locum electionis, possit, & debeat Prælatus præsidens electioni ingredi monasterium ad recipiendum suffragium dictæ infirmæ.

104 Resp. Non posse; cùm id expresse prohibuerit Sacra Congregatio 21. Iunij 1595. teste *Gauanto in manu. v. Monialium officiales num.* 18. & talis casus non comprehendatur in Constitutione Greg. XIII. Prælatis Monialium concedente facultatem ingrediendi in casibus necessarijs: cuiusmodi sine dubio non est præsens casus; stante quòd Monialis infirma potest cedere pro tunc iuri, quod habet eligendi absque eo quod impediatur electio, vt per se patet.

Concedo tamen esse satis æquum, vt in proposito casu requiratur votum dictæ Monialis; maximè si ea sit grauis, prudens, discreta, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præsenti; & aliàs ab omnibus Monialibus capitularibus præsentibus votum debet peti; quanquam in hoc inspici debet consuetudo vniuscuiusque Ordinis, ac monasterij, eaque seruanda est.

QVAE-

QVAERES XIV. An etiam modò post Concil. Trid. electio Abbatissæ fieri possit tribus modis relatis qu 2.

105 Resp. Videri probabile, quòd possit fieri: idque ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom 2.manu. qu.23. art.4.* dicens non obstare *Concil.Trid.sess. 25.de regul. cap.6.* quippe non intendit derogare citato capit. *quia propter*; sed eo præsupposito, dat ibi formam seruandam in ferendis suffragijs pro electione facienda per viam scrutinij. ita expresse *Miranda* contra *Tamburinum sup.q.4.num.6.* docentem in Concilio Trid. admitti solùm electionem per modum scrutinij; cùm tamen eadem *disputat. qu.8. num.1.* disertis verbis concedat Moniales vnanimi consensu posse compromittere electionem Abbatissæ idoneæ in Episcopum, aut alium Prælatum iuxtà *cap. causam de elect.* immò, & in confirmatorem secundùm Panormitanum, & Lauorium: addens Episcopum, si in casu proposito eligat Abbatissam non idoneam, non posse ampliùs eligere aliam; cùm iam functus sit suo officio, siue benè, siue malè; nobiscum sentit *Layman.sup.qu.131.*

QVAERES XV. An, & quando Prelatus Monialium præsidens electioni Abbatissæ habeat ius illam eligendi, aut ferendi suum votum.

106 Resp. Non posse quidem vnquam ferre votum, neque in casu discordiæ ortæ inter Moniales circa electionem: cùm id expresse prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maij 1621. teste *Tamburino sup.q.6.num.6.* habere tamen ius nominandi eam, quam magis idoneam iudicauerit, si Moniales inter se discordent circa electionem Abbatissæ: ita tamen, vt priùs designet Monialibus tempus competens ad concordandum; sic quippe statuit eadem Sacra Congregatio 12. Octob. 1592. apud *Piasecum p.2.praxis, c.3.num.57.* ita *Tambur. sup num.5.* alijque communiter; & talis videtur praxis ferè communis; vt proinde dicat Tamburinus non videri subsistere, quod ait *Portell.de dub. regul v.Abbatissa num.9.* in electione Abbatissæ Prælatum ordinarium præsidem ipsius electionis posse dare suum suffragium; cùm sit caput illius communitatis, & cum ipsis Monialibus constituat vnum corpus morale ad eligendum.

Dissentit *Sanctorus in Constitut.min.c.11. stat.7. d.4.* cum *Portello v. Abbatissa num. 9.* dicens posse Prelatum assistentem electioni Abbatissæ ferre suum votum: probat tum ex eo quod ille est Superior ordinarius; tum quia id fit à multis Episcopis

copis in Portugallia: tum quia Generales Minorum ferunt suffragium in electionibus Tertiariorum, qui sunt alterius Religionis; tum quia in Carthusianorum *Constitutionibus p. 3. c. 24. num. I.* dicitur; *in electione Priorissæ Monialium Vicarius primam vocem habeat.*

107 Et quidem quòd Prælatus præsidens Monialium electioni possit in aliquo casu nominare aliquam in Abbatissam; habetur etiam in concessione bullata Gregorii XIII. facta 16. April. 1574. Visitatoribus, ac Abbatibus, seu Prælatis Monialium Ordinis S. Benedicti: nimirum quòd toties, quoties, faciendarum electionum Abbatissarum pro tempore casus euenerit, Moniales per duo scrutinia non conuenire in faciendis ipsarum Abbatissarum electionibus, possint, & debeant ipsorum monasteriorum Monialibus proponere duas, vel tres eiusdem monasterii Moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores esse iudicauerint; quòd illa ex dictis duabus, vel tribus Monialibus sic propositis, quæ plura Monialium vota in sui fauorem habuerit, sit, & censeatur esse legitimè, & canonicè electa in Abbatissam ipsius monasterii, & tanquam talis in Abbatissam monasterii huiusmodi per eos, ad quos spectat, omninò institui, seu confirmari debeat. Habetur in bulla Gregorii XIII. in ordine 15. &, cùm sit valdè fauorabilis bono monasteriorum prouenienti ex pace, & concordia Religiosorum, vtique cadit in generalem communicationem priuilegiorum: sicque eius beneficio vti poterunt Prælati Monialium, etiam aliorum Ordinum, in casu, quo eligatur Abbatissa monasterii sibi respectiuè subiecti: siue ii sint Regulares (de quo nemo dubitat) siue sint Episcopi, seu Ordinarii locorum, quos puto comprehendi in dicta bulla sub nomine Prælatorum, dum ait: *Visitatores, ac Abbates, seu Prælati respectiuè, quibus Moniales ipsorum recommendatæ, seu sub quorum regimine, gubernio, & cura existunt*: præsertim cum ista concessio dici possit facta potiùs Monialibus, quàm Prælatis illarum, vtpotè cedens in maximum bonum ipsarum.

QVAERES XVI. An, & qualiter publicari debeat electio Abbatissæ.

108 Resp. Debere publicari, vbi Prælatus Præsidens illi repererit eam esse legitimam, ac canonicam: & quidem sub hac, aut alia simili forma, nimirum dicendo: *Hæc est electio canonica N. facta in hoc Conuentu N. tali die, mense, & anno, in*

qua

qua N. habuit tot suffragia, & N. tot, incipiendo tamen semper à paucioribus. Vbi autem publicata fuerit electio, siue per Notarium assistentem, siue per ipsum Prælatum Monialium præsidentem (prout feret consuetudo, aut statutum vniuscuiusque monasterii) eam confirmabit idemmet Prçlatus: quæ duo communiter, &, vbique obseruantur. Quòd si alicubi in tali euentu adest aliqua alia rationabilis consuetudo (v. g. quòd Moniales accedant ad deosculandam manum Abbatissæ electæ) ea omninò obseruari debet, cùm iuxtà superiùs dicta Concilium Trid. dicat, *in reliquis seruari debere singulorum Ordinum, vel monasteriorum consuetudinem*. Cæterùm notat *Suar. sup nu.* 15. suffragia debere publicari sine vlla morali interruptione, vt constat ex verbis, quæ habentur *cap. quia propter de elect.* videlicet *mox publicentur*.

Dices, quid si facta publicatione Abbatissæ moniales statim opponant se elegisse, non illam, quę fuit publicata, sed aliam?
109 Resp. *Tamburin. supra qu.* 10. *num.* 3. ex Lauorio Sacram Congregationem declarasse in tali casu Moniales omnes iterum audiri debere per personam non suspectam; vt sic de veritate constet, & electio censeatur canonica.

QVAERES XVII. An, & à quo debeat confirmari Abbatissa electa.

110 Resp. Si quidem monasterium sit immediatè subiectum Sedi Apostolicę, Abbatissam recens electam debere petere confirmationem à Papa (idque per Procuratorem) sin autem monasterium subsit Prælato regulari, confirmationem spectare ad ipsum Prælatum: sin verò subiectum sit Ordinario loci, recurrendum esse ad ipsum pro confirmatione. ita *Laym. sup. q.* 234. *Tambur. sup. q.* 1. aliique penes ipsum.

Et certè quòd electio Abbatissæ confirmari debeat à Prælato, vt certum supponitur in *Clem. attendentes de statu monach.* dum ibi dicitur Abbatissam debere benedici intra annum à suę confirmationis tempore computandum iuxtà *Azorium tom.* 1. *l.* 13. *c.* 10. *qu.* 3. & quidem meritò, cum per confirmationem electionis conferatur iurisdictio; sicut notauit *Tamb. nu.* 2. hinc inferens Monialem exemptam non posse confirmari ab Ordinario; quamvis aliàs ex bulla Gregorii XV. *Inscrutabili*, habeat ius assistendi electioni: vnde & Sacra Congregatio declarauit per tale ius non fuisse Episcopis attributam facultatem confirmandi Abbatissas electas. Confirmatio autem debet fieri in

eo

to ipso loco, in quo electio habita, & publicata est. ita *Tamb. nu.*4. quamvis *Miranda q.*2.*de Monial.artic.*15. putet in eo saltem casu fore licitum Prælato Monialium ingredi monasterium ad confirmandam Abbatissam electam, si probabile aliquod scandalum, aut periculum alioqui immineret ob Monialium inquietudinem resistentium electioni, & renuentium obedire; idque ob doctrinam in simili traditam *qu.*8.

Quòd si alicubi (vt Romæ) extat contraria consuetudo, ne scilicet confirmetur electio Superiorissæ Monialium; dicendum est illam confirmari per tacitum consensum hoc ipsò quod ei non contrauenitur.

111 Notant autem *Rodriquez to.*2.*quæst.*54.*art.*7. & post illum *Layman qu.* 232. quòd si Abbatissa electa sit per compromissum, & postea Moniales aliquæ se opponant; tunc vel minor pars Conuentus se opponit, & electa debet a Superiore confirmari, ac benedici (si extet consuetudo benedicendi, quæ vtique non extat vbique) vel maior pars se opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppositionis causa cognoscatur. Quamquam electa possit interim administrare, nisi opponentium pars duplo maior existat: in quo casu non posset administrare, sed expectandus esset euentus litis, vt colligitur ex *cap.indemnitatibus, §. porrò de elect.in 6.*

112 Quòd si electio facta sit per scrutinium, &, votis in diuersa diuisis, plures electiones factæ sint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata: & hoc, non obstante quacumque exceptione, seu contradictione, aut appellatione, sicut diximus *qu.*11. (intellige, nisi fortè opponatur, aliquod votum eligentium fuisse nullum, ita vt in electione non supersint duæ partes votorum) quamquam Superior in tali casu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum, num alioqui talis electio sit canonica. Si autem nulla dictarum electionum facta fuerit à duabus partibus eligentium; tunc, non obstante quòd sit publicatum scrutinium, ac processum fuerit ad electionem, possunt Moniales, quæ in aliam, seu alias sua vota direxerant, priusquàm ad actus extraneos diuertantur, accedere ad illam, quæ à maiori parte numero totius Capituli electa est: &, si per hoc deueniatur ad duas partes, electa debet confirmari; æquè ac si ab initio habuisset duas partes votorum. Quòd, si denique ad illam, quę electa est à maiori parte, nolint accedere aliæ Moniales, aut non tot, quæ constituant duas partes;

tunc

tunc Superior ante confirmationem Abbatissæ taliter electæ, planè, ac sine strepitu iudicii debet inquirere super obiectis quæ opposuerit maior pars diuersa, necnon super aliis, quę ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim administrante in temporalibus, ac spiritualibus; preter quàm in alienatione rerum monasterii, ac receptione Monialium. ita *Miranda supra qu.7.art.10. Rodriquez loco sup.citato*, & alii; clareque habetur in *cap.indemnitatibus de elect.in 6.* superiùs relato.

QVAERES XVIII. Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatissæ.

113 Resp. Debere fieri solùm ad triennium ex decreto Gregorii XIII. edito in Constitutione sua à nobis relata superiùs *c.8. qu. 38.* quæ tamen non habet locum in Abbatissis creari solitis per præsentationē, ac institutionem cum talis institutio, ac confirmatio sit perpetua. ita *Tamburinus sup. D.30. q.2.* aliique communiter; inter quos benè notat idem *Tambur.q.1.num.12.* præfatam Constitutionem non obligare extra Italiam; ideoque Abbatissas extra Italiam electas posse iterum eligi: in Ordine verò Fratrum Prædicatorum non posse electam in Abbatissam post triennium sui abbatissatus iterum eligi, nisi vacet ad minus per 4. annos; excipe, nisi fortè monasterium esset nouum, aut de nouo reformatum.

Notat autem *Lezana v.annus n.5.* Quòd, cum Gregorius in citata *Constitut*, statuat Abbatissas in Italia à die suæ administrationis finitę debere vacare per triennium; & quando assignatur tempus in accusatiuo cum præpositione *per*, requirantur anni completi ex *l.non putabam, & l.si annos ff. de condition. & demonstrat.* Abbatissæ debent vacare per 3. annos completos. Quamuis idem *Lezana v.Abbatissa n.12.* ex *Miranda, & Lauorio* dicat illas pro paruo tempore posse exercere Vicariæ munus, donec eligatur Abbatissa: quod etiam nos diximus *c.8. num.60.*

QVAERES XIX. An, & quo modo Monialis canonicè electa in Abbatissam possit renunciare electionem Abbatissatus.

114 Resp. Posse, nisi constet deesse aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim pręferendum esset bonum commune monasterij propriæ quieti, & acceptandum onus, si electa alioqui videat se esse dignam: & quidem quòd in priori casu possit renunciare; constat tum exemplo plurium Sanctorum, qui dignitates prę sentis sæculi quàm maximè auersati sunt, & eas pro viribus refugerunt;

gerunt; tum quia non debet quis de facili se dignum putare ex *glossa in cap. in scripturis v. minimè* 8. *q*. 1. *& cap. si electio v. renunciat de elect. in* 6. ita *Tamb. sup. D*. 31. *q*. 1. monens *n*. 4. quòd si sponte renuncietur electioni, renuncians non debet ampliùs audiri: cùm per renunciationem spontaneam amiserit omne ius acquisitum per electionem; vt notarunt Innoc. & Abb. relati ab ipso Tamburino.

An autem Abbatissa possit renunciare Abbatissatum in fauorem alicuius particularis Monialis.

115 Resp. *Tambur. sup. q*. 2, ex Crescentio, Parisio, & Lauorio posse; si Abbatissa renuncians Abbatissatus dignitatem habeat in titulum, aut administrationem à Papa: patetque ex iis, quæ proportionaliter procedunt in Præsenti materia; secùs, si non habeat in titulum, &c.

QVAERES XX. An Moniales eligentes Abbatissam, non seruata forma *cap. quia propter*, priuentur iure eligendi.

116 Resp. Non priuari, si id faciant ex ignorantia iuris, quæ excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor*. ita. *Samuellius tract*. 1. *de elect. can. controu*. 8. *nu*. 5. *ex Castro, Boerio, Menochio*, & alii, qua de re *sup. cap*. 8. *q*. 43.

Plura alia, quæ hìc controuerti possent de electione Abbatissæ, seu priorissæ Monialium; examinantur in nostro *tract. de gubern. cap*. 2. *sect*. 1. ideoque non est, cur ea hoc loco repetamus.

SVBSECTIO II.

De Potestate Abbatissæ in Moniales subditas.

117 *Abbatissa in Moniales subditas habet potestatem ciuilem, ac domesticam.*

118 *Est capax iurisdictionis spiritualis delegatæ: sicut est & homo non baptizatus.*

119 *Propriè loquendo, non est prælata Conuentus, cui præest.*

120 *Quando incipiat exercere suum munus.*

121 *Interdum illud exercet ante confirmationem.*

122 *Ex potestate delegata ferre potest leges.*

123 *Imponit præcepta obligantia in conscientia, non tamen spiritualia; quod alii reiiciunt.*

124 *Im-*

124 *Imponit præcepta spiritualia ex potestate delegata.*

125 *Ex delegatione Papæ potest præcipere in virtute obedientiæ.*

126 *Non præcipit sub censura Ecclesiastica, nisi ex delegatione Papæ.*

127 *Hoc autem pluribus modis facere potest.*

128 *Præcepta Abbatissæ non obligant in conscientia ex eo quòd confirmentur, aut innouentur à Prælato.*

129 *Abbatissa punit subditas, easque corrigit, sed cum limitatione.*

130 *Obligat in conscientia ad detegendum delictum, de quo inquirit.*

131 *Interdum confert beneficia Ecclesiastica, ijsque priuat.*

132 *Quæ portio redditūum annuorum assignari debeat Vicario beneficij vniti Monasterio Monialium.*

133 *Non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem ex potestate ordinaria.*

134 *Non commutat, nec dispensat in votis Monialium subditarum.*

135 *Ea tamen irritat (sed non votum transeundi ad arctiorem; quod tamen potest commutari in votum perseuerandi in Ordine laxiori etiam ab ipsa vouente.) Papa non irritat Vota Regularium, quæ alij Prælati non irritant.*

136 *Et quidem absque causa, si non sint facta de eius licentia.*

137 *Irritans vota propria subditæ sine causa peccat solùm venialiter.*

138 *Propriè non dispensat in regularibus Obseruantijs.*

139 *Non prædicat, nec benedicit suis subditis.*

140 *Recipit puellas ad educationem, sed seruatis seruandis.*

141 *Non dat facultatem ingrediendi clausuram.*

142 *Nisi in casu, quo adsit periculum in mora.*

143 *Applicat alijs bona opera subditarum.*

144 *Indicit ijs certas preces, & quidem etiam sub peccato.*

145 *Non præcipit in spiritualibus, ita vt obliget grauiter.*

146 *Bona monasterij liberè administrat.*

147 *Contrahit de illis, sed de consensu Capituli, imo & Superioris, & quidem ad validè; etsi is in administrationem bonorum spectantium ad suas Moniales se ingerat*

gerat iure, non dispositiuo, sed solum directiuo.

148 *Dat facultatem accipiendi, dandi, possidendi, &c.*

149 *Donationes aliquas facit, etiam de bonis communibus; moderatas tamen.*

150 *Idque inconsulto suo Capitulo, stando in iure communi; non item in casu speciali, qui refertur.*

151 *Ex causa impedit, ne subdita vtatur concessione facta à Prælato.*

152 *Regulariter non moderatur pœnas inflictas suis subditis à Prælato.*

QVAERES I. Quam potestatem habeat Abbatissa in Moniales subditas.

117 Resp. Habere potestatem domesticam, ac ciuilem, qualem habet materfamilias in filios; & magistratus in ciues: non autem potestatem spiritualis iurisdictionis ordinariæ: est fere communis Doctorũ Sententia apud *Tamburinum D.32. de iure Abbatiss. q.2.n.2.* contra *Panormitanum in cap dilecta, de maiorit. & obed.* & alios oppositum sustinentes (& quidem probabiliter iudicio *Azorij tom.1.l.13.c.10.q.5.*) id indè probantes, quòd, sicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris est capax iurisdictionis temporalis, seu ciuilis, cùm possit esse Regina, Ducissa, aut gubernatrix alicuius Prouinciæ; sic Abbatissa ratione muneris, ac publici officii potest habere ius instituendi Clericos in Ecclesiis suo monasterio subiectis, & beneficia conferendi iuxta *cap. dilecta* citatum: quę vtique præstari nequeunt absque vsu spiritualis iurisdictionis. Probatur autem nostra responsio, tum quia Religiosi professi laici non debent censeri deterioris conditionis, ac sint Moniales; at illi non possunt habere iurisdictionem spiritualem, ergò nec Moniales: tum quia habens iurisdictionem spiritualem potest ferre censuras, & absoluere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatissis: tum quia quod dicunt aduersarii fœminam ratione publici muneris esse capacem iurisdictionis temporalis, non probat etiam Monialem electam in Abbatissam esse capacem iurisdictionis spiritualis; sed solùm indicat aliquam illi potestatem tribuendam esse, nimirum ciuilem, ac domesticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Difficultas modò est, an Abbatissa saltem sit capax iurisdictionis spiritualis delegatæ, & quasi ex commissione.

118 Resp. Esse capacem, non quidem ex commissione, quæ il-

 li

li fiat ab Ordinario, vel à Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiue subiicitur (sicut docent *Layman. in qq. canon. q.255. Henriquez l.6. de pœnit. c.2. n.3. Sotus in 4. d. 20. q. 1. art. 4.* & alii adducti à *Sanchez l.6 mor. c.1 nu.23.*) sed tantùm ex commissione, quæ illi fiat à Papa: ita in terminis Sanch. & alii apud *Tambur. D.32. de iure Abbatiss. c. 4.* patetque ex ex eo quòd, cum fœmina sit incapax spiritualis iurisdictionis, non iure diuino, sed humano, nempè iure canonico: & alias inferiores Papa non possint dispensare in iure canonico, sed solus Papa: poterit quidem Papa committere aliquam iurisdictionem spiritualem Abbatissæ, sic dispensando in iure communi: id tamen præstare non poterunt, neque Ordinarius, neque Prælatus regularis; vtpotè qui nihil efficere possunt contra ius canonicum, ac communem Ecclesię vsum: quamuis Barthol. de Ledesma relatus à Sanch. neget talem commissionem fieri posse à Papa; eò quòd putet fœminam esse incapacem iurisdictionis spiritualis de iure diuino, in quo constat Papam non posse dispensare.

Addo non esse omninò improbabile facultatem ferendi censuras Ecclesiasticas posse committi homini non baptizato: & probatur tum quia in hoc casu delegatus non operatur, nisi nomine, ac virtute delegantis, id est Papæ (is.n. solum potest facere talem delegationem) tum quia non baptizatus iure diuino est capax iurisdictionis spiritualis necessariæ ad baptizandum, si intendat facere, quod facit Ecclesia, *c. à quodam Iudæo de consecrat. dist. 4.* ergo à fortiori iure diuino erit capax iurisdictionis spiritualis ex priuilegio papali. Ita *Vgol. de censur. tab.1. cap.2. §.9. Alterius de censur. to.1. D.7. l.3. c.5. & 6.* à quibus non omninò dissentit *Fragosus p.1. introd. proem. §.2. nu. 20.* etsi dicat opinionem negantem sibi magis placere, quidquid contra sentiat *Sotus in 4. dist. 20. q.1. art. 4.*

Quòd si obiter quæres, an attentis sup. dictis, Abbatissa dici possit Prælata monasterii, cui præest.

119 Resp. Quòd, cùm ad rationem Prælati propriè dicti supponatur spiritualis iurisdictio; vt tradunt DD. communiter ex *S. Thom. in 4. d. 19. q.1. art.1. quæstiunc.3.* ad 4. hoc ipsò quod Abbatissa caret iurisdictione spirituali ordinaria, & solùm gaudet potestate ciuili, ac domestica; eo ipso, propriè loquendo, non potest dici Prælata: quod tamen non facit, quin impropriè dici possit Prælata; quatenus in Moniales subditas ipsi competit potestas

potestas

testas domestica, ac ciuilis, qua de re *Tambur.num.5.*

QVAERES II. Ex quo tempore possit Abbatissa inchoare vsum suæ potestatis in Moniales subditas.

120 Resp. Regulariter non posse inchoare, nisi ab eo tempore, quo post canonicam electionem confirmatur à legitimo Superiore; sicque irritum esse, quidquid agitur ab ea ante confirmationem: est communis DD. apud *Marcsc.l.2.variar c.35.num.44.* & probatur tū ex *c.nosti c.qualiter de elect.c.si iam dudum de præbend.* aliisque iuribus, in quibus id satis aperte insinuatur: tum quia iuxta *Glossam in cap.quanto d.63.* electio dat habitum confirmatio exercitium; quamquam dici possit hæc regula fallere in casu, quo non sit in vsu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo.

121 Dixi *regulariter*, quia doctrina in præsenti responsione tradita non procedit 1. si Monialis electa ita longe distet à confirmāte, vt non sine graui dispendio differri possit administratio, *cap. nihil §.fin de elect.* 2. quò ad conseruationem rerum; quæ tempore diuturniori seruari non possunt (quamuis melius sit abstinere, si aliæ Moniales illas administrare possint) 3. si sit electa à maiori parte, & pendeat cognitio oppositionum, quæ contra illam fuerunt factæ, *cap.indemnitatibus de elect.in 6.* denique si sit electa per modum compromissi, & opponentes non sint duplo maiori numero, quam consentientes *cap. cit. indemnitatibus*: in his enim casibus potest Monialis electa in Abbatissam administrare, etiam ante confirmationem: ita *Tambur.sup.D.30. q 3 nu.4.*

QVAERES III. An, & qualiter possit delegari Abbatissæ potestas condendi leges ecclesiasticas, ac spirituales.

122 Resp. Quòd, quamuis ordinariè non expediat huiusmodi potestatem concedi fœminis; cùm de illis *1 Cor.14.* scriptum sit: *Mulieres in Ecclesijs taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent, turpe est enim mulieri loqui in ecclesia;* nihilominus probabile putat *Bonacina D.1.de leg.quæst.1.part.3.nu.35.* & non improbabiliter, de potentia Papæ absoluta posse dictam potestatem committi fœminis; probatque tum quia nulla adest ratio sufficiens implicantiæ; nec vllum ius diuinum afferri potest, ex quo oppositum suadeatur: tum quia non pauci DD. iique graues, ac docti apud eundem Bonacinam sustinent Papam ex suprema sua potestate, posse conferre mulieri iurisdictio-

dictionem ad ferendas cenſuras; ergò & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in vtroque caſu par ratio militet: dato autem quòd poſſit fœminæ conferri poteſtas ferendi leges, poterit & conferri Abbatiſſæ reſpectu Monialium ſibi ſubiectarum; quod eſt contra *Tamburinum D.23.quæſt.3.nu.1.* & alios abſolutè id negantes ob verba illa à nobis allegata ex 1. *Cor.* 14. quæ tamen ſolùm probant regulariter non expedire, quòd dicta facultas conferatur mulieri: non item quòd abſolutè ea non poſſit conferri à Papa; vt notauit Bonacina afferens exemplum S.Catharinæ Senenſis, quę ſæpiùs fuit admiſſa ad concionandum coram Papa, ac cœtu Cardinalium.

QVAERES IV. An, & quomodo Abbatiſſa poſſit Monialibus ſubditis imponere præcepta obligantia in conſcientia, & quæ.

123 Reſp. Poſſe imponere præcepta; non quidem ſpiritualia, quæ ſupponunt in pręcipiente ſpiritualem iuriſdictionem, cuius eſt incapax Abbatiſſa; ſed temporalia, ad quæ requiritur, & ſufficit poteſtas ciuilis, ac domeſtica, cuius ſine dubio eſt capax Abbatiſſa. ita *Rodriq.tom.1.q.15.art.1.Sanch.ſup.n.19. Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l.1. cap.12.num. 8. Lezana tom.1. cap.26.num.8.* aliique communiter contra aliquos tacito nomine relatos a *Suarez num.7.* docentes poteſtatem imponendi præcepta, etiam ſpiritualia, competere Abbatiſſæ cum proprietate, ac rigore iuriſdictionis (quippè quæ eſt capax iuriſdictionis ſaltem per delegationem, & alias cenſetur eam recipere à Prælato religionis, aut Epiſcopo, vel à Papa, vtpotè valdè neceſſariam ad regimen monaſterij, cui pręeſt ipſa Abbatiſſa) necnon contra alios ex *Scoto in 4. d.20.quæſt.1.art.5.* ſuſtinentes Abbatiſſam non poſſe imponere præceptum obligans in conſcientia, cùm ad hoc imponendum requiratur poteſtas ſpiritualis, cuius eſt incapax Abbatiſſa. Et certè quòd tribui debeat Abtiſſæ poteſtas imponendi præcepta obligantia in conſcientia, & ad culpam, etiam m.data grauitate materiæ præceptæ: facilè ſuadetur tum quia talis poteſtas eſt omninò neceſſaria ad bonum regimen monaſterij, vt patet, & nos iam indicauimus: tum quia Abbatiſſa ſe habet ad Moniales ſibi ſubiectas, ſicut mater familias ad filios: at hæc poteſt imponere præcepta obligantia ad culpam, ergò & illa. In eo autem differunt præcepta ſpiritualia, ac temporalia, quòd illa ordinantur ad finem ſpiritualem ſubditorum: hæc verò ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen monaſterij, Monialium tranquillitatem, ac pacem; &c. vt ſuperiùs dictum eſt.

124 Por-

124 Porrò quod diximus Abbatissam non posse imponere præcepta Spiritualia, non procedit in casu quo illa præcipiat ex iurisdictione spirituali ipsi delegata; nam tunc non apparet, cur non possit imponere præcepta spiritualia, cùm habeat iurisdictionem spiritualem, quæ requiritur, & sufficit ad imponenda talia præcepta: & in hoc sensu conuenimus cum ijs, qui dicunt Abbatissam posse imponere præcepta spiritualia, si solum loquantur in casu à nobis proposito. Ad quod vtique facit doctrina, quam tradit *Sanchez nu.25.* & benè, quod si Prælatus Monialium ipsis pręcipiat sub mortali, vt obediant Abbatissæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui: Moniales tunc tenentur sub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatissa impositum; cùm huiusmodi præceptum sic obligans non proueniat ab Abbatissa, sed à Prælato; & ipsa Abbatissa in tali euentu sit velut conditio determinans illud Prælati pręceptum, vt sine qua illud non obligaret. Immò *Cast. Pal. tract. 16. D. 4. p. 2. n. 3.* cum *Suarez tom. 3. de relig. l. 10. cap. 11. num. 20.* putat Abbatissam posse præcipere Monialibus suis quidquid expedire iudicauerit, etiam prout ea conducunt ad profectum earum spiritualem: quod est benè aduertendum.

QVAERES V An Abbatissa Monialibus subditis præcipere possit in virtute sāctę obediētiæ, aut Spiritus S. saltē ex delegatione.

125 Resp. Non posse, nisi ex delegatione Papæ; idque etiam si demus Moniales in religiosa professione promittere obedientiam Abbatissæ monasterij. Ita *Sanch. sup. nu. 22. & 23. Rodriq. sup.* alijque penes Sanchez contra *Azorium tom. 1. l. 13. c. 10. q. 7. & Lezanam num. 10.* oppositum sustinentes: paterque ex dictis *sup. c. 4. sect. 3. q. 14* si hìc monuero, quod, cùm Abbatissa solùm iure canonico sit capax iurisdictionis spiritualis, & consequenter præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ: & aliàs Papa possit dispensare in dicto iure; consequenter poterit per dispensationem committere Abbatissæ iurisdictionem spiritualem, & per consequens etiam potestatem præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ; sicut innui in responsione per illa verba, *non posse, nisi ex delegatione Papæ*; ex quo quis benè inferat, quòd, cum nullus inferior Papa possit dispensare in iure canonico, neque vllus poterit delegare Abbatissæ facultatem præcipiendi modo dicto.

QVAERES VI. An Abbatissa possit aliquid præcipere Monialibus subditis sub pœna excommunicationis, aut alterius censuræ.

126 Resp. Iuxtà dicta *q. præced.* non posse, nisi ex delegatione Papæ: cùm facultas ferendi censuras supponat iurisdictionem spiritualem, quę fœminæ non potest delegari, nisi à Papa vt constat ex dictis. Et certè quòd Papa absolutè possit committere Abbatissæ talem facultatem, constat ex eo, quod tradunt Palud. Nauar. Vgolin. & Suar. apud *Bonacinam D 1. de censur. in com. q. 1 p. 2. nu. 4.* non esse improbabile fœminam de absoluta potestate Papæ posse ferre censuras; cùm hoc sit solùm contra ius canonicum, in quo Papa potest dispensare: qua de re *Fragosus de regimine introduct. proœmiali, §. 2 num. 20.*

127 Notat autem *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8 l. 2. c. 9. nu. 15.* præfatam facultatem pluribus modis concedi posse fœminis, nimirum vel vt directè, & per se id faciant: vel designando personam, quam Papa statim liget ad declarationem, seu voluntatem fœminæ habentis dictam facultatem: vel ijs concedendo, vt per suos Officiales possint censurare (quod est accipere potestatem censurandi, non à fœmina, sed à Papa ad mandatum, seu designationem fœminæ) qui modi ligandi censuris vtique concedi possunt Abbatissæ, vt patet.

QVAERES VII. An Abbatissa possit Moniales subditas obligare in conscientia ex eo precisè quòd eius præcepta confirmentur, aut innouentur à Prælato ipsarum Monialium.

128 Resp. Non posse; cùm innouatio, aut confirmatio nullum ius nouum tribuant, sed antiquum conseruent; vt tradit *Glossa in c. cùm dilecta v. non videremus de confirmat. vtili* & latissimè ostendit *Felin. c. inter dilect. num. 14. de fide instrument.*

QVAERES VIII. An, & quo iure possit Abbatissa cogere Moniales subditas ad obseruantiam regularium, possitque punire illarum transgressiones, necnon inquirere Moniales de excessibus commissis.

129 Resp. Posse: & hoc tum vigore potestatis dominatiuę, quam acquirit Abbatissa in Moniales subditas ex voto obedientiæ ab ipsis emisso: tum vigore auctoritatis, quam eadem abbatissa habet à Papa confirmante regulam, aut à Prælatis ipsarum Monialium, sicut indicat *Sanchez n. 27. ex Vasq. l. 2 D. 166 c. 4. nu. 28.* Quamquam, cùm Abbatissa regulariter careat iurisdictione propriè dicta in Moniales subiectas, non possit adhibere, nisi eam correctionem, quæ locum habere potest intra latitudinem familiaris domus, ac prouidentiæ, sicque non possit imponere pœnam grauem, neque spiritualem, vt vidimus *q. 6.* ne-

que

que corporalem: vnde, si occasione alicuius grauioris excessus infligenda sit pœna grauior· debet Abbatissa recurrere ad Prælatũ proprium; siue is sit Ordinarius, siue Prelatus regularis; quod in specie aduertit *Suar sup. nu. 2.* monens, qualis, & quanta pœna possit infligi ab Abbatissa, iudicio prudentis arbitrij relinquendum esse, spectato vsu, & communi more hominum.

130 Monet autem *Sanch. num. 28.* ex Barthol. Ledesma, quòd, sicut quilibet iudex legitimè inquirens de delicto obligat suo præcepto sub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam secluso iuramento; sic & Abbatissa inquirens de delicto Monialis subditæ potest imponere præceptum obligans ad mortale, vt Moniales subiectæ detegant veritatem: cuius rei ea est ratio, quòd, cùm illa potestatem habeat puniendi tale delictum, debet habere & potestatem illud inquirendi iuxtà illud: *Qui dat finem, dat, & media ad finem.*

QVAERES IX. An, & qualiter Abbatissa possit conferre beneficia Ecclesiastica, & Clericos instituere.

131 Resp. Posse de consensu sui Capituli, si ipsius monasterio annexum sit aliquod beneficium curatum, aut simplex; idque præsentando, seu designando clericum, cui beneficium conferatur (quod est instituere institutione dante possessionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quò ad ius spirituale in eo inclusum, conferens vsum clauium; idest potestatem exercendi curam animarum, necnon ligandi, ac soluendi; quod est instituere institutione authorizabili, vt loquuntur in subiecta materia *Rodriq tom. 1. q. 17. art. 12. Miranda q. 6. de Monial. art. 5. & Tambur. D. 32. de iure abbatiss. q. 12. nu. 1.* à quibus non dissentit *Suar. num. 14.* monens, quòd, sicut præfata præsentatio fieri potest ab Abbatissa interdum homini (v. g. Episcopo) vt ipse faciat collationem, ac institutionem; interdum verò per simplicem designationem, & quasi electionem, vt ipso facto beneficium, ac ius spirituale conferatur à Papa; sic etiam interdum potest Abbatissa dare possessionẽ beneficij; cùm talis datio non sit actus propriæ iurisdictionis spiritualis in executore; sed in præcipiente, & alioqui Abbatissa in hoc se habeat præcisè tanquam is, cui delegatur executio: vnde, & eodem modo potest dare titulum, idest testimonium beneficij alteri collati, non à se, sed à Papa ad suam nominationem. Quin, & eadem ratione poterit Abbatissa priuare beneficijs, aut eorum possessione in pœnam, si id ei speciali priuilegio concedatur: si-

quidem in tali casu non exercet propriè iurisdictionem spiritualem, sed ad eius voluntatem ipsemet Papa aufert iurisdictionem spiritualem.

132 Cæterùm monet *Tambur. nu.*2. portionem redituum annuorum assignandam Vicario, siue perpetuo, siue amouibili, ab Abbatissa præsentando ad beneficia vnita monasterio, non debere excedere 100. aureos nec minùs 40 idque ex Pij V bulla 47. in ordine, vbi expresse statuitur Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis (qui scilicet deputantur ad beneficia vnita monasterio) ex prædicto Concilio (idest Tridentino) ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ita se continere, & arbitrari debere, vt non maior 100. nec minor 50. aureorum summa, computatis omnibus incertis emolumentis & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, eis omninò assignetur, &c

QVAERES XX. An Abbatissa possit cum Monialibus subditis dispensare in legibus Ecclesię; vt in ieiunijs, esu carnium, recitatione diuini Officij.

133 Resp. Videri non posse; cùm dispensare in legibus Ecclesiæ manifestè pertineat ad solam potestatem spiritualem: & aliàs fœmina quęcunque iure Ecclesiastico sit incapax iurisdictionis spiritualis: quidquid contradicat *Henriq. l.*6. *de pœnit. c.*2. *n.*3. (quem citat, & non reijcit *Lezana to.*1. *c.*26. *n.*16.) sustinens Abbatissam habere ex commissione Prelati, vt dispenset cum suis Monialibus in ieiunijs, & quibusdam legibus Ecclesiasticis, vrgente casu necessitatis: idque pro bona Monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur necessaria; nobiscum sentit. *Sanch sup. nu,*24 & cum eo in terminis *Tambur. q.*8. *nu* 1. addens *nu.*2. Paulum III. Viuę vocis oraculo concessisse Abbatissæ Monialium S. Claræ de obseruantia, quòd possit cum Monialibus suis dispensare circa ieiunium pręscriptum in regula, & circa æsum carnium, & lacticiniorum, siue ouorum, quando cognonerit Moniales subditas propter debilitatem, aut aliam legitimam causam non posse ita commodè seruare huiusmodi ieiunia, & abstinentias. Verùm ista concessio non extenditur ad ieiunia, ac abstinentias vniuersales Ecclesiæ, vt constat ex tenore textus; & cùm facta fuerit viuę vocis oraculo, non ampliùs subsistit, vtpotè sublata generali reuocatione viuæ vocis oraculorum, de qua supra: intellige, nisi admittatur doctrina tradita ex Peyrino in hoc ipso *cap. numer.*76.

QVAE-

QVAERES XI. An Abbatissa possit commutare vota Monialium subditarum, aut irritare, aut etiam in iis dispensare.

134 *Resp.* Quòd, cùm actus commutandi, ac dispensandi in votis pertineat ad spiritualem iurisdictionem (cuius est incapax Abbatissa iuxtà sæpiùs dicta) è contra verò actus irritandi vota suorum subditorum spectet ad potestatem dominatiuam, quæ competit Abbatissæ in Moniales subiectas, poterit quidem Abbatissa irritare vota Monialium subditarum, non item ea commutare, aut in illis dispensare. ita *Rodriq. tom.* I. *quæst.* 25. *art.* 7. *Sanch. l.* 4. *mor. cap.* 39. *num.* 7. *Lezana sup. num.* 15. alijque quos refert, & sequitur *Tambur. quæst.* 6. & 7. monens *q.* 7. *num.* 3. quòd cùm Prælati Monialium vi sui muneris instituantur, vt gerant curam spiritualem ipsarum, & ad id habeant sufficientem iurisdictionem: illorum est commutare, aut dispensare vota Monialium sibi respectiuè subditarum.

135 Addit *Tambur. q.* 6. *nu.* 2. alijs citatis, Abbatissam posse irritare omnia vota suarum Monialium: idque etsi ea emiserint de ipsius licentia: & quidem ita, vt ea sic irritata non amplius reuiuiscant; excepto tamen voto transeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit sub potestatem dominatiuam Superiorum regularium; quippe quod, etiam ipsis inuitis, impleri potest, vt inter alios rectè aduertit *Less. sup. n.* 74. sustinens ex Angelo, Syl. Soto, Nau. & S. Tho. Prælatum regularem, & consequenter Abbatissam posse irritare vota suorum subditorum, etiamsi non sint emissa circa materiam supererogationis: idque ex dispositione iuris, sicut benè ostendit ipsemet Lessius loco citato.

Vnum hic placet obiter monere, puellam, quæ vouit ingredi monasterium Ordinis strictioris, posse ingredi laxiorem, eo voto commutato in votum perseuerandi in Ordine laxiori, quod in specie aduertit *Sanch. l.* 4. *mor. c.* 16. *nu.* 18. *ex Palud. S. Anton. & Sylu.* id inde probans, quòd puella ex priori voto tenebatur solùm ingredi religionem; ex posteriori verò tenetur etiam profiteri: plus autem est teneri perseuerare in Ordine laxiori, quam ingredi strictiorem cum libertate non perseuerandi; sicque posterius votum habet pro obiecto bonum maius, ac longè excellentius, ideoque prius votum potest cõmutari in hoc, etiam ab ipsa puella vouente. Quanquam, teste eodem *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 7. *num* 23. ad dijudicandum, qui Ordo sit strictior, non solum primæuæ regulę, ac constitutionum institutio spectari debeat, sed præsens obseruantia. Vnde fit, vt, si ex regula ex cõstitutionibus

bus laxius sit alicuius Ordinis Institutum, sed arctior pręsens viuendi modus, eò quòd alia religio ex se strictior collapsa sit, ac relaxata, illa religio dicatur strictior, quàm hæc iam collapsa: quæ sunt benè aduertenda.

Vt autem obiter id hoc loco adnotem; censet *Sanch. sup. cap. 33. nu. 13.* Papam regulariter non posse irritare vota emissa à Religiosis, quę ab alijs Prælatis regularibus irritari non possunt: adeoque illum non posse irritare votum transitus ad strictiorem Ordinem, & vota annexa peculiari instituto cuiuslibet Religionis, sicut nec possunt alij Pręlati regulares: probat Sanch. quia Papa non potitur facultate irritandi vota, quatenus Papa est, ac supremum Ecclesię caput, (alias posset irritare & vota laicorum quorum item est caput) sed potest id præstare, quatenus est Prælatus religionis, cui vna cum alijs eiusdem Prælatis emittitur votum obedientię: at vt sic non est supra ius Pontificium sed solùm quatenus est Papa.

136 Addo ego, quòd, quamvis Abbatissa non peccet irritando vota supererogationis facta à suis Monialibus, licèt id faciat sine causa (sicut nec peccat Monialis, quæ fecit votum, si absque causa petat eius irritationem, cùm illud emissum sit sub hac conditione tacita, *nisi Abbatissa irritet*) non excusaretur tamen à peccato Abbatissa, si votum de eius licentia emissum sine causa irritaret; idque ob rationem, quam affert *Less. l. 2. c. 2. num. 76.* aliàs concedens successorem Prælati regularis, qui non consentit in votum, posse illud postea irritare, etiam absque vlla causa; cùm ipse in illud non consenserit, & eius Prædecessor consentiendo non derogauerit iuri aliàs ipsi quò ad hoc competenti.

Vtrùm verò peccet mor. Abbatissa irritando sine causa votum de ipsius consensu emissum a Moniali subdita.

137 Resp. Videri probabile, quòd peccet solùm venialiter; cùm sic non peccet neque contra iustitiam, vtpotè vtens iure suo, quod non censetur voluisse renunciare consentiendo in dictum votum; neque contrà religionem, stante quòd ipsa non vouit, ita vt dici debeat violare votum, nec est causa violationis voti, cùm votum, facta irritatione, non amplius obliget. ita *Rosella v. votum 3. num. 2. Suar. tom. 2. de relig. tract. de voto l. 6. c. 4. num. 22.* dicens rarò contingere in præsenti casu culpam mor. secluso scandalo, aut graui contemptu, *Sanch. lib. 4. mor. c. 27. num. 31.* (quamvis oppositam sententiam sequatur vt proba-

probabiliorem) *Bonac. D. 4. de leg. q. 2. p. 7. §. 2. num. 29.* contra alios apud eundem Sanchez, & Bonac. adductos.

QVAERES XII. An Abbatissa possit cum suis Monialibus dispensare in obseruantijs regularibus, & quo modo.

138 Resp. Non posse, nisi per modum quasi declarationis hic, & nunc religiosam subditam non teneri hac, vel illa regulari obseruantia; quæ declaratio licèt possit fieri à quacunque alia persona prudenti, immò, & ab ipsamet religiosa, cuius interest; à fortiori tamen fieri poterit ab Abbatissa, attenta superioritate, quam habet in Monialem subditam, sicque poterit Monialis tuta conscientia stare tali declarationi, nisi aliàs ei constet eam sine sufficienti ratione fuisse factam: constat ex dictis *q. 10.*

QVAERES XIII. An Abbatissa possit prædicare Monialibus subditis, eisque benedicere, vt faciunt Prælati regulares erga religiosos subditos.

139 Resp. Non posse neque prædicare, nisi fortè exhortando Moniales in Capitulo, aut in claustro; neque eis publicè benedicere, sed solùm eo modo, quo parentes solent benedicere proprijs filijs; cùm munus benedicendi proueniat ex potestate clauium, quæ non potest cadere in fœminam. ita *Miranda sup. Tambur. qu. 10. & 11.* alijque; & patet ex dictis tum hic, tum *qu. 3.*

QVAERES XIV. An, & quo modo Abbatissa possit recipere puellas ad probationem, imò, & nouitias ad legitimam professionem.

140 Resp. Posse, eo tamen modo, quo diximus, de receptione quidem ad probationem, *c. 2. sect. 1. qu. 20.* de admissione verò ad professionem, *c. 3. sect. 1. q. 4.*

QVAERES XV. An, & quo modo Abbatissa possit concedere extraneis facultatem ingrediendi clausuram sui monasterij.

141 Resp. Quòd, quamuis aliqui tacito nomine relati à Sanchez infra, cum Nauarro sustineant partem affirmantem; ea ducti ratione, quòd tam *Concilium Trident. sess. 25. de regul. cap. 5.* quàm *cap. periculoso de statu regul. in 6.* decidunt Superioris esse eam licentiam concedere; & Abbatissa verè est Superior sui monasterij; *cap. dilecta de excessib. prælat. Clem. attendentes, §. statuimus de statu monach.* nihilominus opposita sententia sustinenda est ob dicta *sup. c. 5. sect. 3. qu 32.* quam de facto sustinent Nauarrus sibi contrarius *comm. 4. de regul. num. 59. Rodriq. tom. 1. qu. 46. art. 2. Azor. tom. 1. l. 13. cap. 8. quæst. 6.*

quæst.6. & alij, quos refert, & sequitur *Sanch.l.6.mor.cap.*1c *num.*22. addens *num.*23. ex Rodriq. Nau. & Graff. Superio res Monialium posse concedere Abbatissis licentiam generalei concedendi præfatam licentiam in casibus frequenter occurren tibus; idque ne alioqui Episcopus, aut Prælatus regularis, qu non ita facilè præ manibus habentur, passim adiri debeant.

Verùm, cùm modò, saltem in multis locis, non sit in vsu quòd detur Abbatissis facultas illa generalis concedendi ingres sum in casibus frequenter occurrentibus: difficultas esse potes an casu, quo Abbatissa non habeat facultatem illam generalem; nihilominùs, existente periculo in mora petendæ licentiæ à Prælato Monialium, ea possit concedi ab ipsa Abbatissa, atqu adeo debeat peti ab illa.

142 Resp. In tali casu licentiam dari posse ab Abbatissa e præsupposita proprij Prælati voluntate, vt benè docent *Rodri sup. & Sanch. num.* 37. ac proindè illam ab ea peti debere, & expectari; non secùs, ac quando adest periculum in mora con sulendi Papam ad dispensationem rei reseruatæ: necessariò de bet expectari dispensatio ab Episcopo: quippè qui ex præsumpt voluntate Papæ potest in eo casu dispensare ratione vrgentis ne cessitatis, ita *Sanch.loc.cit.* monens in proposito euentu suffice re consensum Abbatissæ, & non requiri necessario consensu Discretarum: nisi aliter dicatur in Constitutionibus Ordinis aut petat legitima monasterij consuetudo.

QVAERES XVI. An Abbatissa iure suo possit applicare bo na opera Monialium subditarum personis extraneis, ijs tribuen do literas communicationis (vt vocant.)

143 Resp. Posse; & probatur quia eò ipsò quòd habet curan congregationis habet auctoritatem dispensatiuam bonorum communium eiusdem congregationis, iuxtà *c. quantò de tran slat.* Colligitur ex *Nau.de iubilæo not.3. num.*18. quem citat & sequitur *Lezana tom.1.c.18.num.67.* vnà cum S.Thom. & alijs; quibus consentit *Sorbus in comp.v.indulg.quo ad sæcula res* 4. *in annotat.* sed de hoc plura in nostro *tractatu de gu bernat. cap.3.sect.6.qu.*4.

QVAERES XVII. An Abbatissa possit indicere suis Monialibus certas preces recitandas pro amicis, benefactoribus, &c.

144 Resp. Posse, & quidem etiam sub peccato, si occurrat iusta causa (v. g. ad implendam obligationem impositam monasterio ex iustitia) aut aliàs quò ad hoc se sufficienter declaret;

idque

idque ratione obedientiæ, quam vouent in manibus Abbatissæ, se obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis pertinentibus ad eius superioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ professionis: vnde, cùm iniunctio talium precum sit res licita, & non excedens regulam, sine dubio poterit indici ab Abbatissa, & debebit impleri à Monialibus modo supradicto.

QVAERES XVIII. An Abbatissa suo iure ordinario possit præcipere Monialibus subditis, vt frequentiùs confiteantur, aut communicent, audiant Missam, aut concionem, & alia id genus.

145 Resp. Quòd, cum Abbatissa non possit iuxtà dicta *qu. 4.* facere præcepta spiritualia suis Monialibus, vtpotè carens iurisdictione spirituali, quæ omninò requiritur ad imponenda eiusmodi præcepta; & alias præcepta hìc proposita sint spiritualia ratione finis, ad quem ordinantur: ea quidem poterunt imponi ab Abbatissa; non tamen adstringent Moniales eo rigore obligationis, quo adstringerent, si imponerentur à Prælatis regularibus: vnde fit, vt omissio audiendi Missam ex præcepto Abbatissæ in tali die determinato non sit mortalis; qualis verè esset, si auditio Missæ fuisset à Prelato regulari præscripta animo obligandi ad mortale, vt vidimus *c. 3. sect. 3. q. 13.*

QVAERES XIX. Quam potestatem habeat Abbatissa circa administrationem bonorum temporalium sui monasterij.

146 Resp. Habere liberam administrationem omnium bonorum sui monasterij, non minùs, quam habeat Abbas circa bona proprij Conuentus: ideoque posse esse procuratricem sui monasterii; vt proindè *Panormitanus in cap. 2. num. 4. de his, quæ fiunt à Prælatis*, generaliter dicat, non obstante fœminco sexu, res monasterii disponi per Abbatissam, ac Moniales; sicut disponuntur per Abbatem, ac eius religiosos: quod etiam admittunt *Nau. comm. 3. de regul. nu. 4. Cardin. consil. 13. n. 25. Sanch. l. 7 mor. c. 19. nu. 44.* & alii ex *cap. dilecta iuxta glossam v. iurisdictioni de maiorit. & obed.* docentes vniuersalem administrationem tam temporalem, quàm spiritualem monasterii pertinere ad Abbatissam quò ad omnia, quorum fœmina est capax: Quamquam, vt rectè aduertit *Tambur. D. 32. de iure abbatiss. qu. 13. nu. 3.* hodie dicta administratio non videatur absoluta, ac independens, sed ferè in omnibus monasteriis habeat relationem ad alias Moniales; immò, & ad Episcopum, aut Prælatum Monialium in rebus maioris momenti, cùm aliàs standum sit legi-

legitimæ consuetudini, vtpotè vim legis habenti.

QVAERES XX. An, & qualiter possit Abbatissa contrahere de bonis monasterii, cui præest,

147 Resp. Posse, de consensu tamen proprii Capituli, immò, & Superioris Monasterii, loquendo de contractibus maioris momenti; si tamen aliud non ferat consuetudo, aut præscribant peculiaria statuta Ordinis, quæ omninò seruari debent: patet responsio tum ex dictis *qu. præcedenti*, tum ex generali ratione administrationis necessario exigentis potestatem contrahendi de bonis, quæ administrantur.

Vnde infert *Sanctorus in Const. Minor. c. 11. stat. 7. qu. 2.* contractum factum à Monialibus circa bona immobilia sine consensu Superioris esse nullum; idque ex defectu debiti consensus, eò quod Moniales subiacent suis Superioribus, sicque non habeant velle, nec nolle. Consentiunt *Portell. v. alienatio bonorum nu. 1. & v. Moniales nu.* 18. *Rodriq. to. 1. qu. 27. art. 8.* referens *ar. 2.* concessionem Leonis X. & Gregorii XIII. factam Monialibus S. Augustini, & S. Dominici, vt possint bona mobilia permutare, vendere, & alienare, conuerso pretio in vtilitatem Conuentus, *de consensu tamen Ministrorum Prouincialium, ac maioris partis Conuentuum*: Vnde infert *Sanctorus sup.* quod, cum hęc sit solemnitas requisita tanquam forma contractus, si ea deficiat, contractus erit nullus; etsi in præsentia vltra consensum Superiorum requiratur licentia expressa S. Congregationis Concilii ex eiusdem S. Congregationis Decreto facto 7. Septemb. 1624. & approbato ab Vrbano VIII. sub pœnis contentis in Paulina *Ambitiosæ*, & sub pœna priuationis votis, ac inhabilitatis in posterum.

Addit *Sanctorus sup.* Prouinciales posse se ingerere in administrationem bonorum Monialium, non ex iure dispositiuo, ac proprietario (cum ij non sint pars Conuentus Monialium, apud quem residet proprietas in communi) sed solùm ex iure directiuo; quatenus Moniales subduntur Prouinciali, isque earum curam suscipit, vnde contractus fiunt nomine monasterij, ac Monialium, non autem nomine Prouincialis, ac Ordinis; sicque Moniales ipsæ obligantur, non item Prouincialis: quo pacto in contractibus mulierum, ac minorum interuenit consensus iudicis, & consanguineorum, ac tutoris, qui non habent ius in bona illorum, nisi qualificatiuum, ac legitimatiuum contractus, nec non prospectiuum, ne fiat in damnum mulierum, & pupillorum.

QVAE-

QVAERES XXI. An Abbatissa Monialibus subditis possit concedere facultatem largiendi, possidendi, accipiendi, aut aliter disponendi de bonis ipsarum vsui concessis, non secùs ac Prælatus regularis eam concedere potest Religiosis sibi subiectis.

148 Resp. Posse; cùm iuxtà dicta *qu.19.* liberam habeat administrationem bonorum sui monasterij ad instar Abbatis, & hæc sufficiat ad concedendam dictam facultatem, ita Sanch. vbi sup. ex Corduba, Nau. Lopez, & Sorbo, quos sequitur *Tambur. sup. D.9. q.3. nu.9.* patetque ex dictis *cap.4. nu.67. & c.6. num.32.* Addo hìc quod, cum apud *Azorium tom.1. l.12. c.12. q.4.* aliqui Doctores Superiorem regularem dicant posse dare religioso subdito licentiam expendendi singulis mensibus summam duorum, aut trium aureorum; & alij sentiant dictam licentiam pro singulis annis extendi posse ad 10. aut 12. aut 15. aureos: & alioqui *Sanch. vbi supra* putet quo ad hoc posse Superiorissam Monialium concedere illis licentiam, quam potest Prælatus, nisi ex consuetudine, aut constitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata sit eius facultas; probabiliter dici potest Superiorissam monasterii diuitis regulariter posse dare licentiam Moniali subditæ vt extrà monasterium donare possit 12. aureos in singulos annos.

QVAERES XXII. An, & quas donationes possit facere Abbatissa de bonis monasterii, non obstante Bulla Clementis VIII. *de largit. mun.*

149 Resp. Posse, si donationes sint remuneratoriæ, & aliàs, habita ratione redditumm, aut eleemosynarum, quæ annuatim obueniunt monasterio, iudicio prudentis non sint nimis excedentes. Colligitur *ex Suar. to.4. de relig. tract.8. l.2. c.26. n.11. & 12.* qui benè monet, quantùm in genere largitionis possit Prælatus monasterii, non posse certam regulam præscribi, sed prudenti arbitrio relinquendum esse, consideratis monasterii facultatibus, & aliis occurrentibus circunstantiis: quę doctrina sine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatissa respectu Monialium sibi subiectarum: generalis autem ratio responsionis est, quòd huiusmodi donationes (quas Iurisperiti vocant antidorales, vtpotè non omninò liberales, sed ex aliqua naturali obligatione exortas, licet inefficaci ad agendum, *l. sed etsi, §. consuluit. ff. de petit. hæredit.*) necessariæ sunt ad perfectam bonorum temporalium administrationem, maximè decent statum religiosum (cùm sint so-

lutio

lutio alicuius debiti moralis) & multum pertinent ad vtilita monasterii, vtpotè aliorum beneuolentiam, ac amicitiam con tiantes; vnde fit, vt Prælatus regularis possit per donationes co petentes remunerari beneficia iam recepta, immò & preuen gratis aliquid erogando, vt sic se beneuolum ostendat, aliori que beneuolentiam proprio concilietmonasterio, respicie semper ad maiorem Proximorum ædificationem, atque ad n nasterii vtilitatem Ad quod facit *cap nullam* 18. *quæst.* 2. nuens Prælatum posse solum expendere bona monasterii in cultum, & proprii monasterii vtilitatem. Ex quo quis benè ferat ipsum non posse donare de bonis monasterii solo titulo beralitatis; cùm non sit dominus, sed dispensator fidelis, prudens, cuius non est liberales donationes ex alienis facere. Dubium est, an Abbatissa possit facere eiusmodi donatio etiam inconsulto suo Capitulo.

150 Resp. Seclusis peculiari statuto Ordinis, aut consuetu monasterii, posse; etsi aliàs demus negotia monasterii, quæ maioris momenti, debere tractari capitulariter, aut saltem c discretis monasterii: moueor, quòd tales donationes regular non solent esse adeò excedentes, vt dicendum sit tales non nire sub generali facultate administrandi bona monasterii: ex parte ad seruandum debitum ordinem decet committi Abba sæ potiùs, quàm alii munus faciendi tales donationes; cùm caput monasterii, & pleniorem notitiam habeat eorum, qui titulo gratitudinis dictæ donationes debentur. Non nego tan quod, si donatio hìc, & nunc facienda, esset iudicio viri pruc tis extraordinaria ob merita extraordinaria illius, cui ea faci da est; ea tunc debeat fieri de cõsensu Capituli, aut Discret cùm donatio sit species contractus, & contractus maioris n menti in monasteriis Monialium non fiant inconsulto Capit

Addo quod, cùm remissio debiti contracti cum monast sit quædam virtualis donatio; & iuxta dicta Abbatissa po etiam sine consensu Capituli, facere competentes donatio poterit Abbatissa propria auctoritate, ac independenter à scretis remittere pecuniam debitã monasterio, siue ex contra siue ex delicto; dummodo talis pecunia iudicio prudentis no sit nimis excedens, ac immoderata; in cuius rei confirmatio facit, quod in declaratione bullæ *de largit mun.* editæ à mente VIII. facta de mandato Vrbani VIII. solùm excipitu n hoc, aut illo monasterio *sit constitutio requirens*
iore

iorem partem Conuentus consentientem tali donationi; quod est dicere rem hanc aliàs esse commissam potestati Abbatissæ.

Quod si hac occasione quæras, an Abbatissa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate possit expendere 100. aureos in Missis celebrandis pro ipsa defuncta, si alioqui in Conuentu non extet consuetudo expendendi tantam summam in Missis celebrandis pro Monialibus defunctis.

Resp. Videri non posse; cum Abbatissa sit solum administratrix bonorum Conuentus, cui præest; & vt talis debeat administrare bona præfata iuxta rationabilem voluntatem ipsius Conuenus; qui cum habeat ius supra peculium Monialis defunctæ, dato quod non extet vsus expendendi in Missis summam adeo notabilem (vt suppono) præsumitur in præsenti casu nolle expendi dictos 100. aureos in Missis, & quidem rationabiliter; adeoque si Abbatissa id faciat, malè faciet, vtpotè administrans bona aliena contra voluntatem Domini. ita respondi in contingentia facti, & responsio fuit approbata.

QVAERES XXIII. An Abbatissa possit impedire quò minùs Monialis subdita vtatur concessione ipsi facta à Prælato monasterij, aut etiam priuilegio aliquo concesso Ordini.

151 Resp. Videri posse, si interueniat iusta causa, & alioqui in concessione gratiæ factæ a Prælato Moniali particulari, aut priuilegij collati vniuerso Ordini non denegatur Prælatis potestas ea coarctandi, siue in totum, siue ex parte; secùs, si vel non adsit iusta causa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non posset Abbatissa impedire. colligitur ex *Sanchez l. 6 mor. c. 3. nu. 9. Corduba in regul. S. Franc. c. 10. q. 2. par. 6. ac Peyrino de R. S. quæst. 1 c. 8. §. 6.* & patet, quia in priori casu coarctatio non censetur fieri absque consensu concedentis, saltem tacito, ac interpretatiuo: in posteriori verò procedit reg. 17. in 6. *Indultum à iure beneficium non est alicui auferendum.*

QVAERES XXIV. An Abbatissa possit remittere, aut saltem moderari pœnam impositam Moniali subditæ à Prælato monasterii.

152 Resp. Non posse, nisi fortè in aliquo casu ex epycheia, hic, & nunc ex concurrentibus circunstantijs rationabiter concepta: patet, quia remissio, ac moderatio pœnæ legitimè iniunctæ, cùm sit actus potestatis, non potest fieri, nisi ab eo, qui illam iniunxit, eius successore, aut illius superiore; Abbatissa autem in proposito casu neque est successor, neque Superior Prælati,

lati, qui pœnam imposuit, immò est eius subdita, ac inferior; ergò.

SECTIO III.

De gubernatione Monialium quò ad Confessarium tum ordinarium, tum extraordinarium.

EXplicatis ijs, quæ spectant ad Monialium gubernationem, tam ex parte Ordinarij, aut Prelati regularis, quàm ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ; superest modò, vt in præsenti sectione agamus de Monialium gubernatione quò ad ipsarum Confessarium: & quidem, cùm præter Confessarium ordinarium quotannis soleat aliquoties assignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiares aliquæ difficultates possint suboriri; sectionem diuidimus in 3. subsectiones, in quarum 1. agemus de Confessario ordinario, in 2. de extraordinario, in 3. referuntur varia monita, quibus Confessarius ordinarius, ac extraordinarius dirigant Moniales, ad profectum spiritualem.

SVBSECTIO I.

De Confessario Monialium ordinario.

153 *COnfessarius indoneus est maximè vtilis Monialibus.*
154 *An magis expediat illum esse Regularem.*
155 *Qualis esse debeat.*
156 *Quæ potestas in eo requiratur.*
157 *Quæ scientia.*
158 *Qualis bonitas.*
159 *Quæ prudentia maximè cum Moniali patiente diuina, & præsertim, si ea dicat se viuere ex sola Eucharistia.*
160 *Qualis zelus animarum.*
161 *Quanta dexteritas, maximè in inducendis nouitatibus.*
162 *Quæ patientia.*
163 *Approbandus ab Ordinario loci etiam pro Monialibus exemptis.*
164 *In eo requiritur pecularis approbatio Episcopi, non item Ordi-*

Ordinarij, qui non sit Episcopus; idque ex bulla Gregor. XV. & declarationib. S. congreg. super ea factis, quæ non omnes afficiunt confessarios sæculares, nec fuerunt solemniter editæ.

165 *Confessarius Monialium exemptarum præsentatur à Prælato regulari.*

166 *Prælati ipsi Monialium non audiunt earum confessiones sine approbatione Ordinarij: at sine ea assignant ijs Patrem spiritualem.*

167 *Nouitiæ, aliæque fœminæ degentes in monasterio de rigore confitentur generaliter approbato.*

168 *Confessarius Monialium approbatur toties quoties: & quidem id procedit etiam de Confessario ordinario; etsi non sit expressum in iure.*

169 *Approbatus ad confessiones vnius Monialis non audit alias.*

170 *Moniales tempore iubilæi de facto eligunt solùm approbatum ab Ordinario loci: non item in morte, si sint exemptæ: absoluitur complex delicti, vetante Episcopo, si Monialis sit exempta.*

171 *Confessarius ordinarius potest esse Regularis, aut Parochus.*

172 *Eligitur ad tres annos, & ex causa amouetur ab Ordinario, siue sit ordinarius, siue extraordinarius: in aliquibus tamen casibus durat vltra triennium.*

173 *Ex quo loco debeat audire confessiones.*

174 *Qualiter audiat confessionem Monialis infirmæ.*

175 *Ex decreto Sacræ Congregationis non alloquitur liberè Moniales; quamuis tale decretum non videatur vsu receptum.*

176 *Quale stipendium ei detur.*

177 *Habitat in domo contigua monasterio, sed non pernoctat ibi.*

178 *Quam frequentiam Sacramentorum concedat.*

179 *Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus non necessarijs.*

QVAERES I. Quantùm conferat ad spiritualem profectum Monialium, quòd habeant prudentem, doctum, ad discretum Confessarium.

 153 Resp.

153 Resp. Ita conferre, vt verè dici possit inde potissimùm pendere totus spiritualis Monialium profectus; idque ex multis, & varijs capitibus, quę hìc breuiter subijciam; nimirum 1. ex generali ratione religiosæ perfectionis, quæ sine idoneo instructore comparari non potest iuxta illud *Ieremiæ 6. State super vias, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris*: 2. quia fœminæ sunt naturaliter minùs prudentes, ideoque in vita spirituali manēt expositæ varijs ac periculosis illusionibus, quas ordinariè non possunt euadere absque directione prudentis, ac discreti Confessarij, aut alterius Patris spiritualis: 3. quia mulieres sunt ex proprij sexus conditione fragiles, ac inconstantes, ideoque facilè, ac citò desistent à benè cœptis; si opportunis consilijs, ac efficacioribus suasionibus non confirmētur, & ad vlteriora excitentur: quod erga Moniales præstare non potest, nisi Confessarius: 4. quia fœmina ex natura sua est valdè verecunda, ideoque facilè retrahi potest à detegendis prauis suis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, nisi habeat peritum Medicum spiritualem, qui summa dexteritate, ac solertia detegat dictas infirmitates, iisque salutaria applicet remedia (quod sine dubio est munus Confessarij) 5. quia ingenium mulieris est valdè varium, ac lubricum, facilèque afficitur ijs, quibuscum agit; sicque periculosum est, ne talis affectus, qui priùs se exhibet sub specie spiritualis amoris, paulatim desinat in carnalem; hoc autem in primis timendum est de Moniali erga Confessarium, nisi is sit admodum prudens, timoratus, ac circumspectus: 6. Moniales, cùm vacant vitę spiritualis acquisitioni, subiacent varijs, ac grauibus tentationibus; quas certè non poterunt superare, nisi à prudenti, ac perito ductore doceantur, qualiter in ijs se gerere possint, & debeant: 7. quia in progressu vitæ spiritualis plura occurrunt obstacula, ac difficultates, quæ deterrere possunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores; ea autē facilius, & grauius deterrebunt Moniales, nisi habeant Confessarium discretum, ac sagacem, qui eas doceat, qualiter amouere debeant illa obstacula, & illas euincere difficultates; quod certè nō poterit prestare Confessarius, nisi sit valdè peritus, ac versatus in vita spirituali: si enim cœcus cœcum ducat, ambo in foueam cadunt. Ex his ergò capitibus, alijsque similibus, quæ vnicuique possunt facilè occurrere; summopere confert spirituali Monialium profectui, quod ipsis assignetur pius prudens, ac discre-

tus Confessarius: ideoque Prælati illarum in hoc quàm maximè debent insistere, omni studio, ac diligentia ijs procurando idoneum Confessarium. Ad hoc certè facit quod habet *S. Hieronymus l.2. Epist.12. Non confundant opera tua sermonem tuum; ne, cum in Ecclesia loqueris, tacita Sanctimonialis respondeat: cur ergo hæc, quæ dicis, ipse non facis? delicatus magister est, qui pleno ventre de ieiunijs disputat: accusare avaritiam, & affectum proprij, & latro potest: Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent.*

QVAERES II. An expediat bono spirituali Monialium, quòd ijs in Confessarium deputetur Sacerdos potiùs regularis, quàm sæcularis.

154 Resp. Expedire, si alioqui Sacerdos regularis sit præditus illis dotibus, quas *q. sequenti* dicemus desiderari in idoneo Monialium Confessario: patet respõsio ex dictis in *hoc c sect.1 subsect.1.q.5.* quæ vtiq; possunt applicari ad præsentem quęstionē.

QVAERES III. Quæ potissimùm dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confessarium Monialium.

155 Resp. Requiri potestatem, scientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & summam patientiam: potestatem, qua legitimè possit audire confessiones Monialium: scientiam, qua sciat discernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, qua possit, etiam bono exemplo, inducere Moniales ad percurrendam viam christianę perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & iuxta spirituales vniuscuiusque Monialis necessitates salutaria præbeat consilia: zelum, quo omnia omnib. fiat, vt omnes Christo lucrifaciat, nihil aliud intendens, nisi spiritualem profectum suarum pœnitentium, illumque omni studio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifestandam propriam turpitudinem, ac euincendam naturalem illam erubescentiam, quæ adeo solet dominari in fœminis, & non rarò est in causa, vt plures, ac plures confessiones faciant nullas, & sacrilegas: patientiam denique, qua non solum compatiatur importunis Monialium scrupulosarum delirijs, sed etiam fragilitati recidiuarum, ac infirmitati sexus fœminei, iuxta illud *Hebr.4. non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.*

QVAERES IV. Qualis potestas requiratur in Confessario Monialium.

156 Reſp. Requiri tum poteſtatem ordinis, quę conſurgit ex ordine ſacerdotali, per quem ex inſtitutione diuina Sacerdos deputatur, vt poſſit eſſe iudex in foro pœnitentiæ: tum poteſtatem iuriſdictionis (quam Sacerdotes regulares ratione ſuorum priuilegiorum recipiunt à Papa; ſæculares verò ab Ordinario approbante modò inferius explicando) eamque non impeditam, quò ad vſum, neque ratione reſeruationis aliquorum peccatorum (quo caſu Confeſſarius debet petere facultatem abſoluendi ab eo, cùm Monialis ad talem effectum non poſſit ſe præſentare Ordinario) neque rationo eccleſiaſticæ cenſuræ, per quam Sacerdos ſit excommunicatus, aut ſuſpenſus vitandus, neque ratione peccati m per quod impeditur Sacerdos eo irretitus, quò minùs licitè adminiſtret Sacramentum pœnitentiæ.

QVAERES V. Qualis ſcientia requiratur in Confeſſario Monialium.

157 Reſp. Requiri triplicem ſcientiam; nimirum Iudicis, Medici, ac Doctoris: Iudicis quidem, ita vt ſciat formam abſolutionis, ac diſtinctionem peccati mortalis à veniali, ſaltem in genere, (quæ duo ſunt neceſſaria ad valorem Sacramenti) & prætereà agnoſcat tum differentiam peccati mortalis à veniali, etiam in particulari in ſingulis præceptis, modo ſaltem communi, ac ordinario; tum ſpecies peccatorum, numerum, ac circumſtantias, diſpoſitionem neceſſario requiſitam in pœnitente; tum quæ peccata ſint reſeruata, quæ habeant annexam cenſuram, aut obligationem reſtituendi (quæ ſunt neceſſaria ſolùm ad licitam Sacramenti adminiſtrationem.) Scientia verò, quę requiritur in Confeſſario, quatenus eſt Medicus, in eo conſiſtit, quòd ſciat tam regulas communes, quibus pęnitens excuſari poteſt à præcepto, ac peccato m. (cuiuſmodi ſunt ignorantia probabilis, inaduertentia, impotentia, leuitas materiæ, & metus grauis, quò ad quædam præcepta, præſertim de iure poſitiuo humano) quàm quæ remedia cuique peccato adhiberi debeant, & qualiter Monialis inſtrui debeat in via ſpirituali. Scientia denique quæ requiritur in Confeſſario, quatenus eſt Doctor, eò tendit, vt de Sacramentis ſciat, quid ſint, quę ſit illorum materia, quæ forma, qui effectus: quæ ſint partes Sacramenti pęnitentiæ, quę ratio contractuum, ad quid obligent ſingula vota religionis, quibus regulis, ac conſtitutionibus adſtringātur Moniales, quibus prohibitionibus peculiariter teneātur, quæ pænę in ſpecie latæ ſint cōtra ipſas; & ſimilia, quæ facilè colligi poſsūt ex præsēti tractatu.

QVAE-

QVAERES VI. Qualis bonitas requiratur in Confessario Monialium.

158 Resp. Requiri, vt sit bonus non solum sibi ipsi (idest instructus virtutibus necessarijs ad munus suum dignè obeundum) sed etiam in ordine ad penitentes, ita vt habeat & zelum iustitiæ, & compassionem Proximi & discretionem, & modestiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in persuadendo, & alias similes dotes, sine quibus non potest vtiliter exerceri munus Confessarij. Illud tamen in primis maximè conferret ad officium Confessarij ritè obeundum, vt deputatus in Confessarium Monialium esset vir in vita spirituali versatissimus; ita vt eas edocere posset ex propria experientia, sicque de eo dici posset, *cœpit facere, & docere*. Quo .n. modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neque nouit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi se ipsum, qui nunquam vacauit sui ipsius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera supererogationis, qui in se ipso vix implet præcepta? qualiter instruet penitentes ad religiosam perfectionem, qui nec vacat christianæ perfectioni? quo modo proponet subtilitates spiritus, qui nec prima spiritus didicit rudimenta?

QVAERES VII. Qualis prudentia requiratur in Confessario Monialium.

159 Resp. Requiri, vt sit admodum prudens, ac circumspectus tum in faciendis opportunis interrogationibus, tum in applicandis debitis remedijs; tum in modo procedendi cum ipsis Monialibus tam intra forum pœnitentiæ, quàm extra; tum in remouendis occasionibus delinquendi; tum in salutaribus monitis suggerendis; tum in extirpandis prauis habitibus pœnitentium; tum in vitanda suspicione nimię familiaritatis, aut aliqualis acceptationis personarum; tum in pœnitentijs imponendis; tum denique in procuranda emendatione suarum pœnitentium, ad quam vnam ordinatur frequentia, ac vsus Sacramentorum.

Quòd si quæras ex quibus regulis Confessarius Monialium cognoscere possit, an Monialis, quę dicit se pati diuina, nempe cœlestes illustrationes, & alia Dei dona extraordinaria, ducatur bono spiritu, vel certè sit illusa, ac exposita periculo illusionis.

Resp. Posse, ac debere dignoscere ex sequentibus regulis: quarum aliquæ desumptæ sűt ex aureo libello exercitiorum S. P. N.

Ignatij; aliæ verò ex ipsa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur Monialem duci bono spiritu, est, si Monialis sit religiosis virtutibus conspicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, sui ipsius abnegatione, ac zelo animatum, omnique studio insistat obseruantiæ tam votorum substantialium religionis, quàm regularum, statutorum, ac consuetudinum proprij monasterij: secunda regula est, si Monialis sit omninò parata acquiescere consilijs, ac directioni sui Confessarij, sinatque omninò se regi ab eo cum omnimoda subiectione, malens cum ipso errare (intellige, materialiter) quàm sapere sine illo: tertia est, si ex occasione illustrationum, aut alterius similis gratiæ sibi concessæ nihil occurrat, quod ex se malum sit, aut auocet à bono, aut impellat ad minus bonum, quàm anima priùs quærendo sequi statuerat, aut quod ipsi animum defatiget, angat, ac perturbet, sublata priori animi tranquillitate: quarta est, si ex dictis illustrationibus immissis, alijsque talibus gratijs sentiat se non ferri in elationem animi, sed in maiorem sui ipsius submissionem, & propriæ indignitatis conscia dicere possit cum regio Psalte, *Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum?* sexta est si inde concipiat inusitatam animi quietem, ac tranquillitatem; sentiatque se magis, & magis incitari ad proficiendum in religiosa perfectione: septima, si ex præfatis illustrationibus experiatur se, nulla præcedente causa consolationis, mirificè recreari, ita vt neque sensibus, neque intellectui, neque voluntati quicquam propositum sit, quod huiusmodi consolationem causare possit; proprium enim est Dei creatoris suam ingredi creaturam, & illam in sui amorem totam conuertere, trahere, ac mutare. Has inquam regulas, & alias similes, quas Spiritus S. hìc, & nunc suggeret, proponere debet prudens Confessarius Moniali in proposito casu; illam monens per talia dona supernaturalia Dei famulos non reddi ipsi gratiores, eaque omnia Patri spirituali candidè, & sincerè detegenda esse: preterea illam exerceat in sui ipsius abnegatione, modò ei prohibendo vsum sacræ communionis; ità vt Deum propter Deum deserat, & quidem etiam interdum occasione sumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito; modò ei iniungendo, vt aliquas mortificationes coram alijs Monialibus publicè obeat; v.g. incedendo absque velo nigro professionis, iubendo vt aliquos defectus, interdum etiam anteactæ vitæ, publicè reuelet; etsi in hoc magna cum prudentia, ac circumspectione procedendum sit.

Vtrùm

Vtrùm verò Confessarius Moniali pœnitenti asserenti se viuere absque refectione corporali, ex sola sumptione Eucharistiæ, possit præbere in communione Hostiam non consecratam pro consecrata, ad explorandam veritatem huius facti, & ad dignoscendum, num sit illusa, nec ne; sicut verè esset, si sumpta hostia non consecrata, adhuc dictitaret se viuere ex sola sumptione Eucharistiæ.

Resp. Non posse, cum Doctores ex *S. Thom. 3.p.q.*80.*art.* 1. *ad* 1. communiter negent licere in vllo casu præbere hostiam non consecratam pro consecrata; cùm hoc sit præbere astantibus occasionem proximam idololatriæ: etsi aliqui Recentiores in contrarium afferant hæc fundamenta: primum est, quòd *Altisiodorensis l.*4 *tr.*5.*q.*4. *in fine* concedit ad euitãdum scandalum posse Parochum infirmo petenti sacrum Viaticum dare hostiam non consecratam, si ex sua negligentia non habeat consecratam: *Sancius in selectis D.*35.*num.*5. *&* 6. admittit Sacerdotem, si ei hæreticus sub comminatione mortis præcipiat, vt consecret totum panem existentem in platea, posse super illum verba consecrationis proferre absque intentione consecrandi, ad periculum mortis euadendum; denique *S. Bonau. Albertus, Ludouicus de S. Zuan, Villalob. & Dorensis relati à Diana p.*3.*trac.* 6. *resol.*83. (quorum doctrinam ipse admittit vt probabilem, cùm dicat se adhęrere oppositæ tanquam probabiliori) concedunt, ad consulendum famæ peccatoris occulti publicè petentis communionem, posse ei præberi hostiam non consecratam, apposita à tergo illius, hostia consecrata, quę adorari possit; modò id fiat de consensu ipsius peccatoris; ex quibus sic arguo: iuxtà adductos DD. in graui necessitate propria, aut proximi, licitum est dare hostiam non consecratam pro consecrata, vt constat ex casibus relatis: ergo iuxtà præfatos Doctores hoc idem licitum erit in præsenti casu, in quo agitur de vitanda morte spirituali, ac æterna perditione Monialis pœnitentis: quæ censetur esse in graui necessitate; cùm ex hoc solo experimento dignosci possit, an ea sit illusa, necne (vt suppono) Alterum fundamentum est, quod sicut *Sanch. l.*2. *de matr. D.*38.*num.* 6. *&* 7. docet permittendam esse copulam solùm materialiter fornicariam inter coniuges, quibus post matrimonium contractum detegitur impedimentum dirimens, si Confessarius videat illos esse in bona fide, & non sperat fructum ex admonitione: ergò & in præsenti casu licitum erit ex grauissima cau-

sa,

sa, (quę de facto adest) permittere idololatriam illam, vtpote merè materialem: etsi *Castrus Palaus tr.21. D.vn. p.8.nu.5.* dicat in simili casu actum adorationis ex bona existimatione, ac intentione procedentem esse actum religionis: cum religio non expostulet necessario versari circa obiectum practicè verum (hoc est quod iuxtà prudentiæ regulas iudicetur dignum vera adoratione, & cultu, quamvis ex accidenti non sit) sub ratione formali adorationis vera. Tertium fundamentum est, quod *Cæsarius l.9.hist.c.47.* refert simile factum fuisse re ipsa practicatum; idque non improbat *Thiepolus in suis considerat. Euchar. l.4.c.10.* Sic illi Recentiores: quam probabiliter, iudicent viri docti: non enim ego cum illis sentire possum, cum DD. communiter dissentiant.

Qua occasione placet hìc indicare id, quod refert *Martinon D.35. de Euchar sect.5.num.64.* nimirum Paulum V. permisisse, vt honesta quædam matrona Lemouicensis, (quæ adhuc viuit) quotidie post cibum communicet ad compescendum totius corporis tremorem horribilem, ac miserabilem, quo post sumptionem cibi corripitur, quove in certum vitæ periculum adducitur, nisi ei statim detur communio Eucharistica; quod vnicum remedium, omnibus alijs frustrà tentatis, huic malo, seu maleficio tandem repertum est, sed promptum semper, ac efficax: eo enim adhibito, tremor eodem momento sistitur infallibiliter, nisi fortè in casu (quod interdum experimenti causa factum est) hostia non consecrata loco consecratæ ad communicandum ei exhibeatur.

QVAERES VIII. Qualis zelus animarum requiratur in Confessario Monialium.

160 Resp. Quòd, cùm munus audiendi confessiones Monialium sit valdè laboriosum, arduum, ac difficilè; vt quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, vt non quęrat, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi; sicque spirituali animarum lucro inhiet, vt meritò dicere possit, *Da mihi animas, cætera tolle tibi*, Gen. 14. & illud Pauli 2. *Cor.* 12. *non enim quæro, quæ vestra sunt, sed vos*. non ergò Confessarius Monialium hoc munus adeò sublime, ac excelsum exerceat ad proprium lucrum temporale, ad conciliandam beneuolentiam huius, aut illius Monialis, ad percipienda multa dona, ad priuatam sui ipsius satisfactionem; sed potiùs ad spiritualem profectum Monialium sibi commissarum, ad perfectionem religiosam

sam in ipsis promouendam, ad diuinum amorem in ijs Magis, & magis excitandum, ad veram sanctificationem in ipsas modis omnibus inducendam.

QVAERES IX. Qualis dexteritas requiratur in Confessario Monialium.

161 Resp. Requiri quammaximam, & quidem non solùm in extorquenda confessione peccatorum atrociorum, quæ alioqui fœminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonnisi cum maxima difficultate solent manifestare: sed etiam in priuatis rancoribus, ac odijs auellendis, in resecandis amicitijs minùs bonis, ac perniciosis, in remouendis occasionibus proximis peccatorum, in indicendo affectu vitę communis, in moderandâ conuersatione externorum, in persuadenda sui ipsius abnegatione tum interna, tum externa, in ijs denique confirmandis ad religiosæ perfectionis acquisitionem. hæc enim omnia, cùm sint valdè aliena à communi propensione appetitus sensitiui, maximè in fœminis ratione sexus, ac naturalis complexionis procliuioribus ad malum, obtinere non poterit Confessarius à proprijs pœnitentibus, nisi cum ijs vtatur summa dexteritate; illis paulatim se se insinuans, omnia omnibus factus, vt omnes Christo lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus.

Vnum hic præ cæteris moneo, ne Confessarius facilè, aut subitò immutet quidquam de ijs, quę longiori consuetudine facta sunt propria Conuentus, neve nouas inducat consuetudines: & si quid tale præstare opus sit, aut expediat, id non faciat sine consilio, ac voluntate Prælatæ, ac melioris partis monasterij Monialium sententiam exquirens, non quasi consilij indigus, sed quod necesse sit habere approbatrices illius, quod ordinatum fuerit; vt earum authoritate veluti filum acu introducatur, aliæque Moniales iam factum potius sciant, quam faciendum metuant. Quare quæ non aduersantur votis essentialibus Religionis, aut regulæ Ordinis, Monialium voluntati, ac electioni expedit relinquere: non enim vt ait *Cicero l. 2.* de offic. attinet naturæ repugnare, nec quidquam sequi, quod assequi nequeas.

QVAERES X. Qualis patientia requiratur in Confessario Monialium.

162 Resp. Summam requiri; vt proinde dixerit quidam non immeritò Sacerdotes singulis diebus sub finem primæ recitare

verba

verba illa: *Dominus autem dirigat corda nostra in charitate Dei, & patientia Christi*. Quæ enim patientia necessaria est Sacerdoti Confessiones fœminarum audienti, vt audiat nugas, quæ solent ab illis admisceri in ipsa confessione, vt expiscetur veritatem eorum, quæ dicunt, modò aientes, modò negantes, vt suadeat non expedire, quòd ita crebrò repetant confessiones generales, vt sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valdè compendiosis posset peragi, vt ferat idem peccatum in eadem confessione iterum, atque iterum exprimi, & quidem sine vlla omninò necessitate, vt insurgentium scrupulorum nubes disijciat, vt pusillanimes in spem salutis æternæ erigat, vt remissionem iniuriarum animo tenaciùs inhærentium suadeat, vt inducat ad fugam occasionum proximarum, vt priuatas amicitias statui religioso minùs conuenientes eradicet, vt denique sustineat muliebrem leuitatem, inscitiam, ac inconstantiam?

QVAERES XI. A quo debeant approbari Confessarij Monialium.

163 Resp. Quòd, quamvis ante Constitutionem Gregor. XV. editam 5. Februar. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*. Confessarij quidem Monialium locorum Ordinarijs subiectarum deberent approbari ab ipsis Ordinarijs; Confessarij verò Monialium subiectarum Regularibus à Prælatis propriæ religionis tamquam Ordinarijs ipsarum Monialium; in præsentia tamen omnes Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij quarumcunque Monialium, etiam Regularib. subiectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Constitutione Gregor. XV. quæ quo ad hoc sic habet; *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164 Vbi notandum ad audiendas confessiones Monialium modò non sufficere, quòd Sacerdos, siue regularis, siue sæcularis, sit generaliter approbatus ab Episcopo ad confessiones personarum sæcularium audiendas; sed egere quò ad hoc speciali approbatione: idque ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij; quæ etiam declarauit Regularem approbatum ab Episcopo ad audiendas confessiones Monialium vnius monasterij nequaquam

gen-

censeri approbatum ad audiendas confessiones Monialium alterius monasterij; vt videre est *tom.4.bullarij post Const.18.Gregor. XV.*

Notat *Sanctorus in Constitut.Minor.cap.11.stat.7. quæst.3.* Confessarios monasterij exempti existentis in loco nullius diœcesis, non debere approbari ab Abbate, aut alio Superiore dicti loci: cum in Bulla citata Gregorij XV. dicatur *ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur,* & Superior præfati loci verè non sit Episcopus; aliàsque dispositio illa Gregorij vt odiosa, ac exorbitans à iure communi, non debeat extendi vltra proprietatem verborum. Verùm in hoc standum est consuetudini vniuscuiusque loci; sicque in præsentia Moniales Carpi existentes quo ad approbationem Confessariorum subsunt Episcopo Mutinensi; cum aliàs ditio Carpensis sit nullius Diœcesis, & habeat in proprium Ordinarium Archipresbyterum.

Addit *Sanctorus in Constitut. Minor.c.11.stat.7.q.3.* quod, cum declarationes Sacræ Congregationis factæ super relata Bulla Gregorij XV. loquantur solum de Confessarijs Regularibus, non autem de sæcularibus, & de his nunquam fuerit quæsitum, aut dubitatum; dictæ restrictiones non extenduntur ad Confessarios sæculares, nisi quo ad hoc, quod ij non possunt audire Monialium Confessiones sine Episcopi approbatione; cum alioqui ipsa Bulla comprehendat Confessarios tam sæculares, quam Regulares. probat *Sanctorus* suam assertionem ex regula iuris; exceptio firmat regulam in contrarium; *l. nam quod liquidè §. fin ff. de penu legata, l. quæsitum §. idem respondit ff. de furt. instrum. & cap.2. de coniug. lepros.* notatque in *tomo 4. bullarij Cherubini* apparere dictam bullam Gregorij fuisse solemniter promulgatam, non autem præfatas declarationes, quæ ibidem apponuntur.

165 Verum tamen est, quòd Confessarij Monialium exemptarum tam ordinarij, quàm extraordinarij præsentari debent à proprijs Prælatis regularibus ad effectum, vt modo dicto approbentur ab Ordinario; vnde infert *Tamburinus D.16. de iure Abbatiss. qu.3. nu.3.* non subsistere, quod ait *Nald v. Moniales nu.2.* Monialibus, etiam exemptis assignandum esse Confessarium extraordinarium ab Episcopo loci: si quidem, teste *Zipæo l.3. de iure Pontificio nouo num.3.* extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, quia decisum est huiusmodi assignationem faciendam à Prælato regulari, cuius iurisdi-

risdictioni subsunt dictę Moniales, licet aliàs indigeant approbari ab Ordinario, vt iam dictum est.

166 Quin vigore citatæ Constitutionis Gregor. XV. neque ipsi Prelati regulares absque Ordinarii approbatione audire possunt confessiones Monialium sibi respectiuè subiectarum: cùm olim possent, & ipsi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. ita declarauit Sacra Congregat. Concilij vbi sup. addens confessiones à dictis Prælatis auditas sine prefata approbatione esse nullas, & irritas.

Hoc tamen non facit, quin Prælatus regularis Monialis ipsi immediatè subiectæ possit independenter ab Ordinario ipsi assignare Patrem spiritualem siue eiusdem, siue alterius Ordinis religiosum, vel etiam Sacerdotem sæcularem, cui illa extrà pœnitentiæ Sacramentum manifestet suam conscientiam ad effectum vt ab eo in via Dei dirigatur sine periculo errandi. Ducor, quòd ante bullam Gregor. XV. id potuisset facere Prælatus regularis: & per dictam bullam ei solùm sublata est facultas approbandi Confessarium pro Monialib. ipsi immediatè subiectis: quod vtique est quid diuersum ab hoc, quod est designare Patrem spiritualem, cui extrà Sacramentum manifestetur modo dicto conscientia: à diuersis autem non fit illatio.

At difficultas est, an sub citata bulla Gregorij XV. comprehendantur etiam Moniales nouitiæ, puellæ in monasterio educatæ, & fœminæ quæcunque ibi fortè commorantes; ita vt hæ non possint confiteri cuicunque approbato generaliter ad confessiones in diœcesi.

167 Resp. Videri probabile non comprehendi, adeoque omnes illas posse, & licitè, & validè confiteri cuicunque Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas cófessiones in diœcesi, si aliàs licitè possit ad eas accedere (v.g. ad aliquam illarum legitimè inuisendam) Moueor, quòd Gregorius XV. dum requirit specialem approbationem ad audiendas Monialium confessiones, loquitur expresè de Monialib. tantùm, vt constat ex verbis textus relatis *sup. num.* 163. constat autem nomine Monialium in odiosis non venire nouitias, & multò minùs puellas, aliasque fœminas intra clausuram degentes; ita Naldus, Baldellus. Stephanus à S. Gregor. alijque docti, à me consulti: quorum aliqui putãt idẽ dici posse & de Abbatissa, quippe quæ nõ venit in odiosis nomine Monialiũ, regulariter loquẽdo; quod item nõ videtur improbabile, nisi obstet cótraria consuetudo legitimè inducta.

An

An autem semel approbatus ad confessiones Monialium alicuius monasterij, vi talis approbationis pluries deputari possit in Confessarium earundem Monialium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

168 Resp. Quòd, quamuis approbatus, ad audiendas confessiones sęcularium maneat semper approbatus, vsque dum approbatio reuocetur ab Episcopo approbante, eiusve successore (idque iuxta communem Doctorum sententiam, loquendo de approbatione facta absque vlla limitatione temporis) secùs tamen euenit de approbatò ad audiendas confessiones Monialium alicuius monasterij: is enim vi talis approbationis non potest audire confessiones dictarum Monialium, nisi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; vnde fit, vt, si quis approbetur in Confessarium ordinarium ad triennium, eo elapso, non possit audire postea confessiones earundem Monialium, nisi iterum ad talem effectum approbetur ab Ordinario, & sic deinceps: patet id ex citata Constitutione Gregorij XV. quæ, cùm expresse loquatur de Confessarijs Monialium tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, de vtrisque æqualiter procedit: & de facto talis est praxis. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in responsione dubiorum, quæ fuerunt proposita circa dictam Constitut. *dub.* 11. expresse solùm de Confessarijs extraordinarijs Monialium dicit illos semel deputatos ad audiendas confessiones Monialium pro vna vice non posse pluries vi talis approbationis earum confessiones audire: ideo namque id dicit, quia solùm fuerat interrogata de Confessarijs extraordinarijs; cùm alioqui par ratio militet in Confessarijs Monialium ordinarijs: sicque procedat doctrina *Sanch.l.5.mor.c.4. num.* 19. nimirum quòd, quamuis lex generalis posterior non intelligatur regulariter derogare legi speciali priori; id tamen fallit, quando contrarium constat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non sequitur Sacerdotem approbatum ad confessiones Monialium per triennium, si interim moriatur Episcopus approbans (v.g. post elapsum primum bimestre dicti triennij) indigere de nouo approbari à Successore Episcopi defuncti, vt reliquo triennio possit earum confessiones excipere: siquidem approbatio illa ad triennium non desinit, durante illo triennio, nisi reuocetur, idque etiam post bullam Greg. XV. *Inscrutabili*: quippe in qua solùm statuitur approbatum ad confessiones Monialium per triennium, elapso eo triennio, non posse amplius

earum

earum confessiones audire, nisi iterum approbetur. quæ doctrina proportionaliter procedit de Confessario extraordinario; cùm sit eadem ratio de illo, ac de Confessario ordinario.

Illud etiam hìc controuerti potest, an Sacerdos maximè regularis, ab Ordinario approbatus ad audiendam confessionem duarum, aut trium Monialium ex aliqua peculiari occasione possit audire confessiones etiam aliarum Monialium eiusdem monasterij accedentium ad ipsum.

169 Resp. Non posse; & probatur quia ex vna parte generalis approbatio Ordinarij ad confessiones sæcularium non sufficit ad audiendas confessiones Monialium, vt iam dictum est: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum personarum non suffragatur, nisi ad audiendas confessiones dictarum personarum, iuxta regulam communem, *causa limitata non producit, nisi effectum limitatum.* cùm ergò in proposito casu approbatio sit limitata ad illas duas, aut tres Moniales, non potest prodesse ad audiendas confessiones, etiam aliarum Monialium; cùm in ordine ad has approbatus se habeat perinde, ac si non esset approbatus: vnde fit, vt, sicut Confessarius ab Episcopo approbatus ad audiendam confessionem vnius, aut alterius fœminæ, vi talis approbationis non potest audire confessionem vllius alterius fœminę; sic nec possit approbatus ad confessionem duarum Monialium audire confessionem cuiuscunque alterius Monialis: & hoc, quamuis Sacerdos approbatus sit regularis; licèt enim is vi suorum priuilegiorum habeat à Papa generalem iurisdictionem in omnes fideles accedentes, & consequenter etiam in Moniales: non ideo tamen hoc ipsò potest audire confessiones quarumcunque Monialium; estò aliàs ipsi concedatur accessus ad illas, siue ad audiendam confessionem aliquarum ex ijs, siue alia de causa; si quidem ad validam administrationem Sacramenti Pœnitentiæ non sufficit iurisdictio illimitata; sed prætereca requiritur, vt Sacerdos administraturus sit illimitatè approbatus: quod non euenit in præsenti casu, vt patet.

Maius dubium est, an Moniales tempore Iubilæi possint confiteri Sacerdoti approbato ad confessiones sæcularium, etsi in specie non sit approbatus ab Ordinario ab audiendas confessiones Monialium.

170 Resp. *Peyrin. tom. 3. priuil. c. 4. num. 4.* cum quo sentit *Bossius sect. 3. de tripl. iubil. cas. 5. num. 2.* nec dissentit *Diana, p. 5. tract. 12. resol. 12.* Moniales vi Iubilæi posse eligere in Confessa-

fessarium, Sacerdotem approbatum ab Ordinario, etiamsi in specie non sit approbatus pro Monialib. idque ob rationes à nobis indicatas *sup. c. 9. q. 13.* vbi diximus in praxi oppositam sententiam sequendam esse.

Adde quòd si Monialis exempta morbo periculoso laboret, & proprio Prælato regulari petat Confessarium extraordinarium, cui tunc confiteatur: is poterit ad talem effectum ei deputare Sacerdotem sui monasterij etiam non approbatum ab Ordinario loci; idque à prima die talis infirmitatis: moueor tum ex eo quod in articulo mortis omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absoluere possunt ex indulto *Concil. Trid. sess. 14 cap 7.* quod indultum cùm sit vniuersale, & nullam conditionem, aut limitationem apponat, à pluribus Doctoribus relatis apud *Dianam p. 3 tract. 4 Miscell. resolut. 171.* extenditur etiam ad Sacerdotes non approbatos ab Ordinario, & suffragatur monialibus, etiam in præsentia, non obstante Gregorij XV. Constitutione superiùs allata; vt colligitur ex verbis illis Concilij, *quoslibet pœnitentes*: tum ex eo quòd Prælatus regularis in casu necessitatis independenter ab Ordinario loci potest dare facultatem ingrediendi clausuram Monialium sibi subditarum, vt constat ex dictis *cap. 5. nu. 146.* sicque concedere poterit Sacerdoti deputato ad audiendam confessionem Monialis periculoso morbo laborantis licentiam ingrediendi ad prædictum effectum; constat autem ad hoc vt in præsenti casu fieri possit deputatio Confessarij extraordinarij independenter ab Ordinario loci, requiri solùm vt modo dicto deputatus possit audire confessionem, etsi non sit approbatus ab illo, & quòd absque eius licentia ingredi possit clausuram; quæ omnia in casu præsenti verificantur.

Dixi *idque à prima die talis infirmitatis*, vt indicarem probabilem videri doctrinam, quam tradit *Diana p. 6. tract. 3. resol. 69 ex Sancio, & Cælestino*, absolutionem scilicet à reseruatis; quæ impertiri potest à quocunque Sacerdote in casu mortis, posse impendi, etiam à prima die infirmitatis periculosæ: vnde consequenter inferri potest item à prima die infirmum morbo periculoso posse confiteri cuicunque Sacerdoti, & consequenter etiam non approbato ab Ordinario loci: sicque Prælatum regularem in præsenti casu posse deputare Confessarium extraordinarium pro Moniali infirma subdita à prima die infirmi-

tatis, & quidem omninò independenter ab Ordinario loci; quod erat probandum.

Illud etiam hìc quæri poſſet, an Confeſſarius Monialis exemptæ poſſit eam abſoluere in caſu, quo ea ſit complex delicti ab illo commiſſi, & in ea diœceſi Epiſcopus generali edicto prohibeat Confeſſarijs tam ſæcularibus, quam Regularibus, ne abſoluant complicem delicti ab ipſis commiſſi, & quidem cum decreto irritante abſolutionem ſic datam.

Reſp. Poſſe; idque ob rationes adductas in *Manuali tr. 8. c.3. nu.28.* quas non eſt cur hìc fruſtra repetamus.

QVAERES XII. An Epiſcopi poſſint deputare in Confeſſarios Monialium ſibi ſubiectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut Regulares.

171 Reſp. *Tambur.ſup.num.4.& 5. ex Barboſa l. 1. de iure eccl.c.44.num.127.& Gauanto in manu. v. Monialium cura ſpiritualis num.* 10. non poſſe deputare Parochos in Confeſſarios ordinarios Monialium, neque Regulares eligere in Confeſſarios earundem Monialium, ſiue ordinarios, ſiue extraordinarios, niſi in caſu neceſſitatis; idque ex declaratione Sacræ Congregat. relata à citatis Doctoribus; quę tamen parum videtur eſſe in vſu, cùm multis in locis Parochi fungantur munere Confeſſarij ordinarij Monialium, & Regulares ſæpiſſimè deſtinentur in Confeſſarios extraordinarios illarum: fortè quia alioqui deſunt perſonę idoneæ ad tale munus, ſicque concurrit ratio neceſſitatis, quæ caret lege; ſicque eadem Sacra Congregatio conceſſit poſtea Patriarchæ Veneto, vt pro penuria Sacerdotum ſæcularium Regulares eligere poſſet in Confeſſarios Monialium, etiam ordinarios, ſicut teſtatur ipſemet Tambur. ſup.

QVAERES XIII. Ad quot annos eligi debeant Confeſſarij Monialium ordinarij, ſiue ſęculares, ſiue regulares.

172 Reſp. Debere eligi ad 3. annos tantùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata à *Gauanto ſup. nu.7.* & edita die 4. Iulij (quæ tamen non eſt vbique in vſu) & quidem, quòd ſpectat ad Regulares deputatos in Confeſſarios Monialium exemptarum, Gregorius XV. in ſua Conſtitut. *Inſcrutabili*, ſtatuit licere Epiſcopo, *ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, vt eiuſmodi Confeſſores* (ideſt Monialium) *amoueant, ijſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negli-*

gli-

gligentibus, habere Episcopum facultatem prædictos Confessores amouendi, quoties, & quando opus esse iudicauerit; idque non significata causa Superioribus regularibus, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij in declarationibus factis super citata Constitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, oneransque seriò eorum conscientiam, ne facultate sibi in hac parte attributa, quoquo modò abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri. Vbi notandum dispositionem præfatæ Constitutionis, ac huius declarationis æque locum habere in Confessarijs Monialium, tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, vt constat ex verbis illis, quæ habentur in citata Constitut. *eiusmodi Confessores*, quę referuntur ad illa alia verba precedentia *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares quomodocunque exempti tam ordinarij, quàm extraordinarij, &c.* adeoque æqualiter comprehendunt Confessarios Monialium tam extraordinarios, quàm ordinarios.

An autem electus ab Ordinario in Confessarium ordinarium Monialium, & post elapsum triennium ex peculiari indulto Sacrę Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediatè sequens confirmatus, hoc alio triennio absoluto, statim ad aliud trienuium ab Ordinario iure proprio eligi possit ad idem munus; æque ac posset, si modo dicto non fuisset confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita vt in eo munere duret per 9. annos continuos.

Resp. Videri posse: ita Diana, Naldus, aliique docti viri à me consulti, contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, & alios item à me consultos; patetque ex dictis *sup. cap. 7. q. 38. §. maius dubium*. Nobiscum sentit Bordonus à me consultus; probatque tum quia concessum alicui ob gratiam non est in eius dispendium retorquendum *reg. 61. de regul. iur. in 6.* neque enim idem contrarios effectus operari habet, *l. legatum ff. de adim. leg.* tum quia interstitium vacationis intelligendum est via ordinaria, sicut iure ordinario præscriptum est; nam statuta, & leges non comprehendunt ea, quæ rarò, & per accidens eueniunt, *l. nam ad ea ff. de legib.* sicque priuilegium in præsenti casu intercipiens vacationem non est spectandum, sed vacatio fingitur habere suum effectum: tum quia in religionibus extat consuetudo, quòd quis vltrà præfixum tempus maneat in officio secundùm rem, licèt non secundùm nomen; Prior namque conuentus fit, & vocatur Præsidens, Vicarius, &c. & postea tem-

pore debito iterum eligitur in Priorem, ac si verè antecedenter vacasset ab officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, vt notauit *Mandosius de priuileg. ad instar q.10. gloss.8. num.8.*

Addò quòd, si quis ex casu fortuito deputaretur in Confessarium ordinarium Monialium ad aliquot menses per modum supplementi; is nihilominùs in generali deputatione Confessariorum, quæ postea fieret pro Monialibus, posset ab Ordinario eligi in Confessarium ordinarium eiusdem Monasterij ad integrum triennium; quo modo vltra triennium exerceret munus Confessarij ordinarij: & ratio est, quòd prohibitio Sacræ Congreg. de non eligendo Monialium Confessario vltra triennium, cùm sit odiosa, benignè interpretanda est, & in mitiorem partem; ita vt intelligatur de electione Confessarij ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum supplementi, vt in casu nostro: ita docti recentiores à me consulti; sicque ego iam consului in facti contingentia.

Illud demum hìc aduertendum ex quadam epycheia Ordinarios in aliquibus locis sinere Confessarios aliquorum monasteriorum, & maximè Capuccinarum durare vltra triennium, & quidem ad plures annos: eò quod sit valdè difficile reperire Confessarios idoneos pro talibus monasterijs: quòd est dicere, ex defectu materiæ.

QVAERES XIV. Ex quo loco debeant Confessarij Monialium audire illarum confessiones.

173 Resp. Regulariter debere audire ex sede confessionali collocata, non quidem in sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa Ecclesia exteriori; sic quippe decreuit Sacra Congregatio 7. Martii 1617. apud *Barbosam sup. nu.135.* his verbis: *Confessionalia Monialium è sacristijs, & locis occultis amoueantur, ac exterioribus ecclesijs collocentur: quod si Moniales in hoc renitentes extiterint, interdicantur.* Quanquam, si aliud deposcat necessitas (eò quòd in ecclesia extet vnica sedes confessionalis, & eodem tempore vacare debeant confessionibus audiendis Confessarius ordinarius, ac extraordinarius) in tali casu, excusante necessitate, licitum erit audire confessiones ex alio loco, ita tamen dispòsito, vt mutuus vitetur aspectus Confessarij, ac Monialis confitentis.

174 Quòd si Confessarius ingrediatur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, cellæ ianua remaneat aperta, & ambæ

comi-

comitatrices ad eiusdem cellæ ianuam morentur; ita vt Confessarius ab eisdem commodè cerni possit. Ita statuit Sacra Congregatio 13. Sept. 1583. apud *Barbosam in collect. v. Confess. Monial.* §.4. addens §. 5. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. Confessarium Monialium clausuram ingressum ad ministranda Sanctissima Sacramenta, debere recta via, & absque diuerticulo ire, ac redire, nec in alia monasterij parte diuagari, etiam occasione visitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum administratio non sit necessaria. Quanquam Sanch. Rodriq. Mir. Molfes. & alij apud *Dianam p. 3. tract. 2. resol.* 51. excusent Confessarium in tali casu, etiam à culpa veniali;si,absoluta confessione, breui immoretur intra clausuram, ad inuisendas v.g. monasterij officinas: qualis mora dici posset iuxtà Villalobum relatũ à Diana,& non reiectũ,si non excederet quadrantẽ horæ.

QVAERES XV. An Confessarij Monialium, etiam regulares, eorumque socij possint liberè alloqui Moniales sibi commissas,etiam extra casus necessarios.

175 Resp. *Barbosa in collectan. sup.* §.12. non posse ex declaratione Sacræ Congregat. 21. Febr. 1617. edita his verbis: *Confessarius regularis Monialium, eiusque socius,confessionis, ac Sacramentorum administrationis casibus exceptis, easdem Moniales absque Sacræ Congregat. licentia alloqui non possunt.* Vbi notandum,quòd, cùm Sacra Congregatio loquatur in specie de Confessarijs regularibus tantùm; sub sua declaratione non comprehendit Confessarios Monialium sæculares,iuxta communem iuris regulam *Odia restringi oportet*; immò talis declaratio non videtur vsu recepta neque quoad cõfessarios regulares, qui,quamuis aliàs timorati,absq; vllo scrupulo loquuntur cũ suis Monialibus,etiam extra casus necessarios; & quidem scientibus,& non dissentientibus Prælatis ipsarummet Monialium. Certè Confessarij regulares Monialium non videntur incurrere pœnas latas in decreto Sacræ Congreg. de mandato Sixti V. edito anno 1590. de accessu Regularium ad Moniales; si quidem,vt facilè constabit consideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confessarijs Monialium,ne vllo quæsito colore eas alloqui possint: quo modo id prohibetur Regularibus missis ad Moniales, siue ad prædicandum, siue ad celebrandum: quod est signum locutionem cum Monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus destinatis in Confessarios illarum; ac prohibetur Regularibus missis ad prædicandum, aut celebrandum; &

quidem meritò, cùm extet maior ratio amplius indulgendi quò ad hoc Regularibus deputatis in Confeſſarios Monialium, quàm ijs, qui ad eas mittuntur, ſiue ad prædicandum, ſiue ad celebrandum, vt facilè conſtabit conſideranti.

Conſultum tamen eſt, vt ſermo cum Monialibus ſit valdè moderatus, & qui neceſſitatem magis indicet loquendi, quam voluntatem; ſiquidem, teſte experientia, omnis amor naſcitur, & fouetur colloquio; imò ſicut ſplendorem lucernæ oleum, ſic longum Mulieris colloquium, ſæpiuſque iteratum ignem voluptatis reaccendit, teſte *S. Antiocho Abbate hom.* 17. Vt proinde *Nauar. manual. c.* 14. §. 10. dicat fœminas in congreſſibus virorum debere benedictionem petere: quo ſanctum alijs benè precandi deſiderium, inhoneſtum amorem cohibeat, & refrænet.

QVAERES XVI. Quale ſtipendium tradi debeat Confeſſarijs Monialium.

176 Reſp. Debere tradi illud, quod iuxta morem, & qualitatem regionis cenſeatur ſufficiens ad victum illorum; ſic enim declarauit Sacra Congregatio 29. Nouemb. 1605. pœnes *Barboſam ſup.* §. 11. in hęc verba; *Confeſſarijs Monialium certa annua merces conſtitui debet, quæ iuxta morem, & qualitatem regionis victui illis ſufficiat, eademque merces monaſterio, in quo degit idem Confeſſarius, ſi regularis ſit, perſoluatur. Cæterùm Ordinarij locorum prohibeant Monialibus, aliquib. pœnis* (non tamen cenſurarũ) *ne vltra mercedẽ illam aliquid communiter, vel priuatim eidẽ Confeſſori, vel alijs quibuſcũq; Fratribus tribuãt, eiſdemq; Fratribus, ne à Monialibus, etiam ſponte oblatũ, aut donatũ recipiant, ſub ijſdẽ pœnis inhibeant:* quamuis eiuſmodi declaratio non videatur eſſe in vſu, neq; quatenus præſcribit Confeſſario Monialiũ tradendam eſſe mercedem, iuxta morem regionis ſufficientem ad eius victum: cùm ſtipendium, quod alicubi in præſentia dari ſolet, Confeſſarijs Monialium non exemptarum, regulariter non ſufficiat, nec ad dimidium victus; neque quatenus prohibet Monialibus, ne vltra aſſignatum ſtipendium quidquam tribuant ſuis Confeſſarijs; & iſtis, ne quid tale recipiant; ſi quidem, & praxis eſt in contrarium, & Scortia, Barth. à S. Fauſto, ac Bertius, quos citat, & ſequitur *Diana p.* 1. *tr.* 6. *reſol.* 17. oppoſitum ſuſtinent, ea ratione ducti, quòd talis donatio non eſt propriè donatio, ſed potiùs remuneratio: immò (dixerim ego) eſt quędam compenſatio reſidui mercedis, quæ alias tribuenda eſſet Confeſſario ex præſenti decreto S. Congre-

gregat. & de facto non tribuitur. Addit autem *Gauant. sup. n. 8.* aliam declarationem S. Congreg. sub die 22. Aug. 1605. quæ decisum est, confessario ordinario non esse à Monialibus subministrandum victum dietim, sed constituendam certam pecuniæ summam quotannis soluendam.

QVAERES XVII. An, & quo modo Confessarij Monialium habitare possint in domo contigua monasterio.

177 Resp. Posse, dummodò ibi non habeantur lecti: idque ex decreto Sacræ Congregat. edito 7. Martij 1617. & in dicta habitatione non sint rotæ, neque crates, neque ianuę, quibus pateat aditus in Ecclesiam: sic enim statuit eadem Sacra Congregatio 13. Septemb. 1583. apud *Gauantum sup. n. 26.* monens *num. 25.* dictos Confessarios ex decreto Concilij Mediolanensis I. non posse commorari in domibus Monialium causa cibi capiendi, nisi quo tempore vacant confessionibus audiendis; quamquam, cùm dictum decretum sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, non obliget extra illam: quare in hoc seruandus vsus cuiusque diœcesis, aut lex Ordinariorum, qui piè, ac laudabiliter possent inducere in proprijs diœcesibus obseruantiam præfati statuti Mediolanensis, idque ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex vsu contrario facilè potest suboriri inter Confessarios Monialium, ac ipsas Moniales.

QVAERES XVIII. Quam frequentiam, ac vsum Sacramentorum possint, & debeant concedere Monialium Confessarij Monialibus sibi commissis.

178 Resp. Quòd, cùm frequens vsus Sacramentorum sit maximè vtilis omnibus fidelibus, & præsertim Religiosis, in quibus maior animi puritas deposcitur; consultum esset Monialibus, vt Sacramentum confessionis, ac communionis susciperent, sin minùs octauo quoque die (quod esset valdè commendabile) saltem vnoquoque 15. die; quamuis alioqui iure communi iuxtà dicta *cap. 6. q. 3.* illis non præscribatur, nisi menstrua confessio, ac communio. Cæterùm regulariter haud passim concedenda est etiam Monialibus frequentior sumptio Eucharistiæ eâ, quæ fit octauo quaque die; cùm *S. Bonau. l. 2. de profectu relig. cap. 77.* dicat vix inueniri aliquem Religiosum non Sacerdotem adeo sanctum, cui non sufficiat semel in hebdomada communicare; nisi ex speciali causa, vel in aliqua solemnitate, vel extraordinaria deuotione, quod tamen non facit, quin, si constet Confessario Monialem aliquam multùm proficere ex frequentia communio-

 nis,

nis, etiam maiori, eam possit illi concedere: cùm in moralibus non possint assignari certæ regulæ, quæ nullam omninò patiantur exceptionem: ideoque nos vsi sumus particula *regulariter*.

Certè *Episcopus* nûc S Franciscus *de Sales p.2. Philoth c.21.* asserit duobus hominũ generibus frequenter communicãdum esse: *perfectis, quia, cũ sint benè dispositi, debent ad illum perfectionis fontẽ, & authorẽ accedere, imperfectis, vt aptè valeant ad perfectionẽ aspirare: fortibus, ne debiliores fiant: debilibus, vt fortiores euadant: infirmis, vt sanitatem recipiant: sanis, ne in morbum incidant.* Sic *S. Bonau l.2. de profectu Religiosor. c.77.* ait: *Sicut ægrotantibus non potest vna forma seruari in dandis medicinis corporis propter diuersitates complexionum, aut loci, aut temporis, aut diæta, vel aliarum considerationum; pro quibus aut rarius, aut sæpius, aut maiori, aut minori quantitate eadem medicina datur: ita de medicina spirituali, quæ est corpus Christi, intelligendum.* Sic *S. Ambros. l. 4. de Sacram. c.6* ait, *Graue est, quod ad mensam tuam, Domine, mundo corde, & manibus innocentibus non venimus: sed grauius est, si de peccatis metuentes sacrificium non reddamus.* S. item *Augustinus ep.118.* relatus *cap. 15. de consecrat. dist. 2.* ait: *Si non sint tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare.* Sic *Cassian. collat. 23. c.21.* dicit: *Nec tamen ex eo debemus nos à Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis, ac magis est propter animæ medicinam, & purificationem spiritus auidè festinandum*: & infrà. *Alioqui nec anniuersaria quidem dignè est præsumenda Communio; vt quidam faciunt, qui in monasterijs consistentes ita Sacramentorum cælestium dignitatem, & significationem, ac meritum metiuntur, vt æstiment ea non nisi sanctos, atque immaculatos debere præsumere, & non potius sanctos, mundosque nos sua participatione perficiant. Qui profectò maiorem arrogantiæ præsumptionem, quam declinare sibi videntur, incurrunt; quia vel tunc cum ea percipiunt, dignos eorum perceptione dijudicant. Multo enim iustius est, vt cùm hac cordis humilitate, qua credimus, & fatemur illa sacrosancta misteria nunquam pro merito nos posse contingere. singulis ea Dominicis diebus ob remedium nostrarum ægritudinum præsumamus, quam vt vana persuasione cordis elati, vel post annum dignos nos eorũ participatione credamus.* Sic *S. Ambrosius sup.* addit *Si*

quo-

quotiescumque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur; debeo semper accipere, qui semper pecco: debeo semper habere medicinam. Quo modo *Luc.* 5. ait Christus, *Non egent, qui sani sunt, Medico, sed qui malè habent.* Medicus autem,& medicina simul est cæleste,ac venerabile Sacramentum,teste *August.serm.28.de verb.Domini.*Sic *Chrysost. in Psal.22.* ad ea verba *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos,qui tribulant me,*dicit mensam illam esse S.Eucharistiam paratam contra suggestiones inimici, agitationes animi, cupiditates, voluptates, honores sæculi, &c.additque *hom.51.in Matth.*vt exemplo Hemorroissæ accedamus ad Christum in Eucharistia obtinendæ sanitatis causa.

QVAERES XIX. An,& quibus in casibus Confessarij Monialium possint, & debeant eas admittere ad faciendas generales confessiones.

179 Resp. Quòd, cùm vsus confessionum sit valdè vtilis profectui spirituali confitentis, & consequenter multùm laudabilis: si ordinetur ad maiorem sui confusionem,ac scelerum commissorum detestationem,aut etiam ad tollendos defectus, qui fortè interuenerint in præteritis confessionibus: è contra verò sit admodum perniciosus ijs, qui suas repetunt confessiones vi ingruentium scrupulorum, ac perplexitatum adacti:hinc prudens Confessarius Monialium potest quidem, & debet permittere suis Monialibus, vt confessionem generalem suorum peccatorum instituant, siue totius anteactæ vitę (si nunquam aliàs illas fecerunt) siue annuam, aut semestrem (vti fit communiter in Societate Iesu) siue alterius certi, ac determinati temporis, si eas vel necessarias, vel vtiles iudicet: non item, si ad tales generales confessiones inducantur,eò quòd importunis scrupulis agitatę intendant se liberare ab eorum molestia, & supplere defectus, quos timent à se fuisse commissos in transactis confessionibus, trepidantes timore, vbi non est timor, sicque consequi veram animi pacem, ac quietem; cùm potius magis, ac magis ex eiusmodi confessionum iteratione perturbentur, inquietentur,& grauioribus scrupulis, ac perplexitatibus, teste experientia, repleantur; non secùs, ac aqua agitata, si vas, in quo continetur, sæpiùs loco dimoueas, non indè tranquillatur, sed magis agitur, vt proindè dicat *Regin.l.2.nu.129.* eum qui semel benè confessus est iudicio prudentis,ac docti Confessarij, quiescere debere, neque per frequentes eorundem peccatorum confessiones vul-

nera

nera sua refricare, ac renouare, neque quod benè sanatum est vulnus ampliùs attingere, sed posteriorum oblitum ad anteriora se conuertere, & de misericordia Dei benignè sperare, neque eam securitatem quærere, quę in hac vita haberi non potest, nisi ex peculiari aliqua reuelatione.

195 Pro-

195 *Proponuntur media inducentia Monialem pœnitentem ad confitendum peccatum, quod præ verecundia erubescit confiteri.*

196 *Non absoluenda Monialis, quam certò constat tacere peccatum, quod commisit.*

197 *Qualiter suppleri debeat defectus à pœnitente factus in præteritis confessionibus.*

198 *Qualiter interroganda Monialis in confessione: peccatum confessum vt dubium, non iterum confitendum, si constet fuisse certum.*

QVAERES XX. Quænam Confessarij Monialium debeant obseruare, vt munus suum vtiliter, ac laudabiliter peragant.

180 Resp. Debere in primis obseruare sequentia; nimirum 1. ne peculiari propensione affectum vni Moniali magis ostendant, quàm alteri, illam apud alios enixius commendando de dotibus, siue naturalibus, siue supernaturalibus ipsi à Deo concessis; 2. regulariter curent non detinere diutiùs in confessione facienda vnam potiùs Monialem, quàm aliam (seclusâ tamen particulari aliqua indigentia) sed se patrem communem omnibus exhibeant; 3. in audiendis confessionibus, ne signo aliquo exteriori ostendãt se stomachari ex auditione alicuius particularis peccati (v.g. altiùs suspirãdo, exponẽdo &c.) 4 in faciendis interrogationibus, maximè circa votum castitatis, sint valdè cauti, ita vt nec sibi, nec pœnitenti inijciant laqueum perditionis; 5. moniali accedenti ad confessionem magnam exhibeant confidentiam: eam adhortantes, vt cor suum effundat sicut aquam candidè, ac sincerè confitendo omnes, ac singulos suos excessus; 6 opportuna suggerant remedia vnicuique pœnitenti iuxtà qualitatem proprij morbi spiritualis: 7. quantùm fieri potest, non interrumpant pœnitentem inter confitendum, nisi fortè in quærendis circunstantijs peccatorum, quæ identidem à confitente manifestantur: idque, ne alioqui pœnitens perturbetur, & sic excidant è memoria reliqua peccata: 8. si quid occurrat acriori reprehensione dignum, differant reprehẽdere, vsque dum absoluta sit confessio omnium peccatorum; ne aliàs pœnitens deterreatur à manifestandis alijs grauioribus excessibus à se patratis: 9. in confessionibus audiendis seueros se potiùs præstent, quàm familiares; & sicut non debent incutere timorem ei quam consolari oportet; sic videre debent,

bent, ne nimia clementia vtantur erga illam, quam acriter increpare conuenit: 10. caueant, ne se impatientes, aut tædio affectos ostendant in progressu confessionis, quam audiunt; sinantque pœnitentem pro sua voluntate exponere, quæ meminit, ac confiteri statuit, quantumcunque rudi, & crassâ Mineruа; nulloque modo interrumpant ad effectum se citiùs expediendi (oppositum quippè potiùs eueniet, pœnitente eorundem peccatorum confessionem iuxta suum ingenium non semel iterante ad pleniorem propriæ conscientiæ (vt putat) satisfactionem) 11. si quam aduertant non audere peccatum aliquod confiteri ex superueniente erubescentia, illam benignius solito excipiant, ipsi viscera paternæ compassionis exhibeant, eam animent ad confidentiam, curentque omni studio dicti peccati confessionem extorquere per varias interrogationes à longe factas circa materiam præfati peccati: 12. in fine confessionis tradant vnicuique pænitenti opportuna remedia iuxtà spirituales cuiusque infirmitates, ostendantq; quantùm dedeceant excessus illi manifestati Sponsas Christi per professionem religiosam Deo peculariter dicatas; vt sic confundantur ab iniquitatibus suis.

QVAERES XXI. Quam facultatem habeant Confessarij Monialium circa absolutionem reseruatorum.

181 Resp. Non habere, nisi illam, quam *sup. c 9. quæst.* 15. diximus illis competere; vt proindè in præsentia nihil noui occurrat, quod hìc addamus. Solùm obiter moneo ex *Diana p. 4. tr. 4. res.* 89. Duardo, ac Homobono relatis ab ipso Diana, Episcopum posse dare Confessario Monialium potestatem illas absoluendi ab hæresi, etiam externa; idque etsi aliàs demus facultatem Episcopis concessam à *Concilio Trident. sess. 24. de reform. cap.* 6. quò ad absoluendum ab hęresi per bullam Cænæ fuisse sublatam: si quidem, hoc etiam non obstante (quod tamen plures negant) adhuc dicendum est impeditos, quò minus Sedem Apostolicam adire possint (cuiusmodi sine dubio sunt Moniales) per proprium Episcopum absolui posse à casibus, ac censuris in ipsa bulla comprehensis ex *cap. mulieres*, & *cap. ea noscitur de sent. excommunic.* idque etsi possit adiri Legatus, aut alius priuilegiatus ad absoluendum; vt notat *Auila de censur. p. 2. D. 1. d. 6. ex Henr. contra Nauarr. & Cordub* Quamquam, loquendo de Monialibus exemptis, possint in simuli casu absolui à proprio Pręlato regulari iuxtà concessionem Pij V. à nobis relatam *cap. 9. q. 15.*

Quod

Quod si obiter quæras, an Episcopus concedẽs Regulari facultatẽ generalem absoluendi à suis casibus reseruatis cẽseatur concedere etiam casus in specie reseruatos pro Monialibus subiectis.

Resp. Videri concedere, nisi ex verbis concessionis, aut alijs circunstantijs concurrentibus prudenter colligatur dictam facultatem ex intentione concedentis fuisse restrictam ad casus referros pro sæcularibus; & probatur tum quia sumus in materia fauorabili, quæ latam recipit interpretationem *l. beneficium ff. de constitut. Princip.* tum quia non apparet cur casus reseruati pro Monialibus specialem notam requirant, vt non veniant sub generali concessione.

QVAERES XXII. Qualiter procedere debeat Confessarius cum Moniali infirma, si delata ei communione, antequam communicet, dicat se velle confiteri: & in ipsa confessione indicet se plures confessiones nullas fecisse, ac irritas.

182 Resp. Cùm distinctione: vel infirmitas est periculosa, ita vt meritò timeri possit Monialem morituram sinè confessione, si ea differatur in aliud tempus; & tunc Confessarius curet, vt Monialis pro ratione præsentis temporis confiteatur eo meliori modo, quo potest, manifestando peccata mortalia, sin minùs omnia, saltem grauiora, quæ ipsi tunc temporis occurrunt (& quidem animo postea reuocandi Confessarium ad perficiendam confessionem, minus completè, ac integrè factam ob temporis angustiam) necnon generaliter se accusando de omnibus peccatis à se commissis, ac eliciendo actum veræ contritionis, aut saltem attritionis: vel infirmitas non est adeò periculosa; & tunc, si non credatur Monialem expedituram Confessionem breui temporis spatio (v. g. per dimidiam horam) curet Confessarius, vt illa eliciat verum actum contritionis animo postea accersendi ipsum Confessarium ad faciendam integram confessionem suorum peccatorum. Ita *Diana par. 5. tract. 3. resolut. 75.* ex Zambrano, & Granado, benè monens ad euitandum huiusmodi inconueniens, consultum esse, vt Confessarij eucharisticam communionem non deferant infirmo, aut infirmæ, nisi prius explorent, siue per se, siue per alios, num ante communionem velint confiteri, nec ne. Ratio autem responsionis est, quòd in priori casu præmittitur confessio possibilis pro temporis illius opportunitate, confertur infirmæ absolutio Sacramentalis, administratur Eucharistia indigenti, & prouidè occurrritur tum periculo scandali, tum notæ, quam aliàs Monialis infirma incurreret, si Moniales, quæ comi-

comitatæ sunt augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, adstringerentur expectare, vsque dum perficeretur exacta confessio: in posteriori verò casu cauetur scandalum, quod gigneretur, si infirma tunc non communicaret; & ex alia parte minus inconueniens est communicare absque præmissa Sacramentali confessione cum actu veræ contritionis, quàm facere illam præproperè, & sine debita præparatione.

183. Quæ doctrina posset applicari proportionaliter ad casum, in quo Monialis ad fenestellam communionis communicatura peteret à Confessario copiam confitendi ipsi quædam sua peccata ante communionem; & Confessarius interim cognosceret Monialem teneri repetere plures confessiones nulliter, ac inualidè factas, si enim id fieri non posset absque graui nota Monialis (sicut re vera fieri non posset regulariter) posset Confessarius curare, vt eliceret actum contritionis sub se comprehendentis omnia peccata à se patrata, animo postea commodiùs reficiendi illas confessiones nullas sicque satisfaciendi defectibus commissis in præteritis confessionibus. Quamquam fortè meliùs esset Monialem in tali casu confiteri aliqua peccata in specie, & alia omnia in genere, eliciendo actum, sin minùs contritionis, saltem attritionis cadentis super omnia omninò peccata à se commissa cum proposito ea confitendi postea distinctiùs; sic namque ex attrita posset fieri contrita, & consequenter obtineret remissionem etiam peccatorum distinctè non confessorum, indirectam: cùm alioqui non possit esse certa à se elici actum veræ contritionis, & per consequens vi illius sibi remitti omnia sua peccata.

Quòd si hac occasione quæras, an Monialis, quæ, præmisit confessionem omnium suorum peccatorum memoriæ tunc occurrentium, teneatur adire Confessarium, vt ipsi confiteatur peccatum aliquod mor. cuius recordatur adstans altari cum alijs Monialibus, parata ad communicandum, audiensque Missam; idque, etsi absque scandalo, ac infamiæ nota possit recedere, & commodè, eò quòd recordetur peccati statim post Euangelium v. g.

Resp. Non teneri, sed posse communicare, si communio fiat publicè, & coram alijs: præsertim quando Sacerdos iam cœpit actionem sacram, vt si ad effectum communicandi Moniales formulas consecrauit, aut pixidem è tabernaculo eduxit, ita *Persicus l. 1. de præcipuo Sacerdot. officio cap. 2. num. 94.* citans

nu. 94.

num. 94. pro sua sententia *Victoriam, Sotum, Cordubam, Valentiam, Henriquez, & Reginaldum,* hanc opinionem expressè docentes contra Scotum, & plures alios ab eodem Persico relatos: probatque ex eo quòd dictus recessus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis esset, si quis sedens ad mensam Principis recederet, conuiuio nondum finito) & moraliter in tali casu nunquam deest aliqua nota, aut obmurmuratio: prætterquàmquòd Monialis in præsenti casu accedit iusta, & probata per confessionem modo supra dicto. Quamuis autem Doctores adducti pro nostra sententia loquantur in specie de laico ad linteum altaris adstante, parato ad communicandum cum alijs, non autem de Monialibus, quæ communicaturæ non solent adstare ad linteum altaris; tamen puto idem dicendum esse de Monialibus, cùm Moniales assistentes Missę ad communicandum perindè se habeant, ac si adstarent ad linteum altaris; & alias æquiparatorum idem sit iudicium.

Nobiscum sentit *Tamburinus de Commun. c. 1. § 8. nu. 63. ex Henriquez, & Victoria* relatis à *Fagund. præc 3. Eccl. l. 3. c. 9. nu. 14.* etsi *nu. 62.* addat quod, quamuis primo aspectu dicendum videatur eum, qui confessus est ad communicandum, si ante communionem recordetur peccati alicuius mortalis obliti, posse communicare absque eo quod tunc illud confiteatur, illud postea confessurus (idque etsi non actu celebret, nec ad linteum communicaturus expectet) siquidem per confessionem præmissam obtinuit ornatum gratię, ad quem obtinendum præscribitur confessio communicaturis in peccato mor. existentibus, & impleuit eiusmodi præceptum de præmittenda confessione ante communionem (vt suppono) quia tamen praxis fidelium (qui in tali casu solent iterum confiteri, antequam communicent) ostendit preceptum de præmittenda confessione ante communionem non esse solum de pręmittenda confessione integra formaliter, sed etiam materialiter (vt notat *Card. de Lugo D. 14. de Euchar. à num. 126.*) propterea in casu proposito sustinendum est Pœnitenté teneri confiteri ante communionem peccatum, cuius de nouo meminit, nisi forte illius recordetur, dum actu celebrat, aut communicaturus ad linteum expectat: in quo casu dicit *Tamburinus num. 63.* illum non teneri recedere ad effectum confitendi, etsi breui sit reuersurus, nullumque subsit infamię periculum; cum iam sit iustus, ac benè dispositus per absolutionem indirectam talis peccati obtentam. Imò addit *Tamburi-*

nus

nus eum nec teneri elicere tunc actum contritionis, cum iam sit iustus: sicque sufficit ipsum habere voluntatem peccatum dictum confitendi debito tempore.

QVAERES XXIII. An Confessarius Monialium possit absoluere sacramentaliter Monialem ex repentino morbo sensibus omninò destitutam, quę nec petijt confessionem, nec vllum dedit signum contritionis.

184 Resp. Videri posse, adhibita conditione. ita non pauci DD. apud *Dianam par. 3. tract. 3. resol. 8.* quorum sententiam testantur viri fide digni priuatim docuisse Suarez, immò, & practicasse nouissimè edidit Romæ *Lezana in summa v confessio num.* 11. & nos ipsi fusiùs probabimus in *tractatu nostro de priuilegijs cap. 3. sect. 2 subsect. 2. q.* 15. & quidem non omninò improbabiliter tum ob authoritatem Doctorum eam sustinentium, tum etiam ob rationes ibi adductas; quæ licèt magnas patiantur difficultates, eę tamen sunt, vt in præsenti casu locum habere possit doctrina, quam tradit *Sanchez l. 2. de matr. D. 36. num.* 8. nimirum quòd, imminente notabili damno proximi, licitum est, omissa ferè certa opinione, eam sequi, quæ speciem aliquam probabilitatis habeat: cui affinis est illa alia doctrina, quam adducit *Nauar cap. inter verba Corol.* 53. *num.* 153. in 2. editione dicens eum, qui habet opinionem alicuius partis, & solam alterius formidinem, non teneri sequi opinionem, si indè magnum immineat alicui periculum, & formido alterius partis apparentem habeat probabilitatem; quia periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni; quæ duæ doctrinæ mirè faciunt ad præsentem casum, easque in simili approbat *Io. Præpositus qu. 4. de confess num.* 88. Vnde pro nostra responsione sic licet arguere: quotiescunque agitur de vitando graui malo, ac periculo Proximi, lex charitatis obligat ad operandum, etiam secundùm opinionem, quæ solùm habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis, & quæ veriùs dicatur formido, quàm opinio, vt constat ex doctrinis modò traditis: at opinio sustinens moribundum posse absolui in casu hìc proposito non potest negari, quòd non habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis; cùm habeat pro se Molfesium, Homobonum, Salmeronem, Literatum, Præmulum, Bartholomæum à S. Fausto, Bayum, Suarez, Raynaudum, & Lezanam, necnon Naldum, Baldellum, Bordonum, Stephanum à S. Gregorio, aliosque viros doctissimos à me consultos; & nitatur

tatur rationibus habentibus aliquam ſpeciem probabilitatis, ſaltem apparentis: ergo ex charitate tenemur eam ſequi: tantum abeſt, vt non poſſimus eam ſuſtinere tuta conſcientia. Præterquamquod dicit Diana ſupra in propoſito caſu adeſſe aliquo modo materiam ſenſibilem Sacramenti, quæ per teſtificationem & famam publicam efficiatur præſens: quatenus vir probus, & chriſtiano more viuens ſupponitur quotidie conteri, & dolere de ſuis peccatis: ſic Diana addens hanc opinionem ex principio extrinſeco eſſe probabilem.

Sic *Io. Præpoſitus qu. 4 citata d. 5* ſuſtinet licitum eſſe impendere abſolutionem Sacramentalem ægroto periculosè laboranti, qui vocauit Sacerdotem, vt confiteretur, aut dedit ſigna contritionis, & antequàm veniat Sacerdos, priuatur vſu rationis, nec vllum ſignum coram eo edere poteſt; idque etiam poſt decretum Clementis VIII. ſed in his non vacat diutiùs immorari.

QVAERES XXIV. Quid debeat facere Confeſſarius, ſi quam Monialium reperiat incidiſſe in caſum aliquem reſeruatum, & aliàs ipſi inſtet neceſſitas communicandi, ita vt abſque nota infamiæ, ac graui periculo ſcandali omittere nequeat communionem.

185 Reſp. Quòd, cùm in iſto caſu concurrat iuſta cauſa abſoluendi à reſeruatis, nempè vitatio ſcandali, ac infamiæ proximi, & aliàs non poſſit commodè adiri Superior, neque à Moniali, vt patet, neque à Confeſſario, vt ſuppono; poterit Confeſſarius, immò & debebit abſoluere huiuſmodi Monialem; directè quidem à non reſeruatis, indirectè verò à reſeruatis: idque ſiue reſeruatam habeant annexam excommunicationem, ſiue non; patet ex doctrina, quam tradunt *Suarez D. 30 de pœnitent ſect. 3. num. 3. Filliuc. tract. 7. num. 303.* & plures alij penes ipſos generaliter docentes Confeſſarium inferiorem poſſe abſoluere à reſeruatis quotieſcunque adeſt iuſta cauſa id faciendi, & non poteſt conueniri Superior. Cuius doctrinæ ea eſt ratio, quòd integritas formalis ſufficit ad valorem Sacramenti: hæc autem adeſt in præſenti caſu, vt patet. Dixi, *idque ſiue reſeruatam habeat annexam excommunicationem,* tunc enim præſens quæſtio apud DD. maiorem habet difficultatem: nihilominùs etiam in tali euentu placet pars affirmans, quam eſſe communiorem teſtatur Suarez: & probatur, quia excommunicatio non reddit pœnitentem ſimpliciter incapacem abſolutionis, ſi interueniat

bona fides; sed tantùm facit, vt non possit licitè absolui à peccatis, quin priùs absoluatur ab excommunicatione: quando autem vrget necessitas, sicut licitum est tunc communicare, ita & licitum erit confiteri; cum eodem præcepto vtrumque æqualiter sit prohibitum, nec maior adsit ratio de vno, quàm de alio. Interim tamen debet Confessarius procurare facultatem reseruatorum à legitimo Superiore, vt vigore illius Monialem modo dicto absolutam à reseruatis directè absoluat.

QVAERES XXV An Confessarius Monialium casu, quo ingrediatur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ non existentis tamen in probabili periculo mortis, possit illam modo supra dicto absoluere, etiam à reseruatis, si quibus illam fortè inueniat irretitam.

186 Resp. Videri non improbabile, quòd possit; & hoc ob doctrinam traditam à *Layman l.5.tract.6.cap. 12. num. 12.* his verbis: *Si pœnitens bona fide ad confessionem venerit, vel quia nesciuit tale peccatum Superiori reseruatum esse, vel, si sciuerit, existimauit tamen legitimè se ab inferiori Sacerdote absolui posse cum obligatione postea tempore opportuno se præsentandi Prælato; in hoc casu arbitror plerumque absolutionem dari posse, modò pœnitens præter reseruatum, aliud peccatum absolutioni subijciat: ratio est partim quia aliqualis necessitas vrget; siquidem pœnitens ægro animo discedet absque absolutione, cùm ex sua parte benè dispositus sit: partim quia graues DD. absolutè docent, quòd Sacerdos pœnitentem, qui peccata reseruata habet, absoluere possit cum onere, vt ea sola Superiori postea confiteatur, & ab alijs directè absoluatur: excipe nisi excommunicatio annexa sit*; hęc Layman, & benè; quæ satis congruè videntur posse adaptari ad præsentem casum, & quidem à fortiori ob peculiares circunstantias pœnitentis; quę est Monialis adstricta lege clausuræ, adeoque non potest habere copiam Confessarij, sicut habent fœminæ sæculares, & est infirma, ac persona religiosa, sicque valdè ægrè ferret se inabsolutam dimitti à Confessario. Quod autem dicit Layman. *excipe, nisi excommunicatio sit annexa,* non videtur obstare doctrinæ traditæ *quæst. praecedenti,* nimirum in casu necessitatis vrgentis inferiorem posse absoluere à reseruatis, etiamsi annexam habeant excommunicationem: siquidem, cùm ipsemet Laym. hoc idem concedat *num.16.* in casu magnæ necessitatis (v.g. ad vitandam infamiam) eatenus id negat in præsenti

euentu,

euentu, quatenus in eo non videtur subesse magna necessitas; veluti subest in casu, quo agitur de vitanda infamia pœnitentis, aut alio simili: quare & mihi probatur exceptio ista apposita à Layman, cùm sit valdè rationabilis.

QVAERES XXVI. Qualiter debeat procedere Confessarius cum Moniali pœnitente existente in occasione proxima peccandi, siue domestica, siue externa.

187 Resp. Quòd, cùm regula communis sit manentem in occasione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec posse absolui, si potens illam derelinquere, verè non statuat eam deserere; Confessarius in isto casu non potest, nec debet Monialem absoluere, si ex concurrentibus circumstantijs videat illam posse dimittere talem occasionem absque scandalo, graui infamia, aut damno magno, siue spirituali, siue temporali, & tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præsumitur habere propositum efficax non peccandi; cùm ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali necessitate secum trahunt peccatum, saltem quando moraliter vitari possunt: est communis Doctorum; qui tamen benè limitant regulam superiùs traditam non solùm in casu, quo occasio vitari non possit absque periculo scandali, aut infamiæ, aut alterius magni damni (sicut nos etiam limitauimus) sed etiam quando pœnitens ostendit extraordinarium dolorem, ac propositum, quæ faciunt iam illam occasionem non esse proximam; cùm homo sic armatus multò fortior sit ad resistendum, quàm priùs; ideoque probabiliter sperari possit ipsum resistentiam facturum tentationibus, quibus antea succumbebat. ita *Io. de Lugo D.*14 *de Poenit.num.*151. item docens de pœnitente, qui modò statuat adhibere alia media ad cauendum peccatum: vt si occasio sit ex fœmina domestica, & ille proponat nunquam solus cum sola colloqui, aut inueniri, effugere eius aspectum, iucundam ei faciem exhibere, &c.

Quòd si quæras, an Confessarius debeat cogere Monialem ad vitandam occasionem proximam ei per aliquod tempus permissam ob graue damnum, quod ei prouenire poterat ex remotione dictæ occasionis, si progressu temporis videat illam semper eodem modo relabi, nec in ea reperiri vllam emendationem: idque, etiamsi idem damnum in præsentia ipsi immineat.

188 Resp. Non debere cogere, sed posse illam adhuc absolue-

re; si verè occasionem illam proximam, etiam modò deserere nequeat absque graui suo damno. ita in terminis *Ioan. de Lugo sup. nu* 156. ex Viualdo, Sancio, & alijs Theologis; probatque quia adhuc post experientiam nullius Profectus, ac emendationis potest stare verus dolor, ac propositum requisitum absque voluntate auferendi occasionem cum tanto damno: ergo Monialis in tali casu potest absolui, cùm ad talem effectum requiratur solùm confessio cum dolore, ac proposito: sicut enim in præteritis confessionibus potuit absolui, eò quòd non tenebatur cum tanto suo damno auferre occasionem; sic ob idem detrimentum adhuc perseuerans excusatur modò ab auferenda dicta occasione: nec assignari potest, vnde in præsentia oriatur grauis obligatio tollendi occasionem, quæ obligatio antea non esset, ideoque si antea excusabatur, excusabitur etiam nunc; cùm militet eadem ratio.

189 Monet tamen *Io. de Lugo num.* 160. benè, huiusmodi doctrinam procedere, per se loquendo; ideoque per accidens posse contingere oppositam in praxi seruandam esse; si scilicet ex præfata experientia argui possit Monialem in præsentia carere vero dolore, ac proposito requisito; qui enim efficaciter proponit, & serio rem aliquam, quam aliunde moraliter implere potest; non adeò facilè obliuiscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseuerat, & difficiliùs, vel rariùs cadit; quare ex hoc capite posse negari, aut differri absolutio.

An autem Confessarius possit per aliquot dies differre absolutionem Moniali, quæ sæpè promisit dimittere occasionem proximam peccandi, & nunquam dimisit; si possit probabiliter credere ei dicenti se hìc, & nunc habere dolorem, ac verum propositum: idque ad eam melius probandam.

190 Resp. Videri posse; & ratio est, quòd, quamuis pœnitens debitè dispositus, facta confessione, habeat ius ad sententiam, & ad absolutionem, non tamen habet ius ad hoc, vt statim proferatur sententia; siquidem potest Iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vtiliùs proferri sententia: sicque potest præmittere exhortationem spiritualem, aut etiam præcipere, vt priùs impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ iniunctam, si id iudicet expedire bono spirituali ipsius pœnitentis. hac *Io. de Lugo*, ex communi sensu Theologorum, *sup. n.* 168. 169. *&* 170. addens ex Palatio apud Græcos neminem ante expletam pœnitentiam, sacramentaliter absolui; hincque infe-

rens

rens non esse contra ius pœnitentis, si in eius vtilitatem interdum absolutio differatur; quidquid in contrarium sentiat *Sancius in selectis D.9. num.6. & seqq.*

Dubium maius est, an Confessarius possit absoluere Monialem pertinaciter existentem in proxima occasione peccandi, si ex concurrentibus circunstantijs probabiliter conijciat illam quò ad hoc esse in bona fide (quod inuincibiliter credit permanentiam in dicta occasione sibi non esse peccaminosam, nec putat se teneri sub nouo peccato illam dimittere,) & aliàs idem Confessarius moraliter certus sit, præfatam Monialem ex propria fragilitate non recessuram à dicta occasione, si id ei præcipiat, sicque se nullum emendationis fructum consecuturum ex tali admonitione, immò ei potiùs iniecturum laqueum noui peccati.

191 Resp. Aliquibus videri probabile, quod Confessarius in tali casu possit, immò & debeat absoluere Monialem pœnitentem, illam relinquendo in ea bona fide. Moueor, quòd iuxtà dicenda *q. sequenti* plures Doctores probabiliter sustinent Confessarium, si inueniat suum pœnitentem laborare ignorantia inuincibili, siue facti, siue iuris, tam humani, quam diuini, aut naturalis; & alioqui præuideat ignorantiam ablatam redundare debere in nouum peccatum ipsius pœnitentis, qui prosequetur facere cum peccato id, quod antea licitè faciebat, debere dissimulare, dum non interrogatur, non autem ei auferre præfatam ignorantiam: constat autem in præsenti casu, quòd, si Confessarius adstringat Monialem ad dimittendam occasionem proximam peccandi, ipsi manifestando illam non posse in ea permanere absque peccato; dato quòd Monialis de facto ex sua fragilitate non sit illam dimissura, iam incipiet permanere in illa cum peccato, cùm prius in ea maneret sine vlla culpa, vt suppono: ergò Confessarius, ne laqueos iniciat pœnitenti contra *cap. de viduis el. 2.27. qu. 1.* non solùm potest, sed debet relinquere illam in sua bona fide; priùs tamen prudenter examinando statum, & qualitatem ignorantiæ illius, num sit culpabilis, nec ne: & quidem, ita vt ipso examine, ac interrogatione pœnitenti non præbeat occasionem dubitandi, nec ei inferat malam fidem; sicque solum in communi, & quasi aliud agens debet Confessarius interrogare pœnitentem, an habeat remorsum conscientiæ circa aliquam materiam grauem: ita docti viri à me consulti, & satis benignè, si probabiliter; an autem probabili-

 ter,

ter, iudicent alij; in hac enim re ego nolo esse Iudex.

QVAERES XXVII. An Confessarius possit, & teneatur auferre Moniali pænitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.

192 Resp. Posse, & teneri, si ignorantia, seu conscientia erronea sit contra ipsam Monialem, eò quòd ex conscientia erronea putet esse peccatum id, quod re vera non est: aut certè quòd ignorantia sit vincibilis, & culpabilis, in his quippè casibus, quamdiu perseuerat ignorantia, pænitens est indisposita ad absolutionem, & non vitat, sed causat peccatum, ac eius perseuerantiam. Secùs, si ignorantia sit inuincibilis, siue facti, siue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis, & Confessarius ex concurrentibus circumstantijs pęnitentis prudenter conijciat suam monitionem verè nihil profuturam, imò potiùs iniecturam laqueos pænitenti, ita vt incipiat facere cum peccato, quod priùs licitè faciebat; tunc enim debet omittere admonitionem: ideoque estò pænitens interdum dubitauerit (si tamen postea ex aliorum consilio, aut alia de causa dubium deposuerit, & iam nunc in bona fide inuincibiliter reperiatur) & alioqui Confessarius speret pęnitentem libenter suscepturam monitionem, interim videns remedium esse difficillimum. Ratio responsionis est, quòd, sicut officium docendi competens Confessario non ligat cum grauissimo damno ipsius Confessarij, sic nec obligat cum graui detrimento pœnitentis, si aliàs is excusetur à peccato formali ratione ignorantiæ inuincibilis; cùm enim doctrina ordinetur ad bonum penitentis, considerandum est tum malum violationis legis Dei materialis, & absque peccato, tum malum temporale, quod incurretur ex monitione, & ablatione ignorantiæ; hoc siquidem potest ei prępondérare, & tunc monitio omitti debet. ita *Sanch. l. 2. de matr. D. 38. nu. 6. &* 10. alijque plurimi ab ipso relati, quos sequitur Io. de Lugo *sup. D. 22. n. 23. 24. & 27.* monens *num. 29.* minùs consequenter videri dictum, quod habet *Sanch. num.* 14. Confessarium scilicet, si à pænitente, non cum dubio, sed ex scrupulo interrogetur de re, cuius habet ignorantiam, posse tacere, aut etiam respondere, quòd deponat scrupulum; nam scrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam inuincibilem, quæ ipsum excusat; quanquam aliàs concedi possit Confessarium in isto casu posse fingere, se non audiuisse, vel non attendisse vel oblitum fuisse respondere, vt sic pænitens remaneat in bona fide, quam priùs habebat.

Dices,

Dices, quid si Confessarius nec sciat admonitionem in casu proposito esse obfuturam, nec etiam sciat esse profuturam: tenetur ne in tali dubio monere pænitentem laborantem ignorantia inuincibili?

163 Resp. Io. de Lugo *nu.* 31. distinguendo; vel Confessarius ita dubitat de profectu pœnitentis, vt non timeat damnum; & tenetur illum monere tum ex charitate, tum ex officiò magistri, ac Pastoris, vt in simili docet *Granado* 2.2.*controu.*3. *tract.*12. *D* 1.*num.*6. de dubitante, num correctio sit profutura, nec ne: vel dubitat, an monitio sit profutura, aut obfutura, & tunc, facta comparatione vtilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac spei, omnibus benè pensatis, eligendum est illud, quod iudicabitur præponderare; cum enim finis admonitionis, aut silentij sit bonum pœnitentis, aut etiam publicum, quando illud interuenit, in eam partem inclinandum est, quæ iuxtà præsentem statum credatur eligibilior.

QVAERES XXVIII Quo pacto debeat Confessarius se gerere cum Moniali non habente verum dolorem suorum peccatorum, ac propositum non peccandi.

194 Resp. Debere pro viribus conari, vt ipsam excitet ad veram detestationem suorum peccatorum, & firmum propositum non peccandi de cætero: idque ei grauitatem dictorum peccatorum ostendendo, siue in genere, siue in specie, prout hìc, & nunc iudicabitur fore vtilius, proponendo damna innumera peccantibus prouenientia, tam spiritualia, quàm temporalia, atrocissima tormenta, quæ manent damnatis ferenda in inferno, & supplicia grauissima, quę à Deo, etiam in præsenti vita, non raro solent infligi delinquentibus exaggerando; atrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius Dei sustinuit ad humani generis redemptionem, mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam reuocando; recensendo plurima, & maxima beneficia, quæ Deus largè confert, etiam ijs, qui ipsum offendunt: aliaque id genus referendo, quæ hìc, & nunc opportuniora censeantur ad verum dolorem, ac propositum pœnitenti insinuandum: quòd si ea nihilominus indicet se carere debito dolore, ac proposito, nullo modo debet absolui, vtpotè non habens sufficientem dispositionem. Illud tamen in pręsenti casu benè aduertendum est, quòd si constet pœnitentem difficiliùs propositurum non peccare ampliùs in certo genere peccati; prudens Confessarius non debet ei proponere in specie, num firmiter statuat abstinere ab

ab illo genere peccati, sed solùm in communi, num, Deo adiuuante, proponat abstinere à quacunque Dei offensa mortali; sic enim facilius, & securiùs extorquebit Confessarius verum dolorem, ac propositum de cætero non peccandi à pœnitente.

QVAERES XXIX. Quibus medijs possit, ac debeat Confessarius iuuare Monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubescentia.

195 Resp. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ hìc, & nunc Spiritus S. vnctio edocebit: 1. Monialem adhortando, vt, si quid habet, quod præ verecundia erubescat dicere; saltem in genere fateatur se conscientiam habere oneratam graui quodam peccato, quod nullo modo audet dicere; sic enim Confessarius ex tali notitia paulatim, summa cum dexteritate expressam dicti peccati confessionem extorquebit, & quidem minori cum erubescentia pœnitentis: 2. proponendo vt peccatum, quod erubescit fateri verbis, saltem confiteatur ex scripto, illud in pagella describendo, eamque tradendo præsenti Confessario, necnon apertè ei significando se veniam humiliter, petere peccati eo modo manifestati, quo casu Confessarius interrogabit de circumstantijs præfati peccati, si quæ minus sufficienter expressæ sunt, & postea pagellam comburet, aut reddet ipsi pœnitenti (quam doctrinam in specie tradit. *Io. Præpositus in 3. q. 4. de pœnit. d. 1. nu. 71.*) 3. monendo ante confessionem, vt si quid habet pœnitens, quod fateri erubescat, primo loco aperiat offerens Deo in suorum criminũ satisfactionẽ erubescentiam; ac cõfusionẽ ex tali confessione sentiendam (quod quanti sit meriti coram Deo, suadet vsus confessionũ generaliũ non necessariarũ: quę à viris pijs interdum fiunt ad maiorem sui humiliationem, ac confusionem) 4. ostendendo Moniali ipsam maiorem sensuram esse confusionem in die iudicij, quando non vni tantùm, sed vniuerso Orbi, ac omnibus Angelis, & hominibus à supremo Iudice manifestabitur peccatum illud, quod ipsam adeo pudet aperire soli Confessario, & quidem cum strictissima obligatione sigilli: 5. suggerendo exemplum aliquod formidabile supplicij à Deo inflicti ob reticentiam peccati alicuius factam ex verecundia in sacramentali confessione: 6. significando quòd, sicut ad recuperandum corporis sanitatem habens plura vulnera, ea detegit chirurgo, nullo prorsus ei occultato, variosque, ac grauissimos dolores suffert, & sic pœnitens ad acquirendam animæ salutem debet aperire Confessario vlcera sua spiritualia, nempe

pec-

peccata à se commissa, quantumvis turpissima, cùm hinc pendeat æterna salus aut sempiterna damnatio: 7. pœnitentem certiorem reddendo Confessarios nequaquam scandalizari ex confessione peccatorum, licèt turpissimorum; nec ideo deponere bonam opinionem, quam prius habebant de pœnitente, immò potiùs magis affici ipsi, ac suspicere quam maximè singularem sui ipsius victoriam obtentam in manifestatione peccati adeo atrocis; preterquamquòd communiter Confessarius in excipiendis confessionibus non audit à pœnitentibus peccata ita enormia, vt longè enormiora antea non audierit, aut imposterum auditurus non sit: 8. in memoriam reuocando pœnitenti, quòd, si tanta laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi, proprio Confessario; longè maiorem sentiet erubescentiam postea, quando cogetur aperire non solum peccatum illud sed etiam sacrilegia commissa in repetitis confessionibus ex eius reticentia; sic enim est error peior priore: 9. indicando, quod cùm dicere vni præsertim viro prudenti, ac taciturno, perindè sit, ac dicere nulli; & alioqui Confessarius ita strictè teneatur seruare sigillum confessionis, vt illud violare non possit, neque ad seruandam propriam vitam; non est, cur timeat pœnitens peccata sua fore alijs manifestanda, ideoque suam famam apud alios periclitaturam esse. his, inquam, aut alijs similibus medijs iuuare poterit prudens, pius, ac discretus Confessarius Monialem pœnitentem, si quam fortè inueniat minùs paratam ad manifestanda omnia sua peccata; idque ex maxima verecundia, quæ illam adeò vrgeat, vt omninò desperet se adductum iri ad faciendam confessionem omninò integram.

Placet hic proponere, & soluere difficultatem, quæ olim fuit mihi proposita his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipsa erubescit confiteri tanquam de nouo commissum: quæritur an licitè, petita à Confessario facultate faciendi ipsi confessionem generalem anteactæ vitæ, eaque obtenta; cum alijs suis peccatis aliàs ritè confessis possit fateri etiam peccatum recens commissum, sicque satisfaciat suæ obligationi.

Resp. *Diana p. 3. tract. 4. resol. 62. ex Sanchez Coninccho, &* *Bonacina* id posse fieri: & probat tum quia iuxtà Doctores allegatos probabile est pœnitentem in confessione non teneri dicere se tale peccatum commisisse post vltimam confessionem (nisi fortè ob aliquam peculiarem circumstantiam mutantem speciem

speciem, quæ necessariò exprimi debeat) sicque sciens, aut dubitans se tale peccatum iam fuisse confessum, non tenetur dicere se aliàs fuisse confessum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina vtique procedit, etiam in casu hìc proposito, vt consideranti constabit) tum quia in isto casu valdè parùm variatur iudicium Confessarij; ideoque; ex hoc capite damnari non debet talis modus confitendi. Nec obstat, quòd in tali casu Confessarius non potest dignoscere, an peccatum illud, quod de nouo commissum est, cadat sub eius potestatem; cùm possit contingere illud modò esse reseruatum, & Confessarius prudenter credere possit illud aliàs fuisse & confessum, & remissum, adeoque non esse ampliùs reseruatum: nam Monialis per tertiam personam potest petere à Superiore facultatem reseruatorum pro vna Moniali non nominata: sicque Confessarius poterit absoluere ab illo reseruato, etsi ignoret facultatem fuisse recens obtentam à Moniali pœnitente: non obstat item, quò fortè peccatum de nouo commissum includat nouam malitiam v.g. sacrilegij contrà votum Castitatis, quam Confessarius non percipiet fortè supponens illud peccatum fuisse commissum ante professionem religiosam: Monialis enim vt id manifestet Confessario, poterit in confessione dicti peccati exprimere se illud commisisse, dum esset adstricta voto castitatis, non declarando se tunc fuisse professam: non obstat deniq; quod ex tali modo confitendi nō potest Cōfessarius cognoscere, an Monialis pænitens sit in occasione proxima peccandi (sicut fortè est) si quidem supponens hoc peccatum esse antiquum, supponet occasionem fuisse ablatam: ideoque non monebit de hoc pœnitētē: & præterea imponet pro peccato recens facto leuiorem pœnitentiam, quàm si nosset illud de nouo fuisse commissum ab vltima confessione (vt de facto fieri solet in confessionibus generalibus) non obstat inquā; cū Monialis pœnitens ex se possit occasionem peccati à se amouere; & rogare Confessarium, vt ipsi pro sua consolatione iniungat pœnitentiam maiorem, immò, & ex se spontè facere illam pænitentiam, quam proportionatam iudicabit peccato de nouo commisso.

Quòd si hac occasione quæras, quid debeat facere Confessarius, si sciat Monialem pœnitentem commisisse aliquod peccatum, quod nec ex se, nec interrogata confitetur.

Resp. Confessarium in tali casu, si certò sciat Monialem commisisse aliquod peccatum, & etiam euidenter sciat illam non fuisse illud confessam, cùm aliàs nullam habeat iustam causam

illud

illud reticendi, nec posse, nec debere illam absoluere: patet, quia non licet absoluere pœnitentem indispositum: talis autem est Monialis in præsenti casu. ita *Suar. D. 32. de pænit sect. 3. n. 9. Henriq. l. 6. c. 20 n 6. Fagund. præc 2. eccl. l. 6. c. 4. n. 38. Io. de Lugo D 22. de pænit n. 21.* alijque communiter contra *Megalam 1. p. l. 1. c. 2 nu. 12.* sustinentem, quòd, cùm possit contingere pœnitentem habere causam rationabilem (saltem in apprehensione) reticendi aliquod peccatum; potest Confessarius sæpè existimare pœnitentem negantem peccatum à se commissum, id negare ex causa rationabili, saltem putata, ideoque non interuenire defectum integritatis requisitæ formalem, sed solùm materialem; quamquam hoc ipsum non negarent citati Doctores; sicque quò ad hoc non dissentit Megala, vt notauit Io. de Lugo.

QVAERES XXX. Quid debeat facere Confessarius, si Monialem reperiat in præteritis confessionibus minùs integrè confessam fuisse, siue ex propria, siue ex aliorum Confessariorum incuria; v. g. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circumstantias mutantes speciem.

197 Resp. Distinguendo; vel Monialis est prudens, ac viuidioris ingenij, ita vt credi possit probabiliter ipsam, præmisso diligentiori examine, exactiùs confessuram esse propria peccata, ac suppleturam defectus commissos in precedentibus confessionibus; & sic Confessarius debet illam dimittere, vt propriam conscientiam discutiat, postea reditura ad debitam confessionem faciendam (si quidem confessio differri possit absque nota infamiæ, ac periculo scandali; aliàs facere debet Confessarius, quod diximus *sup. q. 24.*) vel Monialis est rudioris, ac hebetioris ingenij, ita vt, quantumcunque millies remittatur ad examinandam conscientiam, non ideò meliùs sit se examinatura, aut exactiùs confessura, quàm si statim à Confessario prudenti debitè interrogetur; & tunc communiter non debet dimitti, vt se examinet, ac redeat; sed statim debet interrogari à Confessario, cuius auxilio ea exactiùs supplebit defectus commissos, quàm si millies se examinaret; Vnde notat Cardinalis de Lugo *sup. D. 16. n. 593.* excusari Cõfessarios, qui inuenientes pænitentẽ minùs sufficienter præparatũ, illũ tamen nõ dimittunt, vt se præparet, ac diligẽti præmisso examine redeat; sed potius illum statim interrogant, & quidem circa aliqua peccata, quorum pænitens non meminerat ex improuiso, interrogant numerum, qui aliàs absque aliqua recogni-

cognitione non nisi temerè, aùt cum magna confusione videtur posse ex improuiso dici à pœnitẽte. Immo addit Io de Lugo posse euenire, quòd Confessarius inueniat pænitentẽ indigere generali cõfessione ob confessiones irritas præcedentes: & tamen persona sit talis; vt possit statim examinari, & audiri de tota vita; cùm nõ sit spes illam sibi relictam melius examen facturam esse, quàm illud, quod, iuuante Confessario, ibi facere poterit, Quod etiam approbat *Vasq. 3 p. q. 93. art. 3. d. 7. n. 5.* dicens rusticos, licèt inueniantur negligenter examinati, non esse communiter dimittendos, vt se examinent, & redeant; quia de ijs præsumitur, licèt millies se examinent, non fore magis aptos, quàm si à Confessario breuiter interrogentur, ac examinentur.

198 Et certè (vt id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confessarij debet fieri iuxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphysicè, sed moraliter & humano modo: ita vt Sacramentum non reddatur onerosum, sed sit facile remedium, & debili heminum conditioni accommodatum, prout à Christo fuit institutum. Quare Confessarius debet se accommodare pænitenti, & notitiam peccatorũ à singulis exquirere iuxta ipsorũ capacitatẽ; subtiliorẽ, à subtilioribus, crassiorem à crassioribus, breuiorem ab infirmioribus, & minùs exactam ab eo, qui plura habet peccata, quam qui pauciora. & ratio est, quòd, cùm Sacramentum pænitentiæ requirat solum diligentiam moralem, ac examen humanum; & hoc sit illud, quod non gignit ex se fastidium, & tædium ipsius Sacramenti: sequitur minùs distinctam notitiam requirendam esse ab illo, qui ratione incapacitatis, aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de causa difficiliùs potest exactiorem reddere notitiam. Ita Cardin. de Lugo *sup. nu. 594.* qui in Epistola ad Lectorem posita in *tomo citat. de pænit.* sequentem tradit doctrinam perpetuò Confessarijs retinendam; *Cæterum in hac potissimum materia* (idest in administrando pænitentiæ Sacramento) *si in qua alia, Lectoris prudentia desideratur, vt non statim terreatur regulis quibusdam generalibus, quæ tradi solent: sed meminerit non omnia, quæ iuxta metaphysicam, & scolasticam disputationem vera significantur, debere eò ipso, aut posse in vniuersum ad praxim applicari; nam ad praxim huius Sacramenti considerandum non solùm est, quid vtcunque verum quasi in abstracto, sit sed quid etiam moraliter, humano modo fieri possit; & deceat: ita vt remedium hoc suauitate, ac dulcedine plenum non fiat sua difficultate im-*

impossibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.

Addo mihi videri non improbabile Monialem, quæ aliquod peccatum confitetur vt dubium, si postea agnoscat fuisse certum, non teneri illud iterum confiteri; idque colligo ex *Cardinale de Lugo D. 16. de pænit. n. 92.* attestante sic sensisse aliquos viros doctos, & maximè P. Richardum sacri palatij Magistrum: quamuis ipse Cardinalis pro sua singulari modestia dicat in hoc puncto se nolle quidquam definire, sed securiorem partem consulere. Probatur autem assertio ex doctrina quam Doctores communiter tradunt; nimirum quòd quando pænitens confitetur numerum verisimilem (verb. grat. peieraui decies plus, minùsve;) si postea recordetur se peierasse duodecies, non tenetur id confiteri; cùm verba illa *plus minùsve* ad minùs includant illa duo periuria. Vnde sic argui potest. Qui dicit se peierasse decies plùs, minùsve, non dicit, vt certum vndecimum periurium, sed vt dubium, & tamen, si postea recordetur se vndecim, vel duodecim vicibus peierasse, non tenetur dicere vt certum vndecimum illud periurium, quod priùs dixerat sub dubio: ergò, si etiam confessus fuisset sub dubio vnicum periurium, non deberet posteà certior factus illud fateri vt certum; cur enim magis vnum, quàm vndecimum debet confiteri; quando vtrumque dixit in æquali dubio, & postea de vtroque æqualem habet certitudinem? ita Cardinalis, qui hoc ipso quòd ait se consulere securiorem partem (nimirum peccatum in tali casu iterum esse manifestandum, vt tradunt communiter DD.) indicat item securam esse partem, quam nos amplectimur.

Sic existimo (& mecum sentit P. Zanettus, vir doctissimus, ac proinde meritò non semel in hoc tractatu à me allegatus; etsi nullum ex sua modestia ediderit Librum) benè confiteri Monialem, quæ dubitans se ter detraxisse grauiter de Proximo, absolutè dicit Confessario se ter detraxisse, animo intendens se accusare de tribus detractionibus aliàs rite confessis, casu, quo reuera de nouo non commiserit tres illas detractiones: & si postea deprehendat certè se de nouo commisisse illas tres detractiones modo dicto confessas, nō teneri illas iterū confiteri. Moueor, quòd Monialis sic confitens dicit verum etiam quo ad cognitionis certitudinem ab ipsa habitę de tribus vicibus detractionis a se factæ; & per illam loquendi formam Confessarius iam intellexit certitudinem hanc in priori confessione facta.

Quo

199 QVo pacto Confessarius debeat supplere defectum à se commissum in confessione audita.
200 Tenetur monere pænitentem de dicto defectu, si ad ipsum redeat confitendi causa, seruatis tamen seruandis, quod non concedit Filliucius
201 Pænitens, etsi credatur benè examinatus, interrogandus de ijs, quæ omittit.
202 Putat Sancius pænitentem non debere interrogari de consuetudine peccandi; sed reÿcitur communiter, & meritò.
203 Confessio Monialis surdæ, aut surdastræ qualiter audienda.
204 Afferuntur aliqua remedia contra scrupulos: ostenditur item non esse iterum confitendum peccatum confessum cum circunstantijs necessarijs, quòd, cùm verè sit mortale, à Confessario creditur esse solùm veniale, & hoc ipsum scitur à pænitente.
205 Traduntur remedia generalia contra peccata.
206 Confessiones inualidæ qualiter reualidandæ.
207 Quid si pænitens sciat se fuisse confessum Confessario dormienti, aut distracto.
208 Pænitentia Sacramentalis prudenter imponenda.
209 Notantur aliqua de impositione pænitentiæ Sacramentalis.
210 Abstinentia à Communione Eucharistica iniungi potest per modum pænitentiæ.
211 Item imponi possunt opera facienda pro defunctis, & quidem etiam grauia solùm sub veniali.
212 Qualis pænitentia imponenda in mortis articulo: qualis famæ restitutio; & qualis retractatio doctrinæ falsæ: quid si hæc irrepsit in libro impresso.
213 Opera aliunde debita imponi possunt titulo pænitentiæ.
214 Item, & opera per alium præstanda.
215 Pænitentia Sacramentalis potest imponi, etiam post absolutionem, immò, & mutari post longum tempus: pænitens ipse illam commutat in melius.
216 Confessarius in aliquibus casibus, loquitur cum pænitente de auditis in confessione.

QVAE-

QVAERES XXXI. Qualiter debeat Confessarius supplere defectum ab ipso commissum in confessione Monialis pœnitentis.

199 Resp. Cum distinctione: vel defectus fuit commissus circa substantiam, & valorem Sacramenti, eò quòd absolutio collata sit absq; debita iurisdictione, aut necessaria dispositione pænitētis; & sic Confessarius debet monere pænitentem de commisso defectu (petita tamen priùs facultate loquēdi de auditis in confessione) & quidem etiam cum suo graui damno, si cum culpa graui, ac mortali defectum illum commisit; constat quippe in alijs materijs, & præsertim in materia iustitiæ damnum illatum Proximo culpabiliter, strictiori obligatione debere reparari, quàm illud, quod inculpabiliter illatum est: vel defectus commissus est in damnum tertij, eò quòd non fuit prescripta pœnitenti debita restitutio, aut certè prescripta est indebita; tunc Confessarius tenetur monere pœnitentem; siue defectum commisert positiuè, dicendo penitenti ipsum non teneri restituere; siuè negatiuè, non præscribendo debitam restitutionem: non tamen cum magno incommodo, si absque graui culpa talem defectum modis prædictis commisit: quòd si commisit cum graui culpa, tenetur, etiam cum magno incommodo, & quidem etiam de damno, siue positiuè, siue negatiuè in illud influxerit; cùm quilibet culpabiliter Proximum damnificans teneatúr de damno, siue positiuè, siue negatiuè illud intulerit. Quod non procedit in casu, quo damnum inferatur absque graui culpa: cùm tunc obligatio reparandi damnum illatum sit minor; vtpote prouenniens sine iniusta læsione, ac proinde non adstringat cùm graui incommodo: vel denique defectus commissus est solùm contra integritatem confessionis, non examinando, aut non interrogando sufficientem numerum, aut species, aut alias circunstantias necessariò explicandas: & tunc, si quidem Confessarius in tali defectu se habuit negatiuè, seu purè omissiuè, non tenetur monere pœnitentem extra confessionem; cùm præceptum integritatis confessionis directè non obliget Confessarium, sed ipsum pænitentem; & alioqui Confessarius Iudicis officio fungens, vbi protulit sententiam absolutionis, iam functus sit munere suo, & ampliùs non teneatur interrogare, ac examinare pœnitentem; idque siue culpabiliter, siue inculpabiliter omiserit interrogare: quòd si Confessarius positiuè fuit causa talis defectus, & quidem cum culpa graui (eò quod docuit v.g. non esse

esse opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere pœnitentem, si absque scandalo, aut graui detrimento id facere possit, & magis strictè, quàm quando sine culpa fuit in causa prefati defectus; qui enim est alteri causa violandi præceptum aliquod graue, violatione etiam materiali; debet, si commodè potest, monere de errore, vt ille præceptum non violet: immò etiam cum maiori incommodo, vt iam dictum est; si cum culpa graui Confessarius fuit in causa dicti defectus. ita *Io. de Lugo sup. D. 22. sect. 3. per totam* alijs citatis. Non dissentiunt *Filliucius tr. 3 c. 12 q. 7. & Diana p. 2 tr. 15. res 7.* pro se adducens *Nugnum, & Reginaldum*, addentes Confessarium non teneri in casu preposito monere pœnitentem de restitutione facienda, quando positiuè in confessione ei non dixit restitutionem non esse faciendam, sed solum tacuit; quod ego aduerti in *Manuali tr. 5. cap. 12. nu. 65.*

An autem Confessarius monere debeat pænitentem in ipsa confessione de defectu commisso in præcedenti confessione, si redeat ad confitendum.

200 Resp. *Io. de Lugo sup. nu. 77.* teneri; cùm iterum fiat iudex, & vt iudex ad sententiam legitimè proferendam debeat pænitentem interrogare de ijs, quæ videt à pænitente omitti ex obliuione, aut ignorantia; quare, cùm sciat omitti ea, de quibus in præcedenti confessione debebat interrogare, consequenter & debet interrogare de ijs, non tam ad supplendum defectum præcedentis confessionis, quàm ad procurandam integritatem præsentis confessionis, præmittendum examen requisitum ante absolutionem. ita Io. de Lugo; cùm alioqui *Filliuc. tract. 7. n. 374.* absolutè dicat, si ex defectu commisso in confessione non pendeat damnum tertij, Confessarium regulariter ad nihil teneri, nisi ad pænitentiam sui defectus, si quidem fuit culpabilis.

QVAERES XXXII. An Confessarius teneatur interrogare Monialem, si putet probabiliter illam satis diligenter examinasse suam conscientiam, & tamen omittat aliquid necessariò exprimendum.

201 Resp. Quòd, quamuis *Medina C. de confess. q. de confess. dimidiat. iteranda* in hoc sustineat partem negantem, & *Vasquez* ipse *sup. d. 7 num. 2.* dicat huiusmodi sententiam non facilè conuinci posse falsitatis, immò indicet illam esse probabilem, cùm contrariam solùm probabiliorem esse dicat: nihilominùs communis Doctorum sententia est, quam sequitur *Suar. D. 32.*

de pænit.sect.3.nu.7. ex Magiſtro S.Thom.Sylu. S. Anton.Aug. Nau.& Cano, videlicet Confeſſarium teneri interrogare pœnitentem circa peccata,quæ non confitetur, ſi rationabiliter credat eum omittere aliquod peccatum ex obliuione, aut inaduertentia; idque etſi aliàs probabiliter putet eum propriam examinaſſe conſcientiam ea diligentia,qua tenebatur.Ratio reſponſionis eſt, quòd Confeſſarius in foro Sacramentali eſt Iudex, & vt talis debet proferre ſententiam abſolutoriam: ad quod vtique opus eſt, vt plenè cognoſcatur totus ſtatus conſcientię pænitentis: cùm ſententiam ferre debeat non ſolùm circa peccata, quæ audit, ſed circa perſonam pœnitentis, quam abſoluens Sacramentaliter indicat debere reconciliari cum Deo; ſicque neceſſariò cognoſcere debeat, num pœnitens in ſe habeat aliquid, quod obſtet dictæ reconciliationi: vnde dicitur in *cap.omnis vtriuſque ſexus de pænit, & remiſſ.Sit Sacerdos diſcretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circumſtantias*: iudicium namque prudens ſemper prærequirit plenam informationem, & examen teſtium circa ea, quę ſpectant ad ſententiam proferendam.

Vtrùm verò Monialis interrogata à Confeſſario de conſuetudine peccandi prętęrita,teneatur reſpondere, manifeſtando ſe in alijs confeſſionibus idem peccatum fuiſſe confeſſam, ſed abſque vlla emendatione.

202 Reſp.*Sancius in ſelectis D.9.*nó teneri,immò poſſe licitè æquiuocando negare ſe habuiſſe talem conſuetudinem: probatque quia nemo tenetur bis idem peccatum confiteri, ſaltem quando non eſt reſeruatum; teneretur autem Monialis idem peccatum bis confiteri, ſi interrogata de præterita conſuetudine peccandi teneretur reſpondere,vt patet.Verùm diſſentiunt communiter DD. apud Ioannem de Lugo *ſupra D. 14. num. 172.* dicentem doctrinam iſtam Sancij eſſe contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Eccleſiæ,tum fini, ad quem inſtitutum eſt Sacramentum Pœnitentiæ, & ratio eſt,quòd, cùm Confeſſarius ſit iudex,& medicus; habet ius requirendi illa quorum notitia neceſſaria eſt ad vtilem correctionem pœnitentis, aut certè ad imponendam debitam pœnitentiam: huiuſmodi verò eſt præterita conſuetudo peccandi; vt indè cognoſcat Confeſſarius,quæ medicina pænitenti debeat hìc, & nunç applicari, & an egeat dilatione abſolutionis, vt hoc tandem modo curetur. Præterquamquòd hoc non eſt çogere pænitentem ad cõfitenda-

bis eadem peccata: cùm in posteriori confessione non subijciat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de ea se accuset; sed illam solùm explicet indirectè ad explicandum proprium statum, ac præsentem indigentiam; quo pacto non est nouum pœnitentem interdum obligari ad declaranda iterum peccata, quæ priùs erat confessus; vt constat in viro coniugato, qui, petés debitum à propria vxore, postquam carnaliter cognouit consanguineam eiusdem suę vxoris peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare suum incæstum præteritum, quem iam fuerat confessus.

QVAERES XXXIII. Qualiter debeat se gerere Confessarius in audienda confessione Monialis surdæ, aut surdastræ.

203 Resp. Debere illius confessionem audire in loco aliquo remotiori, eã pręcisè interrogando de purè necessarijs in peccatis mortalibus: idque siue interrogando altiori voce, si solùm sit surdastra; siue interrogando nutibus, aut gestibus, si sit simpliciter surda; nisi fortè Monialis spontè eligeret confiteri ex scripto (ad quod vtique non tenetur, vt benè ostendit *Diana p.5. tract. 6. resol. 4.*) quo casu posset Confessarius etiam ipse ex scripto interrogare, si ea in confessione omitteret aliquid necessariò exprimendum; v.g. circumstantiam mutantem speciem, aut numerum peccatorum. Quod autem spectat ad impositionem debitæ pœnitentiæ, si constet Confessario, Monialis præfatæ confessiones esse vniformes; posset ei assignare determinatã aliquam pœnitentiam in vnaquaque confessione implendam; qua de re *Possev. de offic. Cur. c. 7. n. 15. & Diana supr. resol. 5.*

QVAERES XXXIV. Qua ratione procedere debeat Confessarius cum Moniali vehementer vexata a scrupulis.

204 Resp. Debere procedere ea ratione, qua ostendimus in *tr. de obligat. cap. 3. sect. 1. quæst. 35.* hìc aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breuiter indicabimus: 1. ergò assuescat Monialis scrupulosa, ex consilio Confessarij, animosè repellere surgentes scrupulos, sibi certò persuadens eos immitti à diabolo ad spiritualem ipsius perniciem: 2. constanter agat contra ipsos scrupulos certa, quòd, sicut timens transire super aliqua trabe, aut saxo pendente, alijs absque vllo timore transeuntibus, vbi semel, iterum, ac tertiò transit, metum omnem deponit: sic agens audacter contra scrupulos, si sæpiùs id faciat, percipit se tandem nullo modo moueri ijs, quibus antea terrebatur: 3. curet in suis dubijs ea practicè deponere, tutiorem etiam partem omittendo, sem-

semperque amplectendo partem sibi magis fauorabilem; idque saltem per principia generalia (dicendo v.g. si certo scirem hoc esse peccatum mortale, non facerem: si mihi constaret me conscientiam habere oneratam peccato aliquo m. non communicarem, &c.) 4. sibi persuadeat, quòd, si de consilio Confessarij omittat cōfiteri aliqua, quę dubitat esse peccata, ea verè ipsi remittuntur indirectè per absolutionem Sacramentalem, etiamsi verè essent peccata grauia, dummodò generaliter de illis doleat, ideoque non esse opus, vt ea iterum confiteatur; non secùs ac per absolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblita: 5. credat certò, quòd si det aditum scrupulis, se exponit periculo committendi ex conscientia erronea peccata longè grauiora, quàm sint ea, de quibus hìc, & nunc insurgunt scrupuli: 6. existimet se non consensisse in peccatum, nec omisisse in confessione hoc, aut illud peccatum, nisi iuraret rem ita se habere; & quidem statim, absque vlla indagatione: qui vult, consulat *Reginaldum l.2.cap 9 Layman l.1.tract.1.cap.6. num.2. Filliucium tractat.21.capit.4 quæst.15. Sanch. l.1.moral.cap.10. n. 82. & seqq Bonacinam D.2. de legibus quæst.4. p.8. & Azorium tom.1.l.2.c.20. quæst.vlt.* vbi docet Confessarium non debere admittere pœnitentem scrupulosum frequenter, & in plurimum; immò potius illum repellere, ac verbis asperioribus exterrere; aliàs enim numquam scrupulorum fontes exhauriet.

Quòd si quęras, an Monialis confitens suum peccatum cum omnibus circumstantijs necessarijs teneatur illud iterum confiteri, si ei constet Confessarium ex falsa apprehensione fundata in natura scrupulosa ipsius Monialis putasse peccatum illud non esse mortale, cùm verè esset, & id certò sciat etiam Monialis.

Resp. non teneri; & probatur ex doctrina, quam in simili casu tradit *Sanchez l.1.moral.cap.10 n.69. ex Corduba*; nimirum non esse iterum confitendum peccatum, quod quis integrè confessus est, dubitans tamen vna cum confessario, an illud esset mortale, etsi postea alteruter doctior factus aut alijs consultis, agnoscat illud esse mortale; cùm enim in confessione iam facta peccatum plenè fuerit detectum, nec noua circunstantia explicanda occurrat; & alioqui non sit necessarium pœnitentem, aut Confessarium scire determinatè peccatum detectum esse mortale (siquidem in omnibus id scire est impossibile) non apparet, quo titulo repeti debeat ista confessio: quæ ratio vtique probat

intentum in casu hìc proposito, vt facilè constabit consideranti.

Dices, quid si Monialis extreme scrupulosa, quæ quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conscientia erronea apprehendit plerumque esse peccatum mortale; post plures Confessiones generales factas cum extrema, & sui, & Confessariorum defatigatione, protestetur Confessario certo scire se omninò indigere plures Confessiones inualidas repetere, potest ne Confessarius ei prohibere ne dictas confessiones repetat; etsi probabiliter possit dubitare illas verè fuisse inualidas ex conscientia erronea?

Resp. Videri posse, ipsi persuadendo non esse vllo modo necessariam talem repetitionem, eique præcipiendo, vt omninò acquiescat ipsius consilio. Moueor, quod iuxtà *Coninchum D. 7. de sacrament. num. 67. & Layman l. 1. tract. 1. cap. 6. num. 2.* fideles excusantur ab integritate materiali confessionis ob difficultates minores ijs, quibus se exponit Monialis in præsenti casu; cuiusmodi est periculum hærendi perpetuò in suis scrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & grauissima mala tam animæ, quàm coporis. Vnde sic argumentor: eatenùs Monialis tenetur in casu repetere dictas confessiones, quatenùs tenetur ad integritatem materialem confessionis: at non tenetur ad talem integritatem iuxtà doctrinam *Coninchi, & Laymani* (quam sustinent etiam alij graues Doctores) cùm inde ei immineant grauissima mala; ergò non tenetur repetere dictas confessiones: preterquàmquod repetitio hęc respectu Confessarij esset onus omninò intolerabile. In hoc ergò casu curandum est, vt Monialis elicito actu contritionis, de omnibus ijs peccatis, quorum confessiones putat se teneri repetere, de illis coram Confessario se accuset in genere, & confidens infinitæ Dei misericordię acquiescat, certò sibi persuadés se non teneri quò ad hoc ad quidquam aliud: ita ego sentio, & meum sensum approbauit P. Zanettus vir doctissimus, immò & hanc doctrinam non semel practicaui.

QVAERES XXXV. Quæ remedia possit, & debeat Confessarius tradere Monialibus pœnitentibus ad vitanda peccata, quibus eæ magis sunt obnoxiæ.

205 Resp. Posse, & debere tradere sequentia, prout ex confessione vniuscuiusque illarum cognoscit eas indigere; nimirum contra superbiam, vt sæpius attendant ad propriam vilitatem, ac defectus animæ & corporis, ac exteriores: vt obseruent meliores se, & maximè Christum dicentem: *Discite à me, quia mi-*

tis

tis sum & humilis corde: vt considerent superborum seruitutem, & ignominiam eorum, qui per superbiam decidunt à dignitate filiorum Dei, & fiunt dæmonis mancipia: vt versentur cum humilibus, ac modestis: vt in vestitu, habitatione, alijsque externis operationibus se se, quantùm fert decentia status cuiusque demittant.

Contrà Vanam gloriam, vt suas dotes naturales quammaximè occultent: vt reflectant ad proprios defectus: vt de se ipsis humillimè sentiant, & loquantur; vt honorem, & laudem oblatam statim Deo offerant, extenuando verbis ea, quæ in ipsis commendantur, ac suspiciuntur.

Contra Auaritiam, vt affectu relinquant omnia, cùm per votum paupertatis omnia effectu reliquerint: vt sæpius meminerint eò molestiorem, ac grauiorem esse mortem ijs, qui plura habent relinquenda; ideoque expedire, vt ante mortem præsentis sæculi bonis omnino emoriamur: vt cogitent, quanta fuerit paupertas Christi, qui non habebat, vbi caput suum reclinaret: vt se totas committant Deo memores vel ipsos passerculos ab eo copiosissimè ali: vt suspiciant bona cælestia; eorumque acquisitioni inhient.

Contra Luxuriam, vt fugiant conspectum, & multò magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: vt recedant à conuictu eorum, qui suo prauo exemplo excitant ad turpia, vt vitent otium, & semper vacent honestis exercitijs: vt non nutriant corpus delicatè, sed potiùs ament abstinentiam: vt statim repellant malas cogitationes, & sensus custodiant: vt carnem doment flagris, cilicijs, & alijs macerationibus, præsertim vrgente carnis tentatione; vt inualescente carnis tentatione, occultè muniant se signo Crucis, inclament deuotè nomen Iesu, & Mariæ, renouent votum religiosæ castitatis, Deique opem enixè implorent; adhibita pia aliqua oratione: qualis est, *Deus in adiutorium meum intende*; *Cor mundum crea in me Deus*; *Domine vim patior, responde pro me*; & similes.

Contra Iram, vt parent se ad toleranda ea omnia, quæ solent incitare ad iram: vt intelligant iniuriam non nocere patienti, sed potiùs inferenti: vt recolant, quàm patienter, ac benignè Deus sustinuerit ipsarum grauissima peccata: vt saltem linguam comprimant, iramque in pectore accensam extinguant: vt mentem diuertant ab iniuria accepta; & se conuertant ad aliud quippiam agendum; vt meminerint maiorem molestiam se alias percepisse

ex verbis offensiuis contra alias sorores prolatis, quam si iniuriam sibi illatam patienter dissimulassent.

Contra Inuidiã, vt non ament terrena, vt attentiùs recogitent ex eò quòd alia Soror careret bono, quod ipsæ ei inuident, non ideo illas melius habituras, & consequenter nullam omninò vtilitatem percipi ex inuidia: vt considerent ea, quę possunt iuuare, & accendere ad charitatem fouendam.

Contra Odium alterius, vt benefaciant ijs, in quos naturalem sentiunt auersionem, ijsque libenter inseruiant; vt illis se se spontaneè submittant: vt exurgente motu interioris auersionis Deum positiuè pro illis orent, fausta quæque ipsis deprecantes; vt maiori affabilitate cum ijs tractent, curentque eorum beneuolentiam sibi conciliare.

Contra Gulam, vt vitent ciborum suauitatem, varietatem, ac condimenta, vt benè percipiant delectationem consurgentem ex gula non esse propriam hominum, sed bestiarum rationis expertium; vt diligentiùs perpendant damna tum spiritualia, tum corporalia prouenientia ex inordinato appetitu gulæ.

Contra Accidiam, vt crebrò recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione se excitent ad illum amandum, eique quàm studiosissimè inseruiendum: vt frequenter meminerint propinquæ mortis tempus benè merendi omninò auferentis: vt eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: vt sæpè recordentur, quantùm ipsimet sæculares laborent pro acquirendis, & conseruandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorsus relinqui debent: vt assiduè meditentur, quot, & quantos labores perpessi sint Sancti ad comparandam cælestem gloriam.

Hæc, aut alia similia remedia tradere potest, & debet prudens, ac sollicitus Confessarius Monialibus pœnitentibus iuxtà spiritualem vniuscuiusque illarum indigentiam ex ipsarum confessione perspectam.

QVAERES XXXVI. Quo modo procedere debeat Confessarius cùm Moniali pœnitente, quæ fortè indigeat repetere nonnullas confessiones.

206 Resp. Cum distinctione: vel Confessarius, coram quo reperi debent Confessiones, est ille idem, cui factæ sunt dictæ confessiones nullæ, & recordatur status pœnitentis, saltem in confuso, & in genere; vel est alius; aut certè, si est idem, nullo modo recordatur status pœnitentis, neque in confuso. Si primum, debet

Con-

Confessarius curare, vt Monialis distinctè confiteatur peccata, quæ fortè omisit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo sub his, aut alijs similibus verbis *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipsi confessa sum his duobus postremis mensibus v. g.* sic enim Confessarius acquirit sufficientem notitiam status pœnitentis, ita vt possit de ipsa iudicare; quod certè non procederet, si ille, neque in confuso recordaretur status pænitentis: vnde tunc teneretur Monialis singula peccata, etiam præcedentium illarum confessionum inualidarum, explicare, cùm tales confessiones perindè se habeant, ac si non essent factæ. Si secundum, debet Confessarius adstringere Monialem ad repetenda distinctè omnia peccata explicata in præteritis illis confessionibus; idque ob rationem modò adductam: quæ proportionaliter militat etiàm in præsenti casu, ita *Suarez D.22. de pœnitent.sect.6.Coninc.D.7. de Sacrament.nu* 109 & *D.10.n.*102:*Reginald.l.8. nu.33.* alijque, quos citat, & sequitur *Bonacina D.5.de Sacram.quæst.5.sect.2.par.3.n.16.* contra *Medinam q. 24 de confess.* & alios asserentes in casu, quo pænitens confiteatur eidem Sacerdoti, non esse opus, vt distinctè explicet singula peccata expressa in confessionibus, quas modò repetit, etiamsi Confessarius, neque in genere recordetur status illius. Addo ex *Io.de Lugo D.16.de pænit.num* 599. & alijs, quos refert, & sequitur *Diana p.3.tract.4.resol.*108. quòd, si quis ante annos 10. v.g. tacuit culpabiliter peccatum m. & postea in alijs confessionibus intermedijs illius oblitus est: quando deindè Confessarius reperit vitium illius confessionis præteritę, non debet obligare pænitentem ad repetendas omnes confessiones intermedias bona fide factas, sed illam solam, in qua commissus fuit ille defectus: siquidem aliæ omnes confessiones potuerunt esse validæ, ac fructuosæ dum pænitens non recordaretur sacrilegij commissi. Quòd idem ait *Io. de Lugo n.*511. procedere, etiam in euentu, quo pænitens omisisset confiteri aliquod peccatum m. ex ignorantia culpabili solùm venialiter; cùm talis culpa v. impedire non potuerit valorem, ac effectum pręteritę absolutionis, quæ sunt benè notanda Confessarijs.

207 Quòd si Monialis post absolutionem sibi à Confessario datam aduertat ipsum Confessarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexisse ob somnum, vel distractionem: nescit tamen, quod fuerit illud peccatum; siquidè constet illum ita dormisse, vt prudenter dubitari possit de singulis peccatis, an hoc peccatum

audierit; debet tota confessio reiterari: si verò de singulis non possit ita dubitari, sed ad summum de aliquo in communi; non est obligatio reiterandi totam confessionem, sed solùm confitendi peccatum illud in communi. sic *Io. de Lugo n. 607.* addens *nu. 609.* quòd si pœnitens sciat se aliquando in vita fecisse confessionem menstruam irritam ex defectu potestatis in Confessario, non ideò reiterare debet omnes confessiones totius vitæ; cùm verè non adsit dubium mortale de singulis in particulari: sed sufficit ipsum se accusare de peccatis in ea confessione manifestatis, non quidem distinctè, sed in communi; quod indicat ipsemet Io. de Lugo; dum loquens de præfatis peccatis ait, *quæ non potest determinare*. Quę doctrina locum proportionaliter haberet in casu, quo pænitens sciret in sua generali confessione vnum peccatum non fuisse à Confessario auditum propter somnum; nesciens tamen, quod esset illud peccatum; tunc enim non debet repetere omnia peccata: cùm in tanta multitudine de singulis nequeat prudenter dubitare: secùs, si euenisset id in confessione breui; nam tunc teneretur iterum confiteri singula peccata tunc confessa; cùm de illis singulis prudenter dubitari possit, an fuerint audita à Confessario.

QVAERES XXXVII. Qualiter debeat se gerere Confessarius Monialium in imponenda pœnitentia sacramentali.

208 Resp. Quod, quamuis in *Concilio Trid. sess. 14 c. 8.* dicatur debere Sacerdotes domini, quantùm spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pænitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere, ne, si fortè peccatis conniueant, & indulgentius cum penitentibus agant; leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur: Confessarius tamen debet diligenter cauere, ne imponat pœnitentiam adeò grauem, vt pænitens illam omittat cum animę suæ præiudicio; sicque eius grauitatem debet temperare cum lenitate, vt neque nimis rigida, neque nimis facilis videatur, vnde fit, vt, pœnitente dicente, se nolle facere, nisi paruam pænitentiam; possit, & debeat Confessarius ei in hoc morem gerere: cùm sit non solùm iudex, sed etiam Medicus: & vt Medicus debeat attendere ad debilitatem infirmi. Ita *Regin. l. 37. ex Henriq. l. 5. c. 20. §. 5. lit. Q.* monens, quòd si pænitens propriam imbecillitatem exponat Confessario, & præsumatur ob debilitatem corporis, aut animi, spiritusque tempore non impleturus pœnitentiam congruam; debet ea illi

iniun-

iniungi, quam libenter admittet, etsi esset vnum *Pater*, & *Aue*, aliud ve modicum; addito quòd alia bona, quę fecerit, aut mala, quæ pertulerit patienter, offerat Deo in debitam suorum peccatorum satisfactionem.

Placet hoc loco aduertere quòd notat *Diana p.9.t.7.ref.54.* ex *Leandro*, & *Amico*: vi verborum illorum, quæ adduntur in absolutione Sacramentali, *Quidquid boni feceris*, & *mali sustinueris*, &c. fieri, vt omnia, quæ pænitens postea faciet, & mala, quæ patienter sustinebit, operentur ex opere operato ipsi pænitenti: quippe quæ virtute clauium eleuantur ad operandum ex meritis Christi vltra id, quod operarentur ex sola ipsorum intrinseca bonitate: idque ex intentione Confessarij absoluentis, qui cum virtute clauium possit eleuare omnia bona opera pænitentis, ad hoc vt operentur ex meritis Christi supra proprium valorem ipsorum; verbis illis intentione hac prolatis omnia bona opera pænitentis eleuat ad operandum effectum vltra proprium valorem, ex opere operato meritorum Christi: & hoc licet Confessarius expresse id non dicat pænitenti; dummodo præfatā habeat intentionē; cum in hac re non requiratur notitia, ac expressa acceptatio pænitentis, sed sufficiat sola intentio Confessarij, vt dicta bona opera operentur tanquā pars Sacramenti ex Christi meritis. Vnde infert *Diana* omnia bona opera in pœnitentiā iniuncta modo dicto, etsi in peccato mortali facta, operari ex opere operato meritorum Christi remissionē pænæ temporalis relictæ ex peccatis Sacramentaliter remissis; & probat ex eo, quòd, cum vim hanc habeant opera explicitè iniuncta in pænitentiam, eamdem vim habebunt & ea, quæ modo dicto imponuntur ex intentione Confessarij: cùm non minus hæc, quam illa ex meritis Christi vim suam habeant; quę merita sicut non amittunt valorem suum per peccatum pænitentis, sic virtutem suam communicant operibus in pænitentiam iniunctis tanquam pars integralis Sacramenti; & sicut homo existens in peccato est capax remissionis pęnæ debitæ peccatis remissis, eiusque peccatis non extinguuntur merita Christi: ita non est, cur hunc effectum denegemus pænitentiæ Sacramentali etiam in peccato factę. ita *Diana* pro se citans *Vuigers* contrà *Cardinalem de Lugo Tanuerum Coninckum*, & *Castrum Palaum*, ab ipso *Diana* relatos; qui benè notat ex *Leand.* quod licet Confessarius verbis illis, *quidquid boni feceris*, &c. non astringat pænitentem ad bona opera agenda, saltem in particulari, facit tamen, vt quæ

illa

ille egerit, ipsi cedant in pænitentiam Sacramentalem.

209 Accedit, quòd pænitenti disposito ad maiorem pænitentiam recipiendam maior potest imponi iuxta qualitatem peccatorum confessorum: cùm hoc sit magis conforme menti Concilij Trident. superiùs allegati, & aliàs satisfactio sacramentalis sit longè maioris meriti: prętèrea concedi potest pænitenti, vt pænitentiam iniunctam redimat aliqua alia (v.g. ieiunio eleemosynis) quædam etiam relinqui possunt eius arbitrio, vt eligat in satisfactionem suorum peccatorum, quæ maluerit: denique leuior pœnitentia imponi potest ei, qui ostendit signa magnę contritionis, aut certè est lucraturus aliquam indulgentiam, maximè pænariam; quà de re plura *Regin. sup. c. 4. & 5.* qui benè notat ad imponendam iustam, seu quantam, & qualem oportet pænitentiam; requiri tum impulsum Spiritus S. tum considerationem peccatoris, peccati, & finis, qui est salus animæ.

Dubium modò est, an Confessarius possit imponere Moniali in pœnitentiam, vt aliquot diebus abstineat à communione.

210 Resp. Quòd, cùm frequens vsus Communionis non sit res ita determinatè bona, vt non possit interdum, & in aliquibus circumstantijs melius esse abstinere, quam accedere, estò quis non habeat conscientiam peccati mort. vt eruditè probat *Io. de Lugo D. 17. de Euchar. sect. 3.* & alioqui Confessarius imponere possit in pœnitentiam opera honesta, ac virtutum, absolutè loquendo, non repugnat Confessarium præcipere pœnitenti, vt abstineat tali die à Communione: quando scilicet constet ex pręsenti statu pænitentis meliùs esse abstinere, quàm accedere; dummodo tamen talis omissio Communionis non sit alijs occasio iudicandi, quòd à Confessario iniuncta fuerit in pænitentiam, ita *Io. de Lugo D. 25. de pænit. num. 65.* contra *Sancium in selectis D. 33.* monens tamen regulariter non expedire eiusmodi pænitentiam imponere; addensque, *num. 66.* contra eundem *Sancium sup. D. 30.* non solùm Confessarium posse imponere in pænitentiam sumptionem Eucharistiæ, sed etiam pænitentem teneri illam acceptare. cùm falsum sit, quòd supponit Sancius, pęnitentem non posse obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in statu gratię; nihil enim magis commune est, quàm imponere pro pœnitentia frequentiam confessionis menstruæ v. g. cùm tamen sit certum non posse Sacramentum pænitentiæ recipi, nisi in statu gratiæ, saltem in vltimo instanti, in quo completè suscipitur Sacramentum.

An

An autem liceat imponere in pœnitentiam sacramentalem opera facienda pro Animabus purgatorij.

211 Resp. Non apparere, cur id non liceat; quamuis enim pœnitentia imponatur pœnitenti ad ipsum puniendum: id tamen verè consequitur in præsenti casu, cùm non minùs puniatur pœnitens pro defuncto ieiunans, aut dans eleemosynam, immò magis: quippe sic non solum priuatur cibo, aut pecunia, sed etiam satisfactione sibi respondente ex opere operantis; interim sibi retenta satisfactione respondente ex opere operato. ita *Io. de Lugo sup. num. 64.* contra *Vegam tom. 2. sum. c. 64. casu* 4. & *Sancium sup. D. 16. num. 1.* addens *num.* 59. quòd, cùm Confessarius imponat pœnitentiam in persona Dei, & iuxta institutionem Sacramenti pœnitentiæ, cuius vim non potest ipse Minister temperare; non potest Confessarius pœnitenti imponere grauem pœnitentiam sub veniali, sed iuxta capacitatem materiæ, quę iniungitur in pœnitentiam. Nobiscum sentit *Diana par. 9. tr. 7. ref. 57.* cum *Marchantio, Amico, & Castro Palao*, id inde probans quod, licet Sacramentum Pœnitentiæ institutum sit ad delenda peccata pœnitentis tam quoad culpam, quam quoad pœnam, non ideo inde infertur orationes pro animabus purgatorij applicandas non posse habere effectum in ipso pœnitente: in eo enim habent effectum ex opere operato, ac virtute Sacramenti, qui effectus communicari nequit à pœnitente animabus purgatorij; estò illis communicet satisfactionem dictis orationibus respondentem, quatenus ab eo procedunt; qui effectus satisfactionis est distinctus, ac separabilis ab effectu satisfactionis, quem dictæ orationes habent, quatenus sunt iniunctæ à Confessario, & fiunt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Quod si quæras, an, & qualis pænitentia imponi debeat pænitenti constituto in articulo mortis.

212 Resp. Non debere imponi pænitentiam magnam, externam, & mox implendam, sed potiùs in tali casu excitandum esse pænitentem ad interiorem contritionem, quàm fieri potest, maximam; ei proponendo non tam pęnas inferni, quàm spem misericordiæ Christi pro ipso crucifixi: necnon monendum esse, vt iubeat fieri de bonis suis congruas eleemosynas, & Missas celebrari, rogetque amicos, si quos præsto habet, vt precibus, & alijs bonis operibus ipsi ferant opem ad dignam pænitentiam pro suis peccatis peragendam. ita *Regin. sup. num.* 41. ex Nau. Palud. & S. Antonino, monens cum Hostiensi pænitenti in articulo

culo mortis posito significandum esse, quę pænitentia ei imponi deberet, si benè valeret, quamque teneatur implere, si conualescat: quod satis apertè significatur in *c. ab infirmis 26. q. 7.* ijs verbis, *A quo periculo, si diuinitùs ereptus conualuerit, impositum sibi à Sacerdote pænitentiæ modum diligenter obseruet.*

Qualiter autem debeat se gerere Confessarius cum Moniali proxima morti, quam inuenit teneri restituere famam proximi grauissimè læsam, aut retractare doctrinam falsam ad mores spectantem apud aliquot sæculares.

Resp. Debere Monialem adstringere, vt conuenienti modo famam ablatam restituat per ipsum Confessarium, aut aliam idoneam personam, & ad aliud non teneri: idemque procedere de retractatione doctrinæ illius falsæ, si scienter, aut ex ignorantia grauiter culpabili doctrinam illam docuit: secùs, si bona fide, aut inaduertenter: tunc enim cum teneatur ex sola charitate, puto Monialem de rigore non teneri retractare per Confessarium modo dicto doctrinam illam.

Addo obiter ex dictis *tract. 5. ca. 12. n. 63.* quod si in codice aliquo impresso inaduertenter irrepsit aliquis error, qui debeat corrigi; si breui codex est reimprimendus, sufficit Authorem illius corrigere præfatum errorem in noua editione mox futura, nec teneri illum corrigere in exemplaribus prioris editionis apud ipsum, aut alios ipsi notos existentibus; & hoc, licèt ipsum commodè præstare posset. Moueor, quod, cum præfatus Author in hoc casu non peccauerit, non tenetur ad diligentiam extraordinariam non leuia incommoda secum afferentem; inter quæ esset erubescentia proueniens Authori, siue moneret de errore coram, siue per literas: præterquàm quod non est periculum morale alicuius damni, quod interim proximo obueniat (cum occurrente casu practicandi doctrinam illam ex errore traditam ipsemet Author possit consuli, antequam ea practicetur; & si id non fiat, sit per accidens) & alioqui charitas proximi non obligat cum tanto incommodo. Confirmatur ex ipso vsu Authorum libros edentium, qui in casu proposito non adhibent diligentiam illam extraordinariam; & si qui adhibent, id faciunt ad bene esse, non autem ex necessitate.

Dubitari hìc etiam potest, an Confessarius possit imponere in pœnitentiam opera alias debita ex præcepto.

213 Resp. Posse, immò & interdum expedire, vt id faciat, at-

tenta

ſentà infirmitate, ac diſpoſitione pœnitentis, cùm enim opus præcepti ſit ſatisfactorium, adeoque per illud poſſit perfici Sacramentum, vi cuius dictum opus eleuetur vt ſatisfactio euadat Sacramentalis:non apparet,cur vigore clauium dictum opus non poſſit iniungi in pœnitentiam, quamuis regulariter non fiat immò nec fieri debeat: vnde fit, vt, Confeſſario imponente aliqua ieiunia in pænitentiam, non ſatisfiat regulariter per ieiunia aliunde debita, ſed per ieiunia ſupererogationis; niſi ex occurrentibus circumſtãtijs oppoſitum colligatur de mente ipſius Confeſſarij. ita *Laym l.6.tract.6.c.15.num.*10 *Fagund.praced.2.eccleſ.l.9.c.5.num.*8.*Turrian.D.37.de pœnit.d 2.Io. de Lugo D 25.de pœnit n.67.* alijque quos citat,& ſequitur *Dian.p.3.tr.4.reſol.*84.*& p 4.tract.4.reſol.*241.vbi notat ex Mercero,quòd, ſicut implens opus aliàs debitum (v.g ex præcepto Eccleſiæ) & à Confeſſario iniunctum in pænitentiam,duplicem reportat fructum, vnum ratione operis præcisè conſiderati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi poteſtatis clauium, ſic præfatum opus omittens facit duplex peccatum;ſiquidem, (vt benè aduertit Io.de Lugo) præceptum Eccleſiæ illud opus, v.g ieiunium, conſtituit in ſpecie temperantiæ:præceptum verò Confeſſarij intendit virtutem pœnitentiæ; ſicque peccata dictis virtutibus oppoſita erunt diuerſa.

214 Addit *Diana citata reſol.* 241. alijs citatis quòd, ſicut Confeſſarius in pænitentiam Sacramentalem imponere poteſt opus internum; quippe quod eſt ſenſibile, ſin minùs per ſe, per accidens quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: ſic, & poteſt iniungere opera implenda per alium: cùm vnus poſſit ſatisfacere pro alio quò ad pœnam temporalem relictam poſt remiſſionem peccati, & aliàs obligatio implendi pœnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipſius Confeſſarij.

Vtrùm verò Confeſſarius imponere poſſit pœnitentiam Moniali pœnitenti, etiam poſt abſolutionem impertitam.

215 Reſp Poſſe;quamuis vſus obtinuerit,vt id fiat ante abſolutionem, ſicque regulariter faciendum videatur. Ita *Diana p.3. tr.4.reſol.136.& p.5.tract.13 reſol.36.* patetque tum ex *cap. fin. de cenſib. in 6.* tum quia, ſi quid obſtat, maximè obſtat obligatio ſigilli Sacramentalis; at hæc non obſtat, cùm in hoc nulla interueniat violatio ſigilli; ſiquidem moraliter non cenſetur fieri extra Sacramentum,quod ſtatim fit poſt abſolutionem Sacramentalem.

Mo-

Monet denique *Diana p.3.tract.4.res.53.* quod, quamuis Sanchez Regin. Henriq. Coninch. & Sancius sustineant pœnitentem non posse propria auctoritate commutare pœnitentiam à Confessario datam in opus euidenter melius: opposita tamen sententia videtur probabilis, eamque de facto sustinent Portellus, & Villalobos relati ab ipso Diana, illam inde probantes à simili; quòd, sicut vouens propria auctoritate votum potest commutare in rem euidenter meliorem, sic pœnitens poterit propria auctoritate pœnitentiam impositam commutare in opus euidenter meliùs; cùm sit eadem ratio de obligatione ex voto, ac de obligatione proueniente ex præcepto Confessarij; præterquamquòd in tali casu pœnitens non exercet actum iudicij, ac iurisdictionis, sed abundantiùs implet præceptum impositum à Confessario.

QVAERES XXXVIII. An, & quibus casibus possit Confessarius loqui cum Monialibus de auditis in confessione.

216 Resp. Posse in aliquibus casibus: & quidem 1. de licentia pœnitentis formali, ac expressa, necnon libera, ac spontanea; 2. si in præsenti confessione Monialis subijciat peccatum aliquod, etiam in preterita confessione manifestatum: Confessarius enim ad benè curandum pœnitentem debet attendere peccata, etiam preterita, quæ vel sunt circumstantiæ presentium, vel indicant passionem vehementem, aut aliquid aliud consideratione dignum ad statum pœnitentis meliùs cognoscendum; 3. si statim, finita confessione, Confessarius aliquid addat, aut aduertat Moniali, quod oblitus fuerat: idque ob rationem §. *præced* adductam sub finem; & indè confirmari potest, quòd in tali casu moraliter censetur durare idem iudicium quò ad actus, qui debuissent præcedere absolutionem. Ita *Io. de Lugo supra D.23. sect. 5.* addens *num.* 140. ex communi doctrina non posse Confessarium, pœnitente renuente, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in confessione: quamuis contrarium sustineant Suar. Fillius Nugnus, Diana allegati ab ipso *Ioanne de Lugo supra nu.* 140. contra ipsum *Dianam par. 5. tr. 11. resolut. 18.*

217 I*Ngreditur Confessarius clausuram in casibus necessarijs.*

218 *Et quidem cum socio; præsertim si sit Regularis.*

219 *Licentia data Confessario ad ingrediendum extenditur ad*

ad socium.

220 *Sæpius ingreditur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ: item præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximo, sed non semper.*

221 *Item ad ministrandam Eucharistiam, & quidem sæpè, imò & quotidie interdum.*

222 *Comitantes tamen Eucharistiam in tali casu non possunt ingredi.*

223 *Communicans manè, vespere eiusdem diei iterum communicat per modum viatici: item communicans paulò ante mediam noctem per modum viatici iterum communicat ieiuna, elapso quadrante post mediam noctem: item in vigilia Natiuitatis Domini communicat Monialis, etiam benè valens statim post mediam noctem: ostenditur in quibus casibus violetur Ieiunium naturale, & in quibus non.*

224 *Pluries ingredi potest Confessarius ad ministrandum Viaticum, seruatis alias seruandis: &, si Monialis ægrota sit nouitia, curat, vt faciat professionem: ad hanc autem non requiritur consensus Capituli; idque etsi nouitia absoluerit annum nouitiatus: quod si hæc conualescat, iuxta aliquos resilire potest à religione, nec non renunciare bonis, si antea non renunciauit: iuxta nostram sententiam non tenetur complere nouitiatum.*

225 *Item pluries ingreditur ad ministrandam extremam Vnctionem, si aliàs ea repeti possit.*

226 *Quod temporis interuallum requiratur ad repetendam extremam Vnctionem.*

227 *Ingreditur ad assistendum Moniali in extremis laboranti.*

228 *Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.*

229 *Non tamen sine socio; si Confessarius sit Regularis.*

230 *Ostenditur, qualiter iuuari debeat Monialis pro tempore agoniæ: eam vt absoluat sacramentaliter, coram astantib. illam de leuioribus defectibus in specie interrogat.*

231 *Ingreditur ad faciendas exequias Monialis defunctæ iuxta consuetudinem.*

232 *Et quidem cum socio, si extet consuetudo.*

233 *Item in casu, quo cadauer defuncti laici intra clausuram*

ram

ram sepeliri debeat, & quidem Parocho defuncti exclusó: qui tamen in Ecclesia externa Monialium suo parochiano ibi morienti ministrat Sacramenta; immò etiam si is sit intrà clausuram: at mulieri ingressæ monasterium animo ibi degendi perpetuò dat in morte vltima Sacramenta, & sepulturam Confessarius Monialium, vbicumque illa sepeliatur: quod dici potest etiam de puella degente in educatione apud Moniales (quod alij negant) non item de muliere ingressa animo ibi perpetuo habitandi conditione suspensiua: & in casibus propositis Confessarius lucratur Quartam, & ordinat funus.

234 *Ingreditur Confessarius, vt coram infirmis, aut conualescentibus celebret.*

235 *Non item ad deferendam Moniali infirmæ sacram Reliquiam, seclusa consuetudine.*

236 *Non ad impertiendam benedictionem Episcopalem, aut indulgentiam Moniali morienti.*

237 *Non ad exorcizandam Monialem energumenam.*

238 *Non ad benedicendum monasterium nisi in casu, quo infestaretur a dæmone.*

239 *Non ad sumendam hostiam intra clausuram lapsam è manu Sacerdotis.*

240 *Proponitur, & soluitur obiectio.*

241 *Qualiter se gerat Confessarius, si hostia cadat super vestes Monialis.*

242 *Ingreditur ad consolandam Monialem extremè desolatam; si aliter ei nequeat succurri.*

243 *Non item ad baptizandum puerum intra clausuram natum.*

244 *Ingressus ex iusto titulo facit intra clausuram id, ad quod præcisè non potuisset ingredi.*

245 *Ingrediens in casu permisso non incurrit pœnas latas contra violantes clausuram, etsi ingrediatur ex prauo fine.*

246 *Ingressurus in casu rationabili, non expresso in generali facultate, eget speciali licentia.*

QVAERES XXXIX. An, & in quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi clausuram ad exercendos actus concernentes suum munus.

217 Resp.

217 Resp. Posse ex licentia siue Ordinarij, siue Prælati regularis Monialium, prout ipsæ alterutri illorum respectiuè subijciuntur: & quidem etiam noctu, si occurrat casus vrgentis necessitatis: idque in omnibus casibus inferiùs proponendis, alijsque similibus, qui forte eueniant: patet tum ex communi Ecclesiæ praxi: tum quia alioqui status Monialium esset miserrimus, si occurrente casu necessitatis, non possent Confessarij ingredi clausuram tum ad ministranda Sacraméta tempore infirmitatis, tum ad assistendum morientibus, tum ad alios similes effectus, qui progessu temporis euenire possunt; tum quia id satis apertè deciditur tam in constitutione Gregorij XIII. quę incipit *Gratiæ*, & est superiùs adducta; quatenus statuit licentiam ingrediendi clausuram Monialium non esse dandam, neque adhibendam, nisi in casibus vrgentibus tantùm: quàm in *Concilio Trid. sess. 25 c. 5. de Regul.* per ea verba *in casibus necessarijs*, & in *cap. periculoso de stat. regul.* sub istis verbis, *nisi rationabilis, & manifesta causa existat*: ex quibus textibus ego infero, quòd, cum plures casus euenire possint, in quibus vrgeat necessitas Monialium, vt Confessarius ipsarum ingrediatur clausuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipsius munus; in ijs casibus ingredi poterit Confessarius, obtenta debita licentia: prout exposuimus *sup. c. 5. sect. 3. q. 32.*

Quod si quæras, an Confessarius Monialium ingrediens clausuram ad exercendum suum munus in casu necessario, & cum legitima licentia (quæ scilicet specialis sit, & in scriptis) possit secum ducere socium absque eo quòd hic exprimatur in licentia.

218 Resp. Posse, immò, & id maximè decere; præsertim, si Confessarius sit Regularis. Ita *Sanch. l. 6. mor. c. 16. nu. 46. Mir. q. 2. de Monial. art. 17. Barbosa alleg. 102. num. 50. Diana p. 3. tract. 2. resol. 51. Tambur. D. 24 de iure abbatiss. q. 3.* & ex parte *Bonac. q. 4. de claus. p. 4. nu. 4.* nobiscum sentiens in ijs casibus, in quibus Confessarius ingrediens clausuram indiget ope, ac ministerio socij; non autem in casu, quo excepturus sit confessionem alicuius infirmæ ibi existentis. Moueor tum quia decentia videtur requirere, vt Confessarius habeat testem omnium suarum actionum, & ex eius præsentia tanto maiori cum circumspectione procedat (quod præsertim obseruari debet si Confessarius sit Regularis, quem nunquam decet incedere absque socio) tum quia hoc ipsum non obscurè significauit Gre-

gor. XIII. in sua constitutione *Dubijs*, dum Prælatis in casibus necessarijs ingredientibus monasteria Monialium iubet, vt comitati ingrediantur: tum quia indecens est, & alienum à more ecclesiastico, quòd fæmina inseruiat Sacerdoti ministranti Eucharistiam, aut extremam vnctionem; tum quia talis est praxis ferè communis (loquendo de Confessarijs regularibus) eaque approbata à Sacra Congregatione, quæ, teste *Barb. in Collect. v. confess. Monial.* 2. decreuit Confessarium ex antiqua consuetudine absque socio ingredi non posse monasteria Monialium ad audiendam ibi Confessionem alicuius infirmæ, sed debere ei assignari socium, qui ipsi assistat, & sit ætatis excedentis annos 50. vitæque exemplaris.

219 Benè autem notant citati Doctores in tali casu non requiri specialem licentiam pro socio, sed, concessa licentia Confessario ad ingrediendum, eò ipsò censeri concessum etiam socio, vt ingrediatur cum illo iuxtà *c. licet, de priuil. in 6.* decidens concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore Interdicti, censeri quoque concessum ingressum comitum decentium; ne aliàs priuilegium sit inutile, vt notat *Gl ibi v. non debent*: quæ ratio proportionaliter procedit in præsenti casu, & hæc doctrina, vt iam indicaui, potissimum habet locum in Confessarijs regularibus Ordinum, quorum constitutiones pręscribunt, ne Confessarij septa Monialium ingrediantur ad ministranda Sacramenta sine socio, & ne vllatenus ab inuicem separentur, quin semper mutuò possint se inspicere: cuiusmodi constitutio reperitur in constitutionibus Cassinensium *p. 2. cap. 5. de monial. in regul. S Claræ 2. cap. 7.* & in ordinationibus Societatis Iesu.

QVAERES XL. In quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialis infirmæ: & an possit ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis.

220 Resp. Posse, quotiescunque Monialis ita laborat, vt non possit commodè accedere ad sedem confessionalem, hoc est sine dispendio sanitatis; idque non solum sub initium morbi, sed etiam quoties vrget pręceptum Ecclesiæ, aut regulæ, aut etiam propria deuotio; immo etiam quoties Monialis dicit se indigere Sacramento pænitentiæ. ita *Rodriq. tom. 1. q. 47. art. 4. Portel. de dub. reg. v. clausura num. 9. Villalob. tom. 2. sum. tract. 35. diff. 47. nu. 4. Diana sup. resol. 67. Tambur. supra quæst. 2. nu. 1.* & alij; patetque ex eo quòd iuxtà dicta licitus est ingressus

intra

intra clausuram in casibus necessarijs: vsus autem Sacramenti pœnitentiæ est necessarius, & quidem necessitate, quæ per se est nota soli pœnitenti; vt proindè mirum non sit Doctores permittere Confessario Monialium, vt ingrediatur ad excipiendam confessionem Monialis infirmæ, aut aliter sic impeditæ, vt non possit ipsa ad illum accedere absque notabili dispendio sanitatis: quoties illa dicit se indigere confessione; cùm alias obligatio clausuræ ab ipsis Doctoribus dicatur esse strictę interpretationis: quæ enim sunt fauorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confessarium posse ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis, si attentis concurrentibus circumstantijs probabiliter iudicetur talem monitionem minùs vtiliter faciendam esse à Medico, aut à Monialibus; moueor quòd, data suppositione, sumus in casu necessitatis vrgentis, cùm hic agatur de spirituali salute Monialis: constat autem ex dictis Confessarium Monialium posse ingredi in quocumque casu grauis necessitatis. Secùs dicendum, si dicta monitio æque benè posset fieri à Medico, aut à Monialibus: sic enim cessaret ratio necessitatis; quamuis in præsenti casu, alijsque similibus standum sit consuetudini cuiusque regionis, ac diœcesis.

QVAERES XLI. In quibus casibus Confessarius Monialium possit ingredi ad ministrandum Moniali infirmę, aut aliter impeditæ sacram Communionem.

221 Resp. Posse ingredi non solùm ad ministrandam Eucharistiam Moniali in probabili periculo mortis constitutæ (de quo nemo dubitat, cùm in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum viatici) sed etiam quoties aliæ Moniales communicant ex præcepto siue Ecclesiæ, aut regulæ, siue etiam ex alia pia, & rationabili causa. ita *Portel. supra* & ante illum *Rodriquez tom. 1. quæst. 47. art. 4. Miranda tractat. de Monial. quæst. 2. art. 7. & Sanchez nu. 45.* addens se credere Confessarium posse ingredi ad ministrandum Sacramentum Pœnitentiæ, ac Eucharistiæ Moniali infirmæ, quotiescumque ista solebat vti his Sacramentis: patetque tum ex dictis *quæst. præced.* tum quia rationi consonum est infirmas hoc solatio non destitui; ne alioqui addatur afflictio afflicto; immò iustum est tristitiam infirmæ leuari tam salutaribus medicinis: vnde infert Sanch. quando dicunt DD. posse Confessarium ingredi ad audien-

diendam confessionem Monialis infirmę aut aliter impeditæ, quoties ipsa ait se indigere hoc Sacramento, haud strictè interpretandam esse huiusmodi indigentiam, ideoque posse ingredi etiam in casu, quo illa cupiat confiteri solùm ad meram consolationem spiritualem.

Addit *Quintanad. tr. 3. sing. 3. n.* 10. quod si Monialis ægrota solita sit quotidie communicare, ad eam posset deferri Communio; cum huius sumptio iudicio viri prudentis necessaria videri possit ad profectum, ac consolationem spiritualem. Ad quod faciunt, quæ habentur in *Constitutionibus S. Dominici cap.* 13. nimirum *quod quanto præstantior est anima corpore, tanto etiam diligentius procuranda est salus animæ supra salutem corporis; & si ob corporis necessitates introire in monasteria licet, multò magis id licebit Confessarijs, qui curæ animæ Monialium deputati sunt* Quæ confirmat *Sanctius in selectis D.* 22. *n.* 22. dicens: *Si ob necessitatem temporalem Conuentus*, v. g. *ob deliniendum parietem, aut solium, permissum est fabris claustra introire: quare ob vtilitatem spiritualem Monialium id negandum erit Ministris seruantibus requisita*? Confirmat & *quintanad. sup. nu.* 13. his verbis. *Quod si corporalis Medicus quotidie ingreditur, etiamsi ita necessarium non sit, vt cum nulla Monialis grauiter laborat, sed solum sunt leues alicuius curandi, præseruandiue morbi: cur ad animæ morbos sanandos, & ægrotantis profectum, & consolationem augendam Medicus spiritualis ad spirituale medicamentum non ingredietur*? Quibus consentit *Sanch. l. 6. mor. c.* 16. *num.* 45.

122 Quod verò monet *Sanchez num.* 46. non subesse iustam causam, quòd comitantes Eucharistiam ingrediantur clausuram; cùm ipsę Moniales satis decenter ceris accensis comitari possint Eucharistiā, statim ac ad clausuræ fores accedit; est valdè rationabile, & omninò seruandum. Quamquam quò ad hoc mihi magis placeat consuetudo inducta in ciuitate Ferrariensi; nimirum, vt Confessarius Monialium in casu, quo administranda sit Moniali infirmæ Eucharistia, particulam consecratam in decenti vase ponat super fenestella, ex qua Moniales solent communicare; eaque sic posita, ingrediatur cum debita modestia, ac deuotione, ibique indutus superpelliceo, & stola procedat ad chorum, indèque sumptam particulam consecratam deferat ad Monialem infirmam, ceteris Monialibus ipsum comitantibus cereis accensis.

Quæ-

Quæri hic posset, an Monialis, quæ mane communicauit, possit eodem die iterum communicare per modum Viatici; si sub vesperam eiusdem diei contingat eam incurrere periculum mortis, cùm antea benè valeret, nec extaret vlla suspicio talis periculi.

223 Resp. Quod, licèt DD. communiter apud *Dinam p.5.trac. 3.res.33.* sustineant partem negantem: nihilominùs non videtur improbabilis pars affirmans, quã sustinet idem Diana ex Hurtado de Mendoza, Turriano, Ochagauia, ac Kellisonio: & suadetur tum quia iura prohibentia, ne quis communicet bis in die, non comprehendunt casum istum adeò specialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex præcepto diuino, cui non satisfit per anticipatam communionem (sicut nec satisfit præcepto audiendæ Missæ per anticipatam auditionem) præceptum autem hoc diuinum, vt fortius præualet prohibitioni ecclesiasticæ de non communicando bis eadem die ex *Sanch. l.1.mor c.10.nu.17.*

Addo ex *Suarez D. 69.de Euchar.sect.4 & Persico l.1. de præcipuo Sacerd. offic.cap.3. n.82.* quòd, si Monialis in articulo mortis non ieiuna per modum Viatici communicauit paulò ante mediam noctem; elapso quadrante post mediam noctem posset ieiuna iterum communicare: hoc enim non esset bis communicare eadem die, sed duobus diebus, cùm dies incipiat à media nocte.

Sic notat *Diana p.3. tract.6. resol. 44. ex Henriq.* quòd, si quis proximè ante mediam noctem cœnauit in Dominica incidẽte in vigilia Natiuitatis Domini; potest statim post mediã noctẽ cõmunicare. Quæ doctrina confirmatur ex eo, quòd docent Azorius, Syluius, Henriquez, Sà, & alij apud eundem *Dianam p.2.trac.14.resol.54.* videlicet fideles nullo iure prohiberi, quin qualibet hora diei communicent, si sint ieiuni, & absit scandalum: quamuis *Coninch.qu.80.de Sacram.art.10.nu.85.* & alij dicant extra casum necessitatis non esse permittendum, vt quis sub vesperam, & qualibet hora diei communicet: idque in reuerentiam Sacramenti.

Idem confirmat *Diana p.9.tr.7.res.43* contra *P. Bordonum tom.2.resol.56.num. 161.* addens quod cum Regulares ex suis priuilegijs possint celebrare fermè 3 horis ante auroram, vt ex *Rodriq Filliuc.& Bonac.* docet *Castr.Palaus tr.22.D.vn p.7. num. 13.* possunt & in illis missis, si velint, licitè ministrare

laicis Eucharistiam: cum in hoc nulla extet prohibitio in contrarium.

Cum autem ieiunium naturale, quod ordinariè requiritur ad Communionem Eucharisticam, violetur per sumptionem cibi, ac potus: cibus verò, & potus sit ille, qui in stomacho alteratur, seu digeritur, aut ad digestionẽ pertinet, idque per actionem, quæ sit comestio, aut potatio: qualis non est, nisi ex cibo, & potu assumatur, ac in stomachum traijciatur: sequitur huiusmodi ieiunium violari ex receptione grani anisi consultò deglutiti *Card. de Lugo D.15. de Euchar. sect.2. num.22. & 27. Hurtad. D.9. de Euchar. diffic.15.* item ex sumptione tabacci per os assumpti, ac pilulæ medicinalis, *Præpositus 3.p.qu.80. art.8. d.1. num. 39.* item ex receptione papyri, seu chartæ, ac fili ex lino (quippè quæ habent originem ex herbis, & in substantia sunt herbæ, quæ digeruntur) imò, & ex sumptione muscæ, culicis, ac vermiculi, *Cardin. de Lugo sup. nu.32.* item ex receptione cretę, quam fæminæ comedunt ob delectationem, aut ad diminuendum colorem *Tamburin. de commun. c.2. §.6. nu.19.* idem asserens de lapide Bezzuar, & terra Cypria; item ex receptione ceræ vtpotè aliquibus partibus mellis immixtæ *Tambur. nu.20.* (etsi dissentiat *Summa Diana v. communionis dispositio nu.33.* malè citans pro se *Cardinalem de Lugo*) non item ex sumptione officuli fructuum, aut alterius generis frusti ligni solidi, monetæ aureæ, globuli plumbei, frusti vnguis, fili ex ferro, serico, aut lana; quippè quæ in stomacho non alterantur, sed integra à stomacho etiam valido egeruntur, *Cardin. de Lugo sup.* & cum eo *Tambur. nu.18.* addens *num.21.* se valdè dubitare, an concedendum sit violari ieiunium naturale per sumptionem auellanæ, aut pineæ nucis (sicut putat *Sancius in select. D.42. num. 23.*) siquidem eæ, vt sic sumuntur, non sunt alterabiles, nec digestibiles adeoque non habent rationem cibi.

Sic violatur Ieiunium naturale ex sumptione vnius guttæ aquæ facta de industria; ex receptione potionis medicinalis, auri potabilis, & sanguinis, quem quis exugat è proprio digito. *De Lugo sup. Tamburin. nu.22.* monens haurientem aquam, imò, & quodlibet aliud non esse ieiunum, etsi statim è stomacho eiiciat rem sumptam; cum semper aliquid illius remaneat in stomacho: item si ex proposito deglutiantur reliquiæ cibi manentes in dentibus *de Lugo n.36. Vasq. D.211. de Euchar. c.3. nu. 32. Hurtad. D.9. de Euchar. difficul.15.* (quod negant *Tabiena*

Hen-

Henriq. Io. à Cruce Diana, Suarez, Rodriq. & Conincb. apud *Tamburinum nu.* 25. nec improbabiliter.) E contra ieiunium naturale non violatur, si per modum saliuæ sumas guttam aquæ, aut iusculi, vel sanguinem è capite fluentem in os, ac immixtum saliuæ, *De Lugo sup. nu.* 23. item si traijcias culicem, muscam, aut puluerem in os casu volitantes, vel etiam sanguinem, aut humorem è capite, aut gingiuis descendentem, etiam in magna copia, etiam non immixtum saliuæ *De Lugo sup.* item si sumas tabaccum per nares, siue in folio, siue in puluere, siue in fumo, vel etiam aliquantulum aquæ per nares attrahas *Granad. in 3. p contr. 6. tr. 10. D. 8. num. 4. Suarez D. 68. de Sacr. sect. 4. §. quæres rursus*: item si per narium afflationem sumas odorem *Granad. sup.* item si aromata teneas in ore, imò, & conteras dentibus, sed non deglutias *Tamb. nu. 26.* ex *Bonac.* addens ex *Tannero tom. 4. D. 5 qu. 8. art. 8. not. 1.* si quid ex dictis aromatibus cum saliua descendat in stomachum, non violare ieiunium; cum talis descensus sit solum per modum saliuæ seu commixtus saliuæ, quæ cohiberi nequit, ne descendat affecta dictis aromatibus: quod non admittit *Tamburinus* in casu, quo voluens aromata in ore granum aliquod ex illis in stomachum inuoluntariè traijciat: cum hìc interueniat vera comestio, etsi non volita; nec sit eadem ratio de musca in os volitante, & casu deglutita; siquidem hæc actio nullo modo est comestio, sed respiratio; cum granum aromatis in ore contritum, volutatum, & traiectum in stomachum (etsi contra voluntatem) sit comestio: quo modo decidens in flumen, & aquam inuoluntariè degluriens verè dicitur potare. ita *Tamburin.* qui tamen non omninò se resolutè declarat se opinionem contrariam damnare.

Addit *Pasqualig. par. 2. decis. 426. ex Paludano, & Persico* non solui ieiunium naturale, si quid cibi, aut potus intret in conductum respirationis; cum talis deglutio non pertineat ad manducationem, vtpotè non ordinata ad nutritionem, sed potius ad suffocationem; & hoc, licet id fiat per actionem manducatiuam, & ex animo manducandi, aut bibendi; dum enim fit descensus non in stomachum, sed in canalem respirationis, non completur manducatio, aut potatio, cum non sit in termino, nisi fiat transmissio in stomachum; ita vt descensus cibi, aut potus in stomachum sit pars manducationis, adeoque ea sublata, ieiunium non frangatur, quippè quod solum violatur per completam manducationem, aut potationem. Quod si in hoc casu cq-

nans eiicere, quod ingressum est in canalem respirationis, aliquid modicum illius in stomachum deglutiat, non soluitur ieiunium naturale: quippè quod ingreditur præter intentionem, & vi actionis egestiuæ, quæ opponitur manducatiuæ, aut potatiuæ; sicque ingredi nequit per modum manducationis, aut potationis, & consequenter non soluit ieiunium naturale.

Dubium maius est, an censeri debeat ieiunus ieiunio naturali, qui casu deglutit, & traijcit in stomachum aquæ quantitatem notabilem; vt si cadat in flumen.

Resp. *Pasqualigus sup. decis.* 425. quòd, licèt *Tabiena v. communicare qu.*45.*nu.*51. sustineat debere censeri ieiunum, dummodò id contingat præter voluntatem; siquidem, vt aliquid sumatur per modum cibi, debet sumi ex intentione, non casu: Doctores tamen communiter oppositum sustinent cum *Sylu. v. Euchar.*5.*qu* 6.*nu.*8.*Soto in* 4.*d.*12.*q.*1.*ar.*8.*ad* 4. *Sa v. Euchar.nu.*27 *Nau.c.*21.*nu.*53. & probant tum quia actio deglutiendi magnam quantitatem aquę nequit induere rationem alterius actionis, quam potationis, licèt violentæ, ac præter intentionem; cum sit motus, quo per se primò aqua traijcitur in stomachum: tum quia dici non potest in hoc casu interuenire solum respirationem, aut deglutionem saliuæ; cum in his actionibus id, quod per se primò descendit in stomachum, non sit materia potabilis, sed aer, aut saliua; si autem hic interuenit actio potatiua, soluitur ieiunium, vt patet.

Quod si aqua sic hausta eijciatur è stomacho, dicit *Pasqualig.num.*4. posse censeri adesse ieiunium naturale, si probabiliter iudicetur totam aquam fuisse eiectam: nam ieiunium violatur solum per cibum, ac potum;& alioqui in hoc casu aqua cum intret in stomachum præter intentionem, & ab eo eijciatur, non habet rationem potus, sed cuiusdam lauationis, qua stomachus lauetur: haustio enim illa aquæ eatenus haberet rationem potationis, quatenus coniungeretur cum termino ipsius potationis (cum omnis motus sit talis per coniunctionem cum suo termino) & aliàs in hoc casu haustio non coniungitur cum termino potationis, qui est permanentia liquoris recepti in stomacho, vt possit alterari, & digeri. sic *Pasqualig.* etsi *num.*5. subdat in hoc cautè procedi debere, & ex concurrentibus circunstantijs videndum esse, an totus liquor sit eiectus: si enim aliquo tempore mansit in stomacho, vel sit facilè alterabilis, nequit censeri totus eiectus, sed præsumi debet aliquam eius particulam fuisse

fuisse alteratam: præterquàmquod, etsi probabiliter censeri possit totum liquorem fuisse eiectum, satius est abstinere à Communione Eucharistica ob reuerentiam Sacramenti.

Vtrùm verò Confessarius possit sæpius ingredi ad ministrandam Moniali infirmæ Eucharistiam per modum Viatici.

224 Resp. Posse, si inter vnam, & aliam communionem detur conueniens interuallum temporis; v.g. 8. aut 10. dierum iuxta *Suar. D.68. de Euch. sect.5. & Henriq. l. 8. cap. 5. num.* 1. aut etiam solùm 6. dierū iuxtà *Fumum v. communio §. 18. et Maiorem in 4. d. 9 q. 3. ad 5.* Ducor, quòd; cùm iuxtà citatos Doctores, quos sequitur *Fag. præcep. 3. Ecclesiæ l. 3. c. 5. num.* 20. licitum sit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non semel, sed iterum, atque iterum, & quidem secundum *Laym. l. 5 trac. 4. c. 6. num.* 20. altero statim die in aliquo casu: licitum erit Confessario Monialium ingredi ad talem effectum, ne alioqui Monialis infirma destituatur tàm salutari remedio, & quidem valdè necessario; vt proindè dici possit comprehendi sub regula generali à nobis assignata superiùs, quòd potest Confessarius Monialium ingredi in casibus necessarijs.

Quòd si Monialis, cui administranda est Eucharistia per modum Viatici, sit nouitia, curet Confessarius, vt illa ante communionem faciat religiosam professionem iuxtà Pij V. indultum relatum *cap. 9. num.* 18. Pro cuius intelligentià vnum tantum placet hìc adnotare; nimirum ad essentiam professionis factæ vi talis indulti non videri necessarium, quòd eà fiat de consensu capitulari Monialium illius Monasterij, adeoque illam sine dicto consensu esse validam. Moueor tum quia Pius V. si voluisset ad professionem in isto casu faciendam requiri consensum capitularem monasterij modo dicto, id expressisset in tenore indulti; sicut de facto expressit requiri, vt Nouitia vigore præfati indulti professura annum ætatis 16 expleuerit: cùm ergò non expresserit circumstantiam consensus capitularis, signum est, quod illam noluit, iuxtà illud: *Si voluisset expressisset; non expressit, ergò noluit*: tum quia versamur in materia valdè fauorabili animæ, quæ proindè non debet restringi vltrà id, quod restringitur in concessione indulti: tum quia vsus talis indulti posset impediri à Monialibus monasterij dictum consensum denegando; vt benè notauit P. Bordonus à me consultus; qui nobiscum sentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in casu, quo professura

sura vigore induiti pij V. iam expleuisset integrum annum probationis : hanc scilicet validè, ac licitè profiteri in morte absque consensu capitulari Monialium. Ducor, quòd vi dicti indulti dispensat Papa non solum in integritate anni probationis (cuius in præsenti casu nulla est necessitas) sed etiam in exploratione puellæ, & consensu capitulari Monialium aliàs premittendis (quę duo etiam in præsenti casu deseruire possunt) cum ergò in casu hìc proposito indultum possit suffragari quo ad hæc duo posteriora : non apparet, cur vsus eius denegari debeat ex eo quod non suffragetur etiam quo ad supplendam integritatem anni probationis; maximè attenta regula iuris *Cui licet quod maius, non debet, quod minus est, non licere, l. non debet ff. de regulis iuris*, & attenta natura priuilegii fauorabilis animæ, quod debet ampliari: sic ego respondi nouissimè in contingentia facti, & responsionem approbarunt viri docti.

An autem Nouitia virtute præfati indulti professa, possit resilire à statu religioso, & redire ad sæculum, si superuiuat; data doctrina *Hieronymi Rodriquez*, & *Vecchij* apud *Dianam p. 5. tract. 3. resol. 139.* sustinentium nouitiam hanc egere noua professione, & consequenter professionem in morte factam esse nullam (quod tamen negat ipse *Diana cum Lezana*, & nos negabimus in *tract. de profess. cap. 2. q. 3.*)

Resp. Data illa doctrina, posse resilire nouitiam à statu religioso: cum iuxtà illam doctrinam ipsa periendè se habeat, ac si nullam fecisset professionem; & non entis nullæ sint partes, seu qualitates *l. eius qui insulam ff. si cer. pet.* Verùm tamen est quod, licet dicta professio non habeat vim voti simplicis religionis, ex doctrina *Sanchez lib. 7. de matrimonio D. 34. à nu. 8.* habet tamen vim voti simplicis Castitatis ob rationis identitatitatem expressę in *capitul. quidam, de conuers. coniugat.* vt indicat idem *sanchez lib. 7. D. 27. n. 13.* cum declaratione, ac præsumptione iuris, quas ille habet *D. 34. n. 3.*

Addo Nouitiam in morte profitentem modo dicto, inhærendo doctrinæ *Rodriquez* suprà relatæ, posse, si antea non renunciauit bonis, postea renuntiare (seruatis aliàs seruandis) idque ob rationem §. præcedenti adductam, quæ procedit æquè in re præsenti, vt consideranti patebit. Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio posset esse admodum controuersa: stante nostra sententia sustinente professionem factam in morte vigore indulti Pij V. esse veram, ac validam professionem: quam sen-

sententiam amplectuntur plures, & graues Doctores apud *Dianam par. 3. tract. 2. resolu. 17.*

Accedit quod; licet *Rodriquez* consequenter ad illam suam doctrinam, cum alijs sustineat Nouitiam in casu proposito profitentem, si conualescat, teneri absoluere residuum anni integri probationis; in nostra tamen sententia oppositum sustinendum est; cùm sic cesset finis probationis, quæ ordinatur ad professionis emissionem tamquam via ad terminum, & dispositio ad formam; quæ omnia cessant hòc ipso, quòd vera, ac legitima professio facta est (sicut verè facta est in presenti casu) vnde procedit iuris regula: *Cessante legis ratione, cessat lex, l. final. ff. de adul.*

QVAERES XLII. An, & quoties Confessarius ingredi possit monasteria Monialium ad ministrandam extremam Vnctionem Moniali infirmæ.

225 Resp. Quòd, cùm Sacramentum extremæ Vnctionis non respiciat solùm infirmitatem, sed etiam statum infirmitatis, quo iuxtà humanam æstimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v.g. hydropico) possit sępiùs incurri periculum mortis; potest infirmus licitè inungi sæpiùs, etiam in eadem infirmitate; si, occurrente vno periculo mortis semel inunctus incurrat postea aliud periculum: quod potest non rarò euenire: ità *Diana p.5. tract. 3. resol. 95.* alijque communiter, & patet ex *Concil. Trident. sess. 14. c. 3 de extr. vnct.* vbi dicitur: *Quòd si infirmi post susceptam hanc vnctionem conualuerint* (intellige, siue valetudine omninò recuperata, siue quòd euadant periculum mortis) *iterum huius Sacramenti subsidio iuuari poterunt, cùm in aliud simile discrimen inciderint.* Constat autem ex dictis *q. præced.* quod, si Monialis modo dicto potest sæpiùs inungi; poterit Confessarius sæpiùs ingredi ad talem effectum: cùm talis inunctio recenseri probabiliter possit inter casus necessarios, in quibus conceditur ingressus.

226 Portò interuallum temporis, quod requiritur, & sufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ Vnctionis, recurrente nouo periculo mortis, censet *Fagund. supl. 5. c. 1. num. 7.* prudentis viri iudicio definiri debere, & videri sufficere 15. aut 20. dies: mensem integrum requirit *Henriq. l. 3. c. 9. num. 4.* Mancinus verò in *pract. 9. d. 21.* censet sufficere 8. dies post præcedentem vnctionem, ita vt probabiliter pręsumi possit infirmum peccasse,

sal-

alteri venialiter inter has opiniones ego consulo opinionem Fagundez tanquam probabiliorem.

QVAERES XLIII. An. & quoties Confessarius Monialium ingredi possit ad assistendum infirmę laboranti in extremis.

227 Resp. Posse. ita in terminis *Sanchez supra num.* 48. ex *Llamas, Peyrin. tom.2 priuil.constitut.6.Pij V.num.30.Victorel.* citatus à *Tambur.sup. quæst.2. num.6.* & alij communiter. Moueor, quòd, cùm talis assistentia sit nō solùm vtilis, sed valde necessaria Moniali in tali statu constitutæ, enumerari potest inter casus necessarios, in quibus iura concedunt ingressum intra septa Monialium: munus quippè assistendi Moniali in tali euentu, illamque confirmandi pijs verbis, est proprium Sacerdotis; eò vel maximè quò tunc potest occurrere aliqua animi perturbatio, aut scrupulus, ad quæ sedanda sit opus consilio Confessarij; vt propterea non parùm suspicer esse minùs authenticam declarationem illam, quam affert *Gauant.in manu.v.claus.Monial. nu.*43. vt factam à Sacra Congregatione; nimirum Confessarium Monialium, administrato extremæ vnctionis Sacramento, debere relinquere Monialem infirmam morientem, eam commendando alijs Monialibus, vt eam iuuent ad benè moriendum, & è monasterio egredi; quod certè videtur admodùm durum, præsertim fœminis, quæ morientibus sibi cognatis vellent semper assistere aliquem Sacerdotem *ipsis in* tanta necessitate spirituali opitulantem.

Difficultas est, an Confessarius non semel, sed iterum, atque iterum ingredi possit ad talem effectum, immò, & longiori tempore continuato assistere Moniali animam agenti, etiam per noctem integram.

228 Resp. Posse, & sæpius ingredi, & diuturniori tempore assistere; si iudicio prudentis viri, Monialis censeatur breui moritura, ideoque indigere assistentia Confessarij, qui pijs verbis eam consoletur, & opportunis medijs adiuuet ad benè moriendum. Ducor, quòd Confessarius licitè potest ingredi ad assistendum Moniali morienti; cùm iuxtà dicta à iure concedatur ingressus in tali casu, vtpotè comprehensus inter casus necessarios: at potest euenire quòd Monialis agonizans indigeat assistentia Confessarij, siue pro longiori tempore continuato, eò quòd varijs & grauibus tentationibus tunc temporis vexetur, & iudicio Medici credatur breui moritura; siuè quòd sępiùs ad eundem

dem effectum ingrediatur, eò quòd Moniali superueniant plura simptomata, per quæ probabiliter creditur mox moritura, cùm tamen, ijs cessantibus tempus agoniæ vlteriùs protrahatur: ergò in hoc vtroque casu poterit Confessarius & ingredi clausuram sępius, & longiori etiam tempore permanere in monasterio; maximè cùm præcepta Ecclesiæ (cuiusmodi est præceptum clausuræ Monialium) non obligent in euentu tanti dispendij, & alioqui simus in materia adeo fauorabili animo, in qua melius est abundare, quàm deficere. Vnde Ordinarij locorum, ac Prælati regulares monialibus sibi respectiuè subiectis quò ad hoc deberent non parùm indulgere, memores ex breuissimo mortis momento pendere totius æternitatis progressum: plurimùmque conducere cuicunque morienti, vt assistentem habeat Sacerdotem, qui in tanta necessitate, & tam graui periculo opportunum præstet auxilium.

Quòd si queras, an Confessarius Monialium in casu, quo cogeretur longiori tempore commorari in monasterio ad assistendum Moniali morienti, & quidem noctu aliàsque magnam haberet necessitatem aliquantulum requiescendi, posset ad aliquod tempus secedere in cubiculum aliquod intra ipsum monasterium, ibique parumper requiescere.

Resp. Dato casu (qui tamen debet esse admodum rarus) videri posse, adhibitis debitis cautelis; idque ex ratihabitione Prælati Monialium, ac lege ęquitatis, quamuis in tali euentu consultum esset potius secedere in domū factoris Monialium proximam monasterio, ibique requiescere, præsto adfuturum Moniali morienti; vbi primum aduocabitur: sic ego consului in contingentia facti, & consilium postea approbarunt viri valdè docti; quin etiam postea reperi Fratres Carmelitas Discalceatos *p.3 stat.c.30.n.3.* statuisse, quod si Monialis aliqua sit morti proxima, nō liceat Sacerdoti Cōfessario intra clausuram pernoctare, nisi ægrota sit in eo periculo, vt eo pietatis officio egeat, quod in morientes exerceri solet: ac ea defuncta, statim cum socio exeat: quo statutum fuit confirmatum ab Vrbano VIII. & ostendit rationabilem esse nostram assertionem.

An autem Confessarius in præsenti casu ducere possit, & debeat socium intra clausuram, vel certè debeat ingredi solus.

229 Resp. Posse, & debere ingredi cum socio, si Confessarius sit Regularis: idque ob dicta *quæst.39.§.quòd si quæras:* si verò sit sæcularis, nō est quidem regulariter in vsu, quòd secum ducat socium

socium (forte quia hic, & nunc illum habere non potest in prompta, qualis in tali euentu requireretur, virum scilicet pium, & non minùs ætate, quam moribus grauem) esset tamen multùm laudabile, ac expediens, quòd Confessarius Monialium sæcularis in ingressu clausuræ secum haberet socium, qualem modò indicauimus; immò & fortè esset consentaneum menti Sacræ Congregationis Episcoporum, & regularium, quæ cùm iuxta dicta citato *q.* 29. generaliter statuerit Confessarios Monialium non posse ingredi absque socio ad audiendas illarum confessiones: à fortiori id statueret de confessario ingrediente ad assistendum Moniali agonizanti; cùm in tali casu sit maior ratio ingrediendi associatum, quàm in euctu quo ingressus fiat ad audiendas confessiones, vt consideranti facilè constabit. verùm in hoc seruetur consuetudo vniuiusque diœcesis, aut religionis regula, à quibus nefas est recedere in re tanti momenti.

QVAERES XLIV. Quibus medijs possint, & debeant Confessarij Monialium iuuare illas ad benè moriendum tempore agonię.

230 Resp. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ suggeret Spiritus Sanctus: videlicet illas excitando ad varios actus fidei, spei, & charitatis, sicque illas muniendo aduersùs tentationes, quæ tunc temporis immitti solét à diabolo: & hoc breui aliqua oratione desumpta è sacris Scripturis; cuiusmodi essent, pro actibus quidem fidei recitatio symboli Apostolici, & verba illa. *Adiuua incredulitatem meam*, vel *Adauge nobis fidem*; vel *Credo quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, &c.* pro actibus Spei, verba illa: *Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio*; vel *Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me*; vel *Non in arcu meo sperabo, neque gladius meus saluabit me, sed dextera tua*; vel *Deus meus, misericordia mea*; vel *In te Domine speraui, non confundar in æternum*: vel *Quoniam tu es Domine spes mea*; vel *In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murũ.* vel *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* pro actibus Charitatis, verba illa: *Cupio dissolui, & esse cum Christo*; vel *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* vel *Quid mihi est in Cælo, & à te quid volui super terram?* vel *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo meo spem meam*; vel *Deus meus, & omnia*: pro actibus Contritionis, verba illa:

illa: *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine*; vel *Sana Domine, sana animam meam, quia peccaui tibi*; vel *Vbi me abscondam à vultu iræ tuæ?* vel *Parce mihi, Domine, nihil enim sunt dies mei*: vel *Non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine*; vel *Propitius esto mihi peccatori*; vel *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus, non despicies*; vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum est enim*. Curet item Confessarius, vt Monialis infirma opportuno tempore debitas faciat protestationes: videlicet se velle mori in fide catholica, firmiterque credere quidquid credit, ac docet S. Mater Ecclesia: se quàm maximè dolere de omnibus offensis Deo factis, esseque paratam millies potiùs mori, quàm ipsum ampliùs offendere, vtpotè super omnia amabilem: se æternam salutem sperare, non ex proprijs meritis, sed Christi, eiusque Sacratissimę passionis: se nolle consentire vlli suggestioni dæmonis, quæ tempore agoniæ ab eo immittatur: se commendare animam suam Deo, B. Virgini, Angelo Custodi, Sanctis, & maximè sui Ordinis, ac tutelaribus. Denique Confessarius assistens Moniali agonizanti non solùm ipsam iuuet identidem ei suggerendo voce moderata aliquam ex orationibus iaculatorijs superiùs relatis; sed etiam piam Christi crucifixi imaginem exhibeat sępiùs osculandam in cicatricibus; lectulum sæpiùs aspergat aqua benedicta; curet appendi collo Monialis benedictum aliquod numisma habens indulgentias; sępiùsque ei reuocet in memoriam, vt in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam concessam dicto numismati; coram ipsa recitet deuotas preces, siue solus (v. g. Officium S. Crucis, passionem Christi descriptam à S. Ioanne, commendationem animæ) siue cum alijs Monialibus assistentibus (v. g. Litanias) curetque vt Moniales, quæ modo dicto assistunt infirmę, singulę seorsim dicant, siue Rosarium B. V. siue Psalmos Pœnitentiales, siue alias orationes: ponat etiam super lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dœmones, illorumque tentationes remouendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem Beatæ Virginis, & alicuius Sancti, aut Sanctæ, quos Monialis agonizans speciali deuotionis affectu prosequebatur, verb. grat. Sancti Ioseph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius similis: illam item, quamdiu est capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, saltem aliàs confessa, & absoluat Sacramentaliter ad maius gratiæ incrementum. Mo-

Moneo hic vnum, quod si Confessarius ad maius augmentum gratiæ, ac meriti velit identidem absoluere sacramentaliter Monialem morientem, quæ non potest loqui, sed bene audit, potest absque scrupulo coram astantibus ei altiori voce dicere, vt se accuset de verbis otiosis, alijsque similibus defectibus in specie expressis; & hoc, vt detur materia absolutionis in particulari: probatur tum ex praxi vsitata etiam apud viros doctos, ac timoratos, quæ sine dubio non debet condemnari: tum quia confessio sacramentalis publica non est prohibita, nisi per accidens, videlicet ratione scandali, quod posset suboriri, si in casu proposito detegeretur aliquid graue, ac infamatorium, quod alioqui erat astantibus ignotum: tum quia in præsenti casu nulla interuenit violatio sigilli sacramentalis; cum non Confessarius detegat peccata Monialis pænitentis, sed ipsa Monialis, cedens iuri suo. Quamquam in tali euentu Confessarius abstinere debeat, ne proponat Moniali culpas graues, de quibus modo dicto se accuset: cum debeat solum proponere defectus leuiores, aut certè peccata in communi.

QVAERES XLV. An, & quibus in casibus Confessarius Monialium ingredi possit ad exequias demortuæ Monialis peragendas.

231 Resp. Quòd, quamuis *Gauantus in manu. v. Monial. clauf. num.* 40. dicat Sacram Congregationem sub 13. Septemb. 1583. statuisse, ne Monialium Confessarij clausuram ingrediantur prætextu sepeliendæ Monialis, aut Officium funerale peragendi; *Sanchez* tamen *l. 6. Mor. c. 16. num.* 44. *Portel. de dub. regul. v. clauf. Monial. num.* 11. *Tambur. D. 24. de iure abbatiss. qu.* 5. & alij docent, quòd cùm in præsenti casu interueniat iusta causa necessitatis, licitè potest ingredi Confessarius; quanquam Tamburinus loquatur cum limitatione, si adsit consuetudo, & concessio Superioris: & bene, cùm consuetudo habeat vim legis, & omninò seruari debeat: quare in hac re inspicienda est vniuscuiusque diœcesis, ac regionis consuetudo, eaque seruanda. Certè in aliquibus locis inducta est consuetudo, & quidem scientibus, & consentientibus Ordinarijs, vt Confessarius ingrediatur, tum quando cadauer Monialis defertur à cubiculo, in quo ea mortua est, ad locum Capituli, aut ad chorum Ecclesiæ interioris: tum etiam postea, quando recitatur officium Defunctorum, antequàm cadauer tumuletur, & quidem vnà cum ipsis Monialibus in choro assistens recitationi dicti Officij, & fun-

fungens munere Parochi, quæ licèt non sint simpliciter necessaria; videntur tamen satis rationabila, ac proindè permitti posse ab Ordinarijs alijsque Monialium Prelatis: quippè quæ sunt magnæ consolationi Monialibus superstitibus, & communiter solent obseruari in exequijs fidelium sæcularium, nec adest vrgens ratio ea denegandi Monialibus.

De socio posset esse maior aliqua difficultas, an Confessarius in proposito casu ingressurus claustra Monialium possit, & debeat illum secum ducere, vel certè possit, ac debeat ingredi solus.

232 Resp. Etiam in hoc seruari debere consuetudinem cuiusque diœcesis, ac regionis, quæ non est vna, ac eadem, sed multiplex, & varia. In Gallijs, inquit *Tambur. sup. n. 3.* Confessor exequias Monialium celebraturus cum nonnullis Sacerdotibus intra septa monasterij ingreditur: & in quodam Capitulo prouinciali Fratrum Minorum in Portugallia refert Portell. loco citato quendam Generalem decreuisse hac occasione intrare posse 6. Fratres, comprehendendo Confessarium, Capellanos, & alios: in alijs locis ingreditur Confessarius. Vt ego dicam, quod sentio; crederem esse expediens, & consultum, vt in tali casu Confessarius non ingrederetur sine socio idoneo iuxtà dicta *q. 39.* idque tum ob decentiam status Monialium; eò quòd videtur minùs decere Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem, admitti intra septa Monialium, & inter ipsas longiori tempore commorari sine socio: tum quia alioqui opus est, vt Monialis inseruiat Sacerdoti persoluenti Officium funerale tum in præbendo thuribulo, quo iuxtà rubricas Ritualis Romani incensatur cadauer: tum in porrigenda aqua benedicta, qua illud aspergitur; & quidem in his porrigendis, etiam ipsi manum deosculando: quod vtique minus decet Monialem, præsertim iuniorem; qualis solet in simili euentu adhiberi,

233 Quod si contingat aliquem defunctum laicum asportari ex speciali priuilegio intra monasterium Monialium, ibi sepeliendum (quod tamen hodie vix potest euenire, attenta declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamburino sup. D. 34. q. 1. n. 2.* id expresse prohibentis) Confessarius Monialium poterit, & debebit comitari cadauer vsque ad locum sepulturę; cùm in tali casu ingressus sit necessarius, ne alioqui defunctus sepeliatur sine precibus, ac cæremonijs ordinarijs Ecclesiæ: & ex alia parte, gaudente monasterio Monialium priuilegio exemptionis, Paro-

chus proprius defuncti sepeliendi non habeat ius supra cadauer existens intra dictum monasterium; quippè quod ibi incipit esse subiectum dicto Confessario tanquam Parocho proprio monasterij, sicut indicat *Tamb. sup. D.24. quæst.5 n.4.* docens, quòd, si vir sæcularis, aut fæmina iubeant se sepeliri intra monasterium Monialium, & à sæcularibus nobilibus deportetur cadauer; hi neutiquam ingredi possunt: sed ijs in hoc munere succedere debent Fratres ad id deputati: intellige, si monasterium sit subiectum Prælatis regularibus; alioqui puto posse intrare præfatos portitores; cùm sic illorum ingressus sit necessarius, & consequenter exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram Monialium: qua de re *Portell. sup. & Rodriq. tom.1. quæst. 47. art.4.*

Addo hic obiter, quòd, si contingat aliquem in Ecclesia Monialium exteriori ex improuiso incurrere periculum mortis: extrema Sacramenta ei conferri debent, non à Confessario Monialium; sed à proprio Parocho illius: cum in tali casu iurisdictio dici possit ipsi collata à iure; etiam in illo loco exempto; & aliàs Parochus habeat ius in suum subditũ vbicumque existentẽ; quamdiu non mutat domiciliũ, ita *Pollachus, Baldell. Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, Zanettus, & alij à me consulti* quamuis *Bordonus* ex dictis à se *to.1. resolut. resol.20. num.18 §. viaticum,* putet probabile Confessarium Monialium in proposito casu posse Sacramenta ministrare; & Baldellus censeat Parochum in tali euentu teneri petere ab Abbatissa monasterij facultatem ministrandi Sacramenta: quod tamen de rigore iuris non puto necessarium.

Et hanc doctrinam censeo procedere, etiam in casu, quo quis intra monasterium Monialium ex inopinato casu incurreret periculum mortis; hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam Vnctionem, non à Confessario Monialium, sed à proprio Parocho, per se loquendo; nisi scilicèt periculum sit in mora; tunc enim ratione extremæ necessitatis id præstari posset, & deberet à quocumque sacerdote, qui primò occurreret. Moueor, quòd Parochianus ille ex eo quòd est in monasterio Monialiũ nõ desinit esse subditus proprij Parochi, & aliàs administratio dictorum sacramentorum non est actio, quæ respiciat locum (sicut respicit officium sepulturæ persoluendum suprà cadauer defuncti tumulandi intra monasterium Monialium) sed respicit solùm personam, quæ in nostro casu remanet subiecta pro-

proprio Parocho: in quo consistit disparitas, cur Confessarius Monialium intrà monasterium possit, & debeat facere Officium sepulturæ personis laicis, quę ibi fortè tumulentur, & non possit ministrare vltima Sacramenta alieno Parochiano ibi modo dicto morienti. In casu autem proposito posset Parochus ingredi clausuram sine licentia superioris, si esset periculum in mora, & commodè adiri non posset Superior: secus, si non esset periculum in mora, & Superior commodè adiri posset.

Quòd si hac occasione quæras, an casu, quo sæcularis fœmina ingressa monasterium animo ibi perpetuo degendi, moriatur, spectet ad Confessarium Monialium ei ministrare vltima Sacramenta, & associare cadauer, quod forte sepeliendum sit extra ecclesiam Monialium, & lucrari quartam funeralem cum alijs iuribus parocho obuenientibus intuitu sepulturę.

Resp. Spectare omnia supradicta ad Confessarium Monialium, cùm monasterio Monialium competat non solum exemptio personalis, sed etiam localis; & fœmina illa sæcularis illud sibi eligendo in domicilium, effecta sit de ouibus Confessarij præfati monasterij: qui proindè tanquam parochus illius erga ipsam poterit exercere parochialia modo dicto: præterquamquod à quo viuentes recipimus Sacramenta, ab eodem post mortem debemus recipere & sepulturam; & consequenter ipse à nobis recipit iura parochialia, seu effectus dictorum iurium: sicut ergò fœmina illa viuens recepit Sacramenta à Confessario Monialium tanquam eius parochiana; sic post mortem debet ab eo recipere sepulturam, & ille lucrari ab ea iura parochialia, cum verè sit eius Parochus, habeatque vt talis in illam iurisdictionem ordinariam, non autem solùm delegatam. Quæ doctrina à fortiori procederet in casu, quo fœmina sepelienda esset in ipsa Ecclesia Monialium siue interiori, siue exteriori; idque ratione acquisiti domicilij, vt iam dictum est: quę acquisitio domicilij non adest in casu proposito §. *præcedenti*, ideoque aliter de eo disseruimus: nobiscum sentit Bordonus à me consultus id inde probans, quod ad acquirendum ius passiuum parochiæ, vel quasi parochiæ, & consequenter ad sacramenta, ac funus sufficit sola habitatio maiore anni parte, etiam sine domicilio, teste *Innocentio in cap. omnis* 12. *de pœnit.* cùm iura in ordine ad prædicta ponderent habitationem, non autem domicilium: talis autem habitatio verificatur de præfatis puellis.

Imò puto doctrinam hìc traditam de fœmina sæculari posse

probabiliter sustineri de puellis in monasterio degentibus causa educationis, quippe quæ ibi acquirunt quasi domicilium, adeoque fiunt parochianæ dicti monasterij, iuxtà probabilem doctrinam traditam à *Sanchez l.3.de matr. D.23 à num. 9.* vnde, si ibi moriantur, confessarius Monialium exercebit cum illis omnia iura parochialia tam quò ad Sacramentorum ministrationem, quam quoad sepulturam: vt dictum est de fœmina sæculari: quamuis de dictis puellis sustineri possit etiam opinio opposita, quam *Sanchez* censet esse probabilem.

Quod si fœmina illa sæcularis ingrediatur, non animo determinato degendi perpetuo in monasterio, sed vt eripiatur, aut ibi commodè possit habitare; &, si viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuò degendi: tunc non videtur ibi acquirere domicilium: cum non habeat animum absolutè ibi perpetuò habitandi, sed solum conditionatum, qui non sufficit ad acquirendum domicilium (si sit conditionatus conditione suspensiua) si quidem Doctores apud *Sanchez l.3.de matr.D.23.num.*1 ad acquirendum domicilium exigunt absolutè animum perpetuò ibi habitandi. Dixi, *si sit conditionatus conditione suspensiua*; qualis est, *si talis inhabitatio mihi placuerit*; vt indicarem secùs dicendum, si dicta conditio sit resolutiua, qualis est, *nisi talis ibi inhabitatio mihi displicuerit*: cum enim eueniente eo casu, resoluatur ille animus ibi inhabitandi; signum est illum absolutè, & simpliciter præcessisse, & non fuisse suspensum quò ad perpetuitatem; sicut esset in priori casu: qua de re consulatur in simili *Sanchez l.7.mor.c.5.à num.59.*

Et quidem quod acquiratur domicilium, in casu proposito, si adsit animus perpetuò ibi inhabitandi; constat ex eo, quod *Sanchez l 3.de matr.D.23.nu.*1.ex communi Doctorum sensu docet ad acquirendum domicilium requiri, & sufficere animum perpetuò ibi habitandi: ex alia parte monasterium Monialium est locus exemptus à iurisdictione parochi intra cuius parochiã existit: ac proinde, cum in dicto monasterio exerceatur cura animarum à Confessario Monialium: dicendum est fæminam illud ingressam animo perpetuò ibi inhabitandi, per acquisitionem noui domicilij factam esse de iurisdictione præfati Confessarij.

Quod verò Quarta in casibus propositis debeatur Confessario Monialium; suadetur tum quia ea debetur propter onus, quod sustinetur in administratione Sacramentorum *cap.* 1. *cap.* rela-

relatum cap. de his de sepult. Confessarius autem Monialium in casu præsenti non minùs sustinet onus administrandi Sacramenta Monialibus, & alijs fœminis existentibus intrà clausuram, quàm si esset Parochus respectu suarum ouium: tum quia esto Quarta dicatur deberi Ecclesiæ Parochiali, quando Parochianus extrà eligit sepulturam (quo nomine non videtur venire Ecclesia Monialium, sicut nec Confessarius earum dicitur Parochus respectu illarum:) is tamen habet ius ad Quartam; cum ratio militans pro parocho item militet pro Monialium Confessario, quippe qui, licèt non vocetur Parochus, in re tamen est Parochus; cùm ex officio curam habeat animarum æque ac si esset Parochus respectu sæcularium, ita *Bordonus* à me consultus, addens, quod si Ecclesia Monialium habeat ius Parochiale in seculares annexum monasterio (sicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem: in tali casu is intra Ecclesiam perficiet officium cæptum à Confessario; cum Rector, non autem Confessarius ibi habeat regimen Ecclesiæ.

E contra, si Ecclesia Monialium non sit Parochialis, & ibi debeat sepeliri aliquis Parochianus, ordo funeris fieri debet non à Parocho defuncti, sed à Confessario Monialium, huicque debebitur quarta funeralis: cum ipse sit, & dici possit Parochus Ecclesiæ Monialium sibi commissarum, ideoque gaudeat omnibus iuribus Parochorum.

Aduertit idem *Bordonus* in literis ad me rescriptis, quod, si fortè Monialis ex priuilegio eligat sepulturam extrà clausuram, funus inchoatum ducetur à Confessario Monialium; quippe qui per talem electionem non amittit ius aliàs ipsi competens super cadauer Monialis; aitque id esse certissimum, cum Parochus, non obstante electione sepulturæ facta à suo Parochiano in aliena Ecclesia, funus leuando cadauer incœptum prosequatur ad Ecclesiam, in qua electa fuit sepultura.

QVAERES XLVI. An Confessarius Monialium possit ingredi clausuram ad effectum ibi Missam celebrandi coram infirmis, aut conualescentibus.

234 Resp. Posse, & quidem etiam cum socio; si aliàs adsit concessio legitima celebrandi Missam intra monasterium, ita in terminis *Bonac. q. 4. de clausi. p. 4. nu. 4.* qui, cùm dicat id licere, saltem ijs diebus, quibus Missæ auditio, aut Communio est in præcepto; non obscurè innuit hoc idem licitum esse, etiam alijs diebus: vt si Monialis infirma aliquo die non festo ex spe-

ciali deuotione maximè cuperet audire Miſſam, vel communicare, aut occurreret feſtum alicuius Sancti eiuſdem religionis; quamquam, cùm omne nimium vitioſum ſit, cauendum ſit, ne nimis frequenter id fiat: patet autem reſponſio ex eo quòd, data hypotheſi, neceſſarius eſt ingreſſus tam Confeſſarij, qui celebret; quàm ſocij, qui inſeruiat celebranti; cùm non deceat fœminam accedere ad altare temporis ſacrificij Miſſæ; ſicque venit inter caſus exceptos.

Notat autem *Paſqualig. tom. 1. deciſ.* 178. Moniales ſub Regularium regimine viuentes poſſe frui, ac vti priuilegio conceſſo à Pio IV. Canonicis Regularibus anno 1565. quod poſſint erigere altaria in cubiculis Regularium infirmorum, idq; Miſſam celebrare; ſi Regulares, quibus ſubſunt Moniales, de dicto priuilegio communicent: Moniales n. ſunt veluti quid acceſſorium Regularibus, & pars eiuſdem ordinis, adeoque participant de eius priuilegijs: Conſentit *Quintanad. tr. 7. ſing. 34. num.* 8. dicens non decere hoc priuilegium ita facilè practicari, ſed raro, & cum approbatione, ac licentia eorum, quorum intereſt dare licentiam ingrediendi clauſuram Monialium.

QVAERES XLVII. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit clauſuram ad deferendam Moniali infirmæ inſignem Reliquiā alicuius Sancti, quam ipſa ſummopere cupiat venerari, & aliàs ſumma deuotione proſequatur.

235 Reſp. *Peyrin. tom. 3. priuil. Conſtit. 6. Pij V. num.* 30. poſſe, idque frequenter fieri Genuæ, vbi maxima in veneratione habetur caputium S. Franciſci de Paula. Verùm, cùm in tali caſu non appareat ſufficiens neceſſitas ingrediendi clauſuram; non audeò approbare huiuſmodi doctrinam, ſecluſa legitima conſuetudine, quæ alicubi quò ad hoc extet in contrarium (quo modo fortè extat Genuæ reſpectu præfati caputij S Franciſci de Paula) vt proinde non immerito *Tambur. ſup. q. 2. num. 7.* referens iſtam doctrinam Peyrini dicat ſe ignorare in re adeo ſingulari, quid dicat: vſus certè communiter videtur eſſe in contrarium, ideoque opinio Peyrini non ita facilè admittenda: cum iura ad ingrediendam clauſuram Monialium requirant cauſam neceſſariam, vrgentem, rationabilem, ac manifeſtam, vt non ſemel ſuperiùs dictum eſt.

Non nego tamen, quod Confeſſarius poſſit dictam ſacram Reliquiam deferre Moniali infirmæ, ſi hæc illum conſultò aduocet ſub prætextu confeſſionis apud ipſum re vera faciendę, quam

tamen aliàs non faceret, vtpote non habens materiam necessariã absolutionis. Ducor, quòd iuxta dicta q. 40 Confessarius Monialium potest ingredi ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, quotiescunque ab eo aduocatur; ea autem habet ius faciendi confessionem, etiam de materia non necessaria, & consequenter aduocandi Confessarium ad talem effectum, cùm sic iure suo vtatur, & vtens iure suo nemini faciat fraudem: ex alia parte q. 54. ostendemus Confessarium in casu necessario ingredientem posse ibi facere aliquid, ad quod præcisè faciendum alioqui non potuisset ingredi. Quæ doctrina probat Monialem infirmam potuisse modo dicto Confessarium aduocare, etiam animo tractandi cum eo de aliquo negotio temporali; dummodò verè intendat confiteri: est enim eadem ratio in vtroque casu, vt patet: ita docti viri consulti, & non improbabiliter.

QVAERES XLVIII. An Confessarius ingredi possit clausuram Monialium ad impertiendam Moniali morienti benedictionem Episcopalem aut Indulgentiam illi concessam à Papa, Legato de latere, aut ab Episcopo.

236 Resp. Non posse, nisi in specie id ei concedatur à Papa; patetque quia ad talem effectum non est necessarius ingressus; cum præfata indulgentia, ac benedictio possit concedi Moniali absque huiusmodi ingressu, per alias Moniales dictæ Moniali significando talem concessionem: sicque iste casus non videtur exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram.

QVERES XLIX. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram ad effectum exorcizandi Monialem energumenam.

237 Resp. Non posse ex decreto Sacræ Congregat. relato à *Barbosa in collect. v. Monial. clausq. quò ad egressum §. 5.* & à nobis adducto *sup c. 5. sect. 2. q. 30.*

QVERES L. An Confessarius Monialium ingredi possit ad benedicendum monasterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occasione: vt si monasterium infestetur à spiritibus immundis.

238 Resp. Non posse quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto: cùm in tali casu vere non sit necessarius ingressus, adeoque Sacra Congregatio sub 4. Sept. 1596. teste *Gauanto in manu. v. clauſ Monial. num. 37.* declarauerit Confessarium non habere iustam causam ingrediendi clausuram ad aspergendum monasterium in Sabbato Sancto: videri tamen posse ingredi ad talem effectum in casu, quo monasterium grauiter infestetur à spiritibus immundis cum magna perturbatione, ac inquietudine

Monialium; sic enim ingressus censetur necessarius, cùm benedictio Sacerdotis in simili euentu multum prodesse soleat, multumque leuamen afferat fidelibus: vt propterea Prælatus Monialium iustam habeat causam concedendi ingressum in tali casu, vtpote iudicio viri prudentis comprehenso inter casus exceptos. ita docti viri à me consulti, & ita de facto fuit practicatum Ferrariæ sub Eminentissimo D. Cardinali Magalotto Pastore pijssimo, ac zelantissimo fœlicis recordationis.

QVAERES LI. An Confessarius Monialium ingredi possit ad sumendam hostiam consecratam, ipsi in Ecclesiam interiorem è manibus lapsam in præbenda communione Monialibus.

239 Resp. Videri non posse; cùm ingressus Confessarij in tali euentu non sit necessarius; & aliàs iuxta sæpiùs dicta non liceat ingredi clausuram Monialium absque causa necessaria, vrgenti, rationabili, & manifesta, vt non semel iam diximus. patet responsio ex dictis, si ostendero ingressum Confessarij in tali euentu non esse necessarium, id autem inde suadetur, quòd Moniales ipsæ decenter possunt eleuare à terra particulam illam consecratam media patena, eamque postea præbere Sacerdoti è fenestella communionis, cum in tali casu permitti possit Moniali, vt tangat patenam, excusante necessitate: præterquamquòd dictam particulam consecratam posset lingua ipsa sumere Monialis, cui præbebatur, quando decidit: mundando posteà locum, super quem ceciderat, illum aliquantulum abradendo, & puluerem, seu abrasionem in sacrarium proijciendo, iuxta communem rubricam missalis: quæ item obseruanda esset in casu, quo particula consecrata attolleretur è terra, media patena, vti paulò ante diximus. Et certè cum rubrica missalis simpliciter, & absolutè dicat, *Si Hostia consecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuerenter accipiatur, & locus, vbi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur, & puluis, seu abrasio huiusmodi in sacrarium proijciatur*, non exprimendo, num hæc præstari debeant à Sacerdote, an à quocunque alio, etiam laico: non apparet, cur id non possit fieri etiam à Moniali: ita Cardinal. de Lugo, Diana, Auersa, & alij docti viri à me per litteras consulti contra Naldum, Baldellum, & alios item consultos oppositum sustinentes.

240 Nec obstat dictis, quod laici, vel non Diaconi non possunt, deficiente Ministro, sibi ministrare Eucharistiam, saltem extra articulum mortis; & quòd Monialis quò ad hoc comprehendatur

inter

inter personas laicas : id enim non videtur procedere in præsenti casu, in quo adest rationabilis causa seciùs faciendi,& ipsa Eucharistia non sumitur manibus (de qua sumptione loquuntur DD. quando negant laicos posse sibi ipsis ministrare Eucharistiam) sed lingua ipsa particulam consecratam lambendo : in quo vtique minor adest irreuerentia , præsertim vrgente necessitate.

Quòd si hic obiter quæras, an casu, quo particula consecrata labatur super vestem Monialis communicantis , aut super aliqua alia re, vel etiam super manibus ipsiusmet Monialis , obseruari debeat rubrica missalis, quæ ita habet, *Si ceciderit* (hostia scilicet consecrata) *extra corporale in mappam , seu alio quouis modo in aliquod linteum ; mappa, vel linteum huiusmodi diligenter lauetur, & lotio ipsa in sacrarium effundatur .*

241 Resp. Quòd, cùm ista rubrica loquatur expressè de mappis,seu linteis, non videtur extendenda ad alios similes casus , & consequenter neque ad eos,qui hìc proponuntur;idq; iuxta communem regulam , quòd , vbi agitur de obligatione imponenda stricta interpretatio facienda est ; præterquàmquòd obseruantia istius rubricæ esset valdè onerosa in casibus hiç propositis,vt facilè consideranti constabit:verum tamen est,quòd in simili euentu diligenter inspiciendum est , num in loco, super quo cadit hostia consecrata, adsit aliquod illius fragmentum; & , si quod est , aliquo ex modis indicatis attollendum est reuerenter:quin etiam esse valdè decens , vt Moniales ipsæ abluerent rem illam , super qua cadit particula consecrata ; idque ad maiorem reuerentiam Sacramenti: quæ omnia confirmari maximè possunt ex doctrina, quam tradit *Suar.D.*85. *de Euchar. sect.*1. nimirum ea, quæ in missali proponuntur sub titulo *de defectibus* , solùm esse instructiones quasdam doctrinales (non verò speciales constitutiones inducentes nouam obligationem) & quidem datas iuxtà doctrinam probabilem; non tamen magis obligare, quàm res ipsas,aut doctrinam,in qua eæ fundantur: ita docti viri à me consulti , & præsertim P. Zanettus alibi citatus .

Addo , quod , si fragmentum hostiæ inter communicandum decidat super vestem communicantis , & fortè supra pauimentum:si quidem fragmentum sit paruum , non tenetur Sacerdos ministrans communionem , adhibere solitam diligentiam ad illud reperiendum; cùm id sit admodùm incertum, & non parum tumultuosum,cedatque in grauamen Sacerdotis non leue.Secùs si fragmentum sit de magnis(veluti quarta,aut sexta pars particulæ

con-

conſecratæ ſic enim ceſſat ratio allegata ſaltem magna ex parte: cum probabiliter credi poſſit eiuſmodi fragmentum facilè poſſe reperiri, vt patet: ſic docti viri conſulti.

QVAERES LII. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit clauſuram in caſu, quo Monialis non poſſet accedere ad ipſum, & alioqui ex grauiſſima triſtitia, aut alia vrgentiſſima tentatione cenſeretur expoſita periculo deſperationis, cui opportunè poſſet conſulere ipſe Confeſſarius, ſalutaria conſilia, ac monita ſuggerendo.

242 Reſp. Videri poſſe; de licentia tamen proprij Prælati Monialium, qui ſine dubio haberet iuſtam cauſam, illam concedendi; cùm in tali caſu interueniat neceſſitas ſpiritualis adeò grauis, ac vrgens; & in ſimilibus caſibus licitus reddatur ingreſſus in Monialium monaſteria, vt iam diximus.

QVAERES LIII. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit monaſterium, ſi contingat infantem recens natum ex fœmina coniugata ibi cum legitima licentia habitante ita periclitari de vita vt probabiliter timeri poſſit ipſum moriturum ſine baptiſmo, niſi ipſe baptizetur ſtatim ab illo, aut certè ab aliqua Moniali, & ideo infans non poſſit abſque graui periculo deferri ad locum, in quo extra clauſuram poſſit baptizari.

243 Reſp. Videri non poſſe; cum in preſenti caſu non adſit vrgens neceſſitas, per quam licitus reddatur ingreſſus Confeſſarij; vt inde patet, quòd per aliquam Monialium ſcientem materiam, & formam baptiſmi ſuccurri poteſt ſpirituali indigentiæ infantis; ſicque non eſt opus, quod Confeſſarius ad talem effectum ingrediatur, videlicet ad illum baptizandum; cùm id æque benè preſtari poſſit ab aliqua Moniali, vt iam innui, & hic ſuppono: nec obſtat, quòd in miniſtrando baptiſmo, etiam tempore neceſſitatis, ſeruari debet aliquis ordo, ità vt, præſente viro, maximè Sacerdote, fœmina non baptizet, vt tradunt *Suarez D.31 de Sacr. ſect.4. Sà v.baptiſmus nu.7. Tol.l.2.c.20.num.8.* alijſque plurimi apud *Bonac.D.2.de Sacr. q 2. p 5. num.* 11. ſi quidem in caſu propoſito non poteſt dici preſens Sacerdos hoc ipſò, quòd Confeſſarius Monialium non poteſt ingredi, & aliàs abſque periculo graui infantis ipſe non poteſt ad illum deferri vt ipſum baptizet: ſic ergo ſentio, & vt puto, valdè probabiliter.

QVAERES LIV. An dato quòd Confeſſarius Monialium ingrediatur monaſterium in caſu permiſſo, v.g. ad excipiendam confeſſionem Monialis infirmę; ea occaſione poſſit conſequenter

ibi

ibi præstare aliquod munus; ad quod præcisè exercendum non potuisset ingredi; v.g. benedicere aliquod ædificium recens constructum.

244 Resp. Posse; si id breui tempore præstare possit, cuiusmodi esset spatium vnius quadrantis horæ. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Sanch.l.6.mor.c.16.nu.69. Miranda q.2. de Monial. art.20. Rodriq.tom.1.q.46.art.11.* & alij quos refert, & sequitur *Diana p.3.tr.2.resol.51.* excusari scilicet à peccato, etiam veniali, illum, qui ex iusta causa ingrediens monasterium aliquot Monialium, ibi post peractum negotium, ad quod ingreditur, breui immoratur, inuisendo v.g. officinas monasterij causa curiositatis: idque dummodò non excedat quadrantem horæ: si enim causa curiositatis potest quis immorari in monasterio Monialium, absoluto ministerio, ad quod legitimè ingressus est, modò talis mora sit breuis (quæ videlicet quadrantem horæ non excedat) cur etiam non poterit ibi per tantundem temporis commorari confessarius Monialium, impleto munere, ad quod legitimè ingreditur, non curiositatis causa sed vt ibi piũ aliquod opus exerceat, licet aliàs minus necessarium: quale est, quod in præsentia supponimus? sic respondi in contingentia facti, & responsionem postea approbarunt viri è societate admodum docti à me consulti.

QVAERES LV. An Confessarius Monialium in casu permisso ingrediens monasterium incurrat pœnas latas contra violantes clausuram Monialium ob malum finem; si in ipso ingressu simul habeat intentionem prauam; v. g. fornicandi cum aliqua Moniali.

245 Resp. Videri probabile, quòd non incurrat; & patet, quia huiusmodi ingressus est quidem peccaminosus ratione prauæ intentionis adiunctæ; non tamen habet malitiam secundùm esse extrinsecum requisitam ad incurrendas dictas pœnas; nimirum quòd ingressus fiat sine debita licentia: pœnæ autem Ecclesiasticæ feruntur solùm contrà actus externos absque respectu ad actus internos; vt in simili notat *Diana p.5.tract.5.resol.45. ex Sanch. & Portello.*

QVAERES LVI. An ad hoc vt Confessarius Monialium ingredi possit clausuram in casu rationabili, non tamen comprehenso in generali facultate ingrediendi ipsi data, egeat speciali licentia, eaque in scriptis.

246 Resp. Egere; patetque ex dictis *sup.c.5.sect.3.q.33.*

SVB-

SVBSECTIO II.

De Confessario Monialium extraordinario.

247 *Confessarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro Monialibus.*

248 *Et quidem etiam pro Monialibus infirmis.*

249 *Pro his tamen requiritur specialis licentia ad ingrediendum: immo Ordinarius Moniali morituræ potest concedere extraordinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confessarij ordinarij.*

250 *Concedendus bis, aut ter in anno; potest verò concedi etiam sæpiùs.*

251 *Potest sæpiùs peti ab ipsis Monialibus.*

252 *Concedendus præscriptis vicibus; licèt ex alio titulo fuerit concessus alia vice.*

253 *Si iniustè denegetur, Moniales illum non eligunt; quod alij negant.*

254 *Ordinarius Monialibus exemptis concedit Confessarium extraordinarium à regulari Prælato iniustè negatum.*

255 *Ordinarius extraordinarium Confessarium nequit denegare in pœnam.*

256 *Is concedendus, etiam non interiectis debitis interuallis inter vices præscriptas.*

257 *Deputandus a proprio Prælato Monialium.*

258 *Approbandus ab Ordinario loci.*

259 *De rigore eligi potest à Prælato Monialium pro arbitrio.*

260 *Deputandus quolibet quadrimestri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*

261 *Magis expedit illum deputare, ipsi non limitando tempus.*

262 *Facultas data his verbis (valeat pro 8. diebus) qualiter intelligi debeat.*

263 *Finito tempore præscripto, non potest de rigore confessiones audire vlteriùs: secùs ex æquitate in aliquo casu.*

264 *Idque probabile videtur quó ad ingrediendam clausuram in casu, quo Confessarius esset deputatus ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ.*

265 In-

265 *Ingressus ad audiendam confessionem vnius infirmæ potest item audire aliam infirmam; si generaliter deputatus sit ad confessiones totius monasterij: item alio titulo aduocatus audit elapso termino à Moniali iam confessa crimen oblitum.*

266 *Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cuiusuis Monialis.*

267 *Qualis esse debeat Confessarius extraordinarius Monialium.*

268 *Decet ei concedi quàm maximam potestatem quò ad absoluendum à reseruatis.*

269 *Ad quos fines fiat deputatio Confessarij extraordinarij.*

270 *Moniales non debent cogi acceptare confessarium extraordinarium.*

271 *Non tenentur accedere ad illum; at si accedant, audiendæ omnes.*

272 *Concedendus pro Moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus est pro toto monasterio, & postea conualuit.*

273 *Confessarius extraordinarius sine licentia non celebrat in templo Monialium pro quibus deputatur.*

274 *Non potest illis publicè concionari.*

275 *Potest tamen cum Monialibus disserere de rebus non pertinentibus ad confessionem: etsi deputetur pro vna sola Moniali.*

276 *Quin posset Regularis deputari in Confessarium extraordinarium certæ Monialis, ad effectum vt posset cum ea disserere de aliquo negotio, etiam temporali.*

277 *Regularis exponens Moniali casum conscientiæ sine licentia non subest pœnis.*

278 *Tutus est in conscientia deputatus in Confessarium Monialium, si, nullius earum confessione audita, det ijs consilia bona, conciliet dissidia, &c.*

279 *Electus in extraordinarium ad 10. dies, si 8. dieb. absoluat confessiones Monialium, reliquo tempore potest ad eas accedere, stando in rigore iuris: idque à fortiori procedit, si deputatio facta sit sine temporis limitatione.*

280 *Potest agere cum Monialibus ipsi non confitentibus, eo quòd nequeat audire omnes.*

281 *Si, auditis Monialium confessionibus, ijs concionetur, cautè*

tè se gerat in earum defectibus arguendis.

282 *Interrogatus, an audierit confessionem Monialis, quam dimisit inabsolutam, debet affirmare se audiuisse: at non violat sigillum, si dicat Monialem confessam fuisso delictum, quod non sit dedecorosum Moniali in specie non nominata.*

283 *Indigens facultate reseruatorum cautè illam petat: Eucharistiam non potest negare Moniali, quam ex confessione scit indignam: non violat sigillum, si moneat Superiores, vt amoueant periculum peccati cogniti ex confessione; aut dicat illam Monialem esse scrupulosam: de peccato noto ex confessione Complicis interrogat alium Complicem sed cautè: non violat sigillum qui reuelat virtutem pœnitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis statim finita confessione ex iusta causa, aut post absolutionem dat pœnitentiam, aut manifestat alijs, quam dederit pœnitentiam, si hac sit leuis.*

284 *Plura debet obseruare Confessarius, vt suum munus benè expleat.*

QVAERES I. An, & quo iure Prælati Monialium teneantur aliquoties in anno illis assignare Confessarium extraordinarium.

247 Resp. Teneri assignare ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 10.* quod sic habet: *Præter ordinarium autem Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat.* Vbi notandum, quòd, cùm Concilium vtatur verbo *offeratur*; & verbum *offerre* iuxta suam proprietatem importet spontaneam exhibitionem, vi huius decreti tenentur Prælati Monialium non solùm ijs concedere Confessarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, si ipsæ illum efflagitẽt, sed etiã eũ illis offerre motu proprio, etiamsi ipsũ nõ efflagitent: idque in rigore loquendo; quanquam regulariter vsus sit, vt præfati Prælati non spontè assignent Monialibus Confessarium extraordinarium, sed solùm ab ijs requisiti: fortè quia Moniales sunt diligentiores in petendo Confessario extraordinario suis temporibus, sicque præueniunt exhibitionem illius, aliàs faciendam ab Ordinario; & quidem sub mortali, vt constat ex gra-

grauitate materiæ, circa quam versatur hæc obligatio; & ex doctrina, quam tradit *Sanch.l.6 mor.cap.4.num.* 31. modum scilicèt imperatiuum (cuiusmodi est verbum *offeratur*) importare in re graui (qualis est ea, de qua hìc agitur) grauem obligationem, & consequenter sub mortali.

Dubium hìc esse posset, an Confessarius extraordinarius concedi debeat non solùm Monialibus benè valentibus, sed etiam infirmis, & quidem toties, quoties debet concedi benè valentibus.
248 Resp. Debere concedi: cùm decretum Concilij loquatur generaliter, vt constat ex illis verbis, *qui omnium confessiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, præsertim in materia adeo fauorabili animę; pręterquàmquòd finis intentus in concessione Confessarij extraordinarij potiori ratione militat in Monialibus infirmis; quippe quibus magis proximè imminet mors, ideoque magis necessaria sunt media opportuna; quibus ad piè, sanctèque moriendum se disponant. Quare, sicut *sect.præced qu.* 40. diximus Confessarium ordinarium posse ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialium ęgrotantium, quotiescumque aliæ Moniales confitentur ex præcepto, aut regula, vel consuetudine; immò etiam quoties asserunt se indigere confessione: sic & Confessario extraordinario iustum est, vt detur facultas ingrediendi ad eundem effectum, quoties deputatur pro Monialibus benè valentibus: sicque ego puto, quòd, quamuis vsus sit in contrarium, saltem in hisce nostris regionibus; Prelati Monialium deberent esse faciles in concedendo Monialibus infirmis Confessario extraordinario. Vnde Cardinalis Petr. Aldobrand. Archiepisc. Rauennatensis in Constitutionib. editis pro Monialibus c. 12. statuit extraordinarium posse concedi Monialibus in periculo mortis existentibus.

249 Vt tamen extraordinarius intret ad hunc effectum, petitur licentia specialis; cùm facultas ingrediendi clausuram, etiam ad Sacramenta ministranda non veniat sub generali facultate audiendi confessiones Monialium huius, aut illius monasterij iuxta regulam 81. in 6. *non veniunt in generali concessione ea, quæ quis non esset verisimiliter concessurus in specie*: quare hoc ipsò quòd Sacerdos deputatur in Confessarium extraordinarium alicuius monasterij Monialium, non ideò censetur ei concessum, vt possit etiam ingredi monasterium ad excipiendas confessiones Monialium infirmarum; sed eget ad talem effe-

effectum licentia speciali, & in scriptis; ea ratione, qua indiget quicumque alius in monasteria Monialium ingressurus est.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius Moniali moriturae authoritate propria concedere possit in Confessarium, Regularem aliquem, qui loco Confessarij ordinarij ei tunc conferrat omnia Sacramenta, & assistat tempore agoniæ; idque ad præcisam Monialis spiritualem consolationem, seclusa peculiari necessitate.

Resp. Videri, sicque à me de hoc in specie interrogati responderunt *Pollaccus Baldell. Bordonus Zanettus Steph. à S. Greg.* alijque viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctissimus, & Vrbis ac orbi ob egregia sua volumina edita, atque edenda notissimus, his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter conuersis sic rescripsit: *Nulla mihi occurrit ratio dubitandi, quod Ordinarius Moniali moriturae concedere non possit Sacerdotem aliquem, siue sæcularem, siue Regularem, qui loco Confessarij ordinarij ipsi conferat extrema Sacramenta, & assistat tempore agoniæ: idque ad præcisam Monialis consolationem spiritualem. Certè Romæ Cardin. Bellarm. S. mem. cum esset Protector monasterij S. Marthæ, & post illum alij Cardinales eiusdem monasterij Protectores quò ad hoc Monialibus facillimè aliàs indulserunt, & in præsentia etiam indulgent, si requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Vrbis, qui præest reliquis Monialium Conuentibus, me ipso præsente cum sciuisset à quodam suo Ministro ad Monialium administrationem deputato, Moniali cuidam moriturae id pertinaciùs denegatum fuisse, illum acriter reprehendit dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ salutem conferre possunt:* sic *Baldellus*; & indè; probat responsionem, tum quòd Confessarius ordinarius Monialium est delegatus; & alioqui ordinarius suam iurisdictionem delegare potest tam vni, quam alij, tam pro vna Moniali tantùm, quàm pro multis simul; & tam pro vna vice, quàm pro multis vicibus, pro vt ipsi magis placuerit: tum quia Ordinarius Moniali bene valenti concedere potest Confessarium extraordinarium, quoties iudicauerit expedire; ergo & illum concedere poterit Moniali morienti; cum in tali casu sola lex clausuræ difficiliorem reddere possit concessionem; quæ tamen dispensari potest ratione necessitatis, ac vtilitatis se tenentis ex parte Monialis, vt patet: tum quia parum refert, quod talis concessio trahi facilè possit in exemplum: nam tale exemplum in casu mortis non est timendum.

QVAE-

QVAERES II. Quot vicibus in anno debeant Prælati Monialium ipsis concedere Confessarium extraordinarium.

250 Resp. Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno; vt constat ex illis verbis, *bis aut ter in anno offeratur*; per hoc tamen nō tolli, quin, si velint concedere etiam sæpiùs, id facere possint: & ratio est, quòd, cum decretum Concilij Trident. adhibeat verbum *offeratur*, & verbum *offeratur* sit diuersum à verbo *concedi potest*, inclusio vnius non est exclusio alterius; sicque Prælati Monialium non tenentur quidem offerre ipsis Confessarium extraordinarium in anno pluries, quàm bis, aut ter: possint tamen, si volunt, illum concedere, etiam crebriùs: cúm talis potestas ipsis ex munere suo competat, & per Concilium non sit diminuta: ita in terminis *Bordon. resol.* 5. *num.* 11. ex Galetto referente sic fuisse decisum, & alijs, benèque cùm possit accidere, quòd Moniales interdum egeant Confessario extraordinario frequentiùs, quàm duabus, aut tribus vicibus in anno: ergò, cùm Confessarij deputatio pendeat à Prælato Monialium, necesse est, vt habeat potestatem illum deputandi: alioqui eius potestas esse valdè diminuta, & manca in necessarijs. Nec obstat, quòd in præfato decreto Concilij videtur quò ad hoc restringi facultas Episcoporum; cùm in eo adhibeantur termini numerales habentes rationem dictionis taxatiuæ, quæ impedit, ac excludit extensionem, & continet negationem omnium aliorum casuum non expressorum *l. Iulian. §. item tantùm ff. de neg. gest.* nam limitatio illa restricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Episcopi quò ad offerendum Monialib. Confessarium extraordinarium ter in anno, non autem ad potestatem vlteriùs illum offerendi; adeoque Prælati Monialium plures, quàm ter in anno possunt, etiam modò, ijs offerre extraordinarium.

Quòd si aliqui Episcopi in hoc nimis scrupulosè procedunt nixi dicto decreto Concilij; contrà illos facit, quod habetur in *c. consuluisti* 2. *quæst.* 4. *Quod Patrum testimonijs decretum non est, superstitiosa inuentione non est præsumendum*: præsertim cùm censeatur concessum, quod non est expresè prohibitum *cap. sunt nonnulli* 16. *q.* 1. *c. iam nunc* 28. *q.* 1. quod maximè procedit in permissiuis, teste *Naldo v. concessio nu.* 37. adeoque locum habet in casu nostro. Preterquamquod decretum Concilij est summe fauorabile animæ (vt colligitur ex fine, ad quem factum est) sicque magnam admittit ampliationem. Vnde fit, vt plures

Tt Episco-

Episcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Episcopalis peritia conspicui in concedendo Monialibus Confessario extraordinario se admodùm faciles, ac liberales exhibeant; dummodò ipsis in extraordinarios proponantur viri graues, pij, docti, ac prudentes; cum teste experientia, videant id plurimum conferre tum ad promouendum profectum spiritualem Monialium; ; tum ad euitandas plurimas confessiones sacrilegas, quæ aliàs identidem fierent à Monialibus peccatorum suorũ maculas detegere formidantibus Confessario ordinario. Illustrissimi ergò Episcopi, me authore, non sint difficiles in concedendo Monialibus subditis extraordinario: qui enim nimis emungit, elicit sanguinem: videant, ne nimio hoc rigore animas illarum in damnationis æternę barathrum præcipites detrudant, sicque reos in hoc se constituant iuxta illud *Ezech. 3. Sanguinem eius de manu tua requiram*: nouerint maiora esse mala, quæ proueniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium Monialibus, quàm quæ gigni possunt ex nimia facilitate, quę in hoc ostenditur: sicque procedere cõmune axioma *ex duobus malis minus eligendum*: (quamuis, si electi in extraordinarios sint, quales supponuntur, vix vllum possit occurrere malum) meminerint Prælatos, qui se minùs difficiles exhibent in concedendo Monialibus Confessario extraordinario, nequaquam recedere à pia mente Concilij Tridentini, sed operari iuxtà mentem ipsius, vt iam ostendimus: compatiantur infirmitati sexus fæminei valdè verecundi, ac meticulosi; sicque ipsi pro viribus subtrahant æternæ salutis offendicula; ad quòd multùm conferet facilis concessio Confessarij extraordinarij.

251 Quin etiam docet *Bordonus resol.* 5. *num.* 11. quòd, sicut Prælati Monialium possunt vltra 3. vices ipsis offerre Confessarium extraordinarium; vt nos ipsi iam ostendimus: sic & illæ vltra 3. vices possunt illum petere; cùm sit eadem ratio de illis, ac de Prælatis; adeoque procedat regula iuris: *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio*.

Maior difficultas est, an casu, quo Moniales ex occasione alicuius Iubilæi, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confessarium extraordinarium: nihilominùs Prælatus teneatur illo ipso anno cum illis concedere, etiam istis tribus vicibus præscriptis in Concilio Trident.

252 Resp. Teneri; & probatur ex eo quòd decretum illud Cõcilij cõtinet priuilegium factum Monialibus: verba autem priuilegij ita debent accipi, vt aliquid vltra ius commune operétur: sicut

sicut notauit *Layman l.5.tract.5.cap.4. num.3. ex Suarez D. 80.de Sacram.sect.4.* vnde fit, vt eligens Confessarium vigore Iubilæi, aut bullæ Cruciatæ, si aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, possit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceduntur in dicta facultate: si quidem vnum priuilegium per se non tollit aliud, & aliàs indultum cedens in fauorem animæ latè explicandum est; cùm summum ius sit, quod facit pro religione, *l. sunt personæ, ff. de religios. & sumpt. funerum*.

QVAERES III. An casu, quo Prælatus Monialium ipsis irrationabiliter, ac iniustè deneget Confessarium extraordinarium vicibus præscriptis in citato decreto Concilij; eæ nihilominus possint illum eligere licitè, & validè.

253 Resp. Non posse, neque validè, neque licitè, & ratio est, quòd post Constitutionem Gregorij XV. quę incipit *Inscrutabili*, non potest vllus Sacerdos, siue sæcularis, siue regularis audire confessiones quarumcunque Monialium, etiam exemptarum, nisi sit approbatus ab Ordinario in specie pro ipsis: quòd si Episcopus deneget Monialibus Confessarium extraordinarium, vtiq; non illum approbat; quod tamen est necessarium ad hoc vt valida, & licita sit electio Confessarij extraordinarij. Quæ etiam possunt inde confirmari, quòd communiter DD. teste *Io. de Lugo D.21. de pænitent. num.52.* contra *Nauarrum c.27. n.164. & 165.* aliosque relatos à *Dian. p.3. tr.2. resol.24.* sustinent Regulares sine causa sufficiente non approbatos ad confessiones audiendas, aut reiectos ab examine non posse, neque validè, neque licitè audire confessiones sæcularium; estò Ordinarius illos iniustè reijciens peccet, & faciat ipsis iniuriam, vtpotè vi suorum priuilegiorum ius habentibus ad audiendas confessiones: sic ergò in præsenti peccat quidem Ordinarius denegando Monialibus Confessarium extraordinarium ipsis concessum à Concilio Trid. at, hoc posito, non possunt Moniales illum validè eligere, & consequenter nec licitè; cùm approbatio Ordinarij sit de valore talis electionis, quæ proinde absque illa non subsistit. Vnde, si talis casus eueniret, possunt Moniales, quarum interest, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Episcoporum, vt, qua potestate fungitur, illas manuteneat in possessione indulti quò ad hoc ipsis concessi à Concilio Trid.

Imò addit *Quintanad. tr.3 sing.26. num.9.* ex *Barbosa in Conc. Trid. sess. 25. de Regul. c. 10.* Sacram Congregationem declarasse, quod si pro dictis 3. vicibus Moniales Ordinario sub-

ctæ velint Regulares in Confessarios extraordinarios, vel Regularibus subditæ velint sęculares Confessarios, (dummodo sint ex approbatis) tenentur Episcopi, & alij Prelati Regulares eos concedere, & si non concedant, posse eas ipsos cogere, & cum illis confiteri.

Quòd si quæras, an, loquendo de Monialibus exemptis, Episcopus loci deputare illis possit Confessarium extraordinarium, ipsis iniustè denegatum à Prælato proprio regulari.

254 Resp. Posse; & probatur tum quia ex decreto Sacrę Congregationis relato à *Naldo v. Episcopus num.* 13. Episcopus dat Confessarium extraordinarium Monialib. etiam exemptis: tum quia ex bulla Greg. XV. *Inscrutabili* potest Episcopus amouere Confessarium Monialium, etiam exemptarum, si Prælatus regularis ab ipso monitus renuat id facere: ergò, & poterit eum deputare, eodèm Prælato iniustè inuito; cum contrariorum eadem sit disciplina.

QVERES IV. An possit Episcopus saltem in pœnam excessus grauioris commissi à Monialibus alicuius monasterij illis denegare Confessarium, etiam pro illis vicibus, quib. tenetur eum concedere vigore Concilij Trid.

255 Resp. Videri non posse; & probatur tum quia non potest inferior tollere, aut diminuere priuilegium concessum à Superiore absq; eius consensu, saltem interpretatiuo, qui certè in præsentia non videtur adesse respectu Concilij; pręsertim cùm non desint alia genera pœnarum, quibus puniantur excessus Monialium absque spirituali illarum dispendio: tum quia denegatio Confessarij extraordinarij nocet omnib. & singulis Monialibus; cùm aliàs probabile sit non omnes semper fore reas excessus, qui sic punitur; vbi autem non adest culpa, nec debet infligi pœna, saltem communiter.

QVÆRES V. An Episcopus, aliusve Prælatus iuste denegare possint Monialibus sibi respectiuè subditis Confessarium extraordinarium, si eæ illum petant absque certi temporis interuallis pro illis vicibus, quibus ipsis conceditur à Concil. Trid. v.g. primis tribus mensibus anni.

256 Resp. Quòd, quamuis communiter deputatio Confessarij extraordinarij non soleat fieri, nisi per certa temporis interualla (& regulariter vnoquoque quadrimestri anni) & hoc ipsum censeri possit fuisse intentum à Concil. Trid. in allegato decreto: vt sic deputatio tantò magis redundet in bonum spirituale Monia-

lium.

rium; nihilominùs, absolutè loquendo, si Moniales monasterij alicuius vnanimes conuenirent in eo quod primis tribus mensibus anni ipsis deputaretur Confessarius extraordinarius præfatis 3. vicibus à Concilio concessis, deberet Prælatus, cui eæ subsunt, illum ipsis deputare: moueor, quòd, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus *l. præses ff. de offic. præsid.* cùm ergò in citato decreto Concilij deputatio Confessarij extraordinarij non limitetur ad certa interualla temporis; sed absolutè præscribatur his verbis, *alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur*, non debemus nos illam restringere ad certa temporis interualla: præsertim, cùm iuxta dicta ex præfato decreto Concilij Moniales habeant ius petendi Confessarium extraordinarium, idque non restrictum ad certa temporis interualla.

QVAERES VI. Per quem debeat deputari Confessarius extraordinarius Monialium, siue illum efflagitent, siue non.

257 Resp. Debere deputari à proprio Prælato, cui respectiuè subijciuntur; cum hac tamen differentia, quòd si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, Confessarius extraordinarius præsentari debet à Prælato regulari, & approbari ab Ordinario iuxta inferiùs dicenda; si verò sint subiectæ Ordinario, ab isto debet Confessarius extraordinarius offerri, & approbari: patet tum ex decreto Conc. Trid. adducto *q.* 1. tum ex Constitut. Gregorij XV. citata *q.* 3. quæ sic habet: *Confessores verò siue regulares, siue sæculares, quomodocunque exempti, tam ordinarij, quam extraordinarij ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

QVAERES VII. Ad quem spectet approbare Confessarios Monialium extraordinarios, stando in iure nouo.

258 Resp. Spectare ad Ordinarium loci; idque ex relata Constitutione Greg. XV. cùm iure antiquo id spectaret ad Prælatos proprios Monialium: nempe ad Prælatum regularem, si eæ erant exemptæ; ad Ordinarium verò, si immediatè subiacebant illius iurisdictioni; sicut notauit *Tamb. D. 16. de iure Abbatiss. q. 2. n.* 3. ex Armendaro, & alijs. Vbi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ refertur in *Bullar. tom.* 4. *const. Greg. XV. in ordine* 18. Confessarios extraordinarios semel ab Episcopo deputatos, & approbatos ad audiendas Monialium confes-

siones pro vna vice infra annum ad præscriptum sacri Concilij Trident. non posse pluries in vim talis approbationis illarum confessiones audire; sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

QVAERES VIII. An Prælati Monialium teneantur deputare in Confessarium extraordinarium illarum Sacerdotem ab ipsis Monialibus electum, vel certè possint deputare illum, quem ipsi maluerint.

259 Resp. Quòd, licèt regulariter Prælati Monialium soleant illis concedere in Confessarium extraordinarium, illum, quem eæ vnanimiter proponunt, ac petunt: absolutè tamen dicendum videtur eos posse ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipsi maluerint. Moueor tum quia Concilium Trid. in allegato decreto solùm præcipit Prælatis Monialium, vt Confessarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno; non autem vt concedant illum, quem ipsæ Moniales deposcunt: ideoque cùm a diuersis non fiat illatio (maximè vbi agitur de obligatione, quæ est stricti iuris) præceptum Concilij non debet ampliari ab vno casu expresso ad alium non expressum: tum quia non expedit, vt designatio Confessarij extraordinarij fiat à Monialibus; quippe quæ interdum possent eligere virum minùs idoneum, sin minùs quò ad sufficientiam doctrinæ, quò ad mores; sicque potestas data in ædificationem cederet in destructionem: tum quia communior, & probabilior sententia Doctorum habet Moniales neque tempore Iubilæi posse vigore illius confiteri cuiuis Sacerdoti approbato ab Ordinario; sed solùm ei, qui de facto fuerit deputatus ab ipso Ordinario; & consequenter negat Ordinarium tempore Iubilæi teneri deputare Monialibus in Confessarium, illum, quem in specie illæ efflagitent; at in præsenti casu par ratio militat, vt consideranti patebit.

QVAERES IX. Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati Monialium ipsis deputare Confessarium extraordinarium.

260 Resp. Quòd, cùm Concilium Trid. non determinet expressè, quibus temporibus fieri debeat talis deputatio, vt constat ex tenore illius: id relinquitur arbitrio ipsorummet Prælatorum; qui proinde debent facere talem deputationem, provt suadent circumstantiæ hic, & nunc concurrentes: praxis tamen ferè communis est, vt dicta deputatio fiat vnoquoque quadrimestri, & quidem in præcipuis solemnitatibus siue proprij Ordinis, siue totius Eccle-

Ecclesiæ. quare in hoc seruanda est consuetudo cuiusque diœcesis, aut Ordinis, cùm consuetudo habeat vim legis.

261 Quod verò spectat ad tempus concedendum Confessarijs extraordinarijs pro audiendis Monialium confessionibus; varia est diœcesum consuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, verb. grat. spatium 15. aut 16 dierum (vt Ferrariæ) alibi nulla fit temporis determinatio, quod mihi magis probatur, & omninò consulendum Prælatis Monialium; cùm sic Confessarius minori solicitudine suum munus obeat, & maiori cum vtilitate spirituali ipsarum Monialium; ad quam solam ordinatur deputatio Confessariorum extraordinariorum, & quam Prælati earum tenentur procurare omni studio, ac diligentia.

Difficultas est, qualiter intelligi debeat facultas data Confessario extraordinario ad audiendas confessiones Monialium alicuius Monasterij sub his, aut similibus verbis (*quæ facultas valeat pro* 10. *diebus*) an scilicet vi talis facultatis possit accedere ad audiendas confessiones 8. diebus, etiam interpolatis; vel certè quò possit à die concessæ facultatis per 10. dies continuos accedere ad audiendas Monialium confessiones, ita vt, elapsis dictis 10. diebus, non possit ampliùs accedere.

262 Resp. Tenorem huiusmodi facultatis intelligi in hoc posteriori sensu, nisi aliter constet de mente concedentis: idque ne aliàs nimis facilis reddatur accessus ad Moniales, & aperiatur ostium varijs incôuenientibus, quæ inde possent consequi, etsi fortè non omninò improbabiliter posset quis dicere ex rationabili epycheia dictam facultatem posse piè intelligi de 8. diebus vtilibus.

Addo facultatem audiendi confessiones Monialium datam pro 8. dieb. extendi ad 10. dies; idque iuxta regulam iuris communiter receptam: *Dies termini non computantur in termino*; quę sine dubio maxime admittenda est in presenti materia, vtpotè in primis fauorabili animæ Sic respondit Reuerendissimus Ciarlinus Vicarius Regiensis Ecclesiæ vir doctissimus P. Dominico Zanetto Soc. Iesu, responsionem approbanti.

Illud paulò maiorem habet difficultatem, an Confessarius absque noua licentia possit accedere ad Moniales, etiam post elapsos illos 10. dies; si vltima die reperiat Monialem indigere absolutione alicuius reseruati, ad quod non extenditur eius facultas; aut teneri instituere confessionem aliquam longiorem, quæ non possit expediri tempore adeò breui.

263 Resp. Quòd, quamuis de rigore non possit, obstante *l. boues, § hoc sermone. ff. de verb. significat.* ex qua sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice: nihilominus, attento fine, ob quem conceditur Confessarius extraordinarius; improbabile non est Confessarium in proposito casu, etiam post absolutos 10. dies, posse accedere ad Monialem indigentem absolutione illius reseruati, aut confessione generali, vt illam absoluat, eiusque confessionem generalem, siue inchoatam, siue inchoandam audiat: ita docti, ac ingeniosi Recentiores à me consulti; sicque in facti contingentia interrogatus consului, ea ductus ratione, quod in tali euentu adest iusta causa faciendi epycheiam; & procedit regula communis: *Qui vult finem, vult media necessaria ad finem*: quamquam hac in re opus sit magna cautella, ne offendandantur Ordinarij, &c.

264 Immò (vt id quoque obiter dicam) probabile puto, quòd si Confessarius ingressus monasterium ad audiendam confessionem Monialis infirmę inueniret eam esse irretitam aliquo reseruato, aut velle facere confessionem generalem, quæ non posset expediri vna die; absque alia licentia posset iterum ingredi ad absoluendum à reseruato, obtenta facultate à Superiore, & ad excipiendam confessionem generalem; idque ob rationem, *§ praeced.* adductam. Quod item puto dicendum, si in casu proposito Monialis iam confessa, & absoluta statim reuocaret Confessarium iam egressum è clausura ad manifestandum ei peccatum oblitum: cum enim id fiat incontinenti, antequam Confessarius diuertat ad actus extraneos (vt suppono) moraliter vnicus reputatur ingressus, etsi physicè multiplex: ea proportionaliter ratione, qua vnicus cēseretur ingressus si in præsenti euentu Confessarius, vbi capit audire confessionem Monialis, ex grauissima causa reuocaretur extra monasterium, priùsquàm perficeretur confessio; tunc quippe peracto negotio, ad quod fuisset euocatus, sine noua licentia posset iterum ingredi ad perficiendam illam confessionem; sicut, & posset, si ingressus ad audiendam confessionem Monialis infirmę, illam ex improuiso reperiret morbi vehemētia ita correptam, vt tunc non posset vllo modo confiteri; quæ sunt benè notanda, quia facilè occurrere possunt, & (quod ego sciam) non sunt ab alijs decisa, faciuntq; etiam pro Confessario ordinario.

Sic puto Monialem, si confitens Regulari tanquam Confessario extraordinario obliuiscatur alicuius peccati, quod erubescit confi-

confiteri ordinario Confessario ; sub alio prætextu posse Regularem aduocare , eique cum legitima facultate accedenti peccatum illud confiteri, & absolui: idque licèt approbatio Confessarij extraordinarij toties quoties debeat renouari . Ducor, quod coram eo Iudice debet causa definiri , coram quo cæpta est eius cognitio:ibique finiendum iudicium , vbi est cæptum, & ipsa inchoatio iudicij prorogat iurisdictionem:quæ omnia procedunt in casu presenti .

265 Addo , quòd si Confessarius ingressus ad audiendam confessionem vnius Monialis infirmæ inueniat aliquam aliam item infirmam, que petat confiteri : vtique potest illam audire,quantumvis confessio ad lungum tempus esset duratura ; & hoc , estò facultas ingrediendi concessa fuisset expresse ad audiendam confessionem determinatæ Monialis; hoc enim non obstante,locum habet epycheia ; & Confessarius , cùm sit deputatus in extraordinarium totius Monasterij, est approbatus pro omnib. Monialib. & consequenter pro illa alia infirma .

QVAERES X. An Confessarius extraordinarius Monialium deputari debeat in communi,vel etiam in particulari .

266 Resp. Debere deputari solùm in communi,regulariter loquendo · idque ex decreto Sacræ Congregat. sub 15. Febr. 1593. relato à *Tamburino D.16.de iure Abbatiss. q.1.num.7.* quamquam in casu, quo deputandus sit Confessarius extraordinarius , consultum est,vt Abbatissa congreget Moniales subditas,interrogetque quem velint in Confessarium extraordinarium : vt sic constet , in quem plures Moniales conueniant , sicque deputatio illis sit gratior, & consequenter vtilior . Dixi , *regulariter loquendo*; vt innuerem posse contingere,quòd, concesso Confessario extraordinario Monialibus alicuius monasterij modo dicto in communi,expediret ad bonum spirituale particularis Monialis,vt alius ei Confessarius tunc designaretur,cui maiori confidentia,ac sinceritate propriam conscientiam detegeret , & à quo opportuniora reciperet remedia pro spirituali sua infirmitate ; quod tamen nonnisi raro videtur permittendum , ne abeat in exemplum .

QVAERES XI Qualis debeat esse Confessarius extraordinarius Monialium .

267 Resp. Debere esse , qualem nos ipsi descripsimus Confessarium ordinarium *sect. praeced. quaest.3.4.5.6.7.8.9.& 10.* Hic solum addo,quod etiam aduerti citata *sect. praeced. q.12.* decre-

tum

tum Sacræ Congregat. relatum à *Tambur.ſup.q.3.num.4.* quo prohibetur Ordinarijs, ne vtantur opera Regularium, etiam pro Confeſſarijs extraordinarijs, communiter non obſeruari ex defectu materiæ; eò quòd ſcilicet deſint Sacerdotes ſæculares, qui æque benè hoc munus præſtent; vnde, & ipſa Sacra Congregatio cautè addidit *niſi in caſu neceſſitatis.*

QVAERES XII. Cum quanta poteſtate deceat Confeſſarium extraordinarium Monialium accedere ad earum confeſſiones audiendas.

268 Reſp. Quòd cùm iuxtà dicenda *q. ſequenti*. Confeſſarius extraordinarius deputetur Monialibus ad extricandas ipſarum conſcientias; omninò decet, vt ad illas accedat cum ea maiori poteſtate, quam habere poteſt, ſicque conſultum eſſet, vt Ordinarij Monialium, ſiue ſæculares, ſiue regulares Sacerdotibus deputatis in Confeſſarium extraordinarium concederent non ſolùm caſus, & cenſuras ſibi reſeruatas: ſed etiam quamcunque aliam facultatem, quam ipſi poſſunt delegare, & putant poſſe Monialibus deſeruire pro foro pœnitentiali. Quanquam aliàs Confeſſarius non debeat vti dicta poteſtate, niſi cum grano ſalis, ideſt cum magna prudentia, ac circumſpectione; interdum etiam diſſimulans ſibi conceſſam fuiſſe facultatem abſoluendi ab hoc, vel illo reſeruato: ne nimia facilitas abſoluendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, ſicque reſeruatio fruſtretur ſuo fine. Ratio reſponſionis eſt, quòd Prælatus deputans Monialibus Confeſſarium extraordinarium vtique intendit illum plenè abſoluere Moniales confitentes à quibuſcunque, etiam reſeruatis; aliàs non eſſet, cur fieret talis deputatio; quo modo autem abſoluet plenè, ſi non habeat facultatem etiam reſeruatorum; Quòd ſi dicas illum poſſe conuenire Prælatum, vt dictam facultatem obtineat: iam onus reſeruationis afficiet, non penitentem (ſicut intendit reſeruans) ſed Confeſſarium; qui ſic duplicem cogetur ſuſtinere laborem, & audiendi confeſſiones Monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum cauſa petendi facultatem reſeruatorum: quod certè eſt minùs conforme æquitati; præſertim ſi Confeſſarius deputatus ſit Regularis, adeoque non habeat libertatem diſcurrendi huc, atque illuc, nec copiam vagandi: præterquàm quòd in caſu, quo Confeſſarius audiat confeſſiones in monaſterio parùm numeroſo, poſſet interdum periclitari ſigillum confeſſionis; quatenus Prælatus Monialium audiens facultatem alicuius reſeruati hìc, & nunc à ſe peti; & aliàs agnoſcẽs conditionem cuiuſq;

Monia-

Monialis dicti monasterij, potest saltem dubitare facultatem dicti reseruati efflagitari pro hac, vel illa Moniali: quod omninò cauendum est, vt patet.

QVAERES XIII. Ad quem finem fiat deputatio Confessarij extraordinarij pro Monialibus.

269 Resp. Fieri ob varios fines, nimirum 1. vt consulatur libertati Monialium confitentium: quippè quæ interdum ex naturali erubescentia non audent manifestare Confessario ordinario peccatum aliquod ab ipsis perpetratum, sicque exponuntur periculo multiplicandi confessiones inualidas; cùm alioqui extraordinario Confessario peccatum illud confidentiùs detegant, & repetendo confessiones inualidè factas propriæ obligationi satisfaciant: 2. vt in tanta varietate Confessariorum extraordinariorum tandem inueniant virum secundùm cor suum, cui ipsæ sincerè, ac confidenter manifestent omnia sua interiora, sicque tantò meliùs dirigi possint in via religiosæ perfectionis: 3. vt vacante Confessario extraordinario confessionibus Monialium audiendis maiori otio, vtpotè temporis angustijs minùs adstricto, eæ possint commodiùs proponere sua dubia, petere necessariam instructionem, recipere salutaria documenta, & efficaciori exhortatione magis excitari ad proprium spiritualem profectum: sicque Prælati Monialium deberent quam maximè curare, vt qui deputantur in Confessarios ipsarum extraordinarios, essent non minùs scientia, ac prudentia, quàm dexteritate, ac pietate conspicui, & ita munus ipsis commissum sustinere possent pro dignitate, & cum magna Monialium vtilitate.

QVAERES XIV. An Prælati Monialium possint illas adstringere, vt Confessarium extraordinarium admittant.

270 Resp. Non posse, si omnes Moniales vnanimiter illum reijciant, dicentes, se nolle tunc Confessarium extraordinarium: ducor, quod exhibitio Confessarij extraordinarij est fauor factus Monialibus: quilibet autem potest renunciare fauori sibi concesso, quo modo Conc. Trid. sup. loquens de præfata exhibitione cautè adhibuit verbum *offeratur*; sicut aduertit *Tambur. sup. q.1. nu.8.* monens non facere prudenter Superiorem, qui præcipit Monialibus, vt omnes confiteātur Confessario extraordinario. Dixi *si omnes Moniales vnanimiter illum reyciant*; si enim constat Prælato aliquas illarum cupere Confessarium extraordinarium, pro illis solis debet ipsum deputare: cùm renunciatio aliarum Monialium non debeat cedere in præiudicium istarum:

si qui-

si quidem non licet cedere proprio priuilegio cum præiudicio tertij.

QVAERES XV. An Moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipsis legitimè deputato in Confessarium extraordinarium.

271 Resp. De rigore non teneri ob rationem *præcedenti qu.* adductam: expedire tamen, vt omnes ad illum accedant: sin minùs vt confiteantur; saltem vt ei proponant dubia, quæ habent circa proprium statum religiosum, recipiant salutare aliquod monitum, exerceant actum illum submissionis, & ab eo obtineant benedictionem. Vt proindè in quadam Synodo Florentina, teste *Tamb. sup.* statutum sit Moniales omnes, exceptis infirmis, sub pœna amissionis vocis actiuæ, & passiuæ per triennium ipsò factò incurrenda, teneri comparere coram Confessario extraordinario; ideoque quamdiu is vacat confessionibus Monialium excipiendis, Confessarium ordinarium quàm rarissimè debere ad eas accedere, siue ad illas alloquendas, siue ad illarum confessiones audiendas. Quin etiam in eadem Synodo, Confessarij ordinarij, qui ausu temerario impedire directè præsumpserint Confessarij extraordinarij petitionem, electionem, concessionem, vel accessum ad monasteria causa audiendi confessiones, sunt ipsò factò excommunicati: &, si quocunque tempore, vel modo significauerint Monialibus sibi displicere Confessarij extraordinarij aduentum; vel non liberè, & integrè, sed perfunctoriè tantùm, & per trāsennam eidem esse confitendum in aures Monialium, aut aliorum insusurrare tentauerint: debent in perpetuum suspendi ab audiendis confessionibus Monialium in ijs monasterijs, in quibus taliter deliquerint: hæc Synodus Florentina; quę, licèt non obligent extra diœcesim Florentinam, consultum tamen esset, vt etiam in alijs diœcesibus à proprijs Ordinarijs inducerentur, vtpotè spirituali Monialium vtilitati in primis proficua.

An autem Confessarius ipse extraordinarius teneatur audire confessionem omnium, & singularum Monialium ad quas deputatur. idque ex præcepto *Concilij Trident. sess. 25. de Regularibus cap. 10.* ibi lato his verbis *Qui omnium confessiones audire debeat.*

Resp. Teneri; cum verbum *debeat* ex natura sua importet vim præcepti, vt notauit *Baldell. l. 5. D. 21. num. 5. ex Claui regia l. 3. c. 7. num. 26. & Concilium Trid.* tale præceptum impone-

ponere potuerit cuicumque Sacerdoti, siue sæculari, siue regulari; quod tamen loquitur de Monialibus volentibus confiteri: si enim hæ confiteri nolint, vtiquè, nec ille tenebitur eas audire, nec propterea fit vlla iniuria Sacerdoti deputato in extraordinarium; quippè qui hoc ipsò quòd subit munus Confessarij, subit etiam quamcumque obligationem dicto muneri annexam; & aliàs procedit regula iuris: *Volenti, & consentienti non fit iniuria.*

QVAERES XVI. An casu, quo aliquæ Moniales ex præsenti infirmitate non possint accedere ad Confessarium extraordinarium; vbi conualuerint, possint iure suo petere pro se ipsis Confessarium extraordinarium, & Prælatus teneatur illum ipsis concedere.

272 Resp. Et Moniales posse petere, & Prælatum teneri concedere Confessarium extraordinarium in tali casu: moueor, quòd Concilium Trid. in decreto relato *qu.* I. statuit Confessarium extraordinarium ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno Monialibus offerendum esse, qui omnium confessiones audiat; sicque intendit omnes omninò Moniales gaudere tali beneficio; non gauderent autem omnes, si in proposito casu non deberet concedi Confessarius extraordinarius pro ijs Monialibus, quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confessarium ordinarium in communi antea concessum toti monasterio, præterquàmquòd alias adderetur afflictio afflicto; si præfatæ Moniales vltra molestiam morbi, quem perpessæ sunt, cogerentur etiam carere eo solatio, quod solet sequi ex accessu ad Confessarium extraordinarium: ita docti Neoterici à me consulti, & benè, præsertim P. Stephanus à S. Gregorio mihi amicissimus.

QVAERES XVII. An Confessarius extraordinarius possit absque speciali licentia celebrare in Ecclesia Monialium, ad quarum confessiones audiendas deputatus est; immò, & ijs ministrare Eucharistiam, quamdiu vacat earum confessionibus excipiendis.

273 Resp. De rigore non posse, nisi de præsumpta voluntate Prælati Monialium ex concurrentibus circumstantijs oppositum hic & nunc suadeatur. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Filliuc. tract. 4. num. 263.* & alij contra *Caietanum v. excommunic. c. 63.* nimirum, concessa alicui facultate ministrandi Sacramentum confessionis, non conferri concessam facultatem ministran-

niſtrandi Euchariſtiam (addo ego, loquendo de Monialibus, neque celebrandi in earum Eccleſia) cùm enim iſtæ actiones ſint diuerſæ, & à diuerſis non fiat illatio: conceſſio vnius non importat conſequenter conceſſionem alterius, niſi vel id claré exprimatur, vel certè ex concurrentibus circumſtantijs probabiliter præſumatur de voluntate concedentis: quę præſumptio voluntatis in præſenti materia abſque dubio ſufficeret, cùm ad miniſtrationem Euchariſtiæ non requiratur expreſſa, & formalis conceſſio; ſicut requiritur ad miniſtrandum Sacramentum Pænitentiæ, vtpotè ad ſui valorem præſupponens iuriſdictionem, quæ non requiritur ad validam miniſtrationem Euchariſtiæ; ſicut benè adnotauit in ſimili *Card. de Lugo D. 18. de Euchar. num. 19.*

QVAERES XVIII. An deputatus in Confeſſarium extraordinarium pro Monialibus alicuius monaſterij poſſit ſine ſpeciali licentia coram illis concionari, publicamque habere exhortationem.

274 Reſp. Simpliciter loquendo, videri non poſſe: & hoc tum ob rationem adductam *qu. praecéd.* tum quia actus concionandi, aut exhortandi publicè, & actus audiendi confeſſiones non ſunt ita connexi inter ſe, vt vnus dependeat ab alio; ideoque ex conceſſione vnius non poteſt inferri conceſſio alterius, iuxta regulam iuris; *Cui licet quod maius eſt, non debet, quod minùs eſt, non licere, l. non debet, ff. de reg. iur.* tum quia talis de facto eſt praxis ferè communis, maximè, cùm regulariter non expediat Confeſſarios Monialium, ſiue ordinarios, ſiue extraordinarios, habere proprijs Monialibus publicas conciones, aut exhortationes, ne fortè ex reprehenſione alicuius defectus facta inter concionandum, aut exhortandum, alicui Moniali minùs prudenti, & plus æquo ſuſpicaci ingerat ſuſpicionem ſe loqui ex notitia habita in confeſſione: quòd omninò vitandum eſt, præſertim, cùm priuata exhortatio vnicuique Moniali ſeorſim facta in audienda eius confeſſione magis prodeſſe poſſit; quippè quæ eſt ex proprijs, & tota accommodata ſpirituali ipſius neceſſitati.

QVAERES XIX. An deputatus in extraordinarium Confeſſarium alicuius Monaſterij Monialium poſſit diſſerere cum Monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confeſſionem (v. g. de aliquo negotio domeſtico) & quidem etiam cum Moniali, quæ nullo modo vult ei confiteri.

275 Reſp.

275 Resp. Videri posse; patetque ex dictis *sect. praeced. qu.* 15. quae proportionaliter militant in praesentia, vt consideranti facilè constabit: & possunt confirmari ex vsu ferè communi Confessariorum tam saecularium, quam regularium; qui vbi deputantur in Confessarios Monialium extraordinarios; licèt aliàs sint valdè docti, ac conscientiae timoratae, absque vllo scrupulo loquuntur cum quacunque Moniali illius monasterij ad ipsos accedente; siue ipsis velit confiteri, siue non: & quidem etiam de rebus nullo modo spectantibus ad confessionem: quod est signum ipsos existimare huiusmodi allocutionem in talibus circunstantijs non esse prohibitam, & consequenter neque peccaminosam: aliâs illi à tali allocutione omninò abstinerent, vt suppono. Et hoc putant aliqui procedere in casu, quo quis deputetur in extraordinarium vnius tantùm Monialis: is enim adhuc de rigore iuris posset loqui cum alijs Monialibus, & quidem etiam de rebus indifferentibus iuxtà dicta in *hoc ipso cap. num.* 175. sic illi, quam probabiliter, viderint ipsi, & dijudicent viri docti; certè cauendum est, ne plus iusto in similibus rebus indulgeatur.

Quòd si hac occasione quaeras, an occurrente casu, in quo aliquis religiosus necessitatem habeat loquendi cum quadam Moniali, ad quam alioqui non potest accedere sine licentia Sacrae Congregationis; possit Ordinarius illum deputare in Confessarium extraordinarium dictae Monialis, precisè vt sic ex occasione audiendi illius confessionem possit cum ea agere de negotio, quod habet prae manibus.

276 Resp. Ordinarium posse id facere, & consequenter Religiosum in tali casu posse accedere ad Monialem illam, & cum ea tractare negotium ipsi commissum; dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem: ita docti Recentiores à me consulti; patetque tum ex praxi, quae hac in re seruatur, etiam à viris timoratis; tum quia potest Ordinarius concedere Confessarium extraordinarium Monialibus non solùm in communi, sed etiam in particulari huic, aut illi Moniali, si hìc, & nunc iudicet expedire; ex alia parte deputatus in Confessarium Monialium potest liberè loqui cum illis, etiam de rebus non pertinentibus ad confessionem, vt iam probatum est; sicque nulla adest ratio, cur Religiosus in casu proposito differere non possit cum ea Moniali de negotio ipsi commisso. Dixi *dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem*, vt indicarem,

rem, quòd si Religiosus in præsenti casu verè non esset paratus audire confessionem illius Monialis, tunc, sicut non posset dici deputatus in Confessarium extraordinarium illius; sic nec titulo Confessarij posset cum ea loqui: &, si loqueretur, perindè se haberet, ac si absque licentia loqueretur; siquidem fraus, & dolus nemini debent patrocinari: Quòd tamen non eueniret, si Monialis illa, vbi accessit Religiosus, mutata voluntate, nollet ampliùs ei confiteri; ipse enim adhuc posset loqui cum ista; stante quòd ex legitima potestate re vera est constitutus Confessarius extraordinarius præfatæ Monialis, & vt talis potest cum ea loqui, denominatione Confessarij potente subsistere tantum in actu primo; absque eo quòd deueniatur ad actum secundum, nempè ad confessionem effectiuè audiendam.

277 Addo quòd, cùm *Diana part.3.tract.2.resolut.*104. & ante illum *Peyrinus tom.2.priuil. Constitut.6.Pij V.num.36.* alijque docti Recentiores putent religiosum non subiacere pœnis latis contra Regulares ad monasteria Monialium accedentes sine licentia, si alicui Moniali declarent casum aliquem conscientię: cùm talis locutio speciem habeat piæ exhortationis; & alioqui cesset finis prohibitionis in particulari iuxtà ea, quæ habet *Diana par.5.tract.14.resolut.96.* si velint consequenter philosophari, concedere debent Ordinarium posse mittere Religiosum ad aliquod monasterium Monialium causa ibi exercendi aliquod opus pietatis (ver. gr. ad componendam aliquam seditionem exortam inter Moniales, ad consolandam Monialem grauissima tristitia affectam, ad consulendum in re graui concernente bonum monasterij, & ad alios similes effectus) in his quippè procedit eadem ratio, quæ in casu à præfatis Doctoribus concesso. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in decreto iussu Sixti V. edito anno 1590. expresè statuit nulli Religioso cuiuscunque ordinis, gradus, qualitatis ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Visitatoribus respectu Monialium subiectarum, necnon Confessario tam ordinario, quàm extraordinario) licere absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad monasteria quarumcunque Monialium ad colloquendum, siue tractandum cum eis; siquidem Sacra Congregatio per hoc non excludit casum pietatis, & Charitatis, qui regulariter non præsumitur comprehensus sub generali prohibitione, iuxtà regulam: *Non veniunt sub generali prohibitione, quæ quis non esset verosimiliter prohibiturus, si in specie exprimerentur*; solùm excludit

cludit casum, in quo religiosus velit accedere ad Moniales titulo vrbanitatis, ad eas visitandas v.g. ad negotia sæcularia tractanda, & similia. Verùm cauendum est, ne nimis relaxetur rigor iuris Ecclesiastici adeo strictè vetantis accessum ad Moniales, nimisque facilis reddatur talis accessus, & hinc oriantur incommoda, quæ ius intendit amouere per dictam prohibitionem: præterquamquod accessus ad Moniales in præsenti casu quod ad forum externum non ita facilè posset iustificari, adeoque sic accedens posset puniri ab Ordinario, qui indè posset grauiter offendi, puniretque taliter accedentem. Vnde *Diana p. 9. tr. 7. res. 54.* fit quod, quamvis opinio *Peyrini* superius allata admitti posset vt probabilis (pro qua ipse *Diana* citat *Lezanam v. Moniales n. 30.* & *Bordonum to. I. res. 7. n. 82.*) nihilominus in praxi non esset amplectenda; cum iura absolutè vetent Regularibus accessũ ad Moniales, nõ distinguendo inter collocutionẽ vrbanitatis causa, aut pietatis, & lex absolutè loquẽs absolutè debeat intelligi: præterquamquod sic elusoria esset prohibitio accedendi ad Moniales facta Regularibus: quippè qui semper impunè loqui possent cum Monialibus, dicendo se cum ijs locutos fuisse de rebus pijs, &c. sic *Diana* his verbis concludens; *Vnde quidquid sit de peccato quo ad forum internum stante authoritate doctorum virorum Lezanæ, Pellizzarij, & Bordoni vbi supra; saltem in foro externo possent Episcopi dictos Regulares punire tanquam Sedis Apostolicæ delegati; vnde abstineant ab his collocutionibus.*

Dices, quid si Episcopus mittat Religiosum ad monasterium aliquod Monialium, vt tanquam Confessarius extraordinarius excipiat earum confessiones; & talis Religiosus re vera ibi nullam excipiat confessionem, sed solùm vacet componendis dissidijs, prebendis salutaribus consilijs, & instruendis Monialibus in vita spirituali, est ne is tutus in conscientia?

278 Resp. Esse, & quidem, etiamsi sciat de facto nullam Monialem ex eo monasterio accessuram ad ipsum causa confitendi, sed solùm ob aliquem alium finem, pium tamen, ac bonum: dummodò ipse ex sua parte sit paratus excipere etiam confessionem, saltem alicuius ex dictis Monialibus: patet autem responsio ex dictis *sup. §. quòd si hac occasione* sub finem.

QVAERES XX. An Religiosus destinatus in extraordinarium Confessariũ alicuius Monasterij Monialium ad 10. dies, v.g. possit tuta conscientia accedere ad ipsas causa tractandi

fessiones aliquarum Monialium, quamuis non omnium: sicque de eo verificetur doctrina tradita *quæst. 19. in responsione principali*.

QVAERES XXII. An Confessarius extraordinarius Monialium, auditis illarum confessionibus, possit absque violatione sigilli confessionis postea carpere aliquos defectus illarum auditos in confessione, si ijs concionetur, aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatissam monasterij, vt circa hoc, vel illud inuigilent, loquendo tamen in communi.

281 Resp. Quòd, quamuis prædicta fieri possint, si inde non possit deueniri in notitiam personæ particularis eo defectu laborantis: præsertim si monasterium sit valdè numerosum, ideoque ex notitia illa generali difficiliùs constare possit de persona particulari: nihilominus, quia semper consulendum est integritati sigilli confessionis, & quàmmaximè curandum est, vt tollatur omnis suspicio, etiam remota violationis illius, ne alioqui odiosum nimis reddatur Sacramentum pœnitentiæ, præsertim fœminis natura sua valdè suspicacibus: propterea puto Confessarium Monialium, siue ordinarium, siue extraordinarium, debere in hoc vti magna circumspectione; ac proindè regulariter debere cauere, ne defectus magis particulares Monialium reprœhendat inter concionandum, aut eos detegat Monialium Superioribus ad illos imposterum præcauendos: colligitur ex *Diana p.5. tr.11. res.36.* & Maldero, ac Beia ab ipso allegatis; qui *Diana p.2. tr.15. res.13.* ex Nugno, & Fagund. monet peccare peccato reuelationis sigilli illum, qui, etsi non nominet personam, detegendo defectum illius auditum in confessione, nominat tamen religionem, ex qua est pœnitens: cùm sic ignominia redundet in religionem, & consequenter in ipsum pœnitentem tanquam in membrum illius: quod etiam aduertit *Io. de Lugo D.23. de pœn. num. 63.*

An verò peccet contra sigillum Confessarius, qui interrogatus ab Abbatissa monasterij, num audiuerit confessionem huius, aut illius Monialis, dicit se non audiuisse, cùm re vera audiuerit, non tamen absoluerit, eò quòd careret debita dispositione.

282 Resp. Peccare, si constet Abbatissæ hanc, vel illam Monialem, de qua interrogat Confessarium, ei re vera fuisse confessam, v.g. ex assertione illarum ipsarum Monialium. Moueor, quòd Confessarius in talibus circumstantijs negans se audisse

confessionem dictarum Monialium indirectè negat se illas absoluisse, & quidem ex ipsarum indispositione: cùm nullam afferat causam dilatæ absolutionis oppositum suadentem (qualis esset, si Confessarius diceret illam inchoasse confessionem generalem, sed non absoluisse, redituram postea ad illam perficiendam, vel certè se fuisse vocatum alio, & regressum non inuenisse illam, &c.) constat autem, quod Confessarius non potest sine violatione sigilli dicere se non absoluisse pœnitentem ipsi confessum; quando ex occurrentibus circunstantijs negatio absolutionis probabiliter præsumitur prouenisse ex indispositione ipsius pœnitentis: sicut benè notauit *Io. de Lugo sup. num.* 85. ex Nau. Soto, Suar. & alijs contra *Caietanum v. Confessio* dicentem non reuelari indirectè confessionem dicendo *non absolui illum*.

Addo quod si Confessarius Monialium dicat aliquam ex suis Monialibus violasse clausuram non nominata Moniali: vtique peccaret, cum sic odiosa reddi possit confessio; sed nō contra sigillum; cum non possit ex eo modo loquendi constare, de qua Moniali in specie loquatur: colligitur ex *Diana p.2. tract.* 15. *resol.* 15. pro se referente *Onuphrium*, *Syluium*, *Nauarrum*, *Viualdum*, *Megalam*, ac *Henriquez*.

Ex quo infero, quòd si Confessarius Monialium consilij causa cogatur aperire alicui tertio excessum auditum in confessione Monialis sibi subditæ; illum proponere debet in genere, & quasi in abstracto; vel certè dubium, cuius petit solutionem vt ab alio sibi propositum, solerti adhibita æquiuocatione referre, nec vllo modo indicet illum à se fuisse auditum in confessione: sic quippè consulit, & propriæ ignorantiæ, & secretò sigilli Sacramentalis, quod omni studio, ac diligentia seruandum est.

Puto tamen quòd si Confessarius Monialium consilij causa, vel alia ex causa manifestet delictum Monialis sibi commissæ in pœnitentem, non manifestato nomine; nec violat sigillum, nec im. peccat; si delictum non sit infamatorium; & hoc, licèt indicet se illud audiuisse in confessione Monialium: & ratio est, quòd sic ex vna parte non manifestatur persona, ideoque non læditur sigillum; ex alia parte communitas ipsa Monialium non notabiliter offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam monasterij, & consequenter non peccatur mortaliter.

Sic censeo non posse, nec debere condemnari Confessarium

Mo-

Monialium, qui amico dicit se nolle ampliùs vacare confessionibus Monialium illarum audiendis, eò quòd aliquæ illarum sint scandalosæ, ideoque nolit se exponere periculo æternæ damnationis; si aliàs notorium sit Moniales illas esse scandalosas, & Confessarius sic loquatur ex notitia publica.

QVAERES XXIII. Qualiter possit, & debeat procedere Confessarius extraordinarius Monialium in petenda facultate absoluendi aliquam Monialem à reseruatis; si probabiliter putet Prælatum, a quo petitur talis facultas; ex tali petitione deuenturum in suspicionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa Moniali particulari: idque ex varijs circunstantijs ipsi Prælato notis.

283 Resp. Posse submittere tertiam aliquam personam ad petendam illam facultatem à Prælato pro quadam Moniali, non manifestando, cuius ea sit monasterij; vel certè, si hoc non iuuet, posset, & deberet illam absoluere indirectè à præfatis reseruatis, monendo Monialem, vt curet posteà directè absolui ab illis per Confessarium monasterij ordinarium, obtenta debita facultate modo conuenienti. Ex quo colligant Prælati Monialium consultum esse, vt deputatus in Confessarium extraordinarium non accedat ad illas sine reseruatorum facultate, sicut aduertimus *sup. q.12.*

Quòd si hac occasione quæras, an citrà violationem sigilli Sacramentalis possit Confessarius denegare Communionem Moniali, quam ex confessione scit esse indignam.

Resp. Non posse, siue communio petatur in publico; nam hoc esset indirectè manifestare peccatum pœnitentis: siue petatur in occulto, & alioqui ex negatione oriatur aliqua vel reuelatio, vel exprobratio indirecta peccati occulti; quin etiam hoc procedit, & si ea non sequatur: id enim redderet confessionem odiosam, ac difficiliorem, si sciret pœnitens posse Confessarium ipsi posteà negare petita, & resistere propter notitiam habitam in confessione: ita *Cardinalis de Lugo D.23. de pœnitent. num.126 Sanchez l.3. de matrim. D.16. alijque plures apud Bonacinam D.5. de Sacram. q.6. sect.5. part.4. num.17.* à quibus nec dissentiunt ij, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio ministrare Sacramenta, posse, & teneri negare Sacramenta occultè petita ei, quem ex confessione scit esse indignum, si cesset periculum fractionis sigilli; siquidem Confessarius Monialium ex officio tenetur ijs ministrare Sacramenta;

catum alicuius Monialis nouit ex confessione complicis, & Monialis illa de eo non se accuset: potest quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quòd eius grauet conscientiam, immò, & speciatim, si peccatum illud sit, de quo Moniales solent interrogari: non item, si sit peccatum inter Moniales non vsitatum: tunc enim si Monialis neget se illud commisisse, absolui debet; cum pœnitenti credendum sit tam pro se, quam contra se; & non sit ratio, cur vni potiùs credatur, quam alij. ità *Diana supra resol.21. ex Toleto, & Fagund.* cum quibus sentit *Laym. num.* 24. monens, quod, si complex dedit facultatem loquendi cum alio; potest Confessarius speciatim examinare alium complicem, si sic expedire iudicetur, & absit scandalum.

Addit *Cardinal. de Lugo n.129. ex Henriquez l.6.cap.23. num.2.* probabile esse non violari sigillum, si Confessarius statim, finita confessione, aliquid circa illam aduertat pœnitenti, quod oblitus fuerat: nam moraliter non intelligitur fieri extrà confessionem, quod fit incontinenti, & falsum est, quod supponit *Fagundez præcep.2.Eccles. l.6.cap.4.num.33.* à nobis dissentiens, finita confessione, statim censeri finitum Sacramentum, & iudicium; cum aliqui pœnitentiam imponant post datam absolutionem; & aliàs impositio pœnitentiæ grauis satis significet confessionem grauium peccatorum: quod est signum non aduersari sigillo loqui de peccatis post absolutionem; cum censeatur adhuc durare idem iudicium Sacramentale; cuius actus sunt absoluere, punire, consulere, monere, corrigere, & similia: cum *Cardinali de Lugo sentiunt Tannerus, & Io. Præpositus relati à Diana par.5. tract.11. resol.19. qui resolut.31. ex Granado* monet sine violatione sigilli non posse manifestari pœnitentiam iniunctam pœnitenti in confessione, si ea sit talis, vt sit signum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ; vel certè peccatorum venialium specialium, quò ad numerum, aut speciem: secùs, si ea sit leuis, ita vt ex ea solùm colligi possit pœnitentem confessum fuisse peccata tantùm venialia, quod certum, & commune est, vt patet.

QVAERES XXIV. Quænam in primis obseruari debeant à Confessario Monialium extraordinario, ad hoc vt vtiliter fungatur suo munere.

284 Resp. Debere obseruare sequentia; nimirum 1. vt, antequam incipiat audire confessiones, curet videre Regulas, ac

Conftitutiones Ordinis, cuius funt Moniales, quibus deputatus eft in Confeffarium: 2. vt accedens ad monafterium primò alloquatur Abbatiffam, eamque interroget, num ei occurrant aliqua in bonum fpirituale monafterij, ac Monialium fubditarum manifeftanda, quæ præfentiori indigeant remedio: 3. vt femper laudabiliter loquatur de Confeffario ordinario, illum etiam excufans in ijs, quæ fortè illi obijciuntur à Monialibus: 4. vt non permittat confeffiones generales minùs neceffarias, ex quibus proueniat maior inquietudo, ac perturbatio interioris pacis; 5. ne fe nimis feftinantem oftendat in audiendis confeffionibus, fed patienter, ac benignè finat vnamquamque Monialium aperire cor fuum; eas non interrumpendo, nifi in cafu neceffario, neque infinuando, vt quàm citiffimè fe expediant: 6. vt iuxtà rationem, & naturam defectuum, quibus vnamquamque Monialium vidit effe affectam, opportuna tradat remedia, falutaria det confilia, & fructuofam adhibeat exhortationem: 7. ne inter confeffiones audiendas finat permifceri difcurfus extraneos, & ad rem non pertinentes; quibus Monialis pœnitens diftrahatur à principali propofito: 8. ne admittat negotia temporalia vllius Monialis tractanda, fiue cum alijs Monialibus, fiue etiam cum fæcularibus, &, fi de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab ijs omninò fe fubtrahat: 9. ne vllam Monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & fimilibus ad Sacramentalem confeffionem non fpectantibus; nifi fortè occurrentes circunftantiæ hic, & nunc fuaderent oppofitum; Moniales enim regulariter nollent cognofci à Confeffario; maximè, fi fint ætate iuniores, & inciderint in aliquem exceffum turpiorem, cuius vel fola recordatione fummoperè confundantur: 10. vt cum omnibus æqualiter agat omnem fufpicionem acceptionis perfonarum deuitans: quod benè monet *S. Bonauent. lib. de 6. alis, c. 6.* his verbis: *Licet meliores in effectu præferendæ fint* (loquitur de fœminis) *& omnes propter fpem falutis in Chrifto amplectendæ fint; in actu tamen exhibitionis exterioris taliter fuperior fe gerat ad omnes, vt nulla fe ab eo contemni propter alias fufpicetur, fed quælibet ab eo fe diligi præfumat, & fiducialiter ei quafi fingulari amico confidat; ne alicui indignatio, & inuidia in alias nutriatur; ficut fratres Iofeph, qui oderant eum, quòd à Patre fingularius amaretur.*

SVB-

SVBSECTIO III.

Referuntur varia, ac vtilia Monita, quibus Moniales dirigantur ad profectum spiritualem per Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium.

QVoniam in audiendis Monialium confessionibus identidem expedit, immò, & oportet ijs tradere opportuna monita iuxtà spirituales necessitates, quæ in ijs ex ipsarum confessione deteguntur; & alioqui non omnes, qui ad earum confessiones deputantur, siue vt ordinarij, siue vt extraordinarij, eiusmodi monita habent in promptu, vt par esset: proindè in gratiam illorum, & in bonum spirituale ipsarum Monialium, ad complementum huius tractationis placet in hac subsectione afferre varia monita, eaque efficacia, ac valdè vtilia, ex sacris litteris, Sanctis Patribus, Magistris vitæ spiritualis, & ex ipsa experientia deprompta; quæ deseruiant ad consulendum varijs indigentijs spiritualibus Monialium ab ipsis in confessione manifestatis. Hæc autem monita sæpius lectitent Confessarij, eaque sibi sic faciant familiaria, vt in audiendis Monialium confessionibus ea parata habeant, ijsque illa opportunè suggerere valeant iuxtà necessitatem spiritualem ipsarum hic, & nunc cognitam.

Item

spiritualem profectum: quod omninò consequentur, si iuxtà inferiùs dicenda omni studio curabunt, vt ipsarum oratio non sit merè intellectualis, & speculatiua, sed practica, & effectiua, videlicet ordinata ad emendationem defectuum & acquisitionem virtutum, quibus maximè indigent.

3 Certis temporibus, siue priuatim, siue publicè (vt fit in Societate Iesu) vota suæ professionis, præmissa aliqua præparatione, magno animi sensu renouent.

4 Pios libellos attentè, ac deuotè legant, eosque de consilio proprij Confessarij.

5 Saltem semel in die faciant conscientiæ examen non solùm generale, sed etiam particulare, iuxta formam inferiùs q. 9. tradendam.

6 Omni studio curent singularum regularum, etiam minimarum obseruantiam; ne modica spernentes paulatim decidant, & in excessus grauiores paulatim labantur cum graui salutis spiritualis discrimine.

7 De defectibus commissis debitam pœnitentiam à Superiorissa deposcant, vel certè ab ea impositam promptè ac humiliter impleant: idque etsi contingat illam imponi ob defectum verè non culpabilem; cùm in tali casu maius acquiratur meritum, iuxtà illa verba *Sancti Petri 2.c.2. quæ vobis est gloria, si peccantes, & colaphizati suffertis, sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum.*

8 Ministeria Conuentus, ad quæ iuxtà consuetudinem monasterij deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac promptè; memores se obire ea propter vnum Deum; & ab eo solo debitam mercedem esse obtinendam.

9 In omni loco diuinæ meminerint præsentiæ scientes ex 23. *Ecc. quod oculi Domini multò plus lucidiores sunt super solem circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes*; sicque iuxtà monitum *Sancti Bernardi in Psalm. Qui habitat; ne audeant illo præsente, quod vidente homine non auderent.*

10. In exercitio bonorum operum iuxtà consilium *Sancti Bernardi in spec. Monach.* identidem sibimetipsis dicant, *Si modò moritura esses, faceres istud?* adeoque siue confiteantur, siue communicent, siue Officium diuinum recitent, siue Missæ assistent; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, si certæ essent se tunc vltimò confiteri, communicare &c. constat autem

quòd

quòd, si id certò nossent, prædicta facerent cum omnimoda perfectione ipsis possibili: quo pacto *S. Basilius, instructio, ad filium spiritualem ait: Semper ante oculos tuos versetur vltimus dies vt facilius te possit refrænare ab omnibus vitijs* : quod monet etiam *Horatius l. 1. ep. 4. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum* .

11 In omnibus curent maiorem sui abnegationem tam animi, quam corporis; ita vt cum *Paulo Gal.* veraciter dicere possint *Mihi mundus crucifixus est , & ego mundo* : ad hoc enim vocantur religiosi à vita communi ad religiosam, vt per continuam sui abnegationem mundo moriantur, vni Deo viuentes.

12 Otium quàm maximè auersentur, ideoque ab exercitijs mentalibus ad corporalia transeant iuxta monitum, quod dedit Deus S. Antonio his verbis: *Antoni, quæris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito* .

13 Totam suam conscientiam candidè, ac sincerè suo Confessario aperiant ipsi manifestantes tam defectus, ac deprauatas animi propensiones, quàm virtutes, corporis afflictiones, tentationes, diuinas illustrationes, & quæcunque ipsis occurrunt in vita spirituali: *Tandiù enim*, inquit *Cassianus collat. 2. Abb. Moys. c. 10. suggestiones eius noxiæ* (idest dœmonis) *dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde : illico enim vt patefacta fuerit cogitatio maligna, marcescit.*

14 Mutuam inter se vnionem, & charitatem seruent, se inuicem sustinentes, & defectus Sororum, quibus cum viuunt, ingeniosa, ac sedula charitate dissimulantes : si quidem, vt loquitur *S. Hieronymus in regul. monach. Sine charitate cœnobia sunt tartara, habitatores sunt dæmones ; cum hac verò sunt Paradisus in terris, & in eo degentes sunt Angeli* .

15 Attendant non mala exempla (si quæ fortè viderint) sed bona (quæ Deo dante, non desunt in quolibet monasterio) hincque sumant rationem proficiendi magis ac magis in virtutibus religiosis .

16 Maximè abstineant à sæcularium conuersatione, sicque valdè rarò accedant ad collocutoria, & non nisi cum assistentia Auscultatricum, ac præmissa breui aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipsum vllo modo offendant in tali accessu, ac collocutione : ad quod possent deseruire verba *in Psalm. 140.*

Poni

Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labijs meis.

17 Proponantur ijs monita, quæ Beatus Aegidius per modum paradoxorum docuit, vt ab ijs sedulo in praxim deducantur; videlicèt; Si vis benè videre, erue oculos tuos, & esto cœcus: Si vis benè audire, esto surdus: si benè loqui, esto mutus: si benè ambulare, abscinde tibi pedes: si benè operari, mutila tibi manùs; si benè amare, habeas te odio; si benè viuere, te mortifica: si benè lucrari, disce perdere: si vis esse diues, esto pauper; si vis esse in delicijs, affige te; si vis esse securus, esto semper in timore: si vis exaltari, humilia te: si vis honorari, despice te, & honora te despicientes: si vis habere bonum, sustine malum: si vis esse in quiete, labora: si vis benedici desidera maledici. O quàm magna sapientia scire hæc facere; & quia magna sunt, non omnibus data sunt

18 Paupertatem diligant tanquam matrem, castitatem æmulentur angelicam, obedientiam seruent perfectissimam, in omnibus propriam abnegantes voluntatem, eamque subijcientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis; idque ex amore Christi, qui factus est obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis.

QVAERES II. Quibus monitis iuuari possint Superiorissæ Monialium ad rectam monasterij gubernationem.

29 Resp. Posse iuuari sequentibus monitis; videlicet.

1 Cultum Dei, & bonum spirituale subditarum in primis omni studio, ac diligentia promoueant iuxtà illud Christi monitum: *Quærite primum regnum Dei*: cultum quidem Dei curando, vt horæ canonicæ in choro statutis temporibus frequenter, ac deuotè recitentur, Missæ in templo celebrentur, eiusque altaria sint munda, ac benè præparata; bonum verò spirituale subditarum, fouendo in ipsis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum, nec non curando, vt Confessarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem; & bonos concionatores, qui identidem illas ad perfectam regularum obseruantiam, plenam sui abnegationem & religiosarum omnium virtutum acquisitionem efficaci exhortatione impellant.

2 Omnimodã regularũ obseruantiam procurent, etiam in minimis; sciẽtes modica spernentẽ paulatim decidere: sicq. prudẽter, ac discretè illas trãsgressiones puniãt salutaribus pœnitentijs interdũ tamen dissimulantes iuxtà illud, *nescit regnare, qui nescit* diffi-

existente in choro tempore diuinorum Officiorum, aut in refectorio, vel alio loco publico, eius Vicaria, seu Priorissa ipsi subordinata maneat extra; ita vt, occurrente necessitate, possit accurrere ad hunc, vel illum locum; sicque Moniales nunquam esse possint tutæ, quin ab aliqua ex Superiorissis deprehendi possint in delicto, quod forte meditentur: fęlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit.

10 Moniales magis modestas, & meliùs morigeratas suauiùs tractent, ijs facilius petita concedant, illas ad officia digniora promoueant, & in ipsas maiorem ostendant confidentiam; è contra pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem Monialium peruicacium, ac regularem disciplinam subuertentium: si quidem de Deo ipso dicitur: *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles*. Lucæ 2.

11 Venerentur, ac honorent Moniales antiquiores, eas præsertim quæ iam fuerunt Abbatissæ, ab ijs consilium petant in negotijs grauioribus monasterij, & erga ipsas magnam ostendant confidentiam: non ita tamen, vt de vlla ipsarum dici possit; hęc regit, ac moderatur nos, & nostram Abbatissam; idque cum graui offensione, & perturbatione Conuentus.

12 Non ducantur suis sensibus, sed in rebus arduis petant consilium à suis Discretis, illas libenter audiant, & si consilium suggerant opportunius, illud sequantur, memores, *vbi sunt multa consilia, ibi esse salutem*. *Prou.* 11.

13 Non sint faciles in præstanda fide subditis referentibus hunc, vel illum excessum fuisse ab hac, vel illa Moniali commissum: sed prudenter, & cautè disquirant, vera ne sint, an falsa quę referunt; nec vnquam manifestent, à quibus id scierint.

14 Si quam nouerint discordiam exortam fuisse inter subditas, statim per se, aut aliquam ex alijs Monialibus grauioribus, aut etiam per Confessarium illam componere studeant, iuxta illud *Ephes*. 4. *Sol non occidat super iracundiam vestram*.

15 Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem, ijs non solùm suppeditando omnia necessaria ad sanitatem recuperandam, sed etiam illas sæpè visitando, ac recreando tum per se, tum per alias Moniales, & procurando eis tempestiuè remedia spiritualia iuxtà occurrentem indigentiam.

16 Ne subditis committant officia conuentus supra vires ipsarum: & si ex suorum consanguineorum inopia non habeant, vnde

vnde faciant ordinarias expensas in officio commisso, aut aliud ipsis non committant, aut ex bonis communibus monasterij necessaria subministrent expensas.

17 Ne se ostendant magis amicas, ac familiares vni, quàm alij, sed se matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non esse acceptionem personarum; sicque curent cuilibet subditarum materni affectus viscera ostendere, vt quælibet putare possit se præ alijs esse dilectam.

18 Ne sinant induci nouas consuetudines regularis disciplinæ relaxatiuas intra monasterium; sed eas quam citissimè eradicent, implorato etiam, si opus sit, auxilio proprij Prælati.

19 Bono exemplo in omnibus præeant Monialibus subditis certò sibi suadentes, quod agitur à Prælatis, facilè trahi à subditis exemplum *c. magnæ de voto*: salutaria item consilia, ac monita illis tradant, pro vt hic, & nunc necessarium iudicauerint: imò, & acriùs reprehendant, si opus fuerit: dicente ipsis Domino Deo *Ier. 1. Ne formides à facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum.*

20 Monialibus subditis necessaria ad victum, & vestitum, habitationem, ac recreationem, si ferant annui redditus monasterij, abundè potiùs, quàm parcè subministrent; animo recolentes, vbi est abundantia, ibi esse obseruantiam; & quòd, *si non fuerint saturati, & murmurabunt, Psal* 58.

21 Caueant pro viribus, ne monasterium grauent nouis debitis; si tamen necessitas exigat, vt aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, seruatis seruandis: cum sit consultius monasterij bona grauare ære alieno, quam monasterium implere querimonijs, ac murmurationibus contra Superiorissas, ac Officiales Conuentus.

22 Illam propriæ Vicariæ, seu Priorissæ conferant potestatem, vt inde conijciant Moniales subditæ in quanta æstimatione ac veneratione ipsa haberi debeat, sicque inducantur ad promptiùs exequenda eius iussa, licèt aliàs non deceat illam passim se ingere in reprehendendis subditis, aut concedendis licentijs maioris momenti.

23 Quotidie se, & omnes suas subditas, Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Ecclesiæ, proprio, & Angelo suo Custodi enixè commendent; nec non identidem reflectant super necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus singularum subditarum, ijsque omni studio conentur afferre opportuna remedia.

24 Ne

24 Ne subditas suas permittant vacare certis speciebus negotiationis muliebris, quæ impediant regularem obseruantiam, animum distrahant à spiritualibus exercitijs, corporis obsint sanitati, & præbeant ansam tractandi cum sæcularibus.

25 Sint constantes in decretis, ac suis deliberationibus, nec ita facilè mutent consilium ob humanos respectus: quamquam consultum sit interdum mutare consilium, sed semper in melius, si occurrant iustæ rationes id faciendi.

26 Puellarum educationis causa degentium in Conuentu peculiarem habeant curam, accuratè dispicientes, quibus moribus sint præditæ, à quibus vocentur ad crates collocutorij (ad quas nunquam accedant sine propria magistra) an, quas, & quibus personis epistolas scribant, aut accipiant; an secedant in loca monasterij secretiora, & ad quem effectum; an frequentent Sacramenta; an debitam seruent modestiam in vestitu, incessu, ac sermone; aliaque id genus.

27 Meminerint durissimum esse iudicium his, qui præsunt; eosque teneri reddere rationem de animabus subditorum; ideòque studeant exercere munus suum coram Deo, ac hominibus, vt decet, ac oportet; sic enim à Deo condignam referent remunerationem, maiusque meritorum cumulum obtinebunt.

QVAERES III. Quæ documenta à Confessarijs Monialium suggeri possint; & debeant Monialibus ad officia Conuentus deputatis, vt ea laudabiliter exerceant.

287 Resp. Posse, & debere suggeri sequentia: videlicèt.

1 Munus sibi commissum fideliter, ac exactè semoto quocumque humano respectu, exerceant iuxtà regulam, statuta, & consuetudines proprij Ordinis, ac monasterij; in omnibus vnum Deum, eiusque gloriam, & bonum commune religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2 Sint omninò subordinatæ Superiorissæ monasterij in capite; eius sensibus omnino acquiescant (quòd tamen non facit, quin ei significare possint modestè proprium sensum circa res concernentes officium illis commissum; se alias eius arbitrio, ac iudicio in totum subijcientes) ei fideliter referant, si quid in suo officio occurrerit, quod iudicent ei referendum esse ob commune bonum monasterij, siue spirituale, siue temporale: ne postea cum *Isai.6.cap.* cogantur dicere *Væ mihi quia tacui.*

3 Curent in exercitio proprij muneris placere non hominibus sed Deo: sicque ad captandam aliarum sororum beneuolentiam

non faciant contra propriam conscientiam; permittentes, ac dissimulantes ea, quę cedere possunt in Dei offensam, ac præiudicium graue spiritualis boni Conuentus; non formident incurrere odium, ac offensionem Monialium minus obseruatium, quarum excessus impedire satagunt; memoria retinentes quod habetur 1. *Petri* 2. *Si quid patimini propter iustitiam, beati*.

4 Crebrò meminerint, si ex ipsarum incuria, ac negligentia grauis excessus committatur ab aliqua Monialium, illius rationem ab ijs exigendam esse: quippe quæ ex officio tenebantur illum impedire, & & facilè impediuissent, si tempestiuè Superiorissam admonuissent, vt sua prudentia, ac vigilantia, probabili periculo, ac proximæ occasioni commissi excessus obstaret iuxta illud *Principijs obsta*; *serò medicina paratur*.

5 Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur, scientes hilarem datorem diligi à Deo: si enim ægrè, & quasi inuite illud impleant, eumdem laborem subibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes: sicque in fine cogentur dicere, *Per totam noctem laborantes nihil cepimus*.

6 Sicut non debent recusare, aut negligenter obire communia monasterij officia ob studium propriæ quietis, & vt commodiùs vacent Deo, & sibimetipsis, si ad ea deputentur à Superiorissa: sic cauere debent quàmmaximè, ne ijs ita se immergant, vt non supersit tempus vacandi consuetis exercitijs pietatis, vel certè, si ea obeant, incuriosè, ac negligenter ea præstent cum graui damno proprij profectus spiritualis.

7 Si ex officio commisso curam habeant bonorum temporalium monasterij, ea curent conseruare diligenter; nec de ijs disponant, nisi iuxta mentem Superiorissæ, siue expressam, siue tacitam, ac interpretiuam; quippe quæ sunt de Christi patrimonio, adeoque tractari debent tanquam res sacræ.

8 Si re ipsa nequeant satisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentibus ad officium ipsarum respectiuè, curent ei satisfacere, saltem verbis humanioribus, magno animi sensu significantes sibi maximè displicere, quòd ei in re proposita gratificari non valeant; sic quippe magis fouebitur fraterna charitas, & minùs tristabitur soror, cui res illa petita denegatur.

9 Si ratione officij demandati occasionem habent agendi cum sæcularibus, agant semper magna cum ædificatione: ita vt verè possint

possint dicere cũ *Paulo* 2.*Cor* 2.*Christi bonus odor sumus*: quòd facilè assequentur, si se ostendant graues, modestas, patientes, humiles, ac deuotas, & cum secularibus nonnisi spirituales, aut saltem necessarios admisceant sermones, hosque breues.

10 Caueant, ne sumptus immoderatos faciant non necessarios in proprio officio; &, si quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vanam ostentationem: aliàs de ijs diceretur, *receperunt mercedem suam, Matth.* 6. præterquamquod hac ratione exercitium officiorum communium inter Moniales efficitur intolerabile respectu illarum, quibus non suppetunt facultates ad faciendas expensas adeò excedentes: vnde fit, vt eæ ab alijs negligantur, inquietæ viuant, & interdum etiam cogantur indigna præstare, vt parent necessarias expensas; idque cum graui iactura proprij profectus spiritualis, ac bonæ existimationis Conuentus.

QVAERES IV. Quibus medijs iuuari possint, & debeant à Confessarijs Monialium Moniales vulgò dictæ *Conuersæ*, ad hec vt benè se gerant in exercendis ministerijs temporalibus monasterij.

288 Resp. Posse, & debere iuuari sequentibus medijs; nempè.

1 Vt contentæ sorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officijs conuentus se occupent, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt famulę Christi faciẽtes voluntatem Dei ex animo: sic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen.* 15. *Protector tuus sum, & merces tua magna nimis.*

2 Meminerint sæpiùs fæminas similis conditionis longè maiores labores sustinere, & grauiores ærumnas perpeti ad victum, & vestitum præcisè comparandum; quin & ipsas idem facturas fuisse, si ad statum religiosum non fuissent vocatæ: cùm in præsentia pari labore, vel etiam minori, non solum victum ac vestitum sibi acquirant, sed prætereà cælestis beatitudinis thesaurum lucrentur: sicque se excitent ad labores monasterij subeundos maiori cùm alacritate, gratias Deo identidem de hac ipsa re agentes.

3 Sibi persuadeant se seruire Christo in Monialibus iuxta illud *Matth.* 23. *Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis*; ideoque sua ministeria ea animi alacritate præstẽt, qua præstarent, si ea Christo corporaliter præsenti exhiberent.

4 Se promptas Superioriſſæ exhibeant ad quodcunque genus miniſterij, ac ſeruitij, nec ſe oſtendant addictas vni potiùs quàm alij; quin potiùs ſe offerant ad exercenda ea, quę ſunt viliora, & ab alijs communiter refugi ſolent, ſcientes ſe hac ratione maiora meritorum incrementa acquiſituras eſſe, & rem Deo longè gratiorem facturas.

5 Otium quammaximè euitent, ac proinde, ſi, expleto proprio munere ſuperſit tempus, vbi ſolita deuotionis exercitia impleuerunt, adiuuent ſocias, ſi fortè earum opera indigent in ſuo miniſterio obeundo, vel certè quærant à Superiorisſa, an ipſi occurrat aliquid, quod faciant: idque iuxta conſilium Salomonis *Eccleſiaſt. 9. Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtanter operare.*

6 Numquam conquerantur de Superioriſſa, aut alia quacunque Moniali, quòd illas nimis grauent: quin potiùs, ſi coram Deo re vera ſentiant ſe eſſe nimis grauatas, confidenter adeant Superioriſſam, eique proponant ſuas difficultates; interim paratæ ad facienda quæcunque illa in Domino iudicauerit.

7 Moniales ad vſum chori deſtinatas debito honore ac reuerentia proſequantur, tum verbis, tum factis; cum ijs magna animi ſubmiſſione tractent; ſuam illis operam in omnibus exhibeant; Deoque agant gratias ſe factas fuiſſe ſorores illarum religione, à quibus in ſæculo nec fortè in famulas admiſſæ fuiſſent.

8 Ex rebus monaſterij ipſis ratione officij commiſſis nevnquam audeant ſibi quidquam vſurpare ſine debita licentia & de ijs omninò diſponant iuxta præſcriptum Superioriſſæ, caueantque ne in ijs diſtribuendis ſint perſonarum acceptatrices, meliora dantes ſororibus magis amicis, & quibus eæ gratificari cupiunt: alias in die iudicij audient contra ſe proferri quod habetur *Lucæ 16. Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare.*

9 Bona monaſterij ipſarum curæ commendata cuſtodiant diligenter, ac ſi eſſent propria; meminerintque ſibi de ijs reddendam eſſe rationem non ſolum Superioriſſæ, ſed etiam Deo, ſi ipſarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10 Non ſit ita ſe dedant proprij officij exercitijs, vt conſuetas orationes, examen conſcientiæ, & alia pietatis opera vel omninò omittãt, vel magna cum negligentia impleant; oblitæ moniti Euangelici: *Quærite primum regnum Dei, & iuſtitiam eius.*

11 Dum

11 Dum occupantur in exercitio proprij officij, sæpissimè recordentur diuinæ præsentiæ, recitent frequenter orationes iaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in suorum peccatorum remissionem; studeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes suas operationes, habeantque in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo ostendent se non esse famulas mercenarias, sed ancillas Christi, sed seruas Dei, sed religiosas christianæ perfectionis studiosas.

12 Sint fortes in sustinendis laboribus proprij officii, humiles in tolerandis reprehensionibus Superiorissæ, & patientes in audiendis querimonijs contra ipsas iustè, aut iniustè excitatis; memores acquisitionem religiosæ perfectionis potissimùm pendere ex continua sui abnegatione, iuxta illa verba Christi: *Lucæ 9. Si quis vult post me venire abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.*

13 Non contristentur, nec ægrè ferant labores suos esse minus acceptos Superiorissæ, ac Monialibus; non enim propter ipsas, sed propter Deum debent laborare; nec par est, vt Christi famulæ intendant placere hominibus: cùm potiùs conari debeant, vt placeant Deo, verba illa Pauli sępè repetentes: *Si hominibus placerem, Christi seruus non essem*; & animo recolentes non eum probatum esse, qui seipsum commendat, sed quem Deus commendat, vt habetur 2. *Corinth.* 10.

14 In exequendo proprio officio sint diligentes, ac sollicitæ: ita vt omnia temporibus debitis, quantum ad ipsas spectat, sint parata; sicque ex illarum culpa in monasterio non excitentur querimoniæ, & obtrectationes, quæ charitati fraternæ maximè aduersantur, ac communem pacem perturbant.

15 Munditiem omni studio curent in proprijs officinis, & in rebus omnibus ad ipsarum officium spectantibus; quippe quæ maximè decet religiosos homines, & omnibus esse solet acceptissima.

QVAERES V. Quæ documenta à Monialium Confessarijs tradi possint, ac debeant Monialibus Nouitijs ad vitam religiosam ritè in ijs instituendam.

289 Resp. Posse, & debere tradi sequentia; nimirum.

1 Intelligant beneficium vocationis religiosæ esse singulare; de eo quotidie gratias Deo agant quàmmaximas, & perseuerantiam toto animi affectu deprecentur; memores non eum, qui inceperit; sed qui perseuerauerit vsq. in finem, saluum futurum esse.

 2 A-

gratiæ augmentum, vt communiter docent Theologi.

9 Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus; vnicum Deum intendant, & quærant, magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac orationum iaculatoriarum vsum: proprium spiritualem profectum præferant vniuersis vitæ huius bonis, & quæcumque illum possunt retardare, omninò amoueant: scientes nihil prodesse homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, vt habetur *Matth.* 16.

10 Sincerè, ac fideliter proprio Patri spirituali totam suam conscientiam manifestent: ipsi aperiant non solùm proprios defectus, prauas inclinationes, ac tentationes, sed etiam pœnitentias voluntarias, actus bonos, & diuinos fauores; sibi certò persuadentes in vitæ spiritualis curriculo nullum medium dari vtilius, efficacius, & magis necessarium, quàm sit fidelis, clara, ac sincera manifestatio conscientiæ.

11 Paupertatem diligant vt matrem; castitatem æmulentur Angelicam; Christi obedientiam perfectissimam imitentur; fraternam charitatem puram propter solum Deum absque nota singularitatis custodiant; simplicitatem, & animi candorem sequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacunque politica procedendi ratione prorsus abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent obseruantiam; modestas denique humiles, patientes, ac deuotas in omnibus se exhibeant.

12 Bonorum temporalium, quibus renunciarunt, amplectentes statum religiosum, penitus obliuiscantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & consanguineorum amplitudine, ac dignitate: non ostentent præclaris animi, & corporis dotes, quibus fortè insignitæ sunt; memores religiosis in Deo solo esse gloriandum.

13 Curent compositionem non solùm internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & prauas propensiones corrigendo, sed etiam externam: ita vt caput non leuiter huc, illuc dimoueant; oculos vt plurimum demissos teneant; rugas in fronte, & multò magis in naso euitent; labia neç nimis comprimant, nec nimium deducant; in facie non præferant tristitiam, nec alium minùs moderatum affectum; manus, si non occupentur in detinenda veste, decenter quietas detineant, incedant passu moderato, sine notabili festinatione, nisi vrgeat necessitas: om-

nes denique gestus, ac motus ipsarum ij sint, vt apud omnes pariant ædificationem.

14 Parcè loquantur, maximè coram Superioribus, & Monialibus antiquioribus, iuxtà *Prouerb.* 11. *In medio seniorum ne adijcias loqui*: &, si loquendum fuerit, meminerint modestiæ, ac ædificationis tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *si quis enim putat se religiosum esse, non refrœnans linguam suam, huius vana est religio*, inquit *S. Iacobus cap.* 1.

15 Modum recitandi diuinum Officium, & varias Chori cæremonias benè percipiant; assuescant illas exactè obseruare; accuratè considerent regulas, ac constitutiones Ordinis, sedulò examinent obligationes vitæ religiosæ, & ex proposito sæpè recogitent, num ipsis suppetant vires sufficientes ad illas perfectè implendas; ne postea de ijs dici possit, quod habetur *Lucæ* 14. *Cœpit ædificare, & non potuit consummare*.

16 Caueant quammaximè à fœminarũ sæcularum vanitatibus: abstineant à quocumque corporis ornatu, simplicitatis religiosæ limites excedente: fuci, cincinni, & similia vanæ pulchritudinis fomenta in ijs nec nominentur: speculi vsum aut nullum, aut breuissimum habeant: vnam denique animæ pulchritudinem affectent, & curent iuxta verba *Pauli* 1. *Corin.* 7. *Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore, & spiritu: quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, quo modo placeat viro*: quippè omninò dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari à sponsis illius, cui teste *Isaia c.* 53. *non est species, neque decor; qui est despectus, & nouissimus virorum; vir dolorum, & sciens infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus, vnde nec reputauimus eum*.

17 Attendant bona exempla, quæ Deo dante, in quolibet Monialium monasterio non desunt; &, si in Moniali aliqua antiquiori aliquid inspiciant redolens aliqualem regularis disciplinæ relaxationem, non ideò illud sibi etiam permissum existiment: æquitas enim petit, vt aliqua permittantur religiosis senioribus, quæ in ipso religionis ingressu non decet permitti iunioribus; aliàs si iunioribus permittantur quæcunque permittuntur antiquioribus religiosis, vbi ij fient ex antiquioribus, si quó ad hoc consequenter procedant, ad omnimodam religiosæ obseruantiæ dissolutionem deuenient: vnde fit, vt, si quæ exempla

mi-

minùs bona animaduertant in aliqua Moniali, debeant compati fragilitati humanæ, aç excusare intentionem, interim tamen ab ijs abstinentes.

18 Ad collocutoria vel numquam, vel valdè rarò accedant; & si ex causa iusta accedant, in omnibus procedant cum religiosa ædificatione, & quàm citissimè se expediant: memores in multiloquio non deesse peccatum *Prou.* 10. Iesumque inueniri, non inter cognatos, & notos, sed in templo, & quidem non statim, sed post triduum.

19 Litteras neque recipiant, neque scribant, nisi de licentia Superiorissæ, aut propriæ Magistræ iuxtà monasterij consuetudinem; &, si quas scribunt, eæ sint, quæ deceant sponsam Christi, ac nouitiam religiosam: fabulas sæculares scire non curent: libros denique minùs honestos omninò auersentur, sicut & sermones minùs pios; sçientes corrumpere bonos mores colloquia praua.

20 Identidem se excitent ad nouũ feruorem, & amorem Dei: erubescant conuersæ ad Dominum minori affectu sectari iustitiam, quàm iniquitatem anteà sectarentur: *Pudeat negligentiùs nunc in vitam, quàm priùs in mortem ire, & minori studio salutis acquirere, quàm perditionis augmentum*; vt loquitur *S. Bernardus Epist.* 140. considerent quanto labore ac studio sponsa carnalis curet placere proprio sponso; & erubescant se ita parum laborare, vt placeant Christo qui eas elegit in sponsas.

QVAERES VI. Quibus monitis possint, & debeant Confessarij Monialium instruere Puellas intrà Monialium monasteria degentes in educatione, ad hoc, vt educatio cedat in maius bonum ipsarum puellarum.

290 Resp. Posse, & debere instruere sequentibus monitis; nempe.

1 Intelligant se intrà monasterium admissas in educationem primò, & principaliter vt instruantur in Christianis moribus, & actibus pietatis; ideòque vt finem intentum consequantur, ad studia pietatis maximè incumbant, suas preces quotidie recitent, Missam audiant deuotè singulis diebus: vnoquoque mense confiteantur sua peccata; immò & communicent, si iam ad communionem admittuntur; pios libellos ipsarum statui, ac ætati proportionatos legant; interdum ieiunent, sin minus ieiunio rigoroso (ad quod tenentur solùm post annum 21. expletum)

tum) ſaltem per modum aliqualis abſtinentiæ, vt ſic paulatim aſſueſcant ieiunijs Eccleſiæ obſeruandis ; conciones, ac pios ſermones, qui habentur ad Moniales, attentè audiant ; reliqua denique pietatis opera exerceant iuxtà conditionem ipſarum ætatis, ac ſtatus.

2 Debitam ſeruent modeſtiam, in omnibus, in veſtitu, inceſſu, corporis ornatu, ac locutione : cantiones prophanas nullo modo canere permittantur, ſed ſolùm pias, ac ſpirituales: non ſcribant, nec accipiant litteras, niſi de conſenſu propriæ Magiſtræ : ad collocutoria non ſinantur accedere ſine aſſiſtentia ipſiuſmet Magiſtræ : & quidem regulariter ſolùm in caſu, quo eæ vocentur à conſanguineis ; quod ſi interdum vocentur ab extraneis perſonis, in puellis dimittendis cautius procedat Magiſtra, & maiori vigilantia aſſiſtat : ne aliàs innocens ouicula commiſſa fidei lupi alicuius infernalis miſerè diſcerpatur.

3 Debitam reuerentiam, ac obedientiam propriæ Magiſtræ præſtent : eius conſilia libenter audiant ; patienter ferant illius reprehenſiones, immò, & punitiones : de ea minimè conquerantur, ſiue apud puellas ſocias, ſiue apud Moniales, illam ſpeciali affectu diligant, habeantque in magna æſtimatione, æqui, bonique conſulant quidquid de ipſis dicat, agat, aut diſponat, certò exiſtimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipſarum ſiue ſpirituale, ſiue temporale : Moniales omnes Conuentus, & maximè antiquiores venerentur.

4 Nullam ex puellis ſocijs habeant præ alijs magis familiarem ; caueant maximè, ne cum aliqua illarum ſecedant in loca ſecretiora ; nullo modo ſe tangant inuicem, neque in facie, neque in manibus ; ne inter ſe miſceant colloquia virginali pudicitiæ minùs conformia, ne ſibi mutuas largitiones faciant, quibus foueatur inter ipſas amor mordinatus, aut concilietur.

5 Abſtineant à mendacijs, etiam iocoſis, à quocunque genere iuramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conuitijs, & alijs quibuſuis linguæ defectibus.

6 Se diligant inuicem tanquam ſorores ; nullæ inter ipſas rixæ, contentiones, ac diſſenſiones permittantur ; non ſe offendant verbis, & multò minus factis : & ſi interdum ſe offendant, curent Magiſtræ, quarum curæ commiſſæ ſunt, vt quàm primum reconcilientur.

7 Otium omnium malorum originem in primis euitent, ac proindè ſemper in aliqua re occupentur ; ſomno ne ſint nimis de-

deditæ; gulam fręno temperantiæ cum debita moderatione contineant, sicque caueant, ne comestibilia occultè surripiant à propria Magistra, aut ab alijs Monialibus: in ordinarijs recreationibus modum non excedant, seque in ijs ita gerant, vt impleant consilium Apostoli. *Philip.* 1. *Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete; modestia vestra nota sit omnibus hominibus*.

8 Magnam concipiant confidentiam ergà Confessarium; &, si fortè ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiserunt, naturalem erubescentiam omninò euincant, ne alioqui pluribus confessionibus sacrilegis se implicent; & fiat error peior priore: grauiores tentationes, cuiuscunque generis eæ sint, illi sincerè manifestent, ab illo opportuna remedia exposcant, eaque suis temporibus cum Dei gratia vsurpent.

9 Propriam pudicitiam tam animæ, quàm corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo suo Custodi, & Sanctis Tutelaribus assiduè commendent: diabolicas tentationes aduersùs illam quomodocumque insurgentes statim repellant; quæcunque eius nitorem labefactare possunt, solicitè effugiant; ad hunc etiam effectum sensus corporis, visum, auditum, gustum, tactum, & olfactum accuratè custodiant: animæ affectus, ac potentias imperio rationis subijciant; & carnem ipsam, si opus sit, corporali aliqua afflictatione castigent.

10 Bonam, & salutarem electionem status à Deo in suis orationibus efflagitent quotidie: nec ad statum religiosum amplectendum sinant se temerè induci, siue ex suggestione parentum, siue ex importuna suasione Monialium, cum quibus degunt, siue ex consilio propriæ Magistræ: sicque priùs quàm in re adeò graui deliberent, consulant Deum, Patrem suum spiritualem, vel alium prudentem, pium, ac discretum virum: alioqui, si incautè, ac imprudenter, & ob humanos respectus consentiant in susceptionem status religiosi; temporis progressu ipsas pœnitet promissionis, & (quod peius est) ex puerili erubescentia non audentes reuocare consensum, inuitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquietè viuentes veraciter de se ipsis dicerę possunt, quod ex pia animi submissione, ac modestia dicebat *S. Bernardus ep.* 249. *Clamat ad vos mea monstruosa vita, mea ærumnosa conscientia: ego quædam chimæra sæculi sum: nec Clericum gero, nec Laicum; nam Monachi iam dudum exui conuersationem, non habitum*.

Hinc

Hinc enim in *Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap.* 17. præscribitur, vt puellæ admittendæ ad nouitiatum voluntas accuratè exploretur ab Ordinario, & quidem eo modo, quo diximus. *cap. 2. sect. 1. qu. 4. per totum* : quamuis talis exploratio non videatur necessaria, neque in casu, quo Monialis nouitia profiteatur vigore indulti Pij V. relati *cap. 9. num.* 18. (idque ob rationem adductam in *hoc ipso cap. n.* 224. *§. Quod si*) neque in casu quo nouitia transiret ad suscipiendum habitum alterius Ordinis; in quo nulla maior difficultas appareret in regulari obseruantia, quàm esset in priori Monasterio : intellige, si aliundè sufficienter constet Ordinario nouitiam voluntariè, ac liberè transire ad illum alium Ordinem ; si enim de hoc non constet, iterum explorari debet illius voluntas quò ad hoc particulare, vtpotè principaliter intentum à Concilio; non item quò ad alia; cum de ijs sufficienter constet exploratione facta in ingressu Prioris Monasterij ; & alioqui cessante fine legis cesset lex *l. 1. ff. de act. emp. & vend. & c. eum qui, ff. de reg. iur. lib. 6.*

QVAERES VII. Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac vtilem possint Confessarij Monialium illis tradere, vt in eo se exercere valeant maiori incremento proprij profectus spiritualis.

291 Resp. Posse tradere sequentem, quem maioris charitatis gratia in §§. sequentibus distinctis subijcio ; videlicèt.

1 Oratio mentalis, vt vtiliter, ac fructuosè fiat, aliqua requirit ante ipsam orationem, aliqua in ipsa oratione, & aliqua post illam.

3 Ante orationem ex consilio Sapientis *Eccl. 18. Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum* ; duplex requiritur præparatio: altera in eo consistit, quod ex libello ad id destinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur : idque ne ipso orationis tempore mens distrahatur ad quærendam materiam meditationis : altera consistit in eo, quòd Deum præsentem viuaciter concipiamus per fidem, eumque profundissima corporis, & animæ reuerentia adoremus, adhibitis verbis illis Abrahæ *Gen. 18. Loquar ad Dominum meum, cùm sim puluis, & cinis* : tum enixè petamus à Deo, vt quæcunque ea die cogitaturi, locuturi, facturi, ac passuri sumus, omnia cedant ad maiorem ipsius honorem, ac gloriam ; denique cogitemus, quid tunc temporis simus à Deo petituri,

In

4 In ipsa oratione curandum in primis, vt mysterium, quod sumus meditaturi, benè intelligamus, & firmiter credamus; tum considerandæ attentiùs causæ, ac rationes illius, tum indagandi veri fines, ob quos peractum est mysterium; tum inquirendi effectus illius, fructus scilicèt, & damna inde prouenientia; denique perpendendæ circumstantiæ, ac proprietates dicto mysterio annexæ: verb. gr. meditatura est Monialis mysterium Incarnationis: 1. debet benè intelligere per tale mysterium Filium Dei in vnitate personæ naturam humanam sibi copulasse: ita vt Deus dici possit homo, & homo dici possit Deus: 2. Indagare debet causam huius mysterij, quæ fuit diuina bonitas; 3. debet inuestigare fines dicti mysterii, qui fuerunt redemptio generis humani, & diuinæ charitatis manifestatio. Inspicere debet fructus ex præfato mysterio prouenientes, qui sunt remissio peccatorum, mortis destructio, aditus ad Cœlum, & similes: 5. considerare debet circumstantias talis mysterij, locum scilicèt, tempus, & modum, nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum diuinum modo dicto sibi copulauit.

5 In consideratione autem cuiuslibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in ijs deuotionem inuenit, ac gustum spiritualem absque anxietate transeundi vlterius; & curandum est, vt voluntas ipsa inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potissimum ordinetur oratio mentalis) & fiant variæ petitiones, & colloquia iuxta materiæ propositæ exigentiam: vbi verò Monialis vnam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderauerit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progredietur eodem modo, & sic deinceps, vsque dum totam perfecerit meditationem.

6 Affectus, qui in progressu meditationis excitari debent, esse possunt ex ijs, qui comprehenduntur in præsenti alphabeto, videlicet Adoratio; admiratio; aspiratio; amor; sui ipsius accusatio: Benedictio, beneficentia · Confessio, cognitio Dei, & sui: Compunctio, congratulatio: Deuotio, desiderium, delectatio, detestatio, donatio: Exultatio, electio, eleemosyna: Fides, fiducia, fruitio: Glorificatio, gaudium, gratiarum actio, gratitudo: Humiliatio, honoratio, holocaustatio: Imitatio, inuocatio, interrogatio, indifferentia: Laudatio: Mortificatio, mansuetudo, mendicitas spiritualis, magnanimitas: Nitor intentionis, in operando: Obedientia, oblatio, obsecratio, odium peccati: Prostratio, propositum, petitio; Querelæ aduersùs se ipsum, dia-

bolum,

bolum, & alios humanæ salutis hostes : Reuerentia, resignatio, religio : Spes, submissio, supplicatio : Timor, tristitia : Vnio cum Deo : Zelus honoris Dei, & salutis animarum.

7 In proposito igitur mysterio Incarnationis elici poterunt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in diuinam bonitatem, gratitudinis, gratiarum actionis, odij, ac detestationis peccati, propositi de cætero non peccandi &c.

8 Admisceri possunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur: petitiones quidem, quibus imploremus Dei auxilium, petamus gratias necessarias, aut postulemus liberari à malis tam spiritualibus, quam temporalibus : colloquia verò modo cùm Deo (& quidem etiam cum vnaquaque ex tribus diuinis personis seorsim) modò cum Christo, modò cum B. V. Maria, modò cum Angelis, modò cum Sancto aliquo, modò nobiscum ipsis, prout exiget materia meditationis, suggeret affectus, & Spiritus Sancti illustratio insinuabit.

9 Quamuis ad actum orationis mentalis potissimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parùm conferunt etiam aliæ potentiæ animæ inferiores, & maximè imaginatio; qua Monialis meditatura mysterium v.g. Natiuitatis Christi, sibi efformet imaginem porticus vndequaque frigori expositæ, ibique paruulum pannis inuolutum : sic enim imaginatiua, quæ aliàs tempore meditationis vagatur, & discurrit, manebit certo loco affixa, & multum iuuabit ad mysterium propositum attentè meditandum.

10 Iuuabit etiam ad meditationem locutio ipsa corporalis, Moniali in decursu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem, per quam illa excitetur ad maiorem attentionem, ac deuotionem : & hoc, siue recitando aliquam orationem compositam ab Ecclesia, aut ab aliquo Sancto, siue illam hic, & nunc ex se concinnando iuxtà præsentem deuotionem, ac necessitatem spiritualem.

11 Præterea iuuari potest meditatio etiam per vsum sensuum, & per ipsum situm corporis, sed de his non potest tradi certa regula : alij quippè meliùs, ac fructuosius meditantur detinendo oculos clausos; alij aspiciendo Cœlum, vel deuotam aliquam imaginem, alij audiendo cantus musicales, alij recedendo à quocunque strepitu, alij crebris ictibus pectus percutiendo; alij frequentes genuflexiones iterando, alij brachia exten-

ten-

tendendo in modum crucis, alij se prosternendo super terram, alij in certo loco firmis pedibus se sistendo, alij leniter deambulando, alij sedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis, quod experitur sibi magis conferre ad deuotionem cordis, attentionem, & quietem; habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quàm ædificationis astantium, si meditatio fiat in loco publico.

12 Finita meditatione cogitare debet Monialis qualiter in ea se gesserit: an ante orationem se præparauerit, materiam ad meditandum præuenerit, fructum ex ea eliciendum præuiderit; an statuto tempore inchoauerit statim meditationem, an distractiones passa sit, & quas, qualiterque in ijs abigendis se gesserit, an dormiturierit aliquantulum, & cur: quid fuerit meditata, an intellectui plus æquo laxauerit habenas discurrendi, quos affectus in se excitauerit: quid à Deo postulauerit, quæ bona proposita elicuerit, qua reuerentia ac humilitate apud Deum astiterit, an aliquem alium defectum in meditatione commiserit.

13 Quod si Monialis velit meditari aliquod ex nouissimis; mortem, v.g. aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis sui Ordinis, vel aliud simile: debet proportionaliter seruare regulas hactenus traditas: sicut in casu, quo ope meditationis vellet se disponere ad grauem mortificationem fortiter sufferendam, ad implendam aliquam obedientiam admodũ difficilem, ad sustinendam magnam iniuriam sibi extrinsecus illatam, ad promptè excipiendum è manu Dei infortunium aliquod grande sibi imminens, ad molestam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in alijs similibus casibus: in his enim omnibus considerari debent natura rei propositæ eius causæ, seu rationes, fines illius, effectus, seu fructus, & reliquæ circunstantiæ, quæ rem illam comitantur: tum excitandi varij affectus, & faciendæ variæ petitiones iuxtà exigentiam rei cadentis sub meditationem, & indigentiam Monialis meditantis.

14 Cauendum, ne Monialis desistat ab oratione mentali ex eo quod in ea nesciat diutiùs differere de re proposita ad meditandum, & statim arescat, nulla bona cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: si quidem vigor mentalis orationis plùs consistit in ijs affectibus, ac bonis desiderijs voluntatis, quàm in difluxis discursibus, ac speculationibus intellectus: vnde fit, vt sæpè homines rudiores meliùs, ac fructuosiùs orent mentaliter, quàm viri sapientes, ac docti; eò quod illi per

per simplicem aliquam cogitationem statim transeant ad pios affectus, & in his se diutiùs detineant, qui vtique in oratione mentali principaliter intenduntur, quo pacto Philosophus quidam apud *Gersonem super magnificat alph. 86. lit. D.* dicere solebat: *Inquiramus, quid sit virtus, non vt sciamus, sed vt boni efficiamur.*

15 Cùm finis orationis mentalis sit emendatio nostrorum defectuum, & remedium nostrarum infirmitatum spiritualium; propterea Monialis accessura ad orandum debet præmeditari, ac præuidere non solùm puncta meditationis (vt iam diximus) sed etiam fructum, quem determinatè intendit percipere ex illa; ad illum ordinando totam meditationem, & omnes pias cogitationes in ea recurrentes tanquam media ad illum consequendum.

16 Vt fructuosior sit oratio mentalis, confert non solum post illam in aliquo libello adnotare breuiter fructum illius, & bona proposita in ea elicita, sed etiam ipso tempore orationis determinare fructum aliquem in ea die practicandum: vt, si ope meditationis tibi proposuisti patienter sustinere iniurias, & molestias à socio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exerceas illa die: v. g. in casu, quo iniustè tibi contradicatur in ijs, quæ dicis: aut certè honor debitus denegetur.

17 Oratio mentalis curandum semper est, vt sit practica, adeoque descendat ad casus particulares; non autem sistat in generali voluntate, ac desiderio alicuius virtutis: quare non sufficit, quod Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, sed debet determinare casus particulares in quibus exerceat obedientiam, & in quibus maiorem sentiat repugnantiam.

18 Quod si Monialis inter orandum frequentes patitur distractiones, quibus dæmon conatur impedire orationis fructum; contra illas pugnandum est tum humilitate, per quam orans suã infirmitatem agnoscat, & confundatur se Deo astare adeò irreuerenter; tum fortitudine, qua firmiter statuat pro viribus repellere quamcumque cogitationem alienam à materia orationis, quantumuis ea fuerit de re sibi grata, vtili, ac necessaria; tum oratione ipsa, qua Deum deprecetur, vt regat potentiam suam imaginatiuam, & colligat cogitationes suas dissipatas; tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, sicut dat velle orare, daturum,

turum & posse; tum denique sua industria, ac diligentia, quā ante orationem illa omnia à mente sua amoueat, quæ cupit non irrepere sibi in ipsa oratione, vt monet *Cassianus collat. 9. cap. 2.*

19 Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut iusto Dei iudicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita vt se habeat per modum stipitis, tunc consultum est, vt vel aliquem pium librum legat non festinanter, ponderando verba, & ex ijs eliciendo varios actus pios, vel vt recitet aliquas orationes vocales, offerens Deo in suorum peccatorum remissionem illius ariditatis molestiam.

20 Non turbetur Monialis ex eo, quod in actu orationis mentalis plures, & grauiores solito patitur tentationes; si quidem, vt benè aduertit B. Aegydius S. Francisci socius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem à Deo vires necessarias ad illum profligandum; *Vt si litem ageres*, ait B. Aegydius, *& regem adires, vt auxilium ab eo deposceres, nonne aduersarius tuus pro viribus contenderet, vt iter tuum impediret: cùm igitur in oratione contrà Satanæ astutias auxilium deposcamus; versutus ille omnibus vijs studet hoc sanctum exercitium nobis impedire*. Verùm non est cur hac in re multum timeamus; quin potius dicere debemus, *si Christus pro nobis, quis contrà nos?* tantoque ardentiùs ad Deum debemus confugere.

21 Fructus porrò orationis mentalis sunt reformatio morum, euitatio cuiuscumque peccati, etiam minimi, fuga occasionum illius, edomatio passionum, coercitio sensuum, mortificatio prauarum inclinationum, victoria difficultatum à Dei seruitio retardantium, fortitudo contra quascumque tentationes, generosa sufferentia molestiarum, prompta executio diuinæ voluntatis, cōsecutio christianarum virtutum, & maximè charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

QVAERES VIII. Quibus monitis induci possint Moniales per suos Confessarios ad Horas Canonicas, aliasque orationes vocales attentè, deuotè ac reuerenter recitandas?

292 Resp. Posse induci sequentibus, videlicèt.

1 Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cælestem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili, & ineffabili Beatorum spirituum exercitu; vt notauit *S. Bernard. de 4. modis orandi*, in-

de inferens: *Quanta ergò cum reuerentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet à palude sua procedens, & repens ranuncula vilis? quam tremebundus, quam supplex, quam denique humilis, & solicitus, & totus intentus animo maiestati gloriæ in præsentia Angelorum, in consilio ipsorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio?*

2 Considerent cum eodem *S. Bernardo serm.* 8. *in Cant.* Angelos Sanctos astare orantibus, offerre Deo preces, & vota hominum, vbi tamen sine ira, & disceptatione leuari puras manus perspexerint. *Doleo proinde,* subdit *S. Bernardus, aliquos vestrum graui in sacris vigilijs deprimi somno, nec Cæli ciues reuereri, sed in præsentia principum tanquam mortuos apparere; cùm nostra ipsi alacritate permoti nostris interesse solemnijs delectentur. Vereor, ne vestram desidiam quandoque abominantes cum indignatione recedant: at si se à nobis boni spiritus elongauerint, impetus malignorum quis sustinebit?*

3 Caueant, ne Regi Deo assistere, & colloqui proficiscentes, imparatæ hunc cursum faciant, ne forte eas absque armis, & stola regia digna conspectu à longè conspiciens, ministris, & famulis iubeat, vt vinctas illas longè à facie sua in exilium mittant, negligentesque, & interruptas ipsarum orationes in faciem i js exprobrentur, vt loquitur *Climacus Grad.* 28.

4 Meminerit frequenter quæ habet *S. Cyprian. de orat. dom.* his verbis: *Quo modo te audiri à Deo postulas, cùm te ipsum non audias? vis Deum memorem esse tui, cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? hoc planè est vigilare oculis, & corde dormire; cùm debeat Christianus cum dormit oculis, corde vigilare, sicut scriptum est, ego dormio, & cor meum vigilat.* Quæ omnia confirmat *S. Bernard. lib. de ani. cap.* 8. his verbis: *Loquitur mihi Deus in Psalmo, & ego illi: nec tamen cum Psalmum dico, attendo cuius Psalmus sit: ideò magnam iniuriam Deo facio, cum illum precor, vt meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, vt mihi intendat, ego vero nec illi, nec mihi intendo.* Sic etiam *S. Cyprianus in Ps.* 37. ait: *Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipsum non audiamus? quo modo faciet ille, quod volumus; cum nos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tales esse Deus, vt quasi dij cum Deo loquamur.*

5 Benè perpendat, quod homines quidem aliquos allocuturi, qui sunt nobis superiores, & habitum, & incessum, & amictum,
& om-

& omnia componimus, inquit *S.Chrysostom. in Ps.4. ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, nos huc, & illuc versamus, negligentes, & socordes sumus; humi genibus flexis per Forum oberramus.*

6 Attendant in actu orationis Christianos eleuare manus in cœlum non solum quod hic habitus est supplicis, ac petentis, & sperantis auxilium ab alio (sicut submergendus extendit manus tanquam auxilium petens) sed quod manuum eleuatio significet, ac excitet eleuationem mentis in Deum, vt notauit *Clemens Alex. l.7. stromat.* Quamquam dici posset cum *Tertullian. apolog.30. Orantes extensione manuum se Deo offerre, & quasi in manu eius dedere*; vel certè magnam affectus vehementiam designare; quasi manus eleuando vim Deo inferant, & magna fiducia velint manuprehendere quod petunt; vel denique ostendere se nolle torpentes rem petitam obtinere, sed velle manus simul ad opus admouere: & hoc iuxta *Psalmum 118. Leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi.*

7 Meminerint placere Deo latinas preces, quas ipsæ recitant, etsi illas non intelligant: nam Abbas Pastor *in vitis Patrum*, cum quidam ei conquerendo diceret: *Ecce oro, & non est compunctio in corde meo, quia nescio virtutem* (idest significationem) *verborum*, respondit: *Et tu tamen orare perge, quoniam sicut incantator, licèt virtutem verborum, quæ dicit, nesciat, serpens tamen audit, & intelligit ea, iisque subiicitur incantanti, & humiliatur: sic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, dæmones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atque discedunt.*

8 Si voluntariè distrahantur in recitandis orationibus vocalibus, putent sibi exprobrari à Christo verba illa, quæ habentur *Matth.26. Sic non potuistis vna hora vigilare mecum?* quæ verba sic expendit Drogo: *quis autem est, Domine, qui tecum vna hora vigilet? etiam in Cœlo non est factum silentium, nisi quasi dimidia hora; quantò minùs in terra vna hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillimè quietá silere in oratione: vt proinde Christus ei opposuerit vallum spinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minimè transilire possit: quod his verbis expressit *S. Athanasius: Spineam coronam gestat Dominus, vt omnes in securitatem assereret, qua in precibus mentem inconcussam*

possideret: tantò opus fuit vallo, vt mens humana se quieta in precibus contineret.

9 Vt attentè horas 7. canonicas recitent, meminerint illas institutas fuisse ab Ecclesia ad conseruandam memoriam humanæ redemptionis: quippè his horis principalia mysteria illius completa sunt; hora enim vespertina (vnde Officium Ecclesiasticum sumit initium) Christus cœnauit cum discipulis: hora completorij captus est in horto: matutina initum est concilium perdendi Christum: prima ductus est ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus Hebræorum, flagellatus, & coronatus spinis: sexta crucifixus re ipsa: nona spiritum emisit.

10 Accedentes ad orandum vocaliter perindè se gerant, ac si eo die nihil aliud ipsis faciendum foret: sicque cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentissimè abigant, siue ea sit de officio, quod exercent, siue de negotio, quod tractant, siue de iniuria illata à socia, siue de malo ipsis imminente, siue de qualibet re impertinente ad materiam meditationis; si quidem *omnia tempus habent, Eccl. 3.* & *sufficit diei malitia sua Matth. 6.* Quin etiam consultum est, vt serui Dei, quandocunque accedunt ad orandum, omnes suas cogitationes temporales iubeant manere extrà locum orationis, verba illa Abrahami *Gen. 22.* vsurpantes: *Expectate hic cum asino; ego, & puer illuc vsque properantes; postquam adorauerimus, reuertemur ad vos*: ac identidem sibi inculcent verba illa: *Hoc age, hoc age*, quæ Sacerdoti ethnico dijs sacrificanti per tibicinem altiori voce inculcabantur ad insinuandam reuerentiam dijs debitam.

11 Ad attentè orandum summoperè conferet elicere firmum propositum attendendi non solùm ad initium orandi, sed etiam renouare propositum in principio cuiuslibet Psalmi, & si is sit longior, etiam in progressu illius; maximèque quando maiores, ac molestiores ingruunt distractiones; & quidem iterum atque iterum implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12 Conferet item ad attentè orandum meminisse de quacumque distractione admissa voluntariè reddendam esse Deo rationem: ac proindè, sicut orans conaretur attentè orare, si nosset cogitationes ipsi tunc occurrentes ab astantibus clarè cognosci, aut ipsum cogendum esse eas manifestare proprio Superiori: sic omni studio procuranda est attentio; cum nobis constet Deo notas esse omnes nostras distractiones, de ijs reddendam à

nobis

nobis esse rationem, imò & subeundam esse debitam pœnam, si fuerint culpabiles; quòd est contrahere reatum pœnæ, vbi acquirendum esset incrementum meriti: quo modo dici potest, quod habetur *Luc.* 11. *Vide, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint*.

13 Cum autem varia possit esse attentio in oratione vocali, videlicet vna ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad sensum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia, qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur spiritualis) quæcumque ex his attentionibus habetur, sufficit ad satisfaciendum propriæ obligationi.

QVAERES IX. Quibus monitis Confessarius instruere possit Moniales ad viriliter instituendum examen conscientiæ tam generale, quàm particulare.

293 Resp. Posse instruere sequentibus monitis, nimirùm.

1 Examen generale conscientiæ sic instituendum, vt in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de ijs debitas ipsi reddentes gratias; tum petamus gratiam cognoscendi omnes, & singulos defectus à nobis commissos: postea diligenter nos ipsos discutiamus modò infra explicando; denique doleamus quammaximè de defectibus commissis, & aliquam de ijs pœnam spontaneè subeamus.

2 Discussio conscientiæ versari debet circa cogitationes, verba, ac operationes siue ex obiecto bonas (cuiusmodi est oratio, tam mentalis, quam vocalis, auditio Missæ, Confessio, Communio, &c.) siue malas ex natura sua: item circa inspirationes diuinitùs immissas, sancta desideria concepta, occasiones benè merendi exhibitas, bona proposita elicita, aliaque id genus, quæ ab vltimo examine habito vsque ad illud tempus occurrerunt siue bona, siue mala.

3 Quod principaliter intenditur in generali examine conscientiæ, non est cognitio defectuum commissorum, sed vera pœnitudo de illis, & firmum propositum abstinendi imposterum ab illis: ideoq; in his duobus punctis insumi debet maior pars temporis assignati pro examine conscientiæ. Quo dato, iure non possunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixum, eo quod citissimè se expediant in inquisitione defectuum commissorum, vtpotè statim memoriæ occurrentium; sicque non habeant, in quo insumant reliquum temporis, quod superest: possunt enim vtiliter se occupare in concipiendo vero

ro dolore de defectibus factis, & firmo proposito abstinendi imposterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conscientiæ.

4 Plures, & magnæ sunt vtilitates, quæ proueniunt ex generali examine conscientiæ: nimirum facilior, & celerior emendatio morum; cùm Monialis suos defectus ex habito examine quotidie intuens magis de ijs confundatur, & firmius propositum concipiat de ijs vitandis, faciliusque ex proposito frequentiùs iterato emendetur, iuxta illud, *Gutta cauat lapidem non bis, sed sæpè cadendo*: prætereà examen generale conscientiæ confert tum ad confessionem peccatorum faciliùs faciendam; cùm per illud sine alio labore commissi excessus in memoriam promptissimè recurrant; tum ad minuendam pœnam aliàs in Purgatorio pro delictis patratis sufferendam; cum iuxta formam examinis superiùs propositam eo pacto, quotidie voluntariam aliquam subeamus pœnitentiam de defectibus ea die commissis: deniq; illud beneficium prouenit ex generali examine, quod existens in peccato mortali, si vespere antequam petat dormitum, examinet conscientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis (vti fit) in casu, quo nocte moreretur ex improuiso, absque confessione (quod interdum euenit) æternæ damnationis periculum euaderet, aliàs illud incursura.

5 Examen conscientiæ saltem semel qualibet die instituendum, id est vespere: imò consultum est illud sæpius facere qualibet die, & maximè in fine cuiuslibet nostræ operationis, quæ sit maioris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6 Quod autem spectat ad examen particulare: illud fit de aliquo vitio particulari, quod sit velut capitale, ac radicale: à quo alia vitia quasi rami suppullulant, & quo eradicato, illa pariter eradicantur: fit autem hoc modo; manè resolutè proponas vitium illud tota die heroicè supprimere; assiduè per diem in illud intendas, illudque iugiter cohibeas; si quando in illud labaris, mox indoleas, fortiorq; resurgas. vespere memoreris quoties, quomodo, & qua occasione per diem in illud lapsus sis, & per nouum, ac fortius propositum cauendi, aut superandi occasiones illius, opportunis remedijs emendare satagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris: & hoc totum facias qualibet die hebdomadæ: die verò Dominica lustres, & videas quid elapsa hebdomada profeceris, aut defeceris, illudq; sequenti

septi-

septimana compensare, imò & augere seriò constituas.

7 Meminerint Moniales expedire quidem, vt examen particulare priùs fiat de ijs defectibus externis, quibus summoperè offenduntur ij, quibus cum viuimus: at curandum, vt quàm citissimè ab his nos expediamus vacaturi sedulæ acquisitioni virtutum internarum, in quibus potissimum consistit religiosa perfectio; sicque eniti debemus, vt ope examinis particularis quam primum ea omnia corrigamus, quæ extrinsecùs in Proximis gignere possunt offensionem, & scandalum.

8 Examen item particulare debet trahi ad vnum quid, idest ad illud vitium, per quod credimus magis impediri profectum nostrum spiritualem: si quidem pluribus intentus minor est ad singula sensus; & *Exodi* 3. dicitur *Dominus Deus tuus consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter*. Verùm tamen est, quod, cùm vitium illud diuidi possit in plures partes, seu gradus, examen particulare trahi debet priùs ad vnam partem, postea ad aliam, & sic deinceps: v. g. vult quis adipisci perfectam humilitatem ope examinis particularis: is illud debet instituere hoc ordine; primò ne proferat verba cedendia in propriam laudem, ac honorem; tum nè delectetur laudari ab alijs, hinc potiùs sumens occasionem se magis humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam sibi bonam existimationem apud homines: tum ne reprehensus de aliquo defectu se excuset, defectum alteri imputans: tum vt statim resecet cogitationes vanas, ac superbas quæ fortè insurgant; tum vt practicè existimet omnes tanquam suos Superiores, eosque vt tales reuereatur: tum vt libenter amplectatur omnes occasiones se exercendi in humilitate; & sic deinceps.

9 Materia particularis examinis variari non debet, nisi vitium, ad cuius extirpationem fit examen, perfectè eiicerimus, aut virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus; idque iuxtà illud *Psal*. 17. *Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant.* Quamquam non sit necesse, vt omninò vitium illud extirpauerimus, ita vt nec minimus sensus illius in nobis insurgat: nam, teste *Seneca, contra vitia pugnamus, non vt pœnitus vincamus, sed ne vincamur*; sicque sufficit, vt motus vitij, aut passionis insurgentes facillimè repellamus.

QVAERES X. Quibus monitis possint Moniales excitari

ad confessionem peccatorum cum spirituali fructu faciendam.
294 Resp. Posse excitari sequentibus monitis; nimirùm.
1 Cùm frequens vsus confessionis Sacramentalis maximè conferat ad profectum spiritualem, si confessio fiat non perfunctoriè, & quasi ex consuetudine, sed studiosè, & diligenter: curent, quoties confitentur, ea animi præparatione, ac sensu id facere, ac si tunc vltimò essent confessuræ.
2 Sibi certò persuadeant se maiori studio teneri in se excitare verum dolorem de defectibus, quos confessuræ sunt, ac firmum propositum in eos ampliùs non relabendi, quam suam examinare conscientiam (quamuis id ipsum fieri debeat diligenter) atque omni conatu eniti debent, vt dolorem maximum concipiant de proprijs defectibus (præsertim, si sint grauiores.) & firmissimum propositum eos de cætero non committendi.
3 Ad hoc autem multùm iuuabit se excitare pia aliqua consideratione, eaque varia; pro vt vnctio Spiritus Sanctus edocebit, & exiget præsens pœnitentis dispositio: Hinc modò se sistant coram Deo instar serui illius Euangelici, qui, cum Domino suo deberet decem mille talenta & non haberet, vnde redderet, procidens coram illo orauit eum dicens, *patientiam habe in me, & omnia reddam tibi*, *Matth*.18. modò cum filio Prodigo dicant: *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccaui in Cælum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis*, *Lucæ* 15. modò cum Publicano à longe stantes pectus suũ percutiāt, & dicant; *Deus propitius esto mihi peccatori*, sibique putent dici à Christo: *Descendit hic iustificatus in domum suam*, *Lucæ* 18. modò putent sibi à Christo ingeminari verba, quæ Ioseph fratribus suis dixit, quando illis se manifestauit: *Ego sum frater vester, quem vendidistis in Aegypto: nolite pauere; neque durum vobis esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus; pro salute enim vestra misit me Deus in Aegyptum*, *Gen*.45. modò imaginentur sibi exprobari innumera beneficia à Deo accepta (sicut olim exprobrata fuerunt Dauidi à Nathan. 2. *Reg*.12.) additis ijs verbis: *Quare ergò contempsisti verbum Domini, vt faceres malum?* Et dicant cum ipso Dauide *peccaui Domino*: vt sic mereantur audire verba illa iucundissima, *Dominus quoque transtulit peccatum tuum*: modo existiment sibi inculcari verba illa *Isaiæ* 5. *Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod*
expe-

expectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas? Sicque propriam agnoscentes ingratitudinem, eam quàmmaximè detestentur.

4 Caueant, ne ex erubescentia omittant confiteri aliqua pudebunda sub prætextu, quod ea non sint peccata, aut saltem non sint mortalia: id enim est valdè periculosum, maximè fœminis; quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falsò, & quidem etiam culpabiliter, existimare possunt aliqua non esse peccata, vel certè non mortalia, quæ verè sint talia; sicque exponunt se periculo faciendi confessiones sacrilegas: quod item procedit de ijs Monialibus, quæ similia quidem confitentur, sed verbis ambiguis, & modo palliato; ita vt Confessarius minùs benè, ac distinctè percipiat rationem defectus manifestati, aut saltem non attingat sufficienter eius grauitatem; cùm potiùs in simili casu pœnitens sincerè, ac simpliciter debeat confiteri suum peccatum, in remissionem illius afferendo verecundiam, quam sentit in eo manifestando.

5. Quòd si clarè agnoscant peccatum, quod erubescunt confiteri, esse mortale, omninò enitantur illud confiteri, memores vulnera clausa plus cruciare; cùm è contra, teste *sancto Gregorio l. 7. moral. cap. vlt.* quando putredo, quæ intrinsecus feruet, eijcitur ad salutem, dolor aperiatur: attentè perpendant verba illa *Oseæ 13. Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius: dolores parturientis venient ei*: recolant item quæ habet *Isaias cap. 37. Venerunt filij vsque ad partum; & virtus non est parturiendi*: eis denique ad talem effectum proponatur à Confessario quæ dicimus in *hoc cap. num. 195.*

6 Vt minùs sentiant repugnantiam, ac difficultatem, quæ sentiri solet in confessione peccatorum; existiment sibi dici ab Angelo Custode ea verba, quæ olim Naam Syro dicta fuerunt à seruis, dum renueret iuxtà consilium Elisei descendere in Iordanem ad se lauandum in remedium lepræ: *Et si rem grandem præcepisset tibi Propheta, certe facere debueras; quantò magis, quia nũc dixit tibi, lauare, & mundaberis*: re vera enim Sacramentalis confessio, habita ratione bonorum, quæ ex ea consequuntur (quorum principale est remissio cuiuscunque peccati, quantuncunque atrocissimi) non est onus adeò graue, vt non prompto, ac lubenti animo non debeat suscipi, ac sustineri.

7 Curent, vt confessio ipsarum habeat 16. illas conditiones, quæ à Doctoribus versibus comprehenduntur.

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

8 Vt minimum confiteantur decimoquinto quoque die; immò consultum est, vt id faciant qualibet hebdomada; cùm frequens vsus confessionis maius odium peccati inducat, vberius auxilium conferat ad illud vitandum, actum ipsum confitendi faciliorē reddat aliaq. plura, & magna bona spiritualia tribuat.

9 Confessiones generales totius anteactæ vitæ non repetant sine iusta causa; vt ostendi in *hoc cap. num. 179.* præsertim, si angantur scrupulis: expedit quidem, vt generaliter confiteantur in fine cuiuslibet anni ab vltima generali inchoando: sicque *Sancto Bonauentura in regula nouitiorum cap. 3.* monet religiosum, vt annuatim generaliter confiteatur: & Benedictus XI. in *extrauag. Inter cunctas §. cæterum de priuil.* dicit *licèt hoc non sit necessarium, esse tamen salubre, saltem propter erubescentiam, quæ magna est pænitentiæ pars.*

10 Quod si velint generalem totius anteactæ vitæ confessionem instituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus est Confessarius ordinarius: sic enim illas meliùs dirigere poterit in via spirituali, & salubriora ijs remedia tradere ad spirituales morbos ipsarum curandos, quo pleniorem notitiam habebit ipsarum conscientiæ non solùm præsentis, sed etiam præteritæ: quod est benè aduertendum.

11 Si eæ sint confessuræ solum leuiores aliquos defectus, eosque frequentissimos; ita vt non improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant sufficientem dolorem, ac necessarium propositum illos de cætero non committendi: consultum est, vt præfatos defectus confessæ ante absolutionem, se accusent de aliquo peccato grauiori anteactę vitæ aliàs remisso; de quo sint certiores moraliter se habere necessarium dolorem, ac sufficiens propositum; cuiusmodi peccatum esse possent detractiones graues, periuria, imprecationes voluntariæ, & similia, à quibus in præsentia Deo dante, abstinent.

12 Peccata, quæ frequentius committi possunt à Monialibus, reuocari possunt ad 4. classes sequentes; videlicet contra Deum, contra Religionem, contra se ipsas, & contra Proximum;

mum; sicque hunc ordinem seruare poterunt in faciendo examine conscientiæ ante confessionem: nimirum.

Contrà Deum.

An diuinis inspirationibus responderint, & bona proposita cœlitus immissa adimpleuerint.

An debita præparatione ac fructu susceperint Sacramenta confessionis, ac communionis.

An horas Canonicas debita attentione recitauerint, vel certè eas omiserint.

An, & quas distractiones admiserint in oratione mentali, aut vocali voluntariè habita.

An vota aliqua particularia emissa violauerint.

An blasphemiæ tentationes passæ sint, & qualiter in ijs repellendis se gesserint.

An Missam omiserint, maximè in die festo.

An emiserint iuramenta falsa, aut non necessaria.

An commiserint aliquam superstitionem.

An diffiderint de diuina misericordia, vel certè de ea nimis præsumpserint, hinc sumentes ansam liberiùs, ac grauius delinquendi.

An indeuotè, ac irreuerenter se gesserint in Ecclesia.

An laborauerint seruiliter in die festo.

An fidem dederint somnijs.

An Deum debitè amauerint, ei conuenienter seruierint, ipsique de beneficijs acceptis gratias egerint.

Contrà Religionem.

An aliquam ex regulis, statutis, aut consuetudinibus violauerint, & quas.

An debitè frequentauerint chorum.

An deliquerint contrà votum religiosæ paupertatis, siue dando, siue accipiendo absque legitima licentia, & maximè ad fines illicitos: siue vsurpando aliquid de bonis communibus Conuentus, aut ea distribuendo contra voluntatem Superiorissæ, aut ea negligenter custodiendo, & conseruando; præsertim si ad hoc tenentur ex officio.

An peccauerint contrà votum Castitatis aliquo ex modis recensitis *cap.4. num.83.*

An

An votum obedientiæ violauerint, contraueniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrectando illorum mandata, officia monasterij negligentissimè obeundo.

An irreuerenter egerint cum proprijs Superioribus, de ijs detraxerint, ac grauiter conquestæ sint, nec non contra illos odium subditarum concitauerint.

An ex affectu inordinato suum suffragium dederint, aut denegauerint, siue in eligendis Superiorissis, siue in recipiendis puellis ad nouitiatum, siue in admittendis nouitijs ad professionem, &c. aut aliquam Sororum in his subornauerint.

An voluntariè contristatæ sint de statu religioso assumpto, & de hoc ipso illas pœnituerit.

An clausuram violauerint, quo modo, & ad quem finem.

Contra se ipsas.

An vanas, otiosas, ac impertinentes cogitationes admiserint, & in ijs voluntariè se detinuerint.

An, & qualiter negligentes fuerint in procuranda propria salute spirituali.

An se, & sua indebitè ostentauerint.

An gloriatæ sint de rebus malis, & de quibus.

An verba otiosa protulerint, ac mendacia iocosa.

An sibi complacuerint de peccatis aliàs remissis.

An se exposuerint scienter probabili periculo peccandi; & quo genere peccati.

An sibimetipsis ex animo grauia mala imprecatæ sint.

An impatientes fuerint in sufferendis præsentis vitæ ærumnis, & calamitatibus.

An, & qualiter excesserint in edendo, bibendo, ac dormiendo.

An nimis alte de se ipsis senserint.

An tempus otiosè insumpserint.

An nimis indulserint proprijs sensibus corporis.

Contra Proximum.

An illum oderint voluntariè, eiusque bono inuiderint.

An temerè de eo in re graui iudicauerint, falsasque suspiciones conceperint, immò, & alijs manifestauerint.

An de eo grauiter detraxerint, & cum præiudicio famæ, aut

alios

alios excitauerint ad detrahendum, eosue audierint.
An verba contumeliosa contra illum protulerint.
An dederint praua consilia, & quidem interdum etiam cedentia in graue damnum Proximi.
An ex corde grauia mala Proximo imprecatæ sint.
An discordias graues disseminauerint inter sorores monasterij.
An rixas, contentiones, ac litigia excitauerint, siue referendo quæ viderunt, aut audierunt, siue alia ratione.
An, & qualiter iucundas, ac impatientes se ostenderint.
An malum exemplum dederint, & in quo.
An debitam reuerentiam grauioribus Monialibus denegauerint.
An graue malum Proximo exoptauerint deliberatè.
An deliberatè gauisæ sint de malo graui illius, & è contrà tristatæ de bono graui.
An aliquid ei surripuerint, aut quoquo modo personam illius offenderint, & qualiter.
An ipsum, & res ipsius liberè despexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.
An secretum naturale in re grauiori violauerint.

13 Meminerint in confessione peccatorum mortalium aperiendum esse numerum, immò & circunstantias speciem mutantes (quod maximè procedit in peccatis contrà castitatem commissis) nec expectent se de his interrogari à Confessario; cùm spontè exprimi debeant à pœnitentibus.

14 Pœnitentiam à Confessario iniunctam quam primum impleant, curentque eam peragere in statu gratiæ; si enim fiat in peccato mortali non prodest ad remissionem pœnæ, durante statu peccati mortalis; etsi, obice sublato, suum postea sortiatur effectum,

QVAERES XI. Quæ monita dari possint Monialibus à Confessario ad Communionem Eucharisticam dignè sumendam.

295 Resp. Posse dari sequentia; nimirum.

1 Caueant, ne ad Eucharistiam accedere præsumant cum conscientia peccati mortalis: sicque antequam accedant, probent se ipsas iuxtà præceptum Pauli 1. *Cor.* 11. se examinandò, num sint dignè dispositæ ad tanta mysteria, memores quod *qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit*, idest damnationem animæ: præterquamquod notat *Sanctus Anselmus super hæc verba*, hodie multos post Pascha va-

rijs

riis morbis corripi, eò quod indignè corpus Domini acceperũt; addens per illa alia verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmaturè mori, vel potiùs mortuos esse ob indignè sumptam Eucharistiam.

2 Videant, ne communicent ex consuetudine absque vlla præparatione, ac vllo sensu deuotionis (id enim maximè impedit fructum Eucharisticæ communionis) meminerinque consultiùs esse non communicare, quam communicare absque debita præparatione; cum nimia familiaritas pariat contemptum, aut saltem multum minuat reuerentiam aliàs debitam: vnde fit, vt sic communicanti non impertiantur dona illa cœlestia, quę dignè communicantibus copiosè solent concedi.

3 Cùm *S. Thomas p. 3. qu. 24. aliàs 83. art. 5. ad 1. ex Sancto Dionysio cap. 3. de Eccl. Hierarch.* dicat ablutionem extremitatis manuum, quæ sit à Sacerdote in Missa, significare emundationem, etiam à minimis, & requiri in ijs, qui accedunt ad Eucharistiam, iuxtà illud *Io. 3. Qui lotus est, non indiget, nisi vt pedes lauet*: quis non videt summa diligentia curandum esse Monialibus, vt accedant ad communionem conscientia purgata à mortalibus culpis, immò etiam à venialibus, quantum patitur humana fragilitas: vt proindè fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare soleret preco, *Sancta Sanctis*.

4 Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem vti aliqua pia consideratione, & ea varia pro varietate festiuitatis, in qua facienda est communio: v. g. Monialis communicatura in Natiuitate Domini piè imaginetur sibi à B. V. Maria infantulum Iesum tradi in manus: modò existimet se à Christo inuitatam ad cœnaculum, in quo instituta est Eucharistia: modò putet sibi dici à Christo ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo. *Lucæ 19 Festinans descende, quia in domo tua oportet me manere*: modò sibi persuadeat se admitti ad sugendum pretiosissimum Christi sanguinem è sacratissimo ipsius latere: modo dicat cum Regina Ester: *Cras cum rege pransura sum*, & singularem Christi benignitatem suspiciat.

5 Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, vt varios actus diuersarum virtutum eliciamus; & maximè fidei, reuerentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & similium; pro vt hic, & nunc Spiritus

ritus Sancti vnctio suggeret: in his enim actibus consistit actualis deuotio: quam Magistri vitæ spiritualis requirunt ad fructuosè communicandum.

6 Quòd sit Monialis iudicet se non habere actualem illam deuotionem, quam cupit, procurat, & à Deo enixè petit; non ideò angatur, sed summoperè recreetur; memor de Deo dici, *Psalm. 38. Desiderium pauperum exaudiuit Dominus: præparationem cordis eorum audiuit auris tua*. Quo modo sancta Gertruda, cum quadam die cupida dignè se præparandi ad sacram Communionem, Virginem Mariam, & omnes Sanctos exorasset, vt pro ipsa offerre dignarentur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die se ad communionem præparauerat; dixit ei Dominus: *Iam verè omnibus cæli ciuibus appares in eo ornatu, quem tibi petisti.*

7 Post sumptam Communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio immò & habendæ: ad quod vtique multum proderit agnoscere recepti beneficij magnitudinem; quam *Sanctus Chrysostomus homil. 60. ad popul. Antioch.* commendat his verbis: *Quot nunc dicunt, vellem illius* (idest Christi) *formam aspicere, figuram, vestimenta, calceamenta: ecce eum vides, ipsum tangis, ipsum manducas; & tu quidem vestimenta cupis videre; ipse tibi concedit non tantum videre, iterum & manducare, & tangere, & intra te sumere.*

8 Hæc autem gratiarum actio consistit in varijs actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem nostrum intra cor nostrum receptum veneremur toto animi affectu: confusionis, qua confundamur nos adeò ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuisse, sicque dicamus Christo cum Petro: *Exi à me quia homo peccator sum, Domine, Lucæ 5.* Amoris Dei, per quem feramur in ipsum dicentes cum Sponsa, *Cant. 3. Inueni, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam*; aut cum Dauid *Ps. 17. diligam te Domine, fortitudo mea*: displicentiæ de peccatis commissis, qua illa ex animo detestemur, firmiter statuentes imposterum ab ijs omninò abstinere. Præterea peti debent à Christo variæ gratiæ, ac dona iuxta nostras spirituales indigentias, videlicet peccatorum nostrorum plena remissio, fortitudo contra tentationes, patientia in aduersitatibus; perseuerantia in benè cœptis, edomatio prauarum affectionum, humilitas, obedientia,

tia,

tia, mortificatio, & aliæ virtutes nobis magis neceſſariæ: item debemus concipere multa bona propoſita, & quidem non ſolũ in generali, ſed etiam in particulari; v.g. remittendi iniuriam acceptam, & procurandi reconciliationem erga illum, qui eam intulit; exequendi aliquam obedientiam impoſitam à Superiore ſenſui valdè contrariam noſtro appetitui; abnegandi in hac vel illa re particulari: debemus item Chriſto offerre nos ipſos, & omnia noſtra, dicentes cum Dauid *Pſal. 119. quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* vel etiam deuotè recitantes orationem illam, quam S.P.N. Ignatius proponit in exercitijs ſpiritualibus his verbis: *Suſcipe Domine vniuerſam meam libertatem; accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem: quidquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es; id tibi totum reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum: amorem tui ſolum cum tua gratia mihi dones, & diues ſum ſatis, nec aliud quidquam vltrà poſco.* Denique orare debemus pro neceſſitatibus tam ſpiritualibus, quam corporalibus, tum totius Eccleſiæ, tum parentum, conſanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indulgentias tum pro nobis ipſis, tum pro defunctis, quas lucrari poſſumus, ſiue ex numiſmate aliquo benedicto, ſiue aliunde.

9 Qua die communicant Moniales, maiori dilgentia caueant ab ijs omnibus, quæ Chiſtum offendere poſſunt, ſiue loquendo, ſiue cogitando, ſiue operando: è contra verò maiori ſtudio, ac deuotione vacent exercitijs ſpiritualibus, quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maximè cuſtodiendam eſſe: quippe quæ eſt primum membrum, quod Chriſtum excipit. Ad quod faciunt quæ habet *S. Chryſoſt. hom. 61. ad pop. Antioch.* his verbis: *Cùm nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti ſumus digni, & ſit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio.*

10 Caueant Moniales, ne ſtatim, ſumpta Euchariſtia, ab Eccleſia tranſeant ad negotia temporalia abſque debita gratiarum actione: id enim magnæ irreuerentiæ, ac inurbanitatis inditium eſt; non ſecùs, ac inurbanus cenſeretur, qui Principem domi ſuæ exceptum ſtatim desereret, domeſticis negotijs vacaturus: caueant, inquam; aliàs aſſimilabuntur cani, qui, accepta de manu Domini bucella panis, ſtatim ab eius conſpectu recedit.

11 Fru-

11 Fructus principalis Eucharisticæ communionis in eo consistit, vt corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius; ita vt de nobis dici possit: *Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit, Prou.* 31. & nos ipsi de nobis dicere possimus cum Paulo *Galat.* 2. *Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus.*

12 Quod si ex frequenti communione non sentimus in nobis illos effectus, qui alias ex ea solent oriri: id prouenit tum ex defectu debitæ præparationis, eò quod communicemus quasi per consuetudinem, & ob humanos respectus; tum ex nimia facilitate, qua consentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum sic ad aliqualem iracundiam prouocantes, & nos magna ex parte priuantes effectibus diuinis Eucharistiæ cum magno præiudicio nostri profectus spiritualis. Quãquam ex iusto Dei iudicio interdum communicans sibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cum verè magnum, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus, cibo sumpto nutritur, & iuuatur, etsi in eo sumendo nullum sentiat gustum.

13 Non ergò fideles debent omittere communionem ex eo quod sibi videntur communicare abque vllo fructu: non exiguus fructus communionis est in via Dei non retrocedere labendo in defectus grauiores, in quo fortè communicans incideret, si frequenter non communicaret: quo modo *Concil. Trident. sess.* 13. *cap.* 2. Eucharistiam dicit esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruamur.

14 Cùm de Eucharistia dicatur *Psalm.* 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersùs eos, qui tribulant me*: fideles quò magis vexantur huius vitæ malis, ac tentationibus, eò frequentiùs debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Iezabelis, nõ ambulasse in fortitudine cibi ab Angelo ei præstiti vsque ad montem Dei Horeb. 3. *reg* 19. nisi postquàm bis comedit: siquidem, *Rabano teste* Elias bis pastus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, quibus non sufficit simplex pastus, quatenùs ad supernam valeat ascendere.

15 Quàm frequenter Moniales debeant communicare, constat ex dictis in *hoc cap. num.* 178. nimirum consultum esse, & valdè commendabile, vt eæ regulariter octauo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam fre-

quentius communicare possint, si earum Confessarius id iudicauerit ipsis expedire.

QVAERES XII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad Missam debita cum deuotione, ac fructu audiendam.

296 Resp. Posse iuuari sequentibus, & quidem.

1 Meminerint, Angelos Sanctos sacrificium Eucharistiæ adeò venerari, vt ad illud propius accedere non audeant; sicq. viros Sanctos, & in primis S. Ioan. Chrysostomum & Sanctum Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum Missam celebrarent, conspexisse: vt vel hinc colligatur, quanta reuerentia homo debeat assistere augustissimo huic Sacrificio

2 Quoties assistunt sacrificio Missę, piè sibi persuadeant se in monte Caluariæ interesse crucifixioni Christi: si quidem vna, eademque est hostia, idemque nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit; sola offerendi ratione diuersa, vt loquitur, *Concil. Trid. sess. 22. cap* 2. ac proinde eo sensu animi, ac deuotionis affectu Missæ assistant, quo tunc astitissent crucifixioni.

3 Aduertant fideles Missæ sacrificio astantes omnes vna cũ Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendũ; ideoq. Sacerdotem in ipsa Missa dicere fidelibus assistentibus: *Orate fratres, ut meum, & vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem*; idemque repetere in canone iis verbis, *Pro quibus tibi offerimus, uel qui tibi offerunt*: hincq. colligant, quod, sicut Sacerdos celebrans summa deuotione, reuerentia, & attentione debet sacrificium Missæ peragere; sic, & eæ pro sua parte ad illud debent concurrere ea maiori deuotione ac reuerentia, qua possunt.

4 Proderit multum ad audiendam Missam debito deuotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Christum ipsum patientem (qui reuera in sacrificio Missæ est principalis minister, ideoque verba consecrationis à Sacerdote proferuntur in persona ipsius *Hoc est enim corpus meum*) & in vestibus sacerdotalibus agnoscere varia mysteria Dominicæ passionis; nimirũ in amictu velum, quo vultus Christi à Iudæis velatus est; in alba vestem, qua ille indutus est ab Herode ad illum illudendum: in cingulo funes, quibus constrictus est in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus est columnæ flagellandus; in stola funes eius collo appositas, dum Crucem baiulaturus esset ad Caluariæ locum; in planeta denique vestem purpu-

ream, qua ipsum ludibrij causa induerunt, vel certè vestem inconsutilem, qua crucifigendus exutus est.

5 Proderit item ad audiendam Missam deuotè, ac religiosè in singulis actionibus Missæ agnoscere mysteria vitæ, ac passionis, quæ in iis significantur; videlicet in introitu Missæ, quæ canitur à choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentissima Sanctorum Patrum desideria quibus diuini Verbi incarnationem expetebant (& quidem frequenter; vnde, & à choro introitus Missæ repetitur) in confessione, quam facit Sacerdos initio Missæ, Christi humilitatem, qua non est dedignatus subire formam peccatoris, vt peccatores redimeret; in repetione *Kyrie eleyson* (quæ verba idem significant ac, *Domine misericordia*, abyssum innumerarum miseriarum, quibus homo detinebatur; in varijs signis, ac crucibus, quæ formantur à Sacerdote super hostia, & calice, varios cruciatus, ac dolores à Christo in Cruce toleratos; in eleuatione hostiæ, & calicis, eleuationem Crucis à Judæis factam, vt Christus in ea clauis cõfixus ab omnibus conspiceretur; deniq. in consumptione hostiæ, Christi sepulturam. Hæc ergò mysteria vel omnia, vel aliqua tantum, pro vt suggeret præsens deuotio, considerent Moniales, dum audiunt Missam, & iuxtà conditionem mysterij eliciant varios actus, amoris Dei, odij peccati, confusionis sui ipsius, gratiarum actionis, & similium; sic enim deuotè, & cum fructu audient Missam.

6 Cùm Sacerdos in Missæ celebratione pluries inuitet fideles adstantes ad orandum, dicendo *Oremus*, & *Orate fratres*; consultum est, vt quicumque Missæ sacrificio intersunt, quo tempore Sacerdos facit *Memento viuorum* (vt vocant) etiam ipsi idem præstent, & quidem discurrendo per quinque Christi vulnera (vti faciebat B. P. Borgia) commendãtes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Episcopos, & reliquos omnes Ecclesiasticos: in leuæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Ministros laicæ potestatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religiosos; in vulnere verò leui pedis parentes, consanguineos, amicos, benefactores, & quoscumque ipsorum precibus commendatos; latus ipsum Christi sibimetipsis reseruantes, vt ibi securi requiescant. Faciant item *Memento mortuorum* (vt vocant) dum facit Sacerdos, orentque pro parentibus, ac consanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro ijs, qui nullum habent ipsis suffragantem, aut gra-

niores cruciatus patiuntur, aut præ alijs citiùs exituri sunt è pœnis Purgatorij.

7 Conferet item ad Missam deuotè audiendam, si in eius progressu se studiosè disponant ad spiritualem communionem, ea die non communicaturæ sacramentaliter: se disponent autem concipiendo ardentissimum desiderium communicandi, ac vsurpando verba illa, *Iobi 31. Quis det de carnibus eius, vt saturemur?* imò quandò Sacerdos aperit os ad recipiendam, & consumendam hostiam, os animæ ipsæ aperiant, existimentque se illam accipere, & de illius sumptione inuisibili delectentur, dicentes: *Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam Cant. 3.* præmittentes tamen verba illa Centurionis: *Domine non sum dignus, vt intres in tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Matth. 8.* eliciant etiam varios actus ex ijs quos diximus supra elici debere post communionem sacramentalem: sic enim fructuosa, ac deuota erit auditio Missæ.

QVAERES XIII. Quæ monita suggeri possint, & debeant Monialibus, ad hoc vt magno cum fructu spirituali audiant conciones, & legant pios libros.

297 Resp. Poss., & debere suggeri sequentia; nempe.

1 Meminerint Deum ipsum loqui in Ministris verbi Dei, iuxtà illud, *Matth. 10. Non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis*; & libros pios esse veluti epistolas nobis à Deo missas è Cęlo, dicente *Sancto Augustino in Psal. 90. conc. 2. De illa ciuitate, vnde peregrinamur, literæ nobis venerunt; ipsæ sunt scripturæ, quæ nos hortantur, vt benè viuamus*: quod etiam confirmat *Sanctus Gregorius lib. 4. epistolarum ep. 84.* his verbis: *Quid est Scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? si quis scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessaret, nec quièsceret, somnum oculis non daret, nisi priùs, quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnouisset. Imperator Cœli Dominum hominum, & Angelorum pro vita tua tibi epistolas suas transmisit, & tu gloriose fili easdem epistolas ardenter legere negligis?* quæ verba bellè faciunt contrà illos qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios, vel vtrumque faciunt perfunctoriè, ac sine vllo fructu spirituali.

2 Ea reuerentia, ac deuotione audiendum est verbum Dei in concionibus, aut legendum in libris pijs; quà ipse Christus audi-

audiretur, si præsens loqueretur. sic enim habet *Sanctus Augustinus tract.30. in Io. Nos itaque* inquit. *sic audiamus Euangelium, quasi præsentem Dominum*: propterea namque quando legitur euangelium, omnes ei assurgunt, quasi Christum in eo venerantes, simulque ad cœlum, quod in eo promittitur, anhelantes; idque ex Apostolorum sanctione, teste *S Clemente lib.2. Const. Apost. cap. 1*

3 Quantam timendi de propria salute rationem habeant qui diuini verbi auditioni, aut lectioni sunt minùs affecti; conijciant ex eo, quod dicit *Sanctus Bernardus serm. 1. in Septuages.* illum, scilicèt, qui verbum Dei cum fructu audit, legit, meditatur, signum habere, & tesseram suæ prædestinationis: qui enim *ex Deo est, verba Dei audit, Io.8.* vnde de ijs inferri potest, *propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

4 Notent fideles ex *Sancto Basilio in Monasticis Constit. cap. 2.* omnem sermonem Christi excolendæ pietatis, virtutisque obeundæ esse regulam: propter hoc enim humanam naturam suscepit, vt in se, velut in tabula quadam veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamque omnibus nobis ante oculos statutam vnicuique pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Vnde fit, vt, sicut studiosus addiscendi artem pingendi fixo obtutu inspicit archetypum ipsi propositum à Magistro ad imitandum; ita fideles quàmmaxima attentione in sermone Dei, siue à Concionatoribus audito, siue in pijs libris lecto, inspiciant, qualiter vitam suam piè, ac religiosè instituere debeant.

5 Hæc porrò multum conferent ad verbum Dei fructuosè legendum, vel audiendum: nimirum vt auditio, vel lectio diuini verbi non fiat ex consuetudine, sed ex desiderio indè percipiendi magnum fructum spiritualem: vt non fiat ex vano, ac inutili curiositate addiscendi res nouas: vt nobis ipsis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut scriptum putemus, iuxtà illud *Eccl.21. Verbum sapiens quodcumq; audierit sciens, laudabit, & ad se adijciet: audiet luxuriosus, & displicebit illi, & proijciet illud post dorsum suum.*

6 Prætereà, vt auditio, aut lectio diuini verbi multum conferat ad nostrum profectum spiritualem; eam debent comitari inuocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & post, desiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, assiduitas, moderatio in legendo, executio,

cutio, rara piorum librorum mutatio: siquidem fortuita lectio, & quasi casu reperta non ædificat, sed reddit animum instabilem.

7 Ad rem præsentem etiam facit monitum, quod tradit *S. Augustinus Ep. 143. ad Demetriadem*, his verbis: *Optimè vteris* lectione diuina, si eam tibi adhibeas speculi vice; vt ibi velut ad imaginem suam anima respiciat, & vel fœda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet: curandum tamen, vt simus factores verbi, & non auditores tantùm fallentes nosmetipsos: quia, *si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo; considerauit enim se, & abijt, & oblitus est statim, qualis fuit*; vt loquitur *S. Iacobus cap.* 1. huic certè verbi diuini auditio, aut lectio non est vtilis; cùm teste Paulo *Rom.* 2. *Non auditores legis iusti sint apud Deum, sed factores legis iustificentur*.

8 Optimum est item monitum, quod tradit *S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei*, dicens: *Hauriendus est sæpè de lectionis serie affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quam puriorem continuo animum ad intelligentiam lectionis restituat.* Quare qui audit concionem, aut legit pium librum, & indè ipsi proponitur salutare aliquod documentum, quod putet posse multum conferre ad profectum sui spiritualem; debet in eius consideratione aliquantulum insistere, & conari non solum vt illud benè percipiat intellectu, sed etiam affectu amplectatur.

9 Fructus lectionis spiritualis non consistit in eo, quod legantur plures paginæ, & percurrantur plures libri; sed vt ponderetur, quod legitur, imò, & deducatur in praxim: quo pacto bona corporis nutritio prouenit non ex multa comestione, sed ex bona digestione illius, quod comeditur; & hoc est benè aduertendum.

10 Vt lectio spiritualis sit fructuosa, ac vtilis profectui nostro spirituali non legantur libri curiosi, ac difficiles, sed simplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curiositatem pascunt; hi verò pietatem excitant, & fouent deuotionem, iuxtà illud *Prou.* 3. *Cum simplicibus sermocinatio eius*.

QVAERES XIV. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad moderandum metum mortis corporalis.

293 Resp. Posse iuuari sequentibus, videlicèt.

1 Meminerint vitam hanc corporalem esse vitalem quamdam,

dam, longam, & lentam mortem: cùm è contrà mors iustorum sit finis laborum, & principium quietis; fuga tristitiæ, & adventus lætitiæ; sedatio tempestatis, & initium tranquillitatis; consummatio exilij, & reditus in patriam.

2 Considerent ex *S. Cypriano lib. de mortalitate*: & identidem cogitent se renunciasse mundo, & tanquam hospites, & peregrinos hic interim degere: amplectantur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos hinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolutos Paradiso restituit, & regno cælesti: *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copiosa turba desiderat iam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita: ad horum conspectum, & complexum venire quanta, & illis, & nobis in communi lætitia est? ita S. Cyprianus.*

3 *Si verè amas Deum*, dicebat Thomas Morus, *certè nihil adeò graue esse potest, atque summam illius maiestatem, etiam in minimis offenderis; nec quicquam tantopere expetes, atque remedium aliquod, quo securus esse possis te nunquam de cætero Deum ampliùs offensurum: quod cum in hac vita haberi non possit, continuè clamabis cum Psalmista: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.*

4 Refert *Possidonius in vita S. Augustini c. 27. ex S. Cypriano* Sacerdoti cuidam infirmitate defesso, & de appropinquante morte sollicito, commeatumque sibi precanti astitisse Angelum, qui non sine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit: *Pati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?*

5 De S. Tiburtio M. referunt eius acta illum Torquato iudici dixisse; *Applica equuleos, suspende Christianos, damna, percute, incende, uniuersa denique supplicia adhibe: si exilium minaris, hoc philosophantibus est totus mundus; si mortis supplicium, euadimus mundi carcerem: si ignes, maiora his in cupiditatibus incendia vincimus; decerne quidquid libet; omnis nobis vilis est pæna, vbi pura comes est conscientia.*

6 Consideret homo se à Deo conditum esse, vt aliquando ex hac vita migret, & quæcumque habet mundus, ipsi pro viatico data esse, ne quid deesset ad hoc iter conficiendum: sicut ergò peregrinus remeans ad suam patriam, quidquid in itinere obuium occurrit, etsi iucundum, ac delectabile, auersis oculis

prætergreditur, visâque eminus Ciuitate propria, Deo gratias agit: sic homo hoc iter ingressus animo in cœlum defixo eò curat, quò tendit, morteque appropinquante non doleat, sed gaudeat se ad metam propositam peruenisse; dicatque cum Dauid *Psal.* 121. *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domo domini: lætantes ibimus*.

7 Ne grauis sit separatio à parentibus, consanguineis, & alijs præsentis vitæ bonis per mortem: curandum, vt, dum viuimus, paulatim animum ab ijs deducamus, ijsque moriamur quo ad affectum; quippe qui, velimus, nolimus, tandem relinqui debent, & quidem breui; cùm breues sint dies hominis.

8 Si mortem corporis non metuere, sed desiderare volumus, curandum nobis est, vt mundi mala, & incommoda sentiamus, mortificationem Iesu Christi in corpore nostro semper circumferentes; sicut enim proficiscenti per loca syluestria, aspera, ac latrocinijs infesta vnicum solatium est breuitas viæ, si certa sequatur quies: sic tendens ad æternam beatitudinem mala præsentis vitæ sentiat, ipsique iucunda erit mors, per quam via beatitudinis cælestis quasi breuior redditur.

9 Cum mors sit grauis, ac molesta homini etiam ex eo quod anima egressa è corpore sola, ac inermis incedere debet inter sæuissimas hostium cohortes: curandum est, vt statim à morte socios, & amicos illic inueniamus, qui solitudinis illius tædium subleuent, nosque tutos per hostium agmina ducant: hi autem erunt Sancti nostri tutelares, Angelus custos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum suffragijs Ecclesiæ à nobis eductæ ex Purgatorio: hi omnes, inspecto de cœlo nostro periculo, accurrent nobis, associabunt, defendent, ac recreabunt.

10 Terribilis item est mors hominis ex seueritate æterni Iudicis, coram quo sisti debet anima egressa à corpore, vt reddat rationem boni, & mali, quod homo gessit in vita: proinde multùm minuetur mortis metus, si ante iudicij tẽpus iudicem placemus, ipsum pijs officijs promerendo, eique debitam satisfactionem exhibendo pro peccatis.

11 *S. Brigitta l.* 4. *reuelat. c.* 7. scribit in Purgatorio esse locum, in quo nulla alia adest pœna, nisi desiderium perueniendi ad Deum, eiusque visionem beatificam: ibique hoc desiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum desiderium perueniendi ad Dei præsentiam, eiusque visione frue-

fruendi: tales autem sunt ij, qui adeò mortem timent, vt, si possent, nunquam vellent mori: quod est quasi vilipendere visionem Dei, & gloriam Dei.

QVAERES XV. Quibus monitis excitari possint Moniales ad infirmitates corporis patienter sufferendas.

299 Resp. Posse excitari sequentibus monitis, nimirum.

1 Meminerint infirmitatem nullam homini aduenire absque iusto Dei consilio: qui cum nobis sit pater, & amet nos, vtique infirmitates corporis immittit ad nostrum bonum: vt proinde, teste *S. Hieronymo in vitis Patrum* Abbas Ioannes Monacho cupienti liberari grauissima febri, dixerit: *Rem tibi necessariam cupis abijcere: vt enim corpora nitro, vel huiusmodi alijs lineamentis abluuntur à sordibus; ità animæ languoribus, alijsque huiusmodi castigationibus purificantur*; par ergò est, vt infirmi dicamus cum *Iob.1. Sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum*.

2 Infirmitas corporis est magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam soluere possumus grauissima debita cum Deo contracta, aliàs soluenda in Purgatorio: faciamus ergo de necessitate virtutem, & patienti sufferentia infirmitatum, quas patimur, luamus in hac vita pœnam peccatis nostris debitam.

3 Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in sufferendis morbis grauissimis, ac longissimis, & in primis S. Lidui-næ V. quæ 38. annis passa est continuas infirmitates, easq; graues, ac extraordinarias atrocissimis doloribus coniunctas; & his talibus, vt 30. annorum spatio nunquam è lectulo, in quo iacebat, assurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum interuallo graues sustinuit infirmitates ea patientia, vt ex eius ore nulla querimoniæ vox eruperit; imò gratias Deo ageret: attendamus, inquam singularem patientiam Sanctorum, & confundamur de nostra impatientia, ac ignauia.

4 Dum corripimur molesta aliqua infirmitate: ea non adeò grauis videbitur, si meminerimus nos peccando pluries factos esse reos æternæ damnationis; ac proinde magni beneficij loco ducendum esse, quod Deus ex singulari sua bonitate pœnas æternas inferni à nobis promeritas commutarit in temporalem corporis infirmitatem: sicque ea superueniente, dicere debemus cum Fratribus Ioseph, *Gen.42. Meritò hæc patimur, quia peccauimus*.

In-

5 Infirmitas à Deo immissa, velimus, nolimus, sustinenda nobis est, vsque dum statuerit Deus: videamus ergò, ne amittamus nostra impatientia meritum sufferentiæ, ideoque sine lucro laboremus, quod per patientiam acquirere possumus iuxtà illud Petri: *Per totam noctem laborantes nihil cœpimus*, *Lucæ* 5.

6 Correpti aliqua graui infirmitate, recolamus animo quæ habet *S. Augustinus serm. 2. de festo omnium SS.* his verbis: *Si quotidie oporteret nos tormenta perferre; si gehennam ipsam paruo tempore tolerare, vt Christum videre digni essemus venientem in gloria, & Sanctorum eius numero sociari: non ne erat dignum pati omne, quod triste est, vt tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur*. Recolamus item, quod aiebat S. Franciscus: *Tanta est gloria, quam expecto, vt omnis me pœna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis*.

7 Si viri Sancti, ac insignes famuli Dei grauissimas, ac longissimas infirmitates passi sunt, Deo ipso ita disponente; qua ratione ab iis eximi prætendent ij qui toties, & tam grauiter peccauerunt? audiant, quæ dicit Dominus Deus *Ierem.* 49. *Ecce quibus non erat iudicium, vbi biberent calicem, bibentes bibent; & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes*.

8 Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac resurrectionem anhelat; aspernatur quidquid fluxum est, turbulentum, interituique obnoxium, nec præsenti, sed futurò æuo viuit, mortisque meditationem (vt aiebat Pilato) hanc vitam existimat: denique totam se Deo, & cœlestibus addicit: anima enim morbo affecta Deo propinqua est; vt dicit *Nazianz. orat. ad ciues Nazianzenos*.

9 De SS. Aquilino, & Audomaro refert *Surius in eorum vita*, quod cum essent cœci, & per miraculum à Deo visus ipsis fuisset restitutus; iterum ab eo petierunt sibi oculos adimi, sese que reddi cæcitati, vt carerent distractionibus, concupiscentijs, & tentationibus, quas creant oculi: vt quid ergò nos ita affligimur, si qua interdum corripimur infirmitate, quamuis non adeò graui?

10 De S. Clemente Ancyrano, qui passus est sub Diocletiano Imperatore refertur, cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore confracto, animo in dies factum robustiorem

noua

noua semper appetijsse tormenta, & ad ea excipienda vitam sibi quam diutissimè prorogari petijsse, ac obtinuisse; ita vt 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit; cumque à Diocletiano, & Præsidibus rogatus fuisset, qualiter tot, & adeo grauia tormenta tolerare posset, respondit: *Licèt is, qui foris est, noster homo corrumpatur; tamen is, qui intus est, renouatur de die in diem*.

11 Non doleat homo de corporali ægritudine, eo quod per eam impediatur, ne munus sibi iniunctum à Superioribus exequi nequeat, & vacet exercitio bonorum operum, quæ præstare consueuerat: nam, teste *S. Bonauentura de grad. virt. c. 24. perfectius est aduersa tollerare patiendo, quam bonis operibus insudare*. An non seruus tenetur inseruire domino suo iuxtà voluntatem illius? si ergo Deus vult ei modò inseruiamus detenti graui morbo, & lectulo affixi; non est æquum, vt ei velimus inseruire magna operando: committe te ipsius voluntati; ipsius hic negotium agitur: ipse scit, quod conueniat, quid opus sit.

12 De S. Clara legitur, quòd, cum per 28. annos fuerit infirma, cilicium è setis porcinis semper gestauit, vt hinc colligamus infirmum non debere solùm sufferre infirmitatem à Deo immissam, sed etiam quæcunque alia incommoda occurrunt occasione infirmitatis: accessorium enim trahitur à principali; & qui vult antecedens, debet velle, & consequens.

QVAERES XVI. Quæ monita tradi possint Monialibus ad ærumnas, ac incommoda præsentis vitæ fortiter sustinenda?

300 Resp. Posse sequentia, nempe:

1 Meminerint ex *Chrysostomo in 2. Timoth. 3. Impossibile esse, vt qui malis bellum indixerit, pressuris careat, nefas esse pugilem Dei vacare delicijs: non licere epulari luctantem: luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum pressura, angustia, stadium; aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est, atque sudoribus: nullus vbi ad certamen se exuit, vnctusque est, requiem quærit; si enim requiem quæris, cur te exuisti?* cur libidinibus, & naturæ bellum indixisti?

2 Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse Christianus, ait *S. Augustinus in Ps. 55.* monens in 127. *Ps. Quod si mortuus est diabolus, mortuæ sunt persecutiones: si autem ille aduersarius noster viuit, vnde non tentationes suggerit? vnde non sæuit? vnde non minas, & scandala procurat?*

Vide-

3 Videmus aliquando homines (ait *S. Anselmus exponens verba illa* Pauli *Hebr.12 Flagellat Deus omnem filium quem recipit*) desperatos filios suos dimittere quod ad hæreditatē suā admittere nolunt, nec eos vt filios habere; quem autē flagellat filium, huic, & hæreditatem seruat: tanquam filijs ergo se nobis offert Deus; det disciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4 S. Franciscus rogatus in quo consisteret perfectio religiosa; cum lætitia respondit, non in magna scientia, vel sapientia, non in gratia miraculorum, non etiam in magno sanctitatis, & ædificationis exemplo, non denique in conuersione omnium infidelium; sed si fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, conuitijs, iniurijs, verberibus exagitemur, illaque cum gaudio, amore Christi toleremus: ibi perfecta est lætitia, quia præ omnibus donis maximum est propter Deum opprobria sustinere; nam in cæteris mirabilibus nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei; sed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriari possumus, quia est nostrum. Sic etiam S.P.N. Ignatius rogatus, quænam esset via ad perfectionem, respondit: *Si multa, & magna pro Christo patiamini.*

5 Cum soror Maria Vela grauissimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cum Christo amicè conquereretur; ducta est ab illo in spiritu in montem excelsum, ibique vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte existentes in gemmas pretiosas mirabiliter conuerti; visionem porrò declarauit illi Christus dicens sic virtute diuinæ gratiæ lapides tentationum, quas patiuntur Serui Dei, conuerti in lapides pretiosas meritorum. Vt proinde B. Iuniperus, teste *Pontio in eius vita*, probra exciperet quasi gemmas Christi, & exprobranti sibi aliquando dixerit: *Proyce has gemmas in sinum meum: vellem vtique talibus gemmis lapidari Romam vsque.*

6 Refert *S. Chrysostomus. homil. 26. in* I. *ad Cor.* quendam ex Philosophis externis, cum malā haberet vxorem, & nugatricem, & conuitiatricem, rogantibus cur eam sustineret dixisse, vt domi haberet Gymnasium, & palestram philosophiæ: *ero enim*, inquit, *cæteris mitior, si in ea quotidie erudiar.*

7 Cum Christus S. Catharinæ Senensi duas coronas obtulisset, vnam spineam, & alteram gemmeam, dans ei opinionem eligendi vtram mallet; sed ea lege, vt si vnam eligeret in hac vita, alteram in futura eius vice reciperet: mox illa accipiens coronam spineam de manu Christi, illam capiti suo infi-

xit adeò validè, vt per plures dies capitis dolorem senserit: *Sic* etiam sanctus Agapitus, cum esset 15. annorum, & capiti eius prunæ ardentes imponerentur, exultans aiebat: *Parum est in terra caput aduri coronandum cœlo*; quam *decorè corona gloriæ ornabit caput afflictum pro Christo.*

8 Numquam in re quapiam dicas, perdidi hoc, sed reddidi ait *Epictetus in Enchirid. cap.*14 *puer obÿt, redditus est ager ereptus redditus est.* Quomodo etiam *Iob cap.*1. dicebat, *Dominus dedit, Dominus abstulit, &c.*

9 Sic Seneca epist. 24. de tribulatione loquens ait: *Leuis est, si ferre possum: breuis est si ferre non possum*: quod *repetit epist.*79. his verbis, *Summi doloris intentio inuenit finem: nemo potest valdè dolere, & diu: sic nos amantissima nostri natura disposuit, vt dolorem aut tolerabilem, aut breuem faceret.*

10 *Seneca*, Item *epist.*24. loquens de amissione bonorum temporalium sic habet: *Si illud diu habuisti, perdis postquam satiatus es: si non diu; perdis, antequam assuescas pecuniam minorem habebis? nempe & mæstitiam: gratiam minorem? nempe et inuidiam*. Ad hoc item facit, quod habet idem *Seneca ep.* dicens, *Ago gratias senectuti, quod me lectulo affixerit, quid ni gratias illi hoc nomine agam? quidquid debebam nolle, non possum.*

11 Vir pius, & tribulatio sunt duo cursores, qui simul currunt; sed cum ille tribulationi non cedit, quasi victor antecedit, præcurrit, tribulatione à tergo illius subsequente, & post eum currente: sicque persecutio dicitur, non autem consecutio, quia persequitur virum pium, sed non assequitur: nam Sancti per patientiam velocissimè currunt ad brauium gloriæ, & in persecutionibus maximè elucet illorum vigor, ac fortitudo in currendo; vt benè notat *sanctus Gregorius Nissenus lib. de Beatudinibus.*

12 Quam gloriosum sit pati pro Christo, ostendit *Chrysost. in hom.*8. *in* 3. *Eph.* ad verba illa: *Ego Paulus uinctus*, vbi sic ait, *Vinctum esse propter Christum illustrius est, quàm siue Apostolum siue Doctorem, siue Euangelistam esse: magna dignitas hæc, et regno quouis, ac consulatu maior: qui diligit, et ardet Christum, eligit potius vincula ferre propter Christum, quam cælos inhabitare: non ita Beatum dico Paulum, quod in Paradisum raptus, atque quod vincula sustinuit potius*

sius mihi habetur malè affici pro Christo, quam honorari à Christo. Si mihi quisquam dixisset, elige vtrum velis: vis esse Angelus Petrum soluens, an Petrus vinctus? Petrus vtique esse maluissem: maius hoc vinculorum donum est, quam Solem sistere, aut mundum mouere, aut dominari dæmonibus, eosque expellere.

13 Patientiam homini in hac vita omninò necessariam esse docuerunt tum Bion, dicens, teste *Laertio lib 4 cap.7.* magnum malum esse non posse ferre malum; absque hoc enim nulli potest esse vita suauis; tum Anthistenses, qui teste *eodem Laertio l.6. c.1.* dicebat virtutem sibi sufficere ad fœlicitatem; nec vlla re opus habere, nisi robore *Socratico*; Socrates autem ad rerum omnium patientiam obduruerat.

14 Quam fortes se debeant exhibere fideles in sufferendis vitæ huius infortuniis, ostendit *B.Prosper in Epigr. de dilect. Christi*, vbi dicit.

Carcere si cæco claudar, nectarque cathenis,
Liber in excessu mentis adibo Deum.
Si mucrone paret ceruicem abscindere lictor;
Impauidum inueniet mors cita, pœna breuis:
Non metuo exilium, mundus domus omnibus vna
Sperno famem, Domini sit mihi sermo cibus.

Sic *Saluianus lib.1. de vero iudicio, ac prouid.* ostensurus neminem esse miserum, qui sua miseria est contentus, sic habet: *Nemo aliorum sensu est miser, sed suo, & ideo non possunt esse falso iudicio miseri, qui sunt verè sua conscientia beati: nulli, vt opinor, beatiores sunt quam qui ex sententia sua atque voto agunt. Humiles sunt Religiosi: hoc volunt, pauperes sunt, paupertate delectantur: sine ambitione sunt, ambitum respuunt: inhonorati sunt, honorem respuunt: lugent, lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur. Itaque quidquid acciderit ijs, quicunque vere religiosi sunt, beati esse dicendi sunt, quia inter quantumlibet aspera nulli lætiores sunt, quam qui hoc sunt, quod volunt.*

15 Cum tot, & tanta bona tum temporalia, tum spiritualia à Deo accepérimus: quare ita conquerimur de malo non tam graui nobis inflicto? non ne potiùs deberemus verba illa *Iob.2.* vsurpare: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* maximè, cùm mala, quæ ipsi patimur, fortè sint longè minora iis, quæ plurimi alij patiuntur; vt proinde id ipsum

sum summi beneficij loco existimare debeamus, iuxta illud: *Aliena mala sunt beneficia nostra.*

QVAERES XVII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad tentationes quascunque fortiter repellendas.

301 Resp. Posse iuuari sequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint sibi dici, quod habetur, *Eccles. 8. Fili accedens ad seruitutem Dei sta in iustitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem*: si quidem *Iob. 7. militia est vita hominis super terram*: nec ideò diffidant, aut animum despondeant: quin potius bono sint animo, memores nullum certius argumentum, teste *Climaco*, esse quod dæmones victi à nobis sint, quam si nos accerrimè oppugnant: *Eos enim* inquit *sanctus Gregorius l. 15. mor. cap. 12*, loquens de diabolo, *pulsare negligit, quos quieto iure possidere se sentit*: quod confirmat *sanctus Augustinus de verb. Dom serm. 43. in Ioannem* explicans verba illa Apostoli, *Caro concupiscit aduersùs spiritum* his verbis: *In bonis concupiscit aduersus spiritum, nam in malis non habet contra quem concupiscere*: *preterquam quod origo tentationum in nobis est iuxta verba illa Iacobi 4. Vnde bella, & lites? non ne hinc ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?*

2 Notant Patres passim per tentationem hominem maximè progredi in virtutibus, & per virtutes augeri, ac roborari: nam tentationibus resisti non potest, nisi per actus virtutum contrarios, & hos fortes, ac intensos; quos dum elicit tentatus per eos magis corroborat illarum habitus: & hoc insinuat Paulus 1. *Corinth. 10.* ijs verbis: *Sed faciet cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere.*

3 Quod Deus non patiatur non tentari supra id, quod possumus, docet Paulus *loco citato*, & explicat *sanctus Ephrem tractat. de patientia*, similitudine iumentorũ, & vasorum figuli: *si enim* inquit, *homines suis iumentis non plus oneris imponunt, quam ferre queunt: multò minùs hominibus plus tentationum imponet Deus, quam ferre queant. Rursum, si figulus uasa sua igne excoquit eò usque dum ritè coquantur, et fiant solida, nec ulterius ea sinit in igne, ne adurantur, fiantq. inutilia; multò magis idem faciet Deus, ut igne tentationum eò usque nos coquat, dum percoquat, & perficiat, ulterius uerò tentatione aduri, et consumi nos non sinet.*

4 Dœmoniacum, ait *S. Gregor. p. 1. pastoral. cap. 11. maligna*

gna tentatione vinci, & peccare ex malitia; Angelicum eam non sentire, humanum sentire, & vincere.

5 *Necesse est*, inquit *S. Bernardus serm. 64. in Cant. ut veniant tentationes, quia non coronabitur nisi qui legitimè certauerit: at quo modo certabunt, si desit, qui impugnet:* sic etiam *Iacobi* 1. dicitur: *Beatus vir, qui suffert tentationem; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ: & Tobiæ* 12. dicitur: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te.*

6 Tentatio maximè confert ad humilitatem comparandam; & sic de se dicit Paulus 2. *Cor.* 12. *& ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet.* Quare *S. Hieronymus ep.* 25. *ad Paulam* dicit: *Paulo datus est ad premendam superbiam uti in curru triumphali triumphanti datur monitor suggerens, hominem te esse memento.*

7 *Vasa figuli probat fornax*, dicitur *Eccl.* 27 *Et homines iustos tentatio tribulationis*: & *Sap.* 3. habetur *Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se*: quod confirmabat *B. Nilus* his verbis: *Plantas enutriunt venti, & tentatio confirmat animæ fortitudinem.*

8 Cato olim suasit Romano Senatui Carthaginem non delendam, ne Romani otio, & torpore languerent; dixitque væ Romæ, si Carthago non steterit: sic Deus, teste *Chrys. st. hom.* 14. *ad pop. Antioch* cum nos ad torporem *declinantes viderit, & ab ipsius familiaritate resilientes, & spiritualium nullam rationem facientes paululum nos derelinquit, ut ita castigati ad ipsum redeamus.* Quod confirmat *Gerson de Myst. Theologia pract. considerat.* 6 dicens, *quod sicut mater filiū ad horam relinquit, quo instantius ille clamet, accuratius quærat, arctius stringat, & illa vicissim blandiatur suauius; ita nos Deus permittit à diabolo terreri varijs tentationibus, ut ad Deum ipsum confugiamus celerius.*

9 Expetendas esse tentationes docet *S. Iacobus c.* 1. dicens: *Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis*; sicque de sancto quodam Monacho refert *Dorotheus doct.* 13. quod, cum Deus ipsum liberasset molesta quadam tentatione, summopere indoluit; & ad Deum conuersus sic confidenter ipsum allocutus est: *Sicciné ergo Domine, indignum me existimasti, qui tantillum patiar pro te?*

Cato

10 Caueant Dei famuli, ne Deo conquerantur, quod sinat ipsos vexari quibusdam tentationibus eorũ voluntati planè contrarijs; cùm aliàs maiori animi alacritate pugnaturi essent aduersus tentationes alterius generis: non enim hominum est dare leges Deo, & statuere, quid ipsis expediat: quin potius repelli quò ad hoc possunt ijs verbis: *Nescitis, quid petatis*: quò modo *Nilus c.29. de orat.* dicit: *Non ores, vt fiant quæ fieri velis, sed potiùs ora, vt fiat voluntas Dei*.

11 Sciens Dæmon, quantum conferat oratio ad profectum nostrum spiritualem; vt hunc pro viribus impediat, nobis orantibus grauiores, ac molestiores tentationes nobis immittit: ita vt tempus deputatum orationi videri possit tempus tentationis: vnde fit, vt ex institutione Ecclesiæ singulæ horæ Canonicæ incipiant ab illis verbis: *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adiuuandum me festina*: quia tunc maiori auxilio Dei egemus, vt strenuè, ac fortiter possimus repellere tentationes, quibus tunc temporis inuadimur.

12 Vt autem faciliùs resistamus tentationibus dæmonũ, initio ipso tentationis inuictum animi robur aduersus illas ostendere debemus, iuxta monitum *S. Iacobi* 4. *Resistite diabolo, & fugiet à vobis*: si enim videat nos trepidare ad primos illius impetus sustinendos, & quasi animum despondere; nulla bestia est super terram ipso efferatior; acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicie nostra malignæ, ac obstinatæ mentis suæ desiderium adimpleat.

13 Cum S. Antonius dæmoni conquerenti omnes homines sibi maledicere, dixisset id meritò, & culpa ipsius fieri; eò quod omnes vexet, ac turbet; ei respondit dæmon: *Ego nihil officio, quia in nolentem nihil possum: sed ipsi seipsos adinuicem perturbant: ipsi suo in suggestionem meam consensu sibi mali sunt auctores.* Quod confirmat *S. Augustinus l.20. de Ciuit. cap.8.* dicens de diabolo: *Latrare potest, sollicitare potest; mordere omnino non potest, nisi volentem*. Sic etiam *S. Hieronymus in 4. Matth.* expendens verba illa: *Mitte te deorsum, ait: Vox diaboli est, qui semper omnes cadere deorsum desiderat, persuadere potest, præcipitare non potest*.

14 Si is, qui vexatur à tentationibus, dicere potest cum *Hieremia* 20. *Dominus mecum est quasi bellator fortis, idcircò qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer*: ipsique dicenti cum *Gierzi* 4. *Reg.* 6. *Heu, heu, heu,*

Domine mi, quid faciemus? respondet Deus: *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis*: vtique bono debet esse animo, & dicere modo cum *Iob.* 17. *Pone me iuxtà te, & cuiusuis manus pugnet contra me*; modo cum *Paulo Rom.* 8. *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* modo cum *Dauide Psal.* 15. *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear*; & *Psal.* 93. *Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua, Domine, adiuuabat me.*

15 Cum diabolus hominem vrgeat tentationibus in odium non solum ipsius hominis, sed etiam Dei; cupiens iram suam explere aduersus hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non possit contra Deum ipsum) etiam ex hoc capite certiores sumus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui sic dici potest agere causam suam, vt proinde ei dicere possimus cum Dauide *Ps.* 71 *Exurge, Deus, iudica causam tuam*, & *Ps.* 34. *Apprehende arma, & scutum, & exurge in adiutorium mihi.*

16 Neque ex eo quod Deus non ita citò videtur ferre auxilium homini tentato; propterea debet diffidere; cum dicat *Habach. cap.* 2. *Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit*; & *Matth.* 8 dicatur Christus dormijsse, dum nauicula, in qua ipse erat cum suis discipulis, ex magna procella in mari suborta operiretur fluctibus, eiusque discipuli viderentur periclitari, adeoque dicerent: *Salua nos, perimus*. Confidat ergo quicunq; vexatur tentationibus, fretus ijs verbis, quæ *Isaiæ* 43. habentur: *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo, meus es tu, cùm transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te; cum ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te, quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, Saluator tuus.*

17 Cum Dauid dicat *Ps.* 16. *Qui saluos facis sperantes in te*, & Deus ipse *Ps.* 90. dicat: *Quoniam in me sperauit, liberabo eum*: constat ad euincendas tentationes maximè conferre, vt magnam in Deum concipiamus confidentiam, nobis ipsis omninò diffisi; ita vt veraciter dicere possimus cum Dauide *Ps.* 56. *Miserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in vmbra alarum tuarum sperabo*; & *Psal.* 90. *Protegam eum, quoniam cognouit nomen meum*; vbi *S. Bernardus* sic habet; *Si tamen cognouerit nomen meum, ne sibi tribuat,*

buat, quod liberatus est, sed nomini meo det gloriam.

18 Conferet item summopere ad euincédas tentationes vsus orationum iaculatoriarum; cuiusmodi sunt hæ: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos, Psal. 24. Domine vim patior, responde pro me, Isa. 38. Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem: quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ? Psal. 43. Vsquequo, Domine, obliuisceris me in finem? Vsquequo auertis faciem tuam à me? Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? Respice, & exaudi me, Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, praualui aduersus eum, Psal. 12. In vmbra alarum tuarum sperabo, Ps. 65. Sub vmbra alarum tuarum protege me, Ps. 16. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius, Ps. 67.*

19 Quia *à scintilla vna augetur ignis, Eccles. 11.* Et optimum est consilium Ouidij: *Principijs obsta; sero medicina paratur, cùm mala per longas inualuere moras*: proinde fortiter resistendum tentationi in ipso eius principio: quod monet etiam Dauid, *Ps. 136. Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram*, & Salomon, *Cant. 2.* iis verbis: *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas.*

20 Vitandæ item pro viribus occasiones peccandi, ex quibus proximè prouenimunt tentationes: qui enim amat periculum, peribit in illo; & hoc ipso quod quis se exponit periculo tentationis, se facit indignum ijs auxilijs, sine quibus non euincitur tentatio, etsi possit euinci. Vt proinde *Innocentius Papa in Ps. 37.* dicat: *Quid insipientius peccatore, qui & cognoscit facinus, & committit præcipitans se scienter in mortem? Certè brutum animal, si videt foueam, declinat ab ea, ne labatur in illam: etsi forsitan alicubi difficultatem incurrit, non potest illuc sine difficultate reduci: homo vero ab illicito semper illicitur, & in delicijs iugiter delectatur.*

21 Cum Angelus custos à Deo nobis deputetur in custodiam, tum vt pericula animæ, ac corporis auertat, tum vt nos illuminet, instruat, & impellat ad bona opera; tum vt coerceat dæmonem, ne prauas nobis cogitationes suggerat, vel saltem non præualeat: statim ac nos inuadit tentatio, ad custodem Angelum debemus confugere, eique dicere cum iuniore

Tobia *cap.6. Domine, inuadit me*; nec abs re erit illum deuotè, ac reuerenter compellare ijs verbis: *Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, hodie illumina, custodi, rege, & guberna; Amen.*

12 Optimum contra cuiuscunque generis tentationes remedium est, quod tentatio manifestetur Patri spirituali candidè, & sincerè: *Omnis enim qui malè agit, odit lucem, Io.3.* &, vt dicit *Cassian.col.2.Abb.Mosi cap.10.* loquens de diabolo: *Antequam iudicium discretionis proferatur, serpens deterrimus velut è tenebroso, ac subterraneo specu virtute confessionis pertractus ad lucem, & traductus quodammodo, ac dehonestatus abscedit.* Quod confirmat Sapiens *Eccl.27.* dicens: *Si denudaueris abscondita illius, non persequeris post eum*: cum è contra perniciosissimus sit morsus illatus a serpente in silentio, iuxta illud *Eccl.10. Si mordeat serpens in silentio.* Sic de leprosis refert *S.Lucas c.17.* quod cum irent ad Sacerdotes iuxta Christi præceptum: *Ite, & ostendite vos Sacerdotibus; dum irent, mundati sunt.*

23 Cauendum quammaximè, ne tempore tentationis ex tædio vitæ spiritualis omittamus solita exercitia spiritualia, & præsertim orationem, ac meditationem: quin potius ea debemus obire maiori applicatione, & augere: aliàs, si nobis sinamus subtrahi arma, quibus nos defendamus, & hostes offendamus, facillimè ab inimicis debellabimur.

24 Cauendum item, ne, durante tentatione, quidquam deliberemus, aut innouemus circa propositum animi, aut vitæ statum; sicut enim vigente consolatione spirituali non nostro proprio, sed boni spiritus instinctu regimur; ita durante tentatione, agimur à malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam rectè conficitur.

25 Tempore tentationis non solum frequentandæ sunt orationes iaculatoriæ, vt iam dixi; sed constanter insistendum orationi iuxta illud Christi *Matth. 26. Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem*: idque tum vt audiamus Dei monita ad præsentem necessitatem opportuna; tum vt obtineamus auxilium necessarium ad superandam tentationem.

QVAERES XVIII. Quibus monitis confirmari possint Moniales in vocatione religiosa, si fortè in ea titubent, siue ante, siue post professionem.

302 Resp. Posse confirmari sequentibus monitis; nimirum.

Me-

1 Meminerint non esse magnum inchoare, quod bonum est (vt loquitur *S. Aug. ser. 8. ad Fratres in Heremo*) *sed consummare hoc solum perfectum esse: nam in Christianis non quaeruntur initia, sed finis* (inquit *S. Hieron. ep. ad Furiam Virg.*) *Paulus malè cœpit, sed benè finiuit: Iudae laudantur exordia, sed finis proditionis damnatur.* Quae cõfirmat *S. Bern. ep. 253. ad Abb. Guar.* his verbis: *Quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi? Paulus aiebat, sic currite, vt comprehendatis: ibi, Christiane, fige tui cursus, profectusque metam, vbi Christus posuit suam: factus est, inquit, obediens vsque ad mortem: quamtumlibet ergo cucurreris, si vsque ad mortem non perueneris, brauium non apprehendes*: confirmat Christus, *Luc. 9.* dicens: *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei*: confirmat, & Paulus *Galat. 3.* ijs verbis: *Sic stulti estis, vt cum spiritu cœperitis carne consumemini.*

2 Meminerint coniugium à *S. Basilio cap. 1. Constit. monast.* Vocari curarum abyssum, & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officina: idque iure, ac merito, cum coniugium comitentur onera vteri, partus dolores, liberorum educatio, curae, timores, zelotypia, rixae, familiae apparatus, opum, affinitatum, statuum curandorum, & augendorum solicitudo, mariti dominatio: cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi distractio, & circa haec occupatio. Vt proinde 1. *Cor. 7.* loquens Paulus de coniugatis, dicat: *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi*; nomine *tribulationis*, intelligens praefata incommoda coniugij, eamque opponat voluptati carnis annexae matrimonio; quae per dictam tribulationem, vtpote longè grauiorem ita opprimitur, ac eliditur, vt vix sentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur Moniales per statum religiosum; de quo propterea debent sibi maximè complacere, gaudentes se cum Maria optimam partem elegisse, Deumque exorare, vt non auferatur ab ijs.

3 Cum S. Paulus 1. *Cor. 7.* dixisset: *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat*; paulò post subdit: *De Virginibus praeceptum Domini non habeo, consilium autem do*: & quidem meritò; cum cœlibatus det otium cogitandi, quo modo virgo placeat Deo, quo modo se paret ad iter caeli, quo modo rationes suas ad iudicium futurum componat, & adaequet: quo modo se sistat Deo, & alia innumera commoda secum ad-

 se-

ferat, quibus de facto potiuntur Moniales; vt quid ergo inuideant fœminis coniugatis, quæ sunt expositæ incômodis. §. *præcedenti* relatis; iisque talibus vt, teste *Possidonio in vita S. Augustini cap. 27.* is secutus S. Ambrosium nulli vnquam coniugem, aut coniugium suadere voluerit: *Ne* (inquiebat ille) *dum inter se coniugati iurgantur, eum maledicant, per quem coniuncti sunt.*

4 Cogitent Moniales sibi imminere mortem, sed ad illam currere velocissimo cursu, instare iudicium, instare æternitatem, arctari se, & cogi à Deo, vt ad illam festinent: memineritque quod dicat Paulus 1. *Cor.7. Tempus breue est: reliquum est, vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint: præterit enim figura huius mundi*: quod si hæc dicit Paulus coniugatis; quid diceret Monialibus Christo desponsatis, quæ fortè inuideât fœminis coniugatis, earumque statum, vitæ religiosæ pertæsæ exoptent?

5 Cum plures fœminæ coniugatæ, contracto iam matrimonio, cogantur manere, & quidem vsque ad mortem, cum viro sæpè ignoto, molesto, importuno, ac omninò ingrato; à quo resilijssent, si annum probationis haberent coniuges, vt eo se inuicem probarent ante matrimonium (sicut de facto habent religiosi vtriusq; sexus, antequam faciant religiosam professionem) Moniales, quæ solemni promissione Deo facta, professæ sunt castitatem (quam priùs experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne est, vt ab assumpto statu resiliant, Deoque cui sunt desponsatæ renuncient?

6 Nec adeò difficilis est obseruantia Castitatis: cùm illam in ipso coniugio seruauerint Pulcheria, & Martianus Imperator; Basilissa, & Iulianus: Eduardus, & Editha, Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator: hi omnes in ipso coniugio non castè solum vixerunt, sed etiam perpetuam virginitatem seruauerunt: cum *S. Bernard. ser.65. in Cant.* dicat: *Cum fœmina semper esse, & non cognoscere fœminam, plus esse, quam mortuum suscitare.* Quod si fœminæ nobilissimæ ac pulchritudine insignes illibatum virginitatis candorem in ipso coniugio conseruare potuerunt; hoc idem præstare non poterunt Moniales à Christo electæ in sponsas in monasterio? poterunt vtique si voluerint: sicque sibimetipsis dicant, quæ S. Augustinus initio suæ conuersionis sibi (vt constat ex *lib. 8. confess. cap. 11.*) dicebat; *Tu non poteris quod isti, & istæ? an verò, & isti,*

& isti, & istæ in semetipsis possunt, an non in Domino Deo suo? Dominus Deus eorum me dedit eis: quod in te stas, & non stas? proijce te in eum, noli metuere, non se subtrahet, vt cadas: proijce te securus, excipiet te, & sanabit te.

7 Cum S. *Hieron. ep.34. ad Iulianum*, dicat difficile, immò & impossibile esse, vt præsentibus quis, & futuris fruatur bonis, vt hic ventrem, & ibi mentē expleat, vt de delicijs transeat ad delicias, vt in vtroque sæculo primus sit, vt in cœlo, & in terra appareat gloriosus: omninò orandum, vt via salutis, quæ est arcta, incedamus, & regnum cœlorum, quod vim patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiendo. An non Symeon Stylites 49. aut etiam 80. annis iuxta Baronium sub dio perdiu, & pernox stetit in columna, ibique per annos 28. quotannis quadragesimam totam transegit absque vllo cibo, ac potu, teste *Theodoreto in Philoteo cap. 26.* quis quæso non admiretur?

8 Audiant fideles quid dicat Christus, *Lucæ 13. Contendite intrare per angustam portam*: vbi pro *contendite* græcè est *agonizate, & quasi in agone, & agonia contendite* extremas, & summas vires velut agonizantes exerite, quasi pro vita, si vincitis, vel morte, si vincimini, luctaturi iuxta illud Pauli 1 *Cor. 9. Omnis, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant*. Sic etiam S. Perpetua vidit scalam auream, sed vndique circumseptam gladijs, & cultris, per quam scandendum erat in cœlum; & inferne draconem horribilem, qui scandentes impediret: hacque visione cognouit sibi, & suis portendi martyrium. Audiant hæc & religiosi, & lætentur se Dei gratia à via lata perditionis ad viam arctam salutis euocatos esse, & strenuè ambulent per eam.

9 *Multi sunt vocati, pauci verò electi*, *Matth. 20.* dicit Christus: & confirmat *S. Chrysostomus hom. 40. ad populum*, censens etiam ex fidelibus vix quemque millesimum saluari: ait enim loquens de Antiochenis, qui erant fideles: *Quot esse putatis, qui in Ciuitate nostra* (Antiochia) *saluantur? infestum quidem est, quod dicturus sum; dicam tamen, non possunt in tot millibus* (facilè Antiochiæ erant centum milia, & plura) *centum inueniri, qui saluentur; quin, & de his ambigo. Quanta enim in iuuenibus est malitia? quantus in senibus torpor? nemo zelum habet, &c.* ita *Chrysostomus*. Ex his autem sequitur standum esse consilio Pauli 1 *Cor. 9. Sic curri-*

rite, vt comprehendatis: Et velocissimè currendum, cum ij, qui stadio currunt, omnes quidem currant, sed vnus accipiat brauium · non ergo desistendum est à cursu, si curris: sed currendum strenuè vsque ad mortem: S*i enim, Christo currente, tu gradum sistis*, inquit S.*Bernard. ep.253. ad Guarin. non Christo appropias, sed te magis elongas; timendumque tibi est, quod ait Dauid*; *Ecce qui elongant se à te, Domine, peribunt.*

10 Totum mundum esse plenum laqueis, in quos incidant animæ è terra in cælum auolantes, iisque capiantur veluti aues, vidit S.Antonius Abbas, teste S. *Athanasio in eius vita*, & ingemiscens exclamauit: *Domine quis euadet hos laqueos?* vidit S.Antonius, & in se ipso expertus est, qui dicebat: *In via hac, qua ambulabam absconderunt superbi laqueum mihi, Ps.* 141. *Quot enim vitia*, tot retia, inquit S. *Ambrosius in Psal.* 118. *ser.6. quot peccata, tot laquei*. Quo modo ergo Religiosus, qui ex Dei auxilio ingrediens religionem dicere potuit: *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus, Psal.* 123. Sin minus effectu, saltem affectu cupit se iterum exponere laqueis, quos iam euasit?

11 Caueat Religiosus, ne ex ordinato affectu parentum, & consanguineorum ipsum tædeat vitæ religiosæ susceptæ, & per affectum reuertatur ad sæculum; cum *Lucæ* 14. dicatur: S*i quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, vxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem, & animam suam, non potest meus esse discipulus*: meminerit neque Christum inter cognatos, & notos fuisse inuentum, *Lucæ* 2. recolat quod habet *S.Hieron. ad Heliodorum*, dicens: *Licèt paruulus ex collo pendeat nepos; licèt sparso crine, & scissis vestibus vbera, quibus te nutrierat, mater ostendat: licet in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum Crucis euola: solum pietatis genus est in hac re esse crudelem: facile rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor.*

12 Caueat Monialis, ne ex tædio clausuræ auertetur statum religiosum susceptum: meminerit, quid acciderit Sponsæ *Cant.*3. quæ de se ipsa sic ait: *Per vicos, & plateas quæram quem diligit anima mea: quæsiui illum, & non inueni*: audiat, & attentè meditetur, quod ait *S.Bern. ser.40. in Cant. Sola esto, vt soli omnium serues te ipsam, quæ ex omnibus tibi elegisti;*

iii; fuge publicum, fuge, & ipsos domesticos, secede ab amicis, & intimis, etiam & ab illo, qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, & nequequam suam velit tibi indulgere præsentiam, præsentibus caeteris? audiat & quod dicit *Hieron. hom.22. ad Eustoch. de custodia virginit. Audies ab Sponso, hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus: caue, ne domum exeas, & velis videre filias regionis alienæ; Dina egressa corrumpitur. nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos ciuitatis: foris uagentur Virgines stultæ: tu intrinsecus esto cum sponso: zelotypus est Iesus, non uult ab alijs uideri faciem suam.*

13 Caueat item Monialis; ne ex amore diuitiarum, affectu redeat ad sæculum: memineritque quod teste *sancto Gregorio hom.32. in Euang. nudi cum nudis* (dæmonibus scilicet) *luctari debemus: nam, si uestitus quisquam cum nudo luctatur, citiùs ad terrã deijcitur, quia habet unde teneatur: quid enim sunt terrena omnia, nisi quædam corporis indumenta? qui ergo cõtra diabolum ad certamen properat, uestimenta abijciat, ne succumbat.* Cum ergo in hac vita sit nobis colluctatio non aduersùs carnem, & sanguinem, sed aduersùs Principes, & potestates; & religiosus per votum paupertatis deposuerit indumenta bonorum temporalium; vt quid ea modò tam studiosè affectat, non aduertens se inde ab hoste, cum quo luctatur, facile deijci posse in terram, & turpiter superari?

14 Status religiosus spem adeo certam, & signum adeò expressũ continet diuinæ prædestinationis, vt sine vlla dubitatione (citra reuelationem quidem) nullum expressius, ac certius haberi possit. Quò modo *Beatus Laurentius Iustinianus de perfect. mona. con.* loquens de Religioso ait: *Securè speret post hanc peregrinationẽ ad illam supernam intrare Hierusalem, quicumque in iustorum congregationem fuerit uocatus: magnum quippe electionis indicium est huius fraternitatis habere consortium, facileque ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus.* Et hoc est ita verum, vt Pius V. electus in Papam expalluerit, & pœnè in deliquium inciderit; rogatusque causam, præ singulari sua humilitate dixerit: *Cum essem religiosus, benè sperabam de mea salute; creatus uerò Episcopus cœpi de ea formidare, nunc uerò electus in Pontificem iam pœne de ea despero.*

QVAE-

QVAERES XIX. Quibus monitis incitari possint Moniales ad mutuam charitatem inter ipsas conseruandam.

303 Resp. Posse incitari sequentibus monitis; videlicet.

1 Sicut initio nascentis Ecclesiæ *multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, Act.* 4. sic Christus Ioan. 15. ait de fidelibus, & maximè de religiosis: *Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem*; & *Ioan* 13. *In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem.* Moniales ergo, & quicunque alij Religiosi omni studio, ac diligentia mutuam inter se charitatem seruent, vt dicere possint: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum, Psalm.* 132. vbi *sanctus Hieronymus: Verè bonum, verè iucundum: vnum fratrem dimisimus, & ecce quantos inuenimus: frater meus sæcularis non tantum me amat, quantum substantiam meam: cæterum fratres spirituales, qui sua vtique negligunt, aliena non quærunt.*

2 Quod si charitas ex 1. *Cor.* 13. *patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt*, vt charitas seruetur inter Moniales, eæ debent esse patientes, benignæ, non procaces, seu proteruæ, non inuidæ, non ambitiosæ, non quærentes quæ sua sunt. Quod benè exponit *sanctus Gregorius lib.* 10 *mor cap.* 8. dicens, *Charitas patiens est, quia illata mala æquanimiter tolerat: benigna est, quia pro malis bona largiter ministrat: non æmulatur, quia per hoc quod in præsenti mundo nihil appetit, inuidere terrenis successibus nescit: non inflatur, quia cum internæ retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus non exaltat: non agit perperam, quia quæ se in solum Dei, ac Proximi amorem dilatat, quidquid à rectitudine discrepat, ignorat: non est ambitiosa, quia quæ ardenter intus ad sua satagit, foris nullatenus aliena concupiscit: non quærit quæ sua sunt, quia cuncta, quæ hic transitoriè possidet, velut aliena negligit, &c.*

3 Monialis suarum Sororũ defectus patienter sustineat, sic vt proprios defectus ab alijs patienter sustineri cupit: sustineat, vt sustineatur; dissimulet alienos leues defectus, vt dissimulentur grauiores ab ea cõmissi; taceat alienas miserias, vt taceātur suæ: sic enim monet Paulus, *Galath.* 3, dicens: *Alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

4 Tu, inquit *sanctus Bernardus ser.* 29. *in Cant. accepta forte*

forte iniuria, non continuò more seculari obliqua referire fratrem respõsione festines: commotio tua ibi moriatur, vbi oritur, nec permittatur exire, vt dicere possis; turbatus sum, & non sum locutus: sic Bernardus adhortans Religiosum sui Ordinis Monachum.

5 Quemadmodum (ait *sanctus Chrysostomus hom. 3. de Dauide, & Saule* explicans verba illa *Prou. 15. Responsio mollis frangit iram? sermo durus suscitat furorem*) *si infles in scintillam ignis, excitas incendium; si inspuis, extinguis: idem fit & in inimicitia Proximi. si inflatos, ac vecordes ingeras sermones, excitas ignem; sin mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris*. Sic etiam Salamon *Prou. 25.* ait *Patientia lenietur Princeps, & lingua mollis confringet duritiam*: vertit autem Chaldæus pro *patientia lenietur Princeps*, *In patientia spiritus lactatur Princeps*: quasi patientia respondentis iratum principem reddat non minus placidum, quam infantulum lactaneum: &, sicut infans epoto lacte, consopitur, ita princeps, audito molli responso, à furore detumescat.

6 Sint religiosi faciles in condonandis mutuis iniurijs, iuxtà monitum S. Pauli *Ephes. 4. Donantes inuicem*: si enim Thomas Morus dicebat Christianũ debere insculpere beneficia marmori, & maleficia pulueri (cum ethnici, & ingrati beneficia pulueri, &, si quid mali patiantur, marmori insculpant) multò magis id tenentur facere religiosi: præterquamquod dolor de iniuria accepta melius curatur obliuione, quam locutione; cum locutione potius ægrescat, ac recrudescat, obliuione sensim extenuetur, & aboleatur: &, si talis obliuio temporis processu paulatim inducitur sine mercede; cur non patiemur per legem diuinam citiùs induci, mercede? vt monet *sanctus Chrysostomus hom. 52. ad pop. Antioch.* dicens, *Quod tempus facit, hoc per legem Dei ante tempus facere non sustine? & sine mercede potiùs quam cum mercede uis tibi uitium extingui?*

7 Cum quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: apparet hanc quasi conditionem nobis præscribi ad obtinendam à Deo remissionem nostrorum peccatorũ; vt scilicet etiam nos facilè condonemus Proximo iniurias nobis illatas: *si* enim inquit Christus *Luca 11. dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & uobis pater uester cælestis delicta uestra: si autem non dimiseritis, non dimittet.* Vnde infert *sanctus Augustinus Enchir. 73* hoc esse

esse quasi pactum Dei cum peccatore: *si dimittis, dimitto; si non dimittis, non dimitto*: & Glossa explicans illud *Matth. 6. si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater uester dimittet peccata uestra*, ait Deum in nostra potestate posuisse, qua conscientia iudicium Dei prouocemus erga nos, & sententiam temperemus: non aliud exigit Iudex, quam vt, qualem eum volumus ergà nos, tales nos præstemus fratribus.

8 De sancto Ioanne Eleemosynario refert, *Leontius cap. 38 uitæ illius*, quod cum Principem iram seruantem ad reconciliationem vellet inducere; missam coram eo celebrans, & dicens *Dimitte nobis debita nostra*, illicò siluit, idque consulto: & cum Princeps prosecutus fuisset, *sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; Ioan. ad illum conuersus: *Vide*, ait, *in quali terribili hora quid dicas Deo; quoniam sicut ego dimitto, ita; & tu dimitte mihi*: qua voce quasi fulmine ictus Princeps; *Quæcumque iusseris, Domine*, inquit, *faciet seruus tuus*; & illicò reconciliatus est inimico. E contra de Sapritio narrat *Surius in uita Nicephori die 9 Februarij* quod, cùm in fide constans iam capite plecti deberet, & iuberetur genua flectere; abnegauit, eò quod Nicephoro petenti veniam nollet offensam condonare: qui proinde in eius locum se substituens martyrij palmam ei eripuit, ac obtinuit.

9 S. Elzearius Arriani Comes meditatione, ac imitatione passionis Christi omnes iniurias sibi illatas ita superabat, vt videretur esse apatos, ac insensibilis: ergo nos patienter sustinere velimus iniurias nobis factas, attentè consideremus Christum sicut ouem ad occisionem ductum, & quasi agnum coram tondente se obtumuisse; consideremus probra, calumnias, iniurias, ac tormenta ipsi irrogata; nec à tali consideratione cessemus, donec mens nostra in imitatione patientiæ Christi tranquillè quiescat.

10 Si religiosum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram, & subitò irasci; ne iræ per voluntatem, & rationem consentiat, vt illi inhæreat, vindictam machinando, ac perficiendo; sed quam citissimè per dominium rationis, & Dei metum iram compescat; ita vt Sol non occidat super iracundiam ipsius, iuxtà monitum Pauli *Ephes. 4.* Quo modo in aliqualibus religionibus hæc pia lex statuta est; vt si quis alium per diem offendat nocturnæ quieti non se det, nisi prius veniam ab eo, quem offendit, petat, ipsique reconcilietur. Quod, teste

Leon-

Leontio sup. præstitit S.Ioan.Eleemosinarius, dum iusta ira commotus contra Nicetam Patritium, vt ante vesperam ei se reconciliaret, ad illum misit Presbyterum suum, qui ipsi diceret, *Sol iam est in occasu, vir maximè venerande*: & sic compunctus Nicetas ad Ioannem accurrit;& vterque ante Solis occasum in mutuos ruerunt amplexus.

11 Vindicare se non est actus fortitudinis, sed abiectionis, & timiditatis, inquit *sanctus Ambrosius lib.2. offic.cap 36 vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. Aristoteles item lib.4.Ethic.cap.3* docet quod, sicut debilis stomachi est cibum duriorem non posse concoquere; ita pusillanimi est verbum duriusculum non posse sustinere.

12 Christiana Virgo sanctitate illustris, cùm moriens rogaretur quo modo ad tantam sanctitatem peruenisset: sic respōdit: *Afflictiones meas, nulli, nisi Deo questa sum: erga omnes liberalis fui, saltem animo; iis, à quibus læsa fui, beneficium singulare rependi: quod non fecissem, nisi ab eis læsa fuissem.*

13 Monet Plutarcus, vt iratus se, & suos mores contempletur in speculo: videns enim faciem, ac gestus furibundo, & frenetico similes detestabitur & cauebat iram. Cato autem Senior dicebat iratum ab insano non distingui, nisi mora; iram enim esse breuem insaniam

14 Angelorum est nullatenus litigare, sed in omnimoda, & perpetua pace consistere, ait *Leontius in vita S.Ioan Eleemosynarij c. 14. hominum verò est altercari quidem, sed statim reconciliari: dæmonum autem est totum diem litigare, & totum diem transire irreconciliatos.*

15 *Relinque munus tuum ante altare*, ait Christus *c. 5. Matth. vade reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum*: sicque olim in Missa vsus fuit, vt ante sanctam Communionem Christiani darent sibi osculum pacis, quasi reconciliationis, ac vnionis symbolum: cuius loco iam datur osculanda tabella pacis (quam vocant) Vnde patet quam citò debeant Religiosi inter se reconciliari, si qua forte offensio inter ipsos intercedat.

16 Si ergo aliqua offensio oritur inter duos religiosos, vterque eorum studeat quam primum reconciliari fratri suo, illumque in hoc præueniat, vt nemo accipiat coronam suam *Apoc. 3.* idque licèt ipse sit maioris authoritatis aut etiam passus sit iniuriam

riam: eiq; dicat ex *Gen.13.Ne quæso sit iurgiũ inter me, & te; fratres enim sumus &c.* Sic hortatur *sanctus Gregorius hom. 32. in Euang. dicens : Ecce inter nos, & Deum discordiam peccando fecimus : & tamen ad nos Deus suos legatos prior misit, vt nos ipsi, qui peccauimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubescat ergò humana superbia; confundatur quisque, si non satisfaciat prior Proximo, quando post culpam nostram, ut ei reconciliari deberemus, & ipse qui offensus est, legatis interuenientibus obsecrat Deus.*

17 Non vides, inquit *sanctus Chrysostomus hom. 11. in 1. Thessal. in ædibus, quando ex aduerso, & directè steterint duæ ianuæ, sitque ventus vehemens; si alteram clauseris, nihil potest ventus, sed magna pars virium eius præciditur: ita nunc quoque duæ sunt ianuæ, os tuum, & eius, qui te contumelijs affecit, & conuitijs, si tuum clauseris, extinguis totum spiritum, sin autem aperueris, non potest cohiberi.* Sic *S. Basil. hom. 9. de ira ait. Contumeliam, tibi imposuit iratus, siste silentio malum, & ne ventos imiteris, qui per reflatum id, quod appulsum est, repellunt:* sic *Basilius*; & meritò; vt enim silet tempestas, si venti ventis non aduersentur; ita planè tollitur iurgium, si ex altera parte sileatur: Idem confirmat *Beatus Laurentius in ligno vitæ de timore cap. 3.* dicens: *Sicut nihil est deformius quam respondere furiosis: ita nihil est vtilius, quam tacere, dum prouocamur; quia nullus est finis inimicitijs, nisi ad tempus obtemperetur iratis.*

18 Memorabile est quod habet *Tertull. lib. de patientia cap. 8.* his verbis: *Idcirco quis te lædit, vt doleas: quia fructus lædentis in dolore læsi est: ergo, cum euerteris fructum eius non dolendo, ipse doleat necesse est amissione fructus sui.*

19 Caueant omninò religiosi à qualibet contentione iuxtà monitum Sapientis *Eccl. 11. De ea re, quæ te non molestat, ne certeris*, & Pauli *1. Timoth. 2. Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientiæ*: nam *seruum Domini non oportet litigare* (subdit Paulus) *sed mansuetum esse ad omnes docibilem, patientem*, & alioqui, Sapiens, *Prou. 20.* ait, *Honor est homini, qui separat se à contentionibus.* Videat ergò religiosus, ne vlla in re fratri suo contradicat; &, si alter ipsi contradicat, ne se pertinacem ostendat in suo sensu: sed, vbi modestè illum increpuerit, ex amore veritatis, cedat, memor de Christo dici *Matth. 12. Non contendet, neque cla-*

ma-

mabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius: & 2. *Tim* 2. dici *Seruum Domini non oportet litigare*: quo pacto sanctus Ephrem moriens in suo testamento gloriatur, quod numquam cum vllo Christiano verbis contenderit, aut litigarit.

20 Videant item religiosi, ne alteri referant, quæ ab alio aduersùs ipsum dicta, aut gesta sunt: nam *sex sunt, quæ odit Dominus* (dicitur *Prou* 6.) & *septimum detestatur anima eius; eum, qui seminat inter fratres discordias*; & de hoc habetur *Eccl*. 21. *Susurro coinquinabit animam suam, & ab omnibus odietur, & qui cum eo manserit odiosus erit*. idque iure optimo, cum *sanctus Basilius hom*. 9. *de ira* ostendat deteriorem esse referentem, quam inferentem contumelias.

21 Ad seruandam charitatem inter religiosos iuuat plurimum, vt quilibet illorum cuicunque in omnibus se postponat, seque exterius ita gerat, vt id ipsum opere demonstret, iuxtà consilium Pauli: *Philip*. 3. *In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes*. Quod satis apertè indicat *sanctus Chrysostomus hom*. 13 *ad popul. Antioch*. ponderans verba illa *Matth*. 7 *Omnia quæcunque vultis, vt faciant vobis homines, et vos facite illis*; ait enim *Vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda alium: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas priùs alteri*. quod *S. P. N. Ignatius* 3. *p. Const. cap*. 1. §. 4. nobis proponit dicens: *In omnibus procurando, atque optando potiores partes alijs deferre*: ad quod facit illud Pauli *Rom*. 12. *honore inuicem præuenientes*.

22. Iuuat item ad fouendam mutuam charitatem, quod religiosi inuicem se iuuent, & mutua sibi præstent obsequia cum teste Paulo 1. *Cor*. 12. non possit *oculus dicere manui, opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarij; sed multò magis quæ videntur membra corporis infirmiora, necessaria sunt*. Quare idem Paulus *Galath*. 5. ait *Per charitatem spiritus seruite inuicem*: qui enim vera charitate flagrat, ad infima, ac seruilia obsequia quibuslibet, maximè afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda se demittit; sicque fratris voluntatem sibi promeretur: sicut enim, inquit *Chrysostomus ibi, ignis admotus ceræ, facilè mollit eam; sic et amoris calor omnem fastum, et arrogantiam vehementius, quàm ignis soluit*. Sic etiam Christus *Ioan*. 13. cum lauisset pedes

Di-

Discipulorum, dixit: *Si ergò ego laui pedes vestros Dominus & Magister; et vos debetis alter alterius lauare pedes*: exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

23 *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, et mitigat inimicos, Eccl 5. sic sermo durus suscitat furores Prou.* 15. proindè in Communitate Religiosorum cauendum est, ne ij inuicem se offendant verbis asperioribus; cum per hæc facilè violari possit fraterna charitas, maximè si aliàs frater sit perturbatus, ac naturaliter morosus: sicut enim (ait *Chrysostomus hom.* 1. *de Anna*) *acerba vulnera ne leuem quidem contactum ferunt: sic & animus perturbatus difficilis est, ac morosus, & ad omnia indignatur, quousque mordeatur, & offenditur*. Quod si frater sit modestus, ac patiens, non ideo verbis malè tractandus est: cum ipse possit dicere ex *Matth.* 20. *An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum*?

25 Multùm charitati inter religiosos nocet, quod se inuicem indebitè reprehendant, videlicèt non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circumstantiarum: quæ hac in re attendi debent: vnde fit, vt qui reprehenditur, reprehendentem repellat ijs verbis: *Quis te constituit Principem, & Iudicem super nos? Exodi* 2. immodica quippè obiurgatio nec prodest obiurgato, nec decet obiurgantem: quæ verò ex amore, ac rigore rata proportione conditur, & digna est obiurgante, & obiurgato.

26 In communitate Religiosorum maximè vitari debent amicitiæ particulares, contra quas acriter inuehitur *sanctus Basilius serm de institut. Monach.* his verbis: *Quod si quis inuentus fuerit, qui maiori quadam animi propensione Monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quauis de causa videatur diligere, hunc castigare oportebit ut iniurium publicæ charitatis*: qui enim vnum aliquem magis quam cæteros diligit, is quod non perfectè ceteros diligat, de se ipso iudicio est.

QVAERES XX. Quibus monitis excitari possint Moniales ad cauendam tepiditatem in Dei seruitio, ac religiosæ perfectionis acquisitione.

304 Resp. Posse excitari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint tepiditatem ita a Deo improbari, vt Deus de

de tepido dicat] *Apol.3. Vtinam frigidus esses, aut calidus esses; sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo:* & *Ieremiæ* 48. de eo dicitur, *maledictus qui opus Dei facit negligenter.*

2 Nouerint indicia hominum tepidorum ex *sancto Bernardo serm.de Ascens.Dom.* esse, quod sunt pusillanimes, & remissi: deficientes sub onere; virga, & calcaribus indigentes, quorum remissa lætitia est; quorum breuis, & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuersatio: quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædificatione: quos vix gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænat ratio, vix disciplina coercet.

3 Tepiditas è diametro pugnat cum statu hominis religiosi. quippè qui ratione status tenetur tendere ad perfectionem, ideoque magis in dies proficere in ea: cuius oppositum facit homo tepidus, quem propterea *S. August. in Psal.56.* sic compellat: *Quantumcunque hic profecerimus, nemo dicat, sufficit mihi, iustus sum: qui dixerit, remansit in via; non nouit peruenire: vbi dixit, sufficit ibi hæsit: attende Apostolum, cui non sufficit: Fratres, inquit, ego me non arbitror comprehendisse: ille ergò currit, tu hæsisti: ille dicit nondum se perfectum, & tu iam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi euge, euge: confundaris & tu, qui dicis, euge euge.*

4 Religiosus tepidus est expositus tribus magnis periculis; videlicèt amittendi peculium meritorum iam acquisitorum, iuxtà illud *Prou.18. Qui mollis, & dissolutus in opere fuerit, Frater est sua opera* dissipantis, dando occasionem grauiori ruinæ spirituali, iuxtà *Prou.16. Ante contritionem præcedit ruina, & ante ruinam mala cogitatio*; & nunquam emergendi ex tepiditate iuxtà illud *Cassiani coll.4.cap.19. Frequenter vidimus de frigidis, atque carnalibus, idest de secularibus, atq; paganis ad spiritualem peruenisse feruorem, de tepidis, atq; animalibus omninò non vidimus.*

5 Feruor spiritus, teste *sancto Basilio in regulis breuioribus respons.259. in tribus consistit; nimirum, vt in eo, quod agimus, adsit tota intentione; vt adsit inexplebilis cupiditas benè operandi; vt accedat assiduitas, et continuatio, quamuis charitatis ergà Proximum, aut virtutis officium re-*

casemus. : sicut enim olla, quæ feruet, non quiescit, sed semper bullit, in altum se egerit, atque ignitas bullas sursum eiaculatur; sic charitas otiosa esse non debet, nec potest, sed oportet, vt continuo ad maiora semper proficiat, & exiliat.

6 Videte, inquit Paulus *Ephes.* 5. *Quo modo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes redimentes tempus : est enim vita nostra* (ait *Nazianzenus in sententijs*) *quasi mercatus, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis : sic ergo viuamus, et tanta faciamus, quanta voluerimus fecisse, cum hoc tempus elapsum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; et quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: viuamus vti in hora mortis optabimus nos vixisse; sic enim tempus redimemus.*

7 Religiosus tepidus, ait *Thomas de Kempis l.* 1. *de imitat. Christi c.* 25. *num.* 7. *habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.*

8 Si omni anno, inquit idem *Thomas supra cap.* 11. *num.* 5. *Vnum vitium extirpemus, citò viri perfecti efficeremur : sed modo è contrario sentimus, vt meliores, & puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamur, quam post multos annos professionis : feruor, & profectus noster quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem possit retinere : si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum lenitate, & gaudio.*

9 Vox multorum est, (dicit *Gerson. de Myst. Theol. pract. considerat.* 4.) *sufficit mihi vita communis: si cum imis saluari potero, satis est; nolo merita Apostolorum: nolo volare per summa, incedere per planiora contentus sum.* At hæc vox indigna est Dei famulo, indigna est religioso, cui dicitur : *Ambula coram me, & esto perfectus, Gen.* 17. hæc est vox hominum imperfectorum, de quibus *Matth.* 20. dicitur : *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* Audiant Religiosi, quod dicit Sapiens *Eccl.* 9. *Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opes, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.*

10 *Si tanto studio, & solicitudine quæreretur conscientia,* inquit *S. Bernardus de inter. domo cap.* 21. *quanto quæ-*
secu-

sæcularis, & vana scientia; & citiùs apprehenderetur, & vtilius retineretur. Quod confirmat *S. Doroth. doc.* 10. loquens secum ipso his verbis: *Si tantus labor, tantusque feruor fuit tibi in adipiscenda eloquentia, quanto maior tibi nunc adhibenda est cura, vt veras virtutes acquirere valeas?*

11 Dicebat olim quidam ex SS Patribus, vt refertur *in vitis Patrum*, virum perfectionis studiosum debere imitari canes venaticos: vt enim hi leporem velocissimè, & toto conatu persequuntur, non respectantes, quæ in via sunt, aut offeruntur, sed omnibus oculis, sensibus, & viribus etiam per saxa, sentes, & vepres in leporem feruntur, nec quiescunt donec eum ceperint: sic virtutis studiosus idem circa virtutem facere debet: quo modo S Marcianus Anacoreta, teste *Theodoreto in Philoteo*, rogatus à venatore, quid solus, ac otiosus ageret in eremo, respondit: *Ego Deum meum hic venor, nec ab hac pulchra venatione cessabo, donec eum apprehendero.*

12 Religiosus ita se gerat in via virtutis, vt de eo dici possit veraciter: *Consummatus in breui expleuit tempora multa, Sapient.* 4. Quo pacto *Eusebius Emiss. homil.* 9. *ad Monachos* dicit: *Non te fallat quicunque ille es, numerus dierum, quos hic, relicto corporaliter seculo, consumpsisti: illum tantum diem vixisse te computa, in quo voluntates proprias abnegasti, in quo malis desiderijs restitisti: quem sine vlla regulæ transgressione duxisti: illum diem vixisse te computa, qui puritatis, & sanctæ meditationis habuit lucem.*

QVAERES XXI. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam suarum regularum obseruantiam.

305 Resp. Debere incitari sequentibus monitis, videlicèt.

1 Cum Religiosi dicantur Regulares à regula; vtique necesse est, vt regulam sui Ordinis obseruent; alias essent religiosi æquiuocè eo modo, quo homo pictus dicitur homo; & indignè ferrent nomen Regularium: sicque ijs dici posset, quod olim Magnus Alexander dixit militi illi ignauo: *Aut muta nomen, aut muta mores.*

2 *Custodi legem, atque consilium*, dicit Sapiens *Prou.* 3. *& erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis*: sicque docet perfectionem religiosam, quæ est vera vita Religiosorum, consistere in perfecta regularum obseruantia, ita vt religioso suæ regulæ transgressori adaptari possit illud *Apoc.* 3. *Nomen habes, quod viuas, & mortuus es.* Quare *S Bernardus ep.* 24. *ad fratres*

de *S. Anastasio* sic scribit: *Rogo vos, fratres, & multum obsecro, sic agite, & sic state in Domino, dilectissimi, soliciti semper circa custodiam Ordinis, vt Ordo custodiat vos.*

3 De religiosis regulam Ordinis negligentibus dicit *S. Prosper lib. de vita contemplat. cap.* 4. non mente mutatos esse, sed veste, non actu, sed habitu: quippequi *sermone tantum, non opere sæculo renunciasse contenti sæculariter viuunt, & vitia sua inani professione vitæ melioris abscondunt; ac religionis imaginariæ nomine palliati opinionem virtutis pro virtute suscipiunt; prædicant magna, nec faciunt: accusant vitia, nec deponunt; publice sibi displicere simulant, quod occuitè committunt; magni student videri non fieri.* Quapropter de se dicere possunt quod habet *S. Bernardus ep.* 149. *Clamat ad vos mea monstruosa vita, mea ærumnosa conscientia: ego enim quædam chimera mei sæculi, nec clericum gero, nec laicum: nam Monachi iamdudum exui conuersationem, non habitum.*

4 Regulas Ordinum religiosorum vocant alij vincula, quibus tria vota substantialia colligata conseruentur: alij sepimenta, quibus lex Dei munita circumsepitur: alij neruos, & ossa religionis, sine quibus mysticum corpus religionis non consistit: alij scalam, quæ tot gradibus distincta, quot sunt particulares regulæ, religiosum obseruantem ad perfectionis culmen attollit: alij aphorismos spirituales, in quibus continentur præceptiones curandi spirituales morbos: alij fulcra, quibus ædificium religiosæ perfectionis fulcitur: alij denique speculum, in quo religiosus inspicere potest, qualis sit, siue pulcher, siue fœdus, siue iustus, siue iniustus; vtrum proficiat, an deficiat; vtrum Deo placeat, an displiceat. Quid autem erit de religioso, qui hæc vincula dissoluat, hæc sepimenta destruat, hæc ossa conterat, hanc scalam proijciat in terram, hos aphorismos practicè ignoret, hæc fulcra deijciat, hoc speculum in minutissimas partes frangat?

5 Regula religiosa necessitatem moralem benè viuendi affert: at fælix necessitas, quæ ad meliora compellit: præterquamquod eiusmodi necessitas progressu temporis efficitur voluntaria; iuxtà illud *Hieronymi epist.* 4 *ad Rusticum: tibi,* inquit, *cum in monasterio fueris, hæc facere non licebit, & inolescente paulatim consuetudine quod primum cogebaris, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblitusque præteritorum semper priora sectaberis.*

De

6 De S. Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam vniuersam ipsi, eiusq; Fratribus seruandam tabulis descriptam; in qua singillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum distributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu seruanda esset ratio: immò *S. Brigitta l. 7. reuelat. cap. 20.* testatur sibi reuelatum fuisse à Christo, omnes, & singulas regulas Ordinum religiosorum diuinitus fuisse dictatas, & ex aspiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reuerentia, ac deuotione iussum Dei impleremus, quod nomine eius ab Angelo indiceretur; eadem debemus obseruare regulas nostri Ordinis, vtpotè à Deo ipso cœlitus dictatas ex speciali Spiritus Sancti illustratione, ac assistentia.

7 Ex eo autem quod regula non obliget ad culpam, non ideò facilius violanda est: cum non timor culpæ, sed Dei amor trahere debeat nos ad implendam diuinam eius voluntatem in regula expressam, iuxta illud *Io. 14. Si diligitis me, mandata mea seruate*: & religioso viro adaptari possit, quod in alio sensu ait *S. Greg. l. 3. dial. cap. 16 Si seruus Dei es, non te teneat cathena ferrea, sed cathena Christi: quod S. P. N. Ignatius* indicauit *par. 6. Constitution. cap. 6.* dicens, *loco timoris offensæ succedat amor, & desiderium omnis perfectionis, & vt maior gloria, & laus Christi Saluatoris consequatur.*

8 Cauendum, ne aliqua regula violetur, eo quod iudicetur esse de re minima: nam *Lucæ 16.* dicitur: *Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est; & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est; & 19. Eccles.* dicitur: *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Quare *S. Bonauentura in specul. discipl. ad nouit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eò turpius moribus maculam ingerunt, quo vitari facilius cognita potuerunt.* quod confirmat *S. Augustinus l. 14. de Ciuit. Dei cap. 15.* dicens de Adami inobedientia: *In Paradiso tanto maior inobedientia fuit, quanto id, quod præceptum est, nullius difficultatis fuit.*

9 Cum *Lucæ 22.* dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui maior est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator*; hinc conijciant religiosi ex eo quod sint antiquiores ætate, ac professione, immò & benè meriti de religione, non ideò ipsis concedi, vt violent regulas: quin potius, quo sunt antiquiores, eo se debent ostendere obseruantiores, prouidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram

hominibus: ijs enim in primis dicitur: *Sic luceat lux vestr. coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificen Patrem vestrum, qui in Cœlis est. Matth 5.*

10 Caueat Religiosus, ne quam ex regulis violet, vt non reputetur scrupulosus; cum potius ex studio regularis obseruantiæ dicere deberet cum Paulo *Roman.* 1. *Non erubesco Euangelium.* Christus certè *Lucæ* 9. ait: *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.* Non scrupulosus, sed obseruans reputatur Religiosus; qui omni studio abstinet à violanda quacunque regula, etsi minima, & inter religiosos, qui est exactior in obseruanda propria regula, ca perfectior, & sanctior existimatur: non est ergo, cur religiosu de hoc erubescat, quin potius gloriari debet in Domino, neglecto quocunque respectu humano.

11 Vt autem Religiosi perfectius suam obseruent regulam, confert plurimum, vt illam sibi faciant familiarem, ac benè intelligant, memoriam illius sæpè renouantes illam siue audiendo, siue legendo, immò & attentius meditando. Quo modo *S. Augustinus in regula cap. vlt.* dicit: *Ne per obliuionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur* (loquitur de regula) & S. Benedictus mandat suam regulam sæpè legi, *ne quis fratrum se de ignorantia excuset.* Porrò ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quasi habitualem; ita vt totam habeat in promptu, sicque iudicio practico illam huic, vel illi rei applicare possit, definiendo illam fieri, aut non fieri posse.

12 Cæterum, quia, teste *S. Bernardo tract. de dispensat. & præcepto, pars regulæ est regularis correctio, & regulæ transgressio corrigitur per pænitentiam*: propterea religiosi non solum promptè, ac humiliter debent implere pœnitentias ipsis a Superiore iniunctas pro transgressionibus regulæ; sed etiam debent illas spontè petere à Superiore, & libenter implere: vt hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet; vt dicitur *Reg. 51 summarij Constitut. nostræ Societatis.* Sic quippe regula conseruatur in viridi obseruantia, vt notat *S. Bonauentura tract. de 6. alis Seraphim ala 2.* & in hac vita satisfacientes pro commissis defectibus euadimus pœnam aliàs in Purgatorio subeundam pro dictis defectibus.

QVAE-

QVAERES XXII. Quibus monitis induci debeant Moniales ad perfectam religiosæ paupertatis obseruantiam.

306 *Resp.* Debere induci sequentibus monitis.

1 Meminerint paupertatem religiosam esse fundamentum Euangelicæ perfectionis, ideoque Christum *Matth.*19. adolescenti prouehendo ad perfectionem dixisse: *Si vis perfectus esse, vade, et vende quæ habes, et da pauperibus*: & meritò, cum paupertas primò succidat diuitias, honores, ac delicias, quæ sunt materia, ac fomes omnium vitiorum; pariat humilitatem, quæ est fundamentum sanctitatis; nosque relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium, ad effectum vacandi Deo soli, ac virtutum omnium acquisitioni.

2 Paupertas est abdicatio solicitudinum sæculi, iter ad Deũ sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, mundicia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit, vt Dei mandata perfectè exequamur, vt notat *Climacus grad.* 17.

3 Cum Christus *Matth.*5. alijs fermè virtutibus remunerationem polliceatur post hanc vitam; paupertati in præsenti cœlorum regnum decernit dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum*: siue quia paupertas adeò remota est ab omnibus periculis amittendi gloriam cælestem, vt eam quasi manibus teneat; siue quia ita omnibus curis sæcularibus expers est, vt etiam in hac vita fœlicitatis futuræ dulcedinem etiam modo prægustet.

4 *Cassianus collat.vlt. cap.vlt.* alludens ad centuplum religiosis à Christo promissum, *Matth.*19. ijs verbis: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit*; sic ait: *Quisquis patris vnius, vel matris, seu filij pro Christi nomine, charitate contempta in omnium, qui Christo seruiunt dilectionem sincerissimam transit, pro vno scilicet tot patres, fratresque feruentiore, ac præstantiore affectu deuinctos; multiplicata etiam domorum, atque agrorum possessione ditabitur quisquis vna domo pro Christi dilectione relicta, innumera monasteriorũ habitacula tanquam propria possidebit in quacumque orbis parte, velut in suæ domus iure succedens. Quo modò enim non centuplum, et, si Domini nostri sententiæ supra adijci aliquid fas est, plusquam centuplum recipit qui* 10.

20. *seruorum ministeria infida, et coactitia derelinquentes tot ingenuorum, atque nobilium spontaneo fulcitur obsequio.*

5 *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria:* hoc olim efflagitauit Salomon à Deo *Prou.30* & hoc omninò concessum est religiosis; qui, cum necessaria habeant alimenta aliorum laboribus curata, & Dei benignitate prouisa, propria sorte contenti dicunt cum Paulo 1. *Tim 6. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus*, & meritò, cum habeant proprij victus quasi œconomum, & procuratorem Deum ipsum, qui dat omnibus affluenter, sicque eos ab omni cura, ac solicitudine liberet.

6 *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt* (bona scilicet temporalia) inquit *Dauid Psal. 143.* qui tamen reijcit, ac sugillat sic loquentes, dicens: *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius* (cuiusmodi sine dubio in primis sunt religiosi) non enim bona temporalia beatum efficere possunt hominem; cum sint falsa, vana, & apparentia, vt ostendit S. *Chrysostomus*, dicens in 1. *Tim.6. Candore lucentis margaritæ attraheris? cogita maris esse aquam, et in eius finibus ante iacuisse deiectam: rapit animam auri fulgor, et nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ea prius fuisse, ac modo esset: placet pretiosa, et serica vestis? at vermium ille contextus est, opinio est, et humana præsumptio.*

7 *Qui volunt diuites fieri*, teste Paulo 1. *Tim.6. incidunt in tentationem, et in laqueum diaboli, et desideria multa, inutilia, et nociua, quæ mergunt hominem in interitum, et perditionem.* Quod confirmauit Christus *cap. 19. Matth.* iis verbis: *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cœlorum.* At religiosos à periculo salutis adeò graui liberat religiosa paupertas: quippequi carnis affectibus exuti, & à terrenis bonis expediti (vt ita dixerim) filo gracili similes per foramen illius mysticæ acus transeunt, spirituales effecti; vt loquitur *Gaudentius Brixiensis serm. 5. tomo 2. Biblioth. veterum Patrum.*

8 Cum triplex sit paupertas, alia censu, alia sensu, seu spiritu; & alia censu simul ac sensu: paupertas religiosorum, vt sit perfecta, debet esse paupertas, & censu, & sensu; quo modo Christus *Matth 5.* dixit: *Beati pauperes spiritu.* Ea ergò debet esse non necessaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano; sed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto.

Quanquam, vt bene aduertit *S.Greg. hom.10. in Euang.* in hoc affectus debeat potius pensari, quam census: *Cum multum relinquat, qui sibi nihil retinet, multum relinquat qui quantumlibet parum totum deserit:*

9 Cauendum Religiosis, ne effectu relinquentes quæcumque bona in sæculo possidebant, & quidem magna, in religione immoderatum retineant affectum erga regulas quasdam paruas; v.g. ergà cubiculum, vestem, librum, imaginem, & similia: sic enim verè non essent pauperes: quippequi, vt loquitur *Cassianus collat.4. Abb. Danielis cap.21. vitium cupiditatis, et auaritiæ, quod erga species pretiosas exercere non possunt, circà viliores materias renitentes non abscidisse, sed immutasse probant pristinam passionem: quasi verò differentia tantummodò metallorum, et non ipsa passio cupiditatis habeatur innoxia*: *sed idcircò* (concludit Cassianus) *pretiosiores abiecimus materias, vt facilius disceremus viliora contemnere*. Quod confirmat *S.Bernardus ad Monach.* S.Bern. dicens: *Miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, si pro tam exiguis tanta patimur detrimenta: quid enim insipientiæ, immò quid insaniæ est, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto discrimine teneamus*. Confirmauit & S.Antonius, dum cuidam sæculum renunciare volenti aliquibus in tempus necessitatis sibi reseruatis, iussit, vt nudo corpori suo carnes à se emptas imponeret: quod cum ille fecisset, certatim canes, & aues ad carnem illam rapiendam accurrentes totum eius corpus lacerarunt: tunc Antonius: *Qui non renunciant omnibus, sic* (inquit) *lacerantur à dæmonibus*.

10 Si quando religiosis occurrit occasio sentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa necessaria; illum prompto animo sustinere debent: quo modo in *Constitutionibus nostræ Societatis par 3.cap.1. §.25.* dicitur: *Diligant omnes paupertatem vt matrem, & iuxta mensuram sanctæ discretionis suis temporibus eius effectus aliquos experiantur*. Sic etiam *S. Basilius in regulis fusius disputatis interrogat.22.* notat *1. Tim. 6.* dici *habentes alimenta, & quibus tegamur*; non autem dici *habentes oblectamenta, & quibus honoremur*: vt indicet religiosum verè non posse dici pauperem, nisi animo sit paratus sentire effectus aliquos paupertatis, eosque occurrente occasione libenter, & promptè sustineat: alias est pauper solo nomine, ac æquiuocè. Idque potissimum procedit de ijs religiosis,

qui

qui cum in sæculo paupertate premerentur, in religione nullum omninò paupertatis effectum volunt experiri: contra quos inuehitur *S. Bernard. super missus est*, dicens: *Quodque peruersum est, pleriq; in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in sua non nisi contemptibiles esse potuerunt.*

11 *Nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur*, ait *Christus fidelibus, & maxime Religiosis, Matth. 6. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis: nolite soliciti esse in crastinum, crastinus enim dies solicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.* Quod explicans S. *Chrysostom. ibi* ait: *Nequaquam vltioris diei curæ te conterat: cum eius enim diei spatium te visurum nescias, quam ob causam illius solicitudine torqueris? & certè quid prodest solicitum esse de futuris cōtingentibus, quæ fortè nunquam erunt?* Religiosi ergo, cum sciant Deum scire, velle, & posse subuenire eorum indigentijs; ne sint soliciti circa temporalia, sed omnem solicitudinem in ipsum deuoluant, iuxta illud *Ps. 154. Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet*, se totos dedant eius seruitio, nec sint anxij circa vestitum, ac victum; memores inter ipsos, & Deum initum fuisse hoc quasi pactum, ac fœdus; vt ipsi ex vna parte omnia relinquant (sicut dicebat S. Franciscus) ille verò pro sua parte ipsos sustentet, & alat, non solum vt verus famulus, sed vt pater filios, hosque dilectissimos.

QVAERES XXIII. Quibus monitis suaderi debeat Monialibus perfecta Castitatis religiosæ obseruantia.

307 Resp. Debere suaderi monitis sequentibus, & quidem.

1 Meminerint ipsis dici, quod habet Paulus 1. *Thessal.* 4. *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos ab omni fornicatione, non enim vocauit vos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem*: cum ergo illi pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, *fiat voluntas tua*, quo studio debent curare, vt hac in re omninò impleatur Dei voluntas.

2 Meminerint se esse sponsas Christi iuxta illud Apostoli 2. *Cor.* 11. *Despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo*: quo modo *Tertullianus de uelandis Virginibus c. 16.* ait: *Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi desponsasti maturitatem tuam, incede secundum Sponsi tui uoluntatem.* Sicut ergo Sponsa carnalis fidem suam obligat Sponso, ca-

neque maxime, ne datam fidem violet: ita Monialis per votum castitatis fidem dat Christo, sicque cauere debet, ne eam vllo modo frangat; memor *in nulla parte oportere uirginem adulteram esse; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omninò sensu, immo neque cogitatione*, vt loquitur S. *Basilius de uera Virg.*

3 Dei altare vocat S. *Hieronymus ep.* S. Virginem Demetriadem, dicens se intermisisse tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, vt ad illam Virginem scriberet, *Vt de altari*, inquit, *transirem ad altare*. Sicut ergo atrox, execrabilis, & sacrilega omnium iudicio reputatur altaris violatio; sic atrox, execrabilis, & sacrilega est violatio virginitatis Deo per votum promissæ, adeoque omni modo cauenda.

4 Item meminerint, si quam turpitudinem contra castitatem committunt, illam in die iudicij à Christo Iudice manifestandam esse ad sonitum tubæ non solum Prælatis ipsarum, ac Sororibus proprij Conuentus, sed etiam parentibus, fratribus, sororibus, alijsque consanguineis, ac amicis: & quidem cum eâ ipsarum confusione; quàm inde possunt conijcere, quod interdum similes excessus ex nimia verecundia neque Confessario audent aperire, etsi sciant illum sub nullo prætextu posse eos cuiquam aperire, neque ad saluandam propriam vitam.

5 Sicut *uoluptatem uicisse magna est uoluptas*, teste *Cypriano lib. de discipl. & bono pudicitiæ, cum nulla maior sit uictoria, quàm quæ à cupiditate refertur*: sic fructus carnis, & concupiscentiæ est dolor, & tristitia; siquidem, vt docet S. *Chrysost. hom. 13. in Acta Apost. Impura uoluptas similis est uoluptati, qua afficiuntur scabiosi, cum se scalpunt: huic enim uoluptati, quæ breuis est, succedit longior dolor, & molestia.*

6 Cum violatio castitatis magnam post se relinquat confusionem in delinquente, iuxta illud Pauli *Rom. 6. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus tunc erubescitis?* vtiq; omni conatu debet Monialis resistere tentationi impuræ, vt se eximat à tali confusione, quam sensura est tum in die iudicii iuxta dicta *hic nu.* 4. tum in manifestanda violatione castitatis Confessario: quæ aliquando est talis, vt dicere possit pœnitens cum Dauide *Ps. 17. Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me; dolores inferni circumdederunt me*: vt proinde vrgens tentatio repelli posset iis verbis: *Non emo tanti pœnitere.* Ca-

7 Caueat religiosus, ne semel sinat se præcipitem agi in foueam carnalis voluptatis, memor impossibilem moraliter ipsi postea futurum egressum ex illa, iuxtà illud *Oseæ* 5. *Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum*: quod confirmat Paulus *Eph.* 2. dicens *Spiritus, qui nunc operatur in filijs diffidentiæ*, intelligens iuxtà *Hieron.* nomine *spiritus, fornicationis* spiritum, qui operari dicitur in filijs diffidentiæ, ideſt in ijs, qui desperant de sua salute: nec dissentit Sapiens *Prou.* 2. dum ait de meretrice: *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur*: nec mirum; cum Sapiens *vers. præced.* dicat *Inclinata est ad mortem domus eius, et ad inferos semitæ illius.*

8 Cauendum item est à fornicatione, eò quod illa in corpore hominis defigat stimulos veneris, qui etiam post peccatum, cum vult pœnitere, ad pristina illum titillent, quod notauit *sanctus Hieronymus ep. ad Amandum* dicens: *Libido etiam in ipso tempore pœnitendi præteritos stimulos patitur, et titillationem carnis, et incentiua peccati, vt per hæc, quæ corrigi cupimus, cogitantes sit materia peccandi*: immò, & experta est Maria Aegyptiaca, quæ *Sophronio* teste, *in eius vita*, totidem annos, quot veneri seruierat (scilicet 17.) hos stimulos pœnitens passa est.

9 Insurgente tentatione venerea, meminerit religiosus momentaneum esse, quod delectat, sempiternum quod cruciat: meminerit quod si consentiat, Deo moritur, seque exponit periculo æternæ damnationis, &, si in eo statu moreretur, præceps rueret in infernum, vbi suam deplorans infœlicitatem diceret cogeretur cum Ionatha 1. *Reg.* 14. *Gustans gustaui in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, et ecce morior*: meminerit. quod ait *Satyricus*: *Vbi voluptas regnat, ibi virtus exulat: breuis voluptas longa pœnitentia est: vix voluptas est, quæ abit, venitque more fulminis.*

10 Curet porrò Monialis, vt iuxa monitum Pauli 1. *Cor.* 7. sit sancta, & corpore, & spiritu; castitas enim corporis sine castitate spiritus Deo non placet, & nihili apud ipsum æstimatur: sicut nec ab eo æstimatæ sunt virgines fatuæ, sed potiùs reiectæ verbo illo, *Nescio vos*; quod ipsa gehenna grauius fuit: quem enim nescit Deus, hunc nescit cœlum, nesciunt Angeli, nesciunt Beati; sed scit diabolus, scit mors, scit gehenna ad eum iugiter cruciandum. Et quidem quod castitas vera

debeat

debeat esse tam mentis, quam corporis, indicat *Cassianus l.6. cap.15.* dicens: *Et mulierem ignoro, & virgo non sum*; & *sanctus Hieronymus ep. ad Faustum* dicens: *Perit et mente Virginitas.*

11 Illius precepti iugiter meminisse debemus (ait *Cassianus l. 6.instit. c. 13.*) *omni custodia serua cor tuum, et secundùm Dei principale mandatum sollicitè serpentis obseruare noxium caput, idest cogitationum malarum principia, quibus serpere in animam nostram diabolus tentat: ne, si caput eius per negligentiam penetrauerit cor nostrum, reliquum eius corpus idest oblectationis assensus illabatur: qui procul si fuerit intromissus, morsu virulento mentem interimit captiuatam.* Sic *sanctus Cyprianus serm de ieiunio* dicit: *Diaboli primis titillationibus obuiandum est, nec coluber foueri debet, donec in serpentem formetur.*

12 *Si virginitatem animæ integram seruare desideras* (inquit *sanctus Augustinus l.50 hom.hom.35.*) *quantum potes, obserua blandimenta draconis, ne fortè, si incautus fueris, quinque sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas à serpente corrumpi.* Hinc Paulus 1 *Cor.6.* ait, *fugite fornicationem*: alia enim vitia pugnando; sola libido fugiendo vincitur; scilicet fugiendo fœminas, obiectas, occasiones libidinis; diuertendo oculos, & mentem, vt alia videat, & cogitet: nam si turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes cogitando, magis commoues imaginationem earundem, indeque carnem, & concupiscentiam innatam, ac libidinem profusam magis accendis.

13 Ad profligandas tentationes carnis confert inspicere exempla Sanctorum quo ad hoc nobis relicta; vt sancti Benedicti, qui abiectis vestibus ad hunc effectum se abiecit in vrticas, ac spinas, ijsque se tamdiu volutauit, donec per cutis vulnera eduxisset vulnus mentis: sancti Bernardi, qui ad eundem effectum in vicinum lacum tempestate præfrigida desilijt, in eoque immersus collo tenus vsque eo constitit, dum exanguis omnem libidinis calorem extingueret: & sancti Francisci; qui ad talem finem chorda se atrociter verberauit dicẽs: *Eia frater asine, sic te decet manere, & sic subire flagella*, posteaq. in medias niues se abiecit: qua pœna sic ardorem extinxit libidinis, ait *S.Bonau.cap.5.vitæ illius*, vt deinceps tale aliquid minimè senserit: quod item in se ipsis experti sunt sanctus Benedictus,

teste

est e *S. Gregor. l. 2. dial. cap.* 1. & sanctus Bernardus, teste *Surio in eius vita.*

14 Cum in vita, & martyrio sanctarum Virginum pulcherrimas virgines ab impurissimis Tyrannis, promissis, metu, & vi ad stuprum solicitatas, immò publico iudicio damnatas sæpissimè legamus, nullam tamen violatam, sed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conseruasse: meritò sperare possunt Moniales, quod, si pro sua virili parte tentationibus venereis restiterint, Deus earum virginitatem proteget, nec sinet eas à teterrimo hoste subiugari.

15 Cum *sanctus Hieronymus ep. 22. ad Eustochium* de se dicat: *Ille ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipse damnaueram* (idest Syluestri eremo) *scorpionum tantum socius, & ferarum sæpè choris intereram puellarum: pallebant ora ieiunijs, & mens desiderijs æstuabat in frigido corpore, & ante hominem suum iam carne præmortua sola libidinum incendia bulliebant*: quis sibi non timeat, quis non perhorrescat, quis non contremiscat. *Grauem enim* ait *sanctus Augustinus lib. de honest. mul. sortita est castitas inimicum cui quotidie resistitur, & semper timetur.*

16 Quod ait *sanctus Leo serm* 1. *de nat. Domini*: *Agnosce, ò Christiane, dignitatem tuam, & diuina consors factus naturæ noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire: memento cuius capitis, & corporis sis membrum: reminiscere; quod erutus de potestate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam*: potiori ratione dici potest religioso mox consensuro in violationem castitatis: qui sibi item exprobrare potest illud Pauli 1. *Cor. 6. Tollens ergò membra Christi faciam membra meretricis? absit.* Certè *Arnobius lib. 4. con. gentes.* Iouem in cygnum, & taurum conuersum ad explendas suas libidines sic irridet: *O egregia merces culpæ; ò digna, & pretiosa dulcedo, propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus: quid quæso magis infame, ac ignominiosum?*

17 De sancta Gorgonia sorore sua dicit *S. Gregor. Naz. orat. de laudibus illius*: *Vnus illi rubor placebat, quem gignit pudor; vnus candor, quem parit abstinentia: nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quibus pudori, & probro est erubescere.* Caueant ergò Moniales a fucis, pigmentis, alijsque similibus vanitatibus; immò nec nominentur in ijs: cum teste *sancto Hieronymo epist. 47. nitens cutis sordidum osten-*

dat

dat animum: & iuxtà consilium *Tertulliani lib. de habitu fœminarum, mulieres honestæ, etiam coniugatæ sumere debeant de simplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictos oculos verecundia, & os taciturnitate, inserentes in aures sermonem Dei, annectentes ceruicibus iugum Christi*: post quæ concludit *Tertullianus, Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem*.

18 Caueat Monialis, ne suo aspectu inijciat ijs, quibus cum agit, offensionis scandalum: memineritque quod ait *sanctus Bernardus de Grad. humilit.* loquens de Dina egressa, vt videret mulieres regionis illius, *Gen. 34. O Dina*, inquit, *quid necesse est, vt videas mulieres alienigenas? qua vtilitate? an sola curiositate? & si tu otiosè vides, sed non otiosè videris; tu curiosè spectas, sed curiosius spectaris: quis crederet tunc illam tuam curiosam otiositatem, vel otiosam curiositatem fore post non sic otiosam, sed tibi, tuis, hostibusque tam perniciosam? en quam facilè à curiosis aspectibus in perniciosos deciditur; sicque cauendum à curiosis, ne decidatur in perniciosos*.

19 Conferet plurimum ad euincendas carnis tentationes meditatio Passionis Christi, ideoque *sanctus Augustinus in manu. cap 32.* ait nullum tam potens esse, & tam efficax medicamentum contrà ardorem libidinis, sicut est mors Redemptoris. Quod confirmat, *Hugo S. Victor. l. 3. de ani. cap. 23.* dicens: *Quoties te sentis turpibus cogitationibus pulsari, & ad illicitam delectationem affici: toties pone ante mentis oculos,* quo modo Christus *in Cruce est Crucifixus pro te: intuere, quo modo à Iuda Iudæis traditur, et quam viliter pertractetur: blasphemetur, et colaphizetur, iudicetur, et condemnetur, expolietur, et flagelletur, ad vltimum verò contumelijs affectus inter duos latrones suspenditur, clauis Cruci affixus, sputis derisus, spinis coronatus, lancea perforatus ex omnibus partibus sanguis emanat, et inclinato capite emittit spiritum. Ita Redemptor tuus moritur pro te, et tu nescis cuiusmodi sordida cogitatione sordidaris in mente?* Idem confirmat & *sanctus Bernardus in formula honestæ vitæ* his verbis: *Deus meus pendet in patibulo, et ego voluptati operam dabo.*

20 Conferet item ad profligandas carnis tentationes meminisse nouissima hominis, mortem, iudicium, infernum, ac Paradisum iuxtà illud *Eccl. 7. In omnibus operibus tuis memo-*

rare

rare nouissima tua, et in æternum non peccabis. *Sicut* enim (inquit *sanctus Isidorus lib. de summo bono*) *clauus clauum expellit, ita sæpè recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit luxuriæ*. Sic etiam dicit *sanctus Gregorius lib. 16. mor. cap. 31. Nihil sic ad edomandum desiderium carnalium appetituum valet, quam vt vnusquisque hoc, quod viuum diligit, quale sit mortuum, penset*. Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem fœminæ defunctæ, cuius memoria sæpè ipsi recurrebat, ingressus eius sepulchrum partem putridi cadaueris inde abstulit, eamque pannis inuolutam seruauit ad sensum quemcumque libidinis fœtorem illum applicans naribus non minori victoria sui, quàm sensus molestia.

21 Inualescente carnis tentatione religiosus se ipsum sic cōpellat; *Si mox essem moriturus, consentirem ne huic tentationi?* minimè verò: cur ergò non facis modò, quod tunc faceres; cum mors sit certissima, & eius hora incerta? De quodam Sancto sene dicitur in *vitis Patrum*, quod, cum vidisset quendam ridentem, ei dixit: *Coram cœli, et terræ Domino rationem totius vitæ nostræ reddituri sumus, et tu rides?*

22 Si religiosus videat se esse in periculo succumbendi tentationi; benè ponderet hæc tria verba, *Nunc*, *Statim*, *Nunquam*: nunc possum mori; statim descendere in infernum; Nunquam inde exire; neque reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23 Conferet etiam ad euincendas tentationes carnis, quod religiosus cor suū muniat signo Crucis, deuotè imploret Sanctissimū nomen Iesu, se commendet B. Virg. Mariæ, Angelo Custodi, Sanctis tutelaribus; attentè inspiciat imaginem Crucifixi; renouet votum Castitatis iam emissum; & aliquam breuem recitet orationem; qualis maximè est ea, qua vtebatur *sanctus Augustinus l. 10. confess. cap. 29. Continentiam iubes; da quod vis*; & illa *Isai. 38. Domine, vim patior, responde pro me*, & similes.

24 Conferet denique ad carnis tentationes prosternendas fuga otij: nam multam malitiam docuit otiositas, ait Sapiens *Eccl. cap. 36.* & teste *Ouidio*, *Otia si tollas, periere Cupidinis arcus*: quare ait *sanctus Hieronymus ep. 4. facito aliquid operis, vt te semper diabolus inueniat occupatum.*

QVAERES XXIV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam religiosæ Obedientiæ obseruantiam.

308 Resp. Debere incitari sequentibus monitis; videlicet.

1 Meminerint, quod ait *sanctus Bernardus de precep. & dispens. siue Deus, siue homo Dei Vicarius aliquid iusserit, quodcumque illud fuerit, pari obsequendum cura, pari reuerentia deferendum esse; vbi tamen Deo contraria non praecipit homo.* Sicut ergo promptè, & libenter impleremus praeceptum, quod fortè Christus imponeret nobis in specie visibili apparens; sic prompto, & alacri animo implere debemus praecepta Superioris; cum is Christi personam repraesentet, & Christus ipse *Lucae* 10. de eo dicat: *Qui vos audit, me audit. Quid enim interest,* addit S. *Bernardus* loquens de Deo, *vtrum ipse, aut per suos ministros, siue homines, siue Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum.*

2 Quòd dicit Paulus 6. *Ephes. Serui obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo; non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate seruientes, sicut Domino, & non hominibus*: potiori ratione conuenit Religiosis; qui proindè non leuem Deo inferrent iniuriam, si eius iussa per Superiorem manifestata aegrè, ac negligenter implerent, perindè ac si simpliciter obedirent homini; seque singulari merito obedientiae priuarent, si Superiori parerent ad eius fauorem aucupandam, & conciliandam beneuolentiam: ita vt & de ijs dici posset: *Receperunt mercedem suam, Matth. 6.*

3 Religiosa obedientia maximè debet elucere in religioso; quippe quae, teste S. *Gregorio l.* 35. *mor. c.* 10. *Sola virtus est, qua virtutes caeteras menti inserit, insertasque custodit.* Quo modo in aliquibus Ordinibus in professione expressè promittitur sola obedientia iuxta regulam sub voto obedientiae comprehendendo etiam votum paupertatis, & castitatis: ita vt religiosus sine obedientia non sit verè religiosus. Immò scapulare ipsum, quod religiosi collo iniiciunt, ipsos admonet obedientiae, vtporè repraesentans iugum Christi, quod subit religiosus per votum obedientiae:

4 Obedientia facit aurea, & valdè meritoria quaecumque agit religiosus: sicque S. Franciscus cedens Generalis officio petijt Guardianum, cuius voluntati per omnia subiaceret: aiebat enim tam vberem esse fructum obedientiae, vt eis, qui iugo ipsius colla submitterent, nihil temporis sine lucro transiret:

ret: vnde, & fratri, cum quo solitus erat itinerari, semper obedientiam promittere solebat, & seruare, vt refert S. *Bonau. in eius vita cap. 6.* Quare cibum sumere, curare corpus, ambulare etiam caussa recreationis, & alia opera eiusmodi siue naturalia, siue etiam necessaria, si ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, suntque valdè meritoria.

5 Obedientia, ait *Climacus gradu 4. Est perfecta abnegatio propria anima, & proprij corporis, mors voluntaria, vita sine solicitudine, nauigatio sine damno, sepultura voluntatis, vita humilitatis, & quasi si quis dormiendo iter faciat. Viuere in obedientia nihil aliud est, quam suum onus aliorum humeris imponere; natare super aliorum vlnas, & sustentari in aquis, ne mergamur, sed sine periculo hoc grande pelagus huius vita transeamus, & quidem breuissima nauigatione.* Quod si tot, & tanta bona proueniunt ex obedientia, an non illam toto affectu prosequi debemus?

6 Religiosum teneri obedire, etiam in rebus spiritualibus, & in ijs, quæ per se bona sunt, docent *S. Bernardus serm. 1. de conuers. Pauli*, dicens: *Grande malum propria voluntas, qua fit, vt bona tua tibi bona non sint;* & S. *Basilius in exhortat. ad vitam monasticam* his verbis: *Hoc apud te constanter teneto, vt nihil omninò quidquam præter illius* (idest Superioris) *sententiam facias; quidquid enim, eo insciente facis, id furtum, & sacrilegium est, tibique exitium, non autem vtilitatem vllam apportat, esto tu id bonum iudices.* Vt proindè religiosi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Isaia cap. 58. Quare ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra.* Caueat ergo Religiosus, ne contra Superioris voluntatem oret, ieiunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, sed diabolo, cui ea censebuntur oblata tanquam sacrificia absque vllo merito operantis.

7 Obediendum est non solum Superioribus in capite, sed etiam illorum Officialibus subordinatis in rebus omnibus ad ipsorum munus pertinentibus; si enim his non præstetur integra obedientia, nec vlli Superiorum præstaretur, quandoquidem vera obedientia non considerat personam, cui fit, sed propter quem fiat: &, si propter solum Creatorem, & Dominum Christum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Vnde nulla

ra-

ratione considerandum est, an sit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille sit, qui iubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (sanè intelligendo) vlla obedientia præstatur, sed soli Deo, & propter solum Deum.

8 Caueat Religiosus, ne Superioris voluntatem ad proprios sensus trahat: nam *quisquis uel aperte, uel occultè, satagit, ut, quod habet in uoluntate, hoc ei spiritualis Pater iniungat, ipse se seducit, si sibi quasi de obedientia blandiatur; neq; enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit*, vt loquitur S. *Bernardus serm. de 3. ordinibus Eccl. ad Patres in capitulo*; addens religiosum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipienda ei, quæ sunt grata, & accepta, similem esse cœco illi, cui Christus *Marci* 10. dixit: *Quid tibi uis faciam? qui uerè cæcus*, inquit S. Bernardus, *quia non considerauit, non expauit, non exclamauit: Absit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere uelis; sic enim decet, sic omninò dignum est non meam à te, sed à me tuam quæri, & fieri voluntatem.*

9 Quam prompta debeat esse obedientia, ostendit *S. Bernardus serm. de obedientia*, dum ait: *Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præuenit præcipientem, parat oculos uisui, aures auditui, linguam uoci, manum operi, itineri pedes, totum se colligit, ut imperantis colligat uoluntatem*. Sic *p.6. Constit. Societatis nostræ c.1 §.1.* dicitur: *Omnibus in rebus ad eius uocem* (idest Superioris) *quam promptissimi simus, re quauis, atq; adeo litera à nobis inchoata, nec dum perfecta relicta*. Vnde, dato signo adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet obediens religiosus cum sanctis Magis: *Hoc signum magni Regis est, eamus, & offeramus ei munera*. Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. cap.3.* ait: *Verus obediens nunquam præceptum expectat, sed solùm voluntatem Prælati sciens, vel credens feruenter exequitur pro præcepto.*

10 Verus obediens semper debet optare, vt sibi præcipiantur res ingratæ, difficiles, ac sensui repugnantes: quod indicat *S. Gregorius l.35. mor. cap 13.* dicens: *Debet obedientia in aduersis aliquid ex suo habere; & in prosperis ex suo aliquid omninò non habere.*

11 In eo consistit perfecta obedientia, quod Religiosi non solum in executione externa eorum, quæ iniunguntur, integrè,

 prom-

promptè, ac fortiter pateant, & quidem cum humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus; licèt difficilia, & secundum sensualitatem repugnantia iubeantur; verùm etiam conentur interiùs resignationem, & veram abnegationem propriæ voluntatis, & iudicij habere; voluntatem, ac iudicium suum cum eo, quod Superior vult, & sentit in omnibus rebus (vbi peccatum non cerneretur) omninò conformantes, proposita sibi voluntate, ac iudicio Superioris pro regula suæ voluntatis, & iudicij; vt dicitur *par. 3. Constit. Societatis c. 1. n. 23.*

12 Non repugnat perfectioni obedientiæ, quod Religiosus agnoscens aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessarium sibi esse circa victum, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim obseruatis; nimirum vt religiosus prius se recipiat ad orandum, &, si post orationem putet rem debere deferri ad Superiorem, deferat; vbi verò detulerit, siue verbo, siue scripto, ei totam curam rei delatæ relinquat; quidquid ille statuerit, optimum ducens, nec contendens, aut vrgens per se, vel per alium; siue res petita concedatur, siue non; vt habetur *par. 3. Constit. Societatis nostræ cap. 2. num. 1.* In isto autem casu non est orandum obiter, & perfunctoriè, sed coram Deo attentè considerandum est, an ad maiorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne; & res ipsa debet proponi cum debita indifferentia absque animo trahendi voluntatem Superioris ad sensum Religiosi petentis: qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptijs Canæ Gallileæ, dum dixit: *Vinum non habent Io: 2.* & à Sororibus Lazari, *Io. 11. Ecce quem amas, infirmatur.*

13 Religiosus ex eo quod Superior ei aliquid præcipit voluntati ipsius repugnans, non ideo debet contristari, aut de eo conqueri, aut obloqui, memor facta Superiorum oris gladio ferienda non esse, quamuis reprehendenda videantur: aliàs Superior non audebit præcipere vtilia subdito, sed ei solum proponet, quod ei est gratius, ac iucundius; sicq; subditus non solum obedientiæ merito priuabitur, sed etiam periculo æternæ salutis exponetur: Quod insinuat Paulus *Hebr. 13* ijs verbis: *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri; vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.*

Quod ait *Seneca ep. 94. Legem breuem esse oportet, quo facilius*

cilius ab imperitis teneatur, velut emissa diuinitus vox sit: iubeat, non disputet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo: mone, dic quid me velis fecisse; non disco, sed parco: quod, inquam, ait *Seneca*, sæpè inculcandum religiosis; qui iussa Superiorum non implent, nisi longa persuasione inducantur; ita vt Superior censeri possit cum ijs potius disputare, quam ijs præcipere. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixisset se non dubitaturum absque velo, ac remis turbulento mari se se cōmittere, si ei id præciperet Superior; & sciolus nescio quis dixisses: *Quæ hæc prudentia foret*; respondit: *Viderit id, qui imperat; nec enim ad subditum spectat Prælati sui iussa discutere, &c.*

QVAERES XXV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad vitanda commercia sæcularium.

309 Resp. Incitari debere sequentibus, & quidem.

1 Meminerint quod, teste *S. Ambrosio in exhortat. ad Virgines, decet solitudo verecundiam, & Gymnasium pudoris secretum est*. Quod est dicere scientias quidem in publicis scholis excolendas esse, castitatem in secretis. Quo pacto quæ in Latina editione dicuntur *Virgines* in Scripturis sacris, in Hebrea nominantur *Absconditæ*: quasi latebræ sint ita propriæ virginum, vt non aliunde melius, quam ab illis nomen sortiantur.

2 Audiant, quod dicit *S. Hieronymus ep. ad Eustoch. de custodienda virginit. Tu semel sæculi onere proiecto*, ait, *sede ad pedes Domini, & dic: Inueni eum, quem quærebat anima mea; tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubili tui secreta custodiant: semper tecū sponsus ludat intrinsecus: oras, loqueris ad sponsum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus conclusus, soror mea sponsa, fons signatus: caue, ne domo exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina sponsa corrumpitur: nolo te sponsum quærere per plateas, &c.*

3 *Dixit quidam* (ait Thomas de Kempis *l. 1. de Imitat. Christi cap. 20. num. 2.*) *quoties inter homines fui, minor homo redij*: hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur: facilius est omninò tacere, quàm verbo non excedere; facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire: qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare: nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

4 *Caueas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem *Thomas sup cap.* 10.) *Multum enim impedit tractatus saecularium gestorum, etiamsi simplici intentione proferantur: citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse*; sic ille: & benè; nam, vt ait *Plato lib.* 5. *de leg. Qui se improbis immiscet, necesse est eadem pati, & agere, quae tales agere, & loqui inter se didicerunt.*

5 Periculosa est conuersatio Monialis cum saecularibus; quod enim dicebat Senior ille apud *Moschum in Prato spirituali cap.* 217. *Sal ex aqua est, &, si appropinquauerit aquae, continuò soluitur, & deficit: Monachus similiter ex muliere est; itaque si appropinquauerit mulieri, soluitur, & ipse, atque in id desinit; vt iam Monachus non sit*: hoc idem procedit de Moniali conuersante cum viro; & est eadem ratio de vtroque. Certè *S. Epiphanius haeresi* 26. censet Christum *Io.* 20 prohibuisse Magdalenae, ne ipsum tangeret, vt nobis daret exemplum perfectissimae castitatis, qua cautela agendum sit cum foeminis; nimirum coram alijs, & non seorsim: nam qui noluit tangi à Magdalena, cum esset sola, paulò post permisit se tangi in praesentia aliarum mulierum: vt hinc videant Moniales, quam exactè debeant curarè, vt absque assistentia Auscultatricum non agant cum saecularibus, & maximè cum viris.

6 Monialis dum saeculares ad ipsam accedentes alloquitur, ea circumspectione loquatur, ac si Christus ex improuiso appropinquans ijs dicturus esset, quod dixit Discipulis euntibus in Emmaus: *Qui sunt hi sermones, quos confertis ad inuicem?* ideoque non nisi pios, ac Sanctos sermones misceat, qui deceant personam religiosam; memor in die iudicij reddendam esse rationem de quocumque verbo otioso, *Matth.* 12. quod si de verbo otioso, an non reddenda erit de detractionibus, & alijs peccatis, etiam grauioribus, quae committantur à Monialibus in collocutorijs?

7 *Nemo vestrum parui aestimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis* (ait *S. Bernardus serm. de triplici custodia*) *siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis: volat verbum irreuocabile, volat tempus irremeabile, nec aduertit insipiens, quid amittat. Libet confabulari, aiunt, donec hora pertranseat: donec praetereat hora, donec pertranseat tempus, donec*

pra-

prætereat hora, quæ tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio Creatoris indulget: donec transeat tempus, quo diuinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam societatem, suspirare ad amissam hæreditatem, aspirare ad promissam fælicitatem, &c. hæc *Bernardus*, quæ vtinam attentius meditentur Moniales, quæ adeò sunt addictæ sæcularium conuersationi, & ita frequentant collocutoria. Certè Paulus 1. *Cor. 7.* ait: *Tempus breue est, reliquum est, vt, & qui vxores habent, tanquam non habentes sint, & qui emunt, tanquam non possidentes*, & *qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur.*

8 O si benè cogitaremus, quàm breue tempus sit agonis, & cursus nostri, quàm volet irreuocabile tempus; quàm ab hoc momento pendeat æternitas; quàm feruidi, & assidui essemus in omni bono opere; quod enim modò negligimus, per totam æternitatem recuperari nequibit; quia breui finietur omne tempus viuendi, agendi, merendi: iurauit Angelus, ait *Io. Apoc.* 10. *quia tempus non erit amplius.* Quod si de Tito Vespasiani filio refertur, cum quadam nocte serò meminisset se nihil boni ea die fecisse amicis, dixisse: *Hodie diem perdidi*: nos non putamus perire nobis horam, diem, momentum, tempus, ætates; cum otiosum verbum loquimur, pro quo reddituri sumus rationem?

9 Nec solitudo monasterij religiosis est adeò grauis, atque molesta, vt ad declinandam illius molestiam debeant se conuertere ad conuersationes sæcularium: nam *Sanctus Hieronymus Ep. 4. ad Rusticum Monachum*, dicit: *Viderint alij, quid sentiant, vnusquisque enim suo sensu ducitur: mihi oppidum carcer, & solitudo Paradisus.* Quod confirmat *S. Bernardus Ep. ad Fratres de Monte Dei*, dicens: *Nunquam minus solus, quam cum solus.* Confirmat, & *Thomas de Kempis sup. cap. 20. num. 5* his verbis: *Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat: si in principio conuersionis tuæ benè eam incolueris, erit tibi postea dilecta, & gratissimum solatium.*

10 Solitudo amplectenda à Religioso, si attentè, ac fructuosè, velit vacare orationi, ac meditationi: ex conuersatione enim habita cum sæcularibus multa audiuntur, ac videntur, quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris distractio-

nibus replent. Vt proinde *Thomas de Kempis sup. cap. 20. n. 8.* dicat: *Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum dilectum tuum: mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem: si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses.* Certè de quodam Eremita refert *Cassianus in monast. instit. l. 3. c. 32.* quod cum missum ad se literarum fasciculum ex Patria accepisset, illud ne resignare quidem voluit, sed in ignem coniecit dicens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlterius ad illa, quæ fugi, reuocare tentetis.*

QVAERES XXVI. Quibus monitis excitari possint Moniales ad auersandum peccatum quodcunque mortale.

310 Resp. Posse excitari sequentibus monitis; nimirum.

3 Considerent ex vnico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, necesque prouenerint; quam multi, & paruuli, & adulti propter illud damnentur; quod Dei Filius ad illud expiandum mori debuerit; & vbi voluptas ad peccandum solicitauerit, dicant: *Ego tantillo pretio mortem, & æternum pœnitere non emo.*

2 Considerent per vnicum peccatum mortale hominem è Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, spoliari participatione meritorum Christi vsque dum pœnitentiam agat, exui donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infusis, amittere pacem, ac serenitatem cõscientiæ, priuari consolatione Spiritus Sancti participatione bonorum Ecclesiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac denique vita æterna. Rursus homo per vnicum mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati seruus, reus æternæ damnationis, insipiens, crudelis, sordidus, fœtens, & spiritualiter mortuus.

3 Si quis cum Symeone Stylite annos 49. vel certè 80. vt vult *Baronius*, stetisset perdius, & pernox sub dio in columna faciendæ pœnitentiæ causa; cum Romualdo asperrimè annos 100. vixisset in Eremo, per annos 38. summa patientia cum Virgine Liduina sustinuisset molestissimas, ac grauissimas infirmitates cujusuis generis, & maximum peculium meritorum tam operando, quam patiendo lucratus fuisset: totum hoc meritum per vnicum mortale peccatum ipsi perit, nisi redeat in gratiam, & perinde est, ac si nihil boni vnquam fecisset.

4 Si consensurus in peccatum mortale certò sciret se, eo commisso, statim proijciendum esse in fornacem ardentem, ibique

que detinendum per horam; certè pro viribus resisteret tentationi, nec vllatenus consentiret: idque etsi solum per horam in pœnā cōmissi peccati esset detinēdus in olei ebullientis dolio: & cōsentit homo in peccatum mortale sciens se sic exponi periculo ardendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis: vbi est consilium? vbi prudentia? vbi sapientia? Certè S. Edmundus Cantuariensis dicebat se malle insilire in rogum ardentem, quàm peccatum vllum scienter admittere in Deum.

5 Cum Aloysia vxor Thomæ Mori ad ipsum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege submissa fuisset in carcerem ad tentandum eius animum, vt Regis libidini assentiretur, eique ad hunc finem, suam, mariti, ac familiæ miseram sortem proponeret; alia ex parte ipsi ostendens magnas opes, ac honores à Rege promitti, si consentiret: *Quamdiu* (inquit Thomas) *ò Aloysia, hisce opibus fruemur*? ea respondente; *facilè adhuc ad* 20. *annos, marite mi*; mox increpans, & indignans ille subiunxit: *Vade, ò stulta mercatrix, ego ne pro* 20. *annis modicæ fœlicitatis vendam annos æternos fœlicitatis cælestis? non ita desipio, quin verò malo carcerem hunc tota vita, bonorum confiscationem, opprobria, mortemque ipsam pati, quam æternitatem meam beatam prodigere.* Quod dixit Thomas Aloysiæ; dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6 Peccatum mortale formidandum magis est, quam ipse infernus: sicque Eleazarus 2. *Macch.* 6. dicebat se malle præmitti in infernum, quam in peccatum; & *S. Anselmus* teste *Edinero in eius vita lib.*2. dicere solebat, si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & necessariò vni eorum immergi deberet, se prius infernum, quam peccatum appetiturum. Quod idem *S. Anselmus* repetit *lib. de Beatit. cap.* 19. his verbis *mallem purus à peccato gehennam intrare, quam peccati sorde pollutus cœlorum regna tenere.*

7 Peccatum mortale meritò vocatur deicidium, & christicidium: cùm homo peccans mortaliter, quantum est in se, iterum Christū crucifigat, iuxta illud Pauli *Rom.* 6. *Rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei.* Quæ maior impietas, ac ingratitudo? sicut ergo summè auersamur impietatem Iudæorum, qui Christum mortalem crucifixerunt in Caluariæ monte; & ijs pro viribus restitissemus, si licuisset; cur modo toto animi

cona-

conatu non resistimus peccato, per quod Christus iterum crucifigitur; cùm id facere possimus, & teneamur.

8 Peccatum mortale inde etiam summoperè auersandum, quod *S. Augustinus lib. 5. contra Iulian. cap. 5.* docet peccata sequentia esse pœnas peccatorum præcedentium (quod est dicere esse peccatorum inter se colligationem, & velut catenam, in qua alia sint causa sequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) sicque dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & supplicia peccantium non tantum sunt tormenta, sed, & vitiorum incrementa.* Quo modo *Psal. 80.* dicit Deus: *Dimisi eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adinuentionibus suis.*

9 Peccatum mortale est iniuria Deo facta ità grauis, vt licèt omnes homines, & Angeli vniuersi spontè sua omnia tormenta gehennæ per totam æternitatem paterentur, nunquam pro vno peccato mortali dignam pœnitentiam, & satisfactionem Deo præstarent: sicque solus Christus id facere potuit; vtpotè Dei Filius, ac verus Deus, cuius satisfactio ratione personæ, quæ est dignitatis infinitæ, est infinita, & æqualis, atque condigna iniuriæ infinitæ factæ Deo infinito: tanta est malitia peccati mortalis.

10 *S. Anselmus lib. de similitudinibus cap. 189.* ostensurus, quam difficilè corrigatur peccator habitualis, illum assimilat auiculæ filo diaboli ligatæ, & ait: *Instar huius pueri iocatur diabolus cum peccatoribus, quos irretitos suis laqueis pro sua voluntate in diuersa vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi auari, ebriosi, luxuriosi, qui proponunt auaritiam, gulam, libidinem deserere, & putant instar auis se liberè auolaturos: sed quia prauo vsu irretiti ab hoste tenentur, nolentes in eadem vitia deijciuntur, fitque hoc sæpius, nec omnimodè liberatur, nisi magno conatu, & gratia Dei funis rumpatur praua consuetudinis.*

11 Porrò ad vitandum peccatum mortale omninò necessarium est vitare occasionem proximam illius: qui enim *amat periculum, peribit in illo,* ait Sapiens *Eccl. 3.* hinc ait *Innocentius in Ps. 37. Fuge personam suspectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid est opportunum ad faciendum peccatum: quia, sicut difficile est in igne esse, & non ardere, ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod con-

confirmat *Seneca Epist.* 117. *ad Lucilium*, dicens: *Quantum possumus à lubrico recedamus, in sicco quoque parum firmiter stamus.*

QVAERES XXVII. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad auersanda peccata etiam venialia.

311 Resp. Incitari debere monitis sequentibus, videlicèt.

1 Cauendum à peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nam, vt ait *S. Chrysost. hom. 87. in Matth. Nemo repente ad extremam improbitatem insiliit, habet quippe insitum quemdam anima pudorem, atque innatum, quem subito calcare, atque proiicere non potest, sed sensim, & paulatim ex negligentia parit.* Sic ille, & merito, quia visum sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensum opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio, vt notauit *Glos. in c. 31. Iobi.*

2 *Mirabile quiddam, atque inauditum dicere audeo,* (inquit *S. Chrysostomus vbi suprà,*) *solet mihi nonnunquam non tanto studio magna videri peccata esse vitanda, quam parua, & vilia: illa enim vt auersemur, ipsa peccati natura efficit, haec autem hac ipsa re, quia parua sunt, desides reddunt, & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generose insurgere: vnde cito ex paruis magna fiunt negligentia nostra.*

3 *Sanè nescio* (ait *S. Hieronymus Ep. 14. ad Celant.*) *an possimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptu admittitur: estque ille prudentissimus, qui non tam considerat, quod sit, quam illum, qui iusserit, nec quantitatem imperii, sed imperantis cogitat dignitatem.*

4 *Tu, qui dicis* (loquitur *S. Augustinus serm. 244. de tempore* de negligente peccata leuia) *quia paruum peccatum est; velim scire, quoties tale peccatũ admittis; si tot paruulas plagas in corpore, & tot maculas, aut scissuras in vestibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veste tua scissuras, vel maculas fieri acquiescis, qua conscientia hoc facere in anima tua non metuis? ac si quicunq; hoc fecerit, plus amat vestem suam, & carnem suam, quàm animam.*

5 In eadem sententiam idem *S. Augustinus lib. de 10. chordis cap. 11.* sic habet; *Attendite, minuta sunt, non sunt magna* (loquitur de peccatis venialibus) *non est bestia quasi Leo,*

ut vno morsu guttur frangat; sed bestiæ plerumque minuta necant: si projiciatur quisquam in locum pulcibus plenum, numquid non moritur ibi? non sunt quidem maiores, sed infirma est natura humana, quæ etiam minutissimis bestijs interimi potest. Sic & modica peccata attendite, quia modica sunt, et cauete, quia multa sunt.

6 *Quando paruam animi perturbationem susceperis, ne eam neglexeris, quod parua sit; sed considera, quanta mala pariat: nam si in domo parum aliquid stuppæ accensum viderimus, conturbamur, et tumultum mouemus: non enim attendimus initium, sed ex initio finem considerantes mouemur, et concurrimus, vt totum caminum extinguamus: hoc igne vehementius exedit animam peccatum:* ita *S. Chrysostomus in Psal.6.* Nec dissentit *S. Augustinus Ep.*108. *ad Seleucian.* dum ait: *Illa peccata, quæ humanæ fragilitati quamuis parua, tamen crebra subrepunt, quæ si collecta contra nos fuerint, ita nos grauabunt, et opprimient, sicut vnum aliquod graue peccatum. Quid enim interest ad naufragium, vtrum vno grandi fluctu nauis operiatur, et obruatur, aut paulatim subrepens aqua in sentinam, et per negligentiam derelicta, atque contempta impleat nauim, atque submergat?* intellige, non quod multa venialia, vt talia exæquari possint vni mortali; sed quod neglecta disponant ad mortale; sicut vulnus curabile, si negligatur, fit incurabile, &c.

7 Idem *S. Augustinus ser.*41. *de Sanctis,* loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licèt occidi animam non credamus, ita tamen eam veluti quibusdam pustulis, et quasi horrenda scabie replentes deformem faciunt, vt eam ad amplexus Sponsi cœlestis aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant.* Hoc benè considerent Moniales; hincque intelligant, quod, sicut toto conatu abstinerent à venialibus, si certò scirent se ex ijs fœdam contracturas scabiem in corpore; ita multò magis ea debent auersari, ne in anima inficiantur scabie illa spirituali, de qua S. Augustinus hic loquitur.

8 Considerentur mali affectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & sunt: 1. obligare ad pœnam illius luendam, siue in hac vita, siue in purgatorio: 2. animam sordidiorem reddere; 3. imminuere charitatis feruorem: 4. animi vires debilitare: 5. retardare gloriam æternam: 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ: 7. disponere ad peccatum mortale; 8. impedire

aug-

augmentum gratiæ: 9. ponere obstaculum deuotioni in orando, & progressui in vita spirituali: 10. displicere Deo, & Angelis: 11. placere dæmoni, qui inde arripit occasionem nos perdendi.

9 *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut socordes fuerimus, ne illud parum negligamus: citò enim neglectum fit magnum: ita etiam vestimentum ab initio ruptum, et neglectum per totum producit scissuram; et tectum, si cùm paucæ regulæ deciderint, fuerit neglectum, totam domum deijcit: nos ergo hæc considerantes, parua nunquam despiciamus, ne in magna incidamus:* ita *S. Chrysost. hom. 8. in 1. Cor.* idem confirmans *hom. 19. ad pop. Antioch.*

10 *Diabolus non pugnat citò contra aliquem per grandi vitia,* (ait *S. Hieronymus in Psal. 140.*) *sed per parua, vt possit quomodocumque intrare, et dominari homini, et postea eum in maiora vitia impellat: non per fornicationem, non per auaritiam, sed per minora vitia ingreditur.*

11 Qua diligentia vitare debeamus peccata venialia, ostendit *S. Chrysostomus ho. 60. super Genes.* dicens: *Scitis, quod hostem habemus perpetuum, & fæderis nescium: unde nobis magna vigilantia opus est: non aliter autem eum vincemus, quam si per vitam optimam supernum nobis auxilium conciliemus.* Quod confirmat *S. Basilius in Constitut. monast. cap. 2.* his verbis: *Qui à Deo se optat iuuari, is nunquam destituitur:* quapropter danda in eo opera est, ne vlla in re conscientia nostra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & benè, cum iuxta Theologos homo per peccata venialia se indignum reddat auxilijs illis specialibus, sine quibus de facto non resistit tentationi, nec respondet diuinæ inspirationi, adeoque peccat, & omittit bonum opus ipsi propositum: etsi vi gratiæ sufficientis, quæ ei non deest, simpliciter possit resistere tentationi, & respondere diuinæ inspirationi: vt ergo Deus se nobis liberaliorem ostendat in conferendis dictis auxilijs, simus & nos liberales in ipsum abstinentes pro viribus non solum ab offensione eius graui, sed etiam leui.

12 *Mens Christo dedita æquè, & in maioribus, & in minoribus* (idest peccatis) *sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem:* ita *S. Hieronymus ep. 3. ad Heliodorum.* Præterquamquod etiam de venialibus luenda est debita pœna in Purgatorio, nisi in hac vita pro ijs satisfiat.

QVAE-

QVAERES XXVIII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad abigendos scrupulos.

312 Resp. Posse iuuari sequentibus monitis; & quidem.

1 Ijs proponendo aliquod ex illis remedijs, quæ in hoc ipso *cap. num* 204. proposuimus, eruntque valdè salutaria.

2 Consideretur cum *Chrysost. ho. 6. in 2. Rom.* quàm benignum, ac longanimem se Deus ostendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam: *auersati sumus vocantem* (ait S. Doctor,) *& vndequaque illectantem; ac ne sic quidem de nobis ille pœnas sumpsit, sed adcurrit ipse, ac resistitantes, fugitantesque inhibuit: ipsi tamen ab illius manibus excussi ad Diabolum transfugimus; ac ne sic quidem destitit ille, sed & sexcentos rursus, qui nos hortarentur, misit Prophetas, Angelos, Patriarchas; at nos legationem non solum non admisimus, sed et legatos nobiscum agentes iniuria affecimus: ille autem ne per hæc quidem nos respuit, sed quod facere ij solent, qui vel vehementissimè per quem amant, negligantur, tamen, circuiens ad omnes adijt tum in cœlo, tum in terra, se se manifestans congressusque nunc cum Hieremia, nunc cum Michea, non vt grauaret, sed vt defensione vteretur, vel super ijs, quæ in ipsum à nobis commissa fuerant: quin, et vnà cum Prophetis ad illos accessit, qui ipsum auersarentur, paratus etiam, ac postulans ad rationis reddendæ calculos descendere; tum autem ad omnia surdos ad colloquium secum trahens, popule mi,* inquit, *quid feci tibi, aut quid te attristaui, responde mihi?* hæc *Chrysostomus*; ex quibus ad solatium Monialis scrupulosæ sic licet differere: Si Deus per tot annos in sæculo tanto affectu nos secutus est, dum peccando illum fugiebamus, & auersabamur, an modo in religione nos fugiet, ac deseret, dum totis viribus studemus illum sequi, benè operando iuxta eius præcepta, & consilia: apage; nefas est hoc credere, vtpote contrarium summæ eius bonitati, ac desiderio, quod habet homines saluandi.

3 *Cum quidam anxius inter spem, et metum fluctuaret frequenter* (inquit *Thomas de Kempis l. 1. de Imitat. Christi cap. 25. n. 2.*) *et quadam vice mærore confectus in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset: hæc intra se reuoluit dicens. O si scirem quod adhuc perseueraturus essem: statimque audiuit diuinum intus responsum: Quid si hoc scires, quid facere velles? fac nunc quod tunc facere velles, et benè securus eris: moxque consolatus, et confortatus diuinæ se*

com-

commisit voluntati, et cessauit anxia fluctuatio. Quod autem isti tunc dictum fuit nomine Dei inculcari debet Moniali scrupulosæ, vt timorem deponat diuinæ bonitati confidens.

4 *Ad Dominum iam conuersus non nimium cruciet præteritorum conscientia delictorum* (dicit *sanctus Bernard. ser.3. de SS. Petro, et Paulo*) *sed tantum humiliet vos sicut et Paulum.* Monialis ergo scrupulosa; vbi debita diligentia confessa est sua peccata, non sit anxia circa illa, sed studeat dignos pœnitentiæ fructus facere: &, si anxietatem deponere nequit coram Deo se humiliet dicens modo cum Dauide *Ps.* 118. *Bonum mihi quia humiliasti me*, modo cum Iosephi Fratribus, *Gen.*12. *Meritò hæc patimur, quia peccauimus*: modo cum Iosephi Fratribus, *Gen.*12. *Meritò hæc patimur, quia peccauimus*: modo cum bono Latrone prope Christum crucifixo, *Lucæ* 23. *Nos quidem iustè, nam digna factis recipimus.*

5 Meminerint Monialis scrupulosa, quam sit *bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde*, *Psal.* 7. & quod *Ezechiel.*18. ait: *Si impius egerit pœnitentiam ad omnibus peccatis suis, quæ operatus est, et custodierit omnia præcepta mea, omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor amplius*; non enim vult mortem peccatoris, sed magis, vt conuertatur, & viuat; quippequi non venit vocare iustos, sed peccatores.

6 Monialis scrupolosa sibi persuadeat scrupulosos plerumq; immitti à Diabolo: & quidem in eo fine, vt quos nequit inducere ad peccata manifesta, saltem peccare faciat ex conscientia erronea vt perplexitatum, quæ identidem ijs suboriuntur; sicut de facto peccare facit non rarò.

7 Benè intelligat non posse, quid imputari ad peccatum, quod non sit voluntarium, voluntarium verò non consistere in sensu, sed in consensu: vnde fit, vt delectatio possit esse in sensu, & tamen non sit culpabilis, eo quod desit consensus. Quare hæc duo benè debent distingui, sensus, & consensus: certoque credendum est solum sensum non sufficere ad peccatum, cum non sit liber; nisi accedat consensus: qui tamen in scrupuloso timorato non ita facilè debet præsumi.

8 Ingentem molestiam, quam patitur ex scrupulis, patienter sustineat, Deoque offerat in debitam præteritorum peccatorum satisfactionem, memor sic tanto minorem pœnam ipsi fore soluendam in purgatorio, ac proinde dicat cum S. Augustino: *Hic vre, hic seca, vt in æternum parcas.*

Me-

9 Meminerit certa constare experientia eos, qui in vita adeò vexantur scrupulis, Dei misericordia in morte summam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere: quo modo Albertus Magnus glosans verba illa *Matth. 26. Tristis est anima mea vsque ad mortem*, hoc verbo *exclusiuè tantum*, dicit Christum nobis tristitia illa, quam passus est in horto Gethsemani promeruisse vt tristitia, quam fideles patiuntur ex scrupulis, duret vsque ad mortem exclusiuè; ijs in mortem summam animi tranquillitatem consequentibus.

10 Consideret, quod, si Deus voluisset ipsam perdere in gehennam, & excludere ab æterna salute, illam non vocasset ad religionem, nec tot auxilia contulisset ad comparandam cælestem gloriam, sed eam è terra viuentium abstraxisset, & in locum damnationis æternæ deturbasset; dum viuebat in peccato mortali; quod vtique facere potuisset iustè: non fecit tamen, sed patiens, & misericors expectauit ad pœnitentiam: quod est signum nolle ipsum eius mortem, sed vt conuertatur, & viuat, volens omnes saluos fieri.

11 Qua ratione dubitare quis potest, num Deus velit ipsum saluare, si ille, teste *sancto Dionysio Areopagita ep. ad Demophilum cum ijs etiam, qui ipsum deserunt, amanter heret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur: delicijs diffluentes, & temere eos accusantes fert, atque ipse defendit, aut potius curationem pollicetur: eis, cum procul absunt, tamen accedentibus occurrit, & prodit obuiam, totosque complexus osculetur, nec superiora maleficia exprobrat, sed ea bona, quæ adsunt, diligit, festum diem agit, conuocat amicos, idest bonos, vt sit omnium lætantium habitatio*: hæc sanctus Doctor; & ex his quis non videat sentiendum de Domino in bonitate *Sap. 1.* Consentit *sanctus Bernardus ep. 107.* his verbis: *Nemo se amari diffidat, si iam amat, lubenter enim amor Dei, quem preuenit, amorem sequitur: nam quo pacto redamare pigeat quos amauit nec amantes?* Consentit *Blosius in consolat. pusillanim. cap. 17. §. 2.* dicens: *Quantumcunque peccaueris, semper Dei misericordia in infinitum excedit tuas iniquitates: quantumcumque infirmus sis, semper illius benignitas adiuuare parata est tuam fragilitatem*: & cap. 7. dicit: *Tanta eius misericordia est, vt stuppa aliqua, siue lignum in immenso igne positum non tam cito incendi possit quam ipse peccatori veraciter dolenti peccata omnia condonare paratus est.*

Cum

12 Cum salus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & aliàs nobis certò constet de voluntate Dei ex certissimo testimonio Pauli 1. *Tim.* 2. *Qui omnes homines vult saluos fieri*; si ipsi velimus saluari, iam sumus certi de salute: quippe quæ iam pendet ex voluntate nostra, qua velimus coöperari gratiæ Dei, quæ nobis non deest, immo in religione superabundanter confertur; vt proinde dicatur *Osea* 13. *Perditio tua ex te Israel; tantummodo in me auxilium tuum.*

13 Moniali scrupulosæ prohibeatur lectio librorum, qui solent renouare scrupulos; & ne agat cum ijs, de quibus dubitari potest, quod eam confirment in perplexitatibus: item ei suadeatur, vt de peccatis præteritis ritè confessis non amplius cogitet, nisi in communi, memor consilij à Pinusio Abbate dati cuidam scrupuloso, quod refert *Cassianus collat.* 10. *c.* 9. his verbis: *Quod dixisti te etiam de industria præteritorum peccatorum memoriam retractare, hoc fieri penitus non oportet; quin immò, etiam si violenter irrepserit, protinus extrudatur.*

14 Confugiat Monialis scrupulosa, dum vrgetur scrupulis, memor hominis scrupulosi figuram in Euangelio gessisse lunaticum à spiritu malo obsessum, qui nunc in ignem, nunc in aquam se iactabat (scrupuloso se iactante de vna cogitatione tristi in aliam) ideoque sicut ille non potuit curari, nisi in oratione, ac ieiunio, ex *Matth.* 17. sic scrupulosum difficile posse curari, nisi per orationem, ieiunium, & alia pia opera, in quibus se exerceat.

15 Si non inuenit hæc monita, disertis verbis dicatur Moniali scrupulosæ infirmitatem scrupulorum oriri ex occulta ipsius superbia, eaque grauiori omnibus peccatis per scrupulos in memoriam refricatis, nec posse eam curari, nisi sensum suum omninò abneget, se totam simpliciter submittendo iudicio Confessarij; sibi certò persuadens illum à Deo regi, adeoque ipsam teneri stare consilijs illius, cùm non sit ipse, qui loquitur, sed Spiritus Dei, qui loquitur in ipso. Vnde fit, vt sicut acquiesceret Angelo ipsi nomine Dei significanti, vt bono esset animo; sic & debeat acquiescere Confessario id ei attestanti nomine ipsius Dei; dicente Christo *Lucæ* 10. *Qui vos audit, me audit*; cùm re vera vterque nomine Dei loquatur, &, vt Dei nuncius.

16 Meminerit se aliàs nō semel vi vehementis alicuius imaginationis ipsius animo irrepentis falsò apprehendisse aliquid

esse graue peccatum, quod posteà, deferuescente falsa illa apprehensione, clarè cognouit non esse peccatum, adeòque trepidasse timore, vbi non erat timor: hincque in simili casu colligat, quod, sicut alias modo dicto fuit decepta, sic etiam hic, & nunc similiter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immò & interdum operetur contra scrupulum; memor, quod, sicut volens lignum distortum facere rectum, illud in contrariam partem inflectit; sic habens conscientiã per scrupulos distortam debet se inflectere in contrarium, vt debitam consequatur conscientiæ rectitudinem: vt aduertit *Gerson. in tract. de reg. mor.*

17 Recolat sæpè, quod dicit *Blosius in consolat. pusillanim. c.1.§.6.* ex *Taulero, eorum* scilicet, *qui confessiones recipiunt, potestati, & authoritati fidem adhibendam esse, sicut verbis Domini, quibus ait: Quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælis: in veritate dico, charissimi, vbi quis peccata sua ritè confessus adhuc remorsus ex iisdem in conscientia patitur, multò melius fecerit, si in hac parte Deo confidendo, & fidem virtuti confessionis adhibendo eadẽ denuò non confiteatur, quam si iteret confessionem.* Ad quod faciũt, quæ habentur *Matth.23. Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi: omnia ergo quæcumque dixerint vobis, seruate, & facite*: si enim id seruandum à quibuslibet, multo magis à scrupulosis; &, si erga Scribas, & Pharisæos, multo magis erga viros probos, ac doctos, vt aduertit *Bresserus de conscientia lib.6.cap.5.num.38.* referens ex *Antonino* quemdam scrupulosum diuinitus fuisse monitum, vt consuleret discretos, & acquiesceret illis; addensque S.P.N. Ignatium, cum valdè scrupulis vexaretur, nec precibus, ieiunijs, alijsque pœnitentijs ab ijs liberari posset, tandem summam conscientiæ quietem consecutum fuisse, acquiescendo consilio, ac mandato Confessarij, vt deinceps quietus esset. Et hanc regulam inquit *Bresserus num* 40. esse indubitatam, certissimam, & securissimam, eamque scrupulosos sequi posse, & credere certissimam quasi articulum fidei absque omni peccandi periculo, imo cum magno merito (quidquid sibi videatur) cæco quodam modo captiuando intellectum, ac iudicium suum, acquiescendo dictis, iudicioque aliorum; & hoc, licet alij errarent: hic enim sibi errarent non scrupulosis: ita *Bresserus.*

18 Scrupulosus non debet secum disputare, an certissime aliquid sit, vel non sit peccatum; hoc enim ei est perniciosum; sed, si primo intuitu non videatur id ita certum, liberè, ac fortiter reijciat tanquam scrupulum; idemque faciat, si dubitet, an iurare auderet; nam eo ipso id ei non est certissimum: ita *Bresserus sup. num.* 49. addens, etsi scrupulosus putet tam certò aliquod esse peccatum, vt auderet iurare, posse nihilominus, imò debere Confessario contrarium dicenti credere.

19 Auertat scrupulosus fortiter, & constanter cogitationem, ac imaginationem ab omnibus spectantibus ad suum scrupulum eo fere modo, quo auerteretur ab impuris obiectis: & ad hoc conferet continua aliqua occupatio, ac distractio intellectus ad obiecta læta, & aliena à scrupulis: & ratio est, quod cessatione actuum, quæ fit per dictam occupationem, habitus, & species scrupulosæ remittuntur, & tandem omnino pereunt; cùm è contra intendantur cogitationibus, & disputationibus scrupulosis scrupuli, vt habitus exercitio suorum actuum, visque imaginatiua lædatur forti, ac frequenti imaginatione præuia ad dictas cogitationes scrupulosas.

20 Confessarius cum Moniali scrupulosa nunquam agat dubiè, ac obscurè, sed resolutè, & clare; ne augeat scrupulos, dum vult curare: ne desperet, aut diffidat molestam curam Monialis scrupulosæ, sed confidat in Domino qui illuminat omnem hominem; eamque pergat curare in omni patientia, ac doctrina non solum remedijs propositis, sed suis precibus, alijsque medicamentis, quæ vnctio Spiritus Sancti edocebit: illam nunc reprehendat, iubeatque sibi obedire, si est importuna: nunc eam soletur, iubeatque bono animo esse, si est nimis pusillanimis; nunc totum eius periculum in se suscipiat, spondeatque se pro ea responsurum in die iudicij.

F I N I S.

FORMVLARIVM LICENTIARVM,

Quæ in Monialium Gubernatione communiter concedi solent.

N gratiam Prælatorum, qui præsunt Monialibus, sequens apponimus formularium (quod aliquibus visum est desiderari ad complementum præsentis tractationis de Monialibus) & in eo referuntur formulæ licentiarum, quarum vsus in ordinaria Monialium gubernatione solet esse communis. Eas autem desumemus partim ex Formulario Episcopali, quod refert Augustinus Barbosa in fine codicis *de offic. & potest. Episc* partim ex curia Episcopali Ferratiensis Ecclesiæ, cuius obsequijs, meorum Superiorum iussu annos 12. deseruiui. Quod si in aliquibus harum formularum extant nonnullæ clausulæ, quæ videntur aduersari dictis in progressu præsentis tractationis, id inde prouenit, quod hic proponuntur formulæ, pro vt ab alijs referuntur; in ipsa verò tractatione earum clausulæ explicantur iuxta probabilem Doctorum sensum, & communiorem regionum consuetudinem: quæ, cum sit optimus legum interpres, vtique potest ad dictarum clausularum explicationem deseruire. Porrò formulas hoc ordine proponemus, quem indicat sequens index.

Licen-

Iuramenti præstandi ab admittendis intra clausuram Monialium Formula XXVIII.

FORMVLA I.

Institutionis Vicarij Monialium.

NOs &c. Dilecto nobis in Christo Illustri, & Admodum Reuerendo N. salutem, & benedictionem à Domino. Cum ex sacrorum Canonum, sacrique præcipuè Concilij Tridentini præscripto inter cætera Episcoporum sollicitudini commissa, Monialium regimen tam in spiritualibus, quam etiam in temporalibus summoperè commendetur; Nosque ob graues ac legitimas occupationes, quibus assiduè detinemur, huic vni rei operam omnem impendere non valeamus; Monialiumque negotia vnum sibi peculiarem exigant Ministrum, qui ipsorum curam gerat; maximeque intersit vnicuique muneri proprium speculatorem adhibere, ac certos illi terminos præfinire; idcircò de tua pietate, prudentia, ac doctrina nobis in grauioribus negotijs diu probatis plurimum in Domino confidentes; te in Vicarium, ac Iudicem Episcopalem omnium,& singulorum Monasteriorum, & Conuentuum, Monialium, Domorum, ac locorum piorum puellarum; ac ceterarum mulierum in commune viuentium, cuiusque Ordinis, Regulæ,vel Instituti fuerint, nec non Domorum Expositorum, Orphanorum huius Ciuitatis, ac etiam Tertiariarum, & Pizocherarum cuiuscunis Ordinis, & Instituti (ad præscriptum tamen sacri Concilij Lateranensis,ac aliorum Conciliorum,& Constitutionum Apostolicarum huius Ciuitatis, ac diœcesis) tam in temporalibus, quam in spiritualibus præsentium tenore eligimus, constituimus, atque deputamus; facultatibus tibi, vt infra, attributis. Primò igitur charitati, ac discretioni tuæ committimus, atque mandamus, vt ad Monasteria omnia,Conuentus,Domos, & loca pia omnium Monialium, puellarum, ac mulierum prædictarum, vbi, & quando opus fuerit, tibique expedire videbitur,accedas, illarumq; postulationes, ac querimonias audias,& componere procures. Canonicas sanctiones sacri Tridentini Concilij, Diœcesanarum synodorum aliaque nostra decreta,statuta, regulas, & ordinationes de regularum obseruantia, pietate,moribus,

ribus, religione, regimine, bonorum administratione, ac clausura executioni mandari facias; pœnis etiam, atque censuris, vbi, & quando iustum fuerit, arbitrio tuo infligendis: vt Moniales mediante obseruantia trium votorum, Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ iuxta præscriptum Regularum Altissimo famulentur, prout Virginibus Deo dicatis conuenit, prospicias: Decreta visitationis nostræ omninò seruari, ac exequi facias. De ipsorum Monasteriorum, ac locorum piorum statu, ac monasticæ vitæ disciplina diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis, si quæ depræhenderis, informationes sumas, processus facias, sententiam proferas, ac exequutioni demandari cures, ac alia necessaria, ac opportuna geras, & exequaris. Ne personæ suspectæ, aut minus confidentes ad ingressum intra septa Monasteriorum, & locorum piorum admittantur, omninò prohibeas. Facultates, & licentias ad crates, parlatoria, ac rotas Monasteriorum, & locorum prædictorum, ac ibi Præfectas, Abbatissas, & alias Moniales, ac sæculares puellas alloquendi tam maribus, quam fœminis, nullo autem pacto Regularibus, nisi seruata forma Constitutionum Apostolicarum, & Decretorum Sacræ Congregationis Regularium, iustis tantum de causis, concedas. Ignotas personas, & non probatæ vitæ ad colloquium Monialium accedere ne permittas. Seuerè autem in eos, qui absq; licentia ad Monasteria accedunt, Monialesuè alloquuntur, animaduertas. Voluntatem puellarum tam quæ in Monasterijs ad educationem, quam quæ ad habitum, seu professionem admittendæ erunt, examines, atque explores, an sponte elegerint Monasticam vitam, an verò coactè, aut per metum in Monasterijs detrudantur. Instrumentis renunciationum bonorum temporalium, quæ per ipsas fieri contigerit, intersis, ne coactè, aut per dolum ad ipsas compellantur; si verò causas iustas iudicaueris, maturo consilio adhibeas decretum, licentiamque impertiaris. Parentibus orbatas, ac pauperes puellas tibi probatas, ac bene visas in domos, ac loca pia; cæteras autem fœminas in alias pias domos ipsis deputatas recipi, & admitti, ac etiam iustis ex causis ex ipsis repelli, ac remoueri pro tua prudentia facias: expositos in orphanorum domum admitti, ac illis nutrices constitui, ac necessaria suppeditari procures. Circa administrationem temporalium, Monasteriorum, & locorum piorum, ne quid illis detrimenti inferatur, sedulo inuigiles, illisque tum

eleemosynas, tum quascumque pecuniarum summas vndequaq; prouenientes, & locis pijs applicandas arbitrio tuo, verbo nobiscum facto; de quo ex sola assertione tua legitimè constare volumus, iuxta eorum indigentiam dispenses, diuidas. Concionatores, & Confessores tibi bene visos, ad confessiones tamen à nobis approbatos, deputes, ac deputatos remoueas, prout in Domino videbis expedire. Nullam ad Religionis habitum, seu Monasterii ingressum admittas, nisi prius facto reali deposito penes publicũ Bancarium dotis per ipsam Monasterio suo tempore actualiter tradendæ, ac pariter deposito alimentorum, nec non facta promissione, ac data cautione soluendi vestes, & supellectilia iuxta cuiuslibet Monasterij laudabilem consuetudinem. Ne supra numerum cuique Monasterio præscriptum aliqua recipiatur, nisi habita licentia Superiorum, ad quos eam concedere spectat. Ne Abbatissa, seu Præposita, aut quouis alio nomine nuncupetur, vllo modo in Monasterio eligatur, nisi quadragenaria, & quæ saltem octo annos laudabiliter per professionem in eodem Monasterio vitam duxerit; vt quolibet anno computa, & rationes reddit, uum Monasteriorum solidentur, administratoresque seu administrantes reliqua statim successoribus restituere cogantur. Et si quis, vel aliqua aliquid vsurpauerit, vel in administratione non se rectè gesserit, seuere puniatur. Legata pia, vsus, census, liuellos, annuas præstationes, ac omnia alia prædictis Monasterijs, ac locis pijs debita per quascunque personas persolui facias, ac omnibus iuris remedijs recusantes compellas: lites omnes, ac controuersias per dicta Monasteria contra quascumque personas, & per quascumq; contra ipsa Monasteria motas, & mouendas summariè, & de plano, sola facti veritate inspecta, quam primum expedias; litteras, quæ ab Vrbe super negotijs Monialium, & locorum huiusmodi piorum emanare contigerit, debitæ exequutioni demandari, & sedulo obseruari facias. Denique vt in præmissis, & omnibus, & singulis alijs Monasteriorum, & locorum piorum regimen, & gubernium respicientibus Pontificias Constitutiones, Sacrorum Canonum, Sacri Concilij Tridentini, ac Diœcesanarum Synodorum decreta, ac nostra edicta seruari facias, & insuper omnia alia, & singula in præmissis, & circa præmissa dicere, facere, gerere, exercere, & exequi cures, quæ necessaria fuerint, & quomodolibet opportuna, contrarijs quibuscumque non obstantibus. In quorum fidem has præsentes literas manu propria signa-

ſignauimus,& per infraſcriptum noſtrum Cancellarium ſubſcribi, ſigilliquc noſtri, quo in talibus vtimur, iuſſimus, & fecimus impreſſione muniri. Datum &c.

Formula II.

Licentiæ proponendi Capitulo Monialium puellam admittendam ad Nouitiatum.

NOs &c. Licentiam concedimus R.Matri N.Abbatiſſæ Monaſterij Monialium S. N. proponendi Monialibus ſuis capitulariter congregatis puellam N. vt admittatur ſuffragijs ſecretis ad nouitiatum intra præfatum Monaſterium: cum ipſa in loco libero fuerit à nobis examinata, eiuſque voluntas ſufficienter explorata. Volumus autem, vt præfata R. Abbatiſſa per literas ab ipſa ſubſcriptas, & Monaſterij ſigillo munitas id, quod in hac re factum fuerit, ſtatim ad nos referat. Dat.

Formula III.

Licentiæ recipiendi puellam in Monaſterio ad habitum Religionis.

NOs &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam, & piam eſſe quantum humano iudicio exiſtimari poteſt, compererimus, eandem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuiſſe nouerimus, nihilque habere ſciamus contra ſacra decreta, & conditiones, ac requiſita, iuxta Monaſterij Ordinis S.N. inſtituta; vidimus quoque fidem inſtrumenti depoſiti, & obligationis dotis, ſeu eleemoſynæ monaſterio debitæ, vbi profeſſio legitimè emittatur, iuxta taxam annis ſuperioribus præſcriptam; licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monaſterio S. N. ad Religionem admittatur, recipiaturque, & profeſſionem emittere valeat: cuius tempus Præfecta nobis ante menſem denunciet, ſub pœna Concil. Trident. decrecreto expreſſa, & conſtitutum ex nunc fiat rurſus, & quæcumque alia, quæ in hoc genere decreta ſunt, & obſeruentur. Dat. &c.

For-

Formula IV.

Licentiæ proponendi Capitulo Monialium Nouitiam admittendam ad professionem Religiosam.

NOs &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ Monasterij Monialium S. N. vt Monialibus suis capitulariter congregatis proponere possit R. N. Nouitiam in sæculo nuncupatam N. per suffragia secreta admittendam ad solemnem professionem: cum ea à nobis examinata fuerit, & approbata. Volumus autem, vt præfata Abbatissa per litteras ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas quidquid hac in re secretis suffragijs gestum fuerit, ad nos referat. Dat.

Formula V.

Licentiæ recipiendi ad Professionem Nouitiam Capitulariter admissam.

NOs &c. Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatissæ monasterij S. N. vt stante Superiore in Ecclesia exteriore ad fenestellam Sanctissimæ Communionis, & seruatis alijs Ordinibus præscriptis, possit recipere expressam, & solemnem professionem N. iam approbatæ, & faciat nos certiores in scriptis fidem gerentibus de die, & coram quo dicta N. emiserit professionem. In quorum fidem, &c. Dat.

Formula VI.

Licentiæ visitandi monasteria Monialium.

NOs &c. Tibi dilecto nobis in Christo Reuerendo N. per præsentes facultatem damus, & mandatum visitandi omnia, & singula Monialium cœnobia ciuitatis, & diœcesis nostræ, teque Visitatorem nostrum constituimus, vt nostra, & alia quacumque nobis competendi auctoritate, Canonicas sanctiones,

nes, & sacri Concilij Tridentini nostræque diœcesanæ Synodi decreta, aliaque statuta, regulas, & ordinationes de obseruantia Regulari, pietate, moribus, religione, regimine, bonorum administratione, clausura, & alijs rebus omnibus in capite, & membris omnium & singulorum monasteriorum eorumdem, exequutioni cures, & facias mandari, sub pœnis ac censuris tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coercendi, & cogendi omnes, & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine Cancellarij nostri recipienda, & conscribenda eligere, & assumere tibi liceat vnum, quem volueris ex N.N. & N. si qui tamen horum Notarij non sint, ad acta publica scribenda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus vt causa, & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, septa, & clausuram eorundem monasteriorum possis vnà cum vno ex illis, quos superiùs nominauimus, tibi adiuncto comite, ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem septa ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos dumtaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

Formula VII.

Licentiæ visitandi Monialium monasteria ex delegatione Apostolica.

NOs &c. Dilecto nobis in Christo Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide, prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apostolica nobis per diuersas litteras tum Apostolicas, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium S.S. N.N. & N. Ordinis S.N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus, regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis, processus,

ſus facias, informationes quaſcumque ſumas, atque alia, quæ tibi ad aures commiſimus, & quæcumque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & ſingulis plenam, amplam, & omnimodam poteſtatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & ſingulis Abbatiſſis, Prioriſſis, Præfectis, & alijs quibuſcumquè Superioribus dictorum monaſteriorum, in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam cenſuris, alijſque pœnis officiorum obtentorum, atque etiam cenſuris, alijſque pœnis Eccleſiaſticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, ne te in viſitatione, correctione, alijſque per te faciendis quoquo modo impediant per ſe, nec per alios quouis quæſito colore, vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formula VIII.

Licentiæ pro Confeſſario ordinario Monialium.

NOs &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores noſtros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Eccleſia, & monaſterio S. N. Confeſſiones Monialium audire, & ſæcularium etiam, ſi quæ in eodem monaſterio erunt, eaſque abſoluere valeas, præterquam à caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis, à quibus abſoluendi facultatem cum opus erit, tibi impartiemur. In clauſuram monaſterij non ingredieris, niſi ſuperpelliceo, & ſtola indutus, vt adminiſtres tantummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis, & ſpiritualem opem agonizantibus præſtes: quibus caſibus ſemper tuo hoc munere perfungeris, ſociatus à duabus ex ſenioribus Monialibus, quę cum confeſſiones audis, te etiam videre poſſint, licèt non audire. Caue, ne te monaſterij, aut Monialis alicuius quibuſcumque negotiis immiſceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris, niſi vt tantummodo petas ea quæ Eccleſiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum adminiſtrationi ſunt neceſſaria. Vocatus tamen, vt aliquod præſtes ſpirituale conſilium, id effice ad crates, quæ clauſæ ſint, præſenteſquæ adſint Moniales auſcultatrices. & non aliter, ſub pœnis in Conſtitutionibus fœlic, record. Clementis

Papæ

Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, & arbitrio nostro infligendis. Te in Domino admonentes &c.

Formula IX.

Licentiæ pro Confessario extraordinario Monialium.

NOs &c. Facultatem concedimus R.P.D. Ordinis N. vt possit tanquam Confessarius extraordinarius audire confessiones Monialium S. N. ex occasione festi N. seruatis tamen alias seruandis ordinationibus solitis: & hæc facultas valeat per dies . . . . Datum &c.

Formula X.

Licentiæ amplissimæ, etiam cum facultate casuum Episcopo reseruatorum pro Confessario Monialium.

NOs &c. Dilecto nobis in Christo N. Presbytero, tibi cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas probantur, vt Monialium monasterijs S.N. confessiones audire, eisdemque Ecclesiastica Sacramenta possis, cum facultate casuum nobis reseruatorum, necnon prædicti monasterij clausuram in casibus vrgentis necessitatis, atque Confessario aliàs permissis, ingredi, seruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœcesana nostra Sacerdotibus, & Confessarijs Monialium præscripta sunt ad . . . his nostris literis facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat. &c.

Formula XI.

Licentiæ pro Confeſſario Monialium neceſſitate vrgente intra clauſuram monaſterij miniſtraturo Sacramenta.

NOs &c. Tibi N. Confeſſori, & Curato Monialium S N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præſtito, ſi infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatiſſæ intùs ſuperpellicco, & ſtola, alijſque officio tuo neceſſarijs tecum delatis, abſque vllo tecum ſocio poſſis ingredi clauſtra dicti monaſterij, ſociatus ſemper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato Campanulæ ſigno, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Eccleſiam, aut cellulam ſuam ſe recipiant, tu ipſe verò comitatus, vt ſupra, recta via accedas ad cellam ægrotantis ad confeſſionem audiendam, interimque Cameræ oſtium maneat apertum, peractaque Sacramentorum adminiſtratione ſtatim diſcedas. Quod ſi contingat eam mori, & ſepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeterium funeris cauſa ingredi poſſis, non aliter ac ſupra dictum eſt, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

Formula XII.

Licentiæ pro Capellano Monialium.

NOs &c. Dilecto nobis in Chriſto N. Tibi, vt aſſeris, ab omni obligatione libero, & cognita per examen litterarum, intelligentia, ac ſacrarum cœremoniarum peritia: his noſtris litteris facultatem damus Miſſæ ſacrum faciendi in Eccleſia exteriori R.R. Monialium S. N. infraſcriptis ſeruatis conditionibus: decentem habitum clericalem, & coronam ad præſcriptum conſtitutionum ſynodalium ſemper deferes: cum Moniali aliqua, aut alia perſona in ipſius monaſterij clauſura degente non loqueris ſub pœna . . . . pro eleemoſyna Miſſæ quotidianæ nihil amplius percipies, quam ſolitam eleemoſynam: Miſſæ ſacrum ne facias ſine miniſtro idoneo, eoque decenti habitu

bitu induto. Has autem nostras litteras tibi ad menses . . . . tantum suffragari volumus. Dat.

Formula XIII.

Licentiæ pro Prædicatore Monialium.

NOs &c. Tibi R.P.N. Ordinis S. N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem concedimus, vt in Ecclesia exteriori monasterij Monialium S.N. quæ clausa sit, nullique auditores præsentes adsint, exceptis Capellano, & socio tuo, possis ex suggestu verbum Dei die . . . . prædicare cum deuotione, & iuxta S. Ecclesiæ Romanæ doctrinam, & peracta concione statim ab Ecclesia discedas, nullo prorsus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto sub quouis pietatis, aut etiam consanguinitatis prætextu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ fœlicis record. Clementis Papæ VIII. sub pœnis arbitrio nostro, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formula XIV.

Licentiæ pro Syndico Monialium.

NOs &c. Dilecto nobis in Christo N. Cum ex sacri Concilii Tridentini præscripto inter alia curæ & solicitudini Episcopali commissa, Monialium regimen in temporalibus summopere commendetur: Nos aliis grauioribus curis impliciti volentes monasterio Monialium S. N. de viro idoneo, qui protectioni, curæ, & defensioni rerum temporalium præfati monasterii præesse debeat prouidere; de tuis probitate, diligentia, zelo, & integritate plurimum in Domino confisi, te in eiusdem monasterii, Monialiumque illius, Syndicum, & Curatorem cum facultatibus, & authoritatibus, ac præeminentiis hactenus consuetis, auctoritate nostra eligimus, constituimus, & deputamus; tibique præsentium tenore omnium, & singulorum monasterii prædicti bonorum, iurium, & rerum quarumcumque protectionum, curam, & defensionem, aliasque necessarias, &

oppor-

opportunas prouisiones quò ad temporalia tantùm committimus, & demandamus; seruata tamen semper in omnibus forma, & dispositione tam eiusdem Tridentini, quam Episcopaliũ synodorum; nostrarumque constitutionum, seu decretorum, earundemque Monialium formis, ac regulis: ita vt nihili in hoc munere præter solitum peragas, nisi præuio nostro beneplacito, & assensu: tibique etiam pro huiusmodi muneris executione, & non alias, aliter, nec alio modo, seruatis seruandis, licentiam, & facultatem, Moniales præfatas ad crates allocutorii tam publici, quam priuati pro negotiis proprii monasterii easdem Moniales à nobis ad hunc effectum dumtaxat permissi alloquendi quibuscumque diebus, & temporibus concedimus, & impartimur: præsentibus ad . . . . . . tantum valituris. In quorum, &c. Dat.

Formula XV.

Licentiæ pro Factore Vrbano.

NOs &c. Tibi N. Factori deputato ad res omnes monasterii S. N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt si aliquando ex magna necessitate oportuerit te ingredi septa monasterii (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas) vt tunc nonnisi post ortum Solis, & associatus duabus Monialibus senioribus deputatis, & dato signo campanulæ, recta via pergas ad locum, vbi opera tua fuerit necessaria, & quamprimum inde te expedire procures; ita vt omninò exeas ante occasum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, seu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus nostris, seu eorum, quos deputauimus, præstes, sub pœnis, &c.

For-

Formula XVI.

Licentiæ pro Seruo communi monasterij.

NOs &c. Licentiam concedimus N. vt possit ingredi clausuram monasterii Monialium S. N. ad effectum . . . . ita tamen vt associetur à senioribus Monialibus ad id deputatis, cæteris Monialibus ex eius aspectu omninò secedentibus. Non ingrediatur autem monasterium ante signum Aue Maria dari solitum manè, nec ibi commoretur post signum Aue Maria vespertinum: ibi non comedat, nec bibat; ibique solum se occupet in rebus ad eius artem, aut exercitium pertinentibus iuxta necessitatem monasterii hic, & nunc occurrentem; non vagetur per monasterium: obseruet denique quæcumque alia in nostro generali edicto hac de re lato continentur. Hanc verò licentiam volumus durare ad menses . . . . Dat.

Formula XVII.

Licentiæ pro Medico, & Chirurgo.

NOs &c. Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento prius præstito septa monasteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi possis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent, nec ad crates se transferre possunt iureiurando te obstringentes, vt omni honestate seruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum aliis Monialibus, aut domicellis in monasterio manentibus loquaris, sed recta via eundo, & redeundo comitatus semper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatissa deputatis, præcedenteque semper ad tui ingressum campanulæ signo, & non nisi post ortum Solis ingrediaris, & ante occasum exeas, sub pœnis si contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formula XVIII.

Licentiæ pro Operarijs, & Fabris, Baiulis, alijſque auxiliaribus, & artificibus.

NOs &c. Tibi N. Fabro lignario, ſeu baiulo, ac cæmentario, ſiue . . . licentiam concedimus, vt iuramento priùs præſtito clauſuram monaſterii S. N. ingredi poſſis, ſociatus duabus ad minus Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiſſa deputatis, atque in eo opere tuam per dies . . . præſtare, quam quantocius perficere curabis, nec ad alia loca monaſterii accedes, neque aliis te rebus, aut colloquiis vllo pacto immiſcebis, tractando tantum cum Abbatiſſa, aut aliis deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occaſum ſemper exeas, ſeruesque in omnibus præſtitum in manibus noſtris iuramentum, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Datum &c.

Formula XIX.

Licentiæ pro Villicis, ſeu Colonis.

NOs &c. Tibi N. villico monaſterii S N. licentiam concedimus, vt, quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceſſaria intra clauſuram erunt deferenda, tunc in hoſpitium tantum cum dictis rebus admitti poſſis, præſentibus Monialibus deputatis, vbi de aliis rebus quibuſcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere aut amplius quam neceſſitas deponendi dictos fructus poſtulat, manere; cum in factoris æde, vt poſſis cibum ſumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob cauſam ante omnia iuramentum præſtare debebis in manibus eorum, qui à nobis ſunt deputati, ſub pœnis, &c.

For-

Formula XX.

Licentiæ pro Olitore, & alio operario.

NOs, &c. Tibi N licentiam concedimus per sex menses duraturam, vt iuramento prius præstito, quando ab Abbatissa vocatus, necesse fuerit te ingredi claustra monasterij S.N. horti, aut viridarij colendi, seu fructus legendi, aut alterius similis operis causa non aliter, quam recto itinere in locum deputatum pergas, post ortum Solis associatus semper duabus Monialibus senioribus ab Abbatissa deputatis, nec in alium locum transeas, nec cum alia vlla sub quocumque prætextu loquaris, aut literas, vel nuncium intus, siue extra deferas, sed in omnibus iuramentum in manibus nostris præstitum obserues, & ante Solis occasum exeas, sub pœnis, &c.

Formula XXI.

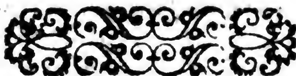
Licentiæ ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra clausuram recipiendam causa educationis.

NOs, &c. Inhærentes facultati à Sacra Congregatione super negotijs Episcoporum, ac Regularium nobis concessæ, Romæ expeditæ sub die . . . & ad nos directa, licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij Monialium S.N. vt ipsis capitulariter congregatis proponere possit puellam N. intra monasterium recipiendam in educationem, & secretis suffragijs admittendam. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, nos faciat certiores. Dat.

Formula XXII.

Licentiæ recipiendi in educationem puellam Capitulariter admissam.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij S. N. vt puellam N. annorum . . . intra idem monasterium educandam recipere valeat, cum his tamen conditionibus, & non aliter: nimirum vt habitet in loco separato seorsim à Monialibus professis, ac nouitiis, ac pro puellis educandis destinato, sub gubernatione Magistræ ipsis deputatæ, & non alterius Monialis, aut Sororis particularis: vt viuat cum aliis puellis educandis ex communibus pane, vino, & alijs cibis à prælata Magistra suppeditandis: vt ingrediatur eo vestitu, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat; nullam secum famulam adducat; eandem seruet clausuræ, & collocutorij legem, quam Moniales ipsæ; &, si semel exierit, nullam habeat ad dictum monasterium reuertendi facultatem. Hæc autem licentia à nobis conceditur vigore facultatis per sacram Cōgregationem sub die . . . nobis impartitæ, & à nobis recognitæ: & quod præfata puella ab ipsis Monialibus capitulariter secretis suffragijs fuerit admissa (prout nobis constat ex attestatione dictæ Abbatissæ) quodque anticipate soluerit alimenta sex mensium (vt idem nobis constat ex literis . . .) certámque præstiterit fideiussionem N. ea modo dicto soluendi, vsque dum puella intra monasterium manserit educanda; vt constat ex instrumento rogato per infrascriptum nostrum Notarium, & Cancellarium, Dat.

For-

Formula XXIII.

Licentiæ ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem, eiusque socias, vt possint ingredi clausuram causa conuersandi cum Monialibus.

NOs,&c. Inhærentes facultati nobis concessæ à S.D.N. Alexandro VII. per Breue expeditum Romæ sub die . . . . licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ Monasterij Monialium S. N. vt ipsis Monialibus capitulariter congregatis proponere possit,& valeat Illustrissimam Dominam N. secretis suffragijs admittendam, vt ingredi possit præfati monasterij clausuram associata à Domina N. Domina N. & Domina N. à dicta Illustrissima Domina N ad talem effectum electis iuxta tenorem Breuis à S.D.N. Alexandro VII. obtenti, ac expediti vt supra, ad inuisendas Moniales: & quidem ad quinquennium; ita tamen, vt vna vice tantum quolibet ex dictis quinque annis modo dicto ingredi valeat. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, certiores nos reddat. Dat.

Formula XXIV.

Licentiæ pro fœmina nobili, eiusque socijs electis, capitulariter admissis ad ingrediendum monasterium causa conuersationis cum Monialibus.

NOs, &c. Cum Illustriss. D.N. vxor Illustriss. Comitis N. Fratris Eminentiss. ac Reuerendiss. D Cardin. N. coram nobis sufficienter cõprobauerit iuxta S.D.N.Alex.VII. concessionem ipsi factam, sub die . . . expeditam, à nobis recognitam, ac registratam in nostra Episcopali Cancellaria, se esse vxorem dicti Illustr. D. N. Fratris Eminentiss. ac Reuerendiss. D. Card. N. proinde. Nos inhærentes præfatæ concessioni li-

licentiam concedimus præfatæ Illustriss. D. N. vt associata à Domina N. Domina N. & Domina N.. per dictam Illustriss. Dominam electis (quæ modesto, ac decenti habitu indutæ ingrediantur, & semel electæ nec variari, nec mutari possint, nisi alicuius earum obitu eueniente) ingredi possit clausuram monasterij Monialium S N per quinquennium; vna tamen vice tantum pro qualibet anno dicti quinquennij: idque attento consensu Monialium præfati monasterii capitulariter præstito suffragijs secretis; pro vt constat ex literis R. Abbatissæ dicti monasterii nobis exhibitis, & per nos recognitis, ac in Cancellaria nostra Episcopa i repositis (non tamen Dominicis, seu aliis festiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadrag. vel Aduentus tēporibus) ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem: dummodo tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa dictum monasterium præfata Illustriss. Domina N. eiusque Sociæ electæ ingrediuntur, non visitent, neque ipsa, & multo minus dictæ sociæ inibi pernoctent; vt constat ex tenore præfati Breuis, &c. Dat.

Formula XXV.

Licentia pro Regularibus accessuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum.

NOs, &c. Concedimus licentiam R. Patri N. vt die . . . . mensis . . . . hora . . . . vnà cum R. N. Confessario ordinario R.R. Monialium S. N. possit accedere ad collocutorium earundem, ibique assistentibus ipso Confessario, & Auscultatricibus, loqui cum R. Sorore N. eius consanguinea in . . . . gradu consanguinitatis, ad summum per duas horas; & non cum alia Moniali; licentia hac aliàs minimè ei suffragatura. Hanc autem ipsam licentiam præfato Confessario tradat, qui illam apud se debebit retinere: nec ea ipsi vllo modo suffragetur, si hoc ipso anno quatuor vicibus similem facultatem obtinuit ad inuisendam, & alloquendam dictam Monialem. Aduertat demum, si non obseruet has omnes conditiones, se pœnis in decreto Sixti V. nonis Maii 1590. editis eo ipso subiacere

cere, & arbitrio Sacræ Congregationis etiam seuerius puniendum, ac si nullam licentiam obtinuisset. Dat.

Formula XXVI.

Licentiæ pro Laicis accessuris ad Monialium collocutoria causa alloquendi illas.

NOs, &c. Concedimus licentiam Domino N. vt possit horis congruis adire collocutorium Monialium S.N. ibique loqui cum R. Moniali N. de rebus, ac negotiis hic, & nunc occurrentibus; non tamen die festiuo, aut tempore Quadragesimæ, vel Aduentus, vel Vigiliæ; & cum assistentia Auscultaricum ad munus hoc deputatarum iuxta nostrum generale edictum. Volumus autem hanc licentiam durare ad menses .... Dat.

Formula XXVII.

Licentiæ pro laicis accessuris ad Moniales, sed solum ad Rotas.

NOs, &c. Licentiam concedimus N. vt horis congruis possit adire Moniales monasterii S. N. eisque deferre res necessarias, aut eleemosynas; seruatis in reliquo conditionibus in edicto nostro generali hac de re edito contentis, & non aliter, nec alias. Hanc autem licentiam volumus durare ad menses ..... Dat.

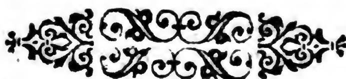
Formula XXVIII.

Iuramenti præstandi ab admittendis intra monasteria Monialium.

EGo N. Sacerdoti ætatis quadraginta annorum Confessarius electus, & deputatus monasterii S. N. polliceor, & iuro, me eos tantum ob casus clausuram monasterii ingressurum,

quos vrgens necessitas afferet, hoc est, vt infirmarum Monialiū Confessiones audiam, iisque Oleum Sanctum praebeam, earumdemque animas ex ritu S. Ecclesiae commendem, (*si Medicus fuerit dicat*, vt infirmarum curationi vacem. *Si ex alijs, adiungat*, vt murum aedificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, seu cancellos, aut ianuas, *& sic deinceps, prout vniuscuiusque erit ars, & occasio monasterium ingrediendi, quae semper explicetur.*) Quibus casibus ita me habebo, vt nonnisi claro die ingrediar, & ante Solis occasum egrediar, & praeter munus meum, quod ritè administrare curabo, nihil aliud omninò in monasterio agam, nec colloquiis vllis vtar, sed egomet (*si Confessarius sit*) personaliter Stola indutus, & superpelliceo accedam (*si Medicus erit*) alios Medicos non ducam, nisi qui aliis etiam monasteriis medeantur, & facultatem in scriptis de nouo pariter habeāt, (*si alij erunt*) neque colloquiis vllis vtar, ac ipsemet personaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, nisi obtenta à Superioribus licentia in scriptis. Ita me Deus adiuuet, & haec sancta Dei Euangelia.

F I N I S.

INDEX

INDEX

RERVM MAGIS NOTABILIVM,

Quæ in hac Tractatione continentur.

Prior numerus designat Caput, posterior verò numerum Capitis.

A

Abbatissa.

Item

Abortus.

Absolutio.

Item

Item

At

D:

C.

Capitulum Monialium.

Reser-

Quid

Clausura quò ad ingressum.

Pro-

Eli-

Coactio.

Con-

Quæ

Impo-

Ingres-

Ingre-

Item

In

Dubium.

E

Ecclesia.

Educatio.

Electio.

In

Item

F

Famuli,

Festum.

Feudum.

Fœminæ.

Pos-

G

Gabella.

Gubernatio.

H

Habitatio.

Sub.

I

Ieiunium.

Vio-

quo

Non

Ordi-

L

Legatum.

Legatus de latere.

Lex.

M

Monialium.

Mo-

Moniales.

Necess-

N

Necessitas.

Pro-

In

Ordinarius.

Ab-

Et

Quid

Quæ

Li-

Peccata.

Per-

Prædicare.

Prælatus regularis.

Dis-

Præscriptio.

Priuilegia Monialium.

Professio.

Pro-

Professio Religiosa.

Professa.

Prohibitio.

Puella.

Re-

Quarta

Q

Quarta funeralis.

R

Receptio Monialium.

Ex

Reclamare.

Reformatio.

Regulæ.

Talis

Religio.

Religiosi.

Reliquiæ Sanctorum.

Renunciatio bonorum.

Mo-

Sigillum Confessionis.

Vt

Status Religiosus.

Statutum.

Subrogatum.

Suffragium.

Suspensio Ecclesiastica.

T

Tentationes.

Trepiditas.

Tertiariæ.

Testamentum.

Potest

Testificatio.

Tonsura.

Transitus.

Translatio.

V

Varietas.

Vasa sacra.

Violatio Monialis.

Violatio Regulæ.

Violatio Clausuræ.

Visitatio Monialium.

De

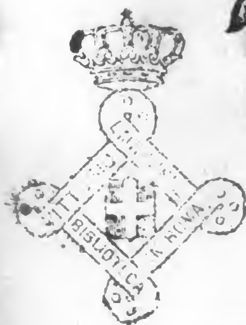
Papa

F I N I S.

ROMAE

MDCLXVI.

Ex Typographia Fabij de Falco.

SVPERIORVM PERMISSV.

